

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku opracowana w ramach projektu pn. „Partnerstwo Nyskie 2020” realizowanego w ramach konkursu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie MIiR) pn. „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”

Gdańsk, Warszawa, Wrocław, luty 2016 roku

strona **1**

Spis treści

1.	Wstęp	8
2.	Trendy i prognozy rozwoju	10
2.1.	Analiza prospektywna – aspekty obecnej sytuacji, które mogą mieć istotny wpływ na rozwój w przyszłości	10
2.2.	Transport	10
2.3.	Rynek pracy	11
2.4.	Turystyka	13
2.5.	Rozwój społeczny	14
2.6.	Scenariusze rozwoju OF PN2020	16
2.6.1.	Założenia do tworzenia scenariuszy	17
2.6.2.	Scenariusz optymistyczny	18
2.6.3.	Scenariusz pesymistyczny	19
2.6.4.	Scenariusz pośredni (bazowy)	20
3.	Podstawowe założenia opracowania Strategii	22
3.1.	Metodyka pracy	22
3.2.	Analiza spójności z innymi dokumentami strategicznymi	30
3.2.1.	Przyjęta metoda oceny	30
3.2.2.	Dokumenty stanowiące przedmiot zgodności ze Strategią	30
3.3.	Uspołecznienie procesu opracowywania Strategii	32
4.	Potrzeby i uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne	34
4.1.	Uwarunkowania i potrzeby zewnętrzne	34
4.1.1.	Położenie w obszarze przygranicznym, sąsiedztwo Czech	34
4.1.2.	Przynależność do Euroregionu Pradziad	36
4.1.3.	Przynależność do Euroregionu Silesia	37
4.1.4.	Położenie w podregionie nyskim	39
4.1.5.	Legislacja na poziomie krajowym i wojewódzkim	40
4.1.6.	Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej	42
4.1.7.	Tendencje demograficzne i migracyjne w otoczeniu OF PN2020	43
4.1.8.	Tendencje gospodarcze w otoczeniu OF PN2020	44
4.2.	Uwarunkowania i potrzeby wewnętrzne	46
4.2.1.	Dotychczasowe powiązania funkcjonalne i współpraca między Partnerami OF PN2020	46

4.2.2.	Spójność OF PN2020	50
4.2.3.	Oczekiwania i potrzeby mieszkańców (na podstawie przeprowadzonych badań społecznych).....	52
5.	Uwarunkowania geograficzne, społeczne, kulturowe, przyrodnicze, gospodarcze, przestrzenne powstania i rozwoju OF PN2020	56
5.1.	Synteza diagnozy społeczno-gospodarczej i idea partnerstwa OF PN2020	56
5.2.	Wymiar terytorialny – OF PN2020 i jego otoczenie.....	61
5.3.	Zidentyfikowane wspólne obszary problemowe, szczególnie w zakresie rozwoju transportu, rynku pracy, turystyki i rozwoju społecznego, w tym demografii	64
5.4.	Macierz priorytetyzacji problemów	65
6.	Analiza strategiczna.....	69
6.1.	Analiza SWOT/TOWS	69
6.2.	Metodyka analizy	69
6.2.1.	Czynniki analizy SWOT.....	70
6.2.2.	Podsumowanie wyników analizy	77
6.3.	Macierz BCG	79
6.4.	Analiza problemów – metoda drzewa problemów.....	80
6.4.1.	Drzewo problemów	81
6.5.	Podsumowanie drzew problemów	116
7.	Poziomy planowania rozwoju OF PN2020.....	118
7.1.	Wizja	118
7.2.	Misja	118
7.3.	Wyzwania i perspektywy rozwojowe	119
7.4.	Cele strategiczne i operacyjne.....	122
7.5.	Priorytety	125
8.	Plan rozwoju OF PN2020	157
8.1.	Potencjalne obszary rozwoju społeczno-gospodarczego, szczególnie w zakresie rozwoju transportu, rynku pracy, turystyki i rozwoju społecznego, w tym demografii.....	157
8.2.	Potencjalne obszary wspólnych działań	158
8.3.	Planowane przedsięwzięcia w kontekście zrównoważonego rozwoju	159
8.4.	Perspektywy – zwiększanie spójności wewnętrznej i zewnętrznej oraz poszerzanie obszarów współdziałania	161
9.	Współpraca z partnerami zagranicznymi, w tym współpraca transgraniczna z Republiką Czeską.....	164

9.1.	Wymiar terytorialny – charakterystyka partnerów (Republiki Czeskiej i innych państw, z którymi są lub mogą być prowadzone wspólne działania)	164
9.2.	Analiza PESTER – uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, społeczne, technologiczne, ekologiczne i regulacyjne współpracy z kluczowymi partnerami	164
9.3.	Połączenie transgraniczne i dostępność komunikacyjna	167
9.4.	Funkcjonalne połączenia transgraniczne w zakresie rynku pracy i współpraca gospodarcza	170
9.5.	Współpraca transgraniczna w zakresie turystyki	173
9.6.	Więzi pomiędzy wspólnotami lokalnymi, wspólnota kulturowa	174
9.7.	Wspólne obszary problemowe OF PN2020 i kluczowych partnerów zagranicznych	175
9.8.	Potencjalne wspólne obszary rozwoju OF PN2020 i kluczowych partnerów zagranicznych	177
9.9.	Rozwój współpracy transgranicznej.....	178
9.9.1.	Macierz priorytetyzacji kierunków rozwoju współpracy	178
10.	System realizacji Strategii	182
10.1.	Zasady realizacji Strategii	182
10.2.	Model realizacji Strategii	182
10.2.1.	Podmioty zaangażowane w realizację Strategii	182
10.2.2.	Instrumenty realizacji Strategii	183
10.2.3.	Plan finansowy, w tym możliwości pozyskania środków zewnętrznych	184
10.2.4.	Harmonogram realizacji Strategii	189
10.2.5.	Zadania poszczególnych Partnerów Strategii.....	190
10.2.6.	Działania informacyjne i promocyjne Strategii	191
10.2.7.	Analiza ryzyka Strategii.....	192
10.2.8.	Monitoring i ewaluacja Strategii	197
10.2.9.	Procedura aktualizacji Strategii i modyfikacji procedury wdrożeniowej	206
11.	Załącznik nr 1 - Streszczenie dokumentu zawierające najważniejsze elementy Strategii rozwoju (wizja, misja, cele strategiczne, kierunki rozwoju, priorytety) wykorzystywane w ramach działań informacyjno-promocyjnych, zaprezentowane w sposób przystępny i ciekawy dla odbiorców, tj. mieszkańców OF PN2020	207
12.	Załącznik nr 2 - Konsultacje społeczne – raport.....	208
13.	Załącznik nr 3 - Ocena oddziaływania na środowisko – raport	209
14.	Załącznik nr 4 – Opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	210

15.	Załącznik nr 5 – Opis priorytetów Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020	213
16.	Załącznik nr 6 – Opis priorytetów Programu Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA.....	214
17.	Załącznik nr 7 – Opis priorytetów Programu INTERREG EUROPA 2014-2020	215
18.	Załącznik nr 8 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	216
19.	Załącznik nr 9 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa	218
20.	Załącznik nr 10 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.....	219
21.	Załącznik nr 11 – Opis priorytetów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	220
22.	Załącznik nr 12 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój.....	221
23.	Załącznik nr 13 – Analiza powiązań Strategii z innymi dokumentami.....	222
	23.1.1.Przyjęta metoda oceny.....	222
	23.1.2.Dokumenty unijne	222
	23.1.3.Dokumenty regionów Republiki Czeskiej.....	224
	23.1.4.Dokumenty krajowe	227
	23.1.5.Dokumenty regionalne	245
	23.1.6.Dokumenty lokalne.....	264
	23.1.7.Strategie sektorowe.....	282
24.	Spis rysunków	291
25.	Spis tabel	292
26.	Spis map.....	297

Słownik podstawowych pojęć

Analiza Desk Research (DR) – analiza danych zastanych, działanie dotyczące przetwarzania posiadanych danych w celu uzyskania na tej podstawie użytecznych informacji i zobrazowania danego zjawiska. W zależności od rodzaju posiadanych danych i opisywanych zagadnień analiza DR może oznaczać wykorzystanie różnych metod analitycznych (np. statystycznych czy eksploracyjnych).

Badanie mix mode – badanie, w ramach którego łączy się różne techniki badawcze.

Badanie CATI – (ang. Computer Assisted Telephone Interview, czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny) badanie, w ramach którego ankieta prowadzona jest za pomocą rozmowy telefonicznej.

Badanie CAWI – (ang. Computer-Assisted Web Interview, czyli wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW) badanie, w ramach którego osoba wypełnia ankietę udostępnioną w formie elektronicznej (np. dostępną na określonej stronie internetowej).

Badanie delfickie (Delphi) – przebiegająca w turach dyskusja grupowa w gronie ekspertów odbywająca się przy zastosowaniu kwestionariuszy zawierających tezy dotyczące rozwoju pewnych zjawisk w przyszłości.

Badanie PAPI – (ang. Paper & Pen Personal Interview – wywiad przeprowadzany przy użyciu formularza papierowego) badanie, w ramach którego ankieter przeprowadza bezpośrednią rozmowę z ankietowanym zaznaczając jego odpowiedzi na papierowym formularzu ankiety.

NGO – (ang. non-government organization – organizacja pozarządowa) działający nie dla zysku podmiot, niebędący organem administracji publicznej (rządowej lub samorządowej), ani jego jednostką podległą.

NTS – Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych. Jest to klasyfikacja jednostek terytorialnych wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów, która odpowiada zastosowanej przez Komisję Europejską Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS). W Polsce klasyfikacja NTS stosowana jest głównie przez Główny Urząd Statystyczny dla celów statystyki regionalnej. Wyróżnia się 5 poziomów NTS, z czego poziomy 1-3 mają charakter regionalny, a 4-5 lokalny.

OF PN2020 – Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020.

PN2020 – Partnerstwo Nyskie 2020.

Partnerstwo – Partnerstwo Nyskie 2020.

Partnerzy – samorządy będące członkami Partnerstwa Nyskiego 2020.

PO IR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój.

PO IiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

PO KL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

PO PC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa.

PO PT – Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.

Projekt – projekt pn. „Partnerstwo Nyskie 2020” realizowany w ramach konkursu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie MIiR) pn. „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” dofinansowany ze środków EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych.

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Próba (n=) – podzbiór elementów wybranych z populacji generalnej (N=) i poddanych badaniu lub analizie.

Region – w Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwa Nyskiego 2020 używany w znaczeniu województwo opolskie.

RPO WO – Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego.

SSE (Specjalna Strefa Ekonomiczna) – wydzielony obszar, na którym możliwe jest prowadzenie działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Pomoc publiczna w formie zwolnień z podatku dochodowego udzielana jest inwestorom z tytułu kosztów nowej inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy.

Strategia – Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwa Nyskiego 2020.

Subregion – w Strategii używany w znaczeniu Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020.

Zogniskowany wywiad grupowy (Focus Group Interview – FGI) – wywiad przeprowadzony przez moderatora z więcej niż jedną osobą (najczęściej 8-10). Rozmowa jest ustrukturyzowana poprzez zastosowanie scenariusza skoncentrowanego na określonych zagadnieniach. Technika umożliwia wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej.

1. Wstęp

Celem opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 było stworzenie podstawowego dokumentu strategicznego, wyznaczającego perspektywy i kierunki współpracy w ramach Partnerstwa.

Idea powołania Partnerstwa Nyskiego 2020 odpowiada koncepcji obszarów funkcjonalnych obecnej w nowym podejściu do polityki rozwoju regionalnego Polski. Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) obszar funkcjonalny to zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju¹. Wykorzystanie obszarów funkcjonalnych przy planowaniu rozwoju (zarówno społecznego jak i społeczno-gospodarczego) ma posłużyć do optymalizacji współpracy jednostek samorządowych. Nacisk na zintegrowane interwencje terytorialne pojawia się również w programowaniu wsparcia unijnego na lata 2014-2020. Promowana jest działalność podejmowana przez partnerstwa, która umożliwi optymalne wykorzystanie zasobów, jak również specjalizację regionów.

Partnerstwo utworzyło czternaście gmin i trzy powiaty, podpisując w dniu 25 marca 2013 roku Umowę Partnerstwa. Jest ono spójnym terytorialnie obszarem funkcjonalnym, który obejmuje ośrodki miejskie i sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego. Przedsięwzięcie to jest nastawione na współdziałanie gmin i powiatów na rzecz wzmocnienia spójności obszaru, rozwiązywania wspólnych problemów, prowadzenia zintegrowanego planowania oraz wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.

Dokładne omówienie idei partnerstwa w OF PN2020 oraz formalno-prawne aspekty jego utworzenia znajduje się we wstępie do części diagnostycznej (Diagnoza Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020. Rozdział I. Wstęp, s.8-11).

Już 19 kwietnia tego samego roku gmina Nysa – jako Lider Partnerstwa – złożyła wniosek aplikacyjny w konkursie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” współfinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG. Wniosek ten otrzymał najwyższą liczbę punktów (99%), dzięki czemu przyznano dofinansowanie (umowę dofinansowania podpisano 4 lutego 2014 roku).

Zakres Projektu obejmował opracowanie czterech dokumentów planistycznych:

- Strategii Rozwoju OF PN2020,
- Strategii Rozwoju Transportu OF PN2020,
- Strategii Rynku Pracy Obszaru OF PN2020,
- Strategii Rozwoju Społecznego OF PN2020.

Metodyka prac nad dokumentem Strategii Rozwoju OF PN2020 została oparta na założeniu o maksymalnym osadzeniu zapisów dokumentu w rzeczywistości społecznej.

¹ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (s. 178), Warszawa, 2012.

Dlatego też przyjęto trój etapową koncepcję opracowywania Strategii, która została odzwierciedlona w strukturze niniejszego dokumentu. W pierwszej kolejności przeprowadzona została pogłębiona diagnoza ilościowa oraz jakościowa. Zastosowano w niej triangulację metod badawczych oraz źródeł danych, tak aby uwzględnić różne perspektywy i punkty widzenia. Dokładny opis sposobu opracowania diagnozy oraz jej wyniki znajdują się w części I dokumentu (Diagnoza Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020), zaś jej synteza dodatkowo w podrozdziale 5.1 (na stronie 56). Bezpośrednio z danych zebranych w części diagnostycznej wynikają również trendy i prognozy rozwoju opisane w rozdziale drugim.

Podstawowe założenia opracowania Strategii zostały opisane w rozdziale trzecim. Uwzględniono zarówno kwestie metodyczne, jak również ramy prawne stworzone przez dokumenty strategiczne na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym, a także strategię sektorowe OF PN2020 (Strategia Rozwoju Transportu OF PN2020, Strategia Rynku Pracy OF PN2020, Strategia Rozwoju Społecznego OF PN2020).

Drugim etapem prac było przeprowadzenie wieloaspektowej analizy aktualnej sytuacji OF PN2020. Analiza ta została oparta na rezultatach wcześniejszych badań, a w szczególności opiniach mieszkańców OF PN2020. Istotne były również wyniki badania delfickiego przeprowadzonego wśród grupy ekspertów. Analiza obejmowała potrzeby i uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, jak również uwarunkowania geograficzne, społeczne, kulturowe, przyrodnicze, gospodarcze, przestrzenne powstania i rozwoju OF PN2020. W ramach prac eksperckich, opartych na wynikach badań ilościowych oraz jakościowych, zidentyfikowane zostały wspólne obszary problemowe, dokonano również priorytetyzacji problemów. Ich wyniki znajdują się w rozdziale czwartym oraz piątym.

W dalszej części dokumentu (rozdział szósty) znajduje się analiza strategiczna przeprowadzona w oparciu o dane z diagnozy z zastosowaniem trzech technik: analizy SWOT, macierzy BCG oraz drzew problemów. Analizy te pozwoliły na opracowanie zebranych danych i zidentyfikowanie najważniejszych czynników warunkujących rozwój OF PN2020 w przyszłości.

Końcowym etapem opracowania dokumentu było przygotowanie części strategiczno-wdrożeniowej. Rozwój OF PN2020 został zaplanowany na kolejnych, coraz bardziej szczegółowych i konkretnych poziomach, rozpoczynając od misji i wizji, poprzez cele strategiczne i operacyjne aż do przypisanych im priorytetów. Znajdują się one w rozdziale siódmym. Kolejne rozdziały dotyczą kwestii praktycznych związanych z realizacją celów (rozdział ósmy), w tym zagadnień współpracy – zarówno pomiędzy Partnerami, jak i w wymiarze transgranicznym (rozdział dziewiąty). W ostatnim rozdziale (dziesiątym), opisany został system realizacji Strategii, z uwzględnieniem monitoringu i ewaluacji.

2. Trendy i prognozy rozwoju

2.1. Analiza prospektywna – aspekty obecnej sytuacji, które mogą mieć istotny wpływ na rozwój w przyszłości

Analiza prospektywna obejmuje ustalenie i ocenę różnych wariantów rozwiązań (przed podjęciem decyzji), przy równoczesnym zastosowaniu rachunku ekonomicznego. Jest ona sporządzana w trakcie przygotowywania planów gospodarczych (krótko- i długookresowych), a zatem służy wytyczaniu celów i określaniu środków ich realizacji. Analizy prospektywne są obecnie częścią składową zintegrowanego systemu informacji, uwzględniającego, obok oceny wewnętrznej, również wyniki analizy otoczenia i służą ułatwieniu procesów decyzyjnych².

Niniejsza analiza prospektywna koncentruje się na czterech obszarach problemowych: transport, rynek pracy, rozwój społeczny oraz turystyka, zidentyfikowanych na etapie diagnozy strategicznej jako kluczowe dla rozwoju OF PN2020 w przyszłości.

Analiza została oparta na wynikach diagnozy oraz badaniach eksperckich przeprowadzonych w ramach projektu, które pozwoliły na identyfikację i wskazanie aspektów (czynników) mogących mieć znaczący wpływ na kluczowe obszary Strategii.

2.2. Transport

OF PN2020 jest stosunkowo dobrze skomunikowany wewnętrznie i zewnętrznie. Kluczowe problemy w zakresie komunikacji dotyczą negatywnych aspektów dominacji transportu samochodowego, a także niewystarczającego transportu publicznego. Czynniki oddziałujące na transport w OF PN2020 do 2030 roku będą miały charakter wewnętrzny i zewnętrzny. Kluczowe czynniki zestawiono w poniższej tabeli (Tabela 1.).

Tabela 1. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie transportu

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć transportowa w OF PN2020 i w całym województwie opolskim, istnieje dobrze rozwinięta sieć drogowa łącząca poszczególne powiaty i gminy ze sobą, z ośrodkami subregionalnymi – Nysą i Kędzierzynom-Koźlem, a także ze stolicą województwa i z autostradą A4.	Koniunktura gospodarcza w regionie i kraju (zmiany PKB) – wzrost Produktu Krajowego Brutto i koniunktura w gospodarce mają znaczny wpływ na inwestycje w sieć drogową oraz kolejową o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim. Poprawa koniunktury w otoczeniu OF PN2020 będzie wpływać na poprawę sytuacji i rozwój połączeń transportowych w OF PN2020, pogorszenie sytuacji może z kolei negatywnie oddziaływać na rozwój transportu i infrastruktury transportowej.

² Sierpińska Maria, Jachna Tomasz, Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007, str. 20.

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
Słaby stan techniczny części infrastruktury drogowej, lokalne ograniczenia w funkcjonowaniu kolei – część dróg lokalnych charakteryzuje się złym stanem technicznym, z kolei część miejscowości OF PN2020 jest pozbawiona dostępu do pasażerskich przejazdów kolejowych.	Dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji – możliwość wykorzystania funduszy zewnętrznych do finansowania inwestycji transportowych ma kluczowe znaczenie dla rozwoju transportu w OF PN2020.
Niewystarczający poziom transportu publicznego niezaspokajający potrzeb ludności – transport publiczny w OF PN2020 nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców, konieczne jest podjęcie działań mających na celu jego usprawnienie i poprawę satysfakcji mieszkańców w tym zakresie.	Polityka wsparcia rozwoju transportu na poziomie wojewódzkim i krajowym – priorytetowe traktowanie i wsparcie dla rozwoju transportu i infrastruktury transportowej będzie miało duże znaczenie dla inwestycji transportowych w OF PN2020.
Rozwijająca się sieć ścieżek rowerowych – w OF PN2020 zasób ścieżek rowerowych dynamicznie rośnie – z 92,4 km w 2011 roku do 145,3 km w 2013 roku. Na 10 000 mieszkańców OF PN2020 przypadało średnio od 3,8 km do 6,0 km ścieżki rowerowej, podczas gdy w województwie opolskim było to zaledwie 1,2-1,4 km.	Prawne uwarunkowania rozbudowy infrastruktury transportu – obowiązujące ograniczenia i procedury w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej (szczególnie budowy dróg i torów kolejowych) wymuszają długotrwałość procesu, a w pewnych obszarach ograniczają możliwości realizacyjne.
Brak funduszy na inwestycje transportowe w jednostkach samorządu terytorialnego należących do OF PN2020 – niedostatek środków finansowych w powiatach i gminach oraz duży zasób dróg będących w zarządzie tych jednostek powoduje, że wśród dróg powiatowych i gminnych jest wiele odcinków dróg o nienormalnych parametrach i w złym stanie technicznym.	
Współpraca Partnerów w ramach OF PN2020, siła i skuteczność interwencji w zakresie poprawy jakości infrastruktury transportu i koordynacji działań – ważnym czynnikiem kształtującym lokalny rynek pracy w OF PN2020 jest interwencja publiczna. Siła i skuteczność interwencji będzie czynnikiem, który może przesądzić o poziomie zaspokojenia potrzeb transportowych mieszkańców OF PN2020.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych na potrzeby Strategii

2.3. Rynek pracy

Rynek pracy w OF PN2020 charakteryzuje się wysokim poziomem nierównowagi oraz znacznym udziałem osób pozostających długotrwale bez zatrudnienia. Wśród kluczowych czynników, które będą oddziaływać na rynek pracy w OF PN2020 do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku, można wskazać czynniki o charakterze wewnętrznym, zewnętrznym oraz o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym. W poniższej tabeli (Tabela 2.) zestawiono kluczowe czynniki, które będą kształtować rynek pracy w najbliższej przyszłości.

Tabela 2. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie rynku pracy

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<p>Wysoki poziom i długotrwałość bezrobocia – OF PN2020 charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia, zdecydowanie przewyższającą średnie wartości w Polsce i w województwie opolskim, przy czym ma ono w znacznej mierze charakter długotrwały. Większość bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku, a udział osób, które spełniają definicję GUS jako osoby długotrwale bezrobotne, jest prawie dwukrotnie wyższa niż w całym kraju.</p>	<p>Koniunktura gospodarcza w regionie i kraju (zmiany PKB) – wzrost Produktu Krajowego Brutto i koniunktura w gospodarce mają pośredni, ale zauważalny wpływ na poziom bezrobocia na lokalnym rynku pracy. Poprawa koniunktury w otoczeniu OF PN2020 będzie wpływać na poprawę sytuacji i zwiększenie zatrudnienia, pogorszenie sytuacji może z kolei negatywnie oddziaływać na rynek pracy i ograniczać skuteczność podejmowanych działań.</p>
<p>Niski poziom kapitału ludzkiego – około 1/3 osób bezrobotnych w OF PN2020 nie posiada kwalifikacji zawodowych, a wykształceniem wyższym legitymuje się jedynie 12% mieszkańców OF PN2020, co jest poziomem niższym o około 1/3 niż średnia w Polsce.</p>	<p>Stopa bezrobocia w Polsce – analiza danych historycznych wskazuje na silną pozytywną korelację pomiędzy stopą bezrobocia w OF PN2020 a bezrobociem na rynku regionalnym i krajowym. Również w przyszłości można założyć, że znaczący spadek bezrobocia w otoczeniu będzie skutkowało zmniejszeniem jego poziomu w OF PN2020.</p>
<p>Zmiany demograficzne – województwo opolskie, w tym OF PN2020 podlegają najsilniejszemu w kraju tendencjom zwiększającym obciążenie demograficzne – niski przyrost naturalny, migracje osób w wieku produkcyjnym i rosnąca długość życia powodują wzrost wskaźników obciążenia demograficznego.</p>	<p>Dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji – możliwość wykorzystania funduszy zewnętrznych w celu wsparcia lokalnego rynku pracy zarówno poprzez programy koordynowane przez administrację, jak i bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorców, wpłynie znacząco na zdolność tworzenia miejsc pracy oraz możliwość dokonania zmian w strukturze gospodarki OF PN2020.</p>
<p>Niski poziom przedsiębiorczości – OF PN2020 charakteryzuje się niskim poziomem przedsiębiorczości przejawiającym się małą liczbą podmiotów oraz stosunkowo małą liczbą osób prowadzących działalność gospodarczą, co skutkuje brakiem miejsc pracy w OF PN2020.</p>	
<p>Umiarkowany poziom współpracy przedsiębiorców i instytucji edukacyjnych – słaba współpraca w tym obszarze oddziałuje na brak możliwości poprawy dopasowania popytu i podaży na rynku pracy.</p>	
<p>Współpraca Partnerów w ramach OF PN2020 – siła i skuteczność interwencji w zakresie przyciągania nowych inwestorów i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców – ważnym czynnikiem kształtującym lokalny rynek pracy w OF PN2020 jest interwencja publiczna. Siła i skuteczność interwencji na rynku będzie czynnikiem, który może przesądzić o obrazie rynku pracy w OF PN2020.</p>	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych na potrzeby Strategii

2.4. Turystyka

Walory turystyczne są obecnie wykorzystywane w niewielkim stopniu, ale potencjalnie turystyka może być jednym z obszarów rozwojowych OF PN2020. Wspieranie branży turystycznej jest jednym z możliwych kierunków działań mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy oraz wspieranie przedsiębiorczości w regionie. Bardzo ważna w tym zakresie byłaby współpraca Partnerów (np. wspólna promocja subregionu, tworzenie produktów turystycznych czy podejmowanie inicjatyw gospodarczych w obrębie turystyki).

Tabela 3. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie turystyki

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
Wysoka atrakcyjność turystyczna – OF PN2020 jest atrakcyjny dla turystów ze względu na ukształtowanie terenu (m.in. Park Krajobrazowy Góry Opawskie) i dziedzictwo historyczno-kulturowe. Co więcej, w OF PN2020 wytyczono ponad 600 km szlaków turystycznych, zarówno pieszych, jak i rowerowych (przebiegają tu także szlaki międzynarodowe).	Koniunktura gospodarcza w regionie i kraju (zmiany PKB) – niekorzystne tendencje w turystyce na poziomie wojewódzkim i krajowym*, słaba koniunktura w gospodarce przekłada się w sposób negatywny na możliwości rozwoju sektora turystycznego w OF PN2020. Natomiast w przypadku poprawy koniunktury usługi turystyczne zazwyczaj zyskują dodatkowy bodziec popytowy, co przekłada się na ich przyspieszony rozwój.
Braki w zakresie bazy turystycznej – w OF PN2020 na koniec 2013 roku działało tylko 14 obiektów hotelowych oraz 41 obiektów zbiorowego zakwaterowania (kempingów, pól biwakowych, itp.). Niezbyt rozwinięta jest również baza gastronomiczna oraz pozostałe elementy oferty sportowo-rekreacyjnej (w tym produkty turystyczne, zwłaszcza o charakterze ponadgminnym).	Konkurencja ze strony innych destynacji – rozwój branży turystycznej OF PN2020 może być utrudniony przez konieczność konkurowania z regionami o bardziej rozwiniętej branży turystycznej oraz dłużej tradycji w oferowaniu tego typu usług. Są to zarówno regiony w Polsce, jak i w Czechach.
Brak rozpoznawalnej marki subregionu, niewystarczająca promocja i informacja turystyczna – w zbiorowej świadomości turystów nie istnieje skojarzenie OF PN2020 z ciekawą ofertą turystyczną. Przekłada się to na niewielką liczbę odwiedzających ten obszar, słabe wykorzystanie miejsc hotelowych (niższe niż w regionie i sąsiadujących województwach) oraz niskie wpływy z turystyki.	Dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji – możliwość wykorzystania funduszy zewnętrznych do wsparcia rozwoju turystyki będzie miała zasadniczy wpływ na realizację inwestycji w turystyce oraz rozwój usług turystycznych w OF PN2020. Jednocześnie, ze względu na mniejszą dostępność środków finansowych przeznaczonych na turystykę, należy liczyć się z ograniczeniami w finansowaniu części przedsięwzięć.
Niewystarczająca dostępność komunikacyjna subregionu – pomimo dobrego skomunikowania OF PN2020 z resztą kraju, konieczne są działania na rzecz rozwoju połączeń drogowych i kolejowych (warto zauważyć, że działania w tym zakresie są również wskazane z punktu widzenia jakości życia mieszkańców).	

* Czynnik „Koniunktura gospodarcza w kraju i regionie” ma wpływ na turystykę – w przypadku słabej koniunktury gospodarczej turystyka reaguje silnie negatywnie w przypadku jej poprawy silnie pozytywnie. Trendy i tendencje zgodnie z zapisem w nawiasie odnoszą się do zmian PKB obserwowanych w regularnych okresach czasu. Zapis nie ma wymowy negatywnej tzn. nie stwierdza, że obecnie występują tendencje niekorzystne w turystyce na poziomie krajowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych na potrzeby Strategii

2.5. Rozwój społeczny

Rozwój społeczny jest rozumiany jako poprawa warunków życia ludności na danym obszarze. Ze względu na szeroki zakres czynników decydujących o jakości życia mieszkańców, w analizie wskazano jedynie kluczowe aspekty determinujące przyszłe scenariusze zmian i mające zasadniczy wpływ na decyzje i cele strategiczne podejmowane na poziomie OF PN2020.

Tabela 4. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie rozwoju społecznego

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
Niski poziom dochodów ludności – kluczowym problemem OF PN2020 jest niski poziom dochodów ludności wynikający w dużej mierze z wysokiego poziomu bezrobocia i niskich wynagrodzeń. Działania w zakresie poprawy bytu materialnego mieszkańców powinny dotyczyć rozwoju i wspierania postaw przedsiębiorczych, jak również wzmocnienia przedsiębiorstw działających w OF PN2020, przyciągania nowych inwestorów, w szczególności oferujących tworzenie miejsc pracy.	Koniunktura gospodarcza w regionie i kraju (zmiany PKB) – wzrost Produktu Krajowego Brutto i koniunktura w gospodarce mają pośredni, ale zauważalny wpływ na rozwój społeczny: rynek pracy i poziom dochodów mieszkańców, dochody samorządów i możliwości realizacji inwestycji. Poprawa koniunktury w otoczeniu OF PN2020 będzie wpływać na polepszenie sytuacji i zwiększenie zatrudnienia, pogorszenie sytuacji może z kolei negatywnie oddziaływać na rozwój społeczny i ograniczać skuteczność podejmowanych działań.
Niewystarczający poziom usług publicznych (infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo, ład przestrzenny) – warunki życia mieszkańców OF PN2020 ulegają poprawie, podnosi się standard mieszkań mierzony wyposażeniem mieszkań w centralne ogrzewanie, sieć wodociągowo-kanalizacyjną i łazienki. Rośnie średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jedną osobę. Zmiany dotyczą zarówno zasobów mieszkaniowych w miastach, jak i na obszarach wiejskich, jednak skala i zakres tych zmian nie odpowiada potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców. Konieczne jest dalsze rozwijanie infrastruktury oraz poprawa jakości i dostępności usług publicznych w OF PN2020.	Dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji – wsparcie rozwoju społecznego w dużej mierze obejmuje poprawę dostępności infrastruktury (sieci wodno-kanalizacyjne, drogi itp.). Jest to kluczowe dla realizacji inwestycji w ramach OF PN2020.
Niezadawalający stan środowiska naturalnego. Jak wykazały scenariusze zmian klimatu dla Polski do 2030 roku – największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (gwałtowne opady deszczu, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany itp.), będące pochodnymi zmian klimatycznych. Oznacza to, że konieczne jest podejmowanie działań adaptacyjnych – np. poprzez właściwe zarządzanie przestrzenią, realizację programów rolno-środowiskowych, stosowanie odpowiednich technik uprawy. Właściwe gospodarowanie przestrzenią OF PN2020 powinno uwzględniać zagrożenie powodziowe, które jest szczególnie wysokie na obszarze dolin rzecznych. Większość odcinków rzek płynących przez OF PN2020 charakteryzuje się reżimem śnieżno-deszczowym,	Zmiany demograficzne – województwo opolskie, w tym OF PN2020, podlegają najsilniejszym w kraju tendencjom zwiększającym obciążenie demograficzne, co spowodowane jest niskim przyrostem naturalnym, migracjami osób w wieku produkcyjnym i wydłużeniem długości życia. W latach 2004-2013 zanotowano spadek liczby mieszkańców OF PN2020 o niecałe 5%.

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
który odznacza się dwoma wezbrzeniami: pierwszym spowodowanym roztopami i drugim spowodowanym opadami latem lub jesienią. Szczególnie dużym zagrożeniem mogą być wezbrania spowodowane obfitymi opadami deszczu, których gwałtowność i wielkość jest większa na obszarze pogórzy i gór.	
Niewystarczający poziom usług społecznych odpowiadających potrzebom mieszkańców – usługi społeczne w zakresie oświaty, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury zaspokajają potrzeby mieszkańców OF PN2020 w sposób niewystarczający i wymagają wspólnych działań Partnerów na rzecz ich rozwoju.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych na potrzeby Strategii

Wnioski

Kluczowe dla rozwoju OF PN2020 zakresy strategiczne: transport, rynek pracy i rozwój społeczny charakteryzują się dużym zróżnicowaniem. Transport w OF PN2020 jest stosunkowo dobrze rozwinięty i może zostać uznany za mocną stronę. Z kolei rynek pracy i rozwój społeczny to obszary wymagające zdecydowanej poprawy i interwencji ze strony Partnerów. Wspomnieć należy o niepodważalnym znaczeniu i potencjale turystyki, która przenika i wiąże się z jego trzema obszarami kluczowymi, jednak obecne wykorzystanie potencjału w tym zakresie jest nieznaczące.

Wszystkie obszary strategiczne poddane analizie są współzależne – istnieją silne i bezpośrednie powiązania pomiędzy rozwojem transportu i turystyką, turystyką i rynkiem pracy, a także rynkiem pracy, turystyką, transportem i rozwojem społecznym.

Zróżnicowaniu wewnętrznemu czynników oddziałujących na poszczególne obszary strategiczne towarzyszy stosunkowo ograniczony i spójny zestaw czynników zewnętrznych, które będą miały wpływ na cele i rezultaty Strategii do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku. Koniunktura gospodarcza w Polsce i na świecie, dostępność środków zewnętrznych na finansowanie działań w ramach Strategii oraz polityka prowadzona w regionie i kraju to podstawowe aspekty zewnętrzne, które należy uwzględnić przy budowaniu scenariuszy rozwoju i definicji celów strategicznych w ramach PN2020.

Wyniki analizy prospektywnej stanowią podstawę do sformułowania tezy do badania DELPHI, którego wyniki w kolejnym etapie analizy pozwolą na sformułowanie scenariuszy rozwoju i definicji realistycznych celów strategicznych dla OF PN2020 do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku.

Na podstawie analizy sformułowano następujące tezy poddane badaniom eksperckim:

1. W 2026 roku z perspektywą do 2030 roku OF PN2020 będzie wyróżniał się na tle regionu wysokim stopniem skomunikowania wewnętrznego oraz zewnętrznego.
2. W 2026 roku z perspektywą do 2030 roku średni poziom bezrobocia dla OF PN2020 będzie niższy od średniej wojewódzkiej.
3. Turystyka stanie się w okresie do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku jedną z najważniejszych branż przyczyniających się do rozwoju gospodarczego OF PN2020.

4. Do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku poziom życia mieszkańców OF PN2020 znacząco się podniesie.
5. Do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku widoczne będą pozytywne skutki powstania OF PN2020 dla wszystkich gmin partnerskich.

Ocena realności spełnienia powyższych tez oraz czynników i barier kluczowych dla ich realizacji była przedmiotem badania DELPHI, którego wyniki posłużyły do budowy scenariuszy rozwoju OF PN2020 do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku.

2.6. Scenariusze rozwoju OF PN2020

Początki współczesnych technik budowania scenariuszy sięgają lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku, a ich szerokie zastosowanie w sferze publicznej i biznesowej notuje się od lat siedemdziesiątych XX wieku. Na przestrzeni kilkudziesięciu lat opracowano wiele różnych technik budowania scenariuszy, podlegających ciągłym modyfikacjom, dokonywanym przez zespoły stosujące je w praktyce, czego efektem jest swojego rodzaju chaos metodologiczny, znajdujący odzwierciedlenie w literaturze, prezentującej różne, często sprzeczne definicje, charakterystyki, zasady i założenia metodologiczne budowania scenariuszy³.

Dla potrzeb niniejszego opracowania scenariusz zdefiniowano jako opis przyszłości integrujący cztery obszary strategiczne OF PN2020, poddane analizie (transport, rynek pracy i rozwój społeczny oraz wspomnianą wcześniej jako równie ważną dla rozwoju PN2020 – turystykę). Scenariusz opracowano na podstawie analizy prospektywnej oraz badań eksperckich.

Celem opracowanych scenariuszy jest eksploracja, rozumiana jako podniesienie świadomości, stymulacja kreatywnego myślenia, wgląd we wzajemne oddziaływania procesów pomiędzy kluczowymi obszarami Strategii oraz wparcie decyzyjne, czyli wyznaczenie ścieżek wiodących do określonych wizji przyszłości, mniej lub bardziej pożądaných opcji strategicznych dla OF PN2020.

Opracowane na potrzeby niniejszego dokumentu scenariusze mają charakter scenariuszy poszukiwawczych, których celem jest zbadanie różnych możliwych opcji rozwoju zdarzeń, z uwzględnieniem zróżnicowanych perspektyw. Wynikiem procesu jest zestaw scenariuszy, których punkt wyjściowy stanowi pewien stan w przyszłości, opisujących rozwój długoterminowy i dopuszczających zajście pewnych fundamentalnych zmian.

Scenariusze zostały przygotowane w oparciu o czynniki zidentyfikowane w analizie prospektywnej przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania oraz wyniki badania DELPHI.

Scenariusz pośredni (bazowy) zawiera najbardziej prawdopodobne dzisiaj zestawienie czynników rozwojowych skutkujące umiarkowaną, stopniową poprawą sytuacji. Scenariusz optymistyczny zawiera bardziej sprzyjający układ czynników, szczególnie w otoczeniu

³ Martelli Antonio, Scenario building and planning: state of the art and prospects of evolution, Futures Research Quarterly Summer, 2001, s. 55-70.

OF PN2020. Scenariusz pesymistyczny prezentuje z kolei sytuację, w której wpływ negatywnych czynników na zmiany w obszarach kluczowych stały się przeważający.

2.6.1. Założenia do tworzenia scenariuszy

Opracowując scenariusze na potrzeby Strategii przyjęto następujące założenia ogólne w zakresie ich budowy i cech, którymi musi charakteryzować się scenariusz:

1. **Normatywność** – scenariusze normatywne, obecnie najczęściej stosowane, opisujące prawdopodobne lub pożądane wizje przyszłości, określane jako scenariusze strategiczne, polityczne, interwencyjne.
2. **Problemowość** – scenariusze problemowe za przedmiot badań przyjmują najczęściej problemy społeczne, w tym wypadku problemy stanowią cztery wskazane w diagnozie obszary strategiczne: transport, rynek pracy i rozwój społeczny oraz równie istotna turystyka.
3. **Dane jakościowe** – scenariusze jakościowe mają najczęściej charakter narracyjny i znajdują zastosowanie w analizie złożonych sytuacji o dużym stopniu niepewności i przy braku dostępu do odpowiednich danych ilościowych; na przykład dane na temat wartości humanitarnych, emocji i zachowań.
4. **Partycypacja** – opracowane w oparciu o udział ekspertów oraz poprzez spotkania robocze z Partnerami.
5. **Migawkowość** – opisujący stan docelowy w 2026 z perspektywą do 2030 roku.
6. **Heterogeniczność** – ze względu na zróżnicowanie obszarów poddanych analizie, konieczne jest zastosowanie szerokiego zestawu danych i informacji.
7. **Alternatywność** – przygotowane scenariusze opisują znacznie różniące się między sobą plany przyszłości – mają na celu podniesienie poziomu świadomości i zrozumienia nowych lub niepewnych zjawisk, poszerzenie horyzontów myślowych.

Założenia szczegółowe w zakresie budowy scenariuszy obejmują wpływ kluczowych czynników wewnętrznych i zewnętrznych zgodnie z wynikami badania DELPHI.

Tabela 5. Założenia szczegółowe do budowy scenariuszy

	Scenariusz optymistyczny	Scenariusz pesymistyczny	Scenariusz pośredni
Czynniki zewnętrzne			
Koniunktura gospodarcza	Dobra	Słaba	Umiarkowanie sprzyjająca
Możliwości pozyskania środków zewnętrznych	Duża dostępność	Ograniczona dostępność	Dobra dostępność
Zmiany demograficzne	Zatrzymanie negatywnych trendów	Nasilenie negatywnych trendów	Kontynuacja obecnych trendów
Polityka regionalna i krajowa	Wspierająca	Niesprzyjająca	Neutralna
Czynniki wewnętrzne			
Poziom współpracy w ramach OF PN2020	Wysoki	Niski	Przeciętny
Skuteczność interwencji publicznej	Wysoka	Nieskuteczna	Przeciętna
Przedsiębiorczość i kompetencje mieszkańców OF PN2020	Zdecydowana poprawa	Utrzymanie lub pogorszenie obecnego poziomu	Umiarkowana poprawa

	Scenariusz optymistyczny	Scenariusz pesymistyczny	Scenariusz pośredni
Napływ nowych inwestorów	Silny	Słaby	Umiarkowany
Działania promocyjne OF PN2020	Skuteczne, szeroko zakrojone	Brak	Umiarkowane
Współpraca z partnerami zewnętrznymi	Skuteczne działanie	Brak	Umiarkowane efekty
Wyniki			
W 2026 roku z perspektywą do 2030 roku OF PN2020 będzie wyróżniał się na tle regionu wysokim stopniem skomunikowania wewnętrznego oraz zewnętrznego	Spełniona	Niespełniona	Spełniona
W 2026 roku z perspektywą do 2030 roku średni poziom bezrobocia dla OF PN2020 będzie niższy od średniej wojewódzkiej	Spełniona częściowo	Niespełniona	Niespełniona
Turystyka stanie się w okresie do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku jedną z najważniejszych branż przyczyniających się do rozwoju gospodarczego OF PN2020	Spełniona	Niespełniona	Spełniona częściowo
Do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku poziom życia mieszkańców OF PN2020 znacząco się podniesie	Spełniona	Niespełniona	Spełniona częściowo
Do 2026 roku z perspektywą do 2030 roku widoczne będą pozytywne skutki powstania OF PN2020 dla wszystkich gmin partnerskich	Spełniona	Niespełniona	Spełniona częściowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego przeprowadzonego na potrzeby Strategii

2.6.2. Scenariusz optymistyczny

Scenariusz optymistyczny zakłada znaczącą poprawę koniunktury gospodarczej i przyspieszenie tempa wzrostu PKB w kraju powyżej 4% rok do roku. Znaczący napływ środków z Unii Europejskiej (UE) oraz skuteczna współpraca w ich pozyskiwaniu przez

Partnerów, przy wsparciu ze strony władz regionu, będą miały kluczowy wpływ na możliwości realizacji szerokiej gamy projektów przyczyniających się do rozwoju kluczowych dziedzin OF PN2020. Zmiany demograficzne nie będą negatywnie oddziaływać na sytuację ekonomiczną w OF PN2020, a niekorzystne trendy zostaną zatrzymane.

Środki zewnętrzne pozwolą na realizację szeregu inwestycji transportowych w OF PN2020, w tym na efektywny rozwój transportu publicznego. Porozumienie pomiędzy Partnerami prowadzić będzie do przewyższenia postaw skupionych na własnych interesach i wypracowaniu efektywnego kompromisu w zakresie rozwoju transportu, co przyczyni się do uzyskania pozytywnych efektów w tym obszarze. Wzrost dostępności transportowej OF PN2020 przyczyni się do zwiększenia ruchu turystycznego i rozwoju turystyki.

Skuteczność i skala interwencji na rynku pracy okażą się na tyle duże, aby poprawić sytuację szerokiego grona interesariuszy rynku. Kształcenie zawodowe, programy szkolenia bezrobotnych oraz współpraca władz lokalnych, oświaty i przedsiębiorców pozwolą na wzrost popytu na pracę i podaży osób, które mogą tę pracę wykonywać. Dzięki napływowi inwestycji nastąpi szybkie ograniczenie poziomu bezrobocia i wzrost wynagrodzeń w gospodarce OF PN2020. Do 2026 i w perspektywie do 2030 roku uda się osiągnąć średnią regionalną w zakresie aktywności zawodowej ludności, stopy bezrobocia oraz średniego wynagrodzenia.

Turystyka stanie się w okresie do 2026 i w perspektywie do 2030 roku jedną z branż przyczyniających się do rozwoju gospodarczego OF PN2020. Dzięki przyciągnięciu nowych inwestorów i skutecznemu wykorzystaniu środków UE oferta turystyczna OF PN2020 zostanie rozbudowana, co pozwoli na zwiększenie skali ruchu turystycznego napływającego do OF PN2020 z Polski i zagranicy. Co więcej rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej będzie miał również znaczenie dla samych mieszkańców OF PN2020. Władze lokalne wraz z przedsiębiorcami z branży turystycznej i instytucjami otoczenia biznesu będą w stanie opracować i wdrożyć ciekawe, innowacyjne produkty turystyczne o zasięgu całego OF PN2020. Skuteczne działania promocyjne pozwolą zbudować markę OF PN2020 jako miejsca atrakcyjnego turystycznie. Rozwój turystyki przyczyni się do poprawy koniunktury na rynku pracy w OF PN2020 – osoby, które chcą założyć działalność gospodarczą w tej branży będą mogły liczyć na duży popyt, zwiększy się również liczba miejsc pracy.

Poprawa na rynku pracy i wzrost wynagrodzeń mieszkańców będą podstawowymi przejawami wzrostu poziomu życia w OF PN2020. Środki zewnętrzne i dobra koordynacja działań Partnerów pozwoli na zapewnienie usług społecznych na poziomie satysfakcjonującym większość mieszkańców.

Skuteczna współpraca Partnerów będzie miała wymierne efekty we wszystkich dziedzinach kluczowych dla rozwoju OF PN2020 i przełoży się na widoczne dla mieszkańców rezultaty.

2.6.3. Scenariusz pesymistyczny

Scenariusz pesymistyczny to nagromadzenie się negatywnych zjawisk wewnątrz OF PN2020 i w jego otoczeniu. Plan ten zakłada, że koniunktura gospodarcza globalnie i w Polsce pozostanie do 2026 i w perspektywie do 2030 roku słaba – pomimo napływu środków UE tempo wzrostu gospodarczego w kraju średnio nie przekroczy 2% rocznie. Słabe warunki makroekonomiczne silnie wpływają na możliwości działania Partnerów,

w tym zdolność do absorpcji środków UE. Efektem słabej koniunktury będzie też wzrost emigracji i nasilenie się negatywnych tendencji związanych ze starzeniem się społeczeństwa OF PN2020. Współpraca Partnerów będzie efektywna jedynie w ograniczonym zakresie ze względu na sprzeczność ich interesów.

Brak środków własnych samorządów PN2020 uniemożliwi realizację projektów inwestycyjnych niezbędnych do znaczącej poprawy transportu w OF PN2020. Realizowane inwestycje pozwolą jedynie na uzyskanie pozytywnych efektów w skali lokalnej bez wpływu na strategiczną sytuację OF PN2020.

Rynek pracy pozostanie pod wpływem słabej koniunktury w gospodarce światowej. Niski wzrost gospodarczy w kraju przełoży się na wzrost bezrobocia w Polsce, regionie i OF PN2020. Wynagrodzenia w ujęciu realnym pozostaną na takiej samej wysokości jak w 2014 roku, za to nasila się tendencje migracyjne. Niskie płace i wysoki poziom bezrobocia sprzyjać będą niskiej aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców OF PN2020. Na lokalnym rynku pracy bezrobocie stopniowo wzrośnie, powracając do wartości około 20% (stopa bezrobocia). Interwencje na rynku okażą się nieskuteczne.

Rozwój turystyki w OF PN2020 będzie bardzo utrudniony, przede wszystkim ze względu na globalne osłabienie branży wynikające ze słabej koniunktury gospodarczej. Nie pojawią się nowi inwestorzy zainteresowani inwestycjami w tej branży, a rozwój bazy turystycznej będzie bardzo powolny. Brak środków i nieporozumienia pomiędzy Partnerami nie pozwolą na skuteczne działania promocyjne obszaru. Wszystkie te czynniki uniemożliwią pozytywny wpływ turystyki na życie mieszkańców (przede wszystkim jeśli chodzi o rynek pracy).

Wysoka stopa bezrobocia będzie negatywnie wpływać na rozwój społeczny w OF PN2020. Nastąpi spadek dochodów ludności uwarunkowany koniunkturą na poziomie wojewódzkim i krajowym. Ograniczone zasoby samorządów nie pozwolą na poprawę dostępności i jakości usług publicznych.

2.6.4. Scenariusz pośredni (bazowy)

Scenariusz pośredni można również odczytywać jako najbardziej prawdopodobny rozwój sytuacji w OF PN2020 do 2026 i w perspektywie do 2030 roku. Koniunktura gospodarcza w Polsce i na świecie będzie ulegać stopniowej poprawie, jej wpływ na OF PN2020 pozostanie umiarkowanie pozytywny. Napływ środków z UE pozwoli na realizację znacznej części planów Partnerów dzięki ich skutecznej współpracy. Jednocześnie część działań okaże się mało efektywna i nie przełoży się w sposób bezpośredni na oczekiwane rezultaty. Sytuacja demograficzna i ruchy migracyjne będą umiarkowanie negatywnie wpływać na sytuację w OF PN2020.

Napływ środków UE pozwoli na realizację szeregu inwestycji transportowych w OF PN2020, w tym efektywny rozwój transportu publicznego. Porozumienie pomiędzy Partnerami pozwoli na przezwyciężenie postaw skupionych na własnych interesach i wypracowanie kompromisu w zakresie rozwoju transportu, co przyczyni się do uzyskania pozytywnych efektów w tym obszarze. Wzrost dostępności transportowej przyczyni się również do zwiększenia ruchu turystycznego i rozwoju turystyki.

Działania zmierzające do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy będą miały ograniczoną skuteczność i jedynie w niewielkim stopniu przyczynią się do rozwiązania problemów dotyczących OF PN2020. Można spodziewać się stopniowej, powolnej poprawy

w zakresie kompetencji zawodowych i wykształcenia osób zamieszkujących OF PN2020. To, w połączeniu ze wzrostem przedsiębiorczości oraz przyciągnięciem do subregionu nowych inwestorów, pozwoli na stopniowy wzrost aktywności ludności. Poprawa sytuacji ekonomicznej i społecznej, wzrost zatrudnienia i płac pozwoli na ograniczenie migracji zarobkowej. Kontynuacja tendencji demograficznych w subregionie – zgodnie ze scenariuszem bazowym – będzie również sprzyjać zmniejszeniu bezrobocia i wzrostowi płac.

Nastąpi rozwój branży turystycznej w subregionie, jednak jego skala nie będzie na tyle duża, aby uzyskać zakładane efekty. Dzięki realizacji szeregu inwestycji poprawi się dostępność bazy turystycznej w OF PN2020, co w połączeniu ze wzrostem dostępności transportowej, zwiększy zainteresowanie i napływ turystów. W związku z tym powstanie pewna liczba nowych przedsiębiorstw (jak również miejsc pracy). Działania promocyjne okażą się jednak mało skuteczne i marka OF PN2020 nie będzie się powszechnie kojarzyć jako atrakcyjny obszar turystyczny.

Poprawa na rynku pracy i wzrost wynagrodzeń mieszkańców będą podstawowymi przejawami umiarkowanego wzrostu poziomu życia w OF PN2020. Środki zewnętrzne i dobra koordynacja działań Partnerów pozwoli na poprawę dostępności i jakości usług społecznych. Nie uda się jednak osiągnąć poziomu satysfakcjonującego większość mieszkańców.

Skuteczna współpraca Partnerów będzie miała wymierne rezultaty we wszystkich obszarach kluczowych dla rozwoju OF PN2020 i przełoży się na widoczne efekty na poziomie mieszkańców, jednak wyniki te będą mniejsze niż przez nich oczekiwane.

3. Podstawowe założenia opracowania Strategii

3.1. Metodyka pracy

Logika procesu opracowywania Strategii

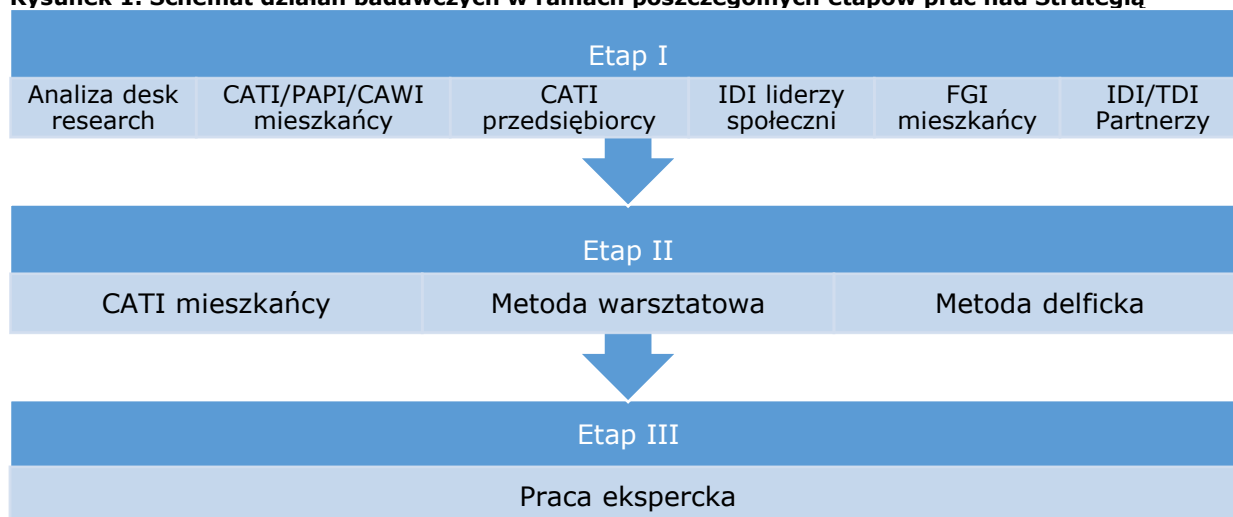
Dokument Strategii został opracowany metodą partycypacyjno-ekspercką.

W ramach I etapu przeprowadzono szeroko zakrojone badania o charakterze społeczno-gospodarczym. W procesie badawczym zastosowano triangulację: połączono techniki ilościowe z jakościowymi, a analiza obejmowała dane zastane (wtórne) i wywołane (pierwotne), pochodzące z różnych źródeł. Pozwoliło to na opracowanie kompleksowej diagnozy uwzględniającej różne perspektywy.

Podczas II etapu badania miały na celu doprecyzowanie wcześniejszych wniosków. Przedstawiciele różnych grup interesariuszy zostali również zaproszeni do współtworzenia części strategicznej dokumentu.

W III etapie eksperci dokonali syntezy i opracowania wcześniejszych wyników i na tej podstawie sformułowali poszczególne części Strategii.

Rysunek 1. Schemat działań badawczych w ramach poszczególnych etapów prac nad Strategią

Źródło: opracowanie własne na podstawie Koncepcji opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

Triangulacja

Ważnym założeniem organizacji procesu badawczego była triangulacja, co oznacza, że w celu wypracowania wieloaspektowej, pogłębionej diagnozy zaplanowano złożony proces badawczy. Wyróżnia się cztery typy triangulacji⁴:

⁴ Denzin Norman, Sociological Methods: A Sourcebook, Aldine Transaction, 2006.

- triangulację danych – pozyskiwanie informacji z różnych źródeł w celu uwzględnienia różnych potrzeb i perspektyw, a także zwiększenia obiektywności,
- triangulację badacza – przeprowadzanie badania przez więcej niż jedną osobę może zminimalizować subiektywny charakter uzyskanych wyników oraz wpływ, jaki mają na nie prekonceptualizacje oraz indywidualna siatka pojęciowa,
- triangulację teoretyczną – uwzględnienie w procesie badawczym więcej niż jednej teorii, bądź też paradygmatu w celu wzbogacenia interpretacji poszczególnych problemów,
- triangulację metodologiczną – zastosowanie wielu metod i technik badawczych do opisu tego samego zagadnienia, co przynosi szczególnie dobre efekty w przypadku łączenia technik ilościowych i jakościowych⁵.

Przy opracowywaniu Strategii zastosowana została przede wszystkim triangulacja danych oraz triangulacja metodologiczna. Elementem triangulacji badacza było prowadzenie warsztatów przez pary moderatorów.

Zastosowane metody i techniki badań

Kolejna tabela (Tabela 6.) zawiera opisy poszczególnych elementów procesu badawczego wraz z informacją o sposobie doboru prób oraz ich wielkości i strukturze. W kolejnym podrozdziale znajduje się szczegółowy opis metodologiczny.

---

⁵ Chomczyński Piotr, Triangulacja, (w:) Krzysztof T. Konecki, Piotr Chomczyński, Słownik socjologii jakościowej, Warszawa: Diffin, 2012.

Tabela 6. Metody i techniki badawcze

Lp.	Metoda/technika badawcza	Opis i uzasadnienie trafności techniki/metody badawczej	Opis i uzasadnienie sposobu doboru próby i jej wielkość	Opis i uzasadnienie struktury próby
1.	Analiza danych zastanych	Analiza danych statystycznych umożliwiła opracowanie kluczowych wskaźników dotyczących OF PN2020. Uwzględnienie danych z lat 2004-2013 pozwoliło na przesłedzenie trendów i sformułowanie prognoz.	W badaniu zostały uwzględnione zarówno statystyki ogólnodostępne (dane GUS, Publicznych Służb Zatrudnienia, etc.) oraz informacje udostępnione przez Partnerów.	
2.	CATI/PAPI/CAWI (mieszkańcy OF PN2020)	Badanie mixed-mode z wykorzystaniem CATI/PAPI/CAWI pozwoliło na dotarcie do zróżnicowanych grup społecznych, co było podstawą wieloaspektowej i dogłębnej diagnozy.	Zastosowano dobór celowo-kwotowo-losowy, tj. u każdego Partnera przeprowadzono 60 wywiadów (dobór celowy). Ustalone zostały kwoty odzwierciedlające strukturę wiekową i płciową populacji Partnerów, a następnie z poszczególnych podgrup wylosowano osoby do badania. Taka procedura pozwoliła na uzyskanie wyników, reprezentatywnych zarówno dla całego OF PN2020 (obarczone błędem na poziomie 3%), jak i na poziomie poszczególnych jednostek. Wielkość próby: 1020	Próba została podzielona ze względu na obszar, wiek i płeć, co pozwoliło na uzyskanie reprezentatywności w stosunku do struktury populacji.
3.	CATI (przedsiębiorcy)	Zastosowanie techniki CATI do badania na próbie przedsiębiorców było uwarunkowane specyfiką tej grupy (mała dyspozycyjność czasowa). Badanie z przedsiębiorcami pozwoliło na opracowanie gospodarczej charakterystyki obszaru i identyfikację głównych potrzeb rozwojowych w tym zakresie.	Dobór celowo-kwotowo-losowy, tj. u każdego Partnera zostało przeprowadzonych 50 wywiadów (dobór celowy). Ustalone zostały kwoty odzwierciedlające strukturę wielkości przedsiębiorstw, a następnie z poszczególnych podgrup wylosowano osoby do badania. Taka procedura pozwoliła na uzyskanie wyników, reprezentatywnych zarówno dla całego OF PN2020 (obarczone błędem na poziomie 3%), jak i na poziomie poszczególnych jednostek. Wielkość próby: 850	Próba została podzielona ze względu na obszar i wielkość przedsiębiorstwa, co pozwoliło na uzyskanie reprezentatywności w stosunku do struktury populacji.

Lp.	Metoda/technika badawcza	Opis i uzasadnienie trafności techniki/metody badawczej	Opis i uzasadnienie sposobu doboru próby i jej wielkość	Opis i uzasadnienie struktury próby
4.	IDI (liderzy społeczni OF PN2020)	Badanie IDI z liderami społecznymi pozwoliło na opracowanie pogłębionych odpowiedzi na pytania badawcze związane z rozwojem społeczno-gospodarczym OF PN2020. Forma ta pozwala wykorzystać wiedzę od osób, które dogłębnie znają lokalne uwarunkowania.	Przeprowadzono dobór celowy, tj. u każdego z Partnerów do udziału w badaniu zostało zaproszonych trzech liderów społecznych – osób pełniących szczególną rolę w życiu lokalnej społeczności. Wielkość próby: 51	Próba była podzielona terytorialnie (Partnerzy projektu). Pozwoliło to spojrzeć na problemy rozwoju społeczno-gospodarczego z punktu widzenia różnych grup interesów (zarówno na poziomie powiatu, jak i gminy).
5.	FGI (mieszkańcy OF PN2020)	Badanie FGI pozwoliło na dokładniejszą analizę zagadnień związanych z jakością życia. Dzięki obecności na spotkaniach przedstawicieli różnych grup mieszkańców możliwe było zestawienie różnych perspektyw.	Dobór próby miał charakter celowy, w ramach każdego powiatu wchodzącego w skład Partnerstwa zostało przeprowadzono jedno badanie fokusowe. Wielkość próby: 3	Próba była podzielona ze względu na miejsce zamieszkania (powiat w ramach OF PN2020), do każdego wywiadu zaproszono uczestników zróżnicowanych ze względu na wiek, płeć i status społeczno-ekonomiczny. Pozwoliło to na stworzenie clash group (grupy konfliktowej) w celu „pozytywnego pokłócenia się” oraz skonfrontowania ze sobą różnych poglądów.
6.	IDI/TDI (przedstawiciele Partnerów)	Badanie IDI/TDI z przedstawicielami Partnerów stanowiło sposób na uzyskanie informacji od osób najsilniej zaangażowanych w tworzenie dokumentów strategicznych OF PN2020. Dzięki temu możliwe było bardzo dobre rozpoznanie problemów rozwojowych OF PN2020.	Dobór próby nastąpił w sposób celowy, tj. przeprowadzone zostały wywiady z osobami wskazanymi przez poszczególnych Partnerów. Dzięki temu możliwe było uzyskanie informacji od każdego z Partnerów. Wielkość próby: 17	Struktura próby odpowiadała strukturze Partnerstwa. Dzięki temu możliwe było kompleksowe przeanalizowanie problematyki współpracy w ramach OF PN2020.
7.	CATI i PAPI (mieszkańcy OF PN2020)	Badanie mixed-mode z wykorzystaniem CATI i PAPI pozwoliło na dotarcie do zróżnicowanych grup społecznych, co było podstawą wieloaspektowej	Zastosowano dobór celowo-kwotowo-losowy. Ustalono kwoty odzwierciedlające strukturę wiekową i płciową populacji Partnerów, a następnie z poszczególnych	Podział próby ze względu na obszar, wiek i płeć pozwoli na uzyskanie próby reprezentatywnej w stosunku do struktury populacji.

Lp.	Metoda/technika badawcza	Opis i uzasadnienie trafności techniki/metody badawczej	Opis i uzasadnienie sposobu doboru próby i jej wielkość	Opis i uzasadnienie struktury próby
		i dogłębnej diagnozy.	podgrup wylosowano osoby do badania. Taka procedura pozwoliła na uzyskanie wyników, reprezentatywnych zarówno dla całego OF PN2020 (obarczone błędem na poziomie 3%), jak i na poziomie poszczególnych jednostek. Triangulacja technik zbierania danych zakładała przeprowadzenie badania ankietowego (telefonicznego) na próbie 1020 osób (po 60 badań u każdego Partnera) oraz przygotowanie formularzy ankiety w wersji papierowej w liczbie 1020 sztuk. Wielkość próby: 2040	
8.	Metoda warsztatowa (lokalni liderzy)	Warsztaty diagnostyczne zostały zorganizowane jako forma jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych. Zastosowanie ich w celach badawczych jest pokrewne paradygmatowi action research. Podczas warsztatów diagnostycznych zostały zidentyfikowane potencjały, bariery rozwojowe OF PN2020 objętego Strategią oraz zostaną wyznaczone czynniki do analizy problemów oraz SWOT. Podczas pracy została wykorzystana technika moderacji wizualnej METAPLAN z zastosowaniem tablic Pinwand. Pozwalała ona na organizację pracy zespołowej poprzez tworzenie graficznego obrazu przebiegu dyskusji.	Warsztaty diagnostyczne, ze względu na swój partycypacyjny wymiar, miały charakter otwarty. Oznacza to, że w spotkaniach mogli wziąć udział wszyscy chętni (bez limitu miejsc czy wcześniejszego tworzenia listy obecności). Była to wartość merytoryczna i wypracowane rezultaty jak najpełniej odzwierciedlały zróżnicowanie społeczności lokalnej, osoby biorące udział w warsztatach diagnostycznych reprezentowały różne środowiska i grupy interesariuszy, to jest między innymi: <ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorców, • działaczy lokalnych, organizacje pozarządowe, • młodzieży, • seniorów, • przedstawicieli lokalnej władzy 	Aby wypracowane rezultaty odpowiadały terytorialnemu zróżnicowaniu potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, przeprowadzono 6 warsztatów.

Lp.	Metoda/technika badawcza	Opis i uzasadnienie trafności techniki/metody badawczej	Opis i uzasadnienie sposobu doboru próby i jej wielkość	Opis i uzasadnienie struktury próby
		Zastosowanie tej techniki przyczyniło się do aktywizacji wszystkich uczestników spotkania, a także umożliwiło zogniskowanie dyskusji na osiągnięciu założonych celów spotkania.	i administracji publicznej, • przedstawicieli kluczowych instytucji publicznych. Wielkość próby: 6	
9.	Badanie delfickie (eksperti oraz lokalni liderzy)	Badanie miało charakter ekspercki, a jego tematyka powiązana była przede wszystkim z przyszłością OF PN2020. Uzyskane wyniki stanowiły ważny element tworzenia rekomendacji do dalszych działań.	Do udziału w badaniu zostali zaproszeni eksperci z zakresu rozwoju społeczno-gospodarczego i lokalni liderzy. Wielkość próby: 68	Każdy z Partnerów był reprezentowany przez co najmniej 4 ekspertów i liderów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Koncepcji opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

Glosariusz metodologiczny

Wywiad telefoniczny CATI (ang. Computer Assisted Telephone Interviewing) – technika realizacji badań ankietowych w formie rozmowy telefonicznej przy wykorzystaniu komputera. Ankieterzy kontaktują się z respondentami telefonicznie, a następnie odnotowują odpowiedzi w elektronicznym kwestionariuszu (dostępne jest również równoległe nagrywanie rozmów). Odpowiedzi są automatycznie zapisywane w bazie danych, możliwe jest stałe kontrolowanie postępów badania oraz pracy teleankieterów. Wyniki są dostępne niemal natychmiast po zakończeniu badania. Do zalet tej techniki należy oszczędność czasu, a także zmniejszenie liczby błędów ankieterskich. Ważne jest również, wyższe niż w przypadku kontaktu bezpośredniego, poczucie anonimowości respondentów, przekładające się na stopień ich szczerości i otwartości.

Analiza danych zastanych (ang. desk research) – nazywana badaniami gabinetowymi, szczegółowa analiza istniejących już danych. Realizacja badania nie jest związana z pozyskiwaniem nowych informacji, a jedynie scaleniem, przetworzeniem i analizą danych wtórnych pochodzących z różnych źródeł. Ze względu na wysoką wiarygodność oraz szeroki zakres tematyczny informacji do często wykorzystywanych w badaniach społecznych źródeł należą statystyki publiczne (np. dane GUS). Wykorzystanie danych ilościowych umożliwia czynienie porównań (zarówno synchronicznych, jak i diachronicznych), a także wyznaczania trendów i formułowanie prognoz na przyszłość.

Indywidualne Wywiady Pogłębione IDI (ang. Individual In-Depth Interviews) – jakościowa technika będąca indywidualną rozmową moderatora z osobą badaną. Wywiad jest ukierunkowany na określone cele badawcze, ale jego przebieg (np. kolejność poruszanych kwestii) zależy od konkretnego przypadku. Dlatego też wywiady pogłębione prowadzone są przez wyspecjalizowanych badaczy posiadających odpowiednie przygotowanie psychologiczne. Rolą moderatora jest wprowadzanie kolejnych tematów rozmowy, doprecyzowywanie wypowiedzi osoby badanej oraz motywowanie jej do otwartego ujawniania opinii i podstaw. Przebieg wywiadu jest zazwyczaj rejestrowany, a także transkrybowany, aby możliwe było przeprowadzenie dogłębnej analizy. Wywiady indywidualne pogłębione są szczególnie wskazane w przypadkach trudności w dotarciu do określonej grupy respondentów, bądź w sytuacjach, gdy podejmowane zagadnienia mają charakter drażliwy, kontrowersyjny lub intymny.

Możliwe jest również realizowanie wywiadów za pośrednictwem telefonu (Telefoniczne Wywiady Pogłębione – TDI).

Wywiad kwestionariuszowy PAPI (ang. Paper and Pen Personal Interview) – tradycyjna forma przeprowadzania badania kwestionariuszowego podczas bezpośredniej rozmowy z respondentem. Wywiad przebiega w oparciu o kwestionariusz zawierający pytania ilościowe i/lub jakościowe, uporządkowane w odpowiedniej kolejności. Odpowiedzi respondenta są zapisywane w kwestionariuszu. W trakcie wywiadu mogą zostać zastosowane dodatkowe metody zbierania informacji, np. obserwacja zachowań respondenta i jego reakcji na określone pytania czy prezentowane materiały pomocnicze. Jest to technika charakteryzująca się wysokim stopniem standaryzacji oraz możliwością uzyskania danych ilościowych nadających się do analiz statystycznych.

Wspomagany komputerowo wywiad internetowy CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interviewing) – technika badań ilościowych wykorzystująca nowoczesne technologie. Kwestionariusz ankiety jest zamieszczany na stronie internetowej,

a respondenci mogą go wypełnić dzięki linkom (publikowanym na stronach często odwiedzanych przez grupy docelowe lub przesyłanych mailowo do konkretnych osób). Oprogramowanie komputerowe obsługujące ankietę internetową dba o zachowanie właściwej kolejności pytań przesyłanych respondentowi i weryfikuje poprawność logiczną wprowadzanych odpowiedzi. Technika CAWI ułatwia dotarcie do dużych grup respondentów (również rozproszonych terytorialnie). Jest także dogodna w przypadku badania grup charakteryzujących się małą dyspozycyjnością czasową (dzięki możliwości wypełnienia kwestionariusza w wybranym przez respondenta czasie i z dowolnego komputera). Podobnie jak w przypadku wywiadów telefonicznych, zaletą tej techniki jest wysokie poczucie anonimowości osób badanych, zwiększające ich gotowość do udzielania szczerych odpowiedzi.

Zogniskowane Wywiady Grupowe FGI (ang. Focus Group Interviews) – typ wywiadu, w którym moderator jednocześnie rozmawia z całą grupą respondentów. Przebieg rozmowy jest skoncentrowany na określonych zagadnieniach i pytaniach badawczych. Kluczowa dla uzyskania optymalnych wyników badania jest rola moderatora, który ma za zadanie zachęcać wszystkich uczestników do aktywnego udziału w dyskusji, zarządzać konfliktami i organizować przebieg rozmowy według opracowanego scenariusza. Technika ta oparta jest na wykorzystaniu pozytywnych efektów synergii grupowej – uczestnicy spotkania wzajemnie się inspirują i motywują do wyrażania swoich opinii. Praca zespołowa zwiększa również kreatywność jednostek, a wsparcie grupy może zwiększać poczucie bezpieczeństwa i co za tym idzie – otwartość.

Przebieg wywiadu jest zazwyczaj rejestrowany, a także transkrybowany, aby możliwe było przeprowadzenie dogłębnej analizy.

Metoda delficka (badanie DELPHI) – należy do grupy metod heurystycznych, czyli ukierunkowanych na poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań oraz nowych powiązań między faktami. Jest formą asynchronicznej dyskusji grupowej, w toku której osoby posiadające zróżnicowaną wiedzę wspólnie wypracowują rezultaty. Badanie jest podzielone na tury (zazwyczaj dwie), podczas których uczestnicy stopniowo osiągają kompromis. W pierwszej turze zaproszeni eksperci wypełniają kwestionariusz ankiety zawierający tezy odnoszące się do danego problemu badawczego (często związanego z prognozowaniem/formułowaniem rekomendacji). Następnie, w drugiej turze zapoznają się ze zbiorczymi wynikami, po czym mogą ponownie wyrazić swoje zdanie. Metoda delficka łączy pozytywne efekty pracy grupowej (synergia) z możliwością osiągnięcia wyników skoncentrowanych na zagadnieniach badawczych. Ze względu na swoją cenną wiedzę i doświadczenie zdobyte w toku pracy zawodowej lub działalności naukowej, eksperci mogą wskazać najbardziej prawdopodobne scenariusze zmian oraz określić kluczowe czynniki strategiczne.

Warsztaty diagnostyczne – są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodyce action research. Jest to technika badawcza o charakterze partycypacyjnym i aktywizującym, która odwołuje się do indywidualnej perspektywy mieszkańców w celu wypracowania charakterystyki danego obszaru. Jej główną zaletą jest to, że diagnoza czy rekomendacje są formułowane przez samych członków społeczności lokalnej, czyli osoby, których wiedza jest najpełniejsza. Forma warsztatowa służy zestawieniu perspektyw różnych grup i wypracowywaniu konsensusu.

Metodyka analizy danych

Zebrane dane, zarówno o charakterze wtórnym (dane zastane), jak i pierwotnym (dane z badań) zostały poddane analizie eksperckiej. Składały się na nią analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz analiza strategiczna. Analiza uwarunkowań (w tym: analiza potrzeb i uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz analiza uwarunkowań geograficznych, społecznych, kulturowych, przyrodniczych, gospodarczych oraz przestrzennych powstania i rozwoju OF PN2020) została przeprowadzona zarówno w wymiarze strukturalnym, jak i przyczynowym. Jej rezultaty stanowią kontekst i tło późniejszej analizy strategicznej, w ramach której przeprowadzone zostały:

- analiza SWOT/TOWS (metodyka opisana w podrozdziale 6.2 Metodyka analizy na stronie 69);
- analiza macierzy BCG (metodyka opisana w podrozdziale 6.3 Macierz BCG na stronie 79);
- analiza problemów za pomocą metody drzewa problemów (metodyka opisana w podrozdziale 6.4 Analiza problemów – metoda drzewa problemów na stronie 80);
- analiza PESTER (metodyka opisana w podrozdziale 9.2 Analiza PESTER – uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, społeczne, technologiczne, ekologiczne i regulacyjne współpracy z kluczowymi partnerami na stronie 164).

3.2. Analiza spójności z innymi dokumentami strategicznymi

Analiza spójności Strategii jest bardzo istotna, gdyż umożliwia korzystanie z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń we współpracy z otoczeniem regionalnym. Załącznik nr 13 prezentuje analizę spójności Strategii z najważniejszymi zewnętrznymi dokumentami w otoczeniu. Są to dokumenty unijne, krajowe, regionalne, a także lokalne. Pod uwagę wzięto również najważniejsze dokumenty graniczących z OF PN2020 czeskich regionów.

3.2.1. Przyjęta metoda oceny

Ocena zgodności została dokonana w odniesieniu do celów zawartych w porównywanych ze sobą dokumentach. W celu przeprowadzenia porównania przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

- 0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,
- 1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,
- 2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,
- 3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

3.2.2. Dokumenty stanowiące przedmiot zgodności ze Strategią

Spójność Strategii z innymi dokumentami istotnymi dla rozwoju OF PN2020 może być uznana za wysoką niezależnie od poziomu planowania. W przypadku 13 z 39 dokumentów można mówić o całkowitej spójności, zaś średni wynik wynosi 86,55%. Oznacza to, że realizacja celów zawartych w niniejszym dokumencie przyczyni się w bardzo wysokim stopniu do realizacji wytycznych zawartych w innych dokumentach, zarówno na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym, jak i lokalnym. Co więcej, Strategia umożliwia również

podejmowanie działań, które określone są jako priorytetowe w dokumentach o charakterze sektorowym.

Tabela 7. Podsumowanie spójności dokumentu Strategii

Dokument	Maksymalna liczba punktów*	Otrzymana liczba punktów	Spójność (%)
Dokumenty unijne			
Europa 2020 – cele nadrzędne	15	12	80,00
Europa 2030**	-	-	-
Dokumenty Republiki Czeskiej			
Strategia Rozwoju Regionu Morawsko –Śląskiego	15	15	100,00
Strategia Rozwoju Regionu Ołomunieckiego	18	13	72,22
Dokumenty krajowe			
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030	21	18	85,71
Strategia Rozwoju Kraju 2020	9	8	88,89
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony – miasta – obszary wiejskie	9	9	100,00
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	18	18	100,00
Krajowa Polityka Miejska	3	3	100,00
Projekt Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023	9	9	100,00
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020	6	4	66,67
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	30	18	60,00
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	15	9	60,00
Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020	12	6	50,00
Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020***	-	-	-
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	15	9	60,00
Europejska Współpraca Terytorialna i Europejski Instrument Sąsiedztwa: INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	12	11	91,67
Program Współpracy Interreg Europa	12	12	100,00
Program Współpracy Interreg Europa Środkowa	12	12	100,00
Dokumenty regionalne			
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.	27	25	92,59
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020	27	21	77,78
Specjalna Strefa Demograficzna Województwa Opolskiego do 2020 roku	12	12	100,00
Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	30	25	83,33
Wieloletni plan działań na rzecz zatrudnienia do 2015 roku	12	11	91,67
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego	18	16	88,89
Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018	15	15	100,00
Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	33	27	81,82
Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020	9	9	100,00
Dokumenty lokalne			
Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego dla powiatu nyskiego	18	15	83,33
Strategia rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego	15	13	86,67
Strategia promocji pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego	15	13	86,67

Dokument	Maksymalna liczba punktów*	Otrzymana liczba punktów	Spójność (%)
Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020	18	13	72,22
Strategia rozwoju powiatu nyskiego na lata 2004-2015	21	19	90,48
Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim	36	32	88,89
Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015	24	19	79,17
Strategia Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego	15	15	100,00
Strategie sektorowe			
Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	39	39	100,00
Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	9	8	88,89
Założenia do Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	18	17	94,44
Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	9	9	100,00
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020	15	11	73,33
Średnia			86,55

*Ocena zgodności została dokonana w odniesieniu do celów zawartych w porównywanych ze sobą dokumentach. W celu przeprowadzenia porównania przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

- 0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,
- 1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,
- 2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,
- 3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

**dokument Europa 2030 nie zawiera celów, dla których przeprowadzić by można procedurę oceny spójności ze Strategią Rozwoju OF PN2020.

*** analiza spójności Strategii z powyższym programem operacyjnym jest niemożliwa ze względu na specyfikę powyższego programu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

3.3. Uspołecznienie procesu opracowywania Strategii

Wprowadzenie

Pojęcie „partycypacja społeczna” oznacza udział obywateli w zarządzaniu sprawami społeczności, której są członkami⁶. Jej efektywność zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko zamawiający (a w jego imieniu wykonawca) powinni informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat tworzonych dokumentów.

⁶ Hausner Jerzy. (red.), Komunikacja i partycypacja społeczna, Kraków 1999.

Proces konsultacji dokumentu Strategii był wieloetapowy. Jego realizacja miała miejsce zarówno na poziomie subregionu, jak i poszczególnych gmin. Celem konsultacji było poznanie potrzeb i oczekiwań różnych grup interesariuszy, aby w większym stopniu dopasować do nich działania zaplanowane w Strategii. Konsultacje miały przyczynić się również do zwiększenia stopnia akceptacji dokumentu przez lokalną społeczność.

Poniżej przedstawiono główne zasady procesu konsultacji społecznych:

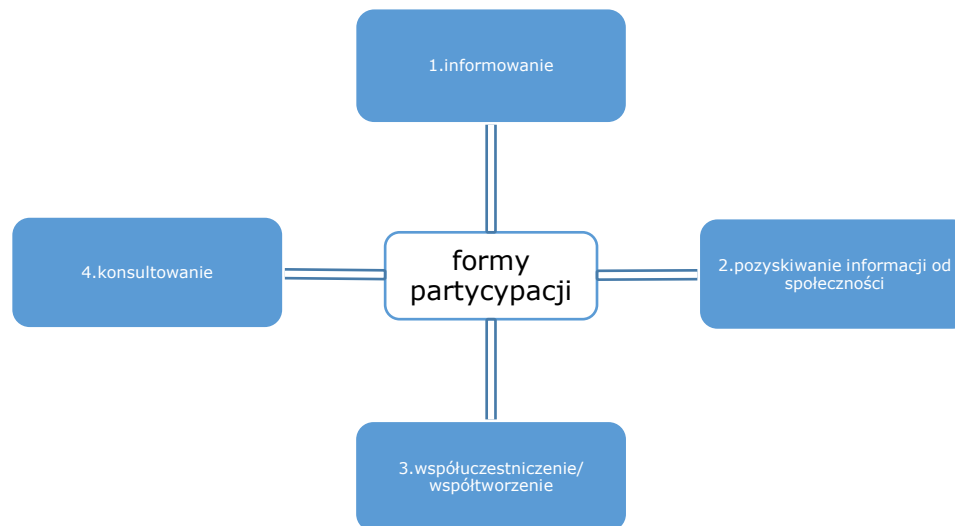
- dwustronny przepływ informacji,
- rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji,
- angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach projektu,
- wieloetapowość,
- wieloaspektowość.

Formy konsultacji społecznych Strategii

Podczas prac nad Strategią przyjęto cztery formy konsultacji społecznych:

- informowanie – uczestnictwo we współtworzeniu i konsultowaniu dokumentów. Wykorzystane zostały zarówno elektroniczne, jak i tradycyjne kanały przekazywania informacji, których odbiorcami są mieszkańcy,
- współuczestniczenie/współtworzenie dokumentów – miało miejsce podczas spotkań warsztatowych. Rezultaty prac uczestników spotkań były podstawą do formułowania zapisów Strategii,
- pozyskiwanie informacji od społeczności – odbywało się w toku procesu badawczego (na etapie diagnozy) i w czasie spotkań konsultacyjnych,
- konsultowanie – poznaniu opinii różnych grup interesariuszy Strategii służyły spotkania konsultacyjne i konsultacje on-line.

Rysunek 2. Formy partycypacji w opracowywaniu Strategii

Źródło: opracowanie własne na podstawie Koncepcji opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

4. Potrzeby i uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne

4.1. Uwarunkowania i potrzeby zewnętrzne

4.1.1. Położenie w obszarze przygranicznym, sąsiedztwo Czech

Przystąpienie Polski do UE, które miało miejsce 1 maja 2004 roku, oraz późniejsze wejście do strefy Schengen (21 grudnia 2007 roku), zmieniły w zasadniczy sposób funkcjonowanie obszarów przygranicznych. Nowe przepisy unijne i konieczność ich implementacji do prawa krajowego wpłynęły na zmianę zachowań społecznych, stosunków gospodarczych czy też na współpracę transgraniczną.

Współpraca pomiędzy państwami i regionami jest jednym z podstawowych celów, do których powinny dążyć europejskie podmioty terytorialne. W wielu dokumentach międzynarodowych znaleźć można odniesienie do tego zagadnienia. Jednym z nich jest ratyfikowana przez Polskę Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych. Akt uchwalono w 1981 roku na pograniczu Niemiec i Holandii, a w 1995 roku zaktualizowano i zatwierdzono ponownie. W akcie tym zapisano główne zadania, do których powinno dążyć się w ramach współpracy transgranicznej. Do najważniejszych założeń tego dokumentu należą:

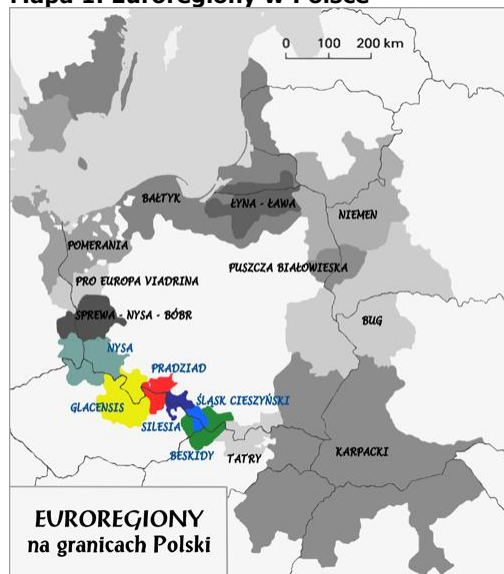
- stworzenie nowej jakości granic,
- niwelowanie różnic pomiędzy regionami po obu stronach,
- umacnianie warunków gospodarczych i społeczno-kulturalnych,
- współpraca transgraniczna pomiędzy regionami, by były one siłą napędową,
- ujednoczenie zagospodarowania przestrzennego w Europie,
- niwelowanie gospodarczych oraz infrastrukturalnych przeszkód i dysproporcji⁷.

Położenie OF PN2020 w obszarze przygranicznym, w sąsiedztwie Republiki Czeskiej, wpływa na konieczność podjęcia próby pogłębienia współpracy pomiędzy partnerami po obu stronach granicy, w celu osiągnięcia wyznaczonych zamierzeń. Służyć temu mają powoływane na podstawie prawa obowiązującego w danym państwie euroregiony. Rzeczpospolita Polska utworzyła sześć euroregionów położonych przy przygraniczu czeskim. W skład dwóch z nich – Pradziad i Silesia⁸, wchodzi gminy będące członkami OF PN2020.

⁷ Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych, s. 9-11.

⁸ Więcej informacji na temat euroregionów Pradziad i Silesia znajduje się w dalszej części dokumentu.

Mapa 1. Euroregiony w Polsce

Źródło: <http://www.euroregions.org/pl/index/euroregiony-w-polsce-i-czechach/11.html>

Współpracę pomiędzy Polską a Republiką Czeską wzmocniają także programy wsparcia unijnego, takie jak: Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska (wcześniej były to Interreg III A i Phare CBC), w tym Fundusz Mikroprojektów Euroregionów: Pradziad i Silesia. Środki finansowe są silnym bodźcem, który pozwala realizować wspólne projekty instytucjom, organizacjom pozarządowym czy przedsiębiorcom po obu stronach granicy. Wykorzystanie środków z tego programu jest bardzo wysokie. Zgodnie z raportem rocznym z realizacji Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013 za 2013 rok podpisano umowy dotyczące realizacji 300 projektów zagospodarowujących wszystkie dostępne środki. Beneficjentom wypłacono już 71,8% środków programu⁹. Pod względem wykorzystania środków polsko-czeski program operacyjny zajmuje trzecią pozycję w całej UE¹⁰.

Wnioski

Współpraca pomiędzy regionami europejskimi powinna być jednym z podstawowych priorytetów OF PN2020. Dotychczasowe pełne wykorzystanie środków unijnych w ramach realizacji Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013 za 2013 rok wskazuje na zdolność gmin i powiatów do pozyskania i wykorzystania tych środków. Perspektywa finansowa 2014–2020 stwarza nowe możliwości do pozyskiwania środków na realizację wspólnych, zintegrowanych projektów we współpracy z Republiką Czeską, których realizację umożliwi Program INTERREG V-A Republika Czeska-Polska (który w okresie 2014–2020 zastąpi Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska).

⁹ Raport Roczny z realizacji Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013 za 2013 rok, s. 17.

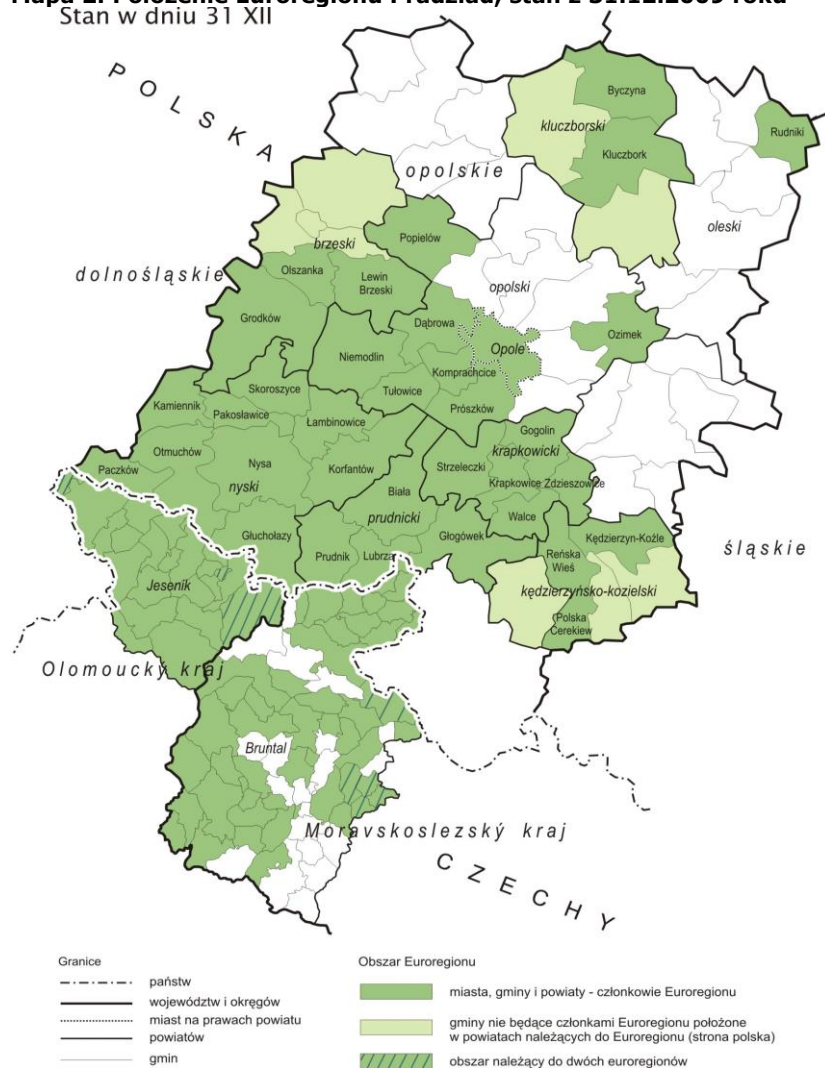
¹⁰ Fuksiewicz A., Podsumowanie polsko-czeskiej współpracy Transgranicznej 2007-2013, Instytut Spraw Publicznych, 2013.

4.1.2. Przynależność do Euroregionu Pradziad

Euroregion Pradziad to ponadgraniczne porozumienie samorządów lokalnych z pogranicza polsko-czeskiego obejmujące swoim zasięgiem 41 gmin po stronie polskiej oraz dawne powiaty Bruntal i Jeseník po stronie czeskiej.

Spśród Partnerów PN2020 do Euroregionu należą: gminy Biała, Głuchołazy, Grodków, Korfantów, Lubrza, Nysa, Otmuchów, Paczków, Prudnik i Skoroszyce, powiat nyski, powiat prudnicki.

Mapa 2. Położenie Euroregionu Pradziad, stan z 31.12.2009 roku
Stan w dniu 31 XII

Źródło: <http://www.europradziad.pl/mapa.html>

Euroregion powstał w 1997 roku – jego założycielami było pięć czeskich stowarzyszeń oraz Stowarzyszenie Rozwoju Gmin Dorzecza Osobłogi i Unia Turystyczna Ziemi Nyskiej

od strony polskiej¹¹. W 2000 roku zostało utworzone Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, w którego skład weszły jednostki samorządu terytorialnego będące członkami Euroregionu.

Zgodnie z preambułą statutu Euroregionu Pradziad celem jego istnienia jest rozwijanie przyjaznej i wzajemnie korzystnej współpracy transgranicznej na styku Moraw i Śląska w Republice Czeskiej oraz Śląska Opolskiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Współpraca przejawia się w wielu dziedzinach, m.in. w gospodarce przestrzennej i ochronie środowiska naturalnego, rozwoju gospodarczym, turystyce, transporcie oraz nauce i kulturze¹².

Wśród przedsięwzięć, które zrealizował Euroregion Pradziad należy wymienić m.in.:

- otwarcie Centrum Współpracy, w którym odbywają się spotkania władz Euroregionu, partnerów polskich i czeskich czy też szkolenia dla ubiegających się o pieniądze z Funduszu Mikroprojektów,
- wydanie publikacji promujących turystykę w całym regionie – „Obiekty sakralne”, „Zamki i pałace” oraz stworzenie strony internetowej skierowanej do młodych użytkowników Internetu,
- wsparcie projektów w ramach Funduszu Małych Projektów programu Phare CBC, Funduszu Mikroprojektów Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG 2004-2006 oraz Europejskiej Współpracy Terytorialnej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013¹³.

W 2013 roku powstała Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020. Zostały w niej określone cztery najważniejsze wyzwania, które stoją przed Euroregionem, m.in. konieczność zacieśniania współpracy pomiędzy polską i czeską stroną, podjęcie efektywnych działań na rzecz odwrócenia negatywnych zmian demograficznych i migracyjnych na tym obszarze oraz na rynku pracy – utrzymanie istniejących i powstanie nowych miejsc pracy.

Wnioski

Większość Partnerów należy do Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, natomiast cały Euroregion stoi przed podobnymi wyzwaniami do tych, z którymi zmagają się Partnerzy. Działania wynikające ze Strategii powinny uzupełniać czynności podejmowane przez Euroregion, dotyczące wspólnej promocji turystyki, przeciwdziałania negatywnym zmianom demograficznym i migracyjnym oraz rozwoju wspólnego rynku pracy.

4.1.3. Przynależność do Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia powstał na mocy porozumienia między polskim Stowarzyszeniem Gmin Dorzecza Górnej Odry a Regionalnym Stowarzyszeniem ds. Czesko-Polskiej Współpracy Śląsk Opawski (obecnie pod nazwą Euroregion Silesia-CZ). Zgodnie ze stanem z dnia 1 lipca 2014 roku Euroregion liczy 76 członków – 56 jednostek po stronie czeskiej

¹¹ <http://www.europradziad.pl/index2.php#>, [dostęp 14.05.2015].

¹² Statut Euroregionu Pradziad, Uchwała nr 1/ 98 Parlamentu Euroregionu Pradziad z dnia 7 maja 1998 r. ze zm.

¹³ <http://www.europradziad.pl/index2.php#>, [dostęp 14.05.2015].

oraz 20 po stronie polskiej. Należą do niego m.in. gminy powiatu głubczyckiego: Kietrz, Branice i Głubczyce (a także niebędący Partnerem OF PN2020 Baborów).

Mapa 3. Położenie Euroregionu Silesia

Źródło: http://www.euroregion-silesia.eu/show_text.php?id=pl-rola-euroregionu-silesia

Euroregion został utworzony w celu zmniejszenia negatywnego wpływu istniejącej granicy państwowej, zapewnienia równomiernego rozwoju obszaru przygranicznego na obu stronach granicy i tym samym umożliwienia płynnej integracji tego obszaru w ramach UE¹⁴. Zgodnie z tymże statutem, Euroregion Silesia działa m.in. na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów w zakresie środowiska przyrodniczego, wspiera współpracę gospodarczą i handlową, a także rozwija transgraniczny ruch turystyczny.

W 2008 roku nastąpiła inauguracja Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Euroregion wykonywał funkcje zarządzającego funduszem. O środki finansowe mogły wnioskować organizacje pozarządowe i organizacje z tego obszaru. Partnerzy będący członkami Euroregionu Silesia i inne podmioty mające siedzibę na ich terenie otrzymali dofinansowanie na realizację dwudziestu siedmiu projektów¹⁵.

Euroregion Silesia realizował od chwili powstania szereg projektów, wśród których należy wymienić:

- Weekend w Euroregionie Silesia – projekt realizowany w okresie 01.03.2013–31.08.2014 roku, miał na celu promocję obszaru, jego walorów przyrodniczych i kulturowych. Jednym z elementów projektu było utworzenie informatora turystycznego w czterech językach¹⁶,

¹⁴ <http://www.euroregion-silesia.pl/index,dokumenty,21.html> [dostęp 14.05.2015].

¹⁵ Informacje o realizacji Funduszu Mikroprojektów po stronie polskiej Euroregionu Silesia - stan na 30.06.2014 roku.

¹⁶ <http://www.euroregion-silesia.pl/index,weekend-w-euroregionie-silesia,101.html> [dostęp 14.05.2015].

- Euroregio PL-CZ – projekt realizowany w okresie 01.01.2012-31.12.2014 roku, miał na celu promocję współpracy transgranicznej, tworzony wspólnie przez sześć Euroregionów umożliwiał poszerzenie współpracy pomiędzy nimi, zwiększenie wiedzy nt. współpracy transgranicznej¹⁷,
- Biuletyn Euroregionu Silesia – realizowany w okresie 01.05.2011-30.09.2012 roku, umożliwiał wydawanie co dwa miesiące dwujęzycznego biuletynu, w którym promowano atrakcje turystyczne regionu¹⁸.

Wnioski

Przynależność trzech Partnerów do Euroregionu Silesia umożliwia organizacjom działającym na tym obszarze wnioskowanie o środki finansowe z Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia. Warto przy tym zauważyć, że możliwość ta jest przez nich chętnie wykorzystywana – liczba dofinansowań na zgłoszone projekty jest duża.

Korzyścią wynikającą z członkostwa jest również możliwość nabycia umiejętności w realizacji kompleksowych projektów partnerskich, które wzmacniają współpracę transgraniczną.

4.1.4. Położenie w podregionie nyskim

Województwo opolskie obejmuje dwa podregiony: nyski oraz opolski. OF PN2020 jest położony w większości na terenie podregionu nyskiego. Podregion nyski obejmuje swoim zasięgiem pięć powiatów województwa opolskiego: nyski, prudnicki, brzeski, kluczborski oraz namysłowski. Podregion nyski zamieszkuje obecnie prawie 400 tys. osób (399,6 tys. osób na koniec 2013 roku według danych BDL GUS).

Podregion nyski (do którego należą 2 z 3 powiatów wchodzących w skład OF PN2020) należy do najslabiej rozwiniętych gospodarczo obszarów kraju (w 2011 roku został sklasyfikowany jako 59 wśród 66 analizowanych podregionów)¹⁹. Dodatkowo w ostatnich latach tempo wzrostu PKB na tych terenach było niższe niż w pozostałych regionach Polski.

Jednocześnie należy pamiętać, iż „jednostki NUTS-3 w województwie opolskim zostały nieprawidłowo zdefiniowane przestrzennie, pomimo formalnych sugestii płynących z regionu. Powiat głubczycki zaliczono do podregionu opolskiego, a powiat kluczborski – do podregionu nyskiego, natomiast dokumenty strategiczne województwa zawierają odwrotny ich układ. W efekcie, wewnątrzregionalne zróżnicowanie (np. PKB) jest statystycznie mniejsze niż w rzeczywistości”²⁰.

Podregion nyski wyróżnia się na tle kraju i regionu niskim poziomem zatrudnienia. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej (dane GUS z Narodowego Spisu Powszechnego 2011) wyniósł tu 42%, przy średniej na poziomie kraju wynoszącej 46,4% oraz dla województwa opolskiego 44,7%. W podregionie nyskim panuje wysokie bezrobocie

¹⁷ <http://euroregions.org/pl/index/cele-projektu/4.html> [dostęp 14.05.2015].

¹⁸ <http://www.euroregion-silesia.pl/index,biuletyn-euroregionu-silesia,74.html> [dostęp 14.05.2015].

¹⁹ Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2011 r., Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2013, str. 157.

²⁰ Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego. Diagnoza strategiczna, Zarząd Województwa Opolskiego, Opole, luty 2011, s. 26.

– stopa bezrobocia na 30 września 2014 roku wynosiła 16,5%, podczas gdy średnio województwo opolskie charakteryzowało się stopą bezrobocia na poziomie 12,0%.

Podobnie jak całe województwo opolskie, podregion nyski podlega niekorzystnym tendencjom demograficznym. W latach 2002-2012 liczba ludności podregionu zmniejszyła się o 3,8%, podczas gdy w całej Polsce w tym czasie odnotowano przyrost ludności o 0,8%. Skala niekorzystnych tendencji demograficznych była jednak stosunkowo mniejsza niż w sąsiadującym podregionie opolskim, gdzie liczba ludności zmalała o 5,4%.

Podregion nyski obejmuje tereny przygraniczne, z czym wiąże się możliwość rozwijania współpracy ponadnarodowej. Ze względu na walory środowiska naturalnego oraz bogactwo kulturowe obszar ma również duży potencjał w zakresie rozwoju turystyki.

4.1.5. Legislacja na poziomie krajowym i wojewódzkim

Polityka rozwojowa UE koncentruje się w znacznym stopniu na regionach, jako podstawowych jednostkach terytorialnych, które mogą oddziaływać na rozwój całego kraju. Każde z państw należących do UE podzielono na takie regiony, w różnej liczbie w zależności od wielkości terytorium danego państwa, a także wewnętrznych zróżnicowań. W Polsce podstawowy podział na regiony jest zgodny z podziałem terytorialnym i obejmuje jako regiony szesnaście województw.

Region ma duże znaczenie jako podmiot unijnych polityk. Zgodnie z nimi regiony mają być konkurencyjne – ich rola w gospodarce krajowej, a nawet światowej, będzie zależała od pozycji jaką zajmą. Środki z nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020 mają wzmacniać konkurencyjność regionów. Przyjęte założenia dotyczące rozwoju regionalnego w Polsce (w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Długookresowej i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju) wskazują również na konieczność podniesienia poziomu rozwoju i zwiększenia współpracy. Zauważalne jest jednak, że regiony w Polsce są w wielu przypadkach duże powierzchniowo, co powoduje trudności we wdrażaniu polityk regionalnych.

Dlatego też, zarówno nowe podejście do polityki rozwoju regionalnego Polski, jak i uruchomienie nowej perspektywy finansowej środków unijnych na lata 2014-2020, spowodowało konieczność pojawienia się koncepcji obszarów funkcjonalnych. Pojęcie „obszaru funkcjonalnego” do polskiego planowania strategicznego wprowadziła Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, która została przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 roku. Zgodnie z tym dokumentem obszary funkcjonalne powinny być wykorzystywane do planowania, zarówno rozwoju przestrzennego, jak i społeczno-gospodarczego²¹, w celu zapewnienia jak najlepszych efektów działań, planowanych wspólnie przez kilka jednostek samorządowych. W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 można znaleźć typologię tych obszarów wraz z charakterystyką.

Obszar funkcjonalny, według definicji zawartej w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, jest to zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie

²¹ http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/kpz/strony/koncepcja_przestrzennego_zagospodarowania_kraju.aspx [dostęp 24.04.2015].

powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju²². Obszary te można podzielić na:

- miejskie, wśród których można wyróżnić następujące podtypy:
  - ośrodki wojewódzkie,
  - ośrodki regionalne,
  - ośrodki subregionalne,
  - ośrodki lokalne,
- wiejskie,
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej (np. strefa przybrzeżna, obszary górskie, żuławy),
- obszary kształtowania potencjału rozwojowego (np. cenne przyrodniczo, ochrony krajobrazów kulturowych),
- obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej (np. obszary przygraniczne, miasta tracące dotychczasowe funkcje gospodarcze).

Zgodnie z nowymi wytycznymi obszary funkcjonalne mają stanowić punkt odniesienia przy interwencyjnej polityce publicznej.

Wyznaczanie obszarów funkcjonalnych i ich zagospodarowywanie odbywa się na podstawie planów zagospodarowania przestrzennego i strategii rozwoju przy uwzględnieniu szczegółowych kryteriów określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Obecnie trwają prace nad uzgodnieniem nowego projektu tego rozporządzenia²³.

Zmiany w dotychczasowym podejściu do polityki rozwoju spowodowały konieczność uwzględnienia ich w niektórych aktach prawnych m.in. w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, 443, 774.). W dniu 25 września 2014 roku weszły w życie normy prawne zawarte w rozdziale 4a pn. „obszary funkcjonalne”. Zgodnie z art. 49d samorząd województwa określa obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym i ich granice – robi to z własnej inicjatywy lub też na wniosek samorządu powiatowego i gminnego. Należy zauważyć też, że prowadzenie polityki przestrzennej na terenie obszaru funkcjonalnego możliwe jest przy udziale jednostek samorządowych niższego rzędu, które tworzą ten obszar.

W dokumentach na szczeblu wojewódzkim odwołania do obszarów funkcjonalnych można znaleźć przede wszystkim w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku. Podejście terytorialne do zagadnień rozwojowych umożliwiło zidentyfikowanie biegunów wzrostu, przy których określono obszary funkcjonalne.

W planowaniu rozwoju regionalnego zwrócono również uwagę na podział regionu na mniejsze części, tzw. subregiony. W województwie opolskim wyznaczono cztery subregiony. Nysa, wraz ze swoim obszarem funkcjonalnym, jest jednym z ośrodków subregionalnych, który zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku został nazwany biegunem wzrostu w województwie.

²² Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa, 2012, s. 178.

²³ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/261191/katalog/261198#261198> [dostęp 22.04.2015].

Wnioski

W ramach OF PN2020 spodziewane jest uzyskanie jak najlepszych efektów dla działań planowanych wspólnie przez kilka jednostek samorządowych. Wspólne planowanie rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego jest spójne z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Nysa zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku powinna być biegunem wzrostu OF PN2020. Zmiany legislacyjne związane z wyznaczaniem obszarów funkcjonalnych powinny korzystnie wpłynąć na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej podregionu nyskiego (obejmującego 2 z 3 powiatów OF PN2020), a więc również na sytuację całego OF PN2020.

4.1.6. Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej

Nowa perspektywa budżetowa UE obejmuje lata 2014-2020. Założenia tej perspektywy koncentrują się w obszarze zwiększania efektywności interwencji publicznej poprzez: koncentrację tematyczną działań, zasadę warunkowości i planowane do osiągnięcia rezultaty.

Priorytety, na jakie zostaną przeznaczone środki w ramach nowej perspektywy w Polsce, to: zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki, poprawa spójności społecznej i terytorialnej kraju oraz podniesienie sprawności i efektywności administracji. Łącznie na lata 2014-2020 UE przeznaczyła dla Polski 82,5 mld euro²⁴.

Największe kwoty Polska zainwestuje w infrastrukturę transportową (drogową i kolejową), ale największy wzrost wydatków ma nastąpić w sferze innowacyjności i wsparcia przedsiębiorców. Nadal finansować będziemy inwestycje w ochronę środowiska i energetykę, a także projekty z dziedziny kultury, edukacji, zatrudnienia czy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Miasta wojewódzkie wraz z okalającymi je gminami otrzymają duże wsparcie na realizację wspólnych przedsięwzięć w zakresie dostępności komunikacyjnej. Ponadto fundusze sfinansują inwestycje w miastach, zwłaszcza projekty związane z kompleksową rewitalizacją, ekologicznym transportem miejskim, gospodarką niskoemisyjną. Wymogiem w nowej perspektywie UE jest również rozwój tzw. inteligentnych specjalizacji, czyli skupienie się poszczególnych regionów na wybranych priorytetach polityki innowacyjnej.

Jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy z OF PN2020 mogą korzystać ze środków dystrybuowanych w ramach programów ogólnopolskich, a przede wszystkim ze środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego (RPO WO). Pula środków na lata 2014-2020 w ramach RPO WO to 0,9 miliarda euro²⁵.

W ramach RPO WO przewidziano finansowanie dziesięciu osi priorytetowych regionu i jego rozwoju:

- Innowacje w gospodarce,
- Konkurencyjna gospodarka,
- Gospodarka niskoemisyjna,

²⁴ http://www.pi.gov.pl/Polityka/chapter_95875.asp [dostęp 6.06.2015].

²⁵ RPO WO 2014-2020.

- Zapobieganie zagrożeniom,
- Ochrona środowiska,
- Zrównoważony transport,
- Konkurencyjny rynek pracy,
- Integracja społeczna,
- Wysoka jakość edukacji,
- Inwestycje w infrastrukturę społeczną.

Wydatkowanie środków w ramach RPO WO na lata 2014-2020 ukierunkowane zostało głównie na wsparcie innowacyjności, sektora MSP, wysokiej jakości kształcenia, rynku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu, wysokiej jakości zatrudnienia oraz spójności społecznej, przyrost wydajności oraz włączenie się w budowanie gospodarki niskoemisyjnej w Polsce i Europie.

Wnioski

Nowa perspektywa budżetowa UE może być postrzegana w Strategii jako szansa w otoczeniu i powinna zostać wzięta pod uwagę przy ustalaniu celów strategicznych. Ponieważ założenia tej perspektywy skupione są na koncentracji tematycznej działań i planowaniu rezultatów do osiągnięcia, również w Strategii podzielono zadania na trzy obszary tematyczne, a także zawarto w niej informacje na temat monitoringu realizacji tego dokumentu.

Środki w ramach RPO WO na lata 2014-2020 w dużej mierze zostaną przeznaczone na realizację projektów zbieżnych z priorytetami rozwojowymi OF PN2020, co w znacznej mierze może wspomóc osiągnięcie założonych w Strategii celów.

4.1.7. Tendencje demograficzne i migracyjne w otoczeniu OF PN2020

Zmiany demograficzne w Europie – starzenie się społeczeństwa, kurczenie się populacji i zmniejszanie grupy mieszkańców w wieku produkcyjnym – to kluczowe trendy mające wpływ na jej rozwój. Wskazują na to wyniki I etapu prac badawczych prowadzonych w ramach ESPON Europejskie Terytorium 2015. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejsza się, co wpływa na wzrost gospodarczy i konkurencyjność wielu regionów europejskich²⁶.

Biorąc pod uwagę wydłużanie się czasu życia, zmniejszanie dzietności i malejącą liczbę osób aktywnych zawodowo, jedynie silna migracja zewnętrzna może przyczynić się do wzrostu zasobów siły roboczej w UE do 2050 roku. W badaniach przeprowadzonych w 2007 roku to właśnie imigracja stanowiła kluczową determinantę przyrostu populacji w UE odpowiadając za 80% wzrostu, podczas gdy przyrost naturalny odpowiadał jedynie za 20% wzrostu.

Według wstępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), liczba ludności Polski wyniosła na koniec 2014 roku około 38 484 tys. osób, odnotowując w całym roku ujemny przyrost naturalny. Oznacza to, że odnotowaliśmy spadek liczby ludności o 12 tys.

²⁶ Olechnicka A., Wojnar K., Terytorialny wymiar rozwoju. Polska z perspektywy badań ESPON., Wydawnictwo Naukowe Scholar, str. 3.

osób w stosunku do końca 2013 roku. Tempo ubytku ludności wyniosło -0,03%, co oznacza, że na każde 10 tys. mieszkańców Polski ubyły trzy osoby.

Polska gospodarka, podobnie jak inne kraje UE, ma przed sobą szereg wyzwań w obliczu takich trendów demograficznych, jak: starzejące się społeczeństwo i wzrost kosztów funkcjonowania systemu zabezpieczeń społecznych, silny migracyjny odpływ młodzieży i osób w wieku produkcyjnym oraz spadek populacji obniżający konkurencyjność polskich regionów.

Województwo opolskie jest najmniejszym regionem Polski w ujęciu terytorialnym i pod względem liczby ludności. Wśród sześciu regionów w kraju, w których zanotowano spadek liczby ludności, województwo opolskie znajduje się w najbardziej niekorzystnej sytuacji, z depopulacją na poziomie 6% w latach 2003-2013²⁷. Wpływ na ten proces mają przede wszystkim niska dzietność i ujemne saldo ruchu migracyjnego ludności.

Liczba mieszkańców regionu zmniejszyła się w ciągu ostatnich 10 lat o ponad 62 tys. osób, a obecne tempo depopulacji wynosi 0,5% rocznie. W ciągu dwóch kolejnych dekad liczba kobiet w wieku o największej dzietności zmniejszy się w regionie o połowę.

Zgodnie z informacjami GUS zebranymi w trakcie spisu powszechnego w 2011 roku, województwo opolskie to obszar kraju o najbardziej intensywnym odpływie ludności za granicę. Według spisów z lat 2002 i 2011 liczba emigrantów przypadających na 1000 mieszkańców województwa była największa w Polsce i wynosiła odpowiednio 99 i 106 osób. Mieszkańcy opolskiego emigrują przede wszystkim do Niemiec (40,6%), a w dalszej kolejności do Wielkiej Brytanii (7,3%), Holandii (6,2%), Irlandii (2,5%) i innych krajów. Przyczyną emigracji jest najczęściej praca (73,7%), a w dalszej kolejności sprawy rodzinne, edukacja lub inne powody²⁸.

Wnioski

Tendencje demograficzne w bliższym i dalszym otoczeniu OF PN2020 mają charakter negatywny i oddziałują w dłuższej perspektywie niekorzystnie na tempo wzrostu PKB, poziom bezrobocia czy poziom konsumpcji.

Odwroćenie niekorzystnych tendencji demograficznych i migracyjnych to jedno z kluczowych wyzwań OF PN2020.

W Strategii należy uwzględnić aspekt demograficzny i ustanowić cele związane z wyzwaniami wynikającymi z niekorzystnych tendencji demograficznych w regionie.

4.1.8. Tendencje gospodarcze w otoczeniu OF PN2020

Sytuacja w gospodarce światowej, szczególnie w odniesieniu do krajów wysokorozwiniętych, ulega stopniowej poprawie. Tempo wzrostu gospodarki światowej w najbliższych latach nieco przyspieszy, ale będzie ono nieco wolniejsze niż się spodziewano. W 2015 roku wyniesie ono 3,3%, a w 2016 roku – 3,8%. Takie prognozy przedstawiła agencja ratingowa Fitch w swoim najnowszym raporcie Global Economic

²⁷ RPO WO 2014-2020.

²⁸ Poziom życia mieszkańców w województwie opolskim, sytuacja rodzin, pomoc bezrobotnym i osobom wykluczonym, niwelowanie skutków dysfunkcji społecznych, Opole, 2012 r.

Outlook²⁹. Na poprawę koniunktury oddziałują pozytywnie deprecjacja euro, poluzowanie polityki monetarnej przez Europejski Bank Centralny oraz złagodzenie tempa konsolidacji fiskalnej w wielu krajach.

Z danych GUS wynika, że polski Produkt Krajowy Brutto (PKB) wzrósł w 2014 roku o 3,3% rok do roku (rdr.). Z kolei popyt krajowy wzrósł o 4,6%. Te dane pokazują odbicie gospodarki po ciężkim 2013 roku, w którym to PKB wzrósł o 1,6%, a popyt krajowy zatrzymał się na poziomie -0,2%. Dane GUS i Eurostatu pokazują, że pod względem wzrostu gospodarczego w 2013 roku Polska uplasowała się na piątym miejscu wśród 27 krajów UE, za Łotwą, Litwą, Malta i Wielką Brytanią.

Międzynarodowe instytucje, między innymi OECD i Komisja Europejska, spodziewają się, że w 2015 roku polska gospodarka przyspieszy między 3,0% a 3,2% rdr., a w 2016 roku między 3,4% a 3,5%. Na gospodarkę kraju pozytywnie oddziałuje spadek cen ropy oraz inwestycje infrastrukturalne planowane w ramach wykorzystania środków z nowej perspektywy budżetowej UE na lata 2014-2020. Podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za przyspieszenie tempa wzrostu PKB w kolejnych latach będzie oczekiwane przyspieszenie w popycie krajowym, w tym szybsze tempo wzrostu spożycia prywatnego oraz utrzymanie wysokiej dynamiki inwestycji prywatnych.

Województwo opolskie należy do regionów o średnim poziomie rozwoju gospodarczego, a jednocześnie jest obszarem relatywnie wolnego tempa wzrostu gospodarczego³⁰. Stopa wzrostu PKB w latach 2005–2010 była najniższa spośród wszystkich województw. Chociaż województwo opolskie należy do grupy regionów o średnim poziomie rozwoju w Polsce (11 miejsce mierzone PKB na mieszkańca), to w układzie wewnętrznym widoczne są znaczące dysproporcje już na poziomie jednostek statystycznych NUTS-3. Podregion opolski należy do obszarów o wysokim poziomie rozwoju (91,7% średniego poziomu w kraju, 21 miejsce), zaś podregion nyski do grupy o najniższym statystycznym poziomie rozwoju w całym kraju (62,5% średniego poziomu w kraju, 59 miejsce na 66 podregionów). W strukturze gospodarki województwa dominują usługi generujące niecałe 56% wartości dodanej brutto oraz skupiające 52% ogółu pracujących w gospodarce regionu. Jednak wyróżnikiem regionu jest jego wysoko rozwinięty przemysł, generujący 30,1% wartości dodanej brutto w regionie (przeciętnie w kraju 25,6%, dane za 2011 rok)³¹.

Jednym z wyzwań dla regionu jest przyspieszenie tempa rozwoju sektora usług. W latach 2000-2011 wartość dodana brutto wytworzona w sektorze usług wzrosła w regionie o 78% względem wzrostu o 96% przeciętnie w kraju. Niższy wskaźnik notowano tylko w dwóch województwach³².

Jednocześnie w 2015 roku, zgodnie z badaniami Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Opolu, przedsiębiorcy z siedzibą w województwie opolskim oceniają obecny klimat

²⁹ <https://www.conference-board.org/data/globaloutlook/> [dostęp 15.06.2015].

³⁰ Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020, Zarząd Województwa Opolskiego, grudzień 2014, str. 11.

³¹ Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2011 r., Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2013, str. 28, 57 oraz 157.

³² Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020, Zarząd Województwa Opolskiego, Grudzień 2014, str. 13.

gospodarczy optymistycznie i spodziewają się rozwoju swoich działalności gospodarczych w tym i kolejnych latach.

Wnioski

- Koniunktura w gospodarce polskiej ulega stopniowej poprawie, która powinna utrzymać się w ciągu kolejnych lat, dobra koniunktura gospodarcza będzie sprzyjać rozwojowi i pozytywnie wpływać na rynek pracy oraz turystykę w OF PN2020.
- Poprawa koniunktury gospodarczej powinna przełożyć się pozytywnie na dochody jednostek samorządu terytorialnego, w tym Partnerów, co z kolei powinno pozytywnie wpłynąć na możliwości finansowania inwestycji niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych Partnerstwa.
- Województwo opolskie, w tym również OF PN2020, stoi przed szeregiem wyzwań, przede wszystkim związanych z wykorzystaniem dobrej koniunktury i uzyskaniem wzrostu gospodarczego na poziomie przynajmniej zbliżonym do reszty kraju.
- Konieczne staje się uwzględnienie w Strategii pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców OF PN2020 i wspierania sektora usług.

4.2. Uwarunkowania i potrzeby wewnętrzne

4.2.1. Dotychczasowe powiązania funkcjonalne i współpraca między Partnerami OF PN2020

Zawarcie umowy PN2020 miało na celu usprawnienie i rozwój dotychczasowej współpracy. Warto podkreślić, że poza formalnymi działaniami władz samorządowych chodzi tutaj również o realne powiązania, zarówno w zakresie życia prywatnego mieszkańców (wybory miejsc edukacji i wypoczynku, związki interpersonalne), jak i gospodarki (zasięg działalności przedsiębiorstw i współpraca między nimi).

Wnioski zawarte w poniższym podrozdziale zostały opracowane na podstawie badań społecznych (przeprowadzonych wśród mieszkańców, w tym przedsiębiorców) oraz ankiety, w której udział wzięli przedstawiciele wszystkich Partnerów.

Gminy OF PN2020 współpracują ze sobą w zakresie kultury, turystyki, komunikacji, sfery społecznej, edukacji, mieszkalnictwa i gospodarki. Warto podkreślić, że procentowy rozkład wskazań na poszczególne zakresy współpracy pokazuje, iż współpraca ta jest wieloaspektowa i ma charakter zrównoważony. Największa liczba wskazań dotyczyła obszarów: kultury, komunikacji oraz turystyki.

Tabela 8. Częstotliwość współpracy gmin OF PN2020

obszar tematyczny współpracy między gminami	częstotliwość współpracy w OF PN2020*
kultura	23,2%
komunikacja	19,5%
turystyka	19,1%
sfera społeczna	12,0%
edukacja	11,2%
mieszkalnictwo	8,7%
gospodarka	8,3%

% obliczono z całkowitej liczby wskazań obszarów współpracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI, n=17

Najbardziej zróżnicowane tematycznie wspólne przedsięwzięcia realizuje gmina Biała (8 obszarów), na drugim miejscu znajduje się gmina Prudnik (7 obszarów).

Tabela 9. Lista obszarów współpracy podejmowanej przez poszczególne gminy OF PN2020

gmina	obszar współpracy
Biała	gospodarczy, edukacyjny, infrastrukturalny, komunikacyjny, kulturalny, mieszkalnictwa, społeczny, turystyczny,
Branice	kulturalny
Głubczyce	edukacyjny, komunikacyjny, kulturalny
Głuchołazy	turystyczny
Grodków	kulturalny, turystyczny
Kietrz	edukacyjny, komunikacyjny, kulturalny, turystyczny,
Korfantów	społeczny
Lubrza	gospodarczy, edukacyjny, komunikacyjny, kulturalny, społeczny
Łambinowice	edukacyjny, komunikacyjny, kulturalny, mieszkalnictwa, społeczny, turystyczny,
Nysa	komunikacyjny, kulturalny, turystyczny
Otmuchów	komunikacyjny, kulturalny
Paczków	edukacyjny, komunikacyjny, kulturalny, turystyczny
Prudnik	gospodarczy, edukacyjny, infrastrukturalny, komunikacyjny, kulturalny, społeczny, turystyczny
Skoroszyce	gospodarczy, komunikacyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI, n=17

Jeśli chodzi o powiaty to wyróżnia się powiat głubczycki, którego współpraca z innymi Partnerami obejmuje sześć obszarów.

Tabela 10. Lista obszarów współpracy podejmowanej przez poszczególne powiaty OF PN2020

gmina	obszar współpracy
powiat prudnicki	komunikacyjny
powiat głubczycki	edukacyjny, infrastrukturalny, komunikacyjny, kulturalny, mieszkalnictwa, turystyczny
powiat nyski	komunikacyjny, kulturalny, turystyczny, społeczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI, n=17

Partnerzy najczęściej deklarowali, że ich gmina lub powiat współpracuje w którymś z obszarów z powiatem nyskim (łącznie 24 wskazania) lub Głuchołazami (23). Najbardziej wskazywane były z kolei Lubrza (9) i Grodków (8).

Tabela 11. Lista wskazań poszczególnych gmin i powiatów OF PN2020 jako Partnerów, z którymi prowadzona jest współpraca w którymś z obszarów*

gmina / powiat	liczba wskazań
powiat nyski	24
Głuchołazy	23
Nysa	20
Otmuchów	18
powiat prudnicki	17
Branice	17
Korfantów	16
powiat głubczycki	16
Głubczyce	16
Paczków	15
Skoroszyce	15

gmina/powiat	liczba wskazań
Kietrz	15
Prudnik	13
Łambinowice	12
Biała	11
Lubrza	9
Grodków	8

*Każdy z Partnerów mógł wskazać innego wielokrotnie, jeśli podejmują oni współpracę w więcej niż jednym obszarze

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI, n=17

Wnioski

Partnerzy OF PN2020 najczęściej podejmują współpracę w obszarze kulturalnym. Współpraca ta oznacza organizację imprez kulturalnych oraz uczestnictwo mieszkańców innych gmin w tych imprezach.

Podjęcie współpracy w obszarze kulturalnym widoczne jest przy ustalaniu wspólnego kalendarza wydarzeń kulturalnych w gminach.

W obszarze gospodarczym współpraca gmin OF PN2020 oznacza przede wszystkim próby korelowania działań gmin z działalnością powiatowych urzędów pracy oraz aktywizację rynku pracy. Z drugiej strony wszelka współpraca ma na celu lepsze wykorzystanie istniejących inkubatorów przedsiębiorczości. W OF PN2020 działa Klaster Turystyczny Gór Opawskich, który stanowi arenę współpracy poszczególnych jednostek. Skupia on 12 podmiotów gospodarczych z branży turystycznej:

- Agroturystyka „Pod Biskupią Kopą” w Jarnołtówku,
- Biuro Turystyczne Medium z Prudnika,
- Hotel „Carina ****” w Pokrzywnej,
- Hotel „Dębowe Wzgórze ****” w Pokrzywnej,
- Hotel „Olimp” w Prudniku,
- OSW „Chrobry” w Pokrzywnej,
- OSW „Mieszko” w Pokrzywnej,
- OW „Villa Daglesia Resort & SPA” w Pokrzywnej,
- Pensjonat „Monika” w Pokrzywnej,
- Portal turystyczny – www.mixtravel.pl,
- Stowarzyszenie „Kopa Biskupia” w Pokrzywnej,
- „Złoty Potok” – ośrodek i karczma w Pokrzywnej.³³

Celem funkcjonowania tego klastra jest promowanie Gór Opawskich jako miejsca wypoczynku oraz miejsca organizacji wydarzeń biznesowych.

Współpraca gmin w sferze społecznej oznacza wspólne interwencje w sytuacjach kryzysowych (reagowanie na zjawiska alkoholizmu czy wykluczenia społecznego). Instytucje wspierające współpracę to: Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie oraz szpital w Nysie. Część wspólnych potrzeb społecznych realizuje się poprzez członkostwa

³³ http://ocrg.opolskie.pl/a/1009/KLASTER_G%C3%93R_OPAWSKICH_ZAPRASZA_DO_WSP%C3%93%C5%81PRACY [dostęp 15.06.2015].

w Lokalnych Grupach Działania funkcjonujących w OF PN2020. Partnerzy wspólnie realizują program badań profilaktycznych dla dzieci.

Zjawisko bezrobocia jest problemem zarówno gospodarczym, jak i społecznym. W tym drugim aspekcie gminy starają się wspierać dotkniętą problemem bezrobocia ludność, między innymi zatrudniając bezrobotnych mieszkańców przy robotach publicznych. Aktywizacji mieszkańców służy również współorganizacja i uczestnictwo gmin w programie „Odnowa Wsi”.

W zakresie edukacji współpraca przejawia się w organizowaniu doradztwa metodycznego dla nauczycieli oraz współpracy szkół (organizacja konkursów). Dodatkowo niektórzy mieszkańcy korzystają z placówek edukacyjnych zlokalizowanych w innych gminach obszaru.

W zakresie turystyki gminy współdziałają wydając materiały promocyjne oraz publikacje o tematyce turystycznej. Współpraca przejawia się również poprzez udział w targach i imprezach wystawienniczych oraz organizacji i promocji imprez turystycznych. Innym przejawem współpracy jest wspólne oznakowanie tras turystycznych. Współpracy sprzyja przynależność gmin do Euroregionu Pradziad, Stowarzyszenia Agroturystycznego Ziemi Nyskiej, Lokalnych Grup Działania funkcjonujących w OF PN2020 oraz realizacji programu „Śląsk bez granic – nowa destynacja turystyczna”.

W obszarze komunikacyjnym Partnerzy współpracują z jednej strony w zakresie infrastruktury, z drugiej zaś w zakresie transportu mieszkańców. Organizowane są wspólne naprawy i remonty dróg. Współpraca w zakresie edukacji niejako wymusiła podjęcie również wspólnych działań w zakresie komunikacji – wspólne linie autobusowe, udział w spółce PKS Głubczyce, trasy rowerowe.

W dziedzinie infrastruktury występuje współpraca w zakresie kanalizacji – niektóre miejscowości są przyłączane do sieci należącej do innej gminy.

Z odpowiedzi przedstawicieli poszczególnych Partnerów wynika, że współpraca przebiega najlepiej w zakresie kultury i turystyki. Nieznacznie rzadziej wskazywany jest zakres komunikacji oraz edukacyjny i społeczny. Najślabiej natomiast oceniana jest współpraca w zakresie gospodarki i infrastruktury. Jednocześnie najwięcej wsparcia wymaga współpraca właśnie w zakresie gospodarki. Pozostałe dziedziny nie wymagają aż tak pilnych działań.

Można również wskazać deklarowane przez Partnerów potrzeby w zakresie współpracy w ramach OF PN2020. Są to następujące zagadnienia:

- infrastruktura drogowa,
- rozwój branży turystycznej (w tym tworzenie wspólnych produktów turystycznych, zintegrowanego systemu informacji turystycznej oraz ofert krótkich pobyków),
- stworzenie systemu zniżek dla mieszkańców, którzy korzystają z oferty lokalnych obiektów turystycznych,
- wspólna walka z depopulacją,
- wspólne działania w zakresie rynku pracy, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i polityki mieszkaniowej,
- wsparcie dla przedsiębiorców.

Jednocześnie chcąc prawidłowo kierować współpracą Partnerów należy poznać bariery, jakie utrudniają gminom i powiatom podjęcie wspólnych działań. Do takich barier, według przedstawicieli gmin i powiatów OF PN2020 biorących udział w badaniu ankietowym, zaliczają się:

- zróżnicowanie poziomu rozwoju w ramach OF PN2020,
- brak określenia wspólnych celów,
- brak wspólnej promocji jako całości,
- brak środków na realizację wspólnych przedsięwzięć,
- zbyt rygorystyczne przepisy przy realizacji wspólnych przedsięwzięć,
- różnice w celach i priorytetach poszczególnych Partnerów,
- trudności z przyjęciem odpowiedzialności za realizację wspólnych inicjatyw,
- brak dyskusji nad możliwością podjęcia wspólnych działań i potrzebami w zakresie współpracy,
- brak chęci współpracy.

Należy podkreślić, że powyższe cytaty z odpowiedzi otwartych mają charakter jednostkowych opinii i z pewnością nie oddają całościowej sytuacji OF PN2020. Można też zauważyć, że działania w ramach Partnerstwa Nyskiego 2020 (a zwłaszcza realizacja Strategii oraz trzech strategii sektorowych) może znacząco przyczynić się do przezwyciężenia większości tych barier.

4.2.2. Spójność OF PN2020

O połączeniach pomiędzy Partnerami świadczy nie tylko formalna współpraca władz, ale również faktyczne powiązania pomiędzy gminami i powiatami (również mające charakter nieformalny).

W obszarze gospodarczym powiązania te są związane z funkcjonowaniem Instytucji Otoczenia Biznesu. Z ich usług korzystać mogą przedsiębiorstwa ze wszystkich gmin i powiatów OF PN2020. Niektórzy przedsiębiorcy – poprzez swoje filie, oddziały lub placówki – prowadzą działalność na terenie wielu gmin i powiatów OF PN2020. Znaczenie mają również międzygminne i międzypowiatowe dojazdy mieszkańców do miejsc zatrudnienia. Tego rodzaju mobilność może pozytywnie wpływać na sytuację rynku pracy, zwiększając możliwości dopasowania do siebie podaży i popytu siły roboczej.

W obszarze społecznym mieszkańców obszaru łączy aktywność w ramach Lokalnej Grupy Działania Nyskie Księstwo Jezior i Gór, Żłota Ziemia oraz Płaskowyż Dobrej Ziemi. Wspólne imprezy kulturalne są organizowane na terenie gmin Nysa, Grodków i Prudnik. Spójność budują również kontakty towarzyskie i rodzinne z mieszkańcami innych jednostek terytorialnych. Ponadlokalny charakter mają również organizacje pozarządowe.

W zakresie edukacji realne powiązania pomiędzy Partnerami polegają przede wszystkim na dojazdach dzieci i młodzieży do szkół:

- dojazdy do szkół ponadgimnazjalnych w Nysie, Grodkowie, Prudniku i Głubczycach dzieci i młodzieży z różnych gmin i powiatów (wewnątrzpowiatowe i międzypowiatowe),
- dojazdy z gminy Lubrza do szkół w Prudniku (wewnątrzpowiatowe),
- dojazdy do Nysy dzieci i młodzieży z gminy Paczków (wewnątrzpowiatowe) oraz gmin Prudnik i Biała (międzypowiatowe),

- dojazdy z gminy Kietrz i Branice do szkół w innych gminach i powiatach (wewnątrzpowiatowe i międzypowiatowe).

W obszarze kultury duże znaczenie mają imprezy i wydarzenia kulturalne (w tym również cykliczne). Tego typu przedsięwzięcia mogą być organizowane we współpracy pomiędzy gminami i powiatami. Co istotne wiele z nich cieszy się zainteresowaniem mieszkańców całego OF PN2020. Są to na przykład Dni Nysy, Dni Twierdzy Nysa, Festiwal Wody i Ognia w Nysie, Lato Kwiatów w Otmuchowie, Piknik Rycerski w Paczkowie, Aeropiknik w Kozielnicy, Paczkowski Festiwal Filmowy, Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej im. Moritza Brosiga, Rajd Maluchów oraz Śląski Festiwal im. Ludwiga van Beethovena.

Również w czasie wolnym mieszkańcy OF PN2020 korzystają z oferty spoza swojego miejsca zamieszkania. Odwiedzają Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach, Muzeum Gazownictwa w Paczkowie, są klientami gospodarstw agroturystycznych oraz stadniny koni w Mańkowicach. Do innych atrakcji obszaru docenianych przez mieszkańców zaliczyć należy Jezioro Nyskie, Jezioro Otmuchowskie, Zalew Paczkowski, Góry Opawskie.

Wspólną inicjatywą jest również prowadzenie schroniska dla zwierząt, w którego działalność zaangażowani są mieszkańcy Nysy, Paczkowa, Korfantowa, Otmuchowa, Prudnika i Głuchołaz.

Mieszkańcy wskazują na potrzebę realizacji pewnych działań oraz rozwiązywania problemów na poziomie ponadlokalnym. Takie nastawienie tworzy pewien potencjał dla rozwoju realnej współpracy jednostek OF PN2020. Jej powodzenie w znacznej mierze zależy od poziomu kapitału społecznego, a ten w pewnej części tworzony jest przez świadomość mieszkańców w zakresie potrzeb i umiejętność wskazania obszarów problemowych. Mieszkańcy wymieniają następujące zagadnienia wymagające współpracy większej liczby samorządów:

- gospodarka komunalna (budowa oczyszczalni ścieków, budowa mieszkań socjalnych, remonty kamienic, modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, oczyszczanie jezior i rzek),
- infrastruktura drogowa (remonty i budowa nowych dróg, budowa ścieżek rowerowych, poprawa oznakowania dróg),
- transport zbiorowy (nowe połączenia, zwiększenie częstotliwości obecnych połączeń, polityka cenowa, system informacji komunikacyjnej),
- edukacja (budowa nowych jednostek edukacyjnych, organizacja zajęć pozalekcyjnych, organizacja kursów doszkalających dla osób wykluczonych społecznie i bezrobotnych, modernizacja istniejących placówek edukacyjnych, rozwinięcie systemu stypendialnego),
- kultura (budowa kin i rozwój ich oferty, rozwój oferty placówek bibliotecznych, działania promujące kulturę regionu, organizacja imprez kulturalnych),
- opieka zdrowotna (poprawa dostępności usług medycznych, tworzenie programów badań profilaktycznych, modernizacja wyposażenia placówek medycznych),
- gospodarka mieszkaniowa (budowa mieszkań socjalnych, remonty istniejącej zabudowy mieszkaniowej),

- bezpieczeństwo mieszkańców (zwiększenie liczby patroli policyjnych, prowadzenie monitoringu przestrzeni publicznych, likwidacja straży miejskiej, poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez poprawę oświetlenia).

4.2.3. Oczekiwania i potrzeby mieszkańców (na podstawie przeprowadzonych badań społecznych)

Wyniki przeprowadzonych badań społecznych wskazują, że mieszkańcy za priorytetową sferę działań w ramach OF PN2020 uznają przeciwdziałanie bezrobociu – jest to odpowiedź widocznie przeważająca nad innymi, gdyż jako jedyna została wskazana przez ponad połowę respondentów (56,2%).

Ponadto, za ważne zostały uznane: wsparcie rozwoju branży turystycznej (co również wiąże się z problemami rynku pracy), rozwój transportu i komunikacji, wsparcie przedsiębiorczości (ponownie powiązane z rynkiem pracy) oraz prowadzenie polityki prorodzinnej (w tym poprawa w zakresie edukacji i opieki nad dziećmi).

Tabela 12. Sfery, na których według mieszkańców powinna się koncentrować współpraca w ramach OF PN2020 (łącznie wyniki CATI i PAPI)

odpowiedź	liczba	%*
Przeciwdziałanie bezrobociu	1147	56,2
Rozwój turystyki	717	35,2
Transport i komunikacja	624	30,6
Wsparcie przedsiębiorczości	509	25,0
Polityka prorodzinna	431	21,1
Edukacja i opieka nad dziećmi	419	20,5
Oferta kulturalna i rozrywkowa	388	19,0
Pomoc i opieka społeczna	381	18,7
Profilaktyka i ochrona zdrowia	365	17,9
Polityka senioralna	322	15,8
Ochrona środowiska	299	14,7
Współpraca z partnerami zagranicznymi	198	9,7
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	81	4,0
Inne	18	0,9

*Procenty nie sumują się do 100%, gdyż pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru

Źródło: badania CATI (N=1020) oraz PAPI (N=1020)

Działaniami uznanymi za priorytetowe przez ponad połowę biorących udział w badaniu są: lepsze zaspokajanie potrzeb rodzin z małymi dziećmi oraz młodzieży i bezrobotnych. Odpowiedzi te korespondują ze wskazaniami w poprzednim pytaniu.

Tabela 13. Grupy, na potrzebach których, według mieszkańców, powinna się koncentrować współpraca w ramach OF PN2020 (łącznie wyniki CATI i PAPI)

odpowiedź	liczba	%
Rodziny z małymi dziećmi	1254	61,5
Młodzież	1144	56,1
Bezrobotni	1023	50,2
Seniorzy	767	37,6
Przedsiębiorcy	610	29,9
Osoby i rodziny dotknięte problemami społecznymi	588	28,8

*Procenty nie sumują się do 100%, gdyż pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru

Źródło: badania CATI (N=1020) oraz PAPI (N=1020)

Mieszkańcy oceniali istotność różnego rodzaju przedsięwzięć, które mogą być podjęte w ramach projektów realizowanych w OF PN2020. Podkreślić należy, że wszystkie wymienione rodzaje projektów zostały uznane za istotne (średnia powyżej 3,5 w skali 1-5, gdzie 1 oznaczało najmniejszą, a 5 największą istotność). Kluczowymi, w ocenie respondentów, projektami do realizacji przez Partnerstwo są przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie dostępu do lekarzy: specjalistów (4,33 w pięciostopniowej skali) i pierwszego kontaktu (średnia 4,31 w skali 1-5). Wśród kwestii uznanych za najistotniejsze (z oceną istotności przekraczającą 4) znalazły się wszystkie projekty dotyczące zagadnień jakości życia: Wsparcie rozwoju profilaktyki zdrowia osób starszych (4,19), Rozwój systemu opieki nad dziećmi (żłobki, przedszkola) (4,12) i Profilaktyka zdrowia (w tym także zdrowia psychicznego, promowanie zdrowego trybu życia, profilaktyka zdrowia osób starszych, rozwój usług leczniczo-opiekuńczych, dostępność usług geriatrycznych) (4,11). Ważną grupę stanowią projekty dotyczące infrastruktury, w tym mieszkaniowej i inwestycyjnej – Polepszenie stanu dróg i chodników oceniono na istotność 4,27 w skali 1-5, Dbłość o czystość i estetykę w mieście/gminie na 4,18, Rozwój infrastruktury komunalnej – 4,16, Rozwój systemu ścieżek rowerowych (w tym dbłość o jakość już istniejących odcinków) – 4,13, Działania związane z rozwojem mieszkalnictwa – 4,05, a Wdrożenie wspólnego systemu promocji nowych inwestycji – 4,01. Bardzo istotne dla respondentów są też kwestie związane z edukacją, a zwłaszcza Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oceniane średnio na 4,18 w pięciostopniowej skali, Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych (4,03) i w gimnazjach (4,00) oraz szkołach ponadgimnazjalnych (3,96). Za najmniej istotne zostały uznane projekty dotyczące ekologii – Wspieranie działań proekologicznych (w tym promowanie czystej produkcji i rolnictwa ekologicznego) oceniono na 3,91, a Prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej na 3,87. Pozostałe projekty dotyczą sfery społecznej, a grupę najistotniejszych z nich otwierają Działania skierowane na wzrost bezpieczeństwa publicznego mieszkańców (4,18), Opieka socjalna i pomoc społeczna (4,15), Wsparcie rozwoju jakości i dostępności systemu opieki społecznej (4,14) oraz Bezpieczeństwo i porządek publiczny (4,13).

Tabela 14. Średnia ocena istotności projektów (łącznie wyniki CATI i PAPI)

odpowiedź	średnia*
Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	4,33
Zwiększenie dostępu do lekarzy pierwszego kontaktu	4,31
Polepszenie stanu dróg i chodników	4,27
Wsparcie rozwoju profilaktyki zdrowia osób starszych	4,19
Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	4,18
Dbłość o czystość i estetykę w mieście/gminie	4,18
Działania skierowane na wzrost bezpieczeństwa publicznego mieszkańców	4,18
Rozwój infrastruktury komunalnej	4,16
Opieka socjalna i pomoc społeczna	4,15
Wsparcie rozwoju jakości i dostępności systemu opieki społecznej	4,14
Bezpieczeństwo i porządek publiczny	4,13
Rozwój systemu ścieżek rowerowych (w tym dbłość o jakość już istniejących odcinków)	4,13
Rozwój systemu opieki nad dziećmi (żłobki, przedszkola)	4,12
Profilaktyka zdrowia (w tym także zdrowia psychicznego, promowanie zdrowego trybu życia, profilaktyka zdrowia osób starszych, rozwój usług leczniczo-opiekuńczych, dostępność usług geriatrycznych)	4,11
Opracowanie wspólnej strategii dotyczącej godzenia życia zawodowego i rodzinnego (w tym działania wspierające rozwój elastycznych form zatrudnienia)	4,10
Rozwój oferty kulturalnej	4,09

odpowiedź	średnia*
Wspólny system ulg w opłacie za żłobki i przedszkola dla rodzin, szczególnie wielodzietnych	4,09
Rozwój infrastruktury sportowej (hale, boiska)	4,08
Wprowadzenie wspólnego systemu ulg w podatkach i opłatach lokalnych dla rodzin, szczególnie wielodzietnych	4,07
Działania w kierunku rozwoju systemu mieszkań chronionych dla seniorów oraz osób samotnych	4,05
Wprowadzenie wspólnego systemu ulg dla rodzin, szczególnie wielodzietnych (instytucje kultury, obiekty sportowo-rekreacyjne, komunikacja publiczna itp.)	4,05
Działania związane z rozwojem mieszkalnictwa	4,05
Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych	4,03
Wdrożenie wspólnego systemu promocji nowych inwestycji	4,01
Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w gimnazjach	4,00
Działania w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i ograniczeniu jego skutków	3,99
Wsparcie działania jednostek wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej	3,96
Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych	3,96
Rozwój współpracy transgranicznej/przygranicznej w obszarze rozwoju społecznego	3,94
Wspieranie działań proekologicznych (w tym promowanie czystej produkcji i rolnictwa ekologicznego)	3,91
Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze rozwoju społecznego	3,90
Prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej	3,87

*na skali 1-5, gdzie 1 oznaczało najmniejszą, a 5 największą istotność

Źródło: badania CATI (N=1020) oraz PAPI (N=1020)

Mieszkańcy są również zdania, że planowanie w ramach OF PN2020 powinno uwzględniać potencjały subregionu, w szczególności środowisko naturalne i kapitał ludzki. Ważne jest również, stwarzające wiele możliwości, położenie przygraniczne.

Tabela 15. Atuty i potencjały, które zdaniem mieszkańców powinny być lepiej wykorzystane poprzez współpracę w ramach OF PN2020 (łącznie wyniki CATI i PAPI)

odpowiedź	liczba	%*
Walory środowiskowe	849	41,6
Kapitał ludzki (kompetencje i przedsiębiorczość mieszkańców)	815	40,0
Przynależność do obszaru przygranicznego	753	36,9
Dziedzictwo historyczne i lokalne tradycje	604	29,6
Atrakcyjność turystyczna	595	29,2
Oferta sportowo-rekreacyjna	521	25,5
Oferta instytucji kultury	465	22,8
Położenie terytorialne i sieć komunikacyjna	258	12,7

*Procenty nie sumują się do 100%, gdyż pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru

Źródło: badania CATI (N=1020) oraz PAPI (N=1020)

Jeśli chodzi o czynniki rozwoju to ponownie można zwrócić uwagę na wysoką ocenę wszystkich odpowiedzi (średnia powyżej 3,5 w skali 1-5, gdzie 1 oznaczało najmniejszą, a 5 największą istotność). Mieszkańcy wykazywali szczególnie duże zainteresowanie infrastrukturą komunikacyjną. Za istotne uznali również kapitał ludzki, turystyczną i przemysłową atrakcyjność regionu.

Tabela 16. Średnia ocena wagi czynników rozwojowych (łącznie wyniki CATI i PAPI)

odpowiedź	średnia*
Infrastruktura komunikacyjna	4,00
Kapitał ludzki regionu	3,95
Turystyczna atrakcyjność regionu	3,94
Atrakcyjność przemysłowa regionu	3,94
Urbanizacja regionu	3,89
Konkurencyjność regionu na poziomie województwa	3,86
Ochrona dziedzictwa historycznego regionu	3,86
Integracja gospodarcza regionu	3,83
Ochrona potencjału przyrodniczego regionu	3,82
Integracja społeczno-kulturalna regionu	3,80
Konkurencyjność regionu w skali kraju	3,79
Konkurencyjność regionu w skali międzynarodowej	3,75

*w skali 1-5, gdzie 1 oznaczało najmniejszą, a 5 największą istotność

Źródło: badania CATI (N=1020) oraz PAPI (N=1020)

Podsumowanie

Podsumowując, można uznać, że mieszkańcy oczekują od PN2020 realizacji kompleksowych działań. Niewątpliwym priorytetem jest przeciwdziałanie bezrobociu, ważne są też projekty związane z jakością życia. Na szczycie hierarchii znalazły się kwestie związane ze służbą zdrowia – poprawa dostępu do lekarzy pierwszego kontaktu i lekarzy specjalistów. Działania powinny zostać podjęte również w zakresie poprawy stanu dróg i chodników oraz wsparcia rozwoju profilaktyki zdrowia osób starszych. Szczególna uwaga powinna zostać poświęcona wsparciu młodzieży i rodzin z małymi dziećmi. Do atutów i potencjałów, które mogą zostać wykorzystane przez PN2020, należą przede wszystkim walory środowiskowe oraz kapitał ludzki. Z kolei za kluczowe czynniki rozwojowe mieszkańcy uznali infrastrukturę komunikacyjną, kapitał ludzki, przemysłową i turystyczną atrakcyjność regionu.

5. Uwarunkowania geograficzne, społeczne, kulturowe, przyrodnicze, gospodarcze, przestrzenne powstania i rozwoju OF PN2020

5.1. Synteza diagnozy społeczno-gospodarczej i idea partnerstwa OF PN2020

OF PN2020 położony jest w południowo-zachodniej części województwa opolskiego. Od południa graniczy z Republiką Czeską, od zachodu z województwem dolnośląskim, od wschodu z województwem śląskim, a od północy z powiatami województwa opolskiego: brzeskim, opolskim, krapkowickim i kędzierzyńsko-kozielskim. W jego skład wchodzi czternaście gmin (dziesięć gmin miejsko-wiejskich i cztery wiejskie) oraz trzy powiaty.

OF PN2020 zajmuje powierzchnię równą 2081,38 km², co stanowi 22,11% powierzchni województwa opolskiego i 0,66% powierzchni terytorium Polski. Zdecydowanie największą powierzchnię w strukturze użytkowania zajmują grunty rolne (76,75%), a najmniejszą obszary zajęte pod wody (2,68%) oraz tereny inne niż leśne, zurbanizowane oraz wyżej niewymienione (0,81%). OF PN2020 charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami klimatycznymi (wysokie średnie temperatury powietrza, wysoka średnia roczna suma opadów, wysoka liczba dni wegetacyjnych) i żyznymi glebami (czarne ziemie, gleby brunatne, mady).

W 2013 roku OF PN2020 zamieszkiwały 237 432 osoby, w latach 2004-2013 zanotowano spadek liczby mieszkańców o blisko 11 500 (ok. 5%). W ogólnej strukturze demograficznej nieznacznie dominują kobiety – współczynnik feminizacji obszaru wyniósł 106, a w poszczególnych gminach zawierał się pomiędzy 98 a 110. W strukturze wieku ludności można zaobserwować kilka wyróżników: maleje udział osób w wieku przedprodukcyjnym, rośnie natomiast udział osób najstarszych, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Ruch migracyjny w OF PN2020 jest niewielki, z utrzymującym się nieznacznym ujemnym saldem migracji. Największą dynamiką migracji charakteryzuje się rdzeń obszaru i jego otoczenie (czyli powiat nyski), jednocześnie nie można wskazać dominującego kierunku, ani rodzaju migracji.

Na komfort życia mieszkańców ma wpływ wiele czynników, wśród nich warunki mieszkaniowe. W analizowanym okresie (lata 2004-2013) odnotowywano stałą poprawę w tej kwestii – podnosi się standard mieszkań (mierzony wyposażeniem mieszkań w centralne ogrzewanie, sieć wodociągowo-kanalizacyjną i łazienki), rośnie przeciętna powierzchnia mieszkania i powierzchnia mieszkania przypadająca na jedną osobę. Zmiany dotyczą zarówno zasobów mieszkaniowych w miastach, jak i na obszarach wiejskich.

Z uwagi na to, że zadania własne jednostek samorządu terytorialnego są przypisane poszczególnym szczeblom samorządu, właściwe jest porównywanie tych jednostek, które są odpowiedzialne za realizację danego zadania. Jednym z zagadnień, za które odpowiada gmina jest prowadzenie żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów. W części gmin OF PN2020 opieka nad dziećmi w wieku 0-2 lat jest dobrze rozwinięta – istnieje odpowiednie zaplecze techniczne w postaci żłobków, a liczba oferowanych miejsc jest wystarczająca. Jednak u niektórych Partnerów istnieją poważne braki w tym zakresie. Zdecydowanie lepiej wygląda sytuacja w obszarze opieki przedszkolnej, w 13 z 14 gmin istnieją również przedszkola publiczne, a w części gmin funkcjonują przedszkola prywatne.

W większości jednostek samorządu terytorialnego liczba dzieci w przedszkolach jest niższa niż liczba miejsc. Tendencje demograficzne związane ze spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym mają swoje odbicie w sytuacji szkół podstawowych – w każdej z gmin zamknięto przynajmniej jeden oddział, a w niektórych nawet całe szkoły. Ogólna liczba szkół podstawowych w OF PN2020 zmniejszyła się w latach 2004-2013 o siedem placówek. Natomiast w przypadku edukacji gimnazjalnej, pomimo spadku liczby uczniów, odnotowano wzrost liczby szkół. Wielkość szkół jest zróżnicowana i dopasowana do liczby uczniów w poszczególnych gminach.

W OF PN2020 funkcjonuje 115 szkół ponadgimnazjalnych. Ponad połowa z nich (55,7%) ofertę edukacyjną kieruje do młodzieży, 37,4% do osób dorosłych, pozostałe to szkoły specjalne. Wśród szkół dla młodzieży najwięcej jest liceów ogólnokształcących (34,3%), które funkcjonują w dziesięciu gminach, we wszystkich trzech powiatach.

Mieszkańcy OF PN2020 korzystają z sieci 22 placówek pomocy społecznej (w tym 11 domów pomocy społecznej). Najczęstszymi przyczynami ubiegania się o pomoc są bezrobocie i długotrwała choroba. W 2013 roku pomoc społeczną z powodu bezrobocia przyznano 5376 rodzinom (14 297 osobom). Łączna kwota przyznanego wsparcia wyniosła 17 991 481 zł. W latach 2008-2013 zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej w całym OF PN2020.

W OF PN2020 działają placówki ochrony zdrowia o różnym statusie własnościowym – są to zarówno placówki publiczne (18), niepubliczne (99) oraz prywatne praktyki lekarskie (39). Sieć placówek ochrony zdrowia stale się powiększa, lecz w latach 2004-2013 zwiększyły się dysproporcje między gminami OF PN2020 w zakresie dostępności do placówek ochrony zdrowia. Wśród powiatów zdecydowanie wyróżnia się powiat nyski, w którym liczba tych placówek jest ponad dwukrotnie większa niż w pozostałych powiatach.

Na tle kraju i regionu OF PN2020 charakteryzuje się słabym poziomem rozwoju gospodarczego. Na przestrzeni lat 2004-2013 nastąpił wprawdzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, jednak wartość ta we wszystkich jednostkach terytorialnych OF PN2020 (poza gminą Nysa) jest niższa od średniej krajowej. W strukturze podmiotów gospodarczych zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób), których udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw na przestrzeni lat 2004-2013 jeszcze się zwiększył. Duże przedsiębiorstwa (zatrudniające powyżej 250 osób) są nieliczne, a profile ich działalności są zróżnicowane (zajmują się m. in. produkcją grzejników i kotłów centralnego ogrzewania, wyrobów cukierniczych czy mebli). Korzystne warunki naturalne spowodowały, że w OF PN2020 znajduje się blisko jedna trzecia gospodarstw rolnych całego województwa opolskiego. Największą grupę stanowią niewielkie gospodarstwa (do 5 ha). Branżami szczególnie wartościowymi dla OF PN2020 są przede wszystkim budownictwo i przemysł rolno-spożywczy. Wysoka atrakcyjność turystyczna subregionu sprawia, iż w przyszłości możliwy jest rozwój turystyki i usług leczniczo-opiekuńczych.

OF PN2020 charakteryzuje się stosunkowo niską innowacyjnością przedsiębiorstw. Zgodnie z danymi GUS w OF PN2020 działają 824 przedsiębiorstwa z branż wysokiej i średniej techniki, co stanowi 3,7% wszystkich podmiotów gospodarczych działających na tym terenie. Najwyższym poziomem innowacji OF PN2020 charakteryzują się dziedziny stanowiące specjalizację tego obszaru – rolno-spożywcza oraz budowlana. Działalność w zakresie innowacyjności wspierają Instytucje Otoczenia Biznesu – na samym OF PN2020

mają siedziby cztery tego typu podmioty, jednak przedsiębiorcy mogą również liczyć na wsparcie innych obejmujących swoim zasięgiem województwo opolskie. W OF PN2020 zlokalizowano również podstrefy dwóch specjalnych stref ekonomicznych – wałbrzyskiej i katowickiej. Dostępność terenów pod potencjalne przyszłe inwestycje należy określić jako wystarczającą. Istnieją wolne tereny (zarówno typu greenfield, jak również brownfield, z których część jest w pełni uzbrojona). Wartość nakładów inwestycyjnych dokonanych przez przedsiębiorstwa na jednego mieszkańca w OF PN2020 w latach 2004-2012 ulegała silnym zmianom, jednak cały czas pozostawała poniżej wartości wojewódzkich czy krajowych. Niższe niż w Polsce i województwie opolskim były również wartości środków trwałych.

OF PN2020 charakteryzuje się rozbudowaną i różnorodną bazą sportowo-rekreacyjną (łącznie ponad 200 obiektów), która umożliwia działalność klubów sportowych o zróżnicowanych profilach. Mieszkańcy wykazują znaczne zainteresowanie ofertą klubów i sekcji sportowych. Wśród ćwiczących przeważają mężczyźni, są to głównie osoby poniżej 18 lat. Najliczniejsze w klubach są sekcje piłki nożnej (82 sekcje), do innych należą m.in. sekcje sportów walki (8 sekcji), tenisa stołowego (6 sekcji), piłki siatkowej (6 sekcji) czy lekkoatletyki (6 sekcji).

Gminy, jako najniższy szczebel samorządu terytorialnego, są odpowiedzialne za realizację zadań o charakterze lokalnym np. w zakresie kultury. Każda z gmin prowadzi domy kultury, które oferują różnorodne zajęcia i warsztaty oraz prowadzą kluby i grupy zainteresowań. Ponadto w czterech placówkach znajdują się kina. W 2013 roku w OF PN2020 odbywało się ponad 3211 imprez kulturalnych (w tym 120 cyklicznych), które przyciągnęły ponad 380 000 uczestników. Ważny element oferty kulturalnej stanowią nawiązania do historii i znanych postaci pochodzących z tego terenu. W OF PN2020 funkcjonuje pięć placówek muzealnych, które cieszą się coraz większą popularnością – w 2013 roku liczba odwiedzających na 10 000 mieszkańców wyniosła 2156 (wzrost o 258 osób w stosunku do 2004 roku).

Na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS można stwierdzić, że OF PN2020 cechuje niski poziom czytelnictwa. Biblioteki publiczne dysponują mniejszym księgozbiorem niż inne w województwie opolskim, co może przekładać się na średnią liczbę czytelników, która także jest niższa od średniej wojewódzkiej.

W OF PN2020 stosowane są cztery powierzchniowe formy ochrony przyrody, które zajmują łączną powierzchnię 33 582,5 ha (12,2% powierzchni obszaru). Są to: rezerваты przyrody, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, a także obszary Natura 2000. Dodatkowo w OF PN2020 znajduje się 114 pomników przyrody.

Istotną kwestią wpływającą na jakość życia mieszkańców oraz rozwój OF PN2020 jest gospodarka odpadami. Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, które są odpowiedzialne za realizację tego zadania (czyli gminy), mają zorganizowany system odbierania i zagospodarowania odpadów, jednak w części z nich wartości wskaźników dotyczących segregacji są niskie. W OF PN2020 istnieją dwie instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych. Według danych GUS za 2013 rok aż 32,7% wszystkich dzikich wysypisk województwa opolskiego zlokalizowanych było w granicach OF PN2020. Ze względu na warunki naturalne OF PN2020 posiada potencjał pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Obecnie największe znaczenie w tym zakresie mają farmy wiatrowe i elektrownie wodne.

OF PN2020 charakteryzuje się stosunkowo wysokim odsetkiem użytkowników sieci wodociągowej (92,1%), nieco mniejszym kanalizacyjnej (61,1%), a najmniejszym sieci gazowej (47,7%). Sieć drogowa składa się z 2414 km dróg o nawierzchni utwardzonej. Gęstość tego typu dróg (na 100 km²) jest nieco poniżej średniej wojewódzkiej. Sieć drogową stanowi autostrada A4, cztery drogi krajowe, piętnaście dróg wojewódzkich, drogi powiatowe i gminne. W latach 2004-2013 nastąpił spadek długości dróg powiatowych o 43,8 km, wynikający częściowo ze zmiany statusu dróg. Długość utwardzonych dróg gminnych wzrosła z poziomu 546,8 km w 2005 roku do 685,6 km w 2013 roku. Zaobserwować można dynamiczny rozwój sieci ścieżek rowerowych – z 92,4 km w 2011 roku do 145,3 km w 2013 roku. Przez OF PN2020 przebiega również dziesięć czynnych linii kolejowych. Skomunikowanie wewnętrzne i zewnętrzne subregionu poprawia działalność podmiotów świadczących usługi zbiorowego transportu autobusowego.

Jednym z kluczowych aspektów wpływających na jakość życia mieszkańców jest sytuacja na lokalnym rynku pracy. W latach 2004-2013 łączna liczebność ludności aktywnej zawodowo we wszystkich trzech powiatach OF PN2020 spadła o 16%. Obecna wartość wskaźnika liczby pracujących na 1000 mieszkańców jest niższa od wartości wojewódzkich i krajowych. Od 2009 roku następuje coroczny, nieznaczny wzrost stopy bezrobocia, co jest związane z sytuacją gospodarczą w kraju i na świecie.

Znaczący odsetek bezrobotnych stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy, co świadczy o strukturalnym charakterze bezrobocia. Skutkuje to również znaczącym odsetkiem bezrobotnych bez prawa do zasiłku. O strukturalnym charakterze bezrobocia świadczy wysoki odsetek osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. Osoby powyżej 50 roku życia stanowią większy odsetek bezrobotnych niż osoby poniżej 25 roku życia. Co więcej, ich liczba systematycznie wzrasta u wszystkich Partnerów.

Począwszy od 2009 roku następuje pogłębianie się negatywnego wpływu migracji zagranicznych na liczbę ludności, przy czym najbardziej mobilne są osoby w wieku produkcyjnym.

Kolejnym ważnym aspektem warunkującym funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego są ich finanse. W okresie 2004-2013 dochody budżetów powiatów OF PN2020 rosły bardzo wyraźnie. Budżety gmin OF PN2020 również wzrosły, szczególnie dużą dynamiką odznaczał się wskaźnik dochodu w przeliczeniu na jednego mieszkańca (wszystkie gminy przekroczyły próg 2000 zł na osobę). Także wydatki gmin na jednego mieszkańca w latach 2004-2013 rosły. Jednostki samorządu terytorialnego OF PN2020 wykazują wysoką aktywność w pozyskiwaniu środków z różnych źródeł i programów zewnętrznych, uzyskując dofinansowanie projektów na bardzo wysokim poziomie, w wielu przypadkach wyższym niż projekty wojewódzkie czy powiatowe.

U podstaw aktywnego działania podmiotów na rzecz realizacji wspólnych celów leży idea partnerstwa. Sednem takiej współpracy jest wzajemne zaufanie i wzięcie odpowiedzialności za dążenie do osiągnięcia założonych rezultatów. W przypadku samorządów terytorialnych uznaje się, że partnerstwa lokalne wzmocniają i promują rozwój lokalny³⁴.

³⁴ Sobolewski A., Przez współpracę do sukcesu. Partnerstwo lokalne na rynku pracy, Warszawa 2007.

Historia PN2020 została zapoczątkowana podpisaniem listu intencyjnego pomiędzy dwoma samorządami terytorialnymi: gminą Nysa a powiatem nyskim, co miało miejsce 19 lipca 2012 roku. Celem było formalne podjęcie współpracy³⁵. Następnie do PN2020 zapraszano kolejne samorzady z obszaru powiatów: nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego oraz brzeskiego. Wskutek tych działań nastąpiło podpisanie umowy partnerskiej, które miało miejsce 25 marca 2013 roku.

Obecnie w skład PN2020 wchodzi:

- gmina Nysa – Lider PN2020,
- powiat nyski,
- powiat głubczycki,
- powiat prudnicki,
- gmina Biała,
- gmina Branice,
- gmina Głubczyce,
- gmina Głuchołazy,
- gmina Grodków,
- gmina Kietrz,
- gmina Korfantów,
- gmina Lubrza,
- gmina Łambinowice,
- gmina Otmuchów,
- gmina Paczków,
- gmina Prudnik,
- gmina Skoroszyce.

19 kwietnia 2013 roku gmina Nysa, jako lider Partnerstwa, złożyła wniosek aplikacyjny w konkursie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” współfinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 14 października 2013 roku – projekt Partnerstwo Nyskie 2020 uzyskał najwyższą liczbę punktów spośród wszystkich zgłoszeń i uzyskał dofinansowanie z Mechanizmu Finansowego EOG w wysokości 2 269 355 zł³⁶.

PN2020 jest jednym z dwudziestu sześciu przykładów, wymienianych przez portal prowadzony przez Związek Miast Polskich jako dobra praktyka współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Cechą wyróżniającą Partnerstwo jest liczba jego członków, wśród tych wymienionych w bazie dobrych praktyk tylko sześć miało większą liczbę uczestników³⁷. Pierwsze inicjatywy dotyczące współpracy jednostek samorządu terytorialnego zaczęły powstawać już w latach '90 XX wieku, np. Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego został utworzony w 1991 roku. Na tym tle trzeba scharakteryzować PN2020 jako inicjatywę stosunkowo młodą, mającą szansę rozwoju.

³⁵ <http://www.nto.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20130324/POWIAT02/130329719> [dostęp 08.06.2015].

³⁶ <http://www.partnerstwo-nyskie2020.pl/index.php/historia-projektu> [dostęp 08.06.2015].

³⁷ <http://www.dobrepraktyki.pl/index.php?p1=6&p2=20> [dostęp 06.08.2015].

Celem zawiązania PN2020 jest wytworzenie mechanizmów długofalowej współpracy między Partnerami w zakresie wspólnego identyfikowania i rozwiązywania problemów o charakterze wykraczającym poza granice jednej gminy, których rozwiązanie wymaga podjęcia zintegrowanych działań na szczeblu ponadlokalnym.

Cel ten jest realizowany m.in. poprzez opracowanie dokumentów planistycznych, które wyznaczają perspektywy i kierunki współpracy. Opracowywane są cztery dokumenty: Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 oraz trzy strategie sektorowe: Strategia Rozwoju Transportu Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020, Strategia Rozwoju Społecznego Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 oraz Strategia Rynku Pracy Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020.

Cztery strategie umożliwią rozwiązanie zidentyfikowanych na etapie diagnozy wspólnych problemów. Wyodrębnienie trzech sektorów, którym poświęcone są strategie wskazuje na konieczność długofalowej kooperacji Partnerów na szczeblu ponadlokalnym w obszarze rynku pracy, rozwoju społecznego i transportu. Dodatkowo w każdym z tych obszarów wyraźnie przewija się turystyka – jako bardzo istotny element rozwoju OF PN2020.

5.2. Wymiar terytorialny – OF PN2020 i jego otoczenie

Istnienie obszaru funkcjonalnego powinno być wynikiem dostrzeżenia cech wspólnych oraz potencjałów poszczególnych jednostek terytorialnych, które mogą zostać wykorzystane dla dobra OF PN2020 jako całości. Partnerzy OF PN2020 uzupełniają się w wielu dziedzinach i to należy uznać za silną stronę całego obszaru. Do dziedzin tych należy zaliczyć przede wszystkim komunikację i turystykę. Na dalszym miejscu wymienić należy gospodarkę i sferę społeczną oraz edukację i kulturę.

Partnerzy OF PN2020 powinni się uzupełniać w wybranych dziedzinach, natomiast w innych powinni wykazywać podobny poziom rozwoju. Jednocześnie pożądane jest, aby każdy samorząd wносił swój własny wkład w całościowy potencjał obszaru.

Pamiętać należy również, że w skład Partnerstwa wchodzi jednostki samorządu terytorialnego różnego szczebla (gminy i powiaty). Co więcej, w skład będących Partnerami powiatów wchodzi również gminy nienależące do OF PN2020 (poza Partnerstwem pozostaje również powiat brzeski, do którego przynależy Grodków). Ze względu na poziom agregacji dostępnych danych, jak również dominację perspektywy mikrostrukturalnej w badaniach społecznych, podstawową jednostką analizy w niniejszym opracowaniu pozostaje gmina. Jednocześnie tam, gdzie było to możliwe, sformułowane zostały wnioski mogące być odniesione również do powiatów.

Unikatowe cechy poszczególnych gmin prezentuje Rysunek 3. Cechy te można podzielić na trzy grupy – związane z gospodarką, środowiskiem naturalnym i antropogenicznym oraz położeniem geograficznym. Do pierwszej grupy zaliczyć należy rozwinięte rolnictwo oraz brak przemysłu, co wskazywane jest jako atut, dający możliwość dalszego rozwoju działalności rolniczej, ale również turystycznej i agroturystycznej, ze względu na brak uciążliwości dla środowiska. W drugiej grupie należy wskazać czyste i nieskażone środowisko przyrodnicze, walory krajobrazowe i turystyczne, które przyczyniły się do rozwoju bazy leczniczo-rehabilitacyjnej. Za pozytywne cechy środowiska OF PN2020 uznać można dobrej jakości gleby, potencjał dla rozwoju turystyki, w tym konnej i agroturystyki oraz dziedzictwo kulturowe i tradycje militarne regionu. Do cech związanych

z położeniem OF PN2020 zaliczyć należy bliskość autostrady A4 oraz położenie przygraniczne.

Rysunek 3. Cechy wyróżniające gminy OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie własnych badań jakościowych

Ważnym elementem integrującym mieszkańców OF PN2020 jest przywiązanie do miejsca zamieszkania oraz stałość zamieszkania. Wszystkie gminy OF PN2020 charakteryzuje wysoki odsetek osób mieszkających na terenie gminy więcej niż 16 lat. Odsetek osób zamieszkujących od tak dawna każdy z trzech powiatów jest co najmniej

równy (a być może nieco wyższy). Co ważniejsze, mieszkańcy są emocjonalnie związani z terytorium, mają poczucie tożsamości. Stanowi to ważną bazę do budowania dalszych relacji między mieszkańcami, jak również ma znaczenie w aspekcie behawioralnych relacji z terytorium, kiedy silne przywiązanie do miejsca zamieszkania przekładać się może na aktywność lokalną i chęć działania na rzecz miejsca zamieszkania. Ponadto jest to istotna podstawa do rozwijania kapitału społecznego. Te dwa ostatnie elementy są niezwykle istotne dla spójności OF PN2020, szczególnie w wymiarze społecznym.

Tabela 17. Odsetek osób mieszkających na terenie gminy 16 lat i więcej

gmina	odsetek osób mieszkających na terenie gminy 16 lat i więcej	gmina	odsetek osób mieszkających na terenie gminy 16 lat i więcej
Otmuchów	98,5%	Korfantów	86,8%
Głuchołazy	97,1%	Głubczyce	85,3%
Paczków	97,1%	Biała	82,4%
Kietrz	95,6%	Łambinowice	82,4%
Lubrza	95,6%	Nysa	82,4%
Prudnik	91,2%	Grodków	79,4%
Skoroszyce	89,7%	Branice	75,0%

Źródło: opracowanie własne (badanie PAPI, n=1020)

Mieszkańcy zauważają zarówno zalety, jak i wady miejsca zamieszkania, a za silną stronę „swojej” gminy wskazują właśnie warunki mieszkaniowe, na dalszym miejscu - możliwości edukacji, wskazując jednocześnie potrzebę rozwoju każdego z tych elementów.

Tabela 18. Odsetek osób deklarujących przywiązanie emocjonalne do gminy

gmina	odsetek osób deklarujących przywiązanie do terytorium	gmina	odsetek osób deklarujących przywiązanie do terytorium
Otmuchów	97%	Korfantów	85%
Branice	91%	Głubczyce	79%
Paczków	91%	Głuchołazy	78%
Łambinowice	88%	Biała	75%
Grodków	87%	Lubrza	75%
Prudnik	87%	Skoroszyce	75%
Kietrz	85%	Nysa	55%

Źródło: opracowanie własne (badanie PAPI, n=1020)

Gminy OF PN2020 charakteryzują – w opinii mieszkańców – dwie dziedziny, rolnictwo i handel. Mieszkańcy realizują swoje potrzeby – te codzienne, jak i wyższego rzędu – nie tylko na terenie gminy czy powiatu zamieszkania, ale również w innych lokalizacjach na terenie OF PN2020. Realizacji potrzeb mieszkańców służą nie tylko największe ośrodki miejskie regionu (Nysa, Prudnik, Głubczyce), ale również mniejsze jednostki. Te ostatnie nabierają znaczenia w przypadku dokonywania zakupów spożywczych (Grodków), edukacji dzieci (Lubrza) oraz opieki przedszkolnej (Korfantów, Łambinowice). Kietrz przyciąga osoby aktywne fizycznie (basen) oraz dorosłych kontynuujących edukację. Poza Nysą i Prudnikiem potrzeby w zakresie rozrywki mieszkańcy realizują również w Głuchołazach. Mniejsze miejscowości mają znaczenie w przypadku realizacji potrzeb związanych z religią, mieszkańcy innych gmin uczestniczą w nabożeństwach w Lubrzy, Grodkowie i Korfantowie.

Patrząc na podział miejsc realizacji poszczególnych potrzeb można sformułować wniosek, że powiaty nyski, prudnicki i głubczycki są zrównoważone, jeśli chodzi

o dostępność różnych usług. Oczywiście nie zmienia to faktu, iż ze względu na indywidualne preferencje mieszkańcy mogą wybierać korzystanie z poszczególnych rodzajów usług w innym powiecie.

Tabela 19. Realizacja potrzeb mieszkańców OF PN2020 – najczęściej odwiedzane gminy

cel / potrzeba	najczęściej odwiedzane gminy
miejsce pracy	Nysa, Prudnik, Głubczyce
zakupy spożywcze	Nysa, Prudnik, Grodków
zakupy obuwia i odzieży	Nysa, Prudnik, Głubczyce
lekarz rodzinny	Nysa, Prudnik, Głubczyce
lekarze specjaliści	Nysa, Prudnik, Głubczyce
usługi kosmetyczne i fryzjerskie	Nysa, Prudnik, Głubczyce
edukacja dzieci	Lubrza, Nysa, Prudnik
przedszkole / żłobek	Korfantów, Głubczyce, Łambinowice
basen	Nysa, Prudnik, Kietrz
rozrywka	Nysa, Prudnik, Głuchołazy
miejsce edukacji dorosłych	Nysa, Głubczyce, Kietrz
naprawy samochodu	Nysa, Głubczyce, Prudnik
religia, nabożeństwa	Lubrza, Grodków, Korfantów
spotkania towarzyskie	Nysa, Prudnik, Grodków

Źródło: opracowanie własne (badanie PAPI, n=1020)

Możliwości realizacji różnych potrzeb w całym OF PN2020 wspiera wysoka ocena dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości. Wysokie oceny dotyczą zarówno dostępności samochodem, transportem publicznym oraz niepublicznym.

Dla obszaru funkcjonalnego znaczenie ma nie tylko integracja mieszkańców i ich przywiązanie do terytorium, ale także funkcjonowanie podmiotów gospodarczych. Większość podmiotów gospodarczych OF PN2020 funkcjonuje tu od ponad 10 lat, co świadczy o stabilności sytuacji gospodarczej. Firmy często posiadają klientów nie tylko na terenie gminy, w której są zlokalizowane, ale także na terenach działania innych jednostek samorządu terytorialnego należących do OF PN2020 – najczęściej w Nysie, Prudniku, Głubczycach i Białej. Co ważne, w wielu z nich zatrudnione są osoby zamieszkujące w innej gminie niż usytuowane jest przedsiębiorstwo („poza lokalni” pracownicy pochodzą najczęściej z Głubczyc, Nysy, Branicy, Kietrza i Głuchołaz). Jest to ważne zjawisko – z jednej strony generuje migracje mieszkańców, z drugiej formuje i wzmacnia więzi między Partnerami.

5.3. Zidentyfikowane wspólne obszary problemowe, szczególnie w zakresie rozwoju transportu, rynku pracy, turystyki i rozwoju społecznego, w tym demografii

Na podstawie przeprowadzonych spotkań z mieszkańcami oraz późniejszego eksperckiego opracowania wyników możliwe było zidentyfikowanie obszarów problemowych, które są wspólne dla większej liczby Partnerów. W kolejnej tabeli (Tabela 20.) obszary te zostały zaprezentowane w podziale na dziedziny tematyczne.

Tabela 20. Obszary problemowe w podziale na dziedziny tematyczne

dziedzina tematyczna	wspólne obszary problemowe
Obszar społeczny	
Rozwój transportu Rozwój społeczny Demografia	Warunki życia niedostosowane do potrzeb i oczekiwań mieszkańców
Rozwój społeczny Demografia	Niski poziom świadczonych usług ochrony zdrowia i życia mieszkańców
Rozwój społeczny Demografia	Niedostosowany do potrzeb poziom opieki i przeciążony system pomocy społecznej
Rozwój społeczny Demografia	Niedostateczna jakość poziom oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców
Rozwój społeczny Rynek pracy	Niedostateczny poziom kapitału ludzkiego części mieszkańców
Rozwój społeczny	Niedostateczny poziom rozwoju kapitału społecznego w niektórych częściach
Obszar zasobów i potencjałów	
Rozwój transportu	Niezaspokojenie potrzeb społeczeństwa w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej
Rozwój transportu	Niski poziom rozwoju komunikacji
Rozwój społeczny Rynek pracy	Ograniczona możliwość wykorzystania potencjału przestrzennego
Rozwój społeczny Turystyka	Nieodpowiedni poziom ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów przyrodniczych
Turystyka	Słabo wykorzystany potencjał turystyczny i transgraniczny
Obszar gospodarki i rynku pracy	
Rynek pracy	Niski poziom przedsiębiorczości i innowacyjności, w tym rozwoju rolnictwa i przetwórstwa
Rynek pracy	Nieodpowiedni poziom wsparcia dla przedsiębiorstw i tworzenia sieci współpracy
Rozwój społeczny Rynek pracy	Bardzo słabo rozwinięty rynek pracy
Rynek pracy Turystyka	Niedostatecznie rozwinięta promocja i niewykorzystana atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

5.4. Macierz priorytetyzacji problemów

Kolejnym krokiem opracowania Strategii było dokonanie priorytetyzacji poszczególnych obszarów problemowych, przeprowadzonych spotkań z mieszkańcami oraz późniejszego eksperckiego opracowania wyników. Celem priorytetyzacji było określenie w którym z nich działania powinny zostać podjęte w pierwszej kolejności.

W tym celu zastosowano ocenę ekspercką w oparciu o pięć kryteriów. Oceny dokonano na pięciostopniowej skali (wyjaśnienia jej znaczenia dla poszczególnych kryteriów znajdują się w nawiasach):

- znaczenie problemu dla ogółu mieszkańców – ocena, na ile problemy z danego obszaru problemowego są obecne w świadomości społecznej, a tym samym na ile podjęte działania będą mieć wpływ na poziom zadowolenia mieszkańców (1 – bardzo mały wpływ, 5 – bardzo duży wpływ),
- możliwość rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020 – ocena, na ile sytuacja w danym obszarze problemowym zależy od czynników

zewnętrznych, a na ile od działań OF PN2020, a tym samym na ile działania te mogą przynieść realny skutek (1 – bardzo małe prawdopodobieństwo rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020, 5 – bardzo duże prawdopodobieństwo rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020),

- czas potrzebny na rozwiązanie problemów – możliwość uzyskania efektów działań w możliwie krótkiej perspektywie czasowej (1 – bardzo długi przewidywany czas potrzebny na rozwiązanie problemów, 5 – bardzo krótki przewidywany czas potrzebny na rozwiązanie problemów),
- wykorzystanie posiadanych zasobów – stopień, w którym rozwiązywanie problemów z danego obszaru problemowego będzie miało również charakter rozwojowy, przyczyniając się do pełniejszego wykorzystania potencjałów OF PN2020 (1 – bardzo mały stopień wykorzystania posiadanych zasobów, 5 – bardzo duży stopień wykorzystania posiadanych zasobów).

Z przeprowadzonej priorytetyzacji wynika, że w pierwszej kolejności w ramach OF PN2020 powinny zostać podjęte działania na rzecz promocji tego terenu i pełniejszego wykorzystania jego potencjału inwestycyjnego, co pobudziłoby rozwój gospodarczy i przyczyniło się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Jest to kwestia ważna z punktu widzenia mieszkańców (o czym świadczą m.in. ich opinie wyrażane w badaniach społecznych oraz podczas spotkań). Możliwe jest uzyskanie efektów poprzez działania Partnerów (wpływ warunków zewnętrznych jest ograniczony), w stosunkowo krótkiej perspektywie czasowej. Co więcej, działanie w tym obszarze problemowym będzie równoznaczne z lepszym wykorzystaniem posiadanych zasobów.

Dwoma kolejnymi obszarami problemowymi są oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców OF PN2020 i poziom kapitału ludzkiego. Obu obszarom mieszkańcy przyznają dość duże znaczenie (czego dowodzą badania na etapie diagnostycznym). Pierwsze efekty podjętych działań z pewnością mogą być zaobserwowane w krótkiej perspektywie czasowej. Wykorzystane zostaną również potencjały, z jednej strony istniejących instytucji kultury i dziedzictwa historycznego OF PN2020 oraz bazy sportowo-rekreacyjnej, zaś z drugiej instytucji edukacyjnych, Instytucji Otoczenia Biznesu oraz pracodawców gotowych na podejmowanie współpracy.

Tabela 21. Macierz priorytetyzacji

	znaczenie dla mieszkańców*	rozwiązanie na poziomie OF PN2020**	czas***	wykorzystanie zasobów****	łączna liczba punktów
Warunki życia niedostosowane do potrzeb i oczekiwań mieszkańców	5	5	3	2	15
Niski poziom świadczonych usług ochrony zdrowia i życia mieszkańców	5	3	2	2	12
Niedostosowany do potrzeb poziom opieki i przeciążony system pomocy społecznej	3	4	3	2	12
Niedostateczna jakość poziom oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	3	5	4	5	17
Niedostateczny poziom kapitału ludzkiego części mieszkańców	3	5	4	5	17
Niedostateczny poziom rozwoju kapitału społecznego w niektórych częściach OF PN2020	1	5	2	5	13
Niezaspokojenie potrzeb społeczeństwa w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej	5	5	1	3	14
Niski poziom rozwoju komunikacji	5	3	2	3	13
Ograniczona możliwość wykorzystania potencjału przestrzennego	4	4	3	4	15
Nieodpowiedni poziom ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów przyrodniczych	1	4	3	4	12
Słabo wykorzystany potencjał turystyczny i transgraniczny OF PN2020	1	5	3	5	14
Niski poziom przedsiębiorczości i innowacyjności w OF PN2020 w tym rozwoju rolnictwa i przetwórstwa	4	4	3	4	15
Nieodpowiedni poziom wsparcia dla przedsiębiorstw i tworzenia sieci współpracy	4	3	4	4	15
Bardzo słabo rozwinięty rynek pracy	5	4	3	3	15
Niedostatecznie rozwinięta promocja i niewykorzystana atrakcyjność inwestycyjna	4	5	5	5	19

* 1 – bardzo mały wpływ, 5 – bardzo duży wpływ

** 1 – bardzo małe prawdopodobieństwo rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020, 5 – bardzo duże prawdopodobieństwo rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020

*** 1 – bardzo długi przewidywany czas potrzebny na rozwiązanie problemów, 5 – bardzo krótki przewidywany czas potrzebny na rozwiązanie problemów

**** 1 – bardzo mały stopień wykorzystania posiadanych zasobów, 5 – bardzo duży stopień wykorzystania posiadanych zasobów

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety dotyczącej priorytetów i podziału zadań w ramach OF PN2020 (badanie CAWI, n=17)

6. Analiza strategiczna

6.1. Analiza SWOT/TOWS

Analiza SWOT (czynników rozwojowych) to procedura analityczna umożliwiająca porządkowanie i prezentację danych. Jest to jedno z podstawowych narzędzi planowania strategicznego.

Jej nazwa stanowi akronim czterech typów czynników rozwojowych:

- S-Strengths (Atuty) – pozytywne czynniki wewnętrzne, mocne strony, przewagi lub zalety mogące przyczynić się do osiągnięcia celów,
- W-Weaknesses (Słabości) – negatywne czynniki wewnętrzne, bariery, wady i braki, mogące przeszkodzić w realizacji celów,
- O-Opportunities (Szanse) – pozytywne czynniki zewnętrzne, pochodzące z otoczenia (takie, na które nie ma możliwości wpływu), mogące przyczynić się do osiągnięcia celów,
- T-Threats (Zagrożenia) – negatywne czynniki zewnętrzne pochodzące z otoczenia (takie, na które nie ma możliwości wpływu), mogące przeszkodzić w realizacji celów.

6.2. Metodyka analizy

Analiza została przeprowadzona na podstawie wyników badań ilościowych i jakościowych, a przede wszystkim rezultatów prac podczas warsztatów strategicznych. Analiza powiązań między czynnikami została przeprowadzona w dwóch krokach. W pierwszym z nich zidentyfikowano powiązania pomiędzy czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi w czterech ćwiartkach, według schematu zawartego w kolejnej tabeli (Tabela 22.). Uzupełnieniem analizy SWOT jest analiza TOWS, w której te same czynniki są analizowane z perspektywy zewnętrznej. Oznacza to, że o ile celem SWOT jest określenie optymalnego wykorzystania posiadanych zasobów (określonych w kategoriach atutów i słabości) w zastanym otoczeniu, o tyle w toku analizy TOWS możliwe jest określenie jakie predyspozycje są potrzebne dla pełnego wykorzystania szans i unikania zagrożeń.

Wyniki przeprowadzonej analizy mogą stanowić podstawę dla formułowania strategii rozwoju, która powinna uwzględniać wzmocnienie atutów, minimalizację słabości, wykorzystywanie szans i unikanie zagrożeń.

Tabela 22. Ćwiartki w analizie SWOT i TOWS

	SWOT	TOWS
I ćwiartka	oddziaływanie atutów na szanse	oddziaływanie szans na atuty
II ćwiartka	oddziaływanie atutów na zagrożenia	oddziaływanie szans na słabości
III ćwiartka	oddziaływanie słabości na szanse	oddziaływanie zagrożeń na atuty
IV ćwiartka	oddziaływanie słabości na zagrożenia	oddziaływanie zagrożeń na słabości

Źródło: opracowanie własne *Koncepcji opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020*

Powiązania były określane zerojedyńkowo – 0 (odpowiedź negatywna) oznaczało brak powiązania, a 1 (odpowiedź pozytywna) oznaczało istnienie powiązania.

Następnie, w drugim kroku analizy, oceniana była siła oddziaływania czynników w relacjach powiązania.

Dla każdego zidentyfikowanego związku czynników została dokonana ocena siły oddziaływania przy zastosowaniu następującej skali:

- brak oddziaływania – 0 punktów,
- słabe oddziaływanie – 1 punkt,
- umiarkowane oddziaływanie – 2 punkty,
- silne oddziaływanie – 3 punkty.

6.2.1. Czynniki analizy SWOT

Czynniki analizy SWOT zostały wypracowane podczas spotkań fokusowych oraz na podstawie opracowanej diagnozy.

W kwietniu 2015 roku u każdego z Partnerów odbyło się spotkanie fokusowe, w którym uczestniczyli kluczowi interesariusze (przedstawiciele sołectw, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców). Uczestnicy spotkań pracowali w podziale na grupy, które zajmowały się zagadnieniami z zakresu spraw społecznych, zasobów i potencjałów oraz rynku pracy i gospodarki. Moderatorzy prosili, aby każda z grup wskazała problemy, zaobserwowane dla OF PN2020 w danym zakresie. Uczestnicy pracowali także nad określeniem słabych i mocnych stron OF PN2020 oraz zewnętrznych szans i zagrożeń.

W kolejnych tabelach zaprezentowano zagregowane czynniki analizy SWOT (Tabela 23.- Tabela 26.).

Tabela 23. Analiza SWOT – mocne i słabe strony OF PN2020

Czynniki wewnętrzne MOCNE STRONY	Czynniki wewnętrzne SŁABE STRONY
<p>Położenie geograficzne Bliskość granicy z Czechami wiąże się z możliwością prowadzenia wieloaspektowej współpracy międzynarodowej. Ważnym atutem jest również charakterystyczna dla terenów przygranicznych wielokulturowość (wplywy czeskie i niemieckie). Może ona zostać wykorzystana w tworzeniu oferty kulturalnej, a także wzmocnieniu tożsamości lokalnej mieszkańców. Czynnikiem rozwojowym może być również bliskość polskich aglomeracji.</p> <p>Atrakcyjność środowiska naturalnego Dobry stan środowiska naturalnego pozytywnie wpływa na jakość życia mieszkańców, jak również może być uznany za czynnik sprzyjający nowym inwestycjom w zakresie oferty sportowo-rekreacyjnej, rehabilitacyjnej i sanatoryjnej. Można też zauważyć, że obszar odznacza się bardzo dobrymi warunkami do rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE, energia wiatrowa, wodna, spalanie biomasy). Na jego</p>	<p>Niski standard życia mieszkańców Potrzeby mieszkańców nie są w pełni zaspakajane, m.in. w zakresie dostępności i jakości (standardu) mieszkań. Niezaspokojone pozostają także potrzeby w zakresie służby zdrowia oraz opieki społecznej (szczególnie wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych). Mieszkańcy nie są również zadowoleni z dostępu do obiektów handlowych.</p> <p>Silne zjawisko emigracji Negatywnym zjawiskiem obserwowanym w OF PN2020 jest znaczące nasilenie emigracji, głównie o charakterze zarobkowym. Ponieważ wyjeżdżają głównie osoby młode i wykształcone, zjawisko to wpływa negatywnie zarówno na strukturę demograficzną, jak i analogicznie na rozwój gospodarczy.</p> <p>Ubożenie społeczeństwa Wśród mieszkańców OF PN2020 znajdują się osoby zagrożone ubóstwem (m.in. z powodu bezrobocia lub niskich wynagrodzeń). Warto również zauważyć sprzężenie zwrotne zachodzące pomiędzy ubóstwem a wykluczeniem społecznym oraz zjawiskami patologicznymi zagrażającymi bezpieczeństwu</p>

Czynniki wewnętrzne MOCNE STRONY	Czynniki wewnętrzne SŁABE STRONY
<p>wysoką atrakcyjność wpływa również zróżnicowanie krajobrazu (lasy, jeziora, góry). Zachowaniu tego potencjału służą obszary chronione, czemu sprzyja także struktura gospodarki OF PN2020 (niewielki udział przemysłu).</p> <p>Dobre skomunikowanie zewnętrzne i wewnętrzne OF PN2020 ma dobre połączenia z głównymi szlakami komunikacyjnymi (w tym transgranicznymi). Również stan znacznej części dróg lokalnych odpowiada potrzebom społeczeństwa, co więcej, dynamicznie rozwija się sieć ścieżek rowerowych. Odpowiednia sieć dróg jest bardzo ważna z punktu widzenia rozwoju gospodarczego i jakości życia mieszkańców.</p> <p>Potencjał kulturowy Jako wielokulturowy obszar o bogatej historii OF PN2020 charakteryzuje się wysokim potencjałem związanym z lokalną kulturą i tradycjami. Działają tu wiele instytucji kultury oraz lokalnych artystów i twórców ludowych. Obszar wyróżnia się również znaczącą liczbą cyklicznych imprez masowych cieszących się popularnością wśród mieszkańców i turystów.</p> <p>Atrakcyjność turystyczna Położenie geograficzne i potencjał środowiska naturalnego, dziedzictwo historyczne oraz oferta rekreacyjno-kulturalna czynią z OF PN2020 obszar atrakcyjny z punktu widzenia rozwoju turystyki. Możliwy jest tu rozwój agroturystyki. Istnieją również odpowiednie warunki do tworzenia i rozwijania produktów lokalnych.</p> <p>Rozwinięta infrastruktura społeczna Na obszarze istnieje dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna (sportowo-rekreacyjna, kulturalna, oświatowa, rehabilitacyjna i sanatoryjna) umożliwiającą świadczenie usług odpowiadających potrzebom mieszkańców. Co ważne, sfera usług społecznych jest w wysokim stopniu dopasowana do zachodzących zmian demograficznych (takich jak starzenie się społeczeństwa, mała liczba urodzeń), edukacji i opieki nad dziećmi (szkoły, przedszkola, świetlice wiejskie i środowiskowe), a także placówek pomocy społecznej oraz służby zdrowia.</p> <p>Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny Część mieszkańców wykazuje się wysokim</p>	<p>obszaru.</p> <p>Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego Pomimo działań instytucji kultury poziom zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne (zarówno czynnego, jak i biernego) pozostaje niewielki. Może być to skutkiem braków w infrastrukturze, niedostatecznych działań promocyjnych, jak również niedopasowania oferty do preferencji odbiorców. Oferta rekreacyjno-sportowa nie w pełni spełnia oczekiwania mieszkańców, co przyczynia się do ich niewielkiej aktywności fizycznej (mającej negatywny wpływ na zdrowie). Zarówno w zakresie oferty kulturalnej, jak i rekreacyjno-sportowej, występuje także zjawisko ograniczonej dostępności (komunikacyjnej czy finansowej).</p> <p>Niepełne wykorzystanie kapitału społecznego Znacząca część mieszkańców nie jest zainteresowana udziałem w życiu społecznym. Nie angażują się oni w działalność organizacji pozarządowych, a tym samym ich potencjał pozostaje niewykorzystany. Negatywny jest również niski poziom wiedzy części mieszkańców na temat dziedzictwa kulturowego i historycznego obszaru. W społeczeństwie obserwowane są również negatywne postawy (demoralizacja, brak gotowości działania na rzecz dobra wspólnego, roszczeniowość).</p> <p>Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy Trudności części mieszkańców z OF PN2020 z odniesieniem sukcesu na rynku pracy powiązane są z brakiem odpowiednich kompetencji. Są to zarówno osoby bez kwalifikacji, jak i takie, których wykształcenie nie koresponduje z tendencjami w lokalnej gospodarce, co związane jest z niepełnym dostosowaniem systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy. Jednocześnie zbyt mała podaż odpowiednio wykwalifikowanych kadr hamuje rozwój przedsiębiorstw.</p> <p>Występujące zanieczyszczenia środowiska naturalnego Środowisko naturalne OF PN2020 zagrożone jest zanieczyszczeniem spowodowanym przez czynniki takie jak nieodpowiednia gospodarka odpadami, nadmierne wykorzystywanie środków chemicznych w rolnictwie oraz niska ekoświadomość społeczeństwa.</p> <p>Braki w zakresie infrastruktury technicznej Na poziom życia mieszkańców wpływ ma niedostateczny rozwój sieci ciepłowniczej, gazowej i kanalizacyjnej, szczególnie na terenach wiejskich. Braki występują również w zakresie łączności (sieci komórkowej, Internet szerokopasmowy) oraz komunikacji (zarówno wewnętrznej, jak</p>

Czynniki wewnętrzne MOCNE STRONY	Czynniki wewnętrzne SŁABE STRONY
<p>poziomem aktywności społecznej (w organizacjach pozarządowych, klubach sportowych etc.). Ważny z punktu widzenia jakości życia jest również wysoki poziom bezpieczeństwa. Z punktu widzenia rozwoju zasobów ludzkich na potrzeby rynku pracy warto zwrócić uwagę na potencjał naukowy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie oraz gotowość przedsiębiorców do podejmowania współpracy z lokalnym szkolnictwem zawodowym i technicznym w celu dopasowania oferty do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw</p> <p>Część OF PN2020 należy do specjalnych stref ekonomicznych (wałbrzyskiej i katowickiej), działają tu Instytucje Otoczenia Biznesu. W subregionie znajdują się złoża surowców (piasek żółty, żwir, kamień, glina). Na atrakcyjność inwestycyjną wpływa także dostępność terenów inwestycyjnych oraz infrastruktury, jak również kapitał ludzki (m.in. absolwenci PWSZ). Obecnie w OF PN2020 działają aktywne mikroprzedsiębiorstwa i kilka dużych zakładów produkcyjnych o dużej renomie (np. ZPC Otmuchów). Szczególnie dobrze funkcjonują branże budowlana i rolno-spożywcza, jak również rolnictwo (dzięki warunkom naturalnym).</p> <p>Dobre warunki do rozwoju rolnictwa</p> <p>OF PN2020 charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami glebowymi (czarne ziemie, gleby brunatne, mady). Rozwojowi rolnictwa sprzyja również klimat charakteryzujący się wysokimi średnimi temperaturami powietrza, wysoką średnią roczną sumą opadów oraz wysoką liczbą dni wegetacyjnych. Co więcej, grunty rolne zajmują ponad trzy czwarte powierzchni obszaru.</p>	<p>i zewnętrznej). Nieuregulowana gospodarka wodami opadowymi oraz zły stan techniczny zabezpieczeń przeciwpowodziowych stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców (powodzie i zalania).</p> <p>Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego</p> <p>Mała aktywność gospodarcza w OF PN2020, niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców oraz niewielkie zainteresowanie inwestorów uwarunkowane są przez niską konkurencyjność subregionu (m.in. ze względu na ograniczone wsparcie przedsiębiorstw przez Instytucje Otoczenia Biznesu, niski poziom współpracy w biznesie, niewielką rozpoznawalność marki OF PN2020 i brak jej dostatecznej promocji). Nawet w przypadku rozwijających się branż (jak rolno-spożywcza) nie można na razie mówić o pełnym wykorzystaniu potencjału lokalnych zasobów – kondycja przedsiębiorstw jest zła, zaś ich poziom innowacyjności niski.</p> <p>Braki w infrastrukturze i ofercie turystycznej</p> <p>Obecnie w OF PN2020 występują niedostatki wielu elementów infrastruktury, które pozwoliłyby na wykorzystanie potencjału atrakcyjności turystycznej subregionu (baza noclegowa, baza gastronomiczna, atrakcje turystyczne, informacje turystyczne). Liczba rozpoznawalnych lokalnych produktów turystycznych jest niewystarczająca, a stan wielu obiektów zabytkowych jest bardzo zły.</p> <p>Ograniczona współpraca transgraniczna</p> <p>Obecny zakres współpracy (zarówno przedmiotowy, jak i podmiotowy) jest ograniczony m.in. ze względu na bariery językowe i kulturowe, rozbieżności prawne. Niewykorzystanie potencjału ma miejsce w sferze kultury, a także gospodarki.</p> <p>Niska atrakcyjność przestrzenna</p> <p>Obecny ład przestrzenny w niewystarczającym stopniu spełnia potrzeby mieszkańców (m.in. jeśli chodzi o tereny zielone, małą architekturę czy istnienie pustostanów). Występują także braki w dokumentach planistycznych, zaś istniejące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego hamują rozwój budownictwa mieszkalnego, jak również nowe inwestycje gospodarcze.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 24. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia OF PN2020

Czynniki zewnętrzne SZANSE	Czynniki zewnętrzne ZAGROŻENIA
<p>Możliwość pozyskania środków unijnych – preferencje dla projektów realizowanych w partnerstwie</p> <p>Nowa perspektywa finansowo-</p>	<p>Skomplikowany i niestabilny system prawny</p> <p>Zbyt rozbudowane i niestabilne prawo na poziomie wojewódzkim i krajowym będzie miało niekorzystny wpływ na życie społeczności lokalnej w wielu wymiarach</p>

Czynniki zewnętrzne SZANSE	Czynniki zewnętrzne ZAGROŻENIA
<p>programowa UE stanowić będzie szansę uzyskania dofinansowania realizowanych działań. Środki będą mogły zostać przeznaczone na rozwój i poprawę infrastruktury, wsparcie rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw (badania, rozwój), inwestycje w kapitał ludzki PN2020, rozwój Odnawialnych Źródeł Energii (OZE), inwestycje w rozwój ekologicznego rolnictwa.</p> <p>Współpraca międzynarodowa Poszerzenie współpracy ponadlokalnej i transgranicznej (zarówno w wymiarze podmiotowym, jak i przedmiotowym) będzie miało pozytywne konsekwencje dla OF PN2020. Szczególnie istotne jest rosnące zainteresowanie nowych inwestorów, w tym zagranicznych (dzięki terenom inwestycyjnym, ulgom itp.). Z kolei możliwość zatrudniania obcokrajowców przyczyni się do obniżenia kosztów pracy.</p> <p>Rozwój rolnictwa ekologicznego W ostatnich latach rozwój rolnictwa ekologicznego jest obserwowany w Polsce i innych krajach UE. Kontynuacja tego korzystnego dla OF PN2020 trendu może być uwarunkowana przez rosnący popyt na żywność ekologiczną oraz rozwój technologii proekologicznych.</p> <p>Rozwój gospodarczy Dobra sytuacja gospodarcza na poziomie wojewódzkim i krajowym będzie pozytywnie oddziaływać na OF PN2020 m. in. jeśli chodzi o poziom popytu na produkty czy innowacyjność przedsiębiorstw. Poprawa sytuacji na rynku pracy zwiększy również gotowość migrantów zarobkowych do powrotu. W przypadku wejścia Polski do strefy euro korzyści (związane m.in. z ułatwieniami w rozwoju eksportu oraz współpracy z partnerami zagranicznymi) będą miały wpływ również na rozwój gospodarczy OF PN2020.</p> <p>Poprawa jakości życia w Polsce Realizacja projektów na poziomie krajowym i wojewódzkim może przyczynić się pozytywnie również do wzrostu jakości życia mieszkańców OF PN2020. Istotnymi obszarami rozwojowymi będą m.in. rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych, infrastruktury drogowej oraz usług dla osób starszych. Można</p>	<p>(m.in. OZE, ochrona zdrowia, edukacja, wsparcie rodziny, rynek pracy, finanse, aktywność społeczna). Szczególnie istotne dla rozwoju OF PN2020 są prawne uwarunkowania zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (np. problem wyłączenia gruntów rolnych z produkcji rolnej na potrzeby działalności gospodarczej, niski poziom dochodu zwolnionego od podatku, przeniesienie kosztów pracy na przedsiębiorców, funduszy na założenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw). Z kolei działalność samorządów ograniczona może być przez przepisy dotyczące ich finansowania i zadań zleconych.</p> <p>Trudności związane z pozyskaniem funduszy zewnętrznych Rozwój OF PN2020 może zostać zahamowany przez brak możliwości pozyskania wystarczających środków zewnętrznych. Może to być spowodowane m.in. przez narzucanie przez UE trudnych do spełnienia wskaźników (i związane z nimi ryzyko kar). Zagrożeniami związanymi z funduszami zewnętrznymi są także zjawiska takie jak nieodpowiednie wykorzystanie środków (np. na trudne do późniejszego utrzymania inwestycje) czy nadmierne uzależnienie rozwoju od dopływu funduszy.</p> <p>Konkurencja ze strony podmiotów spoza OF PN2020 Rozwój gospodarczy OF PN2020 utrudnia bliskie sąsiedztwo innych gmin posiadających zasoby takie jak specjalne strefy ekonomiczne, obiekty zabytkowe czy obszary chronione. Problemem jest również marginalizacja województwa opolskiego wobec województw śląskiego i dolnośląskiego. W wymiarze międzynarodowym należy zwrócić uwagę na konkurencję na rynku pracy ze strony obcokrajowców, a także transferowanie zysków przedsiębiorstw zagranicznych poza kraj.</p> <p>Degradacja środowiska naturalnego Stan środowiska naturalnego w OF PN2020 uwarunkowany jest przez sytuację na poziomie wojewódzkim i krajowym, a także w Czechach. Zagrożenie stanowią czynniki takie jak: zbyt ekspansywne rolnictwo wykorzystujące środki chemiczne oraz ogrzewanie z użyciem węgla.</p> <p>Katastrofy ekologiczne Sytuację może pogorszyć zarówno wzrost zanieczyszczenia środowiska, jak i nieprzemysłane działania z zakresu regulacji rzek (zagrożenie powodziowe).</p> <p>Niekorzystne trendy demograficzne Postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego będzie również miał wpływ na obszar PN2020. Niski przyrost naturalny, w połączeniu z emigracją zarobkową (zwłaszcza osób młodych i wykształconych) będzie miał negatywny wpływ na rynek pracy.</p>

Czynniki zewnętrzne SZANSE	Czynniki zewnętrzne ZAGROŻENIA
<p>również liczyć na rozwój aktywności społecznej i kulturalnej ludności (dzięki dostępnym środkom na inwestycje oraz rosnącej roli NGO).</p> <p>Rozwój „srebrnej ekonomii”</p> <p>W związku ze zmianami demograficznymi (starzenie się społeczeństwa) nastąpi wzrost zapotrzebowania na usługi skierowane do grupy seniorów. Stworzy to nowe miejsca pracy, a także będzie szansą rozwoju branży opiekuńczej i medycznej, w której OF PN2020 posiada znaczący potencjał (m.in. dzięki kształceniu kadr przez PWSZ).</p>	<p>Konieczne będzie również dopasowanie systemu służby zdrowia oraz pomocy społecznej oraz innych usług do potrzeb seniorów.</p> <p>Negatywne zjawiska gospodarcze</p> <p>Zły stan gospodarki na poziomie wojewódzkim i krajowym będzie miał odzwierciedlenie w OF PN2020. Szczególnie ważne w tym zakresie mogą być dalsze skutki kryzysu gospodarczego, jak również negatywne konsekwencje wejścia do strefy euro. Inne czynniki pogarszające sytuację na lokalnym rynku pracy to rozwój szarej strefy oraz niedopasowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy, niedostateczna współpraca urzędów pracy z przedsiębiorcami oraz słabo rozwinięty system doradztwa (zarówno zawodowego, jak i skierowanego do przedsiębiorców, np. z zakresu prawa).</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 25. Macierz analizy SWOT OF PN2020

OF PN2020	Szanse	Możliwość pozyskania środków unijnych	Współpraca międzynarodowa	Rozwój rolnictwa ekologicznego	Rozwój gospodarczy	Współpraca w ramach obszarów funkcjonalnych	Poprawa jakości życia w Polsce	Zagrożenia	Skomplikowany i niestabilny system prawny	Trudności związane z pozyskaniem funduszy zewnętrznych	Konkurencja ze strony podmiotów spoza OF PN2020	Degradacja środowiska naturalnego	Katastrofy ekologiczne	Niekorzystne trendy demograficzne	Negatywne zjawiska gospodarcze		
Mocne strony		1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6	7		
Położenie geograficzne	1	3	3	2	1	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Atrakcyjność środowiska naturalnego	2	3	2	3	1	2	1	12	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Dobre skomunikowanie zewnętrzne i wewnętrzne	3	0	3	1	3	1	3	11	0	0	2	0	0	0	1	3	14
Potencjał kulturowy	4	2	2	0	1	3	1	9	0	0	0	0	0	0	1	1	10
Atrakcyjność turystyczna	5	2	2	1	3	3	2	13	0	0	2	0	0	0	0	2	15
Rozwinięta infrastruktura społeczna	6	1	1	0	1	1	1	5	0	0	1	0	0	0	0	1	6
Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny	7	2	2	2	2	2	1	11	0	2	2	1	0	2	2	9	20
Dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw	8	2	1	1	3	1	1	9	1	1	2	0	0	0	2	6	15
Dobre warunki do rozwoju rolnictwa	9	3	1	3	2	1	2	12	0	0	2	0	0	1	1	4	16
Słabe strony		18	17	13	17	14	12	79	1	3	11	1	0	3	7	22	101
Niski standard życia mieszkańców	1	0	0	0	1	0	3	4	2	1	3	1	0	3	1	11	15
Silne zjawisko emigracji	2	2	2	1	3	1	1	10	0	2	3	0	0	3	2	10	20
Ubożenie społeczeństwa	3	3	2	2	2	1	2	12	1	3	2	1	0	3	3	13	25
Braki w zakresie oferty czasu wolnego	4	0	0	0	1	0	2	3	0	0	2	0	0	2	0	4	7
Niepełne wykorzystanie kapitału społecznego	5	2	2	1	2	1	1	9	1	2	2	2	1	1	1	10	19
Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy	6	1	2	1	3	0	1	8	0	1	2	0	0	2	3	8	16
Zanieczyszczenia środowiska naturalnego	7	0	0	3	2	0	2	7	2	0	2	3	2	2	1	12	19
Braki w zakresie infrastruktury technicznej	8	0	1	1	3	1	3	9	0	0	3	2	3	1	2	11	20
Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego	9	1	1	1	3	0	1	7	2	2	3	0	0	2	3	12	19
Braki w infrastrukturze i ofercie turystycznej	10	1	2	0	2	0	2	7	1	0	3	1	0	1	2	8	15
Ograniczona współpraca transgraniczna	11	3	3	0	2	0	0	8	2	2	2	1	1	1	1	10	18
Niska atrakcyjność przestrzenna	12	0	0	1	2	0	2	5	1	0	2	1	1	0	1	6	11
		13	15	11	26	4	20	89	12	13	29	12	8	21	20	115	204
		31	32	24	43	18	32	168	13	16	40	13	8	24	27	137	

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 26. Macierz analizy TOWS OF PN2020

OF PN2020	Mocne strony	Położenie geograficzne	Atrakcyjność środowiska naturalnego	Dobre skomunikowanie zewnętrzne i wewnętrzne	Potencjał kulturowy	Atrakcyjność turystyczna	Rozwinięta infrastruktura społeczna	Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny	Dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw	Dobre warunki do rozwoju rolnictwa	Stabe strony	Niski standard życia mieszkańców	Silne zjawisko emigracji	Ubożenie społeczeństwa	Braki w zakresie oferty czasu wolnego	Niepełne wykorzystanie kapitału społecznego	Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy	Zanieczyszczenia środowiska naturalnego	Braki w zakresie infrastruktury technicznej	Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego	Braki w infrastrukturze i ofercie turystycznej	Ograniczona współpraca transgraniczna	Niska atrakcyjność przestrzenna			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Szanse		1	2	3	4	5	6	7	8	9		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Możliwość pozyskania środków unijnych	1	0	0	1	2	2	2	3	3	3	13	2	1	2	1	3	2	2	3	3	2	2	2	2	25	38
Współpraca międzynarodowa	2	3	1	3	3	2	2	2	3	2	19	1	1	1	0	1	1	2	2	2	2	3	1	17	36	
Rozwój rolnictwa ekologicznego	3	3	3	2	1	1	0	2	3	3	15	2	1	2	0	0	1	1	0	2	1	0	1	11	26	
Rozwój gospodarczy	4	2	2	2	1	2	1	2	3	2	15	2	3	3	1	1	2	1	0	3	2	2	1	21	36	
Współpraca w ramach obszarów funkcjonalnych	5	0	2	1	2	1	1	2	3	1	12	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	25	37	
Poprawa jakości życia w Polsce	6	0	2	2	0	2	1	1	2	2	10	2	2	2	0	2	1	1	0	1	1	0	1	13	23	
Zagrożenia		8	10	11	9	10	7	12	17	13	97	11	10	12	4	9	9	9	7	14	10	9	8	112	209	
Skomplikowany i niestabilny system prawny	1	1	2	0	2	2	0	2	3	1	12	2	0	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	20	32	
Trudności związane z pozyskaniem funduszy zewnętrznych	2	2	3	2	2	3	1	3	3	2	19	2	1	1	1	2	2	3	3	2	2	2	1	22	41	
Konkurencja ze strony podmiotów spoza OF PN2020	3	2	2	1	1	2	1	2	3	1	14	1	3	1	2	1	2	0	0	3	2	1	0	16	30	
Degradacja środowiska naturalnego	4	1	3	0	1	3	0	1	2	3	11	1	1	0	0	0	0	3	0	0	2	0	1	8	19	
Katastrofy ekologiczne	5	1	2	0	0	1	0	0	1	3	5	0	0	0	0	0	0	3	2	1	0	0	1	7	12	
Niekorzystne trendy demograficzne	6	1	0	0	1	1	1	2	2	1	8	1	3	1	0	3	2	0	0	2	1	0	0	13	21	
Negatywne zjawiska gospodarcze	7	2	1	0	0	2	0	0	3	2	8	2	3	3	0	1	3	0	2	3	1	1	0	19	27	
		10	13	3	7	14	3	10	17	13	90	9	11	8	4	9	11	11	9	13	10	5	5	105		
		18	23	14	16	24	10	22	34	26	187	20	21	20	8	18	20	20	16	27	20	14	13	217		

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

6.2.2. Podsumowanie wyników analizy

Wyniki analizy liczby powiązań między czynnikami wewnętrznymi a zewnętrznymi (SWOT) pokazują, iż najsilniejsze oddziaływanie zachodzi w IV ćwiartce, co wskazuje na zastosowanie strategii defensywnej – ukierunkowanej na przeciwdziałanie skutkom negatywnych związków pomiędzy słabymi stronami a zagrożeniami w otoczeniu.

Tabela 27. Analiza liczby powiązań (SWOT)

I ćwiartka	II ćwiartka
49	17
III ćwiartka	IV ćwiartka
50	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Diagnozę potwierdza również analiza ważonej siły powiązań pomiędzy czynnikami – ponownie największą wagę miały czynniki IV ćwiartki.

Tabela 28. Analiza ważona powiązań (SWOT)

I ćwiartka	II ćwiartka
79	22
III ćwiartka	IV ćwiartka
89	115

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Jako czynniki mające największe znaczenie w analizie SWOT można wyróżnić:

Tabela 29. Kluczowe czynniki rozwojowe w analizie SWOT

Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny Dobre warunki do rozwoju rolnictwa Dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw Atrakcyjność turystyczna Dobre skomunikowanie zewnętrzne i wewnętrzne 	<ul style="list-style-type: none"> Silne zjawisko emigracji Braki w zakresie infrastruktury technicznej Niepełne wykorzystanie kapitału społecznego Zanieczyszczenia środowiska naturalnego Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego Ubożenie społeczeństwa
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój gospodarczy Poprawa jakości życia w Polsce Współpraca międzynarodowa 	<ul style="list-style-type: none"> Konkurencja ze strony podmiotów spoza OF PN2020 Negatywne zjawiska gospodarcze Niekorzystne trendy demograficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Z kolei analiza TOWS (gdzie za punkty wyjścia przyjmowane są czynniki zewnętrzne) wykazuje największą liczbę powiązań w II ćwiartce, co sugeruje strategię konkurencyjną, a więc wykorzystywanie szans w otoczeniu do przezwyciężania słabości.

Tabela 30. Analiza liczby powiązań (TOWS)

I Ćwiartka	II Ćwiartka
48	63
III Ćwiartka	IV Ćwiartka
49	57

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Również w tym wypadku analiza liczby powiązań pokrywa się z wynikami analizy ich wag.

Tabela 31. Analiza ważona powiązań (TOWS)

I Ćwiartka	II Ćwiartka
97	112
III Ćwiartka	IV Ćwiartka
90	105

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Jako czynniki mające największe znaczenie w analizie TOWS można wyróżnić:

Tabela 32. Kluczowe czynniki rozwojowe w analizie TOWS

Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw • Dobre warunki do rozwoju rolnictwa • Atrakcyjność turystyczna • Atrakcyjność środowiska naturalnego • Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego • Silne zjawisko emigracji • Niski standard życia mieszkańców • Ubożenie społeczeństwa • Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy • Zanieczyszczenia środowiska naturalnego • Braki w infrastrukturze i ofercie turystycznej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania środków unijnych • Współpraca w ramach obszarów funkcjonalnych • Współpraca międzynarodowa • Rozwój gospodarczy 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności związane z pozyskaniem funduszy zewnętrznych • Skomplikowany i niestabilny system prawny • Konkurencja ze strony podmiotów spoza OF PN2020 • Negatywne zjawiska gospodarcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Podsumowując, Strategia powinna mieć kompleksowy, defensywno-konkurencyjny charakter. Musi ona przeciwdziałać negatywnym skutkom słabych stron (przede wszystkim ubożeniu ludności i emigracji) oraz zagrożeń w otoczeniu (konkurencji ze strony innych podmiotów oraz negatywnym zjawiskom w zakresie gospodarki i demografii). Z drugiej strony powinna pozwalać na optymalne wykorzystanie szans (możliwość pozyskania środków unijnych, współpraca w ramach obszarów funkcjonalnych oraz w wymiarze międzynarodowym, a także rozwój gospodarczy) i przewyższanie słabości (będzie to możliwe głównie dzięki zwiększeniu stopnia wykorzystania potencjału gospodarczego, w tym związanego z dobrymi warunkami do rozwoju rolnictwa oraz zahamowaniu zjawiska emigracji zarobkowej).

6.3. Macierz BCG

Macierz BCG jest narzędziem analizy portfelowej, tradycyjnie używanym w controllingu strategicznym przedsiębiorstw. Narzędzie zostało opracowane przez Bruce'a Hendersona z Boston Consulting Group. U podstaw tej metody leży założenie, że zwiększenie udziału w rynku wymaga początkowych inwestycji, ale w dalszej perspektywie czasowej przyczynia się do wzrostu zysków.

Tradycyjna macierz opiera się na dwóch wymiarach: względnego udziału w rynku (w porównaniu do głównego konkurenta) oraz potencjału wzrostu udziału w rynku. Służą one określaniu odpowiednio atrakcyjności oraz konkurencyjności poszczególnych produktów/sfery działalności przedsiębiorstwa.

Na podstawie analizy poszczególnych produktów/dziedzin działalności na tych dwóch wymiarach następuje ich przyporządkowanie do czterech kategorii:

- dojna krowa – produkty/sfery działalności, w odniesieniu do których można mówić o stabilizacji zysków bez konieczności znaczących inwestycji,
- gwiazda – produkty/sfery działalności, które już generują zyski, ale zarazem stale wymagają inwestycji rozwojowych. Gwiazdy mają szansę przekształcić się w przyszłości w Dojne Krowy,
- dylemat (znak zapytania) – produkty/sfery działalności w początkowych fazach rozwoju, wymagające znaczących nakładów, a nieprzynoszące jeszcze zysków. Zainwestowane w nie środki mogą przyczynić się do zysków w przyszłości, ale z drugiej strony istnieje ryzyko niepowodzenia – dylemat może stać się zarówno gwiazdą, jak i psem,
- pies (kula u nogi) – produkty/sfery działalności o niewielkim udziale w rynku oraz bez znaczących perspektyw rozwojowych. Utrzymywanie ich nie wymaga nadmiernych nakładów, ale może być uznane za obciążenie ze względu na zablokowanie kapitału³⁸.

Ze względu na swoją uniwersalność macierz może zostać również zastosowana do podmiotów innych niż przedsiębiorstwa, w tym jednostek samorządu terytorialnego. Wymaga to jednak szerszego niż jedynie ekonomiczne rozumienie zysków i inwestycji. Celem sformułowanej na podstawie analizy strategii działania ma być rozwój danego obszaru oraz wzrost poziomu życia jego mieszkańców.

W kolejnej tabeli (Tabela 33.) znajduje się macierz opracowana na podstawie przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych oraz analizy SWOT:

- dojne krowy – przemysł spożywczy, rolnictwo, ekologia i ochrona środowiska naturalnego, cykliczne imprezy kulturalne,
- gwiazdy – szkolnictwo zawodowe, srebrna ekonomia (usługi dla osób starszych), rolnictwo ekologiczne, turystyka
- dylematy (znaki zapytania) – Odnawialne Źródła Energii (OZE), rozwój współpracy międzynarodowej, ekonomia społeczna,
- psy (kule u nogi) – brak.

³⁸ Źródło: Internet Centre for Business Administration; <http://www.netmba.com/strategy/matrix/bcg/> [22.06.2015].

Strategia rozwoju obszaru powinna uwzględniać zrównoważone czerpanie korzyści z dojnych krow i tworzenie gwiazdom warunków do rozwoju. Nie stwierdzono istnienia psów, co oznacza, że nie występuje negatywne zjawisko blokowania środków w dziedzinach nierozwojowych. Jeśli chodzi o dylematy, konieczne jest przeanalizowanie sytuacji w celu stwierdzenia, które z nich mają największy potencjał, aby możliwe było optymalne ulokowanie zasobów.

Tabela 33. Macierz BCG

		Konkurencyjność (względny udział w rynku)	
		Wysoki	Niski
Atrakcyjność (Potencjał rozwojowy)	Wysoki	Gwiazdy: <ul style="list-style-type: none"> szkolnictwo zawodowe srebrna ekonomia rolnictwo ekologiczne turystyka 	Znaki zapytania: <ul style="list-style-type: none"> Odnawialne Źródła Energii rozwój współpracy międzynarodowej ekonomia społeczna
	Niski	Dojne krowy: <ul style="list-style-type: none"> przemysł spożywczy rolnictwo ekologia i ochrona środowiska naturalnego cykliczne imprezy kulturalne 	Psy: -

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

6.4. Analiza problemów – metoda drzewa problemów

Drzewo problemów to narzędzie analityczne umożliwiające mapowanie problemów (poprzez metodykę zbliżoną do map myśli). Jego tworzenie polega na określeniu relacji przyczynowo-skutkowych pomiędzy poszczególnymi zjawiskami. Dzięki temu możliwe jest zidentyfikowanie głównych problemów wraz z opisem ich przyczyn oraz zidentyfikowanie ich skutków (określanych także mianem słabości w analizie SWOT). Metoda ta pozwala również na określenie logiki zgodnie z którą powinny zostać zaplanowane rozwiązania problemów.

Na potrzeby projektu przyjęto definicję problemu jako to nieakceptowanej sytuacji odnoszącej się do podmiotu strategii, uniemożliwiającej utrzymanie pożądanego stanu lub osiągnięcie zamierzonych celów/rezultatów, a także nieakceptowanego skutku oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych.

Podstawą do opracowania drzew problemów była analiza prac podczas warsztatów ze społecznością lokalną, której celem było określenie jakie obszary wymagają interwencji z punktu widzenia kluczowych grup interesariuszy. W efekcie opracowano zestawienie poszczególnych problemów. Uczestnicy warsztatów zostali również poproszeni o określenie przyczyn i skutków poszczególnych problemów.

Następnie, w toku prac eksperckich, zebrane dane dotyczące problemów zostały uporządkowane tematycznie. Na podstawie wcześniejszych badań ilościowych i jakościowych uszczegółowiony został również opis zależności pomiędzy zjawiskami, co umożliwiło opracowanie drzewa problemów.

W następnym kroku na podstawie drzew problemów zostało opracowane drzewo celów, których realizacja pozwoli na poprawę istniejącej sytuacji.

Opis logiki całego opracowania znajduje się w rozdziale 1. Wstęp metodyczny.

6.4.1. Drzewo problemów

W niniejszym rozdziale przedstawiono zidentyfikowane problemy w schemacie przyczynowo-skutkowym. Dla każdego z obszarów zidentyfikowano główny problem dzielący się na obszary problemowe, w ramach których zestawiono najważniejsze problemy i ich przyczyny.

Obszar społeczny

Główny problem: niski poziom zaspokożenia potrzeb społecznych mieszkańców OF PN2020

Przyczyny:

Warunki życia

Obszar problemowy: Warunki życia niedostosowane do potrzeb i oczekiwań mieszkańców

1. **Niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe społeczności**

- 1.1. Wysokie koszty kredytów mieszkaniowych
- 1.2. Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych i komunalnych, w tym dla rodzin dotkniętych zdarzeniami losowymi
- 1.3. Ograniczone możliwości utrzymania infrastruktury mieszkalnej
- 1.4. Niski standard mieszkań

2. **Niski poziom dochodów mieszkańców**

- 2.1. Niski poziom wynagrodzeń, zasiłków, rent i emerytur
- 2.2. Niestabilne dochody pracujących, duża liczba pracujących dorywczo na umowę zlecenie
- 2.3. Niski poziom satysfakcji materialnej
  - 2.3.1. Ograniczone możliwości zarobkowania mieszkańców
  - 2.3.2. Zbyt niskie zarobki w stosunku do kosztów życia
  - 2.3.3. Wzrost dysproporcji w zamożności między różnymi grupami społecznymi
- 2.4. Niska opłacalność działalności mało obszarowych gospodarstw rolnych

3. **Problemy społeczne**

- 3.1. Zróżnicowanie poczucia bezpieczeństwa między małymi a dużymi gminami
- 3.2. Akty wandalizmu
  - 3.2.1. Niszczenie mienia publicznego i prywatnego
  - 3.2.2. Zbyt mała liczba stałych patroli policyjnych – mała liczba kadry
- 3.3. Zanikające wartości moralne i negatywne postawy części mieszkańców
  - 3.3.1. Postawy roszczeniowe, stagnacja, brak tolerancji dla innych
- 3.4. Bariery architektoniczne (w tym w obiektach publicznych) utrudniające funkcjonowanie społeczne osób niepełnosprawnych i starszych
- 3.5. Wysoki poziom stresu związany ze złą sytuacją ekonomiczną
- 3.6. Dysfunkcje w rodzinach
  - 3.6.1. Zjawisko „eurosieroctwa”
  - 3.6.2. Zjawisko rozdzielania rodzin
  - 3.6.3. Niewydolność wychowawcza części rodziców
  - 3.6.4. Uzależnienia
  - 3.6.5. Przemoc domowa
- 3.7. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej
  - 3.7.1. „Dziedziczona” zależność od pomocy społecznej

3.7.2. „Wycuczona” zależność od pomocy społecznej

3.7.3. Ubodzy pracujący

4. **Niska dostępność obiektów handlowych i usługowych w części OF PN2020**

4.1. Brak obiektów handlowych w niektórych miejscowościach

4.2. Mała dostępność do usług rzemieślniczych

Ochrona zdrowia i życia

Obszar problemowy: Niski poziom świadczonych usług ochrony zdrowia i życia mieszkańców

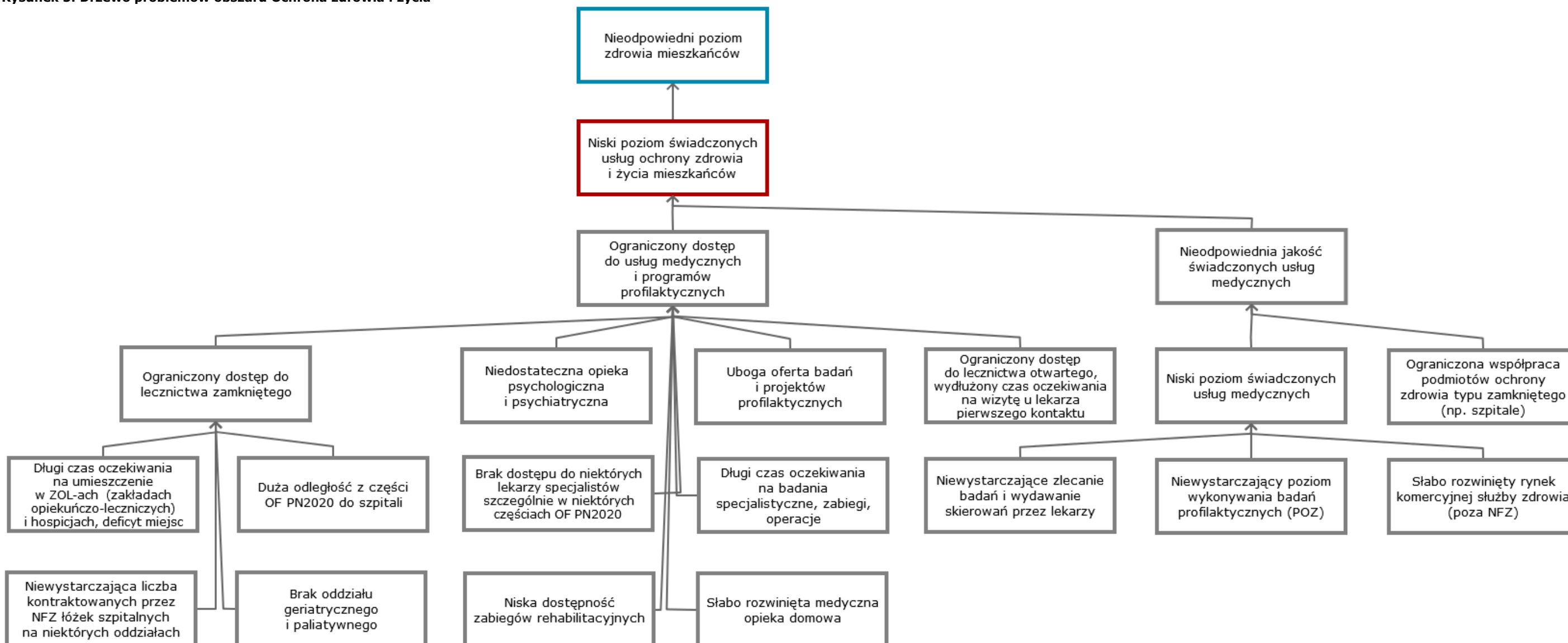
5. Ograniczony dostęp do usług medycznych i programów profilaktycznych

- 5.1. Ograniczony dostęp do leczenia zamkniętego
  - 5.1.1. Niewystarczająca liczba kontraktowanych przez NFZ łóżek szpitalnych na niektórych oddziałach
  - 5.1.2. Duża odległość z części OF PN2020 do szpitali
  - 5.1.3. Brak oddziału geriatrycznego i paliatywnego
- 5.2. Długi czas oczekiwania na umieszczenie w ZOL-ach (zakładach opiekuńczo-leczniczych) i hospicjach, deficyt miejsc
- 5.3. Ograniczony dostęp do leczenia otwartego, wydłużony czas oczekiwania na wizytę u lekarza pierwszego kontaktu
- 5.4. Długi czas oczekiwania na badania specjalistyczne, zabiegi, operacje
- 5.5. Brak dostępu do niektórych lekarzy specjalistów szczególnie w niektórych częściach OF PN2020
- 5.6. Niedostateczna opieka psychologiczna i psychiatryczna
- 5.7. Niska dostępność zabiegów rehabilitacyjnych
- 5.8. Słabo rozwinięta medyczna opieka domowa
- 5.9. Uboga oferta badań i projektów profilaktycznych

6. Nieodpowiednia jakość świadczonych usług medycznych

- 6.1. Niski poziom świadczonych usług medycznych
  - 6.1.1. Niewystarczające zlecenie badań i wydawanie skierowań przez lekarzy
  - 6.1.2. Niewystarczający poziom wykonywania badań profilaktycznych (POZ)
  - 6.1.3. Słabo rozwinięty rynek komercyjnej służby zdrowia (poza NFZ)
- 6.2. Ograniczona współpraca podmiotów ochrony zdrowia typu zamkniętego (np. szpitale)

Rysunek 5. Drzewo problemów obszaru Ochrona zdrowia i życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Opieka i pomoc

Obszar problemowy: Niedostosowany do potrzeb poziom opieki i przeciążony system pomocy społecznej

7. Niedostateczny poziom opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

- 7.1. Niski poziom opieki geriatrycznej i paliatywnej
  - 7.1.1. Niewystarczająca liczba personelu przygotowanego do opieki nad osobami starszymi i wymagającymi opieki paliatywnej
  - 7.1.2. Niedostateczna infrastruktura dla potrzeb opieki nad osobami starszymi i wymagającymi opieki paliatywnej
  - 7.1.3. Niewystarczająca opieka medyczna i rehabilitacyjna dla osób w wieku senioralnym i wymagającymi opieki paliatywnej
  - 7.1.4. Uboga oferta profilaktyczna i długi czas oczekiwania na możliwość skorzystania z usług rehabilitacyjnych i sanatoryjnych
  - 7.1.5. Brak strategicznej wizji rozwoju usług dla osób starszych
- 7.2. Słabo rozwinięta infrastruktura społeczna i oferta dla seniorów
  - 7.2.1. Słaba oferta zajęć aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne
  - 7.2.2. Mała liczba organizacji aktywizujących osoby starsze
  - 7.2.3. Niedobór środków na działalność związaną z opieką nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi
  - 7.2.4. Brak informacji o formach opieki nad osobami starszymi i chorymi
- 7.3. Rosnące obciążenie budżetu gminy kosztami opieki nad ludźmi starszymi

8. Braki w zakresie opieki społecznej

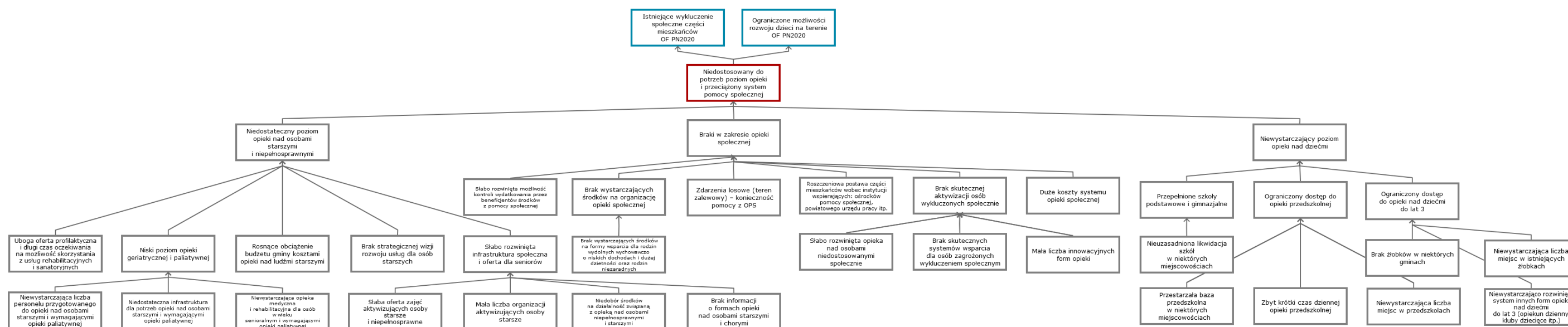
- 8.1. Duże koszty systemu opieki społecznej
- 8.2. Brak wystarczających środków na organizację opieki społecznej
  - 8.2.1. Brak wystarczających środków na formy wsparcia dla rodzin wydolnych wychowawczo o niskich dochodach i dużej dzietności oraz rodzin niezaradnych
- 8.3. Słabo rozwinięta możliwość kontroli wydatkowania przez beneficjentów środków z pomocy społecznej
- 8.4. Brak skutecznej aktywizacji osób wykluczonych społecznie
  - 8.4.1. Słabo rozwinięta opieka nad osobami niedostosowanymi społecznie
  - 8.4.2. Brak skutecznych systemów wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
  - 8.4.3. Mała liczba innowacyjnych form opieki
- 8.5. Zdarzenia losowe (teren zalewowy) – konieczność pomocy z OPS
- 8.6. Roszczeniowa postawa części mieszkańców wobec instytucji wspierających: ośrodków pomocy społecznej, powiatowego urzędu pracy itp.

9. Niewystarczający poziom opieki nad dziećmi

- 9.1. Ograniczony dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3
  - 9.1.1. Brak żłobków w niektórych gminach
  - 9.1.2. Niewystarczająca liczba miejsc w istniejących żłobkach
  - 9.1.3. Niewystarczająco rozwinięty system innych form opieki nad dziećmi do lat 3 (opiekun dzienny, kluby dziecięce itp.)
- 9.2. Ograniczony dostęp do opieki przedszkolnej
  - 9.2.1. Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach
  - 9.2.2. Zbyt krótki czas dziennej opieki przedszkolnej
  - 9.2.3. Przystarzała baza przedszkolna w niektórych miejscowościach OF PN2020

9.3. Przepelnione szkoły podstawowe i gimnazjalne
9.3.1. Nieuzasadniona likwidacja szkół w niektórych miejscowościach

Rysunek 6. Drzewo problemów obszaru Opieka i pomoc

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

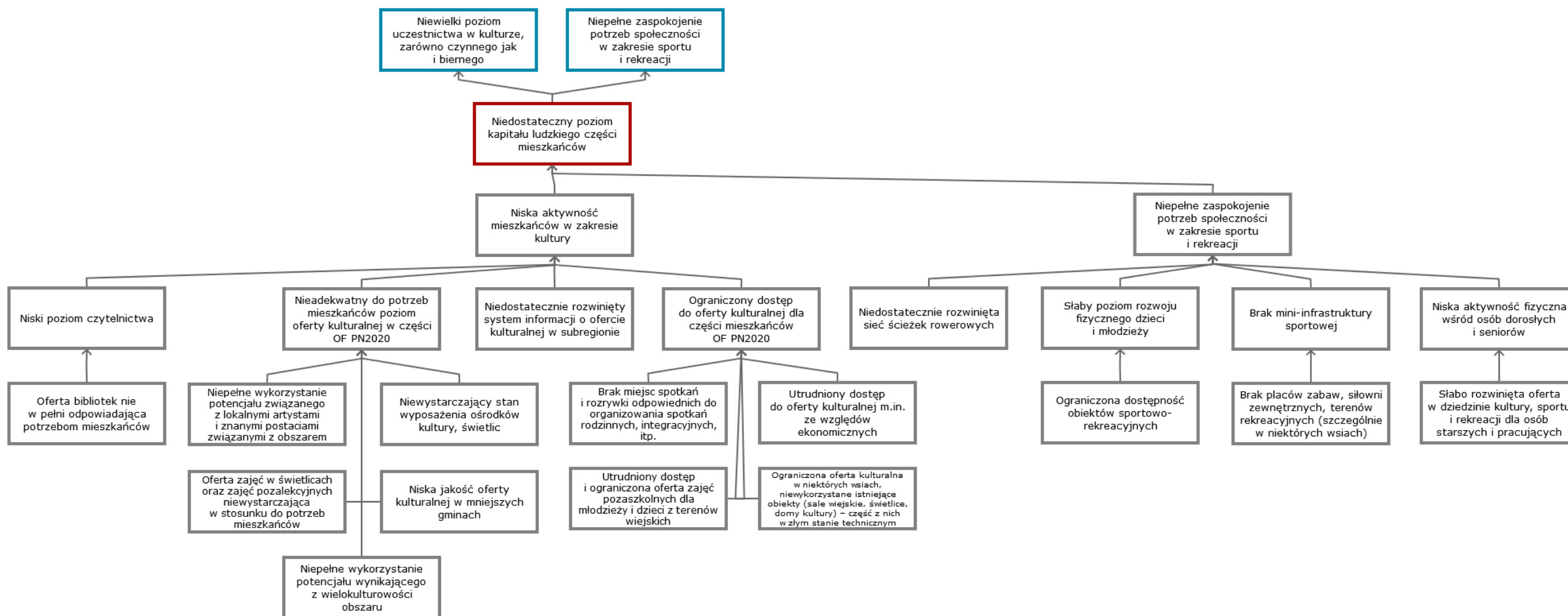
Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek

Obszar problemowy: Niedostateczna jakość oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców OF PN2020

10. Niska aktywność mieszkańców w zakresie kultury

- 10.1. Ograniczony dostęp do oferty kulturalnej dla części mieszkańców OF PN2020
    - 10.1.1. Utrudniony dostęp i ograniczona oferta zajęć pozaszkolnych dla młodzieży i dzieci z terenów wiejskich
    - 10.1.2. Ograniczona oferta kulturalna w niektórych wsiach, niewykorzystane istniejące obiekty (sale wiejskie, świetlice, domy kultury) – część z nich w złym stanie technicznym
    - 10.1.3. Utrudniony dostęp do oferty kulturalnej m.in. ze względów ekonomicznych
    - 10.1.4. Brak miejsc spotkań i rozrywki odpowiednich do organizowania spotkań rodzinnych, integracyjnych, itp.
  - 10.2. Nieadekwatny do potrzeb mieszkańców poziom oferty kulturalnej w części OF PN2020
    - 10.2.1. Oferta zajęć w świetlicach oraz zajęć pozalekcyjnych niewystarczająca w stosunku do potrzeb mieszkańców
    - 10.2.2. Niepełne wykorzystanie potencjału wynikającego z wielokulturowości obszaru
    - 10.2.3. Niepełne wykorzystanie potencjału związanego z lokalnymi artystami i znanymi postaciami związanymi z obszarem
    - 10.2.4. Niewystarczający stan wyposażenia ośrodków kultury, świetlic
    - 10.2.5. Niska jakość oferty kulturalnej w mniejszych gminach
  - 10.3. Niedostatecznie rozwinięty system informacji o ofercie kulturalnej w subregionie
  - 10.4. Niski poziom czytelnictwa
    - 10.4.1. Oferta bibliotek nie w pełni odpowiadająca potrzebom mieszkańców
- ### **11. Niepełne zaspokojenie potrzeb społeczności w zakresie sportu i rekreacji**
- 11.1. Słaby poziom rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży
    - 11.1.1. Ograniczona dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych
  - 11.2. Brak mini-infrastruktury sportowej
    - 11.2.1. Brak placów zabaw, siłowni zewnętrznych, terenów rekreacyjnych (szczególnie w niektórych wsiach)
  - 11.3. Niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek rowerowych
  - 11.4. Niska aktywność fizyczna wśród osób dorosłych i seniorów
    - 11.4.1. Słabo rozwinięta oferta w dziedzinie kultury, sportu i rekreacji dla osób starszych i pracujących

Rysunek 7. Drzewo problemów obszaru Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

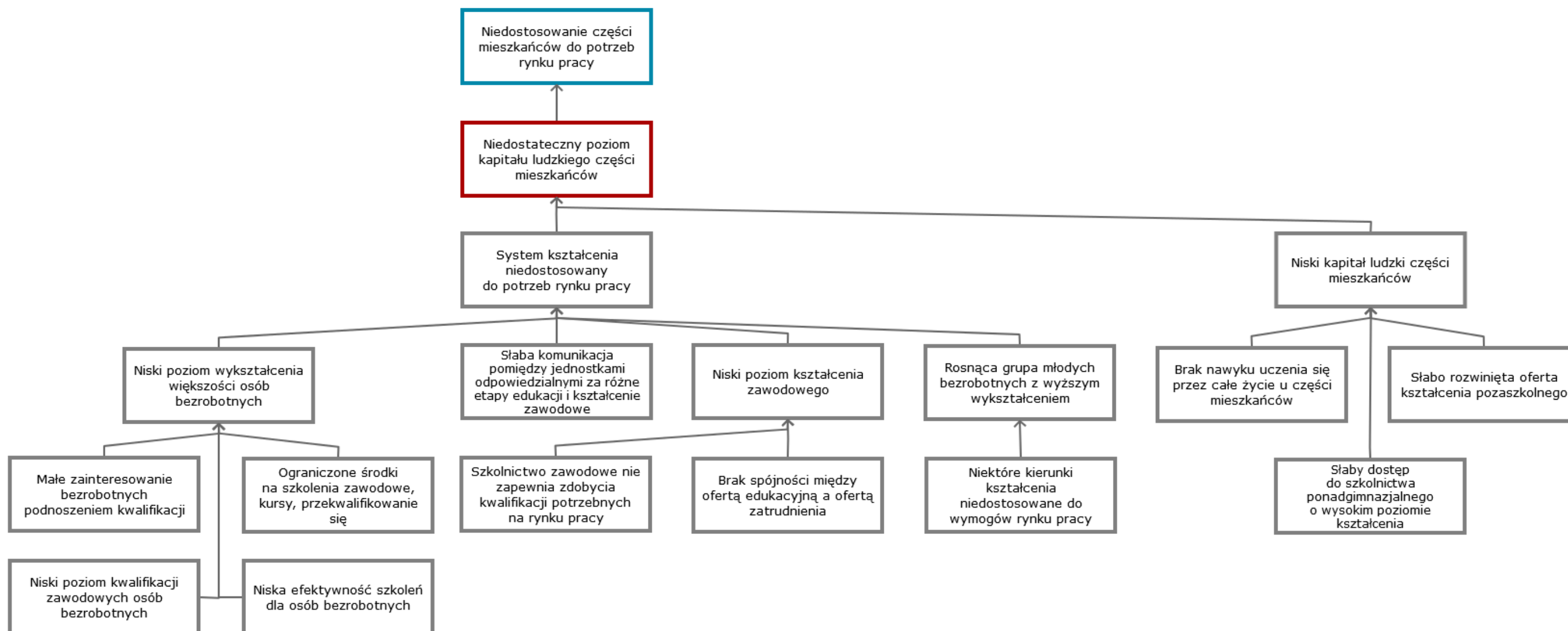
Kapitał ludzki

Obszar problemowy: Niedostateczny poziom kapitału ludzkiego części mieszkańców

12. System kształcenia niedostosowany do potrzeb rynku pracy

- 12.1. Słaba komunikacja pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za różne etapy edukacji i kształcenie zawodowe
  - 12.2. Niski poziom wykształcenia większości osób bezrobotnych
    - 12.2.1. Niski poziom kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych
    - 12.2.2. Małe zainteresowanie bezrobotnych podnoszeniem kwalifikacji
    - 12.2.3. Ograniczone środki na szkolenia zawodowe, kursy, przekwalifikowanie się
    - 12.2.4. Niska efektywność szkoleń dla osób bezrobotnych
  - 12.3. Niski poziom kształcenia zawodowego
    - 12.3.1. Brak spójności między ofertą edukacyjną a ofertą zatrudnienia
    - 12.3.2. Szkolnictwo zawodowe nie zapewnia zdobycia kwalifikacji potrzebnych na rynku pracy
  - 12.4. Rosnąca grupa młodych bezrobotnych z wyższym wykształceniem
    - 12.4.1. Niektóre kierunki kształcenia niedostosowane do wymogów rynku pracy
- ### 13. Niski kapitał ludzki części mieszkańców
- 13.1. Brak nawyku uczenia się przez całe życie u części mieszkańców
  - 13.2. Słabo rozwinięta oferta kształcenia pozaszkolnego
  - 13.3. Słaby dostęp do szkolnictwa ponadgimnazjalnego o wysokim poziomie kształcenia

Rysunek 8. Drzewo problemów obszaru Kapitał ludzki

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Kapitał społeczny

Obszar problemowy: Niedostateczny poziom rozwoju kapitału społecznego w niektórych częściach OF PN2020

14. Niski poziom kapitału społecznego

14.1. Niepełne wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych

14.1.1. Niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych

14.1.2. Niewielkie zainteresowanie czynnym uczestnictwem w życiu społecznym

14.1.3. Mała liczba aktywnie działających na rzecz całej społeczności organizacji pozarządowych

14.2. Mała liczba organizacji młodzieżowych – niewielkie zainteresowanie ludzi młodych pracą społeczną

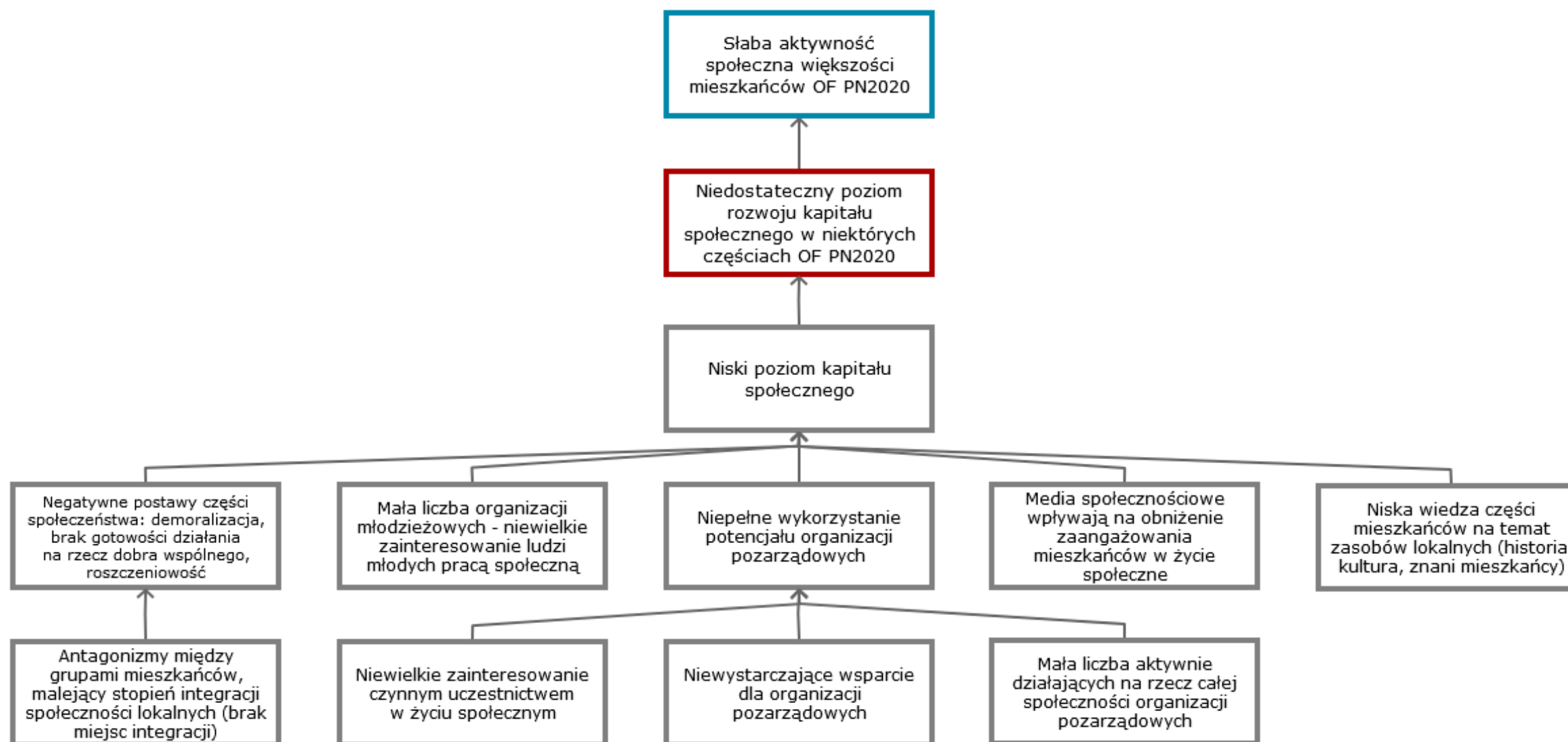
14.3. Negatywne postawy części społeczeństwa: demoralizacja, brak gotowości działania na rzecz dobra wspólnego, roszczeniowość

14.3.1. Antagonizmy między grupami mieszkańców, malejący stopień integracji społeczności lokalnych (brak miejsc integracji)

14.4. Media społecznościowe wpływają na obniżenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne

14.5. Niska wiedza części mieszkańców na temat zasobów lokalnych (historia, kultura, znani mieszkańcy)

Rysunek 9. Drzewo problemów obszaru Kapitał społeczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Obszar zasobów i potencjałów

Główny problem: Niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej i niewystarczający poziom wykorzystania zasobów

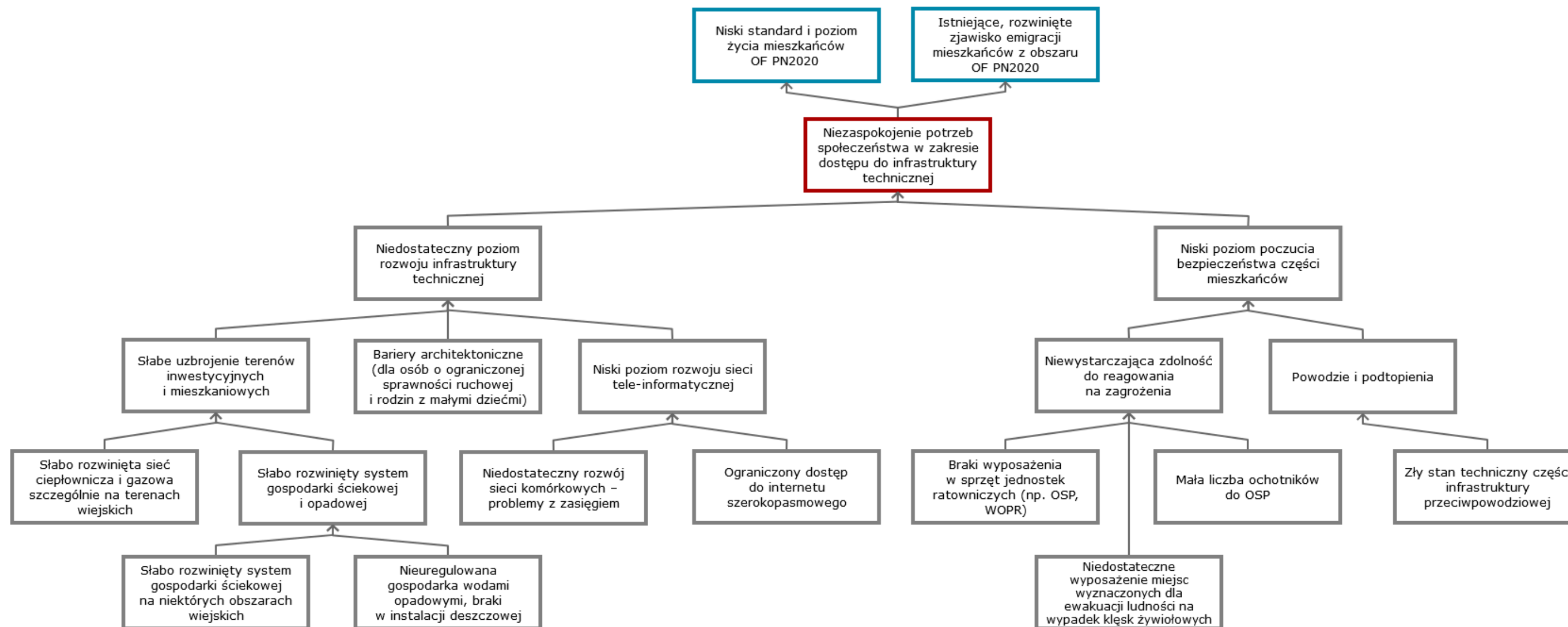
Przyczyny:

Zasoby techniczne

Obszar problemowy: Niezaspokojenie potrzeb społeczeństwa w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej

1. **Niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury technicznej**
  - 1.1. Niski poziom rozwoju sieci tele-informatycznej
    - 1.1.1. Niedostateczny rozwój sieci komórkowych – problemy z zasięgiem
    - 1.1.2. Ograniczony dostęp do Internetu szerokopasmowego
  - 1.2. Słabe uzbrojenie terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych
    - 1.2.1. Słabo rozwinięta sieć ciepłownicza i gazowa szczególnie na terenach wiejskich
    - 1.2.2. Słabo rozwinięty system gospodarki ściekowej i opadowej
      - 1.2.2.1. Słabo rozwinięty system gospodarki ściekowej na niektórych obszarach wiejskich
      - 1.2.2.2. Nieuregulowana gospodarka wodami opadowymi, braki w instalacji deszczowej
  - 1.3. Bariery architektoniczne (dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej i rodzin z małymi dziećmi)
2. **Niski poziom poczucia bezpieczeństwa części mieszkańców**
  - 2.1. Niewystarczająca zdolność do reagowania na zagrożenia
    - 2.1.1. Braki wyposażenia w sprzęt jednostek ratowniczych (np. OSP, WOPR)
    - 2.1.2. Mała liczba ochotników do OSP
    - 2.1.3. Niedostateczne wyposażenie miejsc wyznaczonych dla ewakuacji ludności na wypadek klęsk żywiołowych
  - 2.2. Powodzie i podtopienia
    - 2.2.1. Zły stan techniczny części infrastruktury przeciwpowodziowej

Rysunek 10. Drzewo problemów obszaru Zasoby techniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

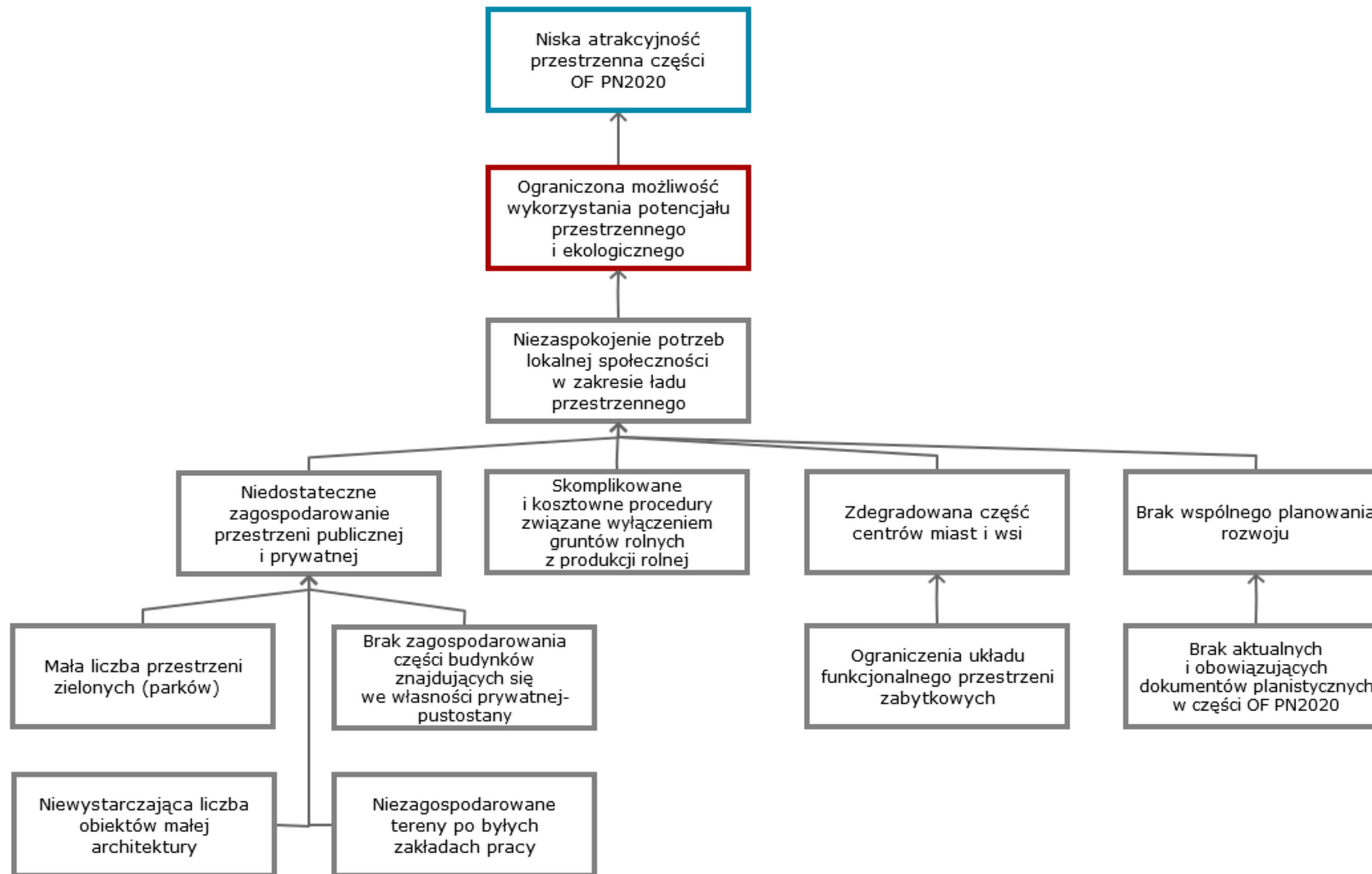
Potencjał i ład przestrzenny

Obszar problemowy: Ograniczona możliwość wykorzystania potencjału przestrzennego i ekologicznego OF PN2020

3. Niezaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w zakresie ładu przestrzennego

- 3.1. Brak wspólnego planowania rozwoju
- 3.2. Brak aktualnych i obowiązujących dokumentów planistycznych w części OF PN2020
- 3.3. Zdegradowana część centrów miast i wsi
  - 3.3.1. Ograniczenia układu funkcjonalnego przestrzeni zabytkowych
- 3.4. Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej i prywatnej
  - 3.4.1. Niewystarczająca liczba obiektów małej architektury
  - 3.4.2. Mała liczba przestrzeni zielonych (parków)
  - 3.4.3. Brak zagospodarowania części budynków znajdujących się we własności prywatnej – pustostany
  - 3.4.4. Niezagospodarowane tereny po byłych zakładach pracy
- 3.5. Skomplikowane i kosztowne procedury związane z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji rolnej

Rysunek 11. Drzewo problemów obszaru Potencjał i ład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Potencjał ekologiczny i gospodarka odpadami

Obszar problemowy: Nieodpowiedni poziom ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów przyrodniczych

4. Niezadawalający stan środowiska naturalnego

- 4.1. Niska ekoświadomość części mieszkańców
  - 4.1.1. Niska dbałość o przestrzeń publiczną
  - 4.1.2. Dewastacja terenów zielonych, w tym drzewostanów
- 4.2. Zanieczyszczenie środowiska wodnego
  - 4.2.1. Eutrofizacja w obrębie zbiorników wodnych (wskutek braku kanalizacji)
  - 4.2.2. Utrudnienia dotyczące budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
  - 4.2.3. Braki infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych szczególnie na obszarach wiejskich
- 4.3. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego
  - 4.3.1. Zjawisko niskiej emisji
- 4.4. Zanik przyrody naturalnej poprzez tworzenie dużych areałów rolnych oraz zastosowanie środków chemicznych w produkcji rolnej

5. Niski poziom wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)

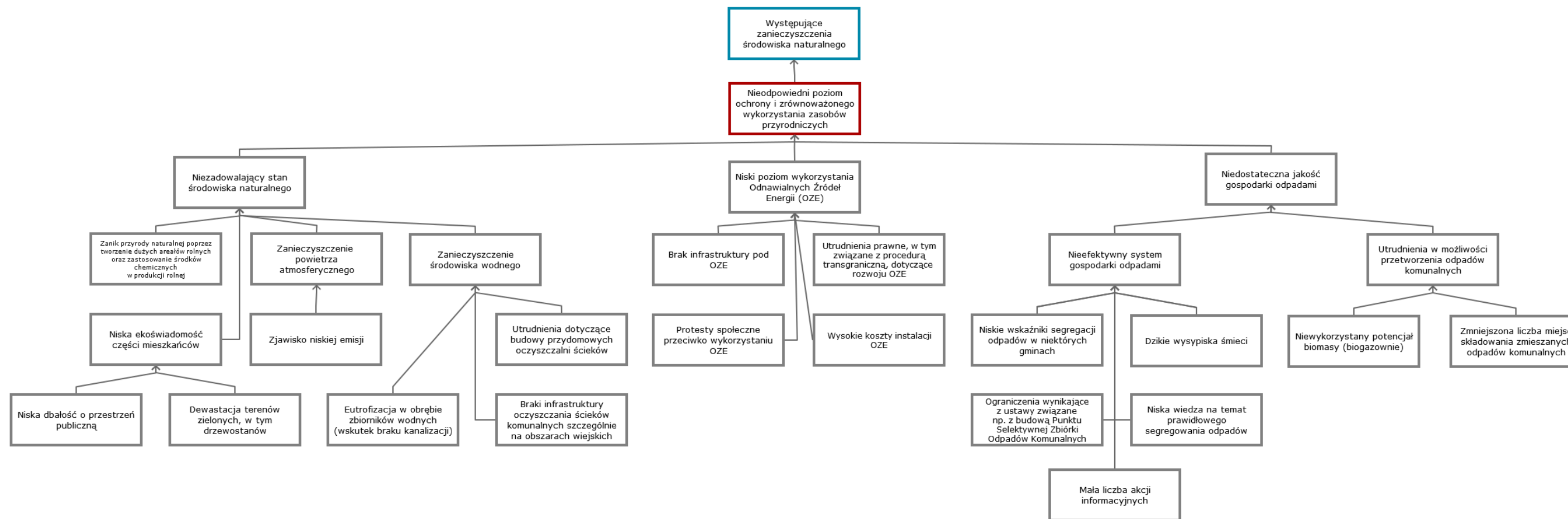
- 5.1. Brak infrastruktury pod OZE
- 5.2. Utrudnienia prawne, w tym związane z procedurą transgraniczną, dotyczące rozwoju OZE
- 5.3. Protesty społeczne przeciwko wykorzystaniu OZE
- 5.4. Wysokie koszty instalacji OZE

6. Niedostateczna jakość gospodarki odpadami

- 6.1. Nieefektywny system gospodarki odpadami
  - 6.1.1. Ograniczenia wynikające z ustawy związane np. z budową Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
  - 6.1.2. Niskie wskaźniki segregacji odpadów w niektórych gminach
  - 6.1.3. Niska wiedza na temat prawidłowego segregowania odpadów
  - 6.1.4. Mała liczba akcji informacyjnych
  - 6.1.5. Dzikie wysypiska śmieci
- 6.2. Utrudnienia w możliwości przetworzenia odpadów komunalnych
  - 6.2.1. Niewykorzystany potencjał biomasy (biogazownie)
  - 6.2.2. Zmniejszona liczba miejsc składowania zmieszanych odpadów komunalnych

Rysunek 12. Drzewo problemów obszaru Potencjał ekologiczny i gospodarka odpadami

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Transport

Obszar problemowy: Niski poziom rozwoju komunikacji

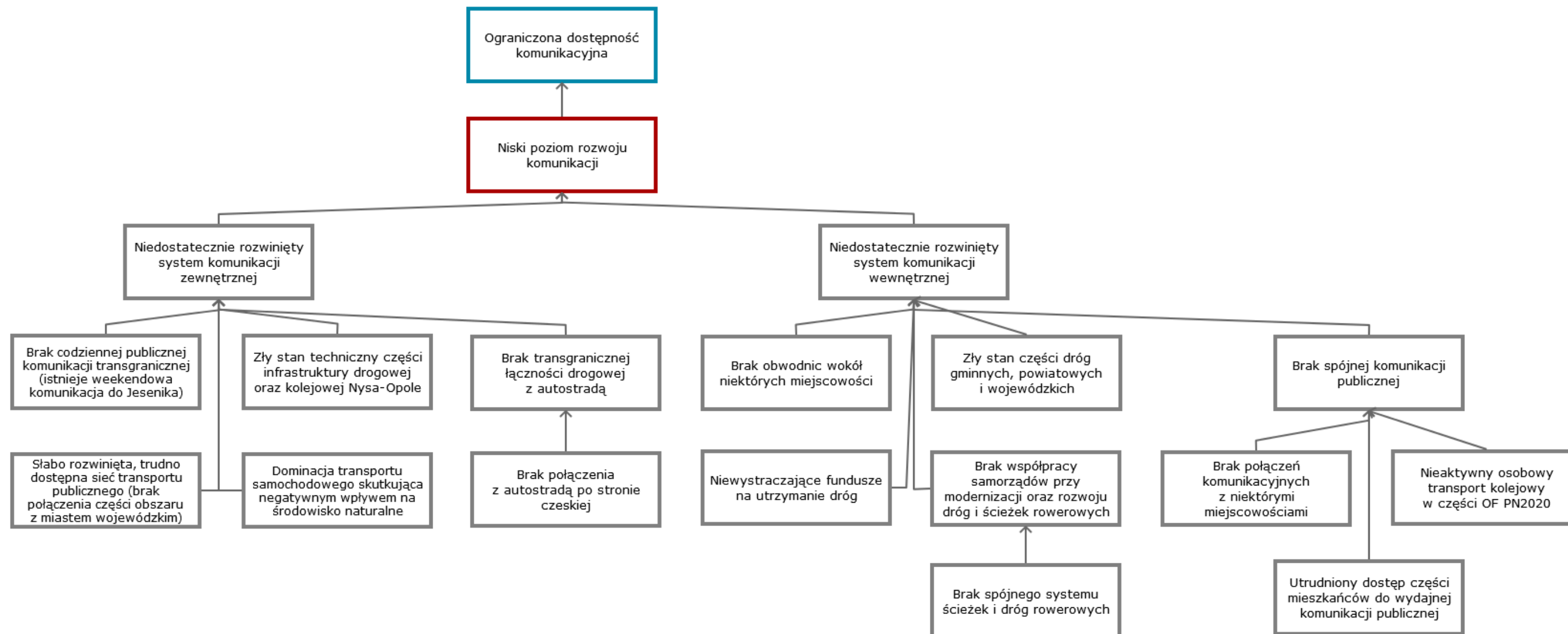
7. **Niedostatecznie rozwinięty system komunikacji wewnętrznej**

- 7.1. Brak spójnej komunikacji publicznej
  - 7.1.1. Utrudniony dostęp części mieszkańców do wydajnej komunikacji publicznej
  - 7.1.2. Brak połączeń komunikacyjnych z niektórymi miejscowościami
  - 7.1.3. Nieaktywny osobowy transport kolejowy w części OF PN2020
- 7.2. Niewystracające fundusze na utrzymanie dróg
- 7.3. Brak współpracy samorządów przy modernizacji oraz rozwoju dróg i ścieżek rowerowych
  - 7.3.1. Brak spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych
- 7.4. Brak obwodnic wokół niektórych miejscowości
- 7.5. Zły stan części dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich

8. **Niedostatecznie rozwinięty system komunikacji zewnętrznej**

- 8.1. Słabo rozwinięta, trudno dostępna sieć transportu publicznego (brak połączenia części obszaru z miastem wojewódzkim)
- 8.2. Brak codziennej publicznej komunikacji transgranicznej (istnieje weekendowa komunikacja do Jesenika)
- 8.3. Zły stan techniczny części infrastruktury drogowej oraz kolejowej Nysa-Opole
- 8.4. Brak transgranicznej łączności drogowej z autostradą
  - 8.4.1. Brak połączenia z autostradą po stronie czeskiej
- 8.5. Dominacja transportu samochodowego skutkująca negatywnym wpływem na środowisko naturalne

Rysunek 13. Drzewo problemów obszaru Transport

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

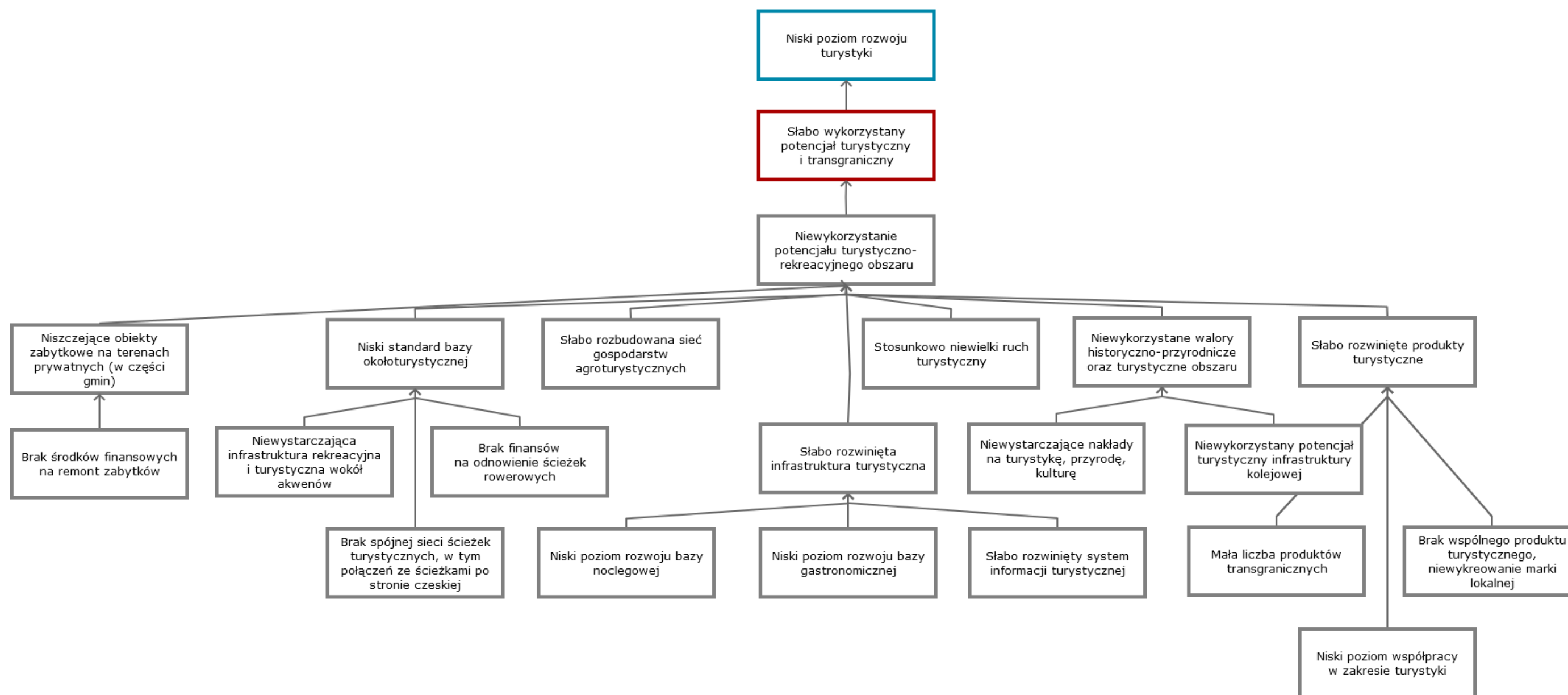
Potencjał turystyczny

Obszar problemowy: Słabo wykorzystany potencjał turystyczny i transgraniczny

9. Niewykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego obszaru

- 9.1. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna
  - 9.1.1. Niski poziom rozwoju bazy noclegowej
  - 9.1.2. Niski poziom rozwoju bazy gastronomicznej
  - 9.1.3. Słabo rozwinięty system informacji turystycznej
- 9.2. Słabo rozbudowana sieć gospodarstw agroturystycznych
- 9.3. Niski standard bazy okołoturystycznej
  - 9.3.1. Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna i turystyczna wokół akwenów
  - 9.3.2. Brak spójnej sieci ścieżek turystycznych, w tym połączeń ze ścieżkami po stronie czeskiej
  - 9.3.3. Brak finansów na odnowienie ścieżek rowerowych
- 9.4. Niszczące obiekty zabytkowe na terenach prywatnych (w części gmin)
  - 9.4.1. Brak środków finansowych na remont zabytków
- 9.5. Słabo rozwinięte produkty turystyczne
  - 9.5.1. Mała liczba produktów transgranicznych
  - 9.5.2. Brak wspólnego produktu turystycznego, niewykreowanie marki lokalnej
  - 9.5.3. Niski poziom współpracy w zakresie turystyki
- 9.6. Niewykorzystane walory historyczno-przyrodnicze oraz turystyczne obszaru
  - 9.6.1. Niewystarczające nakłady na turystykę, przyrodę, kulturę
  - 9.6.2. Niewykorzystany potencjał turystyczny infrastruktury kolejowej
- 9.7. Stosunkowo niewielki ruch turystyczny

Rysunek 14. Drzewo problemów obszaru Potencjał turystyczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

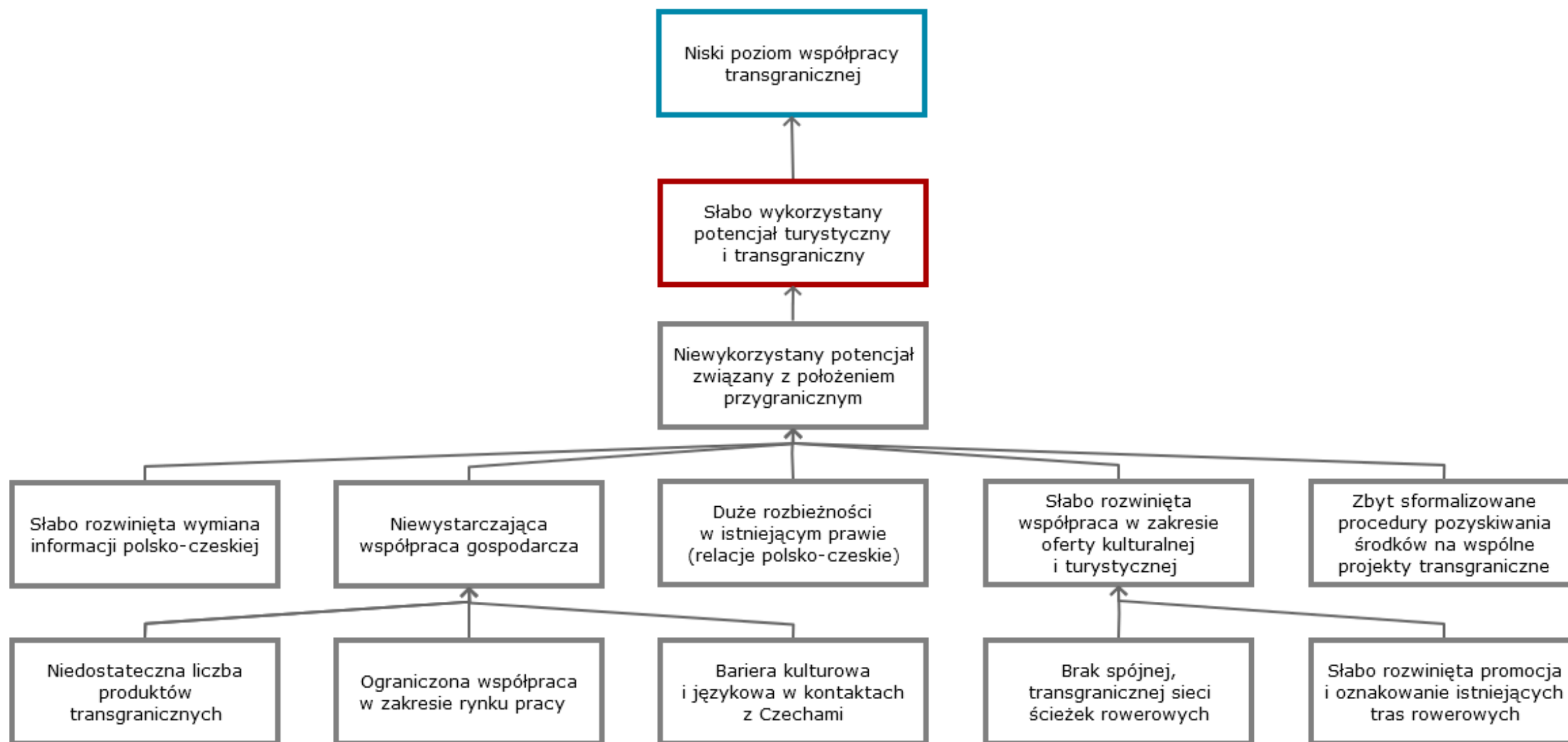
Położenie przygraniczne i współpraca międzynarodowa

Obsza problemowy: Słabo wykorzystany potencjał turystyczny i transgraniczny

10. Niewykorzystany potencjał związany z położeniem przygranicznym

- 10.1. Niewystarczająca współpraca gospodarcza
  - 10.1.1. Ograniczona współpraca w zakresie rynku pracy
  - 10.1.2. Niedostateczna liczba produktów transgranicznych
  - 10.1.3. Bariera kulturowa i językowa w kontaktach z Czechami
- 10.2. Słabo rozwinięta współpraca w zakresie oferty kulturalnej i turystycznej
  - 10.2.1. Brak spójnej, transgranicznej sieci ścieżek rowerowych
  - 10.2.2. Słabo rozwinięta promocja i oznakowanie istniejących tras rowerowych
- 10.3. Słabo rozwinięta wymiana informacji polsko-czeskiej
- 10.4. Duże rozbieżności w istniejącym prawie (relacje polsko-czeskie)
- 10.5. Zbyt sformalizowane procedury pozyskiwania środków na wspólne projekty transgraniczne

Rysunek 15. Drzewo problemów obszaru Położenie przygraniczne i współpraca międzynarodowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Obszar gospodarki i rynku pracy

Główny problem: Niski poziom rozwoju gospodarczego

Przyczyny:

Przedsiębiorczość i innowacyjność przedsiębiorstw i mieszkańców

Obszar problemowy: Niski poziom przedsiębiorczości i innowacyjności na terenie OF PN2020, w tym rozwoju rolnictwa i przetwórstwa

1. Niewykorzystany potencjał istniejących przedsiębiorstw

- 1.1. Niewielka liczba prężnie działających przedsiębiorstw
  - 1.1.1. Niska rentowność dużej części przedsiębiorstw
  - 1.1.2. Brak wolnych środków przedsiębiorstw na rozwój biznesu
- 1.2. Mała liczba dużych przedsiębiorstw
- 1.3. Niedostateczny pakiet ułatwień i wsparcia lokalnego dla przedsiębiorców
  - 1.3.1. Niewystarczające i mało zróżnicowane zachęty dla przedsiębiorców
  - 1.3.2. Brak systemu preferencji podatkowych dla przedsiębiorców
  - 1.3.3. Brak ułatwień dla małych przedsiębiorstw
  - 1.3.4. Mała liczba podmiotów wspierających działalność przedsiębiorstw
  - 1.3.5. Słabo rozwinięta informacja gospodarcza
- 1.4. Niezadowalający poziom współpracy między biznesem a samorządem lokalnym
  - 1.4.1. Obostrzenia prawne we współpracy przedsiębiorstw z samorządem
- 1.5. Trudności w pozyskaniu wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw
  - 1.5.1. Niski odsetek przedsiębiorstw aplikujących o środki unijne
  - 1.5.2. Niska świadomość w pozyskiwaniu informacji przez pracodawców w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych
- 1.6. Niewykorzystanie możliwości produkcyjno-usługowych lokalnych przedsiębiorców
  - 1.6.1. Problem ze zbytem produktów wytwarzanych przez przedsiębiorstwa
  - 1.6.2. Brak rozeznania przedsiębiorców w zakresie nisz na rynku
  - 1.6.3. Przerost branży handlowej nad pozostałymi

2. Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw

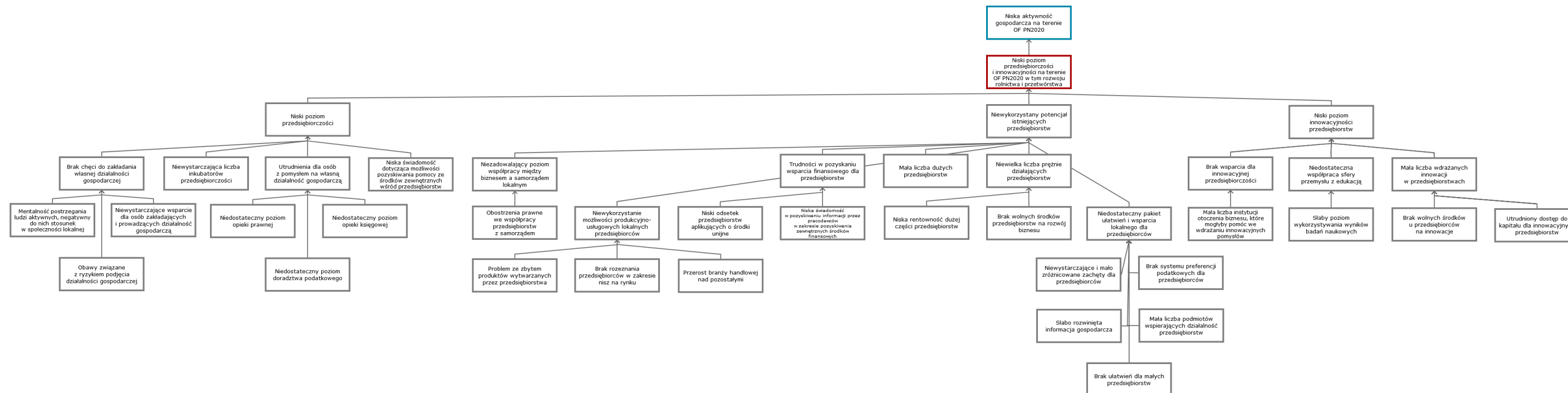
- 2.1. Mała liczba wdrażanych innowacji w przedsiębiorstwach
  - 2.1.1. Brak wolnych środków u przedsiębiorców na innowacje
  - 2.1.2. Utrudniony dostęp do kapitału dla innowacyjnych przedsiębiorstw
- 2.2. Niedostateczna współpraca sfery przemysłu z edukacją
  - 2.2.1. Słaby poziom wykorzystywania wyników badań naukowych
- 2.3. Brak wsparcia dla innowacyjnej przedsiębiorczości
  - 2.3.1. Mała liczba instytucji otoczenia biznesu, które mogłyby pomóc we wdrażaniu innowacyjnych pomysłów

3. Niski poziom przedsiębiorczości

- 3.1. Niewystarczająca liczba inkubatorów przedsiębiorczości
- 3.2. Utrudnienia dla osób z pomysłem na własną działalność gospodarczą
  - 3.2.1. Niedostateczny poziom opieki prawnej
  - 3.2.2. Niedostateczny poziom doradztwa podatkowego
  - 3.2.3. Niedostateczny poziom opieki księgowej
- 3.3. Niska świadomość dotycząca możliwości pozyskiwania pomocy ze środków zewnętrznych wśród przedsiębiorstw
- 3.4. Brak chęci do zakładania własnej działalności gospodarczej

- 3.4.1. Mentalność postrzegania ludzi aktywnych, negatywny do nich stosunek w społeczności lokalnej
- 3.4.2. Niewystarczające wsparcie dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą
- 3.4.3. Obawy związane z ryzykiem podjęcia działalności gospodarczej

Rysunek 16. Drzewo problemów obszaru Przedsiębiorczość i innowacyjność przedsiębiorstw i mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

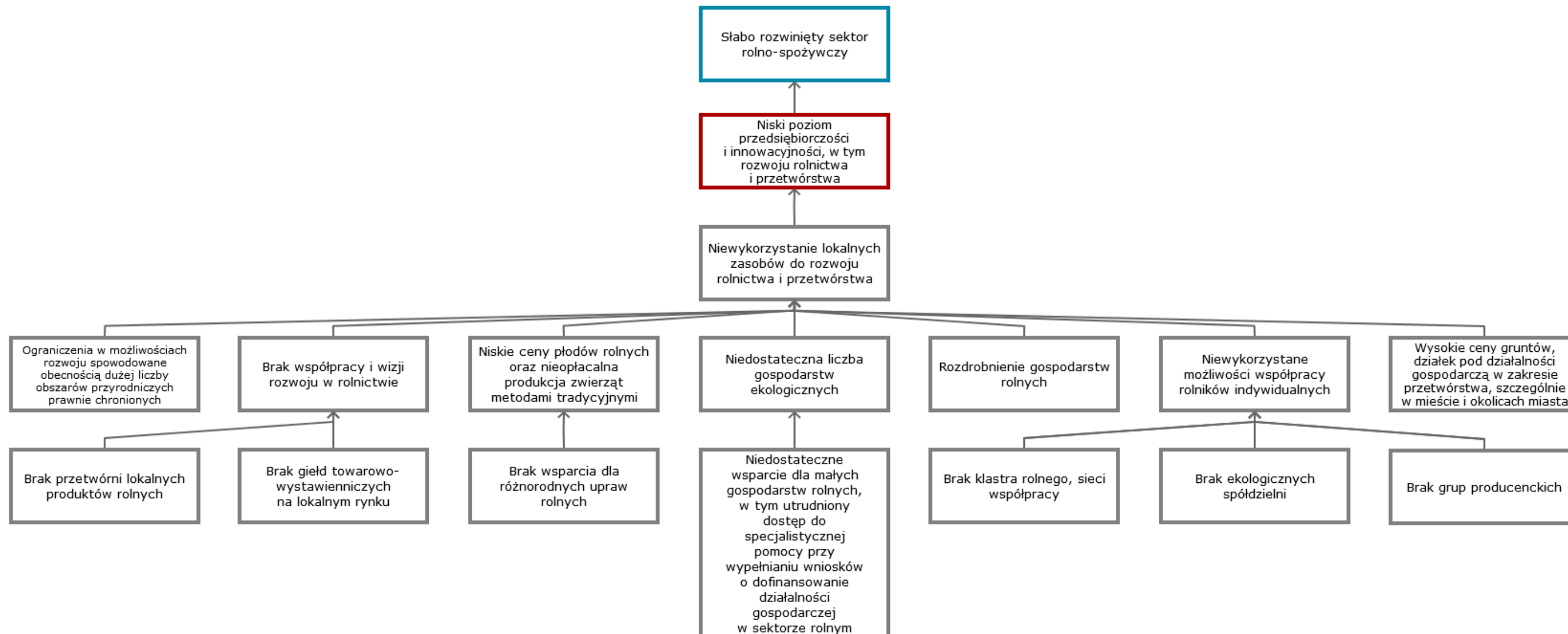
Rolnictwo i przetwórstwo

Obszar problemowy: Niski poziom przedsiębiorczości i innowacyjności, w tym rozwoju rolnictwa i przetwórstwa

4. Niewykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa

- 4.1. Wysokie ceny gruntów, działek pod działalność gospodarczą w zakresie przetwórstwa, szczególnie w mieście i okolicach miasta
- 4.2. Ograniczenia w możliwościach rozwoju spowodowane obecnością dużej liczby obszarów przyrodniczych prawnie chronionych
- 4.3. Rozdrobnienie gospodarstw rolnych
- 4.4. Niedostateczna liczba gospodarstw ekologicznych
  - 4.4.1. Niedostateczne wsparcie dla małych gospodarstw rolnych, w tym utrudniony dostęp do specjalistycznej pomocy przy wypełnianiu wniosków o dofinansowanie działalności gospodarczej w sektorze rolnym
- 4.5. Niskie ceny płodów rolnych oraz nieopłacalna produkcja zwierząt metodami tradycyjnymi
  - 4.5.1. Brak wsparcia dla różnorodnych upraw rolnych
- 4.6. Niewykorzystane możliwości współpracy rolników indywidualnych
  - 4.6.1. Brak klastra rolnego, sieci współpracy
  - 4.6.2. Brak ekologicznych spółdzielni
  - 4.6.3. Brak grup producenckich
- 4.7. Brak współpracy i wizji rozwoju w rolnictwie
  - 4.7.1. Brak przetwórci lokalnych produktów rolnych
  - 4.7.2. Brak giełd towarowo-wystawienniczych na lokalnym rynku

Rysunek 17. Drzewo problemów obszaru Rolnictwo i przetwórstwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Instytucje Otoczenia Biznesu

Obszar problemowy: Nieodpowiedni poziom wsparcia dla przedsiębiorstw i tworzenia sieci współpracy

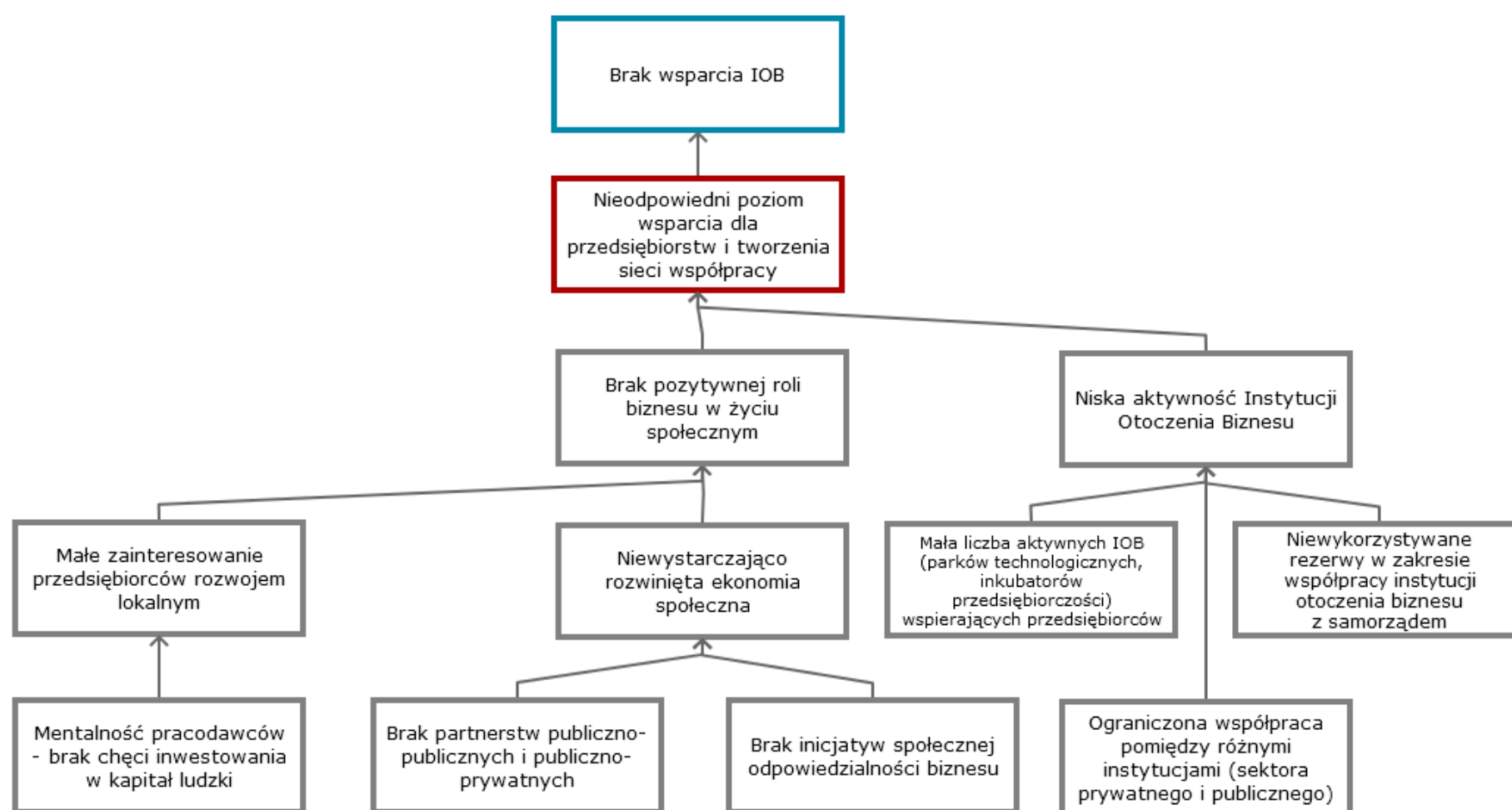
5. Brak pozytywnej roli biznesu w życiu społecznym

- 5.1. Małe zainteresowanie przedsiębiorców rozwojem lokalnym
  - 5.1.1. Mentalność pracodawców – brak chęci inwestowania w kapitał ludzki
- 5.2. Niewystarczająco rozwinięta ekonomia społeczna
  - 5.2.1. Brak inicjatyw społecznej odpowiedzialności biznesu
  - 5.2.2. Brak partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych

6. Niska aktywność Instytucji Otoczenia Biznesu

- 6.1. Niewykorzystywane rezerwy w zakresie współpracy instytucji otoczenia biznesu z samorządem
- 6.2. Ograniczona współpraca pomiędzy różnymi instytucjami (sektora prywatnego i publicznego)
- 6.3. Mała liczba aktywnych IOB (parków technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości) wspierających przedsiębiorców

Rysunek 18. Drzewo problemów obszaru Instytucji otoczenia biznesu

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

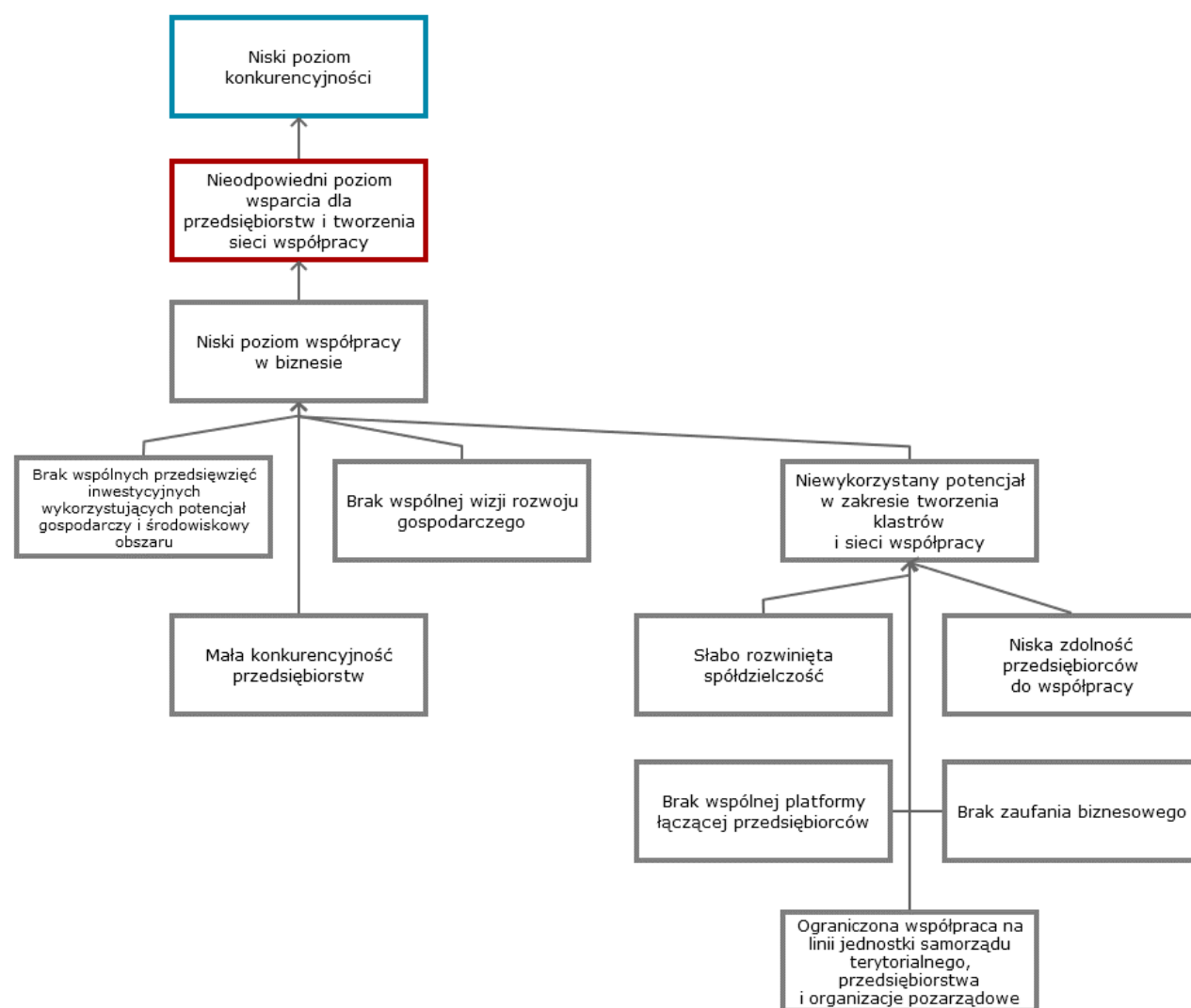
Konkurencyjna współpraca

Obszar problemowy: Nieodpowiedni poziom wsparcia dla przedsiębiorstw i tworzenia sieci współpracy

7. Niski poziom współpracy w biznesie

- 7.1. Mała konkurencyjność przedsiębiorstw
- 7.2. Niewykorzystany potencjał w zakresie tworzenia klastrów i sieci współpracy
  - 7.2.1. Słabo rozwinięta spółdzielczość
  - 7.2.2. Niska zdolność przedsiębiorców do współpracy
  - 7.2.3. Brak wspólnej platformy łączącej przedsiębiorców
  - 7.2.4. Brak zaufania biznesowego
  - 7.2.5. Ograniczona współpraca na linii jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe
- 7.3. Brak wspólnej wizji rozwoju gospodarczego
- 7.4. Brak wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych wykorzystujących potencjał gospodarczy i środowiskowy obszaru

Rysunek 19. Drzewo problemów obszaru Konkurencyjna współpraca

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

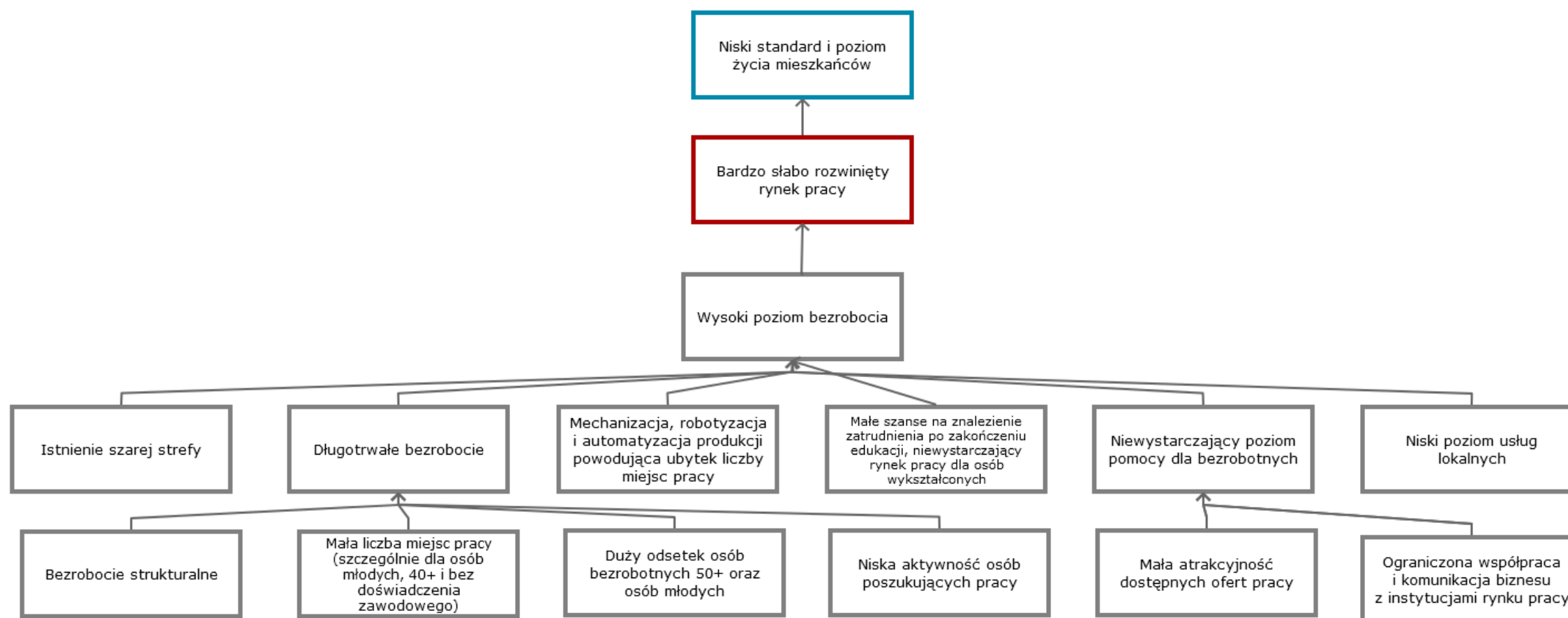
Rynek pracy i bezrobocie

Obszar problemowy: Bardzo słabo rozwinięty rynek pracy

8. Wysoki poziom bezrobocia

- 8.1. Długotrwałe bezrobocie
  - 8.1.1. Bezrobocie strukturalne
  - 8.1.2. Mała liczba miejsc pracy (szczególnie dla osób młodych, 40+ i bez doświadczenia zawodowego)
  - 8.1.3. Duży odsetek osób bezrobotnych 50+ oraz osób młodych
  - 8.1.4. Niska aktywność osób poszukujących pracy
- 8.2. Małe szanse na znalezienie zatrudnienia po zakończeniu edukacji, niewystarczający rynek pracy dla osób wykształconych
- 8.3. Mechanizacja, robotyzacja i automatyzacja produkcji powodująca ubytek liczby miejsc pracy
- 8.4. Istnienie szarej strefy
- 8.5. Niewystarczający poziom pomocy dla bezrobotnych
  - 8.5.1. Mała atrakcyjność dostępnych ofert pracy
  - 8.5.2. Ograniczona współpraca i komunikacja biznesu z instytucjami rynku pracy
- 8.6. Niski poziom usług lokalnych

Rysunek 20. Drzewo problemów obszaru Rynek pracy i bezrobocie

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

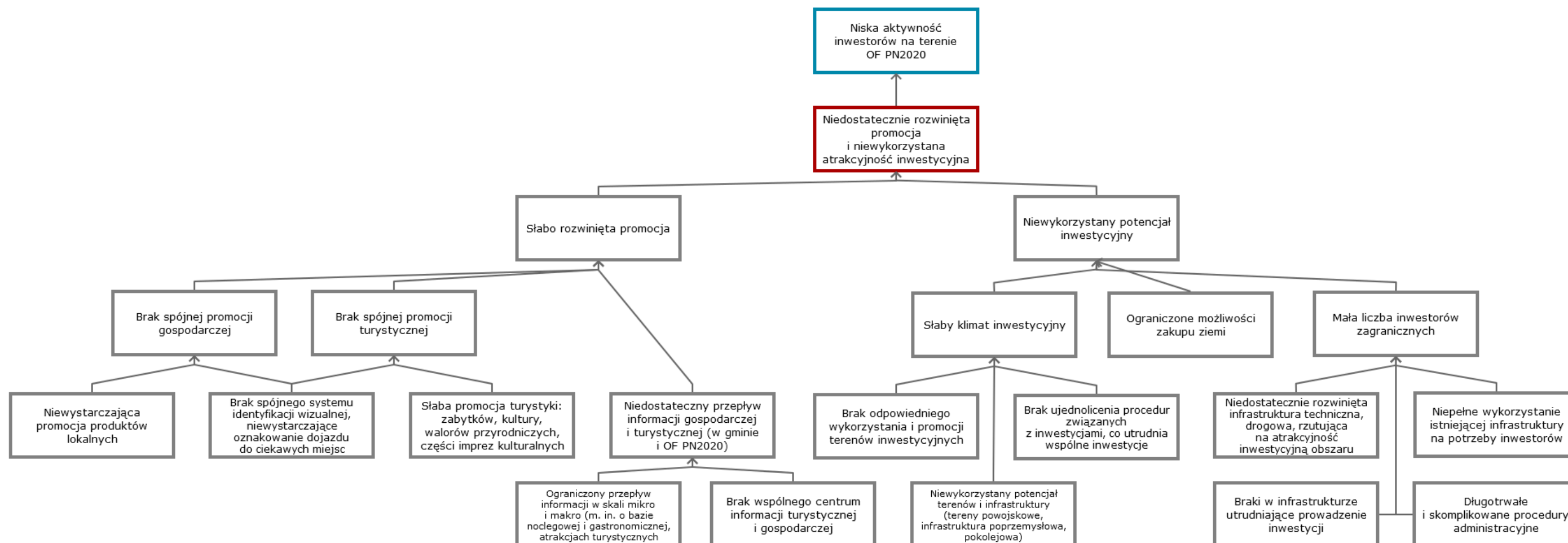
Promocja i atrakcyjność inwestycyjna

Obszar problemowy: Niedostatecznie rozwinięta promocja i niewykorzystana atrakcyjność inwestycyjna

9. Niewykorzystany potencjał inwestycyjny

- 9.1. Mała liczba inwestorów zagranicznych
    - 9.1.1. Braki w infrastrukturze utrudniające prowadzenie inwestycji
    - 9.1.2. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna, drogowa, rzutuująca na atrakcyjność inwestycyjną obszaru
    - 9.1.3. Niepełne wykorzystanie istniejącej infrastruktury na potrzeby inwestorów
    - 9.1.4. Długotrwałe i skomplikowane procedury administracyjne
  - 9.2. Ograniczone możliwości zakupu ziemi
  - 9.3. Słaby klimat inwestycyjny
    - 9.3.1. Brak ujednoczenia procedur związanych z inwestycjami, co utrudnia wspólne inwestycje
    - 9.3.2. Niewykorzystany potencjał terenów i infrastruktury (tereny powojenne, infrastruktura poprzemysłowa, pokolejowa)
    - 9.3.3. Brak odpowiedniego wykorzystania i promocji terenów inwestycyjnych
- ### 10. Słabo rozwinięta promocja
- 10.1. Niedostateczny przepływ informacji gospodarczej i turystycznej (w gminie i OF PN2020)
    - 10.1.1. Ograniczony przepływ informacji w skali mikro i makro (m. in. o bazie noclegowej i gastronomicznej, atrakcjach turystycznych)
    - 10.1.2. Brak wspólnego centrum informacji turystycznej i gospodarczej
  - 10.2. Brak spójnej promocji turystycznej
    - 10.2.1. Słaba promocja turystyki: zabytków, kultury, walorów przyrodniczych, części imprez kulturalnych itp. (zarówno na obszarze OF PN2020, jak i w województwach ościennych)
    - 10.2.2. Brak spójnego systemu identyfikacji wizualnej, niewystarczające oznakowanie dojazdu do ciekawych miejsc
  - 10.3. Brak spójnej promocji gospodarczej
    - 10.3.1. Niewystarczająca promocja produktów lokalnych
    - 10.3.2. Brak spójnego systemu identyfikacji wizualnej, niewystarczające oznakowanie dojazdu do ciekawych miejsc

Rysunek 21. Drzewo problemów obszaru Promocja i atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

6.5. Podsumowanie drzew problemów

W obszarze społecznym za główny problem można uznać niski poziom zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców. Jego przyczyny mają bardzo różnorodny charakter. Za pierwszą z nich można uznać niezadowolenie mieszkańców z warunków życia (m.in. w wymiarze mieszkalnictwa, dostępności obiektów handlowych czy dochodów ludności). Niezadowolenie mieszkańców jest przyczyną emigracji (w tym emigracji zarobkowej) oraz różnego rodzaju zjawisk patologicznych. Istotne jest także niedostosowanie opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej do potrzeb lokalnej społeczności, zarówno jeśli chodzi o jakość usług, jak i ich dostępność. Braki w zakresie opieki dotyczą szczególnie dzieci (żłobki i przedszkola), seniorów czy osób niepełnosprawnych. Ta sytuacja skutkuje złym stanem zdrowia mieszkańców, narażeniem niektórych grup na marginalizację oraz ograniczeniem możliwości rozwoju dzieci i młodzieży. Niezaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców jest również związane z ofertą spędzania wolnego czasu – oferta (kulturalna, rekreacyjno-sportowa) nie jest dopasowana do potrzeb lokalnej społeczności (m.in. ze względu na braki w infrastrukturze). Stwierdzić można również trudności części mieszkańców w dostępie do niej ze względu na uwarunkowanie komunikacyjnie i/lub kosztowe. W rezultacie potrzeby lokalnej społeczności pozostają niezaspokojone, zaś poziom uczestnictwa mieszkańców w kulturze jest ograniczony, podobnie jak ich aktywność fizyczna. Z głównym problemem w obszarze społecznym związany jest również brak warunków do rozwoju kapitałów: ludzkiego (co ma wpływ na rynek pracy) oraz społecznego (zwłaszcza jeśli chodzi o działalność organizacji pozarządowych), który skutkuje niewielkim zaangażowaniem mieszkańców w życie społeczne.

Jeśli chodzi o obszar zasobów i potencjałów, główny problem zdefiniowany został jako niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej i niewystarczający poziom wykorzystania zasobów. Za techniczną przyczynę tego problemu można uznać za mało rozwiniętą infrastrukturę m.in. sieć tele-informatyczną, uzbrojenie terenów, zabezpieczenia przeciwpowodziowe. Ważny jest również ład przestrzenny, który nie odpowiada potrzebom mieszkańców (braki w dokumentacji planistycznej oraz niedopasowanie istniejących zapisów do potrzeb lokalnej społeczności zarówno w zakresie mieszkalnictwa, jak i lokowania nowych inwestycji). W rezultacie przestrzeń OF PN2020 jest mało atrakcyjna dla mieszkańców i nie stwarza dobrego klimatu dla przedsiębiorczości. Przyczyny problemu głównego związane są również z potencjałem ekologicznym i gospodarką odpadami. Stan środowiska naturalnego nie jest dobry (co powiązane jest z nieskuteczną gospodarką odpadami), niewykorzystany pozostaje również potencjał związany z Odnawialnymi Źródłami Energii (OZE). Jednym z kluczowych obszarów niepełnego wykorzystania zasobów OF PN2020 jest turystyka (m.in. ze względu na braki w infrastrukturze turystycznej). Inne przyczyny głównego problemu związane są z transportem (niedostatecznie rozwinięte systemy komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej) oraz współpracą międzynarodową, której obecny zakres przedmiotowy i podmiotowy nie wyczerpuje możliwości, jakie stwarza położenie i charakter subregionu.

Głównym problemem w obszarze gospodarki i rynku pracy jest niski poziom rozwoju gospodarczego. Część jego przyczyn powiązana jest z niskim poziomem przedsiębiorczości i innowacyjności (w tym w branży rolnictwa i przetwórstwa). Są to słaba kondycja i niski poziom innowacyjności istniejących przedsiębiorstw oraz niewielka przedsiębiorczość mieszkańców związana z brakiem dostatecznego wsparcia osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą (ze strony władz lokalnych, ale także Instytucji

Otoczenia Biznesu). Nie w pełni wykorzystywany jest zwłaszcza potencjał subregionu w zakresie rolnictwa i przetwórstwa. Do przyczyn problemu głównego należą również niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz niedostatecznie rozwinięta promocja i niewykorzystana atrakcyjność inwestycyjna. Z niskim poziomem rozwoju gospodarki powiązany jest również problem bezrobocia, który sam w sobie ma bardzo złożone przyczyny. Przyczyny te mają charakter strukturalny (mała liczba miejsc pracy, niedopasowanie popytu i podaży kompetencji), bądź wynikają z systemu wsparcia bezrobotnych.

Drzewo celów zostało przedstawione w rozdziale 7.4.

7. Poziomy planowania rozwoju OF PN2020

7.1. Wizja

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku OF PN2020 w odległej przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Jest to koncepcja pewnego modelu w przyszłości. Powinna być ona motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne uwarunkowania.

Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020 – zintegrowana przestrzeń łącząca bogactwo historii z innowacyjną gospodarką, atrakcyjne i przyjazne miejsce do życia, pracy, wypoczynku i rozwoju.

Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020 to:

- Przyjazne i bezpieczne miejsce zapewniające atrakcyjne warunki do życia, aktywności kulturalnej i sportowej oraz rozwoju.
- Czyste środowisko i unikalne walory krajobrazowo-przyrodnicze stanowiące wymarzone warunki spędzania wolnego czasu zarówno przez mieszkańców, jak i turystów.
- Wielokulturowy obszar o bogatej historii i dziedzictwie kulturowym.
- Subregion w pełni wykorzystujący swój potencjał do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz turystyki.
- Miejsce charakteryzujące się innowacyjną gospodarką i dużą przedsiębiorczością, które przyciąga nowych inwestorów.
- Zintegrowany wewnętrznie obszar promujący swoje atuty w otoczeniu i współpracujący z innymi regionami, w tym zagranicznymi.

7.2. Misja

Misja stanowi syntetyczną deklarację określającą cel najwyższego poziomu, najogólniejszą koncepcję działania. W Strategii tworzonej z udziałem partnerów społecznych, misja określa też wspólne zobowiązania wobec przyszłości.

Misja odpowiada na pytania:

- Jakim subregionem chcemy być?
- Co jest u nas unikalne/specyficzne?
- W czym i dla kogo chcemy być atrakcyjni?

Misja pełni także określone funkcje:

- koncentruje na istocie rzeczy,
- umożliwia dostosowanie działań do długookresowych celów,
- wzmacnia utożsamianie się mieszkańców z subregionem,
- „przyciąga” otoczenie.

Misją Partnerstwa Nyskiego 2020 jest:

Podejmowanie wspólnych działań na rzecz zapewnienia mieszkańcom, przedsiębiorcom i osobom odwiedzającym OF PN2020 usług społecznych na wysokim poziomie, odpowiednich warunków nauki, pracy i aktywnego wypoczynku przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i potencjału lokalnego do rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki.

7.3. Wyzwania i perspektywy rozwojowe

Określenie wyzwań oraz perspektyw rozwojowych było możliwe na podstawie dokumentów planistycznych na poziomie wojewódzkim. Będą one kształtowały sytuację w subregionie i wpłyną na możliwości dalszego rozwoju OF PN2020. Oczywiście wpływ na sytuację Partnerstwa będą miały również procesy na poziomie krajowym oraz międzynarodowym, jednak to właśnie sytuacja województwa będzie w sposób bezpośredni oddziaływała na możliwości rozwojowe OF PN2020.

Za trzy kluczowe dokumenty zostały uznane: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020, Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020 i Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku. Poniżej znajduje się lista wyzwań rozwojowych każdego z nich wraz z krótkim podsumowaniem.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020³⁹ opiera się na pięciu wyzwaniach rozwojowych:

Zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji (horyzontalne wyzwanie rozwojowe)

Niekorzystne trendy demograficzne oraz migracyjne stanowią ważne wyzwanie dla całego regionu. Konieczne jest podnoszenie jego atrakcyjności jako miejsca pracy i zamieszkania poprzez kształtowanie dopasowanej do potrzeb społeczności oferty opiekuńczej, mieszkaniowej i edukacyjnej, jak również wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy.

Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy niezbędne jest lepsze dopasowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. Inwestowanie w kapitał ludzki może przyczynić się również do wzrostu przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców.

Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Dla rozwoju gospodarczego regionu konieczne jest tworzenie warunków sprzyjających wdrażaniu rozwiązań innowacyjnych. W związku z tym wspierane powinno być budowanie potencjału badawczo-rozwojowego oraz inwestycje w kadry. Ważna jest również promocja innowacyjności oraz współpracy wśród przedsiębiorców.

³⁹ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020, Opole, 28 grudnia 2012 r.

Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Na poziom życia lokalnej społeczności wpłynąć może przede wszystkim poprawa jakości i dostępności usług ochrony zdrowia, opieki nad dziećmi oraz edukacji. Ważne jest również zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz dostępności dóbr i usług (w tym również e-usług publicznych).

Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Zróżnicowanie regionu wymaga dopasowania działań rozwojowych do potrzeb obszarów o odmiennych potrzebach i potencjałach. Istotna jest zwłaszcza integracja funkcjonalna obszarów miejskich i wiejskich.

Z kolei z zapisów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020⁴⁰ wynikają następujące wyzwania:

Skuteczny transfer wiedzy w regionie z wykorzystaniem narzędzi ICT (wyzwanie horyzontalne)

Proces informatyzacji społeczeństwa wymaga zarówno infrastruktury (sieć szerokopasmowego Internetu), jak również budowania kompetencji i kultury informatycznej społeczeństwa. Nowoczesne technologie powinny być również w większym zakresie wykorzystywane dla usprawniania komunikacji i współpracy pomiędzy różnymi podmiotami z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego.

Wzmacnianie innowacyjności w regionie poprzez specjalizacje inteligentne z poszanowaniem zasad rozwoju zrównoważonego (wyzwanie horyzontalne)

Wspieranie rozwoju inteligentnych specjalizacji wykorzystujących unikalne potencjały regionu może przyczynić się do budowania jego przewagi konkurencyjnej. Ważne jest, aby inwestycje miały charakter kompleksowy – obejmujący cały proces kształtowania się inteligentnych specjalizacji.

Edukacja i kształcenie na rzecz innowacyjnej gospodarki (wyzwanie horyzontalne)

Z punktu widzenia rozwoju gospodarki potrzebne jest lepsze dostosowanie edukacji do potrzeb lokalnego rynku pracy. Istotne jest kształtowanie przez szkoły i uczelnie postaw przedsiębiorczych, kreatywnych oraz kompetencji miękkich. Na sytuację absolwentów na rynku pracy pozytywnie wpłynąć może rozwój współpracy pomiędzy szkołami i uczelniami a przedsiębiorstwami.

Systemowe wsparcie specjalizacji regionalnych, w tym specjalizacji inteligentnych (wyzwanie wertykalne)

Dla rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych konieczne jest stworzenie odpowiednich mechanizmów wsparcia. System kompleksowych działań powinien stanowić zachętę dla przedsiębiorców z branż o dużym potencjale innowacyjnym. Jednocześnie

⁴⁰ Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020, Opole, 24 marca 2014 roku.

wskazane jest, aby promował on współpracę (w tym również międzysektorową i międzynarodową).

Wzmacnianie potencjału badawczego i edukacyjnego oraz komercjalizacja wyników prac B+R (wyzwanie wertykalne)

Dla zwiększenia wykorzystania komercyjnego wyników badań (a co za tym idzie, rozwoju innowacyjności regionu) potrzebne jest stworzenie odpowiednich warunków do współpracy pomiędzy twórcami i odbiorcami innowacji. Ważne są działania promujące kształcenie na kierunkach związanych z inteligentnymi specjalizacjami oraz inwestycje w infrastrukturę badawczą.

Profesjonalizacja i koncentracja branżowa Instytucji Otoczenia Biznesu (wyzwanie wertykalne)

Aby Instytucje Otoczenia Biznesu mogły wywierać rzeczywisty wpływ na sytuację gospodarczą potrzebne jest właściwe zdefiniowanie profili ich działalności i dopasowanie ich do lokalnych uwarunkowań. Działalność Instytucji Otoczenia Biznesu powinna wspierać innowacyjność przedsiębiorstw oraz promować ich współpracę.

Wyzwania będące uwarunkowaniami powstania Programu Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku⁴¹ to:

Zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji (horyzontalne wyzwanie rozwojowe)

Poprawa sytuacji demograficznej jest głównym celem Programu. Aby była ona możliwa, konieczne jest podejmowanie wieloaspektowych działań, które stanowią wyzwania tematyczne.

Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Aktualna sytuacja wymaga podejmowania zarówno działań obejmujących politykę rynku pracy (wsparcie ukierunkowane na zwiększenie odsetka osób pracujących), jak również rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Podjęte powinny zostać wieloaspektowe działania związane z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu i ubóstwu powiązanych z bezrobociem.

Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Dla zwiększenia innowacyjności i konkurencyjności gospodarki istotne będzie wzmacnianie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, Instytucjami Otoczenia Biznesu i sferą nauki. Ważne będzie również kompleksowe wsparcie przedsiębiorstw mające na celu poprawę ich funkcjonowania.

---

⁴¹ Programu Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku „Opole dla Rodziny”, Opole 2014.

Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Na poprawę atrakcyjności województwa w różnych wymiarach wpłynąć mają działania z zakresu wsparcia rozwoju usług (zdrowotnych, edukacyjnych, opiekuńczych) i rozbudowa oferty turystyczno-kulturalnej. Istotne będzie również budowanie społeczeństwa informacyjnego oraz kompleksowa poprawa skomunikowania wewnętrznego województwa (a co za tym idzie dostępności usług). Innym ważnym czynnikiem atrakcyjności jest środowisko naturalne, dlatego też potrzebne są działania na rzecz poprawy jego stanu (jak również odpowiedniego wykorzystania zasobów).

Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu (tematyczne wyzwanie rozwojowe)

Aby województwo rozwijało się harmonijnie potrzebny jest rozwój różnego typu obszarów. Dlatego też dla aglomeracji opolskiej, ośrodków miejskich i obszarów wiejskich adresowane będą inne działania rozwojowe.

Podsumowując, można uznać, że wyzwania i perspektywy rozwojowe OF PN2020 mają zróżnicowany charakter. Dokumenty na poziomie regionalnym (jak również sama Strategia) dotyczą różnych dziedzin życia. Można jednak wyróżnić obszary kluczowe: rozwój społeczny (depopulacja i starzenie się społeczeństwa) oraz polityka gospodarcza i rynku pracy (atrakcyjność inwestycyjna, innowacyjność oraz przeciwdziałanie bezrobociu).

7.4. Cele strategiczne i operacyjne

Do każdego z niżej wymienionych obszarów zostały opracowane cele strategiczne stanowiące uszczegółowienie misji.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie i skupiają się na priorytetach rozwoju OF PN2020 oraz poszczególnych gmin i powiatów. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gmin, powiatów i całego OF PN2020, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im cele operacyjne wyznaczają sposób ich realizacji w zakresie przedsięwzięć właściwych dla rozwoju gmin, powiatów i łącznie OF PN2020.

Cele te są następujące:

Obszar społeczny

Cel 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców
Cel 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego

Obszar zasobów i potencjałów

Cel 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna
Cel 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów

Obszar gospodarki i rynku pracy

Cel 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego

Do poszczególnych celów strategicznych przypisane są cele operacyjne. Będą one możliwe do osiągnięcia poprzez propozycje działań niezbędnych do realizacji celów Strategii (priorytetów). Wyznaczają one działania właściwe dla koncepcji rozwoju gmin, powiatów i łącznie OF PN2020. Wyznaczonych zostało siedemnaście szczegółowych celów operacyjnych.

Do celu strategicznego 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców zostały zaproponowane następujące cele operacyjne:

- 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców,
- 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców,
- 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej,
- 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców.

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego posiada dwa przypisane cele operacyjne:

- 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki,
- 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego.

Do celu strategicznego 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna wyznaczone zostały dwa cele operacyjne:

- 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej,
- 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej.

Osiągnięciu celu strategicznego 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów służyć będzie realizacja trzech celów operacyjnych:

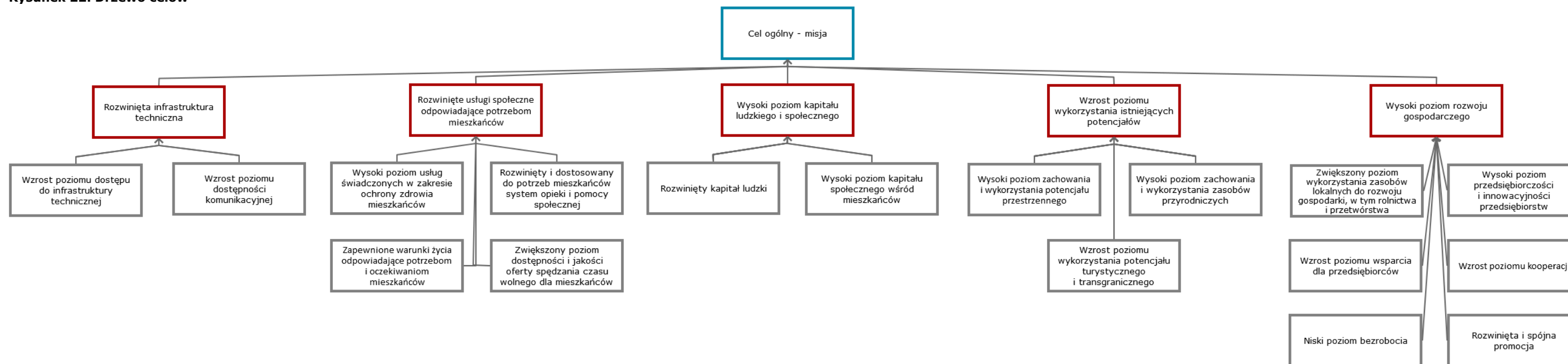
- 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego,
- 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych,
- 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego.

Do celu strategicznego 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego zostały zaproponowane następujące cele operacyjne:

- 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw,
- 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa,
- 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców,
- 5.4. Wzrost poziomu kooperacji,
- 5.5. Niski poziom bezrobocia,
- 5.6. Rozwinięta i spójna promocja.

Rysunek 22. Drzewo celów

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

7.5. Priorytety

Do każdego z celów operacyjnych zostały przyporządkowane priorytety (zadania priorytetowe). Są to wszystkie przedsięwzięcia, programy, projekty oraz inne działania, które mogą być przypisane do realizacji pojedynczej jednostce organizacyjnej lub osobie.

W poniższych tabelach znajduje się omówienie celów operacyjnych, do których zostały przypisane:

- powiązanie z problemami, słabymi i mocnymi stronami,
- priorytety (zadania priorytetowe),
- powiązanie z celami Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020,
- powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020⁴²,
- powiązanie z priorytetami inwestycyjnymi zapisanymi w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
- opis priorytetów inwestycyjnych znajduje się w załącznikach do dokumentu Strategii.

Tabela 34. Omówienie celu operacyjnego 1.1 Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe społeczności <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Wysokie koszty kredytów mieszkaniowych 1.2. Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych i komunalnych, w tym dla rodzin dotkniętych zdarzeniami losowymi 1.3. Ograniczone możliwości utrzymania infrastruktury mieszkalnej 1.4. Niski standard mieszkań 2. Niski poziom dochodów mieszkańców <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Niski poziom wynagrodzeń, zasiłków, rent i emerytur 2.2. Niestabilne dochody pracujących, duża liczba pracujących dorywczo na umowę zlecenie 2.3. Niski poziom satysfakcji materialnej <ol style="list-style-type: none"> 2.3.1. Ograniczone możliwości zarobkowania mieszkańców 2.3.2. Zbyt niskie zarobki w stosunku do kosztów życia 2.3.3. Wzrost dysproporcji w zamożności między różnymi grupami społecznymi 2.4. Niska opłacalność działalności mało obszarowych gospodarstw rolnych 3. Problemy społeczne <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Zróźnicowanie poczucia bezpieczeństwa między małymi a dużymi gminami 3.2. Akty wandalizmu <ol style="list-style-type: none"> 3.2.1. Niszczenie mienia publicznego i prywatnego 3.2.2. Zbyt mała liczba stałych patroli policyjnych (mała liczba

⁴² http://strateg.stat.gov.pl/strategie_pliki/opolskie_2012.pdf [dostęp 22.06.2015].

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
	<p>kadry)</p> <p>3.3. Zanikające wartości moralne i negatywne postawy części mieszkańców</p> <p>3.3.1. Postawy roszczeniowe, stagnacja, brak tolerancji dla innych</p> <p>3.4. Bariery architektoniczne (w tym w obiektach publicznych) utrudniające funkcjonowanie społeczne osób niepełnosprawnych i starszych</p> <p>3.5. Wysoki poziom stresu związany ze złą sytuacją ekonomiczną</p> <p>3.6. Dysfunkcje w rodzinach</p> <p>3.6.1. Zjawisko „eurosieroctwa”</p> <p>3.6.2. Zjawisko rozdzielania rodzin</p> <p>3.6.3. Niewydolność wychowawcza części rodziców</p> <p>3.6.4. Uzależnienia</p> <p>3.6.5. Przemoc domowa</p> <p>3.7. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej</p> <p>3.7.1. „Dziedziczona” zależność od pomocy społecznej</p> <p>3.7.2. „Wyuczona” zależność od pomocy społecznej</p> <p>3.7.3. Ubodzy pracujący</p> <p>4. Niska dostępność obiektów handlowych i usługowych w części OF PN2020</p> <p>4.1. Brak obiektów handlowych w niektórych miejscowościach</p> <p>4.2. Mała dostępność do usług rzemieślniczych</p>
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niski standard życia mieszkańców • Silne zjawisko migracji • Ubożenie społeczeństwa
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa nowych i adaptacja istniejących budynków na mieszkania komunalne i socjalne • Zapewnienie odpowiedniego standardu mieszkań komunalnych i socjalnych • Opracowanie lokalnego programu „Mieszkanie dla młodych” w oparciu o Towarzystwo Budownictwa Społecznego (TBS) • Połączenie budownictwa mieszkaniowego z tworzeniem infrastruktury towarzyszącej • Opracowanie i wdrażanie lokalnych programów rewitalizacji • Utworzenie bezpłatnych miejsc punktów porad prawnych w zakresie prawa pracy (dla pracowników) • Zwiększenie liczby stałych patroli policyjnych, większy kontakt dzielnicowego ze społeczeństwem • Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie poszanowania wspólnego mienia wśród dzieci i młodzieży • Realizacja projektów dla dzieci i młodzieży w ramach pedagogiki ulicy • Wdrożenie programu związanego z asystenturą rodziny • Opracowanie i wdrożenie programów promujących wartości rodzinne • Stworzenie systemu zachęt dla przedsiębiorców zainteresowanych rozpoczęciem działalności rzemieślniczej • Prowadzenie wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym za pomocą podmiotów ekonomii społecznej

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie kwalifikacji i doświadczenia osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej i ośrodkach pomocy społecznej
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu [SRWO, s. 90] • 2.3. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji [SRWO, s. 93] • 5.1. Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych [SRWO, s. 102] • 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich [SRWO, s. 118] • 10.4. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią [SRWO, s. 121]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) • VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9iv (działanie 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych) • X INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNA Pi 9b (działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji) • III GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Pi 4c (działanie 3.2 Efektywność energetyczna) • VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9v (działanie 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej)
Powiązanie z PO Cyfrowa Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa, PI 2.c
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Pi 9i
Powiązanie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Pd. 7.2
Powiązanie z Programem Interreg EUROPA ŚRODKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2. Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 4c • Oś 3. Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 6e

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 35. Omówienie celu operacyjnego 1.2 Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczony dostęp do usług medycznych i programów profilaktycznych <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Ograniczony dostęp do lecznictwa zamkniętego <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Niewystarczająca liczba kontraktowanych przez NFZ łóżek szpitalnych na niektórych oddziałach 1.1.2. Duża odległość z części OF PN2020 do szpitali 1.1.3. Brak oddziału geriatrycznego i paliatywnego 1.1.4. Długi czas oczekiwania na umieszczenie w ZOL-ach (zakładach opiekuńczo-leczniczych) i hospicjach, deficyt miejsc

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	
	<p>1.2. Ograniczony dostęp do leczenia otwartego, wydłużony czas oczekiwania na wizytę u lekarza pierwszego kontaktu</p> <p>1.3. Długi czas oczekiwania na badania specjalistyczne, zabiegi, operacje</p> <p>1.4. Brak dostępu do niektórych lekarzy specjalistów, szczególnie w niektórych częściach OF PN2020</p> <p>1.5. Niedostateczna opieka psychologiczna i psychiatryczna</p> <p>1.6. Niska dostępność zabiegów rehabilitacyjnych</p> <p>1.7. Słabo rozwinięta medyczna opieka domowa</p> <p>1.8. Uboga oferta badań i projektów profilaktycznych</p> <p>2. Nieodpowiednia jakość świadczonych usług medycznych</p> <p>2.1. Niski poziom świadczonych usług medycznych</p> <p>2.1.1. Niewystarczające zlecenie badań i wydawanie skierowań przez lekarzy</p> <p>2.1.2. Niewystarczający poziom wykonywania badań profilaktycznych (POZ)</p> <p>2.1.3. Słabo rozwinięty rynek komercyjnej służby zdrowia (poza NFZ)</p> <p>2.1.4. Ograniczona współpraca podmiotów ochrony zdrowia typu zamkniętego (np. szpitale)</p>
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niski standard życia mieszkańców
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięta infrastruktura społeczna
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrożenie programów profilaktyki zdrowotnej skierowanej do społeczeństwa • Przeprowadzanie kampanii społecznych dotyczących profilaktyki prozdrowotnej • Promowanie zdrowego stylu życia • Modernizacja placówek opieki zdrowotnej w celu podniesienia standardu opieki • Zwiększenie dostępu do weekendowej i świątecznej opieki medycznej • Wprowadzenie systemu gratyfikacji dla placówek ochrony zdrowia, które w znaczący sposób podniosły jakość świadczonych usług zdrowotnych • Zwiększenie konkurencyjności placówek medycznych, oferowanie przez pracodawców oferty medycznej • Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, w tym geriatrów i dietetyków • Prowadzenie działań na rzecz utworzenia oddziału geriatrycznego i paliatywnego • Prowadzenie badań dotyczących wpływu zanieczyszczenia powietrza (niska emisja) na stan zdrowia mieszkańców • Rozwój e-usług w służbie zdrowia
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 4.2. Rozwój sektora usług rynkowych [SRWO, s. 99] • 5.1. Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych [SRWO, s. 102]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na	<ul style="list-style-type: none"> • VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9iv (działanie 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8vi (działanie 7.4

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	
lata 2014-2020	Wydłużanie aktywności zawodowej) • X. INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 2c (działanie 10.3 E-usługi publiczne)
Powiązanie z PO Infrastruktura i Środowisko	• Oś priorytetowa IX Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia Pi 9a
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	• Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Pi 9iv

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 36. Omówienie celu operacyjnego 1.3 Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczny poziom opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Niski poziom opieki geriatrycznej i paliatywnej <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Niewystarczająca liczba personelu przygotowanego do opieki nad osobami starszymi i wymagającymi opieki paliatywnej 1.1.2. Niedostateczna infrastruktura dla potrzeb opieki nad osobami starszymi i wymagającymi opieki paliatywnej 1.1.3. Niewystarczająca opieka medyczna i rehabilitacyjna dla osób w wieku senioralnym i wymagającymi opieki paliatywnej 1.2. Uboga oferta profilaktyczna i długi czas oczekiwania na możliwość skorzystania z usług rehabilitacyjnych i sanatoryjnych 1.3. Brak strategicznej wizji rozwoju usług dla osób starszych 1.4. Słabo rozwinięta infrastruktura społeczna i oferta dla seniorów <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. Słaba oferta zajęć aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne 1.4.2. Mała liczba organizacji aktywizujących osoby starsze 1.4.3. Niedobór środków na działalność związaną z opieką nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi 1.4.4. Brak informacji o formach opieki nad osobami starszymi i chorymi 1.5. Rosnące obciążenie budżetu gminy kosztami opieki nad ludźmi starszymi 2. Braki w zakresie opieki społecznej <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Duże koszty systemu opieki społecznej 2.2. Brak wystarczających środków na organizację opieki społecznej <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1. Brak wystarczających środków na formy wsparcia dla rodzin wydolnych wychowawczo o niskich dochodach i dużej dzietności oraz rodzin niezaradnych 2.3. Słabo rozwinięta możliwość kontroli wydatkowania przez beneficjentów środków z pomocy społecznej 2.4. Brak skutecznej aktywizacji osób wykluczonych

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	
	<p>społecznie</p> <p>2.4.1. Słabo rozwinięta opieka nad osobami niedostosowanymi społecznie</p> <p>2.4.2. Brak skutecznych systemów wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>2.4.3. Mała liczba innowacyjnych form opieki</p> <p>2.5. Zdarzenia losowe (teren zalewowy) – konieczność pomocy z OPS</p> <p>2.6. Roszczeniowa postawa części mieszkańców wobec instytucji wspierających: ośrodków pomocy społecznej, powiatowego urzędu pracy itp.</p> <p>3. Niewystarczający poziom opieki nad dziećmi</p> <p>3.1. Ograniczony dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3</p> <p>3.1.1. Brak żłobków w niektórych gminach</p> <p>3.1.2. Niewystarczająca liczba miejsc w istniejących żłobkach</p> <p>3.1.3. Niewystarczająco rozwinięty system innych form opieki nad dziećmi do lat 3 (opiekun dzienny, kluby dziecięce itp.)</p> <p>3.2. Ograniczony dostęp do opieki przedszkolnej</p> <p>3.2.1. Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach</p> <p>3.2.2. Zbyt krótki czas dziennej opieki przedszkolnej</p> <p>3.2.3. Przystarzała baza przedszkolna w niektórych miejscowościach</p> <p>3.3. Przepełnione szkoły podstawowe i gimnazjalne</p> <p>3.3.1. Nieuzasadniona likwidacja szkół w niektórych miejscowościach</p>
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niski standard życia mieszkańców • Niepełne wykorzystanie kapitału społecznego
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięta infrastruktura społeczna • Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zależności między zasiłkami a pracą na rzecz gminy i społeczności lokalnej • Opracowanie i wdrożenie programu zapobiegającego wykluczeniu społecznemu części mieszkańców • Wprowadzenie innowacji społecznych w zakresie usług społecznych • Stworzenie prężnych grup roboczych w obszarze modelowania społeczeństwa • Zwiększenie liczby placówek dziennych do kompleksowej opieki nad osobami starszymi, w tym stworzenie dziennego domu opieki nad osobami starszymi • Zwiększenie miejsc w placówkach zajmujących się aktywizacją osób starszych oraz rozbudowanie oferty tych placówek • Wprowadzenie innowacyjnych form opieki nad osobami starszymi • Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów, aktywizacja osób starszych poprzez zwiększony dostęp do ćwiczeń rehabilitacyjnych i aktywności fizycznej • Stworzenie zintegrowanej bazy danych: miejsc pomocy oraz organizacji zajmujących się osobami starszymi • Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i wzbogacanie oferty zajęć

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	
	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech • Dostosowanie godzin otwarcia żłobków/przedszkoli do różnych godzin pracy • Dopuszczenie świetlic, klubów, bibliotek, zwiększenie kadry • Działania lobbujące na rzecz zwiększenia jakości opieki nad osobami z problemami psychicznymi • Zatrudnienie większej liczby specjalistów w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, rehabilitacja dla dzieci, w szkołach i w przedszkolach • Stworzenie domu opieki nad osobami uzależnionymi • Prowadzenie działań profilaktycznych przeciw uzależnieniu i przemocy domowej • Zwiększenie dostępu do ośrodka dla ofiar przemocy domowej • Zwiększenie opieki nad osobami niepełnosprawnymi, które pozostają bez opieki (np. zapewnienie miejsca w odpowiednim ośrodku, opiekuna dla takiej osoby) • Zwiększenie opieki rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych i innych osób potrzebujących rehabilitacji • Zindywidualizowanie podejścia do rodzin mających problemy społeczne • Zwiększenie wsparcia dla rodzin wielodzietnych, niezaradnych ekonomicznie, ale wydolnych wychowawczo • Stworzenie infrastruktury dla zapewnienia integracji społecznej i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi • Wspieranie działań służących doszkalananiu i zdobywaniu nowych kompetencji przez pracowników OPS oraz instytucji zajmujących się opieką nad osobami starszymi i dziećmi
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu [SRWO, s. 90] • 1.5. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych [SRWO, s. 90] • 2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego [SRWO, s. 93] • 5.1. Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych [SRWO, s. 102]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9iv (działanie 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych) • VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) • IX WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI Pi 10i (działanie 9.1 Rozwój edukacji) • X INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 9a (działanie 10.1 Infrastruktura społeczna na rzecz wyrównania nierówności w dostępie do usług) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8iv (działanie 7.6 Godzenie życia zawodowego i prywatnego)
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Pi 9i, Pi 9iv • Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 37. Omówienie celu operacyjnego 1.4 Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	
Cel operacyjny 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska aktywność mieszkańców w zakresie kultury <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Ograniczony dostęp do oferty kulturalnej dla części mieszkańców <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Utrudniony dostęp i ograniczona oferta zajęć pozaszkolnych dla młodzieży i dzieci z terenów wiejskich 1.1.2. Ograniczona oferta kulturalna w niektórych wsiach, niewykorzystane istniejące obiekty (sale wiejskie, świetlice, domy kultury) – część z nich w złym stanie technicznym 1.1.3. Utrudniony dostęp do oferty kulturalnej m.in. ze względów ekonomicznych 1.1.4. Brak miejsc spotkań i rozrywki odpowiednich do organizowania spotkań rodzinnych, integracyjnych, itp. 1.2. Nieadekwatny do potrzeb mieszkańców poziom oferty kulturalnej w części OF PN2020 <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Oferta zajęć w świetlicach oraz zajęć pozalekcyjnych niewystarczająca w stosunku do potrzeb mieszkańców 1.2.2. Niepełne wykorzystanie potencjału wynikającego z wielokulturowości obszaru 1.2.3. Niepełne wykorzystanie potencjału związanego z lokalnymi artystami i znanymi postaciami związanymi z obszarem 1.2.4. Niewystarczający stan wyposażenia ośrodków kultury, świetlic 1.2.5. Niska jakość oferty kulturalnej w mniejszych gminach 1.3. Niedostatecznie rozwinięty system informacji o ofercie kulturalnej w subregionie 1.4. Niski poziom czytelnictwa <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. Oferta bibliotek nie w pełni odpowiadająca potrzebom mieszkańców 2. Niepełne zaspokojenie potrzeb społeczności w zakresie sportu i rekreacji <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Słaby poziom rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Ograniczona dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych 2.2. Brak mini-infrastruktury sportowej <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1. Brak placów zabaw, siłowni zewnętrznych, terenów rekreacyjnych (szczególnie w niektórych wsiach) 2.3. Niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek rowerowych 2.4. Niska aktywność fizyczna wśród osób dorosłych i seniorów <ol style="list-style-type: none"> 2.4.1. Słabo rozwinięta oferta w dziedzinie kultury, sportu i rekreacji dla osób starszych i pracujących
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięta infrastruktura społeczna
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa istniejących i budowa nowych ogólnodostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych • Wykorzystanie potencjału siatkarskiego – prowadzenie SKS-ów

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców

Cel operacyjny 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców

	<p>dla uczniów (w tym przez zawodowców mieszkających w OF PN2020), budowa profesjonalnej hali sportowej, pozyskanie sponsora dla drużyny siatkarskiej, organizacja zawodów siatkarskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie zintegrowanych systemów ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych • Organizacja większej liczby ogólnodostępnych imprez • Rozbudowa i wyposażenie bazy placówek kultury • Zwiększenie możliwości przekazania pomieszczeń na działalność organizacji pozarządowych związanych z kulturą • Prowadzenie wsparcia doradczego na rzecz zwiększania jakości działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe i inicjatywy obywatelskie • Zwiększenie dostępności do obiektów kulturalnych, zróżnicowanie oferty kulturalnej • Zwiększenie promocji oferty kulturalnej wśród mieszkańców • Badanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców OF PN2020 w zakresie dostępu do kultury • Doposażenie bibliotek, również w komputery i czasopisma • Stworzenie ogólnodostępnych miejsc spotkań dla lokalnej społeczności • Modernizacja wystaw muzealnych (wprowadzenie wystaw multimedialnych) • Zwiększenie wykorzystania aplikacji i usług teleinformatycznych związanych z kulturą • Prowadzenie zajęć w zakresie edukacji kulturalnej dla mieszkańców • Zwiększenie liczby wydawnictw w celu propagowania wielokulturowości obszarów przygranicznych • Zagospodarowanie powierzchni istniejących terenów zielonych i małej architektury (tworzenie parków, pomniki, fontanny) • Prowadzenie działań służących dokształcaniu i zwiększaniu kompetencji kadry zatrudnionej w instytucjach kultury
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej [SRWO, s. 93] • 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury [SRWO, ss. 102-103]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • V OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO Pi 6c (działanie 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury)
Powiązanie z PO Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa IX VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury. Pi 6c
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa
Powiązanie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Pd. 7.4, Pd. 7.6
Powiązanie z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia, Pi 2.1.
Powiązanie z Programem Interreg EUROPA ŚRODKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 3. Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców

Cel operacyjny 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców

ŚRODKOWEJ, Pi 6c

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 38. Omówienie celu operacyjnego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego

Cel operacyjny 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki

Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. System kształcenia niedostosowany do potrzeb rynku pracy <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Słaba komunikacja pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za różne etapy edukacji i kształcenie zawodowe <ol style="list-style-type: none"> 1.2. Niski poziom wykształcenia większości osób bezrobotnych <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Niski poziom kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych 1.2.2. Małe zainteresowanie bezrobotnych podnoszeniem kwalifikacji 1.2.3. Ograniczone środki na szkolenia zawodowe, kursy, przekwalifikowanie się 1.2.4. Niska efektywność szkoleń dla osób bezrobotnych 1.3. Niski poziom kształcenia zawodowego <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Brak spójności między ofertą edukacyjną a ofertą zatrudnienia 1.3.2. Szkolnictwo zawodowe nie zapewnia zdobycia kwalifikacji potrzebnych na rynku pracy 1.4. Rosnąca grupa młodych bezrobotnych z wyższym wykształceniem <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. Niektóre kierunki kształcenia niedostosowane do wymogów rynku pracy 2. Niski kapitał ludzki części mieszkańców <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Brak nawyku uczenia się przez całe życie u części mieszkańców 2.2. Słabo rozwinięta oferta kształcenia pozaszkolnego 2.3. Słaby dostęp do szkolnictwa ponadgimnazjalnego o wysokim poziomie kształcenia
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie kierunków kształcenia do rynku pracy • Prowadzenie badań w zakresie potrzeb rynku pracy • Promocja szkół zawodowych i technikum – wykształcenia zawodowego • Prowadzenie doradztwa zawodowego w szkołach gimnazjalnych • Zwiększenie roli kształcenia ustawicznego (dającego możliwości przekwalifikowania się lub doksztalcenia zawodowego) • Zapoznanie praktyczne dzieci i młodzieży ze specyfiką pracy poszczególnych zawodów • Zwiększenie dostępu do programów innowacyjnych w placówkach oświatowych, stworzenie warunków do kreatywnego i innowacyjnego myślenia • Promowanie i wspieranie osób utalentowanych w placówkach oświatowych • Prowadzenie działań służących doszkalaniam, podnoszeniu umiejętności przez kadre placówek oświatowych • Budowa i modernizacja placówek oświatowych, doposażenie

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Cel operacyjny 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	
	<p>placówek oświatowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie oferty uczelni wyższych w OF PN2020 • Wprowadzenie stypendiów dla studentów oferowane przez gminy u pracodawców, ale powiązanych z konkretnymi zadaniami • Zwiększenie współpracy z zakładami pracy poprzez zwiększenie liczby zajęć praktycznych, zwiększenie wykwalifikowanego personelu zawodowego • Stworzenie i utrzymanie atrakcyjnej, dostosowanej do potrzeb oferty zajęć pozalekcyjnych • Tworzenie programów letnich staży zawodowych dla uczniów
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • II.1.1 Programy edukacyjne na różnych poziomach kształcenia • II.2.1 Wykształcona kadra na rzecz specjalizacji regionalnych • II.2.3 Programy edukacyjne dla inteligentnego rzemiosła • II.3.2 Współpraca nauki i gospodarki
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy [SRWO, s. 89] • 1.2. Wspieranie kształcenia ustawicznego [SRWO, ss. 89-90] • 3.2. Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu [SRWO, s. 96] • 5.1. Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych [SRWO, s. 102]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • IX WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI Pi 10i (działanie 9.1 Rozwój edukacji) • IX WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI Pi 10iv (działanie 9.2 Rozwój kształcenia zawodowego) • IX WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI Pi 10iii (działanie 9.3 Wsparcie kształcenia ustawicznego) • X INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 10a (działanie 10.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej)
Powiązanie z PO Cyfrowa Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa, PI 2.c
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Pi 9i, Pi 10i • Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa
Powiązania z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • MO1 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Pd. 1.1
Powiązaniem z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 3. Edukacja i kwalifikacje, Pi 3.1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 39. Omówienie celu operacyjnego 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	
Powiązanie z problemami	<p>1. Niski poziom kapitału społecznego</p> <p>1.1. Niepełne wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych</p> <p>1.1.1. Niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych</p> <p>1.1.2. Niewielkie zainteresowanie czynnym uczestnictwem w życiu społecznym</p> <p>1.1.3. Mała liczba aktywnie działających na rzecz całej społeczności organizacji pozarządowych</p>

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	
	<ul style="list-style-type: none"> 1.2. Mała liczba organizacji młodzieżowych – niewielkie zainteresowanie ludzi młodych pracą społeczną 1.3. Negatywne postawy części społeczeństwa: demoralizacja, brak gotowości działania na rzecz dobra wspólnego, roszczeniowość 1.3.1. Antagonizmy między grupami mieszkańców, malejący stopień integracji społeczności lokalnych (brak miejsc integracji) 1.4. Media społecznościowe wpływają na obniżenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne 1.5. Niska wiedza części mieszkańców na temat zasobów lokalnych (historia, kultura, znani mieszkańcy)
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie kapitału społecznego
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Strategii Rozwoju Społecznego OF PN2020 • Realizacja programów i prac aktywizujących młodzież na rzecz społeczności lokalnej • Opracowanie i wdrożenie programów/projektów integrujących i wzmacniających więzi międzypokoleniowe, więzi w społecznościach lokalnych • Tworzenie nowych zajęć pozalekcyjnych w klubach sportowych przy szkołach, rozgrywki międzyszkolne angażujące zarówno dzieci, jak i rodziców • Zwiększenie otwartości instytucji na wolontariuszy • Opracowanie i wdrożenie programów zachęcających mieszkańców do angażowania się w życie społeczne • Diagnozowanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie realizacji programu kierowanego do społeczności OF PN2020 • Organizowanie festynów, zabaw angażujących mieszkańców, włączanie mieszkańców w działania na rzecz gmin, budowanie więzi społecznych • Stworzenie mapy instytucji, stowarzyszeń działających w OF PN2020. Stworzenie systemu wzajemnej informacji • Podejmowanie działań na rzecz wzrostu poziomu udziału społeczeństwa w życiu publicznym • Zwiększanie partycypacji publicznej poprzez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych • Tworzenie rad działalności pożytku publicznego • Promowanie i wsparcie dla grup samopomocowych i działań lokalnych • Wsparcie dla tworzenia centrów aktywności lokalnych • Wsparcie dla tworzenia środowisk kulturotwórczych • Promocja i wsparcie dla rozwoju wolontariatu • Prowadzenie programów wsparcia dla organizacji pozarządowych i służących wzrostowi kompetencji jej członków • Wspieranie współpracy organizacji pozarządowych w ramach OF PN2020
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego [SRWO, s. 93]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na	<ul style="list-style-type: none"> • VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) • X. INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 2c

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	
lata 2014-2020	(działanie 10.3 E-usługi społeczne)
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa
Powiązaniem z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 4. Współpraca instytucji i społeczności, Pi 4.1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 40. Omówienie celu operacyjnego 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej

Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	
Cel operacyjny 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury technicznej <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Niski poziom rozwoju sieci tele-informatycznej <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Niedostateczny rozwój sieci komórkowych – problemy z zasięgiem 1.1.2. Ograniczony dostęp do Internetu szerokopasmowego 1.2. Słabe uzbrojenie terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Słabo rozwinięta sieć ciepłownicza i gazowa szczególnie na terenach wiejskich 1.2.2. Słabo rozwinięty system gospodarki ściekowej i opadowej <ol style="list-style-type: none"> 1.2.2.1. Słabo rozwinięty system gospodarki ściekowej na niektórych obszarach wiejskich 1.2.2.2. Nieuregulowana gospodarka wodami opadowymi, braki w instalacji deszczowej 1.3. Bariery architektoniczne (dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej i rodzin z małymi dziećmi) 2. Niski poziom poczucia bezpieczeństwa części mieszkańców <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Niewystarczająca zdolność do reagowania na zagrożenia <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Braki wyposażenia w sprzęt jednostek ratowniczych (np. OSP, WOPR) 2.1.2. Mała liczba ochotników do OSP 2.1.3. Niedostateczne wyposażenie miejsc wyznaczonych dla ewakuacji ludności na wypadek klęsk żywiołowych 2.2. Powodzie i podtopienia <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1. Zły stan techniczny części infrastruktury przeciwpowodziowej
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Braki w zakresie infrastruktury technicznej • Niski standard życia mieszkańców
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjność środowiska naturalnego
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój szerokopasmowej sieci internetowej • Wprowadzenie ogólnodostępnych hot-spotów (Wi-Fi) • Likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych, w miejscach publicznych • Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej • Prowadzenie programów wspierających tworzenie przydomowych oczyszczalni ścieków • Inwentaryzacja, modernizacja i rozwój sieci kanalizacji deszczowej • Rozwój systemu melioracyjnego i odprowadzania wód

Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	
Cel operacyjny 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	
	<p>gruntowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie programów dobrojenia terenów inwestycyjnych i przeznaczonych pod rozwój mieszkalnictwa • Wspieranie rozwoju sieci ciepłowniczej • Wspieranie rozwoju sieci gazowej • Prowadzenie programu wspierającego dostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz matek z małymi dziećmi • Prowadzenie programów doposażenia jednostek OSP w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof • Wspieranie działań służących do rozbudowy i poprawy stanu istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej • Opracowanie u wdrożenie spójnego dla OF PN2020 i sąsiadów systemu informowania i reagowania w przypadku zagrożeń (naturalnych, ale także związanych np. z ruchem komunikacyjnym) • Wyznaczanie, w planowaniu przestrzennym, obszarów zalewowych – odtwarzanie naturalnych koryt rzecznych • Wyznaczanie i wyposażanie obszarów wyznaczonych dla ewakuacji ludności na wypadek klęsk żywiołowych • Stworzenie systemu wczesnego ostrzegania ludności przed zagrożeniami
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • I.2.1 Zintegrowane zasoby infrastrukturalne
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 5.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego [SRWO, s. 102] • 7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej [SRWO, s. 110] • 7.5. Przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych [SRWO, s. 111]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • III GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Pi 4e (działanie 3.1 Strategie niskoemisyjne) • IV ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM Pi 5b (działania: 4.1 Mała retencja, 4.2 System wczesnego reagowania i ratownictwa) • V OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO Pi 6b (działanie 5.4 Gospodarka wodnościekowa) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8iv (działanie 7.6 Godzenie życia zawodowego i prywatnego) • X. INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 2c (działanie 10.3 E-usługi społeczne)
Powiązanie z PO Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Pi 4.I, Pi 4.III, Pi 4.V, Pi 4.VI • Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Pi 5.II, Pi 6.II • Oś priorytetowa IX Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia Pi 9a
Powiązanie z PO Cyfrowa Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś I. Powszechny dostęp do szybkiego internetu, PI 2.a
Powiązanie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Pd. 7.2
Powiązaniem z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • OŚ 1. Wspólne zarządzanie ryzykiem, Pi 1.1

Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	
Cel operacyjny 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	
Powiązanie z Programem Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2. Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 4c • Oś 3. Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 6c

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 41. Omówienie celu operacyjnego 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej

Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	
Cel operacyjny 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostatecznie rozwinięty system komunikacji wewnętrznej <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Brak spójnej komunikacji publicznej <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Utrudniony dostęp dla części mieszkańców do wydajnej komunikacji publicznej 1.1.2. Brak połączeń komunikacyjnych z niektórymi miejscowościami OF PN2020 1.1.3. Nieaktywny osobowy transport kolejowy w części obszaru OF PN2020 1.2. Niewystraszające fundusze na utrzymanie dróg 1.3. Brak współpracy samorządów przy modernizacji oraz rozwoju dróg i ścieżek rowerowych <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Brak spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych 1.4. Brak obwodnic wokół niektórych miejscowości 1.5. Zły stan części dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich 2. Niedostatecznie rozwinięty system komunikacji zewnętrznej <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Słabo rozwinięta, trudno dostępna sieć transportu publicznego (brak połączenia części obszaru z miastem wojewódzkim) 2.2. Brak codziennej publicznej komunikacji transgranicznej (istnieje weekendowa komunikacja do Jesenika) 2.3. Zły stan techniczny części infrastruktury drogowej oraz kolejowej Nysa-Opole 2.4. Brak transgranicznej łączności drogowej z autostradą <ol style="list-style-type: none"> 2.4.1. Brak połączenia z autostradą po stronie czeskiej 2.5. Dominacja transportu samochodowego skutkująca negatywnym wpływem na środowisko naturalne
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Braki w zakresie infrastruktury technicznej
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre skomunikowanie zewnętrzne i wewnętrzne
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Strategii Rozwoju Transportu OF PN2020 • Opracowanie Koncepcji systemu zintegrowanego transportu publicznego dla OF PN2020 • Stworzenie spójnego systemu komunikacji publicznej na obszarze OF PN2020 • Rozwój sieci połączeń komunikacji publicznej • Utworzenie centrów przesiadkowych w OF PN2020 • Rozwój systemu połączeń transgranicznych • Zwiększenie połączeń i częstotliwości kursowania komunikacji publicznej • Modernizacja i rozwój sieci dróg w OF PN2020 • Poprawa stanu i oznakowania dróg, modernizacja chodników • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego

Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	
Cel operacyjny 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury dla potrzeb branży logistycznej i turystycznej (parkingi przy drogach krajowych) • Zwiększenie liczby darmowych miejsc parkingowych w miastach • Rozwój sieci ścieżek i dróg rowerowych, ich oznakowania; rozwój i oznakowanie rowerowych połączeń transgranicznych • Wsparcie dla tworzenia i odtworzenia pasażerskich połączeń kolejowych • Wprowadzenie wspólnego biletu komunikacyjnego w OF PN2020 • Zakup niskoemisyjnego nowego i renowacja istniejącego taboru (system redukcji emisji) transportu publicznego • Modernizacja i rewitalizacja infrastruktury dworcowej
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 6.1. Rozwój powiązań transportowych [SRWO, s. 106] • 6.2. Poprawa dostępności do aglomeracji opolskiej [SRWO, s. 106] • 6.3. Integracja systemu transportu zbiorowego [SRWO, s. 107] • 6.4. Poprawa bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych [SRWO, s. 107]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • III GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Pi 4e (działanie 3.1 Strategie niskoemisyjne) • VI ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT NA RZECZ MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW Pi 7b (działanie 6.1 Infrastruktura drogowa) • VI ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT NA RZECZ MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW Pi 7d (działanie 6.2 Nowoczesny transport kolejowy)
Powiązanie z PO Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa V: Rozwój transportu kolejowego w Polsce Pi 7.I, Pi 7.III, • Oś priorytetowa VI: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach Pi 4.V
Powiązanie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Pd. 7.2
Powiązaniem z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia, Pi 2.1. • Oś 4. Współpraca instytucji i społeczności, Pi 4.1.
Powiązanie z Programem Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2. Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 4e • Oś 4. Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych EUROPY ŚRODKOWEJ, Pi 7b, Pi 7c

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 42. Omówienie celu operacyjnego 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w zakresie ładu przestrzennego <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Brak wspólnego planowania rozwoju 1.2. Brak aktualnych i obowiązujących dokumentów planistycznych w części OF PN2020 1.3. Zdegradowana część centrów miast i wsi <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Ograniczenia układu funkcjonalnego przestrzeni zabudowlanych 1.4. Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej i prywatnej

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	
	1.4.1. Niewystarczająca liczba obiektów małej architektury 1.4.2. Mała liczba przestrzeni zielonych (parków) 1.4.3. Brak zagospodarowania części budynków znajdujących się we własności prywatnej 1.4.4. Niezagospodarowane tereny po byłych zakładach pracy 1.5. Skomplikowane i kosztowne procedury związane z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji rolnej
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niska atrakcyjność przestrzenna • Niski standard życia mieszkańców
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał kulturowy
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrożenie planów rewitalizacji przestrzeni miejskiej oraz wiejskiej • Tworzenie programów rewitalizacji bądź wsparcia dla renowacji obiektów zabytkowych • Tworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • Wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych typu greenfield oraz brownfield • Prowadzenie programu uzbrajania istniejących i nowych terenów inwestycyjnych • Prowadzenie działań służących zwiększeniu liczby obiektów małej infrastruktury • Tworzenie centrów różnorodności biologicznej • Rewitalizowanie i tworzenie nowych przestrzeni parkowych • Rewitalizowanie i tworzenie nowych miejsc do rekreacji i aktywnego wypoczynku • Budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego • Rozwój elektronicznych systemów informacji przestrzennej • Rewaloryzacja parków, skwerów, terenów zieleni
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności [SRWO, ss. 110-111] • 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich [SRWO, s. 118] • 10.4. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią [SRWO, s. 121]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3a (działanie 2.2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) • V OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO Pi 6d (działanie 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej) • V OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO Pi 6c (działanie 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury) • X INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 9b (działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji) • X. INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 2c (działanie 10.3 E-usługi publiczne)
Powiązanie z PO Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Pi 6.IV
Powiązaniem z Programem	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2. Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów			
Cel operacyjny 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego			
INTERREG	V-A	Republika	wspierania zatrudnienia, Pi 2.1.
Czeska-Polska			
Powiązanie z Programem Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA			<ul style="list-style-type: none"> Oś 3. Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 6c, Pi 6e

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 43. Omówienie celu operacyjnego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadawalający stan środowiska naturalnego <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Niska ekoświadomość części mieszkańców <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Niska dbałość o przestrzeń publiczną 1.1.2. Dewastacja terenów zielonych, w tym drzewostanów 1.2. Zanieczyszczenie środowiska wodnego <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Eutrofizacja w obrębie zbiorników wodnych (wskutek braku kanalizacji) 1.2.2. Utrudnienia dotyczące budowy przydomowych oczyszczalni ścieków 1.2.3. Braki infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych szczególnie na obszarach wiejskich 1.3. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Zjawisko niskiej emisji 1.4. Zanik przyrody naturalnej poprzez tworzenie dużych areałów rolnych oraz zastosowanie środków chemicznych w produkcji rolnej 2. Niski poziom wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Brak infrastruktury pod OZE 2.2. Utrudnienia prawne, w tym związane z procedurą transgraniczną, dotyczące rozwoju OZE 2.3. Protesty społeczne przeciwko wykorzystaniu OZE 2.4. Wysokie koszty instalacji OZE 3. Niedostateczna jakość gospodarki odpadami <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Nieefektywny system gospodarki odpadami <ol style="list-style-type: none"> 3.1.1. Ograniczenia wynikające z ustawy związane np. z budową Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych 3.1.2. Niskie wskaźniki segregacji odpadów w niektórych gminach 3.1.3. Dzikie wysypiska śmieci 3.2. Utrudnienia w możliwości przetworzenia odpadów komunalnych <ol style="list-style-type: none"> 3.2.1. Niewykorzystany potencjał biomasy (biogazownie) 3.2.2. Zmniejszona liczba miejsc składowania zmieszanych odpadów komunalnych
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie środowiska naturalnego
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> Atrakcyjność środowiska naturalnego
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie edukacji proekologicznej wśród mieszkańców OF PN2020 Wspieranie działań służących oczyszczaniu zbiorników wodnych

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	
	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie ekologicznej produkcji rolnej • Prowadzenie programów ograniczania niskiej emisji i zwiększania efektywności energetycznej • Wspieranie adaptacji do zmian klimatycznych • Wspieranie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej • Tworzenie programów wykorzystywania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) • Zwiększenie poziomu wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) w sektorze publicznym i prywatnym • Utworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami w OF PN2020 • Likwidacja dzikich wysypisk śmieci • Stworzenie i wdrożenie systemu pomiaru i informacji o zanieczyszczeniach powietrza • Promowanie wykorzystania ekologicznych i energooszczędnych technologii, form produkcji i użytkowania energii w przedsiębiorstwach • Ochrona i odbudowa zdegradowanych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych • Rozwój infrastruktury do recyklingu, sortowania i kompostowania oraz selektywnej zbiórki odpadów
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej [SRWO, s. 110] • 7.2. Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki [SRWO, s. 110] • 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności [SRWO, ss. 110-111] • 7.4. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych [SRWO, s. 111] • 9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast [SRWO, s. 118]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • III. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Pi 4e (działanie 3.1 Strategie niskoemisyjne) • III. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Pi 4c (działanie 3.2 Efektywność energetyczna) • III. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Pi 4b (działanie 3.4 Efektywność energetyczna w MŚP) • III. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Pi 4a (działanie 3.3 Odnawialne źródła energii) • V OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO Pi 6d (działanie 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej) • V OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO Pi 6a (działanie 5.2 Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi)
Powiązanie z PO Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Pi 6.I, Pi 6.II, 6.III, 6.IV,
Powiązania z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • MO1 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Pd. 1.1, Pd. 1.2 • M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Pd. 7.2, Pd. 7.6 • M08 – Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów, Pd. 8.1
Powiązanie z Programem Współpracy Interreg EUROPA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2. Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 4c

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	
ŚRODKOWA	<ul style="list-style-type: none"> Oś 3. Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 6c
Powiązanie z Programem EWT INTERREG EUROPA	<ul style="list-style-type: none"> Oś 3. Gospodarka niskoemisyjna, Pi 4e
Powiązanie z Programem EWT INTERREG EUROPA	<ul style="list-style-type: none"> Oś 1. Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje, Pi 1a, Pi 1b Oś 4. Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami, Pi 6c, Pi 6g

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 44. Omówienie celu operacyjnego 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego obszaru <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Niski poziom rozwoju bazy noclegowej 1.1.2. Niski poziom rozwoju bazy gastronomicznej 1.1.3. Słabo rozwinięty system informacji turystycznej 1.2. Słabo rozbudowana sieć gospodarstw agroturystycznych 1.3. Niski standard bazy okołoturystycznej <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna i turystyczna wokół akwenów 1.3.2. Brak spójnej sieci ścieżek turystycznych, w tym połączeń ze ścieżkami po stronie czeskiej 1.3.3. Brak finansów na odnowienie ścieżek rowerowych 1.4. Niszczące obiekty zabytkowe na terenach prywatnych (w części gmin) <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. Brak środków finansowych na remont zabytków 1.5. Słabo rozwinięte produkty turystyczne <ol style="list-style-type: none"> 1.5.1. Mała liczba produktów transgranicznych 1.5.2. Brak wspólnego produktu turystycznego, brak marki lokalnej 1.5.3. Niski poziom współpracy w zakresie turystyki 1.6. Niewykorzystane walory historyczno-przyrodnicze oraz turystyczne obszaru <ol style="list-style-type: none"> 1.6.1. Niewystarczające nakłady na turystykę, przyrodę, kulturę 1.6.2. Niewykorzystany potencjał turystyczny infrastruktury kolejowej 1.7. Stosunkowo niewielki ruch turystyczny 2. Niewykorzystany potencjał związany z położeniem przygranicznym <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Niewystarczająca współpraca gospodarcza <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Ograniczona współpraca w zakresie rynku pracy 2.1.2. Niedostateczna liczba produktów transgranicznych 2.1.3. Bariera kulturowa i językowa w kontaktach z Czechami 2.2. Słabo rozwinięta współpraca w zakresie oferty kulturalnej i turystycznej <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1. Brak spójnej, transgranicznej sieci ścieżek rowerowych 2.2.2. Słabo rozwinięta promocja i oznakowanie istniejących

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	
	<p>tras rowerowych</p> <p>2.3. Słabo rozwinięta wymiana informacji polsko-czeskiej</p> <p>2.4. Duże rozbieżności w istniejącym prawie (relacje polsko-czeskie)</p> <p>2.5. Zbyt sformalizowane procedury pozyskiwania środków na wspólne projekty transgraniczne</p>
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Braki w infrastrukturze i ofercie turystycznej • Ograniczona współpraca transgraniczna
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjność turystyczna • Położenie geograficzne
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięcie współpracy z partnerami czeskimi na poziomie organizacji, stowarzyszeń, klubów pozwalającej zwiększyć dostępność zasobów lokalnych mieszkańcom przygranicznych miejscowości • Rozbudowa bazy okołoturystycznej wokół jezior i innych atrakcji turystycznych, rozszerzenie oferty w tym zakresie • Rozwinięcie szlaków pieszych (m.in. droga św. Jakuba) • Stworzenie i wdrożenie spójnego systemu promocji, informacji oraz oznakowania turystycznego w OF PN2020 • Stworzenie spójnej, zintegrowanej informacji turystycznej o imprezach, bazie noclegowej, miejscach parkingowych, bazie gastronomicznej • Utworzenie wspólnej karty turystycznej w OF PN2020 • Utworzenie wspólnych produktów turystycznych w OF PN2020 w tym transgranicznych, np. wokół samochodu Nysa, związanych z potencjałem obiektów fortecznych • Wspieranie transgranicznych projektów kulturowych oraz turystycznych • Koordynacja działań dotyczących turystyki pomiędzy powiatami Partnerstwa (projekty Euroregionu Pradziad) • Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju turystyki jako gospodarczej możliwości rozwoju transgranicznego mikroregionu nysko-jesenickiego
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej [SRWO, s. 93] • 4.3. Wspieranie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw [SRWO, s. 99] • 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury [SRWO, ss. 102-103] • 10.1. Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych [SRWO, s. 121]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3b (działanie 2.4 Współpraca gospodarcza i promocja) • V OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO Pi 6c (działanie 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury)
Powiązanie z PO Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury. Pi 6c
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa
Powiązanie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Pd. 7.6
Powiązanie z Programem	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cel operacyjny 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	
INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	wspierania zatrudnienia, Pi 2.1. <ul style="list-style-type: none"> • Oś 3. Edukacja i kwalifikacje, Pi 3.1. • Oś 4. Współpraca instytucji i społeczności, Pi 4.1.
Powiązanie z Programem Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 3. Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE ŚRODKOWEJ, Pi 6c
Powiązanie z Programem EWT INTERREG EUROPA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 1. Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje, Pi 1a, Pi 1b • Oś 4. Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami, Pi 6c

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 45. Omówienie celu operacyjnego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewykorzystany potencjał istniejących przedsiębiorstw <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Niewielka liczba prężnie działających przedsiębiorstw <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Niska rentowność dużej części przedsiębiorstw 1.1.2. Brak wolnych środków przedsiębiorstw na rozwój biznesu 1.2. Mała liczba dużych przedsiębiorstw 1.3. Niedostateczny pakiet ułatwień i wsparcia lokalnego dla przedsiębiorców <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Niewystarczające i mało zróżnicowane zachęty dla przedsiębiorców 1.3.2. Brak systemu preferencji podatkowych dla przedsiębiorców 1.3.3. Brak ułatwień dla małych przedsiębiorstw 1.3.4. Mała liczba podmiotów wspierających działalność przedsiębiorstw 1.3.5. Słabo rozwinięta informacja gospodarcza 1.4. Niezadowalający poziom współpracy między biznesem a samorządem lokalnym <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. Obostrzenia prawne we współpracy przedsiębiorstw z samorządem 1.5. Trudności w pozyskaniu wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw <ol style="list-style-type: none"> 1.5.1. Niski odsetek przedsiębiorstw aplikujących o środki unijne 1.5.2. Niska świadomość pracodawców o możliwościach pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych 1.6. Niewykorzystanie możliwości produkcyjno-usługowych lokalnych przedsiębiorców <ol style="list-style-type: none"> 1.6.1. Problem ze zbytem produktów wytwarzanych przez przedsiębiorstwa 1.6.2. Brak rozeznania przedsiębiorców w zakresie nisz na rynku 1.6.3. Przerost branży handlowej nad pozostałymi 2. Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Mała liczba wdrażanych innowacji w przedsiębiorstwach <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Brak wolnych środków u przedsiębiorców na innowacje 2.1.2. Brak kredytów dla innowacyjnych przedsiębiorstw

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	
	<p>2.2. Niedostateczna współpraca sfery przemysłu z edukacją</p> <p>2.2.1. Słaby poziom wykorzystywania wyników badań naukowych</p> <p>2.3. Brak wsparcia dla innowacyjnej przedsiębiorczości</p> <p>2.3.1. Mała liczba instytucji otoczenia biznesu, które mogłyby pomóc we wdrażaniu innowacyjnych pomysłów</p> <p>3. Niski poziom przedsiębiorczości</p> <p>3.1. Niewystarczająca liczba inkubatorów przedsiębiorczości</p> <p>3.2. Utrudnienia dla osób z pomysłem na własną działalność gospodarczą</p> <p>3.2.1. Niedostateczny poziom opieki prawnej</p> <p>3.2.2. Niedostateczny poziom doradztwa podatkowego</p> <p>3.2.3. Niedostateczny poziom opieki księgowej</p> <p>3.3. Niska świadomość odnośnie możliwości pozyskiwania pomocy ze środków zewnętrznych wśród przedsiębiorstw</p> <p>3.4. Brak chęci do zakładania własnej działalności gospodarczej</p> <p>3.4.1. Mentalność postrzegania ludzi aktywnych, negatywny do nich stosunek w społeczności lokalnej</p> <p>3.4.2. Niewystarczające wsparcie dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą</p> <p>3.4.3. Obawy związane z ryzykiem podjęcia działalności gospodarczej</p>
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego • Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne warunki do rozwoju przedsiębiorstw
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrażanie programów wspierających start ludzi młodych na rynku pracy • Utworzenie centrum wsparcia, inkubatora z doświadczonymi ekspertami, którzy w odpowiedni sposób przygotowują osoby z pomysłem do rozpoczęcia własnej działalności • Promowanie działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości • Prowadzenie programów ułatwiających i promujących zakładanie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej • Opracowanie spójnego pakietu ulg i udogodnień dla nowych przedsiębiorców i inwestorów • Prowadzenie doradztwa w zakresie rozpoczęcia i rozwoju działalności gospodarczej • Działania na rzecz poprawy klimatu przedsiębiorczego – poprawa jakości obsługi przedsiębiorcy • Prowadzenie programów w celu dokształcania i zdobywania nowych kompetencji przez przedsiębiorców • Prowadzenie programów wspierających wzrost poziomu innowacyjności przedsiębiorstw i wprowadzanie nowych, innowacyjnych produktów oraz usług • Wsparcie instytucji naukowych oraz jednostek naukowo-badawczych przy rozwoju infrastruktury, związanej z inteligentnymi specjalizacjami regionu • Wsparcie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w zarządzaniu firmami i komunikacji z otoczeniem oraz klientem • Tworzenie programów i szkoleń związanych z eliminowaniem zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • I.1.1 Wiedza o potrzebach rozwojowych przedsiębiorstw • I.1.2 Przedsiębiorstwa z ponadregionalnym potencjałem rozwojowym • I.3.1 Regionalne sieci współpracy, w szczególności klastry • II.1.2 Środowisko przedsiębiorcze i proinnowacyjne • II.2.1 Wykształcona kadra na rzecz specjalizacji regionalnych • II.2.3 Współpraca środowisk innowacyjnych • II.3.2 Współpraca nauki i gospodarki • III.1.3 Wysoka jakość usług IOB • III.3.2 Oferta IOB dla specjalizacji inteligentnych
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy [SRWO, s. 89] • 2.3. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji [SRWO, s. 93] • 3.1. Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki [SRWO, s. 96] • 3.2. Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu [SRWO, s. 96] • 3.3. Wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce [SRWO, s. 96] • 4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła [SRWO, s. 98] • 4.3. Wspieranie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw [SRWO, s. 99] • 9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast [SRWO, s. 118] • 10.1. Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych [SRWO, s. 121] • 10.2. Rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo [SRWO, s. 121] • 10.3. Rozwój sektora rolno-spożywczego [SRWO, s. 121]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • I INNOWACJE W GOSPODARCE Pi 1b (działanie 1.1 Innowacje w przedsiębiorstwach) • I INNOWACJE W GOSPODARCE Pi 1a (działanie 1.2 Infrastruktura B+R) • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3c (działanie 2.1 Nowe produkty i usługi w MSP) • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3b (działanie 2.4 Współpraca gospodarcza i promocja) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8iii (działanie 7.4 Zakładanie działalności gospodarczej) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8vi (działanie 7.3 Wydłużanie aktywności zawodowej) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8v (działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw oraz adaptacyjność przedsiębiorstw)
Powiązania z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • MO1 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Pd. 1.1, pd. 1.2.
Powiązanie z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 3. Edukacja i kwalifikacje, • Oś 4. Współpraca instytucji i społeczności

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	
Powiązanie z Programem Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 1. Współpraca w zakresie innowacji na rzecz zwiększenia konkurencyjności EUROPY ŚRODKOWEJ, Pi 1b
Powiązanie z Programem EWT INTERREG EUROPA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 1. Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje, Pi 1a, Pi 1b • Oś 2 Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw, Pi 3d
Powiązanie z PO Inteligentny Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa III wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach, Pi 3c • Oś priorytetowa IV Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego, 1a

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 46. Omówienie celu operacyjnego 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Wysokie ceny działek, szczególnie w mieście i okolicach miasta 1.2. Ograniczenia w możliwościach rozwoju spowodowane obecnością dużej liczby obszarów przyrodniczych prawnie chronionych 1.3. Rozdrobnienie gospodarstw rolnych 1.4. Niedostateczna liczba gospodarstw ekologicznych <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. Niedostateczne wsparcie dla małych gospodarstw rolnych, w tym utrudniony dostęp do specjalistycznej pomocy przy wypełnianiu wniosków o dofinansowanie działalności gospodarczej w sektorze rolnym 1.5. Niskie ceny płodów rolnych oraz nieopłacalna produkcja zwierząt metodami tradycyjnymi <ol style="list-style-type: none"> 1.5.1. Brak wsparcia dla różnorodnych upraw rolnych 1.6. Niewykorzystane możliwości współpracy rolników indywidualnych <ol style="list-style-type: none"> 1.6.1. Brak klastra rolnego, sieci współpracy 1.6.2. Brak ekologicznych spółdzielni 1.6.3. Brak grup producenckich 1.7. Brak współpracy i wizji rozwoju w rolnictwie <ol style="list-style-type: none"> 1.7.1. Brak przetwórcy lokalnych produktów rolnych 1.7.2. Brak giełd towarowo-wystawienniczych na lokalnym rynku
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego • Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne warunki do rozwoju przedsiębiorstw • Atrakcyjność środowiska naturalnego
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie kompleksowej pomocy prawno-gospodarczej dla rolników • Wsparcie dla tworzenia spółdzielni rolnych i lokalnych, ekologicznych produktów na terenach wiejskich • Wsparcie dla ekologicznej produkcji rolnej • Podejmowanie działań służących rozwojowi lokalnych przedsiębiorstw/spółdzielni przetwórczych

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	
	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie istniejących i tworzenie nowych lokalnych targów i giełd towarowo-wystawienniczych • Promowanie prowadzenia ekologicznej gospodarki rolnej, szczególnie na i przy obszarach ekologicznych/prawnie chronionych
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • I.3.1 Regionalne sieci współpracy, w szczególności klastry
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 7.4. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych [SRWO, s. 111] • 10.2. Rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo [SRWO, s. 121] • 10.3. Rozwój sektora rolno-spożywczego [SRWO, s. 121]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu)
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Pi 9v
Powiązania z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • MO1 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Pd. 1.1, Pd. 1.2,
Powiązanie z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2. Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 47. Omówienie celu operacyjnego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak pozytywnej roli biznesu w życiu społecznym <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Małe zainteresowanie przedsiębiorców rozwojem lokalnym <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Mentalność pracodawców – brak chęci inwestowania w kapitał ludzki 1.2. Niewystarczająco rozwinięta ekonomia społeczna <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Brak inicjatyw społecznej odpowiedzialności biznesu 1.2.2. Brak partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych 2. Niska aktywność Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Niewykorzystywane rezerwy w zakresie współpracy Instytucji Otoczenia Biznesu z samorządem <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Ograniczona współpracy pomiędzy różnymi instytucjami (sektora prywatnego i publicznego) 2.2. Mała liczba aktywnych IOB (parków technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości) wspierających przedsiębiorców
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dla tworzenia lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości • Utworzenie centrum rozwoju gospodarczego, wspierającego

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	
	<p>szczególnie w zakresie rozwoju związanego z potencjałem, specjalizacją OF PN2020 i województwa opolskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie rady gospodarczej OF PN2020 • Działania na rzecz rozwoju współpracy pomiędzy samorządami a Instytucjami Otoczenia Biznesu • Tworzenie lokalnych punktów wsparcia przedsiębiorczości/doradztwa i informacji gospodarczej świadczących kompleksowe usługi dla przedsiębiorców i osób planujących założyć własną działalność • Wsparcie dla tworzenia podstref SSE • Utworzenie platformy współpracy pomiędzy przedstawicielami biznesu i NGO • Wspieranie przez Lokalne Grupa Działania w szczególności małych przedsiębiorców
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • I.3.1 Regionalne sieci współpracy, w szczególności klastry • III.1.3 Wysokiej jakości usługi IOB • III.2.3. Narzędzia i mechanizmy finansowania z udziałem środków publicznych • III.3.1. Infrastruktura IOB dla specjalizacji inteligentnych • III.3.2. Oferta IOB dla specjalizacji inteligentnych
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 2.3. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji [SRWO, s. 93] • 3.2. Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu [SRWO, s. 96] • 3.4. Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji [SRWO, s. 96]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8v (działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw oraz adaptacyjność przedsiębiorstw) • X INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ Pi 9b (działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Planów Rewitalizacji)
Powiązaniem z programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 4. Współpraca instytucji i społeczności, Pi 4.1.
Powiązanie z Programem EWT INTERREG EUROPA	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa 2 Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw, Pi3d
Powiązanie z PO Inteligentny Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa III wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach, Pi 3c • Oś priorytetowa IV Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego, 1a

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 48. Omówienie celu operacyjnego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski poziom współpracy w biznesie <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Mała konkurencyjność przedsiębiorstw 1.2. Niewykorzystany potencjał w zakresie tworzenia klastrów i sieci współpracy <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Słabo rozwinięta spółdzielczość 1.2.2. Niska zdolność przedsiębiorców do współpracy 1.2.3. Brak wspólnej platformy łączącej przedsiębiorców 1.2.4. Brak zaufania biznesowego 1.2.5. Ograniczona współpraca na linii jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe 1.3. Brak wspólnej wizji rozwoju gospodarczego 1.4. Brak wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych wykorzystujących potencjał gospodarczy i środowiskowy obszaru
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie platformy współpracy pomiędzy szkolnictwem wyższym a przedsiębiorcami • Utworzenie platformy współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w tym współpracy transgranicznej) • Wsparcie dla tworzenia klastrów i sieci współpracy • Pomoc w tworzeniu grup producenckich i lokalnych spółdzielni • Tworzenie lokalnych produktów opartych na kooperacji wielu podmiotów • Wsparcie dla tworzenia spółdzielni przedsiębiorstw • Rozwój współpracy gospodarczej pomiędzy samorządami OF PN2020 • Promowanie podejmowania inicjatyw w ramach partnerstw publiczno-prywatnych oraz sektora pozarządowego z prywatnym • Wsparcie rozwoju współpracy pomiędzy podmiotami z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi teleinformatycznych
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • I.3.1 Regionalne sieci współpracy, w szczególności klastry • I.3.3 Nowoczesne sieci powiązań • II.2.3 Współpraca środowisk innowacyjnych • II.3.2 Współpraca nauki i gospodarki • III.1.3 Wysokiej jakości usługi IOB
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego [SRWO, s. 93] • 2.3. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji [SRWO, s. 93] • 3.1. Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki [SRWO, s. 96] • 3.2. Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu [SRWO, s. 96] • 3.3. Wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce [SRWO, s. 96] • 4.3. Wspieranie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw [SRWO, s. 99] • 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury [SRWO, ss. 102-103] • 10.2. Rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo [SRWO,

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	
	s. 121]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3c (działanie 2.1 Nowe produkty i usługi w MSP) • II KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3b (działanie 2.4 Współpraca gospodarcza i promocja)
Powiązania z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • MO1 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Pd. 1.1, Pd. 1.2
Powiązaniem z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 4. Współpraca instytucji i społeczności, Pi 4.1.
Powiązanie z PO Inteligentny Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • Oś priorytetowa III wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach, Pi 3c • Oś priorytetowa IV Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego, 1a

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 49. Omówienie celu operacyjnego 5.5. Niski poziom bezrobocia

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.5. Niski poziom bezrobocia	
	1. Wysoki poziom bezrobocia 1.1. Długotrwałe bezrobocie 1.1.1. Bezrobocie strukturalne 1.1.2. Mała liczba miejsc pracy (szczególnie dla osób młodych, 40+ i bez doświadczenia zawodowego) 1.1.3. Duży odsetek osób bezrobotnych 50+ oraz osób młodych 1.1.4. Niska aktywność osób poszukujących pracy 1.2. Małe szanse na znalezienie zatrudnienia po zakończeniu edukacji, niewystarczający rynek pracy dla osób wykształconych 1.3. Mechanizacja, robotyzacja i automatyzacja produkcji powodująca ubytek liczby miejsc pracy 1.4. Istnienie szarej strefy 1.5. Niewystarczający poziom pomocy dla bezrobotnych 1.5.1. Mała atrakcyjność dostępnych ofert pracy 1.5.2. Ograniczona współpraca i komunikacja biznesu z instytucjami rynku pracy 1.6. Niski poziom usług lokalnych
Powiązanie z problemami	
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego • Niedopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb rynku pracy
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne warunki do rozwoju przedsiębiorstw • Rozwijający się kapitał ludzki i społeczny
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrożenie Strategii Rynku Pracy OF PN2020 • Opracowanie i wdrożenie programów aktywizujących dla osób młodych, 50+ oraz długotrwałe bezrobotnych • Wspieranie programów praktyk i staży dla mieszkańców OF PN2020 • Prowadzenie programów aktywizacji społeczno-zawodowej osoby zagrożone wykluczeniem, w tym długotrwałe bezrobotne • Prowadzenie wsparcia dla tworzenia i działania spółdzielni socjalnych • Prowadzenie programów wsparcia dla powstawania i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw przetwórczych i usługowych • Koordynacja prowadzenia programów szkoleń dla bezrobotnych

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.5. Niski poziom bezrobocia	
	<p>dostosowanych do potrzeb pracodawców</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój systemu efektywnego doradztwa zawodowego, szczególnie dla ludzi młodych w szkołach • Wspieranie komunikacji pomiędzy szkolnictwem zawodowym a pracodawcami • Organizacja programów umożliwiających współpracę między młodzieżą, uczniami a przedsiębiorcami • Promowanie postaw mobilnych, związanych z dojazdem do pracy, wśród mieszkańców OF PN2020 • Umożliwianie zdobywania doświadczenia zawodowego poprzez umowy wolontariackie • Promowanie elastycznego czasu pracy, pracy w domu i zlecania zadań w ramach outsourcingu • Badania potrzeb przedsiębiorców w zakresie rynku pracy • Badania potrzeb osób bezrobotnych w celu określenia właściwych kierunków wsparcia • Prowadzenie programów wsparcia dla osób zagrożonych zwolnieniami • Działania mające na celu reorientację zawodową rolników posiadających gospodarstwa poniżej 2 ha przeliczeniowych
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • I.3.1 Regionalne sieci współpracy, w szczególności klastry • II.1.1 Programy edukacyjne na różnych poziomach kształcenia • II.1.3 Programy edukacyjne dla inteligentnego rzemiosła • II.2.1 Wykształcona kadra na rzecz specjalizacji regionalnych
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy [SRWO, s. 89] • 1.2. Wspieranie kształcenia ustawicznego [SRWO, ss. 89-90] • 1.3. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia [SRWO, s. 90] • 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu [SRWO, s. 90] • 2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego [SRWO, s. 93] • 3.1. Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki [SRWO, s. 96] • 3.2. Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu [SRWO, s. 96] • 3.4. Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji [SRWO, s. 96] • 4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła [SRWO, s. 98] • 4.2. Rozwój sektora usług rynkowych [SRWO, s. 99] • 10.1. Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych [SRWO, s. 121] • 10.2. Rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo [SRWO, s. 121] • 10.3. Rozwój sektora rolno-spożywczego [SRWO, s. 121]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY 8i (działania 7.1 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy realizowana przez PUP, 7.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8iii (działanie 7.3 Zakładanie działalności gospodarczej) • VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY Pi 8v (działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników)

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.5. Niski poziom bezrobocia	
	<p>przedsiębiorstw oraz adaptacyjność przedsiębiorstw)</p> <ul style="list-style-type: none"> VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) VIII INTEGRACJA SPOŁECZNA Pi 9v (działanie 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej)
Powiązania z PO Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> Oś I Osoby młode na rynku pracy, PI 8ii Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, PI 8vii, PI 9v, PI 10i
Powiązaniem z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> Oś 3. Edukacja i kwalifikacje, Pi 3.1.
Powiązanie z Programem EWT INTERREG EUROPA	<ul style="list-style-type: none"> Oś priorytetowa 2 Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw, Pi3d

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Tabela 50. Omówienie celu operacyjnego 5.6. Rozwinięta i spójna promocja

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	
Powiązanie z problemami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewykorzystany potencjał inwestycyjny <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Mała liczba inwestorów zagranicznych <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Braki w infrastrukturze utrudniające prowadzenie inwestycji 1.1.2. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna, drogowa, rzutująca na atrakcyjność inwestycyjną obszaru 1.1.3. Niepełne wykorzystanie istniejącej infrastruktury na potrzeby inwestorów 1.1.4. Długotrwałe i skomplikowane procedury administracyjne 1.2. Ograniczone możliwości zakupu ziemi 1.3. Słaby klimat inwestycyjny <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Brak ujednoczenia procedur związanych z inwestycjami, co utrudnia wspólne inwestycje 1.3.2. Niewykorzystany potencjał terenów i infrastruktury (tereny powojenne, infrastruktura przemysłowa, kolejowa) 1.3.3. Brak odpowiedniego wykorzystania i promocji terenów inwestycyjnych 2. Słabo rozwinięta promocja <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Niedostateczny przepływ informacji gospodarczej i turystycznej (w gminach i OF PN2020) <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Ograniczony przepływ informacji w skali mikro i makro (m. in. o bazie noclegowej i gastronomicznej, atrakcjach turystycznych) 2.1.2. Brak wspólnego centrum informacji turystycznej i gospodarczej 2.2. Brak spójnej promocji turystycznej <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1. Słaba promocja turystyki: zabytków, kultury, walorów przyrodniczych, części imprez kulturalnych itp. (zarówno na obszarze OF PN2020, jak i w województwach ościennych) 2.2.2. Brak spójnego systemu identyfikacji wizualnej, niewystarczające oznakowanie dojazdu do ciekawych miejsc

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	
	<p>2.3. Brak spójnej promocji gospodarczej</p> <p>2.3.1. Niewystarczająca promocja produktów lokalnych</p> <p>2.3.2. Brak spójnego systemu identyfikacji wizualnej, niewystarczające oznakowanie dojazdu do ciekawych miejsc</p>
Powiązanie ze słabościami	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełne wykorzystanie potencjału gospodarczego
Powiązanie z mocnymi stronami	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie geograficzne • Atrakcyjność turystyczna • Dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw
Priorytety (zadania priorytetowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu informacji i promocji gospodarczej oraz inwestycyjnej • Opracowanie i wdrożenie strategii pozyskiwania inwestorów • Prowadzenie działań służących poprawie klimatu inwestycyjnego • Wspieranie transgranicznych inicjatyw gospodarczych • Wsparcie dla tworzenia i promocji lokalnych produktów • Stworzenie centrum konferencyjno-hotelowego na wysokim poziomie (obsługa klientów biznesowych)
Powiązanie z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • I.2.1 Zintegrowane zasoby infrastrukturalne • I.3.2 Technologie ICT w praktyce gospodarczej • I.3.3 Nowoczesne sieci powiązań
Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej [SRWO, s. 93] • 3.4. Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji [SRWO, s. 99] • 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury [SRWO, ss. 102-103] • 3.3. Wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce [SRWO, s. 96] • 4.3. Wspieranie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw [SRWO, s. 99] • 6.1. Rozwój powiązań transportowych [SRWO, s. 106]
Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • II. KONKURENCYJNA GOSPODARKA Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu)
Powiązanie z Programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	<ul style="list-style-type: none"> • Oś 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia, Pi 2.1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

8. Plan rozwoju OF PN2020

8.1. Potencjalne obszary rozwoju społeczno-gospodarczego, szczególnie w zakresie rozwoju transportu, rynku pracy, turystyki i rozwoju społecznego, w tym demografii

Za obszary rozwoju społeczno-gospodarczego OF PN2020 uznane zostały te sfery życia, w których obecna sytuacja nie jest optymalna, zaś posiadane (lub możliwe do pozyskania) przez Partnerów zasoby i potencjały tworzą możliwości poprawy. Kluczowym jest, iż potencjalne obszary rozwoju społeczno-gospodarczego OF PN2020 odpowiadają obszarom problemowym opisanym w Tabeli 20 (podrozdział 5.3 Zidentyfikowane wspólne obszary problemowe, szczególnie w zakresie rozwoju transportu, rynku pracy, turystyki i rozwoju społecznego, w tym demografii). Obszary problemowe zostały zidentyfikowane na podstawie spotkań z mieszkańcami OF PN2020 oraz późniejszego eksperckiego opracowania wyników, co oznacza, że również potencjalne obszary rozwoju społeczno-gospodarczego zostały określone dzięki przeprowadzonej diagnozie. Zostały zaprezentowane w kolejnej tabeli (Tabela 51.) w podziale na dziedziny tematyczne.

Tabela 51. Obszary rozwoju w podziale na dziedziny tematyczne

Dziedzina tematyczna	Wspólne obszary rozwoju
Obszar społeczny	
Rozwój transportu Rozwój społeczny i demografia	Poprawa warunków życia mieszkańców celem pełniejszego dostosowania do ich potrzeb i oczekiwań
Rozwój społeczny i demografia	Podnoszenie poziomu świadczonych usług ochrony zdrowia i życia mieszkańców
Rozwój społeczny i demografia	Dostosowanie do potrzeb mieszkańców systemu opieki i pomocy społecznej
Rozwój społeczny i demografia	Podnoszenie poziomu oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców
Rozwój społeczny i demografia Rynek pracy	Podnoszenie poziomu kapitału ludzkiego
Rozwój społeczny i demografia	Podnoszenie poziomu kapitału społecznego
Obszar zasobów i potencjałów	
Rozwój transportu	Poprawa stopnia zaspokojenia potrzeb społeczeństwa w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej
Rozwój transportu	Rozwój komunikacji
Rozwój społeczny i demografia Rynek pracy	Pełniejsze wykorzystanie potencjału przestrzennego
Rozwój społeczny i demografia Turystyka	Podniesienie poziomu ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów przyrodniczych
Turystyka	Pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego i transgranicznego
Obszar gospodarki i rynku pracy	
Rynek pracy	Pobudzanie przedsiębiorczości i innowacyjności, w tym w ramach branż rolnictwa i przetwórstwa
Rynek pracy	Poprawa poziomu wsparcia dla przedsiębiorstw i tworzenia sieci współpracy
Rozwój społeczny i demografia Rynek pracy	Rozwój rynku pracy
Rozwój społeczny i demografia Turystyka	Pełniejsze wykorzystanie atrakcyjności inwestycyjnej (również dzięki działaniom promocyjnym)

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z warsztatów strategicznych z mieszkańcami OF PN2020

Z punktu widzenia zasady zrównoważonego rozwoju, która została szerzej omówiona w podrozdziale 8.3 Planowane przedsięwzięcia w kontekście zrównoważonego rozwoju, bardzo istotne jest aby rozwój miał charakter wieloaspektowy oraz międzysektorowy. Oznacza to, że działania powinny być ukierunkowane w zbliżonym stopniu na każdy z trzech obszarów: społeczny, zasobów i potencjałów oraz gospodarczy i rynku pracy. Można również założyć występowanie pozytywnego efektu przesiąkania⁴³ pomiędzy obszarami. Oznacza to, że interwencje poza obszarem, na który były ukierunkowane, przynosić będą korzyści również w innych.

8.2. Potencjalne obszary wspólnych działań

Przeprowadzona analiza strategiczna OF PN2020 pokazuje, że współpraca Partnerów powinna koncentrować się przede wszystkim na rozwoju społecznym, rozwoju rynku pracy oraz rozwoju transportu. Kierunki te są również spójne z politykami na poziomie wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym (co ma duże znaczenie ze względu na możliwości otrzymania funduszy zewnętrznych). Są to również obszary, w których dostrzeżone zostały wspólne problemy.

Rozwój społeczny – głównym wyzwaniem w zakresie rozwoju społecznego są niewątpliwie zmiany w strukturze demograficznej. Są one skutkiem starzenia się społeczeństwa (wydłużania się przeciętnego trwania życia przy jednoczesnym spadku przyrostu naturalnego). Wpływ na strukturę demograficzną mają również migracje, na które najczęściej decydują się ludzie młodzi. Wspólne działania Partnerów powinny być ukierunkowane zarówno na podnoszenie poziomu życia osób starszych (m.in. poprzez projekty związane z profilaktyką i ochroną zdrowia oraz usługami opiekuńczymi), jak i na hamowanie emigracji (poprzez uczynienie z OF PN2020 atrakcyjnego miejsca zamieszkania, szczególnie dla młodych ludzi). Bardzo ważne jest także wsparcie rodziny i ułatwienie rodzicom godzenia wychowywania dzieci i życia zawodowego (np. poprzez wzbogacanie oferty opieki nad dziećmi). Na ten obszar tematyczny składa się również rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz promowanie pozytywnych postaw obywatelskich. Wzmacnianie spójności OF PN2020 powinno się odbywać np. poprzez integrację mieszkańców różnych gmin i powiatów (m.in. poprzez projekty związane z kulturą i historią OF PN2020, a także rekreacją).

Rynek pracy – sytuacja na rynku pracy ma kluczowe znaczenie dla rozwoju subregionu. Podaż i popyt na pracę odzwierciedlają (a zarazem warunkują) sytuację gospodarczą. Na poziomie mikrostrukturalnym praca, jako źródło dochodu, wpływa na poziom życia poszczególnych gospodarstw domowych. Pamiętać należy również o pozafinansowym znaczeniu pracy, będącej jednym z ważnych czynników kształtujących osobowość jednostki i decydujących o jej miejscu w strukturze społecznej. Z problemem bezrobocia wiążą się różnego rodzaju patologie i problemy, np. alkoholizm, wandalizm czy przemoc w rodzinie. Dlatego też problem bezrobocia jest jednym z najważniejszych, które Partnerzy OF PN2020 powinni starać się rozwiązywać wspólnie (jest to zasadne tym bardziej, że struktura i charakterystyka bezrobocia w poszczególnych gminach i powiatach jest zbliżona). Wśród kierunków tego typu działań należy wskazać aktywizację osób bezrobotnych i zwiększanie ich szans na znalezienie zatrudnienia. Istotne jest również wspieranie przedsiębiorców, co

⁴³ Pylak, K. Podręcznik ewaluacji projektów infrastrukturalnych. Warszawa: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2009. ISBN 978-83-7610-115-6.

przełożyć się ma na wzrost liczby miejsc pracy. Różnego rodzaju zachęty inwestycyjne powinny być kierowane zarówno do przedsiębiorstw już funkcjonujących, jak również do nowych inwestorów (w tym zagranicznych), a także do lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw. Wspólne programy czy projekty Partnerów powinny być kierowane zwłaszcza do osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą. Bardzo ważną sferą działań PN2020 w celu poprawy równowagi pomiędzy popytem a podażą na rynku pracy jest pośredniczenie we współpracy pomiędzy pracodawcami a szkołami i uczelniami. Działania tego typu przyczynić się mogą do ułatwienia wejścia młodych ludzi na rynek pracy, a także do podnoszenia poziomu kapitału ludzkiego OF PN2020 (również poprzez wsparcie osób bezrobotnych w zdobywaniu kwalifikacji dopasowanych do potrzeb rynku pracy).

Rozwój transportu – transport jest kluczowym czynnikiem wpływającym na rzeczywistość spójność OF PN2020 i warunkującym szanse powodzenia wspólnych projektów podejmowanych w różnych dziedzinach życia. Konieczne jest, aby współpraca Partnerów obejmowała zarówno projekty z zakresu skomunikowania wewnętrznego, jak i zewnętrznego. Oba te wymiary są ważne zarówno z punktu widzenia poziomu życia mieszkańców, jak również rozwoju gospodarczego (w tym zwiększenia roli współpracy międzynarodowej). Podejmowane wspólnie działania Partnerów powinny być wieloaspektowe i obejmować zarówno poprawę stanu infrastruktury drogowej, jak i wspieranie rozwoju transportu zbiorowego w celu dostosowania go do potrzeb lokalnej społeczności.

Dla optymalnego zaplanowania wspólnych działań we wszystkich obszarach tematycznych wskazane jest opracowanie, w odniesieniu do każdego z nich, wspólnego dokumentu strategicznego dla całego OF PN2020. Dokumenty te będą miały charakter sektorowy, to jest wyznaczają cele i zadania w danej dziedzinie funkcjonowania OF PN2020.

8.3. Planowane przedsięwzięcia w kontekście zrównoważonego rozwoju

Zgodnie z definicją UNESCO zrównoważony rozwój to: „Proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia, w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom”⁴⁴. Zrównoważony rozwój został również uwzględniony (obok rozwoju inteligentnego i rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu) w dokumencie „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”⁴⁵. W Polsce realizacja strategii odbywa się poprzez Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”⁴⁶.

Pojęcie zrównoważonego rozwoju pojawia się również w prawie krajowym. Przepisy związane z tym pojęciem znajdują się w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 5 i art.

⁴⁴ Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, Transmitted to the General Assembly as an Annex to document A/42/427 - Development and International Co-operation: Environment.

⁴⁵ Komunikat Komisji Europejskiej COM(2010) EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth.

⁴⁶ Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020” (przyjęty przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 r.).

74)⁴⁷. Bardzo istotna jest w tym zakresie ustawa Prawo Ochrony Środowiska⁴⁸ – zawiera ona następującą definicję: „rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń” (Art. 3, pkt. 13). Odniesienia do zasady zrównoważonego rozwoju pojawiają się również w innych aktach prawnych: ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴⁹ oraz ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁵⁰.

Zrównoważony rozwój wymaga zintegrowania polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej. Dlatego też od początku realizacji Strategii wprowadzony został podział na obszary: społeczny, zasobów i potencjałów oraz gospodarki i rynku pracy. W ramach tych obszarów opracowywana była zarówno część diagnostyczna, jak i strategiczna dokumentu.

Istotne jest również, aby rozwój OF PN2020 był zrównoważony przestrzennie. Poszczególne części Partnerstwa, ze względu na odmienne charakterystyki, mogą pełnić różne funkcje w skali całego OF PN2020. Naturalnymi lokalnymi ośrodkami centralnymi są miasta powiatowe – Nysa, Prudnik oraz Głubczyce. Poza nimi w skład Partnerstwa wchodzi zarówno gminy miejsko-wiejskie, jak i wiejskie, w których można zdiagnozować obszary o specjalnych potrzebach (m.in. związanych z koniecznością ochrony przyrody czy dziedzictwa kulturowego).

Ważnym komponentem ideologii zrównoważonego rozwoju jest ekologia. Dla OF PN2020 tematyka ta ma duże znaczenie, ze względu na potencjał związany z jego położeniem geograficznym, środowiskiem naturalnym oraz obszarami rozwoju rolnictwa i turystyki. Z drugiej strony jest to obszar, którego przeszłość związana m.in. z przemysłem ciężkim powoduje konieczność działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego.

W związku z powyższym, włączenie idei zrównoważonego rozwoju w realizację przedsięwzięć zawartych w Strategii, będzie oparte na trzech elementach:

- równoległe prowadzenie działań w trzech obszarach: społecznym, zasobów i potencjałów oraz gospodarki i rynku pracy,
- podział celów pomiędzy poszczególnych Partnerów, tak by optymalnie wykorzystać ich atuty przy jednoczesnym wyrównywaniu szans i poziomu życia wszystkich mieszkańców OF PN2020,
- szczególna troska o środowisko jako zasada horyzontalna wszystkich podejmowanych działań.

⁴⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483, ze zmianami).

⁴⁸ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, ze zmianami)

⁴⁹ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, ze zmianami)

⁵⁰ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649, ze zmianami)

8.4. Perspektywy – zwiększanie spójności wewnętrznej i zewnętrznej oraz poszerzanie obszarów współdziałania

Poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych Strategia ma również przyczynić się do zwiększenia spójności wewnętrznej i zewnętrznej OF PN2020. Intensyfikacja podejmowanej współpracy (zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym oraz pozarządowym), a także usprawnienie komunikacji (w wymiarze wymiany informacji oraz transportu) mają przyczynić się do rozwoju poszczególnych Partnerów i OF PN2020 jako całości.

W naukach społecznych i polityce UE stosowane jest trójaspektowe rozumienie spójności w wymiarach: ekonomicznym, społecznym i terytorialnym.

Liczne podobieństwa pomiędzy poszczególnymi gminami i powiatami były podstawą zawiania Partnerstwa Nyskiego 2020 i powstania OF PN2020. Cały obszar jest spójny w wymiarze społecznym i gospodarczym, zaś istniejące połączenia funkcjonalne obejmują zarówno współpracę jednostek samorządowych, jak i codzienne życie mieszkańców. W związku z tym opracowanie i realizacja Strategii z jednej strony powinny bazować na potencjale związanym z obecną spójnością obszaru, zaś z drugiej umacniać istniejące połączenia i wspierać powstawanie nowych.

W sferze ekonomicznej spójność OF PN2020 może być budowana na podstawie obecnych powiązań: mobilności pracowników, sieci współpracy przedsiębiorstw, a także istnieniu podmiotów o ponadgminnym, a nawet ponadpowiatowym zasięgu (chodzi tu zarówno o firmy, jak i IOB). Działania Partnerów powinny być ukierunkowane na wspieranie międzygminnej i międzypowiatowej współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, a także pomiędzy przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi czy szkolnictwem. Ważne jest również, żeby projekty mające na celu promocję przedsiębiorczości wśród mieszkańców i przyciąganie inwestorów obejmowały w miarę możliwości wielu Partnerów, aby uniknąć powstawania nierówności w zakresie rozwoju gospodarczego (negatywne efekty przemieszczenia).

Spójność społeczna OF PN2020 powinna być rozumiana jako tworzenie przez mieszkańców gmin i powiatów wspólnoty lokalnej, połączonej przez świadomość i poszanowanie dziedzictwa historyczno-kulturalnego. Bardzo ważne jest, żeby Partnerstwo podejmowało działania na rzecz aktywizacji obywatelskiej mieszkańców i wzmacniania ich tożsamości lokalnej. Istotne jest również przeciwdziałanie nierównościom społecznym i zapewnianie wszystkim mieszkańcom OF PN2020 odpowiednich warunków życia. Podobnie jak w przypadku sfery ekonomicznej, kluczowe jest, aby rozwiązywanie problemów społecznych odbywało się w sposób kompleksowy, a poszczególne formy wsparcia miały zasięg ponadgminny.

Spójność terytorialna w rozwoju OF PN2020 oznaczać będzie przede wszystkim usprawnienie komunikacji poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej i rozwój komunikacji publicznej. Umożliwi to podział funkcjonalny w rozwoju subregionu przy jednoczesnym zapewnieniu wszystkim mieszkańcom dostępu do zróżnicowanych dóbr i usług.

Spójność zewnętrzna OF PN2020 może być definiowana z różnych perspektyw, wśród których kluczowe wydają się być: wojewódzka i krajowa. Formalną podstawą spójności jest dopasowanie celów Strategii Rozwoju do wytycznych innych dokumentów strategicznych (dokładna analiza znajduje się w podrozdziale 3.2 Analiza spójności z innymi dokumentami

strategicznymi). Ważne będzie również podejmowanie przez OF PN2020 współpracy z partnerami zewnętrznymi.

Nieco odmienny charakter ma spójność zewnętrzna analizowana z perspektywy międzynarodowej. Z jednej strony należy brać pod uwagę dokumenty UE (również przeanalizowane w podrozdziale 3.2 Analiza spójności z innymi dokumentami strategicznymi), z drugiej natomiast przygraniczne położenie OF PN2020. Fakt, iż Partnerzy (wszystkie trzy powiaty oraz osiem gmin: Paczków, Otmuchów, Głuchołazy, Prudnik, Lubrza, Głubczyce, Branice i Kietrz) graniczą z Republiką Czeską z pewnością stanowi znaczący potencjał rozwojowy. Sąsiedztwo tego kraju ma znaczenie zarówno z punktu widzenia więzi formalnych (współpraca jednostek samorządu terytorialnego, przynależność do euroregionów), jak i wspólnoty kulturowej. Istotne są również powiązania funkcjonalne uwarunkowane potrzebami i preferencjami mieszkańców w zakresie życia zawodowego oraz sposobów spędzania wolnego czasu. Działania w ramach PN2020 powinny bazować na już istniejących powiązaniach, a jednocześnie kształtować ich dalszy rozwój w sposób zgodny z celami dokumentów strategicznych.

PN2020 ma charakter rozwojowy, w związku z czym w przyszłości możliwe będzie poszerzenie zakresu współpracy, zarówno w wymiarze podmiotowym, jak i przedmiotowym.

Jako priorytetowe obszary, w których powinny zostać podjęte działania OF PN2020 (w oparciu o opracowane strategie sektorowe) wskazane zostały rozwój społeczny, rynek pracy oraz transport. Jednak w przyszłości współpraca ta może objąć więcej dziedzin istotnych dla Partnerów. Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz można prognozować, że mogłyby to być następujące obszary⁵¹:

Ekologia i ochrona środowiska – ze względu na znaczenie potencjału przyrodniczego OF PN2020 w przyszłości wskazane może być podjęcie zintegrowanych działań proekologicznych. Dodatkowym czynnikiem będzie tutaj dalszy rozwój technologii OZE (jak również zmiany uwarunkowań legislacyjnych wynikające z członkostwa Polski w UE). Rozbudowana współpraca Partnerów może obejmować zagadnienia takie jak: edukacja proekologiczna, przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska, powierzchniowe formy ochrony przyrody oraz ekologiczny rozwój gospodarczy.

Polityka senioralna – biorąc pod uwagę aktualne tendencje demograficzne można spodziewać się, iż w przyszłości polityka senioralna będzie miała kluczowe znaczenie z punktu widzenia jakości życia społeczeństwa. Ponieważ sytuacja poszczególnych Partnerów w tym zakresie jest zbliżona, wskazane jest podejmowanie wspólnych działań związanych z sytuacją osób starszych. Powinny być one związane zarówno z profilaktyką i ochroną zdrowia osób starszych, jak i tworzeniem warunków do aktywnego starzenia się poprzez rozbudowywanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej skierowanej do tej grupy odbiorców.

Oświata – poziom kształcenia ma zasadniczy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu, zwłaszcza jeśli chodzi o przeciwdziałanie bezrobociu. Równocześnie oferta opieki nad młodszymi dziećmi jest również ważna jako jeden z czynników decydujących o jakości

---

⁵¹ Obszary te są, przynajmniej w pewnej mierze uwzględnione w dokumencie Strategii Rozwoju i/lub strategiach sektorowych, w przyszłości ich znaczenie może wzrosnąć na tyle, że celem będzie pogłębienie współpracy pomiędzy Partnerami.

życia rodzin. Wykorzystując fakt, iż system oświaty OF PN2020 jest już w obecnej chwili zintegrowany (ze względu na dojazdy uczniów do szkół), Partnerzy mogą pogłębiać swoją współpracę w celu rozwoju oświaty. Biorąc pod uwagę procesy zachodzące na poziomie wojewódzkim i krajowym ważne będą zwłaszcza projekty związane z ideą uczenia się przez całe życie oraz dopasowywania edukacji do potrzeb rynku pracy.

Turystyka – obszar OF PN2020 charakteryzuje się wysokim potencjałem atrakcyjności turystycznej (ze względu na warunki naturalne, dziedzictwo historyczne oraz ofertę kulturalno-rekreacyjną). Aby ten potencjał został w pełni wykorzystany do rozwoju subregionu potrzebna jest współpraca Partnerów w zakresie rozbudowy bazy turystycznej, a także tworzenia atrakcyjnych ofert i produktów turystycznych. Bardzo ważna jest również spójność działań informacyjno-promocyjnych, które mogą zbudować markę turystyczną OF PN2020 rozpoznawalną nie tylko w skali krajowej, ale także międzynarodowej.

9. Współpraca z partnerami zagranicznymi, w tym współpraca transgraniczna z Republiką Czeską

9.1. Wymiar terytorialny – charakterystyka partnerów (Republiki Czeskiej i innych państw, z którymi są lub mogą być prowadzone wspólne działania)

Współpraca z partnerami zagranicznymi jednostek samorządu terytorialnego z OF PN2020 oparta jest na czterech państwach – Republice Czeskiej, Republice Federalnej Niemiec, Republice Słowacji i Ukrainie. To właśnie z tymi krajami Partnerzy deklarują najczęściej współpracę – zarówno z władzami samorządowymi, jak i przedsiębiorcami czy organizacjami.

Ze względu na położenie geograficzne Republika Czeska jest kluczowym partnerem poszczególnych gmin i powiatów. Kraj ten charakteryzuje się stabilnym poziomem bezrobocia i rozwiniętą gospodarką (szczególnie w dziedzinach takich jak przemysł przetwórczy oraz handel hurtowy i detaliczny wraz z usługami naprawy i utrzymania samochodów). Wszyscy Partnerzy, w większym lub mniejszym stopniu, współpracują z Republiką Czeską w dziedzinach takich jak turystyka czy kultura. Wspólna działalność w zakresie gospodarki i rynku pracy zachodzi w 14 z 17 jednostek samorządu terytorialnego OF PN2020.

Drugim krajem, z którym inicjowana jest współpraca jest Republika Federalna Niemiec. Kraj ten posiada jedną z lepiej rozwiniętych gospodarek na świecie, charakteryzującą się wysokim poziomem innowacyjności. Bardzo niski poziom bezrobocia (jednocyfrowy) pokazuje, że warto podejmować działania służące przenoszeniu niemieckich wzorców w zakresie rynku pracy. Współpraca z Niemcami zachodzi również w zakresie edukacji. Wiele szkół z OF PN2020 organizuje wymiany ze szkołami partnerskimi np. liceum z Nysy z Mannheim, a gimnazjum z Prudnika z Northeim.

Kolejnym państwem, z którym może nastąpić zacieśnienie współpracy jest Słowacja. Podstawowymi gałęziami słowackiej gospodarki są przemysł samochodowy, elektroniczny i elektrotechniczny. W ostatnich latach bezrobocie sięga w tym kraju ok. 14%. Kilku Partnerów ma na Słowacji swoje miasta partnerskie.

Ostatnim krajem wymienianym jako podmiot zagraniczny, z którym współpracują Partnerzy jest Ukraina. Sytuacja gospodarcza tego państwa jest niekorzystna, a bezrobocie sięga ok. 9% (zwraca się tu jednak uwagę na zjawisko ukrytego bezrobocia).

Ukrainę jako partnera współpracy zagranicznej w obszarze gospodarki i rynku pracy wskazało czterech Partnerów (powiat nyski i prudnicki oraz gminy Nysa i Prudnik).

9.2. Analiza PESTER – uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, społeczne, technologiczne, ekologiczne i regulacyjne współpracy z kluczowymi partnerami

Analiza PESTER jest analizą makrootoczenia, wykonywaną w oparciu o sześć typów czynników:

1. polityczne (Political) – obejmują uwarunkowania wynikające z sytuacji politycznej w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej, włączając w to uwarunkowania prawne,
2. ekonomiczne (Economic) – odnoszą się do sytuacji gospodarczej (PKB, koniunktura, rozwój gospodarczy),
3. społeczne (Social) – do grupy tej należą trendy demograficzne, a także czynniki kulturowe oraz związane ze stylem życia ludności,
4. technologiczne (Technological) – dotyczą rozwoju technicznego i możliwości, jakie on stwarza, informatyzacji społeczeństwa oraz innowacyjności,
5. ekologiczne (Ecological) – zawierają zagadnienia dotyczące czynników naturalnych,
6. regulacyjne (Regulations) – związane z legislacją, kształtowaniem norm prawnych.

Podstawą do opracowania analizy były wyniki badań ilościowych i jakościowych jak również przeprowadzone wcześniej analizy strategiczne.

Polityczne (Political)

- wysoki priorytet dotyczący zachowania spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej w polityce UE,
- aktywna polityka rozwoju regionalnego UE, dążenie do wyrównywania dysproporcji regionalnych,
- koncentracja tematyczna UE na obszarach tematycznych,
- stabilna sytuacja w kontaktach między Polską a kluczowymi partnerami zagranicznymi,
- brak zaufania społeczeństwa do elit politycznych w Polsce, Czechach, na Słowacji i na Ukrainie,
- niski poziom współpracy transgranicznej (szczególnie w zakresie gospodarki i rynku pracy).

Ekonomiczne (Economic)

- sytuacja gospodarcza globalna – długi czas trwania kryzysu, szybkie oddziaływanie skutków kryzysów oraz powolne tempo wychodzenia z kryzysu,,
- niestabilna sytuacja ekonomiczna państw europejskich np. Ukrainy,
- dostępność środków UE w perspektywie 2014-2020, szczególnie z programu Interreg V-A,
- rosnący udział i znaczenie w strukturze gospodarki kraju przedsiębiorstw rozwijających się w oparciu o wiedzę,
- zwiększające się rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa,
- niska konkurencyjność i innowacyjność województwa opolskiego w kraju,
- dość niska pozycja gospodarcza województwa opolskiego w Europie,
- rosnące znaczenie telepracy i elastycznych form zatrudnienia,
- rosnące koszty ochrony środowiska w gospodarce, rozwój obszarów Natura 2000,
- jedna z najwyższych stóp bezrobocia w województwie opolskim – zdecydowanie wyższe niż wśród kluczowych partnerów zagranicznych,
- potencjał turystyczny całego regionu.

Spoleczne (Social)

- migracje (krajowe i zagraniczne) wykształconych i przedsiębiorczych osób,
- zróżnicowanie poziomu bezrobocia pomiędzy krajami,
- rosnący poziom i jakość kapitału ludzkiego (wykształcenia i umiejętności),
- rosnąca długość życia społeczeństwa i udział osób starszych w populacji,
- utrwalanie się form demokracji pośredniej i bezpośredniej,
- trwałe zagrożenie wykluczeniem społecznym i cyfrowym niektórych grup społecznych,
- niski poziom kapitału społecznego w Polsce,
- jakość kształcenia zawodowego w Polsce niedostosowana do potrzeb rynku pracy,
- postępujące zagrożenie chorobami cywilizacyjnymi.

Technologiczne (Technological)

- rozwój krajowej infrastruktury komunikacyjnej oraz rozwój transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T),
- dobrze rozwinięta sieć komunikacji drogowej,
- słabo rozwinięta sieć komunikacji kolejowej o znaczeniu krajowym,
- niski poziom dostępności komunikacyjnej regionu (szczególnie komunikacja publiczna),
- niski poziom rozwoju technologicznego i innowacyjności regionu,
- duży nacisk ze strony UE na prowadzenie działalności innowacyjnej, znaczne środki przeznaczane na działalność B+R,
- rosnące znaczenie nowych technologii teleinformatycznych w rozwoju społecznym i gospodarczym,
- rozwój i rosnąca dostępność ekonomiczna do innowacji/nowych technologii,
- powszechność dostępu do informacji i łatwość komunikowania się w wymiarze globalnym, europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Ekologiczne (Ecological)

- bardzo wysoki priorytet ochrony środowiska w polityce UE,
- duży udział środków UE i Polski na inwestycje w zakresie ochrony środowiska,
- tereny cenne przyrodniczo tj. Góry Opawskie,
- rozwijająca się edukacja ekologiczna,
- sprzyjające w regionie naturalne warunki gospodarowania (potencjał do rozwoju rolnictwa),
- rosnąca świadomość wysokich kosztów społecznych degradacji środowiska.

Regulacyjne (Regulations)

- słabo rozwinięty system regulacji w zakresie współpracy transgranicznej,
- system prawny kraju i UE (wysoki i zwiększający się stopień regulacji wszystkich sfer życia społeczno-gospodarczego),
- istnienie euroregionów, funkcjonujących na podstawie regulaminów.

9.3. Połączenie transgraniczne i dostępność komunikacyjna

Podstawową sieć OF PN2020 umożliwiającą dostępność komunikacyjną stanowią drogi krajowe i lokalne, w mniejszym stopniu sieć kolejowa czy połączenia lotnicze.

Podstawowym elementem sieci transportowej województwa opolskiego jest autostrada A4. Na terenie Polski przebiega ona od granicy z Niemcami w Jędrzychowicach poprzez Wrocław, Opole, Katowice, Kraków, Rzeszów do przejścia granicznego na Ukrainie Korczowa-Krakowiec. Autostrada A4 jest głównym połączeniem pomiędzy województwami: śląskim i dolnośląskim. Stanowi ona również niewielki fragment sieci komunikacyjnej OF PN2020 – przebiega przez terytorium gminy Grodków. Przechodząca przez gminę jezdnia północna autostrady ma długość ok. 1,3 km, a jezdnia południowa ok. 11,0 km.

Sieć komunikacyjną umożliwiającą współpracę z czeskimi partnerami stanowią również drogi krajowe:

- DK 38 relacji Kędzierzyn Koźle – Głubczyce – granica państwa (Pietrowice),
- DK 40 relacji granica państwa (Głuchołazy) – Prudnik – Kędzierzyn Koźle – Ujazd – Pyskowice,
- DK 41 relacji Nysa – Prudnik – Trzebina – granica państwa (Trzebina-Bartultovice),
- DK 46 relacji Kłodzko – Szczekociny (Nysa – Niemodlin – Opole).

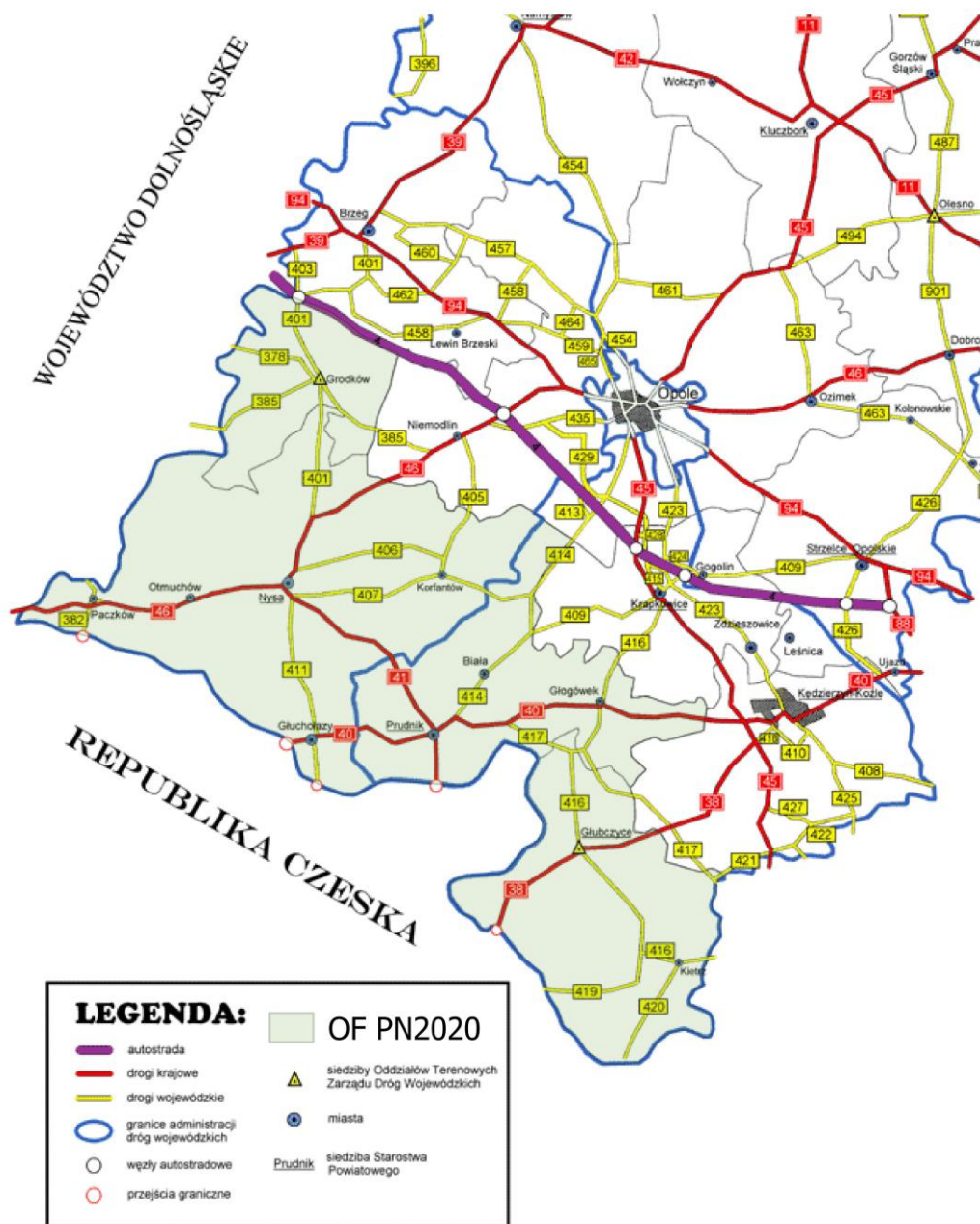
Do Republiki Czeskiej prowadzą również drogi wojewódzkie:

- DW 382 przebieg Stanowice – Świdnica – Dzierżoniów – Ząbkowice Śl. – Paczków,
- DW 411 przebieg Nysa – Głuchołazy – granica państwa,
- DW 419 przebieg Nowa Cerekwia – Kolonia Św. Anny – Niekazanice – Branice – granica państwa,
- DW 420 przebieg Kietrz – Dzierżysław – Pilszcz – granica państwa.

Kolejny rysunek (Rysunek 23.) pokazuje schemat powiązań drogowych (drogi krajowe i wojewódzkie) OF PN2020 z Republiką Czeską.

Rysunek 23. Schemat połączeń drogowych OF PN2020 i Republiki Czeskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu

Układ powiązań transportowych z Republiką Czeską uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Trzeba również zauważyć, że współpraca pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego po obu stronach granicy uwidacznia się także przy wspólnym pozyskiwaniu środków finansowych na poprawę dostępności komunikacyjnej.

Na liście realizowanych projektów z zakresu dostępności komunikacyjnej, na które pozyskano środki z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska

– Rzeczpospolita Polska 2007-2013 (Dziedzina wsparcia 1.1) znalazło się dziewięć przedsięwzięć realizowanych przez Partnerów. Dwa z nich zostały uznane za dobrą praktykę.

Jednym z takich projektów była „Odbudowa i modernizacja drogi na odcinku Třebom-Kietrz”. Otrzymane dofinansowanie wyniosło 2 041 055 euro. Pozyskane środki przyczyniły się do przebudowy 1,7 km drogi na odcinku granica – Kietrz i 1,4 km drogi na odcinku granica – Třebom⁵².

Innym działaniem, na którego realizację pozyskano unijne środki był projekt „Przywrócenie transgranicznej funkcjonalności drogi Prudnik-Rylovka w aspekcie układu z Schengen”. Powiat prudnicki wraz z czeskimi partnerami pozyskał dofinansowanie w wysokości 1 397 758 euro na podniesienie nośności jezdni i poprawę bezpieczeństwa pieszych poprzez budowę chodników⁵³.

Pozostałe projekty dotyczące wzmacniania dostępności komunikacyjnej pomiędzy OF PN2020 a czeskimi partnerami to:

- Zwiększenie transgranicznej dostępności Vidnava-Paczków,
- Zwiększenie transgranicznej dostępności Otmuchów-Mikulovice,
- Lato w Nysie, zima w Jeseniku – Budowa infrastruktury drogowo-parkingowej,
- Zwiększenie transgranicznej dostępności Nysa-Rejvíz,
- Przebudowa historycznej drogi Gór Opawskich i Zlatohorskiej Vrchoviny jako element europejskiego szlaku Via Montana,
- Poprawa dostępności obszaru pogranicza poprzez modernizację drogi na odcinku Ściborzyce Wielkie-Hněvošice,
- Odtworzenie transgranicznego połączenia drogowego Jarnořtówek-Zlate Hory⁵⁴.

Sieć kolejowa, która służy połączeniom transgranicznym z Republiką Czeską, przebiega przez gminę Głuchořazy oraz czeskie miejscowości: Krnov, Město Albrechtice, Třemeřná, Jindřichov, Mikulovice, Hradec, Písečná, Česká Ves, Jeseník. Z Dworca PKP Głuchořazy zarówno w kierunku Krnova, jak i Jesenika realizowane są cztery połączenia (numery pociągów: 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668). Wskazane połączenie kolejowe jest niezelektryfikowane i jednotorowe.

Powiązania kolejowe z zagranicznymi partnerami są rzadkie – średnio, co cztery godziny odjeżdża pociąg w kierunku Jesenika lub Krnova. Trzeba przy tym zaznaczyć, że zgodnie z badaniem⁵⁵ przeprowadzonym przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Nysie na zlecenie Urzędu Miejskiego w Głuchořazach aż 75% ankietowanych nie wyklucza

⁵² <http://old.cz-pl.eu/pl/odbudowa-i-modernizacja-drogi-na-odcinku-trebom-kietrz.html>, [dostęp 10.08.2015].

⁵³ <http://old.cz-pl.eu/pl/przywrocenie-transgranicznej-funkcjonalno-ci-drogi-prudnik-rylovka-w-aspekcie-uk-adu-z-schengen.html>, [dostęp 10.08.2015].

⁵⁴ Lista projektów, <http://old.cz-pl.eu/pl/dziedzina-wsparcia-1-1.html>, [dostęp 10.08.2015].

⁵⁵ Raport z badania parametrów i dywersyfikacji przepływu komunikacyjnego na trasach Nysa-Głuchořazy, Głuchořazy-Nysa, Nysa-Czechy, Głuchořazy-Czechy oraz preferencji zmiany środków komunikacji w kontekście planowanego uruchomienia połączenia transgranicznego Głuchořazy Centrum-Czechy oraz rewitalizacji linii kolejowej Nysa-Głuchořazy, Głuchořazy-Nysa.

możliwości korzystania z tego środka transportu, a 85% uważa, że połączenia kolejowe zwiększają atrakcyjność turystyczną Głuchołaz⁵⁶.

Z innymi kluczowymi partnerami zagranicznymi OF PN2020 nie ma bezpośrednich połączeń kolejowych.

W OF PN2020 funkcjonują również prywatne firmy transportowe oferujące przejazdy do zagranicznych partnerów. Usługi części z nich skierowane są do pracujących poza granicami Polski, umożliwiając dotarcie w dowolne miejsce w Europie (najczęściej w Niemczech) lub do turystów, którzy podróżują do Czech.

9.4. Funkcjonalne połączenia transgraniczne w zakresie rynku pracy i współpraca gospodarcza

Kolejnymi obszarami, w których zachodzi współpraca z partnerami zagranicznymi, jest rynek pracy i gospodarka. Zgodnie z badaniem CAWI przeprowadzonym wśród Partnerów OF PN2020, wspólna działalność w tym zakresie realizowana jest przez czternaście z siedemnastu jednostek samorządu terytorialnego.

Głównym partnerem zagranicznym OF PN2020 jest Republika Czeska, która została wymieniona przez wszystkie podmioty prowadzące współpracę zagraniczną. Pięciu Partnerów zadeklarowało współpracę z Niemcami, trzech z Ukrainą, pojedyncze gminy z innymi krajami takimi jak Francja, Włochy czy Rosja. Szczegółowy wykaz państw, z którymi współdziałają Partnerzy prezentuje kolejna tabela (Tabela 52.).

Tabela 52. Współpraca z partnerami zagranicznymi w zakresie gospodarki i rynku pracy

gmina/powiat	partnerzy zagraniczni
powiat nyski	Republika Czeska, Ukraina
Głuchołazy	Republika Czeska
Nysa	Republika Czeska, Niemcy, Ukraina
Otmuchów	-
powiat prudnicki	Republika Czeska, Ukraina
Branice	Republika Czeska
Korfantów	Republika Czeska, Niemcy, Francja, Rosja
powiat głubczycki	Republika Czeska, Niemcy
Głubczyce	Republika Czeska
Paczków	Republika Czeska
Skoroszyce	Republika Czeska
Kietrz	-
Prudnik	Republika Czeska, Niemcy, Ukraina, Włochy
Łambinowice	-
Biała	Republika Czeska, Niemcy
Lubrza	Republika Czeska
Grodków	Republika Czeska

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Partnerzy najczęściej deklarują współpracę z partnerami zagranicznymi w zakresie gospodarki i rynku pracy przy realizacji wspólnych działań informacyjnych i promocyjnych oraz projektów dotyczących rozwoju branży turystycznej (w obu przypadkach po ośmiu

⁵⁶ <http://www.kurierkolejowy.eu/files/news/Raport%20G%C5%82ucho%C5%82azy.pop.pdf>, [dostęp 10.08.2015].

z siedemnastu Partnerów). Trzech Partnerów nie prowadzi żadnych działań w tym zakresie z zagranicznymi partnerami.

Wśród odpowiedzi „Inne” wskazano m.in. na spotkania z przedsiębiorcami, przyjęcie na staż lekarzy z regionu partnerskiego na Ukrainie czy też współpracę przy tworzeniu materiałów promocyjnych.

Pięciu Partnerów podejmuje wszechstronne działania, prowadząc współpracę z różnymi podmiotami (władzami samorządowymi, przedsiębiorcami czy Instytucjami Otoczenia Biznesu). Pozostali współpracują tylko z zagranicznymi władzami samorządowymi.

Tabela 53. Współpraca Partnerów z podmiotami zagranicznymi w zakresie gospodarki i rynku pracy

działanie	liczba wskazań partnerów	procent
Realizacja wspólnych działań informacyjnych i promocyjnych	8	47,1%
Wspólne projekty ukierunkowane na rozwój branży turystycznej	8	47,1%
Targi pracy o charakterze międzynarodowym	2	11,8%
Inne	4	23,5%
Nie są prowadzone działania w tym zakresie z partnerami zagranicznymi	5	29,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Partnerzy ocenili również efekty dotychczasowej współpracy z partnerami zagranicznymi w obszarze gospodarki i rynku pracy. Większość jednostek samorządu terytorialnego (52,9%) nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić czy rezultaty współdziałania z partnerami zagranicznymi są dobre czy złe. Efekty współpracy w zakresie gospodarki i rynku pracy jako dobre oceniło pięciu Partnerów (29,4%), negatywnie (odpowiedzi źle i bardzo źle) trzech (17,7).

Tabela 54. Ocena efektów współpracy z partnerami zagranicznymi w zakresie gospodarki i rynku pracy

ocena efektów współpracy	liczba wskazań partnerów	procent
Bardzo dobre	0	0,0%
Dobre	5	29,4%
Źle	1	5,9%
Bardzo złe	2	11,8%
Trudno powiedzieć	9	52,9%
Razem	17	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Za kluczowe czynniki utrudniające współpracę z partnerami zagranicznymi w obszarze gospodarki i rynku pracy uznano bariery prawne – zarówno związane z odmiennymi przepisami funkcjonującymi w państwach, jak i nadmierną biurokracją oraz niestabilnością prawa (odpowiedź taką zaznaczyło odpowiednio jedenastu i ośmiu Partnerów). Ośmiu Partnerów wskazało również na problem wynikający z braku odpowiedniej ilości środków finansowych na wspólne inwestycje. Tylko jeden Partner uznał za problem wzajemne stereotypy i uprzedzenia.

Tabela 55. Kluczowe czynniki utrudniające współpracę z partnerami zagranicznymi w obszarze gospodarki i rynku pracy*

bariery dotyczące współpracy	liczba wskazań Partnerów	procent
Brak gotowości do współpracy po stronie polskich przedsiębiorców	4	23,5%
Brak gotowości do współpracy po stronie partnerów zagranicznych	3	17,7%
Bariery kulturowe	3	17,7%
Bariery językowe	7	41,2%
Bariery prawne – różnice w przepisach, niedostosowanie ustrojów ustawodawczych	11	64,7%
Bariery prawne – braki w przepisach, niestabilność prawa, nadmierna biurokratyzacja procedur, ograniczenia celne	8	47,1%
Niedostatecznie rozwinięty system wymiany informacji i promocji współpracy	5	29,4%
Braki w zakresie infrastruktury drogowej i komunikacyjnej	2	11,8%
Brak środków na wspólne inwestycje	8	47,1%
Niedostatecznie rozwinięta sieć transgranicznych Instytucji Otoczenia Biznesu	5	29,4%
Wzajemne uprzedzenia i stereotypy	1	5,9%

*Procenty nie sumują się do 100,0%, ponieważ możliwe było wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Współpraca transgraniczna w zakresie gospodarki i rynku pracy jest szczególnie ważnym zagadnieniem. Zgodnie z polityką UE dąży się do niwelowania różnic pomiędzy państwami. Stąd też realizuje się wiele projektów mających na celu zmniejszenie dysproporcji ekonomicznych i społecznych na obszarach przygranicznych. Współpraca pomiędzy krajami przejawia się m.in. w realizacji wspólnych działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia poprzez oferowanie nowych miejsc pracy, zwiększenia kompetencji osób pozostających bez pracy czy przyciągnięcia inwestorów.

Inicjatywą, która wyróżnia się w zakresie współpracy transgranicznej w zakresie rynku pracy są organizowane przez powiat nyski Targi Pracy Perspektywy (TPP), które od 2013 roku stały się transgranicznymi międzynarodowymi targami pracy. W 2015 roku na TPP oferty swoje przedstawiało blisko 40 wystawców, którzy poszukiwali pracowników z wielu różnych branż do pracy w Niemczech, Austrii, Holandii czy Czechach⁵⁷.

⁵⁷ http://www.pup.nysa.pl/powiatowy_urzadz_pracy/aktualnosci_lista/st:13/idn:1776.html, [dostęp 10.08.2015].

Innym przedsięwzięciem, realizowanym przez powiat prudnicki, był projekt „Poznam stanowiska pracy w rejonie pogranicza – trafniej wybiorę zawód”. Podstawowym celem działań było zwrócenie uwagi mieszkańców powiatu na możliwość poszukiwania pracy w zawodzie, do którego wykonywania ma się odpowiednie umiejętności czy predyspozycje. Stworzono w tym celu katalog zawodów, funkcjonujących na obszarze pogranicza. Zakłada się, że realizacja tego projektu przyczyni się do łatwiejszego wyboru kierunku kształcenia wśród młodych ludzi⁵⁸.

Kolejnym projektem z zakresu współpracy transgranicznej było stworzenie podstaw polsko-czeskiego Euroregionalnego Centrum Kształcenia Praktycznego. Ma ono oddziaływać na rynek pracy poprzez ofertę kształcenia w zakresie poszukiwanych na lokalnym rynku kompetencji. Zgodnie z założeniami ECKP ma przyczynić się do zmniejszenia bezrobocia po obu stronach granicy⁵⁹.

We współpracy z partnerami zagranicznymi powiat nyski stworzył (w ramach Programu INTERREG III A) Polsko-Czeskie Centrum Informacyjno-Doradcze Przygranicznej Współpracy Gospodarczej. Jego głównymi zadaniami są udzielanie informacji o możliwości wymiany gospodarczej pomiędzy partnerami po obu stronach granicy oraz organizacja szkoleń i konferencji⁶⁰.

Również powiatowe urzędy pracy z terenu OF PN2020 współpracują z zagranicznymi partnerami np. poprzez umieszczanie na swoich stronach i w bazach ogłoszeń o wolnych stanowiskach pracy w zagranicznych przedsiębiorstwach.

Podsumowując, współpraca w zakresie gospodarki i rynku pracy z podmiotami zagranicznymi podejmowana jest przez czternastu Partnerów. Liczba działań jest stosunkowo niewielka, skoncentrowano się na współpracy z Republiką Czeską, pozostałe kraje mają marginalne znaczenie. Najczęściej wspólne działania inicjują samorządy, a także powiatowe urzędy pracy.

Dotychczas zauważa się niewielki poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, uczelniami i Instytucjami Otoczenia Biznesu. Działania w tym zakresie powinny przyczynić się do zwiększenia innowacyjności firm, która na terenie województwa opolskiego, w tym OF PN2020, oceniana jest jako niewystarczająca.

9.5. Współpraca transgraniczna w zakresie turystyki

Bardzo często współpraca z partnerami zagranicznymi realizowana jest poprzez wspólne działania w zakresie turystyki. W przypadku OF PN2020 sytuacja jest podobna – deklaracje Partnerów pokazują, że dziesięciu z nich współpracuje w tym obszarze. Najczęściej współpraca nawiązywana jest z Republiką Czeską, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Słowacji i Ukrainą.

Kierunki współpracy transgranicznej opisane są w kilku dokumentach, które są podstawą współdziałania niektórych Partnerów z zagranicznymi jednostkami samorządu terytorialnego w wielu obszarach, w tym w turystyce. Zawarte w nich zapisy dotyczą realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych, promocji atrakcji turystycznych czy

⁵⁸ <http://www.powiatprudnicki.pl/powiatprudnicki-projekty-pokaz-15.html>, [dostęp 10.08.2015].

⁵⁹ <http://www.powiatprudnicki.pl/powiatprudnicki-projekty-pokaz-5.html>, [dostęp 10.08.2015].

⁶⁰ http://powiat.nysa.pl/sites/2,210,211/show/1476/sites/2,152/rejestracja_pojazdow.html, [dostęp 10.08.2015].

tworzenia wydarzeń umożliwiających prezentację kultur. Za kluczowe dokumenty tego rodzaju można uznać: Strategię Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego, Strategię rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego i Strategię rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020.

Gminy OF PN2020 przynależą też do szerszych struktur działających w zakresie współpracy międzynarodowej, to jest Euroregionów: Pradziad oraz Silesia. Partnerzy realizują z zagranicznymi jednostkami samorządu terytorialnego projekty dotyczące turystyki, których finansowanie jest często możliwe dzięki Funduszowi Mikroprojektów.

Wszyscy Partnerzy realizują różnorodne projekty zarówno dotyczące infrastruktury, jak i promocji pogranicza a także produktów turystycznych. Wspólne działania są inicjowane nie tylko między jednostkami samorządu terytorialnego, ale również pomiędzy instytucjami takimi jak domy kultury czy ośrodki sportu i rekreacji.

9.6. Więzy pomiędzy wspólnotami lokalnymi, wspólnota kulturowa

Więzy pomiędzy wspólnotami lokalnymi, przede wszystkim polskimi i czeskimi, uwarunkowane są w dużym stopniu historycznie (o czym pisano już w rozdziale „Uwarunkowania historyczne” Diagnozy). Jednak istotną rolę odgrywają także podejmowane obecnie działania, służące pogłębieniu więzi między wspólnotami. Władze poszczególnych Partnerów podejmują współpracę samodzielnie lub przez podległe sobie jednostki. Ważna w tym zakresie jest także przynależność do euroregionów oraz realizowanie projektów na rzecz promocji dziedzictwa kulturowego, które omówiono w podrozdziale dotyczącym turystyki (9.5 Współpraca transgraniczna w zakresie turystyki).

Umacnianiu więzi służy realizacja wspólnych projektów społecznych, kulturalnych oraz sportowych. Poniżej przedstawione zostaną przykłady zrealizowanych inicjatyw, w których udział brali Partnerzy.

Jeśli chodzi o projekty społeczne, wymienić należy przedsięwzięcie realizowane przez Dom Pomocy Społecznej w Prudniku we współpracy z Domem Pomocy Diennej w Jeseniku projekt „Seniorzy w Schengen”. Grupą docelową inicjatywy są seniorzy, a cel projektu stanowi wzmocnienie i rozwijanie stosunków między placówkami dla seniorów z regionu jesenickiego i powiatu prudnickiego. Seniorzy zyskują możliwość wymiany kulturalnej i socjalnej. W ramach projektu organizowane są m.in. seminaria, wycieczki, zawody sportowe, wystawy, warsztaty⁶¹. Inny przykład stanowić może projekt realizowany przez gminę Kietrz oraz dziewięć czeskich gmin, dotyczący współpracy jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej⁶².

Najwięcej realizowanych inicjatyw skupia się wokół kultury regionów, wzajemnej prezentacji swojego dziedzictwa przez sąsiadów z obu stron granicy bądź wspólnej realizacji przedsięwzięcia kulturalnego. Wśród takich inicjatyw wymienić można m.in. projekt „Mali artyści – wielka sztuka” realizowany przez Gminne Centrum Kultury w Białej we współpracy z instytucjami kulturalnymi i artystycznymi z Jesenika oraz Miasto Albrechcice. W ramach

⁶¹ <http://www.dpsprudnik.pl/strona-seniorzy.html> [dostęp 06.08.2015].

⁶² <http://www.euroregion-silesia.pl/files/strony/przyk%C5%82ady%20projekt%C3%B3w/910%20-%2017%20lat%20wsp%C3%B3lch%20dzia%C5%82a%C5%84.pdf> [dostęp 06.08.2015].

inicjatywy organizowane były wspólne warsztaty artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Podsumowującym wydarzeniem było widowisko artystyczne w formie musicalu, w którym wystąpili uczestnicy warsztatów⁶³. Inny przykład może stanowić inicjatywa „Polsko-czeskie tradycje granic – Tanecznym krokiem do Europy”, która realizowana była przez przedszkola z Głubczyc i Krnova jako element współpracy między samorządami Euroregionu Silesia. Efektem współpracy był festiwal, na którym zespoły dziecięce prezentowały tańce i pieśni ludowe⁶⁴. Przykład budowania wspólnoty kulturalnej stanowi także inicjatywa Nyskiego Domu Kultury – Dom Dwóch Kultur, którego cel stanowi aktywizacja i integracja kulturowa seniorów mieszkających na terenie Euroregionu Pradziad w ramach polsko-czeskiej współpracy⁶⁵.

Zrealizowane projekty sportowe to m.in. pozyskanie środków na zintegrowanie lokalnych społeczności poprzez utworzenie Czesko-Polskiej Szkółki Pływania i Narciarstwa w Paczkowie⁶⁶, organizacja rodzinnych „Igrzysk na pograniczu”⁶⁷ czy organizacja Euroligi Piłki Siatkowej Dziewcząt Pradziad II⁶⁸.

Dla dalszego pogłębiania więzi między wspólnotami lokalnymi oraz rozwijania wspólnoty kulturowej niezbędne jest ciągle realizowanie wspólnych projektów o zróżnicowanym charakterze, skierowanych do mieszkańców w każdym wieku.

9.7. Wspólne obszary problemowe OF PN2020 i kluczowych partnerów zagranicznych

Na podstawie opracowania eksperckiego oraz badania CAWI przeprowadzonego wśród Partnerów możliwe było zidentyfikowanie obszarów problemowych, które są wspólne dla OF PN2020 oraz kluczowych partnerów zagranicznych. W kolejnej tabeli (Tabela 56.) obszary te zostały zaprezentowane w podziale na dziedziny tematyczne. Z uwagi na różne systemy prawne wśród omawianych państw nie wszystkie zagadnienia można było uwzględnić przy określaniu wspólnych obszarów problemowych.

⁶³ <http://gckbiala.pl/112/mali-artysci-wielka-sztuka.html> [dostęp 06.08.2015].

⁶⁴ <http://www.euroregion-silesia.pl/files/strony/przyk%C5%82ady%20projekt%C3%B3w/1276%20-%20Czesko-polskie%20tradycje%20nie%20znaj%C4%85%20granic.pdf> [dostęp 06.08.2015].

⁶⁵ <http://www.ndk.nysa.pl/index.php/projekty/dom-dwoch-kultur/item/174-rusza-projekt-%E2%80%9Edom-dw%C3%B3ch-kultur%E2%80%9D> [dostęp 06.08.2015].

⁶⁶ http://www.gcsirpaczkow.vot.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=228:projekt-czesko-polska-szkola-pywan-i-narciarstwa-nr-pl32233071203184&catid=45:program-pywan-i-narciarstwo&Itemid=149 [dostęp 06.08.2015].

⁶⁷ http://gcsirpaczkow.info/index.php?option=com_content&view=article&id=363&Itemid=172 [dostęp 06.08.2015].

⁶⁸ <http://www.europradziad.pl/projekty.html> [dostęp 06.08.2015].

Tabela 56. Obszary problemowe w podziale na dziedziny tematyczne

dziedzina tematyczna	wspólne obszary problemowe
Obszar społeczny	
Rozwój społeczny	Niedostateczna liczba działań skierowanych na integracji mieszkańców OF PN2020 z zagranicznymi partnerami
Rozwój społeczny Demografia	Niekorzystna struktura demograficzna, rosnąca liczba osób starszych
Rozwój społeczny Rynek pracy	Niedostateczny poziom kapitału ludzkiego części mieszkańców
Obszar zasobów i potencjałów	
Rozwój transportu	Niedostateczna ilość połączeń kolejowych pomiędzy obszarami przygranicznymi
Rozwój transportu	Niska jakość komunikacji publicznej
Rozwój transportu Rozwój społeczny	Niedostateczna współpraca w ramach Euroregionów Pradziad i Silesia
Rozwój społeczny Turystyka	Słabo wykorzystany potencjał turystyczny i transgraniczny
Turystyka	Nierównomierna aktywność jednostek samorządu terytorialnego
Obszar gospodarki i rynku pracy	
Rynek pracy	Nierównomierne rozwinięty rynek pracy
Rynek pracy	Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw
Gospodarka	Uzależnienie części państw od eksportu
Rozwój społeczny Rynek pracy	Nierównomierna współpraca Partnerów z innymi krajami w zakresie gospodarki
Rynek pracy Turystyka	Niewielka liczba inicjatyw poszerzających współpracę zagraniczną w zakresie gospodarki

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Przeprowadzona analiza strategiczna pokazuje, że współpraca z partnerami zagranicznymi powinna koncentrować się przede wszystkim na rozwiązywaniu problemów społecznych, rynku pracy oraz transportu.

Rozwój społeczny – dotychczasowe doświadczenia pokazują, że problemem w części krajów (Ukraina, Polska) jest niedostateczna jakość życia w niektórych grupach społecznych, która spowodowana jest wysokim poziomem bezrobocia. Następnym problemem są wzajemne uprzedzenia i stereotypy, które znajdowały się na liście powodów, utrudniających współpracę. Podejmowane dotychczas działania służące integracji pomiędzy mieszkańcami OF PN2020 a cudzoziemcami wydają się być niewystarczające, zwłaszcza jeśli chodzi o obszar rynku pracy. Problemem jest również brak wspólnych działań całego OF PN2020 – prowadzona obecnie współpraca jest nierównomierna. W rezultacie potencjał transgraniczny (m.in. w zakresie turystyki) pozostaje niewykorzystany. Problem ten dotyczy zarówno partnerów zagranicznych w ramach Euroregionów Pradziad i Silesia, jak i poza nimi. Jeszcze innym problemem dotyczącym wszystkie kraje jest starzenie się społeczeństwa. W 1990 roku u wszystkich partnerów zagranicznych udział osób młodych w populacji był zdecydowanie większy niż udział osób starszych. W 2010 roku proporcje były odmienne – zwiększył się udział osób powyżej 65 roku, a zmniejszył się – osób poniżej 14 roku życia. Najbardziej niekorzystną strukturę demograficzną mają obecnie Niemcy. Zmiany w strukturze demograficznej (starzenie się społeczeństwa) niosą ze sobą konieczność dostosowania systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych, zwiększania liczby miejsc w domach opieki społecznej. Ważnym wspólnym problemem OF PN2020 oraz partnerów zagranicznych są również braki w zakresie kapitału ludzkiego.

Rynek pracy – dotychczasowe wspólne działania w tym zakresie skierowane były przede wszystkim na dostosowywanie kompetencji osób bezrobotnych do potrzeb lokalnych. Organizowano również międzynarodowe targi pracy lub kursy językowe, które miały pomóc w znalezieniu pracy. Przykładowo Słowacja, która jest jednym z partnerów zagranicznych boryka się z problemem dwucyfrowego bezrobocia. Brak jest inicjatyw mających na celu wdrażanie modelu gospodarki opartej na wiedzy – obecnie rozwój obszarów opiera się na branżach wysokokapitałowych. Koncentracja na przemyśle czy rolnictwie nie sprzyja podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Niski poziom innowacyjności wśród przedsiębiorstw Republiki Czeskiej czy Ukrainy ogranicza możliwości konkurencyjności na rynkach międzynarodowych. Problemem jest też niewielki poziom współpracy przedsiębiorstw oraz innych instytucji z partnerami zagranicznymi w celu wymiany wiedzy i doświadczeń. Za wspólny problem OF PN2020 oraz partnerów zagranicznych można uznać również nierównomierny rozwój rynku pracy.

Rozwój transportu – obecnie głównymi problemami w sferze komunikacji są niedostateczna liczba połączeń OF PN2020 z Republiką Czeską czy Niemcami oraz brak bezpośrednich połączeń z pozostałymi partnerami zagranicznymi. Ma to wpływ na możliwości współpracy m.in. w ramach Euroregionów Pradziad i Silesia. Szczególnie ważna jest więc dla mieszkańców dostępność transportu publicznego, która często nie jest dostosowana do potrzeb, zwłaszcza w zakresie liczby połączeń. Jako wspólny problem OF PN2020 oraz jego partnerów zagranicznych może zostać wskazana również niska jakość komunikacji publicznej.

9.8. Potencjalne wspólne obszary rozwoju OF PN2020 i kluczowych partnerów zagranicznych

Na podstawie badania CAWI możliwe było zidentyfikowanie obszarów rozwoju, które są wspólne dla OF PN2020 oraz kluczowych partnerów zagranicznych. W kolejnej tabeli (Tabela 57.) obszary te zostały zaprezentowane w podziale na dziedziny tematyczne.

Tabela 57. Obszary rozwoju PN2020 w podziale na dziedziny tematyczne

dziedzina tematyczna	wspólne obszary rozwoju
Obszar społeczny	
Demografia	Poprawa struktury demograficznej
Rozwój społeczny	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego chętnie uczestniczącego w życiu swoich jednostek samorządu terytorialnego
Rozwój społeczny Rynek pracy	Zwiększenie integracji pomiędzy społeczeństwami
Rozwój społeczny	Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej i społecznej do zmian demograficznych
Rozwój społeczny	Zwiększenie poziomu kapitału ludzkiego części mieszkańców
Obszar zasobów i potencjałów	
Rozwój transportu	Rozwój połączeń kolejowych pomiędzy państwami
Rozwój transportu	Rozwój liczby połączeń i poprawa dostępności komunikacji publicznej pomiędzy państwami
Rozwój społeczny Rynek pracy	Współpraca w ramach Euroregionów Pradziad i Silesia
Turystyka	Słabo wykorzystany potencjał turystyczny i transgraniczny Promocja atrakcji turystycznych na obszarze
Obszar gospodarki i rynku pracy	
Rynek pracy	Zmniejszenie poziomu bezrobocia, szczególnie w obszarze pogranicza

dziedzina tematyczna	wspólne obszary rozwoju
Rynek pracy	Poszerzenie współpracy z partnerami zagranicznymi w zakresie gospodarki
Rynek pracy	Zmiana struktury gospodarki – przejście do gospodarki opartej na wiedzy
Rozwój społeczny Rynek pracy	Zwiększenie i dostosowanie umiejętności bezrobotnych do potrzeb rynku pracy
Rynek pracy Turystyka	Rozwój terenów inwestycyjnych, przyciągnięcie inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Przeprowadzona analiza strategiczna pokazuje, że współpraca z partnerami zagranicznymi powinna koncentrować się przede wszystkim na rozwoju społecznym, rozwoju rynku pracy oraz rozwoju transportu.

Rozwój społeczny – podstawowymi działaniami, które trzeba wykonać w tym zakresie skupiają się na procesach demograficznych. Problemy związane z zmianą struktury społecznej – zwiększeniem się udziału osób starszych w ogóle populacji, a także z migracjami należy próbować rozwiązać przy udziale partnerów zagranicznych. Wykorzystanie potencjału np. obszaru pogranicza Polska – Republika Czeska w kontekście lecznictwa uzdrowiskowego może przyczynić się do zwiększenia poziomu opieki zdrowotnej.

Rynek pracy – należy dalej prowadzić wspólne działania przy współpracy z partnerami zagranicznymi. Przy próbie rozwiązania problemu bezrobocia w OF PN2020 powinny być wykorzystywane nie tylko staże organizowane przez powiatowe urzędy pracy, ale przede wszystkim doświadczenia państw ze zdecydowanie mniejszą stopą bezrobocia (Niemiec, Republiki Czeskiej). Kluczowa staje się także współpraca wśród przedsiębiorców, w celu zaimplementowania innowacyjnych metod zarządzania czy technik tworzenia. Wyzwanie przed jakim stoi OF PN2020, czyli przekształcenie dotychczasowej gospodarki w gospodarkę opartą na wiedzy, zmusza do położenia większego nacisku na dostosowanie umiejętności bezrobotnych, poszerzenie ich kompetencji.

Rozwój transportu – by wzmocnić korzyści wynikające z transgranicznego położenia OF PN2020 powinno się umożliwić łatwiejszy dostęp mieszkańców i turystów do terenów przygranicznych poprzez zwiększanie liczby połączeń zarówno autobusowych, jak i kolejowych. Należy również dostosować ich siatkę godzinową do lokalnych potrzeb.

9.9. Rozwój współpracy transgranicznej

9.9.1. Macierz priorytetyzacji kierunków rozwoju współpracy

Kolejnym krokiem opracowania Strategii było dokonanie priorytetyzacji kierunków współpracy, aby określić, w którym z nich działania powinny zostać podjęte w pierwszej kolejności. W tym celu zastosowano ocenę w oparciu o pięć kryteriów, przy zastosowaniu pięciostopniowej skali – wyjaśnienia jej znaczenia dla poszczególnych kryteriów znajdują się w nawiasach:

- znaczenie problemu dla mieszkańców OF PN2020 – ocena, na ile problemy z danego obszaru problemowego są obecne w świadomości społecznej, a tym samym na ile podjęte działania będą mieć wpływ na poziom zadowolenia mieszkańców (1 – bardzo mały wpływ, 5 – bardzo duży wpływ),

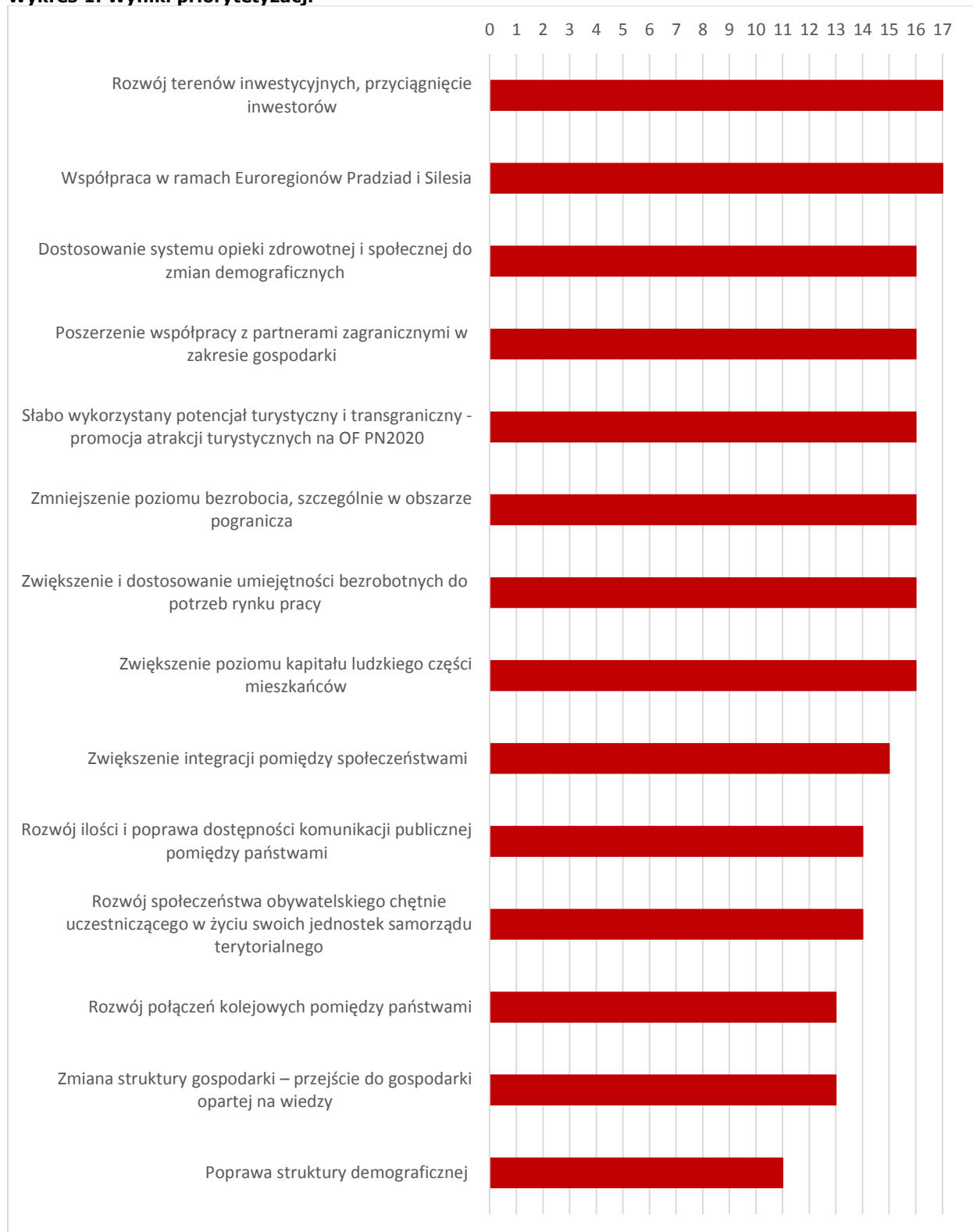
- możliwość rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020 – ocena, na ile sytuacja w danym obszarze problemowym zależy od czynników zewnętrznych, a na ile od działań OF PN2020, a tym samym na ile działania te mogą przynieść realny skutek (1 – bardzo małe prawdopodobieństwo rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020, 5 – bardzo duże prawdopodobieństwo rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020),
- czas potrzebny na rozwiązanie problemów – możliwość uzyskania efektów działań w możliwie krótkiej perspektywie czasowej (1 – bardzo długi przewidywany czas potrzebny na rozwiązanie problemów, 5 – bardzo krótki przewidywany czas potrzebny na rozwiązanie problemów),
- wykorzystanie posiadanych zasobów – stopień, w którym rozwiązywanie problemów z danego obszaru problemowego będzie miało również charakter rozwojowy, przyczyniając się do pełniejszego wykorzystania potencjałów OF PN2020 (1 – bardzo mały stopień wykorzystania posiadanych zasobów, 5 – bardzo duży stopień wykorzystania posiadanych zasobów).

Wyniki punktowe poszczególnych kierunków oscylowały pomiędzy 17 a 11. W związku z tym można przyjąć za priorytetowe te, które otrzymały 17 punktów, zaś za umiarkowanie pilne te, których łączna ocena wynosiła 15-16 punktów. Pozostałe kierunki (oceny 11-14) mogą być natomiast rozwijane w dalszej przyszłości.

Z przeprowadzonej priorytetyzacji wynika, że w pierwszej kolejności w ramach OF PN2020 powinny zostać podjęte działania na rzecz rozwoju terenów inwestycyjnych i przyciągnięcia inwestorów, co umożliwiłoby szybszy rozwój gospodarczy i poprawiło sytuację na rynku pracy na terenach przygranicznych. Zlokalizowanie w OF PN2020 nowych przedsiębiorstw i rozwinięcie istniejących może przyczynić się do wzrostu poziomu innowacyjności. Jest to kwestia ważna z punktu widzenia mieszkańców, którym zależy na istnieniu większej liczby miejsc pracy. Możliwe jest uzyskanie efektów poprzez działania Partnerów (wpływ warunków zewnętrznych jest ograniczony), w stosunkowo krótkiej perspektywie czasowej. Co więcej, działanie w tym obszarze problemowym będzie równoznaczne z lepszym wykorzystaniem posiadanych zasobów.

Drugą dziedziną, która powinna być rozwijana jest współpraca transgraniczna w ramach Euroregionów Pradziad i Silesia. Silniejsze kontakty Partnerów z innymi krajami i realizacja wspólnych projektów umożliwią wzrost kapitału społecznego wśród mieszkańców, a także zwiększenie integracji pomiędzy społeczeństwami. Wymiana doświadczeń i wiedzy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego przyczyni się do łatwiejszego rozwiązywania pojawiających się problemów.

Wykres 1. Wyniki priorytetyzacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Tabela 58. Macierz priorytetyzacji

	znaczenie dla mieszkańców*	rozwiązanie na poziomie OF PN2020**	czas ***	wykorzystanie zasobów****	łączna liczba punktów
poprawa struktury demograficznej	3	2	1	5	11
rozwój społeczeństwa obywatelskiego chętnie uczestniczącego w życiu swoich jednostek samorządu terytorialnego	3	3	3	5	14
zwiększenie integracji pomiędzy społecznościami	4	3	3	5	15
dostosowanie systemu opieki zdrowotnej i społecznej do zmian demograficznych	4	4	3	5	16
zwiększenie poziomu kapitału ludzkiego części mieszkańców	4	4	3	5	16
rozwój połączeń kolejowych pomiędzy państwami	4	2	3	4	13
rozwój ilości i poprawa dostępności komunikacji publicznej pomiędzy państwami	4	3	3	4	14
współpraca w ramach euroregionów Pradziad i Silesia	4	4	4	5	17
słabo wykorzystany potencjał turystyczny i transgraniczny promocja atrakcji turystycznych na OF PN2020	3	4	4	5	16
zmniejszenie poziomu bezrobocia, szczególnie w obszarze pogranicza	5	3	3	5	16
poszerzenie współpracy z partnerami zagranicznymi w zakresie gospodarki	3	4	4	5	16
zmiana struktury gospodarki – przejście do gospodarki opartej na wiedzy	3	3	2	5	13
zwiększenie i dostosowanie umiejętności bezrobotnych do potrzeb rynku pracy	5	3	3	5	16
rozwój terenów inwestycyjnych, przyciągnięcie inwestorów	4	4	4	5	17

*1 – bardzo mały wpływ na zadowolenie mieszkańców, 5 – bardzo duży wpływ

**1 – bardzo małe prawdopodobieństwo rozwiązania problemu na poziomie OF PN2020, 5 – bardzo duże prawdopodobieństwo

***1 – bardzo długi przewidywany czas potrzebny na rozwiązanie problemów, 5 – bardzo krótki przewidywany czas

****1 – bardzo mały stopień wykorzystania posiadanych zasobów, 5 – bardzo duży stopień

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

10. System realizacji Strategii

10.1. Zasady realizacji Strategii

Aby opracowanie Strategii przełożyło się na rzeczywisty rozwój OF PN2020 konieczne jest przyjęcie pewnych założeń do realizacji zapisów dokumentu. Założenia te powinny być brane pod uwagę w ramach wszystkich działań podejmowanych przez Partnerów.

Skuteczna realizacja Strategii opiera się na następujących zasadach:

- równość Partnerów przy poszanowaniu ich różnorodności i odmiennych potrzeb,
- podział i współodpowiedzialność Partnerów w realizacji poszczególnych celów,
- poszanowanie środowiska naturalnego i zasad zrównoważonego rozwoju,
- inkluzyjność podejmowanych działań oraz przeciwdziałanie wykluczeniu i dyskryminacji grup społecznych,
- promowanie rozwiązań innowacyjnych,
- uspołecznienie opracowania Strategii poprzez działania informacyjne i konsultacyjne,
- współpraca z jednostkami samorządowymi i innymi podmiotami w otoczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
- stały monitoring i ewaluacja.

10.2. Model realizacji Strategii

10.2.1. Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

Głównymi aktorami w procesie realizacji Strategii będą Partnerzy, to jest czternaście gmin oraz trzy powiaty:

- gmina Grodków,
- powiat nyski,
- gmina Głuchołazy,
- gmina Korfantów,
- gmina Łambinowice,
- gmina Nysa,
- gmina Otmuchów,
- gmina Paczków,
- gmina Skoroszyce,
- powiat prudnicki,
- gmina Biała,
- gmina Lubrza,
- gmina Prudnik,
- powiat głubczycki,
- gmina Branice,
- gmina Głubczyce,
- gmina Kietrz.

Wymienione powyżej jednostki samorządu terytorialnego będą pełniły funkcje zgodnie z formą współpracy ustaloną przez Partnerów. Poszczególne działania będą mogły być, w zależności od potrzeb, zlecane jednostkom organizacyjnym podległym gminom i powiatom.

W ramach potrzeb i możliwości podejmowana będzie również współpraca z innymi podmiotami reprezentującymi sektor publiczny, prywatny oraz pozarządowy. Przykłady takich podmiotów zawarto w kolejnej tabeli (Tabela 59.).

Tabela 59. Proponowane kierunki inicjowania współpracy podczas realizacji Strategii

sektor	podmioty
publiczny	<ul style="list-style-type: none"> • podmioty samorządu terytorialnego spoza OF PN2020 oraz administracji rządowej i publicznej • zagraniczne podmioty samorządu terytorialnego
prywatny	<ul style="list-style-type: none"> • podmioty gospodarki narodowej z branż kluczowych dla rozwoju OF PN2020 • podmioty gospodarki narodowej z branży medialnej • instytucje otoczenia biznesu
pozarządowy	<ul style="list-style-type: none"> • fundacje, stowarzyszenia i inne organizacje społeczne z terenu OF PN2020 • fundacje, stowarzyszenia i inne organizacje społeczne spoza OF PN2020 • organizacje samorządu zawodowego, gospodarczego i pracodawców • zagraniczne podmioty trzeciego sektora

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

Bardzo ważnym założeniem realizacji Strategii jest również jej uspołecznienie, to jest włączanie w podejmowane działania społeczności lokalnych.

10.2.2. Instrumenty realizacji Strategii

Realizacja Strategii jest procesem złożonym i wymagać będzie koordynacji działań o różnym charakterze. W zależności od charakteru konkretnego celu Partnerzy będą się posługiwać następującymi typami instrumentów:

instrumenty legislacyjne:

- dokumenty programowe,
- dokumenty organizacyjne i zarządcze,
- akty prawa lokalnego,
- dokumenty planistyczne (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego),

instrumenty finansowe:

- budżety zadaniowe,
- polityka podatkowa (podatki lokalne, zwolnienia podatkowe, ulgi uznaniowe itp.),
- wydatki inwestycyjne,
- środki zewnętrzne,

instrumenty informacyjno-promocyjne:

- kampanie społeczne,

- wydawnictwa promocyjne i informacyjne (poradniki, informatory, ulotki),
- działania promocyjne i informacyjne w mediach,
- organizacja i uczestnictwo w targach, wystawach i imprezach promocyjnych,

instrumenty partycypacji społecznej:

- konsultacje społeczne,
- badania społeczne,
- budżety obywatelskie,

instrumenty zarządzania wiedzą:

- ewaluacja i monitoring,
- bazy wiedzy,
- szkolenia,
- wymiana doświadczeń i dobrych praktyk.

10.2.3. Plan finansowy, w tym możliwości pozyskania środków zewnętrznych

PN2020 powstało w celu pogłębienia współpracy sąsiadujących jednostek terytorialnych, rozwiązywania wspólnych problemów oraz zwiększenia potencjału i konkurencyjności w staraniach o fundusze zewnętrzne. Realizacja celów Strategii uzależniona jest od aktywnego udziału i zaangażowania wszystkich Partnerów. Jednostki samorządu terytorialnego wyposażone są w środki własne, które służyć mają realizacji działań. Przy wsparciu źródeł zewnętrznych, w tym pozyskiwanych z funduszy unijnych, możliwe jest osiągnięcie większej liczby celów, w możliwie najszybszym czasie.

Do każdego z celów operacyjnych przyporządkowano zewnętrzne źródła finansowania, które umożliwią ich realizację. Programy unijne zostały zakodowane za pomocą skrótów, których wyjaśnienia znajdują się poniżej:

- RPO WO- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego
- PO IŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- PO PC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa
- PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- POIR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój
- PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- INTERREG EUROPA ŚRODKOWA – Program Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA
- INTERREG V-A Republika Czeska-Polska – Program Współpracy INTERREG V-A Republika Czeska-Polska
- EWT INTERREG EUROPA- Europejska Współpraca Terytorialna INTERREG EUROPA

Inne skróty użyte w analizie:

- Pi – Priorytet Inwestycyjny
- Pd – Priorytetowe Działanie

Tabela 60. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 1 Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców

Cel. 1 Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	RPO WO Oś VIII Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) RPO WO Oś VIII Pi 9iv (działanie 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych) RPO WO Oś X Pi 9b (działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji) RPO WO Oś III Pi 4c (działanie 3.2 Efektywność energetyczna) RPO WO Oś VIII Pi 9v (działanie 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej) PO PC Oś III Pi 2.c PO WER Oś II Pi 9i PROW M07 Pd. 7.2 INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 2 Pi 4c INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 3 Pi 6e
1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	RPO WO Oś VIII Pi 9iv (działanie 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych) RPO WO Oś VII Pi 8vi (działanie 7.4 Wydłużanie aktywności zawodowej) RPO WO Oś X Pi 2c (działanie 10.3 E-usługi publiczne) POIS Oś IX Pi 9a PO WER Oś II Pi 9iv
1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	RPO WO Oś VIII Pi 9iv (działanie 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych) RPO WO Oś VIII Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) RPO WO Oś IX Pi 10i (działanie 9.1 Rozwój edukacji) RPO WO Oś X Pi 9a (działanie 10.1 Infrastruktura społeczna na rzecz wyrównania nierówności w dostępie do usług) RPO WO Oś VII Pi 8iv (działanie 7.6 Godzenie życia zawodowego i prywatnego) PO WER Oś II Pi 9i, Pi 9iv PO WER Oś IV
1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	RPO WO Oś V Pi 6c (działanie 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury) POIS Oś IX Pi 6c PO WER Oś IV PROW M07 Pd. 7.4, Pd. 7.6 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 2 Pi 2.1. INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 3 Pi 6c

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Tabela 61. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 2 Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego

Cel. 2 Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	RPO WO Oś IX Pi 10i (działanie 9.1 Rozwój edukacji) RPO WO Oś IX Pi 10iv (działanie 9.2 Rozwój kształcenia zawodowego) RPO WO Oś IX Pi 10iii (działanie 9.3 Wsparcie kształcenia ustawicznego) RPO WO Oś X Pi 10a (działanie 10.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej) PO PC Oś III Pi 2.c PO WER Oś II Pi 9i, Pi 10i PO WER Oś IV PROW M01 Pd. 1.1 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 3 Pi 3.1.

Cel. 2 Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	RPO WO Oś VIII Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) RPO WO Oś X Pi 2c (działanie 10.3 E-usługi społeczne) PO WER Oś IV INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 4 Pi 4.1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wymienionych w tabeli dokumentów

Tabela 62. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 3 Rozwinięta infrastruktura techniczna

Cel. 3 Rozwinięta infrastruktura techniczna	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	RPO WO Oś III Pi 4e (działanie 3.1 Strategie niskoemisyjne) RPO WO Oś IV Pi 5b (działania: 4.1 Mała retencja, 4.2 System wczesnego reagowania i ratownictwa) RPO WO Oś V Pi 6b (działanie 5.4 Gospodarka wodnościekowa) RPO WO Oś VII Pi 8iv (działanie 7.6 Godzenie życia zawodowego i prywatnego) RPO WO Oś X. Pi 2c (działanie 10.3 E-usługi społeczne) POIŚ Oś I Pi 4.I, Pi 4.III, Pi 4.V, Pi 4.VI POIŚ Oś II Pi 5.II, Pi 6.II POIŚ Oś IX Pi 9a PO CO Oś I Pi 2.a PROW M07 Pd. 7.2 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 1 Pi 1.1 INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 2 Pi 4c INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 3 Pi 6c
3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	RPO WO Oś III Pi 4e (działanie 3.1 Strategie niskoemisyjne) RPO WO Oś VI Pi 7b (działanie 6.1 Infrastruktura drogowa) RPO WO Oś VI Pi 7d (działanie 6.2 Nowoczesny transport kolejowy) POIŚ Oś V Pi 7.I, Pi 7.III POIŚ Oś VI Pi 4.V PROW M07 Pd. 7.2 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 2 Pi 2.1. INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 4 Pi 4.1. INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 2 Pi 4e INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 4 Pi 7b, Pi 7c

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wymienionych w tabeli dokumentów

Tabela 63. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 4 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów

Cel. 4 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	RPO WO Oś II Pi 3a (działanie 2.2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) RPO WO Oś V Pi 6d (działanie 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej) RPO WO Oś V Pi 6c (działanie 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury) RPO WO Oś X 9b (działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji) RPO WO Oś X Pi 2c (działanie 10.3 E-usługi publiczne) POIŚ Oś II Pi 6.IV INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 2 Pi 2.1. INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 3 Pi 6c, Pi 6e
4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania	RPO WO Oś III Pi 4e (działanie 3.1 Strategie niskoemisyjne) RPO WO Oś III Pi 4c (działanie 3.2 Efektywność energetyczna) RPO WO Oś III Pi 4b (działanie 3.4 Efektywność energetyczna w MŚP)

Cel. 4 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
zasobów przyrodniczych	RPO WO Oś III Pi 4a (działanie 3.3 Odnawialne źródła energii) RPO WO Oś V Pi 6d (działanie 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej) RPO WO Oś V Pi 6a (działanie 5.2 Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi) POIŚ Oś II Pi 6.I, Pi 6.II, 6.III, 6.IV PROW M01 Pd. 1.1, Pd. 1.2 PROW M07 Pd. 7.2, Pd. 7.6 PROW M08 Pd. 8.1 INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 2 Pi 4c INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 3 Pi 6c EWT INTERREG EUROPA Oś 3 Pi 4e EWT INTERREG EUROPA Oś 1 Pi 1a, Pi 1b EWT INTERREG EUROPA Oś 4 Pi 6c, Pi 6g
4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	RPO WO Oś II Pi 3b (działanie 2.4 Współpraca gospodarcza i promocja) RPO WO Oś V Pi 6c (działanie 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury) POIŚ Oś VIII Pi 6c PO WER Oś IV PROW M07 Pd. 7.6 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 2 Pi 2.1. INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 3 Pi 3.1. INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 4 Pi 4.1. INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 3 Pi 6c EWT INTERREG EUROPA Oś 1 Pi 1a, Pi 1b EWT INTERREG EUROPA Oś 4 Pi 6c

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wymienionych w tabeli dokumentów

Tabela 64. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 5 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów

Cel. 5 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	RPO WO Oś I Pi 1b (działanie 1.1 Innowacje w przedsiębiorstwach) RPO WO Oś I Pi 1a (działanie 1.2 Infrastruktura B+R) RPO WO Oś II Pi 3c (działanie 2.1 Nowe produkty i usługi w MSP) RPO WO Oś II Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) RPO WO Oś II Pi 3b (działanie 2.4 Współpraca gospodarcza i promocja) RPO WO Oś VII Pi 8iii (działanie 7.4 Zakładanie działalności gospodarczej) RPO WO Oś VII Pi 8vi (działanie 7.3 Wydłużanie aktywności zawodowej) RPO WO Oś VII Pi 8v (działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw oraz adaptacyjność przedsiębiorstw) PROW M01 Pd. 1.1, Pd. 1.2. INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 3 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 4 INTERREG EUROPA ŚRODKOWA Oś 1 Pi 1b EWT INTERREG EUROPA Oś 1 Pi 1a, Pi 1b EWT INTERREG EUROPA Oś 2 Pi 3d PO IR Oś III Pi 3c PO IR Oś IV Pi 1a
5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa	RPO WO Oś II Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) PO WER Oś II Pi 9v PROW M01 Pd. 1.1, Pd. 1.2 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś II

Cel. 5 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	
Cele operacyjne	Zewnętrzne źródła finansowania
i przetwórstwa	
5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	RPO WO Oś II Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) RPO WO Oś VII Pi 8v (działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw oraz adaptacyjność przedsiębiorstw) RPO WO Oś X Pi 9b (działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Planów Rewitalizacji) INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś IV Pi 4.1. EWT INTERREG EUROPA Oś II Pi 3d PO IR Oś III Pi 3c PO IR Oś IV Pi 1a
5.4. Wzrost poziomu kooperacji	RPO WO Oś II Pi 3c (działanie 2.1 Nowe produkty i usługi w MSP) RPO WO Oś II Pi 3b (działanie 2.4 Współpraca gospodarcza i promocja) PROW M01 Pd. 1.1, Pd. 1.2 INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 4 Pi 4.1. PO IR Oś III Pi 3c PO IR Oś IV Pi 1a
5.5. Niski poziom bezrobocia	RPO WO Oś VII 8i (działania 7.1 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy realizowana przez PUP, 7.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy) RPO WO Oś VII Pi 8iii (działanie 7.3 Zakładanie działalności gospodarczej) RPO WO Oś VII Pi 8v (działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw oraz adaptacyjność przedsiębiorstw) RPO WO Oś VIII Pi 9i (działanie 8.2 Włączenie społeczne) RPO WO Oś VIII Pi 9v (działanie 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej) PO WER Oś I Pi 8ii PO WER Oś II Pi 8vii, Pi 9v, Pi 10i INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś 3 Pi 3.1. EWT INTERREG EUROPA Oś II Pi3d
5.6. Rozwinięta i spójna promocja	RPO WO Oś II Pi 3a (działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki, 2.3 Wzmocnienie otoczenia biznesu) INTERREG V-A Republika Czeska-Polska Oś II Pi 2.1

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wymienionych w tabeli dokumentów

Realizacja zadań w ramach celów operacyjnych jest możliwa przy wykorzystaniu finansowania publicznego (zarówno ze środków własnych, jak i z budżetu krajowego oraz środków Unii Europejskiej), prywatnego (pochodzącego od mieszkańców i przedsiębiorców), a także mieszane (m.in. inicjatywy z zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego). Najwięcej działań jest wykonywanych przy użyciu środków publicznych, finansowanie prywatne i mieszane można uznać za uzupełniające. Stosunkowo nowym pomysłem na wykonywanie różnego rodzaju działań są partnerstwa publiczno-prywatne – obecnie trwa w Polsce realizacja 83 projektów przede wszystkim dotyczących modernizacji budynków oraz budowy sieci infrastrukturalnej⁶⁹.

Kolejna tabela (Tabela 65.) zawiera rekomendowane źródła finansowania w podziale na cele operacyjne.

⁶⁹ http://bazapp.gov.pl/project_base/report/projects, dostęp [7.09.2015].

Tabela 65. Możliwe źródła finansowania zadań w ramach celów operacyjnych

cel	możliwe źródło finansowania
1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	publiczne
1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	publiczne
1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	publiczne
1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	publiczne
2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	prywatne, publiczne
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	prywatne, publiczne
3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	prywatne, mieszane, publiczne
3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	prywatne, mieszane
4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	publiczne
4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	publiczne
4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	publiczne
5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	publiczne
5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	publiczne
5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	publiczne
5.4. Wzrost poziomu kooperacji	publiczne
5.5. Niski poziom bezrobocia	prywatne, publiczne
5.6. Rozwinięta i spójna promocja	publiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wymienionych w tabeli dokumentów

10.2.4. Harmonogram realizacji Strategii

Strategia obejmuje swoim zakresem horyzont czasowy do roku 2026 z perspektywą do roku 2030. Biorąc pod uwagę opinie przedstawicieli Partnerów, którzy wzięli udział w badaniu CAWI, można zauważyć pewne zróżnicowanie jeśli chodzi o pilność realizacji poszczególnych celów operacyjnych. Kolejna tabela (Tabela 66.) prezentuje średnie oceny (dokonywane na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało najmniejszą pilność), wraz z odniesieniami do okresów realizacji poszczególnych celów.

Za najpilniejsze zostały uznane cele 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw (4,77), 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców (4,59) i 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej (4,47). W odniesieniu do nich, oraz trzech kolejnych pod względem pilności, przyjęte zostało założenie o realizacji do roku 2020. Kolejne pięć celów ma zostać osiągniętych do roku 2026. Jako najmniej pilne wskazano cele: 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców (3,24), 5.4. Wzrost poziomu kooperacji (3,59) i 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki (3,71). Będą one, podobnie jak kolejne trzy cele o najniższych ocenach, zrealizowane w perspektywie do roku 2030.

Tabela 66. Średnia ocena pilności i okres realizacji poszczególnych celów operacyjnych

cel	średnia ocena pilności*	okres realizacji
1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	4,24	do roku 2026

cel	średnia ocena pilności*	okres realizacji
1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	4,59	do roku 2020
1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	3,94	do roku 2026
1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	3,24	do roku 2030
2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	3,71	do roku 2030
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	3,77	do roku 2030
3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	4,47	do roku 2020
3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	4,35	do roku 2020
4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	4,12	do roku 2026
4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3,71	do roku 2030
4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	4,12	do roku 2026
5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	4,77	do roku 2020
5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	4,41	do roku 2020
5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	3,77	do roku 2030
5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3,59	do roku 2030
5.5. Niski poziom bezrobocia	4,38	do roku 2020
5.6. Rozwinięta i spójna promocja	4,12	do roku 2026

*w na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało najmniejszą pilność

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

10.2.5. Zadania poszczególnych Partnerów Strategii

Celem usprawnienia procesu wdrażania Strategii, sugerowane jest dokonanie podziału zadań pomiędzy Partnerów. Ponieważ liczba celów operacyjnych jest równa liczbie Partnerów, możliwe byłoby przypisanie jednego celu do jednego Partnera lub podmiotu, który koordynować będzie jego realizację. Możliwe jest przejęcie koordynacji realizacji Strategii przez powołany do tego celu przez Partnerów podmiot. Zgodnie z prawodawstwem⁷⁰ możliwe jest zrzeszanie się jednostek samorządu terytorialnego różnych rodzajów (gminy oraz powiaty) np. w formie stowarzyszeń, spółek prawa handlowego, lokalnych grup działania i lokalnych organizacji turystycznych⁷¹. Ze względu na szeroki zakres działalności OF PN2020 optymalną formą współpracy jest stowarzyszenie. Celem powoływania takich podmiotów ma być wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz obrona wspólnych interesów. Mogą one m.in. posiadać majątek, prowadzić działalność gospodarczą i otrzymywać dotacje⁷².

⁷⁰ Art. 84 i 84a ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U.2015.0.1515 – Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym) i Art. 75 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz.U.2015.0.1445 – Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym).

⁷¹ Porawski, A. (2013) *Współpraca JST w Polsce stan i potrzeby*, Poznań, s.4

⁷² Art. 33, Dz.U. 1989 nr 20 poz. 104 - Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, art. 33-35

Propozycję podziału zadań opracowano na podstawie wyników ankiet wypełnionych przez przedstawicieli Partnerów. Przyjęto, iż dla powodzenia projektu OF PN2020 kluczowe jest, aby realizacja każdego z celów była koordynowana przez Partnera, który uznaje cel za ważny i pilny, a także posiada kompetencje potrzebne do jego wdrażania. Istotnym czynnikiem była również zgłaszana przez przedstawicieli Partnerów gotowość podjęcia się roli lidera projektów, które swoimi rezultatami przyczyniają się do osiągnięcia poszczególnych celów lub danego celu.

Tabela 67. Proponowane zadania dla poszczególnych Partnerów

cel	Partner
1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	gmina Łambinowice
1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	powiat głubczycki
1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	powiat nyski
1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	gmina Głuchołazy
2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	gmina Skoroszyce
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	gmina Branice
3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	gmina Grodków
3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	powiat prudnicki
4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	gmina Paczków
4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	gmina Korfantów
4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	gmina Nysa
5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	gmina Biała
5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	gmina Lubrza
5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	gmina Prudnik
5.4. Wzrost poziomu kooperacji	gmina Kietrz
5.5. Niski poziom bezrobocia	gmina Otmuchów
5.6. Rozwinięta i spójna promocja	gmina Głubczyce

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

10.2.6. Działania informacyjne i promocyjne Strategii

Na etapie opracowania Strategii, w ramach kampanii promocyjno-informacyjnej, co miesiąc umieszczane były informacje o przebiegu prac nad tworzeniem dokumentu. Wiadomości przekazywane były za pomocą kanałów informacji o zasięgu wojewódzkim, w formach takich jak spoty radiowe, ogłoszenia w prasie i lokalnych portalach internetowych. Raz na kwartał emitowany był również materiał w regionalnej telewizji.

Podawanie informacji o prowadzonych działaniach do publicznej wiadomości oraz angażowanie mieszkańców w życie lokalne (np. za pomocą konsultacji społecznych) jest ważne w promowaniu postaw obywatelskich, odpowiedzialności za lokalne sprawy i dbaniu o przyszłość Obszaru Funkcjonalnego PN2020.

Dlatego więc Partnerzy będą prowadzili dalsze działania komunikacyjne w celu informowania mieszkańców o podejmowanych działaniach (informacje na stronach internetowych poszczególnych samorządów/Partnerów, a w zależności od potrzeb – informacje w radiu, prasie i telewizji).

10.2.7. Analiza ryzyka Strategii

Ryzyko to „niepewność związana ze zdarzeniem lub działaniem, które wpłynie na zdolność organizacji do realizacji celów jej działalności”⁷³.

Analiza ryzyka w realizacji Strategii została przeprowadzona w oparciu o metodę P-R-S (Przyczyna-Ryzyko-Skutek) z uwzględnieniem prawdopodobieństwa każdego z ryzyk oraz oceny siły skutków jego wystąpienia. W przypadku ryzyka 100% oznaczało więc pewność, zaś 0% zupełny brak możliwości jego wystąpienia. Jeśli chodzi natomiast o siłę skutków występowania ryzyka to 100% oznaczało skutki najsilniejsze, mające bardzo duży wpływ na rozwój całego Partnerstwa, zaś 0% sytuację, w której wystąpienie ryzyka nie miałyby konsekwencji dla OF PN2020.

Następnie – do każdego ze zidentyfikowanych ryzyk – zaproponowane zostały środki zaradcze, co obrazują kolejne tabele (Tabela 68. i Tabela 69.).

---

⁷³ Zarządzanie ryzykiem w sektorze publicznym. Podręcznik sporządzono w ramach środków projektu UE Transition Facility 2004/016-829.01.08 „Zarządzanie ryzykiem i wzmocnienie efektywności służb audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych”.

Tabela 68. Przyczynowo-skutkowa analiza ryzyk

ryzyko	przyczyny	skutki
Trudności we współpracy pomiędzy Partnerami	<ul style="list-style-type: none"> Różne wizje rozwoju OF PN2020 Trudności w komunikacji Kadencyjność władz samorządowych Różny charakter i potrzeby społeczności lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> Konflikty dotyczące podziału zadań w ramach poszczególnych celów Brak jednolitego stanowiska w komunikacji z partnerami zewnętrznymi oraz społecznością lokalną Opóźnienia w realizacji celów
Trudności związane z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych	<ul style="list-style-type: none"> Konkurencja ze strony innych wnioskodawców Brak funduszy na pokrycie wkładu własnego i/lub sfinansowanie całości projektów refundowanych Skomplikowane procedury i trudne do spełnienia warunki pozyskiwania wsparcia Nadmierne koszty utrzymania inwestycji 	<ul style="list-style-type: none"> Pogorszenie się sytuacji finansowej Partnerów Brak możliwości realizacji zadań na odpowiednim poziomie Konieczność rezygnacji z części zadań Opóźnienia w realizacji celów Niezadowolenie społeczności lokalnej
Brak zaangażowania społeczności lokalnej w realizację Strategii	<ul style="list-style-type: none"> Niski poziom kapitału społecznego OF PN2020 Słabość trzeciego sektora – ograniczone możliwości współpracy OF PN2020 z organizacjami pozarządowymi Niewielki poziom identyfikacji mieszkańców z subregionem, brak silnej tożsamości lokalnej (m.in. na skutek migracji, braku wiedzy o dziedzictwie historyczno-kulturowym oraz niezadowolenia z poziomu życia) Brak wiedzy o OF PN2020 i związanych z nim korzyściach dla społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> Niski poziom partycypacji społecznej w realizacji zadań Niedopasowanie produktów Strategii do potrzeb mieszkańców Brak zrozumienia podejmowanych działań Negatywne reakcje społeczne na wprowadzane zmiany
Brak środków własnych na realizację założeń Strategii	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczone możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych Spadek dochodów Partnerów Wzrost innych wydatków Partnerów 	<ul style="list-style-type: none"> Pogorszenie się sytuacji finansowej Partnerów Brak możliwości realizacji zadań na odpowiednim poziomie Konieczność rezygnacji z części zadań Opóźnienia w realizacji celów
Braki kadrowe po stronie Partnerów w ramach działań Strategii	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne obciążenie obecnymi zadaniami Niedobór kadr posiadających kompetencje potrzebne do realizacji zadań w ramach Strategii 	<ul style="list-style-type: none"> Trudności w bieżącym funkcjonowaniu Partnerów Brak możliwości realizacji zadań na odpowiednim poziomie Konieczność rezygnacji z części zadań Opóźnienia w realizacji celów

ryzyko	przyczyny	skutki
Pojawienie się barier prawnych w otoczeniu (w ramach działań Strategii)	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie aktów prawnych utrudniających realizację Strategii na poziomie wojewódzkim lub krajowym Niejasności i trudności w interpretacji istniejącego prawa 	<ul style="list-style-type: none"> Konieczność zmiany planów strategicznych Konieczność dodatkowych działań legislacyjnych
Dezaktualizacja postanowień Strategii	<ul style="list-style-type: none"> Zmiany społeczno-gospodarcze w otoczeniu (na poziomie wojewódzkim i krajowym), przekładające się na sytuację w OF PN2020 Zmiany priorytetów Partnerów i oczekiwań mieszkańców Działania podejmowane przez podmioty konkurujące z OF PN2020 (np. w zakresie przyciągania inwestycji, atrakcyjności dla mieszkańców) 	<ul style="list-style-type: none"> Nieskuteczność wprowadzanych przez Strategię rozwiązań – brak oczekiwanych efektów Niezadowolenie społeczne Spadek zaangażowania Partnerów
Rezygnacja niektórych Partnerów z członkostwa w PN2020	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne obciążenie Partnerów obecnymi zadaniami, brak zasobów potrzebnych do partycypacji w Strategii Trudności w komunikacji pomiędzy Partnerami 	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie się potencjału PN2020 Zniechęcenie pozostałych Partnerów Spadek spójności subregionu
Rozpad PN2020	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne obciążenie Partnerów obecnymi zadaniami, brak zasobów potrzebnych do partycypacji w Strategii Trudności w komunikacji pomiędzy Partnerami 	<ul style="list-style-type: none"> Brak możliwości realizacji Strategii Ograniczenie rozwoju poszczególnych Partnerów (m.in. ze względu na mniejsze szanse na dofinansowanie zewnętrzne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Koncepcji opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

Tabela 69. Ryzyka wraz z prawdopodobieństwem, siłą oddziaływania oraz proponowanymi środkami minimalizującymi

ryzyko	prawdopodobieństwo	siła oddziaływania	proponowane środki minimalizujące
Trudności we współpracy pomiędzy Partnerami	60%	70%	<ul style="list-style-type: none"> Wypracowanie praktyki stosowania modelu komunikacji opartej na dialogu, mediacji, facylitacji Wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia przepływu informacji Przyjęcie aktywnych strategii rozwiązywania konfliktów (poprzez mediacje i/lub arbitraż)
Trudności związane z pozyskaniem funduszy zewnętrznych	40%	80%	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycje w kompetencje kadr Partnerów w zakresie pozyskiwania funduszy Wprowadzenie systemu motywacyjnego dla kadr odpowiedzialnych za pozyskiwanie funduszy Konsultacje z podmiotami zewnętrznymi (np. firmami doradczymi) Wypracowanie instytucjonalnej współpracy OF PN2020 wraz ze specjalizacją w obszarze pozyskiwania funduszy (wydział, biuro partnerstwa)
Brak zaangażowania społeczności lokalnej w realizację Strategii	30%	60%	<ul style="list-style-type: none"> Działalność promocyjna i informacyjna Partnerów Podtrzymanie zainteresowania mieszkańców, którzy brali udział w opracowywaniu Strategii Włączanie społeczności lokalnej w proces realizacji zadań Współpraca z organizacjami pozarządowymi Uspołecznienie ewaluacji Strategii
Brak środków własnych na realizację założeń Strategii	40%	80%	<ul style="list-style-type: none"> Podział kosztów pomiędzy Partnerów proporcjonalnie do ich możliwości Wariantowe planowanie budżetów realizacji zadań Strategii (w zależności od sytuacji finansowej Partnerów) Pozyskiwanie środków zewnętrznych Współfinansowanie inwestycji przez kapitał prywatny (partnerstwo publiczno-prywatne, forfaiting) Wykorzystanie zwrotnych źródeł finansowania inwestycji (pożyczki i kredyty preferencyjne, leasing komunalny, obligacje)

ryzyko	prawdopodobieństwo	siła oddziaływania	proponowane środki minimalizujące
Braki kadrowe po stronie Partnerów w ramach działań Strategii	50%	70%	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje w kompetencje kadr związane z zadaniami powierzonymi im w związku z realizacją Strategii • Wprowadzenie systemu motywacyjnego przeciwdziałającego odpływowi kadr • Wypracowanie praktyki wyznaczania stałych osób odpowiedzialnych za koordynację realizacji Strategii posiadających bezpośredni dostęp do włodarza • Wykorzystanie mechanizmów organizacyjnego uczenia się dla przekazywania wiedzy i doświadczeń pomiędzy Partnerami (baza wiedzy, mentoring, grupy wymiany doświadczeń, wspólne wyjazdy integracyjno-informacyjne)
Pojawienie się barier prawnych w otoczeniu (w ramach działań Strategii)	30%	70%	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie procedury aktualizacji Strategii w celu dopasowania jej do nowej sytuacji
Dezaktualizacja postanowień Strategii	40%	80%	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie procedury aktualizacji Strategii w celu dopasowania jej do nowej sytuacji • Bieżący monitoring i ewaluacja w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń
Rezygnacja niektórych Partnerów z członkostwa w PN2020	20%	60%	<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie praktyki stosowania modelu komunikacji opartej na dialogu, mediacji, facylitacji • Wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia przepływu informacji • Przyjęcie aktywnych strategii rozwiązywania konfliktów (poprzez mediacje i/lub arbitraż) • Dopasowanie zadań poszczególnych Partnerów do ich możliwości kadrowych i finansowych
Rozpad PN2020	10%	100%	<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie praktyki stosowania modelu komunikacji opartej na dialogu, mediacji, facylitacji • Wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia przepływu informacji • Przyjęcie aktywnych strategii rozwiązywania konfliktów (poprzez mediacje i/lub arbitraż) • Dopasowanie zadań poszczególnych Partnerów do ich możliwości kadrowych i finansowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Koncepcji opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

10.2.8. Monitoring i ewaluacja Strategii

Ewaluacja to obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów, która powinna dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym⁷⁴.

Ewaluacja Strategii będzie przeprowadzana według pięciu podstawowych kryteriów oceny. Są to:

1. trafność (ang. relevance) – czy cele Strategii odpowiadają potrzebom beneficjentów (różnych grup interesariuszy - mieszkańców, przedsiębiorców, innych grup)?
2. efektywność (ang. efficiency) – czy działania w ramach realizacji projektu są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia? Czy ponoszone koszty są proporcjonalne do osiągniętych efektów?
3. skuteczność (ang. effectiveness) – czy wdrażanie działań w ramach Strategii przyczynia się do realizacji założonych celów strategicznych?
4. użyteczność (ang. utility) – czy realizacja Strategii przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb beneficjentów i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów? Czy beneficjenci faktycznie korzystają z efektów działań? Czy pojawiają się niepożądane, negatywne efekty uboczne realizowanych działań?
5. trwałość (ang. sustainability) – Czy pozytywne skutki realizacji Strategii mają charakter stały? Czy efekty działań będą trwałe?

Zakłada się prowadzenie ewaluacji on-going w trakcie realizacji Strategii dla zbadania jej skutków i wpływu na rozwój OF PN2020. Ocena ta, a przede wszystkim identyfikacja ewentualnych problemów, umożliwi weryfikację wyjściowych założeń i wprowadzenie korekt w ramach aktualizacji Strategii. Zostanie ona przeprowadzona po roku 2022 (w związku z zakończonym okresem budżetowym UE). Dodatkowo po zakończeniu okresu objętego Strategią, przeprowadzona zostanie ewaluacja ex-post.

Podstawą ewaluacji będą dane pochodzące z monitoringu będącego systematycznym badaniem procesu wdrażania Strategii oraz efektów podejmowanych działań. Sprawnie funkcjonujący i odpowiednio zaplanowany system monitoringu jest podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie ewaluacji Strategii.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu.

System wskaźników powinien być spójny i podporządkowany jako całość realizacji celów strategicznych. Wskaźniki powinny spełniać następujące kryteria:

1. mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
2. obiektywność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,

⁷⁴ https://www.ewaluacja.gov.pl/ewaluacja_wstep/Strony/Definicja.aspx, dostęp [26.11.2015].

3. trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby pokazywać rzeczywiste wyniki działań a jednocześnie uwzględniać specyfikę OF PN2020, jak również poszczególnych Partnerów,
4. dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji prowadzących monitoring, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów Strategii zastosowane zostaną zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji Strategii. Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów.

Kolejne tabele (Tabela 70.-Tabela 74.) zawierają zestawienie wskaźników, które mogą być uwzględnione przy monitoringu realizacji Strategii. Poziomy bazowe (tylko dla wskaźników produktu) i docelowe odnoszą się do OF PN2020 jako całości (przy ich obliczaniu należy zagregować pomiary poszczególnych Partnerów). O ile w tabelach nie zaznaczono inaczej, poziomy bazowe zostały zaczerpnięte z Diagnozy Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020. Jako poziom bazowy przyjęto ostatni rok za który dostępne są dane (podany w nawiasie). W przypadku produktów mających charakter pojedynczy (np. narzędzia, dokumenty i akty prawne) nie wskazano poziomów, gdyż wskaźniki te są nominalne.

W procedurze monitoringu Strategii stosowane będą regulacje z Umowy Partnerskiej w zakresie zasad współpracy Partnerów oraz zasada, że za monitoring i zarządzanie daną Strategią odpowiedzialny jest Partner, który czuwał nad jej opracowaniem – w przypadku tej Strategii – gmina Nysa. Jednocześnie Partnerzy wprowadzą stosowne zapisy w swoich regulaminach organizacyjnych. Możliwe jest również przejęcie koordynacji realizacji Strategii przez podmiot powołany do tego celu przez Partnerów.

Przewiduje się prowadzenie monitoringu w cyklach czteroletnich, tj. na początku kadencji władz samorządowych. Raz na cztery lata Partnerzy zostaną poproszeni o przygotowanie w swoim zakresie raportów z wdrażania Strategii i przekazania go Partnerowi odpowiedzialnemu za monitoring Strategii (Gmina Nysa). Zestawienie danych od wszystkich Partnerów utworzy całościowy obraz wdrażania i ewaluacji Strategii przez wszystkich Partnerów.

Tabela 70. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 1

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	saldo migracji	rezultatu	BDL GUS	-510 (2013)	-300
	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	rezultatu	BDL GUS	83,1 m ² (2013)	86 m ²
	liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	rezultatu	BDL GUS	335,2 (2013)	344
	liczba kół i klubów w domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	rezultatu	BDL GUS	194 (2013)	205
1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	przychodnie na 10 000 mieszkańców	rezultatu	BDL GUS	5 (2013)	6
1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	liczba miejsc w stacjonarnych ośrodkach pomocy społecznej	rezultatu	BDL GUS	1642 (2013)	1700
1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	ludność na jedną placówkę biblioteczną	rezultatu	BDL GUS	5583 (2013)	5000
	liczba kół i klubów w domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	rezultatu	BDL GUS	194 (2013)	205
	długość ścieżek rowerowych (w km)	rezultatu	BDL GUS	145,3 km (2013)	200 km
	liczba ćwiczących ogółem w klubach sportowych	rezultatu	BDL GUS	5971 (2013)	6200

Źródło: opracowanie własne

Tabela 71. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 2

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	liczba nowych kierunków kształcenia zawodowego otwieranych w każdym roku (w danym roku)	produktu	szkoły	-	1
	liczba kampanii i akcji informacyjnych na rzecz promowania kształcenia zawodowego i ustawicznego (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	4
	liczba dorosłych uczniów i słuchaczy	rezultatu	Kuratorium Oświaty w Opolu/szkoły	1134	1300
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	liczba przeprowadzonych projektów aktywizujących młodzież do 25 lat na rzecz społeczności lokalnej (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	5
	liczba przeprowadzonych projektów integrujących i wzmacniających więzi międzypokoleniowe (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	5
	liczba zorganizowanych rozgrywek międzyszkolnych integrujących dzieci i młodzież do 25 roku życia (w danym roku)	produktu	Partnerzy/szkoły	-	10
	średnia frekwencja w wyborach	rezultatu	Państwowa Komisja Wyborcza	38,95%	40,0%
	liczba nowo utworzonych gminnych/powiatowych rad działalności pożytku publicznego (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	6

Źródło: opracowanie własne

Tabela 72. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 3

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury	odsetek osób korzystających z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności	rezultatu	BDL GUS	47,7% (2013)	50,0%

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
technicznej	odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności	rezultatu	BDL GUS	92,1% (2013)	95,0%
	odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności	rezultatu	BDL GUS	61,1% (2013)	70,0%
3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	długość ścieżek rowerowych	rezultatu	BDL GUS	145,3 – km (2013)	200 km
	liczba nowych połączeń komunikacji publicznej	produktu	przewoźnicy/Partnerzy	-	2

Źródło: opracowanie własne

Tabela 73. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 4

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	udział terenów objętych obowiązującym planem miejscowym	produktu	BDL GUS	65,8%	100%
	udział miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych z wykraczającym poza ustawowe minimum udziałem lokalnych społeczności	produktu	Partnerzy	-	100%
4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	systemu pomiaru i informacji o zanieczyszczeniach powietrza	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	liczba dzikich wysypisk śmieci	rezultatu	BDL GUS	56	0
	liczba przeprowadzonych programów edukacji proekologicznej	produktu	Partnerzy	-	2
	liczba gospodarstw, które otrzymały certyfikaty rolnictwa ekologicznego (w danym roku)	rezultatu	Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	-	2
4.3. Wzrost poziomu wykorzystania	liczba projektów zrealizowanych we współpracy z podmiotami zagranicznymi (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	2

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
potencjału turystycznego i transgranicznego	liczba hoteli i innych obiektów noclegowych	rezultatu	BDL GUS	55	65
	liczba noclegów udzielonych przez hotele i inne obiekty noclegowe	rezultatu	BDL GUS	277 605 (2013)	300 000

Źródło: opracowanie własne

Tabela 74. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 5

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	system ulg dla nowych przedsiębiorców i inwestorów	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	liczba zrealizowanych programów związanych z promocją przedsiębiorczości i innowacyjności, w tym wspierających start ludzi młodych do 25 roku życia na rynku pracy (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	2
	dynamika przyrostu liczby nowych przedsiębiorstw (rok bazowy 2013)	rezultatu	BDL GUS	-	105
5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	liczba prowadzonych programów i akcji informacyjnych oraz edukacyjnych dla przedsiębiorców (w tym przedsiębiorców branży rolnej)	produktu	Partnerzy	-	2
	dynamika przyrostu liczby nowych przedsiębiorstw (rok bazowy 2013)	rezultatu	BDL GUS	-	105
	liczba działających inkubatorów przedsiębiorczości	produktu	Partnerzy	2	6
	powierzchnia podstref SSE (w ha)	produktu	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK”, Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna	215,5 ha	250 ha
	liczba inwestorów, którzy rozpoczęli działalność na terenach podstrefy SSE (w danym roku)	rezultatu	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK”, Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna	-	2
	liczba gospodarstw, które otrzymały certyfikaty rolnictwa	rezultatu	Inspekcja Jakości Handlowej	-	2

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
	ekologicznego zgodnie z wykazem MRiRW (w danym roku)		Artykułów Rolno – Spożywczych		
5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	platforma współpracy pomiędzy przedstawicielami biznesu i NGO	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	rada gospodarcza OF PN2020	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	liczba programów zrealizowanych przez Partnerów wspólnie z Instytucjami Otoczenia Biznesu (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	2
	dynamika przyrostu liczby nowych przedsiębiorstw (rok bazowy 2013)	rezultatu	BDL GUS	100	105
	liczba działających inkubatorów przedsiębiorczości	produktu	Partnerzy	2	6
	powierzchnia utworzonych i rozwijanych podstref SSE (w ha)	produktu	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK”, Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna	215,5 ha	250 ha
5.4. Wzrost poziomu kooperacji	platforma współpracy pomiędzy szkolnictwem wyższym a przedsiębiorcami	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	platforma współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w tym współpracy transgranicznej)	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	liczba zrealizowanych projektów promujących współpracę pomiędzy przedsiębiorcami i innymi podmiotami, w tym jednostkami samorządu terytorialnego (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	2
5.5. Niski poziom bezrobocia	liczba przeprowadzonych badań rynku pracy w tym badania potrzeb pracodawców, badania dopasowania oferty edukacyjnej do lokalnych uwarunkowań i badania imigracji zarobkowej (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	2
	Strategia Rynku Pracy OF PN2020	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci	rezultatu	BDL GUS	11,4	7
	liczba spółdzielni socjalnych	rezultatu	Ogólnopolski Katalog	9	15

cele operacyjne	wskaźniki	rodzaj wskaźnika	źródło	poziom bazowy	poziom docelowy
			Spółdzielni Socjalnych (Fundusz Inicjatyw Obywatelskich)		
	liczba projektów związanych z reorientacją zawodową rolników posiadających gospodarstwa poniżej 2 ha przeliczeniowych	produktu	Partnerzy	-	3
	dynamika przyrostu liczby nowych przedsiębiorstw (rok bazowy 2013)	rezultatu	BDL GUS	-	105
	liczba zrealizowanych programów w zakresie wsparcia osób bezrobotnych oraz promocji przedsiębiorczości, w tym przeznaczonych dla rolników (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	3
	liczba zrealizowanych programów w zakresie wsparcia współpracy szkolnictwa z przedsiębiorstwami (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	2
	odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych uczestniczących w programach współpracy szkolnictwa z przedsiębiorstwami (w danym roku)	rezultatu	Partnerzy	-	30%
5.6. Rozwinięta i spójna promocja	liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych i imprez wizerunkowych (w danym roku)	produktu	Partnerzy	-	2
	system informacji i promocji gospodarczej oraz inwestycyjnej	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	strategia pozyskiwania inwestorów	produktu (nominalny)	Partnerzy	-	-
	dynamika przyrostu liczby nowych przedsiębiorstw (rok bazowy 2013)	rezultatu	BDL GUS	-	105
	liczba noclegów udzielonych przez hotele i inne obiekty noclegowe	rezultatu	BDL GUS	277 605 (2013)	300 000

Źródło: opracowanie własne

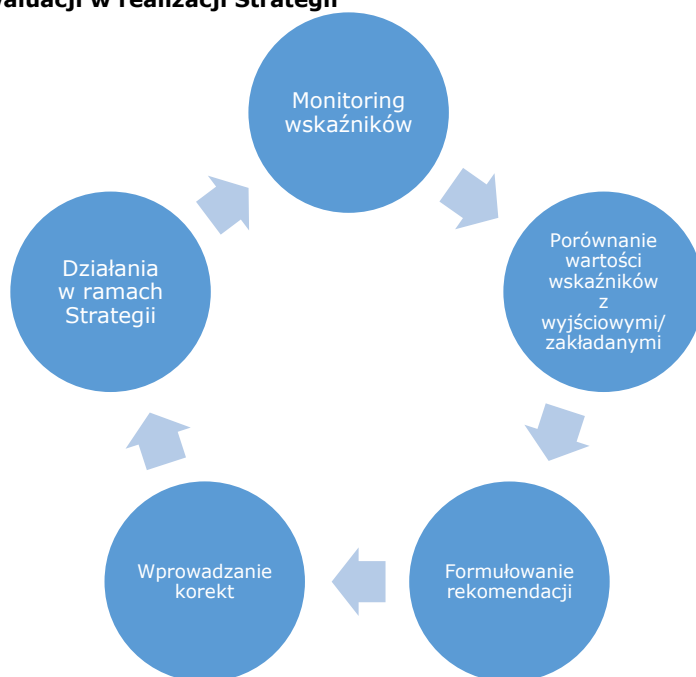
Uzupełnieniem oceny opartej na wskaźnikach powinny być cykliczne badania opinii mieszkańców. Aby umożliwić porównania i prognozowanie dalszych trendów rozwoju, zalecane jest użycie narzędzia możliwie podobnego do tych, które były używane podczas opracowywania Diagnozy Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020. Badania mogą być również prowadzone w formie konsultacji społecznych.

Wykorzystanie ewaluacji będzie miało podwójny charakter. W wymiarze instrumentalnym uzyskiwane rezultaty umożliwią szybkie reagowanie na zidentyfikowane problemy i dokonywanie korekt koniecznych z punktu widzenia realizacji celów Strategii. W wymiarze koncepcyjnym ewaluacja będzie procesem kumulatywnego gromadzenia wiedzy, który przyczyniać się będzie do pogłębionej refleksji dotyczącej realizowanych działań.

Sam proces ewaluacji będzie również połączony z wymianą wiedzy i doświadczeń pomiędzy Partnerami oraz promocją dobrych praktyk. Tym samym stanie się czynnikiem motywacyjnym i integracyjnym⁷⁵.

Podsumowując produktem monitoringu Strategii będą raporty monitoringowe (co 4 lata, na początku poszczególnych kadencji władz samorządowych), zaś produktem ewaluacji – raporty ewaluacyjne (raport z ewaluacji on-going po roku 2022 oraz raport z ewaluacji ex-post po roku 2030).

Wykres 2. Rola ewaluacji w realizacji Strategii

Źródło: opracowanie własne

⁷⁵ Olejniczak, Karol. Mechanizmy wykorzystania ewaluacji. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2008. ISBN 978-83-7383-306-7.

Pomimo, że monitoring i ewaluacja są ze sobą powiązane, bardzo ważne jest podkreślenie różnic między nimi. Zgodnie z wydawnictwem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego „Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej”, różnią się one zarówno pod względem zakresu, jak i celów. Przedmiotem monitoringu jest interwencja publiczna i jej efekty, zaś ewaluacja obejmuje dodatkowo również kontekst społeczno-ekonomiczny. Motywem przeprowadzania monitoringu jest pozyskanie danych dotyczących realizacji celu i dokonywanie bieżących korekt w procesie wdrażania interwencji, podczas gdy w przypadku ewaluacji chodzi o formułowanie wniosków i rekomendacji mogących posłużyć udoskonalaniu zarówno danej interwencji, jak i innych w przyszłości⁷⁶. Podczas gdy monitoring jest ukierunkowany na inwentaryzację bezpośrednich efektów działań (produktów), ewaluacja pozwala ustalić związki między działaniami a efektami, zwłaszcza w ujęciu średnio- i długookresowym (rezultaty)⁷⁷. Ewaluacja ma więc dostarczyć informacji potrzebnych do rozwiązywania problemów, które nie mogą zostać zdiagnozowane jedynie w oparciu o monitoring⁷⁸.

10.2.9. Procedura aktualizacji Strategii i modyfikacji procedury wdrożeniowej

Strategia, obejmująca swoją perspektywą okres do 2030 roku, musi mieć charakter dynamiczny i elastyczny. Konieczność jej modyfikacji może być spowodowana przez uwarunkowania wewnętrzne w zakresie potrzeb i preferencji lokalnej społeczności, jak również zmiany w zakresie priorytetów poszczególnych Partnerów. Znaczenie mogą mieć również czynniki zewnętrzne, takie jak przemiany społeczno-gospodarcze, reorientacja polityk wyższego rzędu oraz nowe szanse, zagrożenia i wyzwania związane z ekonomią, ochroną środowiska czy współpracą z innymi podmiotami. Impulsem do wprowadzania korekt będą mogły być również wyniki ewaluacji.

Aktualizacja Strategii przebiegać będzie w sposób analogiczny do jej uchwalania, przy czym w zależności od zakresu i charakteru wprowadzanych zmian dopuszcza się zmiany procedury wdrożeniowej. Na podstawie monitoringu zrealizowanych działań możliwe będzie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wprowadzenie korekt np. odnoszących się do harmonogramu czy też podziału zadań pomiędzy Partnerów. Podobnie, modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone w przypadku znaczących zmian zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwojowych (np. sytuacji gospodarczej czy uwarunkowań legislacyjnych).

⁷⁶ Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E. (2012) Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, MRR, Warszawa, s. 13.

⁷⁷ Ibidem, s. 12.

⁷⁸ Ibidem, s. 33.

11. Załącznik nr 1 - Streszczenie dokumentu zawierające najważniejsze elementy Strategii rozwoju (wizja, misja, cele strategiczne, kierunki rozwoju, priorytety) wykorzystywane w ramach działań informacyjno-promocyjnych, zaprezentowane w sposób przystępny i ciekawy dla odbiorców, tj. mieszkańców OF PN2020

Streszczenie stanowi oddzielny dokument.

12. Załącznik nr 2 - Konsultacje społeczne – raport

Raport stanowi oddzielny dokument.

13. Załącznik nr 3 - Ocena oddziaływania na środowisko – raport

Raport stanowi oddzielny dokument.

14. Załącznik nr 4 – Opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

I. INNOWACJE W GOSPODARCE

Pi 1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.

Pi 1a Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy.

II. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Pi 3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.

Pi 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Pi 3b Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MSP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia.

III. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

Pi 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Pi 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.

Pi 4b Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach.

4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

IV. ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM

Pi 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.

V. OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO

Pi 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę.

Pi 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Pi 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.

VI. ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT NA RZECZ MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW

Pi 7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.

Pi 7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

VII KONKURENCYJNY RYNEK PRACY

Pi 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

Pi 8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Pi 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się.

Pi 8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Pi 8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.

VIII. INTEGRACJA SPOŁECZNA

Pi 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Pi 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Pi 9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia

IX. WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI

Pi 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Pi 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Pi 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i poza formalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

X. INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ

Pi 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich.

Pi 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Pi 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

15. Załącznik nr 5 – Opis priorytetów Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020

OŚ PRIORYTETOWA 1: Wspólne zarządzanie ryzykiem

1.1. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami

OŚ PRIORYTETOWA 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia

2.1: Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich rozwój

OŚ PRIORYTETOWA 3: Edukacja i kwalifikacje

3.1: Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia

OŚ PRIORYTETOWA 4: Współpraca instytucji i społeczności

4.1: Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami

16. Załącznik nr 6 – Opis priorytetów Programu Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA

Oś Priorytetowa 1 Współpraca w zakresie innowacji na rzecz zwiększenia konkurencyjności EUROPY ŚRODKOWEJ

1b: promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu

Oś Priorytetowa 2 Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w EUROPIE ŚRODKOWEJ

4c: wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym

4e: promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

Oś Priorytetowa 3 Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE ŚRODKOWEJ

6c: zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

6e: podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu

Oś Priorytetowa 4 Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych EUROPY ŚRODKOWEJ

7b: zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

7c: rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej

17. Załącznik nr 7 – Opis priorytetów Programu INTERREG EUROPA 2014-2020

Oś priorytetowa 1 Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje

1a Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji (BI) i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy.

1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.

Oś priorytetowa 2 Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw

3d Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji.

Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna

4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Oś priorytetowa 4 Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami

6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

6g Wspieranie przekształcenia przemysłu w kierunku gospodarki zasobooszczędnej, promowanie ekologicznego wzrostu gospodarczego, ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową w sektorach publicznym i prywatnym.

18. Załącznik nr 8 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

OŚ PRIORYTETOWA I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki.

PI 4.I. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

PI 4.III Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.

PI 4.V – PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.V. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

PI 4.VI – PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.VI. Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.

OŚ PRIORYTETOWA II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.

PI 5.II Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.

PI 6.I Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

PI 6.II Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.

PI 6.III Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę.

PI 6.IV Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojennych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

OŚ PRIORYTETOWA V: Rozwój transportu kolejowego w Polsce.

PI 7.I. Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T.

PI 7.III. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.

OŚ PRIORYTETOWA VI: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach.

PI 4.V. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

OŚ PRIORYTETOWA VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.

PI 6C Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

OŚ PRIORYTETOWA IX: Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia.

PI 9A Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

19. Załącznik nr 9 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa

Oś I. Powszechny dostęp do szybkiego internetu

PI 2a Poszerzanie zakresu dostępności do łączności szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej.

Oś III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa

PI 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

20. Załącznik nr 10 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

Oś I Osoby młode na rynku pracy

Priorytet inwestycyjny 8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży (PUP).

Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Priorytet inwestycyjny 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Priorytet inwestycyjny 8vii Modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia, oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników, oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów.

Priorytet inwestycyjny 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Priorytet inwestycyjny 9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Priorytet inwestycyjny 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. Z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i poza formalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa

21. Załącznik nr 11 – Opis priorytetów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich

M01 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Pd 1.1 – Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności

Pd 1.2 – Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych

M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Pd 7.2 – Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii

Pd 7.4 – Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury, i powiązanej infrastruktury

Pd 7.6 – Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej

M08 – Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów

Pd 8.1 – Wsparcie na rzecz kosztów zakładania i utrzymania w zakresie zalesiania i tworzenia terenów zalesionych

22. Załącznik nr 12 – Opis priorytetów Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój

Oś priorytetowa III Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach

3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.

Oś priorytetowa IV Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego

1a Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i podnoszenie zdolności do tworzenia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności leżących w interesie Europy.

23. Załącznik nr 13 – Analiza powiązań Strategii z innymi dokumentami

Niniejszy załącznik prezentuje analizę spójności Strategii z najważniejszymi zewnętrznymi dokumentami w otoczeniu. Są to dokumenty unijne, krajowe, regionalne, a także lokalne. Pod uwagę wzięto również najważniejsze dokumenty graniczących z OF PN2020 regionów czeskich.

23.1.1. Przyjęta metoda oceny

Ocena zgodności została dokonana w odniesieniu do celów zawartych w porównywanych ze sobą dokumentach. W celu przeprowadzenia porównania przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

- 0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,
- 1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,
- 2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,
- 3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

23.1.2. Dokumenty unijne

Wśród dokumentów unijnych dotyczących planowania rozwoju za najważniejsze należy uznać dwie strategie: Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także Europa 2030, która dotyczy przyszłości UE do roku 2030.

Europa 2020

Dokument został opublikowany 3 marca 2010 roku jako długookresowy program rozwoju społeczno-gospodarczego UE na lata 2010-2020. Zastąpił on realizowaną od 2000 roku i zmodyfikowaną w 2005 roku Strategię Lizbońską.

W dokumencie Europa 2020 zapisano 3 obszary priorytetowe, 5 celów głównych, a także 10 zintegrowanych wytycznych i 7 inicjatyw przewodnich.

Komisja Europejska zauważyła potrzebę głębszej współpracy pomiędzy krajami, która wpływałaby na umiejętność radzenia sobie z zagadnieniami takimi jak: globalizacja, starzenie się społeczeństwa, pojawianie się nowych światowych potęg. W celu osiągnięcia powyższych założeń określono trzy podstawowe obszary priorytetowe tj.:

- **wzrost inteligentny**, czyli rozwój gospodarki opartej na wiedzy, koncentrujący się na innowacjach,
- **wzrost zrównoważony**, czyli koncentrujący się na przemianach dotychczasowej gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną, która będzie korzystała z zasobów w sposób efektywny i konkurencyjny,
- **wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu**, czyli wspieranie gospodarki o wysokim wskaźniku zatrudnienia, gwarantującej spójność społeczną i terytorialną.

Kolejna tabela (Tabela 75.) zawiera porównanie nadrzędnych celów, do osiągnięcia w skali całej UE, z celami Strategii wraz z oceną zgodności pomiędzy nimi.

Tabela 75. Ocena zgodności pomiędzy dokumentem Europa 2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Europa 2020 – cele nadrzędne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
Poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 roku; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	2
Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	2
Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	2
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	12

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

- 0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,
- 1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,
- 2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,
- 3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Europa 2030

Dokument ten został sporządzony przez Grupę Refleksji, jako sprawozdanie dotyczące przyszłości UE do 2030 roku. Zawarto w nim kierunki i działania w jakich powinna rozwijać się UE, aby nie tracić swojej pozycji na świecie. Zwrócono uwagę na wyzwania demograficzne: starzenie się społeczeństwa, migrację i integrację oraz problem bezpieczeństwa energetycznego we wszystkich krajach Wspólnoty. Jednym z postulatów jest rozwój oparty na wiedzy, który objawia się koncentracją na innowacyjności gospodarek, wiedzochłonności i kreatywności.

Sprawozdanie to nie zawiera szczegółowych celów, które należy osiągnąć w długookresowej perspektywie czasu.

23.1.3. Dokumenty regionów Republiki Czeskiej

Strategia Rozwoju Regionu Morawsko-Śląskiego (2009-2020)

Dokument pokazuje kierunki rozwojowe obszaru w średniookresowej perspektywie czasowej. Jest on zgodny z celami wyznaczonymi przez dokumenty UE, m.in. Europa 2020 czy poszczególne polityki sektorowe.

W Strategii Rozwoju Regionu Morawsko-Śląskiego wyznaczono pięć celów strategicznych, które obejmują zarówno zagadnienia społeczne, środowiskowe, jak i ekonomiczne.

Tabela 76. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Regionu Morawsko-Śląskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia Rozwoju Regionu Morawsko – Śląskiego (cele strategiczne)*	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cel 1. Konkurencyjna gospodarka, oparta na innowacjach **	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia 5.6. Rozwinięta i spójna promocja.	3
Cel 2. Dobre wykształcenie i wysoki poziom zatrudnienia – szansa dla wszystkich**	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
Cel 3. Spójność społeczna – wysoka jakość opieki zdrowotnej, opieki	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców,	3

Strategia Rozwoju Regionu Morawsko – Śląskiego (cele strategiczne)*	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
społecznej oraz skuteczna walka z ubóstwem**	1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	
Cel 4. Jakość i estetyka środowiska, rozwinięte usługi i infrastruktura dla życia, pracy i zwiedzania**	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców, 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców. Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna: 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej, 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej. Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego, 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych, 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Cel 5. Skuteczne administrowanie sprawami publicznymi**	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców, Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego zostały zaproponowane następujące cele operacyjne: 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców,	3
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	15

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

** tłumaczenie własne na potrzeby niniejszego dokumentu

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia Rozwoju Regionu Ołomunieckiego (2015-2020)

Dokument pokazuje kierunki rozwojowe obszaru w średniookresowej perspektywie czasowej. Jest on zgodny z celami wyznaczonymi przez dokumenty UE, m.in. Europa 2020 czy poszczególne polityki sektorowe.

W Strategii Rozwoju Regionu Ołomunieckiego wyznaczono sześć celów strategicznych, które obejmują zarówno zagadnienia społeczne, środowiskowe, jak i ekonomiczne.

Tabela 77. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Regionu Morawsko-Śląskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia Rozwoju Regionu Ołomunieckiego**	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Priorytet A. Rozwój zasobów ludzkich**	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców, 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców. Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	3
Priorytet B. Warunki życia mieszkańców**	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	3
Priorytet C. Gospodarka i innowacje**	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia 5.6. Rozwinięta i spójna promocja.	2
Priorytet D. Dostępność transportowa**	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna: 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej, 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej.	3
Priorytet E. Zrównoważony rozwój**	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	2
Priorytet F. Efektywne zarządzanie**	Brak zgodności priorytetu F z celami Strategii	0

Strategia Rozwoju Regionu Ołomunieckiego**	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Maksymalna liczba punktów: 18	Razem osiągnięta liczba punktów:	13

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

** tłumaczenie własne na potrzeby niniejszego dokumentu

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

23.1.4. Dokumenty krajowe

Do dokumentów krajowych dotyczących planowania rozwoju należy zaliczyć dwie strategię – długookresową i średniookresową, a także strategię sektorowe. Dokumentem określającym wyzwania rozwojowe, który stanowi w dużej części diagnozę perspektywną, jest także Raport Polska 2030. Na jego podstawie zostały opracowane niżej wymienione dokumenty.

Rysunek 24. Hierarchia dokumentów strategicznych w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030

Dokument stanowi podstawę planowania regionalnego w Polsce. Zawiera on 25 kluczowych decyzji, których podjęcie powinno przyczynić się do rozwoju społecznego i gospodarczego. Celem głównym strategii jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

Osiągnięcie rozwoju kraju będzie możliwe dzięki trzem filarom zadaniowym:

- innowacyjności (modernizacji),
- terytorialnie zrównoważonego rozwoju (dyfuzji),
- efektywności.

Poziom zgodności pomiędzy celami strategicznymi lub szczegółowymi pomiędzy Długookresową Strategią Rozwoju Kraju 2011-2030 i Strategią Rozwoju OF PN2020 został przedstawiony w kolejnej tabeli (Tabela 78.).

Tabela 78. Ocena zgodności pomiędzy Długookresową Strategią Rozwoju Kraju 2011-2030 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2011-2030 – cele strategiczne lub szczegółowe	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Filar Innowacyjność		
Innowacyjność – Cel strategiczny: Podniesienie indywidualnej kreatywności ludzi i innowacyjności gospodarki	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
Polska Cyfrowa – Cel strategiczny: Umiejętne i intensywne spożytkowanie ICT na rzecz rozwoju	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	2
Kapitał ludzki – Cele szczegółowe: 1. Wzrost poziomu aktywności Polaków, tak aby w roku 2030 stopa zatrudnienia wyniosła 75% 2. Poprawa sytuacji demograficznej w sposób nieograniczający aktywności zawodowej rodziców oraz wykorzystanie rezerw demograficznych 3. Poprawa spójności społecznej 4. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – Cel strategiczny: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	2

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2011-2030 – cele strategiczne lub szczegółowe	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Filar Terytorialne zrównoważenie rozwoju		
Rozwój regionalny – Cel strategiczny: Wzrost konkurencyjności regionów oraz budowa spójności terytorialnej poprzez wspieranie potencjału rozwojowego i powiązań funkcjonalnych na poziomie regionalnym	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego Cel Strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	3
Transport – Cel strategiczny: Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	2
Filar Efektywność		
Kapitał Społeczny – Cel strategiczny: Wzrost społecznego kapitału rozwoju	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	3
Sprawne państwo – Cele strategiczne: Poprawa efektywności i sprawności administracji rządowej dla zapewnienia pełni praw Obywatela/Obywatelki i podniesienia gospodarczej konkurencyjności Polski, a także dla skutecznej współpracy z administracją samorządu terytorialnego Poprawa jakości prawa i ograniczenie nadmiernej regulacji Usprawnienie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i prokuratury Podniesienie jakości działania podmiotów oferujących usługi publiczne Poprawa efektywności i jakości debaty publicznej	Cele strategiczne dotyczące Sprawnego Państwa są większości skoncentrowane na działaniach krajowych, których realizacja tylko przez PN2020 jest niemożliwa	Wyłączone z analizy spójności
Maksymalna liczba punktów: 21	Razem osiągnięta liczba punktów:	18

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 określa kierunki działań, które powinny być podejmowane na rzecz rozwoju w perspektywie średniookresowej, w tym przypadku 10 lat. Strategia obejmuje szereg sfer – zarówno gospodarczą, społeczną, jak i legislacyjną. Dokument ten wytycza obszary szczególnie ważne w kontekście poprawy pozycji Polski w świecie. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju tworzy, poprzez wyznaczenie obszarów szczególnego zainteresowania, podstawy programowania środków UE na lata 2014-2020. Wyznaczone zostały trzy obszary strategiczne dla Polski, które są najbardziej istotne w programowaniu rozwoju. Ich powiązanie z celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii przedstawiono w kolejnej tabeli (Tabela 79.).

Tabela 79. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Kraju 2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020- obszary strategiczne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Sprawne i efektywne państwo	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	3
Konkurencyjna gospodarka	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
Spójność społeczna i terytorialna	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	2
Maksymalna liczba punktów: 9	Razem osiągnięta liczba punktów:	8

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony – miasta – obszary wiejskie

Dokument ten określa cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Tabela 80. Ocena zgodności pomiędzy Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020- obszary strategiczne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”)	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”)	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców: 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	3
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	3

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020- obszary strategiczne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Maksymalna liczba punktów: 9	Razem osiągnięta liczba punktów:	9

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) jest najważniejszym dokumentem dotyczącym planowania przestrzennego w Polsce. Określa w długookresowej, 20-letniej, perspektywie kierunki w jakich powinien następować rozwój przestrzenny. Dokument ten zawiera również wizję, która ma być możliwa do zrealizowania przy uwzględnieniu zamierzonych zasad i celów działania.

Zawarte w KPZK sześć celów jest wzajemnie ze sobą powiązanych, mają one odniesienia do celów polityki regionalnej, co pokazuje spójność regionalnych i krajowych dokumentów strategicznych.

Również Strategia jest spójna z założeniami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, co przedstawia kolejna tabela (Tabela 81.).

Tabela 81. Ocena zgodności pomiędzy Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania	3

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów	istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	
Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	3
Maksymalna liczba punktów: 18	Razem osiągnięta liczba punktów:	18

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Krajowa Polityka Miejska

Dokument, zgodnie z art. 21 b ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2014 nr 0 poz. 1649), określa planowane działania administracji rządowej z zakresu polityki miejskiej – zrównoważonego rozwoju miast i obszarów funkcjonalnych. Krajowa Polityka Miejska zawiera jeden cel strategiczny, którego powiązanie ze Strategią przedstawia kolejna tabela (Tabela 82.).

Tabela 82. Ocena zgodności pomiędzy Krajową Polityką Miejską i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Krajowa Polityka Miejska	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
<p>Cel strategiczny: wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców</p>	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia</p>	3
Maksymalna liczba punktów: 3	Razem osiągnięta liczba punktów:	3

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Projekt Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023

Dokument jest kontynuacją Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015, wyznaczającym priorytety inwestycyjne w zakresie krajowej infrastruktury drogowej. Zawiera cztery cele szczegółowe, z których trzy odnoszą się do OF PN2020 (jeden z celów ma znaczenie dla miast wojewódzkich).

Tabela 83. Ocena zgodności pomiędzy Projektem Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Projekt Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cel szczegółowy 1. Zwiększenie spójności sieci dróg krajowych (kontynuacja istniejących odcinków, budowa węzłów)	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej OF PN2020 Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego OF PN2020	3
Cel szczegółowy 2. Wzmocnienie efektywności transportu drogowego (skrócenie średniego czasu przejazdów)	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna OF PN2020 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej OF PN2020	3
Cel szczegółowy 3. Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego (redukcja liczby wypadków i ich ofiar)	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców OF PN2020	3
Cel szczegółowy 4. Poprawa dostępu do rynków i usług (połączenie miast wojewódzkich z Warszawą)	Cel dotyczy połączenia miast wojewódzkich z Warszawą – nie dotyczy OF PN2020.	Wyłączone z analizy spójności
Maksymalna liczba punktów: 9	Razem osiągnięta liczba punktów:	9

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020

Dokument wyznacza ścieżki oraz politykę rozwoju stymulującą wzrost gospodarczy oparty na poprawie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki kraju i regionów.

Nadrzędnym celem programu jest utworzenie Gospodarki Opartej na Wiedzy (GOW). Zważywszy na wyzwania i analizowane uwarunkowania o charakterze globalnym, europejskim i krajowym. W ramach nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020 celem Programu jest „oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej (przez likwidowanie istniejących barier rozwojowych) i podnoszeniu sprawności i efektywności państwa”⁷⁹.

Tabela 84. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Inteligentny Rozwój 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny		
1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.1. Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i podnoszenie zdolności do tworzenia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności leżących w interesie Europy 1.2. Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i aplikacji z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację; wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1 Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego OF PN2020 5.1 Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3 Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4 Wzrost poziomu kooperacji	2
3. Podnoszenie konkurencyjności Małych i Średnich Przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury	3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm, z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości 3.2. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, w szczególności w celu internacjonalizacji 3.4. Wspieranie zdolności Małych i Średnich Przedsiębiorstw	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego OF PN2020 5.1 Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3 Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4 Wzrost poziomu kooperacji	2

⁷⁹ Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020, s. 6.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	w zaangażowanie się w proces wzrostu ekonomicznego i innowacji		
Maksymalna liczba punktów: 6		Razem osiągnięta liczba punktów:	4

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

PO IIŚ 2014-2020 to największy program operacyjny finansowany z Funduszy Europejskich. Dotyczy on zagadnień takich jak: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, rozwój transportu i poprawa bezpieczeństwa energetycznego, a także ochrona zdrowia i dziedzictwa kulturowego. Obszary wsparcia zostały określone w dziesięciu osiach priorytetowych, których zgodność z celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii przedstawia poniższa tabela (Tabela 85.).

Tabela 85. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Oś I – Zmniejszenie emisyjności gospodarki	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	3
Oś II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej, Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Oś III – Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego		0
Oś IV – Infrastruktura drogowa dla miast		0
Oś V – Rozwój transportu kolejowego	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
w Polsce		
Oś VI – Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej OF PN2020	3
Oś VII – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego		0
Oś VIII – Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Oś IX – Wzmocnienie strategicznej infrastruktury i rozwoju zasobów kultury	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	3
Oś X – Pomoc techniczna		0
Maksymalna liczba punktów: 30	Razem osiągnięta liczba punktów:	18

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

PO WER wspiera obszary związane z zatrudnieniem, przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, edukacją (w tym szkolnictwem wyższym), a także zdrowiem i współpracą międzynarodową. Składa się on z pięciu osi priorytetowych, których powiązanie z celami Strategii pokazuje kolejna tabela (Tabela 86.).

Tabela 86. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Oś I – Osoby młode na rynku pracy	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3
Oś II – Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1 Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5 Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3
Oś III – Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju		0
Oś IV – Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3 Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Oś V – Wsparcie dla obszaru zdrowia		0
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	9

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

Finansowanie działań z tego programu ma na celu ograniczenia wykluczenia cyfrowego wśród Polaków, umożliwienie funkcjonowania i rozwoju e-administracji. PO PC zawiera cztery osie priorytetowe, których powiązanie z celami Strategii pokazuje kolejna tabela (Tabela 87.).

Tabela 87. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Cyfrowa Polska i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Oś I – Powszechny dostęp do szybkiego internetu	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	3
Oś II – E-Administracja i otwarty rząd		0
Oś III – Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców: 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego: 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki.	3
Oś IV – Pomoc techniczna		0
Maksymalna liczba punktów: 12	Razem osiągnięta liczba punktów:	6

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020

PO PT jest specyficznym programem, rozumianym jako narzędzie wzmocnienia administracji oraz instrument wsparcia realizacji polityki spójności. Co więcej, wszystkie projekty w ramach jego osi priorytetowych 1, 2, 3 i 4 będą wyłaniane w trybie pozakonkursowym. Dlatego nie jest przyjęte prowadzenie analizy spójności Strategii z powyższym programem operacyjnym.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020

Program ten skierowany jest na szeroko rozumiany rozwój terenów wiejskich: poprawę konkurencyjności rolnictwa, umożliwianie transferu technologii przede wszystkim z zakresu rolnictwa i leśnictwa, efektywne gospodarowanie zasobami, a także zwiększanie potencjału ludzkiego i społecznego.

W ramach PROW 2014-2020 będzie realizowanych łącznie 15 działań, które odnoszą się do wymienionych wyżej zagadnień.

Tabela 88. Ocena zgodności pomiędzy Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
M01 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna (art. 14)	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	2
M04 – Inwestycje w środki trwałe (art. 17)		0
M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20)	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
M08 – Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów (art. 21-26)	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	1
M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność) (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania	3

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	9

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Europejska Współpraca Terytorialna i Europejski Instrument Sąsiedztwa: INTERREG V-A Republika Czeska-Polska, Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa

Trzy analizowane programy unijnego wsparcia: INTERREG V-A Republika Czeska-Polska, Interreg Europa i Interreg Europa Środkowa koncentrują swoje działania na współpracy transgranicznej. O fundusze mogą ubiegać się beneficjenci, którzy pochodzą lub działają na obszarze objętym wsparciem w ramach danego programu. Każdy z nich zawiera kilka osi priorytetowych, w ramach których przyznawane są środki finansowe na realizowane w ich ramach projekty. Ocenę zgodności pomiędzy osiami tych programów a Strategią przedstawiają kolejne tabele (Tabela 89., Tabela 90., Tabela 91.).

Tabela 89. Ocena zgodności pomiędzy programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Oś I – Wspólne zarządzanie ryzykiem	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	2
Oś II – Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących	3

INTERREG V-A Republika Czeska-Polska	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	<p>potencjałów</p> <p>4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego</p> <p>4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa</p> <p>5.5. Niski poziom bezrobocia</p>	
Oś III – Edukacja i kwalifikacje	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.1. Rozwinięty kapitał ludzki</p> <p>Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów</p> <p>4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p> <p>5.4. Wzrost poziomu kooperacji</p>	3
Oś IV – Współpraca instytucji i społeczności	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna</p> <p>3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej</p> <p>Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów</p> <p>4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p> <p>5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców,</p> <p>5.4. Wzrost poziomu kooperacji</p>	3
Maksymalna liczba punktów: 12	Razem osiągnięta liczba punktów:	11

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Tabela 90. Ocena zgodności pomiędzy programem Interreg Europa i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Interreg Europa	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Oś I – Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
Oś II – Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3
Oś III – Gospodarka niskoemisyjna	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Oś IV – Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Maksymalna liczba punktów: 12	Razem osiągnięta liczba punktów:	12

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Tabela 91. Ocena zgodności pomiędzy programem Interreg Europa Środkowa i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Interreg Europa Środkowa	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Oś I – Współpraca w zakresie innowacji na rzecz zwiększenia konkurencyjności Europy Środkowej	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
Oś II – Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w Europie Środkowej	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	3

Interreg Europa Środkowa	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	
Oś III – Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w Europie Środkowej	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Oś IV – Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych Europy Środkowej	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3
Maksymalna liczba punktów: 12	Razem osiągnięta liczba punktów:	12

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

23.1.5. Dokumenty regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku jest najważniejszym dokumentem strategicznym w województwie. Wyznacza on główne cele i priorytety działań, których realizacja ma na celu rozwój regionu.

Strategia rozwoju województwa jest dokumentem samorządu wojewódzkiego, stanowiącym o kształcie polityki regionalnej.

W Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku zostało sformułowane dziesięć celów strategicznych, które odnoszą się do pięciu wyzwań rozwojowych, takich jak:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji,
- Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo,
- Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką,
- Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku,
- Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu.

Cele strategiczne 1-7 mają wymiar horyzontalny, odnoszący się do całego terytorium województwa, a cele 8-10 nastawione są na konkretny obszar, wyróżniony terytorialnie.

Tabela 92. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
WYZWANIE 1. PRZYGOTOWANE DO RYNKU PRACY AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO			
CEL STRATEGICZNY 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy	1.1. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy 1.2. Wspieranie kształcenia ustawicznego 1.3. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu 1.5. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
CEL STRATEGICZNY 2. Aktywna społeczność regionalna	2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej 2.3. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	3

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
		2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.3. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	
WYZWANIE 2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA OPARTA NA INNOWACYJNOŚCI I WSPÓŁPRACY Z NAUKĄ			
CEL STRATEGICZNY 3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	3.1. Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki 3.2. Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu 3.3. Wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce 3.4. Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
CEL STRATEGICZNY 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa	4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła 4.2. Rozwój sektora usług rynkowych 4.3. Wspieranie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
		<p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p> <p>5.3. Wzrost poziomu kooperacji</p> <p>5.5. Niski poziom bezrobocia</p> <p>5.6. Rozwinięta i spójna promocja</p>	
WYZWANIE 3. ATRAKCYJNE OBSZARY DO ZAMIESZKANIA, I WYPOCZYNKU			
CEL STRATEGICZNY 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna	<p>5.1. Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych</p> <p>5.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego</p> <p>5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury</p>	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców</p> <p>1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców</p> <p>1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców</p> <p>1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej</p> <p>1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.1. Rozwinięty kapitał ludzki</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna</p> <p>3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej</p> <p>Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów</p> <p>4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.3. Wzrost poziomu kooperacji</p> <p>5.6. Rozwinięta i spójna promocja</p>	3
CEL STRATEGICZNY 6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług	<p>6.1. Rozwój powiązań transportowych</p> <p>6.2. Poprawa dostępności</p>	<p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna</p> <p>3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej</p>	3

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	do aglomeracji opolskiej 6.3. Integracja systemu transportu zbiorowego 6.4. Poprawa bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	
CEL STRATEGICZNY 7. Wysoka jakość środowiska	7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej 7.2. Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności 7.4. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych 7.5. Przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	2
WYZWANIE 4. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ, MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH REGIONU			
CEL STRATEGICZNY 8. Konkurencyjna aglomeracja opolska	8.1. Rozwój i wzmocnienie funkcji metropolitalnych 8.2. Rozwój przestrzeni aglomeracji wraz ze wzmocnieniem powiązań instytucjonalnych i społecznych 8.3. Kreowanie pozytywnego wizerunku aglomeracji i rozwój współpracy z ośrodkami regionalnymi	Nie dotyczy- ten cel Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego dotyczy rozwoju aglomeracji opolskiej, do której OF PN2020, ze względu na swoje położenie terytorialne, nie przynależy.	
CEL STRATEGICZNY 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	2
CEL STRATEGICZNY 10. Wielofunkcyjne obszary wiejskie	10.1. Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców	3

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	lokalnych 10.2. Rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo 10.3. Rozwój sektora rolno-spożywczego 10.4. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią	1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia	
Maksymalna liczba punktów: 27		Razem osiągnięta liczba punktów:	25

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do 2020 roku

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do 2020 roku to dokument planistyczny, wyznaczający kierunki rozwoju innowacyjności i transferu wiedzy. Dokument uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne sytuacji w województwie opolskim, takie jak: spowolnienie gospodarcze i kryzys finansowy, negatywna sytuacja demograficzna, konieczność zwiększenia liczby trwałych miejsc pracy i dostosowania ich do potrzeb nowoczesnej gospodarki, zwiększenie nakładów na badania i rozwój, a także określenie nowych kierunków rozwoju Wspólnoty Europejskiej, Polski i regionu.

Dokument wyznacza następujące cele strategiczne:

I.1: Identyfikacja i wsparcie przedsięwzięć innowacyjnych kluczowych dla rozwoju sektora

I.2: Tworzenie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji

I.3: Rozwój potencjału gospodarczego i współpracy międzysektorowej na rzecz realizacji przedsięwzięć innowacyjnych

II.1: Edukacja na rzecz tworzenia postaw kreatywnych, przedsiębiorczych i innowacyjnych

II.2: Kształcenie dla innowacyjnej gospodarki oraz tworzenie kultury innowacyjnej

II.3: Unowocześnienie infrastruktury naukowo badawczej w obszarach związanych z komercjalizacją specjalizacji regionalnych

III.1: Inicjowanie regionalnych przedsięwzięć na rzecz innowacji

III.2: Rozwój instrumentów inżynierii finansowej na rzecz wsparcia specjalizacji inteligentnych

III.3: Skuteczny i efektywny system wsparcia usług na rzecz specjalizacji inteligentnych

Tabela 93. Ocena zgodności pomiędzy Regionalną Strategią Innowacji Województwa Opolskiego do 2020 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do 2020 roku	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
I.1: Identyfikacja i wsparcie przedsięwzięć innowacyjnych kluczowych dla rozwoju sektora	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	3
I.2: Tworzenie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Rozwinięta i spójna promocja	3
I.3: Rozwój potencjału gospodarczego i współpracy międzysektorowej na rzecz realizacji przedsięwzięć innowacyjnych	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Rozwinięta i spójna promocja	2
II.1: Edukacja na rzecz tworzenia postaw kreatywnych, przedsiębiorczych i innowacyjnych	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
II.2: Kształcenie dla innowacyjnej gospodarki oraz tworzenie kultury innowacyjnej	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności	2

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do 2020 roku	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	przedsiębiorstw 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	
II.3: Unowocześnienie infrastruktury naukowo badawczej w obszarach związanych z komercjalizacją specjalizacji regionalnych	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	2
III.1: Inicjowanie regionalnych przedsięwzięć na rzecz innowacji	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	2
III.2: Rozwój instrumentów inżynierii finansowej na rzecz wsparcia specjalizacji inteligentnych	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	2
III.3: Skuteczny i efektywny system wsparcia usług na rzecz specjalizacji inteligentnych	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	2
Maksymalna liczba punktów: 27	Razem osiągnięta liczba punktów:	21

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Specjalna Strefa Demograficzna województwa opolskiego do 2020 roku

Celem powstania dokumentu jest identyfikacja podstawowych przyczyn, które powodują wyludnianie się województwa opolskiego, a także sposoby przeciwdziałania niekorzystnym tendencjom demograficznym. By tego dokonać sporządzono diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej. Dokument przedstawia pakiety działań, które zostaną podjęte w celu poprawy sytuacji demograficznej w województwie opolskim:

Pakiet I. Praca to bezpieczna rodzina

Pakiet II. Edukacja a rynek pracy

Pakiet III. Opieka żłobkowo-przedszkolna

Pakiet IV. Złota jesień

Tabela 94. Ocena zgodności pomiędzy Programem Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku – pakiety i cele szczegółowe	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
<p>PAKIET I. Praca to bezpieczna rodzina</p> <p>Cel 1. Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy w regionie</p> <p>Cel 2. Rozwój przedsiębiorczości</p> <p>Cel 3. Rozwój biznesu społecznie odpowiedzialnego</p> <p>Cel 4. Tworzenie sieci powiązań biznesowych</p>	<p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p> <p>5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców</p> <p>5.4. Wzrost poziomu kooperacji</p> <p>5.5. Niski poziom bezrobocia</p>	3
<p>PAKIET II. Edukacja a rynek pracy</p> <p>Cel 1. Kształtowanie i wspomaganie rozwoju osobowego uczniów</p> <p>Cel 2. Poprawa przygotowania praktycznego absolwentów szkół</p> <p>Cel 3. Dopasowanie oferty kształcenia do potrzeb gospodarki regionu</p> <p>Cel 4. Wzrost przedsiębiorczych postaw mieszkańców</p> <p>Cel 5. Wspieranie procesu edukacyjnego uczniów z rodzin reemigrantów i imigrantów</p> <p>Cel 6. Dostosowanie kwalifikacji osób dorosłych do zmieniających się potrzeb gospodarki</p>	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.1. Rozwinięty kapitał ludzki</p> <p>2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p> <p>5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców</p> <p>5.4. Wzrost poziomu kooperacji</p>	3
<p>PAKIET III. Opieka żłobkowo-przedszkolna</p> <p>Cel 1. Rozwój kompleksowej opieki zdrowotnej nad matką i dzieckiem</p> <p>Cel 2. Zwiększenie dostępności i jakości usług instytucji opieki nad małym dzieckiem</p> <p>Cel 3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przyjaznej rodzicom</p>	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców</p> <p>1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców</p> <p>1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna</p> <p>3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej</p>	3
<p>Pakiet IV. Złota jesień</p> <p>Cel 1. Podniesienie jakości oraz zwiększenie dostępności usług na rzecz osób starszych</p> <p>Cel 2. Wzrost aktywności osób starszych</p> <p>Cel 3. Podniesienie kompetencji cyfrowych osób 50+</p>	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców</p> <p>1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców</p> <p>1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców</p> <p>1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej</p>	3

Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku – pakiety i cele szczegółowe	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	
Maksymalna liczba punktów: 12	Razem osiągnięta liczba punktów:	12

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

RPO WO na lata 2014-2020 to dokument określający obszary i szczegółowe działania, jakie organy samorządu województwa opolskiego podejmują lub mają zamiar podjąć na rzecz wspierania rozwoju regionu. Jak wskazuje nazwa, jest to dokument operacyjny, a więc podrzędny wobec Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku. Dokument określa działania i obszary wsparcia w nowej perspektywie finansowej UE, która przypada na lata 2014-2020.

Program wyznacza 10 osi priorytetowych:

- I.2.A Innowacje w gospodarce
- II.2.A Konkurencyjna gospodarka
- III.2.A. Gospodarka niskoemisyjna
- IV.2.A Zapobieganie zagrożeniom
- V.2.A Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego
- VI.2.A Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców
- VII.2.A Konkurencyjny rynek pracy
- VIII.2.A Integracja Społeczna
- IX.2.A Wysoka jakość edukacji
- X.2.A Inwestycje w infrastrukturę społeczną

Kolejna tabela (Tabela 95.) prezentuje wyniki analizy spójności omawianego dokumentu ze Strategią.

Tabela 95. Ocena zgodności pomiędzy Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena spójności*
I.2.A Innowacje w gospodarce	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	2
II.2.A Konkurencyjna gospodarka	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
III.2.A. Gospodarka niskoemisyjna	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	2
IV.2.A Zapobieganie zagrożeniom	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	3
V.2.A Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
VI.2.A Zrównoważony transport na	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	2

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena spójności*
rzecz mobilności mieszkańców		
VII.2.A Konkurencyjny rynek pracy	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
VIII.2.A Integracja społeczna	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.5. Niski poziom bezrobocia	2
IX.2.A Wysoka jakość edukacji	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	2
X.2.A Inwestycje w infrastrukturę społeczną	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	3

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena spójności*
	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	
Maksymalna liczba punktów: 30	Razem osiągnięta liczba punktów:	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Wieloletni plan działań na rzecz zatrudnienia do 2015 roku (województwo opolskie)

Celem powstania dokumentu jest zwiększenie aktywności mieszkańców województwa (zarówno w wymiarze zawodowym, jak i społecznym), co ma przyczynić się do ograniczenia migracji zarobkowych. Dlatego też podejmowane mają być działania ukierunkowane na zwiększenie liczby osób pracujących w województwie.

Tabela 96. Ocena zgodności pomiędzy Wieloletnim planem działania na rzecz zatrudnienia do 2015 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Wieloletni plan działań na rzecz zatrudnienia do 2015 roku (województwo opolskie)	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Priorytet I. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców Opolszczyzny	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
Priorytet II. Integracja społeczna w obszarze rynku pracy	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
Priorytet III. Edukacja i kształcenie ustawiczne	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia	3

Wieloletni plan działań na rzecz zatrudnienia do 2015 roku (województwo opolskie)	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Priorytet IV. Rozwój badań i lepszy dostęp do informacji o rynku pracy	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia	2
Maksymalna liczba punktów: 12	Razem osiągnięta liczba punktów:	11

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego

Opracowanie tego dokumentu wynika z ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. 2011 r., Nr 5 poz. 13 z późn. zm.). Głównym celem jego powstania jest podniesienie jakości systemu transportowego województwa opolskiego i zagwarantowanie jego dalszego, zrównoważonego rozwoju. Będzie to realizowane poprzez poniższe cele szczegółowe (Tabela 97).

Tabela 97. Ocena zgodności pomiędzy Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*
Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu – instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych.	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3
Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego – instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów.	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3
Cel 3. Integracja systemu transportowego – w układzie gałęziowym i terytorialnym.	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*
Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki – instrument rozwoju gospodarczego.	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	3
Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa – radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu.	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	1
Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia.	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Maksymalna liczba punktów: 18	Razem osiągnięta liczba punktów:	16

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku

Zarząd województwa jest zobligowany do opracowania programu ochrony środowiska przez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r., nr 25 poz. 150 z późn.zm.). Przy opracowywaniu dokumentu uwzględniona została polityka ekologiczna na poziomie krajowym i wojewódzkim, jak również charakterystyka województwa.

Tabela 98. Ocena zgodności pomiędzy Programem ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 – priorytety	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*
Ochrona wód i gospodarka wodna	4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Ochrona powierzchni ziemi przed odpadami	4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Ochrona powietrza przed	4.2. Wysoki poziom zachowania	3

Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą z perspektywą do 2018 – priorytety	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*
zanieczyszczeniami i środowiska człowieka przed hałasem	i wykorzystania zasobów przyrodniczych	
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody	4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Ochrona powierzchni ziemi i środowiska glebowego	4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	15

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego to porozumienie zawarte między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a samorządem województwa opolskiego dotyczące koordynowania dużych, kluczowych dla regionu inwestycji.

Tabela 99. Ocena zgodności pomiędzy Kontraktem Terytorialnym dla Województwa Opolskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego – cele rozwojowe i kierunki działań	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
1) poprawa jakości badań oraz wzmocnienie współpracy sektora nauki i gospodarki: a) wzmocnienie infrastruktury B+R oraz badań w jednostkach naukowych wynikających ze specjalizacji krajowych i regionalnych, b) wzmacnianie i integrowanie działań jednostek naukowych, instytucji otoczenia biznesu oraz podmiotów gospodarczych w zakresie kluczowych dla regionu branż i technologii, w tym inteligentnych specjalizacji	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	2
2) rozwój powiązań transportowych regionu: a) poprawa dostępności transportowej na osi północ-południe, b) poprawa powiązań transportowych między miastami oraz obszarami funkcjonalnymi regionu: poprawa parametrów technicznych dróg wojewódzkich,	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	2

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego – cele rozwojowe i kierunki działań	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
c) przebudowa odcinków dróg stanowiących wąskie gardła w dostępności regionu, d) budowa obwodnic miast, e) usuwanie niedoborów przepustowości infrastruktury kolejowej;		
3) budowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci elektroenergetycznej;	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	1
4) zapobieganie negatywnym skutkom powodzi;	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	3
5) zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego;	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
6) zwiększenie poziomu zatrudnienia w województwie: a) działania na rzecz aktywnej polityki rynku pracy wobec grup znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, b) rozwój przedsiębiorczości, c) upowszechnianie różnych form opieki nad dziećmi do lat 2, d) poprawa adaptacyjności przedsiębiorstw i pracowników;	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
7) redukcja poziomu wykluczenia społecznego: a) zwiększenie aktywności społecznej i przeciwdziałanie ubóstwu, b) poprawa dostępu do usług społecznych i inwestycje niezbędne do realizacji usług społecznych i usług	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w	3

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego – cele rozwojowe i kierunki działań	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
aktywnej integracji społecznej, c) rozwój ekonomii społecznej;	zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	
8) podniesienie poziomu wykształcenia i kompetencji w regionie: a) upowszechnienie edukacji przedszkolnej, b) podniesienie jakości kształcenia zawodowego, c) wsparcie edukacji ogólnej w zakresie kompetencji kluczowych dla funkcjonowania na rynku pracy, d) upowszechnienie uczestnictwa osób w uczeniu się przez całe życie w powiązaniu z potrzebami rynku pracy;	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
9) podniesienie jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia, w szczególności: a) rozwój i racjonalizacja bazy ochrony zdrowia – inwestycje w infrastrukturę podmiotów leczniczych ukierunkowane na specyficzne dla województwa problemy zdrowotne, inwestycje wspierające kompleksową opiekę nad matką i dzieckiem, b) działania profilaktyczne ukierunkowane na schorzenia o wysokiej zachorowalności w regionie, c) rozwój usług opiekuńczych nad osobami starszymi i zależnymi;	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	3
10) rozwój miasta wojewódzkiego, obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie oraz miast regionalnych i subregionalnych	Wszystkie cele strategiczne dotyczą miasta subregionalnego Nysy i powiązanego z nim Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020	3
11) wsparcie rewitalizacji dzielnic i miast o wysokim nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	1
Maksymalna liczba punktów: 33	Razem osiągnięta liczba punktów:	27

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020

Dokument koncentruje się na stworzeniu spójnej wizji rozwoju zachodniej części Polski. Potrzebę jego powstania wyraziły władze pięciu województw – dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. W dokumencie zwrócono szczególną uwagę na działania, które wymagają współpracy ponadregionalnej, na obszarze więcej niż jednego województwa. Postawiono na selektywność obszarów wsparcia, tj. na skupienie się na wybranych obszarach tematycznych, których występowanie na terenie Polski Zachodniej jest szczególnie silne. W dokumencie określono wizję tego jak powinna wyglądać Polska Zachodnia – makroregion ten ma być „współpracujący, kreatywny, atrakcyjny, mobilizujący, otwarty”. Celem głównym jest „wzrost konkurencyjności Polski Zachodniej w wymiarze europejskim przez efektywne wykorzystanie potencjałów makroregionu”.

Na podstawie stworzonej diagnozy określono cele szczegółowe nawiązujące do celu głównego. Celami tymi są:

- integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu,
- budowa oferty gospodarczej makroregionu,
- wzmacnianie potencjału naukowo-badawczego makroregionu.

Tabela 100. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Polski Zachodniej 2020 i celami Strategii OF PN2020

Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020- cele szczegółowe	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena spójności*
Cel szczegółowy I: integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępności do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3

Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020- cele szczegółowe	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena spójności*
Cel szczegółowy II: budowa oferty gospodarczej makroregionu	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
Cel szczegółowy III: wzmocnienie potencjału naukowo-badawczego makroregionu	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
Maksymalna liczba punktów: 9	Razem osiągnięta liczba punktów:	9

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

23.1.6. Dokumenty lokalne

Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego dla Powiatu Nyskiego (Plan transportowy)

Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. 2011 nr 5 poz. 13 ze zm.) wymaga od organizatorów publicznego transportu zbiorowego wykonania trzech zadań, tj. planowanie rozwoju transportu, organizowanie publicznego transportu zbiorowego oraz zarządzanie publicznym transportem zbiorowym. Aby te i dodatkowe zadania zostały poprawnie wykonane, zalecana jest realizacja zadania planowania rozwoju transportu w formie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego (plan transportowy).

Tabela 101. Ocena zgodności pomiędzy Planem zrównoważonego rozwoju transportu publicznego dla powiatu nyskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego dla powiatu nyskiego (Plan transportowy) – cele strategiczne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3
Cel 2. Poprawa efektywności	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3
Cel 3. Integracja systemu transportowego	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3
Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	2
Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	1
Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystana zasobów przyrodniczych	3
Maksymalna liczba punktów: 18	Razem osiągnięta liczba punktów:	15

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego

Dokument opisuje aktualne uwarunkowania wpływające na atrakcyjność turystyczną powiatu nyskiego. W Strategii rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego zawarta jest również wizja i misja, do realizacji których będą dążyć władze lokalne, przedsiębiorcy i mieszkańcy. Kolejna tabela (Tabela 102.) pokazuje cele tego właśnie dokumentu i ich powiązanie z celami Strategii.

Tabela 102. Ocena zgodności pomiędzy strategią rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
CEL STRATEGICZNY 1. Produkty turystyczne szansą na wyróżnienie powiatu nyskiego	Cel kierunkowy 1.1 Opracowanie koncepcji strategicznego rozwoju unikalnych subregionalnych produktów turystycznych Cel kierunkowy 1.2 Podnoszenie innowacyjności i konkurencyjności produktów turystycznych powiatu nyskiego	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
CEL STRATEGICZNY 2. Partnerstwo dla turystyki	Cel kierunkowy 2.1 Wspieranie struktur na rzecz rozwoju turystyki w powiecie nyskim Cel kierunkowy 2.2 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości turystycznej na Ziemi Nyskiej Cel kierunkowy 2.3 Wypracowanie modelu współpracy partnerskiej w tworzeniu i zarządzaniu produktem turystycznym	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
CEL STRATEGICZNY 3. Pokonywanie granic z turystyką	Cel kierunkowy 3.1 Ukierunkowanie i wzmocnienie transgranicznej współpracy na rzecz rozwoju ruchu turystycznego Cel kierunkowy 3.2 Opracowanie koncepcji strategicznego rozwoju transgranicznych produktów turystycznych Cel kierunkowy 3.3 Wspieranie i inicjowanie długofalowej współpracy transgranicznej na poziomie branży turystycznej i mieszkańców	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
CEL STRATEGICZNY 4. Komfortowo, bezpiecznie, o wysokim standardzie	Cel kierunkowy 4.1 Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej zgodnej z kierunkiem rozwoju produktów turystycznych Cel kierunkowy 4.2 Wspieranie planowania infrastruktury technicznej i społecznej w powiecie nyskim i jego gminach Cel kierunkowy 4.3 Lobbowanie interesów rozwoju infrastruktury turystycznej, technicznej i społecznej	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	2

Strategia rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cel Strategiczny 5. Turystyka wysokiej jakości	Cel kierunkowy 5.1 Aktywizacja społeczna dla turystyki powiatu nyskiego Cel kierunkowy 5.2 Doskonalenie kadr dla turystyki Cel kierunkowy 5.3 Wzrost zatrudnienia w turystyce	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1 Rozwinięty kapitał ludzki 2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego	2
Maksymalna liczba punktów: 15		Razem osiągnięta liczba punktów:	13

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia promocji pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego

Dokument ten jest kontynuacją Strategii rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego. W dokumencie poddano analizie dotychczasowe działania na rzecz popularyzacji Ziemi Nyskiej. Dokument ten wyznacza również nowe kierunki działań na rzecz promocji tego obszaru oraz określa docelowe grupy, do których będą one skierowane.

Tabela 103. Ocena zgodności pomiędzy Strategią promocji pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia promocji pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
CEL STRATEGICZNY 1. Rozwój całorocznej turystyki w Regionie w oparciu o koncepcję marki powiatu nyskiego	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3

Strategia promocji pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
CEL STRATEGICZNY 2. Wspieranie rozwoju usług (turystycznych, rekreacyjnych, sportowych i związanych z kulturą) dla turystów i mieszkańców oraz współpracy międzysektorowej i transgranicznej	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
CEL STRATEGICZNY 3. Stymulowanie rozwoju lokalnego produktu (słodycze, biopaliwa, bioenergie, surowce skalne), który współtworzyć będzie tożsamości Regionu	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
CEL STRATEGICZNY 4. Działania na rzecz pozyskania dla powiatu nyskiego nowych mieszkańców i zatrzymania studentów	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.5. Niski poziom bezrobocia	2
CEL STRATEGICZNY 5. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości w powiecie nyskim (przede wszystkim przedsiębiorczości turystycznej)	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	2
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	13

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020

Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad ma na celu określenie sposobu działań, które mogą przyczynić się do rozwoju współpracy transgranicznej. Dokument ten zwraca uwagę na konieczność stworzenia przez polskich i czeskich partnerów wspólnej platformy umożliwiającej wymianę pomysłów czy inicjatyw, które mogą być przydatne w osiągnięciu zakładanych zamierzeń.

Tabela 104. Ocena zgodności pomiędzy Strategią rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
1. Nawiązanie współpracy z bardziej zaawansowanym pod względem transgranicznym Euroregionie.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego. Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1 Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.4 Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	2
2. Zachęcenie nowych gmin do członkostwa w Euroregionie.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4 Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
3. Zacieśnienie współpracy w ramach zarządzania Euroregionem i stworzenie wspólnych struktur zarządzania – rozważenie założenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	2
4. Zwiększenie udziału Euroregionu w pracach europejskich organizacji regionów transgranicznych oraz projektach międzynarodowej współpracy sieciowej – w tym udziału w europejskich sieciach i organizacjach tematycznych	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	2
5. Stworzenie platformy współpracy transgranicznej w ramach Euroregionu, która będzie centrum inicjatyw transgranicznych, wymiany doświadczeń i nawiązywania partnerstwa.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	2

Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
6. Stworzenie wspólnego punktu informacji gospodarczej i rynku pracy oraz portalu internetowego mapującego możliwości inwestycyjne gmin członkowskich	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	2
Maksymalna liczba punktów: 18	Razem osiągnięta liczba punktów:	13

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia rozwoju powiatu nyskiego na lata 2004-2015

Celem powstania dokumentu jest stworzenie warunków do pełnego wykorzystania potencjału posiadanych zasobów, walorów, zwiększenia współpracy z partnerami regionalnymi w powiecie nyskim oraz pobudzenie do zrównoważonego rozwoju gospodarczego przy wykorzystaniu funduszy krajowych i strukturalnych.

Tabela 105. Ocena zgodności pomiędzy Strategią rozwoju powiatu nyskiego na lata 2004-2015 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia rozwoju powiatu nyskiego na lata 2004-2015		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cele strategiczne:	Cele operacyjne:		
1. Utrzymanie i rozwój miejscowego potencjału gospodarczego oraz aktywizacja rynku pracy	1. Gospodarka trwałego i zrównoważonego rozwoju subregionu, 1.1. Wzbudzenie trwałego i zrównoważonego rozwoju subregionu, 1.2. Transfer technologii dla miejscowego przemysłu i rolnictwa 1.3. Stworzenie instytucji kredytowania małych i średnich przedsiębiorstw 1.4. Stworzenie warunków dla rozwoju przemysłu rolno-spożywczego i usług 1.5. Przyciągnięcie kapitału zagranicznego 1.6. Stworzenie warunków dla promocji zatrudnienia, samozatrudnienia	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3

Strategia rozwoju powiatu nyskiego na lata 2004-2015		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cele strategiczne:	Cele operacyjne:		
	i tworzenia nowych dziedzin zatrudnienia (ze szczególnym uwzględnieniem małej i średniej przedsiębiorczości)	5.5. Niski poziom bezrobocia	
2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej	2. Rolnictwo i obszary wiejskie 2.1. Kreowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, alternatywnych źródeł dochodu i wzrostu przedsiębiorczości 2.2. Upowszechnienie wiedzy o Wspólnej Polityce Rolnej i wzbudzenie świadomości działania w nowych warunkach	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	2
3. Rozwój turystyki w oparciu o posiadany potencjał i chronione środowisko naturalne	3. Infrastruktura, komunikacja 3.1. Rozwój i modernizacja sieci komunikacyjnej i telekomunikacyjnej 3.2. Dostosowanie systemu komunikacji do potrzeb społecznych 3.3. Zorganizowanie kolejowych przejść granicznych 3.4. Wykorzystanie szlaków kolejowych dla potrzeb turystyki	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
4. Wykorzystanie potencjału rolnictwa do trwałego rozwoju produkcji rolno - spożywczej i usług	4. Infrastruktura społeczna 4.1. Dostosowanie szkolnictwa Wspólnoty Nyskiej pod względem materialnym do wymogów rozwoju gospodarczego i społecznego 4.2. Rozwój szkolnictwa wyższego 4.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego 4.4. Poprawa funkcjonowania pomocy społecznej 4.5. Dostosowanie funkcjonowania służby zdrowia do potrzeb lokalnych 4.6. Tworzenie warunków dla rozwoju ruchu społecznego i organizacji pozarządowych	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa. 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3
5. Uporządkowanie	5. Kultura 5.1. Rozwój kultury we wspólnocie	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania	3

Strategia rozwoju powiatu nyskiego na lata 2004-2015		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cele strategiczne:	Cele operacyjne:		
i modernizacja obszarów wiejskich	nyskiej 5.2. Wspieranie rozwoju przygranicznej współpracy kulturalnej 5.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego	istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	
6. Rozwój współpracy międzyregionalnej i transgranicznej	6. Ochrona środowiska 6.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami 6.2. Stworzenie warunków do produkcji czystej energii 6.3. Powiększenie i ochrona obszarów leśnych 6.4. Zmiana systemu grzewczego	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	2
7. Rozwój potencjału kulturalnego i edukacyjnego Ziemi Nyskiej	7. Turystyka 7.1. Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej 7.2. Tworzenie infrastruktury turystycznej, np. szlaki piesze, rowerowe, wodne 7.3. Budowa systemu informacji turystycznej dla Wspólnoty Nyskiej 7.4. Promocja agroturystyki 7.5. Renowacja, konserwacja i utrzymanie zabytków 7.6. Stworzenie systemu promocji turystycznej, 7.8. Wspieranie tworzenia i promocji lokalnych produktów turystycznych 7.9. Wykorzystanie posiadanego potencjału kulturowego, historycznego i przyrodniczego do rozwoju sektora turystyki	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
Maksymalna liczba punktów: 21		Razem osiągnięta liczba punktów:	19

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim

Celem dokumentu jest wyznaczenie kierunków rozwoju gospodarczego powiatu nyskiego, przy założeniu, że jego gospodarka będzie rozwijana poprzez zwiększanie innowacyjności.

Tabela 106. Ocena zgodności pomiędzy Strategią przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Priorytet I: Innowacyjna gospodarka powiatu nyskiego			
Cel strategiczny I.1.: Intensywny rozwój przedsiębiorczości w powiecie nyskim	<p>Cel operacyjny I.1.1.: Stwarzanie warunków do rozwoju sektora MMŚP powiatu nyskiego</p> <p>Cel operacyjny I.1.2.: Podnoszenie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw powiatu nyskiego</p> <p>Cel operacyjny I.1.3.: Wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, jako branży kluczowej dla powiatu</p> <p>Cel operacyjny I.1.4.: Rozwój przedsiębiorczości powiatu nyskiego na bazie lokalnych surowców i produktów</p> <p>Cel operacyjny I.1.5.: Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości turystycznej i oferty turystycznej, jako obszaru mogącego wpływać na rozwój gospodarczy</p>	<p>Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów</p> <p>4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p> <p>5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa</p>	3
Cel strategiczny I.2.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu nyskiego	<p>Cel operacyjny I.2.1.: Podniesienie atrakcyjności oferty terenów inwestycyjnych w gminach powiatu nyskiego</p> <p>Cel operacyjny I.2.2.: Określenie długoterminowych preferencji w zakresie rozwoju inwestycji w powiecie nyskim i pozyskiwania nowych inwestorów</p> <p>Cel operacyjny I.2.3.: Opracowanie i realizacja polityki promocji inwestycyjnej gmin powiatu</p>	<p>Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów</p> <p>4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego</p>	3
Cel strategiczny I.3.: Wzmocnienie lokalnego rynku pracy	<p>Cel operacyjny I.3.1.: Poprawa warunków pracy i płacy w przedsiębiorstwach powiatu w celu ograniczenia emigracji zarobkowej</p> <p>Cel operacyjny I.3.2.: Zapewnienie atrakcyjnych miejsc prac dla młodych ludzi i specjalistów</p> <p>Cel operacyjny I.3.3.: Podniesienie we współpracy z PWSZ i lokalnym biznesem jakości kapitału i konkurencyjności</p>	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.1. Rozwinięty kapitał ludzki</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p>	3

Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	ludzkiego	5.3 Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4 Wzrost poziomu kooperacji 5.5 Niski poziom bezrobocia	
Cel strategiczny I.4: Rozwój infrastruktury o wysokiej jakości i funkcjonalności	Cel operacyjny I.4.1.: Zapewnienie zintegrowanego systemu transportu powiatu Cel operacyjny I.4.2.: Poprawa jakości infrastruktury w powiecie dla wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej Cel operacyjny I.4.3.: Lobbowanie powstania atrakcyjnej infrastruktury turystycznej Cel operacyjny I.4.4.: Podniesienie jakości infrastruktury komunalnej dla podniesienia atrakcyjności w wymiarze gospodarczym	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	3
Priorytet II: Wysoka jakość życia w powiecie nyskim			
Cel strategiczny II.1.: Poprawa sytuacji demograficznej powiatu nyskiego	Cel operacyjny II.1.1.: Wspieranie inicjatyw gospodarczych i społecznych przeciwdziałających zjawisku emigracji z powiatu nyskiego Cel operacyjny II.1.2.: Przygotowanie rozwiązań w zakresie polityki społecznej, mających związek z procesem starzenia się społeczności powiatu nyskiego	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	2
Cel strategiczny II.2.: Zapewnienie wsparcia dla rodzin	Cel operacyjny II.2.1.: Przygotowanie inicjatyw zapewniających rozwój rodzin powiatu nyskiego i promujących model rodziny z dziećmi	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	3
Cel strategiczny II.3.: Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	Cel operacyjny II.3.1.: Rozwój wysokiej jakości usług edukacyjnych na wszystkich poziomach Cel operacyjny II.3.2.: Poprawa jakości i dostępności specjalistycznych usług	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom	3

Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	medycznych Cel operacyjny II.3.3.: Zwiększenie otwartości dla mieszkańców instytucji publicznych na terenie powiatu	mieszkańców 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	
Cel strategiczny II.4.: Stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej i rekreacyjnej	Cel operacyjny II.4.1.: Promowanie wartości kulturowych powiatu nyskiego Cel operacyjny II.4.2.: Zintegrowanie oferty sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej gmin powiatu nyskiego	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Priorytet III: Efektywna współpraca lokalna w procesie zmian			
Cel strategiczny III.1.: Rozwój współpracy międzysektorowej	Cel operacyjny III.1.1.: Budowanie platformy współpracy samorządowej powiatu nyskiego Cel operacyjny III.1.2.: Współpraca biznesu powiatu nyskiego z innymi podmiotami na rzecz rozwoju wspólnej oferty oraz realizacji partnerskich projektów	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3
Cel strategiczny III.2.: Wzmacnianie platformy współpracy na rzecz zarządzania zmianą gospodarczą	Cel operacyjny III.2.1.: Instytucjonalizowanie Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „Innowacyjna Nysa” – organu wdrażającego „Strategię” Cel operacyjny III.2.2.: Przygotowanie przez Partnerstwo do wdrożenia „Strategii” i wdrożenia zmiany gospodarczej	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	2
Cel strategiczny III.3.: Pogłębienie	Cel operacyjny III.3.1.: Promowanie idei Górskiego Pojezierza na pograniczu nysko-	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	3

Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
współpracy na rzecz rozwoju z partnerami czeskimi	jesenickim Cel operacyjny III.3.2.: Zacieśnianie współpracy pomiędzy społecznością transgranicznego regionu nysko-jesenickiego	4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	
Cel strategiczny III.4.: Zacieśnianie współpracy ze strukturami szczebla regionalnego	Cel operacyjny III.4.1.: Pozyskanie wsparcia władz szczebla regionalnego w rozwiązywaniu problemów gospodarczo-społecznych w powiecie nyskim Cel operacyjny III.4.2.: Pozyskanie wsparcia podmiotów szczebla regionalnego w negocjacjach z instytucjami mającymi wpływ na różne obszary rozwoju powiatu nyskiego	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji	1
Maksymalna liczba punktów: 36		Razem osiągnięta liczba punktów:	32

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015

Powodem, dla którego powstała Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015, jest wyznaczenie ścieżki rozwoju tego obszaru we współudziale z gminami i ich strategiami rozwoju, opartej na zasadzie partnerstwa i koncepcji partycypacji obywatelskiej.

Tabela 107. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*	
Cel 1. Współpraca transgraniczna, głównie w dziedzinie gospodarczej.	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja dobrej komunikacji i przejść granicznych (układ komunikacyjny po obu stronach granicy w ramach przejścia granicznego Trzebina – Bartultovice oraz Raclawice Śl. – Głogówek – 	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału	3

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*	
	<p>Osobla))</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dwukierunkowy, sprawny i efektywny przepływ informacji turystycznej, gospodarczej, sportowo-kulturalnej, itd. • Wzajemne poznanie się gmin i członków Euroregionu Pradziad poprzez wymianę różnych grup: młodzieży, grup zawodowych, organizacji, itp. • Wykorzystanie możliwości zbytu produktów rolnych polskich w Czechach i czeskich w Polsce • Wykorzystanie imprez kulturalnych, wystawienniczych, sportowych do wzajemnego zbliżenia • Opracowanie ścieżek rowerowych w Euroregionie i opracowanie planistyczno-kartograficzne • Pozyskiwanie pracodawców czeskich • Polsko-czeski przepływ siły roboczej, poznanie kultury pracy w oparciu o „EURES-T” 	<p>turystycznego i transgranicznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.6. Rozwinięta i spójna promocja</p>	
<p>Cel 2. Uporządkowanie środowiska naturalnego – wyposażenie w infrastrukturę techniczną i rozwiązania systemowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inwentaryzacja przyrodnicza Euroregionu Pradziad • Zmniejszenie skażenia środowiska poprzez kanalizowanie wszystkich wsi powiatu prudnickiego • Zakończenie wodociągowania wsi • Opracowanie studium kanalizacji sanitarnej gmin powiatu prudnickiego wraz z dolinami Złotego Potoku, Osobłogi, Białki i Złatych Hor • Poszukiwanie wspólnych rozwiązań polsko-czeskich zrzutu ścieków komunalnych w rejonie pogranicza • Wdrożenie systemu segregacji odpadów i ich powtórnego wykorzystania • Uporządkowanie systemów ciepłowniczych z punktu widzenia eliminacji niskiej 	<p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej</p>	<p>3</p>

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*
<ul style="list-style-type: none"> emisji • Gazyfikacja wsi • Poprawa rozwiązań komunikacyjnych z punktu widzenia bezpieczeństwa człowieka i uciążliwości oddziaływania na środowisko • Regulacja koryt rzecznych i zwiększenie bezpieczeństwa przeciw-powodziowego • Zwiększenia bezpieczeństwa przeciw powodziowego i zabezpieczenie potencjału wody poprzez budowę zbiorników retencyjnych • Ochrona melioracyjna łąk i nasadzenia śródpolne otwartych przestrzeni • Poprawa jakości gleb • Zwiększenie estetyki naszego otoczenia Uzbrojenie terenu pod inwestycje 		
<p>Cel 3. Turystyka – wykorzystanie walorów historycznych, kulturowych i środowiskowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wszechstronna promocja walorów Ziemi Prudnickiej • Aktywizacja kulturalna gmin powiatu • Wykorzystywanie bogactwa kulturowo-histerycznego do opracowywania edukacyjnych programów autorskich • Wykorzystanie terenu do budowy ścieżek rowerowych i pieszych szlaków turystycznych • Opracowywanie map, folderów, wydawnictwa regionalne, powiatowe i lokalne • Powiatowe i gminne centra informacji • Rozwój agroturystyki 	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców</p> <p>1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów</p> <p>4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego</p> <p style="text-align: right;">2</p>
<p>Cel 4. Edukacja dostosowana do rynku pracy i kształcenie ustawiczne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bilansowanie potrzeb rynku pracy • Przekształcenie kierunków kształcenie do lokalnych potrzeb • Wsparcie dla edukacji na poziomie ponad licealnym • Nowe inicjatywy edukacyjne • Bilansowanie potrzeb rynku 	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.1. Rozwinięty kapitał ludzki</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.5. Niski poziom</p> <p style="text-align: right;">3</p>

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*
	<p>pracy: rozwój umiejętności powiązany z regionalnymi potrzebami rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie, reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa, promocja przedsiębiorczości</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie placówek kształcenia ustawicznego • Zwiększenie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw 	bezrobocia	
Cel 5. Aktywizacja przetwórstwa rolno-spożywczego i modelowanie restrukturyzacyjne rolnictwa.	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie opracowania kompleksowego programu przetwórstwa płodów rolnych, itp. • Współdziałanie wiodących zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego • Powołanie regionalnych finansowych pomocy dla wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw • Rozwój małej przedsiębiorczości na terenach wiejskich jako alternatywne źródło dochodu 	<p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa</p>	1
Cel 6. Poprawa jakości życia oraz zapewnienie stabilności i perspektyw lokalnej społeczności.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak w pełni rozwiązanych potrzeb w zakresie infrastruktury • Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców powiatu • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu • Ułatwianie podejmowania własnej działalności gospodarczej • Integracja byłej kadry zawodowej i byłych pracowników cywilnych jednostek wojskowych byłego garnizonu w Prudniku poprzez organizowanie przedsięwzięć integracyjnych 	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.1. Rozwinięty kapitał ludzki</p> <p>2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego</p> <p>Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego</p> <p>5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw</p>	3
Cel 7. Zapewnienie ładu przestrzennego powiatu zrównoważonego ekologicznie.	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja gospodarcza wzdłuż Osobłogi 	<p>Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów</p> <p>4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania</p>	1

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015		Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele operacyjne	Ocena zgodności*
		zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	
Cel 8. Podnoszenie efektywności organizacji sterowania rozwojem.	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja Rozwoju w powiecie Doskonalenie Publicznej Zatrudnienia <p style="text-align: right;">Centrum i rozwój Służby</p>	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.5. Niski poziom bezrobocia	3
Maksymalna liczba punktów: 24		Razem osiągnięta liczba punktów:	19

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego

Dokument ten powstał w ramach Mikroprojektu pt. „Dobre praktyki – 20 lat współpracy polsko-czeskiej” finansowanego ze środków UE. Zawiera on określenie głównych wyzwań, przed którymi stoi powiat prudnicki w oparciu o współpracę transgraniczną z Mikroregionem Krnowskim.

Tabela 108. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Wyzwanie 1. Stworzenie warunków godnej egzystencji dla mieszkańców stymulującej dodatni przyrost naturalny.	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	3

Strategia Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.5. Niski poziom bezrobocia	
Wyzwanie 2. Stworzenie dobrych warunków dla edukacji począwszy od edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej z elementami budowania tożsamości lokalnej i regionalnej.	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	3
Wyzwanie 3. Rozwój Ziemi Prudnickiej i Mikroregionu Krnowskiego jako funkcjonalnej przestrzeni publicznej kreowanej przy aktywnej partycypacji społeczności lokalnych wykorzystującej potencjał położenia przygranicznego.	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Wyzwanie 4. Stworzenie konkurencyjnej gospodarki opartej na synergii tradycyjnych sektorów gospodarki i innowacyjnych technologii.	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	3
Wyzwanie 5. Stworzenie wspólnego, funkcjonalnego transgranicznego rynku pracy charakteryzującego się wysokim poziomem konkurencyjności oraz synergią z ofertą edukacyjną i oczekiwaniami potencjalnych inwestorów.	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla	3

Strategia Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	przedsiębiorców 5.4. Wzrost poziomu kooperacji 5.5. Niski poziom bezrobocia 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	15

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia rozwoju powiatu głubczyckiego – nie istnieje taki dokument.

23.1.7. Strategie sektorowe

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku (dokument krajowy)

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w 2009 roku jako odpowiedź na wyzwania wynikające z sytuacji gospodarczej, uwarunkowań ekologicznych oraz zobowiązań UE.

Struktura dokumentu oparta jest na sześciu kierunkach, do których zostały opracowane cele przedstawione w kolejnej tabeli (Tabela 109.).

Tabela 109. Ocena zgodności pomiędzy Polityką energetyczną Polski do 2030 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – kierunki działania	Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – cele główne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Poprawa efektywności energetycznej	Dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – kierunki działania	Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – cele główne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii	Racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.	Nie dotyczy	-
	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.	Nie dotyczy	-
	Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych.	Nie dotyczy	-
	Budowa magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych.	Nie dotyczy	-
	Zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej	Przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy,	Nie dotyczy	-

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – kierunki działania	Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – cele główne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.		
Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw	Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następujących.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
	Osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
	Ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
	Wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
	Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii	Zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.	Nie dotyczy	-
Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko	Ograniczenie emisji CO ₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
	Ograniczenie emisji CO ₂ i NO _x oraz pyłów (w tym PM ₁₀ i PM _{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania	3

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – kierunki działania	Polityka energetyczna Polski do 2030 roku – cele główne	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	Ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych.	zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
	Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	3
	Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Maksymalna liczba punktów: 39 (57**)		Razem osiągnięta liczba punktów:	39

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

**wzięcie pod uwagę wszystkich celów głównych umożliwiłoby otrzymanie maksymalnie 57 punktów, część z nich nie dotyczy jednak mniejszych struktur terytorialnych niż kraj i dlatego branie ich pod uwagę nie jest zasadne, stąd po wykluczeniu niektórych celów osiągnięto wynik 39 pkt. W dalszej analizie będzie brana pod uwagę punktacja z ograniczoną liczbą celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Dokument zawiera priorytety polityki ekologicznej państwa, które można podzielić na trzy obszary tematyczne. Nie wyznaczono jednego ogólnego celu, do którego należy

dażyć, lecz szereg mniejszych – średniookresowych powiązanych z obszarami tematycznymi.

Tabela 110. Ocena zgodności pomiędzy Polityką ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Kierunki działań systemowych	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	2
Ochrona zasobów naturalnych	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	3
Maksymalna liczba punktów: 9	Razem osiągnięta liczba punktów:	8

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Założenia do Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (dokument krajowy)

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej ma przyczynić się do przestawienia Polski na gospodarkę niskoemisyjną. Celem podjętych działań ma być redukcja emisji gazów cieplarnianych i innych substancji. Osiągnięte efekty mają mieć charakter ekonomiczny, społeczny i środowiskowy.

Celem głównym Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej będzie rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Cel ten będzie realizowany poprzez sześć celów szczegółowych, które zostały zaprezentowane w kolejnej tabeli (Tabela 111.).

Tabela 111. Ocena zgodności pomiędzy Założeniami do Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Założenia do Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
1) Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
2) Poprawa efektywności energetycznej	Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
3) Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
4) Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju	3

Założenia do Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
	gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	
5) Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	2
6) Promocja nowych wzorców konsumpcji	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Maksymalna liczba punktów: 18	Razem osiągnięta liczba punktów:	17

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (dokument krajowy)

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 roku została przyjęta uchwałą Rady Ministrów w 2014 roku na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649, z 2015 r. poz. 349). Dokument ten miał na celu wskazanie kluczowych reform i kierunków działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku w celu stymulowania „zielonego” wzrostu gospodarczego Polski. Strategia ma za zadanie zintegrowanie polityk: środowiskowej oraz energetycznej i opiera się na zaprezentowanych poniżej celach (Tabela 112.).

Tabela 112. Ocena zgodności pomiędzy Bezpieczeństwem energetycznym i środowiskiem i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów	3

Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	
Cel 3. Poprawa stanu środowiska	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	3
Maksymalna liczba punktów: 9	Razem osiągnięta liczba punktów:	9

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (dokument krajowy)

Dokument jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649, z 2015 r. poz. 349.). Celem jego opracowania jest wyznaczenie najważniejszych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa Polski w perspektywie do 2020 roku, a tym samym właściwe przekierowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych.

Tabela 113. Ocena zgodności pomiędzy Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (dokument krajowy)	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców 5.5. Niski poziom bezrobocia	3

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (dokument krajowy)	Strategia Rozwoju OF PN2020 – cele strategiczne i operacyjne	Ocena zgodności*
2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej	Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	3
3. Bezpieczeństwo żywnościowe	Nie dotyczy	-
4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego	Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	2
5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3
Maksymalna liczba punktów: 15	Razem osiągnięta liczba punktów:	11

*przyjęto czterostopniową skalę od 0 do 3, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego,

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów,

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów,

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiej analizy wyżej wymienionych dokumentów

24. Spis rysunków

Rysunek 1. Schemat działań badawczych w ramach poszczególnych etapów prac nad Strategią.....	22
Rysunek 2. Formy partycypacji w opracowywaniu Strategii	33
Rysunek 3. Cechy wyróżniające gminy OF PN2020	62
Rysunek 4. Drzewo problemów obszaru Warunki życia.....	83
Rysunek 5. Drzewo problemów obszaru Ochrona zdrowia i życia	85
Rysunek 6. Drzewo problemów obszaru Opieka i pomoc.....	88
Rysunek 7. Drzewo problemów obszaru Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek	90
Rysunek 8. Drzewo problemów obszaru Kapitał ludzki	92
Rysunek 9. Drzewo problemów obszaru Kapitał społeczny	93
Rysunek 10. Drzewo problemów obszaru Zasoby techniczne.....	95
Rysunek 11. Drzewo problemów obszaru Potencjał i ład przestrzenny	97
Rysunek 12. Drzewo problemów obszaru Potencjał ekologiczny i gospodarka odpadami ...	99
Rysunek 13. Drzewo problemów obszaru Transport	101
Rysunek 14. Drzewo problemów obszaru Potencjał turystyczny.....	103
Rysunek 15. Drzewo problemów obszaru Położenie przygraniczne i współpraca międzynarodowa	105
Rysunek 16. Drzewo problemów obszaru Przedsiębiorczość i innowacyjność przedsiębiorstw i mieszkańców	108
Rysunek 17. Drzewo problemów obszaru Rolnictwo i przetwórstwo.....	110
Rysunek 18. Drzewo problemów obszaru Instytucje otoczenia biznesu.....	111
Rysunek 19. Drzewo problemów obszaru Konkurencyjna współpraca	112
Rysunek 20. Drzewo problemów obszaru Rynek pracy i bezrobocie	113
Rysunek 21. Drzewo problemów obszaru Promocja i atrakcyjność inwestycyjna	115
Rysunek 22. Drzewo celów	124
Rysunek 23. Schemat połączeń drogowych OF PN2020 i Republiki Czeskiej	168
Rysunek 24. Hierarchia dokumentów strategicznych w Polsce	227

25. Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie transportu	10
Tabela 2. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie rynku pracy	12
Tabela 3. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie turystyki	13
Tabela 4. Zestawienie kluczowych czynników wpływających na rozwój OF PN2020 w zakresie rozwoju społecznego	14
Tabela 5. Założenia szczegółowe do budowy scenariuszy	17
Tabela 6. Metody i techniki badawcze	24
Tabela 7. Podsumowanie spójności dokumentu Strategii	31
Tabela 8. Częstotliwość współpracy gmin OF PN2020	46
Tabela 9. Lista obszarów współpracy podejmowanej przez poszczególne gminy OF PN2020	47
Tabela 10. Lista obszarów współpracy podejmowanej przez poszczególne powiaty OF PN2020	47
Tabela 11. Lista wskazań poszczególnych gmin i powiatów OF PN2020 jako Partnerów, z którymi prowadzona jest współpraca w którymś z obszarów*	47
Tabela 12. Sfery, na których według mieszkańców powinna się koncentrować współpraca w ramach OF PN2020 (łącznie wyniki CATI i PAPI)	52
Tabela 13. Grupy, na potrzebach których, według mieszkańców, powinna się koncentrować współpraca w ramach OF PN2020 (łącznie wyniki CATI i PAPI)	52
Tabela 14. Średnia ocena istotności projektów (łącznie wyniki CATI i PAPI)	53
Tabela 15. Atuty i potencjały, które zdaniem mieszkańców powinny być lepiej wykorzystane poprzez współpracę w ramach OF PN2020 (łącznie wyniki CATI i PAPI)	54
Tabela 16. Średnia ocena wagi czynników rozwojowych (łącznie wyniki CATI i PAPI)	55
Tabela 17. Odsetek osób mieszkających na terenie gminy 16 lat i więcej	63
Tabela 18. Odsetek osób deklarujących przywiązanie emocjonalne do gminy	63
Tabela 19. Realizacja potrzeb mieszkańców OF PN2020 – najczęściej odwiedzane gminy	64
Tabela 20. Obszary problemowe w podziale na dziedziny tematyczne	65
Tabela 21. Macierz priorytetyzacji	67
Tabela 22. Ćwiartki w analizie SWOT i TOWS	69
Tabela 23. Analiza SWOT – mocne i słabe strony OF PN2020	70
Tabela 24. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia OF PN2020	72
Tabela 25. Macierz analizy SWOT OF PN2020	75
Tabela 26. Macierz analizy TOWS OF PN2020	76
Tabela 27. Analiza liczby powiązań (SWOT)	77
Tabela 28. Analiza ważona powiązań (SWOT)	77
Tabela 29. Kluczowe czynniki rozwojowe w analizie SWOT	77
Tabela 30. Analiza liczby powiązań (TOWS)	78
Tabela 31. Analiza ważona powiązań (TOWS)	78
Tabela 32. Kluczowe czynniki rozwojowe w analizie TOWS	78

Tabela 33. Macierz BCG	80
Tabela 34. Omówienie celu operacyjnego 1.1 Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	125
Tabela 35. Omówienie celu operacyjnego 1.2 Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	127
Tabela 36. Omówienie celu operacyjnego 1.3 Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej.....	129
Tabela 37. Omówienie celu operacyjnego 1.4 Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	132
Tabela 38. Omówienie celu operacyjnego 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	134
Tabela 39. Omówienie celu operacyjnego 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	135
Tabela 40. Omówienie celu operacyjnego 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej.....	137
Tabela 41. Omówienie celu operacyjnego 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	139
Tabela 42. Omówienie celu operacyjnego 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	140
Tabela 43. Omówienie celu operacyjnego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych.....	142
Tabela 44. Omówienie celu operacyjnego 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	144
Tabela 45. Omówienie celu operacyjnego 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	146
Tabela 46. Omówienie celu operacyjnego 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	149
Tabela 47. Omówienie celu operacyjnego 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	150
Tabela 48. Omówienie celu operacyjnego 5.4. Wzrost poziomu kooperacji.....	152
Tabela 49. Omówienie celu operacyjnego 5.5. Niski poziom bezrobocia	153
Tabela 50. Omówienie celu operacyjnego 5.6. Rozwinięta i spójna promocja	155
Tabela 51. Obszary rozwoju w podziale na dziedziny tematyczne	157
Tabela 52. Współpraca z partnerami zagranicznymi w zakresie gospodarki i rynku pracy	170
Tabela 53. Współpraca Partnerów z podmiotami zagranicznymi w zakresie gospodarki i rynku pracy	171
Tabela 54. Ocena efektów współpracy z partnerami zagranicznymi w zakresie gospodarki i rynku pracy	171
Tabela 55. Kluczowe czynniki utrudniające współpracę z partnerami zagranicznymi w obszarze gospodarki i rynku pracy*	172
Tabela 56. Obszary problemowe w podziale na dziedziny tematyczne	176
Tabela 57. Obszary rozwoju PN2020 w podziale na dziedziny tematyczne	177
Tabela 58. Macierz priorytetyzacji	181
Tabela 59. Proponowane kierunki inicjowania współpracy podczas realizacji Strategii	183
Tabela 60. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 1 Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców.....	185

Tabela 61. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 2 Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	185
Tabela 62. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 3 Rozwinięta infrastruktura techniczna	186
Tabela 63. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 4 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów.....	186
Tabela 64. Możliwe zewnętrzne źródła finansowania celu strategicznego Cel. 5 Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów.....	187
Tabela 65. Możliwe źródła finansowania zadań w ramach celów operacyjnych.....	189
Tabela 66. Średnia ocena pilności i okres realizacji poszczególnych celów operacyjnych .	189
Tabela 67. Proponowane zadania dla poszczególnych Partnerów	191
Tabela 68. Przyczynowo-skutkowa analiza ryzyk.....	193
Tabela 69. Ryzyka wraz z prawdopodobieństwem, siłą oddziaływania oraz proponowanymi środkami minimalizującymi	195
Tabela 70. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 1	199
Tabela 71. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 2	200
Tabela 72. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 3	200
Tabela 73. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 4	201
Tabela 74. Wskaźniki wspomagające proces monitoringu realizacji poszczególnych celów operacyjnych Strategii celu strategicznego 5	202
Tabela 75. Ocena zgodności pomiędzy dokumentem Europa 2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	223
Tabela 76. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Regionu Morawsko-Śląskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	224
Tabela 77. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Regionu Morawsko-Śląskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	226
Tabela 78. Ocena zgodności pomiędzy Długookresową Strategią Rozwoju Kraju 2011-2030 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	228
Tabela 79. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Kraju 2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	230
Tabela 80. Ocena zgodności pomiędzy Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	231
Tabela 81. Ocena zgodności pomiędzy Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	232
Tabela 82. Ocena zgodności pomiędzy Krajową Polityką Miejską i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	234
Tabela 83. Ocena zgodności pomiędzy Projektem Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	235
Tabela 84. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Inteligentny Rozwój 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	236

Tabela 85. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	237
Tabela 86. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	239
Tabela 87. Ocena zgodności pomiędzy Programem Operacyjnym Cyfrowa Polska i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	240
Tabela 88. Ocena zgodności pomiędzy Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	241
Tabela 89. Ocena zgodności pomiędzy programem INTERREG V-A Republika Czeska-Polska i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	242
Tabela 90. Ocena zgodności pomiędzy programem Interreg Europa i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	244
Tabela 91. Ocena zgodności pomiędzy programem Interreg Europa Środkowa i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	244
Tabela 92. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	246
Tabela 93. Ocena zgodności pomiędzy Regionalną Strategią Innowacji Województwa Opolskiego do 2020 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	251
Tabela 94. Ocena zgodności pomiędzy Programem Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	253
Tabela 95. Ocena zgodności pomiędzy Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	255
Tabela 96. Ocena zgodności pomiędzy Wieloletnim planem działania na rzecz zatrudnienia do 2015 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	257
Tabela 97. Ocena zgodności pomiędzy Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	258
Tabela 98. Ocena zgodności pomiędzy Programem ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	259
Tabela 99. Ocena zgodności pomiędzy Kontraktem Terytorialnym dla Województwa Opolskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	260
Tabela 100. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Polski Zachodniej 2020 i celami Strategii OF PN2020	263
Tabela 101. Ocena zgodności pomiędzy Planem zrównoważonego rozwoju transportu publicznego dla powiatu nyskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	265
Tabela 102. Ocena zgodności pomiędzy strategią rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	266
Tabela 103. Ocena zgodności pomiędzy Strategią promocji pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	267
Tabela 104. Ocena zgodności pomiędzy Strategią rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	269
Tabela 105. Ocena zgodności pomiędzy Strategią rozwoju powiatu nyskiego na lata 2004-2015 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020.....	270

Tabela 106. Ocena zgodności pomiędzy Strategią przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie nyskim i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	273
Tabela 107. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2001-2015 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	276
Tabela 108. Ocena zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	280
Tabela 109. Ocena zgodności pomiędzy Polityką energetyczną Polski do 2030 roku i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	282
Tabela 110. Ocena zgodności pomiędzy Polityką ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	286
Tabela 111. Ocena zgodności pomiędzy Załoženiami do Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	287
Tabela 112. Ocena zgodności pomiędzy Bezpieczeństwem energetycznym i środowiskiem i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	288
Tabela 113. Ocena zgodności pomiędzy Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 i celami Strategii Rozwoju OF PN2020	289

26. Spis map

Mapa 1. Euroregiony w Polsce.....	35
Mapa 2. Położenie Euroregionu Pradziad, stan z 31.12.2009 roku.....	36
Mapa 3. Położenie Euroregionu Silesia	38

1. Załącznik nr 1 do Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

STRESZCZENIE STRATEGII ROZWOJU OBSZARU FUNKCJONALNEGO PARTNERSTWO NYSKIE 2020

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 została opracowana jako jego podstawowy dokument strategiczny. Ma ona wyznaczać perspektywy i kierunki współpracy partnerskiej, a także stanowić podstawę współpracy podmiotów tworzących PN2020 w zakresie przygotowania dokumentów i opracowań realizacyjnych oraz podejmowania wspólnych działań (w tym również wnioskowania o środki zewnętrzne).

Dokument został opracowany metodą partycypacyjno-ekspercką, dążono do maksymalnego uspołecznienia zarówno zapisów Strategii, jak i procesu jej opracowywania. W związku z tym przyjęto trój etapową koncepcję prac. W pierwszej kolejności przygotowana została pogłębiona diagnoza ilościowa oraz jakościowa. Zastosowano w niej triangulację metod badawczych oraz źródeł danych przeprowadzoną tak, aby uwzględnić odmienne perspektywy i punkty widzenia różnych grup interesariuszy. Zgromadzone dane posłużyły do przeprowadzenia wieloaspektowej analizy aktualnej sytuacji OF PN2020. Obejmowała ona opis potrzeb oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. W oparciu o dane z diagnozy przeprowadzona została również analiza strategiczna. Końcowym etapem prac było przygotowanie części strategiczno-wdrożeniowej. Rozwój OF PN2020 został zaplanowany na kolejnych, coraz bardziej szczegółowych poziomach, rozpoczynając od misji i wizji, poprzez cele strategiczne i operacyjne, aż do przypisanych im priorytetów. Opracowana została również część wdrożeniowa dokumentu obejmująca między innymi system monitoringu i ewaluacji.

Czym jest Partnerstwo Nyskie 2020

Początkiem historii Partnerstwa Nyskiego 2020 było podpisanie listu intencyjnego pomiędzy dwoma samorządami terytorialnymi: gminą Nysa i powiatem nyskim. Miało to miejsce 19 lipca 2012 roku i było motywowane dążeniem do nawiązania formalnej współpracy. Następnie do PN2020 zapraszano kolejne samorzady z obszaru powiatów: nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego oraz brzeskiego, wskutek czego nastąpiło podpisanie umowy partnerskiej, które miało miejsce 25 marca 2013 roku.

W skład PN2020 wchodzi:

- gmina Nysa – Lider PN2020,
- powiat nyski,
- powiat głubczycki,
- powiat prudnicki,
- gmina Biała,
- gmina Branice,
- gmina Głubczyce,
- gmina Głucholązy,
- gmina Grodków,
- gmina Kietrz,
- gmina Korfantów,

- gmina Lubrza,
- gmina Łambinowice,
- gmina Otmuchów,
- gmina Paczków,
- gmina Prudnik,
- gmina Skoroszyce.

OF PN2020 położony jest w południowo-zachodniej części województwa opolskiego. Od południa graniczy z Republiką Czeską, od zachodu z województwem dolnośląskim, od wschodu z województwem śląskim, a od północy z powiatami województwa opolskiego: brzeskim, opolskim, krapkowickim i kędzierzyńsko-kozielskim. W jego skład wchodzi czternaście gmin (dziesięć gmin miejsko-wiejskich i cztery wiejskie) oraz trzy powiaty. W ramach podziału województwa opolskiego dla potrzeb Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) na podregiony, powiaty nyski i prudnicki wchodzi w skład podregionu nyskiego, zaś powiat głubczycki – opolskiego.

OF PN2020 zajmuje powierzchnię równą 2081,38 km², co stanowi 22,11% województwa opolskiego i 0,66% Polski. Zdecydowanie największą powierzchnię w strukturze użytkowania zajmują grunty rolne (76,75%) – należy podkreślić, że obszar charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami klimatycznymi i żyznymi glebami (czarne ziemie, gleby brunatne, mady).

W 2013 roku OF PN2020 zamieszkiwały 237 432 osoby, przy czym w latach 2004-2013 zanotowano spadek liczby mieszkańców o blisko 5%. W strukturze wieku ludności można zaobserwować malejący udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększający się odsetek najstarszych grup wieku. Takie zmiany struktury demograficznej będą skutkować zmianami w zakresie zapotrzebowania na usługi społeczne, jak również sytuacji na rynku pracy. Ruch migracyjny w OF PN2020 jest niewielki, z utrzymującym się nieznacznym ujemnym saldem migracji. Największą dynamiką migracji charakteryzuje się rdzeń obszaru i jego otoczenie (czyli powiat nyski). Wysoki poziom przywiązania do miejsca zamieszkania został stwierdzony również w badaniach społecznych i może być uznany za ważny atut zarówno poszczególnych gmin i powiatów jak i całego OF.

Na tle kraju i regionu poziom rozwoju gospodarczego OF PN2020 jest stosunkowo niski. W prawie wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego OF PN2020 (poza gminą Nysa) wartość wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest niższa od średniej krajowej. Można jednak zauważyć jego wzrost w latach 2004-2013. W strukturze podmiotów gospodarczych zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa, a ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw na przestrzeni lat 2004-2013 jeszcze się zwiększył. Może być to interpretowane jako oznaka niskiego poziomu rozwoju lokalnej gospodarki, aczkolwiek świadczy również o dużej liczbie osób przedsiębiorczych, gotowych do podjęcia ryzyka związanego z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Branżami szczególnie ważnymi dla OF PN2020 są przede wszystkim budownictwo i przemysł rolno-spożywczy i to właśnie te branże mogą być uznane za najbardziej innowacyjne. Korzystne warunki naturalne powodują, że w OF PN2020 znajduje się blisko jedna trzecia gospodarstw rolnych całego województwa opolskiego, przy czym największą grupę stanowią gospodarstwa małe. Rozdrobnienie gospodarstw może mieć negatywny wpływ na ich możliwości rynkowe. Przed OF PN2020, podobnie jak przed całym województwem

opolskim stoi więc wiele wyzwań dotyczących wykorzystania dobrej koniunktury do rozwoju gospodarczego.

Rozwój gospodarczy wspierają Instytucje Otoczenia Biznesu – w gminach OF PN2020 mają siedziby trzy podmioty tego typu.

W OF PN2020 zlokalizowano również podstrefy dwóch specjalnych stref ekonomicznych – wałbrzyskiej i katowickiej. Dostępność terenów pod potencjalne przyszłe inwestycje należy określić jako wystarczającą, zarówno jeśli chodzi o tereny typu greenfield, jak i brownfield (część jest w pełni uzbrojona). Można uznać, że wszystkie wymienione czynniki mają pozytywny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną obszaru.

Jednym z kluczowych aspektów wpływających na jakość życia mieszkańców jest sytuacja na lokalnym rynku pracy. W latach 2004-2013 łączna liczba ludności aktywnej zawodowo we wszystkich trzech powiatach OF PN2020 spadła, zaś obecna wartość wskaźnika liczby pracujących na 1000 mieszkańców jest niższa od wartości wojewódzkich i krajowych. Od 2009 roku następuje coroczny, nieznaczny wzrost stopy bezrobocia, związany z sytuacją gospodarczą w kraju i na świecie. Znaczący odsetek bezrobotnych stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy, co świadczy o strukturalnym charakterze bezrobocia spowodowanym niedopasowaniem kwalifikacji osób poszukujących zatrudnienia do potrzeb pracodawców.

OF PN2020 charakteryzuje się rozbudowaną i różnorodną bazą sportowo-rekreacyjną, która umożliwi działalność klubów sportowych o zróżnicowanych profilach. We wszystkich gminach OF PN2020 funkcjonują również domy kultury, których działalność obejmuje zarówno różnorodne zajęcia dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, jak i organizację imprez kulturalnych. Bogata i zróżnicowana oferta w zakresie spędzania wolnego czasu nie tylko wpływa na jakość życia mieszkańców, ale także stanowi czynnik przyciągający turystów.

Innym ważnym wyróżnikiem OF PN2020 jest potencjał związany ze środowiskiem naturalnym. W granicach OF stosowane są cztery powierzchniowe formy ochrony przyrody: rezerваты przyrody, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, a także obszary Natura 2000. Wszystkie gminy mają zorganizowane systemy odbierania i zagospodarowania odpadów, jednak w części z nich wartości wskaźników dotyczących segregacji są niskie. Ze względu na warunki naturalne OF PN2020 posiada możliwości w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, obecnie najbardziej wykorzystywana jest energia wiatrowa i wodna.

W okresie 2004-2013 zaobserwowano wyraźny wzrost dochodów budżetów powiatów i gmin OF PN2020. Co warto podkreślić jednostki samorządu terytorialnego OF PN2020 wykazują wysoką aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w wielu wypadkach udaje im się uzyskać dofinansowanie projektów na poziomie wyższym niż projekty wojewódzkie.

Wnioski z diagnozy OF PN2020

- Transgraniczne położenie OF PN2020 stanowi znaczący potencjał, który może w przyszłości zostać wykorzystany dla rozwoju społecznego i gospodarczego.
- Starzenie się społeczeństwa gmin i powiatów OF PN2020 stanowi wyzwanie z punktu widzenia polityki rynku pracy, jak również oferty usług medycznych i opiekuńczych.

- Lokalna gospodarka znajduje się obecnie na stosunkowo niskim poziomie rozwoju – konieczne jest stymulowanie postaw przedsiębiorczych oraz innowacyjnych dla lepszego wykorzystania dostępnych możliwości.
- Bezrobocie stanowi jeden z ważnych problemów społecznych OF PN2020, ze względu na jego strukturalny charakter potrzebne są zwłaszcza działania mające na celu zrównoważenie podaży i popytu na pracę.
- Środowisko naturalne stanowi istotny atut OF PN2020, dlatego konieczne jest podjęcie działań na rzecz przeciwdziałania jego degradacji.
- Istnienie obszaru funkcjonalnego oparte jest z jednej strony na uzupełnianiu się partnerów odznaczających się różnymi atutami, jak również dążenie do równomiernego, wysokiego poziomu rozwoju w wybranych dziedzinach.

Sytuacja w kluczowych obszarach strategicznych (rynek pracy, rozwój społeczny i transport) jest silnie zróżnicowana. Zarówno rynek pracy, jak i rozwój społeczny wymagają zdecydowanej interwencji ze strony Partnerów, gdyż aktualnie w obszarach tych zachodzą zjawiska niepożądane. Natomiast poziom rozwoju transportu może być uznany za stosunkowo wysoki, co stanowi mocną stronę OF PN2020. Wspomnieć należy o turystyce, która przenika się z trzema obszarami kluczowymi dla rozwoju OF PN2020, jednak obecne wykorzystanie potencjału w tym zakresie jest nieznaczące.

Zróżnicowaniu wewnętrznemu czynników oddziałujących na poszczególne obszary strategiczne towarzyszy stosunkowo ograniczony i spójny zestaw czynników zewnętrznych, które będą miały wpływ na realizację Strategii. Najważniejsze z nich - koniunktura gospodarcza w Polsce i na świecie, dostępność środków zewnętrznych oraz polityka w skali regionu i kraju - zostały uwzględnione przy opracowywaniu zapisów części strategicznej dokumentu.

Do ważnych czynników warunkujących rozwój OF PN2020 należy jego przygraniczne położenie i sąsiedztwo Republiki Czeskiej. Gminy OF PN2020 wchodzi w skład dwóch euroregionów, które zostały utworzone w celu pogłębienia współpracy przygranicznej: Pradziad i Silesia.

Euroregion Pradziad to ponadgraniczne porozumienie samorządów lokalnych z pogranicza polsko-czeskiego, które swoim zasięgiem obejmuje 41 gmin po stronie polskiej oraz dawne powiaty Bruntal i Jeseník po stronie czeskiej. Spośród Partnerów PN2020 należą do niego gminy Biała, Głuchołazy, Grodków, Korfantów, Lubrza, Nysa, Otmuchów, Paczków, Prudnik i Skoroszyce oraz powiaty nyski i prudnicki. W 2013 roku powstała Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020. Wśród określonych w niej kluczowych wyzwań znalazły się m.in. podjęcie efektywnych działań na rzecz odwrócenia negatywnych zmian demograficznych i migracyjnych oraz utrzymanie istniejących i powstanie nowych miejsc pracy.

Euroregion Silesia powstał na mocy porozumienia między polskim Stowarzyszeniem Gmin Dorzecza Górnej Odry a Regionalnym Stowarzyszeniem ds. Czesko-Polskiej Współpracy Śląsk Opawski (obecnie pod nazwą Euroregion Silesia-CZ). Euroregion liczy 76 członków, w tym 56 jednostek po stronie czeskiej oraz 20 po stronie polskiej, w tym gminy powiatu głubczyckiego: Kietrz, Branice i Głubczyce (a także niebędący Partnerem OF PN2020 Baborów).

Położenie na obszarze przygranicznym pozwala samorządom i organizacjom działającym na tym terenie na wnioskowanie o środki finansowe z Funduszu Mikroprojektów – warto podkreślić, że możliwość ta była już wykorzystywana.

Dotychczasowe powiązania między Partnerami

Jeszcze przed podpisaniem umowy partnerstwa władze samorządowe gmin i powiatów OF PN2020 prowadziły współpracę, m.in. w obszarze kultury. Warto zwrócić uwagę również na silne powiązania funkcjonalne, zarówno w zakresie życia prywatnego mieszkańców, jak i gospodarki.

W obszarze gospodarczym powiązania te są związane z funkcjonowaniem Instytucji Otoczenia Biznesu. Z ich usług korzystać mogą przedsiębiorstwa ze wszystkich gmin i powiatów OF PN2020. Niektórzy przedsiębiorcy – poprzez swoje filie, oddziały lub placówki – prowadzą działalność na terenie wielu gmin i powiatów OF PN2020. Znaczenie mają również międzygminne i międzypowiatowe dojazdy mieszkańców do miejsc zatrudnienia. Tego rodzaju mobilność może pozytywnie wpływać na sytuację rynku pracy, zwiększając możliwości dopasowania do siebie podaży i popytu siły roboczej.

W obszarze społecznym mieszkańcy OF PN2020 łączy m.in. aktywność w ramach Lokalnej Grupy Działania Nyskie Księstwo Jezior i Gór, Złota Ziemia oraz Płaskowyż Dobrej Ziemi. Spójność budują również kontakty towarzyskie i rodzinne z mieszkańcami innych jednostek terytorialnych. Ponadlokalny charakter mają także organizacje pozarządowe.

Wspólną inicjatywą jest również prowadzenie schroniska dla zwierząt, w którego działalność zaangażowani są mieszkańcy Nysy, Paczkowa, Korfantowa, Otmuchowa, Prudnika i Głucholaz.

Również w czasie wolnym mieszkańcy OF PN2020 korzystają z oferty spoza swojego miejsca zamieszkania. Odwiedzają lokalne muzea (Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach, Muzeum Gazownictwa w Paczkowie), są klientami gospodarstw agroturystycznych czy stadniny koni w Mańkowicach. Do innych miejsc wypoczynku mieszkańców zaliczyć można Jezioro Nyskie, Jezioro Otmuchowskie, Zalew Paczkowski oraz Góry Opawskie. Duże znaczenie mają również organizowane we współpracy pomiędzy gminami i powiatami imprezy i wydarzenia kulturalne (w tym również cykliczne), które cieszą się zainteresowaniem mieszkańców całego OF PN2020.

Należy podkreślić, że różnorodność zasobów poszczególnych Partnerów sprzyja rosnącej integracji społeczności. Mieszkańcy OF PN2020 organizują swoje życie zawodowe i czas wolny korzystając z możliwości, jakie daje im nie tylko ich miejsce zamieszkania, ale również inne jednostki administracyjne.

Czym jest obszar funkcjonalny

Założenia Partnerstwa Nyskiego odpowiadają idei obszarów funkcjonalnych będącej elementem nowego podejścia do polityki rozwoju regionalnego. Obszar funkcjonalny to zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju¹. Obszary funkcjonalne powinny być wykorzystywane do planowania zarówno

¹ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa, 2012, s. 178.

rozwoju przestrzennego, jak i społeczno-gospodarczego², w celu zapewnienia jak najlepszych efektów wspólnych działań jednostek samorządowych.

W dokumentach na szczeblu wojewódzkim odwołania do obszarów funkcjonalnych można znaleźć w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku. Podejście terytorialne do zagadnień rozwojowych umożliwiło zidentyfikowanie biegunów wzrostu, przy których określono obszary funkcjonalne. Zwrócono również uwagę na podział regionu na mniejsze części, tzw. subregiony. Nysa, wraz ze swoim obszarem funkcjonalnym, jest jednym z czterech – stanowiących bieguny wzrostu – ośrodków subregionalnych województwa opolskiego (Subregion Południowy).

Wizja OF PN2020

Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020 – zintegrowana przestrzeń łącząca bogactwo historii z innowacyjną gospodarką, atrakcyjne i przyjazne miejsce do życia, pracy, wypoczynku i rozwoju

Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020 to:

- przyjazne i bezpieczne miejsce zapewniające atrakcyjne warunki do życia, aktywności kulturalnej i sportowej oraz rozwoju,
- czyste środowisko i unikalne walory krajobrazowo-przyrodnicze stanowiące wymarzone warunki spędzania wolnego czasu zarówno przez mieszkańców, jak i turystów,
- wielokulturowy obszar o bogatej historii i dziedzictwie kulturowym,
- subregion w pełni wykorzystujący swój potencjał do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz turystyki,
- miejsce charakteryzujące się innowacyjną gospodarką i dużą przedsiębiorczością, które przyciąga nowych inwestorów,
- zintegrowany wewnętrznie obszar promujący swoje atuty w otoczeniu i współpracujący z innymi regionami, w tym zagranicznymi.

Misja OF PN2020

podejmowanie wspólnych działań na rzecz zapewnienia mieszkańcom, przedsiębiorcom i osobom odwiedzającym OF PN2020 usług społecznych na wysokim poziomie, odpowiednich warunków nauki, pracy i aktywnego wypoczynku przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i potencjału lokalnego do rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki.

Podczas prac nad Strategią posługiwano się podziałem na trzy obszary rozwojowe:

- obszar społeczny (demografia, warunki życia, ochrona zdrowia i opieka społeczna, edukacja i opieka nad dziećmi, kultura i rekreacja, organizacje pozarządowe),

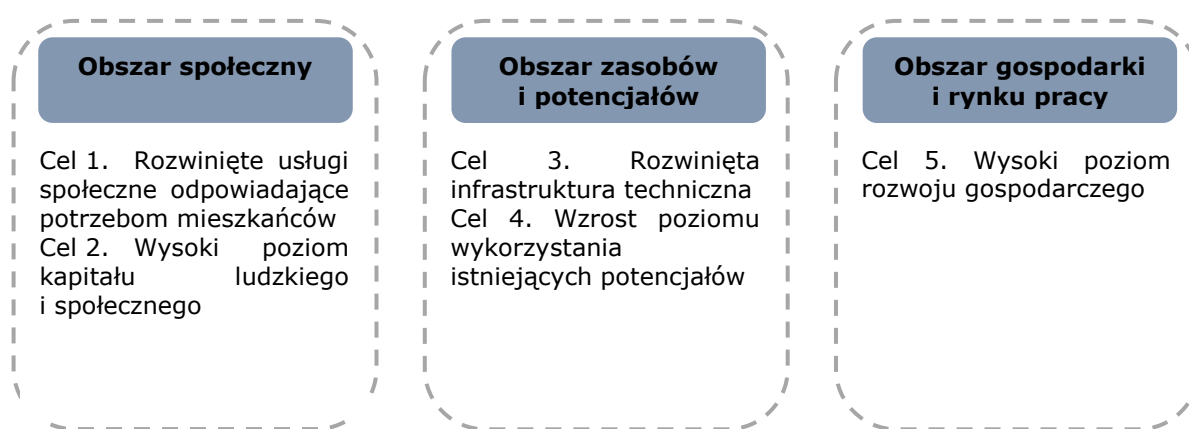
² http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/kpzk/strony/koncepcja_przestrzennego_zagospodarowania_kraju.aspx [dostęp 24.04.2015].

- obszar zasobów i potencjałów (potencjał i ład przestrzenny, infrastruktura techniczna, potencjał ekologiczny i gospodarka odpadami, transport, potencjał turystyczny, położenie przygraniczne i współpraca międzynarodowa),
- obszar gospodarki i rynku pracy (przedsiębiorstwa, innowacyjność przedsiębiorstw, specjalizacja OF PN2020, instytucje otoczenia biznesu, bezrobocie, promocja i atrakcyjność inwestycyjna, rolnictwo, kapitał ludzki i współpraca z sektorem edukacji).

Do każdego z nich zostały przypisane cele strategiczne, określające najważniejsze oczekiwane rezultaty działań. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gmin, powiatów i całego OF PN2020, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Co ważne mają one charakter długookresowy.

Cele strategiczne:

Do poszczególnych celów strategicznych przypisane zostały cele operacyjne. Mają one charakter uszczegóławiający, a ich realizacja została zaplanowana w krótszej perspektywie czasowej. Wskazują one działania właściwe dla koncepcji rozwoju gmin, powiatów i łącznie OF PN2020. Wyznaczonych zostało siedemnaście szczegółowych celów operacyjnych, które zostały zaprezentowane poniżej.

Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców posiada następujące cele operacyjne:

- 1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców,
- 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców,
- 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej,
- 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców.

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego posiada dwa przypisane cele operacyjne:

- 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki,
- 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego wśród mieszkańców.

Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna również ma dwa cele operacyjne:

- 3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej,
- 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej.

Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów ma trzy wyznaczone cele operacyjne:

- 4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego,
- 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych,
- 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego.

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego opiera się na następujących celach operacyjnych:

- 5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw,
- 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa,
- 5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców,
- 5.4. Wzrost poziomu kooperacji,
- 5.5. Niski poziom bezrobocia,
- 5.6. Rozwinięta i spójna promocja.

Realizacja celów przyczynić się będzie do zwiększania spójności wewnętrznej i zewnętrznej OF PN2020. Cele z obszaru społecznego wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców OF oraz rozwój aktywnego społeczeństwa obywatelskiego. Umożliwiona zostanie również dalsza integracja lokalnej społeczności. Wdrażanie działań w zakresie celów z obszaru zasobów i potencjałów przyczyni się do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych pomiędzy gminami i powiatami OF PN2020, jak również możliwości nawiązywania szerszej współpracy pomiędzy OF PN2020 a innymi partnerami (w tym zagranicznymi). Ponadto realizacja celów z obszaru gospodarczego wpłynie na rozwój różnorodnych form współpracy gospodarczej, przyczyniających się do rozwiązania problemów rynku pracy oraz zwiększenia innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw.

Strategia obejmuje horyzont czasowy do roku 2026 z perspektywą do roku 2030. Podstawą rozłożenia realizacji poszczególnych celów w czasie były opinie przedstawicieli Partnerów, którzy ocenili ich pilność. Sześć celów o najwyższych średnich ocenach pilności ma zostać zrealizowane do roku 2020, zaś sześć o najmniejszej – do 2030. Pozostałe pięć celów powinno zostać osiągnięte przed rokiem 2026.

Uznano, że dla optymalizacji procesu wdrażania zapisów Strategii potrzebny jest podział koordynacji poszczególnych zadań pomiędzy Partnerów. Przy podziale wzięto pod uwagę oceny ważności i pilności celów, a także deklarowane przez Partnerów

posiadanie kompetencji potrzebnych do wdrażania danego celu oraz gotowość podjęcia się roli lidera związanych z nim projektów.

Kolejna tabela (Tabela 1.) prezentuje pełne zestawienie celów wraz ze średnimi ocenami pilności i proponowanym okresem realizacji oraz proponowanym przyporządkowaniem do nich Partnerów.

Podsumowanie

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 stanowi podstawowy dokument strategiczny Partnerstwa. Została ona opracowana na bazie pogłębionej diagnozy obecnej sytuacji OF PN2020. W oparciu o dane pierwotne i wtórne możliwe było scharakteryzowanie OF PN2020 jako obszaru o dużym potencjale w zakresie przedsiębiorczości oraz rolnictwa, charakteryzującego się dobrym skomunikowaniem wewnętrznym i zewnętrznym oraz rozwijającym się kapitałem ludzkim i społecznym. W gminach i powiatach występują jednak braki infrastrukturalne, które uniemożliwiają pełne wykorzystanie posiadanego potencjału oraz wpływają na jakość życia ludności. Problemami są również zanieczyszczenie środowiska naturalnego oraz bezrobocie strukturalne. Należy podkreślić, że OF PN2020 charakteryzuje się wysokim stopniem spójności funkcjonalnej a wyzwania stojące przed gminami i powiatami są w znacznej mierze tożsame. Z drugiej strony Partnerzy odznaczają się zróżnicowanymi atutami, które mogą się wzajemnie uzupełniać.

Analiza prospektywna kluczowych zakresów strategicznych wykazała, że o ile transport jest dobrze rozwinięty, o tyle konieczne jest podjęcie działań w obszarach rynku pracy i rozwoju społecznego.

Opracowane przy udziale mieszkańców misja i wizja OF PN2020 odnoszą się do optymalnego wykorzystania potencjałów i zasobów, zarówno w zakresie warunków życia mieszkańców, jak i rozwoju gospodarczego. Wizja kreuje OF PN2020 jako *zintegrowaną przestrzeń łączącą bogactwo historii z innowacyjną gospodarką, atrakcyjne i przyjazne miejsce do życia, pracy, wypoczynku i rozwoju*. Misja została sformułowana jako *podejmowanie wspólnych działań na rzecz zapewnienia mieszkańcom, przedsiębiorcom i osobom odwiedzającym OF PN2020 usług społecznych na wysokim poziomie, odpowiednich warunków nauki, pracy i aktywnego wypoczynku przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i potencjału lokalnego do rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki*.

Tabela 1. Średnia ocena pilności i okres realizacji poszczególnych celów operacyjnych oraz proponowane przyporządkowanie Partnerów

cel	średnia ocena pilności*	okres realizacji	Partnerzy
1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców	4,24	do roku 2026	gmina Łambinowice
1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców	4,59	do roku 2020	powiat głubczycki
1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej	3,94	do roku 2026	powiat nyski
1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	3,24	do roku 2030	gmina Głuchołazy
2.1. Rozwinięty kapitał ludzki	3,71	do roku 2030	gmina Skoroszyce
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	3,77	do roku 2030	gmina Branice
3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej	4,47	do roku 2020	gmina Grodków
3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	4,35	do roku 2020	powiat prudnicki
4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego	4,12	do roku 2026	gmina Paczków
4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	3,71	do roku 2030	gmina Korfantów
4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	4,12	do roku 2026	gmina Nysa
5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw	4,77	do roku 2020	gmina Biała
5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	4,41	do roku 2020	gmina Lubrza
5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	3,77	do roku 2030	gmina Prudnik
5.4. Wzrost poziomu kooperacji	3,59	do roku 2030	gmina Kietrz
5.5. Niski poziom bezrobocia	4,38	do roku 2020	gmina Otmuchów
5.6. Rozwinięta i spójna promocja	4,12	do roku 2026	gmina Głubczyce

*w na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało najmniejszą pilność

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI (n=17)

**1. Załącznik nr 2 do Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego
Partnerstwo Nyskie 2020**

Raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych w ramach konsultacji dokumentów Strategii Rozwoju OF PN2020

Warszawa, grudzień 2015

Informacje ogólne o spotkaniach

W ramach przygotowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, których celem była konsultacja dokumentów Strategii Rozwoju OF PN2020, konsultacje składały się z następujących elementów:

- Spotkania z lokalnymi liderami opinii, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi,
- Spotkania z mieszkańcami,
- Konsultacje on-line.

Celem spotkań było prezentacja roboczej wersji Strategii Rozwoju OFPN2020 i zebranie uwag na temat prezentowanych dokumentów. W spotkaniach wzięli udział kluczowi interesariusze i mieszkańcy z OF PN2020.

Mimo podjętych działań rekrutacyjnych, w spotkaniach łącznie udział wzięło 306 osób o 1396 mniej niż wynika to z założeń projektu. Brakująca liczba osób na spotkaniach została uzupełniona poprzez dodatkowe badanie CAWI/PAPI wśród mieszkańców OF PN2020.

Spotkania z lokalnymi liderami opinii, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi

Spotkania z lokalnymi liderami opinii, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi odbyły się w dniach 19-28.10.2015r. W 17 przeprowadzonych spotkaniach łącznie uczestniczyło 164 osób.

Spotkania z mieszkańcami

W dniach 19-28.10.2015r. odbyło się 17 spotkań z mieszkańcami każdego z Partnerów. łącznie w spotkaniach grupowych uczestniczyło 142 osób.

Tabela 1 Harmonogram spotkań konsultacyjnych

Partner projektu	Data	Miejsce	Adres	Sala
Powiat głubczycki	19.10.2015r.	Budynek ZOKiS	ul. Olimpijska 1, 48-100 Głubczyce	świetlica
Powiat prudnicki	19.10.2015r.	Starostwo Powiatowe w Prudniku	ul. Kościuszki 76, 48-200 Prudnik	sala konferencyjna
Gmina Paczków	19.10.2015r.	Urząd Miejski w Paczkowie	ul. Rynek 1, 48-370 Paczków	sala posiedzeń
Gmina Głuchołazy	19.10.2015r.	Urzędu Miejskiego w Głuchołazach	ul. Rynek 15, 48-340 Głuchołazy	sala posiedzeń
Gmina Nysa	20.10.2015r.	Urząd Miejski w Nysie	ul. Kolejowa 15, 48-300 Nysa	sala nr. 200
Gmina Prudnik	20.10.2015r.	Urząd Miejski w Prudniku	ul. Kościuszki 3, 48-200 Prudnik	sala nr. 117
Gmina Głubczyce	20.10.2015r.	Miejski Ośrodek Kultury w Głubczycach, klub „Na skrzyżowaniu”	ul. Kościuszki 22, 48-100 Głubczyce	-
Gmina Łambinowice	20.10.2015r.	Urząd Gminy Łambinowice	ul. Gen. Zawadzkiego 29, 48-316 Łambinowice	sala konferencyjna
Gmina Skoroszyce	21.10.2015r.	Pawilon sportowy w Skoroszycach	ul. Braterstwa Broni 5, 48-320 Skoroszyce	-
Gmina Branice	21.10.2015r.	Wiejski Dom Kultury	Plac Wolności 1, 48-140 Branice	-
Gmina Lubrza	21.10.2015r.	Urząd Gminy w Lubrzy	ul. Wolności 73, 48-231 Lubrza	sala 104 – I p.
Gmina Korfantów	21.10.2015r.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Korfantowie	ul. Rynek 10, 48-317 Korfantów	-
Gmina Otmuchów	22.10.2015r.	Centrum Usług Hotelowo - Turystycznych „Zamek” w Otmuchowie	ul. Zamkowa 4, 48-385 Otmuchów	sala restauracyjna
Powiat nyski	22.10.2015r.	Centrum Kształcenia Praktycznego	ul. Orkana 6, 48-300 Nysa	sala audiowizualna nr. 31

Partner projektu	Data	Miejsce	Adres	Sala
Gmina Biała	22.10.2015r.	Urząd Miejski w Białej	ul. Rynek 10, 48-210 Biała	sala konferencyjna - I p.
Gmina Kietrz	22.10.2015r.	Urząd Miejski w Kietrzu	ul. 3 Maja 1, 48-130 Kietrz	duża sala konferencyjna
Gmina Grodków	28.10.2015r.	Urząd Miejski w Grodkowie	ul. Warszawska 29, 49-200 Grodków	-

Podczas spotkań zostały zgłoszonych 50 uwag, poprzez formularz internetowy nie wpłynęła żadna uwaga do dokumentu. Poniżej znajdują się szczegółowe zestawienie uwag wraz z odpowiedzią Wykonawcy.

Tabela 2 Zestawienie uwag zgłoszonych podczas konsultacji społecznych

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
1.	4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	W zapisach celów operacyjnych brakuje wykorzystania zasobów kulturowych	4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego. Propozycja dodatkowych zadań priorytetowych do tego celu operacyjnego: Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego i jego promocja, Rewitalizacja, modernizacja, adaptacja zabytków do nowych funkcji	Gmina Głuchołazy	Zmiana nie jest konieczna - Cel operacyjny 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i przypisane mu priorytety obejmują tę tematykę
2.	5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa	Zgodnie z wizją rozwój gospodarki powinien opierać się również na turystyce, dlatego propozycja, aby do tego celu operacyjnego dodać również branżę turystyczną	5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa oraz turystyki	Gmina Głuchołazy	Zmiana nie jest konieczna - tematykę turystyki omawia cel operacyjny 4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego. Rolnictwo i przetwórstwo spożywcze znalazły się tu ze względu na lokalne uwarunkowania i nawiązanie do inteligentnych specjalizacji regionu
3.	1.4 Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	Zastanović się czy dodać także turystykę	Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i turystów	Gmina Paczków	Zmiana nie jest konieczna - Cel operacyjny 1.4. Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i przypisane mu priorytety obejmują tę tematykę

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
4.	3.2 Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	Zmiana zapisu	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej	Gmina Paczków	Sugerujemy zostać przy wersji pierwotnej, gdyż "poziom" wskazuje na mierzalność zjawiska, które w dalszej części Strategii zostało owskaźnikowane
5.	5.6.6 Stworzenie centrum konferencyjno-hotelowego na wysokim poziomie (obsługa klientów biznesowych)	Czy nie przenieść do elementów związanych z turystyką		Gmina Paczków	Nie - chodzi o centrum wykorzystywane przed przedsiębiorców, ma przede wszystkim służyć rozwojowi przedsiębiorczości, a nie turystyki
6.	Wizja	Bardziej zasadna i celowa wydaje się wersja 2 określająca wizję OF PN2020	Przyjąć wersję 2 wizji	powiat prudnicki	Założeniem lidera projektu było przedstawienie wizji w dwóch wersjach - pełnej i skrótowej. Dziękujemy za propozycję. Rekomendacją będzie posługiwanie się drugim wariantem wizji
7.	Wizja	W propozycji wizji 1 w 4 części użyto słowa „Subregion” zawężając jego znaczenie do obszaru powiatów nyskiego i prudnickiego zgodnie z nomenklaturą Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego. A co z pozostałymi np. Grodków?. Proponuję zastąpienie słowa „Subregion” słowem „Obszar” lub „Miejsce”. Proponuję także wybrać wersję 2 wizji jako krótszą i zawierającą większy wachlarz możliwości	Przyjąć wersję 2 wizji	powiat prudnicki	Założeniem lidera projektu było przedstawienie wizji w dwóch wersjach - pełnej i skrótowej. Dziękujemy za propozycję. Rekomendacją będzie posługiwanie się drugim wariantem wizji
8.	Wizja	Należy dodać zapis mówiący o aktywności, przedsiębiorczości		Gmina Łambinowice	Fragment "Miejsce charakteryzujące się innowacyjną

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
		mieszkańców			gospodarką i dużą przedsiębiorczością, które przyciąga nowych inwestorów." obejmuje przedsiębiorczość mieszkańców
9.	1.1.12 Stworzenie systemu zachęt dla przedsiębiorców zainteresowanych rozpoczęciem działalności rzemieślniczej	Przeanalizować zasadność dodania tego priorytetu, możliwe żeby stworzyć zapis nieograniczający się tylko do rzemiosła. W strategii powinien być priorytet aby stworzyć miejsca wystawcze dla artystów rzemieślniczych		Gmina Nysa	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii, więcej informacji nt. wsparcia przedsiębiorczości znajduje się w innych celach
10.	1.2.8 Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, w tym geriatrów	Dodać również dietetyków		Gmina Nysa	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
11.	1.3.20. Utworzenie Centrum Integracji Społecznej prowadzącego m.in. szkolenia związane z wprowadzeniem w role społeczne	Weryfikacja czy takie centrum istnieje		Gmina Nysa	Zgodnie z informacjami PUP takie działania będą od stycznia 2016 roku realizowane przez CIS. W związku z tym działanie zostało usunięte
12.	1.3.17. Utworzenie ośrodka dla ofiar przemocy domowej	Zmiana na zwiększenie dostępu do... ewentualnie zmiana zapisu		Gmina Nysa	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
13.	1.4.6. Zwiększenie możliwości przekazania pomieszczeń na działalność organizacji pozarządowych związanych z kulturą	Należy zwrócić uwagę na wsparcie NGO nie tylko w formie przekazania pomieszczeń ale także wsparcie prawne, porady		Gmina Nysa	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
14.	1.4.16. Zwiększenie powierzchni terenów zielonych i małej architektury (tworzenie parków klonowych, pomniki, fontanny)	Zmienić na zagospodarowanie, a nie zwiększenie		Gmina Nysa	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
15.	2.1.4. Prowadzenie doradztwa	Cyt. „Bzdurny punkt” -		Gmina Nysa	W ramach konsultacji odbywały

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
	zawodowego w szkołach gimnazjalnych	stwierdzenie, że młodzież jeszcze nie jest na tyle rozwinięta żeby myśleć o pracy, swojej przyszłości			się spotkania z młodzieżą, która wskazywała, że już na etapie gimnazjum oczekują realnego i rzetelnego poradnictwa zawodowego
16.	2.1.14. Zwiększenie liczby i jakości zajęć pozalekcyjnych	Zbyt mało chętnych na zajęcia dodatkowe. Nie ma potrzeby zwiększania ilości zajęć		Gmina Nysa	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
17.	3.2.11. Zwiększenie liczby darmowych miejsc parkingowych w miastach	Zmienić płatne parkingi na darmowe. Likwidacja parkomatów		Gmina Nysa	Zaproponowane działanie właśnie tego dotyczy - zwiększenia liczby darmowych miejsc parkingowych
18.	5.5.5. Zatrudnienie osób bezrobotnych i korzystających z opieki społecznej przy remontach istniejących zasobów samorządów	Czy to nie podchodzi pod działania CIS – czy należy to uwzględnić w strategii		Gmina Nysa	Zgodnie z informacjami PUP takie działania będą od stycznia 2016 roku realizowane przez CIS. W związku z tym działanie zostało usunięte
19.	5.5.8. Koordynacja prowadzenia programów szkoleń dla bezrobotnych dostosowanych do potrzeb pracodawców	Weryfikacja punktu – PUP powinien tym się zajmować		Gmina Nysa	Fakt, że PUP zajmuje się koordynacją szkoleń nie stoi na przeszkodzie, aby takie projektowane działania były w Strategii zapisane. W ten sposób akcentujemy wagę działań prowadzonych przez PUP, tym samym zwracamy uwagę, że tego typu czynności powinny być w przyszłości kontynuowane
20.	Uwagi ogólne	Strategia powinna także dotyczyć tematu dostępności komunikacyjnej dla osób starszych		Gmina Nysa	Informacje takie są zawarte w dokumencie. Bardziej szczegółowo temat jest omówiony w Strategii Rozwoju transportu OF PN2020
21.	Uwagi ogólne	Nawiązanie współpracy z instytutem dietetyki z PWSZ w		Gmina Nysa	Zagadnienie jest zbyt szczegółowe by znaleźć się w Strategii.

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
		Nysie			Bardziej ogólne ujęcie znajduje się w Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców (Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, w tym geriatrów i dietetyków) Oczywiście prześlemy rekomendacje realizacji wdrażania zadań właścicielowi projektu.)
22.	Uwagi ogólne	Zwrócić uwagę, aby w strategii nie było trybu życzeniowego, odnosiła się do realiów		Gmina Nysa	Dokument Strategii odnosi się do wszystkich zadań publicznych, który realizację na podmioty nakłada ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95). Co więcej przypisane źródła finansowania poszczególnym celom operacyjnym wskazuje, że jest to dokument pragmatyczny, a nie życzeniowy
23.	Uwagi ogólne	W strategii należy zaakcentować kwestie związane z rolnictwem ekologicznym.		Gmina Nysa	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii (cel operacyjny 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa, tabeli 51 Wspieranie działań

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
					proekologicznych (w tym promowanie czystej produkcji i rolnictwa ekologicznego) 3,91, szanse w analizie SWOT - tabela 61
24.	Uwagi ogólne	Strategia powinna poruszać kwestie dożywiania dzieci w szkołach		Gmina Nysa	To jest działanie własne gmin, które jest realizowane bez względu na to, czy jest wpisane w Strategię
25.	Uwagi ogólne	Należy podkreślić współpracę między biznesem a szkołami, kierunki kształcenie		Gmina Nysa	Jest to podkreślone i uszczegółowione w Strategii Rynku Pracy OF PN2020
26.	Wizja	Brzmienie wizji 2 lepsze od wersji 1	Jako wizję proponuje się brzmienie wizji w wersji nr 2	Gmina Prudnik	Założeniem lidera projektu było przedstawienie wizji w dwóch wersjach - pełnej i skrótej. Dziękujemy za propozycję. Rekomendacją będzie posługiwanie się drugim wariantem wizji
27.	Podejmowanie wspólnych działań na rzecz zapewnienia mieszkańcom, przedsiębiorcom i osobom odwiedzającym OF PN2020 usług społecznych na wysokim poziomie, odpowiednich warunków nauki, pracy i wypoczynku przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i potencjału lokalnego do rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki	Zmiana kolejności „(...) pracy, nauki i wypoczynku (...)”	Podejmowanie wspólnych działań na rzecz zapewnienia mieszkańcom, przedsiębiorcom i osobom odwiedzającym OF PN2020 usług społecznych na wysokim poziomie, odpowiednich warunków pracy, nauki i wypoczynku przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i potencjału lokalnego do rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej	Gmina Korfantów	Obecna kolejność jest chronologiczna i alfabetyczna

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
			gospodarki		
28.	Wizja 1: Wielokulturowy obszar o bogatej historii i dziedzictwie kulturowym	dodać wielonarodowościowy	Wielo	Gmina Korfantów	Chodzi o wpływy kulturowe (tradycja, historia), a nie migracje
29.	1.4.16. Zwiększenie powierzchni terenów zielonych i małej architektury (tworzenie parków klonowych, pomniki, fontanny)	wykreślić „klonowych”	1.4.16. Zwiększenie powierzchni terenów zielonych i małej architektury (tworzenie parków pomniki, fontanny)	Gmina Korfantów	Wykreślono, dodano "zagospodarowanie istniejących"
30.	3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej		Dodanie zadania „stworzenie systemu wczesnego ostrzegania ludności przed zagrożeniami”	Gmina Korfantów	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
31.	5.3 Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców	dodać działanie dotyczące zwiększenia współpracy przedsiębiorców z LGD (wspieranie przez LGD w szczególności małych przedsiębiorców)		Gmina Korfantów	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
32.	4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych	Dodać do obszaru aktywizacji osoby o statucie bezdomnych bez stałego zameldowania oraz z krótkotrwałym meldunkiem tymczasowym.	Uwzględnienie w strategii aktywizacji społecznej oraz zawodowej osób bezdomnych i z krótkotrwałym meldunkiem tymczasowym.	Gmina Korfantów	kwestie bezdomności zawarte są w celu strategicznym 1 i Strategii Rozwoju Społecznego OF PN2020
33.	Przyjąć wizję nr 2			Gmina Lubrza	Założeniem lidera projektu było przedstawienie wizji w dwóch wersjach - pełnej i skrótowej. Dziękujemy za propozycję. Rekomendacją będzie posługiwanie się drugim wariantem wizji
34.	Wizja- współpraca z innymi		Współpraca z innymi	Gmina	Uwagę uwzględniono

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
	regionami zagranicznymi		regionami, w tym zagranicznymi	Skoroszyce	w dokumencie Strategii
35.	1.3.10. Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech	W punkcie tym dodać o wzbogacaniu oferty (zajęć) w przedszkolach		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
36.	2.1 Rozwinięty kapitał ludzki	W priorytetach przypisanych do tego celu powinny znaleźć się zadanie związane z możliwością przekwalifikowania się lub dokształcania zawodowego.		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
37.	3.1 Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej 3.1.8 3.1.8. Prowadzenie programów zbrojenia terenów inwestycyjnych i przeznaczonych pod rozwój mieszkalnictwa	„Zbrojenia” zmienić na „uzbrajania”/ „dozbrojenia”		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
38.	3.1.11. Prowadzenie programu wspierającego dostosowanie infrastruktury publicznej do osób niepełnosprawnych oraz matek z małymi dziećmi	Zamiast „do osób”, powinno być „do potrzeb osób...”		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
39.	4.1.12. Rewaloryzacja parków, skwerów, terenów zieleni miejskiej	Usunąć „miejskiej” lub dopisać „wiejskiej”		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
40.	4.3.2. Rozbudowa bazy okołoturystycznej wokół jezior, rozszerzenie oferty w tym zakresie	Zapis: Rozbudowa bazy okołoturystycznej wokół jezior, rozszerzenie oferty w tym zakresie- zmienić na Rozbudowa bazy okołoturystycznej wokół jezior i innych atrakcji turystycznych, rozszerzenie oferty		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
		w tym zakresie			
41.	4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego	Warto dodać zapis o rozwoju szlaków pieszych (m.in. droga św. Jakuba)		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
42.	5.4.21. Promowanie postaw mobilnych wśród mieszkańców OF PN2020	Punkt wymaga rozwinięcia		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
43.	5.5. Niski poziom bezrobocia	Brakuje zapisu dotyczącego wspierania tworzenia nowych miejsc pracy		Gmina Skoroszyce	Szerzej opisano w Strategii Rynku Pracy OF PN2020
44.	Uwagi ogólne	Dopisać do słowniczka wyjaśnienie skrótów NGO i SSE		Gmina Skoroszyce	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
45.	Uwagi ogólne	Zaakceptowano wizję w wersji nr 2		Gmina Biała	Założeniem lidera projektu było przedstawienie wizji w dwóch wersjach - pełnej i skrótowej. Dziękujemy za propozycję. Rekomendacją będzie posługiwanie się drugim wariantem wizji
46.	Uwagi ogólne	Brak w strategii zaznaczenia roli sportu i rekreacji szczególnie w misji i wizji. Kietrz kojarzy się ze sportem, dlatego też tych elementów w opinii liderów pomijać nie można. Ponadto dwoje z nich zwróciło uwagę, że w Strategii pominięta została rola kościoła, jako instytucji scalającej mniejsze społeczności.		Gmina Kietrz	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii
47.	3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej	Dodać: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego		powiat nyski	Uwagę uwzględniono w dokumencie Strategii

Lp.	Zapis Strategii	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Partner	Odpowiedź
48.	Uwagi ogólne	Wizja w wersji 1: „wielokulturowy obszar o bogatej historii i dziedzictwie kulturowym” – ten stan już występuje w PN2020, dlatego uczestnicy nie widzą sensu ujmowania tego punktu w wizji do roku 2026		Gmina Grodków	Należy ten stan utrzymać, a wielokulturowość wspierać i promować
49.	Uwagi ogólne	Wizja w wersji 1: „subregion” – słowo zawęża OF PN2020 praktycznie do powiatu nyskiego		Gmina Grodków	Subregion oznacza obszar funkcjonalny. Którym jest OF PN2020. Należą do niego powiaty podregionu nyskiego nyski i prudnicki oraz gmina Grodków i powiat głubczycki z podregionu opolskiego
50.	Uwagi ogólne	Należy przyjąć wizję wersji 2		Gmina Grodków	Założeniem lidera projektu było przedstawienie wizji w dwóch wersjach - pełnej i skróconej. Dziękujemy za propozycję. Rekomendacją będzie posługiwanie się drugim wariantem wizji

Badanie uzupełniające CAWI

W dniach od 23 listopada do 18 grudnia przeprowadzone zostało badanie ankietowe dotyczące celów strategicznych i operacyjnych dokumentu Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku. Prośba o wypełnienie kwestionariusza została skierowana do mieszkańcy za pośrednictwem platformy internetowej CyfrowaDemokracja.pl (ankieta CAWI). Łącznie w badaniu wzięło udział 1663 osób.

Metodologia wyznaczania priorytetów oparta została na Macierzy Eisenhowera¹, dlatego też pierwszą kwestią poruszoną w badaniu była pilność realizacji poszczególnych celów strategicznych, którą osoby wypełniające kwestionariusz oceniały w skali od 1 do 5. Średnie ocen wszystkich celów były stosunkowo wysokie, ale tylko jedna przekroczyła połowę skali (3,5) – był to cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego (3,91).

Tabela 3 Ocena pilności celów strategicznych

Cel	Średnia
Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców	3,24
Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	3,26
Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	3,35
Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	3,14
Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	3,91

Źródło: Ankieta CAWI, n=1663

Idąc za metodologią macierzy Eisenhowera, kolejne pytanie dotyczyło ważności poszczególnych celów. Ponownie oceny były stosunkowo wyrównywane a równocześnie wysokie, jednak ani jedna z nich nie przekroczyła połowy skali. Najwyżej oceniona została ważność celów 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego (3,34) oraz 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców (3,30).

Tabela 4 Ocena ważności celów strategicznych

Cel	Średnia
Cel strategiczny 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców	3,30
Cel strategiczny 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	3,04
Cel strategiczny 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna	3,18
Cel strategiczny 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów	3,08
Cel strategiczny 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego	3,34

Źródło: Ankieta CAWI, n=1663

Podsumowując, jeśli przyjąć, że przełożeniem zastosowanej skali na metodologię opracowywania macierzy byłoby uznanie za ważne i pilne cele, których średnia ocena wynosi powyżej 3,5 to żaden z celów strategicznych nie zostałby przypisany do tej kategorii, najbliższą znalazł by się cel 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego.

¹ Jest to narzędzie do zarządzania czasem, opracowane przez prezydenta USA Dwighta D. Eisenhowera, polegająca na podziale zadań na cztery grupy: ważne i pilne, ważne i niepilne, nieważne i pilne oraz nieważne i niepilne.

Priorytetyzacja celów operacyjnych

Wyznaczenie priorytetów celów operacyjnych zostało przeprowadzone poprzez pytania jednokrotnego wyboru, w których respondenci zostali poproszeni o wskazanie tego z celów (do każdego z celów strategicznych), którego realizacja powinna mieć charakter priorytetowy.

Wśród celów operacyjnych przypisywanych do celu strategicznego 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców procentowy rozkład odpowiedzi był stosunkowo wyrównany. Można jednak zauważyć dominację wskazań na cel operacyjny 1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej (605 osób, 36,38%).

Tabela 5 Wybór priorytetowego celu operacyjnego dla celu strategicznego 1. Rozwinięte usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców

Cel operacyjny	Liczba	%
1.1. Zapewnione warunki życia odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców (mieszkalnictwo, bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej, wsparcie rodziny, ekonomia społeczna).	368	22,13
1.2. Wysoki poziom usług świadczonych w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców (profilaktyka, opieka zdrowotna, e-usługi w służbie zdrowia).	413	24,83
1.3. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców system opieki i pomocy społecznej (przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych, opieka nad dziećmi, przeciwdziałanie problemom społecznym).	605	36,38
1.4 Zwiększony poziom dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców (oferta sportowo-rekreacyjna, ścieżki rowerowe, oferta kulturalna).	277	16,66
łącznie	1663	100,00

Źródło: Ankieta CAWI, n=1663

Spośród dwóch celów operacyjnych dla kolejnego celu strategicznego ponad połowa respondentów za priorytetowy uznała cel 2.1. Rozwinięty kapitał ludzki.

Tabela 6 Wybór priorytetowego celu operacyjnego dla celu strategicznego 2. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego

Cel operacyjny	Liczba	%
2.1. Rozwinięty kapitał ludzki (poprawa jakości kształcenia, w tym dopasowanie oferty do potrzeb rynku pracy, doradztwo zawodowe, współpraca przedsiębiorców ze szkołami).	1014	60,97
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego wśród mieszkańców (organizacje pozarządowe, integracja społeczności lokalnej, partycypacja publiczna).	649	39,03
łącznie	1663	100,00

Źródło: Ankieta CAWI, n=1663

W przypadku celu strategicznego 3. Większość respondentów była zdania, że w pierwszej kolejności potrzebna jest realizacja działań w ramach celu operacyjnego 3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej.

Tabela 7 Wybór priorytetowego celu operacyjnego dla celu strategicznego 3. Rozwinięta infrastruktura techniczna

Cel operacyjny	Liczba	%
3.1. Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej (sieć ciepłownicza i gazowa, sieć teleinformatyczna, kanalizacja, bezpieczeństwo).	640	38,48
3.2. Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej (drogi, chodniki, komunikacja publiczna).	1023	61,52
łącznie	1663	100,00

Źródło: Ankieta CAWI, n=1663

Za priorytetowy dla celu strategicznego 4. uznano cel operacyjny 4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych

Tabela 8 Wybór priorytetowego celu operacyjnego dla celu strategicznego 4. Wzrost poziomu wykorzystania istniejących potencjałów

Cel operacyjny	Liczba	%
4.1. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału przestrzennego (rewitalizacja, tereny inwestycyjne, dokumenty planistyczne).	437	26,28
4.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania zasobów przyrodniczych (ochrona środowiska, gospodarka odpadami, ekologiczne technologie).	692	41,61
4.3. Wzrost poziomu wykorzystania potencjału turystycznego i transgranicznego (współpraca międzynarodowa, turystyka, promocja regionu).	534	32,11
łącznie	1663	100,00

Źródło: Ankieta CAWI, n=1663

Cele operacyjne dla celu strategicznego 5. były najliczniejsze. Odpowiedzi rozłożyły się stosunkowo równomiernie, przy czym tylko cel 5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa został wskazany przez ponad jedną piątą respondentów (430 osób, 25,86%).

Tabela 9 Wybór priorytetowego celu operacyjnego dla celu strategicznego 5. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego

Cel operacyjny	Liczba	%
5.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw (wsparcie przedsiębiorców, promocja innowacyjności, współpraca sektora nauki i przedsiębiorstw).	250	15,03
5.2. Zwiększony poziom wykorzystania zasobów lokalnych do rozwoju gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa (wsparcie rolników, ekologiczna produkcja rolna).	430	25,86
5.3. Wzrost poziomu wsparcia dla przedsiębiorców (Instytucje Otoczenia Biznesu, wsparcie przedsiębiorców i osób planujących założyć własną działalność).	271	16,30
5.4. Wzrost poziomu kooperacji (klastry i sieci współpracy, współpraca przedsiębiorstw z samorządem i sektorem nauki, wspólne produkty	200	12,03

Cel operacyjny	Liczba	%
lokalne).		
5.5. Niski poziom bezrobocia (programy aktywizujące, doradztwo zawodowe, współpraca przedsiębiorstw ze szkołami, wspieranie bezrobotnych w zdobywaniu kwalifikacji).	272	16,36
5.6. Rozwinięta i spójna promocja (informacja i promocja gospodarcza, pozyskiwanie inwestorów, produkty lokalne).	240	14,43
łącznie	1663	100,00

Źródło: Ankieta CAWI, n=1663

1. Załącznik nr 3 - Ocena oddziaływania na środowisko – raport

**PODSUMOWANIE¹
strategicznej oceny
oddziaływania na
środowisko dla
projektu
„Strategii Rozwoju
Obszaru
Funkcjonalnego
Partnerstwo Nyskie
2020 na lata 2016-
2026 z perspektywą
do 2030 roku”**

¹ Zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.).

2. Wstęp

Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku” (zwanej dalej Strategią) wynika z art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz.U. Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami], o ile projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub gdy realizacja postanowień strategii może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Dokument Strategii, nie jest dokumentem wymienionym w art. 46 pkt 1 i 2 ustawy OOŚ. Wobec tego zastosowanie ma Art. 47 tej ustawy.

„Art. 47.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko **lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.**”

Działając w oparciu o art. 47 ustawy OOS – kierując się zasadą przezorności – konieczne było przedstawienie informacji dot. uwarunkowań, wynikających z art. 49 ustawy OOS, umożliwiających dokonanie oceny przez organy, o którym mowa w art. 57 ustawy OOS, czy:

- realizacja postanowień **Strategii** może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko,
- czy konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu **Strategii**.

Procedowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku” obejmowało następujące działania:

1. Uzgodnienie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku”:
  - stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (pismo z dnia 20.01.2016 r., znak: WOŚ.411.2.117.2015.KM),

2. Uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko:
  - stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (pismo z dnia 20.01.2016 r., znak: WOOŚ.411.2.117.2015.KM),
  - stanowisko Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo z dnia 19.01.2016 r., znak: NZ.9022.522.2015.JG);
3. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
4. Uzyskanie wymaganych prawem opinii:
  - opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (pismo z dnia 18.02.2016 r., znak: WOOŚ.410.13.2016.ER.2),
5. Zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu (podanie stosownych informacji o SOOŚ do publicznej wiadomości, zapewnienie możliwości zapoznania się z dokumentacją, zapewnienie możliwości składania uwag i wniosków) – przy czym należy zaznaczyć, że nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski w ramach procedury SOOŚ.

Według art. 55 ust. 3 ww. ustawy, do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
- opinie właściwych organów,
- zgłoszone uwagi i wnioski,
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

W związku z powyższym do „Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku” dołącza się niniejsze podsumowanie.

3. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Analiza przeprowadzona w prognozie oddziaływania na środowisko pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

Kluczowym elementem Prognozy jest odpowiedź na pytanie: czy projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz czy realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko?

Poszczególne kierunki działań Strategii przeanalizowano pod kątem wpływu i oddziaływania na poszczególne „ustawowe” elementy środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Dokonano analizy prawdopodobieństwa występowania oddziaływań na środowisko, czasu trwania, zasięgu, częstotliwości, odwracalności, a także prawdopodobieństwa występowania oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

Oceniono następnie stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, a także powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach. Dokonano analizy przydatności w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska. Oceniono powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.

Każde z zadań oceniane było pod kątem występowania oddziaływań bezpośrednich, np. wynikających z charakteru prac inwestycyjnych, jak również oddziaływań pośrednich – długoterminowych, wynikających z charakteru danego przedsięwzięcia.

Dokument Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku definiuje główne kierunki rozwoju (wyznacza częściowo ramy), jednak nie określa szczegółowych rozwiązań dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Realizacja dokumentu Strategii może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko poprzez zadania:

- 1.1.5 Opracowanie i wdrażanie lokalnych programów rewitalizacji
- 1.3.23 Stworzenie infrastruktury dla zapewnienia integracji społecznej i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- 1.4.1 Rozbudowa istniejących i budowa nowych ogólnodostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych

- 2.1.10 Budowa i modernizacja placówek oświatowych, doposażenie placówek oświatowych
- 3.1.4 Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej
- 3.1.6 Inwentaryzacja, modernizacja i rozwój sieci kanalizacji deszczowej
- 3.1.7 Rozwój systemu melioracyjnego i odprowadzania wód gruntowych
- 3.1.8 Prowadzenie programów dozbrojenia terenów inwestycyjnych i przeznaczonych pod rozwój mieszkalnictwa
- 3.1.9 Wspieranie rozwoju sieci ciepłowniczej
- 3.1.10 Wspieranie rozwoju sieci gazowej
- 3.1.13 Wspieranie działań służących do rozbudowy i poprawy stanu istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej
- 3.2.1 Opracowanie Strategii Rozwoju Transportu OF PN2020
- 3.2.2 Opracowanie Koncepcji systemu zintegrowanego transportu publicznego dla OF PN2020
- 3.2.5 Utworzenie centrów przesiadkowych w OF PN2020
- 3.2.8 Modernizacja i rozwój sieci dróg w OF PN2020
- 3.2.11 Rozwój infrastruktury dla potrzeb branży logistycznej i turystycznej (parkingi przy drogach krajowych)
- 3.2.12 Zwiększenie liczby darmowych miejsc parkingowych w miastach
- 4.1.1 Opracowanie i wdrożenie planów rewitalizacji przestrzeni miejskiej oraz wiejskiej
- 4.1.4 Wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych typu greenfield oraz brownfield
- 4.1.5 Prowadzenie programu uzbrajania istniejących i nowych terenów inwestycyjnych
- 4.1.10 Budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego
- 4.2.7 Tworzenie programów wykorzystywania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)
- 4.2.8 Zwiększenie poziomu wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) w sektorze publicznym i prywatnym
- 4.2.14 Rozwój infrastruktury do recyklingu, sortowania i kompostowania oraz selektywnej zbiórki odpadów
- 4.3.2 Rozbudowa bazy okołoturystycznej wokół jezior i innych atrakcji turystycznych, rozszerzenie oferty w tym zakresie
- 5.2.4 Podejmowanie działań służących rozwojowi lokalnych przedsiębiorstw/spółdzielni przetwórczych
- 5.3.6 Wsparcie dla tworzenia podstref SSE
- 5.5.1 Opracowanie i wdrożenie Strategii Rynku Pracy OF PN2020
- 5.5.6 Prowadzenie programów wsparcia dla powstawania i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw przetwórczych i usługowych
- 5.6.6 Stworzenie centrum konferencyjno-hotelowego na wysokim poziomie (obsługa klientów biznesowych)

z analizy zapisów zadań priorytetowych ujętych w Strategii w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z 09.11.2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących

znacząco oddziaływać na środowisko wynika, że tylko dla jednego zadania istnieje 100% pewność, że jest przedsięwzięciem, które można zakwalifikować do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko:

- 4.2.14 Rozwój infrastruktury do recyklingu, sortowania i kompostowania oraz selektywnej zbiórki odpadów

Treść pozostałych zadań priorytetowych, wskazuje, że mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, gdy skala realizacji tych przedsięwzięć przekroczy wartości graniczne, określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 09.11.2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko – dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Możliwe jest także wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, w odniesieniu do zadań priorytetowych:

- 4.2.7 Tworzenie programów wykorzystywania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE),
- 4.2.8 Zwiększenie poziomu wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) w sektorze publicznym i prywatnym.

Ze względu na charakter dokumentu Strategii trudno ocenić precyzyjnie, jakie będzie jego ostateczne oddziaływanie na środowisko. Przede wszystkim Strategia definiuje konkretne przedsięwzięcia inwestycyjne lub organizacyjne, tj. nie wskazuje ich lokalizacji, charakteru, sposobu realizacji. Struktura strategiczna opiera się na celach oraz zadaniach priorytetowych, charakteryzujących się bardzo dużym stopniem ogólności. Strategia niewątpliwie przyczyni się do realizacji konkretnych przedsięwzięć, w szczególności takich, które wpisują się w ideę szeroko rozumianej współpracy partnerskiej na obszarze OF PN2020. Oznaczać to będzie, że w nawiązaniu do zapisów Strategii poszczególni partnerzy OF PN2020 dążyć będą do realizacji projektów inwestycyjnych lub organizacyjnych, w tym też takich, które mogą wykazywać się oddziaływaniem na środowisko. Przedsięwzięcia wykazujące się przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko powinny być poddawane osobnej/indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko.

4. Opinie organów zaangażowanych w przebieg SOOŚ

ResPublic sp. z o.o., działając w imieniu Burmistrza Nysy, zwróciła się do odpowiednich organów administracji publicznej z wnioskiem o wyrażenie opinii w ramach SOOŚ. Organy te wyraziły pozytywną opinię wobec projektu Strategii i wobec prognozy oddziaływania na środowisko; opinie te były wyrażone w następujących dokumentach:

- opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (pismo z dnia 18.02.2016 r., znak: WOOŚ.410.13.2016.ER.2),

Na etapie opiniowania Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu wskazał kilka rekomendacji do wprowadzenia w Prognozie i Strategii.

Zgodnie z zapisami art. 51 ust. 2 pkt 2), ppkt b) cytowanej na wstępie ustawy OOŚ, prognoza określa, analizuje i ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem. W związku z powyższym, w prognozie należy określić zasięg przewidywanego znaczącego oddziaływania i dokonać opisu stanu środowiska na tym obszarze.

Odpowiedź:

Uzupełniono Prognozę o następujący tekst (Str. 88 Prognozy):

Znaczące oddziaływanie na środowisko dotyczy przede wszystkim miejsc lub sąsiedztwa tych miejsc, na których realizowane będą opisane wyżej zadania – czyli z reguły niewielkich obszarów w poszczególnych gminach.

W odniesieniu do celów i przedmiotu ochrony obszarów NATURA 2000 istnieje potencjalne ryzyko wpływu na nie poszczególnych zadań ujętych w Strategii. Dotyczy to przede wszystkim zadań inwestycyjnych realizowanych na obszarach NATURA 2000 lub w ich sąsiedztwie. Mając jednak na uwadze to, że wszystkie zadania, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, powinny przechodzić procedurę oceny oddziaływania na środowisko – ryzyko negatywnego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000, występujących na obszarze OF PN2020 należy ocenić jako bardzo niskie. Jako niskie lub brak, należy także ocenić ryzyko negatywnego oddziaływania zadań ujętych w strategii, na integralność całego obszaru OF PN2020 pod kątem ochrony przyrody, w tym na spójność obszarów chronionych oraz funkcjonalność korytarzy ekologicznych, umożliwiających m. in. migrację gatunków. Strategia nie przewiduje bowiem znaczących inwestycji infrastrukturalnych, np. związanych z budową autostrad, dróg ekspresowych, znaczących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, np. budowy zbiorników zaporowych, znacznych przeobrażeń przestrzeni, krajobrazu, znaczącego zajęcia terenów pod inwestycje gospodarcze, mieszkaniowe etc.

W myśl zapisów art. 55 ust. 5 cytowanej na wstępie ustawy OOŚ, na organie opracowującym projekt dokumentu spoczywa obowiązek prowadzenia monitoringu postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Ocena ta jest niezbędna w celu określenia, na wczesnym etapie, negatywnego wpływu wynikającego

z realizacji przyjętego dokumentu oraz zapewnia możliwość podjęcia działań naprawczych. Monitoring skutków realizacji może odbywać się np. na podstawie istniejącego systemu monitoringu (zgodnie z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko), jednak w prognozie należy przedstawić propozycje konkretnych wskaźników takiego monitoringu, uznanych za istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jego prowadzenia.

Odpowiedź:

Uzupełniono o wybrane wskaźniki (Str. 11-12).

Proponuje się prowadzenie monitoringu w oparciu o następujące wskaźniki:

Składnik środowiska / obszar tematyczny	Stacja / miejsce pomiarowe	Wskaźniki
Powietrze	Grodków, ul. Słowackiego	SO ₂ , NO ₂
	Głubczyce, ul. Kochanowskiego	PM ₁₀ , SO ₂ , NO ₂
	Głubczyce, ul. Niepodległości	SO ₂ , NO ₂
	Baborów, ul. Dąbrowszczaków	SO ₂ , NO ₂
	Kietrz, ul. 3-go Maja	SO ₂ , NO ₂
	Nysa, ul. Rodziewiczówny	PM ₁₀ , As, Cd, Ni, Pb, B(a)P
	Nysa, ul. Grodkowska	SO ₂ , NO ₂
	Nysa, ul. Tkacka	SO ₂ , NO ₂
	Głuchołazy, ul. Karłowicza	SO ₂ , NO ₂
Wody	Ocena stanu wód powierzchniowych na podstawie wyników badań dla poszczególnych punktów pomiarowo kontrolnych na obszarze OF PN2020 i ocena stanu wód JCW z tego obszaru.	Ocenę stanu wód powierzchniowych prezentuje się poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych i sztucznych części wód potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu.
	Ocena stanu wód podziemnych na podstawie pomiarów w punktach monitoringu operacyjnego na obszarze OF PN2020.	Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych.
Hałas	Pomiary hałasu komunikacyjnego prowadzone w wybranych punktach pomiarowych na obszarze OF PN2020.	Wartość przekroczeń hałasu drogowego w dB w dzień i w nocy.
Pole elektromagnetyczne	Monitoring pól elektromagnetycznych na obszarze OF PN2020.	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]
Gospodarka odpadami	Gospodarka odpadami komunalnymi i selektywna zbiórka odpadów w powiatach województwa opolskiego (dla powiatów z obszaru OF PN2020).	Ilość odpadów komunalnych zebranych z terenu powiatu. Ilość odpadów zdeponowanych na składowiskach odpadów. Ilość zagospodarowanych w sposób inny niż składowanie. Ilość odpadów segregowanych zebranych z terenu powiatu.

W związku ze stwierdzoną w prognozie oddziaływania na środowisko możliwością wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym, z uwagi na bliskość położenia badanego obszaru przy granicy z Republiką Czeską informuję, że zgodnie z art. 104 ww. ustawy, w przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej, na skutek realizacji dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47 cyt. wyżej ustawy, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko. Jednocześnie, w myśl zapisów art. 116 ust. 2 ww. ustawy przyjęcie takiego dokumentu nie powinno nastąpić przed zakończeniem postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Odpowiedź:

Mając na uwadze odpowiedź/uzupełnienie wskazane w pkt. 1 – należy wyraźnie podkreślić, że o ile transgraniczne oddziaływania na środowisko wybranych zadań Strategii może wystąpić, to oddziaływania to nie będzie miało charakteru oddziaływań znaczących. Wynika to z charakterystyki wybranych zadań. Dla zadań, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko – oddziaływania będą miały charakter lokalny – tj. występować będą czasowo w miejscu realizacji wybranych zadań (przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym) i w jego najbliższym otoczeniu. Zasadniczo możliwa jest migracja wybranych zanieczyszczeń, takich jak zanieczyszczeń wód, powietrza czy też hałasu – mając jednak na uwadze głównie ich lokalny charakter trudno mówić o znaczącym oddziaływaniu transgranicznym.

W związku z powyższym wg opinii Wnioskodawcy – przeprowadzenie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest konieczne.

Powyższe uzasadnienie zostało ujęte również w dokumencie Prognozy (str. 184).

5. Zgłoszone uwagi i wnioski

W ramach SOOŚ nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

6. Ustalenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko

Ze względu na położenie badanego obszaru przy granicy z Republiką Czeską możliwe jest wystąpienie oddziaływań na środowisko o charakterze transgranicznym. Prawdopodobieństwo to uzależnione jest od lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć ujętych w Strategii. Ryzyko oddziaływań transgranicznych związane może być z migracją powstających w trakcie realizacji prac inwestycyjnych – zanieczyszczeń wód, powietrza, w mniejszym stopniu hałasu. Ponadto lokalizacja nowych obiektów infrastruktury, takich jak wielkopowierzchniowe obszary przemysłowe/aktywności gospodarczej

– w pobliżu granicy, może także powodować wybrane oddziaływania na środowisko o charakterze transgranicznym. Transgraniczne oddziaływania na środowisko mogą być również efektem aktywizacji gospodarczej i turystycznej obszaru pogranicza – przyczyniając się do większej presji na wybrane komponenty, wspólnego dla tej przestrzeni, środowiska.

Należy jednak wyraźnie podkreślić, że o ile transgraniczne oddziaływania na środowisko wybranych zadań Strategii może wystąpić, to oddziaływania to nie będzie miało charakteru – oddziaływań znaczących. Wynika to z charakterystyki wybranych zadań. Dla zadań, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko – oddziaływania będą miały charakter lokalny – tj. występować będą czasowo w miejscu realizacji wybranych zadań (przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym) i w jego najbliższym otoczeniu. Zasadniczo możliwa jest migracja wybranych zanieczyszczeń, takich jak zanieczyszczeń wód, powietrza czy też hałasu – mając jednak na uwadze głównie ich lokalny charakter trudno mówić o znaczącym oddziaływaniu transgranicznym.

7. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień ocenianej Strategii

Proponuje się, aby monitoring skutków realizacji postanowień Strategii na środowisko polegał na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska oraz w przypadku zadań, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko w ramach indywidualnych zamówień. Wyniki pomiarów muszą odnosić się do obszaru objętego Strategią. Proponuje się, aby monitoring skutków realizacji postanowień Strategii na środowisko prowadzony był w cyklu rocznym.

8. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Ze względu na ogólny charakter opisanych w **Strategii** celów i zadań, trudno także wskazać propozycje rozwiązań alternatywnych, związanych z realizacją poszczególnych działań.

Diagnoza Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 na lata 2016-2026 z perspektywą do 2030 roku opracowana w ramach projektu pn. „Partnerstwo Nyskie 2020” realizowanego w ramach konkursu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie MIIR) pn. „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”

Gdańsk, Warszawa, Wrocław, luty 2016 roku

strona 1

Spis treści

Spis treści	2
Słownik podstawowych pojęć	7
1. Wstęp	8
2. Położenie geograficzne	12
3. Uwarunkowania historyczne	15
3.1. Powstanie miast.....	15
3.2. Państwo Piastów	15
3.3. Księstwo Nyskie.....	16
3.4. Związki z Czechami i Prusami	17
3.5. Plebiscyt śląski	17
3.6. II wojna światowa.....	17
3.7. Po II wojnie światowej.....	18
3.8. Podsumowanie i wnioski	19
4. Gospodarka.....	21
4.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych	21
4.2. Profile działalności dominujące w gospodarce OF PN2020.....	27
4.3. Specjalizacja OF PN2020.....	30
4.4. Innowacyjność przedsiębiorstw w OF PN2020	36
4.5. Instytucje Otoczenia Biznesu.....	39
4.6. Rolnictwo.....	42
4.7. Ocena sytuacji gospodarczej i plany przedsiębiorstw w OF PN2020	44
4.8. Atrakcyjność inwestycyjna OF PN2020.....	53
4.9. Podsumowanie i wnioski	56
5. Kultura i rekreacja	58
5.1. Baza sportowo-rekreacyjna	64

5.2.	Instytucje kultury	67
5.2.1.	Domy kultury i świetlice.....	67
5.3.	Biblioteki	72
5.4.	Muzea	76
5.5.	Organizacje pozarządowe o profilu kulturalnym	78
5.6.	Lokalni artyści i znane postacie.....	88
5.7.	Działalność w zakresie kultury	93
5.8.	Podsumowanie i wnioski	95
6.	Ekologia i gospodarka odpadami	97
6.1.	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym oraz regionalnym ..	97
6.2.	Istniejący stan środowiska na Obszarze Funkcjonalnym Partnerstwo Nyskie 2020	100
6.3.	Lasy	105
6.4.	Gleby	106
6.5.	Wody powierzchniowe i podziemne	107
6.6.	Powietrze atmosferyczne	114
6.7.	Klimat akustyczny	115
6.8.	Promieniowanie elektromagnetyczne	116
6.9.	Obszarowa ochrona przyrody	116
6.10.	Gospodarka odpadami	123
6.11.	Podsumowanie i wnioski	128
7.	Infrastruktura techniczna	132
7.1.	Sieć wodna i kanalizacyjna.....	132
7.2.	Sieć gazowa	134
7.3.	Zaopatrzenie w ciepło.....	135
7.4.	Wyniki badania społecznego – opinie mieszkańców dotyczące infrastruktury	139

7.5.	Podsumowanie i wnioski	141
8.	Transport	143
8.1.	Wprowadzenie	143
8.2.	Infrastruktura drogowa	143
8.3.	Infrastruktura kolejowa	152
8.4.	Infrastruktura rowerowa	154
8.5.	Transport zbiorowy	155
8.6.	Cele ruchu i częstotliwość podróży, wykorzystywane środki transportu	157
8.7.	Bezpieczeństwo ruchu drogowego	164
8.8.	Podsumowanie i wnioski	167
9.	Rynek pracy	170
9.1.	Aktywność ekonomiczna ludności	170
9.2.	Charakterystyka bezrobocia wraz z analizą sytuacji grup szczególnie zagrożonych bezrobociem	175
9.3.	Działania na rzecz osób bezrobotnych	189
9.4.	Instytucje otoczenia biznesu i wsparcie przedsiębiorczości	192
9.5.	Ekonomia społeczna	196
9.6.	Edukacja a rynek pracy	198
9.7.	Kształcenie ustawiczne	198
9.8.	Analiza programów edukacyjnych realizowanych przez szkolnictwo zawodowe w stosunku do potrzeb rynku pracy	204
9.9.	Analiza możliwości przemodelowania programów edukacyjnych realizowanych przez szkolnictwo zawodowe	210
9.10.	Analiza ścieżek edukacyjnych i zawodowych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych	211
9.11.	Uwarunkowania międzynarodowe rynku pracy – migracje, obecne i potencjalne obszary współpracy (Mapa mobilności zawodowej mieszkańców)	213
9.12.	Wyniki badania społecznego – opinie mieszkańców dotyczące rynku pracy	216

9.13.	Podsumowanie i wnioski	220
10.	Potencjał Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020	222
10.1.	Układ przestrzenny i stan zagospodarowania	222
10.2.	Planowanie przestrzenne	222
10.3.	Charakterystyka budżetów	226
10.4.	Wydatki i inwestycje samorządowe	228
10.5.	Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych	237
10.5.1.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego.....	237
10.5.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.....	238
10.5.3.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki.....	239
10.5.4.	POWT Rzeczpospolita Polska Republika Czeska	240
10.6.	Podsumowanie i wnioski	241
11.	Turystyka	243
11.1.	Walory przyrodniczo-krajobrazowe.....	243
11.2.	Baza noclegowa	244
11.3.	Atrakcje turystyczne	246
11.3.1	Zabytki	246
11.3.2	Szlaki turystyczne.....	252
11.3.3	Produkty turystyczne.....	254
11.3.4	Organizacje turystyczne.....	256
11.4	Ruch turystyczny	257
11.5	Uwarunkowania międzynarodowe rynku pracy – turyści zagraniczni, obecne i potencjalne obszary współpracy	259
11.5.2	Turyści zagraniczni.....	269
11.5.3	Obecne i potencjalne obszary współpracy	271
11.6	Rozwój i potencjał turystyki w opiniach mieszkańców	277

11.7	Podsumowanie i wnioski	278
12.	Rozwój społeczny	279
12.1.	Demografia – struktura ludności i prognozy demograficzne	279
12.2.	Warunki życia mieszkańców	286
12.3.	E-usługi	294
12.4.	Oświata i opieka nad dziećmi	296
12.5.	Pomoc społeczna i rozwiązywanie problemów społecznych	308
12.6.	Zdrowie i opieka zdrowotna	318
12.7.	Podsumowanie i wnioski	320
13.	Aneks metodologiczny	322
13.1.	Charakterystyka próby – badanie PAPI z mieszkańcami	322
13.2.	Charakterystyka próby – badanie CATI z przedsiębiorcami	325
14.	Spis tabel	331
15.	Spis wykresów	336
16.	Spis map	340
	Załącznik 1.	341

Słownik podstawowych pojęć

Analiza Desk Research (DR) – analiza danych zastanych, działanie dotyczące przetwarzania posiadanych danych w celu uzyskania na tej podstawie użytecznych informacji i zobrazowania danego zjawiska. W zależności od rodzaju posiadanych danych i opisywanych zagadnień analiza DR może oznaczać wykorzystanie różnych metod analitycznych (np. statystycznych czy eksploracyjnych).

Badanie mix mode – badanie, w ramach którego łączy się różne techniki badawcze.

Badanie CATI – (ang. Computer Assisted Telephone Interview, czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny) badanie, w ramach którego ankieta prowadzona jest za pomocą rozmowy telefonicznej.

Badanie CAWI – (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW) badanie, w ramach którego osoba wypełnia ankietę udostępnioną w formie elektronicznej (np. dostępnej na określonej stronie internetowej).

Badanie PAPI – (ang. Paper & Pen Personal Interview – wywiad przeprowadzany przy użyciu formularza papierowego) badanie, w ramach którego ankieter przeprowadza bezpośrednią rozmowę z ankietowanym zaznaczając jego odpowiedzi na papierowym formularzu ankiety.

NTS – Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych. Jest to klasyfikacja jednostek terytorialnych wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów, która odpowiada wprowadzonej przez Komisję Europejską Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS). W Polsce klasyfikacja NTS stosowana jest głównie przez Główny Urząd Statystyczny dla celów statystyki regionalnej. Wyróżnia się 5 poziomów NTS, z czego poziomy 1-3 mają charakter regionalny a 4-5 lokalny.

PN2020 – Partnerstwo Nyskie 2020.

Partnerstwo – Partnerstwo Nyskie 2020.

Partnerzy – Samorządy będące członkami Partnerstwa Nyskiego 2020.

Projekt – projekt pn. „Partnerstwo Nyskie 2020” realizowany w ramach konkursu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie MiiR) pn. „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” dofinansowany ze środków EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych.

OF PN2020 – Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020.

1. Wstęp

Prezentowana diagnoza społeczno-gospodarcza została opracowana na potrzeby przygotowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020. Diagnoza opisuje aktualną sytuację społeczno-gospodarczą, wskazuje obszary problemowe i potencjały rozwoju oraz trendy i prognozy zjawisk celem prawidłowego sformułowania analizy problemów oraz SWOT a także misji, wizji, celów i kierunków rozwoju. W celu opracowania diagnozy przeprowadzono analizę danych zastanych (desk research) oraz badania pierwotne, to jest:

- badanie mix mode CATI/PAPI/CAWI z mieszkańcami OF PN2020 na próbie 1068 respondentów,
- badanie CATI z przedsiębiorcami OF PN2020 na próbie 899 respondentów,
- badania IDI z liderami społecznymi – 51 wywiadów,
- badania IDI/TDI z przedstawicielami partnerów projektu – 17 wywiadów,
- badania FGI z mieszkańcami OF PN2020 – 3 spotkania fokusowe, w których brało udział po 6/8 osób.

W dokumencie zaprezentowano dane pochodzące z różnych źródeł m.in. statystyki publicznej czy danych własnych Partnerów Projektu. Mimo, iż duża część dostępnych danych prezentowana jest na poziomie powiatów lub nawet województw, w diagnozie przedstawiono możliwie najbardziej szczegółowe dane, charakteryzujące poszczególnych Partnerów (gminy i powiaty) oraz OF PN2020 jako całość.

Ponadto istotnym ograniczeniem w diagnozowaniu sytuacji społeczno-gospodarczej jest niepokrywanie się granic OF PN2020 z granicami administracyjnymi powiatów z uwagi na fakt, iż OF PN2020 tworzą gminy i powiaty posiadające wspólne problemy i kierunki rozwoju. Do OF PN2020 przystąpiła jedna gmina z powiatu brzeskiego – Grodków, podczas gdy wśród Partnerów znalazły się nie wszystkie gminy z powiatów nyskiego, głubczyckiego i prudnickiego. W związku z tym, w metodologii sporządzania diagnozy przyjęto zasadę, iż dane są prezentowane dla poszczególnych gmin, a w przypadku ich niedostępności - dla powiatów będących w składzie OF PN2020.

Idea powstania Partnerstwa Nyskiego 2020 wyrosła na gruncie nowego podejścia w polityce rozwoju regionalnego Polski i nowej perspektywy finansowej środków unijnych na lata 2014-2020 – koncepcji obszarów funkcjonalnych. Pojęcie „obszaru funkcjonalnego” do polskiego planowania strategicznego wprowadziła Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK), która została przyjęta przez Radę Ministrów 13.12.2011 roku. Obszary funkcjonalne powinny być wykorzystywane do planowania zarówno rozwoju przestrzennego, jak i społeczno-gospodarczego¹, w celu zapewnienia jak najlepszych efektów planowanych wspólnie przez kilka jednostek samorządowych działań.

¹http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/kpzk/strony/koncepcja_przestrzennego_zagospodarowania_kraju.aspx [dostęp 24.12.2015].

Obszar funkcjonalny, według definicji zawartej w KPZK, jest to zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju². Obszary te można podzielić na:

- miejskie, wśród których można wyróżnić następujące podtypy:
  - ośrodki wojewódzkie,
  - ośrodki regionalne,
  - ośrodki subregionalne,
  - ośrodki lokalne,
- wiejskie,
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej (np. strefa przybrzeżna, obszary górskie, żuławy),
- obszary kształtowania potencjału rozwojowego (np. cenne przyrodniczo, ochrony krajobrazów kulturowych),
- obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej (np. obszary przygraniczne, miasta tracące dotychczasowe funkcje gospodarcze).

Na terenie województwa opolskiego powstało pięć obszarów funkcjonalnych: Aglomeracja Opolska z ośrodkiem regionalnym – miastem Opole, oraz cztery obszary funkcjonalne skupione wokół ośrodków subregionalnych (Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork i Nysa), w tym:

- Kędzierzyńsko-Kozielski Obszar Funkcjonalny,
- Obszar Funkcjonalny Kluczbork-Namysłów-Olesno,
- Subregion Brzeski,
- Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020.

Również w programowaniu wsparcia unijnego na lata 2014-2020 położono większy nacisk na zintegrowane interwencje ukierunkowane terytorialnie, co w praktyce oznacza konieczność zawierania partnerstw na rzecz zintegrowanego planowania rozwoju lokalnego i podejmowania wspólnych działań. Ma to na celu lepsze wykorzystanie zasobów dotychczas niewykorzystywanych lub wykorzystywanych niewłaściwie (w tym także zasobów ludzkich) oraz specjalizację terytoriów w regionach o różnym poziomie rozwoju.

² Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (s. 178), Warszawa, 2012

Partnerstwo Nyskie 2020 zostało zapoczątkowane podpisaniem listu intencyjnego pomiędzy gminą Nysa a powiatem nyskim 19.07.2012 roku w celu wspólnego rozwiązywania problemów demograficznych. Następnie do PN2020 zapraszano kolejne samorządy z obszaru powiatów: nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego oraz brzeskiego. Umowę Partnerstwa podpisano 25.03.2013 roku.

W skład PN2020 wchodzi:

1. gmina Nysa – Lider PN2020,
2. powiat nyski,
3. powiat głubczycki,
4. powiat prudnicki,
5. gmina Biała,
6. gmina Branice,
7. gmina Głubczyce,
8. gmina Głuchołazy,
9. gmina Grodków,
10. gmina Kietrz,
11. gmina Korfantów,
12. gmina Lubrza,
13. gmina Łambinowice,
14. gmina Otmuchów,
15. gmina Paczków,
16. gmina Prudnik,
17. gmina Skoroszyce.

Partnerstwo Nyskie 2020 jest spójnym terytorialnie obszarem funkcjonalnym, obejmującym ośrodki miejskie i sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego, w ramach którego zidentyfikowano istnienie wspólnych problemów. To przedsięwzięcie nastawione na połączone działanie mające na celu wytworzenie mechanizmów długotrwałej współpracy przez:

- wzmacnianie spójności terytorialnej Partnerstwa - obszaru funkcjonalnego,

- wspólne rozwiązywanie problemów zdefiniowanych dla obszaru funkcjonalnego,
- wspieranie i inicjowanie planowania zintegrowanego (łączenie inwestycji) w ramach obszaru funkcjonalnego,
- propagowanie wymiany wzajemnych doświadczeń i dobrych praktyk między Partnerami.

Partnerstwo zostało powołane na czas nieokreślony. Po zakończeniu realizacji i trwałości projektu „Partnerstwo Nyskie 2020” będzie nadal współpracować, podejmując wspólne działania i pozyskując środki zewnętrzne na ich przeprowadzenie.

Zakres Projektu obejmuje opracowanie czterech dokumentów planistycznych:

- Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020,
- Strategii Rozwoju Transportu Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020,
- Strategii Rynku Pracy Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020,
- Strategii Rozwoju Społecznego Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020.

Opracowane w ramach Projektu dokumenty będą dotyczyły wszystkich Partnerów oraz Partnerstwa Nyskiego 2020 jako całości, a poruszane zagadnienia będą w równym stopniu opisywać każdego z nich.

W ramach prowadzonych badań były prowadzone wywiady z przedstawicielami poszczególnych Partnerów oraz liderami opinii w samorządach wchodzących w skład OF PN2020. Wysoko oceniali oni pomysł powołania Partnerstwa.

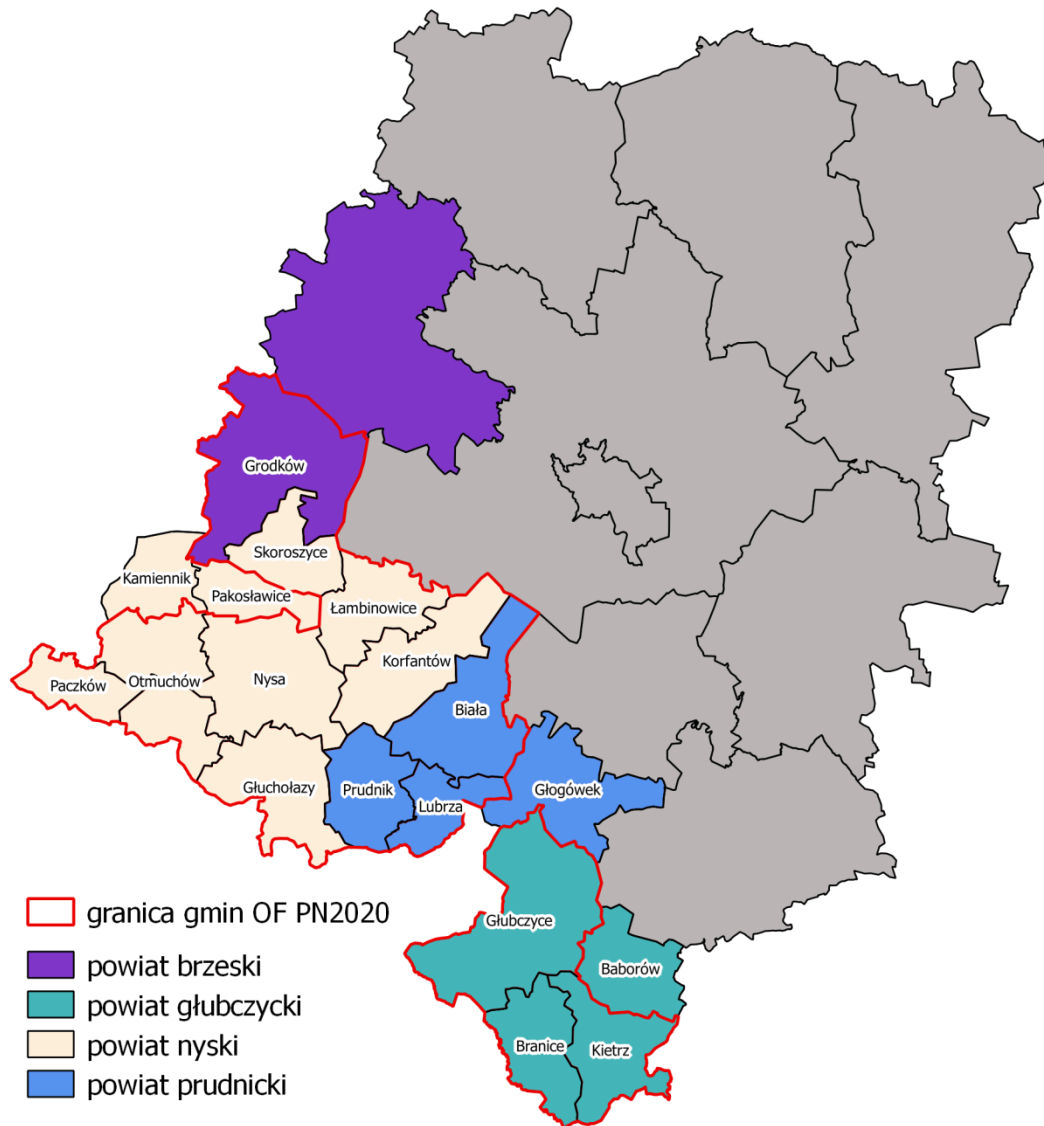
Liderzy opinii oraz przedstawiciele Partnerstwa Nyskiego 2020 wysoko oceniali działania Unii Europejskiej w zakresie wspierania inwestycji zintegrowanych na obszarach funkcjonalnych, choć dostrzegali pewne trudności techniczne w realizacji tego typu projektów. Dużym poparciem cieszy się również sama idea współpracy gmin w ramach Partnerstwa Nyskiego 2020. Respondenci zauważali, że może ona ułatwić pozyskiwanie funduszy unijnych w nowym okresie programowania 2014-2020. Na obecnym etapie kluczowym obszarem wspólnych działań jest opracowanie dokumentów strategicznych.

Za najmocniejszą stronę Partnerstwa Nyskiego 2020 została uznana sama idea współpracy oraz podjęcie tej inicjatywy przez partnerów reprezentujących aż trzy powiaty. Słabości mogą być natomiast związane z komunikacją, formalną organizacją prac oraz koniecznością godzenia ze sobą partykularnych interesów różnych podmiotów. Poza trudnościami organizacyjnymi współpracę może zakłócać sytuacja ekonomiczna niektórych Partnerów. Rozwojowi współpracy w ramach PN2020 mogą sprzyjać natomiast: zaangażowanie władz lokalnych, możliwość sięgnięcia po środki publiczne oraz rzeczywista chęć współpracy i stawiania interesu ogółu ponad własnymi planami.

2. Położenie geograficzne

OF PN2020, w skład którego wchodzi czternaście gmin i trzy powiaty, znajduje się w południowo-zachodniej części województwa opolskiego. Od południa graniczy z Republiką Czeską od zachodu z województwem dolnośląskim, od wschodu z województwem śląskim, a od północy z powiatami województwa opolskiego: brzeskim (pozostałe gminy poza gminą Grodków), opolskim, krapkowickim i kędzierzyńsko-kozielskim.

Mapa 1. OF PN2020 na tle województwa opolskiego

Źródło: <http://geo.stat.gov.pl/imap/> [dostęp 24.12.2015]

OF PN2020 zajmuje powierzchnię równą 2 081,38 km², co stanowi 22,11% powierzchni województwa opolskiego i 0,66% powierzchni terytorium Polski. Struktura wykorzystania gruntów OF PN2020 przedstawia się następująco³:

- grunty rolne – 76,75%,
- grunty leśne – 13,78%,
- tereny zurbanizowane – 5,98%,
- obszary zajęte przez wody – 2,68%,
- inne – 0,81%.

Przeważająca część obszaru zajęta jest przez różne formy rolnictwa. Stosunkowo mały odsetek powierzchni zajmują lasy w porównaniu ze średnią dla Polski. Intensywne wykorzystanie terenów pod rolnictwo wiąże się z panującymi na tym obszarze dogodnymi warunkami dla rozwoju upraw rolnych – dużą część powierzchni OF PN2020 pokrywają bardzo żyzne gleby, tzw. czarne ziemie oraz gleby brunatne, jak również, w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej, mady rzeczne, powstałe na osadach naniesionych przez wodę. Rozwojowi rolnictwa sprzyja także klimat. Analizowany obszar charakteryzuje się jednymi z najwyższych średnich temperatur powietrza w Polsce. W 2014 roku średnia roczna temperatura wynosiła 9,8°C, przy średniej dla Polski wynoszącej 9,6°C⁴. W styczniu średnia dla tego obszaru wynosiła 0,1°C, przy średniej dla Polski wynoszącej -1,5°C, a w lipcu 21°C, przy średniej dla Polski 20,5°C. Średnia roczna suma opadów dla tego obszaru wynosi 650 mm na 1 m² i stanowi jedną z wyższych wartości poza obszarami górskimi w Polsce. Liczba dni wegetacyjnych także należy do jednej z większych w Polsce i wynosi ponad 220.

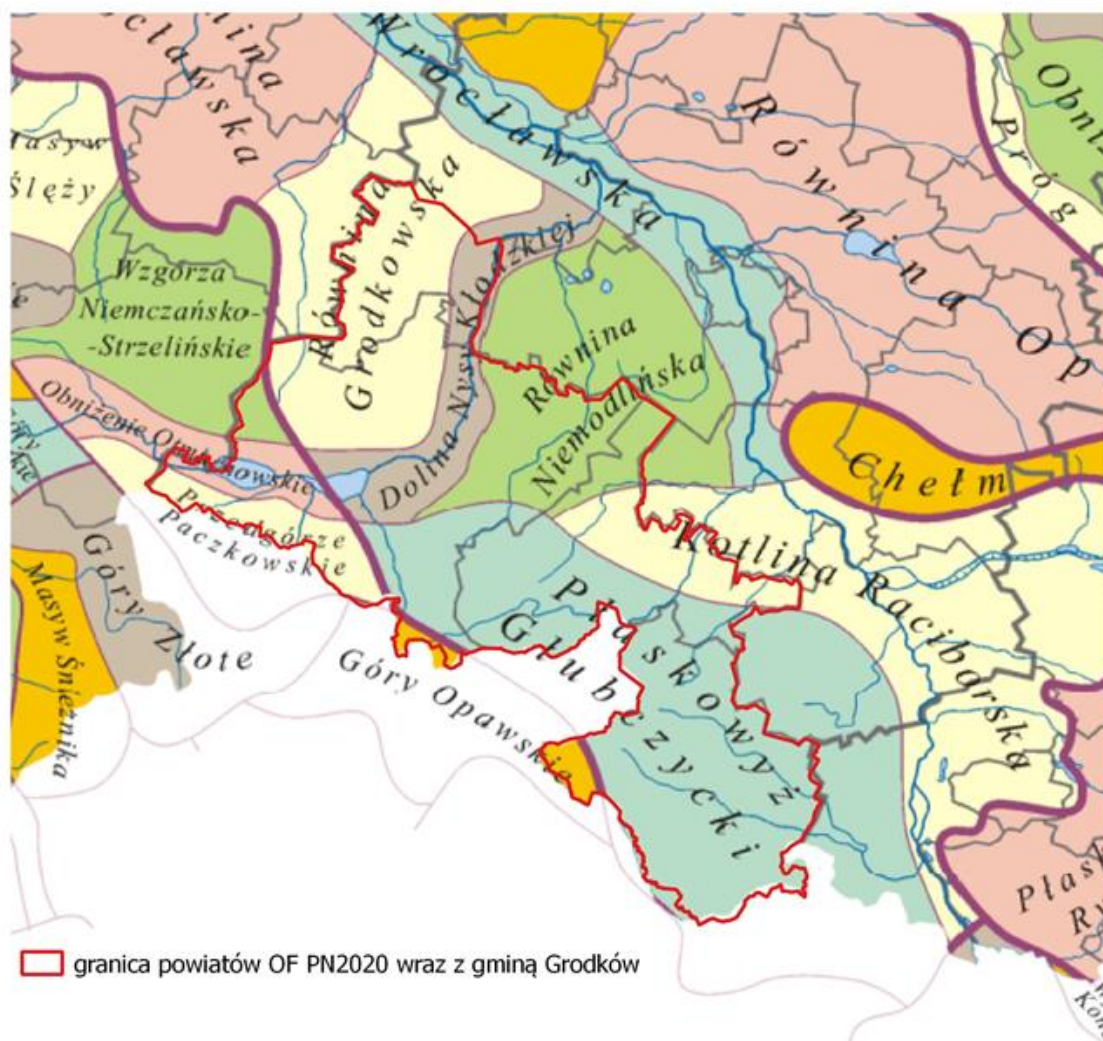
Geograficznie OF PN2020 należy do Sudetów Wschodnich, Przedgórze Sudeckiego oraz Nizin Śląskich⁵. Pod względem fizyczno-geograficznym teren ten jest dość zróżnicowany, co ma swoje odzwierciedlenie w krajobrazie. Od północnego zachodu otoczony jest wzniesieniami Przedgórze Paczkowskiego, a od południa północnymi skrajami Gór Opawskich. Krajobraz centralnej części OF PN2020 tworzą Dolina Nysy Kłodzkiej, tereny nizinne (Równina Grodkowska, Niemodlińska, Płaskowyż Głubczycki) oraz zachodni fragment Kotliny Raciborskiej.

³ Dane z BDL GUS.

⁴ http://www.imgw.pl/extcont/biuletyn_monitoringu/ [dostęp 29.01.2015].

⁵ OF PN2020 znajduje się w mezoregionie: Pozaalpejska Europa Środkowa, na pograniczu prowincji: Masyw Czeski i Niż Środkowoeuropejski, na pograniczu podprowincji: Sudety z Przedgórzem Sudeckim i Niziny Środkowopolskie. Jest to obszar należący do Sudetów Wschodnich, Przedgórze Sudeckiego oraz Nizin Śląskich.

Mapa 2. Podział fizyczno-geograficzny obszaru OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4e/Mezoregiony_Kondrackiego.png

3. Uwarunkowania historyczne

Ze względu na bliskość terytorialną historia Partnerów spletała się na przestrzeni dziejów. Tereny dzisiejszego PN2020 były zamieszkiwane przez przedstawicieli wielu narodów i wyznań, m.in. Polaków, Czechów, Niemców, Żydów, katolików, protestantów. Ta różnorodność stanowi nie tylko o ciekawej historii terenu, lecz także o potencjale, który można wykorzystać w budowaniu współczesnej tożsamości oraz promowaniu atrakcji kulturalnych.

Poniżej przedstawiono najważniejsze fakty ze wspólnej historii Partnerów.

3.1. Powstanie miast

Największe miasta dzisiejszego Partnerstwa Nyskiego 2020 uzyskały prawa miejskie w XIII wieku. Najwcześniej – w 1223 roku – ulokowana została Nysa (na prawie flamandzkim). Początków Prudnika także można się doszukiwać w XIII wieku, a założycielem miasta był prawdopodobnie najwyższy marszałek Królestwa Czech i namiestnik Styrii – czeski wielmoża Wok z Rožemberka. Prudnik został ulokowany na prawie niemieckim w 1279 roku⁶. Z kolei ziemia głubczycka po śmierci króla Bolesława Chrobrego znalazła się we władaniu czeskich Przemysłidów. Pierwsza wzmianka o Głubczycach pochodzi z 1224 roku i jest to informacja o komorze celnej. Głubczyce otrzymały prawa miejskie oparte na prawie flandryjskim w 1253 roku. Odtąd prawo to nazywano prawem głubczyckim, na którym lokowano w średniowieczu miasta na Śląsku i w Czechach. W 1275 roku czeski król Ottokar II potwierdził ponownie prawa miejskie Głubczyc⁷.

Powstaniu i rozwojowi wspomnianych miejscowości sprzyjało położenie na szlakach handlowych, wiodących z Pragi i Kłodawy do Opola i dalej do Krakowa. Znaczącą rolę odegrali także biskupi wrocławscy. Na ziemiach rodowych przekazanych przez biskupa Jarosława jego następcom utworzono Księstwo Nyskie.

3.2. Państwo Piastów

Obszar obecnego Partnerstwa Nyskiego 2020 znajduje się na terenie dawnego państwa Piastów. Już Mieszko I przyłączył Śląsk do Polski, mimo to tereny te były przyczyną wielu wojen między Polską a Czechami. Spory trwały aż do czasów Władysława Hermana. Za jego panowania ustalono, że Śląsk pozostanie w granicach Polski, jednak władca zobowiązał się do płacenia Czechom trybutu. Ziemia głubczycka zaś bezpowrotnie przeszła pod zwierzchnictwo rodów czeskich.

Według Jana Długosza gród Nysa miał być założony przez Bolesława Krzywoustego. W wyniku wojen między księciem Bolesławem a jego bratem Zbigniewem, Nysa została zniszczona. Bolesław podjął się jej odbudowy⁸.

⁶ <http://prudnik.pl/34/historia-prudnika.html> [dostęp 29.01.2015].

⁷ <http://www.glubczyce.pl/41/12096/historia-glubczyc.html> [dostęp 29.01.2015].

⁸ <http://www.informacja-turystyczna.nysa.pl/en/art/16/historia-najpiekniejszego-miasta-na-slasku> [dostęp 22.02.2015].

Na mocy statutu dzielącego Polskę na dzielnice w 1138 roku książę Bolesław Krzywousty pozostawił Śląsk, a więc także teren dzisiejszego Partnerstwa Nyskiego 2020, swojemu najstarszemu synowi, Władysławowi II Wygnańcowi. W wyniku wojny między synami Bolesława Krzywoustego, Śląsk przeszedł w ręce Bolesława IV Kędzierzawego. W 1163 roku, przy wsparciu cesarza niemieckiego, synowie Władysława II Wygnańca ponownie przejęli kontrolę nad dzielnicą – był to początek linii śląskich Piastów.

3.3. Księstwo Nyskie

Za początki Księstwa Nyskiego można uznać 1290 rok, kiedy to książę Henryk IV Probus w swoim testamencie przekazał biskupom wrocławskim pełnię władzy książęcej w kasztelanii otmuchowsko-nyskiej. Pierwszą siedzibą kasztelanii i stolicą Księstwa był Otmuchów, ale rolę tę w 1477 roku przejęła sąsiednia Nysa. Księstwem władali biskupi wrocławscy, którzy zapewniali mu silną pozycję na tle księstw zarządzanych przez Piastów Śląskich. Na obszarze Księstwa Nyskiego znalazły się tereny należące obecnie do Partnerów: gminy Otmuchów, Grodków, Paczków, Głuchołazy, Korfantów, Łambinowice, Nysa. W tym czasie Głubczyce były stolicą Księstwa Głubczyckiego, obejmującego teren dzisiejszego powiatu głubczyckiego (gminy: Branice, Głubczyce, Kietrz). W 1503 roku Księstwo Głubczyckie zostało połączone z Księstwem Karniowskim⁹. Z kolei Prudnik wraz z przyległymi ziemiami (Biała, Lubrza) był w tym czasie we władaniu czeskim, a następnie znalazł się w granicach księstwa Piastów Opolskich.

Należy podkreślić, że w okresie średniowiecza Nysa była rozwiniętym miastem – wspomniane już położenie na szlaku handlowym sprzyjało rozwojowi osady. Działała tu szkoła (pierwotnie parafialna, przekształcona później w gimnazjum), cechy rzemieślnicze (m.in. farbiarzy czy złotników), organizowano targi w dniu św. Jakuba i w dniu św. Agnieszki, miasto posiadało i stanowiło własne prawa (np. warzenia piwa). Pamiątkę po tym okresie stanowi m.in. bazylika mniejsza św. Jakuba i św. Agnieszki czy pozostałości średniowiecznych fortyfikacji (np. Wieża Bramy Wrocławskiej i Wieża Bramy Ziębickiej, fragmenty murów obronnych)¹⁰.

W 1351 roku Księstwo Nyskie złożyło hołd lenny królowi czeskiemu i tym samym weszło w skład Królestwa Czech.

Po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów na tronie czeskim zasiedli Habsburgowie. W 1740 roku wybuchły wojny austriacko-pruskie, w wyniku których Nysa wraz ze Śląskiem przeszła w 1742 roku pod panowanie pruskie. Księstwo Nyskie zostało wówczas podzielone na dwie części. Linie podziału stanowił odcinek łączący Biskupią Kopę z Białą Vodą, leżącą u podnóża Gór złotych. Również ziemia głubczycka znalazła się pod wpływami pruskimi – granicę ustalono na rzece Opawicy i bezpowrotnie podzielono wsie położone wzdłuż jej nurtu na dwie części. Ustalona wówczas linia podziału to dzisiejsza granica między Polską a Czechami. W 1810 roku Fryderyk Wilhelm III, król pruski, dokonał sekularyzacji majątków klasztornych księstwa. W 1818 roku włączono do rejencji opolskiej znaczną część dawnego księstwa biskupiego – powiaty nyski i grodkowski¹¹.

⁹ <http://www.muzeumkrnov.cz/pl/pro-turisty-glubczyce/> [dostęp 06.02.2015].

¹⁰ http://www.ksiestwo-nyskie.anv.pl/?page_id=138 [dostęp 08.04.2015].

¹¹ http://www.ksiestwo-nyskie.anv.pl/?page_id=138 [dostęp 29.01.2015].

3.4. Związki z Czechami i Prusami

Pisząc o historii dzisiejszego obszaru Partnerstwa Nyskiego 2020, nie sposób pominąć jego powiązań z Czechami. Już w średniowieczu ten teren wielokrotnie zmieniał władców – rządziła nimi zarówno dynastia Piastów, jak i czeskich Przemysławów. Ostatecznie, na mocy pokoju w Namysłowie, ziemie te zostały przyłączone do Królestwa Czech.

W 1526 roku, po bezpotomnej śmierci Ludwika, króla Czech i Węgier, na mocy podpisanych w 1515 roku układów między Jagiellończykami a Habsburgami Królestwo Czeskie, wraz ze Śląskiem i Nysą, znalazło się w rękach austriackich Habsburgów.

Obszar dzisiejszego Partnerstwa Nyskiego 2020 stał się areną wojny trzydziestoletniej, toczonej przez katolickich Habsburgów z protestantami m.in. z Czech, Danii czy ze Szwecji. Na tych terenach toczyły się także wojny śląskie, w których stronami były Austria Habsburgów i Prusy Hohenzollernów. Ostatecznie król pruski Fryderyk II Wielki zawarł zgodę z austriacką cesarzową Marią Teresą, na mocy której Austria zrezygnowała z praw do Dolnego Śląska (w tym Nysy i okolicznych ziem), w wyniku czego w 1742 roku tereny Księstwa Nyskiego zostały częścią Królestwa Prus.

Po powołaniu w 1871 roku przez Ottona von Bismarcka Rzeszy Niemieckiej tereny obecnego Partnerstwa Nyskiego 2020 weszły w skład tego państwa.

3.5. Plebiscyt śląski

Po zakończeniu I wojny światowej, na mocy postanowień traktatu wersalskiego z 1919 roku, mieszkańcy Śląska mieli możliwość zadecydowania o przynależności państwowej terenów pogranicza. Plebiscyt zorganizowano w 1921 roku. W głosowaniu wzięli udział mieszkańcy dzisiejszych powiatów prudnickiego i głubczyckiego. Opowiedzieli się oni za przyłączeniem ziem do Niemiec. Miejscowości leżące na terenie dzisiejszego powiatu nyskiego, jako jedne z najbardziej wysuniętych na zachód, nie zostały objęte powstaniami śląskimi¹².

Zgodnie z wynikami plebiscytu ziemie dzisiejszego OF PN2020 zostały włączone do Republiki Weimarskiej (1921-1933), a następnie weszły w skład III Rzeszy (1933-1945).

3.6. II wojna światowa

W czasie II wojny światowej na terenie obecnego Partnerstwa Nyskiego 2020 istniały tak zwane Polenlagery – obozy koncentracyjne i miejsca przymusowej pracy dla Polaków zamieszkujących Śląsk. Takie obozy funkcjonowały w Korfantowie, Otmuchowie, Kietrze. W Łambinowicach utworzono obóz jeniecki, przez który przeszło ok. 300 000 jeńców (w tym 200 000 żołnierzy Armii Czerwonej), przedstawiciele prawie 50 narodów. Obecnie w Łambinowicach istnieje Centralne Muzeum Jeńców Wojennych¹³.

Linia frontu przesunęła się na obszar dzisiejszego Partnerstwa Nyskiego 2020 na początku 1945 roku, kiedy Armia Czerwona szła na zachód. W obawie przed nadciągającymi wojskami wielu Niemców opuściło te tereny. W wyniku działań wojennych

¹² <http://www.dziennikzachodni.pl/artukul/787538,plebiscyt-na-gornym-slasku-1921-r-wygrali-slazacy-zobacz-wyniki,id,t.html> [dostęp 06.02.2015].

¹³ http://www.cmjw.pl/www/index.php?id=ob_ii_wojna [dostęp 22.02.2015].

dewastacji uległa zabudowa wielu miejscowości, np. Nysa została zniszczona w 55% (w tym bazylika św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki w Nysie), w Białej spalono wschodnią pierzeję rynku z ratuszem, w Głubczycach zostało zrujnowane centrum miasta wraz z ratuszem¹⁴.

3.7. Po II wojnie światowej

Podczas konferencji w Poczdamie w 1945 roku uznano, że powojenne granice Polski powinny nawiązywać do państwa Piastów. Zgodnie z tymi postanowieniami obszar obecnego Partnerstwa Nyskiego 2020 znalazł się ponownie na terenie Polski.

Zmiany granic państw wiązały się z przesiedleniami. W lipcu 1945 roku na terenach obozu jenieckiego w Łambinowicach utworzono obóz pracy, określany także jako obóz przesiedleńczy. Trafiła do niego ludność niemiecka oczekująca na przesiedlenie w głąb Niemiec¹⁵. Z kolei na tereny dzisiejszego PN2020 przybyli polscy przesiedleńcy, m.in. z Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej.

Jeszcze po wojnie trwały spory dotyczące przebiegu granic i przynależności państwowej poszczególnych Partnerów. Rząd Czechosłowacji wysunął roszczenia o zwrot m.in. Głubczyc i Prudnika. Mnożyły się obustronne incydenty graniczne, m.in. w Branicach. Dopiero w 1958 roku ostatecznie unormowano polsko-czechosłowackie spory i podpisano w Warszawie układ o wytyczeniu granicy państwowej¹⁶.

Wskutek działań II wojny światowej ucierpiało wiele miejscowości leżących na terenie obecnego Partnerstwa Nyskiego 2020. W wyniku okoliczności polityczno-gospodarczych wiele budynków zniszczono także po wojnie, w latach 40. i 50. Odbudowa zniszczeń i dalszy rozwój miast nastąpiły dopiero w późniejszym okresie.

Lata Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (1944-1989) to okres funkcjonowania centralnie sterowanej gospodarki. W tym czasie na terenie obecnego OF PN2020 powstały duże zakłady gospodarcze będące własnością państwa, m.in. Fabryka Samochodów Dostawczych w Nysie, Łambinowicka Fabryka Maszyn „Celpa”, Zakład Przemysłu Bawełnianego „Frotex” w Prudniku, Zakład Urządzeń Przemysłowych w Nysie, Głuchołaskie Zakłady Papiernicze. Ich powstanie pobudziło regionalną gospodarkę oraz przyczyniło się do rozwoju wielu miejskich instytucji i lokalnej infrastruktury. Dzięki działalności tych zakładów powstawały m.in. spółdzielnie mieszkaniowe (np. przy Łambinowickiej Fabryce Maszyn „Celpa”¹⁷), szkoły zawodowe (np. przy Zakładzie Urządzeń Przemysłowych w Nysie czy Froteksie w Prudniku), rozbudowano miejską komunikację oraz wybudowano ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Otmuchowskim.

Większość tych zakładów powstała na bazie przedwojennych prywatnych fabryk i zakładów. Początków Froteksu można się doszukiwać w 1827 roku, kiedy Samuel Frankel otworzył w Prudniku zakład krawiecki i rozpoczął współpracę z chałupniczymi zakładami zajmującymi się produkcją lnianych tkanin. W 1938 roku zakład został odebrany dziedzicom Frankla na mocy ustaw norymberskich – ich przepisy stanowiły, że osoby pochodzenia żydowskiego można pozbawić obywatelstwa, ochrony prawnej i majątku. Po wojnie

¹⁴ <http://muzeum.krnov.cz/page.asp?aid=5&mid=3&style=0> [dostęp 17.02.2015].

¹⁵ http://www.cmjw.pl/www/index.php?id=ob_prac [dostęp 06.02.2015].

¹⁶ <http://muzeum.krnov.cz/page.asp?aid=5&mid=3&style=0> [dostęp 17.02.2015].

¹⁷ <http://www.lambinowice.info/historia.html> [dostęp 17.02.2015].

wznowiono działalność pod szyldem Froteksu – zakład był własnością państwa. Produkowano w nim wyroby bawełniane, m.in. ręczniki¹⁸.

Podobna jest historia Głuchołaskich Zakładów Papierniczych – także ten zakład powstał na bazie prywatnego przedsiębiorstwa, znacjonalizowanego po II wojnie światowej. Tradycje wytwarzania papieru na terenie Głuchołaz sięgały XVII wieku, natomiast pierwsza fabryka w mieście powstała w 1902 roku, kiedy Adolf Glogner i Konrad Methner połączyli swoje ścieralnie w spółkę. Po wojnie fabryka została przekazana władzy centralnej, a w 1948 roku powołano Głuchołaskie Zakłady Papiernicze. Obecnie przedsiębiorstwo jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, której właścicielami są pracownicy¹⁹.

Powstanie niektórych zakładów po II wojnie światowej spowodowane było potrzebami rynku krajowego oraz rynków państw sąsiednich. Przykładem jest chociażby Zakład Samochodów Dostawczych w Nysie, który powstał w 1952 roku w odpowiedzi na zapotrzebowanie na małe samochody dostawcze (o ładowności do 1000 kg). Samochody tego rodzaju nie były wówczas wytwarzane nigdzie w Polsce ani w krajach sąsiednich. W drugiej połowie lat 80. zakład przyłączono do Fabryki Samochodów Osobowych, która miała swoją siedzibę w Warszawie. Produkowano w nim samochody marki Nysa i Polonez. W latach 1996-2002 zakład był własnością koncernu GM Daewoo. Następnie próbowano przekształcić firmę w spółkę robotniczą Nysa Motors sp. z o. o., jednak próba nie powiodła się i zakład został zamknięty.

Przedsiębiorstwa na tych terenach zatrudniały wiele tysięcy wyspecjalizowanych pracowników – Nyskie Zakłady Urządzeń Przemysłowych zatrudniały ponad 3000 osób²⁰, a prudnicki Frotex ok. 1500²¹.

Wraz z transformacją systemową na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego wieku zmianie uległ system gospodarczy, co miało także wpływ na losy dużych zakładów na terenie dzisiejszego OF PN2020. Większość przedsiębiorstw została sprywatyzowana i przekształcona. Mimo to część z nich, jak np. Frotex czy Zakład Samochodów Dostawczych w Nysie, nie poradziły sobie w nowej rzeczywistości i na początku XXI wieku ogłosiły upadłość. Skutki zamknięcia dużych przedsiębiorstw, takie jak bezrobocie strukturalne, problem niszczących nieruchomości o nieuregulowanym statusie własności, trudności z ponownym zagospodarowaniem terenów po zakładach, są odczuwalne do dziś.

3.8. Podsumowanie i wnioski

Przedstawione pokrótce dzieje PN2020 ukształtowały jego dzisiejszą przestrzeń społeczno-gospodarczą. Wydarzenia, które miały miejsce na terenie OF PN2020 powiązane są także z historią kraju – niektóre z nich są skutkami decyzji podejmowanych na szczeblu krajowym.

Dzisiejsze PN2020, z racji swojego położenia, posiada silne związki historyczne zarówno z Czechami, jak i z Niemcami. Wiele wydarzeń historycznych można uznać za podstawę do konstruowania nowoczesnej tożsamości. Doświadczenie wielokulturowości wpływa na wypracowanie postawy otwartości i tolerancji, co może sprzyjać nawiązywaniu stosunków

¹⁸ <http://www.nto.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20130827/HISTORIALOKALNA/130829687> [dostęp 06.02.2015].

¹⁹ <http://www.gzp.com.pl/index-pl.php?menu=historia> [dostęp 06.02.2015].

²⁰ <http://forum.nysa.pl/viewtopic.php?t=11328&postdays=0&postorder=asc&start=30> [dostęp 17.02.2015].

²¹ <http://opolskie.regiopedia.pl/wiki/historia-firmy-frotex> [dostęp 17.02.2015].

transgranicznych, zwłaszcza po „otwarceniu granic” w wyniku przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku oraz przyczyniać się do pozytywnego odbioru napływu zagranicznego kapitału.

Unikalna historia miejscowości może stanowić inspirację w tworzeniu produktów kulturalnych i turystycznych. Dobrym przykładem są Dni Twierdzy Nysa, Koncerty Elsnerowskie w Grodkowie (nawiązujące do twórczości pochodzącego z Grodkowa kompozytora, Józefa Elsnera) czy Regionalny Konkurs Recytatorski Poezji Josepha von Eichendorffa w Prudniku (poety związanego z terenami dzisiejszego PN2020). Takie wydarzenia mogą być interesujące zarówno dla mieszkańców OF PN2020, jak również turystów.

Kultywowanie lokalnego dziedzictwa, wzmacniające lokalny patriotyzm (przywiązanie do „małej ojczyzny”), może mieć pozytywny wpływ na dbanie o przyszłość swojego regionu. Dlatego celebrowanie ważnych dla miast i gmin wydarzeń czy propagowanie wiedzy o regionie może być pomocne w zainteresowaniu mieszkańców nie tylko przeszłością, ale także przyszłością regionu oraz włączanie się w prace mające na celu rozwój PN2020.

4. Gospodarka

Obszar Funkcjonalny Partnerstwo Nyskie 2020 charakteryzuje się niskim poziomem rozwoju gospodarczego na tle kraju i województwa opolskiego. Wskaźniki opisujące liczbę podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na mieszkańca, średnioroczna wartość nakładów inwestycyjnych na mieszkańca w przedsiębiorstwach czy wartość produkcji sprzedanej przemysłu na mieszkańca są niższe niż średnio w Polsce, województwie opolskim oraz regionach sąsiednich. Podregion nyski (do którego należą dwa z trzech powiatów wchodzących w skład OF PN2020) należy do najslabiej rozwiniętych gospodarczo obszarów kraju (w 2011 roku został sklasyfikowany jako 59 wśród 66 analizowanych podregionów)²². Zdecydowanie lepiej na tle kraju prezentuje się podregion opolski, do którego należy powiat głubczycki, sklasyfikowany na 23 miejscu²³. Jednocześnie warto zauważyć, iż zgodnie z zapisami diagnozy Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Jednostki NUTS 3 w woj. opolskim zostały – pomimo formalnych sugestii płynących z regionu – nieprawidłowo zdefiniowane przestrzennie, bowiem powiat głubczycki zaliczono do podregionu opolskiego, a powiat kluczborski – do podregionu nyskiego, a dokumenty strategiczne województwa zawierają odwrotny ich układ. W efekcie, wewnątrzregionalne zróżnicowanie (np. PKB) jest statystycznie mniejsze niż w rzeczywistości”.

Obszar funkcjonalny PN2020 cechuje wysoki poziom bezrobocia, a tempo wzrostu PKB na tych terenach w ostatnich latach było stosunkowo niższe niż w pozostałych regionach Polski.

Zauważalną cechą zarówno regionu, jak i OF PN2020 jest stosunkowo niski udział usług w tworzeniu PKB. Duże znaczenie dla pozycji województwa opolskiego oraz OF PN2020 ma natomiast sektor budowlany. Odznacza się on dosyć wysoką konkurencyjnością na tle kraju i obejmuje, oprócz działalności budowlano-montażowej, produkcję materiałów budowlanych wraz z przemysłem wydobywczym (kamień wapienny, bazalt, kruszywa, glina). Na potencjał tego sektora składają się także specjalistyczne szkolnictwo zawodowe, wyższe uczelnie, ośrodki i instytuty naukowo-badawcze, przedsiębiorstwa budowlane i duże zakłady produkujące materiały dla budownictwa²⁴.

Obszar funkcjonalny PN2020 obejmuje tereny przygraniczne, z czym wiąże się możliwość rozwijania współpracy ponadnarodowej. Ze względu na walory środowiska naturalnego oraz bogactwo kulturowe OF PN2020 ma również duży potencjał w zakresie rozwoju turystyki.

4.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

Na terenie OF PN2020 na koniec 2013 roku działały łącznie 24 153 podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON. Stanowiły one 24,1% wszystkich podmiotów gospodarczych w województwie opolskim. Za niepokojące zjawisko należy uznać stopniowe

²² Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2011 r., Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2013.

²³ Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2011 r., Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2013.

²⁴ Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020, Zarząd Województwa Opolskiego, 2014 r.

zmniejszanie się udziału podmiotów z obszaru OF PN2020 wśród podmiotów działających w regionie – jeszcze w 2004 roku wynosił on 25,1%.

Sektor prywatny zdecydowanie dominował pod względem liczby podmiotów – na koniec 2013 roku należało do niego 94,2% wszystkich aktywnych podmiotów gospodarczych na terenie OF PN2020 (22 756 podmiotów). Do sektora publicznego należało 5,8% wszystkich aktywnych podmiotów na tym terenie.

Wśród gmin należących do OF PN2020 największą liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowano w gminie Nysa (6921 podmiotów pod koniec 2013 roku), mniej liczne podmioty działały w gminach Głuchołazy (2438), Prudnik (2394) oraz Głubczyce (2291). Najmniej podmiotów zarejestrowano w gminie Lubrza – 257. Liczba zarejestrowanych podmiotów jest zależna od liczby mieszkańców w danej gminie, dlatego też poniżej dokonano badania liczby podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy.

Najszybszy przyrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2004-2013 zarejestrowano w gminie Grodków (23,2%). Jediną gminą na terenie OF PN2020, w której w tym okresie liczba podmiotów uległa zmniejszeniu, był Prudnik (-3,4%).

W latach 2004-2013 we wszystkich analizowanych jednostkach samorządu terytorialnego nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wśród powiatów, które wchodzi w skład OF PN2020, zarówno najwyższą liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, jak i największym wzrostem cechował się powiat nyski. Gminy – członkowie Partnerstwa Nyskiego 2020 – wykazują różną dynamikę przyrostu liczby podmiotów, od 2,80 % w latach 2004-2013 w gminie Prudnik po 25,42 % w gminie Paczków. Przeliczenie liczby podmiotów na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym pokazuje, że w 2013 roku najmniejszą ich liczbą charakteryzowały się gminy Branice oraz Korfantów (odpowiednio 821 i 884,6).

Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców dla całego obszaru OF PN2020 wyniosła 12,4% w latach 2004-2013 i była niższa od tempa przyrostu w województwie opolskim (17,3%) i w Polsce (12,9%). Oznacza to, że niekorzystna dla obszaru OF PN2020 różnica w poziomie przedsiębiorczości uległa w analizowanym okresie powiększeniu.

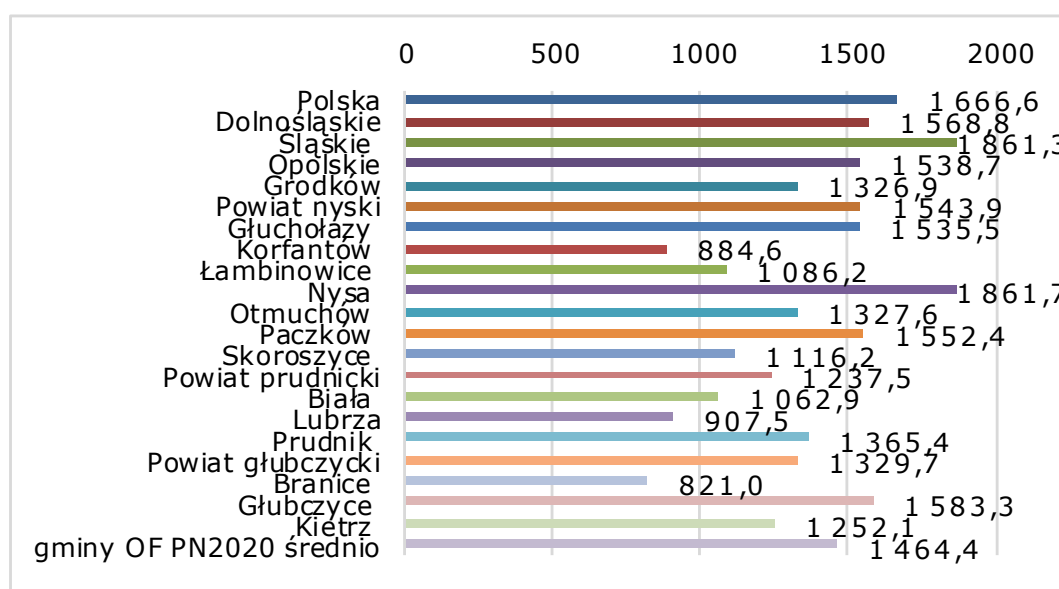
Tabela 1. Podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zmiana
Polska	1475,6	1408,3	1485,2	1501,6	1527,9	1519,9	1574,6	1564,3	1615,6	1666,6	12,9%
dolnośląskie	1616,3	1532,3	1597,1	1624,3	1669,9	1673,2	1728,6	1721,4	1785,4	1861,3	15,2%
śląskie	1403,4	1313,5	1391,3	1400,6	1409,3	1418,9	1494,9	1479,0	1526,9	1568,8	11,8%
opolskie	1311,8	1275,9	1369,9	1399,9	1420,4	1408,6	1486,2	1470,7	1500,7	1538,7	17,3%
Grodków	1094,5	1028,7	1136,9	1181,6	1231,7	1253,0	1295,6	1257,3	1288,7	1326,9	21,2%
powiat nyski	1369,2	1331,3	1416,3	1424,1	1463,3	1430,1	1484,7	1467,3	1501,6	1543,9	12,8%
Głuchołazy	1390,8	1359,8	1489,9	1486,4	1520,6	1446,4	1481,1	1456,8	1497,5	1535,5	10,4%
Korfantów	800,3	758,4	851,2	884,1	903,8	869,2	920,1	847,6	847,6	884,6	10,5%
Łambinowice	931,7	874,8	928,1	950,9	999,2	980,1	1032,1	1012,5	1028,5	1086,2	16,6%
Nysa	1691,7	1634,5	1692,1	1699,7	1749,0	1738,2	1813,1	1791,9	1821,2	1861,7	10,1%
Otmuchów	1106,7	1113,1	1240,9	1244,0	1272,9	1231,4	1255,0	1249,5	1276,1	1327,6	20,0%
Paczków	1237,8	1231,9	1341,7	1345,5	1381,1	1329,2	1384,3	1396,8	1506,0	1552,4	25,4%

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zmiana
Skoroszyce	945,3	875,5	920,3	952,7	975,8	951,1	988,7	1036,4	1067,7	1116,2	18,1%
powiat prudnicki	1137,5	1073,7	1124,1	1132,0	1157,0	1155,4	1201,7	1182,7	1207,6	1237,5	8,8%
Biała	858,9	828,4	853,0	852,2	878,8	886,5	976,9	986,2	1016,5	1062,9	23,8%
Lubrza	811,1	796,9	819,0	872,8	874,3	890,7	915,1	897,0	917,7	907,5	11,9%
Prudnik	1328,2	1225,4	1272,1	1273,6	1310,4	1309,7	1347,2	1316,0	1331,9	1365,4	2,8%
powiat głubczycki	1179,9	1122,0	1182,4	1195,2	1231,3	1235,4	1312,5	1281,4	1314,2	1329,7	12,7%
Branice	710,3	658,5	759,5	759,6	815,3	740,9	808,1	773,0	802,3	821,0	15,6%
Głubczyce	1407,7	1327,1	1393,2	1417,5	1462,8	1477,2	1561,8	1512,8	1551,0	1583,3	12,5%
Kietrz	1078,7	1075,3	1108,7	1110,1	1121,0	1156,3	1235,8	1231,0	1266,4	1252,1	16,1%
gminy OF PN2020 średnio	1282,3	1232,9	1306,5	1317,1	1353,9	1337,2	1395,2	1374,0	1406,5	1442,0	12,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 1. Podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura podmiotów gospodarczych według klas wielkości na terenie OF PN2020 nie odbiegała znacząco od struktury w Polsce i województwie opolskim. Analiza liczby podmiotów gospodarczych według klas wielkości w 2004 i 2013 roku pokazuje, że we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego dominowały mikroprzedsiębiorstwa według definicji GUS²⁵, stanowiące ponad 95% ogółu podmiotów gospodarczych na terenie

²⁵ Definicja przedsiębiorstwa jest ustalana na podstawie liczby pracujących. w badanej zbiorowości wyodrębniono małe, średnie i duże przedsiębiorstwa. Zgodnie z obowiązującymi definicjami do pierwszej z tych grup zaliczono

OF PN2020. Po porównaniu 2013 roku do 2004 można zauważyć, że nastąpił wzrost w tej klasie wielkości – liczba podmiotów zwiększyła się z 21 181 do 23 126 (o 9%). Na koniec 2013 roku na terenie OF PN2020 działały 843 małe przedsiębiorstwa. Tempo wzrostu w tej grupie było znacznie wolniejsze niż w grupie mikroprzedsiębiorstw i w latach 2004-2013 wyniosło 5,5%. Liczba podmiotów średnich (zatrudniających 50-249 osób) w latach 2003-2013 na terenie OF PN2020 uległa zmniejszeniu ze 196 w 2004 roku do 166 w 2013 roku. W tym samym czasie liczba podmiotów średnich w całej Polsce wzrosła o 4,4%. Jedynymi gminami w OF PN2020, w których odnotowano wzrost w tej klasie wielkości przedsiębiorstw, były Kietrz oraz Głubczyce.

Liczba dużych przedsiębiorstw działających na terenie OF PN2020 (zatrudniających powyżej 250 pracowników) na koniec 2013 roku wynosiła osiemnaście. Na terenie OF PN2020 nie działają żadne przedsiębiorstwa zatrudniające więcej niż 1000 pracowników.

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców obszar OF PN2020 charakteryzuje się mniejszą liczbą podmiotów dla każdej klasy wielkości w odniesieniu do Polski, województwa opolskiego oraz województw sąsiadujących.

Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach członkowskich Partnerstwa Nyskiego 2020 według klas wielkości zatrudnienia w latach 2004-2013

podmioty wg klas wielkości	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	dynamika (2004=100)
ogółem	22 193	22 488	22 805	23 051	23 665	23 372	24 049	23 511	23 857	24 153	108,8
0-9 zatrudnionych	21 181	21 478	21 803	22 033	22 580	22 281	22 964	22 452	22 834	23 126	109,1
10-49 zatrudnionych	799	817	806	826	894	896	890	869	841	843	105,5
50-249 zatrudnionych	192	170	174	170	172	176	176	171	164	166	86,4
250 i więcej zatrudnionych	21	23	22	22	19	19	19	19	18	18	85,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

jednostki zatrudniające do 49 osób (z wyodrębnieniem tzw. mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób), do drugiej – jednostki zatrudniające 50-249 osób, a do trzeciej – jednostki zatrudniające powyżej 249 osób. Małe przedsiębiorstwa ogółem zawierają już w sobie mikroprzedsiębiorstwa, źródło:

http://stat.gov.pl/bdr_n/app/slow_katgrup.pgru_lista?p_kate_id=25&p_grup_id=454 [dostęp 22.01.2015].

Często spotykana jest definicja Komisji Wspólnot Europejskich, która jednak nie jest używana w tym dokumencie ze względu na niejawność obrotu i bilansu przedsiębiorstw. Zawarta jest w załączniku 1 – Definicja mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw przyjęta przez komisję do Zalecenia Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącego definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (notyfikowane jako dokument nr C(2003) 1422).

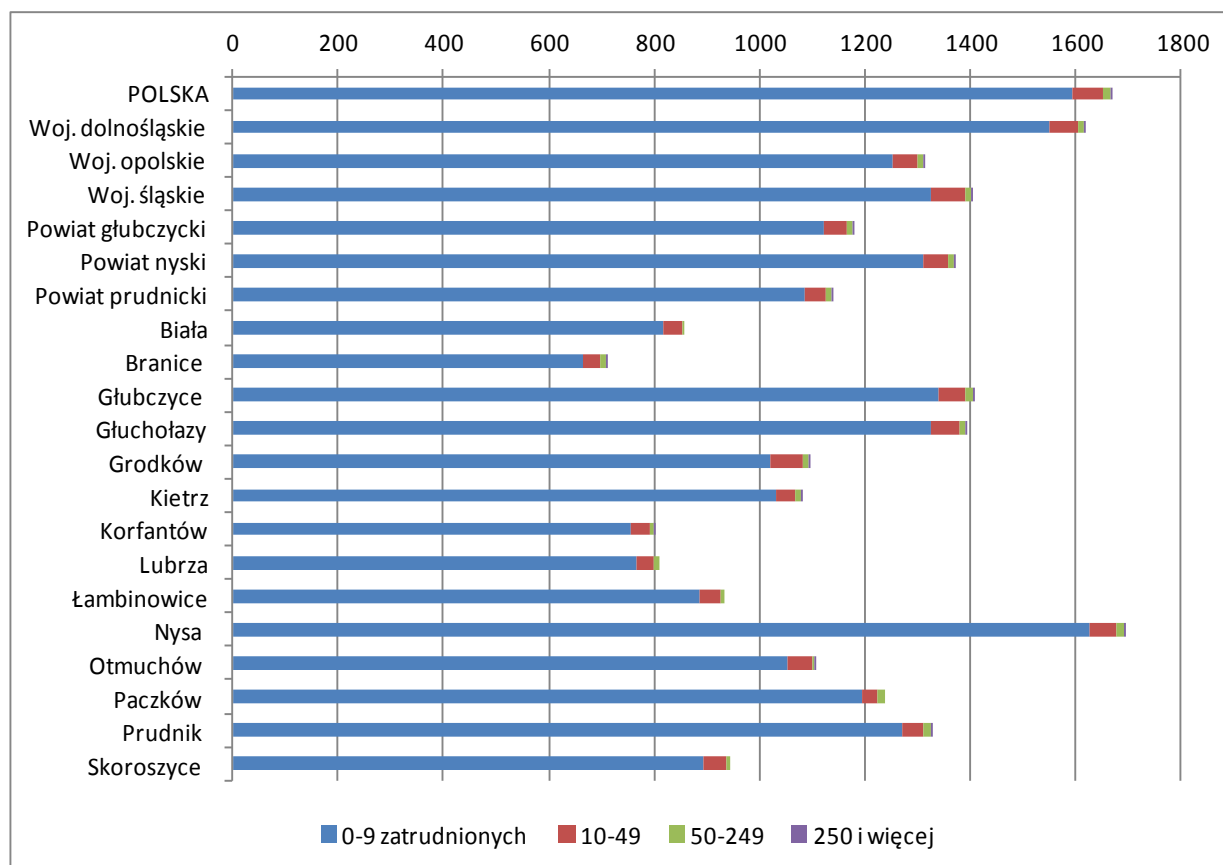
Artykuł 2

Próg zatrudnienia oraz pułapy finansowe określające kategorię przedsiębiorstwa

1. Na kategorię mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) składają się przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników i których roczny obrót nie przekracza 50 milionów EUR oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 43 milionów EUR.
2. w kategorii MŚP przedsiębiorstwo małe definiuje się jako przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 10 milionów EUR.
3. w kategorii MŚP mikroprzedsiębiorstwo definiuje się jako przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 10 pracowników i którego roczny obrót oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 2 milionów EUR.

Najwyższą liczbę podmiotów najmniejszych, zatrudniających do 9 pracowników, w odniesieniu do liczby mieszkańców zanotowano w gminie Nysa (1791), najmniejszą natomiast w gminie Branice (775). Podobnie jest, jeśli chodzi o małe przedsiębiorstwa. Jednocześnie największe skupisko podmiotów średnich i dużych występowało w gminie Głubczyce.

Wykres 2. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości zatrudnienia na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Tabela 3. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości zatrudnienia na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2004 i 2013

jednostka terytorialna	0-9			10-49			50-249			250 i więcej		
	2004	2013	zmiana	2004	2013	zmiana	2004	2013	zmiana	2004	2013	zmiana
Polska	1403,6	1593,1	13,5%	58,4	59,5	1,9%	11,7	12,1	3,4%	2	1,8	-10,0%
dolnośląskie	1551,9	1793,0	15,5%	51,6	54,9	6,4%	10,9	11,5	5,5%	2	1,9	-5,0%
śląskie	1326,8	1489,0	12,2%	63,1	65,2	3,3%	11,5	12,6	9,6%	2,1	2	-4,8%
opolskie	1251,4	1474,5	17,8%	48	52,3	9,0%	10,8	10,5	-2,8%	1,5	1,3	-13,3%
Grodków	1021,5	1261,3	23,5%	60,2	53,7	-10,8%	11,2	9,5	-15,2%	1,6	2,4	50,0%
powiat nyski	1310,7	1480,7	13,0%	46,6	54,4	16,7%	11	8,2	-25,5%	1	0,7	-30,0%
Głuchołazy	1325,3	1468,1	10,8%	52,6	59,8	13,7%	11	6,3	-42,7%	1,8	1,3	-27,8%
Korfantów	754,3	845,5	12,1%	39,4	35,8	-9,1%	4,9	3,3	-32,7%	1,6	0	-100,0%
Łambinowice	884,6	1040,2	17,6%	41,5	42	1,2%	5,7	4	-29,8%	0	0	brak
Nysa	1625,6	1791,3	10,2%	50,9	57	12,0%	14,2	12,6	-11,3%	1	0,8	-20,0%
Otmuchów	1054,4	1268,3	20,3%	44,4	52,6	18,5%	6,7	5,6	-16,4%	1,1	1,1	0,0%
Paczków	1194,8	1493,5	25,0%	30,5	50,7	66,2%	12,4	8,3	-33,1%	0	0	brak
Skoroszyce	894,6	1070,6	19,7%	43,4	43,2	-0,5%	7,2	2,4	-66,7%	0	0	brak
powiat prudnicki	1087,6	1185,2	9,0%	38,1	40,4	6,0%	11	11,4	3,6%	0,8	0,6	-25,0%
Biała	818,3	1026,9	25,5%	35	30,2	-13,7%	5,6	5,8	3,6%	0	0	brak
Lubrza	764,9	858,1	12,2%	35,6	42,4	19,1%	10,7	7,1	-33,6%	0	0	brak
Prudnik	1270,3	1307,8	3,0%	41,8	41,6	-0,5%	14,5	14,8	2,1%	1,6	1,1	-31,3%
powiat głubczycki	1121,2	1269,4	13,2%	45,8	45,1	-1,5%	10,7	12,9	20,6%	2,2	2,3	4,5%
Branice	663,3	774,9	16,8%	34,8	36,9	6,0%	10,2	6,9	-32,4%	2	2,3	15,0%
Głubczyce	1338,6	1508,6	12,7%	52,8	53,2	0,8%	13	18	38,5%	3,3	3,5	6,1%
Kietrz	1032,5	1205,2	16,7%	36,7	34,5	-6,0%	8,2	11	34,1%	1,4	1,4	0,0%
gminy OF PN2020 średnio	1224,7	1381,5	11,4%	45,3	49,4	8,2%	11,1	10,1	-10,6%	1,3	1,1	-15,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.2. Profile działalności dominujące w gospodarce OF PN2020

Większość zarejestrowanych na terenie OF PN2020 podmiotów prowadzi działalność usługową. W 2011 roku na całym analizowanym obszarze liczba tych podmiotów spadła nieznacznie poniżej 16 000 i był to najniższy wynik w ciągu analizowanych lat. Rok wcześniej, tj. w 2010 roku, badane gminy osiągnęły najwyższy wynik w tej kategorii. Stale rośnie liczba podmiotów prowadzących działalność przemysłową i budowlaną, których od 2009 do 2013 roku przybyło 363, w 2013 roku było ich łącznie 4848. Od 2010 roku spada natomiast liczba podmiotów działających w branży rolnej, leśnej, łowieckiej i rybnej – z 860 w 2010 roku do 819 w 2013 roku.

Wykres 3. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych w gminach będących członkami Partnerstwa Nyskiego 2020 wg rodzajów działalności w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W końcu 2013 roku największą grupę podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatów OF PN2020 stanowiły przedsiębiorstwa zajmujące się handlem (sekcja G w klasyfikacji PKD 2007) – ich liczba wynosiła 6170, co odpowiadało 27,5% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie OF PN2020. Kolejnym dominującym profilem była działalność związana z budownictwem i obsługą nieruchomości (odpowiednio 2974 podmioty oraz 2329 podmiotów), którymi zajmuje się łącznie 23,6% podmiotów działających na terenie OF PN2020. Nieco mniejszą liczebność odnotowano w grupach podmiotów zajmujących się usługami profesjonalnymi (1340 podmiotów – 5,9%) oraz pozostałymi usługami (1424 podmioty – 6,3%).

Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych w OF PN2020 w podziale na profil działalności

sekcja PKD	2009	2010	2011	2012	2013
rolnictwo	920	962	975	941	912
przemysł wydobywczy	13	16	16	16	14
przetwórstwo przemysłowe	1721	1811	1771	1782	1847
produkcja i dystrybucja energii	15	15	19	21	32
dostawa wody, ścieki, odpady	44	45	48	52	52
budownictwo	2751	2874	2846	2922	2 974
handel	6504	6562	6221	6179	6170
transport	1051	1036	956	959	938
turystyka	693	714	694	699	677
informacja i komunikacja	234	276	291	289	306
działalność finansowa	737	720	681	676	677
obsługa nieruchomości	2099	2171	2222	2289	2329
usługi profesjonalne	1248	1284	1261	1298	1340
administracja	585	617	602	611	651
edukacja	626	637	638	757	766
zdrowie	826	863	881	908	926
kultura	418	437	420	425	437
pozostałe usługi	1270	1326	1348	1383	1424

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2009-2013²⁶ największy wzrost w ujęciu bezwzględnej liczby podmiotów zaobserwowano w obsłudze nieruchomości (wzrost o 230 podmiotów) oraz budownictwie (wzrost o 223 podmioty). Najszybciej w ujęciu procentowym rosła branża energetyczna, w której przyrost wyniósł 113% w stosunku do 2009 roku. Najsilniejsze spadki odnotowano w handlu oraz transporcie.

Struktura podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatów OF PN2020 ze względu na profil działalności jest zbliżona do struktury występującej w całym kraju i województwie opolskim. W powiatach OF PN2020 występuje jednak nieco silniejsza koncentracja podmiotów z takich branż jak rolnictwo oraz obsługa nieruchomości i budownictwo.

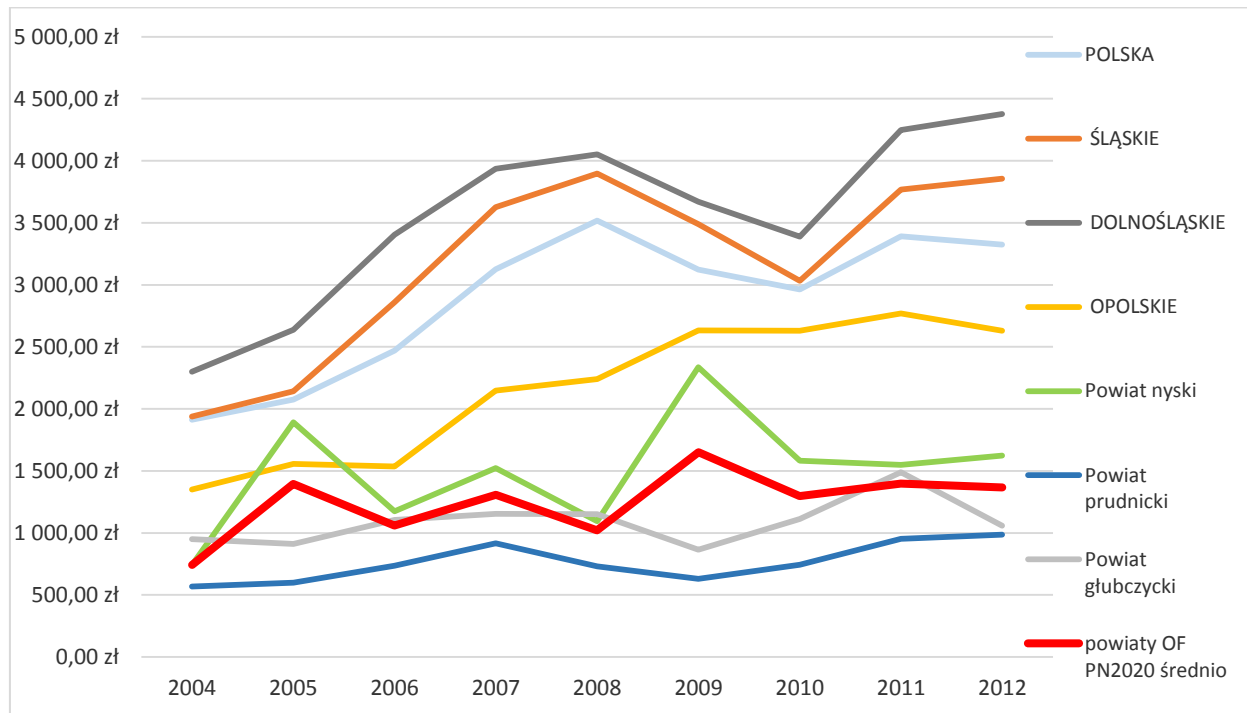
Analiza nakładów inwestycyjnych dokonanych przez przedsiębiorstwa na jednego mieszkańca w latach 2004-2012 pokazuje, że wszystkie jednostki charakteryzowała zmiana tych wartości. Większość z nich w 2012 roku osiągnęła największą kwotę tych nakładów. Dynamika zmian w województwie śląskim, dolnośląskim oraz w Polsce kształtowała się podobnie – w latach 2004-2008 odnotowano wzrost, od 2008 do 2010 roku – spadek, od 2010 do 2011 roku ponowny wzrost. W 2012 roku w tych dwóch województwach nakłady inwestycyjne były wyższe niż w Polsce. Województwo opolskie charakteryzowało się stosunkowo regularnym wzrostem wartości nakładów, z niewielkimi spadkami w niektórych latach (2006, 2008, 2010, 2012). Należy jednak zauważyć, że wskaźnik ten był znacząco niższy niż w porównywanych województwach.

Od 2006 roku w powiatach Partnerstwa Nyskiego 2020 wartości nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców były niższe niż w którymkolwiek z analizowanych województw. Warto zwrócić uwagę na powiat nyski, w którym następowały

²⁶ Okres, dla którego dostępne są dane statystyczne.

dynamiczne zmiany wartości nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Można wyróżnić dwa takie skoki – pierwszy w latach 2004-2006, kiedy początkowa kwota oscylowała w granicach 750 zł, w 2005 roku wynosiła prawie 1900 zł, a następnie spadła do poziomu ok. 1200 zł. Drugi skok nastąpił w latach 2008-2010, gdy nakłady wzrosły z poziomu ponad 1000 zł w 2008 roku, do ok. 2400 zł w 2009 roku, po czym spadły do wartości bliskiej 1500 zł. W dalszych latach wartość nakładów inwestycyjnych nie zmieniała się już tak dynamicznie. Natomiast w powiatach prudnickim i głubczyckim nie następowały gwałtowne zmiany dynamiki wskaźnika nakładów. W okresie jednego roku w żadnej z tych jednostek nie nastąpiła zmiana większa niż o 500 zł.

Wykres 4. Nakłady inwestycyjne na jednego mieszkańca w złotych w latach 2004-2012

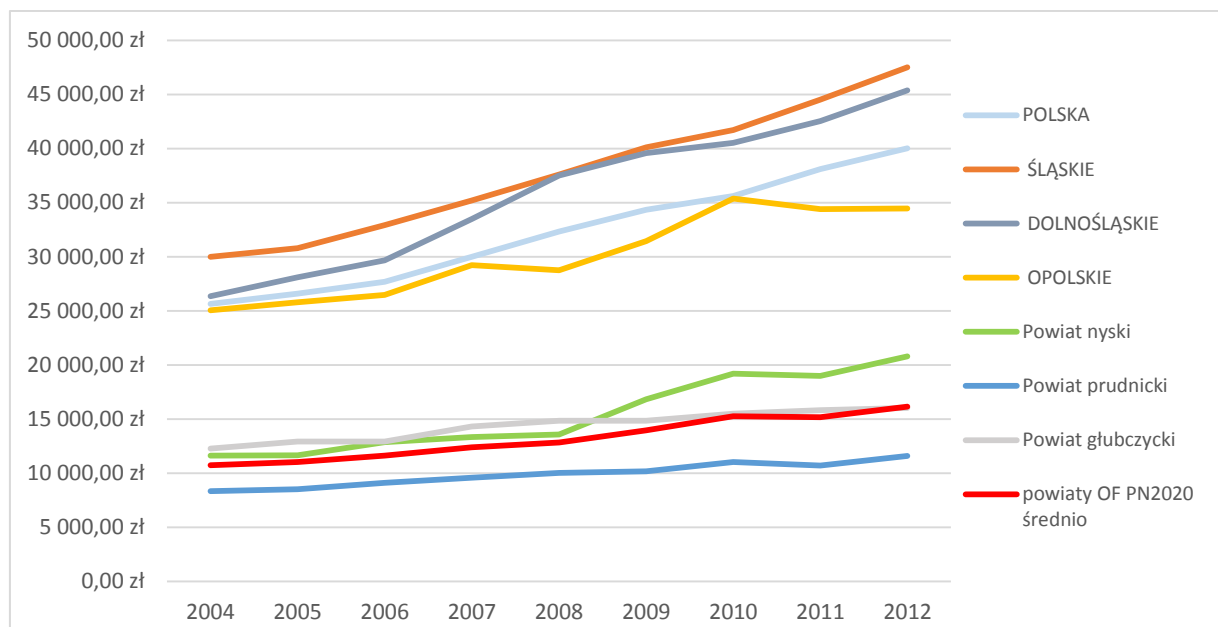

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

We wszystkich analizowanych jednostkach wartość brutto środków trwałych w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrastała w latach 2004-2012. Największą dynamiką cechowały się województwa: w opolskim wskaźnik zwiększył się o ok. 10 000 zł, śląskim i dolnośląskim o ponad 15 000 zł. Województwa osiągnęły również największą wartość środków trwałych w złotych – województwo śląskie ponad 47 000.

Najwyższą wartością środków trwałych w przeliczeniu na mieszkańca charakteryzował się powiat nyski, w którym osiągnęły one w 2012 roku wartość ponad 20 000 zł. W powiatach prudnickim i głubczyckim zmiany wartości w latach 2004-2012 były stosunkowo niewielkie i nie przekroczyły 5000 zł.

Wykres 5. Wartość brutto środków trwałych na jednego mieszkańca w złotych w latach 2004-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.3. Specjalizacja OF PN2020

Najważniejszymi podmiotami gospodarczymi zarejestrowanymi na terenie gmin członkowskich Partnerstwa Nyskiego 2020 są przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 osób. W grupie tej dominują podmioty specjalizujące się w budownictwie i produkcji na jego potrzeby (np. Steinpol, ZPHU Alsecco) oraz rolno-spożywczej (ZPC Otmuchów, Top Farms, Zakłady Piwowarskie Głubczyce SA). Firma PHU Agro-As, która zatrudnia 126 osób, od 2011 roku klasyfikowana jest na liście 500 polskich przedsiębiorstw osiągających najwyższe przychody w rankingu „Polityki”²⁷.

Tabela 5. Najważniejsze podmioty gospodarcze OF PN2020 według liczby zatrudnionych, stan na 31 grudnia 2013 roku

lp.	nazwa podmiotu	siedziba	liczba zatrudnionych	klasyfikacja działalności	branża
1.	GALMET Spółka z o.o Spółka komandytowa	Głubczyce	700	25.21.Z Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania, 25.91.Z Produkcja pojemników metalowych, 27.51.Z Produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego	przemysł energetyczny

²⁷ <http://www.lista500.polityka.pl/rankings/show/region:8> [dostęp 14.01.2015].

lp.	nazwa podmiotu	siedziba	liczba zatrudnionych	klasyfikacja działalności	branża
2.	Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Otmuchów”	Otmuchów	490	10.82.Z Produkcja czekolady i wyrobów cukierniczych	rolno-spożywcza
3.	Steinpol Central Services sp. z o.o. z siedzibą w Rzepinie Oddział w Prudniku	Rzepin/Prudnik	424	31.09.Z Produkcja pozostałych mebli	budownictwo/ przemysł drzewny
4.	Zakład Urządzeń Grzewczych „Elektromet” sp. z o.o.	Gołuszowice k/Głubczyc	420	25.21.Z Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania, 25.91.Z Produkcja pojemników metalowych, 27.51.Z Produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego	przemysł energetyczny
5.	ZPHU Alsecco	Nysa	380	25.12.Z Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej	budownictwo/ przemysł drzewny
6.	Mega sp. z o.o.	Nysa	317	29.10.Z Produkcja nadwozi do pojazdów silnikowych	samochodowa
7.	Kombinat Rolny Kietrz sp. z o.o.	Kietrz	303	01.50.Z Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana)	rolno-spożywcza
8.	Głuchołaskie Zakłady Papiernicze	Głuchołazy	293	17.12.Z Produkcja papieru i tektury, 17.21.Z Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury, 16.24.Z Produkcja opakowań drewnianych	drzewna

lp.	nazwa podmiotu	siedziba	liczba zatrudnionych	klasyfikacja działalności	branża
9.	Top Farms Głubczyce spółka z o.o.	Głubczyce	280	01.11.Z Uprawa zbóż, roślin strączkowych i roślin oleistych na nasiona z wyłączeniem ryżu, 01.13. z Uprawa warzyw, włączając melony oraz uprawa roślin korzeniowych i roślin bulwiastych, 01.41.Z Chów i hodowla bydła mlecznego	rolno-spożywcza
10.	Grodzkowskie Zakłady Wyrobów Metalowych SA	Grodków	270	28.71 Produkcja pojemników metalowych, 51.71 Sprzedaż hurtowa sprzętu i artykułów przeciwpożarowych	samochodowa
11.	Fabryka Armatury Przemysłowej „Wakmet”	Bodzanów	240	72.19.Z Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych 28.14.Z Produkcja pozostałych kurków i zaworów 25.61.Z Obróbka metali i nakładanie powłok na metale 46.74.Z Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego	przemysł
12.	Ustronianka sp. z o.o. Zakład Produkcyjny nr 3 w Białej	Biała	210	11.07.Z Produkcja napojów bezalkoholowych; produkcja wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych	przemysł spożywczy
13.	Zakłady Piwowarskie „Głubczyce” SA	Głubczyce	170	11.05.Z Produkcja piwa, 11.06.Z Produkcja siodu	rolno-spożywcza

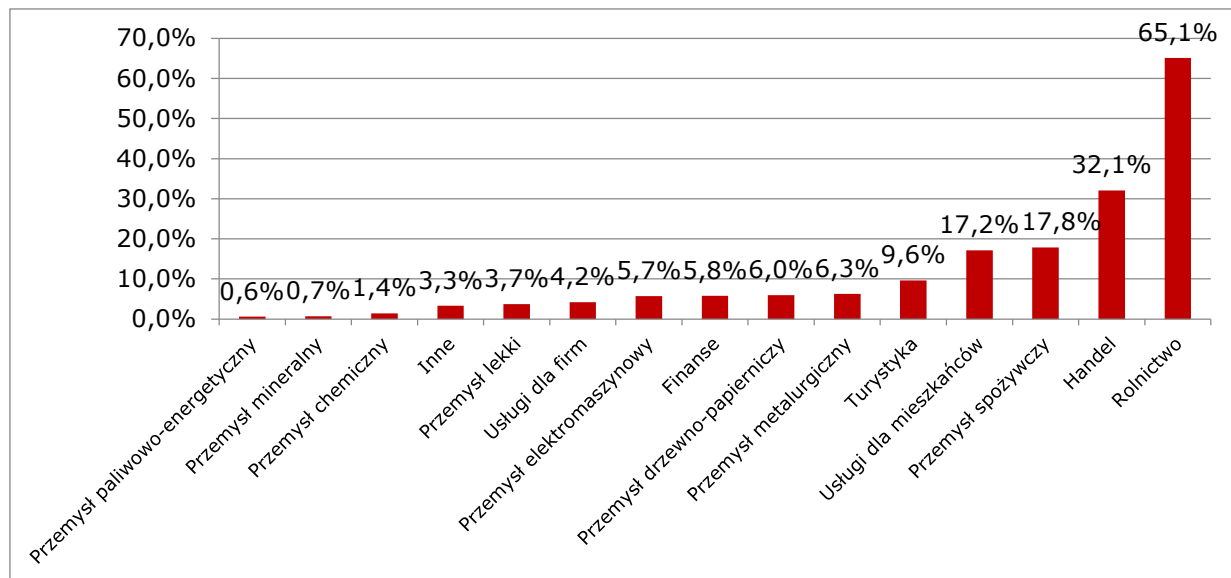
lp.	nazwa podmiotu	siedziba	liczba zatrudnionych	klasyfikacja działalności	branża
14.	Łambinowicka Fabryka Maszyn Celpa S.A	Katowice/Łambinowice	134 ²⁸	28.30.Z Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa 29.28.91.Z Produkcja maszyn dla metalurgii 30.28.92.Z Produkcja maszyn dla górnictwa i do wydobywania oraz budownictwa	przemysł maszynowy
15.	PHU Agro-As sp. j.	Grodków	126	50.5 Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych 51.51.2 Sprzedaż hurtowa paliw ciekłych i produktów pochodnych 51.55.3 Sprzedaż hurtowa pestycydów i środków agrochemicznych	rolno-spożywcza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od gmin i powiatów

Specjalizacja OF PN2020 była również przedmiotem badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania. Większość badanych mieszkańców OF PN2020 uznała, że ich miejscowości zamieszkania specjalizują się w rolnictwie. Wskazało tak blisko 2/3 respondentów (65,1%), natomiast kolejna specjalizacja, czyli handel, została wybrana przez niespełna 1/3 badanych (32,1%). Przemysł spożywczy i usługi dla mieszkańców wybrało około 17,5% badanych, natomiast turystykę tylko co dziesiąty (9,6%). Najmniej ankietowanych uznało swoją miejscowość za specjalizującą się w przemyśle paliwowo-energetycznym, mineralnym i chemicznym (poniżej 1%). Wyspecjalizowane usługi dla firm i finanse wybrało odpowiednio 4,2% i 5,6% respondentów, natomiast przemysł elektromaszynowy, metalurgiczny i drzewno-papierniczy wskazał co szesnasty mieszkaniec OF PN2020.

²⁸ <http://www.celpa.com.pl/web.n4?go=14>, [dostęp 08.04.2015]

Wykres 6. Specjalizacja gospodarek gmin członkowskich OF PN2020 w opinii mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość przedsiębiorstw działa w branżach określanych jako pozostała działalność usługowa i handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (kolejno 35% i 27,1%). Co najmniej jedno na dziesięć badanych przedsiębiorstw działa w sektorze budowlanym (11,1%). W pozostałych branżach nie funkcjonuje wiele przedsiębiorstw – ich liczba waha się od 0,2% do 3,0%.

Branżami stanowiącymi atuty OF PN2020, nawiązującymi do inteligentnych specjalizacji – wskazanych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego a także, wymienionymi w SIWZ dla niniejszego opracowania były: turystyka, usługi leczniczo-opiekuńcze, przemysł drzewny i leśnictwo, przemysł wydobywczy i przemysł rolno-przetwórczy. Ich znaczenie dla gospodarki regionu odzwierciedla procentowy udział podmiotów gospodarczych funkcjonujących w działach gospodarki z nimi związanych w liczbie przedsiębiorstw ogółem w 2013 roku. W ramach analizy na potrzeby niniejszej diagnozy dokonano porównania koncentracji podmiotów we wskazanych branżach w OF PN2020 oraz regionie i Polsce. W Polsce w 2013 roku działalnością turystyczną zajmowało się 3,44% przedsiębiorstw, w województwie opolskim udział ten był nieznacznie niższy niż w kraju oraz porównywanych województwach i wyniósł 3,21%. W powiatach nyskim i prudnickim jeszcze większy odsetek przedsiębiorstw zajmował się turystyką (odpowiednio 3,40% i 3,45%), a w głubczyckim – 2,34%. Pod względem liczby podmiotów turystycznych przodowały: Skoroszyce (4,73%), Otmuchów (4,47%) i Biała (4,33%). Relatywnie mało firm zajmuje się działalnością turystyczną w Korfantowie (1,47%), Branicach (1,69%) i Głubczycach (1,96%).

Udział podmiotów świadczących usługi leczniczo-opiekuńcze w województwie opolskim (4,39%) jest niższy niż w pozostałych porównywanych województwach i mniejszy od średniej dla kraju wynoszącej 5,21%. W powiatach nyskim, prudnickim i głubczyckim odsetki podmiotów gospodarczych świadczących takie usługi są zbliżone do średniej wojewódzkiej i wynoszą odpowiednio: 4,02%, 4,25% i 4,31%. Na tym tle wyróżniają się

Branice, Korfantów i Prudnik, gdzie wartości są wyższe od średniej dla kraju i wynoszą odpowiednio 8,15%, 5,70% i 5,35%, a także Lubrza i Kietrz z udziałami nieprzekraczającymi 2% (odpowiednio 0,78% i 1,32%).

W Polsce 2,03% przedsiębiorstw zajmuje się przemysłem drzewnym i leśnictwem. To wynik wyższy niż w województwach dolnośląskim i śląskim (odpowiednio 1,69% i 1,53%), lecz niższy niż w opolskim (2,60%). Najwyższy udział podmiotów gospodarczych działających w tej branży odnotowano w 2013 roku w Lubrzy (5,84%), powiecie prudnickim (2,53%), powiecie nyskim (2,14%) i Korfantowie (4,41%). Natomiast w Paczkowie zaledwie 0,91% zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zajmowało się przemysłem drzewnym i leśnictwem.

W przemyśle wydobywczym przeważają duże podmioty, co jest spowodowane wysokimi barierami wejścia w postaci konieczności zakupu dużych powierzchniowo działek, drogiego sprzętu i uzyskania koncesji. Dlatego też przedsiębiorstwa działające w tej branży stanowiły w 2013 roku zaledwie setne części procentu ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. w województwie opolskim odsetek firm zajmujących się wydobywaniem kopalin wynosił 0,06% i był niemal dwukrotnie niższy od średniej dla kraju (0,11%) i województw dolnośląskiego i śląskiego (odpowiednio 0,12% i 0,11%). Na terenie OF PN2020 najwyższe udziały przedsiębiorstw wydobywczych odnotowano w Łambinowicach (0,37%), Głuchołazach (0,25%) i Kietrzu (0,11%), w pozostałych gminach członkowskich nie przekraczają one jednego promila.

Podczas gdy w Polsce w 2013 roku 2,55% podmiotów gospodarczych działało w branży rolno-przetwórczej, w województwie opolskim było to 3,75%. Na terenie OF PN2020 wyróżniały się Biała i Lubrza, gdzie co dziesiąte przedsiębiorstwo zajmowało się przetwórstwem spożywczym (odpowiednio 10,15% i 10,51%), oraz Korfantów (9,01%). Jedynie w Nysie udział takich podmiotów był niższy niż średnio w kraju i wyniósł 2,23%.

Tabela 6. Procentowy udział podmiotów gospodarczych działających w działach gospodarki związanych z branżami będącymi atutami OF PN2020 w liczbie przedsiębiorstw ogółem w 2013 roku

	turystyka	usługi lecniczo- -opiekuńcze	przemysł drzewny i leśnictwo	przemysł wydobywczy	przemysł rolno- -przetwórczy
Polska	3,44%	5,21%	2,03%	0,11%	2,55%
dolnośląskie	3,27%	4,87%	1,69%	0,12%	1,92%
śląskie	3,59%	4,99%	1,53%	0,11%	1,70%
opolskie	3,21%	4,39%	2,60%	0,06%	3,75%
Grodków	2,32%	4,34%	2,62%	0,00%	6,25%
powiat nyski	3,40%	4,02%	2,14%	0,08%	3,87%
Głuchołazy	4,10%	4,06%	2,05%	0,25%	3,40%
Korfantów	1,47%	5,70%	4,41%	0,00%	9,01%
Łambinowice	2,21%	2,39%	2,76%	0,37%	7,73%
Nysa	3,18%	4,64%	1,91%	0,03%	2,23%
Otmuchów	4,47%	2,36%	1,85%	0,08%	6,15%
Paczków	3,27%	3,27%	0,91%	0,00%	3,50%
Skoroszyce	4,73%	2,80%	3,66%	0,00%	7,96%
powiat prudnicki	3,45%	4,25%	2,53%	0,02%	5,93%
Biała	4,33%	2,98%	3,38%	0,00%	10,15%
Lubrza	3,11%	0,78%	5,84%	0,00%	10,51%
Prudnik	3,26%	5,35%	2,13%	0,04%	2,88%
powiat głubczycki	2,34%	4,31%	1,72%	0,05%	5,88%

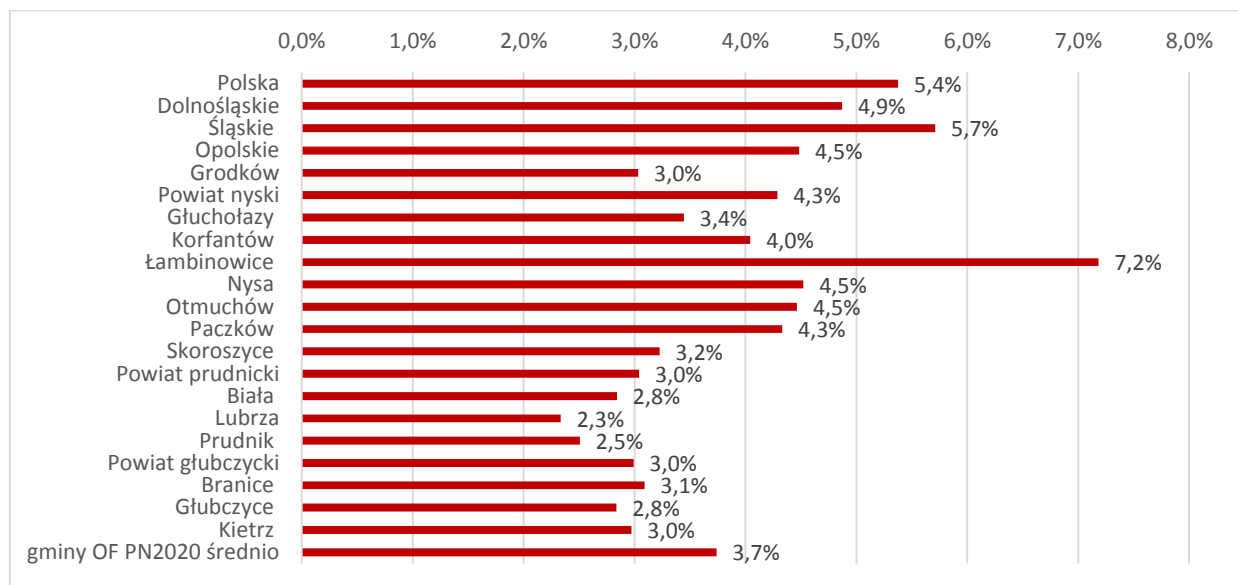
	turystyka	usługi lecniczo- -opiekuńcze	przemysł drzewny i leśnictwo	przemysł wydobywczy	przemysł rolno- -przetwórczy
Branice	1,69%	8,15%	2,25%	0,00%	7,02%
Głubczyce	1,96%	5,19%	2,01%	0,04%	3,97%
Kietrz	2,53%	1,32%	1,21%	0,11%	7,60%
gminy OF PN2020 średnio	3,13%	4,23%	2,14%	0,06%	4,29%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020, s. 110-113

4.4. Innowacyjność przedsiębiorstw w OF PN2020

Obszar OF PN2020 charakteryzuje się stosunkowo niską innowacyjnością przedsiębiorstw – na podstawie danych GUS na obszarze OF PN2020 zidentyfikowano 824 przedsiębiorstw z branż wysokiej i średniej techniki (zgodnie z klasyfikacją NCBIr²⁹). Reprezentowane sektory to np. działalność związana z oprogramowaniem, przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność, przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność. Przedsiębiorstwa działające w branżach wysokiej i średniej techniki stanowiły 3,7% wszystkich podmiotów gospodarczych działających na tym obszarze. Było to mniej niż średnio w Polsce (5,4%) oraz województwie opolskim (4,5%). Udział podmiotów z branży wysokiej i średniej techniki w poszczególnych gminach OF PN2020 i jednostkach porównawczych przedstawia wykres poniżej.

Wykres 7. Liczba przedsiębiorstw wysokiej i średniej techniki w gminach OF PN2020 w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

²⁹http://www.ncbir.pl/download/gfx/ncbir/pl/defaultaktualnosci/435/1305/1/lista_branzy_z_zakresu_wysokich_i_srednio-wysokich_technologii_1.xls [dostęp 22.12.2014]

Na obszarze OF PN2020 działa grupa przedsiębiorstw wyróżniających się wysoką innowacyjnością na tle regionu i kraju. W analizach przeprowadzonych na potrzeby Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego zidentyfikowano jako najbardziej innowacyjne firmy regionu następujące podmioty³⁰:

- **Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Otmuchów” SA**, Otmuchów, branża rolno-spożywcza, innowacyjne technologie w produkcji cukierniczej,
- **Galmet sp. z o.o.**, Głubczyce, branża budowlana i energetyczna, innowacyjne produkty grzewcze,
- **Zakład Cukierniczy „Wacusz” sp. j. Z. Marek C. Woźniak**, Nysa, branża rolno-spożywcza, innowacyjne technologie produkcji cukierniczej, zastrzeżony znak towarowy na własne produkty,
- **Fireshop.pl**, Grodków, branża budowlana, nowe produkty w zakresie bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej, innowacyjne w skali krajowej i europejskiej,
- **F.U.H. „Nowak” Marcin i Aneta Nowak s.c.**, Biała, branża budowlana, innowacyjne usługi budowlane, inwestycje w technologie produkcyjne i informatyczne.

Analiza aktywności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej przy wykorzystaniu funduszy Unii Europejskiej w latach 2007-2013 wykazała łącznie 43 projekty innowacyjne, zrealizowane przez przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie OF PN2020, o wartości ponad 166 mln zł. Wśród beneficjentów, oprócz przedsiębiorstw wskazanych powyżej, wyróżniają się:

- **Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „Alsecco” spółka z o.o.**, Nysa, branża budowlana, innowacyjne rozwiązania w zakresie produkcji stolarki okiennej i drzwiowej,
- **Dagny Sp. z o.o.**, Nysa, branża rolno-spożywcza, innowacyjne technologie produkcji cukierniczej,
- **Nutrogenica Bożek Zuzanna**, Biała, branża rolno-spożywcza, innowacyjne technologie produkcji wód mineralnych.

Najwyższym poziomem innowacji w OF PN2020 charakteryzują się branże stanowiące specjalizacje tego obszaru – rolno-spożywcza oraz budowlana.

Jednocześnie w OF PN2020, podobnie jak w całym województwie opolskim, pomimo intensywnego rozwoju edukacji w ostatnich kilkunastu latach istota tego zasobu, czyli liczba osób z wykształceniem wyższym pracujących dla nauki i techniki, jest jedną z najniższych w Polsce. Niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób z wykształceniem wyższym, relatywnie niska przedsiębiorczość mieszkańców i niewystarczająca liczba inwestycji,

³⁰ RIS WO 2020 oraz <http://oris.opolskie.pl/firma/id,100.html> [dostęp 24.12.2014].

zwłaszcza innowacyjnych, stanowią istotną barierę rozwojową. W województwie opolskim nie odnotowano jeszcze znaczącego sukcesu w dziedzinie podejmowania prób prowadzenia działalności gospodarczej, bazującej na wynikach własnych badań naukowych, czyli w działalności tzw. *spin-off*³¹.

---

³¹ RIS WO 2020.

4.5. Instytucje Otoczenia Biznesu

Na terenie OF PN2020 działają liczne instytucje otoczenia biznesu (IOB) wspierające działanie i innowacyjność przedsiębiorców z regionu. W tabeli zestawiono aktywne IOB z terenu OF PN2020.

Tabela 7. Instytucje otoczenia biznesu

nazwa	założyciel/ właściciel	obszar działania	oferta	wyposażenie / budynki	prowadzone projekty
Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych przy PWSZ w Nysie	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie	Pomoc w realizacji planów związanych z założeniem własnej firmy, udzielenie wsparcia przedsiębiorcom działającym już na rynku oraz działania mające zaowocować nowymi i ulepszonymi usługami	Doradztwo, szkolenia i kursy, ekspertyzy i opinie	brak danych	Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych przy PWSZ w Nysie powstało na podstawie projektów: 1. Projekt „Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych przy PWSZ w Nysie”. Poddziałanie RPOP.01.01.01 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu; 2. Projekt „Zakup urządzeń i niezbędnego wyposażenia do świadczenia nowych usług dla biznesu przez Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych przy PWSZ w Nysie”

nazwa	założyciel/ właściciel	obszar działania	oferta	wyposażenie / budynki	prowadzone projekty
Regionalny Inkubator Przedsiębiorczości w Prudniku	Agencja Promocji i Rozwoju Gminy Prudnik	Pomoc nowo powstałej firmie w osiągnięciu dojrzałości i zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku	Wynajem powierzchni biurowych, magazynowych, wynajem wyposażenia biurowego i komputerowego, zapewnienie obsługi administracyjnej, udostępnienie infrastruktury informacyjnej (faks, ksero, komputer itp.), doradztwo prawno-podatkowe, szkolenia, indywidualne konsultacje, pomoc w pozyskaniu kapitału na dalszy rozwój	Obiekt przy ul. Plac Zamkowy 2 – powierzchnia 1514,62 m ² Obiekt przy pl. Wolności 6, powierzchnia 572,96 m ²	Regionalny Inkubator Przedsiębiorczości w Prudniku powstał na podstawie projektu pt. "Stworzenie Regionalnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Prudniku", który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1.1. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013
Izba Rzemieślnicza w Opolu	Związek Rzemiosła Polskiego	Ochrona i wspieranie rozwoju rzemiosła, reprezentowanie zrzeszonych organizacji wobec organów władzy i administracji, opracowywanie opinii na temat sytuacji rzemiosła, tworzenie warunków sprzyjających promocji rzemiosła, organizowanie szkoleń oraz egzaminów kwalifikacyjnych	Usługi doradcze (np. z zakresu prawa, podatków, BHP), organizacja udziału przedstawicieli rzemiosła w targach i wystawach, a także konferencjach i sympozjach, działalność informacyjna i promocyjna na rzecz zakładów rzemieślniczych, wspieranie współpracy między zakładami rzemieślniczymi a innymi podmiotami gospodarczymi, organizacja kursów, szkoleń i seminariów (pedagogicznych, komputerowych, kwalifikacyjnych, doskonalących w zawodzie, BHP), przeprowadzanie egzaminów oraz potwierdzanie kwalifikacji zawodowych (tytuły czeladnika i mistrza)	brak danych	Projekt pn. „Przebudowa budynku Izby Rzemieślniczej w Opolu w celu utworzenia Inkubatora Przedsiębiorczości przy Branżowym Centrum Biznesu”

nazwa	założyciel/ właściciel	obszar działania	oferta	wyposażenie / budynki	prowadzone projekty
Nyska Regionalna Izba Gospodarcza		Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości	Integracja przedsiębiorców, wspieranie działalności przedsiębiorstw	brak danych	brak

Źródło: opracowanie własne

Oferta instytucji otoczenia biznesu w OF PN2020 jest zróżnicowana i skierowana zarówno do nowych przedsiębiorców, jak i podmiotów poszukujących wsparcia w zakresie innowacji.

4.6. Rolnictwo

Rolnictwo stanowi jedną z ważniejszych dziedzin gospodarki na terenie OF PN2020. Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy zapewniają około 1/4 wszystkich miejsc pracy na lokalnym rynku. Wysoka pozycja konkurencyjna opolskiego rolnictwa jest atutem regionu. Rozwój rolnictwa w województwie i OF PN2020 wspierają optymalne warunki do produkcji roślinnej, wysoka kultura rolna, dobre wyposażenie w techniczne środki do produkcji, a także korzystne warunki przyrodniczo-glebowe, będące podstawą dla intensywnej produkcji rolnej.

W Polsce w 2010 roku było 2 227 613 gospodarstw rolnych, z czego ponad 2/3 stanowią gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha. W województwie opolskim było mniej gospodarstw (44 811) niż w porównywanym województwach dolnośląskim i śląskim (odpowiednio 105 659 i 154 323), jednak blisko 1/3 z nich (14 461) leży na terenie OF PN2020 (powiatów nyskiego, głubczyckiego i prudnickiego oraz gminy Grodków). Najwięcej gospodarstw odnotowano na terenie powiatu nyskiego (6802), prawie tyle, co w pozostałych powiatach łącznie (3145 w prudnickim i 3768 w głubczyckim).

W 2010 roku nieznacznie przeważały liczebnie gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha, co szczególnie wyraźnie można zaobserwować w Grodkowie (96 gospodarstw do 1 ha, czyli 13% ogółu gospodarstw, i 650 powyżej 1 ha, czyli 87% ogółu) oraz w powiecie prudnickim (866 i 2279 gospodarstw, co stanowiło odpowiednio 28% i 72% ogółu). Małe gospodarstwa przeważają w Nysie (gdzie gospodarstwa powyżej 1 ha stanowiły jedynie 34% ogółu), Kietrze (odpowiednio 46%), Głuchołazach (49%), Paczkowie (50%) i Branicach (49%).

Na tle OF PN2020, kraju i województwa wyróżniają się gminy Biała i Grodków, gdzie przeważają gospodarstwa o powierzchni 5 ha i więcej. W Białej stanowią one 60% ogólnej liczby gospodarstw rolnych, natomiast 46,3% gospodarstw przekracza powierzchnię 10 ha, a 34,5% – 15 ha. W Grodkowie powierzchnią nie mniejszą niż 5 ha może się pochwalić 56,8% gospodarstw, 37,4% zajmuje 10 i więcej ha, a 24,8% co najmniej 15 ha.

Tabela 8. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku

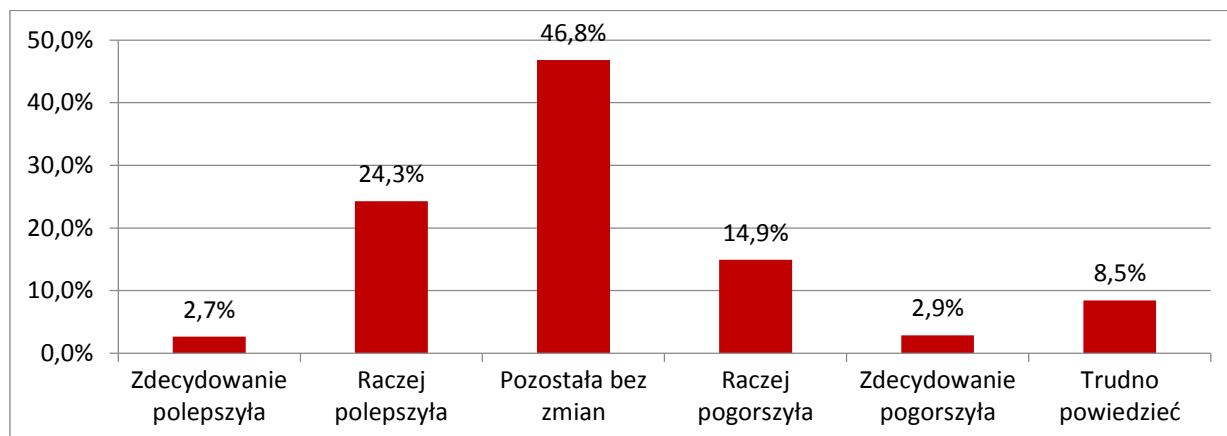
	Ogółem	do 1 ha włącznie	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15 ha i więcej
Polska	2 277 613	715 008	861 791	351 742	152 343	196 729
dolnośląskie	105 659	42 865	32 408	13 518	6167	10 701
śląskie	154 323	81 324	56 172	10 312	3018	3497
opolskie	44 811	16 398	12 979	5852	3046	6536
Grodków	746	96	226	145	94	185
powiat nyski	6802	3235	1695	743	323	806
Głucholazy	1130	584	375	78	30	63
Korfantów	828	282	214	120	51	161
Łambinowice	464	157	154	74	19	60
Nysa	1783	1173	348	103	54	105
Otmuchów	585	115	195	94	51	130
Paczków	665	335	148	98	28	56
Skoroszyce	504	189	112	69	44	90
powiat prudnicki	3145	866	752	459	294	774
Biała	938	173	202	129	110	324
Lubrza	387	88	113	70	19	97
Prudnik	703	214	254	103	47	85
powiat głubczycki	3768	1796	842	444	234	452
Branice	747	376	166	81	49	75
Głubczyce	1760	846	393	213	102	206
Kietrz	948	515	200	96	45	92
gminy OF PN2020 łącznie	12 188	5143	3100	1473	743	1729

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.7. Ocena sytuacji gospodarczej i plany przedsiębiorstw w OF PN2020

Mieszkańcy, którzy brali udział w badaniu PAPI w sprawie oceny sytuacji gospodarczej miasta/gminy w zakresie ostatnich dwóch lat, najczęściej wskazywali wariant „pozostał bez zmian” (blisko 47%). Niemniej jednak należy zauważyć, że wśród pozostałych odpowiedzi większość stanowiły oceny pozytywne (łącznie 27%). Należy dodać, że największy odsetek ocen pozytywnych odnotowano na terenie gminy Prudnik w powiecie prudnickim (57%) oraz gminy Branice w powiecie głubczyckim.

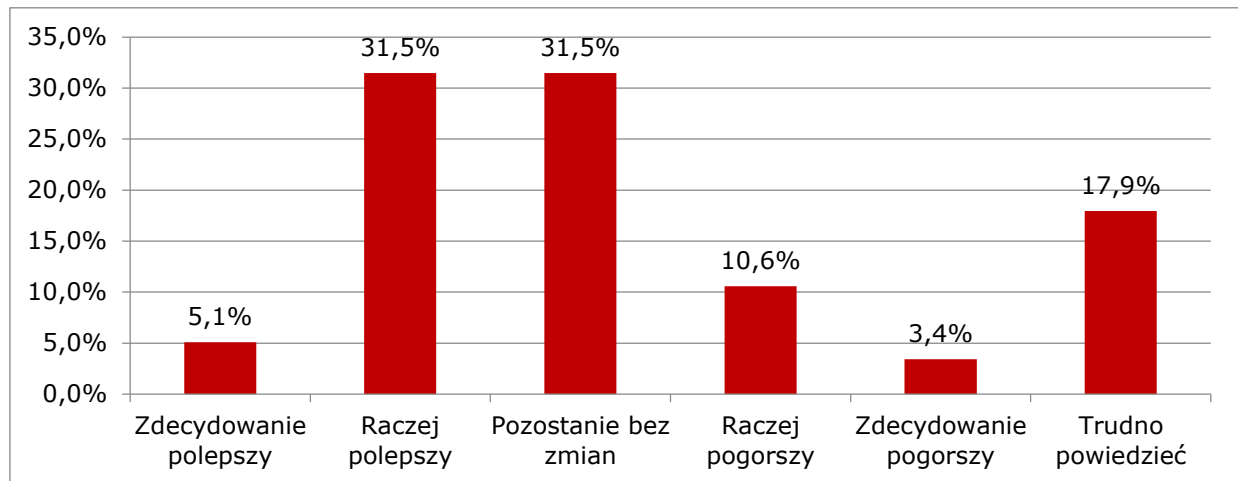
Wykres 8. Opinie mieszkańców nt. zmiany sytuacji gospodarczej w miejscowości zamieszkania w latach 2013-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przyszłość swojej miejscowości mieszkańcy OF PN2020 widzą w jaśniejszych barwach. Wprawdzie 17,9% nie jest w stanie jej przewidzieć, jednak taki sam odsetek respondentów – po 31,5% – jest zdania, że sytuacja gospodarcza raczej się polepszy lub pozostanie bez zmian. Jeden na 10 badanych (10,6%) jest zdania, że w ciągu najbliższych dwóch lat stan gospodarki miejscowości ich zamieszkania raczej się pogorszy. W stosunku do oceny bieżącej sytuacji gospodarczej więcej przepytanych wyraża zdecydowane sądy – na poprawę liczy 5,1%, a na pogorszenie 3,4%.

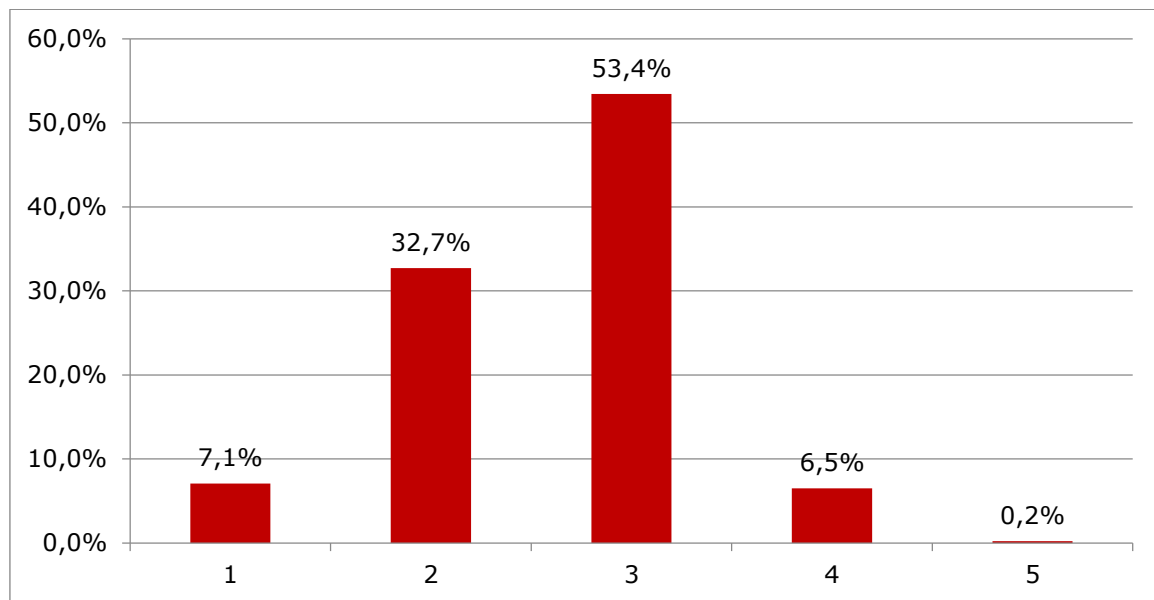
Wykres 9. Opinie mieszkańców nt. przewidywanej zmiany sytuacji gospodarczej w miejscowości zamieszkania w latach 2013-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badaniom ankietowym poddano także przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie OF PN2020. Ponad połowa z nich ocenia obecną sytuację gospodarczą w swoim mieście/gminie jako średnią, dając ocenę 3 w pięciostopniowej skali (53,4%). Ocenę najwyższą dało zaledwie 2 respondentów na 1000 (0,2%), a ocenę 4 mniej niż 7 na 100 pytanym (6,5%). Ocenę najniższą sytuacji gospodarczej dało około 7 na 100 respondentów (7,1%), a ocenę 2 prawie 1/3 pytanym (32,7%).

Wykres 10. Ocena obecnej sytuacji gospodarczej w mieście/gminie dokonana przez przedsiębiorców w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą

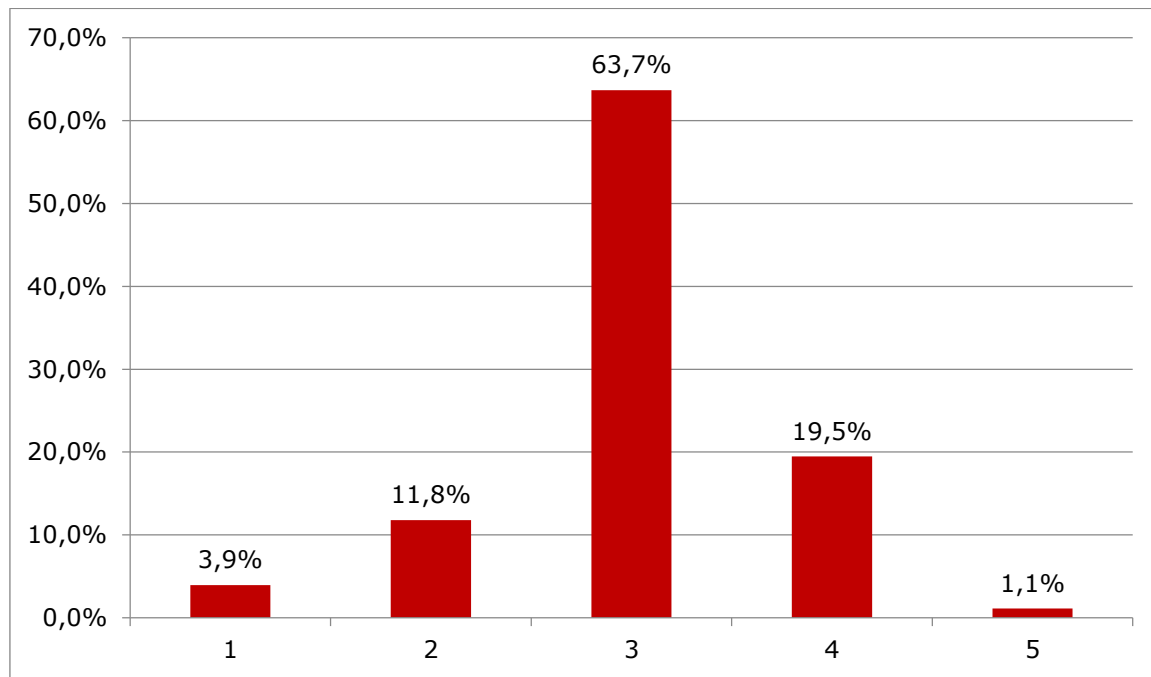

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badani w zdecydowanej większości ocenili obecną sytuację swojego przedsiębiorstwa jako średnią, dając ocenę 3 (63,7%). Co piąty przedsiębiorca ocenił sytuację przedsiębiorstwa dobrze i bardzo dobrze, dając ocenę 4 (19,5%) lub 5 (1,1%). Czterech na 100 przedsiębiorców oceniło swoją sytuację bardzo źle (3,9%). Jeden na 10 dał ocenę 2, oceniając swoją sytuację jako złą (11,8%).

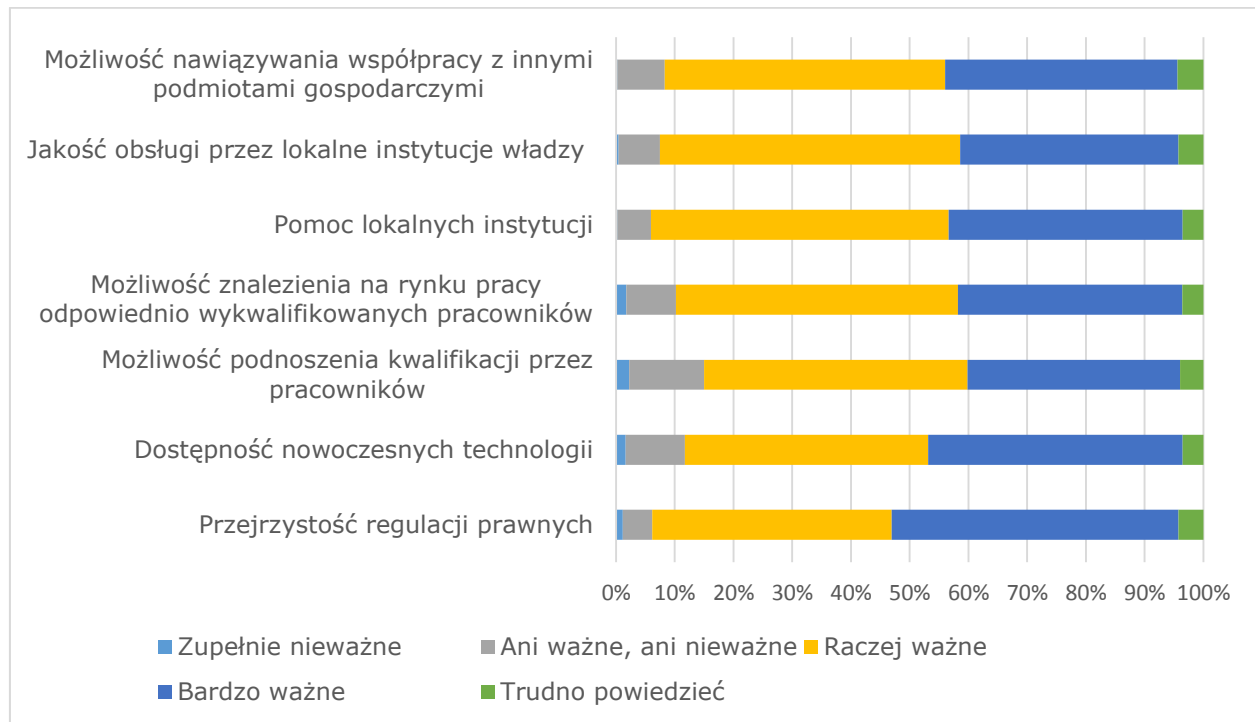
Wykres 11. Ocena obecnej sytuacji własnego przedsiębiorstwa w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość respondentów oceniła wszystkie wymienione poniżej elementy otoczenia jako raczej ważne i bardzo ważne z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorstwa. Prawie połowa respondentów wskazała jako najważniejszy element przejrzystość regulacji prawnych (48,1%). Pomoc lokalnych instytucji i jakość ich obsługi zostały uznane za czynniki raczej ważne przez połowę respondentów (49,9%). Mniej niż 2 na 100 respondentów uznało za zupełnie nieważną możliwość znalezienia na rynku pracy wykwalifikowanych pracowników (2,1%) i możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników (1,7%).

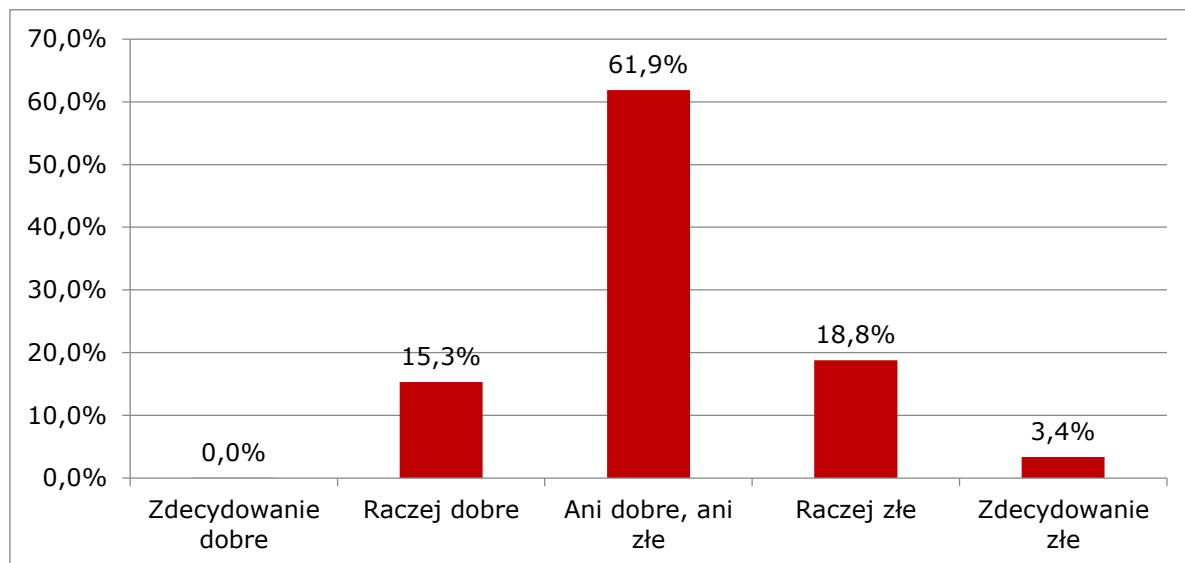
Wykres 12. Ocena jak ważne dla rozwoju przedsiębiorstwa są następujące elementy jego otoczenia (gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość badanych oceniła warunki do prowadzenia działalności na terenie miasta/gminy jako średnie (61,9%). Warunki jako zdecydowanie dobre i raczej dobre oceniło zaledwie 16 na 100 pytanym. Co piąty respondent oceniał je jako raczej złe (18,8%). Najgorszą ocenę warunkom do prowadzenia działalności wystawiło mniej niż 4 respondentów na 100 (3,4%).

Wykres 13. Ocena warunków do prowadzenia własnej działalności gospodarczej na terenie gminy/miasta dokonana przez przedsiębiorców

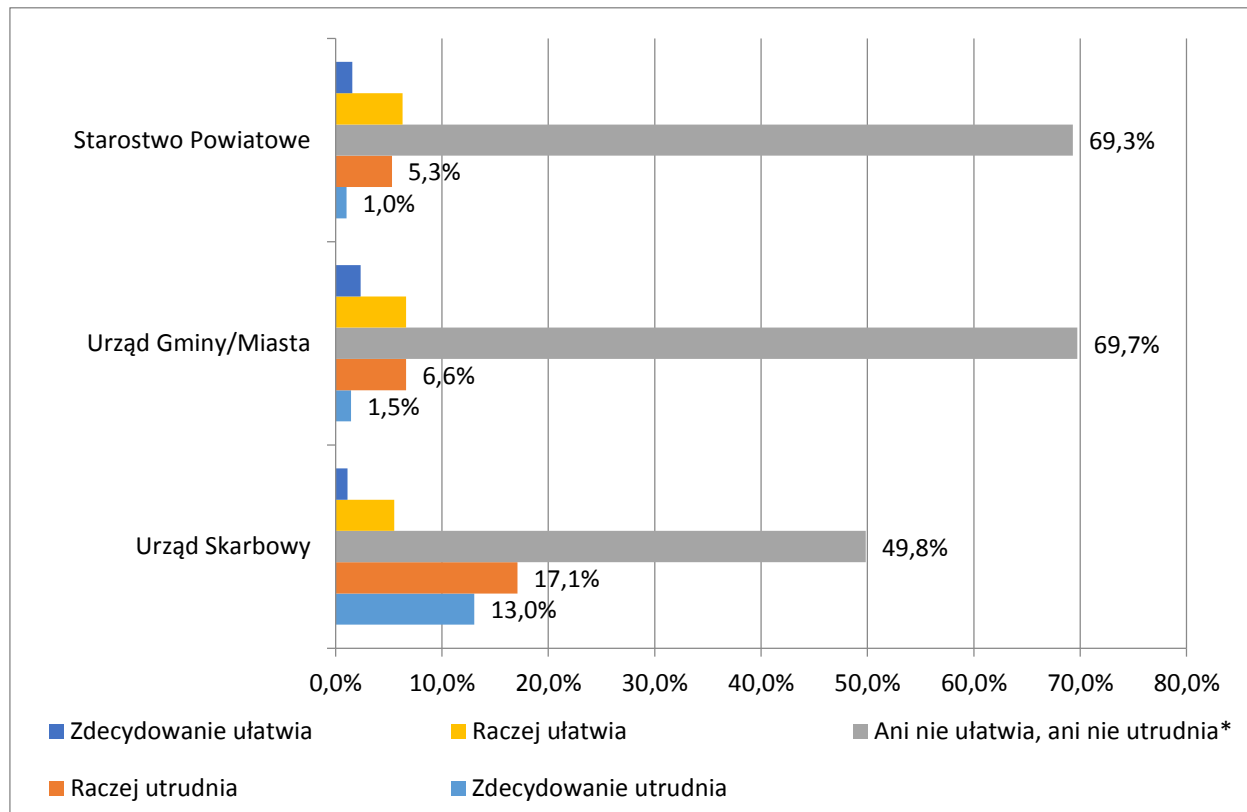
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość pytaných (od 49,8% do 69,7%) uważa, że starostwa powiatowe, urzędy gmin/miast i urzędy skarbowe nie ułatwiają ani nie utrudniają prowadzenia działalności gospodarczej.

Zaledwie 6 na 100 pytaných (6,3%) uznaje, że starostwa powiatowe utrudniają prowadzenie działalności. Z kolei jako organ ułatwiający oceniło je 8 na 100 osób (7,9%). Podobnie oceniono urzędy gminy/miast – za ułatwiające działalność uznało je 9 badanych na 100 (9%), a za utrudniające – 8 na 100 (8,1%).

Jedna trzecia respondentów oceniła, że urząd skarbowy raczej utrudnia (17,1%) lub zdecydowanie utrudnia (13,0%) prowadzenie działalności gospodarczej. Niewielu respondentów uważa, że urząd ten raczej ułatwia (5,5%) lub zdecydowanie ułatwia (1,1%) działalność.

Wykres 14. Ocena wpływu poszczególnych instytucji publicznych na prowadzenie działalności gospodarczej dokonana przez przedsiębiorców

Dane na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na to, że wskazania osób, które nie mają opinii na temat danej instytucji, nie zostały uwzględnione.

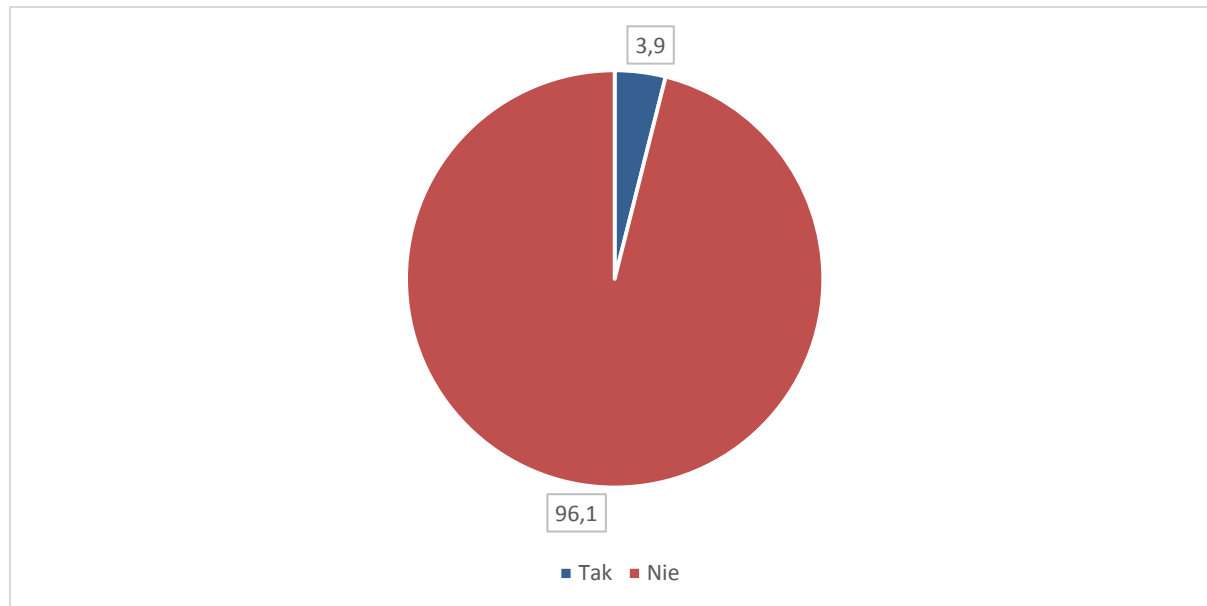
* Oryginalna odpowiedź udzielana przez respondentów brzmiała „ani utrudnia, ani nie utrudnia”.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość pytaných (96,1%) nie planuje w najbliższym czasie poszerzenia zakresu swojej działalności.

Większość przedsiębiorstw, które planują poszerzenie swojej działalności pod względem terytorialnym, planuje to zrobić poprzez otwarcie nowego punktu sprzedaży czy też nowego salonu. Niektóre z nich planują ekspansję na rynki zagraniczne, ale jest to zależne od sytuacji na rynku i otrzymania ewentualnych dofinansowań. Podobnie jak rozszerzenie obszaru terytorialnego, zwiększenie obszaru branżowego (nowe produkty/usługi) jest zależne od sytuacji na rynku i otrzymanych dofinansowań.

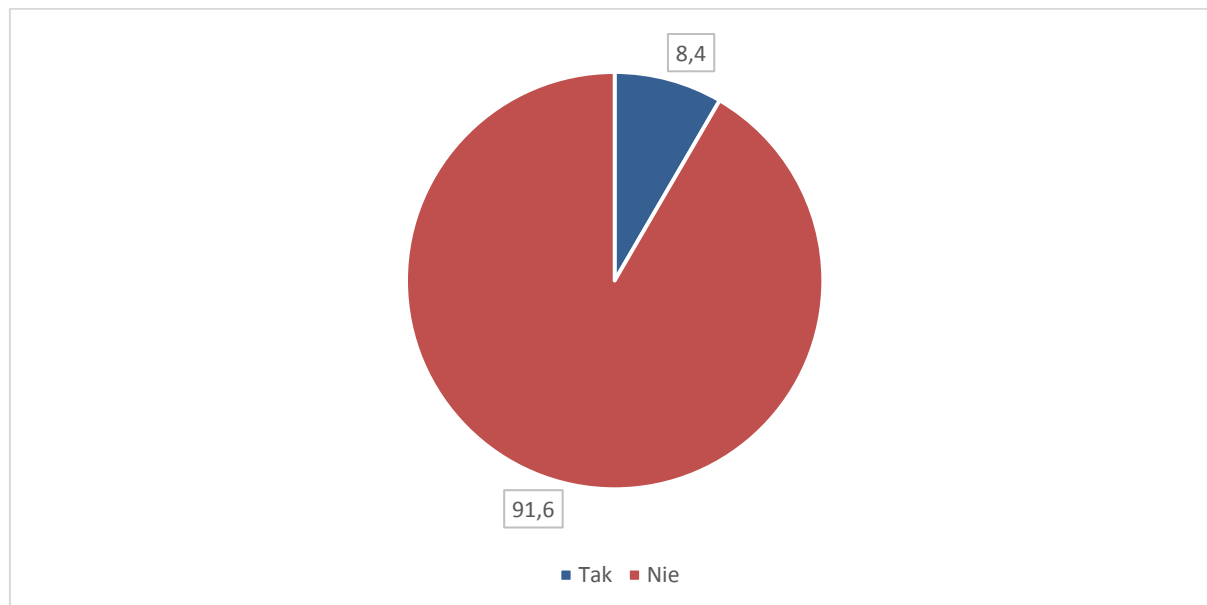
Wykres 15. Plany rozszerzenia zakresu działalności przez przedsiębiorstwo w najbliższym czasie (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość przedsiębiorstw nie planuje inwestycji w ciągu najbliższych 12 miesięcy (91,6%).

Wykres 16. Planowane inwestycje przedsiębiorstw w okresie najbliższych 12 miesięcy (%)

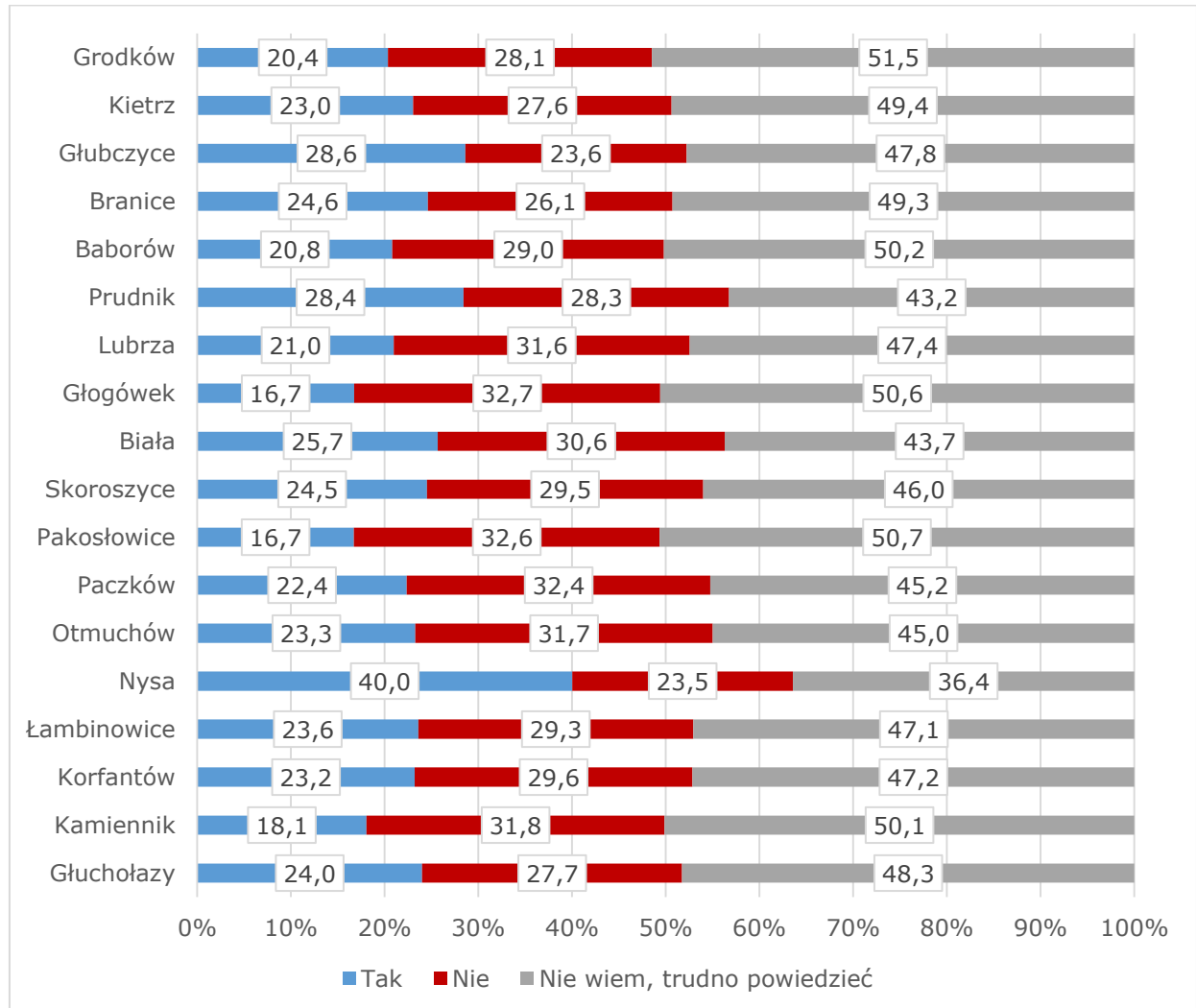
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Czterech na dziesięciu przedsiębiorców biorących udział w badaniu obsługuje klientów z Nysy (40%). Przeciętnie około 1/4 klientów pochodzi z gmin powiatów członkowskich

OF PN2020 lub Grodkowa. Najmniejszy odsetek obsługiwanych klientów pochodzi z miejscowości Głogówek i Pakosławice (16,7%).

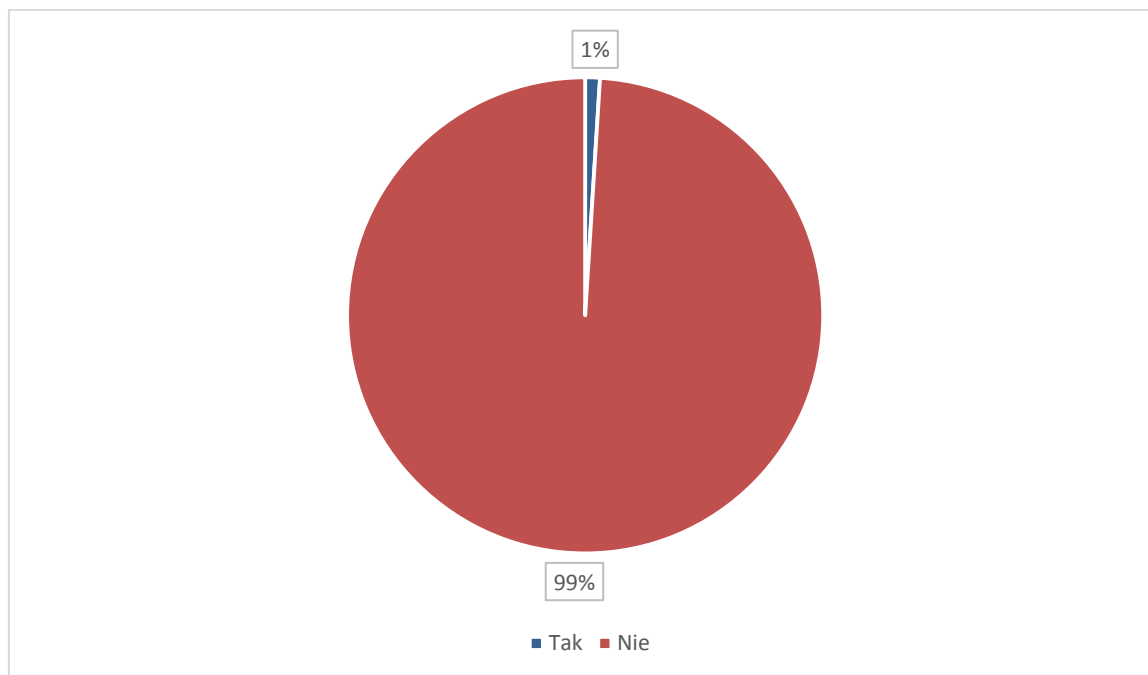
Wykres 17. Obszary, z których przedsiębiorstwo obsługuje klientów (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość (99%) pytanym nie planuje utworzenia nowych oddziałów lub przeniesienia firmy do innego miasta. Tym samym osoby planujące takie działania stanowiły zaledwie 1% ogółu badanych.

Wykres 18. Plany utworzenia nowych oddziałów lub przeniesienia firmy do innego miasta/innej gminy w najbliższym czasie

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Według ponad połowy respondentów czynnikiem, który zasługuje na szczególną uwagę ze strony władz lokalnych, jest wsparcie lokalnych przedsiębiorców (56%). Równie istotne są drogi (47%). Czterech na 10 respondentów wśród dziedzin, które powinny zwrócić uwagę władz lokalnych, wskazywało również ochronę zdrowia i bezpieczeństwo publiczne (38%). Najbardziej wskazywane elementy to Internet (4%) oraz sport i rekreacja (8%).

Wykres 19. Dziedziny funkcjonowania gminy zasługujące na szczególną uwagę ze strony władz lokalnych*

* Wskazania nie sumują się do 100%, ponieważ możliwe było dokonanie trzech wskazań.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

4.8. Atrakcyjność inwestycyjna OF PN2020

Od 2008 roku przygotowywane są raporty na temat atrakcyjności inwestycyjnej polskich regionów. W ramach raportu poświęconego województwu opolskiemu została opracowana również analiza zróżnicowania wewnętrznego tego obszaru pod kątem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej, która oznacza zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych wpływających na osiągnięcie celów przez inwestorów.

Pod uwagę zostały wzięte następujące grupy czynników:

- rynek pracy – ocena możliwości pozyskania pracowników oraz kosztów zatrudnienia,
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną – przygotowanie terenów inwestycyjnych w zakresie podstawowych elementów technicznych (instalacje przesyłowe wody, gazu i prądu oraz urządzenia ochrony środowiska),
- wyposażenie w infrastrukturę społeczną – jakość życia mieszkańców wpływająca na rozwój kapitału ludzkiego (edukacja, służba zdrowia, obiekty sportowo-rekreacyjne, technologie informacyjne),
- sytuacja rynkowa – ocena chłonności rynku,

- uwarunkowania przyrodnicze – czynniki wpływające na potencjał turystyczny i jakość życia mieszkańców.

Poszczególnym jednostkom terytorialnym przyznana została ocena od A (najwyższa) do F (najniższa). Trzy powiaty należące do OF PN2020 nie należą do najatrakcyjniejszych w województwie. Powiat nyski otrzymał ocenę D, dwa pozostałe zaś E.

Tabela 9. Ocena potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów OF PN2020

powiat	potencjalna atrakcyjność inwestycyjna
nyski	D
prudnicki	E
głubczycki	E

Źródło: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014. Województwo opolskie*

Większe jest natomiast zróżnicowanie ocen przyznanych gminom województwa opolskiego. Najwyższą ocenę A przyznano gminie Prudnik, kolejne dwie gminy – Grodków i Nysa – otrzymały ocenę B. Za najmniejszą została uznana potencjalna atrakcyjność inwestycyjna Lubrzy (F). Największa grupa gmin otrzymała ocenę D.

Tabela 10. Ocena potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin OF PN2020

gmina	potencjalna atrakcyjność inwestycyjna
Grodków	B
Nysa	B
Paczków	C
Otmuchów	D
Głuchołazy	C
Korfantów	D
Łambinowice	D
Skoroszyce	D
Biała	E
Lubrza	F
Prudnik	A
Branice	E
Głubczyce	C
Kietrz	D

Źródło: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014. Województwo opolskie*

Poza dokonaniem oceny ogólnej twórcy raportu wskazali również na jednostki terytorialne wyróżniające się ponadprzeciętną atrakcyjnością dla wybranych sekcji PKD. Gminy Nysa, Głuchołazy, Prudnik, Głubczyce oraz Paczków otrzymały taką ocenę w zakresie sekcji: przemysł, handel oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Określono także potencjalną atrakcyjność inwestycyjną gmin dla gospodarki narodowej. Wśród gmin OF PN2020 najwyższą wartością tego wskaźnika charakteryzowały się gminy miejsko-wiejskie: Prudnik (0,232), Nysa (0,216) oraz Grodków (0,201)³².

O atrakcyjności inwestycyjnej decyduje również obsługa, na jaką mogą liczyć potencjalni inwestorzy ze strony jednostek samorządu terytorialnego. Jest ona tematem corocznego badania „Gmina na 5!” realizowanego przez Studenckie Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Analiz Regionalnych przy Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Badanie obejmuje ocenę witryn internetowych gmin oraz jakości odpowiedzi na wiadomość mailową, jaką mógłby sformułować potencjalny inwestor (technika tajemniczego klienta). W 2013 roku gminy Nysa oraz Prudnik znalazły się wśród nagrodzonych tytułem „Gmina na 5!” jako sprzyjające przedsiębiorcom³³.

Efektom funkcjonowania na terenie OF PN2020 specjalnych stref ekonomicznych było utworzenie 240 nowych miejsc pracy (w tym 188 w gminie Nysa w Wałbrzyskiej Strefie Ekonomicznej)³⁴.

Tereny inwestycyjne

Na obszarze OF PN2020 występują liczne tereny inwestycyjne typu greenfield dostępne do zagospodarowania. Łączna powierzchnia takich terenów wynosi 1149,8 ha, w danym momencie składa się na nią ponad 70 różnych działek dostępnych pod inwestycje. Blisko 25% z nich jest wyposażonych w podstawowe media (woda, prąd, kanalizacja), a w przypadku kolejnych 25% odległość od podstawowych mediów nie jest większa niż 250 m. Blisko 70% terenów inwestycyjnych jest położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o znaczeniu ponadlokalnym lub w bliskiej odległości od tych dróg, co świadczy o wysokiej dostępności komunikacyjnej tych terenów.

Oprócz dostępnych terenów typu greenfield na terenie OF PN2020 dostępne są także tereny pod inwestycje typu brownfield – czyli obszary zabudowane z możliwą zmianą funkcji lub zabudowy. Uzbrojenie tych terenów można uznać za bardzo dobre. Łączna powierzchnia obszarów zabudowanych z dostępnością pod nowe inwestycje wynosi 3,25 ha, składają się na nią cztery działki inwestycyjne. Wszystkie te tereny wyposażone są w podstawowe media (woda, prąd, kanalizacja), a trzy z nich posiadają dostęp do sieci gazowej.

W przypadku dostępności terenów inwestycyjnych dużą wagę przywiązuje się do dostępu do informacji na ich temat, co w przypadku OF PN2020 wymaga poprawy. Tylko część oficjalnych stron internetowych Partnerów zawiera aktualne szczegółowe informacje o dostępnych terenach inwestycyjnych wraz z punktem obsługi inwestora. Co więcej, bazy terenów inwestycyjnych udostępniane przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki nie są spójne i nie pokrywają się z informacjami dostępnymi na stronach internetowych samorządów.

³² H. Godlewska-Majkowska, A. Komo, M. Czernecki, M. Typa, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014 r. Województwo opolskie*, Warszawa 2015.

³³ <http://www.nysa.eu/aktualnosci/news/id/5127.html>.

³⁴ H. Godlewska-Majkowska, A. Komo, M. Czernecki, M. Typa, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014 r. Województwo opolskie*, Warszawa 2015.

Dostępność terenów inwestycyjnych pod potencjalne projekty rozwojowe należy określić jako wystarczającą. Mając na uwadze obecny poziom popytu oraz ocenę atrakcyjności inwestycyjnej OF PN2020 na tle województwa i kraju, dostępność takich terenów należy uznać za wysoką. W ramach wspólnych działań Partnerów warto przeanalizować możliwości przygotowania jednej wspólnej oferty inwestycyjnej wraz z jej obsługą i podjęciem efektywnych działań promocyjnych. Zagadnienia tego typu mogą być rozwinięte w ramach działań służących rozwojowi rynku pracy OF PN2020.

4.9. Podsumowanie i wnioski

Podsumowanie

Obszar OF PN2020 charakteryzuje się słabym poziomem rozwoju gospodarczego na tle kraju i regionu.

Na przestrzeni lat 2004-2013 na terenie OF PN2020 nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, jednak wartość ta we wszystkich jednostkach terytorialnych OF PN2020 (poza gminą Nysa) jest niższa od średniej krajowej. Największa dynamika wzrostu w analizowanym okresie została odnotowana w gminie Paczków.

Na terenie OF PN2020 znacząco przeważają mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, zaś ich udział w ogóle przedsiębiorstw na przestrzeni lat 2004-2013 jeszcze się zwiększył. Jeśli chodzi o przedsiębiorstwa duże (zatrudniające powyżej 250 osób) to na terenie OF PN2020 działają m. in. podmioty zajmujące się produkcją grzejników i kotłów centralnego ogrzewania, wyrobów cukierniczych czy mebli. Zdaniem większości badanych miejscowości ich zamieszkania specjalizują się w rolnictwie. Na terenie OF PN2020 znajduje się blisko 1/3 gospodarstw rolnych województwa opolskiego. Największą grupę stanowią gospodarstwa o wielkości od 1 do 5 ha. Branżami będącymi atutami OF PN2020 są przede wszystkim budownictwo i przemysł rolno-spożywczy. Walory turystyczne OF PN2020 sprawiają, że w przyszłości możliwy jest rozwój turystyki i usług leczniczo-opiekuńczych jako wiodących obszarów gospodarki.

Obszar OF PN2020 charakteryzuje się stosunkowo niską innowacyjnością przedsiębiorstw. Wartość nakładów inwestycyjnych dokonanych przez przedsiębiorstwa na jednego mieszkańca na terenie gmin OF PN2020 w latach 2004-2012 ulegała silnym zmianom, jednak cały czas pozostawała poniżej wartości wojewódzkich czy krajowych. Niższe niż w Polsce i województwie opolskim były również wartości środków trwałych. Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych nie należy spodziewać się znacznej dynamiki wzrostu. Tylko bardzo nieliczne z reprezentowanych w badaniu przedsiębiorstw planują w najbliższym czasie poszerzenie swojej działalności lub inwestycje. Zdecydowana większość nie planuje również utworzenia nowych oddziałów lub przeniesienia firmy do innego miasta.

Ankietowani przedsiębiorcy oceniali sytuację swoich firm jako średnią, podobnie oceniali warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w swojej gminie. Za najważniejszy element otoczenia przedsiębiorstwa uznali przejrzystość regulacji prawnych. Większość respondentów uważa, że Starostwa Powiatowe, Urząd Gminy/Miasta i Urząd Skarbowy nie ułatwiają, ani nie utrudniają prowadzenia działalności gospodarczej. Według respondentów władze powinny podejmować działania na rzecz wsparcia lokalnych przedsiębiorców.

Wnioski

Wspólne działania Partnerów OF PN2020 w obszarze gospodarki powinny koncentrować się na:

- wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców poprzez wdrażanie projektów zachęcających do tworzenia i rozwijania nowych przedsiębiorstw,
- wspieraniu organizacji otoczenia biznesu i ich usług,
- przyciąganiu inwestorów spoza obszaru, szczególnie działających w branżach innowacyjnych i mogących stać się inteligentnymi specjalizacjami OF PN2020,
- wspólnej promocji terenów inwestycyjnych i tworzeniu systemu spójnych zachęt dla inwestorów,
- budowaniu infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności biznesowej (uzbrajanie terenów inwestycyjnych, budowa infrastruktury drogowej i teleinformatycznej),
- wspólnej promocji walorów turystycznych OF PN2020, tworzeniu wspólnych produktów turystycznych,
- wspieraniu tworzenia klastrów w branżach będących atutami OF PN2020.

Metody działań i sposoby oraz przykładowe projekty powinny zostać wypracowane w trakcie kolejnego etapu realizacji Projektu w oparciu o planowane warsztaty i spotkania.

5. Kultura i rekreacja

Analiza sposobu zagospodarowania dostępnej infrastruktury w obszarze kultury i rekreacji ma duże znaczenie dla oceny stopnia wykorzystania potencjału OF PN2020. Poza samą dostępnością infrastruktury konieczne jest również sprawdzenie czy oferta kulturalna i rekreacyjna spełnia oczekiwania mieszkańców. Ważna w tym zakresie jest także aktywność organizacji pozarządowych działających na obszarze PN2020.

W poniższym rozdziale zostaną przeanalizowane dane liczbowe dotyczące infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz bazy lokalowej, którą dysponują instytucje kultury. Do oceny dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych zostaną wykorzystane wyniki badań ankietowych oraz przeprowadzonych wywiadów indywidualnych i grupowych.

Uzupełnieniem umieszczonych w rozdziale analiz będą informacje i opinie przedstawione podczas spotkań warsztatowych oraz badań fokusowych, gdzie omówiony zostanie stan techniczny bazy sportowej, będą określone słabe i mocne strony w tym zakresie oraz stopień spełnienia potrzeb mieszkańców w zakresie rozwoju fizycznego i spędzania wolnego czasu.

W badaniu ankietowym PAPI wśród mieszkańców OF PN2020 50% respondentów odpowiedziało, że w ostatnich latach stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej uległ poprawie. Co więcej, 56% ankietowanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że infrastruktura sportowa na terenie ich gminy jest na dobrym poziomie, a zaledwie 13% ankietowanych mieszkańców i 8% ankietowanych przedsiębiorców wskazało, że sport i rekreacja zasługują na szczególną uwagę ze strony władz gminy. Natomiast w badaniu CAWI aż 68% respondentów wskazało, że infrastruktura poprawiła się w ostatnich latach, a blisko 50% ocenia stan infrastruktury pozytywnie.

Badanie fokusowe potwierdziło pozytywną ocenę infrastruktury sportowej. Wśród zdiagnozowanych problemów znalazły się niezadowolająca dostępność obiektów sportowych (np. zbyt krótkie godziny otwarcia, niedostępność dla mieszkańców) oraz jakość infrastruktury (np. zbyt małe wymiary basenów). Uczestnicy badania zauważyli, że na przestrzeni kilku ostatnich lat zwiększyła się liczba inicjatyw, które mają na celu poprawę infrastruktury sportowej (np. powstają boiska, rozważana jest budowa hali sportowej). Stwierdzili ponadto, że osoby zainteresowane uprawianiem sportu znajdują ofertę, która spełni ich oczekiwania.

Gorzej została oceniona szeroko rozumiana kultura. W badaniu ankietowym PAPI 55% respondentów wskazało, że nie zauważyło zmiany w poziomie działalności placówek kulturalnych w ostatnich latach, w opinii 23% respondentów działalność ta uległa poprawie, ale 15% wypełniających ankietę wskazało na odpowiedź „pogorszyła się”. Blisko 70% respondentów stwierdziło, że oferta rozrywkowa nie jest atrakcyjna w ich miejscowości. Odpowiedzi na pytanie czy oferta kulturalna gminy zaspokaja potrzeby mieszkańców, rozłożyły się równomiernie – 35% osób ankietowanych wskazało odpowiedź „zgadzam się”, 32% „trudno powiedzieć”, a 33% „nie zgadzam się”. Jednocześnie zaledwie 17% ankietowanych mieszkańców i 15% ankietowanych przedsiębiorców wskazało, że kultura jest tą dziedziną, która zasługuje na szczególną uwagę ze strony władz gminy. Natomiast w badaniu ankietowym CAWI 45% respondentów odpowiedziało, że oferta kulturalna polepszyła się, jednak ponad połowa badanych jest zdania, że ich gmina jest nieatrakcyjna pod względem rozrywki.

Podczas badania fokusowego mieszkańcy wypowiadali się pozytywnie o ofercie kulturalnej i jej dostępności. Uczestnicy badania mówili o licznych przedstawieniach, występach, imprezach kierowanych do różnych grup odbiorców. Wskazywali także obszary wymagające poprawy. Mieszkańcy trzech powiatów twierdzili, że oferta kulturalna bywa niedostosowana do ich potrzeb zarówno pod względem częstotliwości wydarzeń, jak i repertuaru/tematyki. Wśród problemów mieszkańcy powiatu głubczyckiego wskazali utrudnienia w dostępie do nowości wydawniczych, które są zamawiane przez bibliotekę w niewielkiej liczbie egzemplarzy.

Uczestnicy badania fokusowego w Prudniku wyrazili nadzieję, że stworzenie kina w sali widowiskowej Prudnickiego Ośrodka Kultury pozwoli na zwiększenie dostępu do repertuaru kin – obecnie mieszkańcy Prudnika jeżdżą do kina w Nysie. Ponadto mieszkańcy wskazują, że potrzebna jest sala widowiskowa z większą liczbą miejsc – obecnie podczas niektórych imprez publiczność nie mieści się na widowni. Natomiast uczestnicy badania w Nysie pozytywnie oceniają repertuar kina oraz inne wydarzenia, które się w nim odbywają, ale ich zdaniem barierą zniechęcającą do korzystania z oferty kina są wysokie ceny biletów.

Podczas badań respondenci wskazywali na konieczność podjęcia wspólnych działań Partnerów w zakresie kultury. Wśród odpowiedzi podawanych przez mieszkańców w badaniu ankietowym najczęściej powtarzały się następujące propozycje wspólnych działań:

- prowadzenie wspólnej polityki promocyjnej,
- promocja kultury regionu,
- rewitalizacja zabytków,
- zadbanie o reklamę organizowanych imprez kulturalnych,
- rozszerzenie repertuaru kin oraz budowa nowych kin,
- dofinansowania dla bibliotek, domów kultury i organizacji pozarządowych,
- modernizacja obecnie istniejących ośrodków kultury,
- budowa miejsc spotkań mieszkańców/młodzieży,
- wspólna organizacja imprez, festynów, koncertów.

W opinii respondentów podjęcie wspólnych działań w zakresie promocji imprez o dużym potencjale, takich jak np. Dni Twierdzy Nysa czy zlot miłośników volkswagenów, pozwoli dotrzeć z ofertą do większej grupy odbiorców, zarówno mieszkańców OF PN2020, jak i turystów.

Z odpowiedzi respondentów wynika także, że należy przeznaczać większe środki na modernizację bazy lokalowej instytucji kultury i poszerzenie oferty warsztatów, spotkań czy zajęć. Zwiększenie nakładów na kulturę umożliwi tym instytucjom podniesienie jakości działań i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców. Możliwe jest to nie tylko poprzez zwiększenie finansowania przez samorządy, ale także poprzez pozyskiwanie środków

zewnątrznych na realizację inicjatyw kulturalnych, np. z programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego czy grantów przyznawanych przez fundacje.

Zasoby kulturowe

Dziedzictwo kulturowe jest jednym z wyróżników województwa opolskiego. Stan techniczny wielu obiektów i zespołów dziedzictwa kulturowego jest zły, co kwalifikuje je do renowacji i rewitalizacji, tak by podnosiły atrakcyjność turystyczną i społeczno-kulturową regionu³⁵.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego wskazuje na kierunki działań, jakie powinny być podejmowane w zakresie ochrony zabytkowego krajobrazu kulturowego. Są to:

- ochrona krajobrazu kulturowego oraz współtworzącego go krajobrazu przyrodniczego,
- respektowanie zasad kontumacji miejsca w zakresie układów przestrzennych i cech obiektów architektonicznych³⁶,
- utworzenie pomników historii³⁷,
- utworzenie parków kulturowych.

Do pomników historii znajdujących się na obszarze PN2020 należą:

- Nysa – kościół św. Jakuba i Agnieszki,
- zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji w Paczkowie.

W planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego dopuszcza się również wskazanie innych obszarów mających znaczenie dla historii i dziedzictwa kulturowego województwa i gmin.

Dalsze propozycje obszarów i obiektów proponowanych do objęcia ochroną w postaci pomników historii występujących na obszarze PN2020 to:

- kościoły na szlaku kościołów drewnianych: kościół pw. Archanioła Michała w Michalicach, kościół pw. św. Anny w Oleśnie, kościół w Miechowej, kościół w Gierałcicach, kościół w Baborowie,
- kościół w Kałkowie,
- kościół w Hajdukach Nyskich,

³⁵ Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.

³⁶ Respektowanie zasad zachowania układów przestrzennych oraz cech obiektów architektonicznych.

³⁷ Status pomnika historii ustanawiany jest w drodze rozporządzenia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Przyznawany jest zabytkom nieruchomym o szczególnej wartości historycznej, naukowej i artystycznej, utrwalonym w powszechnej świadomości i mającym duże znaczenie dla dziedzictwa kulturalnego Polski.

- Głogówek – zespół zamkowo-klasztorny,
- Nysa – zespół bożogrobców,
- Nysa – zespół jezuicki,
- Otmuchów – zespół: zamek, kościół, ratusz,
- Frączków – zespół pałacowo-parkowy,
- Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach,
- Biała – cmentarz żydowski z grodziskiem,
- Prudnik – wieża Woka.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego wyznacza się następujące miejsca predysponowane do objęcia ochroną w postaci parku kulturowego w OF PN2020:

- szlak polichromii nyskich,
- Twierdza Nysa.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego dopuszcza się również wskazanie innych obszarów mających znaczenie dla historii i dziedzictwa kulturowego województwa i gmin.

Do najcenniejszych obszarów o znaczeniu krajowym, położonych na obszarze PN2020, należą następujące układy urbanistyczne – wpisane do rejestru zabytków:

- Głogówek (lokacja z 1275 roku),
- Nysa (lokacja z ok. 1223 roku),
- Paczków (lokacja z 1254 roku).

Do miast o zachowanych cennych założeniach staromiejskich o znaczeniu regionalnym, położonych na obszarze PN2020, zaliczono następujące układy wpisane do rejestru zabytków:

- Baborów (lokacja w XIII wieku i 1718 roku),
- Biała (lokacja z 1327 roku),
- Głubczyce (lokacja z 1265-1276 roku),
- Głuchołazy (lokacja z XIII wieku),
- Grodków (lokacja z 1268 roku),

- Kietrz (lokacja z 1321 roku),
- Otmuchów (lokacja z 1347 roku),
- Prudnik (lokacja z 1279 roku),

oraz układ niewpisany do rejestru zabytków:

- Korfantów (lokacja z 1347 roku).

Spośród czterech wsi, stanowiących historyczny układ ruralistyczny w województwie opolskim, wpisanych do rejestru zabytków, aż trzy znajdują się na obszarze PN2020. Są to:

- Grobniki (gmina Głubczyce) – zespół urbanistyczny wsi,
- Pilszcz (gmina Kietrz) – zespół urbanistyczny wsi,
- Ścinawa Nyska (gmina Korfantów) – zespół urbanistyczny wsi.

Spośród innych układów urbanistycznych i ruralistycznych Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego szczególną ochroną zaleca objąć także wieś Stary Paczków (gmina Paczków) ze względu na wysokie walory zabudowy i ukształtowania przestrzennego.

W wyniku działań zespołu ds. zachowania dziedzictwa kulturowego wsi i ochrony wiejskiego krajobrazu Opolszczyzny sporządzono zestawienie wsi województwa opolskiego o wysokich walorach zabudowy i ukształtowania przestrzennego wymagających ochrony.

W ramach analizy wzięto pod uwagę m.in. następujące kryteria: historyczny układ przestrzenny, historyczne obiekty i zespoły architektoniczne, elementy regionalnego stylu architektonicznego, wartości przyrodnicze oraz krajobrazowe. Klasyfikacja obejmuje następujące miejscowości położone na obszarze PN2020:

1. Klasyfikacja ze względu na historyczny ogólny układ przestrzenny:

wartości wybitne

- Złotogłowice (gmina Nysa),
- Stary Paczków (gmina Paczków),

wartości bardzo wysokie

- Pilszcz (gmina Kietrz),
- Mańkowice (gmina Łambinowice),

wartości wysokie

- Ściborzyce Małe (gmina Głubczyce),
- Równe (gmina Głubczyce),

- Jędrzychów (gmina Nysa),
- Jasienica Dolna (gmina Łambinowice),
- Gryżów (gmina Korfantów),
- Prusinowice (gmina Pakosławice),
- Sidzina (gmina Skoroszyce),
- Wierzch (gmina Głogówek),
- Chrzelice (gmina Biała),
- Trzebina (gmina Lubrza).

2. Klasyfikacja ze względu na jednolite fragmenty historycznego układu przestrzennego:

wartości wybitne

- Księżę Pole (gmina Baborów),

wartości bardzo wysokie

- Grobniki (gmina Głubczyce).

3. Klasyfikacja ze względu na pojedyncze obiekty architektoniczne, pojedyncze cechy i wyróżniki:

wartości wybitne

- Ściborzyce Małe (gmina Głubczyce),
- Pilszcz (gmina Kietrz),

wartości bardzo wysokie

- Grobniki (gmina Głubczyce),
- Jędrzychów, Złotogłowice (gmina Nysa),

wartości wysokie

- Równe, Gołuszowice (gmina Głubczyce),
- Stary Paczków (gmina Paczków),
- Jasienica Dolna (gmina Łambinowice),
- Ścinawa Mała (gmina Korfantów).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego wskazuje kierunki działań mające na celu ochronę zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych. Są to:

- działania rewaloryzacyjne w historycznych centrach miast i wsi,
- prace dokumentacyjne archiwizujące rozwój przestrzenny miejscowości,
- rygorystyczne realizowanie wytycznych konserwatorskich w zakresie rewaloryzacji i użytkowania obiektów zabytkowych,
- zachowanie istniejącej zabudowy o wartościach zabytkowych i kompozycyjnych,
- preferowanie nowej zabudowy nawiązującej do stylu regionalnego i istniejącej zabudowy,
- usunięcie lub przebudowa obiektów dysharmonijnych,
- objęcie szczególną ochroną panoram oraz przedpoli widokowych wsi i miast o wartościach kulturowych przez wyznaczenie strefy ekspozycji oraz chronionych osi widokowych, eksponowanie i odtwarzanie w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych: wież kościołów, zamków, ratuszy,
- utrzymanie mieszkalno-usługowego charakteru centrum miast,
- wprowadzanie do obiektów zabytkowych funkcji zgodnych z ich pierwotnym przeznaczeniem bądź niekolidujących z ich zabytkowym charakterem,
- poprawa ładu przestrzennego wsi oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa przez:
  - ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy,
  - wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy,
  - wyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk.

5.1. Baza sportowo-rekreacyjna

Gminy wchodzące w skład PN2020 dysponują rozbudowaną bazą sportową, przystosowaną do uprawiania rozmaitych dziedzin sportu – Partnerzy wskazali ponad 210

obiektów sportowych. Baza sportowa służy zarówno mieszkańcom zrzeszonym w klubach i sekcjach sportowych, jak i ćwiczącym indywidualnie.

Najliczniejszą grupę obiektów sportowych stanowią boiska, zarówno wielofunkcyjne, jak i przygotowane do uprawiania konkretnych dyscyplin (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka plażowa, piłka ręczna). Gminy dysponują także dziewięcioma stadionami oraz niemal 30 halami i salami gimnastycznymi. Dzięki tak rozbudowanej sieci boisk możliwe jest działanie kilkudziesięciu klubów i sekcji piłki nożnej, które przeważają na terenie OF PN2020. Niemniej jednak mieszkańcy OF PN2020 mają możliwość korzystania także z obiektów przystosowanych do uprawiania innych sportów – na OF PN2020 działają także baseny (kryte i odkryte), lodowiska, korty tenisowe, siłownie (znajdujące się zarówno na wolnym powietrzu, jak i w zamkniętych pomieszczeniach), sale tańca, skate parki i place zabaw. Większość obiektów jest ogólnodostępna. Niektóre jednak znajdują się przy szkołach i korzystają z nich przede wszystkim uczniowie w trakcie lekcji wychowania fizycznego oraz zajęć pozalekcyjnych.

Mieszkańcy OF PN2020 pytani o stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oceniają go pozytywnie. Ponad połowa ankietowanych (56%) jest zdania, że infrastruktura na terenie ich gminy jest w dobrym stanie, natomiast połowa osób biorących udział w badaniu (50%) zauważyła, że stan techniczny infrastruktury poprawił się w ciągu ostatnich dwóch lat.

Bazę sportową OF PN2020 oraz dostępność obiektów prezentuje tabela znajdująca się w załączniku nr 1 do niniejszej diagnozy.

W 2012 roku spośród 14 307 polskich klubów sportowych w województwie opolskim działało 513. Była to liczba blisko dwuipółkrotnie niższa niż wynoszą wartości dla województw dolnośląskiego i śląskiego. Na OF PN2020 przypadało 121 klubów sportowych z 5680 członkami i 5971 ćwiczącymi. Wśród ćwiczących przeważali mężczyźni, w przybliżeniu w stosunku 5:1, przy czym w Korfantowie, Skoroszycach i Lubrzy nie było ćwiczących kobiet. Wśród ćwiczących widoczny jest duży udział młodzieży do lat 18. w większości gmin OF PN2020 udział młodzieży w ogólnej liczbie ćwiczących stanowi ponad połowę, z wyjątkiem Skoroszyc (47,4%). Najwyższy odsetek młodzieży wśród osób ćwiczących występuje w Prudniku (80,5%). W Polsce kluby sportowe liczą średnio 35,9 członków, podczas gdy na terenie OF PN2020 od 20 osób w Korfantowie i Prudniku do 78 w Skoroszycach. Najkorzystniejszym stosunkiem liczby trenerów i instruktorów sportowych do liczby członków klubu mógł się w 2012 roku pochwalić Prudnik (odpowiednio 13,3 oraz 8 na jednego członka klubu), natomiast w Białej i Paczkowie przypadało odpowiednio 303 i 227 członków na jednego trenera.

Tabela 11. Liczba klubów sportowych łącznie z wyznaniowymi i uczniowskimi klubami sportowymi w 2012 roku

jednostka terytorialna	kluby	członkowie	ćwiczący ogółem	ćwiczący mężczyźni	ćwiczące kobiety	ćwiczący do lat 18 ogółem	ćwiczący do lat 18 chłopcy	ćwiczące do lat 18 dziewczęta	sekcje sportowe	trenerzy	instruktorzy sportowi	inne osoby prowadzące zajęcia
Polska	14 307	921 602	906 940	684 482	222 458	640 810	458 817	181 993	25 704	14 527	24 393	10 601
dolnośląskie	1208	70 335	70 581	56 952	13 629	45 486	34 955	10 531	1781	1279	1833	771
śląskie	1351	102 891	100 557	77 469	23 088	70 083	52 037	18 046	2201	1771	2643	975
opolskie	513	29 042	28 484	23 672	4812	16 965	13 510	3455	841	493	726	439
Grodków	14	775	743	630	113	435	338	97	21	11	10	23
powiat nyski	67	3495	3492	2821	671	1810	1354	456	118	47	120	57
Głuchołazy	17	769	720	604	116	394	302	92	19	8	21	12
Korfantów	1	20	80	80	0	60	60	0	1	0	1	3
Łambinowice	5	254	224	221	3	84	81	3	9	5	7	4
Nysa	25	1581	1544	1079	465	748	465	283	61	25	65	28
Otmuchów	8	294	362	308	54	187	142	45	10	7	10	4
Paczków	7	303	317	307	10	177	167	10	12	1	9	4
Skoroszyce	1	78	57	57	0	27	27	0	1	1	3	2
powiat prudnicki	15	904	971	843	128	563	470	93	19	13	29	28
Biała	4	227	209	201	8	108	101	7	5	1	3	6
Lubrza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prudnik	4	80	210	204	6	169	166	3	4	6	10	1
powiat głubczycki	39	1449	1701	1450	251	1000	781	219	55	26	30	32
Branice	6	289	241	190	51	152	101	51	10	4	5	7
Głubczyce	20	666	842	746	96	475	393	82	24	11	11	18
Kietrz	9	344	422	318	104	289	203	86	15	10	9	5
gminy OF PN2020 łącznie	121	5680	5971	4945	1026	3305	2546	759	192	90	164	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez gminy wchodzące w skład OF PN2020 na ich terenie działają kluby i sekcje sportowe, których uczestnicy trenują piłkę nożną, sporty walki (karate i taekwondo), tenis stołowy, lekkoatletykę, piłkę siatkową, piłkę ręczną, piłkę koszykową, gimnastykę, kolarstwo, narciarstwo, tenis ziemny, badminton, łucznictwo, strzelectwo, sporty motorowe, żeglarstwo, pływanie, triathlon, nordic walking, petanque, taniec, hokej na trawie, jeździectwo, parkour, freerun, brydż sportowy, szachy i warcaby. Najliczniejszą grupę sekcji i klubów stanowią te zajmujące się trenowaniem piłki nożnej (82 sekcje), sportów walki (8 sekcji), tenisa stołowego (6 sekcji), piłki siatkowej (6 sekcji) i lekkoatletyki (6 sekcji).

Kluby i sekcje sportowe stwarzają możliwość trenowania wielu dziedzin sportu. Ponadto kluby prowadzą zajęcia zarówno dla dzieci (uczniowskie kluby sportowe), jak i dorosłych. Znaczną część klubów stanowią ludowe zespoły sportowe – teren ich działalności to przede wszystkim tereny wiejskie.

Tabele prezentujące bazę sportowo-rekreacyjną i największe kluby działające na terenie OF PN2020 znajdują się w załączniku 1 do niniejszej diagnozy.

5.2. Instytucje kultury

5.2.1. Domy kultury i świetlice

Każda z gmin OF PN2020 prowadzi domy kultury (wiejskie, gminne i miejskie), domy ludowe, świetlice. Poniżej znajduje się lista największych domów kultury z terenu OF PN2020 (stan na 31 grudnia 2014 roku):

- Ośrodek Kultury i Rekreacji w Grodkowie,
- Centrum Kultury w Głuchołazach,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Korfantowie,
- Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Łambinowicach,
- Nyski Dom Kultury im. Wandy Pawlik,
- Miejsko-Gminny Dom Kultury w Otmuchowie,
- Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie,
- Ośrodek Kultury Gminy Skoroszyce,
- Gminne Centrum Kultury w Białej,
- Gminny Ośrodek Kultury w Lubrzy,
- Prudnicki Ośrodek Kultury,
- Wiejski Dom Kultury w Branicach,
- Miejski Ośrodek Kultury w Głubczycach,

- Miejski i Gminny Dom Kultury w Kietrze.

Ponadto na terenie OF PN2020 działają: 21 wiejskich domów kultury, 83 świetlice, Wiejskie Centrum Aktywizacji w Rudzicze, jeden dom ludowy oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia w Prudniku, Państwowa Szkoła Muzyczna I i II Stopnia im. Witolda Lutosławskiego w Nysie oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia im. Jerzego Hellera w Głuchołazach³⁸.

Domy i ośrodki kultury działające na terenie OF PN2020 proponują ofertę kulturalną składającą się z zajęć i warsztatów, klubów, grup zainteresowań. Placówki organizują konkursy, imprezy cykliczne i wystawy. W domach kultury prowadzone są także zespoły muzyczno-wokalne oraz kabarety.

Cztery placówki prowadzą kina oferujące repertuar zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dorosłych. Ośrodek Kultury i Rekreacji w Grodkowie zarządza kinem Klaps, Centrum Kultury w Głuchołazach – Kinem Zdrojowym, Miejsko-Gminny Dom Kultury w Otmuchowie – kinem Podzamcze, Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie – kinem Kopernik. W Nysie działa także prywatne kino Cinema N 3D.

Tabela 12. Oferta kulturalna ośrodków i domów kultury działających na terenie OF PN2020

lp.	nazwa ośrodka	działalność/oferta
1.	Ośrodek Kultury i Rekreacji w Grodkowie ³⁹	<ul style="list-style-type: none"> - Sekcje: m.in. pracownia technik wideo, pracownia fotografii cyfrowej i grafiki komputerowej, pracownia realizacji dźwięku, nauka gry na instrumentach, fotoklub, kurs tańca, kółko plastyczne, zajęcia wokalne, fotograficzne, aerobik, zumba, - zespoły: Chór Grodkowa, Grodkowiaczy, Victis, - Kabaret „Nie do zdarcia”, - imprezy cykliczne, konkursy, - kino Klaps, Dyskusyjny Klub Filmowy „Echo”, - wystawy.
2.	Centrum Kultury w Głuchołazach ⁴⁰	<ul style="list-style-type: none"> - Kino Zdrojowe, - grupy zainteresowań: poezja śpiewana, studio piosenki, teatr, taniec, młodzieżowe zespoły muzyczne, technicy obsługi sceny, Głuchołaska Grupa Literacka, koło Zapis, zespół wokalny Wrzos, Opawskie Stowarzyszenie Artystyczne, warsztaty Djembe, kółko szachowe, - Uniwersytet Trzeciego Wieku, - pracownia ceramiczno-garncarska Ceramos, - wystawy – Mała Galeria, - imprezy cykliczne, np. Poezja Jesienią, Święto Gór Opawskich, dożynki.
3.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Korfantowie ⁴¹	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Grupa Twórczości Artystycznej, - wystawy, spotkania autorskie, - konkursy, - zajęcia plastyczne, - gra w tenisa stołowego.
4.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu	<ul style="list-style-type: none"> - Zajęcia: modelarskie, plastyczne, teatralne, wokalne, - Centrum Aktywności Seniora,

³⁸ Informacje przekazane przez urzędy gmin oraz ośrodki kultury.

³⁹ <http://www.okir.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁴⁰ <http://www.ckglucholazy.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁴¹ <http://www.korfantow.pl/2145/miejsko-gminny-osrodek-kultury-sportu-i-rekreacji.html> [dostęp 04.02.2015].

lp.	nazwa ośrodka	działalność/oferta
	i Rekreacji w Łambinowicach ⁴²	<ul style="list-style-type: none"> - Studio Piosenki GOKSiR, zespół wokalny Słońce w Kapeluszu, zespół wokalny Fantazja, - organizacja cyklicznych imprez i konkursów.
5.	Nyski Dom Kultury im. Wandy Pawlik ⁴³	<ul style="list-style-type: none"> - Koła zainteresowań, m.in.: taneczne (taniec nowoczesny, hip-hop), wokalne, gospel, teatralne, szachowe, - zespoły: chór emerytów i rencistów Czerwony Goździk, dziecięcy zespół Stokrotki i Fantazja, Teatr Ostatni Rząd, - Klub Seniora, - organizacja imprez zewnętrznych m. in.: koncerty, przedstawienia teatralne, - konkursy.
6.	Miejsko-Gminny Dom Kultury w Otmuchowie	<ul style="list-style-type: none"> - Zespoły: Zespół Pieśni i Tańca Otmuchów, zespół wokalny Otmuchowianki, zespół wokalny Septima, Orkiestra Dęta „Otmuchów”, - kino Podzamcze, - zajęcia: joga, tenis stołowy, plastyczne.
7.	Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie ⁴⁴	<ul style="list-style-type: none"> - Zajęcia: nauka gry na instrumentach dętych, nauka gry na gitarze, taneczne, plastyczne (rysunek, malarstwo, rzeźba), - grupy taneczne Koraliki, Perełki, Gwiazdki, - studio piosenki Voices, Zespół Śpiewaczy Echo, zespół muzyczny, Paczkowska Orkiestra Dęta, - „Tworzymy” – zajęcia plastyczne dla dorosłych, - kino Kopernik, - organizacja różnorodnych imprez kulturalnych, wystaw, wernisaży, koncertów, konkursów, - wynajem sali widowiskowej na imprezy okolicznościowe (bankiety, bale, spotkania itd.).
8.	Ośrodek Kultury Gminy Skoroszyce ⁴⁵	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie imprez cyklicznych: Dzień Dziadka i Babci, Comber Babski, „Wyjątkowa noc w Gielczycach”, „Kiszenie kapusty – dzień tradycji i integracji społeczności wiejskiej”, Dzień Sołtysów i Rad Sołeckich, Złot KGW, wspólne kolędowanie, Hubertus- gonitwa za lisem i pokaz bryczek, - konkursy: przegląd przedstawień jasełkowych dla przedszkolaków, konkurs recytatorski, konkurs plastyczny „Wiosna tuż, tuż”, „Witaj piękna wiosno”, „Tradycyjna palma Wielkanocna”, konkurs ekologiczny, gminny konkurs piosenki mikołajkowej, - warsztaty: teatralne, taneczne, wokalne, lekcje gry na gitarze, zajęcia komputerowe dla dorosłych, nauka robienia wieńców adwentowych, - Klub Małego Czytelnika, zabawy karnawałowe dla dzieci, spotkania „Kuferek różnaitości”, spotkania z Mikołajem, - pikniki rodzinne, - wyjazdy integracyjne.
9.	Gminne Centrum Kultury w Białej ⁴⁶	<ul style="list-style-type: none"> - Bialska Orkiestra Dęta, - Orkiestra Reprezentacyjna Euroregionu Pradziad, - kawiarenka artystyczna, - spotkania autorskie z poetami, pisarzami, fotografami itp., - imprezy cykliczne (11 listopada, 3 maja, Zaduszki artystyczne, Dni

⁴² <http://goksirlambinowice.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁴³ <http://www.ndk.nysa.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁴⁴ <http://paczkow.eu/> [dostęp 04.02.2015].

⁴⁵ <http://skoroszyce.pl/1442/osrodek-kultury-gminy-skoroszyce.html> [dostęp 04.02.2015].

⁴⁶ <http://www.gckbiala.pl/41/strona-glowna.html> [dostęp 04.02.2015].

lp.	nazwa ośrodka	działalność/oferta
		<p>Białej, koncert noworoczny, spotkanie seniorów, Koncert Kolęd i Pastoralek, Parada Orkiestr Dętych, Gminny Przegląd Zespołów Artystycznych, karaoke, noc horrorów, filmowa noc dla zakochanych, dożynki),</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akcja Lato, Akcja Zima (organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych, wyjazdów do kina, na basen, lodowisko itp., organizacja turniejów sportowych), - konkursy (poezji niemieckiej, Ogólnopolski Konkurs Recytatorski, konkurs zdobienia jaj wielkanocnych), - wystawy artystyczne, - grupy tańca: mażoretkowego, hip-hop, taniec nowoczesny, - nauka gry na: instrumentach dętych, instrumentach klawiszowych, gitarze, flecie, bębnach afrykańskich, - zajęcia artystyczne: studio piosenki, grupa teatralna, zajęcia plastyczne, warsztaty kulinarne, - zajęcia sportowe: zumba, fitness dla kobiet, basen, - świetlice środowiskowe, - oferta wynajmu sal na imprezy okolicznościowe, szkolenia, bankiety itp., oferta noclegowa.
10.	Gminny Ośrodek Kultury w Lubrzy ⁴⁷	<ul style="list-style-type: none"> - Studio piosenki - Wiejski Dom Kultury Olszynka, - dziecięcy zespół tańca nowoczesnego - Wiejski Dom Kultury Trzebina, - zajęcia gry na gitarze - Wiejski Dom Kultury Trzebina, - zajęcia muzyczne: gra na saksofonie, klarnecie, gitarze - Gminny Ośrodek Kultury w Lubrzy, - klub seniora: WDK Olszynka, WDK Skrzypiec, WDK Trzebina, GOK Lubrza - koła gospodyń wiejskich: WDK Laskowice, WDK Olszynka, WDK Słoków, WDK Skrzypiec, WDK Trzebina, GOK Lubrza, WDK Prężynka, WDK Jasiona, - grupy warsztatowe przygotowujące stoły wielkanocne, - kółka teatralne: WDK Jasiona, WDK Trzebina, WDK Skrzypiec, GOK Lubrza.
11.	Prudnicki Ośrodek Kultury ⁴⁸	<ul style="list-style-type: none"> - Zespoły: mażoretki, nauka gry na instrumentach, studio piosenki, grupa teatralna, zajęcia plastyczne, warsztaty kulinarne, zajęcia taneczne i sportowe.
12.	Miejski Ośrodek Kultury w Głubczycach ⁴⁹	<ul style="list-style-type: none"> - Koła zainteresowań, m.in.: taneczne, wokalne, informatyczne, sportowe, muzyczne, kulinarne, - konkursy, - organizacja imprez zewnętrznych, m.in.: koncerty, przedstawienia teatralne.
13.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kietrze ⁵⁰	<ul style="list-style-type: none"> - Sekcje: plastyczna, studio piosenki, Klub Malucha, Black Dragon (treningi sztuk walki), - Chór „Vivace” - imprezy cykliczne: Kietrzańska Scena Kabaretowa, Festiwal Piosenki Ekologicznej, Konkurs Wiedzy Ekologicznej, festiwale piosenki, konkursy recytatorskie, warsztaty plastyczne, - kawiarenka dla młodzieży.

⁴⁷ Dane przekazane przez Urząd Gminy Lubrza.

⁴⁸ <http://www.pok-prudnik.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁴⁹ <http://www.mokglubczyce.com.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁵⁰ <http://dkkietrz.pl/> [dostęp 04.02.2015].

Źródło: opracowanie własne

Partnerzy wykazują się dużą aktywnością jeśli chodzi o organizację imprez kulturalnych. Według danych Banku Danych Lokalnych w 2013 roku na terenie OF PN2020 zorganizowano ponad 3000 imprez kulturalnych, co stanowiło ponad 35% wszystkich imprez zrealizowanych na terenie województwa opolskiego. W imprezach odbywających się na terenie OF PN2020 wzięło udział 380 235 osób. Przeciętnie uczestniczyło w nich 1,6 osoby na jednego mieszkańca – pod tym względem OF PN2020 prezentuje się korzystnie zarówno na tle województwa opolskiego, jak i kraju.

W 2013 roku na terenie OF PN2020 działało 190 zespołów artystycznych, co stanowi ponad 30% wszystkich zespołów działających w województwie opolskim. Najwięcej zespołów artystycznych działa na terenie powiatu nyskiego – w 2013 roku było ich 58, zrzeszały one łącznie 1418 członków. Jednak najwyższa liczba kół (klubów) zrzeszających osoby w podobnym wieku bądź o podobnych zainteresowaniach działała w 2013 roku w Prudniku (2060 członków).

Liczbę obiektów, zespołów artystycznych i kół zainteresowań oraz ich członków w 2013 roku prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie Partnerstwa Nyskiego 2020 w 2013 roku (liczba obiektów, zespołów lub członków)

jednostka	ogółem	zespoły artystyczne	członkowie zespołów artystycznych	koła (kluby)	członkowie kół (klubów)
Polska	3901	15 514	265 363	16 861	390 986
dolnośląskie	283	968	15 919	1375	32 528
śląskie	362	1739	33 968	2007	50 512
opolskie	219	592	9633	498	10 712
Grodków	1	9	123	3	63
powiat nyski	33	58	1418	44	1092
Głucholazy	9	11	109	1	15
Korfantów	11	5	74	18	421
Łambinowice	12	3	36	11	146
Nysa	2	17	915	2	360
Otmuchów	2	7	105	6	45
Paczków	6	12	128	1	22
Skoroszyce	1	2	21	3	18
powiat prudnicki	18	57	988	89	2060
Biała	1	9	245	1	27
Lubrza	6	6	61	23	586
Prudnik	10	31	520	55	1262
powiat głubczycki	6	34	398	31	727
Branice	0	0	0	0	0
Głubczyce	1	25	288	10	193
Kietrz	4	6	70	17	451
gminy OF PN2020 łącznie	79	190	4004	194	4686

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz danych pozyskanych z urzędów gmin

5.3. Biblioteki

W każdej z gmin PN2020 działają biblioteki publiczne oraz ich filie. Biblioteki udostępniają swoje zbiory zarówno dzieciom, młodzieży, jak i dorosłym. Poniżej znajduje się wykaz bibliotek z informacją, ile filii podlega każdej z nich (dane pochodzą z gmin oraz stron internetowych poszczególnych placówek):

- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Grodkowie (5 filii)⁵¹,
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Głuchołazach (7 filii)⁵²,
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Korfantowie (2 filie)⁵³,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Łambinowicach (3 filie)⁵⁴,
- Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Nysie (10 filii)⁵⁵,
- Biblioteki działające przy Miejsko Gminnym Domu Kultury w Otmuchowie (4 filie)⁵⁶,
- Biblioteka Publiczna im. Jana Brzechwy w Paczkowie (3 filie)⁵⁷,
- Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Skoroszyce,
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Białej (1 filia)⁵⁸,
- Biblioteki działające przy Gminnym Ośrodku Kultury w gminie Lubrza (5 jednostek)⁵⁹,
- Miejska i Gminna Biblioteka w Prudniku (5 filii)⁶⁰,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Branicach (3 filie)⁶¹,
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna Głubczyce⁶²,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kietrze (4 filie)⁶³.

⁵¹ <http://www.bibliotekagrodkow.pl/> [dostęp 17.02.2015].

⁵² <http://www.ckglucholazy.pl/migbp/> [dostęp 17.02.2015].

⁵³ <http://www.korfantow.pl/1254/informacje-ogolne.html> [dostęp 17.02.2015].

⁵⁴ <http://goksirlambinowice.pl/gminna-biblioteka-publiczna-w-ambinowicach> [dostęp 17.02.2015].

⁵⁵ http://www.nysa.eu/strona-155-miejska_i_gminna_biblioteka_publiczna.html [dostęp 17.02.2015].

⁵⁶ <http://mgdk.otmuchow.pl/> [dostęp 17.02.2015].

⁵⁷ <http://www.paczkow.pl/kultura/biblioteka-publiczna> [dostęp 17.02.2015].

⁵⁸ <http://biala.gmina.pl/139/biblioteki.html> [dostęp 17.02.2015].

⁵⁹ <http://lubrza.opole.pl/328/gok.html> [dostęp 17.02.2015].

⁶⁰ <http://w.bibliotece.pl/community/libraries/migbpwprudniku/> [dostęp 17.02.2015].

⁶¹ <http://bip.branice.pl/353/gminna-biblioteka-publiczna-w-branicach.html> [dostęp 17.02.2015].

⁶² <http://www.glubczyce.e-bp.pl/> [dostęp 17.02.2015].

Biblioteki podejmują także szeroką działalność oświatową i wychowawczą: organizują warsztaty twórcze dla dzieci, wystawy, lekcje biblioteczne, konkursy czytelnicze, wieczory literackie, spotkania autorskie czy spotkania dyskusyjnych klubów książki. Działania te mają na celu wzbogacenie oferty kulturalnej gmin oraz popularyzację czytelnictwa. Biblioteki zapewniają również bezpłatny dostęp do Internetu.

Poniższe tabele prezentują dostępność bibliotek (liczbę ludności, jaka przypada na jedną bibliotekę), księgozbiór, jakim dysponują biblioteki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, liczbę czytelników bibliotek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oraz liczbę wypożyczeń książek w przeliczeniu na czytelników bibliotek w woluminach.

Wskaźnikiem obrazującym dostępność bibliotek jest liczba mieszkańców przypadająca na jedną placówkę. Wskaźnik dla OF PN2020 w 2013 roku wyniósł 5583 osoby przypadające na jedną bibliotekę. Porównując tę wartość do średniej dla całego województwa opolskiego oraz kraju, można stwierdzić, że dostępność bibliotek na obszarze PN2020 jest niezadowalająca, gdyż jest to odpowiednio 3025 dla województwa i 4103 dla kraju. Spośród wszystkich gmin obszaru PN2020 najlepszym wskaźnikiem w analizowanym okresie charakteryzuje się gmina Lubrza, gdzie w 2013 roku na jedną bibliotekę przypadało 727 mieszkańców. Najniższa dostępność bibliotek występuje w Głubczycach – tu na jedną bibliotekę przypadło w 2013 roku aż 23 144 mieszkańców. U większości Partnerów dostępność bibliotek w latach 2004-2013 wzrosła – wyjątek stanowią Głuchołazy i powiat głubczycki. Największy wzrost dostępności wystąpił w Skoroszycach.

Tabela 14. Liczba ludności przypadająca na jedną bibliotekę w latach 2004-2013

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	3648	3689	3733	3771	3823	3871	3940	3990	4072	4103
dolnośląskie	3625	3615	3676	3676	3786	3836	3926	3968	4157	4169
śląskie	5294	5295	5288	5289	5377	5434	5466	5456	5575	5589
opolskie	3111	3099	3083	3096	3084	3051	3028	3063	3061	3025
Grodzów	2816	2822	3279	3291	2822	2814	2836	2836	2832	2814
powiat nyski	3263	3403	3234	3453	3435	3197	3245	3230	3218	3196
Głuchołazy	2166	2587	2138	2841	2830	2821	2810	2787	2780	2747
Korfantów	3302	3272	3241	3225	3216	3205	3109	3095	3091	3081
Łambinowice	2066	2051	2042	2032	2016	2019	1974	1972	1966	1944
Nysa	5482	5466	5452	5431	5393	5382	5342	5321	5309	5285
Otmuchów	3585	3579	3542	3549	3539	3515	3536	3530	3516	3476
Paczków	3457	3449	3440	3419	3383	3379	3357	3337	3300	3290
Skoroszyce	6526	6529	6446	6429	6493	1610	2154	2141	2139	2129
powiat prudnicki	2634	2617	2598	2581	2567	2554	2518	2504	2489	2368
Biała	5865	5835	5778	5738	5680	5662	5548	5501	5486	5414
Lubrza	755	746	746	736	738	733	739	732	731	727
Prudnik	4250	4232	4207	4184	4158	4143	4074	4054	4026	3994
powiat głubczycki	3633	3159	3134	2768	2754	2746	2696	3444	3421	3390
Branice	1948	1941	1915	1899	1865	1856	1789	1765	1740	1706
Głubczyce	24428	8095	8034	4799	4778	4784	4701	23 386	23 270	23 144
Kietrz	2391	2373	2366	2351	2352	2336	2305	2299	2277	2258

⁶³ http://bip.kietrz.pl/323/Miejska_i_Gminna_Biblioteka_Publiczna/ [dostęp 17.02.2015].

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gminy OF PN2020 łącznie	5915	4347	4313	4058	3999	3862	3835	5639	5614	5583

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Poza samą dostępnością bibliotek istotne jest również ich wyposażenie. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba woluminów wyniosła w 2013 roku średnio dla OF PN2020 3539,3 sztuk. Oznacza to niewielki spadek w stosunku do 2004 roku. Wartość wskaźnika w 2013 roku dla PN2020 była co prawda wyższa niż średnia krajowa, ale na tle województwa sytuacja przedstawia się gorzej.

Najliczniejszy księgozbiór w przeliczeniu na 1000 mieszkańców mają Łambinowice – w 2013 roku wskaźnik dla tej gminy wyniósł 5741 woluminów. Jednak gmina ta odnotowała spadek wskaźnika w porównaniu z poprzednimi latami. Największy wzrost liczebności księgozbioru w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowały Skoroszyce – z 986,6 woluminu w 2004 roku do 1335 woluminów w 2013 roku. Ponad połowa Partnerów (53%) nie powiększyła swojego księgozbioru.

Tabela 15. Księgozbiór jakim dysponują biblioteki, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2004-2013

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	3522,2	3541,4	3554,0	3556,5	3546,9	3517,9	3458,3	3439,0	3415,7	3402,0
dolnośląskie	3684,9	3681,0	3678,4	3649,4	3623,5	3530,2	3411,5	3350,6	3269,9	3215,0
śląskie	3579,7	3616,0	3646,7	3672,5	3673,4	3641,3	3610,3	3614,9	3599,9	3597,0
opolskie	3978,1	4010,1	4021,5	4052,8	4073,8	4039,5	4022,5	3968,2	3929,3	3961,0
Grodków	3620,5	3579,4	3460,7	3493,2	3530,9	3466,2	3361,4	3159,9	3076,2	4406,0
powiat nyski	3713,8	3685,0	3709,5	3749,7	3753,1	3688,4	3588,6	3501,4	3417,7	3323,0
Głucholązy	5135,7	5126,5	5271,0	5361,7	5431,3	5495,0	5556,2	5463,4	5231,2	5012,0
Korfantów	4512,2	4180,2	4280,2	4382,9	4475,8	4336,5	4185,4	4268,4	4149,1	4100,0
Łambinowice	5970,6	6021,6	6085,7	6252,8	6304,5	6091,5	6182,1	5544,0	5670,0	5741,0
Nysa	2601,6	2583,0	2598,6	2640,3	2602,4	2526,6	2364,6	2341,4	2287,3	2208,0
Otmuchów	3017,9	3040,2	2828,5	2729,7	2757,7	2775,5	2670,9	2428,0	2273,1	2223,0
Paczków	4349,3	4329,1	4304,9	4270,9	4152,2	3936,5	3786,0	3683,6	3582,6	3323,0
Skoroszyce	968,6	1038,3	1107,7	1106,7	1139,7	1200,6	1254,8	1293,4	1296,4	1335,0
powiat prudnicki	4235,9	4319,4	4381,9	4406,5	4413,3	4349,8	4362,4	4396,3	4370,8	4547,0
Biała	2572,5	2678,7	2495,5	2626,1	2419,6	2508,3	2280,2	2337,4	2415,5	2454,0
Lubrza	7944,4	8186,0	8311,0	8568,1	8338,1	7465,7	7449,3	7574,7	7507,3	7545,0
Prudnik	3826,5	3863,2	3946,7	3875,8	3913,9	3812,3	3868,0	3874,2	3782,0	4360,0
powiat głubczycki	3314,3	3427,6	3437,9	3545,0	3592,5	3637,9	3776,7	3785,1	3761,6	3779,0
Branice	4976,9	5182,7	5135,4	5268,4	5425,1	5423,3	5653,9	5331,4	5424,8	5567,0
Głubczyce	1933,2	1992,0	2031,3	2149,9	2235,0	2390,6	2518,8	2600,6	2631,9	2711,0
Kietrz	4344,0	4473,8	4461,0	4567,8	4576,1	4482,4	4614,7	4651,1	4636,5	4735,0
gminy OF PN2020 łącznie	3547,2	3559,6	3569,1	3614,8	3620,8	3568,6	3530,5	3466,4	3402,3	3539,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Liczba czytelników na 1000 mieszkańców dla OF PN2020 wyniosła w 2013 roku 140. Wartość tego wskaźnika była niższa od średniej zarówno dla kraju, jak i województwa

opolskiego. W latach 2004-2013 na obszarze PN2020 widoczny jest systematyczny spadek liczby czytelników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Jednocześnie należy zauważyć, że jest to zjawisko charakterystyczne nie tylko dla obszaru PN2020, ale również dla województwa i kraju.

Wśród członków OF PN2020 największą liczbą czytelników korzystających z usług bibliotek (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) odznaczają się Głubczyce. W 2013 roku z usług bibliotek w tej gminie korzystało 195 czytelników. Ponad połowa (65%) z Partnerów odnotowała spadek liczby czytelników bibliotek.

Tabela 16. Czytelnicy bibliotek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2004-2013

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	197	192	184	176	171	172	169	168	168	167
dolnośląskie	222	216	199	185	176	178	172	173	173	169
śląskie	232	225	215	206	197	195	190	189	188	185
opolskie	165	162	159	154	153	154	152	161	162	161
Grodków	169	165	168	164	197	211	197	189	177	172
powiat nyski	156	152	146	137	135	137	134	140	145	143
Głuchołazy	170	173	171	164	160	162	148	149	144	139
Korfantów	107	94	90	85	81	81	83	86	87	85
Łambinowice	109	118	112	95	98	104	100	97	95	94
Nysa	192	185	172	155	154	157	161	173	188	185
Otmuchów	41	43	47	45	47	52	45	45	47	48
Paczków	200	193	196	197	187	185	170	176	170	174
Skoroszyce	30	31	31	31	36	31	31	31	32	36
powiat prudnicki	149	145	143	140	143	138	136	133	132	129
Biała	72	73	50	62	66	69	69	66	64	62
Lubrza	175	179	183	185	185	188	188	187	182	179
Prudnik	168	161	165	155	153	148	142	140	137	134
powiat głubczycki	128	128	143	144	152	162	150	138	138	135
Branice	147	145	128	115	114	111	114	104	103	91
Głubczyce	129	134	177	189	211	207	210	191	194	195
Kietrz	99	95	84	78	73	128	71	69	69	63
gminy OF PN2020 łącznie	148	146	145	139	143	147	141	141	143	140

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Spadająca liczba czytelników wiąże się z coraz niższą liczbą wypożyczeń książek – także na tym polu część Partnerów odnotowała spadek wskaźnika. Przy czym należy zauważyć, że średnia liczba wypożyczeń na jednego czytelnika w obrębie OF PN2020 w 2013 roku była wyższa niż w 2004 roku. Pomimo niższej, w porównaniu z województwem i krajem, liczby czytelników (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców), liczba wypożyczeń w 2013 roku była dla OF PN2020 wyższa niż średnia krajowa i wojewódzka.

Tabela 17. Wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w woluminach w latach 2004-2013

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	19,8	19,2	19,1	19,0	18,9	18,7	18,4	18,6	18,9	18,5
dolnośląskie	21,0	20,1	20,3	20,1	20,1	20,0	19,7	20,0	19,5	19,1
śląskie	21,0	20,5	20,3	20,0	19,9	19,8	19,7	19,8	19,7	19,8
opolskie	19,8	19,7	19,9	20,0	19,9	20,2	20,2	18,9	18,8	18,9
Grodków	18,3	18,8	16,7	17,2	14,6	14,6	13,7	15,4	17,0	19,7
powiat nyski	20,5	21,1	21,6	22,7	22,4	22,7	22,6	22,4	21,3	21,3
Głuchołazy	34,3	33,1	32,3	32,1	31,4	31,4	29,7	32,0	31,0	30,4
Korfantów	10,9	11,1	12,3	11,4	12,3	12,8	12,6	14,3	13,5	14,1
Łambinowice	18,3	19,3	21,6	19,6	21,4	25,4	28,5	27,0	26,8	25,3
Nysa	15,9	16,8	17,4	20,0	19,3	19,3	19,9	18,8	18,3	18,7
Otmuchów	10,1	13,0	15,6	16,8	17,7	17,5	18,4	19,5	16,6	17,9
Paczków	25,2	26,3	26,3	26,3	27,0	28,2	26,7	26,7	24,8	25,7
Skoroszyce	28,6	25,9	26,8	26,8	21,7	27,9	28,6	22,9	19,4	14,1
powiat prudnicki	16,4	16,4	16,3	16,0	16,0	16,6	17,0	17,5	17,1	17,8
Biała	16,3	16,5	16,8	13,8	15,4	15,1	15,1	15,4	15,5	17,2
Lubrza	19,2	18,8	18,3	18,5	18,5	18,1	18,1	18,1	18,6	18,9
Prudnik	16,2	16,1	15,7	15,4	15,8	16,3	17,3	18,0	18,9	19,8
powiat głubczycki	22,4	22,4	18,6	17,9	17,6	15,6	16,7	17,2	16,9	16,8
Branice	15,4	15,5	14,9	14,5	14,8	15,7	15,6	15,6	15,2	13,9
Głubczyce	19,8	19,6	15,3	14,6	14,3	14,8	14,7	15,8	15,8	15,8
Kietrz	40,7	41,3	38,2	38,2	41,6	18,6	30,3	29,3	26,5	26,9
gminy OF PN2020 łącznie	20,1	20,5	19,9	20,3	19,8	19,6	19,7	20,1	19,8	20,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wskazują badania przeprowadzone dla Biblioteki Narodowej przez TNS Polska, aż 58,3% respondentów w roku poprzedzającym badanie nie przeczytało żadnej książki - taką odpowiedź wskazało 34% mieszkańców obszarów wiejskich. W miesiącu poprzedzającym badanie zaledwie 51,4% badanych przeczytało tekst dłuższy niż trzy strony maszynopisu (np. artykuł w prasie papierowej czy portalu internetowym). Niski poziom czytelnictwa jest więc problemem w skali kraju.

Badania przeprowadzone dla Biblioteki Narodowej wskazują, że mieszkańcy wsi kupują mniej książek niż mieszkańcy miast. Wzrasta także popularność czytania książek na nośnikach elektronicznych. Mimo to dużą rolę w dostępie do literatury wciąż pełnią biblioteki publiczne, a ich działalność jest znacząca dla popularyzacji czytelnictwa⁶⁴.

5.4. Muzea

Ważnym aspektem życia kulturalnego danej jednostki są również funkcjonujące na jej terenie muzea. Na obszarze OF PN2020 działają następujące placówki:

- Muzeum w Nysie,

⁶⁴ <http://www.bn.org.pl/download/document/1422018329.pdf> [dostęp 18.03.2015]

- Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu,
- Muzeum Gazownictwa w Paczkowie,
- Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku,
- Powiatowe Muzeum Ziemi Głubczyckiej w Głubczycach.

Zbiory muzeów stanowią świadectwo złożonej historii Partnerów. Muzea prezentują przede wszystkim dziedzictwo materialne: zbiory sztuki (malarstwa, rzeźby, grafiki, rzemiosła artystycznego), eksponaty etnograficzne, przedmioty związane z historią zakładów przemysłowych, które znajdowały się na terenie OF PN2020. Ponadto placówki prowadzą działalność mającą na celu popularyzację wiedzy o historii regionu, a tym samym odgrywają znaczącą rolę w tworzeniu tożsamości opartej na dziedzictwie historycznym. Poniżej zaprezentowano pokrótce profile działalności jednostek.

Muzeum w Nysie jest najstarszą instytucją muzealną na Opolszczyźnie. Powstało w 1897 roku z inicjatywy Towarzystwa Sztuki i Starożytności w Nysie. Obecnie jest ono instytucją kultury zarządzaną przez powiat nyski. W ramach muzeum funkcjonują dwa działy – Dział Archeologii, Sztuki i Rzemiosła Artystycznego oraz Dział Oświatowy i Wydawnictw. Placówka organizuje wystawy stałe i czasowe, jak również lekcje muzealne, konferencje i konkursy, wydaje też publikacje naukowe⁶⁵.

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu gromadzi i prezentuje pamiątki związane z jeńcami wojennymi z czasów II wojny światowej. Jego zbiory tworzą archiwalia i muzealia. Muzeum posiada także własne zbiory biblioteczne. Obiekt ten sprawuje również opiekę nad miejscami pamięci – cmentarzami jenieckimi z okresu wojny prusko-francuskiej (1870-1871), I i II wojny światowej, obozu pracy z lat 1945-1946, pomnikami ku czci pamięci ofiar działań wojennych oraz terenami poobozowymi⁶⁶.

Muzeum w Paczkowie stanowi centrum muzealno-wystawienniczo-szkoleniowe, w którym prezentowane są stara architektura przemysłowa i zbiory eksponatów związanych z gazownictwem. Muzeum powstało w obiektach użytkowanych do 1977 roku przez Zakłady Gazownictwa w Nysie i Opolu⁶⁷.

Muzeum Ziemi Prudnickiej powstało w 1959 roku jako instytucja kultury gminy Prudnik. Początkowo funkcjonowało jako filia Muzeum Śląska Opolskiego, obecnie jest placówką samodzielną. Muzeum zarządza następującymi obiektami: Arsenał, Centrum Tradycji Tkackich, Wieża Woka. Placówka prezentuje zbiory archeologiczne, historyczne, artystyczne i etnograficzne. Muzeum, poza organizacją wystaw, prowadzi także działalność edukacyjną oraz wydawniczą⁶⁸.

Powiatowe Muzeum Ziemi Głubczyckiej w Głubczycach jest kontynuatorem tradycji powstałego w 1910 roku Muzeum Miasta i Powiatu Głubczyckiego. Działalność muzeum przerwała II wojna światowa, a jego reaktywacja nastąpiła w 2001 roku. Obecnie

⁶⁵ <http://www.muzeum.nysa.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁶⁶ <http://www.cmjw.pl/www/index.php?id=zbiory> [dostęp 04.02.2015].

⁶⁷ <http://www.muzeumgazownictwa.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁶⁸ <http://www.muzeumprudnik.pl/muzeum-historia.html> [dostęp 04.02.2015].

w Muzeum prezentowane są wystawy: historyczna, związana z okresem II wojny światowej oraz etnograficzna, ukazująca pamiątki i kulturę kresową. Dostępna jest również wystawa związana z miejscowym browarnictwem⁶⁹.

Według danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego liczba zwiedzających muzea i oddziały muzealne zlokalizowane na terenie OF PN2020, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, wyniosła w 2012 roku 2156 osób. Największą popularnością wśród zwiedzających w latach 2004-2012 cieszyło się Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (w BDL GUS brak danych za 2013 rok dla tej placówki). W Nysie liczba zwiedzających utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast w pozostałych placówkach liczba odwiedzin, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, wzrastała z roku na rok. Świadczy to o rosnącej popularności muzeów oraz o tym, że istnieje możliwość, aby odgrywały one coraz ważniejszą rolę wśród organizacji kulturalnych działających na terenie OF PN2020. Dokładną liczbę odwiedzin w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców prezentuje kolejna tabela.

Tabela 18. Zwiedzający muzea i oddziały działające na terenie PN2020 na 10 000 mieszkańców w latach 2004-2013

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Łambinowice	22 053	22 780	19 197	15 470	15 783	13 656	10 350	11 280	22 832	brak danych
Nysa	3480	2314	2820	1891	3302	3784	3658	3785	3289	3421
Paczków	0	0	0	0 ⁷⁰	0	1735	4455	4866	3549	2663
Prudnik	2712	1820	2509	1190	1320	1271	2005	1907	3404	3661
Głubczyce	829	830	109	109	1141	6053	2016	3725	1652	1317
gminy OF PN2020 łącznie	1898	1531	1621	1113	1486	1620	1717	1792	2156	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

5.5. Organizacje pozarządowe o profilu kulturalnym

Na terenie OF PN2020 działają organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje), których celem statutowym jest rozwój kultury oraz aktywności kulturalnej i kreatywności mieszkańców OF PN2020. Poniżej znajduje się lista wskazanych przez Partnerów organizacji wraz z podaniem gminy, w której działają (stan na 31 grudnia 2014 roku).

Organizacje, których jednymi z głównych celów są ochrona i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz tradycji regionalnych:

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Grodkowskiej (Grodków),
- Stowarzyszenie Ludzi Twórczych „Galeria” w Pokrzywej (Głuchołazy),
- Towarzystwo Przyjaciół Głuchołaz (Głuchołazy),
- Towarzystwo Regionalne Ziemi Korfantowskiej w Korfantowie (Korfantów),

⁶⁹ <http://www.glubczyce.e-bp.pl/muzeum/muzeum.php> [dostęp 04.02.2015].

⁷⁰ W latach 2005-2007 Muzeum Gazownictwa w Paczkowie przechodziło modernizację.

- Towarzystwo Przyjaciół Fortyfikacji „Twierdza Nysa” (Nysa),
- Fundacja „Nasza Nysa” (Nysa),
- Nyska Grupa Artystyczna (Nysa),
- Fundacja „Bardziej Być” (Nysa),
- Nyskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne (Nysa),
- Towarzystwo Popularyzacji Regionu Nyskiego (Nysa),
- Edukacyjne Towarzystwo Przyjaciół Sztuki w Nysie (Nysa),
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Sudetów Wschodnich,
- Stowarzyszenie Miłośników Kolei Racławice Śląskie,
- Stowarzyszenie Generacja (Paczków),
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Paczków (Paczków),
- Stowarzyszenie Pegaz (Paczków),
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Otmuchowskiej (Otmuchów),
- Fundacja Ortus (Biała),
- Prudnickie Towarzystwo Kultury (Prudnik).

Organizacje, których podstawowym celem jest rozwijanie i wspieranie działań edukacyjnych i kulturalnych na rzecz dzieci oraz społeczności lokalnej, a także prowadzenie przedszkoli/szkół:

- Stowarzyszenie Pomocy Szkole „Aleksandrówka” w Jarnołówku (Głuchołazy),
- Korfantowskie Stowarzyszenie Oświatowe „Ekwans” (Korfantów),
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Szkoły w Dytmarowie (Lubrza),
- Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji w Pilszczu (Kietrz),
- Stowarzyszenie Rozwój i Odnowa w Rozumicach (Kietrz),
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Nasiedlu (Kietrz),
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Uciechowicach (Branice),

- Stowarzyszenie Pożytku Publicznego im. B. Adamskiej Absolwentów i Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza (Głubczyce).

Organizacje, których działalność w głównej mierze związana jest z działalnością muzyczną i taneczną:

- Stowarzyszenie Wspierające Inicjatywy Artystyczne „Capricolium” przy Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Pro Schola Musica przy Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Witolda Lutosławskiego (Nysa),
- Międzyszkolny Zespół Folklorystyczny „Mała Nysa” (Nysa),
- Stowarzyszenie Artystyczne Miłośników Folkloru (Nysa),
- Zespół Tańca i Pieśni Ludowej „Nysa” (Nysa),
- Stowarzyszenie „Bialska Orkiestra Dęta” (Biała),
- Opolskie Stowarzyszenie Kultury Hip-Hop (Prudnik),
- Stowarzyszenie Pożytku Publicznego im. B. Adamskiej Absolwentów i Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza (Głubczyce),
- Stowarzyszenie Zespołu Tańca Nowoczesnego „Impuls” (Branice).

Organizacje działające na rzecz rozwoju i integracji społeczności lokalnych, działające głównie na obszarach wiejskich:

- Lokalna Grupa Działania „Złota Ziemia” (Grodków),
- Lokalna Grupa Działania Nyskie Księstwo Jezior i Gór (Nysa, Otmuchów, Paczków, Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Płaskowyż Dobrej Ziemi (Kietrz),
- Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Borów Niemodlińskich,
- Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Grodków „Gminna Rada Kobiet” (Grodków),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lipowa (Grodków),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Charbielin (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Nowy Las (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Jarnołówki w Jarnołówku (Głuchołazy),

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Stary Las (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Burgrabice (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Charbielin (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie na Rzecz Odnowy i Rozwoju Wsi „Sami Sobie” (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Miłośników Sztuki Kulinarnej i Regionalnych Przymaków w Wilamowicach Nyskich (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Mańkowice (Łambinowice),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lasocice i Piątkowice (Łambinowice),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Jasienica Dolna i Drogoszów (Łambinowice),
- Stowarzyszenie Przyrodniczo-Kulturowe „Panorama Wierzbia” (Łambinowice),
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Kuropasie (Korfantów),
- Stowarzyszenie Koło Rozwoju Wsi Villa Vlokmari we Włodarach (Korfantów),
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Księdza Wilhelma Kudelki w Ścinawie Małej (Korfantów),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Rzymkowice (Korfantów),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Goświnowice (Nysa),
- Stowarzyszenie „Razem Dla Niwnicy” (Nysa),
- Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Domaszkowice (Nysa),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Skorochów (Nysa),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Biała Nyska (Nysa),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Przełęk (Nysa),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Niwnica (Nysa),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Koperniki (Nysa),
- Stowarzyszenie „Przyszłość” Na Rzecz Odnowy Wsi Złotogłowice (Nysa),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Hajduki Nyskie (Nysa),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Jędrzychów w Jędrzychowie (Nysa),

- Stowarzyszenie „Lepsza Przyszłość” w Głębinowie (Nysa),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Konradowa w Konradowej (Nysa),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Wierzbicice (Nysa),
- Stowarzyszenie „Złote Kłosa” w Regulicach (Nysa),
- Stowarzyszenie „Nasze Złotogłowice” (Nysa),
- Stowarzyszenie „Nasza Lipowa” (Nysa),
- Spółdzielnia Socjalna „Młyn Niwnica” (Nysa),
- Stowarzyszenie „Nasz Skorochów” (Nysa),
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Buków (Otmuchów),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Ligota Wielka (Otmuchów),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Paczków (Paczków),
- Towarzystwo Przyjaciół Paczkowa (Paczków),
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Paczkowie (Paczków),
- Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich „Mak” w Makowicach (Skoroszyce),
- Stowarzyszenie Odnowa Wsi Chrzelice (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowa Wsi Gostomia (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowa Wsi Ligota Bialska (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowa Wsi Olbrachcice (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowa Wsi Pogórze (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowy Wsi Prężyna (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowy Wsi Rostkowice (Biała),
- Stowarzyszenie Przyjaciół Śmicza (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowy Wsi Łącznik (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowy Wsi Solec (Biała),
- Stowarzyszenie Odnowa Wsi Wilków (Biała),

- Stowarzyszenie Wspólne Źródła – Partnerstwo Obszarów Wiejskich Gmin Korfantów, Prudnik, Biała,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ściborzyc Wielkich „Ścibor” (Kietrz),
- Stowarzyszenie Aktywna Społeczność Dzierżysławia (Kietrz),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Krzyżkowice (Lubrza).

Organizacje działające głównie na rzecz rozwijania zainteresowań kulturowych, popularyzacji turystyki, wychowania patriotycznego dzieci i młodzieży:

- Stowarzyszenie Przyjaciół harcerstwa (Głubczyce),
- Chorągiew Opolska Związku Harcerstwa Polskiego,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kępnicy (Nysa),
- PTTK Ziemi Nyskiej (Nysa),
- Towarzystwo Przyjaciół Głuchołaz (Głuchołazy),
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Prudniku (Prudnik),
- Stowarzyszenie Bractwo Strzeleckie w Głogówku (Prudnik), Związek Żołnierzy Wojska Polskiego Koło w Prudniku,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Otwarte Okno” (Prudnik).

Organizacje działające na rzecz mniejszości narodowych:

- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim (koła terenowe),
- Stowarzyszenie Romów i Innych Narodowości w Nysie (Nysa),
- Stowarzyszenie Kultury i Edukacji Romów (Prudnik),
- Stowarzyszenie Romów (Prudnik).

Organizacja stwarzająca warunki dla rozwoju twórców kultury:

- Robotnicze Stowarzyszenie Twórców Kultury (Nysa).

Organizacje działające na rzecz społeczności lokalnych (głównie ludzi młodych i seniorów), prowadzące dla nich warsztaty, wystawy, koncerty:

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Uniwersytetu Trzeciego Wieku im. Marii Bilwin (Głuchołazy),

- Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Gimnazjum im. Czesława Niemena (Korfantów),
- Stowarzyszenie Młodych Gminy Paczków Alterna (Paczków),
- Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” (Biała),
- Stowarzyszenie Radical Culture (Prudnik),
- Prudnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku (Prudnik),
- Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Jerzego Kozarzewski (Nysa),
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Uniwersytetu Trzeciego Wieku im. Marii Bilwin w Głuchołazach (Głuchołazy),
- Towarzystwo Aktywni Kreatywni „TAK” (Głuchołazy).

Organizacje działające na rzecz określonych grup społecznych:

- Oddział Powiatowy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Brzegu,
- Nyski Klub Motocykli Dawnych i Ciężkich „Globetrotter Homeless” (Nysa),
- Klub Seniora (Grodków),
- Stowarzyszenie Kultury Osób Niepełnosprawnych „Więź” (Paczków).

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁷¹ (art. 11, ust 1) stanowi, że organ administracji publicznej może wesprzeć realizację zadania publicznego przez organizację pozarządową lub może powierzyć realizację zadania publicznego organizacji pozarządowej. Sfera zadań publicznych jest szeroka i obejmuje wiele dziedzin, np. współpracę międzynarodową, wspieranie lokalnych społeczności czy też kultury.

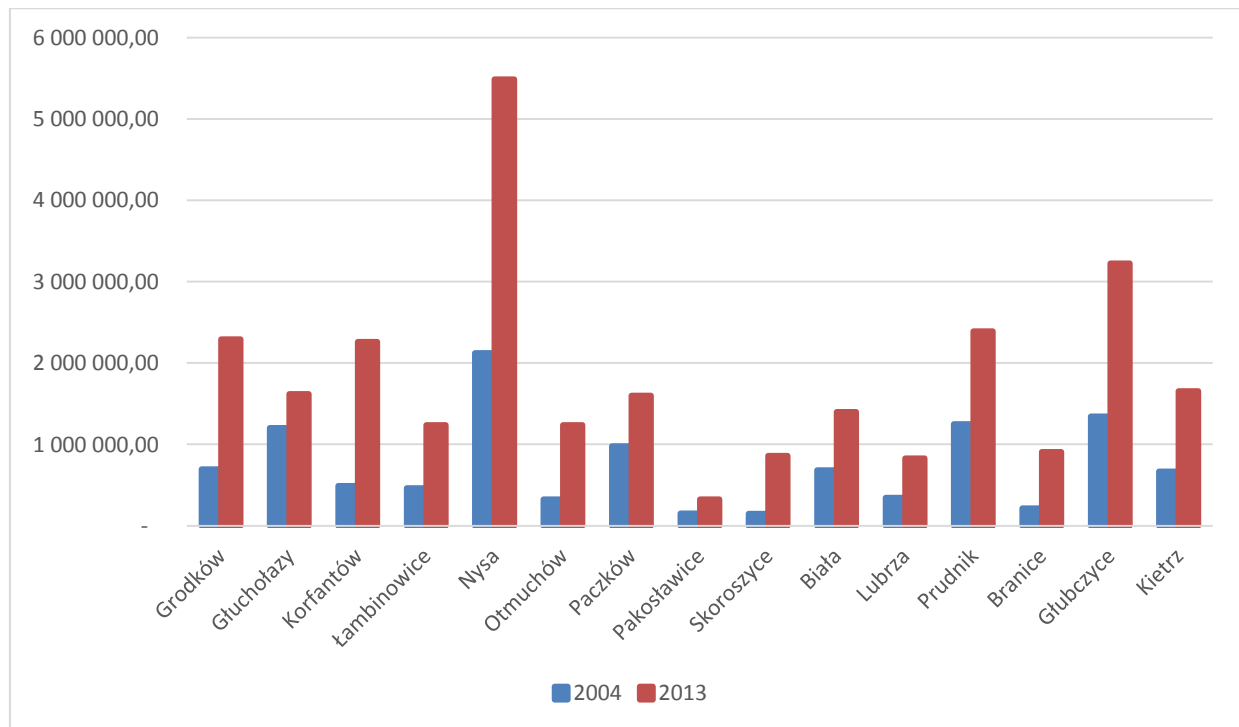
Powierzenie lub wsparcie realizacji zadania publicznego odbywa się dzięki przeprowadzeniu konkursu ofert, a tylko w wyjątkowych przypadkach w trybie pozakonkursowym. Jednostka samorządu terytorialnego przeznacza na ten cel dotację celową i przekazuje ją wybranej organizacji pozarządowej.

Wszystkie gminy OF PN2020 na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wydały w 2013 roku ponad 27 milionów zł. Jest to kwota o 16 milionów wyższa niż w 2004 roku. Wydatki z budżetów gmin przeznaczone na to zadanie rosły również we wszystkich gminach OF PN2020. W latach 2004-2013 obserwuje się jednak znaczne wahania wartości. Największe zmiany dotyczyły gmin: Skoroszyce, Korfantów i Branice, gdzie wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego były w 2013 roku ponad czterokrotnie wyższe niż w 2004 roku. Najmniejsze w gminach Głuchołazy i Paczków, w których wzrost wydatków na ten cel nastąpił odpowiednio o 35% i 64%.

⁷¹ Dz. U. 2003 nr 96, poz. 873 ze zm.

Największe środki na kulturę i ochronę dziedzictwa przeznaczyły w 2013 roku gminy: Nysa, Głubczyce i Prudnik.

Wykres 20. Wydatki gmin PN2020 na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2004 i 2013 roku (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jeśli chodzi o dotacje przekazane z budżetu Partnerów na kulturę oraz ochronę dziedzictwa narodowego, największe środki zostały przeznaczone przez powiat nyski (wśród gmin przoduje gmina Nysa). Analizując wielkość środków przeznaczanych na dotacje, należy pamiętać, że jest ona zależna od wielkości jednostki samorządowej i wielkości jej budżetu.

Dotowane działania z zakresu kultury podejmowane przez organizacje pozarządowe dotyczyły różnych jej aspektów. Analizując raporty Partnerów ze współpracy z organizacjami pozarządowymi można stwierdzić, że większość powierzonych zadań publicznych dotyczy:

- ochrony dziedzictwa i prezentowania tradycji narodowych oraz lokalnych (np. projekt „Wspieranie działań służących kultywowaniu tradycji oraz zwyczajów sztuki ludowej” realizowany przez Lokalną Grupę Działania „Złota Ziemia”, dofinansowany przez gminę Grodków),
- rozwoju wspólnot lokalnych i aktywizacji mieszkańców (m.in. „Inicjatywa lokalna, kultywowanie tradycji obyczajów panujących w okresie Świąt Bożego Narodzenia oraz wspomaganie rozwoju wspólnoty i społeczności lokalnej” przygotowana przez Stowarzyszenie Lokalne Rozwoju Wsi Rzymkowice w gminie Korfantów),

- organizacji wypoczynku dla dzieci (np. kolonia w Chłapowie przeprowadzona przez Oddział Powiatowy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Brzegu, dofinansowana przez gminę Grodków),
- organizacji warsztatów i wydarzeń kulturalnych (m.in. „VIII Międzynarodowy Złot Miłośników Rytmu Drum Djemboree 2013” organizowany przez Stowarzyszenie Ludzi Twórczych „Galeria” z Pokrzywnej, dofinansowany przez gminę Głuchołazy czy XIV Festiwal Muzyczny „Muzyka w zabytkowych kościołach i wnętrzach Księstwa Nyskiego” przygotowany przez Stowarzyszenie Pro Schola Musica przy Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Witolda Lutosławskiego w Nysie, dotowany przez gminę Nysa),
- projektów edukacyjnych (np. projekt „Aktywizacja intelektualna i społeczna seniorów, integracja oraz promocja piękna ziemi prudnickiej” przeprowadzony przez Prudnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku przy wsparciu gminy Prudnik),
- konkursów artystycznych (m.in. Konkurs Plastyczny i Fotograficzny „Nysa okiem młodego człowieka” organizowany przez Chorągiew Opolską ZHP – Hufiec Nysa przy wsparciu gminy Nysa).

Część zadań realizowanych przez organizację pozarządową ma charakter międzynarodowy, jak np.:

- Artyści w XX-leciu partnerstwa Nysy i Ludinghausen – projekt zrealizowany przez Nyską Grupę Artystyczną przy wsparciu gminy Nysa,
- promocja dorobku kulturalnego gminy Głubczyce w kraju i za granicą poprzez działania o charakterze artystycznym (malarstwo, śpiew, taniec), realizowane przez Stowarzyszenie Pożytku Publicznego im. B. Adamskiej Absolwentów i Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza w Głubczycach przy wsparciu gminy Głubczyce.

Zlecenie zadań publicznych ma bardzo duże znaczenie dla rozwoju życia kulturalnego danej jednostki, dlatego ważne jest, aby poszerzać współpracę między samorządami i organizacjami pozarządowymi w tym zakresie. Zależy to z jednej strony od środków, które samorząd może poświęcić na ten cel, ale także od aktywności i jakości projektów zgłaszanych przez organizacje pozarządowe.

Nie zostały również zidentyfikowane działania w obszarze kultury, które realizowane były przez jedną organizację bądź we współpracy z innymi na rzecz całego OF PN2020. Współpraca w tym zakresie wymaga jeszcze pogłębienia.

W poniższej tabeli zaprezentowano dane dotyczące dotacji przekazanych przez Partnerów na działania związane z kulturą i ochroną dziedzictwa narodowego (BDL GUS nie zbierał tych danych w latach 2004-2006).

Tabela 19. Dotacje z budżetu Partnerów przeznaczone na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2007-2013 (zł)

jednostka	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	2 335 888 280,64	2 762 693 134,69	3 048 695 054,45	3 211 760 119,05	3 272 307 910,41	3 355 004 663,36	3 423 265 544,41
śląskie	306 167 284,93	340 196 210,05	366 948 053,79	386 607 685,80	399 019 769,12	416 010 587,00	420 535 468,47
dolnośląskie	234 733 126,51	278 992 020,61	310 381 914,56	314 067 145,56	317 642 931,38	331 626 949,79	345 383 449,56
opolskie	50 754 907,68	62 483 605,28	75 095 644,24	81 204 949,05	79 542 773,90	84 072 046,41	85 364 924,37
Grodków	1 001 590,00	1 158 412,79	1 212 104,40	1 154 412,04	1 225 560,97	1 393 665,00	1 501 290,78
powiat nyski	6 140 720,04	7 298 000,79	8 881 056,19	9 794 873,72	9 180 355,47	10 180 213,11	8 977 820,17
Głuchołazy	1 137 780,00	1 180 000,00	1 254 070,00	1 284 000,00	1 280 000,00	1 405 000,00	1 493 300,00
Korfantów	731 453,00	776 095,00	925 393,00	1 122 123,85	943 372,75	848 563,06	834 500,00
Łambinowice	420 000,00	538 450,00	637 388,00	720 621,79	711 027,00	986 013,00	988 013,00
Nysa	2 290 904,04	3 104 919,79	3 958 172,84	4 366 694,95	4 332 614,42	4 906 419,77	3 731 423,17
Otmuchów	205 000,00	239 000,00	462 453,35	540 000,00	370 000,00	420 000,00	434 393,00
Paczków	981 966,00	1 045 536,00	1 155 885,00	1 219 557,00	1 039 557,00	1 110 382,00	994 842,00
Skoroszyce	112 000,00	120 000,00	155 000,00	195 732,13	176 835,30	176 886,28	184 000,00
powiat prudnicki	3 455 686,03	4 175 045,00	5 092 094,21	5 006 663,43	5 419 105,17	5 315 329,18	5 437 440,96
Biała	870 000,00	876 700,00	997 000,00	968 500,00	943 209,00	1 156 000,00	1 143 500,00
Lubrza	396 500,00	504 928,00	661 500,00	536 500,00	535 000,00	669 500,00	606 043,00
Prudnik	1 671 297,00	1 928 487,00	2 254 817,42	2 179 283,43	2 339 994,00	2 393 807,68	2 385 597,96
powiat głubczycki	159 200,00	302 169,00	327 128,00	335 581,89	339 000,00	847 524,80	971 665,76
Branice	94 200,00	110 600,00	125 000,00	125 000,00	125 000,00	148 590,00	142 370,00
Głubczyce	65 000,00	191 569,00	201 128,00	181 000,00	31 000,00	70 954,80	56 095,76
Kietrz	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

5.6. Lokalni artyści i znane postacie

Poniżej przedstawieni zostali artyści i znane postacie związane z miejscowościami należącymi do OF PN2020. Są to zarówno osoby pochodzące z terenów OF PN2020, jak i artyści, w których twórczości miejscowości leżące na Obszarze Funkcjonalnym odegrały znaczącą rolę.

Michał Bajor

Aktor teatralny i filmowy, piosenkarz, urodzony w 1957 roku w Głuchołazach. Zagrał m.in. w filmie *Quo Vadis* w reżyserii Jerzego Kawalerowicza⁷².

Konrad Emil Bloch

Niemiecko-amerykański biochemik pochodzenia żydowskiego. Laureat Nagrody Nobla z fizjologii i medycyny z 1964 roku za badania nad zwalczaniem i zapobieganiem miażdżycy. Urodzony w 1912 roku w Nysie, zmarł 2000 roku w Burlington, wykładał m.in. na uniwersytetach Columbia, Chicago i Harvardzie⁷³.

Jakub Ćwiek

Autor fantastyki; pisarz, animator kultury, konferansjer, dziennikarz, felietonista, scenarzysta, miłośnik i znawca popkultury. Studiował kulturoznawstwo i scenariopisarstwo na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Urodzony w 1982 roku w Opolu, jako dziecko przeprowadził się wraz z rodzicami do Głuchołaz⁷⁴.

Joseph von Eichendorff

Jeden z najbardziej znanych niemieckich poetów romantycznych. Urodzony w 1788 roku w Łubowicach koło Raciborza, zmarł w Nysie w 1857 roku i został pochowany na nyskim cmentarzu. Autor powieści *Przecucie i teraźniejszość*, opowiadania *Posąg z marmuru* oraz nowel *Z życia nicponia*, *Urowadzenie*. W Nysie, gdzie spędził ostatnie lata życia, powstały autobiograficzne szkice oraz wiersze, m.in. *Czarodziejska różdżka*. Większość utworów powstała i była wydana poza Śląskiem, gdzie ich autor pracował po ukończeniu studiów, ukazywały jednak przywiązanie i tęsknotę do stron rodzinnych⁷⁵.

Józef Elsner

Kompozytor, dyrygent i pedagog. Urodzony w 1769 w Grodkowie, zmarł w 1854 roku w Elsnerowie pod Warszawą. W Grodkowie rozpoczął swoją edukację muzyczną – tu uczestniczył w pracy chóru kościelnego. Nauczyciel Fryderyka Chopina. Pracował m.in. w orkiestrze teatralnej w Brnie, teatrze cesarsko-królewskiej monarchii we Lwowie, Teatrze Narodowym w Warszawie⁷⁶.

Agnieszka Franków-Żelazny

Kierownik Chóru Filharmonii im. W. Lutosławskiego we Wrocławiu. Urodzona w Głubczycach, gdzie ukończyła Państwową Szkołę Muzyczną i stopnia w klasie fortepianu

⁷² <http://www.michalbajor.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁷³ http://pl.wikipedia.org/wiki/Konrad_Bloch[dostęp 04.02.2015].

⁷⁴ <http://jakubcwiek.pl/> [dostęp 04.02.2015].

⁷⁵ <http://powiat.nysa.pl/files/editor/Eichendorff.pdf> [dostęp 04.02.2015].

⁷⁶ <http://culture.pl/pl/tworca/jozef-elsner> [dostęp 17.02.2015].

i fletu oraz Państwową Szkołę Muzyczną II stopnia we Wrocławiu w klasie fletu. w Głubczycach udzielała się także w Chórze Mieszanym Liceum Ogólnokształcącego⁷⁷.

Mateusz Grobelny

Artysta ceramik. Urodzony w 1980 roku w Paczkowie. Ukończył Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu. Uczestnik i organizator plenerów w Polsce i za granicą. Autor i kurator wielu projektów artystycznych, laureat licznych nagród oraz kurator Międzynarodowego Pleneru Ceramików w Bolesławcu⁷⁸.

Bernhard Grzimek

Zoolog, podróżnik, twórca filmów dokumentalnych, nagrodzony przez Akademię Filmową Oscarem za film o Parku Narodowym Serengeti położonym w Tanzanii. W latach 1945-1974 pełnił funkcję dyrektora ogrodu zoologicznego we Frankfurcie. Urodzony w 1909 roku w Nysie, zmarł w 1987 roku we Frankfurcie.

Krzysztof Kieślowski

Reżyser i scenarzysta filmowy, pracujący zarówno nad filmami dokumentalnymi, jak i fabularnymi. Żył w latach 1941-1996, w dzieciństwie wraz z rodzicami wielokrotnie zmieniał miejsce zamieszkania – przez pięć lat mieszkał w Głubczycach⁷⁹.

Marta Klubowicz

Aktorka, poetka, tłumaczka języka niemieckiego. Urodzona w 1963 roku w Kłodzku, honorowa obywatelka Nysy. Tłumaczka tomików poezji Josepha von Eichendorffa⁸⁰.

Zbigniew Komarnicki

Pedagog, nauczyciel, instruktor harcerski, długoletni prezes Bialskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego. Żył w latach 1930-2001, urodzony w Kałuszu na wschodzie Polski, po wojnie wraz z rodzicami przeniósł się do Prudnika. Zajmował się opracowaniami historycznymi dotyczącymi miejscowości gmin Biała i Śląska⁸¹.

Jerzy Kozarzewski

Poeta, autor tomików poetyckich *Dar codzienności*, *Ślady z kamieni*. *Wiersze o Nysie*, *Późne żniwo*, twórca ogniska muzycznego w Nysie. Urodzony w 1913 roku w Trawninkach koło Lublina, zmarł w 1996 roku. Żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych, uczestnik Powstania Warszawskiego, więzień obozów w Oświęcimiu i Mauthausen⁸².

Joseph Krautwald

Rzeźbiarz urodzony w 1914 roku w Burgrabicach (obecny powiat nyski). Od dzieciństwa interesował się rzeźbą – swoje zainteresowania rozwijał podczas praktyk w kamieniołomach w Sławniowicach (część zakładów kamieniarskich rodziny Thustów), szkole drzeworytniczej

⁷⁷ http://www.amuz.wroc.pl/pl/dr_agnieszka_frankow-zelazny/487/2/ [dostęp 04.02.2015].

⁷⁸ <http://www.mg-gar.pl/mg/> [dostęp 17.03.2015].

⁷⁹ <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/565309,16-lat-bez-Kieslowskiego-Nieznane-fakty-z-zycia> [dostęp 04.02.2015].

⁸⁰ http://www.nysa.eu/aktualnosc-4-3696-publicacja_marty_klubowicz_z_utworami.html [dostęp 18.02.2015].

⁸¹ <http://gckbiala.pl/251/zbigniew-komarnicki.html> [dostęp 17.03.2015].

⁸² <http://www.psm.nysa.com.pl/JerzyKozarzewski.htm> [dostęp 04.02.2015].

w Cieplicach oraz na Akademii Sztuk Pięknych w Monachium. Jest autorem rzeźb pomnikowych znajdujących się na cmentarzu w Głuchołazach oraz chrzcielnicy i misy na wodę w kościele w Burgrubicach⁸³.

Paweł Kukiz

Wokalista, autor tekstów i piosenek, były lider zespołu Piersi. Urodzony w 1963 roku w Paczkowie, ukończył szkołę podstawową i liceum w Niemodlinie. Laureat nagrody muzycznej Fryderyk oraz Orderu Uśmiechu⁸⁴.

Maria Luiza Merkert

Niemiecka siostra zakonna, założycielka Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety. Urodzona w 1817 roku w Nysie, tu też w 1872 roku zmarła. W 2007 roku została uznana błogosławioną Kościoła katolickiego⁸⁵.

Eryk Murlowski

Propagator sportów (wschodnich sztuk walki oraz monocyklingu) oraz historii lokalnej. Żył w latach 1960-2013. Od urodzenia związany z Chrzelicami (gmina Biała). Jego pasją były poszukiwania historyczne oraz opieka nad lokalnymi zabytkami. Był autorem wielu artykułów i książek o historii regionalnej. Minister kultury przyznał mu złotą Odznakę „Za opiekę nad zabytkami”⁸⁶.

Anna Myszyńska

Fotograf, poetka, autorka opowiadań. Urodzona w 1931 roku w Kórnicy na Śląsku Opolskim, mieszkanka Białej. Autorka zbioru wierszy *Prostowanie świata, Kiedy gwar miasta cichnie* (wraz z Nyską Grupą Artystyczną). W swojej twórczości pielęgnuje dziedzictwo kultury niemieckiej, śląskiej i polskiej⁸⁷.

Max Herrmann-Neisse

Poeta liryczny, zajmował się także krytyką literacką, teatralną i kabaretową. Urodzony w 1886 roku w Nysie, zmarł w 1941 roku w Londynie. Dla odróżnienia od popularnego w Berlinie Maxa Hermanna, przybrał drugi człon nazwiska, nawiązujący do nazwy jego rodzinnego miasta – Nysy⁸⁸.

Wanda Pawlik

Poetka, powieściopisarka, nauczycielka języka polskiego w nyskiej szkole rolniczej. Urodzona w 1926 roku w Długosiodle, zmarła w 1983 roku w Nysie. Absolwentka polonistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Autorka powieści *Spotkali się nad Nysą* oraz *Tryptyku nyskiego* – opowieści związanych z historią Nysy i regionu nyskiego⁸⁹.

⁸³ <http://powiat.nysa.pl/files/editor/Krautwald.pdf> [dostęp 04.02.2015].

⁸⁴ http://pl.wikipedia.org/wiki/Pawe%C5%82_Kukiz [dostęp 04.02.2015].

⁸⁵ http://pl.wikipedia.org/wiki/Maria_Merkert [dostęp 04.02.2015].

⁸⁶ <http://www.radio.opole.pl/2013/marzec/wiadomosci/zmarl-eryk-murlowski.html> [dostęp 17.03.2015].

⁸⁷ <http://www.biala.gmina.pl/127/624/anna-myszynska.html> [dostęp 17.03.2015].

⁸⁸ <http://powiat.nysa.pl/files/editor/Neisse.pdf> [dostęp 04.02.2015].

⁸⁹ <http://powiat.nysa.pl/files/editor/Pawlik.pdf> [dostęp 04.02.2015].

Filip Robota

Nauczyciel, polski działacz oświatowy i społeczno-narodowy na Śląsku. Żył w latach 1841-1902. Pracował jako nauczyciel (m.in. w prudnickiej szkole elementarnej dla dziewcząt), był autorem licznych artykułów sprzeciwiających się polityce kulturkampfu i umacniających polską kulturę i język⁹⁰.

Bernhard Ruffert

Śląski historyk i nauczyciel. Urodził się w 1856 roku w Nysie, zmarł w 1927 roku w Nysie. Aktywny działacz Nyskiego Stowarzyszenia Sztuki i Starożytności⁹¹.

Manfred Słaboń

Poeta, ksiądz katolicki, badacz gwary i folkloru. Od 1980 roku proboszcz parafii Łącznik (gmina Biała), gdzie zbiera i zapisuje znaczenie zanikających słów pochodzących z gwary śląskiej⁹².

Harry Thürk

Pisarz, reporter, fotograf. Urodzony w 1927 roku w Białej, zmarł w 2005 roku w Weimarze, gdzie przeniósł się po II wojnie światowej. Po wojnie pracował jako reporter m.in. w Kambodży, Wietnamie podczas wojny wietnamskiej. Autor powieści *Lato umarłych snów*, która opisuje losy Niemców w Prudniku w pierwszych miesiącach po wojnie⁹³.

Olga Tokarczuk

Pisarka, autorka scenariuszy, laureatka Nagrody Literackiej Nike. Urodzona w 1962 roku w Sulechowie, w dzieciństwie przeniosła się wraz z rodzicami do Kietrza, gdzie ukończyła Liceum Ogólnokształcące im. C. K. Norwida. Absolwentka psychologii na Uniwersytecie Warszawskim. Do jej najbardziej znanych powieści należą *Prawiek i inne czasy*, *Dom dzienny, dom nocny* i *Księgi Jakubowe*⁹⁴.

Ludwik Skowronek

Ksiądz katolicki, polityk niemieckiej partii Centrum, działacz społeczny. Urodził się w 1859 roku w Czuchowie, zmarł w 1934 roku w Głuchołazach. Opracował i opublikował modlitewnik w języku polskim: *Droga do nieba* oraz w języku niemieckim *Weg zum Himmel*⁹⁵.

Mieczysław Smaś

Twórca ludowy, rzeźbiarz, działał w Stowarzyszeniu Twórców Ludowych, był współzałożycielem opolskiego oddziału tego stowarzyszenia. Od 1950 roku do śmierci mieszkał w Grodkowie. Autor rzeźby *Kalectwo* – odlew tej statuetki stanowi nagrodę „Emil”

⁹⁰ <http://www.biala.gmina.pl/124/618/filip-robota.html> [dostęp 17.03.2015].

⁹¹ http://powiat.nysa.pl/files/editor/Nysa_13strbig.pdf [dostęp 10.04.2015].

⁹² <http://www.biala.gmina.pl/128/627/manfred-slabon-ksiazd-etnograf-z-lacznika.html> [dostęp 17.03.2015].

⁹³ <http://www.biala.gmina.pl/125/620/harry-thrk-wybitny-pisarz-ziemi-prudnickiej.html> [dostęp 17.03.2015].

⁹⁴ http://pl.wikipedia.org/wiki/Olga_Tokarczuk [dostęp 04.02.2015].

⁹⁵ http://pl.wikipedia.org/wiki/Ludwik_Skowronek [dostęp 13.04.2015].

przyznawaną przez Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Siedlisko”⁹⁶.

Aleksander Sowa

Pisarz i wydawca. Urodzony w 1979 roku w Paczkowie, pochodzący ze wsi Kamienica (gmina Paczków). Autor m.in. powieści *Jeszcze jeden dzień w raju* czy *Era Wodnika*, zbiorów opowiadań *Do widzenia* oraz *Powietrze jest zimne*⁹⁷.

Bożena Stachura

Aktorka teatralna, filmowa i telewizyjna. Urodzona w 1974 roku w Paczkowie. Wystąpiła m.in. w filmach *Pragnienie miłości* (reż. Jerzy Antczak), *Bezmiar sprawiedliwości* (reż. Wiesław Saniewski), serialu *M jak miłość*. Współpracowała z Teatrem Narodowym, Teatrem Kamienica i Och-Teatrem w Warszawie. Występowała także w Teatrze Telewizji⁹⁸.

Stanisław Szozda

Kolarz szosowy, dwukrotny wicemistrz olimpijski, pięciokrotny medalista mistrzostw świata oraz zwycięzca Wyścigu Pokoju i Tour de Pologne. Żył w latach 1950-2013. W latach 1964-1969 uczęszczał do Zespołu Szkół Rolniczych w Prudniku. Jego pierwszym klubem był LKS Prudnik (1964-1970), w latach 1971-1972 był zawodnikiem Legii Warszawa, w latach 1973-1979 LKS Ziemi Opolska⁹⁹.

Jan Uhlak

Plastyk, rysownik. Artysta żył w latach 1924-2011. Zainteresowany architekturą śląską, postanowił zamieszkać w Grodkowie. Jego prace prezentowane były na licznych regionalnych wystawach¹⁰⁰.

Silvus Leopold Weiss¹⁰¹

Kompozytor i lutnista. Urodzony w 1687 roku w Grodkowie, zmarł w 1750 roku w Dreźnie. Autor ponad 850 utworów muzycznych, był związany z teatrem Marii Kazimiery d'Arquien w Rzymie oraz drezdeńską kapelą Augusta II Mocnego. Przyczynił się do powstania lutni 13-chórowej.

Elżbieta Zapendowska

Krytyk muzyczny, pedagog, juror muzycznych programów telewizyjnych. Urodzona w 1947 roku w Głubczycach, absolwentka Państwowej Szkoły Muzycznej II Stopnia w Opolu i Akademii Muzycznej w Warszawie, pracowała m.in. w Teatrze Buffo w Warszawie, Teatrze Muzycznym Roma w Warszawie¹⁰².

⁹⁶ <http://siedlisko.org.pl/index.php/pl/pages/show/93> [dostęp 04.02.2015].

⁹⁷ http://www.wydawca.net/o_mnie.html [dostęp 17.03.2015].

⁹⁸ http://pl.wikipedia.org/wiki/Bo%C5%BCena_Stachura [dostęp 11.03.2015].

⁹⁹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Szozda [dostęp 11.03.2015].

¹⁰⁰ <http://www.bibliotekagrodkow.pl/index.php/grodkowscy-pasjonaci/14-jan-uhlik> [dostęp 04.02.2015].

¹⁰¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Sylvius_Leopold_Weiss [dostęp 23.03.2015].

¹⁰² http://pl.wikipedia.org/wiki/El%C5%BCbieta_Zapendowska [dostęp 04.02.2015].

5.7. Działalność w zakresie kultury

Imprezy cykliczne

Na terenie OF PN2020 odbywa się ponad 120 imprez cyklicznych. Wydarzenia kulturalne nawiązują zarówno do świąt religijnych (jak np. Jarmark Wielkanocny w Grodkowie czy Boże Narodzenie w Poezji w Korfantowie), jak i państwowych (np. Powiatowy Przegląd Piosenki Patriotycznej „Dla Ciebie, Polsko” w Prudniku), ale także promują różne nurty dziedziny działalności artystycznej. Są to m.in. festiwale muzyczne prezentujące twórczość różnorodnych nurtów (np. Drum Djemboree Festival w Głuchołazach, Paczkowski Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej im. Moritza Brosiga, Otmuchowska Scena Niezależna, Festiwal Orkiestr Dętych w Białej), poezji i recytacji (m.in. Konkurs Recytatorski „Wierszykowy sezam” w Prudniku), turnieje sportowe (np. Otwarty Turniej Brydża Sportowego, Otwarty Turniej Szachów czy Turniej Tenisa Stołowego w Branicach).

Scenariusze części imprez zostały oparte na historii i dziedzictwie kulturalnym regionu. Niektóre z nich nawiązują do twórczości artystów związanych z terenami OF PN2020, jak np. Regionalny Konkurs Recytatorski Poezji Josepha von Eichendorffa w Prudniku czy Koncerty Elsnerowskie organizowane w Grodkowie. Część wydarzeń nawiązuje do dziejów PN2020 – przykład mogą stanowić Dni Twierdzy Nysa, które stanowią rekonstrukcję bitwy stoczonej między wojskami Napoleona i wojskami pruskimi. W ich programie znajdują się także imprezy towarzyszące, jak np. zwiedzanie fortów czy występy zespołów muzycznych¹⁰³. Także wydarzenia organizowane przez muzea nawiązują do historii regionu (np. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach organizuje Konkurs Recytatorski Poezji Jenieckiej „Nie traćmy pamięci”). Niemniej jednak respondenci badania ankietowego wskazali, że kultura regionu powinna być lepiej promowana.

Organizatorzy imprez korzystają także z możliwości jakie daje bliskość Czech i Niemiec. Artyści i publiczność z Czech są zapraszani do udziału w festiwalach, przeglądach czy jarmarkach rękodzieła (m.in. Jarmark Wielkanocny w Nysie, Festiwal Czeskiej Piosenki Turystycznej „Tramprská Hudba” w Głuchołazach, Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko-Czeskiego w Prudniku).

Organizowanych jest również wiele imprez cyklicznych, które mają na celu umożliwienie kultywowania tradycji wiejskich. Wśród przykładowych należy wymienić istniejący od 2000 roku „Turniej Żniwowania Metodami Tradycyjnymi” w Piątkowicach (gmina Łambinowice), Noc Świętojańska w Białej Nyskiej (gmina Nysa) czy też organizowany przez Ochotniczą Straż Pożarną - Wasserball w Przechodzie (gmina Korfantów). Niemal każda z gmin OF PN2020 organizuje również święto plonów czyli dożynki gminne.

W ofercie imprez kulturalnych znajdują się także wydarzenia międzynarodowe, jak np. Festiwal Folk Fiesta w Nysie. Organizatorem wydarzenia jest Nyski Dom Kultury. Podczas ostatniej edycji imprezy, która odbyła się 2014 roku, wystąpiły zespoły z Polski, Izraela, Rumunii, Łotwy, ze Szwecji, z Rosji, Ukrainy, Serbii, Włoch, Armenii, Niemiec i Estonii¹⁰⁴.

¹⁰³ <http://www.dni.twierdzanysa.pl/2014/program.htm> [dostęp 18.02.2015].

¹⁰⁴ <http://www.folkfiesta.com/> [dostęp 19.02.2015].

Spśród Partnerów największą liczbę imprez w 2013 roku zorganizował powiat nyski – odbyło się tu 1146 imprez, w których wzięło udział 111 397 osób. Jednak najwyższym wskaźnikiem uczestników imprez w przeliczeniu na jednego mieszkańca pochwalić się może gmina Grodków – tu uczestnikami imprez są trzy osoby na jednego mieszkańca, podczas gdy w innych gminach i powiatach liczba ta wynosi zazwyczaj jeden (z wyjątkiem Łambinowic, Białej, Lubrzy i Kietrza). Ten wskaźnik dla PN2020 wynosi 1,6.

Poniższa tabela prezentuje liczbę imprez organizowanych przez Partnerów, liczbę uczestników imprez oraz przeciętną liczbę uczestników imprez w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tabela 20. Liczba imprez kulturalnych i ich uczestników w OF PN2020 w 2013 roku

jednostka	imprezy	uczestnicy imprez	przeciętna liczba uczestników imprez na jednego mieszkańca
Polska	206 091	38 106 066	1
dolnośląskie	15 415	3 120 933	1
śląskie	21 779	4 492 210	1
opolskie	8698	988 117	1
Grodków	121	54 950	3
powiat nyski	1146	111 397	1
Głuchołazy	320	17 131	1
Korfantów	109	13 525	1
Łambinowice	178	17 734	2
Nysa	95	29 880	1
Otmuchów	114	13 380	1
Paczków	223	16 765	1
Skoroszyce	47	1997	0
powiat prudnicki	869	69 935	1
Biała	75	17 260	2
Lubrza	186	10 170	2
Prudnik	528	36 445	1
powiat głubczycki	409	59 232	1
Branice	0	0	0
Głubczyce	244	34 402	1
Kietrz	145	22 330	2
gminy OF PN2020 łącznie	3211	380 235	1,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Tabela prezentująca imprezy cykliczne organizowane przez Partnerów znajduje się w załączniku 1 do niniejszej diagnozy.

5.8. Podsumowanie i wnioski

Podsumowanie

Obszar PN2020 charakteryzuje się rozbudowaną i różnorodną bazą sportowo-rekreacyjną, dzięki której mogą działać kluby sportowe umożliwiające trenowanie różnych dziedzin sportu, a mieszkańcy OF PN2020 wykazują znaczne zainteresowanie ofertą klubów i sekcji sportowych.

Na podstawie danych BDL GUS można stwierdzić, że teren OF PN2020 cechuje niski poziom czytelnictwa wśród mieszkańców. Jak wskazuje raport Biblioteki Narodowej, stanowi to odzwierciedlenie poziomu czytelnictwa w skali kraju.

Biblioteki publiczne na terenie OF PN2020 dysponują mniejszym księgozbiorem niż inne biblioteki w województwie, co może przekładać się również na średnią liczbę czytelników, która także jest niższa niż w województwie opolskim.

Na terenie OF PN2020 odbywało się w 2013 roku ponad 3211 imprez, w tym 120 cyklicznych, które zgromadziły ponad 380 000 uczestników. Część z tych imprez nawiązuje do historii PN2020, poświęcona jest pamięci znanych osób pochodzących z tych terenów.

Wnioski

- Choć większość obiektów sportowych jest ogólnodostępna (przeznaczona do użytkowania przez wszystkich mieszkańców), dostęp do nich bywa utrudniony (obiekty są okresowo nieczynne bądź zamknięte). Istotne jest zapewnienie dostępu do obiektów przyszkolnych dla wszystkich mieszkańców po zajęciach lekcyjnych i w dni wolne od szkoły.
- Spadek liczby czytelników może wynikać z niewystarczającego księgozbioru bibliotek (zbyt mała liczba nowości wydawniczych, na co wskazywali uczestnicy badania fokusowego) oraz wskazywać na konieczność przeprowadzania akcji popularyzujących czytelnictwo. Autorzy raportu Biblioteki Narodowej podkreślają, że biblioteki publiczne działające na terenach wiejskich pełnią istotną rolę w dostępie do wydawnictw oraz propagowaniu czytelnictwa, dlatego mimo rozwoju nowych form czytelnictwa (np. e-booków dostępnych on-line), należy wspierać pracę bibliotek publicznych.
- Z analizy danych zastanych wynika, że Partnerzy dysponują rozbudowaną siecią domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów, co oznacza, że mieszkańcy gmin wchodzących w skład PN2020 mają dobry dostęp do usług kulturalnych. W badaniu ankietowym respondenci wskazali na konieczność podjęcia wspólnych inwestycji w tym zakresie. Informacje dotyczące jakości oferty domów i ośrodków kultury wymagają pogłębienia i powinny zostać uzupełnione podczas kolejnych etapów prac.
- Na terenie OF PN2020 działa dobrze rozbudowana sieć kin podlegających pod domy i ośrodki kultury. Informacje dotyczące oferty kin wymagają analizy na kolejnych etapach prac nad Strategią. Mieszkańcy wskazali w badaniu, że

konieczne jest podjęcie wspólnych działań w zakresie tworzenia oferty i promocji wydarzeń.

- Instytucje kultury powinny podejmować wspólne działania w zakresie organizacji zajęć i warsztatów czy imprez kulturalnych. Pozwoliłoby to na urozmaicenie oferty oraz lepsze dopasowanie jej do potrzeb mieszkańców OF PN2020 – przeprowadzone badania wskazują, że respondenci uznają ofertę kulturalną za niewystarczającą. W opinii mieszkańców Partnerzy powinni podejmować także wspólne działania promocyjne wydarzeń kulturalnych, zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów.
- W niepełnym stopniu wykorzystany pozostaje potencjał wynikający z położenia OF PN2020 na pograniczu, a więc na styku kultury polskiej, czeskiej, niemieckiej, a także wpływów kultury Kresów – brakuje imprez cyklicznych, ale także stałych warsztatów czy zajęć.
- Również w niepełnym stopniu wykorzystany pozostaje potencjał związany z lokalnymi artystami i znanymi postaciami – ich twórczość prezentowała się w niewielkim stopniu w organizacji i promocji wydarzeń kulturalnych.
- Pogłębienia wymaga także współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w OF PN2020, zarówno między samymi organizacjami, jak i samorządami. Aktywne organizacje powinny mieć większą możliwość realizacji zadań publicznych z zakresu sportu czy kultury. Przedstawiciele organizacji pozarządowych powinni pamiętać, że fundusze na realizację swoich celów statutowych mogą pozyskiwać nie tylko z budżetu samorządów, ale także z konkursów, grantów organizowanych np. przez Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego czy fundacje.

6. Ekologia i gospodarka odpadami

6.1. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym oraz regionalnym

Przyjęta w 1997 roku Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 5) ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m.in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (art. 74)¹⁰⁵.

Podstawowym dokumentem krajowym w zakresie ochrony środowiska jest Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do 2016 roku, która określa kierunki działań w ujęciu krótko- i średniookresowym w odniesieniu do ochrony zasobów naturalnych oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa energetycznego.

Nadrzędnymi zadaniami Polityki Ekologicznej Państwa są:

- poprawa jakości środowiska,
- realizacja zasady zrównoważonego rozwoju,
- powstrzymanie niekorzystnych zmian klimatu,
- ochrona zasobów naturalnych, w tym różnorodności biologicznej.

W dokumencie Polityki Ekologicznej Państwa przedstawione zostały kierunki działań na lata 2009-2012 oraz cele średniookresowe (do 2016 roku).

Do kierunków działań, jakie powinny być podjęte w tym czasie należą:

- kierunki działań systemowych, w tym uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska, zarządzanie środowiskowe, udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, rozwój badań i postęp techniczny, odpowiedzialność za szkody w środowisku, aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym,
- ochrona zasobów naturalnych, w tym ochrona przyrody, ochrona i zrównoważony rozwój lasów, racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona powierzchni ziemi, gospodarowanie zasobami geologicznymi,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, w tym środowisko a zdrowie, jakość powietrza, ochrona wód, gospodarka odpadami, oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych, substancje chemiczne w środowisku¹⁰⁶.

Cele polityki ekologicznej państwa oraz województwa opolskiego wyznaczają główne obszary zainteresowań dla ochrony środowiska na OF PN2020¹⁰⁷, którymi są:

¹⁰⁵ Źródło: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

¹⁰⁶ Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do 2016 r.

W zakresie zapewnienia wymaganej jakości wód:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: komunalnych (miejskich i wiejskich) i przemysłowych,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych (trasy komunikacyjne, rowy przydrożne),
- ograniczenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów rolnych oraz z terenów zurbanizowanych),

W zakresie jakości powietrza atmosferycznego:

- systematyczna poprawa jakości powietrza w strefach, w szczególności na obszarze uprzemysłowienia i urbanizacji województwa, a także na obszarach miejskich,

W zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska:

- przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska w związku z poważnymi awariami przemysłowymi,
- eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii,

W zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:

- wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska (BAT),
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych stosownie do wymogów europejskich,
- ochrona ekosystemów leśnych i zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- rekultywacja terenów po eksploatacji surowców mineralnych,
- ochrona, racjonalne użytkowanie i rekultywacja gleb zdegradowanych,
- ochrona gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych,
- konieczność zaniechania nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele inne niż komunalne,

---

¹⁰⁷Opracowano na podstawie Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku

W zakresie gospodarki odpadami:

- wzrost odzysku odpadów komunalnych,
- zwiększenie poziomu odzysku odpadów przemysłowych,

W zakresie współpracy transgranicznej:

- współpraca z województwami sąsiednimi i Republiką Czech ukierunkowana m.in. na poprawę stanu czystości wód rzek Odry, Białej Głuchołaskiej, Złotego Potoku, Opawy i Opawicy, ochronę ujęć wodnych Bliszczyce – Uvalno, ochronę przeciwpowodziową w zlewni Odry, ochronę zasobów i walorów przyrodniczych obszarów przyrodniczo cennych,

W zakresie zapewnienia spójności regionalnych polityk sektorowych z polityką ekologiczną państwa:

- ekologizacja polityk sektorowych w postaci zintegrowanego z celami regionalnej polityki ekologicznej podejścia do formułowania celów tych strategii, polityk i programów wykonawczych,

W zakresie zwiększenia aktywności społecznej w kształtowaniu i realizacji polityki ekologicznej państwa:

- kształtowanie proekologicznych zachowań mieszkańców, zapewnienie dostępu mieszkańcom województwa do informacji o środowisku oraz do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących ochrony środowiska,

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku wskazuje na następujące problemy, związane z ochroną środowiska, które mogą stanowić istotną barierę rozwoju OF PN2020:

- wysoki poziom zakwaszenia gleb w województwie (ponad 80%) oraz występujące na części terenu niedobory wody i erozja gleb, które ograniczają optymalne wykorzystanie terenu lub powodują jego ubożenie,
- niska jakość wód podziemnych,
- niska jakość wód powierzchniowych stanowiąca istotną przeszkodę w rozwoju rekreacji i turystyki, w szczególności w najatrakcyjniejszych i najlepiej wyposażonych w infrastrukturę turystyczną rejonach województwa,
- ciągły spadek bioróżnorodności województwa, pomimo objęcia ochroną prawną ok. 27,2% jego powierzchni,
- wysoki odsetek uszkodzeń drzewostanów na skutek zanieczyszczeń pyłowo-gazowych powietrza, które są konsekwencją położenia w strefie największych zagrożeń emisjami gazów i pyłów w kraju, a także nieprawidłowej struktury gatunkowej drzewostanów,

- ocena jakości powietrza, która wskazuje, że na obszarze całego województwa występują przekroczenia wartości dopuszczalnych (PM10, PM2,5, benzo(a)piren) i wymagane jest prowadzenie działań w zakresie poprawy jakości powietrza,
- zagrożenie cyklicznie występującymi zalewami powodziowymi w dorzeczu Odry i jej dopływów. Prowadzone w ostatnim dziesięcioleciu działania inwestycyjne ograniczyły to zagrożenie, jednak w dalszym ciągu wymagana jest realizacja kilku kluczowych inwestycji oraz zdecydowane działania związane z zatrzymywaniem wody w zlewni. Wskaźnik możliwości zatrzymywania wody utrzymuje się na jednym z najniższych poziomów w Europie.

6.2. Istniejący stan środowiska na Obszarze Funkcjonalnym Partnerstwo Nyskie 2020

Klimat

Istotą działań adaptacyjnych – podejmowanych zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, przez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę i technologie, a także zmiany zachowań – jest uniknięcie ryzyka i wykorzystanie szans. Zmiany klimatu należy postrzegać jako potencjalne ryzyko, które powinno być brane pod uwagę przy tworzeniu np. mechanizmów regulacyjnych i planów inwestycyjnych, podobnie jak brane pod uwagę jest ryzyko o charakterze makroekonomicznym czy geopolitycznym.

Scenariusze zmian klimatu dla Polski do 2030 roku wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp.), będące pochodnymi zmian klimatycznych¹⁰⁸.

Obecna agenda polityczna Unii Europejskiej ukierunkowana jest na kompleksowe i zintegrowane podejście do polityki klimatycznej i energetycznej, które Rada Europejska przyjęła w marcu 2007 roku i w ramach którego zobowiązała się do osiągnięcia do 2020 roku następujących celów:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o przynajmniej 20% w porównaniu z poziomami z 1990 roku,
- zwiększenie udziału energii odnawialnej we wszystkich źródłach zużywanej energii do 20%,
- poprawa efektywności energetycznej o 20%¹⁰⁹.

Analizując uwarunkowania rozwoju OF PN2020, istotne znaczenie z punktu widzenia zmian klimatu, posiadać będą działania ukierunkowane na:

- przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi poprzez właściwe gospodarowanie przestrzenią,

¹⁰⁸ Źródło: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 roku z perspektywa do 2030 roku.

¹⁰⁹ Źródło: ww.europarl.europa.eu [dostęp 20.02.2015].

- zwiększenie udziału odnawianych odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej.

Aspekty związane z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi stanowią istotne zagrożenie w szczególności dla gospodarki rolnej. Wynika to m. in. z małej powierzchni obszarów leśnych na OF PN2020, których obecność łagodzi skutki nadmiernych opadów. Uwarunkowania związane z rzeźbą terenu wpływają na zagrożenie erozją wodną i wietrzną. Właściwe gospodarowanie przestrzenią powinno uwzględniać także zagrożenie powodziowe. Oddziaływanie deszczów jest ważne w odniesieniu do problemów takich jak: sprawność sieci kanalizacyjnych, lokalizacja budowli na obszarach narażonych na niebezpieczeństwa powodzi czy też występowania osuwisk skarp i rozmywania podpór mostowych¹¹⁰.

Mapa 3. Tereny gospodarki rolnej OF PN2020 zagrożone erozją gleb

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na OF PN2020 według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego to w szczególności:

- obszar zalewu powodziowego z 1997 roku,

¹¹⁰ Źródło: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 roku z perspektywa do 2030 roku

- obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią w dolinach rzek Odry, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi, Ścinawy Niemodlińskiej, Stobrawy wyznaczone na podstawie przepisów Prawa Wodnego,
- obszar potencjalnego zagrożenia powodzią w dolinach rzek Odry, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi, Ścinawy Niemodlińskiej, Stobrawy, wyznaczone na podstawie przepisów Prawa Wodnego (tzw. woda 1%).

OF PN2020 jest predysponowany do rozwoju różnych form odnawialnych źródeł energii. Wśród nich Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego wymienia:

- energię wodną, wykorzystującą potencjał energetyczny i częściowo istniejącą infrastrukturę hydrotechniczną w dolinach rzek: Nysy Kłodzkiej, Białej Głuchołaskiej, Ścinawy Nyskiej, Prudnika, Złotego Potoku,
- energię wiatru, przede wszystkim na obszarach użytkowanych rolniczo, położonych poza obszarami ochrony przyrody i krajobrazu, oddalonych od zabudowań i planowanych stref zabudowy z uwzględnieniem standardów akustycznych – głównie na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Strzelińskich, Równiny Grodkowskiej,
- energię z biomasy, bazującej na odpadach drzewnych, uprawach roślin energetycznych i słomie – w obrębie Równiny Grodkowskiej, Płaskowyżu Głubczyckiego, Kotliny Raciborskiej, Obniżenia Otmuchowa, Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich.

Wśród najważniejszych instalacji produkujących energię ze źródeł odnawialnych na terenie OF PN2020 są:

- farma wiatrowa Lipniki – w gminie Kamiennik, składająca się z piętnastu turbin o łącznej mocy 30,75 MW,
- farma wiatrowa Unikowice – w gminie Paczków, składająca się z trzech turbin o łącznej mocy 6,5 MW,
- farma wiatrowa Zopowy – w gminie Głubczyce, składająca się z piętnastu turbin o łącznej mocy 37,5 MW,
- farma wiatrowa Kietrz – zlokalizowana w gminie Kietrz, składająca się z trzech turbin o łącznej mocy 2,5 MW,
- Zakładu Produkcji Etanolu „Goświnowice” (firma BioAgra S.A.) – zlokalizowany w gminie Nysa, o zapotrzebowaniu kukurydzy sięgającym 15% krajowej produkcji,
- Elektrownia wodna Nysa – w gminie Nysa, o mocy 760 kW,
- Elektrownia wodna Głębinów – z gminie Nysa, o mocy 3,04 MW,

- Elektrownia wodna Otmuchów – w gminie Otmuchów, o mocy 410 kW.

Na OF PN2020 energia solarna i geotermalna ma znaczenie marginalne i występuje w niewielkim zakresie, mimo możliwości praktycznego jej wykorzystania, tj. teoretycznego średniego usłonecznienia na poziomie 1 600 godzin na rok i zasobów energii geotermalnej (gmina Grodków). Dotychczasowe jej wykorzystanie ukierunkowane jest głównie na instalację kolektorów słonecznych na potrzeby bytowe (ogrzewanie wody) i budowę pomp ciepła do celów grzewczych¹¹¹.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego jako główne kierunki działań w zakresie szerszego wykorzystania potencjału energii słonecznej i geotermalnej wskazuje:

- zastąpienie lokalnych kotłowni przez układy z pompą ciepła,
- promowanie instalacji kolektorów słonecznych dla celów grzewczych, znacznie zmniejszających ilości zużycia konwencjonalnych nośników energii (prąd, gaz, węgiel) w gospodarstwach domowych.

Zwiększenie efektywności energetycznej jest jednym z priorytetów dla polskiej gospodarki oraz sektora publicznego. Pomimo znacznej poprawy w ciągu ostatnich lat, efektywność energetyczna polskiej gospodarki jest nadal około trzy razy niższa niż w najbardziej rozwiniętych krajach europejskich i około dwa razy niższa niż średnia w krajach Unii Europejskiej. Dodatkowo, zużycie energii pierwotnej w Polsce, odniesione do liczebności populacji, jest niemal o 40% niższe niż w krajach „starej 15”. Powyższe dane świadczą o ogromnym potencjale w zakresie oszczędzania energii w Polsce, charakterystycznym dla gospodarki intensywnie rozwijającej się¹¹².

Krajobraz

Dominującą formą krajobrazu OF PN2020 są wyżyny i niskie góry na obszarach lessowych. Znaczny obszar zajmują także krajobrazy dolin rzecznych. Krajobrazy wysoczyzn lessowych, gór i pogórza oraz dolin rzecznych zaliczane są do jednych z najcenniejszych w województwie opolskim.

Tabela 21. Obszary szczególnych walorów krajobrazu naturalnego OF PN2020

typ krajobrazu	nazwa
krajobrazy dolin rzecznych	<ul style="list-style-type: none"> • Dolina Nysy Kłodzkiej • Delta Nysy Kłodzkiej w Zbiorniku Otmuchowskim • Dolina Białej Głuchołaskiej • Przełom Białej Głuchołaskiej • Przełom Złotego Potoku • Dolina Straduni • Dolina Osobłogi
krajobrazy wysoczyzn lessowych	<ul style="list-style-type: none"> • Grudynia • Dzierżysław
krajobrazy lodowcowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wzgórza Otmuchowsko-Nyskie

¹¹¹ Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego.

¹¹² Źródło: <http://www.mg.gov.pl/bezpieczenstwo+gospodarcze/Energetyka/Efektywnosc+energetyczna> [dostęp 20.02.2015].

typ krajobrazu	nazwa
krajobrazy fluwioglacjalne	<ul style="list-style-type: none"> Bory Niemodlińskie
krajobrazy przedgórzy	<ul style="list-style-type: none"> Kamiennik (Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie) Nadziejów (Przedgórze Paczkowskie)
krajobrazy niskich gór	<ul style="list-style-type: none"> Góry Opawskie Radynia

Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne Województwa Opolskiego, Opole 2008 rok

Zasoby surowców mineralnych

Do udokumentowanych zasobów surowców mineralnych, występujących na OF PN2020, należą:

- złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej,
- złoża łupków fyllitowych,
- złoża węgla brunatnego.

Występują one w gminach Głuchołazy, Głubczyce, Paczków, Nysa, Lubrza.

Poniższa tabela prezentuje rodzaj oraz miejsce występowania złóż surowców mineralnych w podziale na sposób ich wykorzystania.

Tabela 22. Obszary ochrony złóż surowców mineralnych OF PN2020

typy obszaru	surowce
obszary udokumentowanych złóż surowców mineralnych	<ul style="list-style-type: none"> • surowce ilaste ceramiki budowlanej: gmina Paczków, Głuchołazy, Głubczyce, • łupki fyllitowe: gmina Głuchołazy i Głubczyce, • węgiel brunatny: gmina Nysa.
obszary występowania rezerw surowcowych w złożach eksploatowanych i nieeksploatowanych	<ul style="list-style-type: none"> • grupa złóż kamieni drogowych i budowlanych w złożach eksploatowanych: „Braciszów”, „Dębowiec”, „Kamienna Góra”, „Sławniowice” oraz w złożach nieeksploatowanych: „Lubiatów”, „Nadziejów”, „Starowice”, „Maciejowice”, • grupa złóż kruszywa naturalnego w złożach eksploatowanych „Głębinów-Zbiornik”; w złożach nieeksploatowanych: „Bielice-Zbiornik”, „Drogoszów”, „Kopice”, „Głębocko”, „Głębocko I”, „Raclawice Śląskie-Głogówek”, „Otmuchów-Zbiornik”, • grupa surowców ilastych ceramiki budowlanej w złożach eksploatowanych i nieeksploatowanych: „Paczków”, „Konradów Głuchołaski” i „Głubczyce”, • grupa złóż łupków fyllitowych: zasoby eksploatowanego złoża „Dewon – Pokrzywna”.
obszary perspektywnego występowania złóż surowców mineralnych	<ul style="list-style-type: none"> • piaski: Biernatów-Kietlice, Nowy Rożnów, Zubrzyce, Lewice, Radostynia, Golczowice, Prudnik, Raclawice Śląskie, Szklary, Pogórze, Śmicz, • kwarcyty – obszary prognostyczne: w miejscowościach Wilamowice, Gierałce, Burgrabice.

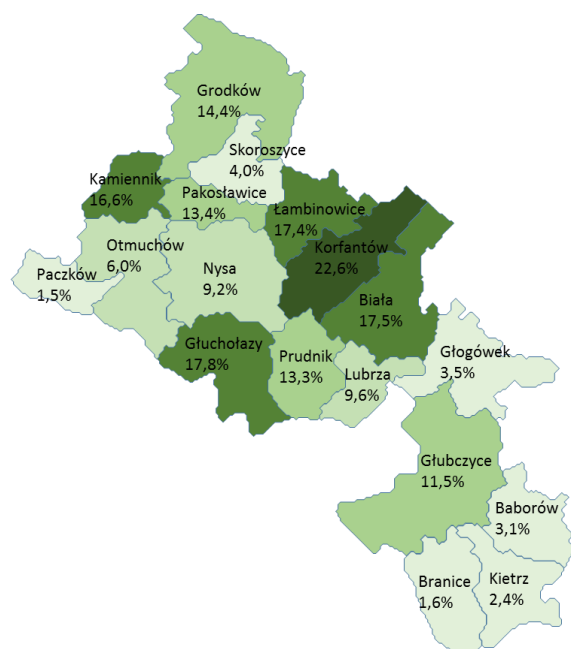
typy obszaru	surowce
obszary potencjalnego występowania złóż surowców mineralnych	<ul style="list-style-type: none"> kamienie drogowe i budowlane – obszary perspektywiczne dla piaskowców szarogłazowych: Pielgrzymów-Dobieszów, Radynia, Braciszów, Chomiąży,¹¹³ kruszywa naturalne (piaski i żwiry) związane z osadami czwartorzędowymi pochodzenia rzeczno-wodnolodowcowego i eolicznego: Górka Prudnicka i Łącznik (piaski i żwiry), Ścinawa Nyska i Piorunkowice (żwiry).

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego

6.3. Lasy

Powierzchnia obszaru obejmującego OF PN2020 charakteryzuje się niską lesistością, która wynosi 11%, co jest wartością zdecydowanie niższą w porównaniu do województwa opolskiego (26,6%) oraz kraju (29,4%). Wśród gmin o najwyższej lesistości znajdują się gminy Korfantów (22,6%), Głuchołazy (17,8%), Biała (17,5%) oraz Łambinowice (17,4%). Najniższą charakteryzuje się obszar Płaskowyżu Głubczyckiego, z gminami Branice (1,6%), Kietrz (2,4%), Baborów (3,1%), Głogówek (3,5%) oraz gmina Paczków (1,5%) i Skoroszyce (4,0%).

Mapa 4. Lesistość w gminach OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

¹¹³ Zdecydowana ich większość zlokalizowana jest w obszarach o wysokich kategoriach ograniczeń środowiskowo-planistycznych.

6.4. Gleby

OF PN2020 to obszar występowania gleb o najwyższej wartości użytkowej – klasy bonitacyjne od I do III. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego traktuje tę część województwa jako obszar ochrony gruntów rolnych, który ma na celu:

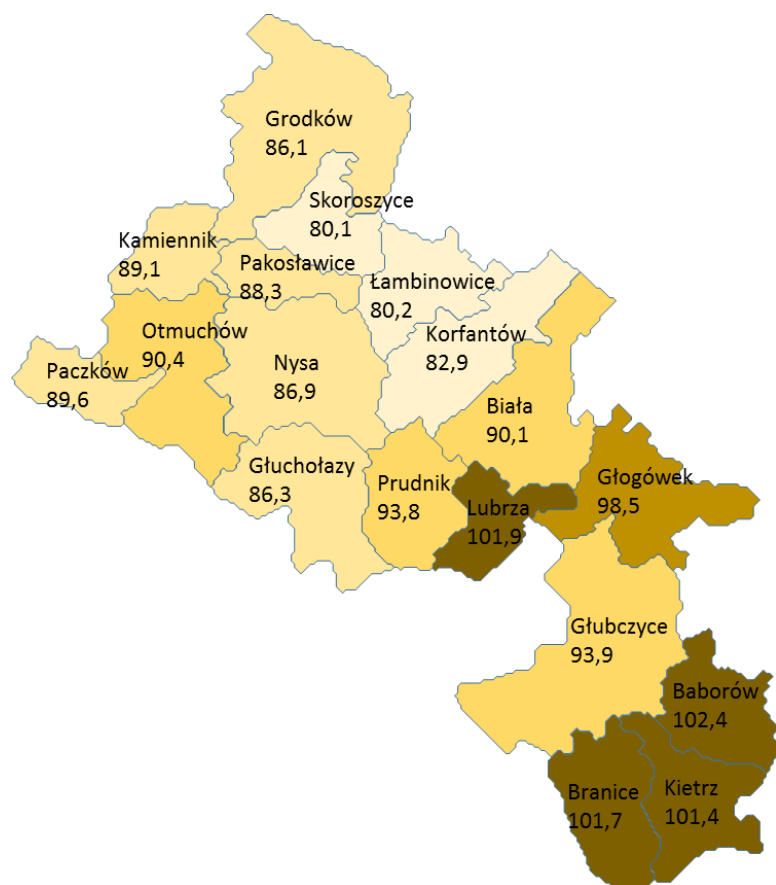
- zachowanie najlepszych i najbardziej produktywnych obszarów zasobowych przed zmianą sposobu użytkowania,
- kształtowanie struktur przestrzennych, zapewniających utrzymanie trwałości terenów rolnych.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej, opisywana przez wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej¹¹⁴ wykazuje na obszarze PN2020 najwyższe wartości w kraju. Gminy położone na obszarze PN2020 charakteryzują się najlepszymi w Polsce warunkami do produkcji rolnej. Najwyższe wartości wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, przekraczający 100,1 pkt., osiąga w gminach Baborów, Branice, Kietrz i Lubrza. Wysokie wartości od 90,1 do 100,0 pkt. osiąga w gminach Głogówek, Głubczyce, Prudnik, Otmuchów i Paczków¹¹⁵. Dla porównania wskaźnik ten dla Polski wynosi 66,6 pkt., dla województwa opolskiego 81,6 pkt.

¹¹⁴ Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej odzwierciedla potencjał przestrzeni produkcyjnej wynikający z warunków naturalnych. Został opracowany w Instytucie Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Jest to wskaźnik zintegrowany, bazujący na wskaźnikach cząstkowych, uwzględniających czynnik klimatyczny, wilgotnościowy, morfologiczny i jakościowy gleb [Opracowanie Ekofizjograficzne Województwa Opolskiego, Opole 2008 r.].

¹¹⁵ Na podstawie: Opracowanie Ekofizjograficzne Województwa Opolskiego, Opole 2008 r.

Mapa 5. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminach Partnerstwa Nyskiego 2020, ocena warunków agroekologicznych w punktach

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Opracowanie Ekofizjograficzne Województwa Opolskiego, Opole 2008 rok*

6.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe to rzeki, jeziora, kanały oraz inne ciek i zbiorniki sztuczne. Na terenie OF PN2020 istnieje stosunkowo gęsta sieć rzeczna. Obszar ten należy do zlewni rzeki Odry. Osią hydrologiczną tego obszaru są rzeki Nysa Kłodzka, Osobłoga, Stradunia, Psina oraz Opawa, będące lewobrzeżnymi dopływami Odry. Największą rzeką obszaru jest Nysa Kłodzka, która jest jednocześnie największym dopływem górnej Odry. Na rzece tej wybudowano dwa zbiorniki wodne – Jezioro Otmuchowskie i Nyskie.

Rzeki OF PN2020 charakteryzują się przede wszystkim reżimem śnieżno-deszczowym, charakterystycznym dla obszarów podgórskich i wyżynnych. Reżim ten odznacza się jednym wezbraniem spowodowanym roztopami oraz drugim, spowodowanym opadami latem lub jesienią, przy czym to roztopowe jest większe¹¹⁶.

¹¹⁶ Opracowano na podstawie: *Opracowanie Ekofizjograficzne Województwa Opolskiego, Opole 2008 r.*

Mapa 6. Typy reżimów rzecznych na obszarze województwa opolskiego

Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne Województwa Opolskiego, Opole 2008 rok

Badania jakości wód powierzchniowych, prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, wykazały, że na wielu odcinkach, tzw. jednolitych części wód (jcw) notowane były złe stany wód. Złym stanem wód charakteryzowały się następujące odcinki rzek (jcw):

- Opawica od dopływu z Burkviz do ujścia,
- Ostra,
- Prudnik od Złotego Potoku do Osobłogi,
- Kamienica,
- Nysa Kłodzka od oddzielenia się Młynówki Pomianowskiej,
- zbiorniki zaporowe: Kozielno, Otmuchów, Nysa,
- Raczyna,
- Widna,
- Biała Głuchołaska od Oleśnice do zbiornika Nysa,
- Mora,
- Cielnica od Korzkwi do Nysy Kłodzkiej,
- Skoroszycki Potok,
- Stara Struga,
- Grodkowska Struga.

Dobry stan wód notowano jedynie na odcinkach rzek (jcw):

- Opawa od Opawicy do Morawicy,
- Biała od Śmickiego Potoku do Osobłogi,
- Osobłoga od Prudnika do Odry,
- Nysa Kłodzka od zbiornika Nysa do ujścia,
- Ścinawa Niemodlińska od Mesznej do Nysy Kłodzkiej.

Tabela 23. Ocena stanu wód powierzchniowych na terenie OF PN2020 za 2013 rok

Rzeka	Stan wód jcw (jednolitych części wód)
Opawica	Stan wód jcw Opawica od Dopływu z Burkviz do ujścia oceniono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany potencjał ekologiczny jcw ze względu na elementy biologiczne – fitobentos (III klasa). Ocena wymagań dla wód obszarów chronionych wykazała, że wody Opawicy spełniają wymagania dla wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych, natomiast nie spełniają wymogów dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w zakresie fitobentosu.
Opawa	Potencjał ekologiczny wód jcw Opawa od Opawicy do Morawicy oceniono jako dobry i powyżej dobrego. Tym samym zostały spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych oraz dla wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych.
Ostra	Stan jcw Ostra określono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany stan ekologiczny, ze względu na elementy fizykochemiczne – azot azotanowy i fosforany (poniżej stanu dobrego). Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Ostrej spełniają wymagania dla wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych, natomiast nie spełniają wymogów dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, w zakresie fosforanów.
Prudnik	Stan jcw Prudnik od Złotego Potoku do Osobłogi określono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany stan ekologiczny, ze względu na elementy biologiczne – fitobentos. Stan chemiczny – dobry. Jednocześnie nie były spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych ze względu na fitobentos.
Biała	Potencjał ekologiczny wód jcw Białej od Śmickiego Potoku do Osobłogi oceniono jako dobry i powyżej dobrego, a ponadto były spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.
Osoboga	Stan jcw Osoboga od Prudnika do Odry określono jako dobry. O ocenie zdecydował dobry stan ekologiczny oraz chemiczny. Jednocześnie zostały spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.
Kamienica	Stan wód jcw Kamienica oceniono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany potencjał ekologiczny jcw ze względu na elementy biologiczne – fitobentos i makrobezkręgowce bentosowe (III klasa). W zakresie wskaźników chemicznych, charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, jakość wód odpowiadała stanowi dobremu. Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Kamienicy nie spełniają wymagań dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w zakresie fitobentosu.
Nysa Kłodzka	Ocenę jcw Nysa Kłodzka od oddzielenia się Młynówki Pomianowskiej do wypływu ze zb. Nysa Stan wód jcw oceniono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany potencjał ekologiczny jcw ze względu na elementy biologiczne – flora III klasa (fitoplankton i fitobentos). Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Nysy Kłodzkiej od oddzielenia się Młynówki Pomianowskiej do wypływu ze zb. Nysa nie spełniają wymagań dla wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz nie spełniają wymogów dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w zakresie fitobentosu i makrofitów.

Rzeka	Stand wód jcw (jednolitych części wód)
	<p>Ocena wód zbiorników zaporowych, Kozielno, Otmuchów, Nysa, przeprowadzona na podstawie wyników badań monitoringu diagnostycznego wskazuje na zły stan każdego z nich ze względu na umiarkowany potencjał ekologiczny. Stan chemiczny każdego zbiornika w kaskadzie został oceniony jako dobry. Ocena wymagań dla obszarów chronionych, przeprowadzona dla każdego zbiornika osobno wskazuje, że nie były dla nich spełnione wymagania dla wód przeznaczonych do bytowania ryb oraz obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Również ocena wskaźników bakteriologicznych, dla zbiorników kąpieliskowych – Otmuchowa i Nysy – wykazała, że ich wody nie spełniały wymagań w tym zakresie.</p> <p>Stan jcw Nysa Kłodzka od zb. Nysa do ujścia określono jako dobry. O ocenie zdecydował dobry stan ekologiczny, ze względu na elementy biologiczne – fitobentos i makrobezkręgowce bentosowe (II klasa) oraz dobry stan chemiczny wód. Jednocześnie były spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.</p>
Raczyna	<p>Stan wód jcw Raczyna oceniono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany potencjał ekologiczny jcw ze względu na elementy biologiczne – fitobentos i makrofitę (III klasa). Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Raczyny nie spełniają wymogów dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w zakresie fitobentosu i makrofitów.</p>
Widna	<p>Stan wód jcw Widna oceniono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany potencjał ekologiczny jcw ze względu na elementy biologiczne – fitobentos i makrofitę (III klasa). Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Widnej nie spełniają wymogów dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w zakresie fitobentosu i makrofitów.</p>
Biała Głuchołaska	<p>Stan jcw Biała Głuchołaska od Oleśnice do zb. Nysa określono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany stan ekologiczny, ze względu na elementy biologiczne – fitobentos i makrofitę (III klasa). Stan chemiczny oceniono poniżej stanu dobrego. Nie były również spełnione warunki dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych również ze względu na fitobentos i makrofitę. Natomiast były spełnione wymagania dla wód przeznaczonych do bytowania ryb. Wody Białej Głuchołaskiej charakteryzowały się okresowym zanieczyszczeniem na granicy z Republiką Czeską, związanym z oddziaływaniem ścieków komunalnych z czeskiej oczyszczalni.</p>
Mora (lewostronny dopływ Białej Głuchołaskiej)	<p>Stan jcw Mora określono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany stan ekologiczny, ze względu na elementy biologiczne – fitobentos (III klasa). Jednocześnie nie były spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych ze względu na fitobentos.</p>
Cielnica	<p>Stan jcw Cielnica od Korzkwi do Nysy Kłodzkiej określono jako zły. O ocenie zdecydował słaby stan ekologiczny, ze względu na elementy biologiczne – makrobezkręgowce bentosowe (IV klasa). Jednocześnie były spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.</p>
Skoroszycki Potok	<p>Stan jcw Skoroszycki Potok określono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany stan ekologiczny, ze względu na elementy biologiczne – makrofitę i makrobezkręgowce bentosowe (III klasa). Jednocześnie nie były spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych ze względu na makrofitę i azot azotanowy.</p>

Rzeka	Stan wód jcw (jednolitych części wód)
Stara Struga	Stan jcw Stara Struga oceniono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany potencjał ekologiczny jcw ze względu na elementy biologiczne – makrofity i makrobezkręgowce bentosowe (III klasa). Ponadto wody Starej w zakresie elementów fizykochemicznych (azotu azotanowego i fosforanów) osiągnęły klasę poniżej potencjału dobrego. Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Starej Strugi nie spełniają wymagań dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w zakresie makrofitów, azotu azotanowego i fosforanów.
Grodkowska Struga	Stan jcw Grodkowska Struga oceniono jako zły. O ocenie zdecydował umiarkowany potencjał ekologiczny jcw ze względu na elementy biologiczne – makrofity i makrobezkręgowce bentosowe (III klasa). Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Grodkowskiej Strugi nie spełniają wymagań dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w zakresie makrofitów, azotu Kjeldahla, fosforanów i fosforu ogólnego.
Ścinawa Niemodlińska	Stan jcw Ścinawa Niemodlińska od Mesznej do Nysy Kłodzkiej oceniono jako dobry i powyżej dobrego. O ocenie zdecydował dobry potencjał elementów biologicznych – fitobentos i makrofity (II klasa). Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Ścinawy Niemodlińskiej spełniają wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 roku; Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu

Wody podziemne

Na terenie OF PN2020 dominujące znaczenie mają warstwy wodonośne czwartorzędu, związane z utworami piaszczystymi i żwirowymi pochodzenia rzeczno lodowcowego i lodowcowego.

Najzasobniejsze części struktur kopalnych zostały wydzielone jako Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Są to na OF PN2020: Subzbiornik Paczków – Niemodlin (na obszarze gmin Paczków, Otmuchów, Nysa, Korfantów, Łambinowice, Grodków, Biała), 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka (na obszarze gmin Głubczyce, Biała, Lubrza), 337 Dolina kopalna Lasy Niemodlińskie (na obszarze gmin Biała, Korfantów). Duże znaczenie użytkowe mają warstwy wodonośne czwartorzędu na obszarach Płaskowyżu Głubczyckiego i Gór Opawskich.

Wyniki badań wód podziemnych w 2013 roku wykazały w siedmiu punktach pomiarowych na OF PN2020 niezadowolającą (IV klasa), bądź złą (V klasa) jakość wód. W ośmiu punktach stwierdzono zadowolającą jakość wód (III klasa).

Mapa 7. Sieć pomiarowa z wynikami klasyfikacji wód podziemnych w punktach monitoringu operacyjnego w województwie opolskim w 2013 roku (źródło: GIOŚ, WIOŚ)

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 roku; Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu

6.6. Powietrze atmosferyczne

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego wymienia obszary realizacji programów ochrony powietrza i poprawy standardów jakości powietrza w województwie opolskim. Z OF PN2020 wskazano obszar, dla którego powinien być realizowany program naprawczy – powiaty głubczycki i prudnicki¹¹⁷.

Dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenie jakości powietrza za 2013 rok w województwie opolskim obowiązuje podział kraju na strefy, określony w rozporządzeniu MŚ w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. OF PN2020 zakwalifikowany został do tzw. strefy opolskiej (obszar województwa poza miastem Opole).

W wyniku przeprowadzonej oceny jakości powietrza w 2013 roku w strefie opolskiej stwierdzono występowanie obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych, bądź docelowych poziomów substancji w powietrzu. Problem z dotrzymaniem standardów jakości powietrza dla kryterium ochrony zdrowia wystąpił w przypadku: pyłu zawieszonego PM₁₀, benzo(a)pirenu i ozonu oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Obszar ten został zakwalifikowany do klasy C. Klasa C oznacza, że poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji i należy wówczas określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnej, a także niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza¹¹⁸.

Jednym z działań naprawczych w ramach programu ochrony powietrza dotyczącym obszaru miast i gmin jest program ograniczania niskiej emisji. Programy takie wyznaczają kierunki i skalę konieczności podjęcia działań redukcji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego w celu zapobiegania w przyszłości negatywnym skutkom zarówno zdrowotnym, jak i środowiskowym wykorzystywania nieefektywnych urządzeń grzewczych.

W celu ograniczenia emisji pyłów i gazów pochodzących ze źródeł tzw. niskiej emisji należy wdrożyć szereg działań naprawczych proponowanych w programie obejmującym dany teren. Do zadań tych należą:

- likwidacja niskosprawnych kotłowni i pieców przez podłączenie obiektów do miejskich sieci ciepłowniczych, modernizacja kotłowni lokalnych, w tym szczególnie kotłowni zakładowych poprzez zastosowanie źródeł opalanych gazem ziemnym lub olejem,
- podejmowanie przedsięwzięć związanych ze zwiększeniem efektywności wykorzystania energii cieplnej w obiektach publicznych (termorenowacja i termomodernizacja budynków, modernizacja wewnętrznych instalacji grzewczych oraz wyposażanie w elementy pomiarowe i regulacyjne, wykorzystywanie energii odpadowej), a także wspieranie organizacyjno-prawne przedsięwzięć termomodernizacyjnych podejmowanych przez użytkowników indywidualnych (np. prowadzenie doradztwa, auditingu energetycznego),

¹¹⁷ Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego.

¹¹⁸ Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 roku; Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

- popieranie i promowanie indywidualnych działań właścicieli lokali, polegających na przechodzeniu do użytkowania na cele grzewcze i sanitarne na ekologicznie, czyste rodzaje paliw lub energii elektrycznej albo energii odnawialnej,
- popieranie przedsięwzięć polegających na likwidacji małych lokalnych ciepłowni węglowych i przechodzeniu na zasilanie odbiorców z sieci ciepłowniczej, gazowej lub Kogeneracji, czyli nowoczesnej technologii umożliwiającej wytwarzanie jednocześnie energii elektrycznej, ciepła i chłodu,
- pozyskiwanie nowych odbiorców ciepła z sieci ciepłowniczej przez współfinansowanie inwestycji w zakresie przyłączy i węzłów ciepłowniczych, stopniowa wymiana zużytych odcinków sieci ciepłowniczej i gazowej na systemy rurociągów preizolowanych, racjonalne planowanie remontów i konserwacji,
- stopniowe wyposażanie istniejących węzłów cieplnych wymiennikowych w urządzenia umożliwiające regulację pogodową¹¹⁹.

Spśród gmin OF PN2020 plany gospodarki niskoemisyjnej przygotowują gminy Biała oraz Głuchołazy.

Gminy, które w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 chcą pozyskać pieniądze m.in. na działania w zakresie termomodernizacji budynków czy na wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, muszą posiadać plany gospodarki niskoemisyjnej.

Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012-2015 podkreśla konieczność intensyfikacji działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z tego źródła. Problem zanieczyszczeń powietrza z transportu na obszarze OF PN2020 dotyczy w szczególności miast oraz dróg tranzytowych o dużym natężeniu ruchu. Redukcja zanieczyszczeń powietrza możliwa będzie poprzez odciążenie indywidualnego ruchu samochodowego w centrach miast, np. poprzez zbiorową komunikację lub rozwiązania planistyczno-infrastrukturalne. Sukces takich rozwiązań zależy do tego czy uda się stworzyć konkurencyjny, efektywny i bezpieczny, multimodalny system transportu publicznego.

Jak już wcześniej wspomniano OF PN2020 jest predysponowany do rozwoju różnych form odnawialnych źródeł energii (OZE). Działania na rzecz poprawy jakości powietrza, w szczególności na obszarach narażonych na zanieczyszczenia, powinny być kierunkowane na wykorzystanie także OZE.

6.7. Klimat akustyczny

Hałas to dźwięk niepożądany, którego działanie wpływa na szkodliwość i uciążliwość dla środowiska przyrodniczego oraz człowieka. Hałas emitowany jest do środowiska w postaci szumu, huku, szmeru, trzasku. Głównymi źródłami wysokiego poziomu dźwięku są środki komunikacji (ruch drogowy, kolejowy, lotniczy) oraz działalność człowieka (np. przemysł).

¹¹⁹ Źródło: Analiza możliwości ograniczania niskiej emisji ze szczególnym uwzględnieniem sektora bytowo-komunalnego, Praca wykonana pod kierunkiem Thomasa Schönfeldera, Opole 2011.

Na OF PN2020 zlokalizowano dwa punkty pomiaru hałasu drogowego – w powiecie głubczycykim.¹²⁰ Badania wykazały, że w porze dziennej w obu punktach nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego hałasu. W porze nocnej nastąpiło nieznaczne przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu komunikacyjnego – o 0,1 dB i o 0,5 dB¹²¹. Lokalizacja tylko dwa punktów pomiarowych na terenie OF PN2020, na których nie notowano przekroczeń, może wskazywać, że hałas nie stanowi problemu.

6.8. Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne to emisja w postaci fali rozchodzącej się w przestrzeni zaburzonej, wywołanej zmianą przyspieszenia ładunków elektrycznych. Sztucznym źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest instalacja, urządzenia, w których następuje przepływ prądu (sieć elektroenergetyczna, stacje radiowo-telewizyjne, telefonia komórkowa, urządzenia radiowo-nawigacyjne, radiowo-komunikacyjne, urządzenia pracujące w przemyśle).

Na obszarze PN2020 prowadzono pomiary promieniowania elektromagnetycznego w Grodkowie, Korfantowie, Głuchołazach, Konradowie (gmina Głuchołazy), Nysie oraz Branicach. Na podstawie przeprowadzonych badań pól elektromagnetycznych nie stwierdzono miejsc z przekroczeniami wartości dopuszczalnych, co wiąże się z dotrzymaniem norm środowiskowych dla pól elektromagnetycznych¹²².

6.9. Obszarowa ochrona przyrody

Obszary chronione na terenie PN2020 zajmowały wg danych GUS z 2013 roku łączną powierzchnię 33 582,5 ha, co stanowi 12,2% powierzchni tego obszaru.

Dla porównania, obszary chronione zajmują 27,2% powierzchni województwa opolskiego i 32,5% powierzchni kraju. Niski udział obszarów chronionych w powierzchni OF PN2020 wynika z rozwoju rolnictwa na znacznym jego terenie, bazującego na najlepszych w kraju uwarunkowaniach do jego rozwoju.

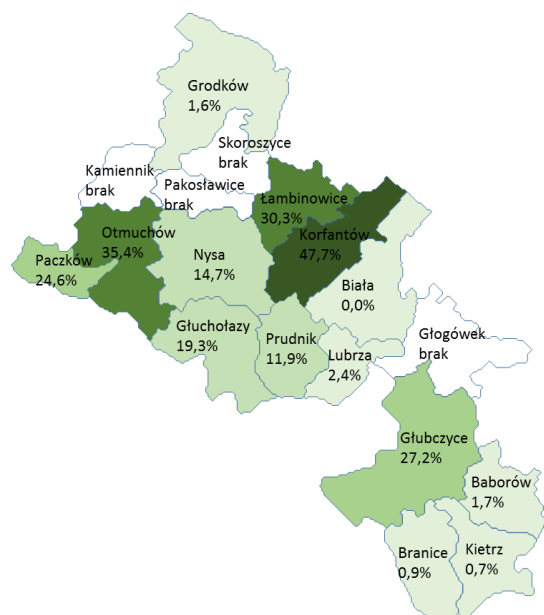
Na terenie OF PN2020 najwyższy odsetek powierzchni zajętej przez obszary chronione notuje się w gminach Korfantów (47,7%), Otmuchów (35,4%) i Łambinowice (30,3%). Na obszarze gminy Skoroszyce obszary prawnie chronione nie występują.

¹²⁰ Punkty pomiarowe hałasu na OF PN2020 zlokalizowane były w Głubczycach (ul. I Armii Wojska Polskiego, ul. Jana Pawła II

¹²¹ Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 r; Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

¹²² Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 r; Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

Mapa 8. Udział obszarów prawnie chronionych gmin w powierzchni ogółem gmin OF PN2020

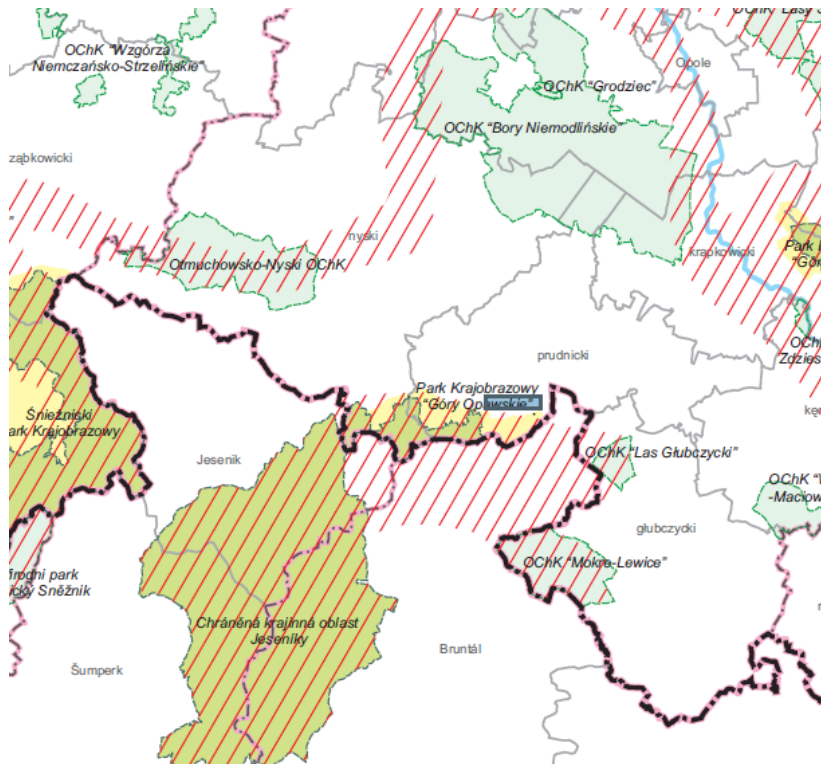

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wieloprzestrzenny system obszarów chronionych na terenie OF PN2020 obejmuje:

- obszar położony wzdłuż granicy polsko-czeskiej, obejmujący Park Krajobrazowy Góry Opawskie, Obszar Chronionego Krajobrazu Las Głubczycki oraz Mokra Lewica – powiązany z obszarem chronionym Jeseníków po stronie czeskiej,
- obszar doliny Nysy Kłodzkiej, który należy do sieci korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Bory Niemodlińskie.

Mapa 9. Wielkoprzestrenny system obszarów chronionych na obszarze OF PN2020

Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne Województwa Opolskiego, Opole 2008 rok

Na terenie OF PN2020 znajduje się jedenaście rezerwatów przyrody, jeden park krajobrazowy, cztery obszary chronionego krajobrazu oraz dwa obszary ptasie Natura 2000 i sześć siedliskowych Natura 2000¹²³.

Spośród obszarów chronionych, występujących w OF PN2020 największą powierzchnię zajmują obszary chronionego krajobrazu. Ich łączna powierzchnia to 28 334,2 ha, co stanowi prawie 10,3% powierzchni OF PN2020.

Tabela 24. Powierzchnia poszczególnych form ochrony przyrody występujących na terenie OF PN2020 w latach 2004-2013 w hektarach

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	33 381,5	33 381,5	33 381,5	33 384,5	33 384,3	33 384,3	33 384,3	33 384,8	33 384,8	33 385,7
rezerваты przyrody	291,7	291,7	291,7	296,9	296,7	296,7	296,7	297,2	321,3	322,1
parki krajobrazowe	4903	4903	4903	4903	4903	4903	4903	4903	4903	4903

¹²³ Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obszary chronionego krajobrazu	28 334,2	28 334,2	28 334,2	28 334,2	28 334,2	28 334,2	28 334,2	28 334,2	28 334,2	28 334,2
użytki ekologiczne	42,2	42,2	42,2	42,2	42,2	42,2	42,2	42,2	42,2	42,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Tabela 25. Parki krajobrazowe OF PN2020

park krajobrazowy	cel ochrony
Park Krajobrazowy Góry Opawskie - powierzchnia 4903,00 ha, położony w gminach: Prudnik, Lubrza, Głuchołazy.	Walory krajobrazowe części Gór Opawskich, wraz z naturalnym ukształtowaniem terenu z przełomami rzek: Biała Głuchołaska i Złoty Potok ¹²⁴ .

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewparkkrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.PK.11>, [dostęp 28.01.2015]

Tabela 26. Obszary chronionego krajobrazu OF PN2020

obszar chronionego krajobrazu	cel ochrony
Obszar Chronionego Krajobrazu Las Głubczycki – powierzchnia 1 597,50 ha, położony w gminie Głubczyce – największy kompleks leśny Płaskowyżu Głubczyckiego.	Jeden z nielicznych kompleksów leśnych występujących na prawie całkowicie wylesionym Płaskowyżu Głubczyckim. Naturalnym zbiorowiskiem leśnym rozwijającym się na żyznym podłożu lessowym są grądy, które miejscami łagodnie przechodzą w łągi. Większość istniejących drzewostanów objętych jest procesem przebudowy. W miejsce wprowadzonych przez ludzi sosen i świerków powracają dęby i lipy. Obszar przecina sieć licznie występujących drobnych strumieni, które miejscami tworzą malownicze wąwozy i parowy ¹²⁵ .
Obszar Chronionego Krajobrazu Rejon Mokre - Lewice – powierzchnia 6 527,70 ha, położony w gminach Branice i Głubczyce – drugi, położony w granicach Polski fragment Gór Opawskich.	Występują tu naturalne zbiorowiska leśne, takie jak: łągi jesionowo-olszowe, podgórskie łągi jesionowe oraz grąd subkontynentalny. Największe powierzchnie zajmują bory sosnowe, świerkowe, modrzewiowe i bory mieszane. Na terenie obszarów chronionego krajobrazu spotkać można wiele chronionych i rzadkich roślin. Obszary te są także ostoją dla chronionych zwierząt ¹²⁶ .

¹²⁴ Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewparkkrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.PK.11> [dostęp 28.01.2015].

¹²⁵ <http://www.prudnik.katowice.lasy.gov.pl/> [dostęp 20.02.2015].

¹²⁶ Źródło: <http://www.glubczyce.pl/186/12194/obszar-chronionego-krajobrazu-rejonu-mokre-lewice.html> [dostęp 20.02.2015].

obszar chronionego krajobrazu	cel ochrony
Obszar Chronionego Krajobrazu Bory Niemodlińskie – o łącznej powierzchni 48 189,00 ha (z tego na OF PN2020 w gminach Łambinowice, Biała, Grodków, Korfantów), położony w obrębie Równiny Niemodlińskiej gdzie przeważają piaszczyste tereny rzeźby połudnowcowej – sandry i kemy powstałe w trakcie zlodowacenia odrzańskiego. Obszar w większości porośnięty jest lasem zwanym Borem Niemodlińskim.	Fragmety typowych dla polskiego niżu lasów mieszanych i liściastych. Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Niemodlińskich występuje 19 gatunków chronionych roślin, w tym 7 chronionych częściowo i 12 chronionych ściśle (część zakwalifikowana na Czerwonej Liście Roślin Zagrożonych w Polsce 1992, dwa gatunki objęte są ochroną paneuropejską w ramach „Konwencji o ochronie gatunków europejskich dzikich zwierząt roślin oraz siedlisk naturalnych”). Występuje tu 181 gatunków kręgowców chronionych.
Otmuchowsko – Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu - powierzchnia 11 785,30 ha, położony w gminach Paczków, Otmuchów i Nysa w obrębie Obniżenia Otmuchowskiego, będącego zapadliskiem tektonicznym, obecnie wykorzystywanego przez rzekę Nysa Kłodzka w swym środkowym biegu.	Szerokie dno doliny zajmują pola uprawne i łąki. Dolina częściowo została zalana po utworzeniu dwóch zbiorników retencyjnych: Jeziora Otmuchowskiego w 1934 roku oraz Jeziora Głębinowskiego (Nyskiego) w 1973 roku.

Tabela 27. Rezerваты OF PN2020

rezerwat	cel ochrony
Kokorycz - rezerwat leśny o powierzchni 44,28 ha, położony w gminie Grodków.	Utworzony w celu zachowania naturalnego lasu grądowego – fragmentu Puszczy Niemodlińskiej.
Dębina – rezerwat leśny o powierzchni 61,11 ha, położony w gminie Grodków.	Utworzony w celu zachowania fragmentu naturalnego lasu grądowego i łęgowego – fragmentu Puszczy Niemodlińskiej.
Przyłęk – rezerwat leśny o powierzchni 0,80 ha, położony w gminie Nysa.	Utworzony ze względów naukowych i dydaktycznych w celu zachowania lasu mieszanego z cechami lasu naturalnego.
Las Bukowy – rezerwat leśny o powierzchni 21,12 ha, położony w gminie Głuchołazy.	Utworzony dla potrzeb ochrony drzewostanu o walorach zarówno krajobrazowych, jak i przyrodniczych.
Olszak – rezerwat leśny o powierzchni 24,06 ha, położony w gminie Głuchołazy	Utworzony ze względów naukowych i dydaktycznych oraz dla zachowania lasu typu: kwaśnej dąbrowy oraz jaworzyn i rzadko spotykanych lasów klonowo-lipowych na stokach.
Cicha Dolina – rezerwat leśny o powierzchni 56,94 ha, położony w gminie Głuchołazy.	Utworzony w celu zachowania fragmentu lasu mieszanego górskiego o zróżnicowanej strukturze wiekowej i gatunkowej oraz dobrze wykształconego drzewostanu bukowego.
Blok – rezerwat leśny o powierzchni 6,56 ha, położony w gminie Korfantów.	Utworzony w celu ochrony fragmentu lasu naturalnego pochodzenia typu bór świeży, stanowiącego pozostałość dawnej Przesieki Śląskiej.
Jeleni Dwór – rezerwat leśny o powierzchni 3,49 ha, położony w gminie Biała.	Utworzony ze względów naukowych i dydaktycznych i dla ochrony fragmentu naturalnego lasu mieszanego, jedyne w swoim rodzaju w województwie opolskim, będącego pozostałością dawnej Puszczy Niemodlińskiej.
Nad Białką – rezerwat przyrody nieożywionej o powierzchni 8,96 ha, położony w gminie Głuchołazy.	Utworzony w celu zachowania walorów krajobrazowych oraz geologicznych przełomu rzeki Białej Głuchołaskiej ze śladami z okresu XII-XIII wieku po eksploatacji złota.
Gipsowa Góra – rezerwat stepowy o powierzchni 1,72 ha, położony w gminie Kietrz.	Utworzony ze względów naukowych w celu zachowania naturalnego zbiorowiska roślinności stepowej, bardzo rzadko występującej w tej części kraju.

rezerwat	cel ochrony
Rozumice – rezerwat leśny o powierzchni 93,10 ha, położony w gminie Kietrz.	Utworzony w celu zachowania naturalnych zbiorowisk leśnych z licznie występującymi chronionymi i rzadkimi gatunkami.

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Tabela 28. Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty OF PN2020

obszary mające znaczenie dla wspólnoty	cel ochrony
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Forty Nyskie PLH160001 – o powierzchni 55,40 ha, położony w gminie Nysa. Ostoja znajduje się na terenie parku miejskiego w Nysie i obejmuje część rozległej, XIX-wiecznej fortyfikacji obronnej.	Jest to jedno z ważniejszych zimowisk nietoperzy w tej części kraju. Przebywa tutaj pięć cenionych gatunków nietoperzy, tj.: mopek, nocek Bechsteina, nocek duży, nocek orzęsiony i podkowiec mały. Blisko 70% powierzchni obszaru zajmuje grąd środkowoeuropejski – siedlisko ważne dla ochrony bioróżnorodności w Europie. Tutaj stwierdzono także występowanie trzech cennych dla Europy gatunków dzięciołów, tj.: dzięcioła średniego, dzięcioła czarnego i dzięcioła zielonosiwego).
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Przyłęk nad Białą Głuchołaską PLH160016 – o powierzchni 166,00 ha, położony w gminie Nysa. Teren obejmuje naturalny, podgórski odcinek doliny, lokalnie roztokowej rzeki Białej Głuchołaskiej, z fragmentem wysoczyzny polodowcowej.	Na tarasach występują mady, a w lokalnych obniżeniach namuły. Obszar w 96% porastają lasy: bardzo dobrze zachowane łągi i grądy. Teren ten jest ostoją wydry.
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Sławniowicko-Burgrabicka PLH160004 – o powierzchni 771,60 ha, położony w gminie Głuchołazy.	Teren znajduje się w Sudetach Wschodnich, obejmuje miejsca rozrodu, zimowisko oraz tereny żerowiskowe nietoperzy (podkowiec mały i nocek duży).
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Góry Opawskie PLH160007 – o powierzchni 5 583,30 ha, położony w powiatach nyskim i prudnickim. Jest to najbardziej wysunięty na wschód fragment polskich Sudetów.	Góry Opawskie obejmują kilka rozczłonkowanych masywów o urozmaiconej rzeźbie. Można tutaj obejrzeć strome zbocza górskie czy też kopulaste szczyty, a także liczne formy skalne i grotty. Zachodnia granica pasma znajduje się w pobliżu Głuchołaz. Pasma górskie powoli opada w kierunku wschodnim, którego koniec przyjmuje się na wzniesieniu Gajna (362 m n.p.m.) koło Prudnika. Są to niewielkie, długości ok. 20 km, malownicze góry.
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Rozmucki Las PLH160018 – o powierzchni 96,60 ha, położony w gminie Kietrz.	Teren prawie w całości pokryty jest lasami liściastymi, stanowiącymi izolowany kompleks leśny na pograniczu polsko-czeskim. Porośnięty lasami teren to fragment wysoczyzny polodowcowej. Obszar posiada mocno zróżnicowaną rzeźbę terenu. Wysoczyzna ta ze względu na podłoże lessowe i lessowo podobne porożcinana jest głębokimi dolinkami, wąwozami. Teren ten jest szczególnie cenny ze względu na występujące tu zbiorowiska grądu subkontynentalnego, łągu podgórskiego i jesionowego czy też dębniaka trzęślicowego – co jest

obszary mające znaczenie dla wspólnoty	cel ochrony
	osobliwością roślinności Polski o znaczeniu ogólnokrajowym.
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej PLH160016 – o powierzchni 1 439,6 ha, obejmuje fragment doliny Nysy Kłodzkiej między miejscowościami Ptakowice, Grodków i Kopice. W granicach obszaru znalazła się część płaskiej doliny rzecznej obejmująca koryto rzeki i najniższe terasy zalewowe. W granicach ostoi Nysa zachowała swój naturalny charakter.	W granicach obszaru znalazł się kilkukilometrowy, dobrze zachowany kompleks siedlisk przyrodniczych reprezentatywny dla dolnego biegu Nysy Kłodzkiej. Sama rzeka w obrębie ostoi posiada na większości odcinków naturalne koryto, głęboko wcięte w bazę erozyjną doliny. Wartki nurt i duża energia przepływającej wody aktywnie kształtują zalesione brzegi, tworząc w ten sposób idealne siedliska dla zimorodka Alcedo atthis, jaskółek brzegówek Riparia riparia i wydry Lutra lutra. Ta ostatnia zakłada swe nory w miejscach, gdzie korzenie drzew stabilizują podmytą przez rzekę skarpe.

Źródło: <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=lista>

Tabela 29. Obszary specjalnej ochrony ptaków OF PN2020

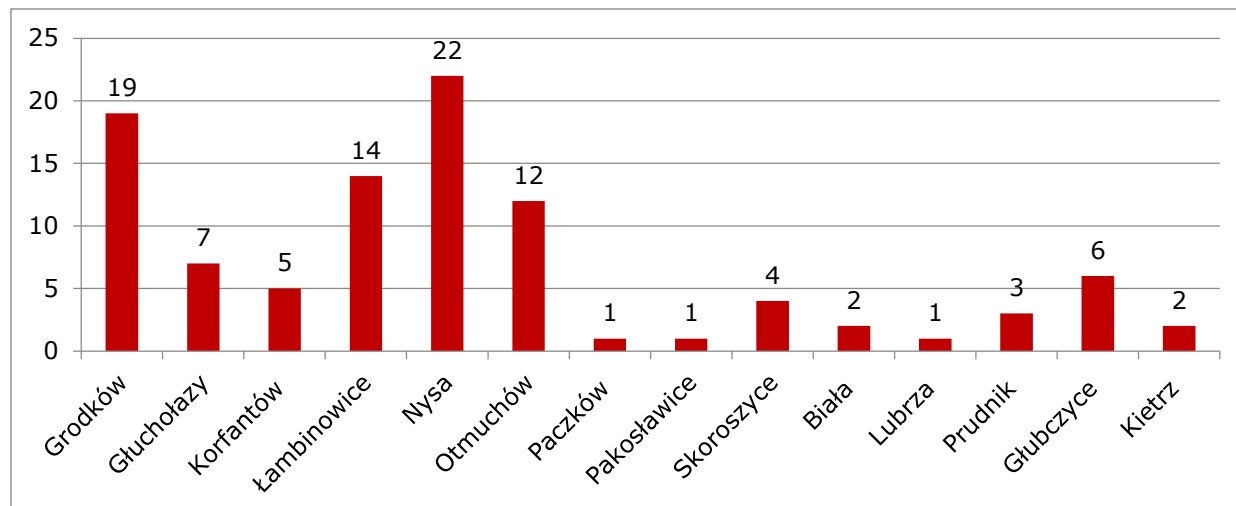
obszary specjalnej ochrony ptaków	cel ochrony
Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Zbiornik Otmuchowski PLB160003 – o powierzchni 2 027,00 ha, położony w gminach Paczków i Otmuchów – obszar specjalnej ochrony ptaków, będący dużym zbiornikiem wodnym na Nysie Kłodzkiej.	Ochroną są objęte ptaki wodno-błotne, zarówno w okresie wędrówki, jak i zimowania. Ostoja jest ważnym miejscem postoju dla migrujących w okresie jesiennym i zimowym kaczek Anatidae (do 60 000 osobników) oraz dla siewkowatych Charadrii. W tym miejscu gniazduje mewa czarnogłowa, rybitwa rzeczna, gęś zbożowa i krzyżówka, czapla biała, łączak, biegus malutki, biegus zmienny, brodziec piskliwy, cyraneczka, czajka, kulik wielki, kwokacz, siewnica.
Obszary specjalnej ochrony ptaków Zbiornik Nyski PLB160002 – o powierzchni 2 127,90 ha, położony w gminach Nysa i Otmuchów, obszar specjalnej ochrony ptaków leżący na wysokości 191-222 m n. p. m., obejmujący duży zbiornik zaporowy na Nysie Kłodzkiej.	Jw.

Źródło: <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=lista>

Inne formy ochrony przyrody

Na OF PN2020 zlokalizowanych jest łącznie 114 pomników przyrody, co stanowi 16,7% pomników przyrody występujących w województwie opolskim. Największa ich liczba na występuje w gminach Nysa (22) oraz Grodków (19).

Wykres 21. Pomniki przyrody w gminach OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Główne cele obszarowej ochrony przyrody OF PN2020 są spójne z celami ustanowionymi dla tych obszarów na poziomie krajowym. Wyróżnia się wśród nich:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody¹²⁷.

6.10. Gospodarka odpadami

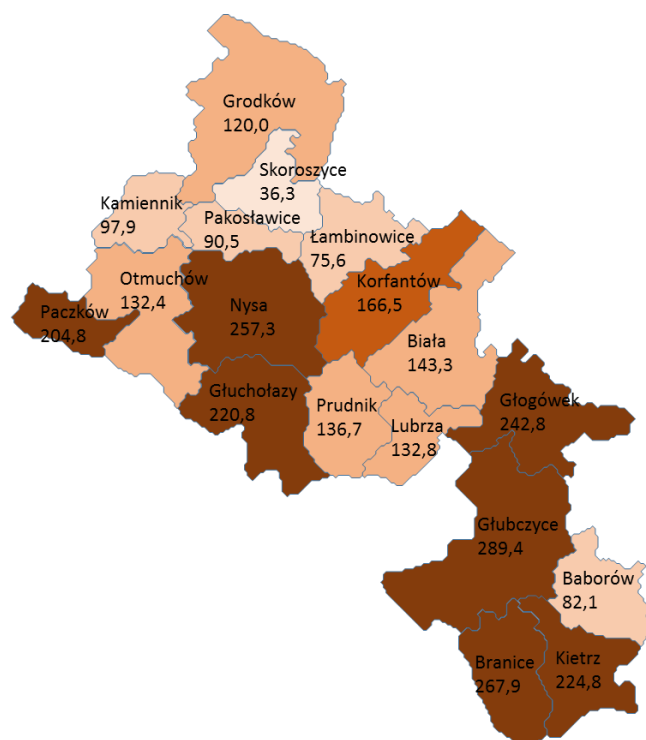
Jednym z głównych wyzwań gospodarki odpadami, realizowanej zgodnie z ustawą z 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.) jest wzrost ilości odpadów poddawanych procesom odzysku i recyklingu oraz zmniejszenie ilości odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania, szczególnie przez składowanie.

¹²⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. z 2013 r. poz. 627, ze zmianami.

Ustawa z 14 grudnia 2012 roku o odpadach zachowała „zasadę bliskości”, zgodnie z którą odpady, z uwzględnieniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w pierwszej kolejności poddaje się przetwarzaniu w miejscu ich powstania. Odpady, które nie mogą być przetworzone w miejscu ich powstania, przekazuje się, uwzględniając hierarchię sposobów postępowania z odpadami oraz najlepszą dostępną technikę lub technologię, o której mowa w art. 143 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.), do najbliższej położonych miejsc, w których mogą być przetworzone.

Według danych GUS za 2013 rok w Polsce na mieszkańca przypadało 212,9 kg odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i bez odpadów wyselekcjonowanych z frakcji suchej. Dla województwa opolskiego wskaźnik ten był zbliżony i wyniósł 214,5 kg. Na OF PN2020 wskaźnik był bardzo zróżnicowany. Najwyższe wartości, przekraczające średnią krajową, osiągał w gminach Głubczyce (289,4 kg), Branice (267,9 kg), Nysa (257,3 kg), Kietrz (224,8 kg), Głuchołazy (220,8 kg), najniższe zaś w gminach wiejskich Skoroszyce (36,3 kg) i Łambinowice (75,6 kg).

Mapa 10. Zmieszane odpady komunalne (w kg) w gminach OF PN2020 zebrane w ciągu roku przypadające na jednego mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na OF PN2020 istnieją dwie instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK) – w Domaszkowicach (gmina Nysa), obsługująca region

południowo-zachodni województwa opolskiego¹²⁸ oraz w Dzierżysławiu (gmina Kietrz), obsługująca region południowo-wschodni¹²⁹. Częściami obu instalacji są instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, instalacje przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownie) oraz składowiska odpadów. Oprócz wyżej wymienionych, na terenie gminy Głubczyce zlokalizowana jest kompostownia oraz składowisko odpadów, a w gminach Paczków, Prudnik i Skoroszyce same składowiska odpadów (w Skoroszycach od 2014 roku w likwidacji)¹³⁰.

¹²⁸ Południowo-zachodni region gospodarki odpadami komunalnymi – gminy Paczków, Otmuchów, Kamiennik, Nysa, Pakosławice, Skoroszyce, Łambinowice, Korfantów, Głuchołazy, Prudnik, Biała, Lubrza, Grodków, Tułowice.

¹²⁹ Południowo-wschodni region gospodarki odpadami – gminy Kędzierzyn-Koźle, Bierawa, Cisek, Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Reńska Wieś, Strzelce Opolskie, Izbicko, Jemielnica, Kolonowskie, Leśnica, Ujazd, Zawadzkie, Głubczyce, Baborów, Branice, Kietrz, Krapkowice, Walce, Strzeleczyki, Zdieszowice, Głogówek, Gogolin.

¹³⁰ Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017.

Mapa 11. Lokalizacja składowisk odpadów w województwie opolskim w 2013 roku

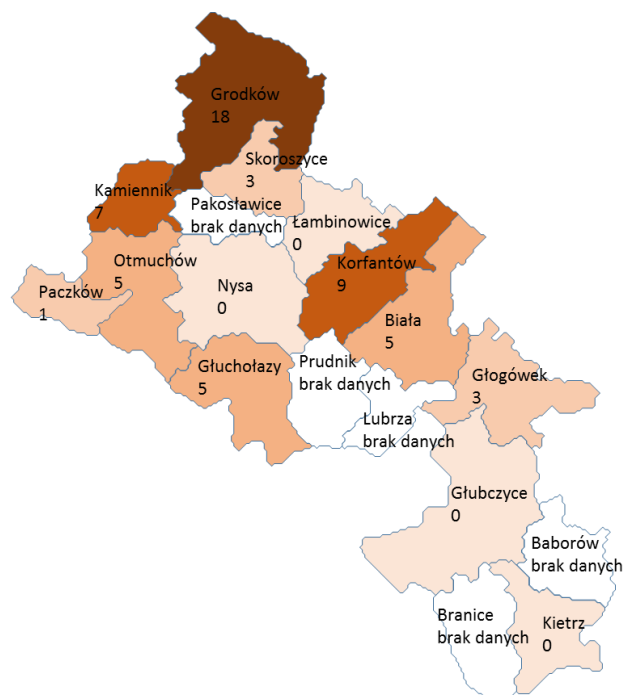

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 roku; Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu

Według danych GUS za 2013 rok spośród 171 dzikich wysypisk znajdujących się w województwie opolskim aż 56 zlokalizowanych było na OF PN2020, co stanowi aż 32,7% wszystkich dzikich wysypisk województwa opolskiego. Największa ich liczba znajduje się w gminie Grodków (18), a następnie w gminie Korfantów (9).

Z ankietyzacji przeprowadzonej przez Wydział Monitoringu Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu wynika, że w gminach województwa opolskiego prowadzone są wykazy obiektów, w których występują wyroby zawierające azbest. Nie zbierają one jednak wszystkich danych niezbędnych do sporządzenia rzetelnych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest¹³¹.

Mapa 12. Liczba dzikich wysypisk śmieci

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017 określa główne cele gospodarki odpadami. Są nimi:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

¹³¹ Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 r.; Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

6.11. Podsumowanie i wnioski

Opisując stan środowiska OF PN2020 warto podkreślić jego specyfikę, wyróżniającą ten obszar w skali kraju, a także w województwie opolskim. Wyjątkowość OF PN2020 związana jest z występowaniem najlepszych w skali kraju warunków do rozwoju rolnictwa. Wysoka jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej występuje praktycznie we wszystkich gminach tego obszaru. Rozwój funkcji rolniczej miał decydujący wpływ na wykorzystanie przestrzeni i kształtowanie krajobrazu naturalnego oraz kulturowego OF PN2020. Cechą charakterystyczną przestrzeni jest niska lesistość. Dominującym formą krajobrazu jest krajobraz wyżyn oraz niskich gór. O ile stoki i szczyty górskie pokryte są roślinnością leśną, to krajobraz wyżyn, w szczególności na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego jest praktycznie pozbawiony lasów. Nadaje to krajobrazowi charakter otwartej przestrzeni – czyniąc go bardzo atrakcyjnym. Rzeźba terenu, otwartość przestrzeni, niska lesistość, a z drugiej strony pokrycie znacznej powierzchni obszaru Partnerstwa przez gleby lessowe – szczególnie podatne na degradację wskutek spływu powierzchniowego oraz działalności wiatru sprawia, że problem erozji wodnej i wietrznej dotyczy znacznego obszaru OF PN2020. Ochrona gruntów rolnych ma szczególne znaczenie dla OF PN2020.

Ochrona gruntów rolnych powiązana jest z problemem zmian klimatu. Jak wykazały scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030 - największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp.), będące pochodnymi zmian klimatycznych. Oznacza to, że konieczne jest podejmowanie działań adaptacyjnych – np. poprzez właściwe zarządzanie przestrzenią, realizację programów rolno-środowiskowych oraz stosowanie odpowiednich technik uprawy.

Właściwe gospodarowanie przestrzenią OF PN2020 uwzględniać powinno także zagrożenie powodziowe, które jest szczególnie wysokie na obszarze dolin rzecznych. Większość odcinków rzek płynących przez OF PN2020 charakteryzuje się reżimem śnieżno-deszczowym, który odznacza się jednym wezbraniem spowodowanym roztopami i drugim wezbraniem latem lub jesienią spowodowanym opadami. Szczególnie dużym zagrożeniem mogą być wezbrania spowodowane obfitymi opadami deszczu, których gwałtowność i wielkość jest większa na obszarze pogórzy i gór.

Stan wód powierzchniowych OF PN2020 wykazuje się w dużym stopniu negatywnymi ocenami. Stan wód jest pochodną zagospodarowania przestrzeni. Największe ładunki zanieczyszczeń związane są ze spływem powierzchniowym z pól uprawnych. Poprawa stanu wód powinna być priorytetem dla obszaru Partnerstwa, m. in. z uwagi na rozwój funkcji rekreacyjnej i turystycznej np. wokół Jeziora Nyskiego i Otmuchowskiego. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód realizowane może być między innymi poprzez stosowanie zabiegów rolnośrodowiskowych, powszechne stosowanie kodeksu dobrej praktyki w rolnictwie oraz realizację zabiegów związanych ze zwiększaniem naturalnej retencyjności – redukujących spływ powierzchniowy, a tym samym dostawanie się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych.

Niewątpliwym zasobem rozległych obszarów o funkcji rolniczej jest przestrzeń. Stwarza to możliwość rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym wykorzystujących energię wiatru, bez poważniejszych konfliktów przestrzennych – uwzględniając uwarunkowania związane z obecną i planowaną strefą mieszkaniową oraz obecnymi i planowanymi formami ochrony

przyrody i krajobrazu. Istniejący potencjał rolnictwa umożliwia rozwój energii odnawialnej opartej na zasobach biomasy, a potencjał sieci wód powierzchniowych, energii wodnej.

Tym samym OF PN2020 może mieć istotny wkład w realizację polityki klimatycznej i energetycznej kraju i Unii Europejskiej. Wkład ten powinien być wspierany także poprzez działania na rzecz zwiększania efektywności energetycznej, która jest jednym z priorytetów dla polskiej gospodarki oraz sektora publicznego.

Inwestowanie w efektywność energetyczną powinno przyczynić się do poprawy stanu powietrza atmosferycznego. Modernizacja obiektów i budynków pod kątem poprawy efektywności energetycznej realizowana powinna być równoległe do działań ograniczających niską emisję – tym samym przyczyniając się do poprawy stanu powietrza atmosferycznego.

Jak już wyżej wspomniano, wyróżnikiem OF PN2020 są walory krajobrazowe, związane z morfologią terenu. Wysoko należy ocenić także cechy krajobrazu kulturowego. Cechą tego krajobrazu jest policentryczna sieć osadnicza, którą wyróżniają miasta i miasteczka o zachowanych cennych założeniach staromiejskich oraz wsie o wysokich walorach zabudowy i ukształtowania przestrzennego wymagających ochrony.

Walory krajobrazowe, kulturowe oraz środowiska przyrodniczego stanowią istotny potencjał do rozwijania funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Aby zachować ten potencjał istotne jest prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej, w tym poruszającej zagadnienia właściwego zagospodarowania i kształtowania przestrzeni, ochrony krajobrazu oraz walorów kulturowych. Wymaga to podejmowania działań na różnych szczeblach współpracy – zarówno pomiędzy poszczególnymi samorządami wchodzącymi w skład OF PN2020, jak też uspołecznienia procesu zarządzania środowiskiem i przestrzenią.

Edukacja ekologiczna może być istotnym wsparciem działań podejmowanych na rzecz poprawy stanu środowiska i osiągnięcia docelowych wskaźników zrównoważonego rozwoju, np. w gospodarce odpadami – w celu wzrostu ilości odpadów poddawanych procesom odzysku i recyklingu oraz zmniejszenia ilości odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania, szczególnie poprzez składowanie.

Analizując uwarunkowania ekologiczne rozwoju OF PN2020 wskazać można na mocne i słabe strony tego obszaru. Istotne jest także spojrzenie na uwarunkowania zewnętrzne związane z jego położeniem w przestrzeni kraju.

Do najważniejszych mocnych stron środowiska OF PN2020 należą:

- bardzo dobre warunki agroekologiczne,
- policentryczny układ sieci osadniczej,
- atrakcyjność przestrzenna i krajobrazowa,
- występowanie cennych obszarów przyrodniczych – umożliwiających rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej,
- wysoka jakość krajobrazu kulturowego zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich,

- potencjał przestrzeni oraz rolnictwa, umożliwiający rozwój odnawialnych źródeł energii,
- zorganizowany system gospodarki odpadami.

Do najważniejszych słabych stron środowiska OF PN2020 należą:

- zły stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- zły stan niektórych parametrów powietrza,
- problem niskiej emisji,
- niska lesistość,
- mała powierzchnia obszarów chronionych, w stosunku do potencjału przyrodniczego OF PN2020,
- wysokie zagrożenie erozją wodną i wietrzną na znacznym terenie OF PN2020 2020,
- zagrożenie powodziowe, w szczególności na obszarach dolin rzecznych,
- zły stan wielu obiektów dziedzictwa kulturowego,
- niskie wskaźniki segregacji odpadów w niektórych gminach OF PN2020,
- występowanie dzikich wysypisk śmieci w niektórych gminach.

Wśród istotnych uwarunkowań zewnętrznych, wpływających na stan i jakość środowiska OF PN2020 należą:

- migracja zanieczyszczeń powietrza, szczególnie z obszaru powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego i opolskiego,
- migracja zanieczyszczeń wód powierzchniowych z obszaru Republiki Czeskiej.

Do najważniejszych kierunków działań związanych z ochroną środowiska na OF PN2020 należą:

- ochrona gruntów rolnych przed erozją wodną i wietrzną,
- ochrona przeciwpowodziowa,
- poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- rozwój odnawialnych źródeł energii,
- zwiększanie efektywności energetycznej,
- ograniczanie niskiej emisji,

- ochrona walorów przestrzennych i krajobrazowych,
- ochrona krajobrazu kulturowego,
- poprawa efektywności gospodarki odpadami, pod kątem wzrostu ilości odpadów, poddawanych procesom odzysku i recyklingu,
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci,
- edukacja ekologiczna,
- integracja planowania przestrzennego zarówno na poziomie lokalnym, regionalnym oraz transgranicznym.

7. Infrastruktura techniczna

7.1. Sieć wodna i kanalizacyjna

Głównym medium, do którego miało dostęp w latach 2004-2013 od 85,5% do 88,0% Polaków, jest bieżąca woda z instalacji wodociągowej. Większość członków OF PN2020 oferowała dostęp do wodociągu większemu odsetkowi swoich mieszkańców. W analizowanym okresie najniższy udział korzystających z bieżącej wody z sieci odnotowano w gminie Skoroszyce w 2005 roku (80,2%), jednak dzięki wysokiej dynamice przyrostu liczby korzystających z instalacji wodociągowej w 2013 roku gmina ta (z wartością 82,3%) wyprzedziła gminę Głuchołazy, gdzie z sieci korzystało 81,4% mieszkańców. Większy odsetek mieszkańców korzystał z bieżącej wody z sieci w gminach Łambinowice, Nysa, Paczków, Lubrza, Prudnik i Kietrz. W pozostałych jednostkach OF PN2020 udział ten był niższy niż w województwie opolskim, które pozytywnie wyróżniało się na tle dolnośląskiego, śląskiego i kraju pod względem udziału korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności (od 94,3% w 2004 roku do 94,6% w 2013 roku). We wszystkich porównywanych jednostkach (poza gminą Branice) dynamika udziału korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności przekraczała wartość 100, co oznacza, że odsetek ten wzrósł w 2013 roku w porównaniu z 2004 rokiem.

Tabela 30. Korzystający z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności (%)

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	dynamika 2004=100
Polska	85,5	86,1	86,4	86,7	87,0	87,3	87,4	87,6	87,9	88,0	102,9
dolnośląskie	90,6	90,9	91,0	91,1	91,3	91,4	91,5	91,6	91,9	92,1	101,7
śląskie	92,8	93,0	93,1	93,2	93,3	93,3	93,3	93,4	93,6	93,6	100,9
opolskie	94,3	94,3	94,4	94,4	94,4	94,5	94,5	94,5	94,6	94,6	100,3
Grodków	91,4	91,2	91,3	91,3	91,4	91,4	91,5	91,6	91,7	91,8	100,4
powiat nyski	90,9	90,7	90,8	91,0	91,1	91,1	91,1	91,1	91,2	91,3	100,4
Głuchołazy	81,3	80,8	81,0	81,0	81,2	81,1	81,0	81,0	81,1	81,4	100,1
Korfantów	84,4	83,2	83,2	84,5	84,5	84,5	84,7	84,8	84,8	84,7	100,4
Łambinowice	95,3	95,8	95,8	95,9	95,9	95,9	95,9	95,9	95,9	95,9	100,6
Nysa	96,4	96,4	96,4	96,4	96,5	96,5	96,5	96,5	96,5	96,6	100,2
Otmuchów	85,4	84,8	85,6	86,0	86,3	86,5	86,5	86,6	87,0	87,1	102,0
Paczków	97,2	97,2	97,2	97,2	97,2	97,2	97,3	97,3	97,3	97,3	100,1
Skoroszyce	80,6	80,2	80,6	80,7	81,0	81,3	81,4	81,7	82,1	82,3	102,1
powiat prudnicki	93,5	93,6	93,6	93,6	93,6	93,7	93,7	93,7	93,8	93,9	100,4
Biała	86,9	87,3	87,3	87,3	87,3	87,3	87,4	87,4	87,5	87,5	100,7
Lubrza	96,9	97,0	97,1	97,1	97,1	97,1	97,2	97,2	97,2	97,2	100,3
Prudnik	96,9	97,0	97,0	97,0	97,0	97,0	97,0	97,0	97,0	97,1	100,2
powiat głubczycki	92,3	92,3	92,3	92,4	92,4	92,4	92,4	92,6	92,6	92,7	100,4
Branice	88,9	88,8	88,8	88,9	88,9	89,1	89,1	89,1	87,9	88,0	99,0
Głubczyce	90,8	90,7	90,8	90,9	90,9	90,9	91,0	91,2	91,7	91,8	101,1
Kietrz	94,6	94,7	94,7	94,7	94,7	94,7	94,7	94,7	94,7	94,8	100,2
gminy OF PN2020 średnio	91,7	91,5	91,7	91,7	91,8	91,8	91,9	91,9	92,0	92,1	100,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2004-2013 z kanalizacji korzystało od 58,3% do 65,1% Polaków. Pod tym względem województwo opolskie ustępowało krajowi i województwom dolnośląskiemu i śląskiemu, jednak dzięki wysokiej dynamice rozwoju sieci kanalizacyjnej (121,5) udział procentowy korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności wzrósł z 52,1% do 63,3%, zbliżając województwo opolskie do średniej krajowej.

Spośród członków OF PN2020 posiadających sieć kanalizacyjną największy odsetek korzystających z niej występował w gminie Nysa (od 82,6% w 2004 roku do 93,6% w 2013 roku), a najniższy w gminie Biała (odpowiednio 8,4% i 11,8%). Sieci kanalizacyjnej nie ma w gminie Lubrza. Podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej najszybszy wzrost udziału mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej odnotowano w gminie Skoroszyce (z 24,9% w 2004 roku do 35,3% w 2013 roku). Szybko rósł odsetek korzystających z tej sieci również w gminie Biała (z 8,4% w 2004 roku do 11,8% w 2013 roku) i w gminie Grodków (z 47,2% w 2004 roku do 65,0% w 2013 roku). We wszystkich trzech powiatach OF PN2020 liczba korzystających z instalacji kanalizacyjnej przekroczyła 50% – w powiecie nyskim już przed 2004 rokiem, w prudnickim w 2007 roku, a w głubczyckim w 2010 roku.

Tabela 31. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności (%)

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	dynamika 2004=100
Polska	58,3	59,2	59,8	60,3	61,0	61,5	62,0	63,5	64,3	65,1	111,7
dolnośląskie	65,7	66,1	66,4	66,9	67,5	67,8	68,1	69,3	70,1	70,8	107,8
śląskie	66,5	67,3	67,7	68,1	68,4	68,6	69,0	70,1	70,9	71,5	107,5
opolskie	52,1	53,6	54,3	55,4	58,4	58,7	59,2	60,8	61,8	63,3	121,5
Grodków	47,2	47,5	47,5	47,3	47,4	47,6	48,3	48,3	57,8	65,0	137,7
powiat nyski	54,9	55,2	55,3	55,6	56,1	56,2	58,4	60,3	60,7	61,9	112,8
Głuchołazy	53,7	53,9	54,2	54,3	54,4	54,2	54,2	54,3	54,9	61,4	114,3
Korfantów	16,6	16,5	16,2	16,4	16,4	16,6	17,8	17,9	17,8	17,7	106,6
Łambinowice	30,0	33,8	33,9	34,1	34,2	34,2	34,2	34,4	34,5	34,6	115,3
Nysa	82,6	82,6	82,6	83,4	84,1	84,5	89,2	93,4	93,5	93,6	113,3
Otmuchów	32,1	32,1	32,1	31,9	32,0	31,9	32,0	32,2	32,5	32,5	101,2
Paczków	44,4	44,2	44,3	44,3	44,1	44,1	44,6	44,5	45,7	45,6	102,7
Skoroszyce	24,9	25,5	25,5	25,5	29,9	30,1	30,2	34,7	35,1	35,3	141,8
powiat prudnicki	44,2	44,3	48,0	50,6	50,7	50,7	50,8	51,5	51,7	51,8	117,2
Biała	8,4	8,6	8,7	8,9	8,7	8,7	8,8	11,4	11,5	11,8	140,5
Lubrza	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Prudnik	70,6	70,6	70,5	75,6	75,7	75,7	75,8	76,0	76,3	76,3	108,1
powiat głubczycki	47,7	49,1	49,6	49,6	49,6	49,7	50,5	51,9	54,2	55,6	116,6
Branice	25,7	25,7	25,8	26,0	26,0	26,0	29,7	33,4	32,9	33,0	128,4
Głubczyce	62,0	64,8	64,9	64,9	64,8	64,9	65,1	66,8	71,1	71,2	114,8
Kietrz	30,3	30,3	31,4	31,3	31,2	31,3	31,7	31,7	31,6	37,3	123,1
gminy OF PN2020 średnio	53,1	53,6	53,7	54,5	54,8	55,0	56,4	58,0	59,4	61,1	115,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

7.2. Sieć gazowa

Z instalacji gazowej korzysta ponad połowa ludności Polski (od 51,8% w 2004 roku do 52,4% w 2013 roku). Pod tym względem województwo opolskie ustępowało województwom dolnośląskiemu, śląskiemu i średniej dla kraju, ponieważ w 2004 roku tylko 41,4% jego mieszkańców korzystało z gazu sieciowego, a do 2013 roku wartość ta wzrosła bardzo nieznacznie (do 42,0%). W powiatach członkowskich OF PN2020 w latach 2004-2013 z instalacji gazowej korzystał większy odsetek mieszkańców niż średnio w województwie (47,4-48,1% w powiecie nyskim, 41,4-43,2% w powiecie prudnickim oraz 43,3-44,9% w powiecie głubczyckim). Szczególnie pod tym względem wyróżniała się gmina Nysa, gdzie nie tylko udział korzystających z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności był najwyższy (73,1% w 2004 roku), ale do tego spadał na przestrzeni lat 2004-2013 (do 72,1% w 2013 roku). Przyczyną spadku była zapewne emigracja ponad 2 tys. osób, wśród których byli odbiorcy gazu. Drugą przyczyną spadku mogła być wymiana w niektórych gospodarstwach domowych kuchenek gazowych na elektryczne.

Poza gminami Łambinowice, Biała i Lubrza, gdzie w latach 2004-2013 w ogóle nie korzystano z instalacji gazowej, najniższe udziały korzystających z gazu sieciowego zaobserwowano w gminach Korfantów (od 0,5% w 2004 roku do 2,2% w 2013 roku) i Skoroszycy (od 1,7% w 2004 roku do 5,9% w 2013 roku), jednak dostępność gazu w tych gminach szybko rosła (dynamika dla gminy Korfantów wyniosła w 2013 roku 440,0 w stosunku do roku 2004, a dla gminy Skoroszycy – 347,7).

Tabela 32. Korzystający z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności (%)

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	dynamika 2004=100
Polska	51,8	51,7	51,8	51,7	51,7	52,6	52,5	52,5	52,4	52,4	101,2
dolnośląskie	63,1	62,8	62,8	62,5	62,4	63,1	62,8	62,7	61,8	61,7	97,8
śląskie	61,7	61,6	61,7	61,7	61,5	61,6	61,4	61,3	62,6	62,5	101,3
opolskie	41,4	41,4	41,3	41,3	41,2	41,5	41,6	41,6	42,0	42,0	101,4
Grodków	36,6	36,4	36,4	36,1	36,0	35,9	36,4	36,2	37,1	37,1	101,4
powiat nyski	47,4	47,2	47,2	47,1	46,9	47,3	47,6	47,4	48,2	48,1	101,5
Głuchołazy	50,6	50,6	50,7	50,7	50,8	51,0	50,8	50,6	53,2	53,3	105,3
Korfantów	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	1,6	1,8	2,0	2,0	2,2	440,0
Łambinowice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Nysa	73,1	72,7	72,5	72,4	72,2	72,3	72,8	72,5	72,7	72,1	98,6
Otmuchów	35,2	35,1	35,1	34,8	34,6	35,6	35,5	35,5	34,4	34,3	97,4
Paczków	51,6	51,5	51,5	51,5	51,0	51,4	51,8	51,7	54,2	54,1	104,8
Skoroszycy	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	2,9	2,9	3,0	5,6	5,9	347,1
powiat prudnicki	41,4	41,4	41,4	41,4	41,4	41,3	41,5	41,5	43,3	43,2	104,3
Biała	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Lubrza	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Prudnik	68,3	68,0	68,0	67,9	67,8	67,6	67,8	67,6	70,6	70,4	103,1
powiat głubczycki	43,3	43,3	43,5	43,5	43,6	43,7	44,1	44,2	44,7	44,9	103,7
Branice	24,2	24,2	24,2	24,3	24,2	24,3	24,4	24,4	24,6	24,7	102,1
Głubczyce	51,1	51,1	51,2	51,2	51,4	51,5	51,8	51,9	52,5	52,8	103,3
Kietrz	42,0	42,0	42,2	41,9	41,9	41,8	42,5	42,5	43,3	43,3	103,1
gminy OF PN2020 średnio	46,8	46,6	46,7	46,6	46,5	46,7	47,0	46,8	47,8	47,7	102,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

7.3. Zaopatrzenie w ciepło

Głównym sposobem ogrzewania budynków mieszkalnych, zwłaszcza na obszarach wiejskich, jest ogrzewanie indywidualne wykorzystujące paliwa stałe (węgiel). Część budynków, przede wszystkim w mieście, ogrzewana jest za pomocą scentralizowanej lub osiedlowej sieci ciepłowniczej. Na podstawie danych BDL GUS dotyczących kubatury budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie można oszacować, że stanowią one ok. 22% zasobów mieszkaniowych OF PN2020. Największy udział budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie zanotowano w powiecie nyskim (ok. 25%), na co wpływa duży udział w zasobach mieszkaniowych Nysy – największego miasta OF PN2020, o rozwiniętej sieci ciepłowniczej. W powiecie prudnickim budynki mieszkalne ogrzewane centralnie stanowią ok. 18%, w głubczyckim – ok. 20% zasobów.

W niewielkim stopniu do celów grzewczych wykorzystywany jest gaz. Fragmentaryczne dane na temat sposobów ogrzewania w poszczególnych gminach zawierają poniższe tabele.

Tabela 33. Scentralizowana sieć ciepłownicza, stan na 31 grudnia 2013 roku

gmina	mieszkania			miejskie budynki użyteczności publicznej		obiekty innych podmiotów	
	liczba mieszkań	powierzchnia (m ²)	kubatura (m ³)	powierzchnia (m ²)	kubatura (m ³)	powierzchnia (m ²)	kubatura (m ³)
Grodków*	brak danych	69 544	brak danych	32 752	brak danych	2578	brak danych
Głuchołazy	33	72 113	brak danych	4 154	brak danych	1671	brak danych
Korfantów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Łambinowice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nysa	brak danych	732 465	2 542 078	164 769	711 409	70 768	348 086
Otmuchów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Paczków	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Skoroszyce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biała	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lubrza	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prudnik	brak danych	935 000	brak danych	738 000	brak danych	7 000	brak danych
Branice	30	815	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Głubczyce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	12 118	36 147	brak danych	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

* Dane aktualne na 15 grudnia 2014 roku.

Tabela 34. Osiedlowa sieć ciepłownicza, stan na 31 grudnia 2013 roku

gmina	mieszkania		miejskie budynki użyteczności publicznej	obiekty innych podmiotów
	liczba mieszkań	powierzchnia (m ²)	powierzchnia (m ²)	powierzchnia (m ²)
Grodków*	0,0	0,0	0,0	0,0
Głucholązy	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Korfantów	58	3 487	817	brak danych
Łambinowice	310	15 402	0,0	1 938,0
Nysa	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Otmuchów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Paczków	178	13 630	brak danych	brak danych
Skoroszyce	105	6 000	0,0	0,0
Biała	15	808	1343	brak danych
Lubrza	0,0	0,0	0,0	0,0
Prudnik	0,0	0,0	0,0	0,0
Branice	0,0	0,0	5912	brak danych
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	250	12 981	brak danych	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

* Dane aktualne na 15 grudnia 2014 roku.

Tabela 35. Ogrzewanie gazowe, stan na 31 grudnia 2013 roku

gmina	mieszkania		miejskie budynki użyteczności publicznej	obiekty innych podmiotów
	liczba mieszkań	powierzchnia (m ²)	powierzchnia (m ²)	powierzchnia (m ²)
Grodków	brak danych	brak danych	1501	brak danych
Głucholązy	1 249	brak danych	24 569	brak danych
Korfantów	90	5 531	8 651	10 003
Łambinowice	0,0	0,0	0,0	0,0
Nysa	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Otmuchów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Paczków	65	4 095	1 736	4 500
Skoroszyce	brak danych	brak danych	6 980	brak danych
Biała	0,0	0,0	0,0	brak danych
Lubrza	0,0	0,0	0,0	0,0
Prudnik	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Branice	0,0	0,0	0,0	brak danych
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	106	6 893	brak danych	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Tabela 36. Ogrzewanie indywidualne na paliwo stałe (węgiel, koks), stan na 31 grudnia 2013 roku

gmina	mieszkania		miejskie budynki użyteczności publicznej	obiekty innych podmiotów
	liczba mieszkań	powierzchnia (m ²)	powierzchnia (m ²)	powierzchnia (m ²)
Grodków	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Głucholązy	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Korfantów	2 454	224 450	3 000*	brak danych
Łambinowice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Nysa	brak danych	brak danych	3 474	1 114
Otmuchów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Paczków	418	80 580	4 340	13 600
Skoroszyce	brak danych	brak danych	7 200	brak danych
Biała	221	8 939	brak danych	brak danych
Lubrza	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Prudnik	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Branice	46	2 381	6 118	brak danych
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	399	17 580	2 386	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

* Oraz 958 m² ogrzewane olejem opałowym.

Na podstawie danych dostępnych dla siedmiu gmin można określić procentowy udział poszczególnych sposobów ogrzewania w tych gminach, mierzony udziałem powierzchni ogrzewanej w różny sposób w sumarycznej powierzchni analizowanych budynków (nie jest to struktura energii zużywanej na ogrzewanie według nośników).

Tabela 37. Struktura procentowa sposobów ogrzewania budynków mieszkalnych (%)

gmina	scentralizowana sieć ciepłownicza	osiedlowa sieć ciepłownicza	gaz ziemny	ogrzewanie indywidualne głównie na paliwo stałe (węgiel, koks)
Korfantów	0,0	1,3	2,1	96,6
Łambinowice	0,0	7,9	0,0	92,1
Paczków	0,0	4,2	1,3	94,6
Skoroszyce	0,0	3,5	1,0*	95,5
Biała	0,0	0,2	0,0	99,8
Lubrza	0,0	0,0	0,0	0,0
Kietrz	0,0	4,2	1,3	94,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

* Szacunki na podstawie studium¹³².

¹³² Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skoroszyce, 2011 r.

Tabela 38. Struktura sposobów ogrzewania miejskich budynków użyteczności publicznej (%)

gmina	scentralizowana sieć ciepłownicza	osiedlowa sieć ciepłownicza	gaz ziemny	ogrzewanie indywidualne głównie na paliwo stałe (węgiel, koks)
Korfantów	0,0	6,5	69,4	24,1
Paczków	0,0	0,0	28,6	71,4
Skoroszyce	0,0	0,0	0,0	100,0
Biała	0,0	100,0	0,0	0,0
Kietrz	83,5	0,0	0,0	16,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Struktura nośników zaopatrzenia w ciepło została określona przez zapotrzebowanie mocy dla gminy Nysa¹³³ (te wskaźniki również nie są tożsame ze strukturą zużycia energii według nośników i sposobów ogrzewania). Budynki mieszkalne w gminie Nysa ogrzewane są przede wszystkim przy wykorzystaniu:

- miejskiego systemu ciepłowniczego (34% według mocy),
- paliw stałych, w tym węgla w ogrzewaniu indywidualnym (32%),
- gazu sieciowego (29%),

a w niewielkim stopniu przy wykorzystaniu oleju opałowego, energii elektrycznej, odnawialnych źródeł energii (OZE), odzysku ciepła itp.

Zapotrzebowanie na moc cieplną na terenie gminy Nysa według stanu na koniec 2013 roku oszacowano na poziomie około 251 MW, w tym:

- 140 MW dla potrzeb mieszkalnictwa (miasto 77%),
- 24 MW dla potrzeb użyteczności publicznej,
- 87 MW dla potrzeb usług komercyjnych i wytwórczości (w tym przemysłu).

Roczne zużycie ciepła na terenie gminy oszacowano na około 2590 TJ, w tym:

- 870 TJ dla potrzeb mieszkalnictwa,
- 130 TJ dla potrzeb użyteczności publicznej,
- 1590 TJ dla potrzeb usług komercyjnych i wytwórczości (w tym przemysłu).

Zwraca uwagę dominujące znaczenie wysoce emisyjnych, szkodliwych paliw stałych, głównie węgla kamiennego, jako źródła energii cieplnej (do ogrzewania budynków). Węgiel

¹³³ Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy Nysa, Energoekspert, 2014 r.

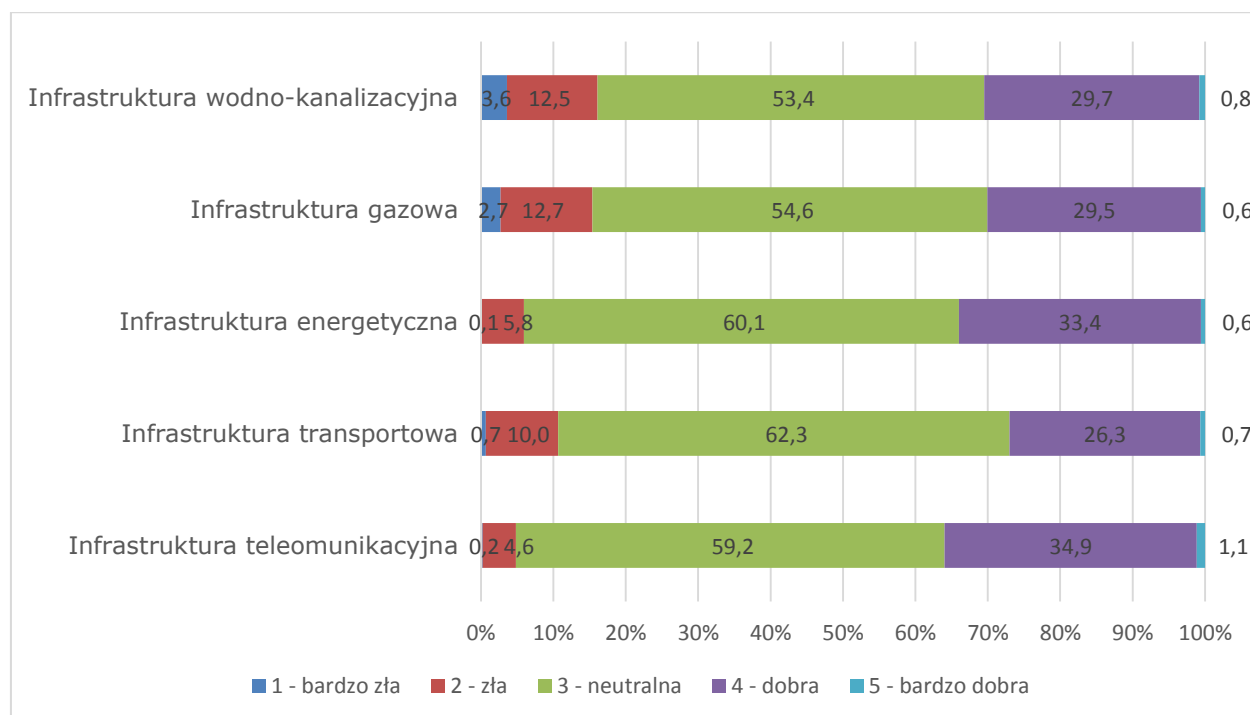
jest najbardziej szkodliwy w ogrzewaniu indywidualnym, ponieważ skutkuje niską emisją (zanieczyszczenia nie są wywiewane ani rozcieńczane w powietrzu), nie stosuje się w tym rodzaju ogrzewania urządzeń odpylających i zmniejszających emisję szkodliwych gazów. Urządzenia oczyszczające muszą być natomiast stosowane w elektrociepłowniach i ciepłowniach.

Sposoby ogrzewania wymagają zmiany, zarówno ze względu na wpływ na stan powietrza atmosferycznego w wymienionych gminach, jak i zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej w świetle polityki klimatycznej Unii Europejskiej.

7.4. Wyniki badania społecznego – opinie mieszkańców dotyczące infrastruktury

Infrastruktura techniczna była jednym z przedmiotów badań ilościowych ankietowych (PAPI) oraz zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI). Podczas oceny poszczególnych elementów infrastruktury nie więcej niż 15 na 100 pytanym oceniło infrastrukturę źle – przyznali jedną z dwóch najniższych ocen. Najwięcej najwyższych ocen – 4 i 5 – otrzymały infrastruktura komunikacyjna (36) i infrastruktura energetyczna (34). Ponad połowa respondentów oceniła każdy z poszczególnych elementów jako średni, przyznając ocenę 3 w pięciostopniowej skali.

Wykres 22. Ocena poszczególnych elementów infrastruktury w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Podczas badań fokusowych zaopatrzenie w gaz, energię elektryczną oraz ciepło zostało przez mieszkańców Nysy i Prudnika ocenione bardzo pozytywnie. Badani nie doświadczyli uciążliwych przerw w dostawie tych mediów. W Prudniku za spory problem uznano brak

biura obsługi klienta, które zostało przeniesione do Nysy. W Nysie zaś zgłaszano tylko indywidualne zastrzeżenia do miesięcznych prognoz naliczanych przez dostawców energii elektrycznej, które są zbyt niskie i powodują, że przy końcowym rozliczeniu kwoty do uiszczenia stają się bardzo wysokie.

Zaopatrzenie w gaz zostało najgorzej ocenione w Głubczycach. Do znacznej części terenów podmiejskich gaz nie jest doprowadzony. Podobnie wygląda sytuacja z kanalizacją. Wybudowano nową magistralę, a część mieszkańców terenów podmiejskich nie ma podłączenia do kanalizacji. Zadowoleni są lokatorzy bloków, którzy trzy lata temu zrezygnowali z ciepła dostarczanego przez browar Głubczyce, ponieważ nowe opłaty za ogrzewanie są o połowę niższe. Obecnie zarówno mieszkania, jak i domy są ogrzewane indywidualnie.

Badania ilościowe dotyczyły też opinii mieszkańców co do potrzebnych inwestycji, zwłaszcza realizowanych wspólnie przez co najmniej kilka gmin. Do najczęściej udzielanych odpowiedzi dotyczących tych inwestycji należały postulaty wspólnej budowy nowej oczyszczalni ścieków budowy i modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej. Świadczy to o tym, że mieszkańcy OF PN2020 zauważają wspólne problemy w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i widzą szansę na ich rozwiązanie w ramach OF PN2020.

Tabela 39. Inwestycje i kierunki działań, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin (najczęściej pojawiające się odpowiedzi na pytanie otwarte)

inwestycja	PAPI		CAWI	
	odpowiedzi	udział (%) [*]	odpowiedzi	udział (%) [*]
budowa i modernizacja sieci wodociagowych i kanalizacyjnych, w tym nowej oczyszczalni ścieków	65	6	2	4
utrzymywanie czystości	17	2	0	0
inne (w tym oczyszczanie rzek i jezior, zwiększanie świadomości mieszkańców)	28	3	0	0

* Udział w liczbie respondentów, których wypowiedzi dotyczyły wszystkich obszarów tematycznych, nie tylko infrastruktury technicznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród powyższych kierunków działań w największym stopniu współdziałania wymaga oczyszczanie rzek i jezior. Przy czym postulat należy interpretować raczej jako zapobieganie zanieczyszczeniom, czyli właściwe oczyszczanie ścieków, wód opadowych i niedopuszczanie do przedostawania się do wód środków chemicznych stosowanych w rolnictwie. Oczyszczanie zanieczyszczonych jezior jest bowiem zadaniem niezwykle trudnym i kosztownym, natomiast rzeki, jeżeli nie są zdegradowane, mają zdolność samooczyszczania. Budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnych to zadania leżące w kompetencjach poszczególnych gmin i tylko w niektórych sytuacjach uwarunkowania przyrodnicze i techniczno-ekonomiczne mogą uzasadniać sieć międzygminną. Natomiast gospodarowanie wodą, ściekami i zapobieganie zanieczyszczeniom wód wymagają uwzględniania uwarunkowań przyrodniczych (w tym układu zlewni), które są ponad podziałami administracyjnymi i w związku z tym cała ta dziedzina wymaga współdziałania przynajmniej w fazie projektowej.

Większość wymienionych kierunków działań może być realizowana indywidualnie przez poszczególne gminy, ale współdziałanie gmin jest pożądane, ponieważ przedsięwzięcia

wspólne mają zalety: przepływ doświadczeń, nauka współdziałania, a zwłaszcza łatwiejsze pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej.

7.5. Podsumowanie i wnioski

Podsumowanie

Atutami OF PN2020 w zakresie infrastruktury technicznej są:

- zaopatrzenie w bieżącą wodę z sieci wodociągowej,
- infrastruktura telekomunikacyjna i energetyczna (uzyskały najwięcej dobrych ocen w badaniach społecznych).

Największe słabości OF PN2020, podobnie jak wielu innych obszarów, to:

- niedostatecznie rozwinięte systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków na obszarach wiejskich,
- dominacja paliwa stałego (węgla) w dostarczaniu ciepła do celów grzewczych, szkodliwa zwłaszcza w ogrzewaniu indywidualnym ze względu na nisko usytuowane emitory zanieczyszczeń i brak urządzeń oczyszczających.

Przyczyny tego stanu są następujące:

- niedostatek świadomości ekologicznej w okresie, gdy rozwijano sieci wodociągowe (wodociągi były uważane za duży postęp cywilizacyjny, ale nie zdawano sobie sprawy, że bez równoległego rozwoju kanalizacji i oczyszczania ścieków negatywne skutki w środowisku przyrodniczym mogą być większe niż przed budową wodociągów),
- struktura paliw dostępnych w Polsce (obfitość węgla, niedostatek gazu) w powiązaniu ze strukturą cen (ogrzewanie węglem jest najtańsze), i kosztami zmian. Nakłada się na to niedostatek świadomości ekologicznej i zdrowotnej (szkodliwe substancje emitowane przy ogrzewaniu węglem nie powodują wyraźnie odczuwalnych uciążliwości, a wpływ na zdrowie również nie jest bezpośrednio doświadczany).

Wnioski

W świetle powyższego najważniejszymi kierunkami działań w dziedzinie infrastruktury w OF PN2020 powinny być:

- rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej na obszarach wiejskich – tam, gdzie jest to uzasadnione wielkością tzw. aglomeracji ściekowej i gęstością sieci osadniczej,
- poprawa parametrów cieplnych budynków ograniczająca zużycie energii do celów grzewczych,
- dalsza rozbudowa sieci gazowej,

- ograniczanie udziału ogrzewania paliwem stałym (głównie węglem) o niskich emitorach zanieczyszczeń, czemu służyć może cały wachlarz rozwiązań stosownie do warunków przestrzenno-technicznych (intensywności zabudowy, możliwości podłączenia do sieci scentralizowanych, możliwości doprowadzenia gazu).

Jedną z koncepcji zmian ogrzewania – także na obszarach wiejskich – może być wdrożenie do eksploatacji niewielkich zespołów kogeneracyjnych (opartych na silniku gazowym), niewymagających budynku (OUTdoor) i małych, lokalnych sieci ciepłowniczych. Rozważyć należy również (dla zamożniejszych gospodarstw domowych) indywidualne pompy ciepła albo gazowe zestawy mikrokogeneracyjne.

W II etapie prac warto ocenić sieci elektroenergetyczne z punktu widzenia możliwości zwiększenia poboru energii wraz z rozwojem rolnictwa i innych działalności gospodarczych oraz uzupełnić dane o strukturze nośników zaopatrzenia w ciepło.

8. Transport

8.1. Wprowadzenie

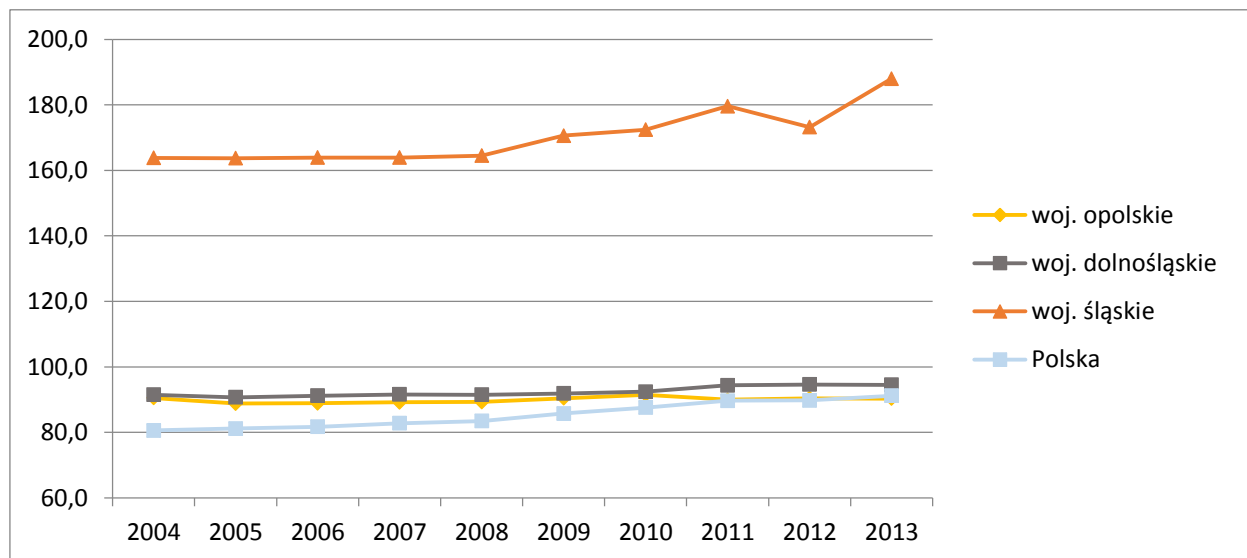
Na diagnozę w zakresie transportu składają się następujące części:

- infrastruktura drogowa, w tym: analiza ilościowa gęstości dróg o nawierzchni utwardzonej (porównania z innymi jednostkami), opis sieci dróg, ocena ich stanu technicznego, natężenie ruchu na głównych drogach, ocena infrastruktury drogowej przez uczestników FGI, inwestycje wspólne proponowane przez uczestników badań,
- infrastruktura kolejowa – wykaz linii kolejowych czynnych i nieczynnych,
- infrastruktura rowerowa (analiza długości i gęstości ścieżek rowerowych oraz dynamiki zmian),
- transport zbiorowy: wykaz przewoźników, liczby połączeń kolejowych w poszczególnych relacjach, oceny uczestników FGI, inwestycje i rozwiązania wspólne proponowane przez uczestników badań pod adresem transportu zbiorowego,
- cele i częstotliwość podróży, wykorzystywane środki transportu, czas dojazdów do pracy, ocena ogólna możliwości dojazdu do stolic powiatów OF PN2020 oraz sąsiednich i innych województw – jako wyniki przeprowadzonych badań ilościowych,
- bezpieczeństwo ruchu drogowego: analiza ilościowa liczby wypadków, zabitych i rannych (porównania z innymi jednostkami) oraz analiza przyczyn wypadków,
- wnioski streszczające ocenę stanu, wskazujące główne wady, problemy i ich przyczyny oraz wskazujące potrzebne działania.

8.2. Infrastruktura drogowa

Województwo opolskie pozytywnie wyróżnia się na tle kraju pod względem zagęszczenia sieci dróg o utwardzonej nawierzchni. W ujęciu przedstawiającym długość dróg o twardej nawierzchni w kilometrach na 100 km² powierzchni wartość wskaźnika oscyluje wokół 90 km na 100 km², bez wyraźnego trendu. Gęstość dróg utwardzonych w województwie dolnośląskim jest nieznacznie wyższa, z niewielką tendencją wzrostu zarysowującą się w latach 2008-2013, natomiast średnia krajowa wzrosła z 80,6 km na 100 km² w 2004 roku do 91,2 km na 100 km² w 2013 roku. W gęsto zaludnionym województwie śląskim na 100 km² przypada około 170 km dróg utwardzonych.

Wykres 23. Drogi o twardej nawierzchni w Polsce, województwach dolnośląskim, śląskim i opolskim na 100 km² w latach 2004-2013 (km)

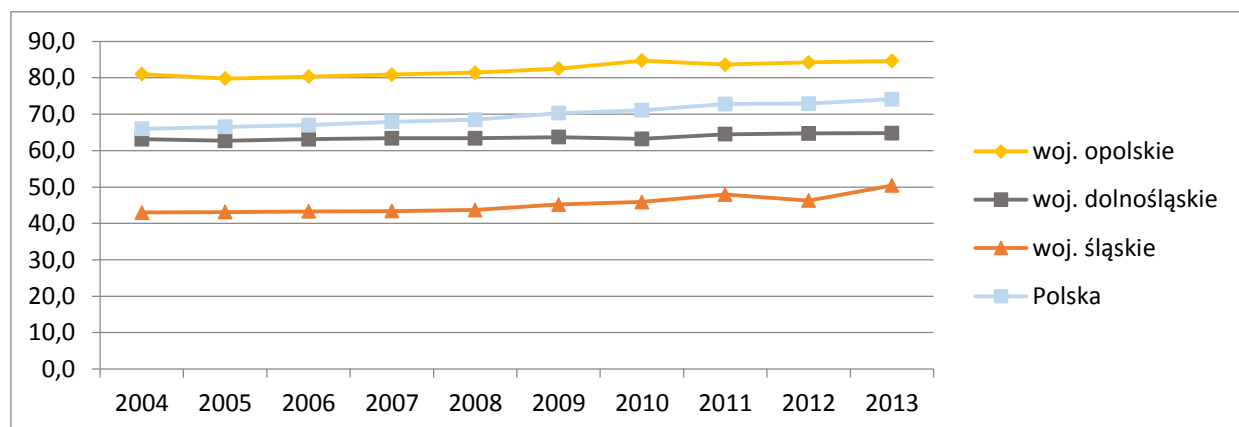
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Tabela 40. Długość dróg o nawierzchni twardej w latach 2004-2013

jednostka terytorialna	w km na 100 km ²										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
opolskie	90,5	88,8	88,9	89,2	89,3	90,4	91,5	90,0	90,4	90,3	
dolnośląskie	91,5	90,7	91,2	91,6	91,5	91,9	92,4	94,4	94,6	94,5	
śląskie	163,8	163,7	163,9	163,9	164,5	170,6	172,4	179,6	173,2	188,0	
Polska	80,6	81,2	81,7	82,8	83,5	85,8	87,6	89,7	89,8	91,2	
	w km na 10 000 ludności										
opolskie	81,0	79,8	80,3	80,9	81,4	82,5	84,7	83,6	84,2	84,6	
dolnośląskie	63,1	62,7	63,1	63,4	63,4	63,7	63,2	64,5	64,7	64,8	
śląskie	43,0	43,1	43,3	43,4	43,7	45,2	45,9	47,9	46,3	50,4	
Polska	66,0	66,5	67,0	67,9	68,5	70,3	71,1	72,8	72,9	74,1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 24. Drogi o twardej nawierzchni w Polsce, województwach opolskim, dolnośląskim i śląskim na 10 000 ludności w latach 2004-2013 (km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Pod względem długości dróg utwardzonych przypadających na 10 000 ludności województwo opolskie wyraźnie wyprzedza porównywane jednostki terytorialne, co wynika z niższej gęstości zaludnienia. W latach 2004-2013 wskaźnik ten oscylował w granicach 79,8-84,7 km. W tym samym okresie w całej Polsce wartość ta wzrosła z 66 do 74,1 km na 10 000 ludności, w województwie dolnośląskim nie przekroczyła 65 km na 10 000 ludności, w województwie śląskim zaś wzrosła z 66 km w 2004 roku do 74,1 km na 10 000 ludności.

Gęstość dróg utwardzonych (na 100 km²) w OF PN2020 jest nieco poniżej średniej wojewódzkiej, przy czym wskaźnik wyższy od wojewódzkiego i krajowego zanotowano w powiecie głubczyckim. Również powiat głubczycki, a także gmina Grodków, mają znacznie wyższy od wojewódzkiego i krajowego wskaźnik długości dróg utwardzonych na 10 000 ludności. Wskaźnik ten jest wyższy od wojewódzkiego i krajowego również dla całości obszaru Partnerstwa Nyskiego 2020.

Tabela 41. Długość i gęstość dróg o nawierzchni twardej w OF PN2020 w 2013 roku

jednostka	długość (km)	gęstość (w km na 100 km ²)	w km na 10 000 ludności	rok i źródło danych do obliczeń
powiat nyski	1079	88,1	66,5	2013, BDL GUS, mapa województwa ¹³⁴
powiat prudnicki	493	86,2	71,9	
powiat głubczycki	630	93,6	115,4	
gmina Grodków	213	74,3	107,9	2014, Plan ¹³⁵
powiaty OF PN2020 i gmina Grodków łącznie	2414	87,6	91,2	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, mapy województwa¹³⁶ i Planu rozwoju sieci dróg gminnych w gminie Grodków

¹³⁴ Województwo opolskie. Mapa samochodowo-krajoznawcza. Plan Opola, Galileos.

¹³⁵ Plan rozwoju sieci dróg gminnych w gminie Grodków, załącznik do Uchwały Nr XLVI/362/14 Rady Miejskiej w Grodkowie z 24 września 2014 roku.

Skrajem gminy Grodków przebiega autostrada A4. Jest ona kontynuacją niemieckiej autostrady A4 z kierunku Drezna, na terenie Polski przebiega od granicy z Niemcami w Jędrzychowicach koło Zgorzelca przez Legnicę, Wrocław, Opole, Gliwice, Katowice, Kraków, Rzeszów do przejścia granicznego na Ukrainę Korczowa-Krakowiec. W budowie jest ostatni odcinek za Rzeszowem. Autostrada wiąże się z gminą i innymi częściami obszaru węzłem Przylesie i drogą wojewódzką nr 401. Powiązania OF PN2020 z autostradą możliwe są też z węzłów: Prądy, Dąbrówka Górna i Gogolin, drogami opisanymi dalej. Znaczenie autostrady dla Partnerstwa Nyskiego 2020 polega na usprawnieniu powiązań z innymi obszarami kraju (w tym z Wrocławiem – ośrodkiem ponadregionalnym, kształtującą się metropolią) i Europą Zachodnią. Autostrada podnosi atrakcyjność inwestycyjną, fragmentu OF PN2020, głównie gminy Grodków, ponieważ w świetle badań małe i średnie zakłady lokalizują się przy drogach niższych klas w odległości do 5 km, a duże zakłady – do 15 km od węzła autostrady¹³⁷.

Główny szkielet sieci drogowej OF PN2020 tworzą drogi krajowe¹³⁸:

- nr 46: Szczekociny – Częstochowa – Opole – Nysa – Otmuchów – Paczków – złoty Stok – Kłodzko – jedna z ważniejszych dróg województwa opolskiego i północnej części województwa śląskiego, rozprowadzająca ruch z centralnych rejonów kraju (w tym z Warszawy) w kierunku atrakcyjnych turystycznie rejonów Sudetów Wschodnich i Środkowych, zarazem w kierunku największego przejścia granicznego z Republiką Czeską w Kudowie-Zdroju. GDDKiA planuje budowę północnej części obwodnicy miasta Nysa, dwujezdniowej, o parametrach klasy GP (główniej ruchu przyspieszonego). W ciągu tej drogi są już obwodnice Paczkowa i Otmuchowa;
- nr 40: Pyskowice – Kędzierzyn-Koźle – Głogówek – Prudnik – Głuchołazy – granica państwa – o parametrach technicznych klasy G (główniej);
- nr 41: Nysa – Prudnik – Trzebinia – granica państwa (Bartultovice) – o parametrach technicznych klasy G – jedna z najkrótszych w Polsce dróg krajowych. Droga ta stanowi łącznik między drogami 40 i 46. Prowadzi do jednego z trzech największych przejść granicznych z Czechami. Łączy też część powiatu prudnickiego, w tym Prudnik, z Nysą – ośrodkiem subregionalnym. W ciągu tej drogi znajduje się północna obwodnica Prudnika. Przygotowana jest budowa obejścia Nysy jako wschodnia część jej obwodnicy¹³⁹;
- nr 38: Kędzierzyn-Koźle – Głubczyce – granica państwa – Krnov – o parametrach technicznych klasy G. Droga ta stanowi dogodne połączenie

¹³⁶ Województwo opolskie, Mapa..., *op. cit.*

¹³⁷ J. Kołodziejcki, T. Parteka, M. Dutkowski, S. Szwanowski, *Uwarunkowania kształtowania się strefy rozwojowej*, [w:] *Strefa rozwojowa VI Korytarza TINA*, red. W. Szydarowski, Urząd Miasta Gdyni, Gdynia 2000.

¹³⁸ Mapa, *op. cit.*; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nysa, Wrocław 2014 r; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce, BDK – Inplus sp. z o.o.

¹³⁹ http://www.nysa.eu/aktualnosc-1-6733-rusza_budowa_obwodnicy_nysy_podpisanie.html [dostęp 24.12.2014].

części województwa opolskiego z Ołomuńcem i dalej Brnem w Republice Czeskiej¹⁴⁰. Stanowi też połączenie Głubczyc i większości powiatu głubczyckiego z Kędzierzynom-Koźlem będącym ośrodkiem subregionalnym.

Ciąg dróg krajowych nr 40, 41 i częściowo 46, zwany Trasą Podsudecką, jest podstawowym elementem układu drogowego zapewniającego powiązania między powiatami południowej Opolszczyzny. Stanowi też połączenie Górnego Śląska z Kotliną Kłodzką.

Na terenie OF PN2020 znajduje się piętnaście dróg wojewódzkich (niektóre we fragmentach), a więc 1/3 z 45 dróg wojewódzkich województwa opolskiego¹⁴¹. Duże znaczenie w powiązaniach zewnętrznych obszaru PN2020 mają drogi¹⁴²:

- nr 401: doprowadzająca ruch z części obszaru do autostrady A4 na węźle Przylesie (doprowadza ruch z gminy Grodków, a poprzez drogę krajową nr 46 – ruch z powiatu nyskiego i jeszcze przez drogę krajową 41 z większości powiatu prudnickiego – jadących w kierunku zachodnim, w tym do Wrocławia). W ciągu tej drogi znajduje się obwodnica Grodkowa;
- nr 405: Korfantów – Niemodlin – łącząca wschodnią część powiatu nyskiego (gm. Korfantów) z drogą krajową nr 46, a przez nią z autostradą A4 na węźle Prądy;
- nr 411: Nysa – Głuchołazy – Konradów – przejście graniczne (Zlaté Hory) – o parametrach klasy G – doprowadza ruch z kierunku Wrocławia, Brzegu i Opola do uzdrowiska Głuchołazy na skraju Gór Opawskich i do przejść granicznych w atrakcyjny rejon turystyczny Jeseníków;
- nr 414: wiążąca większą część powiatu prudnickiego (w tym Prudnik) z Opolem – stolicą województwa, a przez drogę nr 409 z autostradą A4 na węźle Gogolin (to powiązanie jest dogodnie dla jadących autostradą w kierunku wschodnim). Droga 414 będzie też doprowadzać do węzła autostradowego Pruszków po jego realizacji¹⁴³. W ciągu drogi 414 znajduje się obwodnica Białej;
- nr 416: relacji Racibórz w woj. śląskim – Kietrz – Głubczyce – Głogówek – Krapkowice – o parametrach klasy G – doprowadzająca ruch z powiatu głubczyckiego i części powiatu prudnickiego do autostrady A4 (na węźle Dąbrówka Górna lub Gogolin), a przez drogę krajową 45 do Opola – stolicy województwa (drogę 45 osiąga się, jadąc na północ, w Krapkowicach, a z południowej części powiatu głubczyckiego, jadąc drogą 416 na zachód – w Raciborzu).

¹⁴⁰ Studium..., Głubczyce, *op. cit.*

¹⁴¹ Wykaz dróg wojewódzkich na terenie województwa opolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu, <http://zdw.opole.pl/32/32/wykaz-drog-wojewodzkih-na-terenie-wojewodztwa-opolskiego.html> [dostęp 20.02.2015].

¹⁴² Mapa, *op. cit.*; Studium..., Głubczyce, *op. cit.*; Studium... Nysa 2014, *op. cit.*

¹⁴³ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Zarząd Województwa Opolskiego, Opole 2010.

Drogi krajowe i wojewódzkie w dużym stopniu stanowią główny szkielet sieci drogowej powiatów, do którego dochodzą drogi powiatowe i gminne. Większość dróg doprowadzających ruch do stolic powiatów (6 na 11 dróg w Nysie, 5 na 9 dróg w Prudniku) to drogi krajowe i wojewódzkie. Ich główną rolą nie jest jednak obsługiwanie ruchu lokalnego. Układ dróg krajowych i wojewódzkich na terenach powiatów wynika z historycznie ukształtowanych powiązań i może być uznany w dużym stopniu za dzieło przypadku. Z uwarunkowań geograficzno-historycznych wynika, że z zachodniej części powiatu nyskiego prowadzi tylko jedna droga krajowa (nr 46), a z pozostałych kierunków – dwie drogi krajowe i aż cztery wojewódzkie. Wiązanie miasta powiatowego z miejscowościami na jego terenie jest rolą dróg powiatowych. Istnienie dróg krajowych i wojewódzkich zmniejsza liczbę dróg powiatowych, obniżając tym samym koszty ponoszone przez powiaty na ich utrzymanie i modernizację.

W województwie opolskim w latach 2004-2013 znajdowało się ponad 3700 km dróg powiatowych o nawierzchni twardej. Blisko 1/3 dróg powiatowych Opolszczyzny stanowiły drogi zlokalizowane w trzech powiatach członkowskich OF PN2020. Łączna długość tych dróg zmalała z 1204,5 km w 2004 roku do 1160,7 km w 2013 roku. W powiecie nyskim łączna długość utwardzonych dróg powiatowych wynosiła około 585 km (z wahaniami o ok. 1 km), w prudnickim w latach 2004-2013 spadła z 288 km do 245,3 km, natomiast w głubczyckim nie uległa w tym okresie żadnym zmianom i wynosiła 331,5 km. Spadki długości dróg powiatowych wynikały ze zmiany ich statusu, np. na drogi gminne.

Tabela 42. Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej w latach 2004-2013 (km)

powiat	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
nyski	585,0	586,1	586,1	586,1	586,1	584,4	585,3	585,2	583,9	583,9
prudnicki	288,0	286,0	287,6	289,2	280,5	277,5	277,5	250,7	245,2	245,3
głubczycki	331,5	331,5	331,5	331,5	331,5	331,5	331,5	331,5	331,5	331,5
powiaty OF PN2020 łącznie	1204,5	1203,6	1205,2	1206,8	1198,1	1193,4	1194,3	1167,4	1160,6	1160,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Drogi powiatowe o nawierzchni twardej posiadają przeważnie nawierzchnię ulepszoną, głównie bitumiczną¹⁴⁴. Nawierzchnię ulepszoną posiada 98% dróg powiatowych o nawierzchni twardej w powiatach OF PN2020. Udział ten jest najmniejszy w powiecie prudnickim (94,8%). Nie wszystkie drogi powiatowe mają nawierzchnię twardą. Nie posiada jej 10,9 km dróg w powiecie nyskim, 27,1 km w powiecie prudnickim i 5,0 km w powiecie głubczyckim¹⁴⁵.

Znaczną część infrastruktury drogowej stanowią drogi gminne. Na terenie całego OF PN2020 można było zaobserwować regularny wzrost długości dróg gminnych utwardzonych. W powiecie nyskim łączna długość dróg gminnych utwardzonych wzrosła z 241,4 km w 2005 roku do 338,6 km w 2013 roku, co dało zwiększenie udziału w zasobie dróg gminnych województwa opolskiego z 8,5% do 11,2%. Tempo zmian łącznej długości dróg gminnych utwardzonych w powiecie prudnickim było zbliżone do tempa dla całego

¹⁴⁴ Nazwa „nawierzchnia ulepszona” obejmuje też nawierzchnię betonową i kostkę; „nawierzchnia twarda nieulepszona” to bruk i tłuczeń.

¹⁴⁵ Bank Danych Lokalnych (BDL) GUS, www.stat.gov.pl [dostęp 18.02.2015].

województwa, a rosnąca suma długości tych dróg stanowiła w latach 2005-2013 około 4,7% zasobu wojewódzkiego, wahając się w zakresie 131,7-145,2 km. W powiecie głubczyckim można zaobserwować skokowe zwiększenie długości dróg gminnych utwardzonych na przełomie lat 2009/2010 z około 175 km do ponad 200 km.

Tabela 43. Długość dróg gminnych utwardzonych w latach 2005-2013 (km)

powiat	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
nyski	241,4	246,6	253,9	264,9	291,6	378,6	336,5	337,2	338,6
prudnicki	131,7	131,7	131,7	131,7	144,2	144,1	144,9	145,2	145,2
głubczycki	173,7	173,7	173,7	175,8	176,9	210,0	200,6	201,0	201,8
powiaty OF PN2020 łącznie	546,8	552,0	559,3	572,4	612,7	732,7	682,0	683,4	685,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Znaczna część dróg gminnych ma nawierzchnię nieutwardzoną. Ich udział w poszczególnych gminach jest bardzo różny, od 0% w gminach Otmuchów i Branice do 97% w gminie Korfantów.

Parametry techniczne, właściwe dla przypisanych im klas, spełniają przeważnie drogi krajowe i wojewódzkie, z wyjątkiem licznych odcinków, które prowadzą przez tereny zwartej zabudowy (brak obwodnic). Stan techniczny tych dróg jest zwykle dobry, najlepszy ze wszystkich kategorii dróg. Jako gorszy oceniono stan techniczny dróg wojewódzkich nr 378, 385 na terenie gminy Grodków (zwłaszcza nr 378 w miejscowości Gnojna¹⁴⁶). Natomiast parametrów normatywnych nie spełnia część dróg powiatowych (w szczególności niektórych o przypisanej im klasie G i Z), a zwłaszcza gminnych. Niespełnianie parametrów dotyczy szerokości pasa drogowego i jezdni, geometrii łuków, nieutwardzonych poboczy, sporadycznie skrzyżowań z linią kolejową. Częstym problemem jest brak chodników na odcinkach uczęszczanych przez pieszych (niezależnie od rangi drogi), zwłaszcza na obszarach zabudowanych miejscowości. W ciągach niektórych dróg, przechodzących przez gęsto zabudowane tereny, ze względu na stawiane tym drogom klasy techniczne i trudność spełnienia normatywnych parametrów w obecnym przebiegu, potrzebne są obejścia miejscowości¹⁴⁷. Budowa obejść miejscowości nie tylko zapewni zgodność z normatywami i skróci czas przejazdu, ale też zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców miejscowości, a zmniejszy doznawane przez nich uciążliwości (zanieczyszczenie powietrza, hałas). Stan techniczny wielu dróg powiatowych i gminnych na terenie OF PN2020 jest niezadowalający, a niektórych zły (21% dróg powiatowych w gminie Nysa). Informacje o nawierzchni i stanie technicznym dróg powiatowych i gminnych podane są w kolejnych tabelach.

¹⁴⁶ Plan..., Grodków 2014, *op. cit.*

¹⁴⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Biała, Autorska Pracownia Architektury i Urbanistyki mgr inż. arch. Maria Oleszczuk, Opole 2014; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Korfantów (zmiana 2010 r.), Autorska Pracownia Architektury i Urbanistyki, Opole 2010; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubrza (Tekst jednolity), Autorska Pracownia Architektury i Urbanistyki, Opole 2010; Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skoroszyce, 2011 r.

Tabela 44. Drogi powiatowe w gminach OF PN2020 wg stanu na 31 grudnia 2013 roku

gmina	ogółem		w tym o nawierzchni twardej		
	(km)	(km)	(%)	w tym udział dróg w stanie technicznym (%)	
				dobrym	przeciętnym
Biała	111,3	92,8	83,4	21,6	78,4
Branice	20,2	20,2	100,0	100,0	0,0
Głubczyce	336,6	302,2	100,0	brak danych	brak danych
Głuchołazy	71,7	71,7	100,0	80,0	20,0
Grodków	44,9	44,9	100,0	77,7	22,3
Kietrz	60,5	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Korfantów	79,4	78,4	98,8	1,0	99,0
Lubrza	38,9	38,9	100,0	0,0	100,0
Łambinowice	54,2	54,2	100,0	0,0	100,0
Nysa	121,2	117,4	96,9	40,1	39,1
Otmuchów	88,4	88,4	100,0	67,9	32,1
Paczków	34,2	33,5	97,9	52,9*	47,1*
Prudnik	52,9	52,9	100,0	43,3	56,7
Skoroszyce	38,2	31,7	83,1	69,6	30,4
gminy OF PN2020 łącznie	1104,3	1027,2**	97,5**	41,8***	54,8***

* udział w długości dróg ogółem

** za wyjątkiem gminy Kietrz

*** za wyjątkiem gmin Kietrz i Głubczyce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gmin oraz <http://www.powiatglubczycki.pl/1867/1492/wykaz-drog-powiatowych.html> [dostęp 04.05.2015]

Tabela 45. Drogi gminne w gminach OF PN2020 wg stanu na 31 grudnia 2014 roku

Drogi gminy	Długość		W tym o nawierzchni twardej		
	(km)	(km)	(%)	w tym udział dróg w stanie technicznym (%)	
				dobrym	przeciętnym
Biała	97,7	25,8	26	75,9	24,1
Branice	16,6	16,6	100	77,8	22,2
Głubczyce	160,0	113,5	71	70,9*	29,1*
Głuchołazy	64,5	42,5	66	51,8	48,2
Grodków	115,3	35,9	31	85,5	14,5
Kietrz	49,3	31,0	63	35,1	64,9
Korfantów	59,7	1,6	3	32,3	67,7
Lubrza	17,2	17,2	100	75,0	25,0
Łambinowice**	17,7	8,7	49	97,2	2,8
Nysa	96,5	72,3	75	32,5	67,5
Otmuchów	57,0	57,0	100	100,0	0,0
Paczków	28,0	22,0	79	30,1*	69,9*
Prudnik	50,1	46,0	92	78,3	21,7
Skoroszyce	50,7	11,3	22	22,3*	77,7*
gminy OF PN2020 łącznie	880,3	501,4	57,0	61,8	38,2

* Udział w długości dróg ogółem.

** Dane aktualne na 31 grudnia 2013 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gmin

Obciążenie ruchem pojazdów silnikowych znane jako wyniki pomiarów przeprowadzonych przez GDDKiA w 2010 roku¹⁴⁸ podaje poniższa tabela. Kolejny pomiar będzie przeprowadzony w 2015 roku.

Tabela 46. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych w 2010 roku

nr drogi	nazwa odcinka pomiarowego	pojazdy silnikowe ogółem (tys.)
A4	Węzeł Brzezimierz – Węzeł Przylesie	30,7
A4	Węzeł Przylesie – Węzeł Prądy	28,6
46	Paczków granica województwa	4,3
46	Paczków – Otmuchów	7,9
46	Otmuchów – Nysa	10,2
46	Nysa (przejście)	16,8
46	Nysa – Pakosławice	15,0
46	Pakosławice – Niemodlin	8,0
38	Granica państwa – Głubczyce	4,1
38	Głubczyce (przejście 1)	7,5
38	Głubczyce – Pawłowiczki	2,3
40	Granica państwa – Głuchołazy	3,5
40	Głuchołazy (przejście)	10,0
40	Głuchołazy – Prudnik	2,6
40	Prudnik (przejście)	9,1
40	Lubrza (obwodnica)	3,6
40	Lubrza – Głogówek	2,4
40	Głogówek (przejście)	7,4
40	Głogówek – Większyce	2,7
41	Nysa (przejście)	16,4
41	Nysa – Piorunkowice	6,7
41	Prudnik – granica państwa	4,5

Źródło: Generalny pomiar ruchu w 2010 roku, GDDKiA

Obciążenie ruchem pojazdów silnikowych jest największe na autostradzie A4, a następnie na drodze krajowej nr 46 i na innych drogach krajowych na odcinkach przechodzących przez miasta, gdzie ruch tranzytowy nakłada się na ruch lokalny tych miast i ruch wewnętrzny w mieście. Największe obciążenia poza autostradą zanotowano na drogach nr 41 i 46 na przejściu przez Nysę, co uzasadnia przygotowywaną budowę obejścia Nysy od północy i wschodu w ciągach tych dróg.

Ocena infrastruktury drogowej miała miejsce między innymi w ramach zogniskowanych wywiadów grupowych. W Prudniku zagadnienie to zdominował temat kostki brukowej zastosowanej do nawierzchni rynku i głównych ulic. Według badanych kostka prócz tego, że nawiązuje do obrazu Prudnika sprzed lat, nie spełnia swoich funkcji, jest niewygodna, często wypada z nawierzchni. Swoje niezadowolenie z kostki brukowej na ulicach wyrazili

¹⁴⁸ Generalny pomiar ruchu w 2010 roku. Średni dobowy ruch (SDR) w 2010 r., GDDKiA.

http://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/g/GENERALNY_POMIAR_RUCHU_2010/0.1.1.4_SDR_w_pkt_pomiarowych_w_2010_roku.pdf [dostęp 19.02.2015].

też mieszkańcy Nysy, zwracając uwagę na jej nierówne ułożenie oraz związane z tym szkody i zagrożenia.

W ramach FGI wskazywano też na prowizoryczne naprawy nawierzchni ulic w Prudniku. W badaniach przeprowadzonych w Głubczycach i Nysie również wskazywano na źle wykonaną nawierzchnię, wymagany remont większości dróg i chodników oraz brak ścieżek rowerowych. Badani z Nysy i z Prudnika zwracali uwagę na niedostateczną jakość remontów oraz niedostatek koordynacji.

W bloku pytań dotyczących infrastruktury drogowej mieszkańcy Nysy zwrócili też uwagę na zatory, które tworzą się w godzinach szczytu na drodze głównej w kierunku Opola/Wrocławia. Według respondentów obwodnica zdecydowanie poprawi tę sytuację.

Mieszkańcy OF PN2020 są zdania, że wspólne inwestycje realizowane przez co najmniej kilka gmin powinny objąć budowę nowych dróg do mniejszych miejscowości, obwodnic większych miast, nowych ścieżek pieszo-rowerowych, chodników na terenach wiejskich oraz naprawę ubytków w jezdni, a także poprawę oznakowania poziomego i pionowego dróg. Pokazuje to, że mieszkańcy liczą na wspólne rozwiązanie problemów, które dotyczą większości z nich, w ramach OF PN2020.

Tabela 47. Inwestycje, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin (najczęściej pojawiające się odpowiedzi na pytanie otwarte)

inwestycja	PAPI		CAWI	
	odpo- wiedzi	udział (%*)	odpo- wiedzi	udział (%*)
budowa i modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, w tym nowej oczyszczalni ścieków	65	6	2	4
utrzymywanie czystości	17	2	0	0
inne (w tym oczyszczanie rzek i jezior)	28	3	0	0

* w liczbie respondentów, których wypowiedzi dotyczyły wszystkich obszarów tematycznych, nie tylko infrastruktury drogowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

8.3. Infrastruktura kolejowa

Na terenie OF PN2020 znajdują się następujące czynne linie kolejowe¹⁴⁹:

- nr 137: Legnica – Jaworzyna Śląska – Świdnica – Kamieniec Żąbkowicki – Paczków – Otmuchów – Nysa – Prudnik – Kędzierzyn-Koźle – Gliwice – Katowice – linia dwutorowa niezelektryfikowana państwowego znaczenia z przewagą ruchu towarowego. W Legnicy i Kędzierzynie-Koźlu łączy się z międzynarodowym szlakiem kolejowym E30 relacji Lipsk – Drezno – Zgorzelec – Legnica – Wrocław – Katowice – Kraków – Lwów – Kijów.

¹⁴⁹ Lokalny Program Rewitalizacji miasta Głuchołazy na lata 2009-2015, Głuchołazy 2009; Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Zarząd Województwa Opolskiego, Opole 2010; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nysa, Wrocław 2014; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głuchołazy. Zmiana – tekst jednolity, 2010, Burmistrz Głuchołaz, Arplan – Biuro Urbanistyczno-Architektoniczne; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce, BDK – Inplus Sp. z o.o.; Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prudnik. Zmiana, Opole 2009.

W Kamieńcu Ząbkowickim łączy się ze szlakiem Wrocław – Kłodzko – Międzyzlesie – Praga. Na terenie OF PN2020 na tej linii znajduje się czternaście stacji i przystanków osobowych,

- nr 287: Opole Zachodnie – Łambinowice – Nysa – jednotorowa, niezelektryfikowana drugorzędного znaczenia z przewagą ruchu towarowego. W Opolu łączy się z ww. szlakiem E30. Na terenie OF PN2020 (w powiecie nyskim) na linii tej oprócz Nysy znajduje się sześć stacji i przystanków osobowych,
- nr 288: Nysa – Skoroszyce – Grodków – Brzeg – jednotorowa, niezelektryfikowana drugorzędного znaczenia. W Brzegu łączy się z ww. szlakiem E30. Na terenie OF PN2020 na linii tej oprócz Nysy znajduje się siedem stacji i przystanków osobowych,
- nr 177: Głubczyce – Baborów – Racibórz – jednotorowa, niezelektryfikowana drugorzędного znaczenia, obecnie jedynie z ruchem towarowym,
- nr 195: Baborów – Polska Cerekiew – znaczenia miejscowego, obecnie tylko z ruchem towarowym,
- nr 297: Głuchołazy – Nowy Świątów – znaczenia miejscowego; w Nowym Świątowie łączy się z ww. linią 137 i przez nią z Nysą, a przez ww. linią 287 z Opolem. Obecnie ruch pasażerski odbywa się na niej tylko w weekendy. Na tej linii nie ma innych stacji i przystanków osobowych poza stacjami Świątów i Głuchołazy Główne,
- nr 306: Prudnik – Biała – Krapkowice – znaczenia miejscowego, obecnie tylko z ruchem towarowym,
- Kietrz – Pietrowice Wielkie (połączenie z ww. linią 177) – znaczenia miejscowego, obecnie tylko z ruchem towarowym,
- nr 333: Głuchołazy – Pokrzywna – granica państwa – Krnov,
- nr 343: Głuchołazy – granica państwa – Mikulovice.

Przez dwie ostatnie linie przebiega tranzyt czeski w relacji Jeseník – Krnov.

Poza tym na terenie OF PN2020 znajdują się następujące linie kolejowe nieczynne¹⁵⁰:

- Nysa – Podkamień – Biała Nyska – Koperniki – Buków – Łąka – jednotorowa, niezelektryfikowana,
- Nowy Świątów – Sławniowice – jednotorowa, niezelektryfikowana,

¹⁵⁰ Plan, *op. cit.*

- Głubczyce – Raclawice Śląskie – jednotorowa, niezelektryfikowana drugorzędного znaczenia,
- Głubczyce – Pietrowice – przejście graniczne (Krnov) – jednotorowa, niezelektryfikowana drugorzędного znaczenia,
- Baborów – Pilszcz – jednotorowa, niezelektryfikowana.

Czynne linie kolejowe zapewniają możliwość transportu kolejowego do i z prawie wszystkich gmin OF PN2020 z wyjątkiem gmin Branice i Korfantów. Linii prowadzących ruch pasażerski nie ma powiat głubczycki, co należy uznać za wadę obecnego układu i niewykorzystanie istniejącej infrastruktury. Linie z ruchem pasażerskim zapewniają ludności powiatów nyskiego i prudnickiego oraz gminy Grodków mieszkającej niedaleko stacji i przystanków możliwość dojazdu koleją do ośrodków subregionalnych (Nysa, Kędzierzyn-Koźle) oraz do stolicy województwa. Linie te wiążą też część OF PN2020 z międzynarodowym szlakiem kolejowym (w Brzegu, Opolu i Kędzierzynie-Koźlu), po którym kursują pociągi dalekobieżne. Linie te mają znaczenie głównie dla mieszkańców, ale mogą być też wykorzystywane przez turystów docierających do atrakcji turystycznych obszaru i przez kuracjuszy w dojeździe do uzdrowiska Głuchołazy (pod warunkiem odpowiednich połączeń; połączenia opisane są w podrozdziale „Transport zbiorowy”).

8.4. Infrastruktura rowerowa

Łączna długość ścieżek rowerowych w Polsce wzrosła z 5782,8 km w 2011 roku do 7726,0 km w 2013 roku. W województwie opolskim nie przekracza ona 300 km.

Na terenie OF PN2020 zasób ścieżek rowerowych dynamicznie rośnie – z 92,4 km w 2011 roku do 145,3 km w 2013 roku. Najwięcej z nich wytyczono w gminie Lubrza w powiecie prudnickim oraz w gminach Otmuchów i Korfantów w powiecie nyskim. W gminie Lubrza 42,8 km ścieżki przekłada się na wskaźnik 5095 km na 10 000 km², co wielokrotnie przekracza średnią krajową i średnią porównywanych województw. Dla terenu Partnerstwa Nyskiego 2020 ten wskaźnik jest również wysoki (wzrost z 934 km na 10 000 km² w 2011 roku do 1929 km na 10 000 km² w 2013 roku), mimo że w Łambinowicach, Paczkowie, Branicach i Kietrze do 2013 roku nie było ścieżek rowerowych. W ujęciu ludnościowym przewaga obszaru PN2020 nad resztą województwa, województwami sąsiednimi i średnią dla kraju uwydatnia się jeszcze bardziej – na 10 000 mieszkańców obszaru przypadało średnio od 3,8 km do 6,0 km ścieżki rowerowej, podczas gdy w województwie dolnośląskim było to zaledwie 1,2-1,4 km.

Tabela 48. Ścieżki rowerowe ogółem na 10 000 km² i 10 000 ludności w latach 2011-2013 (km)

jednostka	ogółem			na 10 000 km ²			na 10 000 ludności		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Polska	5782,8	6955,3	7726,0	184,9	222,4	247,1	1,5	1,8	2,0
dolnośląskie	560,0	624,7	598,0	454,1	506,5	484,9	1,2	1,4	1,3
śląskie	509,1	588,7	607,2	255,2	295,1	304,4	1,7	2,0	2,1
opolskie	251,5	296,0	251,4	267,2	314,5	267,1	2,5	2,9	2,5
Grodków	0,0	1,0	1,3	0,0	35,0	45,5	0,0	0,5	0,7
powiat nyski	46,0	67,9	83,7	375,8	554,7	683,8	3,2	4,8	6,0
Głuchołazy	0,0	2,0	9,5	0,0	119,0	565,5	0,0	0,8	3,8
Korfantów	21,0	26,5	26,5	1166,7	1472,2	1472,2	22,6	28,6	28,7

jednostka	ogółem			na 10 000 km ²			na 10 000 ludności		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Łambinowice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nysa	0,0	14,4	18,8	0,0	660,6	862,4	0,0	2,5	3,2
Otmuchów	25,0	25,0	25,0	1336,9	1336,9	1336,9	17,7	17,8	18,0
Paczków	26,0	26,0	26,0	3250,0	3250,0	3250,0	19,8	19,8	19,8
Skoroszyce	0,0	0,0	3,9	0,0	0,0	375,0	0,0	0,0	6,1
powiat prudnicki	46,4	55,8	60,9	811,2	975,5	1064,7	8,1	9,7	10,7
Biała	3,6	3,6	5,2	183,7	183,7	265,3	3,3	3,3	4,8
Lubrza	42,8	42,8	42,8	5095,2	5095,2	5095,2	97,4	97,6	98,0
Prudnik	0,0	9,4	10,2	0,0	770,5	836,1	0,0	3,3	3,6
powiat głubczycki	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	31,2	0,0	0,0	0,4
Branice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Głubczyce	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	71,4	0,0	0,0	0,9
Kietrz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gminy OF PN2020 średnio	92,4	124,7	145,3	933,6	1541,4	1929,3	3,8	5,2	6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz danych korygujących gmin Lubrza i Paczków

8.5. Transport zbiorowy

Na terenie OF PN2020 są świadczone usługi transportu autobusowego i kolejowego. Usługi pasażerskiego transportu kolejowego świadczone są przez Przewozy Regionalne sp. z o. o. Oddział w Opolu, a na fragmencie obszaru przez Českáráhy (ČD) do Głuchołaz¹⁵¹.

W dni robocze kursuje pięć par pociągów (w weekendy trzy pary) relacji Brzeg – Nysa – Prudnik – Kędzierzyn-Koźle, dodatkowo w dni robocze kursują dwie pary na odcinku Nysa – Prudnik – Kędzierzyn-Koźle. W relacji Nysa – Opole kursuje dziewięć par pociągów w dni robocze i siedem w weekendy. z Opola do Głuchołaz kursują dwie pary pociągów tylko w weekendy. Przez Głuchołazy przejeżdżają codziennie cztery pary pociągów ČD relacji Jeseník – Krnov¹⁵².

Na obszarze Partnerstwa Nyskiego 2020 istnieje wiele podmiotów świadczących usługi transportu zbiorowego autobusowego. Poszczególne powiaty oraz miasta mają własne podmioty świadczące usługi komunikacji autobusowej. Należą do nich:

- PKS w Nysie sp. z o. o. – świadczący usługi transportowe na dwudziestu liniach na terenie powiatu nyskiego oraz łączący miejscowości powiatu z Opolem i okolicznymi większymi miastami¹⁵³,
- MZK w Nysie sp. z o. o. – zakład świadczący usługi komunikacji miejskiej dla miasta Nysy¹⁵⁴,

¹⁵¹Plan Zrównoważonego Transportu Publicznego dla Powiatu Nyskiego, Warszawa 2013.

¹⁵² Rozkład Jazdy PKP, <http://rozklad-pkp.pl/> [dostęp 03.02.2015].

¹⁵³<http://www.pksnysa.pl/> [dostęp 03.02.2015].

¹⁵⁴<http://www.mzk.nysa.pl> [dostęp 03.02.2015].

- Euro Bus Kurowski Bogdan – świadczący usługi transportowe na linii Nysa – Wrocław, Nysa – Szklary, Nysa – Korfantów, Nysa – Lipniki, Głubczyce – Nysa¹⁵⁵,
- Auto Fan Zbigniew Dąbrowski – świadczący usługi transportowe z Nysy do Wrocławia oraz okolicznych miejscowości¹⁵⁶,
- Trans Ekspres Rafał Cholewiński – świadczący usługi transportowe na liniach relacji Otmuchów – Nysa,
- Arriva Bus Transport Polska sp. z o. o. – świadczący usługi transportu publicznego w Prudniku oraz obsługujący połączenia lokalne głównych miast OF PN2020 między sobą i z okolicznymi miejscowościami, a także połączenia do Opola i Wrocławia,
- PKS w Głubczycach sp. z o. o. – spółka świadcząca publiczne usługi transportowe na terenie powiatu głubczyckiego oraz do okolicznych miast, a także Opola i Wrocławia¹⁵⁷,
- PKS w Brzegu sp. z o. o. – świadczący usługi transportu publicznego dla powiatu brzeskiego, tym samym dla gminy Grodków¹⁵⁸,
- NyskiBus.pl – świadczący usługi przewozu osób z Nysy do Wrocławia i Głuchołaz oraz z Nysy do Ostrawy i Pragi czeskiej¹⁵⁹,
- Bus do Twierdzy Rycerz – Józef Zygmunt – świadczący usługi transportowe na linii Paczków – Wrocław, Paczków – Kłodzko, Paczków – Chwalisław, Paczków – Gościce, Paczków – Lisie Kąty, Paczków – Kozielnio¹⁶⁰.

Na obszarze OF PN2020 świadczone są także usługi komunikacji autobusowej, szczególnie dalekobieżnej, przez inne podmioty transportowe z zarejestrowaną działalnością poza badanym obszarem, np. PKS Pasyk & Gawron sp. z o. o., PKS Kłodzko, PKS Opole SA.

Uczestnicy FGI w Prudniku sporadycznie korzystają z autobusu miejskiego. Autobusem udają się do okolicznych miejscowości, w dalsze podróże pociągiem. Odnośnie do transportu autobusowego badani zaproponowali zwiększenie częstotliwości kursów z okolicznymi wsiami. Chcieliby też połączenia kolejowego Prudnika z Opolem lub Głuchołazami, a także bezpośrednich lub bardziej dogodnych połączeń z Krakowem, Warszawą, Katowicami. Młodzieży bardzo brakuje połączeń do niektórych miejscowości po godzinie 16.

W Nysie coraz większą popularnością cieszą się prywatni przewoźnicy, którzy wygodniej i taniej wiozą podróżnych np. do Wrocławia czy Pragi. Uczestnicy FGI również chwalą sobie

¹⁵⁵<http://www.eurobusnysa.pl/index.php/rozklad-jazdy> [dostęp 03.02.2015]

¹⁵⁶<http://www.auto-fan.cba.pl/> [dostęp 03.02.2015].

¹⁵⁷<http://www.pks.glubczyce.pl/> [dostęp 03.02.2015].

¹⁵⁸<http://www.pks-brzeg.pl/index.htm> [dostęp 03.02.2015].

¹⁵⁹<http://nyskibus.pl/pl/> [dostęp 03.02.2015].

¹⁶⁰<http://www.dotwierdzy.pl> – stan na 12.02.2015 r.

połączenie szynobusem z Wrocławiem, ale w przewozie z Nysy do Opola czy Wrocławia preferowaliby autobus (bezpieczniej, szybciej, mniej przystanków).

Mieszkańcy Głubczyc natomiast wskazali na zbyt małą liczbę kursów autobusów (2 przed południem i tylko 2 po południu, po dłuższej przerwie). Większość dawnych połączeń zlikwidowano i dlatego mieszkańcy Głubczyc częściej i chętniej korzystają z samochodów. Problem pojawia się w przypadku braku samochodu (gdym np. trzeba udać się do lekarza, a jest jedynie poranny kurs w jedną stronę i wieczorny powrót), również w sytuacji awarii samochodu (konieczność liczenia na pomoc rodziny, znajomych, zamiast możliwości skorzystania z transportu zbiorowego, który jest niedostosowany do potrzeb). Główne kierunki jazdy to: Opole, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Prudnik, Strzelce Opolskie. Respondenci wskazali, że zarówno rozkład jazdy, jak i trasy autobusowe, powinny być dostosowane do potrzeb mieszkańców, tj. potrzebnych jest więcej regularnych połączeń na trasie Głubczyce – Opole, Głubczyce – Kędzierzyn-Koźle, Głubczyce – Nysa (głównie rano, jak też w czasie powrotów z pracy i nauki). Zdaniem badanych warto przywrócić też połączenia PKP, jednak nie potrafili oni wskazać wyraźnych kierunków. Dobrym rozwiązaniem według uczestników FGI byłoby wprowadzenie transportu prywatnego (busów).

Mieszkańców zapytano jakie działania w zakresie transportu zbiorowego mogą być wspólnie realizowane przez kilka gmin w ramach Partnerstwa Nyskiego 2020. W tabeli poniżej przedstawione zostały wskazane działania.

Tabela 49. Działania, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin (najczęściej pojawiające się odpowiedzi na pytanie otwarte)

Inwestycja	PAPI		CAWI	
	odpowiedzi	udział (%) [*]	odpowiedzi	udział (%) [*]
Unowocześnienie i dostosowanie taboru do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych	119	12	0	0
Otwarcie nowych połączeń	104	10	5	10
Zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów, dostosowanie do potrzeb mieszkańców	93	9	1	2
Tańsze bilety oraz wprowadzenie zniżek dla poszczególnych grup osób (seniorzy, dzieci, dawcy krwi)	28	3	0	0
Budowa i modernizacja przystanków	25	2	0	0
Inne (w tym przywrócenie połączeń kolejowych w powiecie głubczyckim, wprowadzenie systemu informującego o opóźnieniach)	27	3	0	0

* Udział w liczbie respondentów, których wypowiedzi dotyczyły wszystkich obszarów tematycznych, nie tylko transportu publicznego.

8.6. Cele ruchu i częstotliwość podróży, wykorzystywane środki transportu

W świetle przeprowadzonych badań miejscowości gminne niebędące miastami powiatowymi (z wyjątkiem Głuchołaz i Branic) są najpopularniejszym celem podróży jako miejsca spotkań towarzyskich. W podróżach do Głubczyc cel ten wymieniany jest na drugim miejscu, do Prudnika – na trzecim, do Nysy – na czwartym, ponieważ w tych miastach koncentrują się usługi, w tym rzadkie (lekarze specjaliści) i unikalne w OF PN2020 (kino w Nysie). Dlatego największa liczba respondentów odwiedza Nysę w celach rozrywkowych (450 wskazań, najwyższa liczba wskazań wśród wszystkich celów), kolejne miejsca w Nysie

zajmują: zakupy obuwia i odzieży (343 wskazania) oraz korzystanie z usług lekarzy specjalistów (320 wskazań). Najczęstszym celem podróży do Głubczyc jest wizyta u lekarzy specjalistów (119 wskazań), do Prudnika – rozrywka (193 wskazania), a wizyta u lekarzy specjalistów na drugim miejscu (168 wskazań). Głuchołazy nie są tak częstym miejscem spotkań towarzyskich jak inne miejscowości ze względu na peryferyjne położenie, a zarazem koncentrację w nich usług – stosownie do wielkości miasta – i dodatkowo usług uzdrowiskowych i medycznych. Najczęstszym celem podróży do Głuchołaz są: podstawowe zakupy spożywczo-przemysłowe, wizyty u lekarzy specjalistów i rozrywka.

Liczba wskazań stolic gmin jako miejsc pracy jest w dużym stopniu skorelowana z ich wielkością mierzona liczbą ludności (Nysa – 103 wskazania, Prudnik – 66; współczynnik korelacji Pearsona dla liczby wskazań i liczby ludności miast Partnerów OF PN2020 wynosi 0,91). Wyjątek stanowi niewielki Korfantów (aż 44 wskazania, podczas gdy znacznie większe Głuchołazy tylko 41).

Najczęściej odwiedzanym miejscem jest Nysa – największe miasto OF PN2020 i zarazem ośrodek subregionalny. Kolejne miejsca uzyskały: Prudnik, Głubczyce, Głuchołazy i Grodków. Najrzadziej odwiedzane są gminy: Kamiennik, Pakosławice oraz Baborów. Liczba wskazań dotycząca miast Partnerów OF PN2020 jest mocno skorelowana z ich wielkością (współczynnik korelacji Pearsona 0,976). Czynniki różnicującymi mogą być też: ranga miasta w systemie obsługi, w dużym stopniu związana z wielkością miasta, ale niepełnie (Głuchołazy większe od Głubczyc nie są miastem powiatowym), oraz położenie – peryferyjne w przypadku Głuchołaz. Oba te czynniki mogły wpłynąć na to, że większe od Głubczyc Głuchołazy uzyskały mniej wskazań, przy czym rola położenia wydaje się większa, ponieważ w pytaniu nie umieszczono celów związanych z administracją typową dla miast powiatowych. Na uwagę zasługują jako cele podróży Korfantów i Łambinowice, dla których liczba wskazań jest nieproporcjonalnie duża jak na ich wielkość mierzona liczbą mieszkańców. Decyduje o tym zapewne ich położenie – w oddaleniu od większych miejscowości.

W badaniu częstości podróży do poszczególnych miejscowości gminnych w OF PN2020 dla każdej miejscowości najwięcej wskazań uzyskiwał brak przejazdów, następne były podróże rzadziej niż raz w tygodniu. Dla wszystkich badanych najwięcej wskazań uzyskała Nysa, co można łatwo wyjaśnić dla przejazdów odbywanych rzadziej niż raz w tygodniu jej rangą ośrodka subregionalnego i co świadczy o faktycznym pełnieniu przez Nysę tej funkcji. Liczbę codziennych dojazdów do Nysy można wyjaśnić jej wielkością – stanowi ona obszar koncentracji miejsc pracy. Nie jest już tak oczywista tak duża przewaga podróży do Nysy kilka razy i raz w tygodniu, a zarazem relatywnie niewielka liczba podróży raz w tygodniu do Prudnika, a zwłaszcza do Głubczyc. Największy ruch generują podróże codzienne (zapewne głównie do pracy) i dlatego ich analiza jest najbardziej istotna. Tu również dominuje Nysa, a liczba wskazań dla Prudnika i Głubczyc jest w miarę proporcjonalna do ich wielkości (liczby mieszkańców) i stosowna do powiatowej rangi. Niespodzianką jest trzecie miejsce Branic (61 wskazań, więcej niż dla Głubczyc). Wpływ na to może mieć peryferyjne położenie, a więc daleki dojazd do alternatywnych miejsc pracy. Do najrzadziej odwiedzanych miejsc należą Kamiennik i Baborów.

Większą popularnością wśród uczestników badania ilościowego cieszy się podróż samochodem niż korzystanie z usług transportu publicznego. Podróż samochodem ma 78% udziału w podróżach codziennych i kilka razy w tygodniu, 73% w podróżach raz w tygodniu i 80% w podróżach rzadszych. Najmniejszy udział ma samochód w codziennych podróżach

do Łambinowic (42%), Skoroszyca (66%) i innych miejsc (51%). Udział w wysokości 100% ma samochód w podróżach codziennych do Branic, a także do Otmuchowa, Głogówka i Kamiennika, ale w wypadku tych trzech ostatnich celów podróży wynika to w dużym stopniu z małej liczby respondentów. Mieszkańcy najczęściej podróżują do wskazanych gmin rzadziej niż raz w tygodniu. Najczęściej odwiedzanymi miejscami są: Nysa, Głuchołazy oraz Prudnik.

Również wśród uczestników badania FGI najczęściej wybieranym środkiem transportu jest samochód. Jest on wskazywany jako najbardziej efektywny i optymalny w stosunku do potrzeb.

Tabela 50. Cel dojazdów do poszczególnych miejscowości i gmin, również gmin nienależących do OF PN2020, ale położonych na terenie powiatów członkowskich (liczba wskazań)

miejsowość	miejsce pracy	podstawowe zakupy spożywczo-przemysłowe	zakupy obuwia i odzieży	lekarz rodzinny	lekarze specjaliści	usługi kosmetyczne, fryzjerskie	miejsce edukacji dzieci	przedszkole lub żłobek dla dzieci	basen lub pływalnia	rozrywka	miejsce mojej edukacji	usługi związane z naprawą samochodów	uczestnictwo w nabożeństwach religijnych	spotkania towarzyskie
Baborów	10	19	10	21	1	18	12	9	1	5	12	8	17	27
Biała	18	64	50	59	4	46	10	6	1	27	2	57	58	81
Branice	16	62	30	52	21	25	6	4	14	6	0	22	51	35
Głogówek	17	33	36	26	16	35	15	13	8	24	14	22	28	56
Głubczyce	55	68	84	81	119	76	36	22	26	36	63	59	59	109
Głuchołazy	41	73	55	66	68	64	18	4	32	67	32	22	31	57
Grodków	33	91	79	72	62	50	23	7	17	49	16	37	65	122
Kamiennik	4	4	1	4	0	5	2	1	0	2	0	4	5	20
Kietrz	26	55	54	60	61	57	18	15	54	5	45	21	52	65
Korfantów	44	65	43	65	23	54	31	31	32	16	29	36	62	84
Łambinowice	24	67	50	65	61	58	20	19	6	21	44	18	58	87
Lubrza	14	18	3	22	65	6	61	4	11	17	2	45	68	89
Nysa	103	147	343	108	320	151	57	13	164	450	95	96	53	269
Otmuchów	33	67	50	66	22	60	14	2	12	52	3	41	60	100
Paczków	16	44	43	42	31	41	27	11	2	54	9	25	42	69
Pakosławice	9	14	4	13	4	4	5	1	1	8	0	14	16	31
Prudnik	66	122	150	81	168	91	37	10	69	193	24	46	52	135
Skoroszyce	13	55	32	50	20	20	11	3	5	29	5	22	42	66
nie korzystam	504	57	98	55	122	196	663	833	616	552	649	478	206	89

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 51. Częstotliwość dojazdów do następujących miejscowości i gmin, również gmin nienależących do OF PN2020, ale położonych na terenie powiatów członkowskich, i używany środek transportu (liczba wskazań)

miejsowość	codziennie – auto	codziennie – transport publiczny	kilka razy w tygodniu – auto	kilka razy w tygodniu – transport publiczny	jeden raz w tygodniu – auto	jeden raz w tygodniu – transport publiczny	rzadziej niż raz w tygodniu – auto	rzadziej niż raz w tygodniu – transport publiczny	nie jeżdżą w ogóle
Głucholazy	25	4	13	2	22	8	114	31	768
Kamiennik	3	0	7	1	8	2	41	3	938
Korfantów	24	1	21	2	14	4	71	11	864
Łambinowice	11	15	14	1	7	3	62	19	879
Nysa	70	30	77	37	81	35	212	88	386
Otmuchów	13	0	17	4	16	4	90	14	803
Paczków	16	1	14	1	12	3	80	8	879
Pakosławice	28	6	12	5	8	11	40	9	894
Skoroszyce	27	14	15	7	14	7	40	9	884
Biała	18	2	36	5	36	8	95	18	796
Głogówek	6	0	10	1	14	5	102	20	857
Lubrza	13	1	14	6	12	4	43	12	883
Prudnik	47	18	21	5	36	9	136	35	707
Baborów	6	1	4	1	6	1	50	4	940
Branice	61	0	5	1	2	1	29	6	906
Głubczyce	48	5	14	3	21	5	84	34	795
Kietrz	18	6	8	1	15	1	78	16	861
Grodków	32	13	14	7	12	11	71	10	835
inne	18	17	22	5	25	10	186	55	127

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 52. Cele i częstotliwość podróży oraz środki transportu

miejscowość	codziennie		kilka razy w tygodniu		raz w tygodniu		rzadziej niż raz w tygodniu	
	razem	udział samochodu (%)	razem	udział samochodu (%)	razem	udział samochodu (%)	razem	udział samochodu (%)
Nysa	100	86	114	87	116	73	300	79
Prudnik	65	100	26	88	45	80	171	93
Branice	61	96	6	91	3	78	35	87
Głubczyce	53	42	17	93	26	70	118	77
Grodków	45	70	21	68	23	70	81	71
Skoroszyce	41	100	22	81	21	80	49	87
inne	35	94	27	93	35	80	241	91
Pakośławice	34	82	17	71	19	42	49	82
Głucholązy	29	66	15	68	30	67	145	82
Łambinowice	26	90	15	88	10	82	81	84
Korfantów	25	100	23	91	18	74	82	84
Kietrz	24	93	9	70	16	75	94	78
Biała	20	72	41	81	44	80	113	80
Paczków	17	86	15	80	15	86	88	93
Lubrza	14	100	20	83	16	67	55	83
Otmuchów	13	91	21	82	20	81	104	71
Baborów	7	75	5	89	7	94	54	83
Głogówek	6	71	11	67	19	52	122	88
Kamiennik	3	51	8	81	10	71	44	77
razem	618	78	433	78	493	73	2026	80

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród respondentów badania ilościowego przeprowadzonego na reprezentatywnej próbie mieszkańców OF PN2020 46% uważa, że jakość świadczonych usług komunikacyjnych w ciągu dwóch ostatnich lat nie zmieniła się, 25% uważa, że jakość ta się pogorszyła, a zdaniem 21% uległa poprawie. W tym samym badaniu 38% odpowiadających nie zgodziło się z twierdzeniem, że dostępność komunikacji publicznej na terenie gminy jest wystarczająca, natomiast 33% badanych zgodziło się z nim.

Pod względem łatwości dojazdu za pomocą różnych środków transportu z miejsca zamieszkania respondenta do innych obszarów najlepiej oceniony został transport samochodowy (średnia ocen 4,25). Na drugim miejscu znalazł się transport niepubliczny ze średnią 3,89, a na trzecim – transport publiczny (3,77). Tym samym ostatnie miejsce przypadło transportowi kolejowemu (średnia 3,60). Biorąc pod uwagę średnie z poszczególnych gmin, transport kolejowy najlepiej wypadł w ocenie respondentów z gminy Kamiennik (średnia 5, pomimo braku linii kolejowej w gminie), a najgorzej w gminie Głucholązy (2,5).

Tabela 53. Ocena łatwości dostania się za pomocą różnych środków transportu z miejsca zamieszkania do innych obszarów w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą

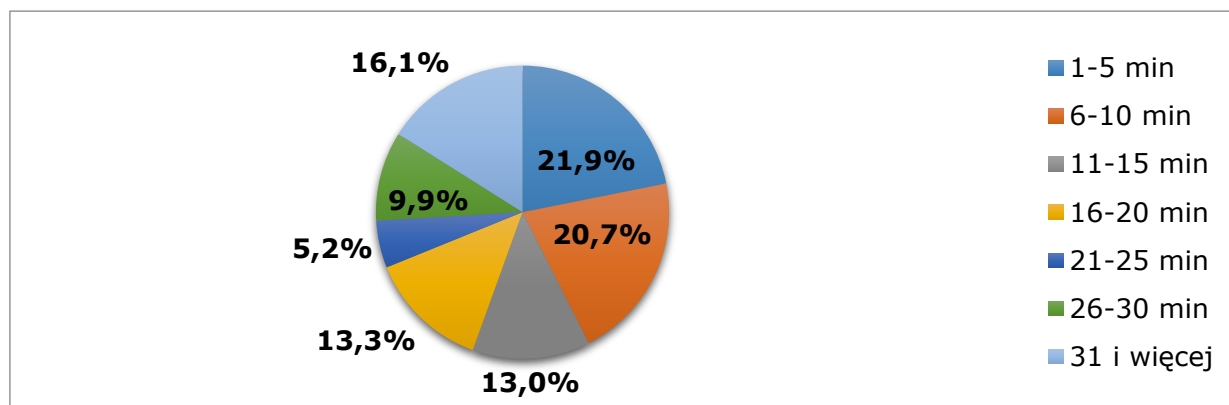
gmina	samochód	transport publiczny	transport niepubliczny	transport kolejowy
Głucholązy	4,44	4,11	4,00	2,50
Kamiennik	4,26	3,35	3,36	5,00
Korfantów	3,80	3,53	3,71	4,50
Łambinowice	3,95	3,30	4,10	3,34

gmina	samochód	transport publiczny	transport niepubliczny	transport kolejowy
Nysa	4,50	4,15	4,41	3,52
Otmuchów	4,51	3,89	4,07	3,44
Paczków	4,62	4,31	4,27	2,83
Pakosławice	4,36	3,60	3,74	3,41
Skoroszyce	4,47	3,58	3,74	3,44
Biała	4,15	4,10	4,22	4,00
Głogówek	4,30	4,27	4,03	4,00
Lubrza	4,40	4,21	4,06	4,00
Prudnik	4,29	4,23	3,77	3,20
Baborów	4,06	3,26	3,73	3,50
Branice	4,16	3,54	3,56	3,25
Głubczyce	3,90	3,26	3,86	3,43
Kietrz	3,78	3,30	3,67	3,75
Grodków	4,50	3,91	3,71	3,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większości badanych mieszkańców (55,5%) dojazd do miejsca pracy zajmuje do 15 minut, z czego 22% to osoby, którym dojazd ten zajmuje do 5 minut. Pozostałej grupie respondentów czas dotarcia do pracy zajmuje ponad kwadrans, z czego 16,1% to osoby, którym dojazd ten zajmuje ponad 31 minut. Badani, którzy wskazywali tak długi czas dojazdu, pochodzili głównie z gminy Grodków i Łambinowice – 15,7%. Ponadto to wskazanie stanowi 14,6% ogółu w ramach dojazdu trwającego 31 minut i więcej.

Wykres 25. Średni czas dojazdu z domu do pracy (z pracy do domu) w minutach

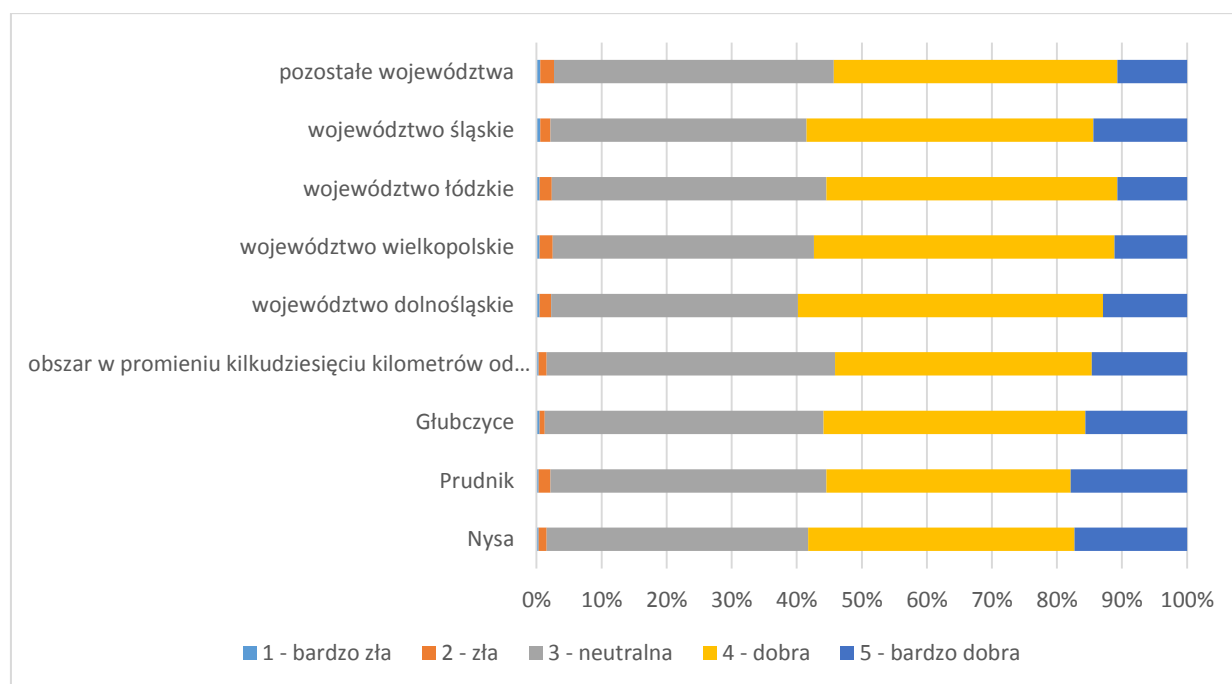
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Poszczególne miejscowości gminne leżące na obszarze Partnerstwa Nyskiego 2020 są celami dojazdów również w związku z prowadzeniem firmy. Badanie dotyczące przejazdów z tym związanych wskazało, że siedziby gmin są celami przejazdów w bankowych. Stanowią one średnio ok. 10% wskazań, przy czym najwięcej wskazań ma Nysa (14,5%) i Głubczyce (13,7%), najmniej – Głuchołazy (4,7%). Mniej więcej 7 na 100 przedsiębiorców jeździ do sąsiednich miejscowości na spotkanie z klientem, mniej niż 1 na 100 pytanym na spotkanie z partnerem biznesowym (najwięcej do Nysy – 1,6%). Sprawy urzędowe związane z urzędem miasta/gminy nie przekraczały 2% wskazań (z wyjątkiem Nysy – 4,2%). W wypadku konieczności załatwienia spraw urzędowych związanych z urzędem skarbowym i ZUS i przejazdu do miejscowości, w których są te instytucje, wskazania były bardzo

zróżnicowane (Nysa – 11,7% łącznie do US i ZUS, Głubczyce – 3%, Prudnik – 0,5%). Różnice mogą być w pewnej mierze dziełem przypadku, mogą też wynikać z doboru próby (badani byli reprezentanci wszystkich gmin, najwięcej gmin jest w powiecie nyskim). Zdecydowanie największy udział wskazań w ramach analizowanego pytania o przejazd do poszczególnych miejscowości gminnych OF PN2020 przypadł na wariant „inne sprawy firmowe”, który uzyskał średnią wartość 76% na terenie poszczególnych gmin (Nysa – 61%, Baborów – niemal 80%).

Możliwość dojazdu do sąsiednich i innych województw oraz stolic powiatów OF PN2020 została przeważnie oceniona jako średnia lub raczej dobra. Najwyżej (najwięcej wskazań oceny 5) oceniono dojazd do Nysy (17,3%) i do Prudnika (17,9%). Mniej niż jedna osoba na 100 oceniła dojazd do każdego z poszczególnych miejsc jako bardzo zły i przyznała ocenę 1. Podobne wyniki zanotowano przy ocenie złej 2, którą przeciętnie wskazywało 2 na 100 respondentów.

Wykres 26. Ocena możliwości dojazdu z siedziby firmy do wybranych obszarów w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

8.7. Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Wszystkie analizowane wskaźniki dotyczące wypadków drogowych łącznie w latach 2011-2013 były w powiatach OF PN2020 znacznie korzystniejsze niż dla ogółu powiatów ziemskich i całej Polski. Większość wskaźników (z wyjątkiem rannych na 100 000 pojazdów w powiecie nyskim) była też korzystniejsza niż w pozostałych powiatach peryferyjnych województwa opolskiego¹⁶¹. Może to świadczyć o wyższym poziomie bezpieczeństwa bądź

¹⁶¹ Powiatami peryferyjnymi nazywane są powiaty poza powiatem grodzkim Opole i powiatem ziemskim opolskim.

też wynikać z mniejszego ruchu w powiatach prudnickim i głubczyckim niż w pozostałych powiatach peryferyjnych województwa na drogach krajowych, poza powiatami OF PN2020¹⁶².

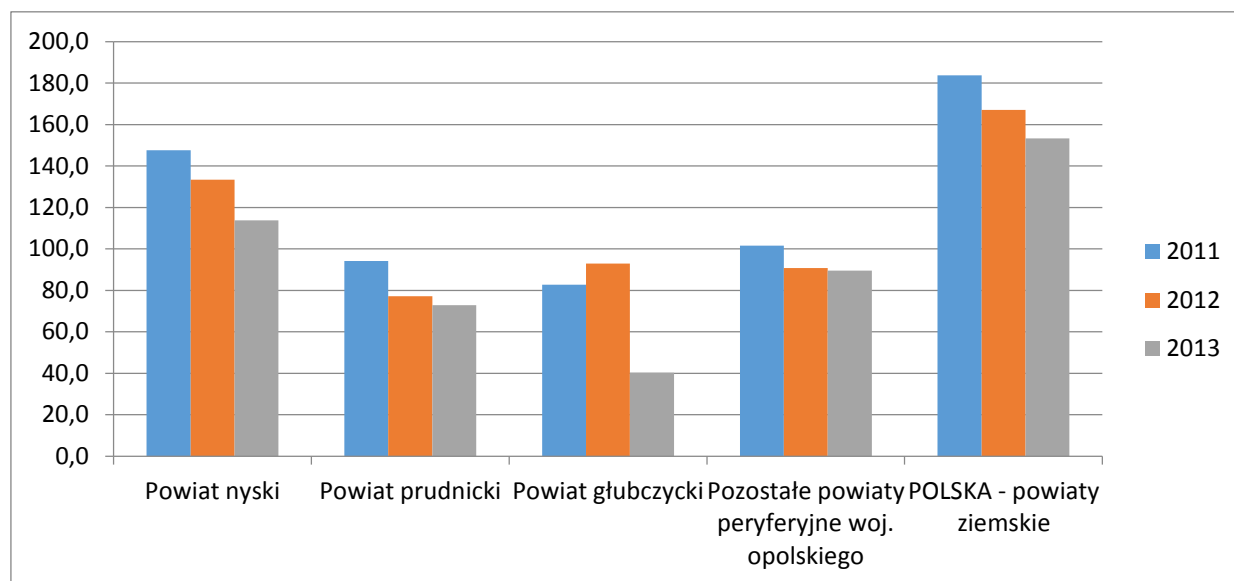
W latach 2011–2013 spadła liczba wypadków i rannych zarówno w powiatach Partnerstwa Nyskiego 2020, jak i w porównywanych powiatach ziemskich, przy czym w powiatach OF PN2020 spadek ten był większy, a szczególnie duży był w powiecie głubczyckim.

Tabela 54. Wypadki drogowe w powiatach OF PN2020 i jednostkach porównywanych łącznie w latach 2011-2013 na 100 000 ludności i na 100 000 pojazdów

jednostka	wypadki	ofiary śmiertelne		ranni	dynamika 2011=100	
	na 100 000 ludności	na 100 000 pojazdów			wypadki	ranni
powiat nyski	69	11,7	7,8	131,6	83	77
powiat prudnicki	52	9,5	6,4	81,4	76	77
powiat głubczycki	53	9,1	6,9	71,9	62	49
razem ww.	62	10,1	7,0	95,0	78	70
pozostałe powiaty peryferyjne woj. opolskiego	84	14,9	9,9	94,0	90	88
opolskie	80	9,2	13,6	141,8	95	92
dolnośląskie	100	8,3	13,3	214,2	87	85
śląskie	103	6,9	11,7	213,0	90	90
Polska – powiaty ziemskie	95	18,4	12,7	168,0	88	83

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 27. Ranni w wypadkach drogowych na 100 000 pojazdów w powiatach OF PN2020 i jednostkach porównywanych w latach 2011-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

¹⁶² Generalny, op. cit.

Liczby ofiar śmiertelnych w poszczególnych latach w powiatach OF PN2020 i w skali poszczególnych powiatów zależą od czynnika losowego – w odnośnej tabeli nie można znaleźć żadnej tendencji. Z kolei w skali województw i całego kraju liczby ofiar śmiertelnych maleją.

Tabela 55. Wypadki drogowe w powiatach OF PN2020 w latach 2011-2013

powiat	wypadki ogółem			ofiary śmiertelne				ranni		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013
nyski	109	93	91	8	14	11	15	134	125	110
prudnicki	34	28	26	4	5	2	2	36	30	29
głubczycki	29	28	18	4	3	3	4	30	34	15
powiaty OF PN2020 łącznie	172	149	135	16	22	16	21	200	189	154

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2011-2013) i Policji (2014)¹⁶³

Tabela 56. Ofiary śmiertelne i ranni w wypadkach drogowych w powiatach OF PN2020 i jednostkach porównywanych na 100 000 ludności i na 10 000 pojazdów w latach 2011-2013

jednostka	ofiary śmiertelne						ranni na 100 000 pojazdów		
	na 100 000 pojazdów			na 100 000 ludności			2011	2012	2013
	2011	2012	2013	2011	2012	2013			
powiat nyski	8,8	14,9	11,4	5,6	9,9	7,8	147,6	133,4	113,8
powiat prudnicki	10,5	12,9	5,0	6,9	8,7	3,5	94,2	77,3	72,9
powiat głubczycki	11,0	8,2	8,0	8,3	6,2	6,3	82,7	92,9	40,2
opolskie	15,1	11,9	13,8	9,9	8,0	9,6	150,6	143,2	131,6
dolnośląskie	14,8	13,2	11,9	8,9	8,2	7,7	226,8	235,6	180,1
śląskie	13,1	12,4	9,6	7,5	7,3	5,8	231,5	210,5	197,0
Polska	17,3	14,4	13,1	10,9	9,3	8,7	205,1	184,1	171,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Nie należy więc analizować liczby ofiar śmiertelnych według gmin. Liczba wypadków i rannych, mimo dużych wahań w poszczególnych latach, w latach 2008-2013 wykazywała tendencje malejące w 6 na 8 analizowanych gmin. Duże wahania nie pozwalają zaobserwować żadnych tendencji w gminach Korfantów i Łambinowice. Na tej podstawie można mówić o wzroście poziomu bezpieczeństwa na drogach w OF PN2020.

Tabela 57. Liczba wypadków drogowych w gminach w latach 2008-2013

gmina	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Biała	9	13	9	9	7	3
Głuchołazy	19	7	7	13	5	9
Grodków	19	18	15	13	11	12
Kietrz	5	6	6	5	4	2
Korfantów	6	6	5	14	9	4
Lubrza	6	5	4	2	3	4
Łambinowice	5	5	8	3	4	5
Otmuchów	10	7	10	10	4	9

¹⁶³ Lokalizacja wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym na drogach woj. opolskiego w 2014 r. Komenda Wojewódzka Policji w Opolu.

gmina	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Prudnik	17	13	15	17	13	13
razem	85	70	67	81	53	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych z gmin

Tabela 58. Liczba rannych w wypadkach drogowych w gminach w latach 2008-2013

gmina	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Biała	11	15	9	10	6	3
Głuchołazy	20	8	6	16	8	9
Grodków	20	21	16	12	17	14
Kietrz	8	7	4	5	6	0
Korfantów	4	8	6	14	10	3
Lubrza	11	5	3	2	2	7
Łąbinowice	3	12	7	3	4	8
Otmuchów	15	11	12	11	5	9
Prudnik	22	13	20	16	17	13
razem	100	83	73	84	69	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych z gmin

W 2014 roku na drogach powiatów OF PN2020 było dwadzieścia wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym, w których zginęło 21 osób, w tym: ośmiu pieszych i czterech rowerzystów. Na drogach krajowych miały miejsce cztery spośród nich, na wojewódzkich – pięć, na powiatowych – dwa, na pozostałych – dziewięć. W pięciu przypadkach samochód wjechał w drzewo, a w czterech kierowcy nie dostosowali prędkości do warunków ruchu. Nadmierna prędkość była też przyczyną wypadku, w którym zginął pieszy. W trzech przypadkach przyczyną śmierci pieszych było nieostrożne wejście na jezdnię, w czterech nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowy manewr (wyprzedzanie, wymijanie, omijanie) miał miejsce też w czterech przypadkach¹⁶⁴. Ze względu na udział rowerzystów w wypadkach ze skutkiem śmiertelnym warto wziąć pod uwagę budowę ścieżek rowerowych.

8.8. Podsumowanie i wnioski

Sieć drogowa jest dość dobrze rozwinięta. Wiąże poszczególne powiaty i gminy ze sobą, w tym gminy z miastami powiatowymi i ośrodkami subregionalnymi – Nysą i Kędzierzynem-Koźlem oraz ze stolicą województwa i autostradą A4. Kolej zapewnia powiązanie części OF PN2020 z międzynarodowym szlakiem kolejowym, ośrodkami subregionalnymi i stolicą województwa. Niektóre linie kolejowe prowadzą tylko ruch towarowy, kilka linii jest nieczynnych. Transport publiczny oceniany jest dostatecznie, autobusowy lepiej niż kolejowy.

Atutami OF PN2020 w zakresie transportu są:

- Autostrada przebiegająca skrajem obszaru, podnosząca atrakcyjność inwestycyjną jego części.

¹⁶⁴ Ibid.

- Dynamiczny rozwój ścieżek rowerowych (ich zagęszczenie na km² powierzchni w niektórych gminach Partnerstwa jest znacznie większe niż średnia krajowa, województwa opolskiego i województw sąsiednich).

Słabościami OF PN2020 w zakresie transportu są:

- Brak obwodnic w ciągach niektórych dróg wyższych klas przechodzących przez tereny zabudowane.
- Parametry techniczne części dróg powiatowych i gminnych niedostosowane do przypisanej im klasy oraz niezadowalający stan techniczny wielu tych dróg, w tym nawierzchnia gruntowa wielu dróg gminnych.
- Brak chodników na obszarach wiejskich na wielu odcinkach dróg uczęszczanych przez pieszych.
- Niedostatek kursów autobusowych, zwłaszcza w późniejszych godzinach.
- Brak pasażerskich połączeń kolejowych w powiecie głubczyckim.
- Znacząca przewaga korzystania z samochodu prywatnego nad transportem zbiorowym zwiększająca emisję zanieczyszczeń i CO₂ oraz zatłoczenie dróg w miastach.
- Brak ścieżek rowerowych w niektórych gminach OF PN2020.

Przyczyny złego stanu technicznego części dróg i niedostosowania parametrów do wymaganej klasy to: wieloletnie zaniedbania rzutuujące na skalę potrzeb i wysoki koszt inwestycji. Wskutek tego, mimo wsparcia środkami Unii Europejskiej, poprawa jest procesem długotrwałym. Niedostatek środków finansowych w dyspozycji powiatów i gmin oraz duży zasób dróg w dyspozycji tych jednostek powodują, że najwięcej odcinków dróg o nienormalnych parametrach i o złym stanie technicznym jest wśród dróg powiatowych i gminnych.

Zamknięcie niektórych linii kolejowych i niedostatek kursów autobusów wynikają z przemian ustrojowych i nałożenia się takich czynników, jak: spadek zatrudnienia zmniejszający dojazdy do pracy, dynamiczny rozwój motoryzacji indywidualnej zmniejszający zapotrzebowanie na transport zbiorowy, ekonomizacja i ograniczenie dotowania transportu publicznego w powiązaniu z błędami polityki. Powyższe czynniki działały w sprzężeniu zwrotnym: spadek liczby pasażerów pogłębiał nieopłacalność przewozów, a redukcja kosztów przez likwidację połączeń pogłębiała odwrót od transportu zbiorowego i dalszy spadek jego opłacalności.

Ze słabości stanu obecnego wynikają wnioski co do przyszłych działań, w tym działań wspólnych ze względu na ponadgminny charakter inwestycji lub powszechność występowania wad i niedostatków. Do działań tych należą:

- inwestycje drogowe o znaczeniu subregionalnym, w tym budowa obwodnic,
- poprawa stanu technicznego jezdni,

- budowa nowych dróg do mniejszych miejscowości,
- budowa chodników na terenach wiejskich,
- poprawa oznakowania poziomego i pionowego dróg,
- rozwój sieci ścieżek rowerowych.

Listę tę należy uzupełnić o inne działania dostosowujące parametry techniczne dróg do normatywnych, stosownych do wymaganej klasy drogi.

Transport zbiorowy powinien umożliwić dotarcie do pracy, szkoły i innych usług oraz powrót z nich przez osoby nieposiadające samochodu lub niemogące z niego korzystać. Według mieszkańców poziom usług transportu zbiorowego można poprawić dzięki takim działaniom, jak (w tym jako wspólne działania Partnerów w ramach OF PN2020):

- zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów i otwarcie nowych połączeń,
- unowocześnienie taboru i jego dostosowanie do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych,
- budowa przystanków,
- przywrócenie pasażerskich połączeń kolejowych w powiecie głubczyckim,
- wprowadzenie spójnego systemu informacyjnego (rozkład jazdy, opóźnienia),
- wprowadzenie tańszych biletów i zniżek dla poszczególnych grup osób (seniorzy, dzieci, dawcy krwi),
- wprowadzenie tańszych biletów i zniżek dla określonych grup osób.

9. Rynek pracy

9.1. Aktywność ekonomiczna ludności

W kwartalnych Badaniach Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonych w oparciu o metodykę Światowej Organizacji Pracy, wyróżniane są dwie podstawowe grupy: ludność bierna zawodowo (bierni zawodowo)¹⁶⁵ oraz ludność aktywna zawodowo (aktywni zawodowo)¹⁶⁶.

Dane w zakresie aktywności ekonomicznej ludności są zbierane na poziomie NTS-4 (powiaty), poniższe analizy dotyczą więc powiatów będących Partnerami Projektu Partnerstwo Nyskie 2020: nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego. Niestety, w związku z metodologią stosowaną przez podmioty statystyki publicznej, nie było możliwe zebranie danych odnośnie poszczególnych gmin, jednak ze względu na spójność obszaru OF PN2020 można założyć, że poniższe analizy i rekomendacje mogą być odnoszone do wszystkich Partnerów, łącznie z gminą Grodków.

W latach 2004-2008 łączna liczba osób aktywnych zawodowo w tych trzech powiatach corocznie spadała, natomiast począwszy od roku 2009 oscyluje na zbliżonym poziomie. Przez cały analizowany okres największym rynkiem pracy był powiat nyski, lecz jednocześnie to właśnie tam odnotowano największy spadek liczebności aktywnych zawodowo (o 21,5% w latach 2004-2013).

¹⁶⁵ Osoby w wieku 15 lat i więcej, które w badanym tygodniu: nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały; nie pracowały; poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w okresie dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym; nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć. Na podstawie: Pojęcie stosowane w badaniach statystycznych statystyki publicznej: http://old.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-319.htm.

¹⁶⁶ Osoby w wieku 15 lat i więcej należące do pracujących lub bezrobotnych. Przy czym:
Pracujący – osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem lub miały pracę, ale jej nie wykonywały a) z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego, b) z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła: do 3 miesięcy lub powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia. Do pracujących zaliczani są również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie. Bezrobotni – osoby w wieku 15-74, które spełniają jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę, były gotowe (zdolne) podjąć pracę w okresie dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych są zaliczane także osoby, które nie poszukują pracy, ponieważ mają pracę załatwioną i oczekują na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące (były gotowe ją podjąć). Na podstawie: Pojęcie stosowane w badaniach statystycznych statystyki publicznej: http://old.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-3871.htm.

Tabela 59. Ludność aktywna zawodowo w latach 2004-2013 (osoby)

powiat	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	38 512	38 283	34 989	30 323	29 088	30 120	30 765	29 912	30 587	30 220
powiat prudnicki	12 645	12 457	12 650	11 576	10 971	11 484	11 988	11 265	11 534	11 958
powiat głubczycki	13 007	12 404	12 013	11 499	11 073	11 642	11 541	11 576	11 684	11 493
łącznie powiaty OF PN2020 ¹⁶⁷	64 164	63 144	59 652	53 398	51 132	53 246	54 294	52 753	53 805	53 671

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Obserwując ludność aktywną zawodowo w podziale na pracujących i bezrobotnych, można zauważyć, że znacznie wyraźniejsze było zmniejszenie się tej drugiej grupy (łącznie w OF PN2020 o 37%). Warto zauważyć, że taka tendencja została zaobserwowana przede wszystkim w powiecie nyskim, ale jest wspólna dla całego obszaru OF PN2020. Spadek liczby bezrobotnych miał miejsce przede wszystkim w latach 2004-2008, zaś późniejsze odwrócenie tego trendu można łączyć z dotarciem do Polski kryzysu gospodarczego i będącym jego skutkiem wyhamowaniem wzrostu gospodarczego.

Tabela 60. Ludność aktywna zawodowo OF PN2020 w podziale na pracujących i bezrobotnych (osoby)

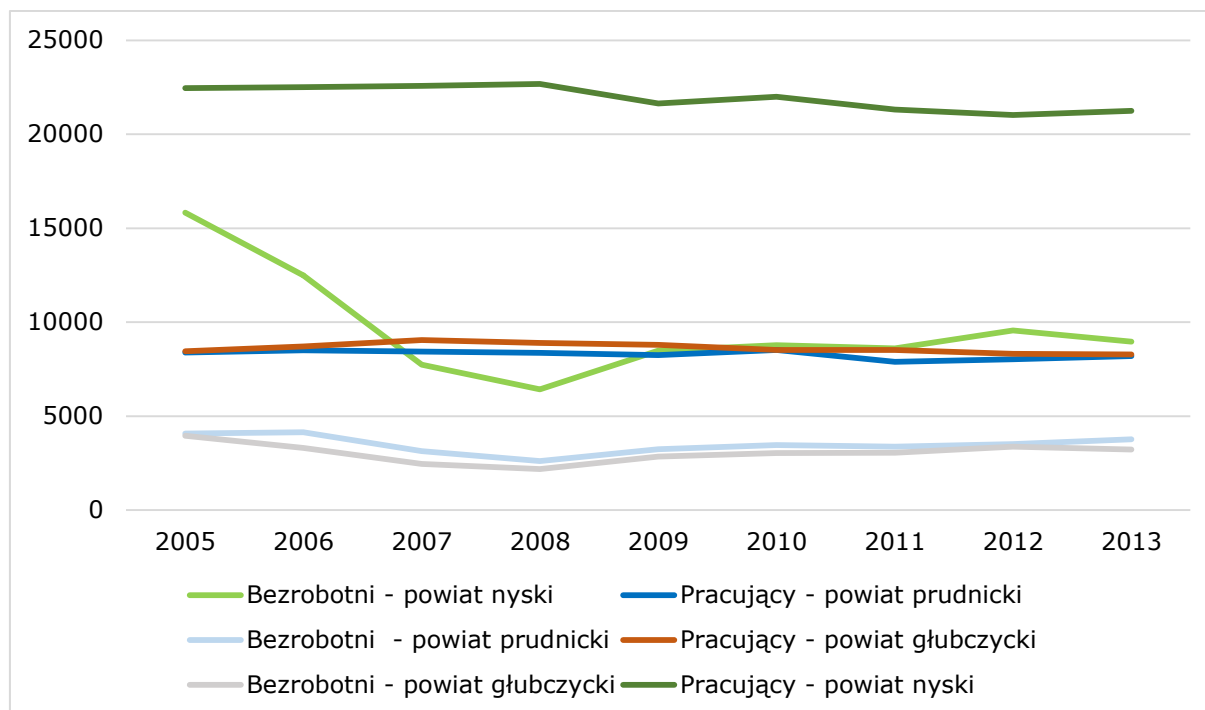
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski										
pracujący	21 361	22 451	22 501	22 581	22 672	21 641	21 995	21 313	21 020	21 254
bezrobotni	17 151	15 832	12 488	7 742	6 416	8 479	8 770	8 599	9 567	8 966
powiat prudnicki										
pracujący	8 653	8 377	8 509	8 433	8 363	8 249	8 524	7 897	8 021	8 192
bezrobotni	3 992	4 080	4 141	3 143	2 608	3 235	3 464	3 368	3 513	3 766
powiat głubczycki										
pracujący	brak danych	8 451	8 708	9 044	8 896	8 797	8 516	8 526	8 316	8 277
bezrobotni	4 273	3 953	3 305	2 455	2 177	2 845	3 025	3 050	3 368	3 216
łącznie powiaty OF PN2020										
pracujący	38 748	39 279	39 718	40 058	39 931	38 687	39 035	37 736	37 357	37 723
bezrobotni	25 416	23 865	19 934	13 340	11 201	14 559	15 259	15 017	16 448	15 948

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Graficzne przedstawienie tych zmian stanowi kolejny wykres.

¹⁶⁷ Należy podkreślić, że terytorium tych trzech powiatów nie pokrywa się dokładnie z granicami OF PN2020, w skład którego wchodzi jeszcze gmina Grodków (powiat brzeski), natomiast poza nim pozostaje część gmin powiatów nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego.

Wykres 28. Ludność aktywna zawodowo OF PN2020 w podziale na pracujących i bezrobotnych (osoby)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2013 roku średnio na 1000 mieszkańców trzech powiatów przypadało 219 osób aktywnych zawodowo, przy czym najwięcej było ich w powiecie głubczyckim (242), zaś najmniej w prudnickim (210). Jeśli chodzi o dynamikę zmian, po spadku w latach 2006-2008, średnia liczba stopniowo rosła (poza rokiem 2011), natomiast w poszczególnych powiatach dało się zaobserwować pewne wahania. Można jednak zauważyć, że we wszystkich trzech powiatach momentem, gdy wskaźnik osiągnął minimum był rok 2008, co odzwierciedla procesy gospodarcze o szerszym zasięgu (kryzys gospodarczy w Polsce i na świecie).

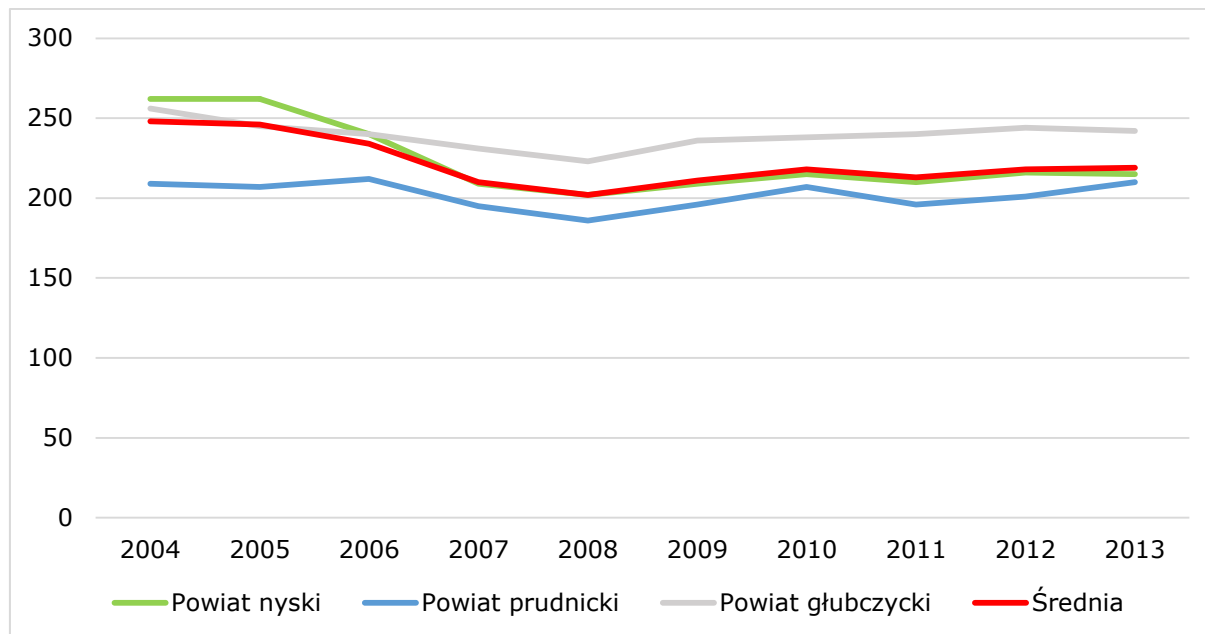
Tabela 61. Ludność aktywna zawodowo w latach 2004-2013 – osoby na 1000 mieszkańców

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	262	262	240	209	202	209	215	210	216	215
powiat prudnicki	209	207	212	195	186	196	207	196	201	210
powiat głubczycki	256	245	240	231	223	236	238	240	244	242
powiaty OF PN2020 średnio	248	246	234	210	202	211	218	213	218	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Zmiany wskaźnika liczby osób aktywnych zawodowo na 1000 mieszkańców zostały również zaprezentowane graficznie na poniższym wykresie.

Wykres 29. Ludność aktywna zawodowo w latach 2004-2013 – osoby na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejną ważną informacją o rynku pracy jest liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców. W całym analizowanym okresie wartość średniej dla powiatów OF PN2020 (jak również wartości dla poszczególnych powiatów) była stosunkowo stabilna. Wedle danych z 2013 liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców wynosiła 144 w powiecie prudnickim, 151 w nyskim i 174 w głubczyckim. Są to wartości niższe od średniej wojewódzkiej oraz krajowej (w 2013 roku odpowiednio 203 oraz 226). Należy również zauważyć, że zarówno w przypadku województwa opolskiego jak i Polski w okresie, z którego dostępne są dane, zaobserwowano znaczniejszy wzrost (o dziewiętnaście i piętnaście osób) niż w przypadku któregośkolwiek z powiatów OF PN2020.

Należy również zwrócić uwagę na to, że taka wartość wskaźnika liczby pracujących może być uznana za niepokojącą nie tylko z punktu widzenia rozwoju gospodarczego, ale również sytuacji materialnej mieszkańców i systemu zabezpieczenia społecznego.

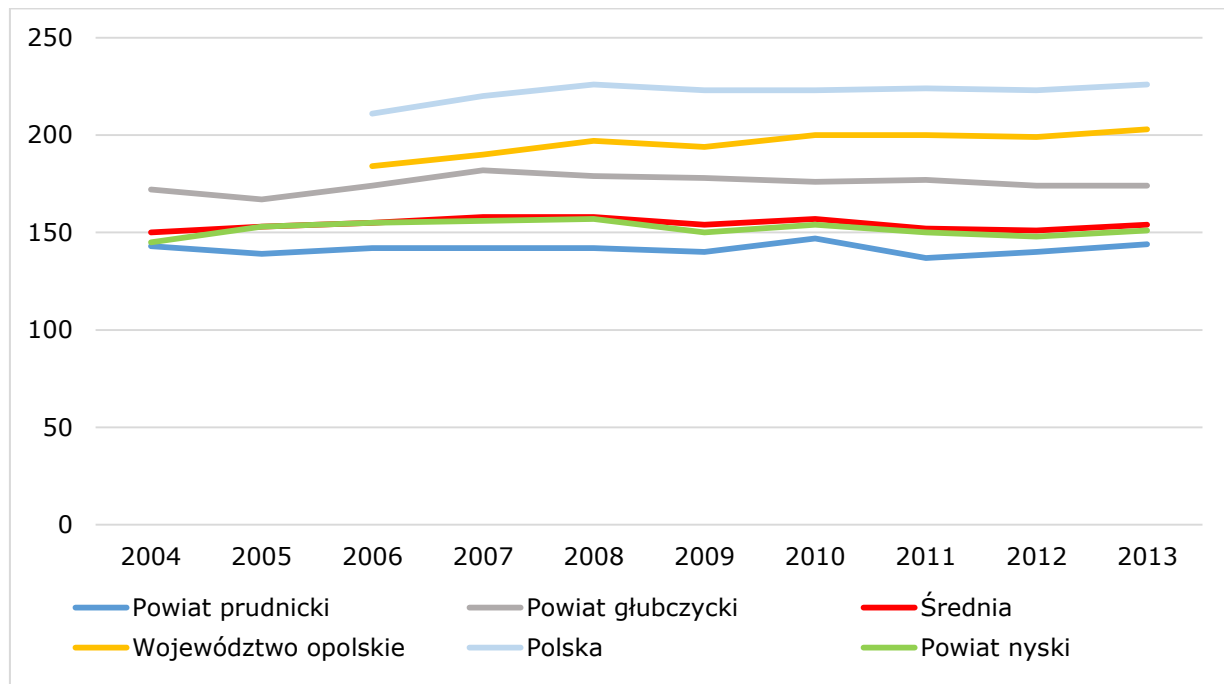
Tabela 62. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	145	153	155	156	157	150	154	150	148	151
powiat prudnicki	143	139	142	142	142	140	147	137	140	144
powiat głubczycki	172	167	174	182	179	178	176	177	174	174
powiaty OF PN2020 średnio	150	153	155	158	158	154	157	152	151	154

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
opolskie	brak danych	brak danych	184	190	197	194	200	200	199	203
Polska	brak danych	brak danych	211	220	226	223	223	224	223	226

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 30. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Stopa bezrobocia w całym analizowanym okresie pozostawała zbliżona w powiatach nyskim, prudnickim i głubczyckim. W roku 2013 wynosiła ona średnio 19,9%. Jest to wartość wyższa od średnich wojewódzkich i krajowych (odpowiednio 14,2% i 13,4%). Po spadku w latach 2007-2008 we wszystkich trzech powiatach obserwowano coroczny, nieznaczny wzrost poziomu stopy bezrobocia (za wyjątkiem spadku w powiecie nyskim między 2012 a 2013 rokiem). Taka dynamika wskaźnika bezrobocia jest skutkiem szerszych trendów gospodarczych powiązanych z kryzysem ekonomicznym.

Również tendencja zmian stopy bezrobocia w gminie Grodków była podobna. Można jednak zauważyć, że przez cały analizowany okres stopa bezrobocia w tej gminie była wyższa niż w powiatach OF PN2020, przy czym największa różnica wynosiła 5,6 punktu procentowego (2004 rok), zaś najmniejsza 0,3 punktu procentowego (2012 rok)¹⁶⁸.

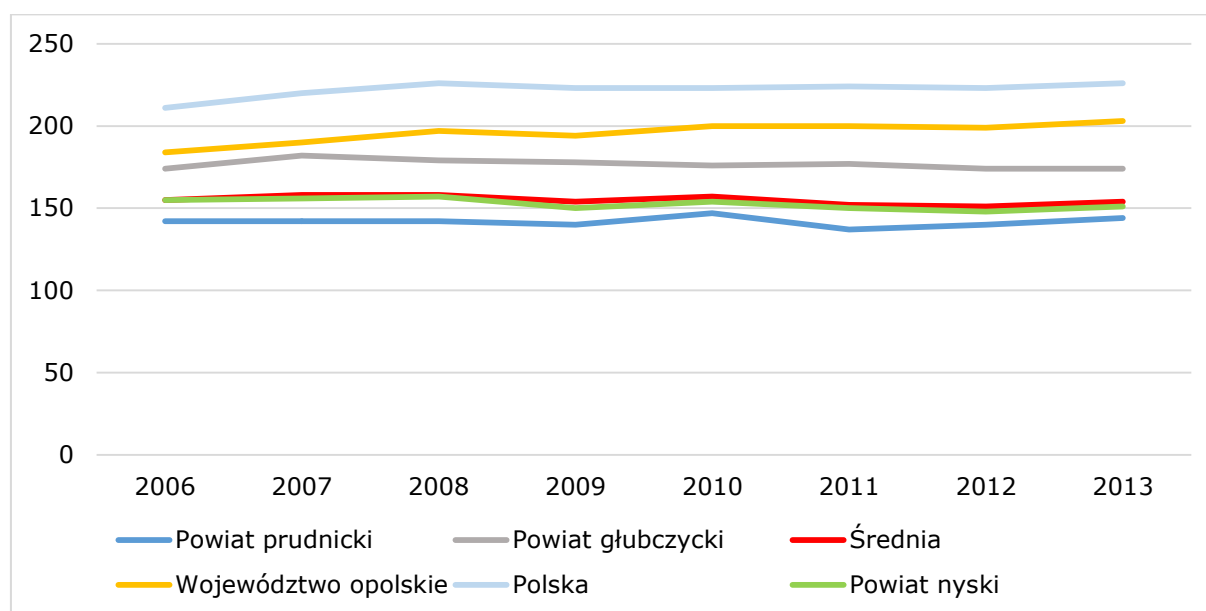
¹⁶⁸ Opis sytuacji w gminach jest znacząco utrudniony ze względu na to, że dostępne dane dotyczące rynku pracy są z zasady zbierane na poziomie co najmniej powiatowym.

Tabela 63. Stopa bezrobocia (%)

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	31,9	29,5	24,6	16,6	13,9	18,5	19,4	19,0	21,4	20,2
powiat prudnicki	19,6	20,3	20,3	16,1	13,6	16,8	18,6	18,6	19,5	20,4
powiat głubczycki	22,8	21,8	18,6	14,1	12,7	16,3	17,9	18,0	19,8	19,1
powiaty OF PN2020 średnio	24,8	23,9	21,2	15,6	13,4	17,2	18,6	18,5	20,2	19,9
gmina Grodków ¹⁶⁹	30,4	26,6	24,2	20,7	17,2	18,2	19,2	20,9	20,5	22,5
opolskie	20,0	18,7	16,2	11,9	9,8	12,9	13,6	13,3	14,4	14,2
Polska	19,0	17,6	14,8	11,2	9,5	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 31. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

9.2. Charakterystyka bezrobocia wraz z analizą sytuacji grup szczególnie zagrożonych bezrobociem

Obszar OF PN2020 charakteryzuje się na tle województwa opolskiego oraz całego kraju wysokim bezrobociem. W 2013 roku stopa bezrobocia dla powiatów OF PN2020 wynosiła od

¹⁶⁹ Od roku 2005 stopa bezrobocia liczona jest dla powiatu.

19,1% (powiat głubczycki) do 20,4% (powiat prudnicki). Po dużym wzroście w latach 2008-2009 poziomy bezrobocia we wszystkich trzech powiatach były stosunkowo stabilne.

Liczba osób bezrobotnych na terenie OF PN2020 w 2013 roku wynosiła 18 141 osób, co oznacza nieznaczny spadek w stosunku do roku poprzedniego. Największą liczbę zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano na początku analizowanego okresu (27 819) zaś najmniejszą w 2008 roku (13 502). W latach 2004-2013 proporcjonalnie największa zmiana nastąpiła w gminie Łambinowice (spadek o 60%). Należy jednak pamiętać, że zmniejszeniu ulegała również sama liczba mieszkańców gmin (na skutek tendencji demograficznych oraz migracji).

Tabela 64. Liczba bezrobotnych na terenie gmin OF PN2020

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	2 537	2 195	1 975	1 704	1 350	1 547	1 632	1 624	1 556	1 775
Nysa	6 789	6 360	4 693	2 738	2 391	3 369	3 325	3 399	3 866	3 636
Paczków	1 951	1 822	1 545	1 282	944	913	1 097	1 020	984	998
Otmuchów	1 771	1 396	1 026	636	486	695	794	807	838	847
Głuchołazy	2 569	2 486	2 079	1 587	1 332	1 838	1 783	1 616	1 775	1 638
Korfantów	1 121	1 055	932	350	386	504	537	511	611	538
Łambinowice	1 119	1 015	857	401	267	390	423	373	527	443
Skoroszyce	878	818	634	276	291	366	353	350	447	369
Biała	535	572	559	413	337	436	479	493	537	531
Lubrza	320	295	322	260	186	247	266	261	294	304
Prudnik	2 414	2 455	4 141	1 920	1 621	1 979	2 129	2 038	2 064	2 271
Branice	522	472	411	335	293	385	400	396	478	465
Głubczyce	2 164	2 057	1 722	1 251	1 152	1 445	1 534	1 562	1 636	1 547
Kietrz	1 125	990	816	575	458	644	681	665	802	766
gminy OF PN2020 łącznie	27 819	25 993	23 718	15 735	13 502	16 767	17 443	17 126	18 427	18 141

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Opolskiego Obserwatorium Rynku Pracy

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych nie daje jednak pełnego obrazu aktywności ekonomicznej ludności, co jest powiązane ze zjawiskiem bezrobocia ukrytego (utajnionego). W wariacie agrarnym (typowym dla terenów wiejskich) oznacza ono pozorne zatrudnienie w rolnictwie (liczba pracowników gospodarstw jest zbyt duża w stosunku do ich realnych potrzeb). Inną formą bezrobocia ukrytego jest nierejestrowanie się w Urzędach Pracy oraz wymuszona dezaktywizacja części bezrobotnych (osoby, które początkowo chcą pracować, na skutek zniechęcenia niemożnością znalezienia zatrudnienia decydują się na wcześniejszą emeryturę lub rentę). Jednocześnie niektóre z tych osób podejmują pracę w szarej strefie. Zjawiska te wymykają się analizom statystycznym, lecz mogą być badane pośrednio. Na przykład Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy zrealizowało projekt badania bezrobocia przez wywiady z pracownikami Publicznych Służb Zatrudnienia.

Z opinii respondentów (zatrudnionych w poszczególnych PUP na terenie województwa) wynika, że odsetek bezrobotnych rzeczywiście zainteresowanych znalezieniem pracy jest niższy niż połowa – można tutaj zauważyć, że pozytywnie wyróżnia się powiat głubczycki (79%). Z kolei procent bezrobotnych pracujących „na czarno” został oszacowany na około

jedną trzecią (ponownie sytuacja jest lepsza od średniej w powiecie głubczyckim – 14% a także prudnickim – 25%).

Tabela 65. Pozorność bezrobocia w opinii pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia

PUP	szacunkowy odsetek bezrobotnych zainteresowanych pracą	szacunkowy odsetek pracujących "na czarno"	szacunkowy odsetek zainteresowanych podniesieniem kompetencji w trakcie szkolenia	rzeczywisty odsetek włączeń z tytułu niepotwierdzenia gotowości do pracy*
Głubczyce	79	14	76	27
Nysa	40	46	53	18
Prudnik	44	25	66	26
opolskie	47	35	64	25

*Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu MPiPS-01 o rynku pracy – dane za luty 2013.

Źródło: Wielowymiarowa analiza bezrobocia, Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu

Jeśli chodzi o bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, należy zwrócić uwagę na osoby długotrwale bezrobotne¹⁷⁰, stanowiące istotną grupę bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Ich znaczna liczebność jest objawem strukturalnego bezrobocia w regionie.

Systematyczny wzrost liczebności tej grupy należy do najważniejszych problemów rynku pracy OF PN2020.

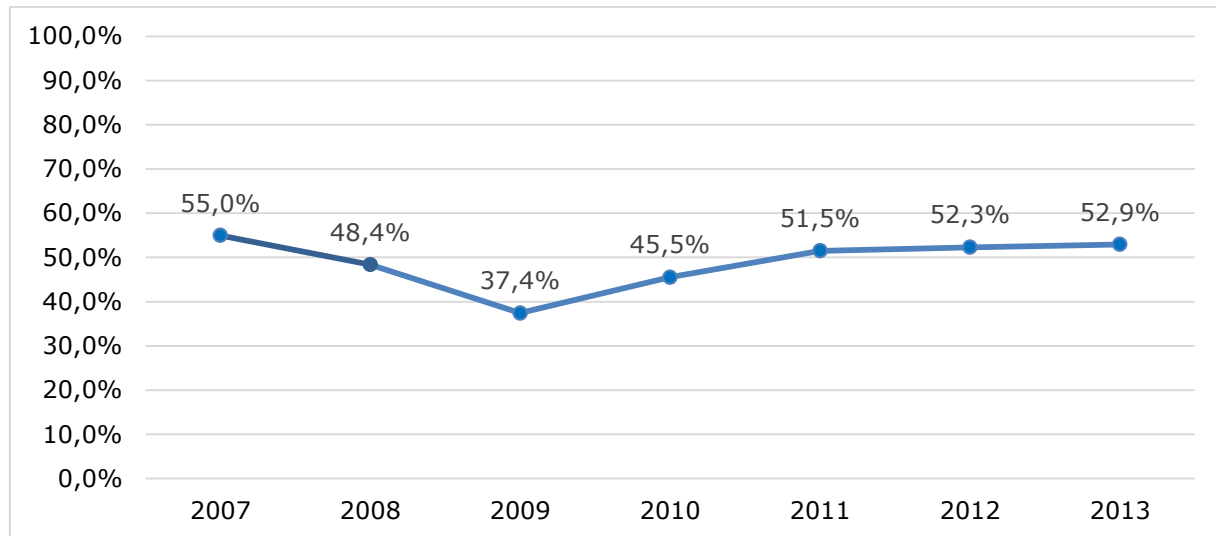
Tabela 66. Osoby długotrwale bezrobotne w powiatach OF PN2020

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	brak danych	10 610	7 867	4 221	2 707	2 748	3 662	4 067	4 711	4 381
powiat prudnicki	1 908	1 749	2 723	2 097	1 349	1 448	1 750	1 940	1 973	2 164
powiat głubczycki	brak danych	brak danych	brak danych	1 014	1 364	1 250	1 537	1 727	1 919	1 897
powiaty OF PN2020 łącznie	-	-	-	7 332	5 420	5 446	6 949	7 734	8 603	8 442

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

¹⁷⁰ Według definicji GUS są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy. Źródło: Pojęcie stosowane w badaniach statystycznych statystyki publicznej; http://old.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-6659.htm.

Wykres 32. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych powiatów OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Tak duża liczba osób długotrwale pozostających bez pracy przyczynia się również do znacznego odsetka bezrobotnych bez prawa do zasiłku¹⁷¹ – ich łączna liczba dla trzech powiatów w 2013 roku wynosiła 13 439.

Tabela 67. Osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku w powiatach OF PN2020

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	14 199	12 945	9 954	5 825	4 661	6 554	7 382	6 682	8 120	7 144
powiat prudnicki	3 456	3 565	3 750	2 923	2 108	2 779	3 071	2 978	3 131	3 410
powiat głubczycki	brak danych	brak danych	brak danych	2 118	1 910	2 501	2 715	2 781	2 964	2 885
powiaty OF PN2020 łącznie	-	-	-	10 866	8 679	11 834	13 168	12 441	14 215	13 439

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Jeśli chodzi o relacje między płciami na rynku pracy, kobiety stanowią mniej niż połowę bezrobotnych (dane za rok 2013 – 49%). Może być to interpretowane jako skutek procesów zachodzących na rynku pracy (wzrost liczby miejsc w sfeminizowanych zawodach z sektora usług), jak i przemian społeczno-kulturowych, dzięki którym kobiety mają większe szanse na odniesienie sukcesu zawodowego.

Poniższe tabele prezentują dane powiatowych urzędów pracy na temat liczby bezrobotnych kobiet w poszczególnych gminach OF PN2020. Nie odnotowano w tym zakresie zbytniego zróżnicowania, w 2013 ich odsetek był najwyższy w gminie Kietrz

¹⁷¹ Zasiłek dla bezrobotnych przyznawany jest na okres od 6 do 12 miesięcy.

(58,6%), a najniższy w gminie Skoroszyce (44,2%). Dane pokazują również, że na przestrzeni lat 2004-2013 nie zaobserwowano większych zmian w tym zakresie.

Tabela 68. Bezrobotne kobiety w gminach OF PN2020

gmina	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	1366	1235	1194	1057	846	870	880	936	865	921
Nysa	3463	3309	2624	1551	1330	1577	1693	1744	1836	1776
Paczków	969	934	837	666	500	430	515	525	465	458
Otmuchów	845	673	530	322	241	305	351	409	413	422
Głuchołazy	1220	1208	1100	838	655	843	822	749	821	749
Korfantów	529	523	463	190	198	258	271	255	306	276
Łambinowice	527	491	452	204	162	194	212	181	257	213
Skoroszyce	431	417	337	149	188	203	182	196	216	163
Biała	297	310	340	252	192	221	266	272	285	275
Lubrza	148	141	161	140	110	117	125	138	141	145
Prudnik	1028	1057	2153	961	838	877	999	1015	967	1007
Branice	287	264	249	194	161	203	214	205	258	256
Głubczyce	1188	1164	1051	671	600	695	754	832	826	791
Kietrz	655	566	508	367	272	314	371	381	424	449
gminy OF PN2020 łącznie	12 953	12 292	11 999	7562	6293	7107	7655	7838	8080	7901

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Obserwatorium Rynku Pracy w Opolu

Tabela 69. Udział kobiet w ogóle bezrobotnych z gmin OF PN2020 (%)

gmina	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	53,8	56,3	60,5	62,0	62,7	56,2	53,9	57,6	55,6	51,9
Nysa	51,0	52,0	55,9	56,6	55,6	46,8	50,9	51,3	47,5	48,8
Paczków	49,7	51,3	54,2	52,0	53,0	47,1	46,9	51,5	47,3	45,9
Otmuchów	47,7	48,2	51,7	50,6	49,6	43,9	44,2	50,7	49,3	49,8
Głuchołazy	47,5	48,6	52,9	52,8	49,2	45,9	46,1	46,3	46,3	45,7
Korfantów	47,2	49,6	49,7	54,3	51,3	51,2	50,5	49,9	50,1	51,3
Łambinowice	47,1	48,4	52,7	50,9	60,7	49,7	50,1	48,5	48,8	48,1
Skoroszyce	49,1	51,0	53,2	54,0	64,6	55,5	51,6	56,0	48,3	44,2
Biała	55,5	54,2	60,8	61,0	57,0	50,7	55,5	55,2	53,1	51,8
Lubrza	46,3	47,8	50,0	53,8	59,1	47,4	47,0	52,9	48,0	47,7
Prudnik	42,6	43,1	52,0	50,1	51,7	44,3	46,9	49,8	46,9	44,3
Branice	55,0	55,9	60,6	57,9	54,9	52,7	53,5	51,8	54,0	55,1
Głubczyce	54,9	56,6	61,0	53,6	52,1	48,1	49,2	53,3	50,5	51,1
Kietrz	58,2	57,2	62,3	63,8	59,4	48,8	54,5	57,3	52,9	58,6
gminy OF PN2020 średnio	50,4	51,4	55,5	55,2	55,8	49,2	50,1	52,3	49,9	49,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Obserwatorium Rynku Pracy w Opolu

Grupy zagrożone bezrobociem ze względu na wiek to osoby poniżej 25 oraz powyżej 50 lat. Na terenie trzech powiatów OF PN2020 w 2013 roku liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia wyniosła 3 849 osób. Ich liczba systematycznie wzrastała od 2007 roku (wyjątek stanowił spadek między 2010 a 2011 rokiem). Analiza na poziomie powiatów pokazuje jednak pewne zróżnicowanie w poszczególnych latach - w powiecie prudnickim najwyższą

liczbę bezrobotnych powyżej 50 roku życia odnotowano w latach 2012 i 2013, w powiecie głubczyckim w roku 2010 zaś w powiecie nyskim w 2012.

Tabela 70. Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia w powiatach OF PN2020

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	brak danych	2 681	2 573	1 906	1 669	2 036	2 242	2 296	2 522	2 463
powiat prudnicki	brak danych	789	869	784	627	766	842	907	913	913
powiat głubczycki	brak danych	brak danych	brak danych	257	236	296	568	371	483	473
powiaty OF PN2020 łącznie	-	-	-	2947	2 532	3 098	3 652	3 574	3 918	3 849

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Dane o liczbie bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych gminach zostały przedstawione w poniższej tabeli. Można na ich podstawie stwierdzić, że wzrost liczby bezrobotnych z najstarszej grupy wiekowej zachodził we wszystkich gminach, chociaż jego dynamika była zróżnicowana.

Tabela 71. Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia w gminach OF PN2020

gmina	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	416	361	371	364	293	317	379	407	372	469
Nysa	brak danych	brak danych	1215	725	680	795	853	892	1072	1032
Paczków	brak danych	brak danych	310	304	245	227	292	303	270	279
Otmuchów	brak danych	229	222	161	125	195	225	210	191	194
Głuchołazy	brak danych	359	369	368	307	479	448	422	463	447
Korfantów	brak danych	157	156	84	101	120	132	136	156	131
Łambinowice	brak danych	209	210	103	78	92	111	101	126	137
Skoroszyce	brak danych	127	125	59	64	69	87	94	121	119
Biała	brak danych	105	115	95	82	113	107	128	130	130
Lubrza	brak danych	43	53	59	43	39	56	64	73	65
Prudnik	brak danych	514	562	523	403	507	564	582	580	593
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	98	84	112	108
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	379	379	434	413
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	180	166	230	212

gmina	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gminy OF PN2020 łącznie	-	-	-	-	-	-	3911	3968	3258	4329

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Z kolei liczba bezrobotnych poniżej 25 roku życia w trzech analizowanych powiatach od 2009 roku ulegała fluktuacjom bez jednoznacznej tendencji.

Tabela 72. Osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia w powiatach OF PN2020

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	brak danych	3 038	2 265	1 288	1 159	1 643	1 754	1 424	1 545	1 463
powiat prudnicki	871	874	962	719	547	753	776	698	694	786
powiat głubczycki	brak danych	brak danych	brak danych	492	508	717	565	721	695	616
powiaty OF PN2020	-	-	-	2 499	2 214	3 113	3 095	2 843	2 934	2 865

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

W poniższej tabeli zawarto szczegółowe dane o liczbie osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w podziale na gminy OF PN2020. Jak widać, w tej kwestii sytuacja jest nieco bardziej zróżnicowana terytorialnie. W przeciwieństwie do generalnej tendencji spadkowej (od 2009 roku), w gminach Otmuchów, Korfantów, Biała, Lubrza i Prudnik odnotowano w tym okresie pewien wzrost.

Tabela 73. Osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia w gminach OF PN2020

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	501	461	396	300	281	327	328	315	260	298
Nysa	1222	1080	737	369	369	621	622	518	539	491
Paczków	407	374	295	218	157	169	190	140	144	166
Otmuchów	420	274	193		89	122	152	137	154	166
Głuchołazy	542	500	383	272	277	364	387	306	320	295
Korfantów	240	230	207	77	91	107	115	95	108	121
Łambinowice	203	175	146	65	49	92	100	66	99	66
Skoroszyce	198	199	135	60	54	70	87	65	80	65
Biała	brak danych	128	120	89	88	113	131	122	126	123
Lubrza	brak danych	65	76	66	35	64	60	48	63	75
Prudnik	brak danych	486	541	430	314	427	415	384	350	430
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	101	95	93	94

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	335	338	327	283
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	160	143	165	136
gminy OF PN2020 łącznie	-	-	-	-	-	-	3183	2772	2828	2809

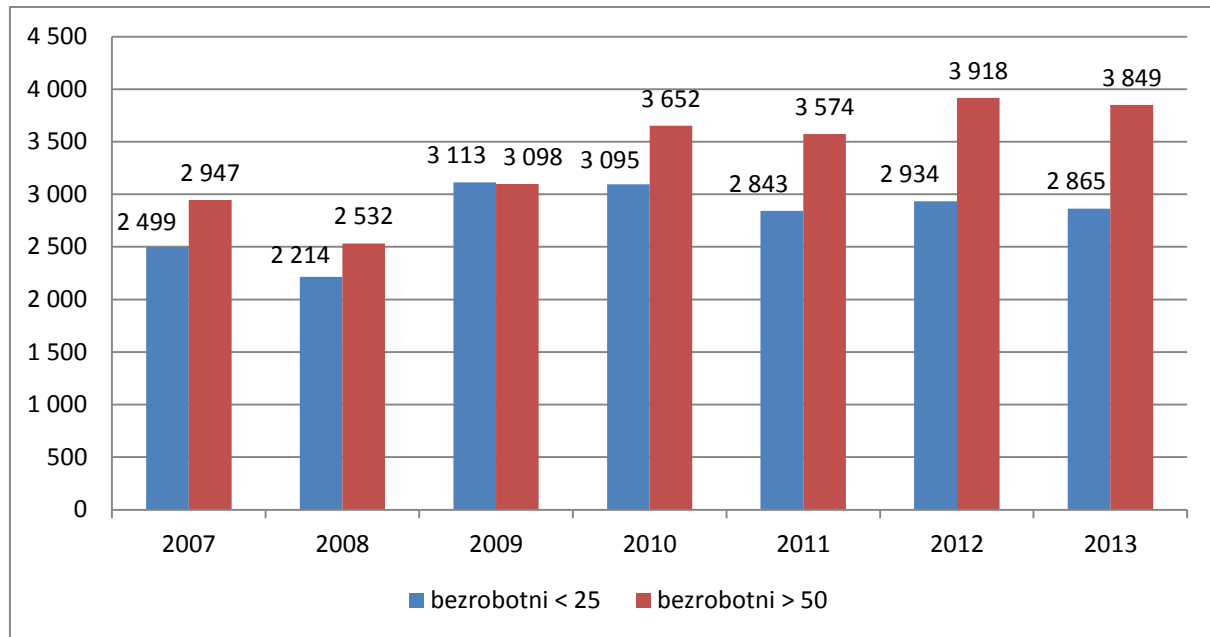
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Patrząc na proporcje między tymi dwoma grupami, a także ich udział w ogóle bezrobotnych, można sformułować tezę, że priorytetowym problemem OF PN2020 jest raczej bezrobocie wśród starszych kategorii wiekowych. We wszystkich analizowanych latach (poza rokiem 2009) ich liczba była wyższa, grupa ta również bardziej zwiększyła się od początku analizowanego okresu. Co więcej, aktualne trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa) wskazują na to, że problem ten będzie ulegał intensyfikacji. Z pewnością istotną przyczyną bezrobocia w tej grupie jest historia gospodarcza regionu, a zwłaszcza upadek dużych zakładów w latach dziewięćdziesiątych (np. „Froteksu”), co spowodowało zmniejszenie się liczby miejsc pracy. Pracownicy zamkniętych fabryk znaleźli się w trudnej sytuacji również ze względu na wysoki poziom specjalizacji utrudniający im znalezienie nowego zatrudnienia, przekwalifikowanie się¹⁷².

Z drugiej jednak strony bezrobocie ludzi młodych wiąże się z szerszymi negatywnymi skutkami społecznymi, gdyż utrudnione wejście na rynek pracy opóźnia usamodzielnienie się młodzieży, wpływa na decyzje prokreacyjne, a także może stanowić motywację do emigracji zarobkowej. Dlatego też wskazane jest podejmowanie przez Partnerów OF PN2020 działań również w tym zakresie.

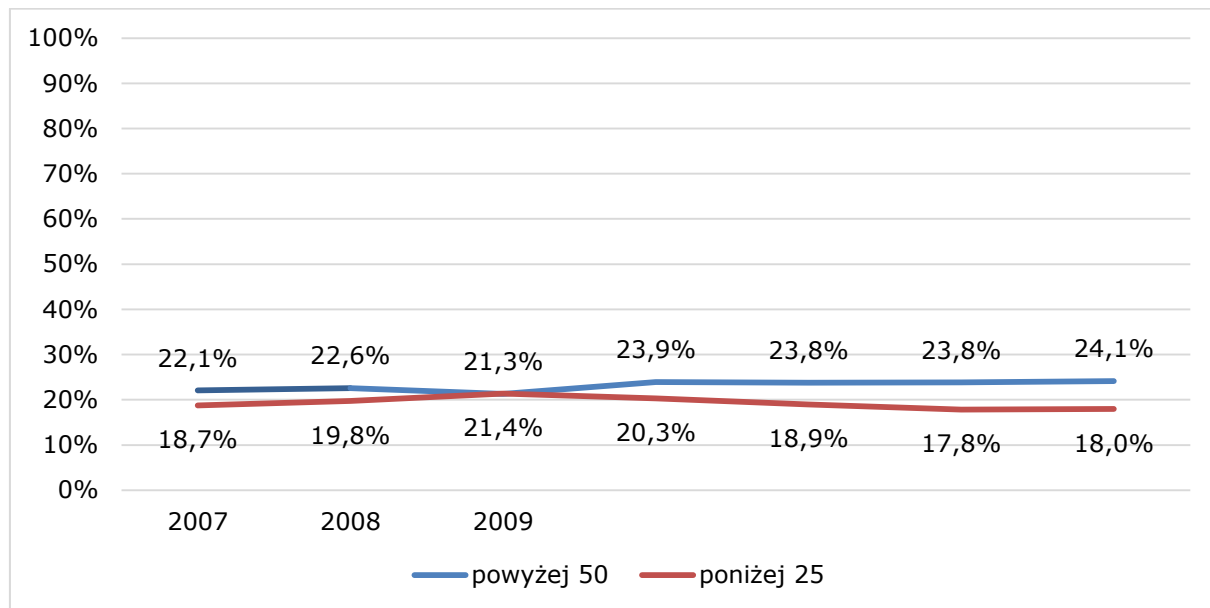
¹⁷² Dokładny opis tych zjawisk znajduje się w podrozdziale 3.7.

Wykres 33. Osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia i powyżej 50 roku życia w powiatach OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Wykres 34. Udział osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia i powyżej 50 roku życia w ogóle bezrobotnych powiatów OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Poniższe dwie tabele prezentują bardziej szczegółowe dane dotyczące tego zagadnienia. Jeśli chodzi o odsetek osób powyżej 50 roku życia w ogóle bezrobotnych to zróżnicowanie

pomiędzy gminami OF PN2020 jest niewielkie – od 22,9% w Gminie Otmuchów do 32,3% w Skoroszycach (w 2013 roku).

Tabela 74. Udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%)

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	16,4	16,5	18,8	21,4	21,7	20,5	23,2	25,1	23,9	26,4
Nysa	brak danych	brak danych	25,9	26,5	28,4	23,6	25,7	26,2	27,7	28,4
Paczków	brak danych	brak danych	20,1	23,7	26,0	24,9	26,6	29,7	27,4	28,0
Otmuchów	brak danych	16,4	21,6	25,3	25,7	28,1	28,3	26,0	22,8	22,9
Głuchołazy	brak danych	14,4	17,7	23,2	23,1	26,1	25,1	26,1	26,1	27,3
Korfantów	brak danych	14,9	16,7	24,0	26,2	23,8	24,6	26,6	25,5	24,4
Łambinowice	brak danych	20,6	24,5	25,7	29,2	23,6	26,2	27,1	23,9	30,9
Skoroszyce	brak danych	15,5	19,7	21,4	22,0	18,9	24,7	26,9	27,1	32,3
Biała	brak danych	18,4	20,6	23,0	24,3	25,9	22,3	26,0	24,2	24,5
Lubrza	brak danych	14,6	16,5	22,7	23,1	15,8	21,1	24,5	24,8	21,4
Prudnik	brak danych	20,9	13,6	27,2	24,9	25,6	26,5	28,6	28,1	26,1
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	24,5	21,2	23,4	23,2
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	24,7	24,3	26,5	26,7
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	26,4	25,0	28,7	27,7
gminy OF PN2020 średnio	-	-	-	-	-	-	25,0	26,0	25,7	26,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Również nasilenie problemu bezrobocia młodych w gminach OF PN2020 jest podobne – w 2013 roku stanowili oni od 14,9% (gmina Łambinowice) do 24,7% (gmina Lubrza) ogółu bezrobotnych.

Tabela 75. Udział osób bezrobotnych powyżej poniżej 25 roku życia w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%)

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	19,8	21,0	20,1	17,6	20,8	21,1	20,1	19,4	16,7	16,8
Nysa	18,0	17,0	15,7	13,5	15,4	18,4	18,7	15,2	13,9	13,5
Paczków	20,9	20,5	19,1	17,0	16,6	18,5	17,3	13,7	14,6	16,6
Otmuchów	23,7	19,6	18,8	0,0	18,3	17,6	19,1	17,0	18,4	19,6
Głuchołazy	21,1	20,1	18,4	17,1	20,8	19,8	21,7	18,9	18,0	18,0
Korfantów	21,4	21,8	22,2	22,0	23,6	21,2	21,4	18,6	17,7	22,5
Łambinowice	18,1	17,2	17,0	16,2	18,4	23,6	23,6	17,7	18,8	14,9

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Skoroszyce	22,6	24,3	21,3	21,7	18,6	19,1	24,7	18,6	17,9	17,6
Biała	brak danych	22,4	21,5	21,6	26,1	25,9	27,4	24,8	23,5	23,2
Lubrza	brak danych	22,0	23,6	25,4	18,8	25,9	22,6	18,4	21,4	24,7
Prudnik	brak danych	19,8	13,1	22,4	19,4	21,6	19,5	18,8	17,0	18,9
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	25,3	24,0	19,5	20,2
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	21,8	21,6	20,0	18,3
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	23,5	21,5	20,6	17,8
gminy OF PN2020 średnio	-	-	-	-	-	-	21,9	19,2	18,4	18,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Inną grupą bezrobotnych w szczególnej sytuacji są osoby zamieszkałe na terenach wiejskich. W powiatach OF PN2020 ich liczba w latach 2004-2013 ulegała silnym zmianom – najmniej osób bezrobotnych zamieszkiwało na wsi w 2007 roku (powiat głubczycki) i 2008 roku (powiaty prudnicki i nyski).

Tabela 76. Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	8 344	7 714	6 217	3 511	2 873	3 769	4 092	4 038	4 520	4 237
powiat prudnicki	1 435	1 478	1 564	1 220	959	1 228	1 291	1 324	1 405	1 475
powiat głubczycki	brak danych	brak danych	brak danych	1 314	1 145	1 462	1 546	1 563	1 742	1 667
powiaty OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	brak danych	6 045	4 977	6 459	6 929	6 925	7 667	7 379

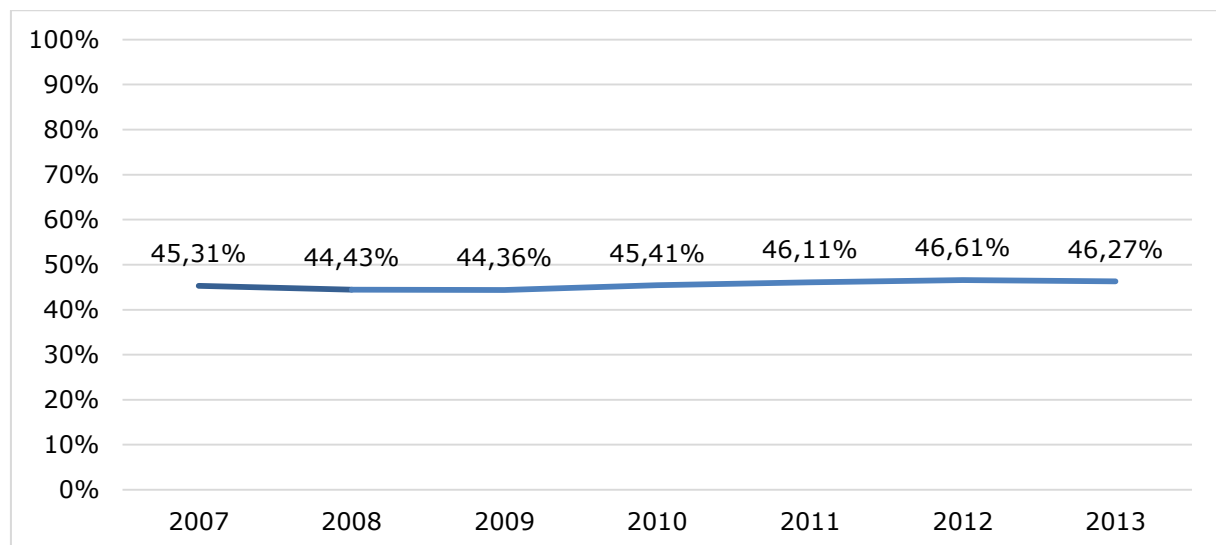
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Procentowy udział tej grupy w ogóle bezrobotnych przez okres 2007-2013 (z których to lat dostępne są pełne dane) oscylował nieco poniżej 50%. Patrząc na zróżnicowanie powiatowe zauważyć można znaczną przewagę liczebną bezrobotnych zamieszkałych na wsi na terenie powiatu nyskiego, z drugiej strony ich liczba znacząco spadła w okresie 2004-2007. Z kolei w powiatach prudnickim i głubczyckim liczba bezrobotnych zamieszkałych na

wsi jest niższa (i pozostaje stosunkowo stała). Oczywiście wartość tego wskaźnika związana jest ściśle z odsetkiem terenów wiejskich w powiatach OF PN2020.

Wykres 35. Udział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogóle bezrobotnych powiatów OF PN2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Inną grupą w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby bez kwalifikacji. We wszystkich gminach OF PN2020 można zaobserwować wzrost liczebności tej grupy. Obserwując, jaki odsetek bezrobotnych stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych, można zauważyć, że najbardziej dotkliwy problem jest ten w gminach Łambinowice (43,6%) oraz Korfantów (41,5%). Jednocześnie trzeba podkreślić, że zróżnicowanie również w tym zakresie jest niewielkie – w 2013 roku najniższy odsetek osób bez kwalifikacji w ogóle bezrobotnych wyniósł 26,6 % (gmina Lubrza), zaś najwyższy 43,6% (Łambinowice). Należy podkreślić, że tak duży udział osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych w ogóle bezrobotnych jest kolejnym (obok długotrwałości pozostawiania bez zatrudnienia znacznej części bezrobotnych) objawem bezrobocia strukturalnego.

Tabela 77. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji w gminach OF PN2020

gmina	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Nysa	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	673	886	854	1 117	1 282	1 186
Paczków	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	342	313	350	347	350	365
Otmuchów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	144	180	219	309	305	312
Głuchołazy	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	494	655	637	634	708	656
Korfantów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	165	199	198	219	279	223
Łambinowice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	108	139	173	178	257	193

gmina	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Skoroszyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	92	100	109	145	191	150
Biała	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	156	170	157	192	195	169
Lubrza	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	64	76	83	91	87	81
Prudnik	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	567	598	535	659	619	650
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	133	141	156	150
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	529	559	566	538
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	233	259	310	282
gminy OF PN2020 łącznie *	-	-	-	-	-	-	4210	3733	4023	3769

*Bez gminy Grodków, ze względu na brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Tabela 78. Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%)

gmina	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Nysa	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	28,2	26,3	25,7	32,9	33,2	32,6
Paczków	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	36,2	34,3	31,9	34,0	35,6	36,6
Otmuchów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	29,6	25,9	27,6	38,3	36,4	36,8
Głuchołazy	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	37,1	35,6	35,7	39,2	39,9	40,1
Korfantów	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	42,8	39,5	36,9	42,9	45,7	41,5
Łambinowice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	40,5	35,6	40,9	47,7	48,8	43,6
Skoroszyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	31,6	27,3	30,9	41,4	42,7	40,7
Biała	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	46,3	39,0	32,8	39,0	36,3	31,8
Lubrza	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	34,4	30,8	31,2	34,9	29,6	26,6
Prudnik	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	35,0	30,2	25,1	32,3	30,0	28,6
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	33,3	35,6	32,6	32,3
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	34,5	35,8	34,6	34,8
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	34,2	39,0	38,7	36,8
gminy OF PN2020 średnio*	-	-	-	-	-	-	32,36	37,92	37,24	35,60

*Bez Gminy Grodków, ze względu na brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Kolejną grupą zagrożoną bezrobociem w szczególności są osoby niepełnosprawne. Z pozyskanych danych wynika, że ich liczba wzrosła we wszystkich gminach poza Branicami i Kietrzem. Trzeba jednak pamiętać, że wzrost ten może wynikać nie tylko z pogarszania się sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy, lecz także ze wzrostu ich ogólnej liczby, albo też ze zwiększającej się aktywności zawodowej w tej grupie. Należy podkreślić, że na poziomie krajowym od 2007 obserwowana jest poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Analizy prowadzone przez Biura Pełnomocnika Rządu ds. Niepełnosprawności pokazują, że w tym okresie wzrósł wskaźnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych (z 22,6% do 27,3%). Wraz z nim zwiększyła się liczba osób pracujących (dzięki różnym formom wsparcia pracodawcy wykazują coraz większe zainteresowania zatrudnianiem osób niepełnosprawnych), ale także stopa bezrobocia¹⁷³.

Odsetki osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych gminach są zbliżone. W 2013 roku najniższe (2,5%) odnotowano w gminie Kietrz, zaś najwyższe (6,8%) w Głubczycach.

Tabela 79. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych w gminach OF PN2020

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	38	31	26	31	20	27	41	45	53	65
Nysa	brak danych	brak danych	98	136	129	174	185	244	259	218
Paczków	7	brak danych	11	8	5	10	22	37	41	44
Otmuchów	18	14	20	14	13	11	21	24	32	30
Głuchołazy	31	40	44	38	52	72	97	102	85	85
Korfantów	8	5	8	10	13	15	14	29	24	32
Łambinowice	12	10	7	10	12	11	15	18	22	24
Skoroszyce	8	8	6	13	12	10	18	11	16	21
Biała	6	7	5	9	13	20	17	17	21	19
Lubrza	4	6	7	4	12	11	8	9	8	14
Prudnik	46	63	62	76	72	124	135	141	127	146
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	13	9	15	12
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	80	86	97	105
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	24	24	21	19
gminy OF PN2020 łącznie	-	-	-	-	-	-	690	796	821	834

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Tabela 80. Udział osób niepełnosprawnych w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%)

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	1,5	1,4	1,3	1,8	1,5	1,8	2,5	2,8	3,4	3,7
Nysa	brak danych	brak danych	2,1	5,0	5,4	5,2	5,6	7,2	6,7	6,0
Paczków	0,4	brak danych	0,7	0,6	0,5	1,1	2,0	3,6	4,2	4,4
Otmuchów	1,0	1,0	1,9	2,2	2,7	1,6	2,6	3,0	3,8	3,5
Głuchołazy	1,2	1,6	2,1	2,4	3,9	3,9	5,4	6,3	4,8	5,2

¹⁷³ Analiza Biura Pełnomocnika Rządu ds. Niepełnosprawności dostępna on-line: <http://www.niepelnospawni.gov.pl/niepelnospawnosc-w-liczbach-/rynek-pracy/>

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Korfantów	0,7	0,5	0,9	2,9	3,4	3,0	2,6	5,7	3,9	6,0
Łambinowice	1,1	1,0	0,8	2,5	4,5	2,8	3,6	4,8	4,2	5,4
Skoroszyce	0,9	1,0	0,9	4,7	4,1	2,7	5,1	3,1	3,6	5,7
Biała	1,1	1,2	0,9	2,2	3,9	4,6	3,6	3,5	3,9	3,6
Lubrza	1,3	2,0	2,2	1,5	6,5	4,5	3,0	3,5	2,7	4,6
Prudnik	1,9	2,6	1,5	4,0	4,4	6,3	6,3	6,9	6,2	6,4
Branice	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	3,3	2,3	3,1	2,6
Głubczyce	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	5,2	5,5	5,9	6,8
Kietrz	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	3,5	3,6	2,6	2,5
gminy OF PN2020 średnio	-	-	-	-	-	-	3,9	4,4	4,2	4,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

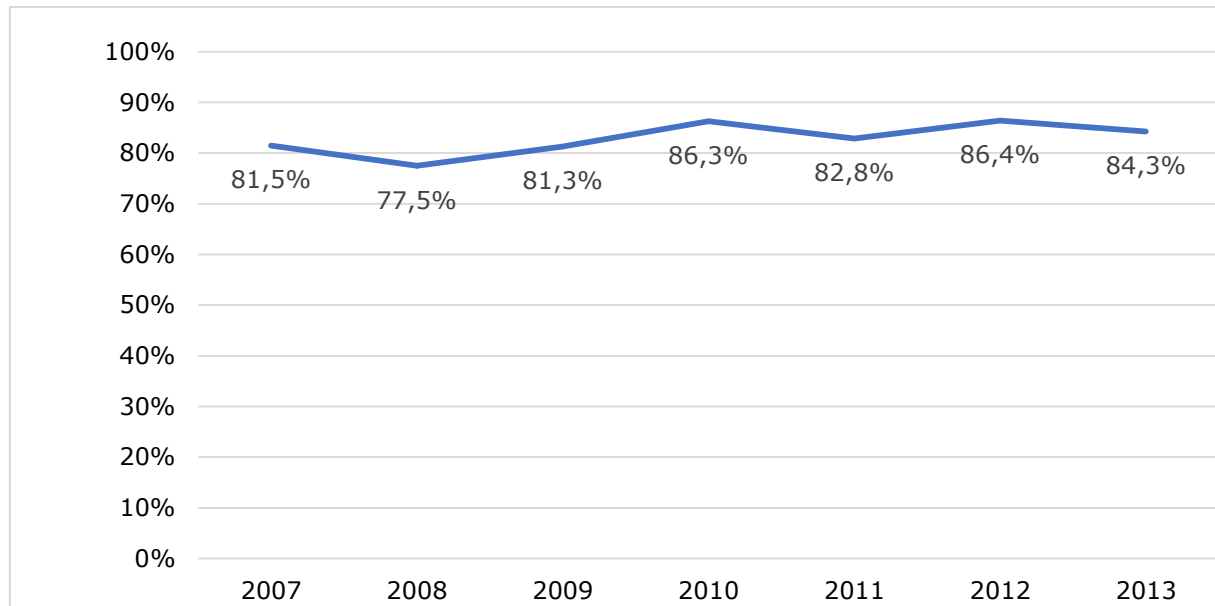
9.3. Działania na rzecz osób bezrobotnych

Formy pomocy osobom bezrobotnym można podzielić na aktywne oraz pasywne. Pasywna pomoc bezrobotnym to przede wszystkim zasiłki. Zgodnie z *Ustawą o przeciwdziałaniu bezrobociu i promocji zatrudnienia*¹⁷⁴ zasiłek podstawowy otrzymują bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy, jeśli nie ma dla nich propozycji odpowiedniej pracy, stażu, przygotowania zawodowego, szkolenia, prac interwencyjnych ani robót publicznych. Aby otrzymywać zasiłek osoba bezrobotna musi spełniać warunki związane z odprowadzaniem składek na ubezpieczenie społeczne oraz Fundusz Pracy opisane w artykule 71 Ustawy. Czas przysługiwania zasiłku wynosi od 180 do 365 dni, zaś jego wysokość zależy między innymi od stażu pracy.

Na terenie OF PN2020 zdecydowaną większość stanowią bezrobotni bez prawa do zasiłku (co jest skutkiem strukturalnego charakteru bezrobocia). Ich średni udział w ogólnej liczbie bezrobotnych przedstawia kolejny wykres.

¹⁷⁴ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2014 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.).

Wykres 36. Udział osób bez prawa do zasiłku w grupie osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Podstawowym narzędziem aktywnej pomocy osobom bezrobotnym są roboty publiczne oraz prace społecznie użyteczne. Obie formy łączą się z zatrudnieniem przez jednostki samorządu terytorialnego. W 2013 roku powiatowe urzędy pracy z powiatów OF PN2020 skierowały do robót publicznych łącznie 1613 bezrobotnych. Zdecydowanie największą aktywność w organizacji robót publicznych wykazuje PUP w powiecie nyskim, co wynika przede wszystkim z wielkości powiatu i liczby bezrobotnych na jego terenie.

Tabela 81. Liczba osób skierowanych do robót publicznych i prac społecznie użytecznych

rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	brak danych	brak danych	brak danych	1024	630	1437	671	378	676	1154
powiat prudnicki	40	75	32	108	121	73	77	40	110	194
powiat głubczycki	brak danych	brak danych	brak danych	950	186	269	370	208	179	265
powiaty OF PN2020 łącznie	40	75	32	2082	937	1779	1118	626	965	1613

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Prace interwencyjne, a więc zatrudnienie przez pracodawcę na mocy jego umowy z PUP, to instrument znacznie rzadziej stosowany przez powiatowe urzędy pracy

w OF PN2020. W 2013 roku do prac interwencyjnych skierowano łącznie 241 osób bezrobotnych z powiatów OF PN2020¹⁷⁵.

Tabela 82. Liczba osób skierowanych do prac interwencyjnych

rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
powiat nyski	brak danych	brak danych	brak danych	260	280	240	257	147	94	94
powiat prudnicki	66	60	44	51	41	45	41	56	64	117
powiat głubczycki	brak danych	brak danych	brak danych	38	32	43	37	63	25	30
powiaty OF PN2020 łącznie	66	60	44	349	353	328	335	266	183	241

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Ponadto powiatowe urzędy pracy w Nysie, Głubczycach i Prudniku realizują projekty skierowane do osób bezrobotnych zaprezentowane w kolejnej tabeli.

Tabela 83. Programy pomocy bezrobotnym realizowane w powiatach OF PN2020 (stan na I 2015)

powiatowy urząd pracy	nazwa programu
Nysa	„Zdobywcy rynku„
Nysa	„Uwierz w siebie”
Nysa	„40 młodych – wspólny cel”
Nysa	„Schematom STOP! Wspólne działania instytucji pomocy społecznej i instytucji rynku pracy – pilotaż”
Nysa	E3-CUBE
Głubczyce	„PO KLucz do biznesu 2!”
Prudnik	„Gotowi do zmian”
Prudnik	„Lepsze jutro”
Prudnik	„Drzwi do sukcesu”
Prudnik	„Doświadczenie atutem osób po 50 roku życia”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy

Programy te są skierowane do różnych grup docelowych, w tym do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Obejmują działania takie jak szkolenia, staże, pośrednictwo pracy, dotacje inwestycyjne czy wsparcie pomostowe. Świadczy to o aktywności Publicznych Służb Zatrudnienia w OF PN2020 i potencjale ich pozytywnego wpływu na sytuację na rynku pracy w przyszłości.

Na poziomie lokalnym ważnymi partnerami powiatowych urzędów pracy są ośrodki pomocy społecznej. Jak wynika z analizy przeprowadzonej w ramach projektu „Modelowy system na rzecz integracji społecznej”, to właśnie Ośrodki Pomocy Społecznej są

¹⁷⁵ W kolejnych latach wykorzystanie tych form wsparcia może jednak się zmienić ze względu na nowelizację ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.) z dnia 14.03.2014 r. (poz. 598), która weszła w życie 01.07.2014 r. Do ważnych modyfikacji należy poszerzenie kręgu bezrobotnych, będących adresatami tych instrumentów rynku pracy, oraz obowiązek utrzymania bezrobotnego w zatrudnieniu przez kolejne 3 miesiące po zakończeniu działania.

instytucjami najbliższymi osobom bezrobotnym. W zależności od indywidualnej sytuacji prawo przewiduje takie formy pomocy jak zasiłki (z tytułu bezrobocia oraz celowe), pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie się oraz wsparcie niepieniężne (praca socjalna w tym warsztaty readaptacyjne, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, usługi opiekuńcze). Jak podkreślają autorzy raportu „Bezrobotni jako klienci pomocy społecznej”, w przeciwieństwie do Publicznych Służb Zatrudnienia pracownicy pomocy społecznej mają możliwość dokładnego rozpoznania problemu i dopasowania planu działań do sytuacji konkretnej osoby¹⁷⁶.

Ośrodki pomocy społecznej z OF PN2020 współorganizują również prace społecznie użyteczne i realizują projekty aktywizacyjne (szkolenia, kluby integracji społecznej).

9.4. Instytucje otoczenia biznesu i wsparcie przedsiębiorczości

Zgodnie z opracowaniem dostępnym na stronie internetowej Portal Innowacji wyróżnić można trzy główne typy IOB¹⁷⁷ (w zależności od profilu usług):

- ośrodki przedsiębiorczości – szeroka promocja i inkubacja przedsiębiorczości (często w grupach dyskryminowanych), dostarczanie usług wsparcia do małych firm i aktywizacja rozwoju regionów peryferyjnych lub dotkniętych kryzysem strukturalnym,
- ośrodki innowacji – szeroka promocja i inkubacja innowacyjnej przedsiębiorczości, transfer technologii i dostarczanie usług proinnowacyjnych, aktywizacja przedsiębiorczości akademickiej i współpracy nauki z biznesem,
- instytucje finansowe – ułatwienie dostępu do finansowania działalności nowo powstałych oraz małych firm bez historii kredytowej, dostarczanie usług finansowych dostosowanych do specyfiki innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych¹⁷⁸.

Instytucje otoczenia biznesu mają bardzo istotny wpływ na rozwój lokalnej gospodarki. Mogą również stymulować przedsiębiorczość mieszkańców, tym samym kształtując sytuację na rynku pracy.

Na terenie OF PN2020 działają następujące instytucje otoczenia biznesu:

¹⁷⁶ Agnieszka Hryniewicka „Bezrobotni jako klienci pomocy społecznej” [w:] „Bezrobocie i bezrobotni – pomoc społeczna – urzędy pracy. Raport wstępny.” Raport przygotowany w ramach projektu „Modelowy system na rzecz integracji społecznej”, Warszawa 2011

¹⁷⁷ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z 07.04.2008 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach POIG przez Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB) należy rozumieć podmiot, który: nie działa w celu osiągnięcia zysku lub przeznacza zysk na cele zgodne z zadaniami realizowanymi przez Agencję; świadczy usługi doradcze o charakterze proinnowacyjnym dla przedsiębiorców; posiada wdrożony i zweryfikowany standard krajowy w zakresie świadczenia usług doradczych o charakterze proinnowacyjnym oraz w zakresie zapewnienia odpowiedniego potencjału organizacyjnego, technicznego ekonomicznego podmiotu.

¹⁷⁸ Źródło: http://www.pi.gov.pl/iob/chapter_86459.asp [dostęp 17.12.2014].

1. Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nysie

Istnieje od 28.11.2014 roku w ramach Regionalnego Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych. Celem jego funkcjonowania jest ułatwianie wszystkim chętnym zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Powstające firmy otrzymują osobowość prawną AIP¹⁷⁹ oraz dostęp do systemów on-line (bankowego i księgowego). W ofercie Inkubatora znajdują się również usługi prawne i księgowe oraz możliwość korzystania z pomieszczeń Inkubatorów w 50 lokalizacjach w Polsce¹⁸⁰.

2. Izba Rzemieślnicza w Opolu

Powstała w 1951 roku Izba jest społeczno-zawodową organizacją samorządową, zrzeszającą cechy oraz spółdzielnie rzemieślnicze. Do jej zadań statutowych należy ochrona i wspieranie rozwoju rzemiosła, reprezentowanie zrzeszonych organizacji wobec organów władzy i administracji oraz opracowanie opinii na temat sytuacji rzemiosła. Izba tworzy warunki sprzyjające promocji rzemiosła, organizuje szkolenia oraz egzaminy kwalifikacyjne.

Izba realizuje te zadania m. in. poprzez świadczenie usług doradczych, organizację udziału przedstawicieli rzemiosła w targach i wystawach, działalność informacyjną i promocyjną oraz organizację kursów, szkoleń i seminariów. Wspiera również współpracę między zakładami rzemieślniczymi a innymi podmiotami gospodarczymi. Ważnym elementem działalności Izby jest także przeprowadzanie egzaminów oraz potwierdzania kwalifikacji zawodowych (tytuły czeladnika i mistrza)¹⁸¹.

Organizacje z terenu OF PN2020 należące do Izby przedstawia kolejna tabela.

Tabela 84. Organizacja rzemieślnicze z terenu OF PN2020 należące do Izby Rzemieślniczej w Opolu

lokalizacja	nazwa
Głubczyce	Cech Rzemiosł Różnych
Głubczyce	Spółdzielnia Rzemieślnicza
Grodków	Cech Rzemiosł Różnych
Prudnik	Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców
Nysa	Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców

Źródło: <http://www.izbarzem.opole.pl/>

3. Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Nysie

Punkt działa przy Powiatowym Urzędzie Pracy w Nysie. Świadczy usługi informacyjne związane z możliwościami pozyskiwania wsparcia ze środków Unii Europejskiej w ramach programów operacyjnych wynikających z Narodowej Strategii Spójności. Oferuje wstępną pomoc przy rozliczaniu projektów (poprzez udzielenie niezbędnych informacji dotyczących procedur i wymagań) oraz usługi doradztwa.

¹⁷⁹ Oznacza to, że Inkubator używa swojej osobowości prawnej tym firmom, które jeszcze nie mają własnej.

¹⁸⁰ <http://www.pwsz.nysa.pl/> [dostęp 24.12.2014].

¹⁸¹ <http://www.izbarzem.opole.pl/> [dostęp 24.12.2014].

Dodatkowo punkt udostępnia publikacje dotyczące Funduszy Europejskich, organizuje spotkania informacyjne, wykłady otwarte i warsztaty związane z tą tematyką¹⁸².

4. Nyska Regionalna Izba Gospodarcza

Izba jest organizacją samorządową zrzeszającą podmioty prowadzące działalność gospodarczą¹⁸³ na zasadzie dobrowolności. Izba powstała z inicjatywy przedsiębiorców regionu nyskiego w 2004 roku. Zgodnie ze statutem jej podstawowe zadania to:

- reprezentowanie interesów gospodarczych pracodawców członków izby,
- współtworzenie i współrealizowanie założeń lokalnej polityki gospodarczej,
- współtworzenie warunków dla integracji gospodarki i środowiska menedżerskiego,
- wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych,
- współuczestniczenie w wypracowaniu rozwiązań ogólnosystemowych dotyczących gospodarki,
- upowszechnianie zasad racjonalnego gospodarowania, nowoczesnego zarządzania oraz promowanie postępu technicznego, technologicznego i organizacyjnego,
- prowadzenie działalności w zakresie pośrednictwa finansowego i poręczeń kredytowych,
- kształtowania i upowszechnianie zasad etyki w działalności gospodarczej¹⁸⁴.

W zakres działalności Izby wchodzi projekty związane z przedstawianiem organom fiskalnym i kontrolnym propozycji, wniosków i opinii w zakresie gospodarki, a także inne formy współpracy z organami władzy publicznej oraz pozostałymi podmiotami kreującymi lokalną politykę gospodarczą. Prowadzona jest również działalność informacyjna, doradcza oraz edukacyjna. Izba może też wspierać współpracę gospodarczą z podmiotami zagranicznymi oraz tworzyć warunki do rozstrzygnięcia ewentualnych spraw spornych¹⁸⁵.

5. Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych

Centrum jest jednostką Krajowego Systemu Usług, działającą przy Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nysie. Beneficjentami jego działalności są zarówno studenci i absolwenci PWSZ, firmy oraz instytucje. Oferta Centrum obejmuje szeroki wachlarz usług

¹⁸² http://www.pup.nysa.pl/dla_bezrobotnych/lokalny_punkt_informacyjny.html [dostęp 24.12.2014].

¹⁸³ Na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1989 roku o Izbach Gospodarczych (Dz. U. z 2009 r. Nr 84 poz. 710, ze zmianami).

¹⁸⁴ Statut Nyskiej Regionalnej Izby Gospodarczej, http://www.nrig.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=83 [dostęp 24.12.2014].

¹⁸⁵ <http://www.nrig.pl/> [dostęp 24.12.2014].

z zakresu doradztwa, opracowania ekspertyz i opinii oraz tworzenia projektów. Organizowane są również różnorodne kursy i szkolenia (m. in. informatyczne, językowe, związane z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz księgowością)¹⁸⁶.

6. Regionalny Inkubator Przedsiębiorczości w Prudniku

Jest prowadzony przez Agencję Promocji i Rozwoju Gminy Prudnik, będącą jednostką budżetową gminy Prudnik. Agencja została utworzona w celu promowania i wspierania innowacyjności oraz przedsiębiorczości, a także aktywizację społeczności lokalnej dzięki wspieraniu działań przyczyniających się do rozwoju lokalnego rynku pracy (należy do nich m. in. prowadzenie Inkubatora).

Obecnie Inkubator mieści się w dwóch lokalizacjach i oferuje wynajem powierzchni lokalu użytkowego oraz powierzchni magazynowej, dzierżawę sprzętu elektronicznego oraz usługi poligraficzne¹⁸⁷.

7. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK”

Jest to administracyjnie wydzielona część terytorium Polski przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Utworzenie strefy było motywowane dużymi możliwościami rozwoju obszaru przy relatywnie niskich kosztach prowadzenia działalności. Istotne jest również korzystne położenie geograficzne (umożliwiające współpracę zagraniczną z podmiotami z Niemiec oraz Republiki Czeskiej).

WSSE jest największą specjalną strefą ekonomiczną w Polsce i zajmuje czwarte w Europie (oraz dwudzieste drugie na świecie) miejsce w rankingu stref ekonomicznych „fDi Magazine” (grupa The Financial Times)¹⁸⁸.

Na terenie OF PN2020 znajdują się podstrefy ujęte w kolejnej tabeli.

Tabela 85. Podstrefy WSSE na terenie OF PN2020

lokalizacja	powierzchnia całkowita	wolne tereny
Grodków	9,42 ha	9,42 ha
Nysa	169,54 ha	157,37 ha
Otmuchów	16,98 ha	16,98 ha
Prudnik	12,57 ha	11,28 ha

Źródło: http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/sse/walbrzych

8. Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna

Została ustanowiona w 1996 roku Rozporządzeniem Rady Ministrów z 18 czerwca. Większość obszarów inwestycyjnych KSSE znajduje się w województwie śląskim, jednak swoim zasięgiem obejmuje także grunty na terenie województw opolskiego i małopolskiego.

W 2012 roku Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna została uznana przez Business Financial Times w rankingu FDI za drugą w Europie i jedenastą na świecie najlepszą strefę ekonomiczną¹⁸⁹.

¹⁸⁶ <http://www.pwsz.nysa.pl/> [dostęp 24.12.2014].

¹⁸⁷ <http://www.inkubatory.prudnik.pl/> [dostęp 22.12.2014].

¹⁸⁸ http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/sse/walbrzych [dostęp 24.12.2014].

Główne zadania Strefy to promocja i poszukiwanie nowych inwestorów, sprzedaż nieruchomości i wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w Strefie oraz praw do ulgi podatkowej. Przedsiębiorstwa działające na terenie Strefy mogą również liczyć na dodatkowe wsparcie (np. obsługa inwestora, wynajem pomieszczeń biurowych i magazynowych, doradztwo personalne oraz szkolenia kadr)¹⁹⁰.

W ofercie KSSE znajdują się tereny inwestycyjne w gminie Kietrz – jest to obszar przemysłowy o łącznej powierzchni 7 ha (dwie działki) oraz w gminie Głuchołazy – obszar o powierzchni 4,6 ha.

Powyższa lista pokazuje, iż na obszarze OF PN2020 działają zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu, w tym dwie Specjalne Strefy Ekonomiczne oraz dwa Inkubatory Przedsiębiorczości. Diagnozy sytuacji OF PN2020 w zakresie instytucji otoczenia biznesu dopełniają dane o charakterze jakościowym, obejmujące doświadczenia i opinie osób zaangażowanych w działalność IOB. W ramach opracowywania niniejszego dokumentu przeprowadzono wywiady z przedstawicielami Instytucji Otoczenia Biznesu. Dokonana przez nich ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy była na ogół negatywna. Za główne problemy uznano małą liczbę miejsc pracy, brak dużych zakładów pracy oraz odpływ kapitału ludzkiego – można więc powiedzieć, że obserwacje przedstawicieli IOB są spójne z danymi statystycznymi oraz opiniami mieszkańców.

Niezależnie od miejsca działania reprezentowanej przez nich instytucji, uczestnicy badania byli zdania, że obszar słabo rozwija się pod względem społecznym i gospodarczym. Wśród problemów wymieniano: wysoki poziom bezrobocia, brak dużych zakładów pracy (w tym inwestorów), niewystarczający stopień komunikacji. Z kolei za czynniki mogące być motorem napędowym rozwoju uznano położenie geograficzne, rozbudowaną sieć drogową o znaczeniu krajowym, możliwość pozyskiwania środków unijnych. Odpowiedzi na pytanie o najprężniej rozwijającą się gałąź gospodarki były zróżnicowane: wskazywano na rolnictwo, turystykę, branżę budowlaną oraz produkcyjną (np. systemy grzewcze).

Równie negatywnie oceniany jest rozwój przedsiębiorczości na obszarze OF PN2020 (powstają głównie mikro i małe przedsiębiorstwa). Przyczyn takiej sytuacji badani upatrują w braku atrakcyjnej oferty dla potencjalnych inwestorów. Tylko jeden z przedstawicieli nyskich organizacji zauważył, że w mieście ma miejsce rozwój przedsiębiorstw produkcyjnych.

Działania, jakie zdaniem respondentów powinny być podejmowane na rzecz rozwoju przedsiębiorczości to: dodatkowe zachęty finansowe dla przedsiębiorców, aktywne pozyskiwanie inwestorów i zapewnianie im kompleksowej obsługi oraz promocja obszaru.

9.5. Ekonomia społeczna

Pojęcie ekonomii społecznej łączy w sobie działalność gospodarczą oraz realizację celów społecznych. Zgodnie z definicją europejskiej sieci badawczej EMES (European Research Network) przedsiębiorstwo społeczne powinno spełniać kryteria ekonomiczne i społeczne.

Kryteria ekonomiczne:

---

¹⁸⁹ <http://ksse.com.pl/rankingi,34> [dostęp 22.12.2014].

¹⁹⁰ <http://ksse.com.pl/> [dostęp 22.12.2014].

- prowadzenie w sposób względnie ciągły, regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne,
- niezależność, suwerenność instytucji w stosunku do instytucji publicznych,
- ponoszenie ryzyka ekonomicznego,
- istnienie choćby nielicznego płatnego personelu.

Kryteria społeczne:

- wyraźna orientacja na społecznie użyteczny cel przedsięwzięcia,
- oddolny, obywatelski charakter inicjatywy,
- specyficzny, możliwie demokratyczny system zarządzania,
- możliwie wspólnotowy charakter działania; ograniczona dystrybucja zysków.

Jednym z typów podmiotów ekonomii społecznej jest spółdzielnia socjalna. Jest to rodzaj spółdzielni pracy założonej przez osoby należące do określonych w *Ustawie o spółdzielniach socjalnych* grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przez osoby prawne. Spółdzielnia socjalna ma osobowość prawną, głównym celem jej działalności jest społeczna i zawodowa reintegracja jej członków zaś osiągnięty zysk jest tylko środkiem do realizacji celów statutowych¹⁹¹.

Na terenie OF PN2020 funkcjonuje dziewięć tego typu podmiotów, z których większość ma charakter wielobranżowy. Pięć spośród spółdzielni działa w Nysie, pozostałe natomiast w Głubczycach, Skoroszycach i Prudniku.

Tabela 86. Spółdzielnie socjalne na terenie OF PN2020

Nazwa spółdzielni	Gmina
Spółdzielnia Socjalna „NIEZAPOMINAJKA” w Głubczycach	Głubczyce
Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „NISSA” w Nysie	Nysa
Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „PROFECTUS” w Nysie	Nysa
Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „MŁYN NIWNICA” w Niwicy	Nysa
Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna "Parasol" w Nysie	Nysa
Spółdzielnia Socjalna „MAKOWICE” w Makowicach	Skoroszyce
Prudnicka Spółdzielnia Socjalna „DOMOWE SMAKI” w Prudniku	Prudnik
Prudnicka Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „DOBROMIR” w Prudniku	Prudnik

Źródło: *Ogólnopolski Katalog Spółdzielni Socjalnych*

Ekonomia społeczna na terenie OF PN2020 (podobnie jak w całej Polsce) dopiero zaczyna się rozwijać, można jednak mieć nadzieję, że w przyszłości będzie przyczyniała się zarówno do rozwoju gospodarczego jak i do rozwiązywania problemów społecznych. Dalszemu rozwojowi istniejących podmiotów oraz powstawaniu nowych może sprzyjać fakt, iż cały obszar OF PN2020 jest objęty działalnością Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej

¹⁹¹ <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/> [dostęp 24.12.2014].

– w subregionie południowym (powiat głubczycki), środkowym (powiaty nyski i prudnicki) oraz północnym (Grodków).

9.6. Edukacja a rynek pracy

Związki pomiędzy edukacją a rynkiem pracy mają charakter sprzężenia zwrotnego. Kapitał ludzki jest jednym z kluczowych czynników kształtującym gospodarkę. Na poziomie mikrostrukturalnym wykształcenie i kwalifikacje wpływają na szanse jednostek na rynku pracy, zaś w ujęciu szerszym decydują o możliwościach i kierunku rozwoju gospodarki. Jednocześnie zaś wybory edukacyjne mogą być uwarunkowane przez potrzeby i preferencje pracodawców. Współpraca placówek edukacyjnych (przede wszystkim oferujących kształcenie zawodowe oraz ustawiczne) z podmiotami gospodarczymi może zarówno pozytywnie wpłynąć na sytuację na rynku pracy, jak również przynieść korzyści samym pracodawcom. W niniejszym podrozdziale omówione zostały kluczowe aspekty zależności pomiędzy sferą edukacji a rynkiem pracy, to jest kształcenie ustawiczne, programy edukacyjne szkolnictwa zawodowego (wraz z możliwościami ich przemodelowania pod kątem potrzeb pracodawców) oraz losy absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

9.7. Kształcenie ustawiczne

Kształcenie ustawiczne stanowi jeden z filarów nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy. Dlatego też koncepcja ta znajduje odzwierciedlenie w licznych dokumentach strategicznych, zarówno polskich, jak i unijnych.

Według definicji zawartej w komunikacie Komisji Europejskiej kształcenie ustawiczne to „(...) wszelkie formy nauki podejmowane przez całe życie, mające na celu doskonalenie, pogłębianie wiedzy, umiejętności i kompetencji z perspektywy osobistej (indywidualnej), obywatelskiej, społecznej i/lub zawodowej”. Warto zwrócić uwagę na to, że w Polsce pojęcie to jest zazwyczaj używane w nieco innym, węższym zakresie. Jego podstawami prawnymi są *Ustawa o systemie oświaty* oraz *Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*. Zawarte w nich definicje to (odpowiednio):

- „kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych przez osoby, które spełniły obowiązek szkolny”¹⁹²,
- „kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w odniesieniu do bezrobotnych, poszukujących pracy, pracowników i pracodawców”¹⁹³.

Na terenie Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 działa łącznie czternaście instytucji świadczących usługi kształcenia ustawicznego. Zostały one zaprezentowane w poniższej tabeli:

¹⁹² Ustawa o systemie oświaty z 7 września 1991 roku, Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami.

¹⁹³ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r., Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami.

Tabela 87. Placówki kształcenia ustawicznego w OF PN2020 (stan na grudzień 2014)

lp.	placówka	typ	oferta edukacyjna
1.	Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Grodkowie (Grodków)	Centrum Kształcenia Praktycznego	technikum (agrobiznesu, ekonomiczne, informatyczne, mechanizacji rolnictwa, pojazdów samochodowych), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (mechanik pojazdów samochodowych, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, szkoła wielozawodowa dla młodocianych pracowników)
2.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Nysie (Nysa) ¹⁹⁴	Centrum Kształcenia Praktycznego	technikum (technik elektryk, technik mechanik, technik mechanik pojazdów samochodowych, technik technologii drewna), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (mechanik pojazdów samochodowych, mechanik monter maszyn i urządzeń, ślusarz, elektryk, stolarz, krawiec, operator obróbki skrawaniem)
3.	Dittmann-Szkoła Języków Obcych (Głucholazy)	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	nauka języków: angielskiego i niemieckiego
4.	Europejskie Centrum Edukacji i Informacji Naukowej w Grodkowie (Grodków)	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	szkoła policealna (technik informatyk, technik rachunkowości, technik administracji), kwalifikacyjne kursy zawodowe (technik budownictwa, technik mechanik, technik rolnik, technik ekonomista)
5.	I Profesjonalna Szkoła Biznesu sp. z o. o. (Nysa)	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	szkolenia, w szczególności w zakresie: rachunkowości z obsługą programów księgowo-finansowych, kadr i płac z elementami prawa pracy
6.	Niepubliczny Ośrodek Kształcenia Zawodowego „PASCAL” w Nysie (Nysa)	Centrum Kształcenia Ustawicznego – bez szkół	szkoła policealna (opiekun w domu pomocy społecznej, technik turystyki wiejskiej, opiekun osoby starszej, technik administracji, technik rachunkowości, informatyk, technik usług kosmetycznych, technik eksploatacji portów i terminali, opiekunka środowiskowa)
7.	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Nysie (Nysa)	Placówka doskonalenia nauczycieli	szkolenia dla nauczycieli
8.	Szkoła Biznesu – Sebastian Patoła (Nysa)	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	kursy specjalistyczne (palacz CO z uprawnieniami typu E i D, konserwator, elektryk z uprawnieniami E i D do 1 kV)

¹⁹⁴ W skład Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Nysie wchodzi: Ośrodek Doskonalenia i Doskonalenia Zawodowego, Centrum Kształcenia Praktycznego oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego

lp.	placówka	typ	oferta edukacyjna
9.	Szkoła Językowa Księży Werbistów (Nysa)	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	nauka języków: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, hiszpańskiego, włoskiego
10.	Placówka Doskonalenia Nauczycieli Vademecum (Nysa)	Placówka doskonalenia nauczycieli	szkolenia, kursy i warsztaty dla nauczycieli, jednostek oświatowych, JST, firm, jednostek służby zdrowia, BHP i pierwsza pomoc i inne
11.	Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli (Głubczyce)	Placówka doskonalenia nauczycieli	szkolenia dla nauczycieli
12.	Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Nysie (Zespół Szkół i Placówek Oświatowych im. Emila Godlewskiego w Nysie) (Nysa)	Centrum Kształcenia Ustawicznego – bez szkół	Liceum Ogólnokształcące, technikum (technik weterynarii, technik informatyk, technik rolnik, technik technologii żywności, technik żywienia i usług gastronomicznych), Liceum Ogólnokształcące zaoczne, szkoła policealna dzienna (technik farmaceutyczny, opiekunka dziecięca, asystentka stomatologiczna), szkoła policealna zaoczna (technik informatyk, technik weterynarii, florysta, opiekun w domu pomocy społecznej), kursy zawodowe (technik rolnik, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik ochrony środowiska, opiekunka środowiskowa)
13.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Prudniku (Prudnik)	Centrum Kształcenia Praktycznego	Technikum (technik informatyk, technik mechanik, technik handlowiec, technik ochrony środowiska), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (mechanik pojazdów samochodowych, mechanik monter maszyn i urządzeń, ślusarz, krawiec, sprzedawca, operator obrabiarek skrawających), Szkoła Policealna (technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik administracji), Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, kwalifikacyjne kursy zawodowe (technik informatyk, technik mechanik, technik handlowiec)
14.	Centrum Kształcenia Ustawicznego z siedzibą w Głubczycach (Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Głubczycach)	Centrum Kształcenia Ustawicznego (szkoła podlega Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju wsi)	Technikum (technik żywienia i usług gastronomicznych, technik technologii żywności, technik architektury krajobrazu, technik rolnik, technik turystyki wiejskiej, technik agrobiznesu), Szkoła Policealna, Zasadnicza Szkoła Zawodowa

Źródło: dane Kuratorium Oświaty w Opolu, System Informacji Oświatowej i Starostwa Powiatowego w Prudniku

Zgodnie z danymi Kuratorium Oświaty w Opolu na terenie OF PN2020 we wrześniu 2014 roku do placówek edukacyjnych należących do Systemu Informacji Oświatowej

zapisanych było 1 134 dorosłych uczniów i słuchaczy. Niemalże wszyscy uczyli się w szkołach policealnych (ponadgimnazjalnych).

Tabela 88. Dorośli uczniowie/słuchacze w szkołach (placówki zarejestrowane w Systemie Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2014 roku)

gmina	typ szkoły	powiat	liczba uczniów
Branice	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	Głubczycki	95
Głubczyce	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	Głubczycki	46
Grodków	Liceum profilowane	Brzeski	3
Grodków	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	Brzeski	304
Grodków	Technikum uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	Brzeski	11
Nysa	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	Nyski	574
Paczków	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	Nyski	46
Prudnik	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	Prudnicki	55
Prudnik	Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	Prudnicki	112
Głogówek	Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	Prudnicki	43
powiaty OF PN2020 łącznie	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	-	1 120
powiaty OF PN2020 łącznie	Liceum profilowane	-	3
powiaty OF PN2020 łącznie	Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	-	155
powiaty OF PN2020 łącznie	Technikum uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	-	11
powiaty OF PN2020 łącznie	Wszystkie typy szkół	-	1 289

Źródło: dane Kuratorium Oświaty w Opolu i Starostwa Powiatowego w Prudniku

Analiza liczby uczniów oraz placówek od początku istnienia Systemu Informacji Oświatowej pokazuje generalny trend spadkowy w zakresie obydwu wartości. Pomiędzy 2006 a 2014 rokiem liczba placówek spadła o ponad połowę, zaś liczba uczniów o prawie dwie trzecie.

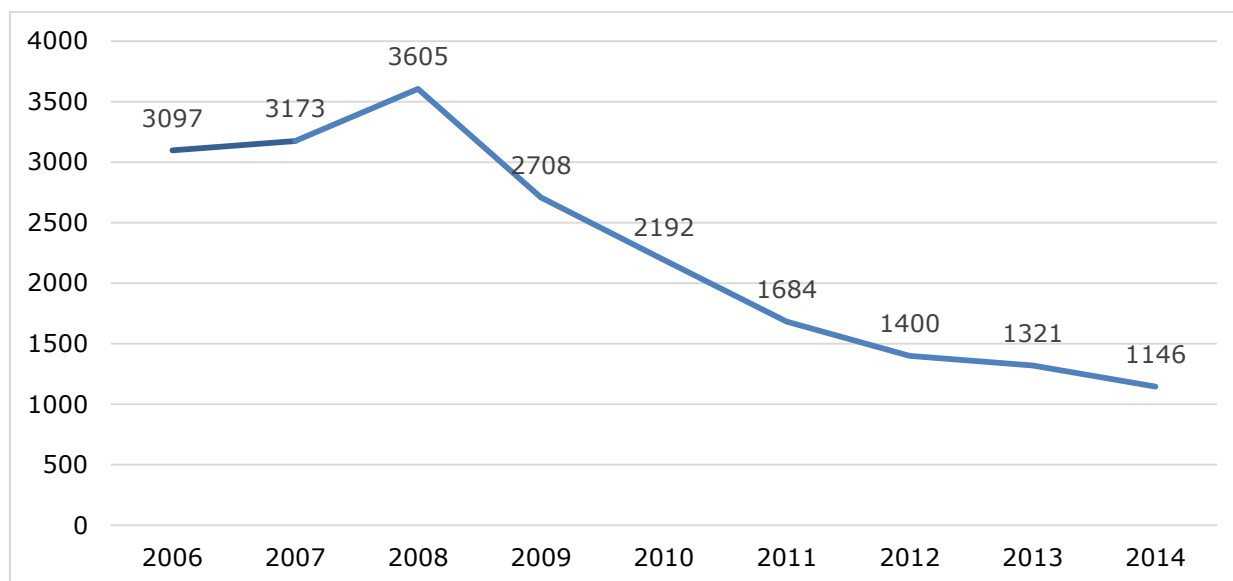
Tabela 89. Liczba dorosłych uczniów/słuchaczy oraz placówek na terenie OF PN2020 (placówki zarejestrowane w Systemie Informacji Oświatowej, stan na 30.09. w latach 2006-2014)

rok	liczba uczniów	liczba szkół
2006	3 097	21
2007	3 173	18
2008	3 605	15
2009	2 708	14
2010	2 192	14
2011	1 684	13
2012	1 400	14
2013	1 321	14
2014	1 146	10

Źródło: dane Kuratorium Oświaty w Opolu

Liczba dorosłych uczniów/słuchaczy w szkołach w analizowanym okresie osiągnęła swoje maksimum w 2008 roku (3 605 osób), od tamtej pory zaś systematycznie spada. Do 2014 roku zmniejszyła się o 68,21%.

Wykres 37. Liczba dorosłych uczniów/słuchaczy na terenie OF PN2020 (placówki zarejestrowane w Systemie Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2014 roku spisowego w latach 2006-2014)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Opolu

Co ciekawe, spadek liczby placówek miał miejsce przede wszystkim w latach 2006-2008, kiedy to liczba uczniów wzrosła. Od tamtej pory natomiast liczba szkół oferujących kształcenie dla dorosłych była stabilna aż do kolejnego znaczącego spadku między 2013 a 2014 rokiem.

Pod uwagę należy brać również instytucje szkoleniowe, które oferują szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Według Rejestru Instytucji Szkoleniowych na terenie OF PN2020 w 2014 roku znajdowało się dziesięć instytucji szkoleniowych świadczących zróżnicowany zakres usług. Powstawanie kolejnych tego typu podmiotów mogłoby być ważne dla rozwoju lokalnego rynku pracy.

Tabela 90. Instytucje wpisane do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (podmioty, które dokonały wpisu lub aktualizacji w 2014 roku)

lp.	instytucja	gmina
1.	aidU Mateusz Birecki	Prudnik
2.	Ośrodek Szkolenia Motorowego „ABC” Kazimierz Antoszczyszyn	Głubczyce
3.	Szkoła Językowa „FUTURE” Katarzyna Wolska-Gólc	Paczków
4.	„PERFECT” Marta Kliś	Nysa
5.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Opolskiego Oddział Rejonowy w Nysie	Nysa
6.	Zakłady Laboratoryjne Roszaka Damian Roszak	Głuchołazy
7.	Certification Standards – Portal Rynku Certyfikacji, Łukasz Madej	Łambinowice
8.	Ośrodek Szkolenia Kierowców „ROBERT” Grażyna Olszowy	Głubczyce
9.	SOKRATIS Marta Czuczman	Nysa
10.	44BIT sp. z o. o.	Nysa

Źródło: Rejestr Instytucji Szkoleniowych, dostępny na stronie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu

Na edukacyjnej mapie OF PN2020 bardzo ważne miejsce zajmuje również Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie. Jest to państwowa uczelnia zawodowa, która powstała w 2001 roku. Kształci ona studentów w trybie stacjonarnym oraz niestacjonarnym. Jej oferta obejmuje 12 kierunków, umożliwiających uzyskanie tytułu licencjata lub inżyniera:

- **architektura (inżynier):**
  - specjalność architektura i urbanistyka
  - specjalność konserwacja i ochrona zabytków
  - specjalność architektura i urbanistyka w języku angielskim
  - specjalność architektura światła
- **bezpieczeństwo wewnętrzne:**
  - specjalność bezpieczeństwo ekonomiczne
  - specjalność bezpieczeństwo systemów informatycznych
  - specjalność kryminologia i kryminalistyka
- dietetyka
  - specjalność dietetyka administracyjna
  - specjalność dietetyka kliniczna
- **filologia:**
  - specjalność filologia angielska
  - specjalność filologia germańska
  - specjalność język biznesu: angielski
- finanse i rachunkowość
  - specjalność finanse przedsiębiorstw
  - specjalność rachunkowość i kontrola finansowa
- **informatyka (inżynier):**
  - specjalność bezpieczeństwo sieci i systemów informatycznych
  - specjalność gry komputerowe i multimedia
  - specjalność systemy internetowe
  - specjalność systemy i sieci komputerowe
- **jazz i muzyka estradowa:**
  - specjalność realizacja dźwięku
  - specjalność wokalistyka lub instrumentalistyka
  - specjalność edukacja artystyczna w jazzie i muzyce estradowej
- **kosmetologia:**
  - specjalność chemia i technologia kosmetyków
  - specjalność kosmetologia specjalistyczna
- **pielęgniarstwo**
- **ratownictwo medyczne**
- **zarządzanie i inżynieria produkcji (inżynier):**
  - specjalność automatyzacja produkcji i systemy mechatroniczne
  - specjalność inżynieria jakości
  - specjalność zarządzanie produkcją i usługami
- **zdrowie publiczne:**
  - specjalność aktywizacja osób starszych
  - specjalność promocja zdrowia
  - specjalność organizacja pomocy społecznej

Szkoła prowadzi również następujące kierunki studiów podyplomowych:

- nauczyciel języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej
- zarządzanie finansami przedsiębiorstw
- zabezpieczenie społeczne
- system i instrumentarium Orffa w muzyce estradowej

Ważnym elementem nauki w PWSZ są praktyki, które mogą odbywać się również za granicą, w ramach programu Erasmus+. Wejście studentów i absolwentów na rynek pracy jest dodatkowo wspierane przez Biuro Karier, Inkubator Przedsiębiorczości oraz Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych.

Przy uczelni działa również Centrum Badawczo-Edukacyjne Konserwacji Zabytków PWSZ, będące instytucją powołaną dla ochrony dziedzictwa kulturowego oraz koordynowania działań na rzecz zachowania zabytków. W jego ramach działa siedem różnych pracowni oraz laboratorium analityczne¹⁹⁵.

9.8. Analiza programów edukacyjnych realizowanych przez szkolnictwo zawodowe w stosunku do potrzeb rynku pracy

Przedstawiona już oferta kształcenia na terenie OF PN2020 obejmuje następujące zawody (liczba w nawiasie oznacza, że istnieje więcej niż jedna placówka oferująca kształcenie w danym zawodzie):

- asystentka stomatologiczna,
- elektryk (2),
- florysta,
- informatyk,
- krawiec (2),
- mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych (2),
- mechanik monter maszyn i urządzeń (2),
- mechanik pojazdów samochodowych (4),
- operator obróbki skrawaniem (2),
- opiekun osoby starszej,
- opiekun w domu pomocy społecznej (3),
- opiekunka dziecięca,
- opiekunka środowiskowa (2),

¹⁹⁵ <http://www.pwsz.nysa.pl/> [dostęp 17.12.2015].

- stolarz (2),
- ślusarz (2),
- technik administracji (2),
- technik agrobiznesu (3),
- technik architektury krajobrazu,
- technik budownictwa,
- technik ekonomista (3),
- technik eksploatacji portów i terminali,
- technik elektryk (2),
- technik farmaceutyczny,
- technik informatyk (5),
- technik mechanik (3),
- technik mechanik pojazdów samochodowych (2),
- technik mechanizacji rolnictwa (2),
- technik ochrony środowiska,
- technik pojazdów samochodowych (2),
- technik rachunkowości (2),
- technik rolnik (4),
- technik technologii drewna (2),
- technik technologii żywności (2),
- technik turystyki wiejskiej (2),
- technik usług kosmetycznych,
- technik weterynarii (2),
- technik żywienia i usług gastronomicznych (3).

Głównym źródłem informacji o zapotrzebowaniu na osoby wykonujące poszczególne zawody jest monitoring rynku pracy prowadzony przez Publiczne Służby Zatrudnienia. Wedle danych z 2013 roku do najbardziej poszukiwanych zawodów na terenie OF PN2020 należały:

powiat nyski:

- operator wtryskarki,
- operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej,
- kierownik działu sprzedaży,
- opiekun osoby starszej,
- sprzedawca w stacji paliw,
- kierowca ciągnika siodłowego,

powiat prudnicki:

- technik archiwista i pokrewni,
- kierownik sprzedaży w marketach,
- pracownik biur informacji,
- asystent dentystyczni,

powiat głubczycki:

- dozorca,
- pracownik ochrony fizycznej bez licencji,
- operator maszyn do produkcji wyrobów z drutu, lin, siatek i kabli,
- tynkarz.

Najbardziej znaczącą nadwyżkę stwierdzono natomiast w odniesieniu do następujących zawodów:

powiat nyski:

- mechanik samochodów osobowych,
- pedagog,
- kosmetolog,
- mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych,

powiat prudnicki:

- spawacz i pokrewni,
- praczka ręczna i prasowacz,
- kosmetyczka i pokrewni,
- przedstawiciel handlowy,

powiat głubczycki:

- opiekun medyczny,
- robotnik placowy,
- technik informatyk,
- intendent,
- monter izolacji budowlanych,
- pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń niesklasyfikowani gdzie indziej.

Bezpośrednie odniesienie tych zawodów do oferty szkół zawodowych może być problematyczne ze względu na różny poziom specjalizacji. Można jednak zauważyć, że do pracy w zawodach deficytowych mogą być przygotowane osoby kształcące się w profilach:

- opiekun osoby starszej
- mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych (2),
- asystentka stomatologiczna,
- technik ekonomista (3),
- technik rachunkowości (2),
- technik elektryk (2), elektryk (2).

Jednocześnie warto zwrócić uwagę na ofertę kształcenia związanego z zawodami nadwyżkowymi:

- mechanik pojazdów samochodowych (4),
- technik mechanik pojazdów samochodowych (2),
- technik pojazdów samochodowych (2),
- technik usług kosmetycznych.

Ze względu na wysoki poziom mobilności mieszkańców OF PN2020¹⁹⁶ ofertę kształcenia należy również odnieść do sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego. Według danych za pierwsze półrocze 2014 roku zawodami o najwyższym średnim miesięcznym deficycie są: robotnik gospodarczy, robotnik placowy i opiekun osoby starszej (zawód nauczany na obszarze OF PN2020).

Najwyższą nadwyżkę na poziomie wojewódzkim stwierdzono w przypadku zawodów: technik rolnik, ekonomista oraz technik ekonomista. Na obszarze OF PN2020 oferowane jest kształcenie w pierwszym i trzecim z nich.¹⁹⁷

Z analizy prognostycznej przeprowadzonej przez Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu wynika, iż miejsce ma niekorzystne zjawisko kumulowania się absolwentów szkolnictwa zawodowego na poziomie zasadniczym w zawodach nadwyżkowych (sprzedawca, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, kucharz małej gastronomii). Z kolei na poziomie średnim zawodowym najwięcej jest absolwentów kierunków: technik ekonomista, technik informatyk, muzyk, technik budownictwa, technik administracji. Jeśli chodzi o absolwentów szczególnie narażonych na bezrobocie wyróżniają się następujące kierunki: sprzedawcy, fryzjerzy, malarze-tapeciarze, cukiernicy, piekarze, kucharze oraz murarze (na poziomie ZSZ) oraz technik handlowiec, technik ekonomista, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik hotelarstwa i technik agrobiznesu (szkoły średnie). Autorzy opracowania wskazują również na stosunkowo korzystniejszą sytuacją absolwentów szkół wyższych na rynku pracy¹⁹⁸. Odnosząc te dane do oferty kształcenia w OF PN2020 można zauważyć, że spośród zawodów zagrożonych bezrobociem pojawiają się w niej jedynie technik ekonomista i technik agrobiznesu. Oznacza to, że kompetencje absolwentów szkół OF PN2020 mogą być poszukiwane na wojewódzkim rynku pracy.

Z kolei na poziomie krajowym trzy najbardziej deficytowe zawody to operator edytorów tekstów, pracownik agencji pracy tymczasowej oraz klasyfikator grzybów, a więc zawody, których odniesienie do konkretnych kierunków kształcenia zawodowego nie jest możliwe. Najniższy wskaźnik deficytu odnotowano natomiast dla zawodów: filolog (filologia polska), technik agrobiznesu oraz matematyk, spośród których drugi znajduje się w ofercie kształcenia szkół z terenu OF PN2020¹⁹⁹.

Ofertę kształcenia należy analizować w perspektywie kilku lat, kiedy to obecni uczniowie zakończą edukację. Dlatego też warto jest odnieść ofertę kształcenia do branż inteligentnych specjalizacji województwa opolskiego zidentyfikowanych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do 2020 roku. Można zauważyć, że oferta kształcenia na terenie OF PN2020 szczególnie dobrze spełnia wymagania rolno-spożywczego obszaru rozwoju. W związku z tym w przyszłości wskazane byłoby rozwinięcie edukacji kadr dla obszarów: chemicznego oraz paliwowo-energetycznego.

¹⁹⁶ Zagadnienie to zostało szerzej omówione w podrozdziale 9.9

¹⁹⁷ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie opolskim w I półroczu 2014 roku

¹⁹⁸ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie opolskim w 2013. Część prognostyczna.

Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2014

¹⁹⁹ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w I półroczu 2014 roku

Tabela 91. Oferta kształcenia na terenie OF PN2020 w odniesieniu do inteligentnych specjalizacji Województwa Opolskiego

kluczowe i potencjalnie kluczowe obszary rozwoju	oferta kształcenia OF PN2020
chemiczny	PWSZ - kosmetologia (specjalność chemia i technologia kosmetyków)
budowlany wraz z przemysłem mineralnym i usługami budowlanymi	technik budownictwa PWSZ - architektura
maszynowy i elektromaszynowy	mechanik monter maszyn i urządzeń technik elektryk technik mechanik
paliwowo-energetyczny	-
rolno-spożywczy	mechanik-operator pojazdów maszyn rolniczych technik agrobiznesu technik mechanizacji rolnictwa technik rolnik technik technologii żywności technik weterynarii
drzewno-papierniczy	stolarz technik technologii drewna
metalowy i metalurgiczny	operator obróbki skrawaniem ślusarz
usługi medyczne i rehabilitacyjne	technik farmaceutyczny asystentka stomatologiczna opiekun osoby starszej opiekun w domu pomocy społecznej PWSZ – dietetyka, pielęgniarstwo, zdrowie publiczne
usługi turystyczne	technik turystyki wiejskiej technik żywienia i usług gastronomicznych technik eksploatacji portów i terminali PWSZ – architektura (specjalność konserwacja i ochrona zabytków)
transport i logistyka	mechanik pojazdów samochodowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020

W ramach opracowywania niniejszej diagnozy zostały zrealizowane indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami szkolnictwa. Rozmówcy podkreślali, że szkoły prowadzą liczne działania zmierzające do dostosowania oferty do potrzeb rynku pracy. Jednocześnie zauważali, że sytuacja w tym zakresie nie jest jeszcze do końca zadowalająca. Byli też zdania, że oferta edukacyjna nie musi być tak szeroka jak obecnie, powinna jednak w większym stopniu kłaść nacisk na umiejętności praktyczne absolwentów. Postulowali zapewnienie młodzieży rzetelnego doradztwa zawodowego już na poziomie gimnazjum, co mogłoby pomóc młodym ludziom w wyborze takich kierunków kształcenia, które zwiększają szanse na zatrudnienie.

Na stopień dopasowania kompetencji absolwentów do potrzeb pracodawców wpływa również infrastruktura i sprzęt jakim dysponują szkoły. Respondenci zauważali konieczność inwestycji w wyposażenie placówek.

Z drugiej strony przedstawiciele szkół zauważali, że niektóre placówki wykorzystują fundusze zewnętrzne, głównie środki Unii Europejskiej, dzięki którym zapewniają uczniom kursy dodatkowe, np. obsługi wózków widłowych, czy kursy prawa jazdy. Z pewnością takie działania zwiększają szanse absolwentów na rynku pracy.

Współpraca szkół ponadgimnazjalnych z pracodawcami jest zjawiskiem powszechnym, jednak często ogranicza się do obowiązkowych praktyk zawodowych, które uczniowie odbywają w zakładach pracy. Z drugiej strony niektórzy respondenci mówili również o takich formach współpracy jak: organizacja spotkań uczniów z pracodawcami, dofinansowywanie wyposażenia pracowni, organizacja wizyt studyjnych w zakładach pracy, czy organizowanie przez szkołę zajęć zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez pracodawców. Przedstawiciele szkół zauważali korzyści z takiej współpracy: możliwość zapewnienia praktyki w naturalnym środowisku pracy, wsparcie finansowe i wzmacnianie bazy dydaktycznej szkół. Jako główny problem wskazywali natomiast brak znajomości specyfiki szkolnictwa zawodowego przez pracodawców, a w konsekwencji niedopasowanie organizacji praktyk do aktualnych programów. Podkreślali też, że pracodawcy chętnie podejmują współpracę ze szkołami, ale oczekują, że to szkoła zwróci się do nich z propozycją. W przypadku części szkół z terenów OF PN2020 problemem jest brak zakładów pracy odpowiadających ofercie edukacyjnej.

Przedstawiciele szkół wskazywali na potrzebę stworzenia regionalnej platformy współpracy pomiędzy szkołami i pracodawcami. Podkreślali, że jej organizacją i implementacją powinna zająć się instytucja nadrzędna lub zewnętrzna w stosunku do szkół z regionu. Ważne, by projekt ten miał charakter systemowy, co przyczyniłoby się do zaangażowania pracodawców. Wśród proponowanych form działania platformy znalazły się cykliczne spotkania, a także wymiana informacji dotyczących praktyk za pośrednictwem strony internetowej.

9.9. Analiza możliwości przemodelowania programów edukacyjnych realizowanych przez szkolnictwo zawodowe

Placówki reprezentowane przez osoby biorące udział w wywiadach były z zasady otwarte na wprowadzenie zmian w swojej ofercie. Z reguły jednak oczekiwały, że inicjatywa współpracy w tym zakresie wyjdzie ze strony pracodawców (lub innych podmiotów takich jak urzędy pracy lub izby rzemieślnicze).

Co ważne, szkoły korzystają z różnorodnych mechanizmów pozwalających na monitorowanie zmian potrzeb lokalnych i regionalnego rynku pracy (współpraca z powiatowymi urzędami pracy, rozmowy z pracodawcami, wykorzystywanie opracowań i analiz przygotowanych przez różne instytucje).

Respondenci zauważali równocześnie, że pomimo, iż szkoły znają potrzeby lokalnego rynku pracy, możliwość zmian oferty edukacyjnej jest ograniczona przez konieczność realizowania tzw. podstawy programowej. W związku z tym dopasowywanie oferty może przybierać jedynie formę otwierania lub zamykania określonych kierunków kształcenia.

Respondentom trudno było wskazać ewentualne kierunki kształcenia czy specjalizacje szczególnie ważne z punktu widzenia rozwoju OF PN2020. Wśród wymienianych branż pojawiały się obsługa ruchu turystycznego i wszelkie zawody związane z turystyką i rekreacją. Za przyszłościowe zostały uznane również zawody okołomedyczne i opiekuńcze, a także (w związku ze specyfiką regionu) kierunki rolnicze. Do innych przyszłościowych kierunków kształcenia zawodowego należą: elektromonter, technik klimatyzacji, a także specjaliści w takich dziedzinach jak: informatyka, gastronomia, turystyka, hotelarstwo oraz rolnictwo. Osoby biorące udział w badaniu były również zdania, że powinno się rozwijać te

kierunki kształcenia, w których szkoły posiadają już dobrze wyposażone pracownie (m. in. mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, ślusarz).

9.10. Analiza ścieżek edukacyjnych i zawodowych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych

Wraz z wejściem w życie *Ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym* szkoły wyższe mają obowiązek badania losów swoich absolwentów. Prowadzenie tego typu badań przez inne typy szkół może być korzystne zarówno dla uczniów jak i dla rozwoju gospodarczego regionu, jednak nie jest jeszcze zjawiskiem powszechnym. Źródłem danych mogą być tutaj jednak badania reprezentatywne na poziomie wojewódzkim. W latach 2011-2012 Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy zrealizowało drugą już edycję badania losów absolwentów szkół wyższych oraz zawodowych (zasadniczych i techników)²⁰⁰. Badanie to zostało zrealizowane na próbie warstwowo-losowej, obejmującej między innymi obszar OF PN2020.

Do istotnych wniosków odnoszących się do absolwentów szkół ponadgimnazjalnych należy to, że po pół roku po ukończeniu szkoły 60,1% z nich kontynuuje naukę (69,7% wśród absolwentów techników oraz 50% ZSZ). Zatrudnienie znalazło 38,1% badanych (przy czym odsetek ten wynosi 28% w przypadku absolwentów techników oraz 48,2% w przypadku absolwentów ZSZ). W powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 19,8% osób (odpowiednio 12,6% oraz 27,6%), zaś niezatrudnieni i niezarejestrowani w powiatowych urzędach pracy stanowili 30,1% (44,9% i 13,9%).

Tabela 92. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów – szkoły ponadgimnazjalne (%)²⁰¹

odpowiedź	szkoły ponadgimnazjalne razem			technika			zasadnicze szkoły zawodowe		
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
zarejestrowani w urzędzie pracy jako bezrobotni	20,0	28,4	11,7	12,6	17,3	7,6	27,6	40,8	15,6
realizujący staż	2,2	3,6	0,9	2,9	4,5	1,2	1,5	2,5	0,6
pracujący w gospodarstwie rolnym	3,3	1,5	5,0	4,0	1,1	7,0	2,4	1,9	2,9
niezatrudnieni i niezarejestrowani w urzędzie pracy	30,1	32,0	28,2	44,9	45,8	43,9	13,9	15,9	12,1
zatrudnieni	38,1	27,2	48,7	28,0	21,8	34,5	48,2	33,1	61,8
prowadzący własną firmę	0,6	0,0	1,2	0,9	0,0	1,8	0,3	0,0	0,6

²⁰⁰ Wraz z wejściem w życie *Ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym* szkoły wyższe mają obowiązek badania losów swoich absolwentów.

²⁰¹ Wyniki badań noszą znamiona reprezentatywności dla populacji absolwentów techników, zasadniczych szkół zawodowych z terenu województwa opolskiego.

odpowiedź	szkoły ponadgimnazjalne razem			technika			zasadnicze szkoły zawodowe		
	ogółem	kobiety	męż- czyźni	ogółem	kobiety	męż- czyźni	ogółem	kobiety	męż- czyźni
żadne z powyższych	5,8	7,2	4,4	6,9	9,5	4,1	6,1	5,7	6,4
ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego w ramach projektu Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II. Raport z II fali badania

W grupie osób kontynuujących naukę absolwenci technikum najczęściej wybierali wyższe studia zawodowe (72,1%), znacznie rzadziej szkołę policealną (16%) lub wyższe studia magisterskie (11,9%). Po ZSZ edukacja kontynuowana była w największej grupie przypadków w liceum uzupełniającym (64,8%), rzadziej w technikum uzupełniającym (32,1%)²⁰².

Tabela 93. Typ szkoły, w której kontynuowana jest nauka – technika (%)²⁰³

odpowiedź	ogółem	kobiety	mężczyźni
	n=205	n=111	n=94
wyższe studia zawodowe	72,1	66,9	78,7
wyższe studia magisterskie	11,9	14,7	8,3
szkoła policealna	16,0	18,4	13,0
ogółem	100	100	100

Źródło: Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego w ramach projektu Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II. Raport z II fali badania

Tabela 94. Typ szkoły, w której kontynuowana jest nauka – zasadnicze szkoły zawodowe (%)²⁰⁴

odpowiedź	ogółem	kobiety	mężczyźni
	n=165	n=77	n=88
liceum uzupełniające	64,8	88,3	44,3
technikum uzupełniające	32,1	9,1	52,3
inny	3,0	2,6	3,4
ogółem	100	100	100

Źródło: Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego w ramach projektu Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II Raport z II fali badania

²⁰² Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego w ramach projektu Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II. Raport z II fali badania.

²⁰³ Wyniki badań noszą znamiona reprezentatywności dla populacji absolwentów techników, zasadniczych szkół zawodowych z terenu województwa opolskiego.

²⁰⁴ Wyniki badań noszą znamiona reprezentatywności dla populacji absolwentów techników, zasadniczych szkół zawodowych z terenu województwa opolskiego.

W grupie absolwentów szkół wyższych zatrudnionych zostało 48,5% respondentów. Zarejestrowanych w urzędzie pracy było 19,3%, zaś 17,3% pozostawało bez zatrudnienia, lecz nie miało statusu zarejestrowanego bezrobotnego.

Tabela 95. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów (%)²⁰⁵

odpowiedź	ogółem	kobiety	mężczyźni
	n=715	n=536	n=179
zarejestrowani w urzędzie pracy jako bezrobotni	19,3	20,1	16,8
realizujący staż	5,2	5,8	3,4
pracujący w gospodarstwie rolnym	0,1	0,2	0,0
niezatrudnieni i niezarejestrowani w urzędzie pracy	17,3	17,0	18,4
zatrudnieni	48,5	47,2	52,5
prowadzący własną firmę	2,5	1,9	4,5
żadne z powyższych	7,0	7,8	4,5
ogółem	100,0	100,0	100,0

Źródło: Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego w ramach projektu Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II. Raport z II fali badania

Jeśli chodzi o absolwentów szkół wyższych, to działająca na terenie OF PN2020 Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie przeprowadziła ostatnią edycję badań losów absolwentów wśród absolwentów rocznika 2012/2013. Wśród 771 respondentów aż 60,7% podejmowało zatrudnienie już w czasie studiów (w przypadku 22,4% praca była związana z kierunkiem studiów). Najbardziej aktywni byli studenci kierunków Pielęgniarstwo (w czasie studiów pracowało 84% z nich) oraz Dietetyka (73%).

Respondentów zapytano również o plany i cele zawodowe – 71% z nich miało zamiar kontynuować naukę na studiach magisterskich. Jako miejsce nauki najczęściej wskazywali Wrocław (39,9%) lub Opole (26,9%). Aż 78% badanych studentów chciałoby w przyszłości pracować w wyuczonym zawodzie²⁰⁶.

9.11. Uwarunkowania międzynarodowe rynku pracy – migracje, obecne i potencjalne obszary współpracy (Mapa mobilności zawodowej mieszkańców)

Przygraniczne położenie bez wątpienia jest istotnym czynnikiem kształtującym sytuację na rynku pracy OF PN2020. Z jednej strony umożliwia nawiązywanie współpracy gospodarczej, z drugiej natomiast może powodować odpływ siły roboczej.

OF PN2020, podobnie jak całe województwo opolskie, narażony jest na negatywne skutki zjawisk związanych ze zmniejszaniem się liczby ludności, między innymi na skutek nasilonych migracji. Jak wynika z danych uzyskanych podczas Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku, to właśnie województwo opolskie charakteryzuje się

²⁰⁵ Wyniki badań noszą znamiona reprezentatywności dla populacji absolwentów techników, zasadniczych szkół zawodowych z terenu województwa opolskiego.

²⁰⁶ Badanie losów zawodowych absolwentów 2012/2013 PWSZ w Nysie Raport z badania. Raport dostępny online: [//www.pwsz.nysa.pl/sitecontent/bk/informatorium/Badanie_losow_absolwentow_2012-2013.pdf](http://www.pwsz.nysa.pl/sitecontent/bk/informatorium/Badanie_losow_absolwentow_2012-2013.pdf)

największym odpływem ludności za granicę (liczba emigrantów przypadających na 1000 mieszkańców województwa była największa w Polsce – 106 osób). Osoby te wyjeżdżały przede wszystkim do Niemiec (40,6%), a w dalszej kolejności do Wielkiej Brytanii (7,3%), Holandii (6,2%), Irlandii (2,5%) i innych krajów. Najczęściej wymienianym powodem emigracji była praca (73,7%)²⁰⁷.

Migracje zagraniczne miały istotny wpływ na zmniejszanie się liczby ludności OF PN2020, w latach 2005-2013 łącznie wyemigrowało aż 5006 osób²⁰⁸. Przy powrocie 1441 emigrantów spowodowało to ujemny bilans migracji (3565 osób). Warto zauważyć, że w 2013 roku wartość ujemnego bilansu była najwyższa od 2007 roku.

W całym analizowanym okresie spadek ludności spowodowany migracją był najmniejszy w powiecie głubczyckim.

Tabela 96. Saldo migracji zagranicznych (osoby)

jednostka terytorialna	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	-12 878	-36 134	-20 485	-14 865	-1 196	-2 114	-4 334	-6 617	-19 904
województwo opolskie	-2 552	-3 961	-3 317	-2 896	-1 107	-1 122	-1 594	-1 736	-2 439
powiat nyski	-127	-469	-214	-208	-18	-49	-90	-96	-212
powiat prudnicki	-181	-305	-378	-182	-123	-76	-130	-71	-176
powiat głubczycki	-56	-79	-67	-66	-17	-14	-42	-30	-89
powiaty OF PN2020 łącznie	-364	-853	-659	-456	-158	-139	-262	-197	-477

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Patrząc na migracje z punktu widzenia rynku pracy, należy zwrócić szczególną uwagę na wiek wyjeżdżających i powracających osób. Poniższa tabela prezentuje dane o osobach zameldowanych (przyjeżdżających z zagranicy) oraz wymeldowanych (wyjeżdżających za granicę). Można więc zauważyć, że we wszystkich powiatach najbardziej mobilne są osoby w wieku produkcyjnym. Ich przewaga jest szczególnie widoczna w grupie osób wyjeżdżających.

²⁰⁷ Poziom życia mieszkańców w województwie opolskim, sytuacja rodzin, pomoc bezrobotnym i osobom wykluczonym, niwelowanie skutków dysfunkcji społecznych, Obserwatorium Integracji Społecznej, Opole, 2012 r.

²⁰⁸ Warto jednak podkreślić, że większy ubytek liczby ludności spowodowany był migracjami krajowymi, opisanymi w rozdziale 12.1

Tabela 97. Zameldowania z zagranicy i wymeldowania za granicę w podziale na grupy wieku

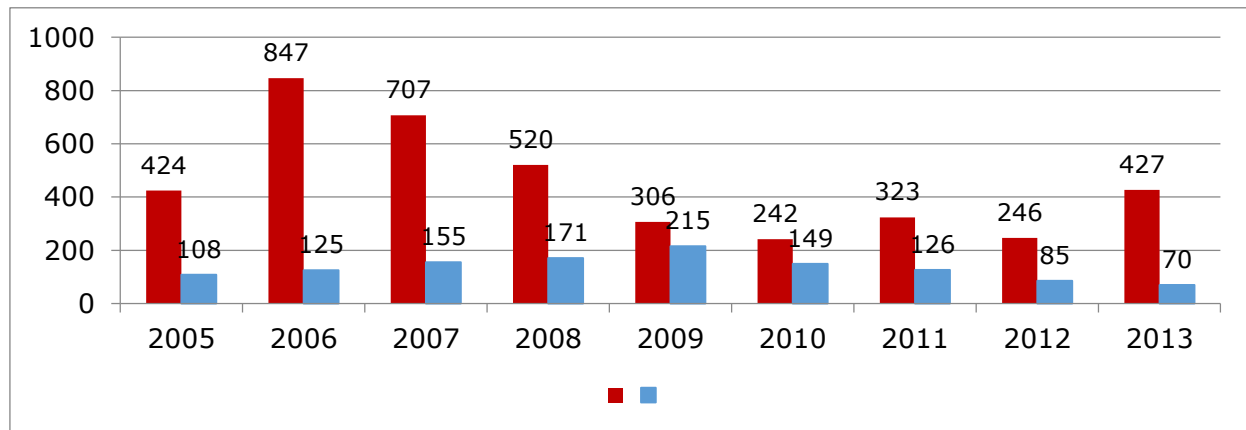
		powiat nyski		powiat prudnicki		powiat głubczycki		powiaty OF PN2020 łącznie	
		zameldowania	wymeldowania	zameldowania	wymeldowania	zameldowania	wymeldowania	zameldowania	wymeldowania
wiek przedprodukcyjny	2005	9	19	7	11	2	11	18	41
	2006	3	63	3	43	4	14	10	120
	2007	4	42	6	42	3	14	13	98
	2008	8	55	5	25	2	10	15	90
	2009	9	35	9	32	1	4	19	71
	2010	6	19	8	21	5	4	19	44
	2011	5	34	5	22	5	12	15	68
	2012	17	36	6	18	3	8	26	62
wiek produkcyjny	2005	41	152	52	213	15	59	108	424
	2006	60	464	46	295	19	88	125	847
	2007	94	265	39	367	22	75	155	707
	2008	93	237	55	202	23	81	171	520
	2009	111	103	71	159	33	44	215	306
	2010	74	106	54	106	21	30	149	242
	2011	69	126	40	143	17	54	126	323
	2012	47	122	29	88	9	36	85	246
wiek poprodukcyjny	2005	0	6	7	23	2	5	9	34
	2006	3	8	3	19	2	2	8	29
	2007	5	10	4	18	1	4	10	32
	2008	3	20	7	22	3	3	13	45
	2009	7	7	0	12	2	5	9	24
	2010	5	9	0	11	1	7	6	27
	2011	5	9	4	14	4	2	13	25
	2012	2	4	4	4	4	2	10	10
2013	2	15	2	8	1	5	5	28	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza łącznej liczby zameldowanych i wymeldowanych w wieku produkcyjnym pokazuje, że zmiany w wartościach obu zmiennych zasadniczo nie są ze sobą powiązane. Oznacza to, że kierunki ruchu migracyjnego mają odmienne uwarunkowania. Innymi słowy czynniki zwiększające emigrację (związane z gospodarką, demografią czy przyczynami osobistymi) nie zmniejszają wcale imigracji i odwrotnie.

Wykres 38. Zameldowania z zagranicy i wymeldowania za granicę na obszarze powiatów OF PN2020 (osoby w wieku produkcyjnym)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

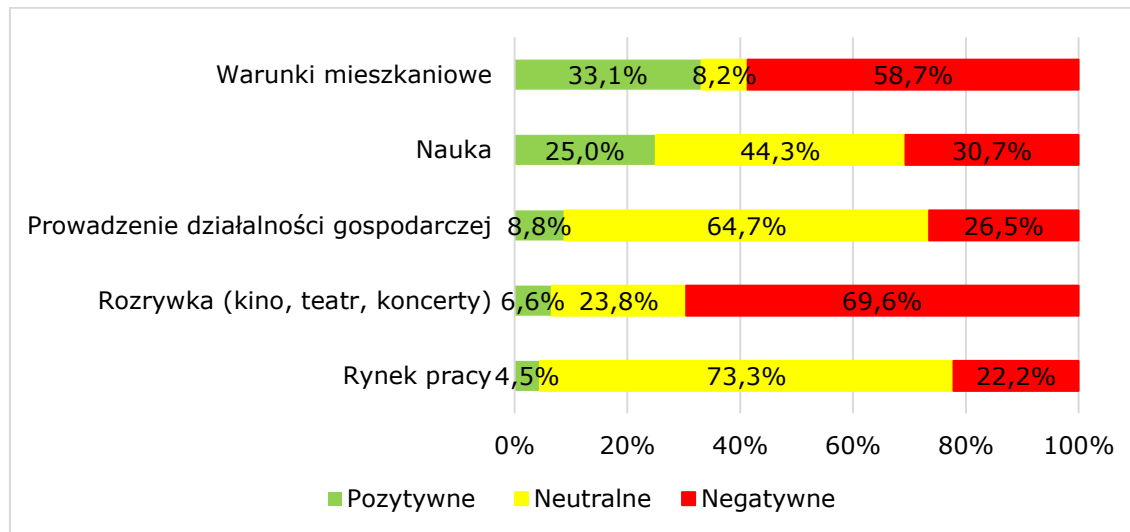
Jeśli chodzi o kwestie związane z międzynarodową współpracą gospodarczą, to zarówno jej dotychczasowy przebieg jak i przewidywane kierunki przyszłego rozwoju związane są z unikalnym dziedzictwem kulturowym regionu pogranicza. Bardzo ważna jest więc przynależność Partnerów OF PN2020 do Euroregionów Silesia oraz Pradziad, które zostały szerzej omówione w rozdziale poświęconym turystyce.

9.12. Wyniki badania społecznego – opinie mieszkańców dotyczące rynku pracy

Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym oceniali różne aspekty życia w gminie, między innymi związane z rynkiem pracy. *Rynek pracy* był najniżej ocenianym aspektem, odsetek odpowiedzi pozytywnych (4 i 5 łącznie) wynosił tylko 4,51%. W przypadku *Prowadzenia działalności gospodarczej* było tylko nieznacznie lepiej – odsetek ten był równy 8,84%.

Z drugiej strony jednak odsetki odpowiedzi negatywnych w stosunku do tych dwóch aspektów życia w mieście również były niskie. Oznacza to, że najczęstsza była postawa neutralna (odpowiedź 3 w przypadku *Rynku pracy* wybrało 73,28% respondentów, jeśli zaś chodzi o *Prowadzenie działalności gospodarczej* – 64,66%).

Wykres 39. Ocena atrakcyjności gmin w poszczególnych aspektach (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą ocenę, a 5 najwyższą; oceny 1 i 2 – negatywne, 3 – neutralna, 4 i 5 – pozytywne)

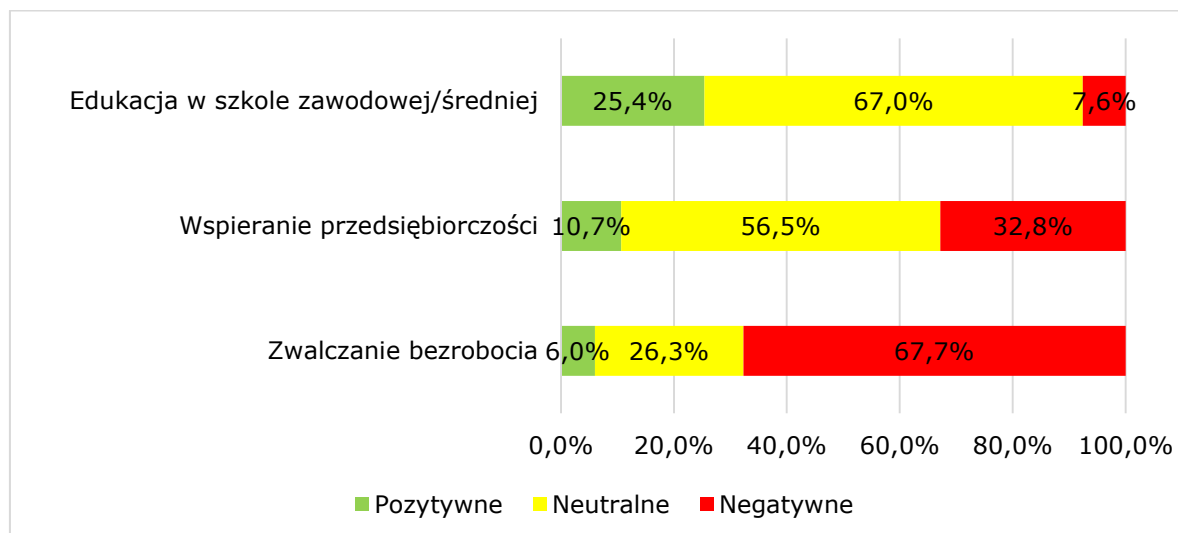

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Warto również zwrócić uwagę na to, że *Zwalczanie bezrobocia* było najgorzej ocenianą sferą usług publicznych, aż 67,7% respondentów oceniło je negatywnie, a tylko 6% pozytywnie. Również odsetki ocen pozytywnych odnośnie do *Wspierania przedsiębiorczości* oraz *Edukacji w szkole zawodowej/średniej* były niskie (odpowiednio 10,7% oraz 25,4%).

Podsumowanie ocen poszczególnych sfer usług publicznych związanych z rynkiem pracy znajduje się na poniższym wykresie.

Wykres 40. Ocena funkcjonowania dziedzin/usług publicznych na terenie gmin (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą ocenę, a 5 najwyższą; oceny 1 i 2 – negatywne, 3 – neutralna, 4 i 5 – pozytywne)

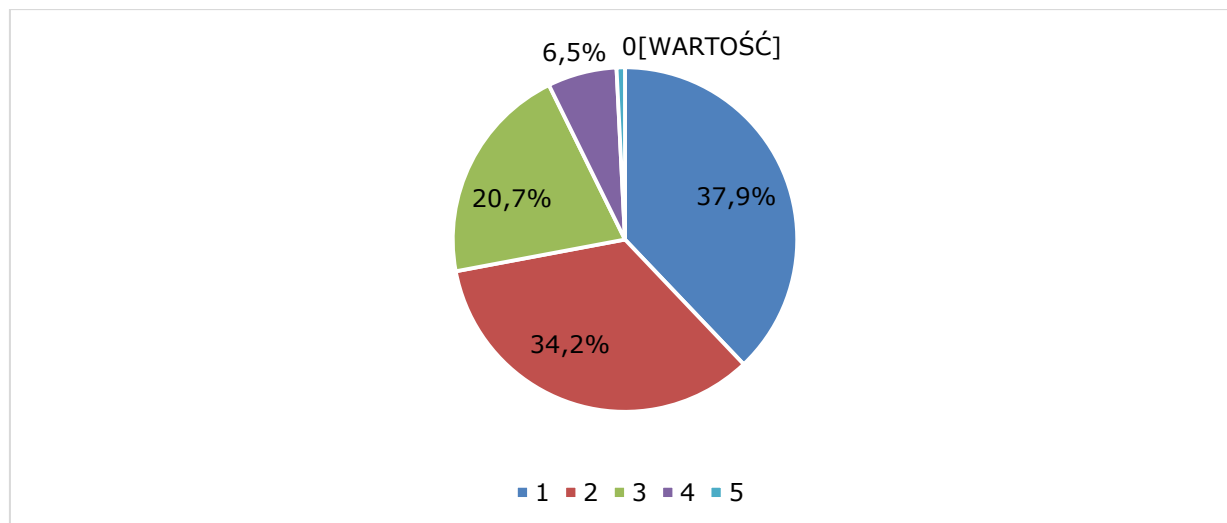

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Znalezienie pracy na terenie gmin OF PN2020 zostało ocenione przez osoby biorące udział w badaniu jako silnie problematyczne. Na skali od 1 do 5 (1 – bardzo trudne, 5 – bardzo łatwe) oceny 1 i 2 wybrało aż 72,1% ankietowanych. Tylko 0,8% ankietowanych było zdania, że znalezienie pracy jest bardzo łatwe.

Na tle pozostałych gmin wyróżniają się pozytywnie Branice, gdzie odnotowano aż 75% wszystkich ocen 5.

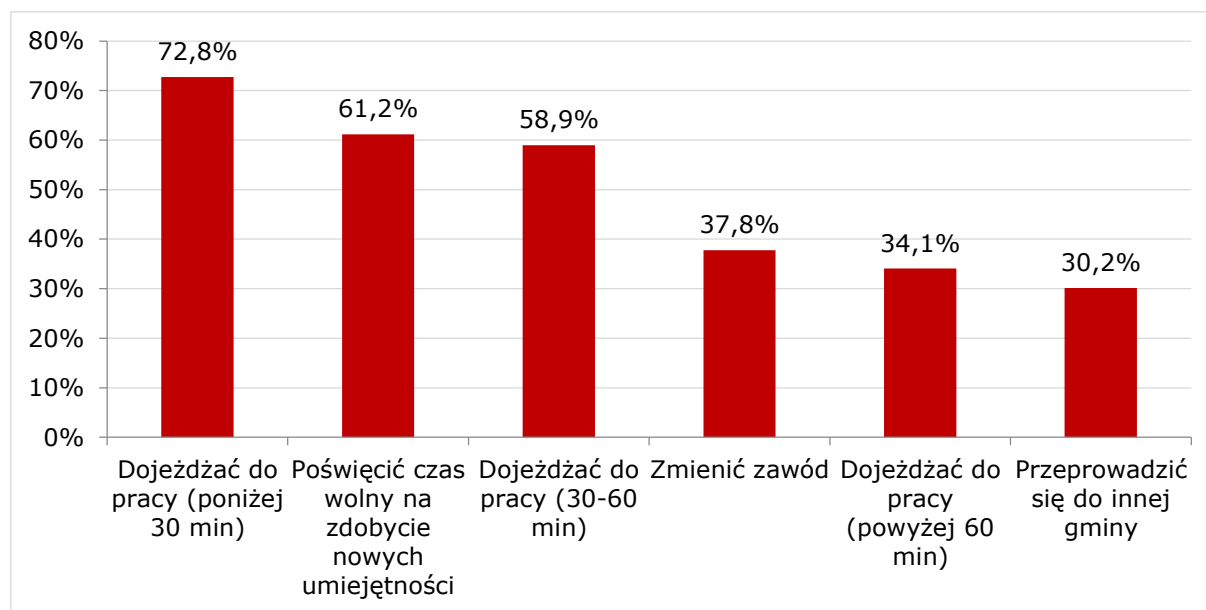
Wykres 41. Ocena łatwości znalezienia pracy na terenie gminy zamieszkania respondentów (1 – bardzo trudne, 5 – bardzo łatwe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Biorąc pod uwagę czas dojazdu, w celu zdobycia dobrej posady, respondenci badania byłiby w stanie poświęcić w większości przypadków do 30 minut (blisko 73% wskazań dla odpowiedzi zdecydowanie tak oraz raczej tak), zaś nieco rzadziej 30-60 minut (58,9%). Aż 61,2% wskazało również, że w tym celu byłiby w stanie poświęcić swój wolny czas na zdobycie nowych, potrzebnych w pracy umiejętności. Takie warianty odpowiedzi, jak zmiana zawodu czy ponad godzinny dojazd, uzyskały zdecydowanie niższe udziały wskazań.

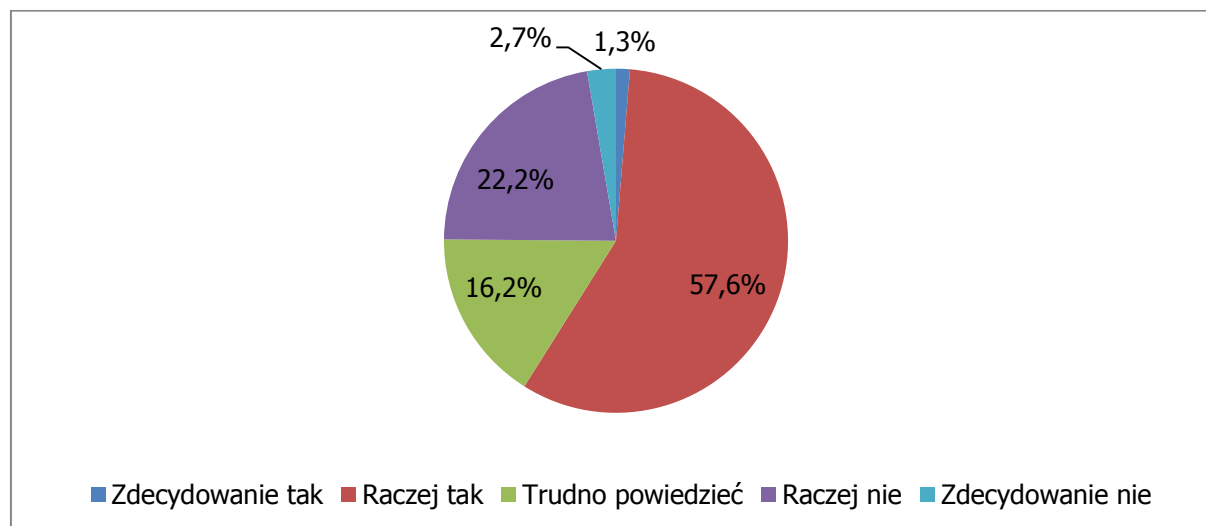
Wykres 42. Działania, które respondenci byłiby skłonni podjąć w celu znalezienia dobrej pracy (suma wskazań dla odpowiedzi zdecydowanie tak oraz raczej tak)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Warto również zwrócić uwagę na perspektywę ważnej grupy mieszkańców, jaką są przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie poszczególnych gmin. Ponad połowa z nich uważa, że zasoby ludzkie gminy/miasta raczej odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy (57,7%). Co piąty respondent wskazał, że potrzeby te raczej nie są zaspokajane (22,2%).

Wykres 43. Opinie przedsiębiorców dotyczące zgodności zasobów ludzkich miasta/gminy z potrzebami lokalnego rynku pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Patrząc na to zagadnienie w ujęciu terytorialnym, można zauważyć, że spośród powiatów najkorzystniej wypada powiat prudnicki, jednakże zróżnicowanie jest tu niewielkie. Na tle gmin pozytywnie wyróżniają się: Otmuchów, Nysa oraz Lubrza. Negatywnie zasoby ludzkie gminy ocenili respondenci z Paczkowa oraz Skoroszyc.

Tabela 98. Opinie przedsiębiorców dotyczące zgodności zasobów ludzkich miasta/gminy z potrzebami lokalnego rynku pracy

jednostka terytorialna	tak	nie	nie wiem
Grodków	64%	16%	20%
powiat nyski	71%	22%	7%
Głucholazy	43%	33%	24%
Korfantów	70%	18%	13%
Łambinowice	68%	19%	13%
Nysa	95%	5%	0%
Otmuchów	100%	0%	0%
Paczków	31%	69%	0%
Skoroszyce	27%	67%	6%
powiat prudnicki	88%	10%	2%
Biała	42%	21%	38%
Lubrza	90%	4%	6%
Prudnik	17%	35%	48%
powiat głubczycki	69%	16%	16%
Branice	9%	42%	49%
Głubczyce	62%	26%	13%
Kietrz	53%	21%	26%
OF PN2020 średnio	59%	25%	17%

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

9.13. Podsumowanie i wnioski

Podsumowanie

W latach 2004-2013 łączna liczebność ludności aktywnej zawodowo we wszystkich trzech powiatach OF PN2020 spadła o 16%, obecna wartość wskaźnika liczby pracujących na 1000 mieszkańców jest niższa od wartości wojewódzkich oraz krajowych.

Od 2009 roku następuje coroczny, nieznaczny wzrost poziomu stopy bezrobocia, co jest związane z sytuacją gospodarczą w kraju i na świecie. Znaczący odsetek osób bezrobotnych stanowią długotrwale pozostający bez pracy, co świadczy o strukturalnym charakterze bezrobocia. Skutkuje to również znaczącym odsetkiem bezrobotnych bez prawa do zasiłku. O strukturalnym charakterze bezrobocia świadczy również wysoki odsetek osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. Jeśli chodzi o grupy wieku to osoby powyżej 50 roku życia stanowią większy odsetek bezrobotnych niż osoby poniżej 25 roku życia. Co więcej ich liczba systematycznie wzrasta we wszystkich gminach.

Na terenie OF PN2020 działają liczne instytucje otoczenia biznesu, oferujące wsparcie funkcjonującym firmom oraz osobom planującym rozpoczęcie działalności gospodarczej. Rozwój ich działalności jest szansą na pełniejsze wykorzystanie potencjału OF PN2020 w przyszłości.

Zarówno liczba szkół dla dorosłych, jak i uczęszczających do nich uczniów/słuchaczy systematycznie spadają. Przedstawiciele szkół są otwarci na współpracę z pracodawcami,

między innymi w zakresie zmian programów edukacyjnych. Uważają też, że powinna powstać platforma usprawniająca organizację wspólnych przedsięwzięć.

Począwszy od 2009 roku następuje pogłębianie się negatywnego wpływu migracji zagranicznych na liczbę ludności, przy czym najbardziej mobilne są osoby w wieku produkcyjnym.

Badania społeczne pokazują, że mieszkańcy nie są zadowoleni z sytuacji na lokalnym rynku pracy i uważają, że znalezienie pracy w ich gminie jest trudne. Jednocześnie poziom ich mobilności zawodowej jest dość wysoki (zarówno w wymiarze gotowości dojeżdżania do miejsca pracy, jak i przekwalifikowania się). Jest to potencjał, o który oparte mogą zostać działania na rzecz zmniejszenia problemu bezrobocia. Z kolei biorący udział w badaniu przedsiębiorcy doceniają znaczenie zasobów ludzkich dla rozwoju firmy. Sytuację na lokalnym rynku pracy pod tym względem oceniają w większości pozytywnie.

Wnioski

- Ze względu na strukturalny charakter bezrobocia wskazane jest poszerzenie oferty kształcenia dorosłych dopasowanego do uwarunkowań rynku pracy.
- Jednym z obszarów współpracy w ramach OF PN2020 powinno być wsparcie osób z najstarszej kategorii wiekowej w zdobyciu lub utrzymaniu zatrudnienia. Równocześnie potrzebne jest jednak także podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz najmłodszych bezrobotnych, gdyż długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia osób młodych może przynieść negatywne konsekwencje społeczne,
- Rozwój działalności Instytucji Otoczenia Biznesu jest szansą na pełniejsze wykorzystanie potencjału OF PN2020 w przyszłości. Szczególnie wskazane jest nawiązywanie współpracy pomiędzy Partnerami oraz IOB w celu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców OF PN2020. Optymalnym byłoby, aby poszczególne gminy działały w tym zakresie wspólnie, tak aby możliwe było realizowanie działań o większym zasięgu terytorialnym.
- Dla usprawnienia współpracy szkół z przedsiębiorcami rekomendowane jest stworzenie platformy współpracy obejmującej swoim zasięgiem cały OF PN2020. Przedsięwzięcie to powinno być koordynowane przez wyznaczony do tego podmiot publiczny reprezentujący wszystkich Partnerów.
- Gminy OF PN2020 powinny podejmować wspólne inicjatywy na rzecz przeciwdziałania odpływowi kapitału ludzkiego poprzez tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców.

10. Potencjał Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020

10.1. Układ przestrzenny i stan zagospodarowania

OF PN2020 zajmuje powierzchnię 230 363 ha, z czego 77,8% stanowią użytki rolne. Największe gminy OF PN2020 to: Grodków (12,4%), Nysa (9,4%) i Głubczyce (12,8%) – czyli gminy miejsko-wiejskie, najmniejsze zaś to: Paczków (3,5%, gmina miejsko-wiejska) oraz Lubrza (3,6%, gmina wiejska). Udział użytków rolnych w całkowitej powierzchni gmin wahał się pomiędzy 68,4% (Nysa) do 91,1% (Branice), ta ostatnia jednostka to jedna z gmin wiejskich Partnerstwa Nyskiego 2020. W połowie jednostek udział użytków rolnych był mniejszy niż średnio na całym obszarze. Natomiast w 6 gminach udział użytków rolnych przekroczył 80%: Paczków (84,2%), Skoroszyce (88,6%), Lubrza (82,9%), Branice (91,1%), Głubczyce (81%) oraz Kietrz (89,9%). Duży udział użytków rolnych w gminach Skoroszyce, Lubrza i Branice nie jest zaskoczeniem – są to gminy wiejskie, ale blisko 90% udziału użytków rolnych w przypadku Kietrza jest nietypowe jak na ośrodek miejski.

Powiat głubczycki, prudnicki, nyski i gmina Grodków mają wyraźnie wiejski charakter. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Geografii, przekazanymi przez odpowiednie starostwa powiatowe użytki rolne stanowią tu główną formę użytkowania terenu. Drugą formą pokrycia terenu są lasy. Grunty leśne stanowią mniej niż 1/6 całkowitej powierzchni. Najwyższą lesistością charakteryzuje się gmina Grodków (15,7%), stosunkowo wysoka powiat nyski (13,8%) i prudnicki (12,6%).

Tereny rolnicze i leśne to najważniejsze formy użytkowania na badanym obszarze. Z innych form wymienić można tereny drogowe, które stanowią nie więcej niż 3% całkowitej powierzchni, oraz tereny mieszkaniowe. W powiecie prudnickim oraz głubczyckim i gminie Grodków te drugie obejmują nie więcej niż 1% powierzchni, a w powiecie nyskim odsetek ten wynosi 1,2%.

Tabela 99. Struktura użytkowania gruntów OF PN2020

	użytki rolne	grunty leśne	tereny mieszkaniowe	tereny przemysłowe	drogi	tereny kolejowe
Grodków	77,9	15,7	0,9	0,2	3,1	0,2
powiat głubczycki	69,1	7,1	0,8	0,8	3,4	0,4
powiat prudnicki	81,6	12,6	0,9	0,2	3,2	0,4
powiat nyski	73,3	13,8	1,2	0,4	3,2	0,5

Źródło: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Na prezentowanym obszarze tereny przemysłowe mają niewielkie znaczenie - w gminie Grodków i powiecie prudnickim obejmują po 0,2% powierzchni, w powiecie nyskim 0,4%, a w powiecie głubczyckim 0,8%. Tereny kolejowe obejmują nie więcej niż 0,5% powierzchni powiatów i gminy Grodków.

10.2. Planowanie przestrzenne

Jednym z wyznaczników stanu zagospodarowania przestrzennego jest pokrycie gmin miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Jest to dokument będący prawem miejscowym, ale jego uchwalenie nie jest obligatoryjne (poza sytuacjami wyjątkowymi opisanymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Każda gmina

OF PN2020 posiada miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zróżnicowany jest odsetek powierzchni objętej tymi planami. Cała powierzchnia gminy Grodków i Korfantów została nimi objęta. W pozostałych jednostkach OF PN2020 odsetek ten jest mniejszy – w gminie Łambinowice wyniósł 60%, w gminie Prudnik ponad 45%, a w gminie Skoroszyce ponad 31%. W pozostałych 9 jednostkach odsetek ten nie przekroczył wartości 25%. Sytuacja OF PN2020 pod tym względem jest optymistyczna – pokrycie planami zagospodarowania wynosi 34,2% a w całym województwie opolskim wyniosło 37,4% (stan na 2012 rok). Największą liczbę planów uchwalono do 2013 roku w gminach: Nysa (55), Głuchołazy (38) oraz Grodków (33). Pozostałe gminy uchwały nie więcej niż 20 takich dokumentów.

Tabela 100. Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i odsetek powierzchni gmin OF PN2020 nimi objętych, stan na 31 grudnia 2014 roku (%)

Gmina	Odsetek powierzchni gminy objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Grodków	100	33
Głuchołazy	5,7	38
Korfantów	100	2
Łambinowice	60	15
Nysa	15,1	55
Otmuchów	6,3	10
Paczków	8	11
Skoroszyce	31,8	12
Biała	22,4	13
Lubrza	19,5	7
Prudnik	45,4	14
Branice	0,1	10
Głubczyce	7,5	14
Kietrz	11,7	1
OF PN2020	34,2	223

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Polityka planowania przestrzennego realizowana jest poprzez uchwalanie wyżej wymienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Innym sposobem wpływania na kształt przestrzeni jest monitorowanie zmian w niej zachodzących oraz reagowanie na zaobserwowane zmiany i przeprowadzanie procesu rewitalizacji. Rewitalizacja to zespół działań zmierzających do przemian w zagospodarowaniu przestrzennym, wpływających na sferę społeczną, techniczną, ekonomiczną i gospodarczą. Jest wynikiem analizy obszaru pod kątem występowania zjawisk degradacji przestrzennej

i społecznej, a także gospodarczej. Prawidłowo przeprowadzony proces rewitalizacji powinien prowadzić do podniesienia jakości zabudowy i infrastruktury technicznej, rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru oraz poprawy warunków życia ludności, a tym samym do ożywienia wizerunku regionu.

Cele rewitalizacji mogą być również bardziej szczegółowe i obejmować:

- tworzenie nowych produktów turystycznych,
- wykorzystanie walorów turystycznych,
- zwrócenie uwagi na dziedzictwo kulturowe obszaru,
- wykorzystanie wartości historycznych zabudowy,
- stwarzanie warunków do rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- ożywienie sektora usług rekreacyjnych i turystycznych,
- dążenie do lepszego postrzegania obszaru przez mieszkańców, turystów i przedsiębiorców,
- podnoszenie wartości kulturowych obszaru,
- dążenie do ożywienia rynku pracy,
- podniesienie atrakcyjności osadniczej i turystycznej obszaru.

Obszary, które poddane są procesowi rewitalizacji, wcześniej podlegają dokładnej analizie pod kątem występowania na nich zjawisk wskazujących na konieczność przeprowadzenia przemian w zagospodarowaniu przestrzennym i innych działań o charakterze rewitalizacyjnym. Analiza ta obejmuje następujące kryteria:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- wysoką stopę długotrwałego bezrobocia,
- niekorzystne trendy demograficzne,
- niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania scholaryzacji,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska,
- niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- wysoką liczbę imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców,

- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego,
- niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Gminy Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020 we własnym zakresie przygotowują Lokalne Programy Rewitalizacji obszarów miejskich. Jest to dokument pełniący funkcję strategii rewitalizacji, a jego celem jest integracja różnych polityk miejskich odnoszących się do rewitalizowanej przestrzeni. Dzięki Lokalnym Programom Rewitalizacji możliwe jest pozyskiwanie środków z RPO na rewitalizowanie przestrzeni i infrastruktury miejskiej wraz z tkanką społeczną. Lokalne Programy Rewitalizacji opracowywane były na podstawie Narodowego Planu Rozwoju (w latach 2004-2006) oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (w latach 2007-2013). Dodatkowo na obszarach wiejskich prowadzone są inne działania, które też można zaliczyć do działań o charakterze rewitalizacyjnym. W OF PN2020 rewitalizacji podlegają przede wszystkim zabytkowe centra miast:

- otoczenie ratusza w Grodkowie,
- centrum miasta Głuchołazy
- obszar starego miasta w Nysie,
- obszar zabytkowy centrum miasta Otmuchowa,
- rynek miasta w Białej,
- obszar zabudowy zabytkowej starego miasta w Prudniku,
- centrum miasta Głubczyce,
- zabytkowe centrum Paczkowa.

W odniesieniu do powyższych obszarów celem działań rewitalizacyjnych jest przede wszystkim ożywienie tych terenów, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej. Jest to osiągnięte poprzez:

- zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym,
- ochronę historycznej wartości zabudowy,
- przywrócenie funkcji usługowych,
- polepszanie warunków życia ludności,
- lepsze wykorzystanie istniejącej zabudowy i dostosowanie tego wykorzystania do współczesnych potrzeb mieszkańców,
- usprawnianie ruchu kołowego oraz poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów,

- poprawę warunków mieszkaniowych.

Poza obszarami zabudowy zabytkowej, objętej ochroną konserwatorską oraz terenami centralnymi miast, rewitalizacja zachodzi również w innych dzielnicach – na terenach niezagospodarowanych, na terenach nowszej zabudowy mieszkaniowej oraz na terenach rekreacyjnych.

10.3. Charakterystyka budżetów

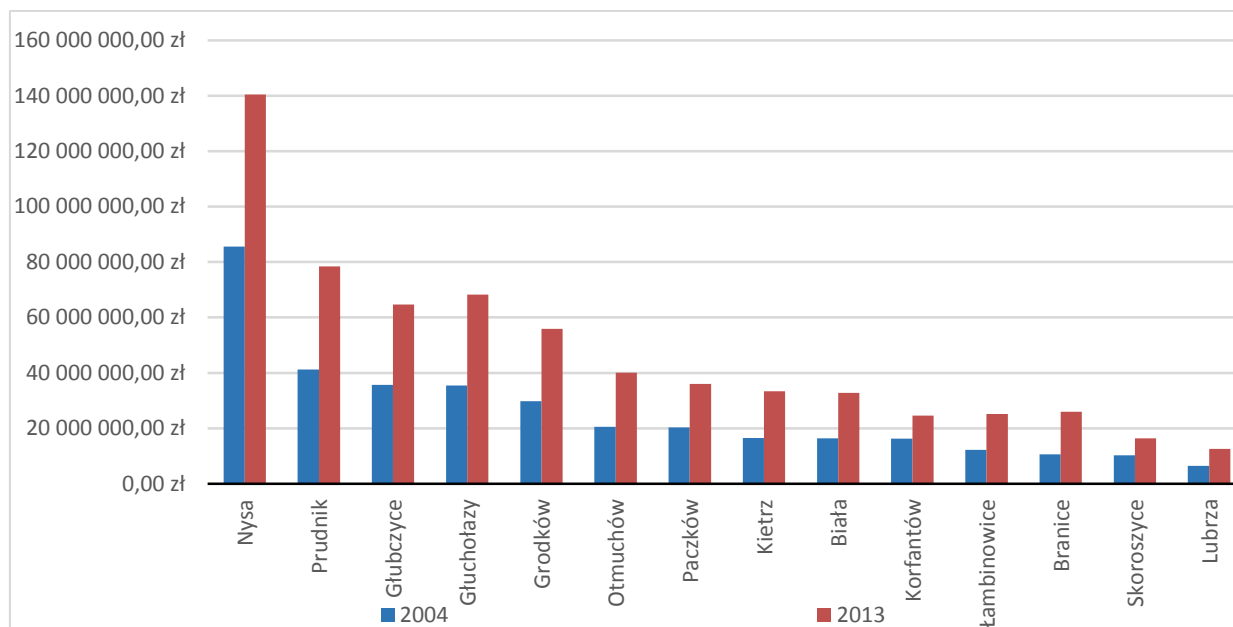
W okresie 2004-2013 dochody budżetów powiatów rosły bardzo wyraźnie. W powiecie nyskim wzrost ten wyniósł 61%, prudnickim 66% i w powiecie głubczyckim 56%. Na tle województwa opolskiego dynamika wzrostu dochodów była nieznacznie niższa, w regionie wzrost dochodów wyniósł 72%. Jednocześnie województwo opolskie podniosło swoje dochody w większym stopniu niż województwo dolnośląskie (67%). Dochody powiatów rosły wolniej niż w województwie śląskim (90%). W Polsce wzrost dochodów w prezentowanym okresie wyniósł 85%.

Zarówno w powiecie nyskim, jak i głubczyckim dochody stale rosły i w każdym kolejnym roku były wyższe niż w poprzednim. W powiecie prudnickim wzrost następował do 2010 roku. Po tym czasie dochody spadły o 17% do wartości ok. 50 mln zł.

Najwyższe dochody budżetu gminy w latach 2004-2013 utrzymywała gmina Nysa, jednocześnie dochody budżetów poszczególnych gmin sukcesywnie rosły, z wyłączeniem sytuacji, kiedy w danym roku zanotowano niewielki spadek, np. w gminie Głubczyce, gdzie spadek dochodów widoczny był w 2009 roku, w gminie Kietrz, Biała, Branice, Paczków, Otmuchów i Nysa w 2011 roku.

Największy procentowy wzrost dochodów zaobserwowano w gminie Branice (o 144%). Mniej więcej dwukrotny wzrost dochodów osiągnięto w gminie Kietrz (wzrost o 102%), Biała (wzrost o 100%) i Łambinowice (wzrost o 110%). W pozostałych gminach wzrost był mniej niż dwukrotny, a najmniejszy w gminie Korfantów, gdzie dochody wzrosły zaledwie o 52%.

Wykres 44. Dochody budżetów gmin OF PN2020 w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Dochody powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca również rosły w całym badanym okresie. Wzrost ten wyniósł 67% w powiecie głubczyckim, 68% w powiecie nyskim i 76% w powiecie prudnickim. Podobnie jak w przypadku dochodów ogółem w powiecie głubczyckim i nyskim dochody rosły stale (z wyjątkiem 2012 roku, kiedy w powiecie nyskim spadły z 819,13 zł do 799,22 zł na 1 mieszkańca). W powiecie prudnickim zmiany były bardzo wyraźne. W całym okresie 2004-2013 dochody wzrosły o 76%. Do 2008 roku rosły one jednostajnie. W okresie 2004-2008 wzrost wyniósł 31%, a od 2008 do 2010 roku – 59%. Od 2010 roku dochody powiatu na jednego mieszkańca spadły o 15%.

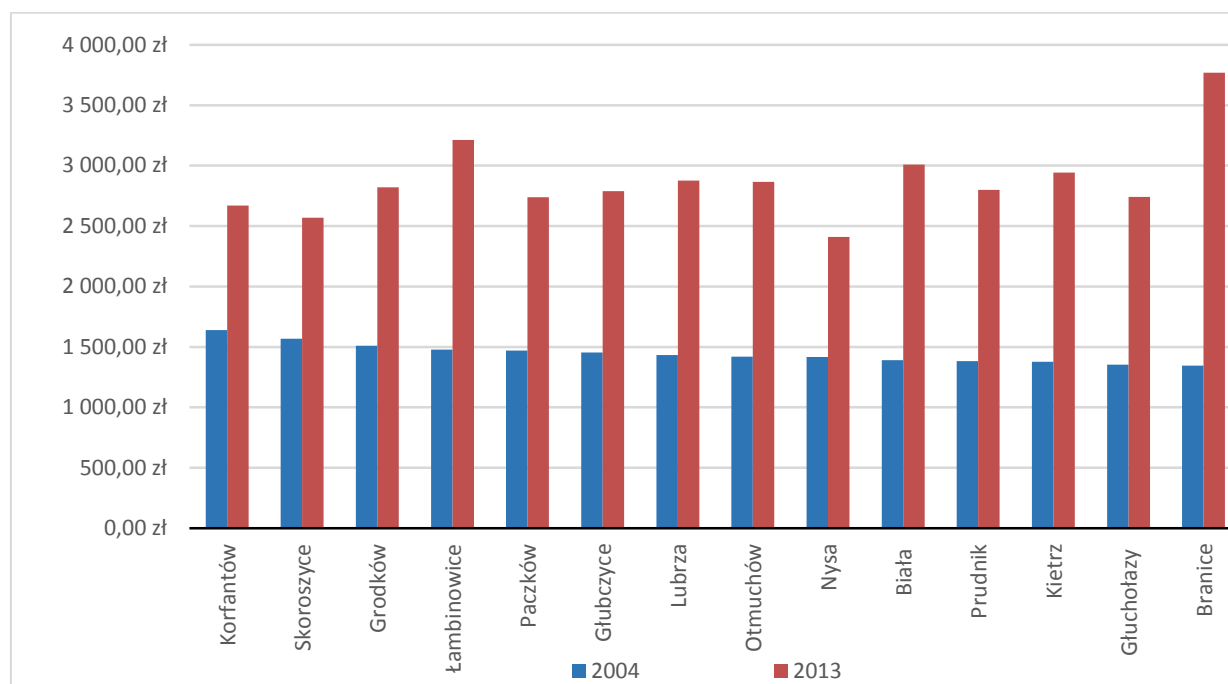
W 2004 roku najwyższe dochody na jednego mieszkańca zaobserwowano w powiecie głubczyckim (720,46 zł). W powiecie prudnickim i nyskim wyniosły one odpowiednio 493,27 zł i 490,86 zł. Były to kwoty wyższe niż w województwie opolskim (417,66 zł), dolnośląskim (389,76 zł) oraz śląskim (182,43 zł), a także wyższe niż w całej Polsce (326,64 zł).

W 2013 roku sytuacja zmieniła się. We wszystkich powiatach dochody na jednego mieszkańca wzrosły. Najwyższe były w powiecie głubczyckim (1206,26 zł). W powiecie prudnickim było to 870,04 zł, a w powiecie nyskim – 823,47 zł. Województwo opolskie osiągnęło wartość dochodów na jednego mieszkańca wyższą niż w powiecie nyskim i było to 854,71 zł. Wyższą wartość zaobserwowano również w województwie dolnośląskim (951,87 zł). W województwie śląskim (819,83 zł) sytuacja była zbliżona do sytuacji powiatu nyskiego, a powiat prudnicki osiągnął dochody na jednego mieszkańca podobne to tych w całym kraju (893,47 zł).

Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca również rosły we wszystkich gminach. W latach 2004-2013 obserwuje się jednak wahania wartości. Największe zmiany dotyczyły budżetu gminy Branice, gdzie dochody na jednego

mieszkańca w 2013 roku były prawie trzykrotnie wyższe niż w 2004 roku. Dochody podwojono w gminach Głuchołazy, Łambinowice, Otmuchów, Biała, Lubrza, Prudnik oraz Kietrz. Najmniejszy wzrost dochodów na jednego mieszkańca dotyczył gminy Korfantów i Skoroszyce – wzrost wartości wyniósł odpowiednio: 63% i 64%. Co interesujące, dwie gminy zamieniły się miejscami w ogólnym rankingu gmin. W 2004 roku najwyższe dochody na jednego mieszkańca miała gmina Korfantów (1639,27 zł), najniższe zaś gmina Branice (1344,48 zł). W 2013 roku najniższe dochody zanotowano w gminie Nysa (2409,73 zł), a najwyższe w Branicach (3769,47 zł).

Wykres 45. Dochody budżetów gmin na jednego mieszkańca w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

10.4. Wydatki i inwestycje samorządowe

Drugą część finansów gminnych stanowią wydatki. Obejmują one wydatki majątkowe i bieżące, te drugie natomiast: dotacje, wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń, inne świadczenia na rzecz osób fizycznych, zakupy towarów i usług oraz wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych.

W 2004 roku w powiecie nyskim wydatki na jednego mieszkańca wyniosły 473,25 zł. W powiecie prudnickim było to 506,24 zł, a w powiecie głubczyckim – 701,39 zł. Wydatki te były wyższe niż w województwie opolskim (418,51 zł), dolnośląskim (386,25 zł) oraz śląskim (178,59 zł), a także wyższe niż w całym kraju (325,95 zł).

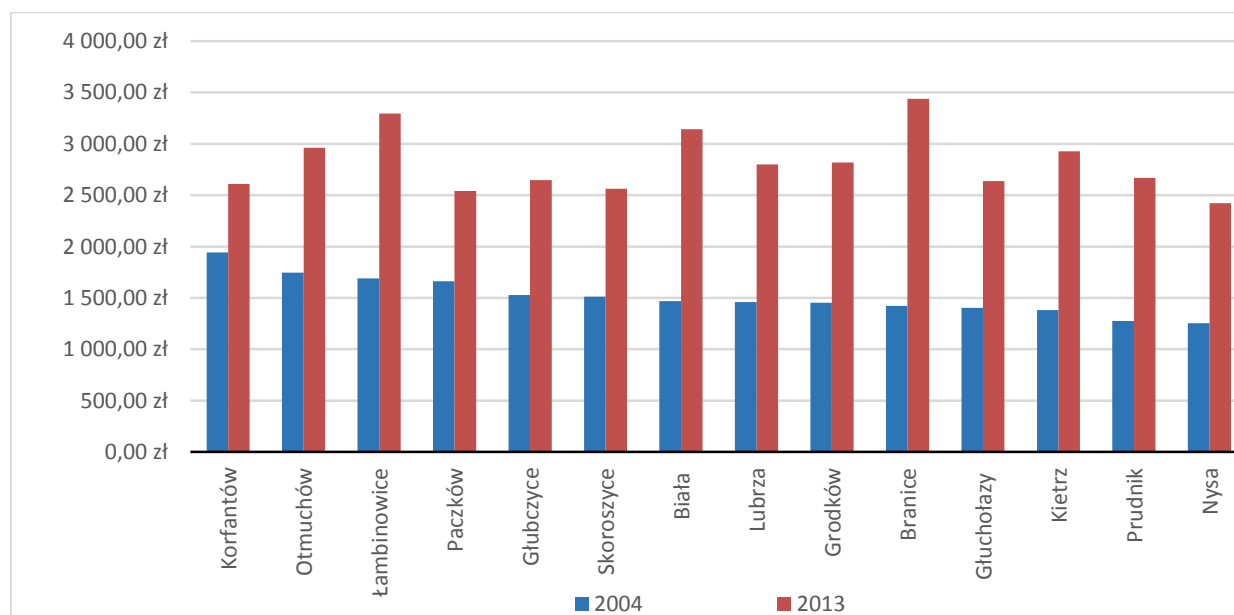
We wszystkich powiatach wydatki na jednego mieszkańca do 2013 roku wzrosły o ok. 70%. Wzrost ten był jednak niższy niż w wymienianych województwach (97% w woj. opolskim, 145% w woj. dolnośląskim i 357% w woj. śląskim) oraz niższy niż w Polsce (172%). W 2013 roku wartość wydatków na jednego mieszkańca w powiecie głubczyckim wyniosła 1194,38 zł i była wyższa niż w pozostałych powiatach oraz wspomnianych

województwach i w całym kraju (887,23 zł). Powiat prudnicki osiągnął wydatki na poziomie 854,21 zł na jednego mieszkańca, co było wartością wyższą niż w powiecie nyskim (799,80 zł), województwie śląskim (815,74 zł) i opolskim (825,92 zł). W każdym powiecie zaobserwować można niewielkie spadki wydatków na jednego mieszkańca w poszczególnych latach z okresu 2004-2013:

- powiat głubczycki: spadek z 915,97 zł w 2007 roku do 852,77 zł w 2008 roku,
- powiat prudnicki: spadek z 666,53 zł w 2005 roku do 602,69 zł w 2007 roku i spadek od 2011 roku z 972,20 zł do 854,21 zł w 2013 roku,
- powiat nyski: spadek z 868,11 zł w 2010 roku do wartości 795,67 zł w 2011 roku i z 805,11 zł w 2012 roku do 799,80 zł w 2013 roku.

W 2004 roku wśród gmin OF PN2020 najwyższe wydatki na jednego mieszkańca ponosiła gmina Korfantów (1943,88 zł), najniższe zaś gmina Nysa (1252,81 zł). Do 2013 roku gmina ta nie zmieniła swojej pozycji i nadal miała najniższe wydatki na jednego mieszkańca w porównaniu z innymi jednostkami (2421,27 zł), najwyższe zaś należały do gminy Branice (3437,37 zł). W latach 2004-2013 wraz ze wzrostem dochodów gmin wzrosły również wydatki budżetów, także w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Największy wzrost zanotowano w gminie Biała (z 1468,88 zł na 3142,51 zł, czyli o 114%) oraz gminie Kietrz (z 1381,86 zł na 2 927,47 zł, wzrost o 112%). Najmniejsze zaś zmiany zaobserwowano w gminie Korfantów (z 1943,88 zł do 2610,40 zł, wzrost o 34%).

Wykres 46. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca w 2004 i 2013 roku

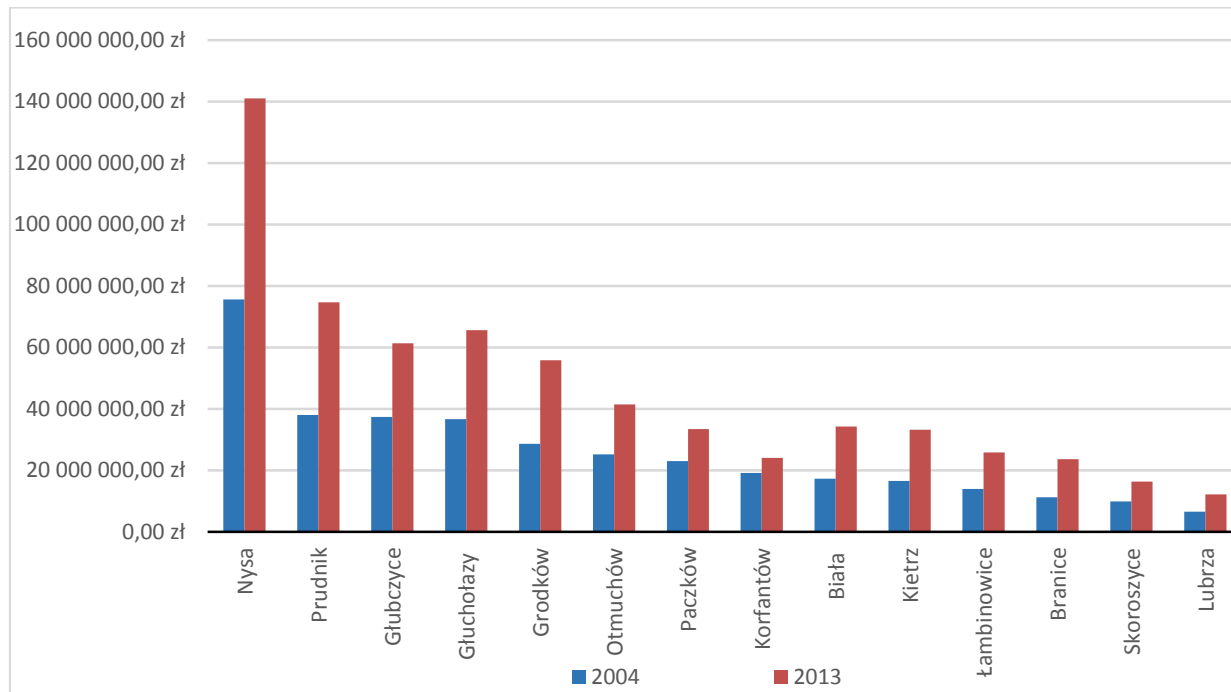

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2004 roku najniższymi wydatkami ogółem odznaczała się gmina Lubrza (nieznacznie ponad 6,5 mln zł). Najwyższe odnotowano zaś w gminie Nysa (ponad 75 mln zł). W latach

2004-2013 wydatki wzrosły we wszystkich gminach. Największy wzrost odnotowano w gminie Branice (111%) oraz Kietrz (100%), najmniejsze zmiany wydatków dotyczyły gminy Korfantów (wzrost o 25%) i Paczków (wzrost o 45%). W 2013 roku najwyższe wydatki zanotowano również w gminie Nysa (ponad 141 mln zł), najmniejsze zaś poniosła gmina Lubrza (12 mln zł).

Wykres 47. Wydatki ogółem w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

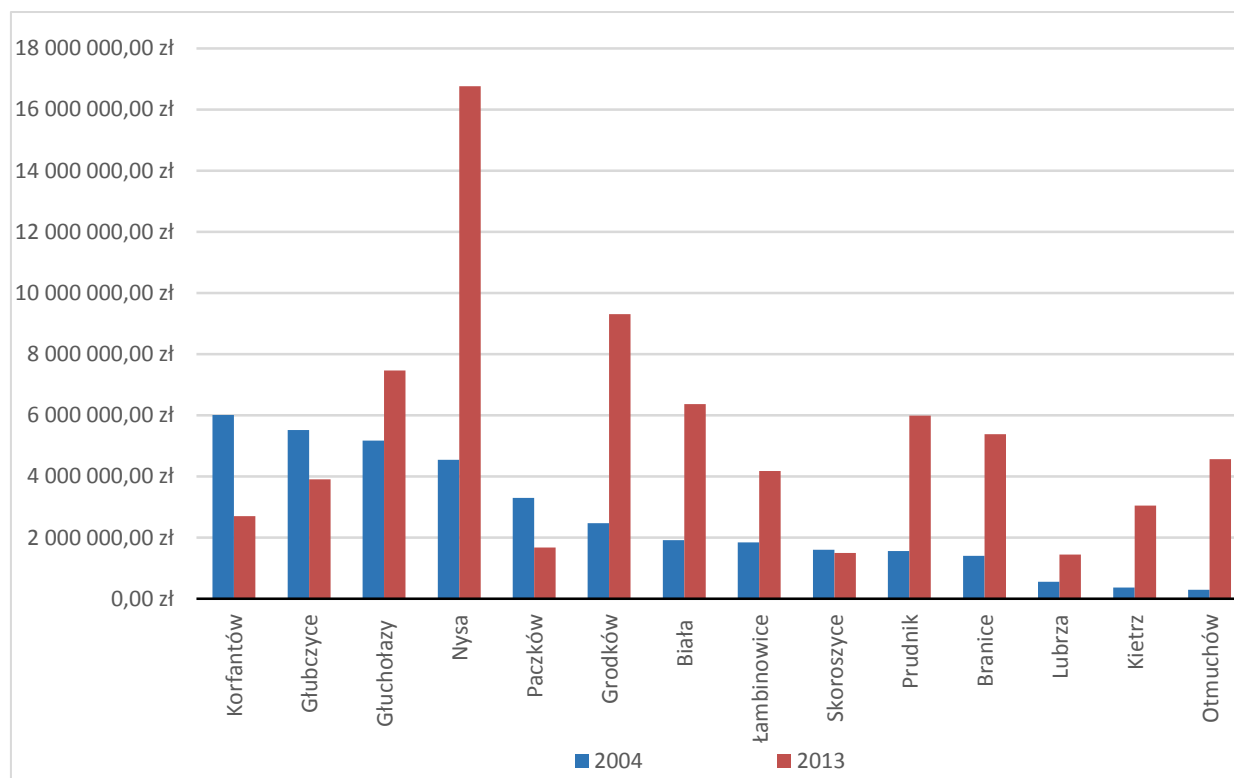
Wydatki majątkowe stanowiły w 2004 roku od 1,17% (gmina Otmuchów) do 31,24% (gmina Korfantów) wszystkich wydatków. Jednocześnie w tym samym roku najwyższe kwotowo wydatki majątkowe poniosła gmina Korfantów (ponad 6 mln zł), a najmniejsze gmina Otmuchów (niecałe 300 000 zł). Co interesujące, wydatki majątkowe w prezentowanym okresie w kilku gminach spadły, były to: Korfantów (spadek o 55%), Paczków (spadek o 49%), Skoroszyce (spadek o 7%) i Głubczyce (spadek o 29%). W pozostałych gminach zanotowano wzrost wydatków majątkowych, ale wzrost ten nie był jednakowy i wynosił od 44% w gminie Głuchołazy do ok. 726% w gminie Kietrz, a nawet do 1444%²⁰⁹ w gminie Otmuchów. Duży wzrost wydatków majątkowych może wiązać się z inwestycjami dokonywanymi na terenach tych gmin oraz ze środkami pozyskanymi z funduszy zewnętrznych (szczególnie dostępnych w Polsce po 2004 roku, po przystąpieniu do Unii Europejskiej). W 2013 roku zmienił się również udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem. Po pierwsze należy zauważyć, że zróżnicowanie gmin pod tym względem wyraźnie się zmniejszyło. W 2004 roku udział wydatków zawierał się w przedziale 1,17-31,24%, w 2013 roku było to 5,02-22,69%. Po drugie w kilku gminach

²⁰⁹ Wzrost ten był ponadczternastokrotny, z wartości 295 487,00 zł w 2004 roku do 4 562 266,30 zł w 2013 roku.

odnotowano spadek udziału wydatków majątkowych. Taka sytuacja dotyczyła gminy Głuchołazy (spadek o 2,7 pp.), Korfantów (spadek o 20,03 pp.), Paczków (spadek o 9,29 pp.), Skoroszyce (spadek o 7,01 pp.) oraz Głubczyce (spadek o 9,36 pp.). W pozostałych jednostkach zaobserwowano wzrost udziału wydatków majątkowych – najmniejszy w gminie Łambinowice (o 3,03 pp.), największy w gminie Branice (o 10,9 pp.). W 2013 roku największą część wydatków przeznaczono na wydatki majątkowe właśnie w gminie Branice (22,69%), a najmniejszą w gminie Paczków (5,02%).

Wykres 48. Wydatki majątkowe inwestycyjne w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wśród wydatków majątkowych wyróżnia się wydatki inwestycyjne. Omawiane powiaty różnią się od siebie pod względem wydatków przeznaczanych na inwestycje. Udział tych wydatków w wydatkach ogółem w 2005 roku w powiecie nyskim wyniósł 8%, w powiecie głubczyckim 8,4%, a w powiecie prudnickim 16%. Ten ostatni powiat osiągnął udział wydatków inwestycyjnych na poziomie zbliżonym do województwa śląskiego (16,8%) i całego kraju (16%). Udział wydatków inwestycyjnych odznacza się dużymi wahaniami. W przypadku powiatu prudnickiego udział ten spadł z wartości 16% w 2005 roku do wartości 10,2% w 2007 roku. Następnie wzrósł do 20,6% w 2010 roku i ponownie spadł do wartości 8,3% w 2013 roku. W powiecie nyskim udział wydatków inwestycyjnych rósł od 2005 roku od wartości 8% do 19,7% w 2010 roku, a następnie zmalał do 9,1% w 2013 roku. Więcej wahań zaobserwowano w powiecie głubczyckim: najpierw wzrost z 8,4% do 14% w 2007 roku, potem spadek do 8,8% i ponowny wzrost do 16,8% w 2010 roku. Do 2013 roku udział wydatków inwestycyjnych w tym powiecie zmalał do wartości 10,6%. W 2013 roku powiaty nyski, głubczycki i prudnicki osiągnęły zbliżone wartości udziałów

wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, które wyniosły odpowiednio 9,1%, 10,6% i 8,3%. Były to wartości niższe niż w województwie opolskim (12,8%), dolnośląskim (15,6%) i śląskim (18,4%). W całym kraju udział wydatków inwestycyjnych wyniósł 16,2%.

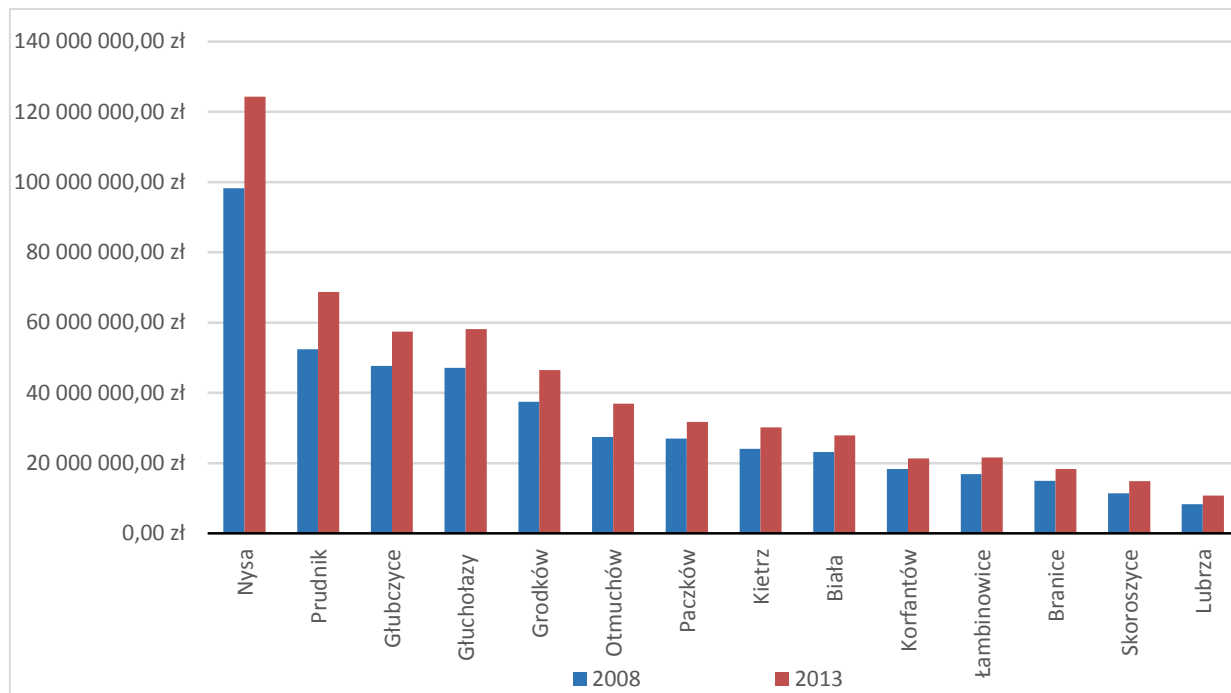
W 2004 roku wydatki inwestycyjne stanowiły dokładnie 100% wydatków majątkowych w jedenastu badanych gminach. W pozostałych trzech obejmowały tylko część wydatków, a dokładnie 67% w gminie Głubczyce, 90% w gminie Prudnik i 98% w gminie Nysa. W tym samym czasie najwyższe wydatki inwestycyjne poniosła gmina Korfantów (ponad 6 mln zł), najmniejsze zaś gmina Kietrz (ok. 370 000 zł). W 2013 roku tylko w 8 gminach wydatki inwestycyjne objęły całość wydatków majątkowych. W pozostałych sześciu stanowiły: 91,16% (Głuchołazy), 83,89% (Nysa), 97,81% (Otmuchów), 72,49% (Biała), 98,39% (Prudnik) oraz 81,01% (Głubczyce).

W latach 2004-2013 wydatki inwestycyjne zmieniły nie tylko swój udział w wydatkach majątkowych, ale również swoją wartość. W 10 gminach OF PN2020 wydatki te wzrosły: od 31,67% w Głuchołazach do 1410,14% w Otmuchowie. Spadek nakładów inwestycyjnych odnotowano w 4 gminach, a spadki te zawierały się w przedziale od 7% (Skoroszyce) do 55,1% (Korfantów). Widać, że wzrost wydatków w jednych gminach był znacznie większy niż ich procentowy spadek w pozostałych jednostkach.

Kolejną kategorię wydatków stanowią wydatki bieżące. W 2008 roku stanowiły one wyraźną większość wydatków ogółem, a ich udział wahał się od 69,45% (Skoroszyce) do 94,58% (Branice). W 5 gminach udział ten przekroczył 90% wydatków i poza gminą Branice były to: Korfantów (93,23%), Łambinowice (94,11%), Paczków (93,16%) oraz Biała (90,65%). Najwyższe kwotowo wydatki bieżące poniosła gmina Nysa (ok. 100 mln zł), na drugim miejscu gmina Prudnik (ok. 52 mln zł). Najmniejsze wydatki poniosły gminy Lubrza (ok. 8,3 mln zł) i Skoroszyce (ok. 11,4 mln zł).

W latach 2004-2013 wydatki bieżące wzrosły we wszystkich gminach OF PN2020. Wzrost ten wyniósł od 16,5% w gminie Korfantów do 34,24% w gminie Otmuchów. W 2013 roku zmienił się również udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem. Dla przypomnienia w 2008 roku wydatki te stanowiły od 69,45% do 94,58% wydatków całkowitych, a w 5 gminach udział ten przekroczył 90%. W 2013 roku udział wydatków bieżących wahał się od 77,31% do 94,98% (odpowiednio w gminach Branice i Paczków). W gminach Paczków, Skoroszyce, Prudnik, Głubczyce i Kietrz wydatki bieżące przekroczyły 90% całkowitych wydatków. W tym samym roku zmniejszyło się także zróżnicowanie wewnętrzne OF PN2020. W 4 jednostkach udział wydatków bieżących zmaleł (Łambinowice, Otmuchów, Biała, Branice), spadek ten nie przekroczył 18 pp. W pozostałych gminach udział wydatków bieżących wzrósł, ale w pięciu jednostkach zmiana nie była większa niż 2 pp. (Grodków, Głuchołazy, Paczków, Lubrza i Kietrz). Największą zmianę zanotowano w gminie Skoroszyce, gdzie udział wydatków wzrósł z 69,45% do 90,86%. Nominalnie w 2013 roku najwyższe wydatki poniosła rdzeniowa gmina Obszaru – Nysa (ok. 12,4 mln zł), najniższe poniosła gmina Lubrza (10,8 mln zł).

Wykres 49. Wydatki bieżące ogółem w 2008 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wydatki na oświatę w 2004 roku stanowiły we wszystkich gminach ponad 40% wszystkich wydatków (wyjątek stanowiła gmina Paczków – 39,33%). W czterech gminach wydatki oświatowe przekroczyły 50% wszystkich wydatków: Głuchołazy (53,86%), Korfantów (55,77%), Branice (55,63%) oraz Otmuchów (62,85%). W 2013 roku wydatki te stanowiły znacznie mniejszą część wszystkich wydatków gmin, ogółem w całym OF PN2020 nie przekroczyły 50%. Dodatkowo wyraźnie zmniejszyło się zróżnicowanie udziałów procentowych w poszczególnych gminach, co oznacza, że gminy osiągnęły bardziej zbliżoną strukturę wydatków. Najmniejszą część stanowiły wydatki oświatowe w budżecie gminy Nysa (34,19%), największą zaś gminy Skoroszyce (48,02%). W siedmiu gminach udział wydatków na oświatę nie przekroczył 40%: Grodków (39,13%), Głuchołazy (35,2%), Prudnik (36,35%), Branice (38,39%), Łambinowice (39,82%), Nysa (34,19%) oraz Kietrz (36,02%).

W 2004 roku wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca w powiecie głubczyckim wyniosły 159,62 zł. W powiecie nyskim osiągnęły one wartość 186,65 zł, a w powiecie prudnickim – 207,89 zł. Były to kwoty wyższe niż w województwie opolskim (158,24 zł), śląskim (66,25 zł) i dolnośląskim (142,15 zł) oraz wyższe niż w całym kraju (117,99 zł). We wszystkich powiatach omawiane wydatki do 2013 roku wzrosły:

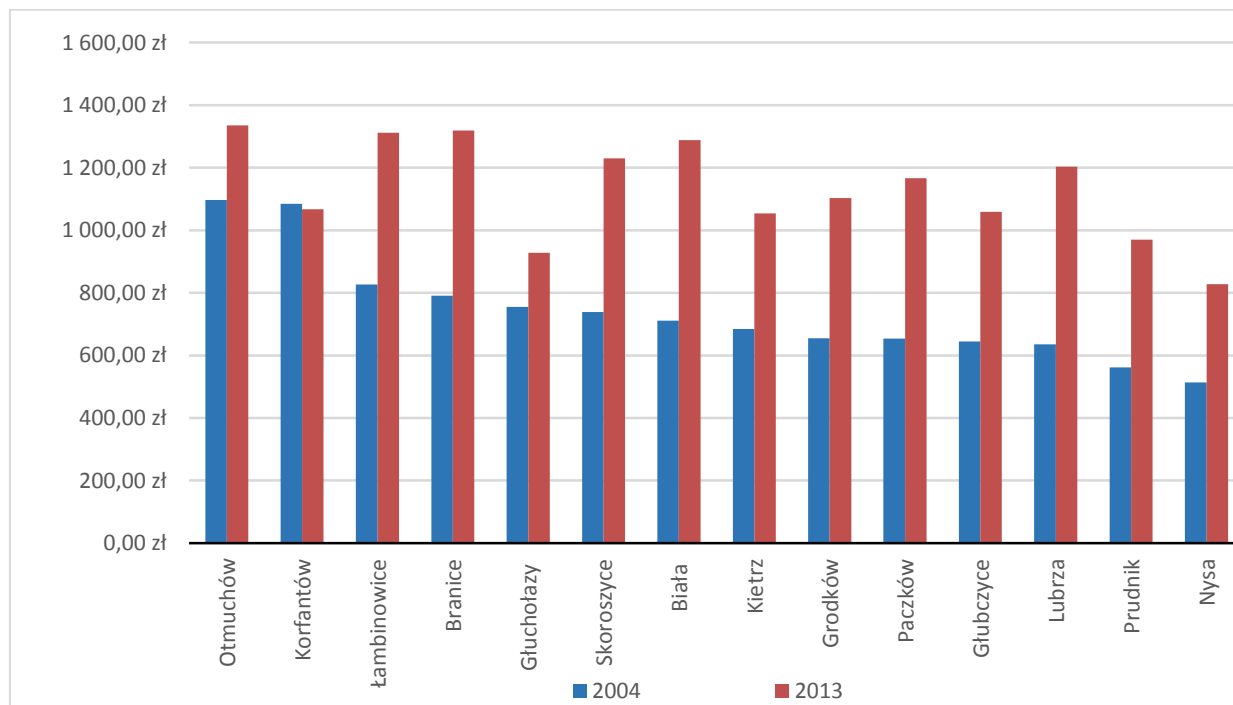
- w powiecie głubczyckim o 38% do wartości 220,34 zł,
- w powiecie prudnickim o 66% do wartości 344,43 zł,
- w powiecie nyskim o 68% do wartości 313,32 zł.

Tylko w powiecie głubczyckim wydatki te były wyższe niż w województwie opolskim (290,53 zł), dolnośląskim (287,37 zł), śląskim (240,65 zł) oraz w Polsce (278,20 zł). Najwyższe wahania wydatków na oświatę i wychowanie zaobserwowano w powiecie głubczyckim:

- od 2004 do 2008 roku: coroczne zmiany, naprzemienne spadki i wzrosty wartości,
- od 2008 do 2012 roku wyraźny wzrost wartości,
- spadek w latach 2012-2013.

Analizując kwoty wydatków oświatowych na jednego mieszkańca, zauważono, że w latach 2004-2013 tylko w jednej gminie wydatki spadły, ale spadek ten wynosił zaledwie 2% (Korfantów). W pozostałych gminach wydatki oświatowe na jednego mieszkańca wzrosły o minimum 28% (Otmuchów), a maksymalnie o 89% (Lubrza).

Wykres 50. Wydatki oświatowe na jednego mieszkańca w 2004 i 2013 rok

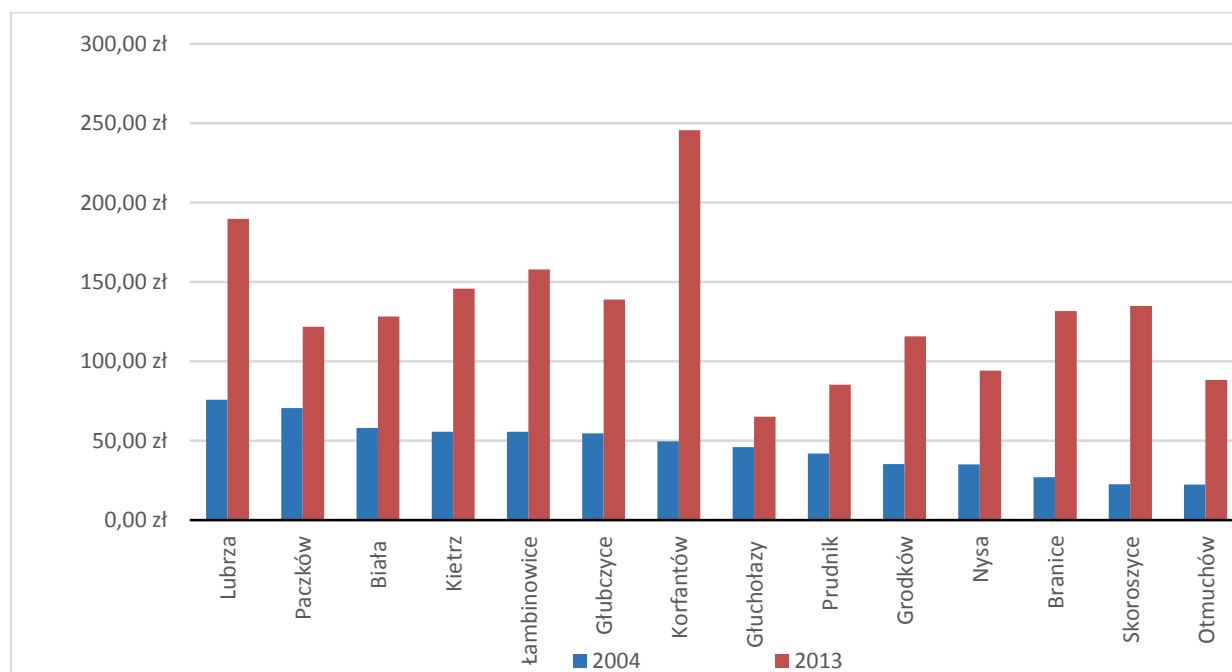
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego miały zdecydowanie mniejsze znaczenie w całkowitych wydatkach gmin. Udział tych wydatków nie przekroczył w 2004 roku 5,2% (gmina Lubrza). Najmniejsze znaczenie miały te wydatki w budżecie gminy Otmuchów, gdzie stanowiły one jedynie 1,29% wszystkich wydatków. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego pochłonęły nie więcej niż 2% wydatków w gminach: Skoroszyce (1,49%) i Branice (1,9%). Poza gminą Lubrza jeszcze w dwóch gminach omawiane wydatki pochłonęły więcej niż 4%: Paczków (4,24%) oraz Kietrz (4,02%).

W 2013 roku udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyraźnie się zwiększył i wyniósł minimalnie 2,47% (gmina Głuchołazy). Jednocześnie wzrosło zróżnicowanie tego udziału w całym OF PN2020. W 2004 roku udział wydatków na kulturę zawierał się w przedziale 1,29-5,2%, w 2013 roku przedział ten zwiększył się do 2,47-9,41%. Maksymalną wartość zaobserwowano w gminie Korfantów – ponownie jest to gmina o największym udziale wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. W tym samym roku aż dziewięć gmin poświęciło na tę dziedzinę więcej niż 4% wydatków.

Kwoty przeznaczane na kulturę i dziedzictwo narodowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosły w prezentowanym okresie we wszystkich gminach. Wzrost ten był bardzo zróżnicowany: od 42% w gminie Głuchołazy (z 45,89 zł do 65,12 zł, jednocześnie spadek udziału wydatków z 3,27% do 2,47%) do 500% w gminie Skoroszyce (z 22,53 zł do 134,94 zł, jednocześnie wzrost udziału wydatków z 1,49% do 5,27%). W 2004 roku najmniejsze wydatki kulturowe poniosła gmina Skoroszyce (22,53 zł na jednego mieszkańca), największe zaś gmina Lubrza (75,85 zł na jednego mieszkańca). W 2013 roku na czele znalazła się gmina Korfantów, gdzie wydatki wynosiły 245,56 zł na jednego mieszkańca, najniższe wydatki odnotowano w gminie Głuchołazy (65,12 zł).

Wykres 51. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2004 i 2013 roku

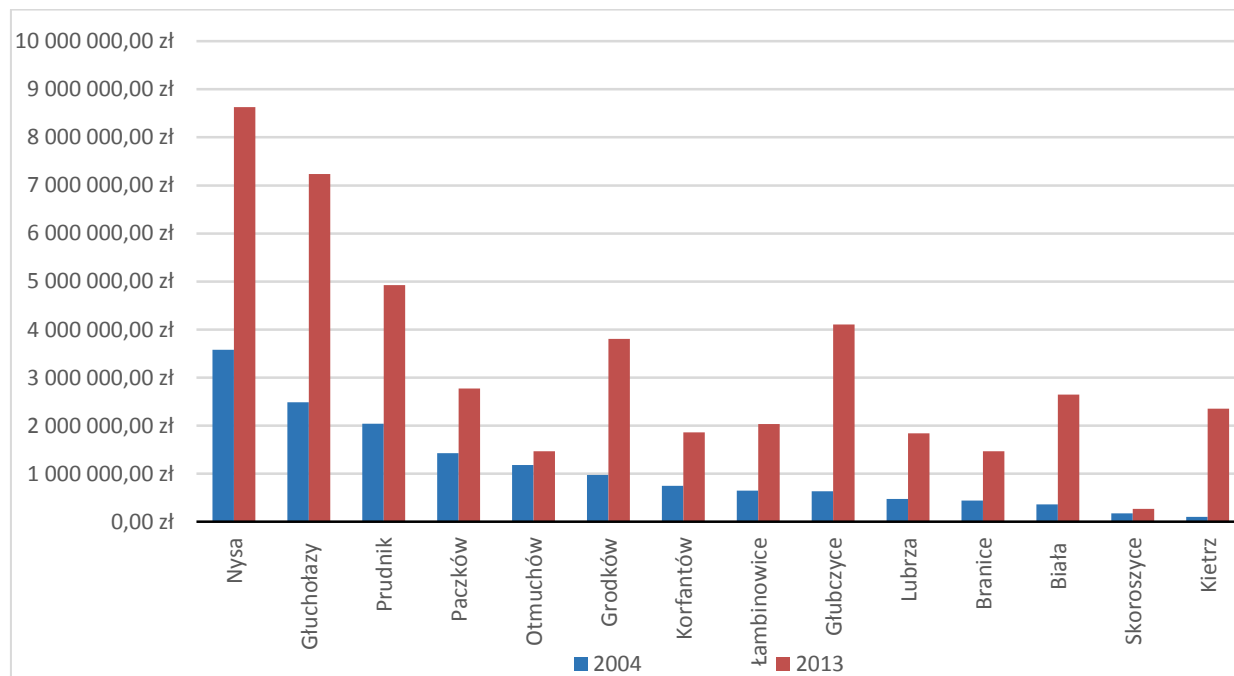
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejnym elementem wydatków są dotacje z budżetu gminy. Gminy OF PN2020 cechuje dość spore zróżnicowanie wysokości dotacji. W 2004 roku w gminie Kietrz wyniosły one zaledwie 102 325 zł, w gminie Nysa przekroczyły 3,5 mln zł. Udział dotacji w całkowitych wydatkach gmin wahał się od 0,62% (Kietrz) do 7,24% (Lubrza). Tylko w 4 gminach udział ten był mniejszy niż 3%: Skoroszyce (1,79%), Biała (2,1%), Kietrz (0,62%) i Głubczyce (1,7%). W 2013 roku dotacje z budżetów gmin wyraźnie wzrosły, ale wzrost ten – jak w przypadku innych zjawisk – nie był jednakowy. Najmniejsze zmiany odnotowano

w gminie Otmuchów (mniej niż 25%), największy zaś osiągnięto w gminie Kietrz (wzrost z 102 325 zł do 2 356 572,82 zł, a więc o 2200%). W jedenastu gminach (poza Otmuchowem, Skoroszycami i Paczkowem) kwota wydatków na dotację wzrosła co najmniej dwukrotnie. W pozostałych gminach dotacje wzrosły bardzo wyraźnie, poza wyróżniającym się Kietrzem na uwagę zasługują Głubczyce (545%) i Biała (626%).

Wykres 52. Dotacje z budżetu gminy w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Udział dotacji z budżetu gminy w całkowitych wydatkach jednostek również się zmienił. W 2004 roku zawierał się w przedziale 0,62-7,24%, w 2013 roku przedział ten zwiększył swoją rozpiętość (1,63-15,01%), co oznacza, że OF PN2020 stał się pod tym względem wewnętrznie bardziej zróżnicowany. Najmniejszy udział w wydatkach miały dotacje w gminie Skoroszyce (zmiana w porównaniu z 2004 rokiem), największy zaś pozostał nadal w gminie Lubrza. W 2013 roku już tylko jedna gmina przeznaczała na dotacje mniej niż 3% swoich wydatków (Skoroszyce). Większość gmin w ramach dotacji realizowała różne cele na poziomie nie mniejszym niż 10% całkowitych wydatków. W Głuchołazach było to ponad 11%, w Lubrzy ponad 15%.

Struktura wydatków gmin OF PN2020 w latach 2004-2013 uległa wyraźnym zmianom. Dotacje nominalnie wzrosły we wszystkich gminach, ale zmieniła się ich rola w ogólnych wydatkach. W dwóch jednostkach zmalało znaczenie dotacji (Otmuchów i Skoroszyce), w pozostałych – udział dotacji wzrósł, a w 5 gminach wzrost ten przekroczył 4 pp. (Głuchołazy, Biała, Lubrza, Głubczyce i Kietrz).

10.5. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych

10.5.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego do 2013 roku w całym województwie opolskim zaakceptowano 398 projektów, a ich łączna wartość wyniosła 1 398 277 702,58 zł. Wnioski w ramach RPO złożone zostały również przez władze poszczególnych powiatów. Starostwa powiatu nyskiego, głubczyckiego i prudnickiego zrealizowały 31 projektów o łącznej wartości 48 578 822,59 zł. Projekty starostwa nyskiego objęły blisko połowę całkowitej wartości projektów powiatów, natomiast łączna wartość projektów starostwa powiatu prudnickiego wyniosła ponad 8,8 mln zł, a starostwa głubczyckiego – ponad 16,1 mln zł. Jednocześnie wartość projektów w przeliczeniu na jednego mieszkańca osiągnęła wartość ponad 340 zł w powiecie głubczyckim, a w pozostałych dwóch powiatach po mniej niż 200 zł. W całym OF PN2020 zaakceptowano 88 wniosków gmin i powiatów na łączną kwotę EFRR 185 566 671,45 zł. Najwięcej projektów zatwierdzono dla gmin Nysa (11) oraz Grodków (7). Po sześć projektów zatwierdzono w gminach Głuchołazy, Kietrz, Prudnik i Głubczyce. Wśród projektów starostw powiatowych blisko połowa pochodziła z powiatu nyskiego (14). W pozostałych dwóch starostwach zrealizowano łącznie siedemnaście projektów – siedem w powiecie prudnickim i dziesięć w powiecie głubczyckim. Najwyższa wartość projektów (EFRR) została osiągnięta w gminie Prudnik (ponad 24 mln zł), w gminie Nysa (ponad 23 mln zł), w powiecie nyskim (ponad 23 mln zł) oraz w gminie Głuchołazy (ponad 22 mln zł). Najwyższą wartość dofinansowań przypadającą na jednego mieszkańca wykazywała gmina Branice (ponad 1200 zł). W dalszej kolejności znalazła się gmina Głuchołazy (ponad 900 zł), Prudnik (ponad 880 zł) oraz gmina Paczków (ponad 800 zł). W dwóch gminach OF PN2020 nie zatwierdzono żadnego projektu (Łambinowice i Skoroszyce).

Tabela 101. Liczba projektów zrealizowanych przez gminy OF PN2020 w ramach RPO dofinansowanych z EFRR w okresie programowania 2007-2013

	liczba projektów	suma wartości projektów EFRR	kwota na jednego mieszkańca
Łambinowice	0	-	-
Skoroszyce	0	-	-
Biała	1	812 283,09 zł	75,17 zł
Otmuchów	1	1 709 248,93 zł	123,22 zł
Korfantów	2	1 810 823,83 zł	196,34 zł
Lubrza	2	2 010 794,74 zł	461,30 zł
Branice	4	8 780 656,55 zł	1287,49 zł
Paczków	5	10 502 978,79 zł	801,16 zł
Kietrz	6	7 920 404,53 zł	703,16 zł
Głubczyce	6	18 295 233,43 zł	791,86 zł
Głuchołazy	6	22 440 056,42 zł	911,42 zł

	liczba projektów	suma wartości projektów EFRR	kwota na jednego mieszkańca
Prudnik	6	24 757 472,79 zł	885,05 zł
Grodków	7	14 170 788,56 zł	720,06 zł
Nysa	11	23 777 107,20 zł	410,00 zł
powiat prudnicki	7	8 839 917,61 zł	155,98 zł
powiat głubczycki	10	16 118 525,92 zł	340,29 zł
powiat nyski	14	23 620 379,06 zł	168,48 zł
OF PN2020 łącznie	88	185 566 671,45 zł	-
opolskie	398	1 398 277 702,58 zł	1394,69 zł

Źródło: http://opolskie.pl/docs/zal_3684.pdf [dostęp 24.02.2015].

10.5.2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

W ramach tego programu gminy OF PN2020 uzyskały fundusze na realizację działań obejmujących małe projekty, wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, podstawowych usług dla gospodarki i ludności wiejskiej oraz odnowę i rozwój wsi.

Ogółem pozyskano środki na realizację 164 projektów, co stanowiło ponad 10% wszystkich projektów z województwa opolskiego. W dwóch gminach zrealizowano po dziewiętnaście projektów (Biała i Głubczyce). Pozostałe gminy również aktywnie pozyskiwały środki na rozwój obszarów wiejskich – w dziewięciu gminach zrealizowano od dziesięciu do piętnastu projektów. Całkowita wartość projektów wyniosła 48 673 977,05 zł, wartość dofinansowań natomiast 32 221 443,46 zł (66%). Największą wartość miały projekty w gminach Grodków (ponad 9,6 mln zł), Otmuchów (ponad 7,5 mln zł) i Korfantów (ok. 6 mln zł).

Największą część projektów stanowiły małe projekty, było ich łącznie 85 (ok. 52%). Najwięcej takich przedsięwzięć tworzono w gminie Biała (dwanaście projektów). Łączna wartość projektów we wszystkich gminach wyniosła 1 686 356,11 zł, a dofinansowanie osiągnęło blisko 90% tej wartości. W tej dziedzinie projekty o największej wartości pochodziły z gmin Głubczyce (203 744,14 zł) i Głuchołazy (202 360,00 zł). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż małe projekty wszystkich gmin OF PN2020 uzyskały dofinansowanie na poziomie przynajmniej 80%.

Drugą co do liczebności grupą były projekty związane z wdrażaniem strategii rozwoju – łącznie 37 projektów, na kwotę 9 371 837,07 zł (dofinansowanie na poziomie 72%). W tej dziedzinie wyróżnia się wyraźnie gmina Kietrz, z której pochodziło sześć projektów, a najwięcej środków udało się pozyskać na projekty gminy Głuchołazy (935 942,00 zł).

Blisko 15% wszystkich projektów stanowiły te związane z odnową i rozwojem wsi (24 projekty), ich wartość wynosiła 9 189 000,16 zł, a dofinansowanie 6 549 988,00 zł. Najwięcej projektów pochodziło z gminy Głubczyce (pięć projektów), uzyskano na nie 1 027 162,00 zł dofinansowania, co pokryło blisko 75% ich wartości. Wszystkie gminy

OF PN2020 uzyskały dofinansowanie na poziomie wyższym niż 70%, wyjątek stanowią gminy Prudnik (50%) i Grodków (65%).

Najmniejszy udział miały projekty związane z podstawowymi usługami dla gospodarki i ludności (osiemnaście projektów), ich łączna wartość wyniosła 28 426 784,71 zł, a dofinansowanie osiągnęło kwotę 17 427 921,00 zł, czyli 61%. Najwięcej takich projektów zgłosiła gmina Korfantów (cztery projekty), uzyskując dofinansowanie na poziomie 75%. Zdolność pozyskania środków przez gminy OF PN2020 jest stosunkowo wysoka, wyjątek stanowi gmina Korfantów, w przypadku której dofinansowanie utrzymało się na poziomie 37% wartości projektów.

Reasumując, w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich gminy OF PN2020 zrealizowały 164 projekty o wartości 48 673 851,83 zł. Średnio dofinansowanie wyniosło 66,2% - najniższe osiągnęła gmina Prudnik (49,6%), najwyższe zaś gmina Głubczyce (78,1%).

Tabela 102. Projekty zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich przez gminy OF PN2020

gmina	liczba projektów					ogółem	
	małe projekty	wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	odnowa i rozwój wsi	razem	wartość projektów (zł)	wartość dofinansowania (zł)
Lubrza	1	-	1	1	3	918 261,85	689 430,88
Prudnik	-	-	2	1	3	2 951 189,07	1 462 667,00
Łambinowice	3	1	1	2	7	4 001 316,36	3 004 198,40
Nysa	6	2	-	2	10	2 472 214,04	1 849 170,84
Skoroszyce	7	2	1	2	12	3 444 067,25	2 599 269,23
Otmuchów	6	2	3	1	12	7 641 608,89	4 312 050,08
Paczków	6	3	1	2	12	2 249 320,98	1 677 145,41
Grodków	6	3	2	2	13	9 621 639,06	5 155 392,66
Głuchołazy	8	4	-	1	13	1 926 680,25	1 498 797,00
Korfantów	7	1	4	1	13	5 967 523,27	4 193 742,02
Branice	8	4	-	1	13	1 070 457,67	814 147,03
Kietrz	6	6	2	1	15	2 079 003,55	1 596 932,77
Głubczyce	9	5	-	5	19	2 533 363,14	1 978 125,05
Biała	12	4	1	2	19	1 797 331,67	1 390 375,09
gminy OF PN2020 łącznie	85	37	18	24	164	48 673 977,05	32 221 443,46
opolskie	1054	261	130	180	1625	423 504 851,83	274 652 057,45

Źródło: Lista podpisanych umów z beneficjentami PROW 2007-2013, Samorząd województwa opolskiego, (stan na 30.06.2014 r.)

10.5.3. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

W jednostkach samorządu terytorialnego OF PN2020 realizowano 129 projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki o łącznej wartości 113 679 636,25 zł.

Powiaty głubczycki, prudnicki i nyski pozyskały fundusze na realizację 50 projektów, natomiast czternaście gmin OF PN2020 na łącznie 79 projektów. Dofinansowanie wyniosło blisko 96% tej kwoty. W całym województwie opolskim realizowano 549 projektów na łączną kwotę 438 326 348, 91 zł. Najwięcej projektów pochodziło z powiatu nyskiego (31) i w tym powiecie miały one również najwyższą wartość (ponad 56 mln zł) i poziom dofinansowania (96,53%) spośród powiatów. Najwięcej gminnych projektów pochodziło z gminy Głuchołazy (10), ale największą wartość miały projekty w gminach Nysa (ponad 5 mln zł), Łambinowice (ponad 3 mln zł) oraz Otmuchów (ponad 2 mln zł). We wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego poziom dofinansowań przekroczył 90% wartości projektów, a w trzech gminach wyniósł 100% (Lubrza, Paczków, Prudnik). U większości Partnerów OF PN2020 dofinansowanie jest wyższe niż w całym województwie opolskim (gminy Biała, Głubczyce, Głuchołazy, Kietrz, Korfantów, Lubrza, Łambinowice, Paczków, Prudnik oraz powiaty głubczycki i nyski).

Tabela 103. Projekty zrealizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

jednostka	liczba projektów	wartość projektów w zł	kwota dofinansowania w zł	udział dofinansowania (%)
Lubrza	2	176 097,06	176 097,06	100,00
Prudnik	2	529 338,10	529 338,10	100,00
Kietrz	3	625 741,88	623 896,50	99,71
Paczków	3	338 221,50	338 221,50	100,00
Grodków	4	1 079 677,80	1 021 896,33	94,65
Branice	5	1 423 827,41	1 316 893,59	92,49
Głubczyce	5	1 093 670,60	1 081 293,80	98,87
Korfantów	6	1 177 503,51	1 135 548,51	96,44
Otmuchów	7	2 087 271,04	1 944 292,22	93,15
Skoroszyce	7	1 067 180,16	988 528,18	92,63
Biała	8	1 766 980,00	1 754 572,72	99,30
Nysa	8	5 853 224,17	5 336 422,67	91,17
Łambinowice	9	3 067 438,00	3 032 836,16	98,87
Głuchołazy	10	1 668 929,54	1 617 365,01	96,91
powiat głubczycki	6	14 675 100,45	14 039 968,20	95,67
powiat prudnicki	13	20 462 400,14	19 454 225,30	95,07
powiat nyski	31	56 587 034,89	54 622 507,36	96,53
OF PN2020 łącznie	129	113 679 636,25	109 013 903,21	95,90
opolskie	549	438 326 348,91	417 711 569,29	95,30

Źródło: <http://mapadotacji.gov.pl> [dostęp 24.02.2015].

10.5.4. POWT Rzeczpospolita Polska Republika Czeska

W ramach tego programu projekty realizowane były przez władze województwa, powiatów, jak również władze poszczególnych gmin. W całym województwie opolskim zrealizowano 392 projekty o łącznej wartości 67 680 183,68 €. Starostwa powiatowe zrealizowały łącznie 127 projektów o wartości 39 804 977,80 €, w tym powiat nyski 55 projektów o wartości 14 554 792,71 €. Gminy OF PN2020 zrealizowały 122 projekty na

łącną kwotę 38 682 662,30 €. Dofinansowanie dla całego obszaru osiągnęło 83,9% łącznej wartości projektów, a dla projektów wojewódzkich 83,0%. Najwięcej projektów w omawianym programie zrealizowano w gminie Prudnik (41 projektów), a ich łączna wartość wyniosła 11 563 044,57 €. Dofinansowano je w blisko 85%. Dla porównania w województwie opolskim zrealizowano 392 projekty na łączną sumę 67 680 183,68 €, a dofinansowanie osiągnęło 83% tej wartości. Aktywność w tym zakresie wykazały również gminy Nysa (27 projektów), Głuchołazy (14 projektów) oraz Głubczyce (10 projektów).

Tabela 104. Projekty zrealizowane w ramach POWT Rzeczpospolita Polska Republika Czeska

gminy	liczba	wartość projektów €	wartość dofinansowania €	udział % dofinansowania
Łambinowice	0	-	-	
Skoroszyce	0	-	-	
Grodków	1	23 157,00	19 683,45	85,00
Lubrza	1	15 000,00	12 750,00	85,00
Biała	2	583 511,11	495 982,89	85,00
Korfantów	3	32 109,00	27 292,65	85,00
Paczków	3	98 448,41	83 681,15	85,00
Branice	6	2 230 854,89	1 854 421,85	83,13
Kietrz	6	90 824,70	77 201,66	85,00
Otmuchów	8	135 570,86	115 235,17	85,00
Głubczyce	10	9 621 477,32	8 176 831,55	84,99
Głuchołazy	14	4 638 211,50	3 690 920,83	79,58
Nysa	27	9 650 452,94	8 080 335,25	83,73
Prudnik	41	11 563 044,57	9 818 720,66	84,91
gminy OF PN2020 łącznie	122	38 682 662,30	32 453 057,11	83,90
powiat głubczycki	26	13 075 827,99	11 071 225,47	84,67
powiat prudnicki	46	12 174 357,29	10 338 334,91	84,92
powiat nyski	55	14 554 792,71	11 997 465,05	82,43
opolskie	392	67 680 183,68	56 185 123,42	83,02

Źródło: dane przesłane przez Regionalny Punkt Kontaktowy EWT, Departament Koordynacji Programów Operacyjnych, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

Reasumując, gminy OF PN2020 są bardzo aktywne w pozyskiwaniu środków z różnych źródeł i programów. Aktywność tę wykazują zarówno gminy miejskie, miejsko-wiejskie, jak i gminy wiejskie. Pokazuje to, że OF PN2020 tworzą gminy, które potrafią uzyskać dofinansowanie do swoich projektów, a jego poziom jest często wyższy niż w całym województwie opolskim. Nie można wskazać gminy przodującej w tej dziedzinie. Należy raczej powiedzieć, że każda gmina OF PN2020 oraz powiaty potrafią aktywnie i skutecznie ubiegać się o środki na realizację wewnętrznych zamierzeń.

10.6. Podsumowanie i wnioski

- OF PN2020 ma charakter rolniczy, najważniejszymi formami zagospodarowania terenu są użytki rolne i lasy; tereny przemysłowe, drogowe i kolejowe mają niewielki udział w powierzchni całkowitej.

- W latach 2004-2013 budżety gmin OF PN2020 wzrosły, najwyższy wykazuje Nysa, duża dynamika dotyczy budżetów w przeliczeniu na jednego mieszkańca, które w 2013 roku cechowało wyraźne zróżnicowanie, ale wszystkie gminy przekroczyły próg 2000 zł na jednego mieszkańca.
- Dużą dynamiką charakteryzują się także wydatki gmin na jednego mieszkańca, w wydatkach ogółem wyróżnia się Nysa.
- Jeszcze większym zróżnicowaniem odznaczają się wydatki majątkowe, których udział w 2013 roku zawierał się w przedziale od 5 do 23%.
- W wydatkach majątkowych dominują wydatki inwestycyjne.
- Gminy i powiaty OF PN2020 wykazują wysoką aktywność w pozyskiwaniu środków z różnych źródeł i programów. Jednostki współtworzące obszar uzyskują dofinansowanie projektów na bardzo wysokim poziomie, w wielu przypadkach wyższym niż projekty wojewódzkie czy powiatowe.
- Dostępność różnych programów finansowania przedsięwzięć pozwala dostosować działania władz gmin do indywidualnych potrzeb, charakteru i położenia geograficznego każdej jednostki
- Z punktu widzenia funkcjonowania całego Obszaru istotne jest zidentyfikowanie terenów, na których mogą zostać podjęte wspólne inicjatywy w zakresie zagospodarowania przestrzennego, a w tym rewitalizacji.
- Wspólnie określone inicjatywy mogą przełożyć się na sposób pozyskiwania dofinansowań projektów, należy zidentyfikować możliwości i potrzeby w tej dziedzinie.

11. Turystyka

Turystyka jest gałęzią gospodarki ważną zarówno w wymiarze rozwoju ekonomicznego, jak i budowania spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej. Zrównoważony rozwój sektora turystycznego stanowi jeden z kierunkowych priorytetów rozwojowych Unii Europejskiej, na poziomie krajowym ma być realizowany poprzez Program Rozwoju Turystyki do 2020 roku. Turystyka jest branżą generującą zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowane kadry i innowacyjne usługi, a także zaplecze w postaci badań i analiz. Co więcej, optymalne warunki do rozwoju turystyki mogą być stworzone jedynie dzięki współpracy podmiotów komercyjnych z samorządem terytorialnym oraz przedstawicielami trzeciego sektora²¹⁰.

Atrakcyjność obszaru OF PN2020 wynika nie tylko z jego własnych cech (potencjału kulturowego, bogatej historii, walorów środowiska naturalnego), ale także z położenia przy granicy z Republiką Czeską. Aby możliwości rozwojowe zostały w pełni wykorzystane konieczne jest jednak pogłębienie współpracy, zarówno w obrębie OF PN2020, jak i z innymi partnerami, w tym zagranicznymi.

11.1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe

OF PN2020 charakteryzuje się dużym urozmaiceniem rzeźby terenu. W jego południowej części dominują obszary wyżynne Przedgórze Paczkowskiego oraz Gór Opawskich, które w kierunku północnym przekształcają się w równinne tereny Płaskowyżu Głubczyckiego oraz równin: Grodkowskiej i Niemodlińskiej. Wpływa to na malowniczość krajobrazu Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwo Nyskie 2020.

W celu zachowania wysokich walorów krajobrazowych tych terenów powołano Park Krajobrazowy Gór Opawskich, będących częścią Sudetów. Znajduje się on na pograniczu z Republiką Czeską i obejmuje gminę Głuchołazy w powiecie nyskim oraz gminy Prudnik i Lubrza w powiecie prudnickim. Najwyższym wzniesieniem jest Biskupia Kopa (889 m n.p.m.), która jest zaliczana do Korony Gór Polskich. Na terenie Parku wyznaczono cztery ścieżki przyrodnicze, z których najdłuższa – „Doliną Bystrego Potoku na Biskupią Kopę” – ciągnie się przez 7,4 km²¹¹.

Oprócz Parku Krajobrazowego na terenie OF PN2020 znajdują się również cztery obszary chronionego krajobrazu to:

- Las Głubczycki, największy kompleks leśny Płaskowyżu Głubczyckiego,
- Mokre Lewice, drugi co do wielkości kompleks leśny Płaskowyżu Głubczyckiego, położony w granicach Polski fragment Gór Opawskich,
- Bory Niemodlińskie, obszar w większości zalesiony, na którym przeważają piaszczyste tereny rzeźby polodowcowej – sandry i kemy powstałe w trakcie zlodowacenia odrzańskiego,

²¹⁰ <http://bip.msit.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnyc/inne-dokumenty-rzadowe/1354,Program-Rozwoju-Turystyki-do-2020-roku.html>.

²¹¹ http://go.zopk.pl/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1.

- Otmuchowsko-Nyski, będący zapadliskiem tektonicznym (obecnie wykorzystywanym przez środkowy bieg rzeki Nysa Kłodzka), gdzie w szerokim dnie doliny rzecznej znajdują się malownicze łąki i pola uprawne. Obszar ten swoim zasięgiem obejmuje dwa sztuczne zbiorniki wodne, którymi są jezioro Nyskie i jezioro Otmuchowskie.

Również znajdujące się na terenie Otmuchowsko-Nyskiego obszaru chronionego krajobrazu zbiorniki: Nyski (z 1971 roku) i Otmuchowski (utworzony w latach 1928-33) stanowią ważny walor przyrodniczy OF PN2020²¹². Zbiorniki te są także obszarami ptasimi Natura 2000, na terenie których gniazduje oraz zimuje wiele gatunków ptaków. Jezioro Otmuchowskie stanowi wyjątkowe na skalę krajową siedlisko czapli szarej, jest również miejscem gromadzenia się ptaków wodnych i błotnych (dzikie kaczki, gęsi, mewy, nurogęsi, łyski, kurki wodne i czajki). Do rzadkich gatunków ptaków jeziora Otmuchowskiego zaliczyć należy: mewę orlicę, raroga, siewkę azjatycką, czaplę siwą i nadobną²¹³.

11.2. Baza noclegowa

Baza noclegowa OF PN2020 jest umiarkowanie rozwinięta. Większość spośród czternastu działających w 2013 roku obiektów hotelowych znajduje się w Nysie, zaś w aż ośmiu gminach nie działał żaden tego rodzaju podmiot.

Należy jednak wspomnieć, że w 2014 roku na terenie gminy Grodków otwarto pierwszy na Opolszczyźnie pięciogwiazdkowy hotel „Pałac Sulisław”, który jest jednocześnie jedynym w Polsce ośrodkiem medycyny ajurwedyjskiej²¹⁴.

Tabela 105. Liczba obiektów hotelowych na terenie OF PN2020

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Głuchołazy	3	3	1	1	1	1	2	2	1	2
Korfantów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Łambinowice	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Nysa	4	4	4	6	6	6	7	8	7	8
Otmuchów	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Paczków	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1
Skoroszyce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biała	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lubrza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prudnik	2	2	2	2	1	0	1	1	1	1
Branice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Głubczyce	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kietrz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
gminy OF PN2020 łącznie	12	12	10	14	12	11	14	15	11	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

²¹² Przewodnik turystyczny po województwie opolskim, Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna, s. 37.

²¹³ http://powiat.nysa.pl/sites/1,187,191/show/1456/jeziora_powiatu_nyskiego.html.

²¹⁴ http://www.palacsulislaw.pl/o_palacu

Nieco bardziej rozbudowana jest baza obiektów noclegowych niebędących hotelami, to jest kempingów i pól biwakowych, zespołów domków turystycznych i innych²¹⁵. Według danych GUS w 2013 roku na terenie OF PN2020 działało ich 31, z czego prawie połowa w Głuchołazach.

Tabela 106. Liczba innych obiektów noclegowych na terenie OF PN2020

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3*
Głuchołazy	16	13	14	14	16	14	11	12	13	15
Korfantów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Łambinowice	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2*
Nysa	7	6	7	7	5	5	7	7	7	7
Otmuchów	5	5	5	4	4	3	4	2	3	3
Paczków	5	2	1	1	1	1	0	0	0	0
Skoroszyce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1*
Biała	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7*
Lubrza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prudnik	1	1	1	0	1	1	0	0	2	2
Branice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Głubczyce	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kietrz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
gminy OF PN2020 łącznie	37	31	32	30	31	28	26	25	29	41*

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz danych pozyskanych z urzędów gmin

* Dane pozyskane z urzędów gmin dotyczące sytuacji w 2013 roku

W latach 2004-2012 powiaty nyski oraz głubczycki cechowała większa liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż wynosiła średnia województwa opolskiego w analizowanym przedziale czasowym (tj. w latach 2004-2013) powiat nyski charakteryzował się największą liczbą miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców spośród wszystkich badanych jednostek terytorialnych.

W powiecie głubczyckim, na przestrzeni lat 2004-2011 nastąpił nieznaczny wzrost liczby miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, a w latach 2012-2013 gwałtowny spadek o blisko 8 miejsc na 1000 mieszkańców. Była to jedyna jednostka samorządu

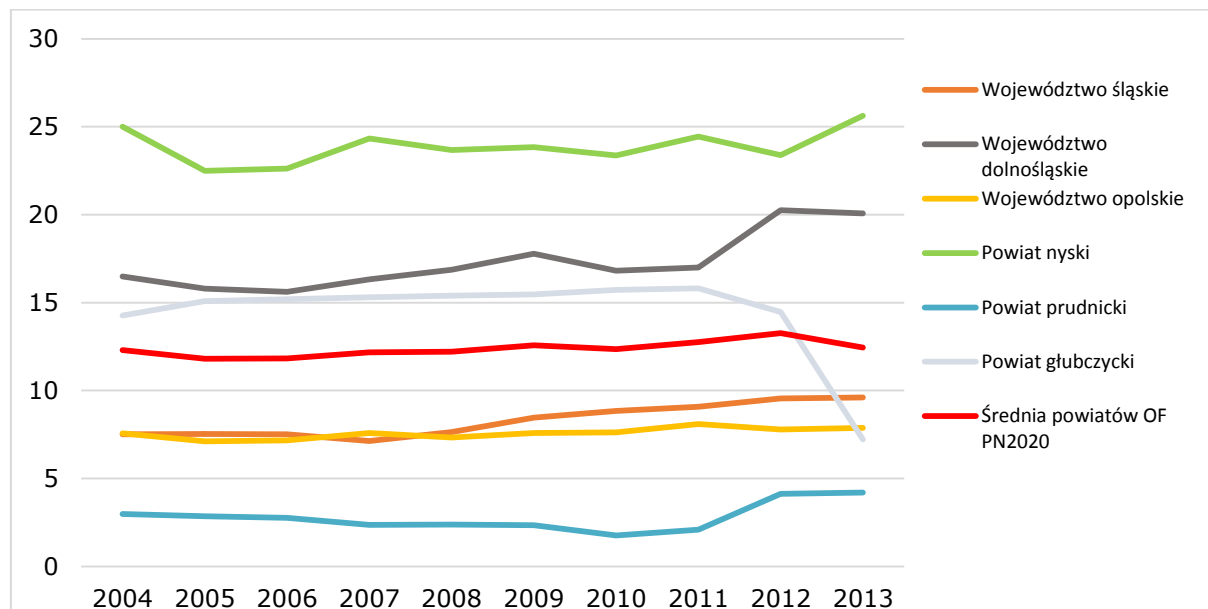
²¹⁵ Zgodnie z metodologią GUS do obiektów noclegowych zaliczono hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe, domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, pola biwakowe, kempingi, obiekty do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, zakłady uzdrowiskowe, i inne. Poczynając od danych za rok 2012 badanie KT-1 dotyczy wszystkich turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Również od danych za 2012 r. do turystycznych obiektów noclegowych ogółem doliczono kwatery agroturystyczne i pokoje gościnne (kwatery prywatne) natomiast dane szczegółowe dla tych obiektów dostępne są od poziomu województwa (NTS-2). Dane o wynajętych pokojach dotyczą tylko hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych.

terytorialnego spośród analizowanych, w której zanotowano taki duży spadek w tak krótkim okresie.

Powiat prudnicki cechuje najmniejsza liczba miejsc noclegowych – w 2004 roku ok. 3 miejsca, a w 2013 roku – ok. 4,2 miejsca na 1000 mieszkańców. Jednakże począwszy od 2010 roku wskaźnik ten rośnie.

Wykres 53. Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2004-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

11.3. Atrakcje turystyczne

Na potencjał turystyczny OF PN2020 składa się wiele elementów. Część osób może wybrać OF PN2020 jako miejsce wypoczynku ze względu na opisane wcześniej walory środowiska naturalnego. Turyści, podobnie jak mieszkańcy, mogą korzystać z opisanych we wcześniejszych rozdziałach ofert kulturalnej, rekreacyjnej oraz sportowej. W tym podrozdziale znajduje się natomiast opis innych czynników przyciągających turystów, to jest zabytków, szlaków i produktów turystycznych, a także oferty organizacji turystycznych.

11.3.1 Zabytki

Na terenie OF PN2020 znajdują się liczne zabytki, do najważniejszych z nich należą:

- ratusz (Grodków) – powstał ok. XV, potem dwukrotnie spalony i odbudowywany. Obecny późnoklasycystyczny ratusz (autorstwa Philippiego z Opola) wzniesiony został w 1840 roku z zachowaniem pierwotnej gotycko-renesansowej wieży, usytuowany jest pośrodku rynku²¹⁶,

²¹⁶ <http://www.grodkow.pl/244-gmina/4424-zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

- kościół ewangelicki (Grodków) – obecny budynek: murowany z cegły, trójnawowy, bazylikowy, z wieżą o wysokości 39 metrów, został wzniesiony w 1845 roku, w stylu neoromańskim- odprawiano tu nabożeństwa ewangelickie. Malejąca liczba wiernych sprawiła, że zaprzestano odprawiania nabożeństw. Od tego czasu budynek nie jest użytkowany i niszczeje²¹⁷,
- wiatrak typu holenderskiego (Grodków) – budowla wiatraka pochodzi z przełomu XVIII i XIX wieku. Murowany wiatrak pozbawiony jest skrzydeł²¹⁸,
- obwarowania miejskie (Grodków) – pierwsze obwarowania z kamienia narzutowego powstały jeszcze w średniowieczu, później mury zostały nadbudowane z cegły, a na początku XVII wieku wyremontowane. Do dziś zachowały się fragmenty murów obronnych wraz z dwoma wieżami bram oraz Basztą Więzienną²¹⁹,
- kościół św. Wawrzyńca (Głuchołazy) – kościół powstał w XIII wieku, potem zaś był kilkakrotnie przebudowywany. Można w nim zobaczyć m. in. płaskorzeźbę Ukrzyżowania z przełomu XVI i XVII wieku, późnorenesansową ambonę oraz obraz przedstawiający Głuchołazy podczas powodzi z 1472 roku,
- zespół pałacowy (Korfantów) – powstał w XVII wieku, jednak na skutek późniejszej przebudowy nosi również cechy stylu neogotyckiego. Pałac otoczony jest parkiem, gdzie mieści się obecnie Opolskie Centrum Rehabilitacji,
- Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu – Oddział Łambinowice – muzeum powstało w celu uwiecznienia historii obozów jenieckich z czasów wojny prusko-francuskiej (1870-1871), a także I i II wojny światowej. Na terenach objętych opieką muzeum znajdują się również cmentarze jeńców wojennych,
- bazylika mniejsza św. Jakuba Starszego i św. Agnieszki (Nysa) – historia bazyliki sięga początków miasta. Jej obecny późnogotycki styl jest dziełem mistrza Piotra z Ząbkowic. w świątyni można zobaczyć najcenniejszy na Śląsku zespół rzeźby nagrobnej oraz barokowe baptysterium. W 2011 roku bazylika została uznana za pomnik historii,
- kościół pod wezwaniem św. Piotra i Pawła (Nysa) – nazywana perłą śląskiego baroku świątynia powstała w XVIII wieku, a jej historia związana jest z zakonem kanoników regularnych – strażników Grobu Świętego w Jerozolimie (Bożogrobców),

²¹⁷ <http://www.grodkow.pl/244-gmina/4424-zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

²¹⁸ <http://www.grodkow.pl/244-gmina/4424-zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

²¹⁹ <http://www.grodkow.pl/244-gmina/4424-zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

- pałac biskupi (Nysa) – pałac powstał na przełomie XVII i XVIII wieku, został ufundowany przez biskupa Wazę. Po sekularyzacji w XIX wieku był siedzibą Sądu Grodzkiego, obecnie zaś mieści się w nim Muzeum Historii Nysy i Ziemi Nyskiej,
- Fontanna Trytona (Nysa) – wykuta w marmurze sławniowickim, powstała na początku XVIII wieku. Jej projekt odwzorowuje rzymską Fontannę del Tritone na Piazza del Tritone (autorstwa Giana Lorenzo Berniniego)²²⁰,
- zamek biskupi (Otmuchów) – średniowieczny zamek biskupów wrocławskich był kilkakrotnie przebudowywany. z jego pierwotnego kształtu zachowało się jedynie skrzydło północno-wschodnie. W zamku mieści się obecnie centrum usług hotelowo-turystycznych²²¹,
- pałac barokowy – dolny (Otmuchów) – pałac został wybudowany w ciągu jednego roku (1706– 1707). W wieku XX przebudowany na potrzeby szkoły. Obecnie budynek ten jest siedzibą urzędu miejskiego w Otmuchowie²²²,
- pałac w Piotrowicach Nyskich (Otmuchów) – został zbudowany w 1660 roku. Obecnie na jego terenie odbywają się liczne koncerty oraz Międzynarodowy Festiwal Rugby²²³,
- kościół pw. św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego (Otmuchów) – należy do grupy kościołów emporowo- bazylikowych. Wnętrza zostały ozdobione w XVII wieku przez trzech artystów: Karola Dankwartę oraz rzeźbiarzy Jana Józefa Weissa i Jana Weinmanna (ich dzieła nadal można zobaczyć w kościele)²²⁴,
- kościół pod wezwaniem św. Jana Ewangelisty (Paczków) – najśłynniejszy kościół warowny w Europie Środkowej. Znajdują się w nim unikalne zabytki sakralne: rzeźby świętego Wawrzyńca i Madonny z 1496 roku, neogotycki ołtarz Kutnera oraz ambona Buhla z 1880 roku. W kościele znajduje się słynna Studnia Tatarska, która według podań jest starsza od samej świątyni²²⁵,
- pałac Heymanna (Paczków) – majątek związany był z rodem von Heymann, barokowy pałac powstał w XVII dla Johanna Heinricha Heymanna. Obecni właściciele pałacu prowadzą wynajem pokoi oraz realizują działania mające na celu rewitalizację obiektu²²⁶,

²²⁰ <http://powiat.nysa.pl/sites/1,187,193/zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

²²¹ <http://zamek.otmuchow.pl/> [dostęp 24.02.2015].

²²² <http://www.otmuchow.pl/PL/610/Zabytki/> [dostęp 24.02.2015].

²²³ <http://www.piotrowicenyskie.com/> [dostęp 24.02.2015].

²²⁴ <http://www.otmuchow.pl/PL/610/Zabytki/> [dostęp 24.02.2015].

²²⁵ <http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/6746,paczow-studnia-tatarska.html> [dostęp 24.02.2015].

²²⁶ <http://www.heymann.pl/> [dostęp 24.02.2015].

- zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji (Paczków) – zabytkowe centrum miasta w 2012 roku zostało uznane za Pomnik Historii. W ciągu murów do dzisiaj przetrwało 19 baszt oraz bramy miejskie: Nyska, Kłodzka, Ząbkowicka i Wrocławska, zachowane w formie trzech wież bramnych²²⁷. W pobliżu rynku znajduje się także osiemnastowieczny Dom Kata, gdzie obecnie mieści się miejskie Centrum Informacji Turystycznej²²⁸,
- kościół pod wezwaniem św. Jadwigi (Skoroszyce) – gotycka świątynia została odbudowana po II wojnie światowej. W jej wnętrzu można zobaczyć m.in. późnorenesansową, kamienną płytę nagrobną Jerzego Wolffa z płaskorzeźbą rycerza,
- cmentarz żydowski (Biała) – najstarszy zachowany na Śląsku kirkut. Najstarszy odnaleziony nagrobek na nim nosi datę 1645. Na powierzchni około 0,5 ha zachowało się (w części lub całości) wynosi 921²²⁹,
- wieża wodna (Biała) – została wzniesiona na początku XVII wieku na zlecenie hrabiego Jerzego Prószkowskiego. System drewnianych rur umożliwił doprowadzenie wody do zamku²³⁰,
- zamek (Biała) – historia zamku sięga XIII wieku, kiedy to na terenie dzisiejszej budowli powstał gród książęcy. W XIV wieku zbudowano pierwszą budowlę murowaną, która została przebudowana w latach 1638-1640 na pałac w stylu renesansowym. Kolejna przebudowa nadała mu cechy stylu barokowego²³¹.
- ruiny kaplicy cmentarnej p.w. św. Fabiana i Sebastiana (Biała) – kaplica została wybudowana w 1656 roku po zarazie, która zdziesiątkowała miasto. Została usytuowana poza obszarem murów miejskich na terenie cmentarza (obecnie jest to teren ogrodu plebani). W 1945 roku trafiona bombą lotniczą i do dzisiaj jest ruiną²³²,
- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (Biała) – pochodzi z 1270 roku. Początkowo drewniany, po pożarze w 1544 roku został odbudowany murowany. Można w nim zobaczyć m.in. płytę nagrobną Pawła Kozłowskiego z 1595 roku, ołtarz w stylu rokoka z 1773 oraz figurę Chrystusa Frasobliwego²³³,

²²⁷ <http://www.zabytek.gov.pl/Zabytek/szczegoly.php?ID=209> [dostęp 24.02.2015].

²²⁸ <http://www.paczkow.pl/o-paczkowie/zabytki-i-atrakcje/2766-legendarny-dom-kata> [dostęp 24.02.2015].

²²⁹ <http://www.biala.gmina.pl/84/562/cmentarz-zydowski.html> [dostęp 24.02.2015].

²³⁰ <http://www.biala.gmina.pl/236/567/zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

²³¹ <http://www.zamki.pl/?idzamku=bialao> [dostęp 24.02.2015].

²³² <http://www.biala.gmina.pl/101/567/ruiny-kaplicy-cmentarnej-pw-sw-fabiana-i-sebastiana.html> [dostęp 24.02.2015].

²³³ <http://www.biala.gmina.pl/97/567/kosciol-parafialny.html> [dostęp 24.02.2015].

- Kościół Św. Jakuba Starszego (Lubrza) – obecny neogotycki budynek powstał pod koniec XVIII wieku. Z kościołem połączona jest wieża będąca przykładem architektury renesansowej. Można w nim zobaczyć m.in. XVI-wieczną renesansową chrzcielnicę oraz obraz Świętej Rodziny z 1769 roku²³⁴,
- Sanktuarium Św. Józefa wraz z Klasztorem oo. Franciszkanów (Prudnik) – budowle sanktuarium powstały w XIX wieku. Z miejscem tym związany był Kardynał Stefan Wyszyński, który przebywał tu ponad rok podczas internowania. Przy klasztorze można zobaczyć także zbudowaną ze skały wulkanicznej Grotę Lurdzką²³⁵,
- wieża zamkowa – Wieża Woka (Prudnik) – wieża stanowi pozostałość po średniowiecznym zamku i jest najstarszym obiektem w Prudniku. Po odrestaurowaniu w 2009 roku, jest obecnie dostępna dla zwiedzających²³⁶,
- prudnicki rynek i kamieniczki na Zamkowej (Prudnik) – w centralnym punkcie rynku stoi ratusz miejski, znajdują się tu również Kolumna Maryjna, figura św. Jana Nepomucena oraz barokowa fontanna²³⁷,
- baszty murów miejskich (Prudnik)– zachowane do czasów dzisiejszych baszty powstały w XV wieku. Obecnie swoją siedzibę ma w nich Muzeum Ziemi Prudnickiej²³⁸,
- willa rodziny Fränkel (Prudnik) – dziewiętnastowieczna willa jest dziś własnością Prudnika. Została odrestaurowana w 2011 roku i mieści się w niej obecnie Prudnicki Ośrodek Kultury. W budynku można zobaczyć, bogato zdobione wnętrza oraz dwie fontanny²³⁹,
- kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła (Prudnik) – obecna późnobarokowa forma kościoła pochodzi z XVIII wieku. Świątynia jest murowana, trójnawowa z galerią wewnątrz połączoną z chórem, organami i wieżą²⁴⁰,
- wieża widokowa we Włodzieninie (gmina Branice) – wieża jest pozostałością po gotyckim kościele. Znajduje się na terenie Parku Historycznego Włodzienin, gdzie można zobaczyć aż 32 stanowiska archeologiczne.

²³⁴ <http://www.parafialubrza.pl/> [dostęp 24.02.2015].

²³⁵ <http://www.silesiatourism.com/www/pl/prudnik/sanktuarium-sw-jozefa-oraz-klasztor-oo/> [dostęp 24.02.2015].

²³⁶ <http://www.silesiatourism.com/www/pl/prudnik/wieza-zamkowa-wieza-woka/> [dostęp 24.02.2015].

²³⁷ <http://prudnik.pl/36/1540/zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

²³⁸ <http://prudnik.pl/36/1540/zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

²³⁹ <http://prudnik.pl/36/1540/zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

²⁴⁰ <http://prudnik.pl/36/1540/zabytki.html> [dostęp 24.02.2015].

Usytuowanie wieży na wzgórzu pozwala z jej szczytu podziwiać panoramę okolicy²⁴¹,

- kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny (Głubczyce) – kościół pochodzi z II połowy XIII wieku. Został zbudowany w stylu gotyckim. Znajdują się w nim ponad stuletnie 60 głosowe organy warsztatu organmistrzowskiego Gebrüder Rieger z Krnova²⁴². W pobliżu kościoła znajduje się także interesujący piętnastowieczny budynek kaplicy pod wezwaniem świętych Floriana i Sebastiana²⁴³
- kościół i klasztor o. o. Franciszkanów (Głubczyce) – budynki zostały ufundowane w 1448 roku przez Jana Pobożnego jednak 28 lat później spłonęły w pożarze miasta. Obecnie istniejący kompleks pochodzi z lat 1753-1770 i ozdobiony jest w stylu barokowo-rokokowym²⁴⁴.
- budynek PKP (Głubczyce) – zbudowany w II połowie XIX wieku. Swoim kształtem przypomina lokomotywę parową,
- kościół pw. św. Tomasza Apostoła (Kietrz) – pierwszy budynek sakralny w tym miejscu powstał jeszcze w średniowieczu, zaś obecna świątynia została zbudowana na początku XVIII wieku. W kościele zobaczyć można obraz monachijskiego artysty Kaspara Singa przedstawiający patrona świątyni oraz organy z początku XX wieku (nadal będące w użyciu)²⁴⁵.

Tabela 107. Zabytki wpisane do rejestru zabytków, stan na 31.12.2013 roku

	rejestr zabytków nieruchomych	rejestr zabytków archeologicznych
Grodków	70 ²⁴⁶	21
Głuchołazy	60	4
Korfantów	39 ²⁴⁷	3
Łambinowice	67 ²⁴⁸	8
Nysa	124	18
Otmuchów	73	33
Paczków	97	6
Skoroszyce	13 ²⁴⁹	1
Biała	46	27
Lubrza	33 ²⁵⁰	8
Prudnik	85	7
Branice	36	48

²⁴¹ <http://opolskie.naszemiasto.pl/artykul/wieza-widokowa-we-wlodzieninie,1121785,artgal,t,id,tm.html> [dostęp 24.02.2015].

²⁴² <http://glubczyce.pl/178/zabytki-miasta-glubczyce.html> [dostęp 24.02.2015].

²⁴³ <http://parafia.glubczyce.pl/artykul/historia-parafii> [dostęp 23.03.2015].

²⁴⁴ <http://glubczyce.pl/178/zabytki-miasta-glubczyce.html> [dostęp 24.02.2015].

²⁴⁵ <http://www.kietrzparafiatomasza.pl/Architektura-Ko%C5%9Bcio%C5%82a.php> [dostęp 24.02.2015].

²⁴⁶ 1328 ujętych w ewidencji zabytków Gminy Grodków

²⁴⁷ Oraz 26 zabytków ruchomych.

²⁴⁸ Stan na 30.11.2014 roku

²⁴⁹ Stan na 1.06.2013 roku

²⁵⁰ Stan na 1 czerwca 2013 roku, oraz 7 zabytków ruchomych (stan na grudzień 2014 roku).

	rejestr zabytków nieruchomych	rejestr zabytków archeologicznych
Głubczyce	117	142
Kietrz	32 ²⁵¹	81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin i rejestrów Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu

Na terenie gmin OF PN2020 znajduje się szereg terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, dzięki którym mieszkańcy i turyści mogą spędzać czas w plenerze. Warto wspomnieć tu o Solarium oraz Placu Partnerstwa w Otmuchowie. Atrakcją turystyczną terenu rekreacyjno-wypoczynkowego Solarium są repliki wielkich dinozaurów. Realizacja tej inwestycji była możliwa dzięki realizacji przez Gminę Otmuchów projektu finansowanego ze środków unijnych „Poznajemy świat dinozaurów”²⁵². Na terenie Placu Partnerstwa znajdują się natomiast m.in. staw, muszla koncertowa oraz plac zabaw dla dzieci.

11.3.2 Szlaki turystyczne

Na terenie OF PN2020 zostały wytyczone różnorodne szlaki turystyczne, zarówno piesze jak i rowerowe, których łączna długość to ponad 600 km.

Wśród szlaków pieszych najdłuższym jest „Nyska Droga św. Jakuba”. Został on udostępniony w 2010 roku i liczy 106 km. Szlak ten prowadzi od Jakubowej Studni w Głuchołazach, przez Nyse, Pakostawice, Kopice, Lewin Brzeski do Skorogoszczy, gdzie łączy się z Droga św. Jakuba Via Regia. Droga jest związana z Jakubem Starszym Apostołem, którego szczątki znajdują się w Santiago de Compostela w Hiszpanii. Na trasie szlaku stoją granitowe głazy z kamieniołomu Kamienna Góra koło Nysy. Głazy oznakowano muszlą św. Jakuba, która jest symbolem pielgrzymów.

Wśród szlaków pieszych znajdują się ciekawe ścieżki dydaktyczne, takie jak: Ścieżka dydaktyczna „Las Prudnicki” i Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Przez Górę Chrobrego w Głuchołazach”.

Wykaz wszystkich szlaków pieszych na tym terenie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 108. Szlaki piesze na terenie OF PN2020

gmina	nazwa szlaku	długość (km)
Głuchołazy	Szlak miejski w Głuchołazach (znakowany białoniebieskimi rombami)	6,5
Głuchołazy	Szlak niebieski w masywie Góry Parkowej	7,3
Głuchołazy	Szlak żółty „Złotych Górników” w masywie Góry Parkowej	8,3
Głuchołazy, Otmuchów, Paczków	Szlak Orłowicza	85
Głuchołazy	Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Przez Górę Chrobrego w Głuchołazach”	5
Głuchołazy	Szlaki turystyczne ziemi głuchołaskiej	20
Nysa	Nyska Droga św. Jakuba	106
Nysa	Nyski Szlak Josepha von Eichendorffa	3

²⁵¹ 170 obiektów zabytkowych nieruchomych ujętych w ewidencji zabytków zlokalizowanych na terenie gm. Kietrz oraz 4 obiekty zabytkowe ruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków zlokalizowanych na terenie gm. Kietrz.

²⁵² <http://nysaonline.pl/news/dinozaury-w-akcji/> [dostęp 24.02.2015].

gmina	nazwa szlaku	długość (km)
Nysa	Przebieg trasy II Parku Kulturowo-Przyrodniczego Twierdzy Nysa	4
Nysa	Szlak „Kopernikowski” – niebieski	46
Nysa	Szlak miary jerozolimskiej w Nysie	3
Nysa	Szlak pamięci i wdzięczności w Nysie	8
Nysa	Szlak śladami Marii Luizy Merkert w Nysie	4
Nysa	Szlak Świętyń Śląskiego Rzymu w Nysie	7
Nysa, Otmuchów	Szlak Kopernikowski	46
Otmuchów	Szlak miejski w Otmuchowie	4,5
Prudnik	Szlak „Prudnik – Wieszczyzna – Trzebina”	19,5
Prudnik	Szlak Historyczny Lasów Królewskiego Miasta Prudnik	17,5
Prudnik	Szlak im. M. Orłowicza	13
Prudnik	Szlak żółty: Prudnik – Wieszczyzna	19,5
Prudnik	Ścieżka dydaktyczna „Las Prudnicki”	7
Łambinowice	Ścieżka historyczno-przyrodnicza „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach”	4,9
Łambinowice, Korfantów	Ścieżka rowerowo-piesza „Skrajem dawnej puszczy”	12
Paczków	Ścieżka widokowa Bramy Nyskiej w Paczkowie	trasa turystyczna po murach ok. 77 m.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej <http://www.visitopolskie.pl>

Na obszarze OF PN2020 najdłuższym szlakiem rowerowym jest „Szlak czarownic po polsko-czeskim pograniczu”²⁵³. Łączna długość szlaku wynosi 233 km (95 km po stronie polskiej, 138 km po stronie czeskiej). Powstał on po stronie polskiej w 2009 roku na zlecenie Starostwa Powiatowego w Nysie. Ustawiono na nim 10 tablic informacyjnych dotyczących historii procesów czarownic na pograniczu polsko-czeskim.

Na badanym terenie działają stadniny koni i gospodarstwa stwarzające warunki do uprawiania turystyki jeździeckiej i rekreacji konnej. LGD „Wspólne Źródła” wytyczyła szlak konny, który rozpoczyna się w Gospodarstwie Agroturystycznym „Końskie zacisze” w Łące Prudnickiej, i prowadzi na południe w kierunku miejscowości Wieszczyzna. Dalej szlak biegnie w kierunku wschodnim przez Las Prudnicki, a następnie zwraca się w stronę północną aż do Sanktuarium św. Józefa.

Na badanym terenie znajdują się także szlaki rowerowe o łącznej długości 437,1 km. Spis szlaków rowerowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 109. Szlaki rowerowe na terenie OF PN2020

gmina	nazwa szlaku	długość (km)
Grodków	Rowerem z Grodkowa do Jesenika	80
Głuchołazy, Nysa, Otmuchów, Pakoławice, Kamiennik, Paczków	Szlak czarownic po polsko-czeskim pograniczu	233

²⁵³ http://www.powiat.nysa.pl/sites/1,187,189/show/1454/na_rowerze_z_czarownicami.html [dostęp 24.02.2015].

gmina	nazwa szlaku	długość (km)
Głuchołazy, Nysa, Otmuchów, Paczków	Trasa rowerowa R9	55,5
Kamiennik, Otmuchów, Nysa, Pakosławice, Łambinowice, Korfantów	Trasa rowerowa R16	69,6
Kamiennik, Pakosławice, Nysa, Korfantów, Łambinowice	Trasa rowerowa R17	74,8
Nysa, Pakosławice, Skoroszyce	Trasa rowerowa R57	24,4
Głuchołazy, Otmuchów, Paczków	Trasa rowerowa R60	44,6
Łambinowice	Ścieżka historyczno-przyrodnicza „Miejsce Pamięci Narodowej”	4,9
Łambinowice, Korfantów	Ścieżka rowerowo-piesza „Skrajem dawnej puszczy”	12
Prudnik	Szlaki rowerowe „Wokół Lasu Prudnickiego”	17 i 13
Prudnik	Trasa rowerowa „Prudnik-Jindrichov (CZ)”	7
Prudnik	Trasa rowerowa „Prudnik -Pokrzywna”	10
Prudnik	Turystyczna trasa rowerowa Gór Opawskich	9
Prudnik	Trasa rowerowa „Łąka Prudnicka – Niemysłowice”	5
Prudnik	Trasa rowerowa „Śladami Kardynała Stefana Wyszyńskiego”	3
Lubrza	Ścieżka rowerowa Gminy Lubrza	43
Biała	Szlak bociana białego – czerwony	43,6
Biała	Szlak bociana białego – zielony	44,5
Biała	Szlak bociana białego – niebieski	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej <http://www.visitopolskie.pl> oraz danych pozyskanych z urzędów gmin.

11.3.3 Produkty turystyczne

Do produktów turystycznych terenu OF PN2020 możemy zaliczyć imprezy cykliczne, szlaki turystyczne i obiekty kultury m.in.:

- „Szlak czarownic po polsko-czeskim pograniczu” – produkt stworzony we współpracy powiatu nyskiego z miastem Šumperk i Stowarzyszeniem Ruchu Turystycznego Jeseniky. Jest to trasa wytyczona przez najważniejsze punkty związane z historią polowań na czarownice w regionie. Na szlaku znajdują się tablice informacyjne, dodatkową wiedzę turyści mogą również znaleźć w przewodniku oraz zwiedzając ekspozycję muzealną. Ze szlakiem związana jest również odznaka turystyczna²⁵⁴.
- Żółty szlak turystyczny „Złoty Górników” – produkt gminy Głuchołazy. Szlak wiedzie przez miejsca związane z eksploatacją złota. Można tam zobaczyć miejsca pracy dawnych górników złota, a także interesujące relikty wydobywania (szyby, działki górnicze, hałdy płonego nadkładu i przepłukanego urobku, relikty płuczek oraz sztolnie górnicze)²⁵⁵.

²⁵⁴ powiat.nysa.pl/sites/1,187,189/show/1454/na_rowerze_z_czarownicami.html [dostęp 24.02.2015].

²⁵⁵ <http://www.glucholazy.info/artykuly/szlak-zlotych-gornikow-glucholazy.php> [dostęp 24.02.2015].

- Festiwal Czeskiej Piosenki Turystycznej „Trampska Hudba” – produkt gminy Głuchołazy. Na organizowany od 2008 roku festiwal zapraszani są artyści zarówno z Polski jak i z Republiki Czeskiej. Uznany za najlepszy produkt turystyczny Opolszczyzny w 2010 roku²⁵⁶.
- „Dni Twierdzy Nysa” – produkt gminy Nysa. Wydarzenie jest organizowane od 2001 roku, zainspirowane wydarzeniami historycznymi z XVIII i XIX wieku (zdobycie twierdzy przez wojska pruskie w 1741 roku, próba zdobycia twierdzy przez wojska austriackie w 1757 roku oraz zdobycie twierdzy przez wojska Napoleona w 1807 roku). Do stałych punktów programu wydarzenia należą m.in.: zwiedzanie z przewodnikiem nyskich fortyfikacji – Fortu nr 2, Bastionu św. Jadwigi i Fortu Wodnego, uczestnictwo w batalistyczno-historycznym widowisku Bitwa o Twierdzę Nysa oraz w pływaniu kajakiem wokół Fortu Wodnego²⁵⁷. Produkt ten został wyróżniony certyfikatem Polskiej Organizacji Turystycznej.
- Nyska Droga św. Jakuba – produkt gminy Nysa. Szlak pielgrzymkowy związany z postacią św. Jakuba Starszego. Cała trasa ma 106 km, rozpoczyna się przy źródle św. Jakuba zwanego studnią św. Jakuba (Jakobs Brunnen) i dochodzi do Skorogoszczy, gdzie łączy się z traktem Via Regia²⁵⁸.
- Festiwal Ognia i Wody – produkt gminy Nysa. Jest to największe widowisko pirotechniczne w regionie. W 2010 roku festiwal dostał nadawany przez Opolską Regionalną Organizację Turystyczną Certyfikat „Najlepszy produkt turystyczny Śląska Opolskiego” w kategorii wydarzenie²⁵⁹.
- Muzeum Gazownictwa w Paczkowie – produkt gminy Paczków. Muzeum jest ważnym centrum muzealno-wystawienniczo-szkoleniowym. Można w nim zobaczyć dawną architekturę przemysłową oraz interesujące zabytki związane z rozwojem gazownictwa (gazomierze, lampy i kinkiety, sprzęt domowy oraz urządzenia przemysłowe, a także dokumenty oraz dawne materiały reklamowe)²⁶⁰.
- „Lato kwiatów” – produkt gminy Otmuchów. Podczas organizowanego corocznie wydarzenia odbywa się wystawa kwiatów ciętych oraz wystawy towarzyszące (w salach Zamku Otmuchowskiego, w Urzędzie Miejskim oraz w plenerze). Na usytuowanej w Rynku scenie prezentowany jest program artystyczny, uczestnicy wystawy mogą również skorzystać z oferty gastronomicznej.
- „Rajd Maluchów” – produkt gminy Prudnik. Jest to rodzinna impreza krajoznawcza, która w roku 2014 została zorganizowana już po raz

²⁵⁶ <http://trampskahudba.pl/pl/zapraszamy.html> [dostęp 5.04.2015].

²⁵⁷ <http://www.aktualnosciturystyczne.pl/opolskie/dni-twierdzy-nysa> [dostęp 24.02.2015].

²⁵⁸ <http://www.camino.nysa.pl/> [dostęp 24.02.2015].

²⁵⁹ <http://www.nor.nysa.pl/?id=o7> [dostęp 24.02.2015].

²⁶⁰ <http://www.muzeumgazownictwa.pl/> [dostęp 24.02.2015].

trzydziesty piaty. Odbywający się na przełomie maja i czerwca rajd przyciąga nie tylko mieszkańców regionu, ale także turystów z całej Europy. Na końcu prawie czterokilometrowej pieszej trasy na uczestników czeka festyn z konkursami²⁶¹.

- Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko-Czeskiego – produkt gminy Prudnik. Jest to trzydniowa prezentacja rzemiosła i rękodzieła artystycznego organizowana pod patronatem honorowym Ambasadora Republiki Czeskiej w Warszawie, Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie oraz Marszałka Województwa Opolskiego²⁶².
- Targi Przedsiębiorczości i Rzemiosła INTER-REGION - produkt gminy Prudnik. Podczas targów ma miejsce prezentacja branż związanych z budownictwem i wyposażeniem. Wydarzenie to ma charakter międzynarodowy²⁶³.
- „Szlakami bociana białego” – produkt gminy Biała, obejmujący trasy trzech szlaków rowerowych (czerwony, zielony, niebieski) o łącznej długości 115,1 km. Przebiegają one drogami asfaltowymi oraz polnymi przez miejscowości znajdujące się na terenie gminy Biała. Szlaki te są oznakowane w terenie, a plan szlaków został zamieszczony w informatorze turystycznym wydany w języku polskim i czeskim. Na w/w trasach można spotkać gminne zabytki, pomniki przyrody, które są pod szczególną ochroną. Pomniki te oznakowane są zieloną tablicą z godłem państwowym. Ważnym elementem trasy są gniazda bociana białego, których w gminie Biała nie brakuje.
- „Wieża Wodna” – produkt turystyczny gminy Biała. Udostępniony został dla turystów, jako miejsce widokowe, które stanowi rozszerzenie dotychczasowej oferty wież i punktów widokowych destynacji Śląsk bez granic o kolejny obiekt. Widokowa wieża wodna jest czynna sezonowo w okresie letnim w miesiącach maj- wrzesień.

Do produktów turystycznych można zaliczyć także Paczkowską Kartę Turystyczną, pozwalającą turystom i mieszkańcom gminy Paczków na uzyskanie zniżek w restauracjach, hotelach, instytucjach sportowych i kulturalnych oraz innych miejscach chętnie odwiedzanych przez turystów.

11.3.4 Organizacje turystyczne

Na terenie OF PN2020 istnieje sześć punktów informacji turystycznej (w Nysie, Prudniku, Głubczycach, Głuchołazach, Korfantowie i Paczkowie). Punkty te służą pomocą turystom i udostępniają materiały promocyjne dotyczące obszaru²⁶⁴.

²⁶¹ <http://www.ssd.opolskie.pl/page/230,rajd-maluchow-w-prudniku.html> [dostęp 23.03.2015]

²⁶² <http://prudnik.pl/58/wystawa-tworcow-ludowych-i-rzemiosla-artystycznego-pogranicza-polsko-czeskiego.html> [dostęp 23.03.2015]

²⁶³ <http://prudnik.pl/62/targi-przedsiębiorczosci-i-rzemiosla-inter-region-dom-i-ogrod.html> [dostęp 23.03.2015]

Podstawowym celem działalności Lokalnych Grup Działania jest rozwój obszarów wiejskich. Jednym z elementów umożliwiających realizację tego celu jest wzmocnienie funkcji turystycznej. Organizacje opierają swoją działalność na trójsektorowym partnerstwie. W skład Lokalnych Grup Działania wchodzi przedstawiciele uczelni publicznych, placówek kultury, organizacji pozarządowych, przedstawiciele przedsiębiorstw oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz gminy. Na terenie OF PN2020 funkcjonuje sześć Lokalnych Grup Działania.

Tabela 110. Lokalne Grupy Działania na terenie OF PN2020

nazwa organizacji	gminy OF PN2020 wchodzące w skład organizacji
Nyskie Księstwo Jezior i Gór	Głuchołazy, Nysa, Otmuchów, Paczków
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Wspólne Źródła	Biała, Korfantów, Prudnik
Lokalna Grupa Działania złota Ziemia	Skoroszyce, Grodków
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Płaskowyż Dobrej Ziemi	Branice, Głubczyce, Kietrz
Euro-Country Partnerstwo dla zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	Lubrza
Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Borów Niemodlińskich	Łambinowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej <http://www.odnowawsi.eu>

Do instytucji wspierających działania w zakresie turystyki na terenie badanego obszaru trzeba zaliczyć także Opolską Regionalną Organizację Turystyczną. OROT działa od 2003 roku i jest jedną z najwcześniej założonych Regionalnych Organizacji Turystycznych w kraju. Organizacja ta realizuje wiele projektów, które wpływają na rozwój branży turystycznej województwa opolskiego.

Warto wspomnieć również o trzech Oddziałach Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajobrazowego – Prudnik, Głuchołazy oraz Ziemia Nyska, które organizują corocznie wiele imprez m.in. rajdy piesze, narciarskie i rowerowe oraz spotkania z piosenką turystyczną.

Na terenie OF PN2020 działa również Stowarzyszenie Biskupia Kopa, którego celem jest promowanie walorów turystycznych regionu oraz podejmowanie działań na rzecz infrastruktury turystycznej²⁶⁵.

11.4 Ruch turystyczny

W roku 2013 hotele i inne obiekty noclegowe z terenu OF PN2020 udzieliły łącznie 277 605 noclegów. Ich roczna liczba wzrosła od początku analizowanego okresu o 56 565. Największy proporcjonalny wzrost odnotowano w Prudniku, gdzie liczba noclegów w 2013 roku była prawie trzy razy wyższa od tej, którą odnotowano w 2004 roku.

Tabela 111. Liczba noclegów udzielonych przez hotele i inne obiekty noclegowe

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	0	0	0	0	0	0	0	48	1	0

²⁶⁴ <http://www.informacja-turystyczna.nysa.pl/pl/category/15/wykaz-it-w-woj-opolskim> [dostęp 23.03.2015]

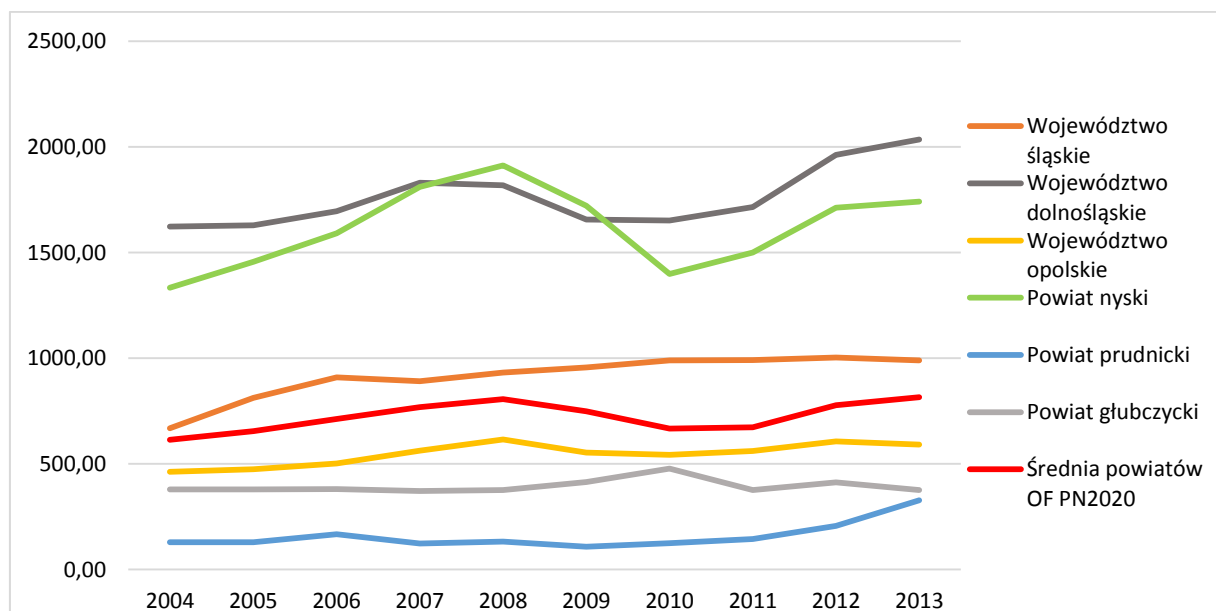
²⁶⁵ http://www.kopa-biskupia.pl/o_nas.html, [dostęp 10.04.2015]

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Głuchołazy	127 800	156 422	159 159	178 381	179 554	151 008	1341 86	145 407	173 369	169 770
Korfantów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Łambinowice	1 624	668	1 165	1 196	1 420	2 321	551	0	0	0
Nysa	42 600	3 9907	53 086	63 684	73 392	70 153	50 905	56 908	59 922	67 368
Otmuchów	13 699	14 287	17 050	16 521	14 518	15 595	10 982	10 632	8741	6930
Paczków	10 084	1 328	839	2 705	7 189	8 252	2 819	343	286	456
Skoroszyce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biała	47	21	455	81	73	165	192	101	42	32
Lubrza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prudnik	5 826	6 597	8 437	6 034	6 200	4 371	6 904	6 036	9 076	15 128
Branice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Głubczyce	19 360	19 222	19 154	18 558	18 653	20 470	23 224	18 173	19 815	17 921
Kietrz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
gminy OF PN2020 łącznie	221 040	238 452	259 345	287 160	300 999	272 335	229 763	237 648	271 252	277 605

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Również podczas analizowania liczby udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców, można zaobserwować tendencję wzrostową, zwłaszcza w przypadku powiatu nyskiego, gdzie wartość wskaźnika była wyższa od wojewódzkich. Warto jednak zauważyć, że przez cały analizowany okres średnia wartość wskaźnika dla powiatów OF PN2020 utrzymywała się poniżej poziomu dla województw śląskiego i dolnośląskiego.

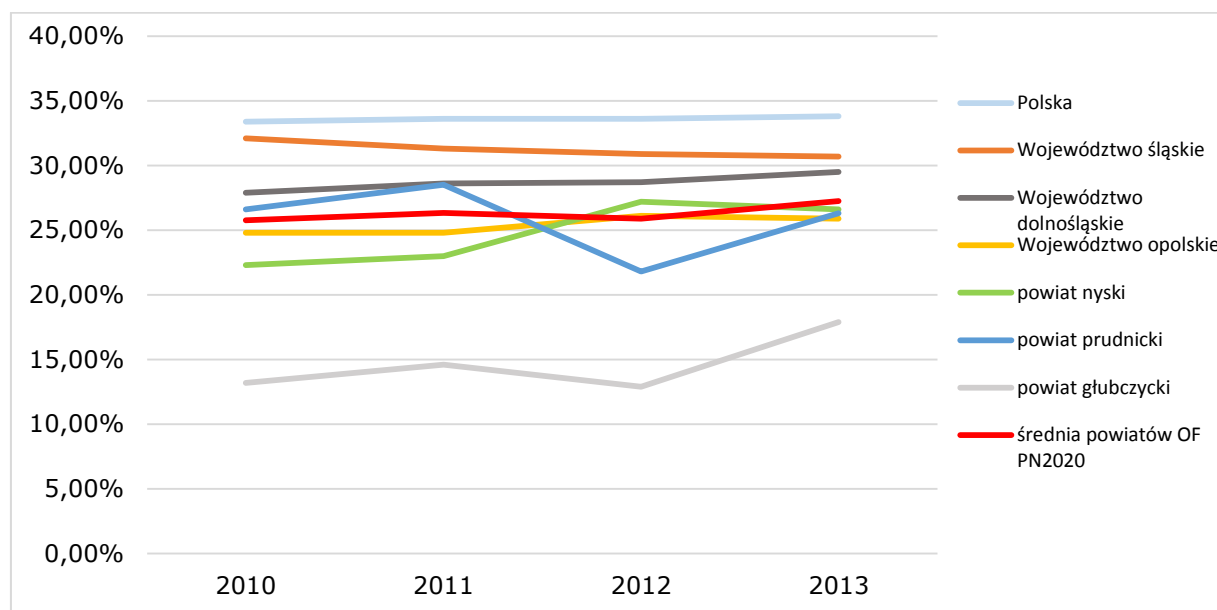
Wykres 54. Liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2004-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w powiatach należących do Partnerstwa Nyskiego 2020 jest relatywnie niższy niż średnio w kraju i w województwach śląskim, dolnośląskim i opolskim. Warty podkreślenia jest wzrost wykorzystania bazy noclegowej w powiatach nyskim (z 22,3% w 2010 roku do 26,6% w 2013 roku) i głubczyckim (z 13,2% w 2010 roku do 17,9% w 2013 roku), podczas gdy w powiecie prudnickim wartości tego wskaźnika zmieniały się bez jednoznacznej tendencji. Niski stopień wykorzystania bazy noclegowej, w połączeniu z faktem, że jest ona sosunkowo uboga, może świadczyć o niepełnym wykorzystaniu potencjału atrakcyjności turystycznej OF PN2020²⁶⁶.

Wykres 55. Procentowy stopień wykorzystania miejsc noclegowych w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

11.5 Uwarunkowania międzynarodowe rynku pracy – turyści zagraniczni, obecne i potencjalne obszary współpracy

Nasilające się procesy globalizacyjne prowadzą do zwiększenia znaczenia wzajemnych oddziaływań oraz kooperacji w wielu dziedzinach: w obszarze gospodarki oraz rynku pracy, turystyki, edukacji czy kultury. Szczególnie ważne stają się powiązania z partnerami zagranicznymi, które umożliwiają wymianę wiedzy, doświadczenia i przepływ kapitału.

Współpraca z partnerami zagranicznymi jednostek samorządu terytorialnego z OF PN2020 oparta jest na czterech państwach – Republice Czeskiej, Republice Federalnej Niemiec, Republice Słowacji i Ukrainie. To właśnie z tymi krajami Partnerzy deklarują najczęściej współpracę – zarówno z władzami samorządowymi, jak i przedsiębiorcami czy organizacjami.

²⁶⁶ Z drugiej strony należy pamiętać, że statystyki tego typu nie dają pełnego obrazu ruchu turystycznego m.in. ze względu na brak danych odnośnie przyjazdów jednodniowych.

Republika Czeska

Ze względu na położenie geograficzne Republika Czeska jest kluczowym partnerem poszczególnych gmin i powiatów.

Kraj ten graniczy z Polską, Niemcami, Słowacją i Austrią. Stolicą Czech jest Praga, która znajduje się w odległości ok. 250 km od OF PN2020. Liczba mieszkańców sięga ok. 10,5 mln²⁶⁷.

Mapa 13. Położenie Republiki Czeskiej

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Czechy#/media/File:Czech_CIA_map_PL.jpg

Gospodarka rozwija się tam stabilnie, w przeciągu ostatnich 10 lat tylko trzy razy odnotowano ujemny wzrost gospodarczy. Lata 2004-2007 to stosunkowo wysoki poziom wzrostu gospodarczego (wynoszący od 4,9% do 6,9%). Od 2009 roku, tak jak w większości krajów europejskich, pojawił się kryzys gospodarczy przejawiający się spadkiem PKB (o 4,8%). Następnie, w latach 2012-2013, można zaobserwować niewielki ujemny wzrost gospodarczy (na poziomie -0,8% do -0,7%). Od 2014 roku następuje wzrost PKB. Trzeba również zaznaczyć, że czeska gospodarka charakteryzuje się stosunkowo stabilnym poziomem bezrobocia – tylko raz w przeciągu 10 lat stopa bezrobocia przekroczyła 8% (w 2004 roku), najniższy wynik odnotowano w 2008 roku (4,4%)²⁶⁸. Warto wspomnieć o tych wartościach w kontekście blisko 20% stopy bezrobocia w powiatach należących do OF PN2020, gdzie po stronie czeskiej, w regionie ołomunieckim stopa bezrobocia wynosiła od 5,9%²⁶⁹ w 2008 roku do 12,0%²⁷⁰ w 2004 roku. Czerpanie z doświadczeń czeskich partnerów mogłoby poprawić sytuację na lokalnym rynku pracy. Jest to jedno z możliwych pól działań, na którym współpraca transgraniczna powinna przebiegać najsilniej.

²⁶⁷ http://www.mzv.cz/warsaw/pl/informacje_o_rcz/kraj_i_jego_mieszkanicy/index.html [dostęp 27.07.2015]

²⁶⁸ Eurostat 2014, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en, [dostęp 27.07.2015].

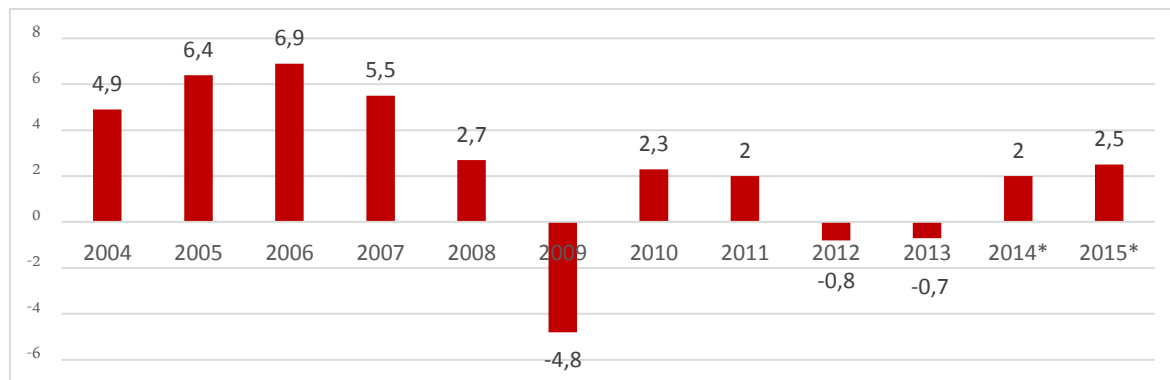
²⁶⁹ <https://www.czso.cz/csu/czso/9-labour-market715>, [dostęp 09.11.2015].

²⁷⁰ [http://csugeo.i-](http://csugeo.i-server.cz/xm/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_olomouckem_kraji_ve_srovnani_s_evropskou_unii)

[server.cz/xm/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_olomouckem_kraji_ve_srovnani_s_evropskou_unii](http://csugeo.i-server.cz/xm/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_olomouckem_kraji_ve_srovnani_s_evropskou_unii), [dostęp 09.11.2015].

Wykres 56. Wzrost gospodarczy PKB (%)

2014* dane wstępne

2015* dane prognozowane

Źródło: *Gospodarka Republiki Czeskiej w 2014 r.*, Wydział Promocji i Handlu i Inwestycji, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Pradze

Społeczeństwo czeskie jeszcze w 1990 roku charakteryzowało się blisko dwukrotnie większym udziałem osób młodych, poniżej 14 roku życia, niż osób starszych (powyżej 65 lat). Do 2010 roku nastąpił znaczący spadek udziału osób młodych, których obecnie jest 14%, przy 14,8% osób starszych. Widać więc wyraźnie, że społeczeństwo zaczyna się starzeć²⁷¹.

Podstawowymi dziedzinami czeskiej gospodarki, na których opiera się rozwój całego kraju są przemysł przetwórczy oraz handel hurtowy i detaliczny wraz z usługami naprawy i utrzymania samochodów²⁷². Udział handlu produktami innowacyjnymi w stosunku do ogólnego handlu jest zdecydowanie niższy niż w większości krajów UE²⁷³. Bardzo ważna jest również turystyka – w 2014 roku Republikę Czeską odwiedziło 8,1 miliona ludzi²⁷⁴. Zamki (m.in. Karlsztejn), historyczne miasta (m.in. Praga), cenne przyrodniczo miejsca (m.in. Karkonosze), regionalne browary, znane na całym świecie uzdrowiska (m.in. Karlowe Wary) sprawiają, że kraj ten jest odwiedzany bardzo chętnie. Najliczniejszą grupą turystów są Niemcy, ale Polacy plasują się w pierwszej piątce (obok Rosjan, Słowaków i Amerykanów) – w 2014 roku, na jedną dobę lub dłużej, zakwaterowało się ich w Czechach 451 729²⁷⁵. Turystyka jest jednym z obszarów, w których współpracę pomiędzy partnerami czeskimi i polskimi widać najwyraźniej.

Wszyscy Partnerzy, w większym lub mniejszym stopniu, współpracują z Republiką Czeską w dziedzinach takich jak turystyka czy kultura. Wspólna działalność w zakresie gospodarki i rynku pracy zachodzi w 14 z 17 jednostek samorządu terytorialnego

²⁷¹ <http://www.tradingeconomics.com/czech-republic/population-ages-65-and-above-percent-of-total-wb-data.html>, [dostęp 27.07.2015].

²⁷² <http://www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/europa/czechy/> [dostęp 27.07.2015].

²⁷³ <http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/elements-for-the-setting-up-of-headline-indicators2013.pdf>, [dostęp 28.09.2015]

²⁷⁴ <http://www.praguepost.com/czech-news/43877-record-number-of-tourists-visits-czech-republic> [dostęp 27.07.2015].

²⁷⁵ *Gospodarka Republiki Czeskiej w 2014 r.*, Wydział Promocji i Handlu i Inwestycji, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Pradze.

OF PN2020. Większość z nich (12) podejmuje wszechstronne działania z władzami samorządowymi, przedsiębiorcami czy Instytucjami Otoczenia Biznesu. Dwóch Partnerów współpracuje tylko z władzami samorządowymi.

Siedem gmin OF PN2020 (Paczków, Otmuchów, Głuchołazy, Prudnik, Lubrza, Głubczyce oraz Branice) graniczy z Republiką Czeską. Zgodnie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 powiaty nyski, prudnicki i głubczycki będą również objęte wsparciem jako Obszary Strategicznej Interwencji Obszary Przygraniczne.

Niemcy

Kolejnym ważnym państwem, z którym współpracuje w obszarze gospodarki i rynku pracy pięciu Partnerów, jest Republika Federalna Niemiec. Kraj ten składa się z szesnastu landów, które cieszą się pewnym zakresem niezależności – każdy z nich posiada własny parlament i rząd. Stolicą Niemiec jest Berlin, oddalony od OF PN2020 o ok. 420 km.

Republika Federalna Niemiec graniczy z dziewięcioma państwami: Polską, Czechami, Austrią, Szwajcarią, Francją, Luksemburgiem, Belgią, Holandią i Danią. Liczba mieszkańców sięga ok. 81,1 mln²⁷⁶. Niemcy są członkiem UE, w 1999 roku zostały członkiem strefy euro.

Mapa 14. Położenie Republiki Federalnej Niemiec

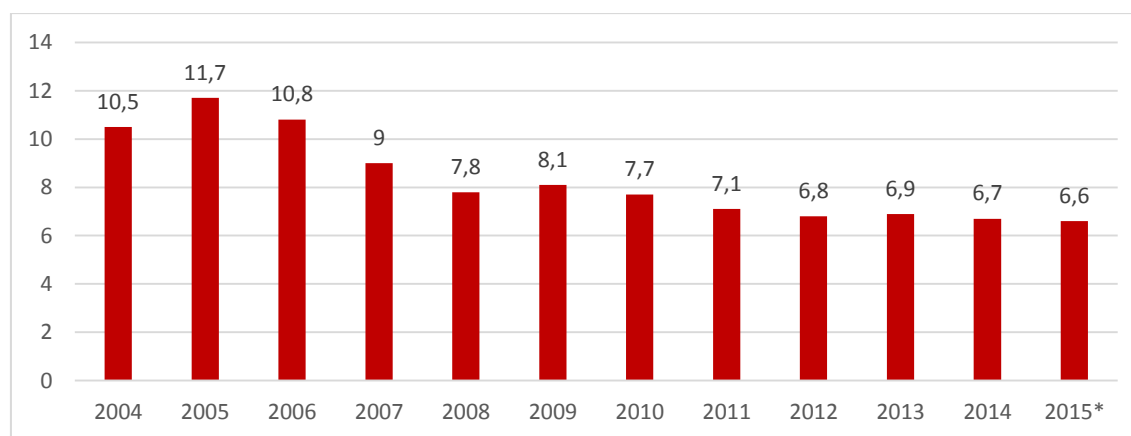
Źródło: http://www.womkat.edu.pl/files/standaryzacja/grupa18/ddepta/stolica_podzia_administracyjny_hymn1.html

Niemcy, jako jeden z niewielu krajów Europy, charakteryzują się jednocyfrową stopą bezrobocia. Od 2005 roku następuje jej systematyczny spadek (jedynie w 2009 – w roku kryzysu gospodarczego na świecie, nastąpił nieznaczny, jednorazowy wzrost stopy

²⁷⁶ <https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/SocietyState/Population/MigrationIntegration/ForeignPopulation/ForeignPopulation.html> [dostęp z dnia 27.07.2015].

bezrobocia). W 2015 roku przewidywane jest osiągnięcie rekordowo niskiego poziomu – 6,6%. Kształtowanie się stopy bezrobocia w latach 2004-2015 pokazuje kolejny wykres (Wykres 57).

Wykres 57. Stopa bezrobocia w Niemczech od 2004 do 2015 roku (%)

2015* dane prognozowane

Źródło: *Arbeitslosenquote in Deutschland – Jahresdurchschnittswerte bis 2015, Statista. Das Statistik-Portal.*

Społeczeństwo niemieckie na przestrzeni ostatnich 25 lat, jak niemal wszystkie w krajach rozwiniętych, charakteryzuje się wzrostem udziału osób powyżej 65 roku życia w ogólnej strukturze. Jeszcze w 1990 roku było ich 15,0%, w 2010 roku wskaźnik ten osiągnął poziom 20,4%²⁷⁷.

Gospodarka niemiecka jest jedną z lepiej rozwiniętych gospodarek, charakteryzującą się wysokim stopniem innowacyjności. To czwarta, co do wielkości, gospodarka na świecie, a największa w UE. Jej główną siłą napędową jest eksport, który przekracza od kilku lat kwotę biliona euro²⁷⁸. Warte zauważenia jest pozycja Polski pod względem bilansu handlowego – w 2014 roku zajęła ona siódme miejsce w gronie 285 państw, które utrzymują kontakty handlowe z Niemcami, odnotowując znaczną przewagę importu nad eksportem²⁷⁹.

Najsilniej rozwiniętą dziedziną gospodarki są usługi, generujące blisko 70% PKB. W sektorze tym zatrudnionych jest 31,5 miliona ludzi, co stanowi 73,8% wszystkich pracujących w Niemczech²⁸⁰. Taka struktura zatrudnienia jest charakterystyczna dla państw wysoko rozwiniętych, w których branża usługowa zyskuje znaczną przewagę nad pozostałymi.

Niemcy były w 2013 roku głównym inwestorem zagranicznym w Polsce²⁸¹. Kapitał, który posiadają niemieckie przedsiębiorstwa może być zainwestowany w specjalnych

²⁷⁷ <http://www.tradingeconomics.com/germany/population-ages-65-and-above-percent-of-total-wb-data.html>, [dostęp 27.07.2015].

²⁷⁸ www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/europa/niemcy/niemcy, [dostęp 27.07.2015].

²⁷⁹ Foreign trade Ranking of Germany's trading partners in foreign trade 2014, Statistisches Bundesamt.

²⁸⁰ www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesamtwirtschaftUmwelt/Arbeitsmarkt/Arbeitsmarkt.html;jsessionid=59263BC23AD0AFDAC8631F70B4CB453A.cae3, [dostęp 27.07.2015].

²⁸¹ http://www.paiz.gov.pl/polska_w_liczbach/inwestycje_zagraniczne, [dostęp 27.07.2015].

strefach ekonomicznych, które istnieją w OF PN2020. Jest to jedna z możliwych dziedzin zwiększonej współpracy polsko-niemieckiej.

Współpraca z Niemcami zachodzi często w zakresie edukacji. Wiele szkół z obszaru OF PN2020 organizuje wymiany ze szkołami partnerskimi np. liceum z Nysy z Mannheim, a gimnazjum z Prudnika z Northeim. Ma to na celu wzajemne poznanie zwyczajów i kultur, praktyczną naukę języka, a także zwalczanie stereotypów. Istnieją również specjalne programy umożliwiające wymianę uczniów ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, tj. Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży czy Socrates, które dają możliwość poszerzenia sieci kontaktów międzynarodowych.

Warto również podkreślić, że Niemcy są ważnym obszarem migracji obywateli Europy Środkowo-Wschodniej i Wschodniej, w tym Polaków co stanowi ważne wyzwanie rozwojowe dla OF PN2020. W 2014 roku populacja emigrantów wynosiła 8,2 mln osób, czyli ponad 10% ogólnej liczby obywateli.

Słowacja

Słowacja to kolejny kraj, z którym może zostać zainicjowana współpraca, głównie w obszarze gospodarki.

Graniczy ona z pięcioma krajami: Czechami, Polską, Ukrainą, Węgrami i Austrią. Jej stolicą jest Bratysława, którą dzieli od OF PN2020 ok. 325 km. Słowacja weszła do UE razem z Polską w 2004 roku, od 2009 roku jej walutą jest euro. Kraj ten jest zamieszkiwany przez ok. 5,3 mln ludzi, wśród których 85,8% jest narodowości słowackiej, 9,7% węgierskiej, 1,7% romskiej i 2,8% innej²⁸².

Mapa 15. Położenie Słowacji

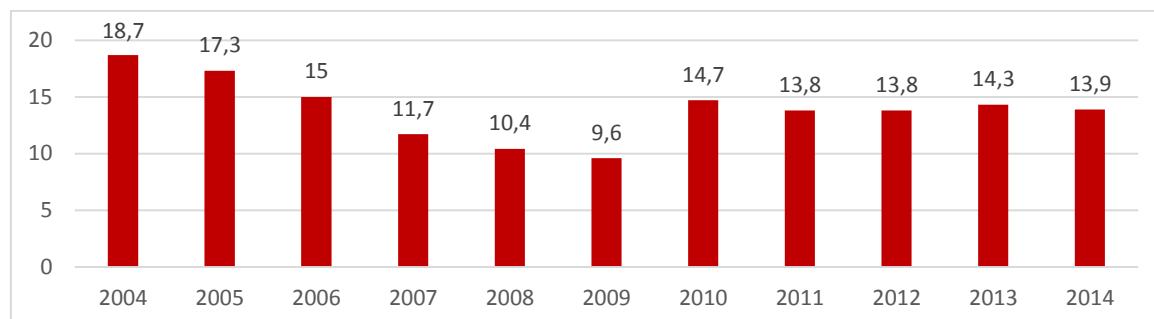

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/S%C5%82owacja#/media/File:Slovakia_CIA_map_PL.jpg

²⁸² <http://slovakia.eu/pl/intro/slovakia/general>, [dostęp 28.07.2015]

Od wejścia do UE w 2004 roku, do 2009 roku stopa bezrobocia systematycznie spadała (z 18,7% do 9,6%). W 2010 roku nastąpił znaczny wzrost bezrobocia, które od 2014 roku utrzymuje się na poziomie między 14,7% a 13,8%. Kształtowanie się stopy bezrobocia w latach 2004-2014 pokazuje poniższy wykres (Wykres 58).

Wykres 58. Stopa bezrobocia od 2004-2014 (%)*

* mierzona w styczniu każdego roku

Źródło: Eurostat,

https://www.google.pl/publicdata/explore?ds=z8o7pt6rd5uqa6_&met_y=unemployment_rate&idim=country:sk:ro:si&hl=pl&dl=pl [dostęp 27.07.2015]

Społeczeństwo słowackie, jak niemal wszystkie w krajach rozwiniętych, charakteryzuje się wzrostem udziału osób powyżej 65 roku życia w ogólnej strukturze na przestrzeni ostatnich 25 lat. Jeszcze w 1990 roku było ich 10,3%, w 2010 roku wskaźnik ten osiągnął poziom 12,1%. Niekorzystną tendencją jest zmniejszenie się udziału osób młodych w populacji z 25,3% w 1990 roku do 15,1 % w 2010 roku²⁸³.

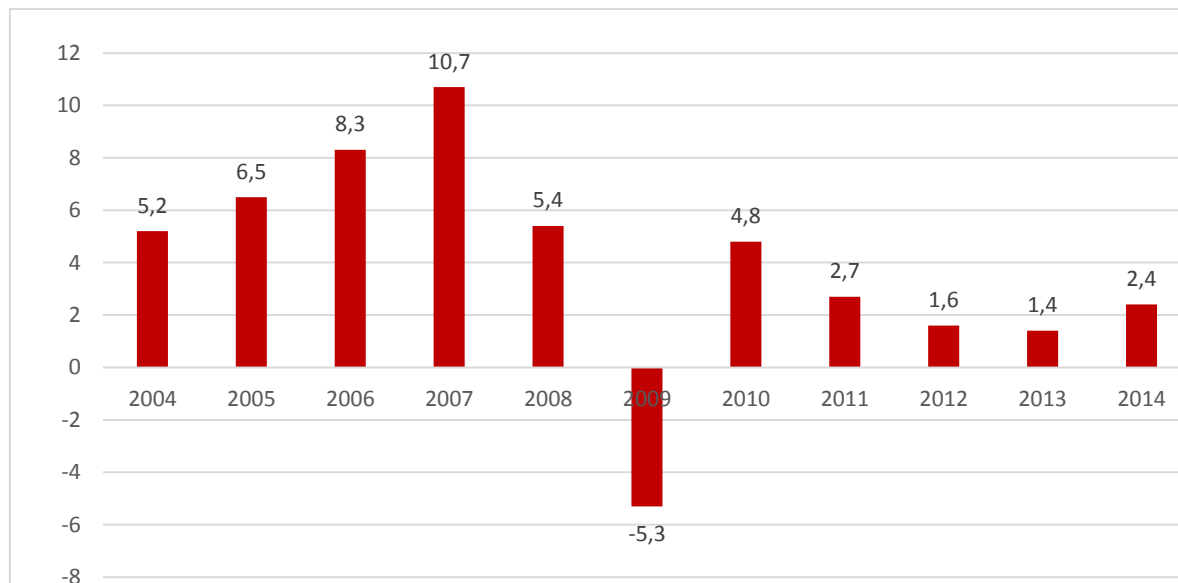
Słowacka gospodarka rozwija się stabilnie, choć jak w większości europejskich krajów odczuwalne były skutki kryzysu i osłabienia koniunktury. Wzrost PKB notowany był w latach 2004-2008 i 2010-2014. Jedynie w 2009 roku nastąpił spadek o 5,3%, co pokazuje Wykres 59.

Podstawowymi gałęziami słowackiej gospodarki są przemysł samochodowy, elektroniczny i elektrotechniczny. Związane to jest z umiejscowieniem dużych zakładów znanych międzynarodowych firm takich jak Volkswagen, KIA, Siemens czy Samsung, które tworzą wiele miejsc pracy.

²⁸³ <http://www.tradingeconomics.com/slovakia/population-ages-65-and-above-percent-of-total-wb-data.html> [dostęp 27.07.2015].

Wykres 59. Wzrost PKB Słowacji w latach 2004-2014 (%)

Źródło: <http://countryeconomy.com/gdp/slovakia> [dostęp 28.07.2015]

Słowacja jest krajem atrakcyjnym turystycznie, popularnym zarówno latem, jak i zimą (m.in. ze względu na obecność wysokich gór). W 2014 roku odwiedziło ją ok. 1,5 mln turystów zagranicznych. Od kilku lat następuje stopniowe zmniejszanie się liczby przybywających w celach turystycznych obcokrajowców – jeszcze w 2008 roku było ich średniorocznie ok. 290 tys. więcej. Spadek ten ma związek z wprowadzeniem w podobnym okresie nowej waluty (euro), która spowodowała wzrost cen i sprawiła, że kraj przestał być atrakcyjny cenowo dla turystów z krajów niebędących w strefie euro. Polacy są od lat drugą najchętniej odwiedzającą Słowację nacją (po Czechach), w 2014 roku przybyło ich na wypoczynek ponad 158 tys.²⁸⁴.

Z deklaracji Partnerów wynika, że dotychczas żaden z nich nie nawiązywał współpracy w zakresie gospodarki i rynku pracy ze Słowacją. Kilku Partnerów ma tam natomiast swoje miasta partnerskie.

Ukraina

Jest to państwo znajdujące się w Europie Wschodniej, które posiada bezpośrednią granicę z Mołdawią, Rumunią, Węgrami, Słowacją, Polską, Białorusią i Rosją. Stolicą Ukrainy jest Kijów. W 2014 roku Ukraina podpisała umowę stowarzyszeniową z UE, która umożliwi w przyszłości wstąpienie w szeregi unijnych struktur.

²⁸⁴ <http://slovakia.hej.pl/sl-turysci.htm> [dostęp 28.07.2015]

Mapa 16. Położenie Ukrainy

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Geografia_Ukrainy#/media/File:Ukraina_map_polish.png

W 2014 roku liczba mieszkańców Ukrainy wyniosła 42,9 mln. Corocznie następuje zmniejszenie populacji. Jeszcze w 1993 roku było to 52,2 mln osób, co oznacza, że w ciągu ponad 20 lat ubyło prawie 10 mln²⁸⁵.

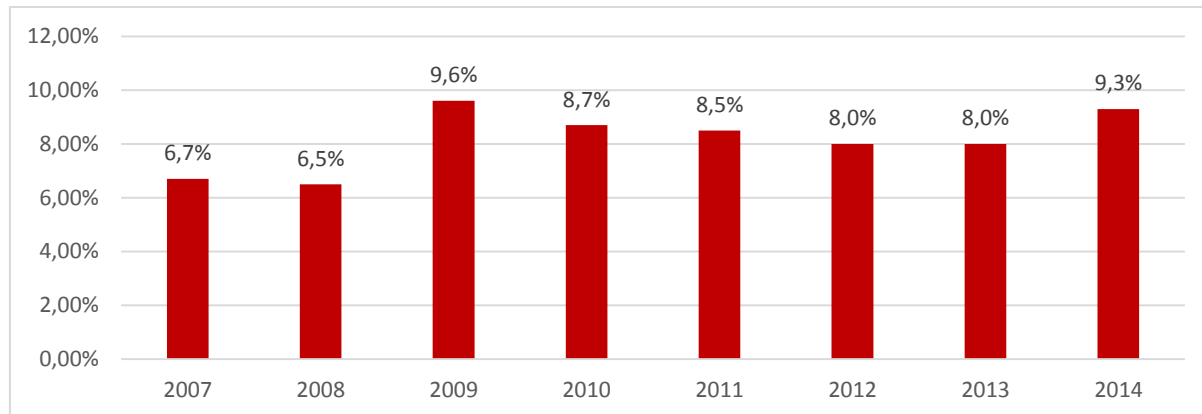
Tak jak w przypadku wszystkich partnerów zagranicznych, tak i na Ukrainie zmniejszył się udział osób młodych, a zwiększył się udział osób starszych w ogóle mieszkańców na przestrzeni ostatnich 25 lat. Jeszcze w 1990 roku ludzie w wieku do 14 lat stanowili 21,5% społeczeństwa, w 2010 wskaźnik ten wynosił już tylko 14,2%. Wśród osób po 65 roku życia nastąpił wzrost o 3,4 punktu procentowego, do poziomu 15,5%²⁸⁶.

Kraj ten cechuje się stabilnym poziomem stopy bezrobocia. W latach 2009-2014 utrzymywała się ona na poziomie od 8,0% do 9,6%. We wcześniejszych latach (2007-2008) wskaźnik był niższy – na poziomie 6,7-6,5%. Jednak kryzys gospodarczy, który rozpoczął się w 2009 roku wpłynął niekorzystnie na ukraiński rynek pracy. Szczegółowe kształtowanie się stopy bezrobocia pokazuje Wykres 60.

²⁸⁵ <http://www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/europa/ukraina/>, [dostęp 28.07.2015].

²⁸⁶ <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/population-ages-65-and-above-percent-of-total-wb-data.html>, [dostęp 28.07.2015].

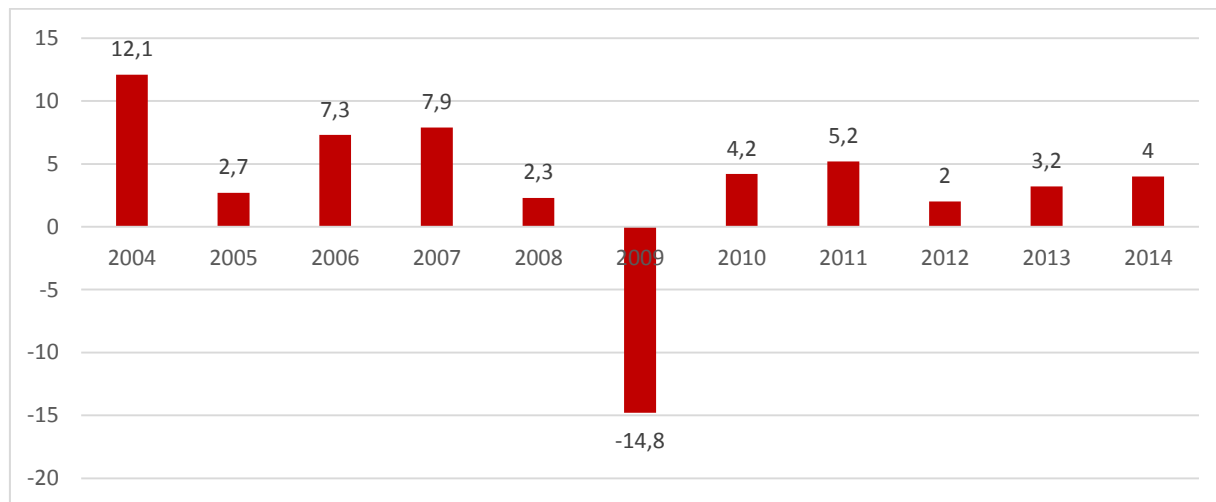
Wykres 60. Stopa bezrobocia Ukrainy w latach 2007-2014 (%)

Źródło: www.kiev.trade.gov.pl/pl/ukraine/article/detail,409,Rynek_pracy_i_sytuacja_demograficzna.html

Sytuacja gospodarcza Ukrainy jest niekorzystna. Czynniki takie jak przedłużający się konflikt z Rosją, brak potrzebnych reform gospodarczych, uzależnienie od surowców podatnych na zmiany koniunktury na rynkach światowych sprawiają, iż kraj ten jest jednym z biedniejszych w Europie. Co prawda, w latach 2004-2008 i 2010-2014, corocznie następował wzrost PKB, jednak jego ogólny poziom był niższy niż w większości krajów Europy. Szczegółowe zmiany wzrostu PKB w latach 2004-2014 przedstawia kolejny wykres (Wykres 61.).

Wykres 61. Wzrost PKB Ukrainy w latach 2004-2014 (%)

Źródło: *World Economic Situation and Prospects*, http://www.un.org/en/development/desa/policy/wesp/wesp_current/2013annex_tables.pdf

Ukraina jest jednym z państw charakteryzujących się dobrymi warunkami do rozwoju rolnictwa. Posiada bardzo wiele żyznych gleb – czarnoziemów (40% światowych zasobów tych gleb znajduje się właśnie tutaj²⁸⁷). Dotychczas niewykorzystywany był pełen potencjał

²⁸⁷ <http://www.msz.gov.pl/resource/7b72721f-a820-43a6-a145-39d8fb03c3be>, [dostęp 29.07.2015].

tego sektora. W 2014 roku produkcja rolna zwiększyła się o 5,0% w stosunku do roku poprzedniego – wzrost ten dotyczył jednak głównie przedsiębiorstw rolnych, a nie gospodarstw indywidualnych²⁸⁸.

W 2014 roku stosunki handlowe Polski z Ukrainą wykazywały zwiększenie się roli importu produktów ukraińskich i spadek eksportu towarów polskich. Polska eksportuje na Ukrainę przede wszystkim wyroby przemysłu elektromaszynowego (22,5% udziału), przemysłu medycznego (20,3%) oraz produkty mineralne (16,5%). Importuje natomiast wyroby metalurgiczne (26,7%) oraz artykuły rolno-spożywcze (19,7% udziału)²⁸⁹.

Trzeba zauważyć, że gospodarka Ukrainy opiera się przede wszystkim na eksporcie rud żelaza i wyrobów metalurgicznych, które są podatne na zmiany koniunktury gospodarczej²⁹⁰. Wszelkie niekorzystne tendencje odbijają się na sytuacji gospodarczej Ukrainy.

Innowacyjność Ukrainy jest niewielka. W 2014 roku zajmowała ona trzecie miejsce od końca w gronie wszystkich europejskich państw w globalnym rankingu innowacyjności²⁹¹.

Ukrainę jako partnera współpracy zagranicznej w obszarze gospodarki i rynku pracy wskazało czterech Partnerów (powiat nyski i prudnicki oraz gminy Nysa i Prudnik).

Bliskość partnerów zagranicznych stanowi podstawę do rozwoju wielowymiarowej współpracy, między innymi w zakresie turystyki. W dalszej części niniejszego podrozdziału zostały omówione dwa kluczowe wymiary wpływu położenia terytorialnego na rynek pracy gmin Partnerstwa: turyści zagraniczni oraz obecne i potencjalne obszary współpracy międzynarodowej.²⁹²

11.5.2 Turyści zagraniczni

Jeszcze w 2004 roku turyści zagraniczni stanowili w Polsce ponad jedną trzecią gości hotelowych. Tendencja spadkowa występująca w kolejnych latach jest obserwowana również na terenie Partnerstwa Nyskiego 2020. Spadek ten jest szczególnie widoczny w Głubczycach, gdzie w latach 2004 i 2005 blisko połowa rezerwacji hotelowych została dokonana przez turystów zagranicznych, a w 2014 roku wartość ta zmalała blisko czterokrotnie, do 12,2%. Generalnie, na obszarze Partnerstwa udział turystów zagranicznych w liczbie gości obiektów hotelowych jest mniejszy niż średnio w kraju i w województwie opolskim, co może świadczyć o niewielkiej popularności obszaru.

²⁸⁸ Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Kijowie, <https://kiev.trade.gov.pl/pl/ukraine/article/detail,403,Rolnictwo.html>, [dostęp 29.07.2015].

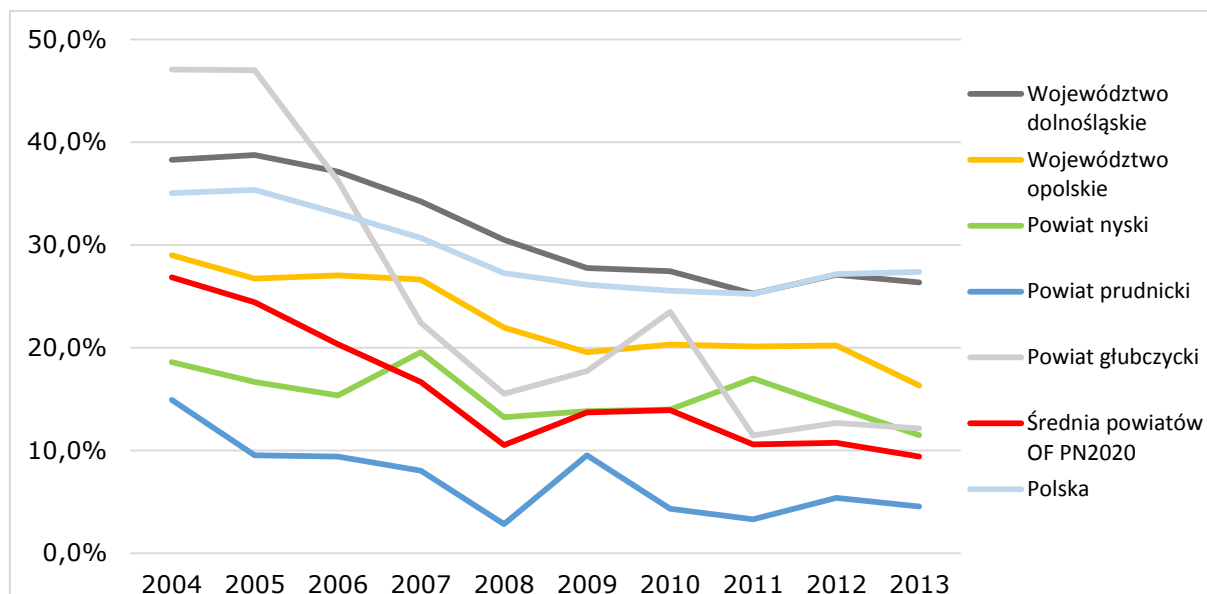
²⁸⁹ Dane za 2014 rok, https://kiev.trade.gov.pl/pl/ukraine/article/detail,419,Wymiana_handlowa_pomiedzy_Polska_a_Ukraina.htm [dostęp 29.07.2015].

²⁹⁰ <http://rig.katowice.pl/files/Wsp%C3%B3lC5%82praca%20Mi%C4%99dzynarodowa/22.UKRAINA.pdf> [dostęp 29.07.2015].

²⁹¹ <https://www.globalinnovationindex.org/content/page/data-analysis/>, [dostęp 29.07.2015].

²⁹² Tematyka ta została również poruszona w rozdziale poświęconym rynkowi pracy.

Wykres 62. Udział turystów zagranicznych wśród gości hotelowych w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Podczas analizy udziału noclegów udzielonych turystom zagranicznym w liczbie noclegów udzielonych przez hotele i inne obiekty noclegowe ogółem na terenie OF PN2020 można zauważyć, że na przestrzeni lat 2004-2013 wskaźnik ten osiągał najwyższe wartości w gminach Paczków (2008), Prudnik (2011) i Łambinowice (2005). Średni udział turystów zagranicznych przez cały analizowany okres oscylował w okolicach 4-5%.

Tabela 112. Odsetek noclegów udzielonych turystom zagranicznym w liczbie noclegów udzielonych przez hotele i inne obiekty noclegowe ogółem (%)

jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Głuchołazy	0,9	1,4	0,6	1,0	1,0	0,6	0,5	0,5	0,8	0,8
Korfantów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Łambinowice	0,5	47,5	10,0	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nysa	13,0	13,7	12,0	11,5	7,1	8,8	11,9	13,0	9,1	9,5
Otmuchów	10,8	9,2	5,2	9,1	5,6	3,1	8,1	6,7	4,5	3,8
Paczków	0,0	10,4	25,2	31,0	41,8	23,3	21,7	15,5	6,3	16,5
Skoroszyce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biała	34,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lubrza	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prudnik	9,5	7,4	6,2	8,6	2,9	4,7	10,9	32,3	11,6	9,8
Branice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Głubczyce	17,7	14,8	14,9	10,9	9,2	12,8	14,8	9,1	8,3	10,6
Kietrz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gminy OF PN2020 średnio	5,5	5,3	4,6	4,9	4,2	4,5	5,4	5,3	3,6	4,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

11.5.3 Obecne i potencjalne obszary współpracy

Bardzo często współpraca z partnerami zagranicznymi realizowana jest poprzez wspólne działania w zakresie turystyki. W przypadku OF PN2020 sytuacja jest podobna – deklaracje Partnerów pokazują, że dziesięciu z nich współpracuje w tym obszarze.

Warto w tym kontekście wspomnieć o trzech dokumentach, które są podstawą współpracy niektórych Partnerów z zagranicznymi jednostkami samorządu terytorialnego w wielu obszarach, w tym w turystyce.

Pierwszym z dokumentów jest Strategia Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego, która zawiera diagnozę stanu obecnego (wraz z uwzględnieniem rozwoju ruchu turystycznego). Przeprowadzona analiza SWOT dotycząca tej tematyki zwraca uwagę na mocne strony obszaru, takie jak bogate dziedzictwo kulturalne i związana z nim duża liczba zabytków, czyste środowisko czy długotrwała tradycja istnienia na tych terenach turystyki leczniczej (np. sanatoriów). Wśród słabych stron zauważono barierę językową, która w znacznym stopniu utrudnia komunikację pomiędzy nacjami, niedostateczną promocję atrakcji turystycznych czy też niedostatecznie rozwinięte połączenia transgraniczne (szczególnie kolejowe i autobusowe).

Jednym z celów, który został zapisany w Strategii Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego, jest „stworzenie wspólnej transgranicznej koncepcji zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem bardzo dobrych uwarunkowań przyrodniczych”. To właśnie realizacja tego założenia ma być w latach 2014-2020 ważnym elementem rozwojowym ukierunkowanym na turystykę.

W dokumencie zaproponowano również pogłębienie współpracy partnerów zagranicznych w zakresie turystyki, poprzez realizację wspólnych działań tj. stworzenie polsko-czeskiego produktu turystycznego w postaci kolejki wąskotorowej czy powstanie jednej karty turystycznej Ziemi Prudnickiej i Mikroregionu Krnowskiego.

Dokumentem, który nawiązuje do współpracy transgranicznej w zakresie turystyki, jest również Strategia rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu nyskiego. Zwraca ona uwagę na bliskość Republiki Czeskiej jako potencjalnego partnera do współpracy. Obecność dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej po drugiej stronie granicy była czynnikiem motywującym powiat nyski do podjęcia działań – pozyskując środki z Programu Phare CBC i Interreg III A w kwocie ponad 600 000 zł powiat zrealizował projekty dotyczące turystyki²⁹³.

Trzecim dokumentem, ukierunkowanym na współpracę transgraniczną, jest Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020. Zwraca się w niej uwagę na znaczenie turystyki leczniczej – rozwinięcie obiektów sanatoryjnych i służących kompleksowej opiece geriatrycznej wydaje się być jedną z możliwości dalszej

²⁹³ Strategia rozwoju turystycznego pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze powiatu Nyskiego, s. 15.

współpracy. Szansą na pogłębienie współpracy jest realizacja kampanii promujących cały ten obszar, po obu stronach granicy, wśród potencjalnych turystów i klientów²⁹⁴.

Współpraca transgraniczna w zakresie turystyki jest również widoczna przy wzmacnianiu potencjału Euroregionów Pradziad i Silesia, do których należą niektórzy Partnerzy. Pozyskali oni środki finansowe na realizację bardzo wielu projektów, szczególnie z programów INTERREG IIIA i Funduszu Mikroprojektów, a także Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska na lata 2007-2013. Warto przy tym zauważyć, że współpraca transgraniczna w zakresie turystyki zachodzi przede wszystkim z Republiką Czeską, inne kraje mają tu znaczenie marginalne, dlatego zostały pominięte w dalszej analizie. W przypadku powiatów wymieniono po kilka projektów współpracy, ponieważ oddziałują one na obszar całego powiatu lub kilku gmin. W przypadku gmin uwzględniono po jednym przykładzie.

W ramach Programu Phare CBC powiat nyski (należący do Euroregionu Pradziad) zrealizował wraz z czeskim partnerem dwa projekty turystyczne. W ramach tych działań oznakowano ok. 200 km ścieżek rowerowych oraz wydano mapę i przewodnik promujące produkty projektu. Dodatkowo poszerzano wiedzę o legendach z tego obszaru poprzez organizację cyklu spotkań. Projekty te, realizowane w latach 2004-2005, to:

- „Rowerem po pograniczu nysko-jesenickim”,
- „Legendy i mity pogranicza nysko-jesenickiego w drewnie malowane”²⁹⁵.

W latach 2005-2008 we współpracy z partnerami zagranicznymi powiat nyski zrealizował osiem projektów dotyczących turystyki, których łączna wartość przekraczała 375 tys. zł. Zostały one zrealizowane w ramach Programu INTERREG III A i INTERREG III A – Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Pradziad:

- „Promocja atrakcji turystycznych pogranicza nysko-jesenickiego”,
- „Transgraniczna Impreza Herbowa – historia, kultura i sport na pograniczu nysko-jesenickim”,
- „Tradycje turystyczne pogranicza nysko-jesenickiego”,
- „Dziedzictwo przyrodnicze pogranicza nysko-jesenickiego”,
- „Sławne postacie pogranicza polsko-czeskiego Euroregionu Pradziad – wspólne dziedzictwo historyczne”,
- „Zabytki Euroregionu Pradziad – dziedzictwo historyczne pogranicza nysko-jesenickiego”,
- „Cztery pory roku na pograniczu nysko-jesenickim”,
- „Poznaj sąsiada, zacznij od Pradziada – promocja bezpiecznej turystyki na pograniczu nysko-jesenickim”²⁹⁶.

Wszystkie te projekty koncentrowały się na promocji pogranicza, a szczególnie jego walorów turystycznych. W ramach działań projektowych organizowano spotkania

²⁹⁴ Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020, s. 22-25.

²⁹⁵ http://powiat.nysa.pl/sites/2,210,211/show/1477/projekty_zrealizowane_w_ramach_programu_phare_cbc.htm, [dostęp 29.07.2015].

²⁹⁶ http://powiat.nysa.pl/sites/2,210,211/show/1476/projekty_zrealizowane_w_ramach_programu_interreg_iii_a.html, [dostęp 29.07.2015].

tematyczne, wykłady, przeprowadzono imprezy oraz wydano publikacje dotyczące obszaru przygranicznego.

W ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska na lata 2007-2013 powiat nyski zrealizował następujące projekty:

- „Szlakiem czarownic po czesko-polskim pograniczu” – stworzono szlak turystyczny po regionie²⁹⁷,
- „Na szlakach bez granic” – w ramach, którego połączono sieć ścieżek po obu stronach granicy.
- „Witajcie u nas – w regionie nysko-jesenickim”, którego celem było poszerzenie obecności pogranicza jako miejsca atrakcyjnego w świadomości turystów.

W ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013 – Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Pradziad powiat nyski zrealizował w zakresie turystyki i kultury czternaście projektów, które koncentrowały się głównie na promocji szlaków turystycznych, publikowaniu informatorów i broszur opisujących atrakcje, a także organizacji wydarzeń o tematyce kulturalnej.

Przykładowymi projektami z tego zakresu są:

- „Zdobądź szlak czarownic”, w ramach którego wydano przewodnik wraz z mapą szlaku, a także zorganizowano transgraniczny rajd kolarski,
- „Polsko-czeskie gotowanie w Euroregionie Pradziad”, zorganizowano pokaz przyrządzania polskich i czeskich potraw oraz wydano publikację dotyczącą kuchni obszaru przygranicznego,
- „Jesenicko-nyskie górskie pojezierze”, stworzono materiały promocyjne takie jak widokówki, torby promocyjne, wydano przewodniki po atrakcjach obszaru²⁹⁸.

Powiat prudnicki (także będący członkiem Euroregionu Pradziad) również pozyskał środki na realizację projektów wspólnych z partnerami zagranicznymi. W ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska na lata 2007-2013 oraz Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Pradziad, podjętych zostało dwadzieścia działań z zakresu turystyki.

Przykładowymi projektami z tematyki turystycznej są:

- „Polsko-czeskie warsztaty sztukatorskie – młodzież ratuje zabytki architektury pogranicza”, gdzie podniesiono kwalifikacje i wiedzy uczniów poprzez popularyzację zawodu sztukatora,
- „Polsko-Czeski Festiwal Kina”, mający na celu popularyzację dorobku filmowego pogranicza,
- „Tradycje tkackie Prudnika i Krnova”, w którym wydanie publikacji przybliży historię włókiennictwa.

²⁹⁷ Pogłębiony opis znajduje się na końcu podrozdziału, przy informacjach o produktach turystycznych

²⁹⁸ http://powiat.nysa.pl/sites/2,210,211/show/1761/projekty_zrealizowane_w_ramach_powt_republika_czeska_rzeczpospolita_polska_2007_2013.html, [dostęp 14.08.2015].

Wszystkie projekty powiatów oddziaływały na poszczególne gminy-Partnerów, ponieważ były realizowane na ich terenie. Oprócz tego gminy należące do Euroregionu Pradziad pozyskiwały środki na prowadzenie działań przy współpracy z zagranicznymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Przykładowymi projektami, które realizowali Partnerzy należący do Euroregionu Pradziad lub podmioty położone na ich terenie, są:

- w gminie Biała – „Warsztaty plastyczne – artyści miastom”, w ramach których zorganizowano warsztaty, a potem wernisaż prac lokalnych twórców,
- w gminie Głuchołazy – „Na nartach biegowych po pograniczu polsko-czeskim”, stworzono i oznakowano stworzono i oznakowano turystyczny szlak narciarstwa biegowego,
- w gminie Grodków – „Rowerem z Grodkowa do Jesenika”, powstała infrastruktura techniczna, która umożliwiała poruszanie się rowerem na tym odcinku,
- w gminie Korfantów – „Korfantów stolicą miast Friedlandzkich”, prezentowano atrakcje turystyczne województwa opolskiego,
- w gminie Lubrza – „I Festiwal Kultur Pogranicza”, przybliżający kulturę tej części Pogranicza poprzez wydanie publikacji dotyczącej historii, strojów i atrakcji wartych zobaczenia,
- w gminie Nysa – „Trasy turystyczne w twierdzach Nysy i Josefova”, które umożliwiają zwiedzanie tych atrakcji turystycznych,
- w gminie Otmuchów – „Polsko-Czeski festiwal filmowy >>Kino na rowerach<<”, w ramach którego pokazywany jest dorobek kinematografii obu państw,
- w gminie Paczków – „Forum Sportowo-Rekreacyjne Paczków-Javornik”, w ramach których organizowano np. polsko-czeskie biegi uliczne,
- w gminie Prudnik – „Odkrywamy pogranicze”, w ramach którego zorganizowano kilkanaście wydarzeń kulturalnych po obu stronach granicy,
- w gminie Skoroszyce – „Musical polsko – czeski "Lotrando a Zubejda", który wystawili uczniowie szkół z Polski i Republiki Czeskiej.

Także Euroregion Silesia, do którego należą niektórzy Partnerzy, realizował od chwili powstania szereg projektów dotyczących turystyki, wśród których należy wymienić:

- Weekend w Euroregionie Silesia – miał na celu promocję obszaru, jego walorów przyrodniczych i kulturowych. Jednym z elementów projektu było utworzenie informatora turystycznego w czterech językach²⁹⁹,
- Euroregio PL-CZ – celem projektu była promocja współpracy transgranicznej. Tworzony wspólnie przez sześć Euroregionów umożliwił poszerzenie współpracy pomiędzy nimi, zwiększenie wiedzy dotyczącej współpracy transgranicznej³⁰⁰,

²⁹⁹ <http://www.euroregion-silesia.pl/index,weekend-w-euroregionie-silesia,101.html> [dostęp 14.08.2015].

³⁰⁰ <http://euroregions.org/pl/index/cele-projektu/4.html> [dostęp 14.08.2015].

- Biuletyn Euroregionu Silesia – działanie to umożliwiała wydawanie co dwa miesiące dwujęzycznego biuletynu, w którym promowano atrakcje turystyczne regionu³⁰¹.

Partnerzy należący do Euroregionu Silesia czyli Kietrz, Branice, Głubczyce oraz powiat głubczycki również realizowali projekty dotyczące turystyki przy współpracy z zagranicznymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Do przykładowych działań należą:

- Trójkąt Krnovsko-Opawsko-Głubczycki. Ciekawostki turystyczne pogranicza polsko-czeskiego (powiat głubczycki). Celem projektu było wydanie folderu, zawierającego informacje turystyczne,
- Śląsk bez granic – nowa destynacja turystyczna (powiat głubczycki), który miał rozszerzyć ofertę turystyczną,
- Na szlaku polsko – czeskiej przygody (powiat głubczycki), w ramach którego nastąpiło wsparcie rozwoju turystyki i pogłębienie transgranicznej współpracy,
- Głubczycko-Krnovskie Dni Kultur (gmina Głubczyce), w ramach których realizowane są warsztaty artystyczne,
- Turystyczna wizytówka gmin: Branice i Uvalno (gmina Branice), która polega na zbieraniu informacji o aktualnych wydarzeniach i wydawanie ich w formie broszury,
- Festiwal szachowy „Klucze do Bramy Morawskiej” (gmina Kietrz).

Warto zwrócić uwagę, że współpraca z partnerami zagranicznymi przejawia się również powstaniem wspólnych produktów turystycznych. Do najbardziej znanych należą:

- „Szlak czarownic po polsko-czeskim pograniczu” – produkt stworzony we współpracy powiatu nyskiego z miastem Šumperk i Stowarzyszeniem Ruchu Turystycznego Jeseniky. Jest to trasa wytyczona przez najważniejsze punkty związane z historią polowań na czarownice w regionie. Na szlaku znajdują się tablice informacyjne, dodatkową wiedzę turyści mogą również znaleźć w przewodniku oraz zwiedzając ekspozycję muzealną. Ze szlakiem związana jest również odznaka turystyczna³⁰².
- Festiwal Czeskiej Piosenki Turystycznej „Trampska Hudba” – produkt gminy Głuchołazy. Na organizowany od 2008 roku festiwal zapraszani są artyści zarówno z Polski, jak i Republiki Czeskiej. Uznany za najlepszy produkt turystyczny Opolszczyzny w 2010 roku³⁰³.
- Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko Czeskiego – produkt gminy Prudnik. Jest to trzydniowa prezentacja rzemiosła i rękodzieła artystycznego organizowana pod patronatem honorowym Ambasadora Republiki Czeskiej w Warszawie, Konsula Generalnego

³⁰¹ <http://www.euroregion-silesia.pl/index,biuletyn-euroregionu-silesia,74.html> [dostęp 14.08.2015].

³⁰² powiat.nysa.pl/sites/1,187,189/show/1454/na_rowerze_z_czarownicami.html [dostęp 24.02.2015].

³⁰³ <http://trampskahudba.pl/pl/zapraszamy.html> [dostęp 5.04.2015].

Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie oraz Marszałka Województwa Opolskiego³⁰⁴.

- „Śląsk bez granic – wieże i punkty widokowe” – produkty stworzone we współpracy gminy Biała z gminą Město Albrechtice i Klasztorem Franciszkanów w Głogówku. Stanowią rozszerzenie dotychczasowej oferty wież i miejsc widokowych destynacji Śląsk bez granic o kolejne obiekty.³⁰⁵

Widać wyraźnie, że współpraca z podmiotami z Republiki Czeskiej w zakresie turystyki zachodzi na wielu szczeblach i płaszczyznach. Wszyscy Partnerzy realizują różnorodne projekty zarówno dotyczące infrastruktury, jak i promocji pogranicza. Wspólne działania są inicjowane nie tylko między jednostkami samorządu terytorialnego, ale również pomiędzy instytucjami takimi jak domy kultury czy ośrodki sportu i rekreacji. Warto zauważyć, że większość środków finansowych pozyskiwanych na te cele pochodzi z funduszy europejskich.

Gminy OF PN2020 przynależą do szerszych struktur działających w zakresie współpracy międzynarodowej, to jest Euroregionów: Pradziad oraz Silesia.

Euroregion Pradziad to ponadgraniczne porozumienie samorządów lokalnych z pogranicza polsko-czeskiego obejmujące swoim zasięgiem 41 gmin po stronie polskiej oraz dawne powiaty Bruntal i Jeseník – po stronie czeskiej.

Spośród członków Partnerstwa Nyskiego 2020 do Euroregionu należą: Biała, Głuchołazy, Grodków, Korfantów, Lubrza, Nysa, Otmuchów, Paczków, powiat nyski, powiat prudnicki, Prudnik i Skoroszyce.

Euroregion wspiera szeroko zakrojoną współpracę m.in. w dziedzinach takich jak gospodarka przestrzenna i ochrona środowiska naturalnego, rozwój gospodarczy, turystyka, transport oraz nauka i kultura.³⁰⁶

Euroregion Silesia powstał na mocy porozumienia między polskim Stowarzyszeniem Gmin Dorzecza Górnej Odry a Regionalnym Stowarzyszeniem ds. Czesko-Polskiej Współpracy Śląsk Opawski (obecnie pod nazwą Euroregion Silesia-CZ). Należą do niego gminy powiatu głubczyckiego: Kietrz, Branice i Głubczyce (a także niebędący Partnerem OF PN2020 Baborów).

Kierunki działania Euroregionu wyznaczają działania w ramach trzech priorytetów:

Priorytet 1: Euroregion Silesia we współczesnym procesie integracji europejskiej

Priorytet 2: Euroregion Silesia jako europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej

Priorytet 3: Euroregion Silesia 2014+

Wszyscy członkowie OF PN2020 realizowali w poprzednich latach projekty w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 (POWT RCz-RP 2007-2013). Zrealizowane projekty dotyczyły głównie

³⁰⁴ <http://prudnik.pl/58/wystawa-tworcow-ludowych-i-rzemiosla-artystycznego-pogranicza-polsko-czeskiego.html> [dostęp 23.03.2015].

³⁰⁵ Informacja Gminy Biała

³⁰⁶ Statut Euroregionu Pradziad / Praděd.

turystyki i promocji regionu w oparciu o jego bogatą historię i wielokulturowe dziedzictwo. Realizowano również działania z zakresu bezpieczeństwa i integracji społecznej.

Kontynuacją POWT RCz-RP 2007-2013 jest Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020. Jego realizacja opierać będzie się na następujących osiach priorytetowych:

Oś priorytetowa 1. Wspólne zarządzanie ryzykiem

Oś priorytetowa 2. Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia

Oś priorytetowa 3. Edukacja i kwalifikacje

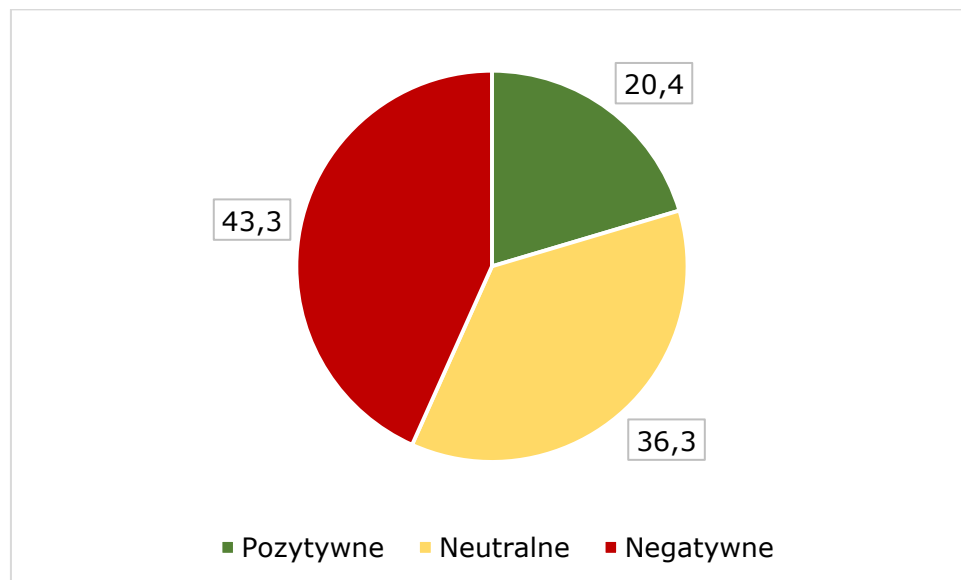
Oś priorytetowa 4. Współpraca instytucji i społeczności

Osie Programu mogą wyznaczać ramy przyszłej współpracy podejmowanej przez Partnerów OF oraz pomioty zagraniczne. Biorąc pod uwagę potencjał turystyczny i kulturowy powiatów OF PN2020, a z drugiej strony trudną sytuację na rynku pracy w regionie można uznać, że kluczowe w przyszłości mogą być działania w ramach osi *Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia* oraz *Edukacja i kwalifikacje*.

11.6 Rozwój i potencjał turystyki w opiniach mieszkańców

Wśród osób biorących udział w badaniach ilościowych najliczniejsze były negatywne oceny rozwoju turystyki. Co więcej, zdaniem 12,2% osób biorących udział w ankiecie turystyka wymaga szczególnej uwagi władz samorządowych.

Wykres 63. Opinie mieszkańców na temat rozwoju turystyki w ich gminie (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z kolei osoby biorące udział w badaniach jakościowych wskazywały na problem prywatyzacji obiektów zabytkowych. Przytaczano przykłady potencjalnych atrakcji turystycznych o randze międzynarodowej, które niszczejają w rękach prywatnych osób.

11.7 Podsumowanie i wnioski

- OF PN2020 może być potencjalnie atrakcyjny dla turystów zarówno ze względu na ukształtowanie terenu (m.in. Park Krajobrazowy Gór Opawskich), jak i dziedzictwo historyczno-kulturowe. Na terenie OF PN2020 wytyczono ponad 600 km szlaków turystycznych, zarówno pieszych, jak i rowerowych, znajdują się tu także szlaki międzynarodowe.
- Do produktów turystycznych terenu OF PN2020 można zaliczyć imprezy cykliczne, szlaki turystyczne i obiekty kultury.
- Innowacyjnym rozwiązaniem jest Paczkowska Karta Turystyczna. Wskazane byłoby kreowanie kolejnych, wspólnych produktów turystycznych we współpracy pomiędzy Partnerami.
- Dla zwiększenia ruchu turystycznego w OF PN2020 konieczna jest lepsza promocja produktów turystycznych (informacje o produktach kulturalnych znajdują się także w rozdziale „Kultura i rekreacja”). Aby działania promocyjne były skuteczne, konieczna jest współpraca Partnerów w tym zakresie.
- Stopień wykorzystania bazy noclegowej w powiatach OF PN2020 wzrasta, ale nadal jest niższy niż w porównywanych jednostkach terytorialnych. W celu pełniejszego wykorzystania potencjału turystycznego regionu wskazane są wspólne inwestycje Partnerów w rozwój bazy noclegowej.
- W rozwój bazy turystycznej oraz promocję produktów powinny zostać zaangażowane Lokalne Grupy Działania, funkcjonujące na terenie OF PN2020.
- To, że OF PN2020 graniczy z Republiką Czeską, tworzy szanse na rozwój wieloaspektowej współpracy. Zakres tematyczny podejmowanych inwestycji wyznacza przynależność gmin OF PN2020 do Euroregionów Silesia i Pradziad, a także realizacja Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020.
- Dotychczasowa współpraca w ramach Euroregionów stwarza podstawy do podejmowania kolejnych działań transgranicznych, których celem będzie m.in. wspieranie zatrudnienia.

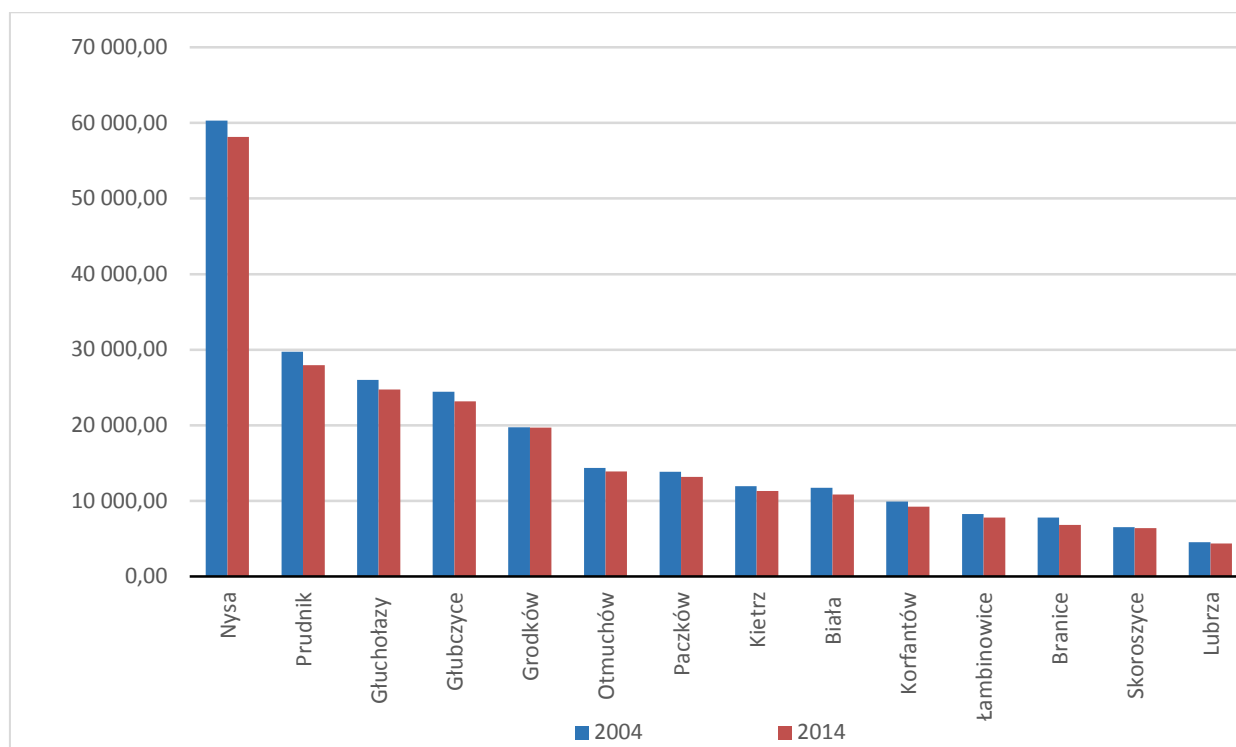
12. Rozwój społeczny

12.1. Demografia – struktura ludności i prognozy demograficzne

W 2004 roku cały OF PN2020 zamieszkiwały 249 054 osoby, a najludniejszą gminą była Nysa z 60 306 mieszkańcami, co stanowiło blisko 25% całkowitego potencjału demograficznego. Najmniejszą ludnościowo jednostką była gmina Lubrza, gdzie mieszkało niewiele ponad 4500 osób, co stanowiło niespełna 2% ludności całego OF PN2020. Poza gminą Nysa wyróżniały się jeszcze dwie gminy – Głuchołazy i Prudnik, których udział w ludności wyniósł odpowiednio 10,44% i 11,94%.

W całym badanym okresie liczba ludności spadła o ponad 11 500, czyli o 4,67%. Jest to zgodne z tendencją spadku liczby ludności obserwowaną w całym województwie opolskim³⁰⁷, odzwierciedla zmiany w ruchu naturalnym i rzeczywistym ludności. Co istotne, spadek liczby ludności wystąpił w każdej z omawianych gmin. Najmniejsze zmiany w tym zakresie odnotowano w gminie Grodków (spadek o 0,1% z 19 711 do 19 699 osób). W pozostałych gminach spadek ludności przekroczył 2%. W przedziale 2-5% znalazły się gminy Głuchołazy, Nysa, Otmuchów, Paczków, Lubrza i Skoroszyce. W pozostałych siedmiu jednostkach spadek liczby ludności był bardziej wyraźny i przekroczył 5%, a najwyższy był w gminie Branice i wyniósł aż 12,4%.

Wykres 64. Liczba ludności gmin OF PN2020 w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

³⁰⁷ Spadek liczby ludności w województwie opolskim wyniósł w latach 2004-2013 ok. 4,5%.

Udział poszczególnych gmin w potencjale ludnościowym całego OF PN2020 w 2013 roku zmienił się w bardzo niewielkim zakresie. Nadal najludniejszą gminą pozostała Nysa (ok. 25%), a najmniejszą pod tym względem – gmina Lubrza. Najbardziej zmieniło się znaczenie gminy Grodków – udział tej jednostki wzrósł się z 7,91% w 2004 roku do 8,3% w 2013 roku. Natomiast najbardziej zmalało znaczenie gminy Branice (spadek z 3,13% do 2,87%). Różnice te są jednak niewielkie i nie przekładają się na istotne zmiany w innych dziedzinach związanych z funkcjonowaniem OF PN2020.

O przemianach demograficznych informuje również struktura płci ludności. Ogólnie przyjmuje się, że przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn jest domeną lepiej rozwiniętych obszarów, w tym przede wszystkim miast. Na obszarach wiejskich przeważają mężczyźni. W 2004 roku udział kobiet w całkowitej liczbie ludności wahał się od 49,97% (Skoroszyce) do 52,33% (Biała), a średnio w całym OF PN2020 kobiety stanowiły 51,47% ludności. Prezentowany obszar nie jest znacząco zróżnicowany wewnątrz, o czym świadczy niewielka rozpiętość wyżej podanego odsetka (2,5%). Współczynnik feminizacji całego OF PN2020 wyniósł 106, a w poszczególnych gminach zawierał się pomiędzy 98 a 110. Mężczyźni przeważali w gminach Łambinowice (98) oraz Skoroszyce (99). Odwrotna sytuacja zaobserwowana została w gminach Prudnik i Nysa (po 109) oraz Biała (110). W tych jednostkach współczynnik feminizacji przyjął wartości jak w ośrodkach miejskich. W siedmiu gminach współczynnik zawierał się w przedziale 101-105 (Grodków, Korfantów, Otmuchów, Paczków, Branica, Głubczyce i Kietrz).

Do 2013 roku struktura płci mierzona udziałem kobiet w ogólnej liczbie ludności praktycznie nie zmieniała się, udział kobiet wzrósł średnio dla całego OF PN2020 z 51,47% do 51,53%. Największą przewagą mężczyzn (choć i tak bardzo niewielką) charakteryzowała się gmina Skoroszyce, w której kobiety stanowiły 49,88%. Największym udziałem kobiet (52,44%) odznaczała się gmina Prudnik (tu zaszła zmiana, w 2004 roku była to gmina Biała). Łącznie w 5 gminach udział kobiet bardzo nieznacznie spadł. Najistotniejszą zmianę zauważono w gminie Łambinowice, gdzie przy niewielkiej przewadze mężczyzn w 2004 roku (49,56%) w 2013 roku osiągnięto – chociaż również niewielką – przewagę kobiet (50,83%). Współczynnik feminizacji nie zmienił się dla całego OF PN2020 i nadal wynosił 106. W poszczególnych gminach zmiany są niewielkie. W trzech jednostkach współczynnik faktycznie spadł: Głuchołazy (108-106), Nysa (109-108) i Biała (110-108). Powyższa sytuacja może mieć związek z migracjami kobiet do innych ośrodków, co jest cechą obszarów słabiej rozwiniętych oraz może być wynikiem mniejszego przywiązania kobiet do terytorium w przypadku obszarów wiejskich oraz z poszukiwaniem pracy w zawodach pozarolniczych. Na uwagę zasługuje gmina Łambinowice, w której współczynnik feminizacji zmienił się z 98 w 2004 roku do 103 w 2013 roku. Wzrost współczynnika zaobserwowano również w gminie Branice (ze 102 na 104).

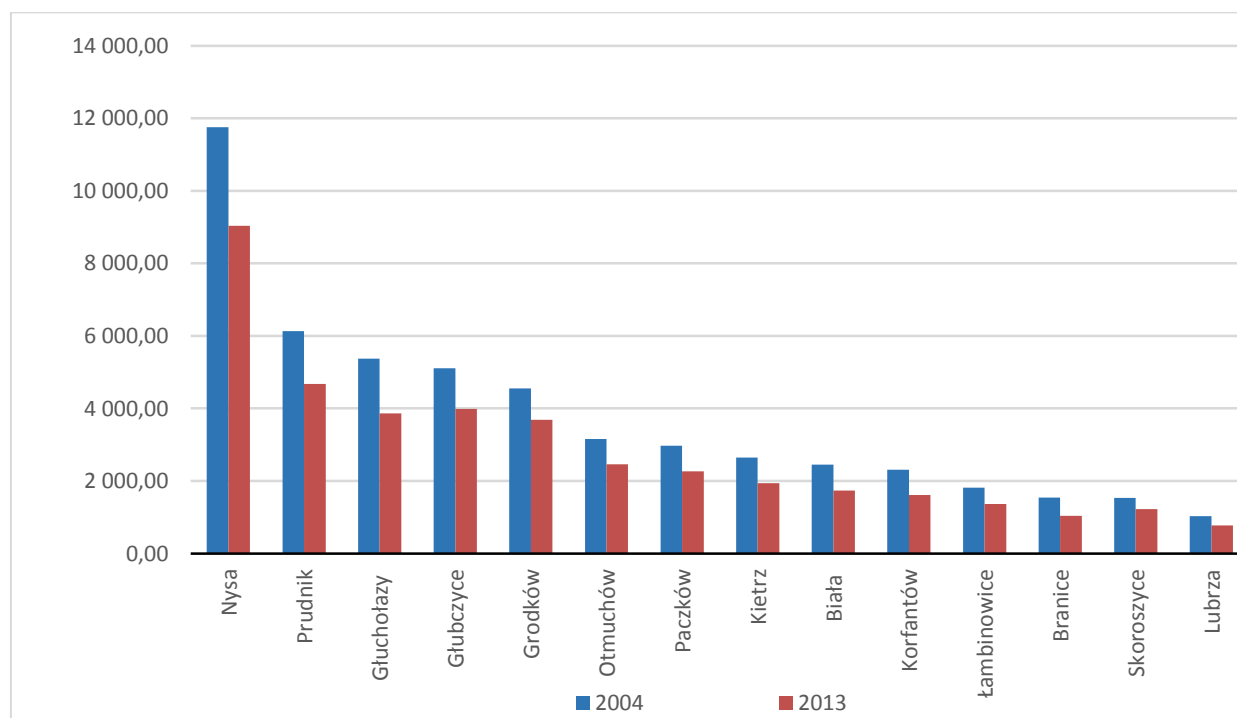
Tabela 113. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w całkowitej liczbie ludności w latach 2004 i 2013 (%)

	udział osób w wieku przedprodukcyjnym		udział osób w wieku poprodukcyjnym	
	2004	2013	2004	2013
Polska	16,7	15,0	15,3	18,4
opolskie	15,8	13,3	15,6	18,8
OF PN2020	21,0	16,7	15,7	19,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

O kondycji demograficznej OF PN2020 świadczy – obok struktury płci – także struktura wieku ludności. We wszystkich gminach razem w 2004 roku mieszkało łącznie 52 369 osób w wieku przedprodukcyjnym, co stanowiło 21,03% całej populacji. W poszczególnych gminach udział najmłodszej grupy ludności zawierał się w przedziale 19,5-23,52% (odpowiednio w gminach Nysa i Skoroszyce). Można zatem uznać, że gmina Skoroszyce miała w 2004 roku najmłodszą ludność obszaru, biorąc pod uwagę to, że zgodnie z ogólnymi tendencjami demograficznymi (patrz tabela powyżej) maleje udział osób w wieku przedprodukcyjnym, a społeczeństwo się starzeje. Jednocześnie w OF PN2020 jedynie dwie gminy odznaczały się udziałem tej ludności mniejszym niż 20% – wspomniana gmina Nysa (19,5%) oraz Branice (19,8%).

Wykres 65. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

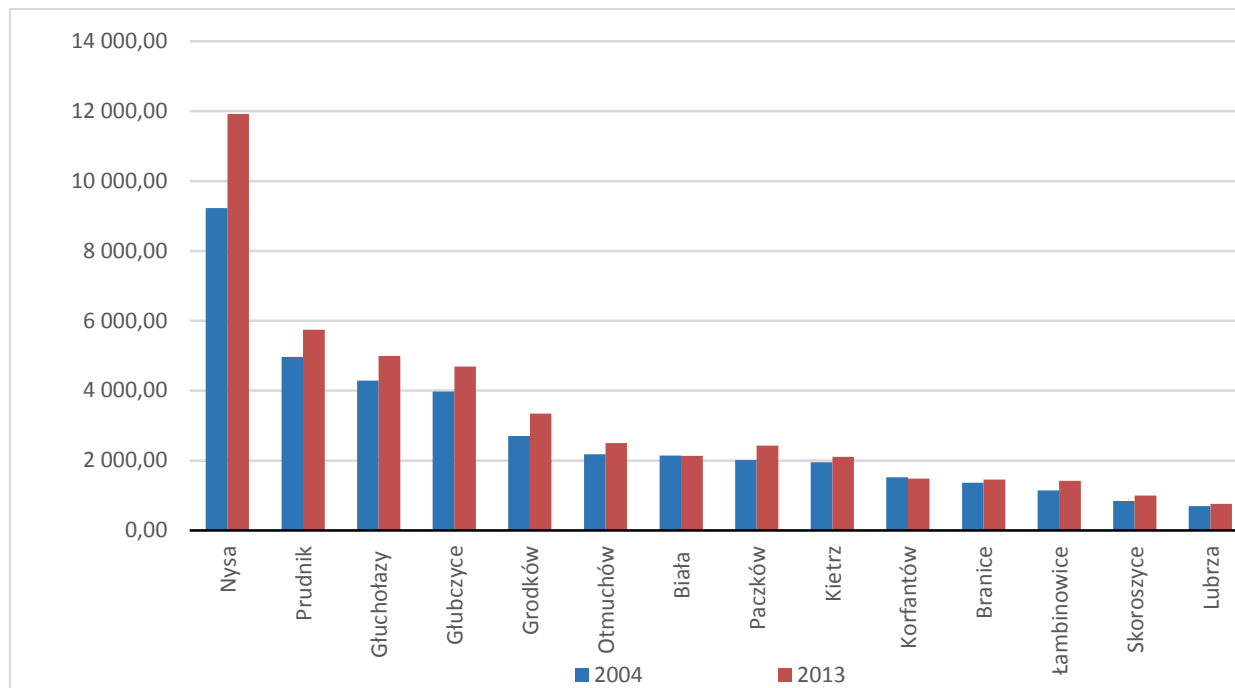
Liczba ludności całego Obszaru zmalała w latach 2004-2013 o nieco ponad 4,5%. Spadła również liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, co, jak wspomniano, jest zgodne z panującymi w Polsce trendami demograficznymi (spadek przyrostu naturalnego, ubytek naturalny ludności, wydłużenie trwania życia, starzenie się społeczeństwa – patrz tabela wyżej). Spadek liczebności najmłodszej grupy ludności wyniósł 24,3% (z 52 369 do 39 643) i był widoczny w każdej gminie. Największy zaobserwowano w gminie Branice (która w 2004 roku miała i tak jeden z niższych udziałów ludności w wieku przedprodukcyjnym) i wyniósł on prawie 33% (z 1541 do 1038 osób). Również ponad 30% spadek zaobserwowano w gminie Korfantów. Najmniejsze zmiany dotknęły zaś gminę Grodków – spadek o ok. 19%. W połowie jednostek spadek liczby ludności wieku do 17 lat był mniejszy niż średnio na całym OF PN2020, w pozostałych przekroczył wspomniane 24,3%.

W strukturze ludności poszczególnych gmin również zaszły pewne zmiany. Z jednej strony w każdej gminie zaobserwowano spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, z drugiej zaś zmniejszył się także udział tej ludności w liczbie ludności ogółem. W 2004 roku udział najmłodszej grupy zawierał się w przedziale 19,5-23,52%. W 2013 roku był to przedział 15,21-19,21%. W żadnej gminie udział osób w wieku przedprodukcyjnym nie przekroczył już jednej piątej całkowitej liczby ludności. Zróżnicowanie wewnętrzne OF PN2020 pod tym względem się nie zmieniło. Zmianie uległa natomiast kolejność gmin, najstarszym społeczeństwem charakteryzowała się nie gmina Nysa, lecz Branice (15,21%, spadek o 4,57 pp.), a najmłodszym ponownie gmina Skoroszyce (19,21%, spadek o 4,31 pp.). Jednak największe zmiany demograficzne dotknęły gminę Korfantów, gdzie udział ludności w wieku przedprodukcyjnym spadł z 23,27% do 17,4%. Gmina Głubczyce doznała najmniejszej zmiany, chociaż zmiana ta pozostaje nadal widoczna (spadek z 20,91% do 17,23%).

Poprawa warunków życia ludności prowadzi do stałego podnoszenia się długości trwania życia, a postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa ma swoje odzwierciedlenie w strukturze wiekowej ludności, spada w niej udział ludności najmłodszej (rodzi się mniej dzieci), a rośnie wyraźnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym. W 2004 roku w OF PN2020 mieszkało 39 007 osób w takim wieku. Stanowiły one niewiele ponad 15,5% całej ludności. Udział najstarszej grupy ludności w poszczególnych gminach był wyraźnie zróżnicowany – od 12,93% w gminie Skoroszyce do 18,24% w gminie Biała. „Młoda” ludnością – w porównaniu ze średnią dla całego OF PN2020 – wykazać się mogły gminy Lubrza (15,34%), Skoroszyce (12,92%), Paczków (14,59%), Otmuchów (15,22%), Nysa (15,3%), Łambinowice (13,83%), Korfantów (15,3%) oraz Grodków (13,7%).

Jak wskazano wyżej, liczba ludności OF PN2020 oraz poszczególnych wchodzących w jego skład gmin w latach 2004-2013 zmalała o 4,67%, ale jedynie w dwóch gminach (choć w jednej nieznacznie) zmalała liczba osób w wieku poprodukcyjnym – Korfantów (spadek o 2,05%) oraz Biała (spadek o 0,19%).

Wykres 66. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w 2004 i 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2013 roku OF PN2020 zamieszkiwało 45 958 osób w wieku poprodukcyjnym, czyli o ok. 18% więcej niż w 2004 roku. Udział w ogólnej liczbie ludności wzrósł więc do 19,4% i był o 3,7 punktu procentowego wyższy. W trzech gminach wzrost nie przekroczył 10% (Lubrza, Branice i Kietrz), natomiast w czterech gminach zmiany były bardziej widoczne i większe niż średnio w całym OF PN2020. Tu wzrost liczby osób najstarszych przekroczył 20% (Grodków, Łambinowice, Nysa i Paczków). Widać wyraźnie duże różnice pomiędzy gminami całego OF PN2020.

Zmienił się także udział ludności najstarszej (w wieku poprodukcyjnym) w poszczególnych gminach. W 2004 roku wynosił on od 12,9% (Skoroszyce) do 18,2% (Biała). Do 2013 roku zróżnicowanie gmin wzrosło, minimum wynosiło 15,6% (Skoroszyce), maksimum zaś 21,3% (Branice). Średni udział ludności w wieku poprodukcyjnym wyniósł 19,4%. Poniżej tej wartości znalazły się gminy, o których można powiedzieć, że mają „najmłodszą” ludność w regionie, były to: Grodków, Korfantów, Łambinowice, Otmuchów, Paczków, Skoroszyce, Lubrza i Kietrz.

Pomimo że w dwóch gminach liczba ludności w wieku poprodukcyjnym spadła (Biała, Korfantów), to we wszystkich jednostkach udział tej ludności wzrósł. Wzrost ten był nierównomierny. Najmniejsze zmiany struktury wiekowej zaobserwowano w gminie Korfantów i Biała (poniżej 1,5 pp.). W ośmiu jednostkach wzrost ten przekroczył 3 pp., w gminie Nysa był najwyższy (5,2 pp.), i to w tym ośrodku przemiany demograficzne są najbardziej widoczne.

Na liczbę ludności wpływa z jednej strony ruch naturalny ludności, z drugiej – ruch migracyjny. Ten pierwszy kształtowany jest postawami ludności i preferowanym modelem

rodziny, ale także poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Ostatni czynnik modeluje również ruch migracyjny ludności, czyniąc jedne obszary atrakcyjnymi, inne nieatrakcyjnymi dla migrantów. W OF PN2020 napływ ludności jest niewielki. W 2004 roku objął on jedynie 1273 osoby. Nie zaskakuje to, że najwięcej osób było zainteresowanych gminami powiatu nyskiego, które przyjęły blisko połowę przyływu ludności (624 osoby). W pozostałych dwóch powiatach nowe meldunki dotyczyły po ok. 300 osób w powiecie. Napływ ludności do 2013 roku wyraźnie zmalał, w tym roku zameldowano jedynie 1172 osoby, czyli o ok. 8% mniej niż w 2004 roku. W powiatach nyskim i głubczyckim zameldowano również mniej osób (spadek odpowiednio o 8,6% i 14,1%). Może to mieć związek ze spadkiem ich atrakcyjności ekonomicznej i osadniczej. W powiecie prudnickim liczba meldunków właściwie nie uległa zmianie. Pomimo spadku liczby migrantów, powiat nyski utrzymał najsilniejszą pozycję i nadal skupiał blisko połowę osób nowo zameldowanych w całym OF PN2020.

W 2004 roku w strukturze płci osób nowo zameldowanych dominowały kobiety (51,4%), ale nie jest to przewaga większa niż dla całej ludności OF PN2020, dlatego trudno mówić o jakiejś specyficznej strukturze migrantów. Warto zwrócić uwagę na to, że w powiecie głubczyckim kobiety były w mniejszości i stanowiły jedynie 47,7% osób nowo zameldowanych. W 2013 roku omawiana struktura płci nie uległa zmianie.

Nowi mieszkańcy OF PN2020 pochodzili najczęściej z obszarów miejskich (64,2% osób, co jest wartością zbliżoną do współczynnika urbanizacji w Polsce, dlatego też trudno wskazać w migracjach w OF PN2020 jakiś specyficzny kierunek czy rodzaj ruchu ludności). W poszczególnych powiatach widać jednak pewne różnice. Ponad 71% nowych mieszkańców powiatu głubczyckiego to osoby pochodzące z innych miast, natomiast w powiecie prudnickim odsetek ten był znacznie mniejszy i wynosił w 2004 roku 58,9%. W 2013 roku spadł udział osób migrujących na teren powiatów z innych miast (58,9%). Nadal największy udział mieszkańców miast w migracjach odnotowano w powiecie głubczyckim (69,5%), najmniejszy zaś w powiecie prudnickim (49%). We wszystkich powiatach zmalała liczba osób pochodzących z innych miast (spadek o 15,5%). W każdym powiecie zauważono spadki na podobnym poziomie. W 2004 roku wśród meldunków osób pochodzących z innych miast dominowały kobiety (52,1%), ale dominacja ta nie jest znacząca w porównaniu z udziałem kobiet w ludności Polski czy poszczególnych powiatów. W powiecie głubczyckim – tak jak w przypadku całego ruchu migracyjnego w napływie ludności z miast – kobiety stanowiły mniejszość (49,2%). Powiat nyski przyjął natomiast najbardziej sfeminizowaną grupę migrantów (54,7%). W latach 2004-2013 ruch migracyjny zachował swoją strukturę, wśród osób pochodzących z miast nadal ponad 51% stanowiły kobiety, ale w powiecie głubczyckim zmiany były widoczne, udział kobiet spadł do 47,3%.

Drugą stroną ruchu migracyjnego stanowią osoby wyjeżdżające z danego obszaru (wymeldowania na pobyt stały). W 2004 roku wymeldowały się łącznie 1674 osoby, z czego ponad połowa z powiatu nyskiego (podobnie jak w przypadku zameldowań). Jednocześnie saldo migracji dla całego obszaru było ujemne i wyniosło -401 osób, co świadczyć może o słabej kondycji gospodarki OF PN2020 i wynikać z chęci polepszenia warunków życia ludności. W każdym powiecie saldo migracji było również ujemne: -290 osób w powiecie nyskim, -60 osób w powiecie prudnickim i -51 osób w powiecie głubczyckim. W 2013 roku liczba wymeldowań pozostała na podobnym poziomie (1682 osoby) i ponownie dominował w nich powiat nyski. Spadł udział powiatu prudnickiego (20,5%), wzrósł głubczyckiego

(26%). Warto zwrócić uwagę, że liczba wymeldowań w poszczególnych powiatach zmieniała się i:

- wzrosła w powiecie głubczyckim o 12,3% (z 391 do 439 osób),
- spadła w powiecie nyskim o 16% (z 914 do 899 osób) i w powiecie prudnickim o 6,8% (z 369 do 344 osób).

W 2013 roku saldo migracji nadal pozostało ujemne i w całym badanym okresie wyniosło -510 osób (wyższe niż na początku): -329 osób w powiecie nyskim, -147 osób w powiecie głubczyckim i -34 osoby w powiecie prudnickim. Jak widać, największe zmiany w saldzie migracji zaszły w przypadku powiatu głubczyckiego (zmiana z -51 na -147 osób).

Trudno zauważyć jakąś specyfikę w strukturze płci osób, które wymeldowały się na pobyt stały (podobnie jak w przypadku zameldowań), warto jedynie podkreślić fakt, że kobiety stanowiły nieznacznie mniej niż połowę osób wymeldowanych (49,7%). Niższą wartość zaobserwowano jedynie w powiecie nyskim (49,5%), w pozostałych dwóch powiatach kobiety miały niewielką przewagę liczebną. W 2013 roku teren trzech powiatów opuściło łącznie 856 kobiet, co stanowiło ok. 51% ogółu wymeldowań. W tym roku struktura w poszczególnych powiatach była inna. Po pierwsze w całym OF PN2020 kobiety częściej niż mężczyźni decydowały się na zmianę miejsca zamieszkania, w powiecie prudnickim i nyskim zaszły wyraźne zmiany w tym zakresie, ponieważ w pierwszym powiecie kobiety stanowiły jedynie 46,5% wszystkich wymeldowanych osób, w drugim powiecie sytuacja była odwrotna i udział kobiet wzrósł do 53%.

W zrozumieniu ruchu migracyjnego ważne jest wskazanie kierunku migracji – z i do miast lub z i na obszary wiejskie. W 2004 roku wśród wszystkich wymeldowań dominowały te do innych miast (67,2%). Łącznie takie migracje objęły 1125 osób, z czego 594 osoby pochodziły z powiatu nyskiego, 245 z powiatu prudnickiego i 286 osób z powiatu głubczyckiego. Migracje do miast najsilniejsze były w powiecie głubczyckim i objęły ponad 73% migrujących, najsłabsze zaś w powiecie nyskim (65%). W badanym okresie migracje do miast praktycznie nie zmieniły swojej wielkości i w 2013 roku objęły 1148 osób (wzrost o 2%), z czego 633 osoby pochodziły z powiatu nyskiego (wzrost o 6,6%), 210 osób z powiatu prudnickiego (spadek o 14,3%) i 263 osoby z powiatu głubczyckiego (wzrost o 6,6%).

Podobnie jak w przypadku zameldowań, tak i w odniesieniu do migracji do innych miast trudno mówić o specyficznej czy wyróżniającej się strukturze płci migrantów. Ogółem kobiety stanowiły 50,3% wszystkich osób migrujących do miast w 2004 roku. W powiecie głubczyckim i prudnickim przeważali mężczyźni, kobiety stanowiły odpowiednio 49,7% i 48,6% mieszkańców, a w powiecie nyskim kobiety stanowiły większość (51,4%). W 2013 roku sytuacja uległa zmianie i można wskazać bardziej wyraziste cechy struktury płci migrantów. Ogółem kobiety stanowiły wtedy 51,1% osób opuszczających OF PN2020 i kierujących się do innych miast, ale w poszczególnych powiatach widać różnice:

- w powiecie prudnickim w migracjach do miast dominowali mężczyźni, kobiety stanowiły jedynie 43,8% migrujących,
- z powiatu nyskiego wyemigrowało do miast więcej kobiet niż mężczyzn i stanowiły one 53,1% wszystkich osób wymeldowanych na pobyt stały.

Reasumując, saldo migracji kobiet i mężczyzn jest w całym OF PN2020 dość podobne, ale warto zwrócić uwagę na to, że w powiecie nyskim w badanym okresie ubywało więcej kobiet niż mężczyzn, saldo migracji było ujemne dla obu płci zarówno w 2004 roku, jak i w 2013 roku, ale wartości dla mężczyzn wyraźnie wzrosły (z -175 do -148), a dla kobiet wykazywały zmiany odwrotne (zmiana z -115 do -181). W powiecie prudnickim saldo migracji dla kobiet spadło do zera w 2013 roku, dla mężczyzn zaś pozostało ujemne (-34) i praktycznie się nie zmieniło (w 2004 roku wynosiło -37 osoby). Powiat głubczycki utrzymał ujemne saldo migracji wśród kobiet i mężczyzn, a ubytek migracyjny powiększał się z -226 do -248 mężczyzn i z -175 do -262 wśród kobiet.

12.2. Warunki życia mieszkańców

Wskaźnikiem warunków życia mieszkańców, które w bezpośredni sposób przekładają się na jakość życia w gminach są dane dotyczące wielkości i wyposażenia mieszkań. W 2004 roku przeciętna powierzchnia mieszkania w OF PN2020 wynosiła od 67,6 m² (gmina Nysa) do 105,8 m² (Lubrza). W siedmiu gminach mieszkania miały przeciętnie 60-70 m². Większe mieszkania zlokalizowane były w gminach Korfantów (89,8 m²), Skoroszyce (84,7 m²). W latach 2004-2013 średnia powierzchnia mieszkania wzrosła we wszystkich gminach. Największy wzrost bezwzględny zanotowano w gminie Lubrza (o 5,3 m²), gdzie w 2004 roku do dyspozycji mieszkańców pozostawały największe mieszkania w całym OF PN2020. Najmniejsze zmiany dotyczyły zasobów mieszkaniowych gminy Biała, gdzie wzrost średniej powierzchni mieszkania wyniósł zaledwie 1,5 m². Procentowo największy wzrost dotyczył mieszkań gminy Łambinowice (o 6,8%), najmniejszy – w gminie Biała (o 1,4%), w której mieszkania należały do jednych z większych w OF PN2020 (zmiana ze 104,1 m² na 105,6 m²).

Przeciętna powierzchnia mieszkania w 2013 roku była wyższa niż w porównywanym 2004 roku, lecz nieznacznie zmniejszyło się zróżnicowanie wewnętrzne OF PN2020 pod tym względem. We wszystkich jednostkach powierzchnia mieszkań przekroczyła 70 m². Najmniejsza pozostała w gminach Nysa i Prudnik (po ok. 71 m²). Mimo wzrostu powierzchni mieszkań gmina Nysa oferowała pod tym względem warunki mieszkaniowe na podobnym poziomie w stosunku do innych gmin. Wyróżniające się warunki mieszkaniowe zaobserwowano w gminie Biała (105,6 m²) pomimo najmniejszego wzrostu powierzchni i w gminie Lubrza (111,1 m², wzrost o ponad 5 m²). W siedmiu jednostkach przeciętna powierzchnia mieszkania przekroczyła 80 m².

Dodatkową informacją o warunkach mieszkaniowych jest powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę. Pod tym względem w całym OF PN2020 w 2004 roku wyróżniała się gmina Lubrza, która oferowała ponad 31 m² mieszkania na 1 osobę, a jednocześnie największe mieszkania wśród wszystkich gmin. Drugą wyróżniającą się gminą była Biała (29,7 m²/osobę). Najmniejsza powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na jedną osobę w gminach Łambinowice (21,2 m²) i Branice (21,6 m²). We wszystkich gminach powierzchnia mieszkania w przeliczeniu na jedną osobę w okresie 2004-2013 wzrosła. Zmiany nie były jednakowe, a zróżnicowanie wewnętrzne całego OF PN2020 nieznacznie wzrosło. Najmniejsze zmiany zaobserwowano w mieszkaniach gminy Paczków (wzrost o 1,6 m²/osobę). Z drugiej strony największy wzrost odnotowały mieszkania w gminie Korfantów (wzrost o 4,3 m²/osobę). Procentowo najmniej zmieniło się na rynku mieszkaniowym również w gminie Paczków (wzrost o ok. 7%), natomiast w pozostałych gminach wzrost ten przekroczył 10% powierzchni mieszkania. Największy był w przypadku

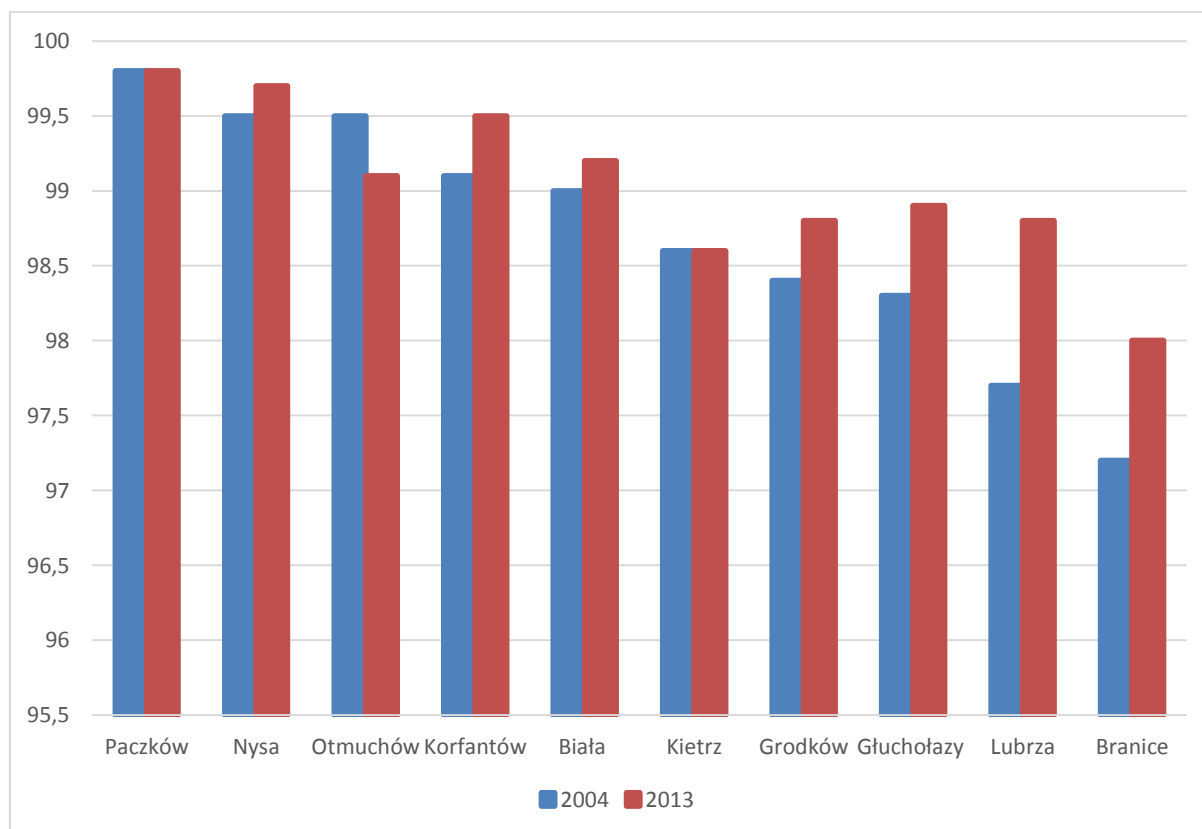
Branic, których mieszkańcy mieli do dyspozycji jedną z mniejszych powierzchni na osobę – wzrost wyniósł prawie 20%: z 21,6 do 25,7 m²). Przedstawione dane świadczą o wyraźnych dysproporcjach w odniesieniu do warunków mieszkaniowych w poszczególnych gminach OF PN2020.

Kolejnym wskaźnikiem warunków mieszkaniowych jest dostępność, czyli liczba mieszkań na 1000 mieszkańców. Największą dostępnością mieszkań w 2004 roku charakteryzowała się gmina Prudnik (ponad 344 mieszkania na 1000 mieszkańców), niewiele mniejszą gmina Głubczyce (337) i Głuchołazy (334). Dodatkowo w czterech gminach dostępność mieszkań przekroczyła 300 (Grodków, Nysa, Otmuchów, Paczków). W pozostałych gminach dostępność mieszkań była mniejsza, ale nie spadła poniżej 272 (Korfantów). Do 2013 roku liczba mieszkań na 1000 osób we wszystkich gminach wzrosła. Największej poprawie uległy warunki mieszkaniowe w gminie Branice (wzrost z 286 do 323 czyli o 37) oraz w gminie Głubczyce (wzrost z 337 do 377 czyli o 40). Najmniejsze zmiany zaszły natomiast w gminie Paczków, czyli jednostce, która dysponowała jednocześnie małymi mieszkaniami w przeliczeniu na jedną osobę i liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wzrosła jedynie o 13 lokali. Gminy, w których procentowo dokonała się największa poprawa warunków mieszkaniowych, zwiększyły wartości wskaźnika dostępności mieszkań o ponad 10% (Korfantów, Łambinowice, Nysa, Biała, Branice i Głubczyce).

O warunkach życia świadczy – poza wyżej wymienionymi wskaźnikami – wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną, która w bezpośredni sposób kształtuje jakość życia mieszkańców miast i obszarów wiejskich. Wyposażenie mieszkań w wodociąg, łazienkę oraz centralne ogrzewanie zostaną omówione osobno dla mieszkań zlokalizowanych w miastach i na obszarach wiejskich ze względu na naturalne różnice w wyposażeniu mieszkań na tych dwóch terenach osadniczych.

W 2004 roku ponad 97% mieszkań w miastach OF PN2020 było wyposażonych w sieć wodociągową. Prawie wszystkie mieszkania gminy Paczków były wyposażone w tę część infrastruktury technicznej (99,8%), nieznacznie mniej w gminie Nysa i Otmuchów po (99,5%). W czterech miastach wskaźnik ten był niższy niż 99% (Grodków, Głuchołazy, Prudnik i Głubczyce). Do 2013 roku utrzymano stan wyposażenia mieszkań w wodociąg w mieście Paczków na niezmiennym poziomie (99,8%). We wszystkich miastach, poza Otmuchowem, zanotowano poprawę warunków mieszkaniowych w omawianej dziedzinie – największą w gminie Prudnik (wzrost o ok. 1 pp.). Ciekawy jest przypadek miasta Otmuchów, gdzie na przestrzeni lat 2004-2013 wyposażenie mieszkań w sieć wodociągową nieznacznie spadło – z 99,5% do 99,1%.

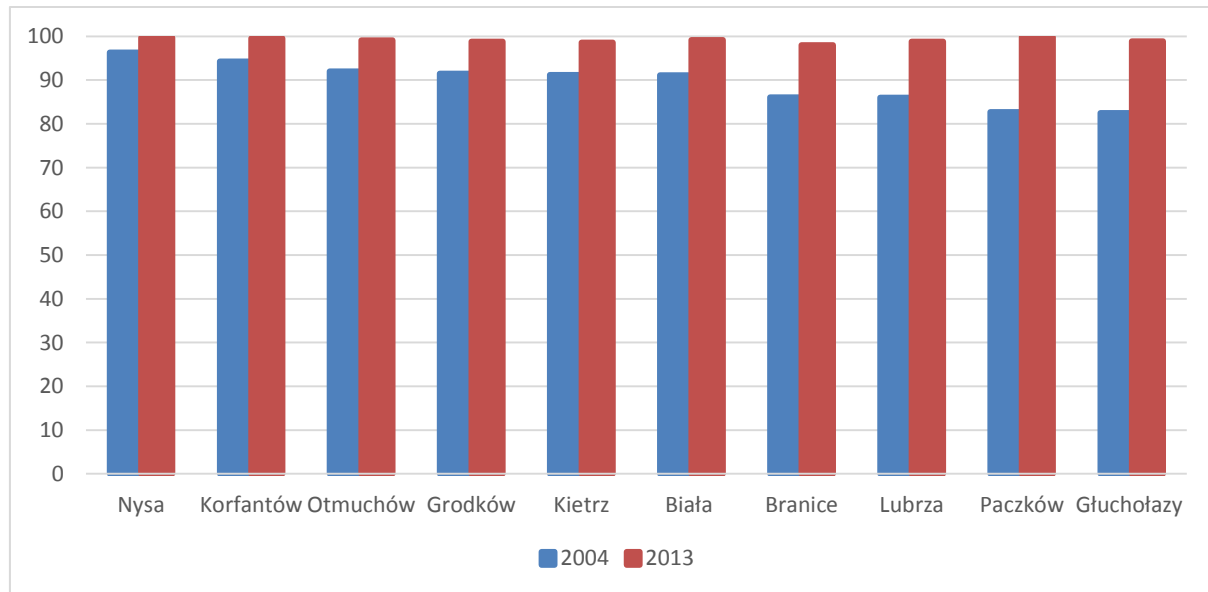
Wykres 67. Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg na obszarach miejskich w 2004 i 2013 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Obecnie do podstawowego wyposażenia mieszkań należy – obok sieci wodociągowej – łazienka. Nie wszystkie mieszkania w miastach są wyposażone w łazienkę. W mieście Głuchołazy w 82,5% mieszkań jest to pomieszczenie, w Paczkowie w 82,7%. Nieznacznie więcej łazienek było w prudnickich mieszkaniach (86,1%). W pozostałych miastach udział mieszkań wyposażonych w łazienkę przekroczył 90%, a najwyższy zanotowano w Nysie (96,3%). Tylko nieznacznie niższy był odsetek w Otmuchowie (92%) i Korfantowie (94,3%). Do 2013 roku stan mieszkań we wszystkich gminach OF PN2020 uległ poprawie. Największe zmiany zaobserwowano w gminie Paczków, gdzie odsetek mieszkań z łazienką wzrósł z 82,7% do 91,4%. Duża zmiana zaszła również w Głuchołazach – wzrost z 82,5% do 89,4%, oraz w Prudniku – wzrost z 86,1% do 91,9%. Najmniejsza poprawa zaobserwowana została w Nysie (wzrost jedynie o 2,1 pp.), ale miasto Nysa pozostało ośrodkiem o najlepszych warunkach mieszkaniowych. Na drugim miejscu znalazł się Korfantów (97,8%), a na trzecim Grodków (96,1%).

Wykres 68. Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę na obszarach miejskich w 2004 i 2013 roku

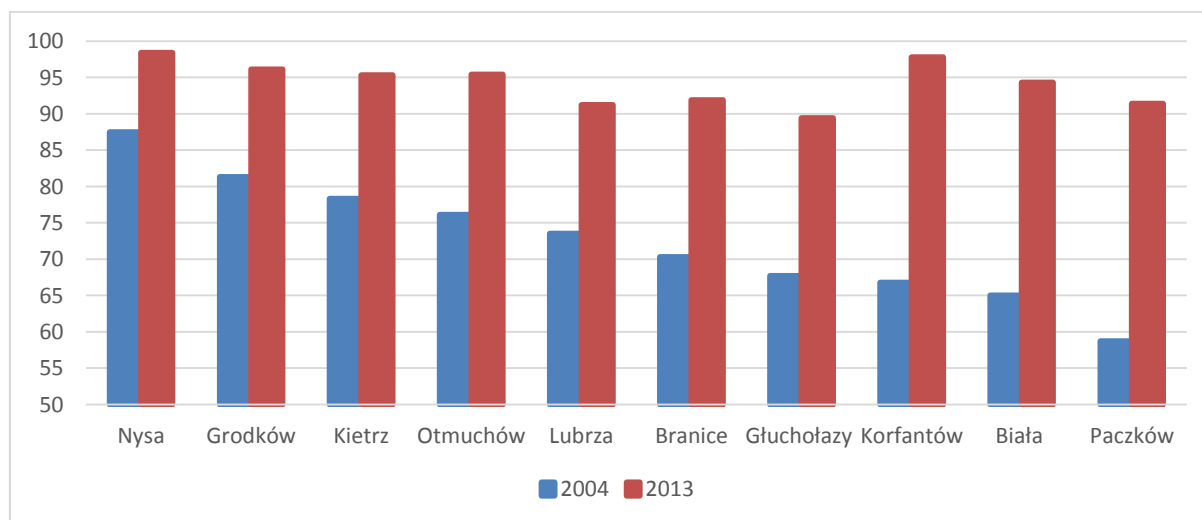

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Trzecim elementem wyposażenia mieszkań bezpośrednio wpływającym na jakość życia ludzi jest centralne ogrzewanie. Wyposażenie mieszkań w tę instalację prezentowało się znacznie gorzej niż w przypadku wyposażenia w łazienki i wodociąg. W 2004 roku w gminach OF PN2020 mniej niż 90% mieszkań miało centralne ogrzewanie: od 58,7% w mieście Paczków do 87,5% w mieście Nysa. Paczków jest jedynym miastem OF PN2020, w którym mieszkania wyposażone były wtedy w centralne ogrzewanie w stopniu nieprzekraczającym 60%. W Głuchołazach, Korfantowie i Białej omawiany wskaźnik nie przekroczył 70%. Obok Nysy wyróżniało się także miasto Grodków (81,3%).

W ciągu 10 lat warunki mieszkaniowe uległy poprawie także pod względem wyposażenia w centralne ogrzewanie. Poprawa ta była jednak stosunkowo równomierna (zmiany innych wskaźników miały bardziej zróżnicowany przebieg). Wskaźnik wyposażenia mieszkań w ogrzewanie poprawiono o 2,2-4,3 pp. Najmniejszą poprawę osiągnięto w Głubczycach (wzrost z 78,3% do 80,5%) oraz w mieście Nysa (wzrost z 87,5% do 89,8%, miasto o najlepszych warunkach mieszkaniowych). Największe zmiany zaszły w mieście Korfantów (wzrost o 4,3 pp.). W 2013 roku miastem o najłabszych warunkach mieszkaniowych był nadal Paczków, w którym pomimo wyraźnej poprawy udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem wyniósł zaledwie 61,7%. Obok miasta Nysa najlepsze warunki oferowały Głubczyce (80,5%).

Wykres 69. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie na obszarach miejskich w 2004 i 2013 roku (%)

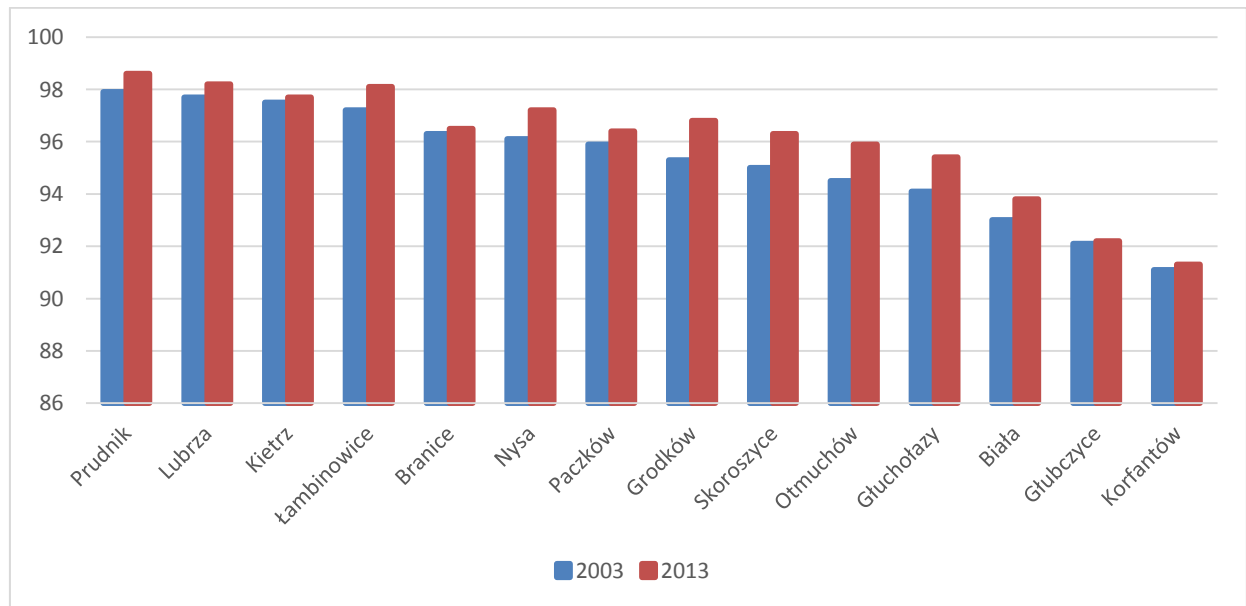

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Sytuacja mieszkaniowa na terenach wiejskich OF PN2020 kształtowała się inaczej niż w miastach. Odsetek mieszkań wyposażonych w wodociągi wahał się w 2004 roku od 91,1% (Korfantów) do 97,9% (Branice). W miastach odsetek zawierał się w przedziale 97,2-99,8%. Najlepiej rozwinięte tereny mieszkaniowe posiadała wspomniana gmina Branice, ale również Prudnik (97,7%) i Kietrz (97,5%). We wszystkich gminach poprawiono warunki mieszkaniowe na obszarach wiejskich, gdzie odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg wzrósł do 2013 roku i wahał się od 91,3% (Korfantów) do 98,6% (Branice). Widać, że dysproporcje pomiędzy gminami wzrosły. Największą poprawę sytuacji osiągnięto w gminach Nysa (wzrost o 1,1 pp.), Skoroszyce (wzrost o 1,2 pp.), Głuchołazy (wzrost o 1,3 pp.), Otmuchów (wzrost o 1,4 pp.) oraz Grodków (wzrost o 1,5 pp.). Tylko niewielkie zmiany można zauważyć w przypadku Korfantowa, Paczkowa, Lubrzy, Branicy i Głubczyc – w tych gminach wzrost odsetka omawianych mieszkań zmienił się o nie więcej niż 0,5 pp.

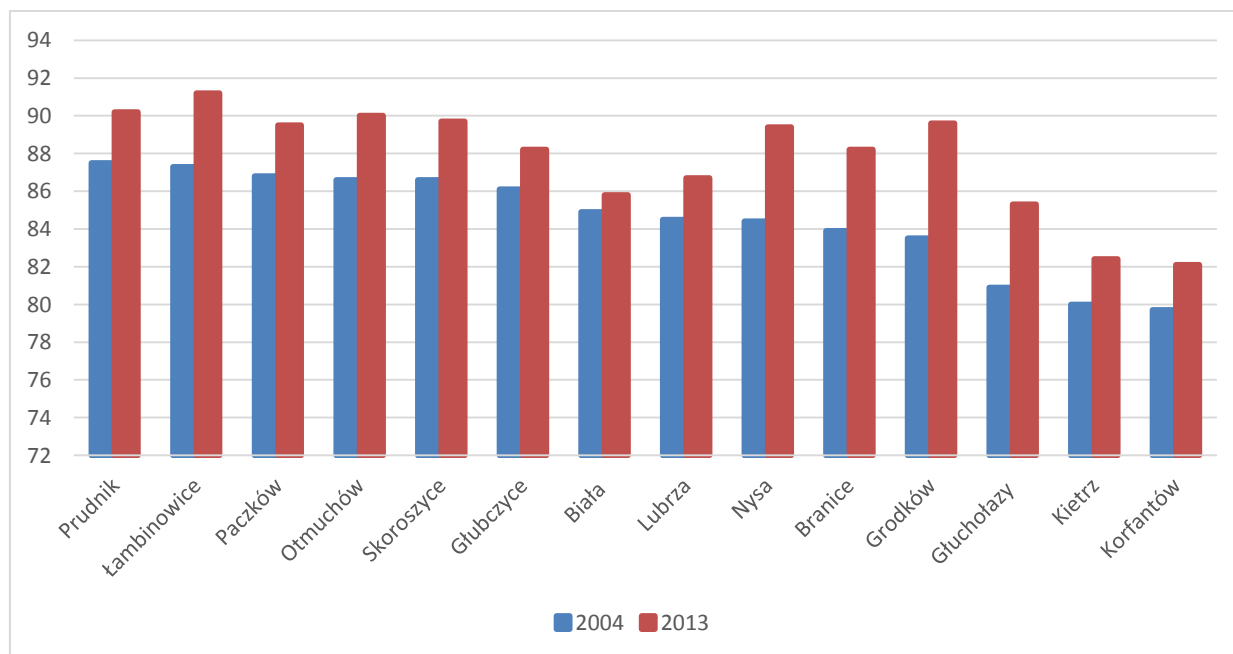
Wykres 70. Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg na obszarach wiejskich w 2003 i 2013 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Inaczej na terenach wiejskich OF PN2020 prezentowało się wyposażenie mieszkań w łazienkę. W 2004 roku odsetek takich mieszkań nie przekroczył 88% (Lubrza). Najniższy był ponownie w Korfantowie (79,7%). Należy zwrócić uwagę na to, że to już drugi element wyposażenia mieszkań, który w przypadku zasobów mieszkaniowych obszarów wiejskich gminy Korfantów wypadł na podobnym poziomie w porównaniu z innymi gminami. Gmina ta jest również jedyną, w której odsetek ten nie przekroczył 80%. Mieszkania wyposażone w łazienkę stanowiły ponad 85% wszystkich lokali w pięciu gminach (Łambinowice, Otmuchów, Paczków, Skoroszyce i Lubrza). W badanym okresie (2004-2013) dysproporcje pomiędzy gminami wzrosły. Pomimo poprawy warunków mieszkaniowych we wszystkich gminach OF PN2020 gminy coraz bardziej różnią się od siebie pod tym względem. W 2013 roku odsetek mieszkań wyposażonych w łazienki był w przedziale 82,1-91,2%. Najmniejsze wartości wskaźników warunków mieszkaniowych miały ponownie gmina Korfantów i Kietrz (poniżej 83%), najwyższe zaś Otmuchów (90%), Łambinowice (91,2%) oraz Prudnik (90,2%). W pozostałych jednostkach udział mieszkań z łazienkami nie przekroczył 90%.

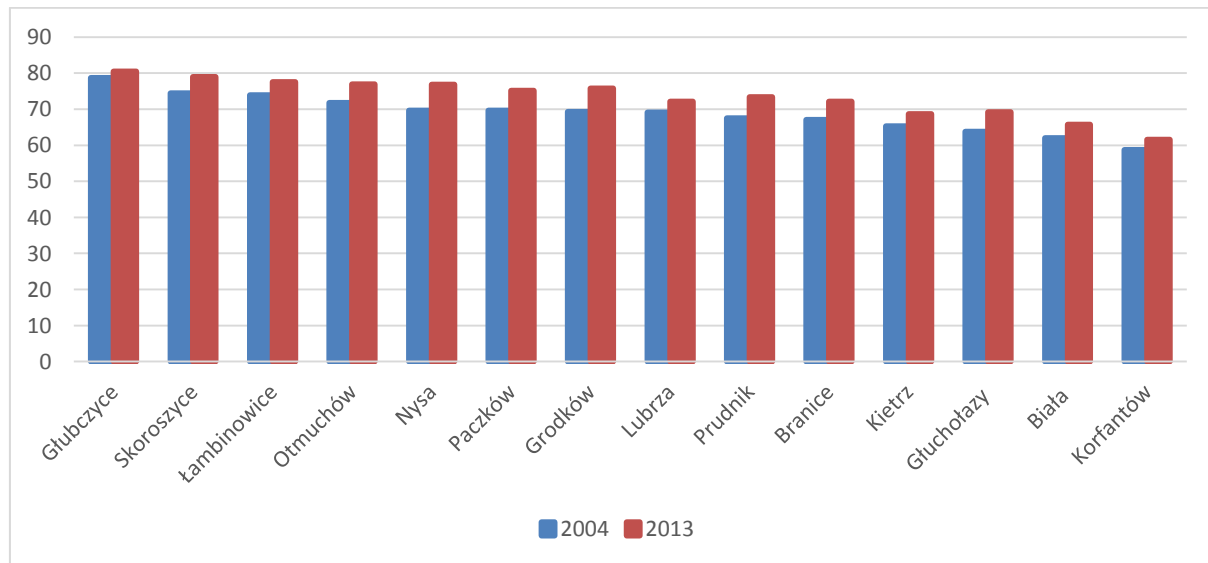
Wykres 71. Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę na obszarach wiejskich w 2004 i 2013 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wspomniano wyżej, że we wszystkich gminach sytuacja uległa poprawie, jednak zmiany te były bardziej zróżnicowane niż w przypadku wyposażenia mieszkań w wodociąg. Najmniejsze zmiany zaobserwowano w gminie Biała (wzrost o mniej niż 1 pp.). W pozostałych jednostkach wzrost wyniósł przynajmniej 2 pp. Na uwagę zasługuje gmina Korfantów, gdzie osiągnięto poprawę w granicach 2,4 pp. Największe zmiany dotyczą gmin Prudnik, Głuchołazy i Nysa (wzrost o ponad 4 pp.). Jednocześnie wzrost odsetka mieszkań wyposażonych w łazienkę o 3-4 pp. odnotowano w gminach, które w 2013 roku dysponowały najlepiej wyposażonymi mieszkaniami. Na obszarach wiejskich warunki mieszkaniowe obniża najbardziej sieć centralnego ogrzewania. Ten element infrastruktury mieszkaniowej pojawił się w 58,7% mieszkań gminy Korfantów i 78,7% mieszkań gminy Branice. W 9 jednostkach wskaźnik ten nie przekroczył jednak 70%, a w 4 był wyższy i wyniósł: 73,9% w Łambinowicach, 71% w Otmuchowie, 74,45% w Skoroszycach i 78,7% w Branicach. W 2013 roku zróżnicowanie warunków mieszkaniowych praktycznie nie uległo zmianie, ale we wszystkich gminach warunki uległy poprawie. Odsetek mieszkań z centralnym ogrzewaniem był w przedziale 61,6-80,5% – widać podniesienie dolnej i górnej granicy, przekroczenie progu 60% przez gminę Korfantów i progu 80% przez gminę Branice. Podobne do Korfantowa warunki mieszkaniowe oferują gminy Głuchołazy, Biała i Głubczyce, gdzie pomimo poprawy wyposażenia mieszkań warunki pozostają słabsze niż w całym OF PN2020. Tylko jedna gmina przekroczyła próg 80% i były to wspomniane wyżej Branice, jednocześnie w tej gminie zmiana warunków była najmniejsza. Największą poprawę osiągnięto w gminie Nysa (wzrost o 7,2 pp.). Duże zmiany nastąpiły natomiast w zasobach mieszkaniowych gmin Grodków (wzrost o 6,5 pp.) i Lubrza (wzrost o 5,9 pp.).

Wykres 72. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie na obszarach wiejskich w 2004 i 2013 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

O warunkach i jakości życia świadczą nie tylko wyposażenie w infrastrukturę techniczną czy dostępność określonych dóbr i usług, ale również szeroko rozumiane bezpieczeństwo. Bezpieczeństwo mieszkańców można badać poprzez wiele wskaźników, jednym z nich są miary bezpieczeństwa ruchu drogowego. Najniższe bezpieczeństwo ruchu drogowego w 2013 roku zaobserwowano w powiecie nyskim, w którym miało miejsce ponad jedenaście wypadków śmiertelnych na 100 000 pojazdów, a wartość ta wzrosła z 8,8 od 2009 roku. Znaczenie lepiej było w pozostałych dwóch powiatach, gdzie odnotowano pięć ofiar śmiertelnych na 100 000 pojazdów w powiecie prudnickim i osiem w powiecie głubczyckim. W obu wymienionych powiatach osiągnięto poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego w tym zakresie. Największą poprawę odnotowano w powiecie prudnickim, gdzie wskaźnik obniżono ponad dwukrotnie.

Podobnie kształtuje się sytuacja bezpieczeństwa ruchu drogowego jeśli pod uwagę weźmie się wskaźnik liczby ofiar śmiertelnych w wypadkach w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców. Najniższym poziomem bezpieczeństwa charakteryzował się ponownie powiat nyski (7,8), gdzie odnotowano wzrost wysokości wskaźnika z wartości 5,6 w 2009 roku. W pozostałych powiatach sytuacja ukształtowała się wyraźnie lepiej, a dodatkowo od 2009 roku zaobserwowano spadek liczby ofiar śmiertelnych – w powiecie prudnickim z 6,9 do 3,5 i w powiecie głubczyckim z 8,3 do 6,3.

Innym wskaźnikiem bezpieczeństwa mieszkańców jest liczba rannych w wypadkach na 100 000 pojazdów. Ten wskaźnik również przyjmował najwyższą wartość w powiecie nyskim (113,8), w pozostałych powiatach był znacznie niższy i w 2013 roku wyniósł 72,9 w powiecie prudnickim i 40,2 w powiecie głubczyckim. Jednocześnie w latach 2009-2013 osiągnięto poprawę warunków bezpieczeństwa ruchu drogowego we wszystkich gminach, ale to w powiecie głubczyckim spadek ten było ponad dwukrotny (z 82,7 do 40,2).

12.3. E-usługi

Zgodnie z ogólnopolskim zestawieniem usług publicznych w pięciu gminach Obszaru Funkcjonalnego nie świadczy się żadnych usług elektronicznych. Widać wyraźnie wiodącą rolę Nysy, Głubczyc i Prudnika. Zauważalne jest też działanie w tym zakresie gminy Grodków. Pozostałe gminy dopiero rozwijają ten rodzaj usług dla mieszkańców.

Tabela 114. Zestawienie e-usług świadczonych przez gminy OF PN2020

Gmina	Rodzaj e-usługi
Grodków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przesyłanie dokumentów wewnętrznych między jednostkami administracji – urząd gminy 2. Udostępnianie informacji publicznej na wniosek – urząd gminy 3. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – urząd gminy 4. Składanie sprawę w urzędzie poprzez e-urząd, moduł strony internetowej gminy – urząd gminy 5. Elektroniczne formularze spraw możliwych do załatwienia w Urzędzie – urząd gminy 6. Platforma e-learningowa – urząd gminy 7. System rezerwacji obiektów rekreacyjnych – urząd gminy
Głuchołazy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpatrywanie wniosków o wyrażenie zgody na używanie herbu miasta 2. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – urząd miasta 3. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Opieki Zdrowotnej, 48-340 Głuchołazy, ul. Marii Curie-Skłodowskiej 16
Korfantów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaświadczenia o zgodności zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego z ustaleniami planu miejscowego – urząd miasta 2. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – urząd miasta
Łambinowice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – urząd gminy 2. Zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych – urząd gminy 3. Dopisanie do spisu wyborców – urząd gminy
Nysa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odwołania i zażalenia – Powiatowy Inspektorat Weterynarii 2. Przeprowadzenie badań i wydanie opinii – Powiatowy Inspektorat Weterynarii 3. Przesyłanie dokumentów wewnętrznych między jednostkami administracji – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w powiecie nyskim 4. Elektroniczne przesyłanie tytułów wykonawczych – Urząd Skarbowy w Nysie 5. Pismo ogólne do urzędu – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nysie 6. Pismo ogólne do urzędu – urząd Miasta 7. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowy Inspektorat Weterynarii 8. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Szkoła Podstawowa nr 3 im. Janusza Korczaka 9. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Nyski Dom Kultury im. Wandy Pawlik 10. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowy Urząd Pracy w Nysie 11. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Sąd Rejonowy w Nysie 12. Pismo ogólne do urzędu – Starostwo Powiatowe w Nysie 13. Dopisanie do spisu wyborców – Urząd Miejski w Nysie 14. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Obwodowy Urząd Miar w Nysie 15. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w powiecie nyskim 16. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Gimnazjum nr 1 w Nysie

Gmina	Rodzaj e-usługi
	17. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Gimnazjum nr 3 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nysie 18. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Żłobek Miejski nr 1 „Jedyneczka” w Nysie 19. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Przedszkole nr 8 w Nysie 20. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Urząd Skarbowy w Nysie 21. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Przedszkole nr 10 w Nysie 22. Deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – urząd miasta
Otmuchów	Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Urząd Miasta
Paczków	Brak
Skoroszyce	Brak
Biała	1. Pismo ogólne do urzędu – urząd miasta 2. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – urząd miasta 3. Zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów – urząd miasta
Lubrza	Brak
Prudnik	1. Wydanie kopii dokumentów z archiwum zakładowego – Urząd Miasta w Prudniku 2. Wniosek o wydanie numeru paszowego – Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Prudniku 3. Elektroniczne przesyłanie tytułów wykonawczych – Urząd Skarbowy w Prudniku 4. Przesyłanie dokumentów wewnętrznych między jednostkami administracji – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Prudniku 5. Zezwolenie na ekshumację i przewiezienie zwłok / szczątków ludzkich – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Prudniku 6. Pismo ogólne do urzędu – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej 7. Dopisanie do spisu wyborców – Urząd Miasta w Prudniku 8. Zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych – Urząd Miasta w Prudniku 9. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Prudniku 10. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Urząd Skarbowy w Prudniku 11. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Urząd Miasta w Prudniku 12. Jednorazowe zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych – Urząd Miasta w Prudniku 13. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Prudniku 14. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Starostwo Powiatowe w Prudniku 15. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowy Urząd Pracy w Prudniku 16. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Prudniku
Branice	Brak
Głubczyce	1. Odwołania i zażalenia – Powiatowy Inspektorat Weterynarii 2. Wniosek o wydanie numeru paszowego – Powiatowy Inspektorat Weterynarii 3. Przesyłanie dokumentów wewnętrznych między jednostkami administracji – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego 4. Elektroniczne przesyłanie tytułów wykonawczych – Urząd Skarbowy

Gmina	Rodzaj e-usługi
	<p>w Głubczycach</p> <p>5. Przyjmowanie zgłoszenia o zamiarze przystąpienia do wykonywania robót geologicznych – gmina Głubczyce</p> <p>6. Aktywizacja zawodowa repatriantów – powiat głubczycki</p> <p>7. Jednorazowe zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych – gmina Głubczyce</p> <p>8. Pismo ogólne do urzędu – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Głubczycach</p> <p>9. Pismo ogólne do urzędu – Powiatowy Inspektorat Weterynarii</p> <p>10. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – gmina Głubczyce</p> <p>11. Dopisanie do spisu wyborców – gmina Głubczyce</p> <p>12. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Głubczycach</p> <p>13. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowy Inspektorat Weterynarii</p> <p>14. Zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów – gmina Głubczyce</p> <p>15. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – powiat głubczycki</p> <p>16. Skargi, wnioski, zapytania do urzędu – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego</p>
Kietrz	Brak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony www.epuap.gov.pl

12.4. Oświata i opieka nad dziećmi

Żłobki i przedszkola

W 2014 roku na terenie gmin OF PN2020 do dyspozycji najmłodszych mieszkańców pozostawało 227 miejsc w żłobkach gminnych (za wyłączeniem Prudnika) oraz 105 w placówkach prywatnych. Liczba dzieci korzystających z tej formy opieki była nieznacznie wyższa niż liczba miejsc i wyniosła 334 w żłobkach gminnych (za wyłączeniem Prudnika) oraz 107 w placówkach prywatnych. Sytuacja w gminach OF PN2020 jest dobra, miejsca oferowane w żłobkach są wykorzystane, a w gminach Głuchołazy i Nysa występuje niewielka nadwyżka miejsc.

Tabela 115. Dane o żłobkach w 2014 roku

gmina	liczba miejsc		liczba dzieci		
	gminne	prywatne	gminne	prywatne	liczba dzieci na jedno miejsce
Biała	0	10	0	5	0,50
Głubczyce	15	8	15	8	1,00
Głuchołazy	53	15	53	13	1,03
Grodków	0	40	0	40	1,00
Nysa	159	13	159	12	0,99
Prudnik	brak danych	29	brak danych	29	1,00
Skoroszyce	0	0	0	0	---
gminy OF PN2020 łącznie	227	105	227	107	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

W całym OF PN2020 w 2004 roku zamieszkiwało 6 213 osób w wieku 0-2 lata. Do 2013 roku ich liczba spadła o 4% do wartości 5987 osób. W poszczególnych powiatach spadki te wyniosły po 3% w powiecie nyskim i prudnickim, oraz 10% w powiecie głubczyckim. W badanym okresie w 5 gminach zanotowano wzrost liczby najmłodszych mieszkańców:

- gmina Korfantów: wzrost o 20%,
- gmina Łambinowice: wzrost o 11%,
- gmina Grodków: wzrost o 9%,
- gmina Biała: wzrost o 3%,
- gmina Nysa: wzrost o 1%.

W pozostałych gminach OF PN2020 zanotowano spadek liczby osób w wieku 0-2 lata. W sześciu jednostkach spadek ten był większy niż średnio na całym prezentowanym obszarze:

- gmina Branice: spadek o 26%,
- gmina Paczków: spadek o 17%,
- gmina Głuchołazy: spadek o 15%,
- gmina Głubczyce: spadek o 9%,
- gmina Lubrza: spadek o 8%,
- gmina Prudnik: spadek o 7%.

W gminach Skoroszyce, Otmuchów i Kietrz spadek ten wyniósł 3%.

Na tle województwa opolskiego, dolnośląskiego i śląskiego sytuacja OF PN2020 jest wyjątkowa. Na całym obszarze liczba osób w wieku 0-2 lata spadła o 4%, w jednostkach wyższego rzędu wzrosła – w województwie opolskim o 4%, w województwie dolnośląskim o 11% i w województwie śląskim o 12%.

Zakładając, że powyżej opisane tendencje utrzymają się, wzmocnienie sieci żłobków będzie niezbędne w gminach Korfantów, Łambinowice i Grodków, w tych jednostkach wzrost liczby osób wieku 0-2 lata był największy i wyraźnie wyższy niż we wspomnianych województwach, a w gminie Łambinowice i Korfantów był wyższy niż w całym kraju, gdzie wyniósł 9%.

Sytuacja w zakresie opieki przedszkolnej jest podobna. W 2014 oferowano 6614 miejsca, z których skorzystało 5837 dzieci, co daje wskaźnik 0,88 dziecka na jedno miejsce. W większości gmin panowała podobna tendencja – liczba dzieci w przedszkolach była niższa niż liczba miejsc. Najmniejsze obciążenie przedszkoli zaobserwowano w gminach Głuchołazy (0,74), Otmuchów (0,77) oraz Biała (0,78). Wśród wszystkich przedszkoli OF PN2020 13,1% stanowiły placówki prywatne, do których uczęszczało 9,4% wszystkich dzieci w przedszkolach.

Tabela 116. Dane o przedszkolach w 2014 roku

gmina	liczba miejsc		liczba dzieci		
	gminne	prywatne	gminne	prywatne	liczba dzieci na jedno miejsce
Biała	370	50	293	36	0,78
Głubczyce	485	33	482	30	0,99
Głuchołazy	504	337	440	183	0,74
Grodków	475	104	453	65	0,89
Kietrz	225	170	198	123	0,81
Korfantów	241	25	241	25	1,00
Lubrza	165	0	142	0	0,86
Łambinowice	269	0	225	0	0,84
Nysa	1615	154	1526	98	0,92
Otmuchów	240	0	185	0	0,77
Paczków	274	0	269	0	0,98
Prudnik	620	40	608	20	0,95
Skoroszyce	218	0	195	0	0,89
gminy OF PN2020 łącznie	5701	913	5257	580	0,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

W całym OF PN2020 w 2004 roku zamieszkiwało 6 914 osób w wieku 3-5 lata. Do 2013 roku liczba ta spadła o 1% do wartości 6 851 osób. Jednocześnie w całym kraju liczba osób w tym wieku wzrosła o 14%. Wzrost zanotowano również w województwach śląskim i dolnośląskim (odpowiednio o 16 i 20%). W województwie opolskim liczba osób w wieku przedszkolnym praktycznie nie zmieniła się.

W badanym okresie w sześciu gminach zanotowano wzrost liczby mieszkańców w wieku 3-5 lat:

- gmina Grodków: wzrost o 17%,
- gmina Lubrza: wzrost o 15%,
- gmina Głubczyce: wzrost o 8%,
- gmina Paczków: wzrost o 5%,
- gmina Głuchołazy i Nysa: wzrost o 2%.

W gminach Grodków i Lubrza wzrost ten był wyższy niż w całym kraju.

W pozostałych gminach OF PN2020 zanotowano spadek liczby osób w wieku 0-2 lata. W 6 jednostkach spadek ten był większy niż średnio na całym prezentowanym obszarze:

- gmina Łambinowice: spadek o 21%,
- gmina Branice: spadek o 17%,
- gmina Otmuchów: spadek o 14%,
- gmina Korfantów: spadek o 10%,

- gmina Skoroszyce: spadek o 9%,
- gmina Prudnik: spadek o 8%.
- gmina Biała: spadek o 5%,
- gmina Kietrz: spadek o 4%.

Jeśli powyżej opisane tendencje utrzymają się, OF PN2020 mogą czekać zmiany w organizacji opieki przedszkolnej. Wzrost zapotrzebowania na ten rodzaj placówek prawdopodobnie będzie dotyczyć gmin Grodków i Lubrza. Odwrotna sytuacja może odnosić się do gmin Łambinowice i Branice.

Tabela 117. Liczba osób w wieku 0-2 i 3-5 lat w 2004 i 2013 roku

jednostka	0-2 lata			3-5 lat		
	2004	2013	zmiana (%)	2004	2013	zmiana (%)
Polska	1 055 578	1 145 573	9	1 119 574	1280 398	14
śląskie	118 065	132 187	12	124 312	143 927	16
dolnośląskie	72 712	81 048	11	76 859	92 523	20
opolskie	24 805	25 761	4	28 598	28 516	0
Grodków	536	584	9	592	694	17
Głuchołazy	628	533	-15	672	688	2
Korfantów	215	259	20	301	271	-10
Łambinowice	206	229	11	267	212	-21
Nysa	1366	1375	1	1544	1573	2
Otmuchów	382	371	-3	450	386	-14
Paczków	393	328	-17	386	404	5
Skoroszyce	185	180	-3	243	220	-9
Biała	265	272	3	308	294	-5
Lubrza	116	107	-8	127	146	15
Prudnik	765	714	-7	825	762	-8
Branice	189	139	-26	205	170	-17
Głubczyce	662	601	-9	647	698	8
Kietrz	305	295	-3	347	333	-4
gminy OF PN2020 łącznie	6213	5987	-4	6914	6851	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Szkoły podstawowe i gimnazja

W 2004 roku cały OF PN2020 zamieszkiwało 13 293 osoby w wieku 5-9 lat. Liczba ta zmalała do 2013 roku o 2535 osób, czyli o 19,1%. Udział osób w wieku 5-9 lat w liczbie ludności ogółem zmalał w tym okresie z 5,3% do 4,5%. W siedmiu gminach spadek liczby osób w tej grupie wiekowej był niższy niż w całym OF PN2020 (Grodków, Głuchołazy, Nysa, Skoroszyce, Lubrza, Prudnik, Głubczyce – patrz tabela). Jednocześnie spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych wyniósł w badanym okresie 32,9%. Spadek ten był znacznie wyższy niż spadek liczby osób w wieku 5-9 lat. Może być to wynikiem pochodzenia uczniów (inne miejsce zamieszkania i miejsce edukacji) albo ruchów migracyjnych. W gminach Grodków, Nysa, Prudnik i Głubczyce spadek liczby uczniów szkół podstawowych i liczby osób w wieku 5-9 lat był niższy niż średnio w całym OF PN2020. Podobną zgodność

wykazują gminy Korfantów, Łambinowice, Paczków i Kietrz, gdzie spadek liczby osób w wieku 5-9 lat i spadek liczby uczniów szkół podstawowych był znacznie wyższy niż średnio na całym Obszarze. W pozostałych gminach nie można wskazać takiej samej prawidłowości. Na przykład w gminie Głuchołazy liczba osób wieku 5-9 lat zmalała o 17,6% (poniżej średniej), a liczba uczniów szkół podstawowych zmalała znacznie wyraźniej (o 36,4%) i większym stopniu niż w OF PN2020 (32,9%).

W czterech gminach OF PN2020 zmalała liczba szkół podstawowych. Najwyraźniej na zmiany demograficzne zareagowała gmina Korfantów, gdzie w latach 2004-2013 zamknięto łącznie 3 szkoły podstawowe, liczba osób w wieku 5-9 lat zmalała o 32,9%, a liczba uczniów szkół podstawowych o 50,6%. Jednocześnie po jednej placówce zamknięto w gminach Grodków, Prudnik i Głubczyce. Są to gminy o najmniejszym spadku liczby osób w wieku 5-9 lat (tabela) i również o stosunkowo niewielkim spadku liczby uczniów szkół podstawowych – mniejszym niż średnio w całym OF PN2020. W pozostałych gminach, mimo spadku liczby uczniów i liczby osób w wieku 5-9 lat, liczba szkół podstawowych nie zmieniła się, a w gminie Paczków otwarte zostały dwie placówki (pomimo spadku liczby osób w wieku 5-9 lat o ponad 25%).

Tabela 118. Zmiany liczby szkół podstawowych, dzieci w wieku 5-9 lat i liczby uczniów szkół podstawowych w OF PN2020 w latach 2004-2013

gmina	zmiana liczby szkół podstawowych w latach 2004-2013	zmiana liczby osób w wieku 5-9 lat w latach 2004-2013	zmiana liczby uczniów szkół podstawowych w latach 2004-2013
Grodków	-1	-11,7%	-26,6%
Głuchołazy	0	-17,6%	-36,4%
Korfantów	-3	-32,9%	-50,6%
Łambinowice	0	-30,6%	-36,9%
Nysa	3	-18,8%	-18,8%
Otmuchów	0	-19,7%	-34,2%
Paczków	2	-25,5%	-38,5%
Skoroszyce	0	-18,1%	-35,2%
Biała	0	-21,7%	-27,8%
Lubrza	0	-16,4%	-35,6%
Prudnik	-1	-15,6%	-30,7%
Branice	0	-22,9%	-31,7%
Głubczyce	-1	-12,4%	-21,7%
Kietrz	0	-24,8%	-36,8%
gminy OF PN2020 łącznie	-7	-19,1%	-32,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Charakterystykę edukacji i oświaty OF PN2020 dopełniają informacje o szkolnictwie podstawowym. W 2004 roku dzieci mieszkające na omawianym terytorium mogły rozpocząć lub kontynuować naukę w 99 placówkach szkolnictwa podstawowego. Największa liczba szkół funkcjonowała w gminie Nysa (16), nieznacznie mniej w gminie Głuchołazy (12). W pozostałych gminach działało poniżej dziesięciu szkół. Najmniej placówek oferowała gmina Branice. W latach 2004-2013 liczba szkół podstawowych zmalała tylko o siedem i wyniosła w 2013 roku 92. Jednak nie we wszystkich gminach zmiany były jednakowe:

- w ośmiu gminach liczba szkół podstawowych się nie zmieniła (Głuchołazy, Łambinowice, Otmuchów, Skoroszyce, Biała, Lubrza, Branice i Kietrz),
- w pięciu gminach liczba szkół podstawowych się zmniejszyła (Grodków, Korfantów, Nysa, Prudnik, Głubczyce),
- w gminie Paczków otwarto dwie szkoły (w 2011 i 2013 roku).

Dokładniejszych informacji o stanie oświaty OF PN2020 dostarczają dane na temat oddziałów w szkołach podstawowych w poszczególnych gminach. W 2004 roku cały OF PN2020 dysponował 879 oddziałami w szkołach podstawowych. Najwięcej oddziałów otwarto wtedy w szkołach zlokalizowanych w gminie Nysa (20%), mniejsze znaczenie miały gminy Głuchołazy i Prudnik (odpowiednio 12% i 10%). W pozostałych gminach udział nie przekroczył 10%. Widać wyraźnie, że dominacja gminy Nysa nie jest tak wyraźna jak w przypadku szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Do 2013 roku w całym OF PN2020 zamknięto 158 oddziałów podstawowych, co stanowiło spadek o ok. 18%. Największe zmiany zaszły w szkolnictwie podstawowym w gminie Korfantów, zamknięto tu łącznie osiemnaście oddziałów, co stanowiło spadek o ponad 40%. Oferta edukacyjna dla najmłodszych mieszkańców OF PN2020 wyraźnie uległa zmianie w gminach:

- Nysa (zamknięto 40 oddziałów, spadek o 22%),
- Paczków (zamknięto 20 oddziałów, spadek o 21%),
- Skoroszyce (zamknięto 6 oddziałów, spadek o 21%),
- Głubczyce (zamknięto 17 oddziałów, spadek o 20%).

W pozostałych jednostkach zmiany objęły nie więcej niż 20% oddziałów. Najmniejsze zmiany zaobserwowano zaś w gminach Lubrza i Branice (zamknięto po jednym oddziale) oraz w gminie Kietrz (zamknięcie dwóch oddziałów).

Liczba uczniów szkół podstawowych była znacznie wyższa niż liczba uczniów szkół średnich, co ma związek z tym, że nie wszyscy mieszkańcy kontynuują naukę na poziomie liceum albo zmieniają miejsce edukacji bądź miejsce edukacji i zamieszkania. Liczba uczniów szkół podstawowych wyniosła w 2004 roku 17 132. Najwięcej uczniów uczęszczało do szkół w Nysie (22%) oraz Głuchołazach (10%) i Prudniku (12%), najmniej zaś ponownie w gminach Lubrza (2%) i Branice (3%). Liczba uczniów szkół podstawowych w OF PN2020 spadła o blisko jedną trzecią i wyniosła w 2013 roku 11 497 osób. Spadek nie był

jednakowy we wszystkich gminach. Najbardziej zbliżona do całego OF PN2020 sytuacja panowała w gminach Branice (spadek o 32%), Prudnik (spadek o 31%), Skoroszyce (spadek o 35%), Otmuchów (spadek o 34%) oraz Nysa (spadek o 31%). Jednak najwyraźniejsze zmiany można było zauważyć w przypadku gminy Korfantów, gdzie w okresie 2004-2013 liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszyła się o ponad połowę (51%). W każdej gminie dało się odczuć zmiany demograficzne, a spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych był nie mniejszy niż 27%.

Tabela 119. Dane dotyczące szkół podstawowych w OF PN2020 w 2004 i 2013 roku

gmina	liczba szkół podstawowych		oddziały w szkołach podstawowych		liczba uczniów szkół podstawowych	
	2004	2013	2004	2013	2004	2013
Grodków	8	7	70	58	1469	1078
Głuchołazy	12	12	104	87	1705	1085
Korfantów	7	4	44	26	794	392
Łąbinowice	5	5	40	35	626	395
Nysa	16	13	179	139	3832	2648
Otmuchów	8	8	60	56	1032	679
Paczków	4	6	48	38	1046	643
Skoroszyce	4	4	28	22	551	357
Biała	7	7	47	39	781	564
Lubrza	2	2	13	12	278	179
Prudnik	8	7	89	72	2037	1412
Branice	3	3	25	24	482	329
Głubczyce	9	8	83	66	1614	1177
Kietrz	6	6	49	47	885	559
gminy OF PN2020 łącznie	99	92	879	721	17 132	11 497

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Stan oświaty i poziom wykształcenia ludności (potencjał) charakteryzuje również wskaźnik scholaryzacji netto. Dla szkół podstawowych był on w 2004 roku wyraźnie zróżnicowany i wahał się pomiędzy 76,5% w gminie Lubrza do 100,6% w gminie Paczków Średnio w całym OF PN2020 wyniósł 95,71. Łącznie w dwunastu gminach współczynnik scholaryzacji przekroczył 90%, w jednej nie osiągnął tej wartości – była to gmina Lubrza, gdzie jedynie 76,5% osób w wieku 7-13 lat uczęszczało do szkół w tej gminie. Wyższy wskaźnik niż średnio w całym OF PN2020 osiągnięto w siedmiu gminach (Grodków, Nysa, Otmuchów, Skoroszyce, Biała, Paczków i Branice).

Tabela 120. Współczynnik scholaryzacji netto dla szkół podstawowych i gimnazjów w OF PN2020 w 2004 i 2013 roku (%)

gmina	współczynnik scholaryzacji netto dla szkół podstawowych		współczynnik scholaryzacji netto dla szkół gimnazjalnych	
	2004	2013	2004	2013
Grodków	95,77	96,05	93,86	92,04
Głuchołazy	94,26	86,62	85,41	85,21
Korfantów	94,59	79,12	94,18	82,01
Łąbinowice	93,21	88,26	79,95	85,82
Nysa	96,13	92,60	104,67	97,79
Otmuchów	96,93	89,01	88,53	77,55
Paczków	100,59	91,45	99,21	98,53

gmina	współczynnik scholaryzacji netto dla szkół podstawowych		współczynnik scholaryzacji netto dla szkół gimnazjalnych	
	2004	2013	2004	2013
Skoroszyce	97,99	89,26	90,79	76,88
Biała	95,99	97,89	88,57	85,81
Lubrza	87,96	94,03	86,01	92,45
Prudnik	76,45	74,17	73,24	69,85
Branice	98,42	93,87	99,45	90,37
Głubczyce	93,57	93,39	91,20	89,88
Kietrz	94,65	90,94	91,56	88,40
gminy OF PN2020 średnio	95,71	91,01	94,33	89,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zmiany w edukacji i podejściu ludności do kwestii wykształcenia mają swoje odzwierciedlenie w wahaniach wartości współczynnika scholaryzacji. Pożądany jest wzrost współczynnika, ale należy pamiętać, że wartości ponad 100% oznaczają, że część uczniów w danej gminie pochodzi z innej jednostki administracyjnej, dlatego też w jej przypadku współczynnik może przyjąć wartości niższe. W 2013 roku na badanym terenie współczynnik scholaryzacji dla szkół podstawowych wyniósł średnio 91,01 i zmalał w jedenastu gminach. Największy spadek dał się zaobserwować w gminie Korfantów (spadek aż o 15,5 pp.). Dość wyraźne zmiany dotyczą również gmin Paczków (spadek o 9,1 pp.) oraz Skoroszyce (spadek o 8,7 pp.). Jednocześnie w 2 gminach uzyskano wyższe wartości współczynników (Grodków i Biała). W efekcie powyższych zmian zmieniło się wyraźnie zróżnicowanie całego OF PN2020. Współczynnik scholaryzacji mieścił się w 2013 roku w przedziale od 74,2% (Lubrza) do 97,9% (Biała).

W 2004 roku na terenie OF PN2020 zlokalizowanych było 36 gimnazjów, z czego osiem w gminie Nysa, cztery w Grodkowie i trzy w Głuchołazach. Do 2013 roku liczba szkół gimnazjalnych wzrosła do 38 – w Nysie nadal funkcjonowało osiem szkół, po pięć w gminach Grodków i Głubczyce oraz cztery szkoły w Głuchołazach. W trzech gminach liczba szkół wzrosła o jedną placówkę – w Grodkowie (otwarcie w 2006 roku), w Głuchołazach (otwarcie w 2009 roku) i w Głubczycach (otwarcie w 2010 roku). W gminie Korfantów liczba szkół gimnazjalnych zmniejszyła się o jedną placówkę, szkołę zamknięto w 2013 roku. Liczba szkół zmieniała się w poszczególnych gminach inaczej:

- w gminie Nysa w 2011 roku zostało otwarte jedno gimnazjum, w 2012 roku zamknięto jedną szkołę, dlatego liczba szkół w okresie 2004-2013 się nie zmieniła,
- w gminie Paczków w latach 2008 i 2009 liczba szkół gimnazjalnych spadła do dwóch, ale od 2010 roku wzrosła do trzech, dlatego w całym badanym okresie liczba szkół utrzymała się na niezmiennym poziomie,
- w gminie Głubczyce w 2010 roku została otwarta jedna szkoła (łącznie pięć placówek), w kolejnym roku otwarto kolejną szkołę (łącznie sześć placówek), w 2013 roku zamknięto jedną szkołę, a łączna liczba gimnazjów wyniosła pięć.

Wielkość szkół jest zróżnicowana i dopasowana do liczby uczniów w poszczególnych gminach. W 2004 roku w gimnazjach otwarto 440 oddziałów, z czego ponad 24% w gminie

Nysa (107 oddziałów), w pozostałych gminach było po nie więcej niż 50 oddziałów. Do 2013 roku liczba oddziałów zmalała do 309 (spadek o 29,8%). Wśród wszystkich gmin największym skupiskiem oddziałów gimnazjalnych nadal była Nysa (24,9%), w pozostałych jednostkach było po mniej niż 40 oddziałów, a najmniej w gminach Lubrza (5), Skoroszyce (8), Branice oraz Łambinowice (po 9).

Tabela 121. Dane dotyczące gimnazjów w OF PN2020 w 2004 i 2013 roku

gmina	liczba gimnazjów		oddziały w gimnazjach		liczba uczniów szkół gimnazjalnych	
	2004	2013	2004	2013	2004	2013
Grodków	4	5	40	33	948	677
Głuchołazy	3	4	44	29	1094	623
Korfantów	2	1	20	10	477	252
Łambinowice	1	1	12	9	304	229
Nysa	8	8	107	77	2725	1703
Otmuchów	2	2	24	16	627	384
Paczków	3	3	33	24	822	511
Skoroszyce	1	1	10	8	280	157
Biała	2	2	21	13	508	270
Lubrza	1	1	6	5	162	99
Prudnik	3	3	50	32	1330	786
Branice	1	1	13	9	316	154
Głubczyce	4	5	41	30	1044	610
Kietrz	1	1	19	14	522	319
gminy OF PN2020 łącznie	36	38	440	309	11 159	6774

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W badanym okresie zmalała również liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych. W 2004 roku liczba ta wyniosła 11 159 osób, do 2013 roku zmalała o 39,3% i wyniosła 6774. Najwięcej uczniów szkół gimnazjalnych pochodziło z gminy Nysa (24,4%), a ich udział wzrósł do 2013 roku do 25,1%. Ważnymi ośrodkami edukacji na poziomie gimnazjalnym są również gminy: Prudnik, Głuchołazy, Głubczyce i Grodków. Największe zmiany liczby uczniów gimnazjów zaobserwowano w gminie Branice (spadek o 51,3%) oraz w gminie Biała (spadek o 46,7%).

Współczynnik scholaryzacji dla gimnazjów w 2004 roku był jeszcze bardziej zróżnicowany i zawierał się w przedziale od 73,2% (Lubrza) do 104,7% (Nysa), a w całym OF PN2020 wyniósł średnio 94,33. W gminie Łambinowice wskaźnik również nie przekroczył 80%. W 3 jednostkach nie osiągnięto poziomu 90% (Głuchołazy, Otmuchów, Biała). Poza gminą Nysa zadowalająca sytuacja cechowała gminy Prudnik (99,5%) oraz Paczków (99,2%). Tylko w trzech gminach wskaźnik miał wartość wyższą niż średnia (Nysa, Paczków i Branice). W 2013 roku różnice pomiędzy gminami zostały praktycznie zachowane, ale współczynniki w poszczególnych gminach się zmieniły. Średnio współczynnik wyniósł 89,29, a wartość tę przekroczył w gminach Grodków, Nysa, Paczków, Lubrza i Branice. W dwunastu jednostkach zmniejszył się procent dzieci w wieku 14-16 lat, które uczęszczały do szkół gimnazjalnych. Zmiany te można było bardziej odczuć w przypadku gminy Skoroszyce (spadek o 13,9 pp. do wartości 76,9%), Korfantów (spadek o 12,2 punktu procentowego do wartości 82%) oraz Otmuchów (spadek o 11 pp. do

wartości 77,6%). W 4 gminach spadek wskaźnika nie przekroczył 2 pp. (Grodków, Głuchołazy, Paczków, Branice). Reasumując najlepszą sytuację w 2013 roku zaobserwowano w gminie Paczków (98,5%), następnie w gminie Nysa (97,8%). Łącznie w 4 jednostkach współczynnik przekroczył 90% (Paczków, Nysa, Grodków, Prudnik). Natomiast w trzech gminach wskaźnik ten nie przekroczył 80% (Otmuchów, Skoroszyce i Lubrza).

W 2004 roku uczniowie z OF PN2020 mogli podjąć bądź kontynuować naukę w 183 oddziałach w liceach ogólnokształcących. Najwięcej oddziałów skupiała Nysa, gdzie funkcjonowały wtedy 72 oddziały (ok. 40%). Mniejsze, ale ciągle wyraźne znaczenie w edukacji miały gminy Prudnik (29 oddziałów) i Głubczyce (26 oddziałów). W sześciu gminach otwarto po mniej niż 10 oddziałów (Grodków, Łambinowice, Otmuchów, Paczków, Biała i Kietrz).

W latach 2004-2013 rynek szkolnictwa ogólnokształcącego wyraźnie się skurczył, co ma związek z malejącą liczbą ludności, szczególnie ludności w wieku przedprodukcyjnym. W 2013 roku w całym OF PN2020 było już tylko 114 oddziałów (spadek o ok. 38%). Liczba oddziałów zmalała we wszystkich gminach. Największy spadek został zaobserwowany w gminach Łambinowice i Biała, gdzie zlikwidowano wszystkie oddziały w liceach. Ponad 40% oddziałów zlikwidowano w gminach Głuchołazy, Otmuchów i Kietrz. W pozostałych gminach zamknięto znacznie mniejszą część oddziałów w liceach. W strukturze całego OF PN2020 nadal dominowała gmina Nysa – liczba oddziałów spadła do 46, ale udział utrzymał się na poziomie 40%. Zwiększyło się natomiast znaczenie gmin Prudnik i Głubczyce. Jak wspomniano, w dwóch gminach w 2013 roku nie funkcjonowały już żadne oddziały licealne, a w Otmuchowie i Kietrz pozostały jedynie odpowiednio trzy i cztery oddziały.

W 2004 roku we wszystkich opisanych wyżej oddziałach uczyło się niewiele ponad 5000 osób. Największym skupiskiem uczniów szkół średnich była gmina Nysa (40,5%), następnie Prudnik (17%) i Głubczyce (14%). Najmniejszy potencjał w tym zakresie miała gmina Łambinowice (tylko 55 uczniów i 1% udziału). W gminach Paczków, Biała i Otmuchów miejsce w szkołach średnich znalazło niewiele ponad 5% uczniów OF PN2020 (w każdej gminie). W okresie 2004-2013 doszło do wyraźnych zmian demograficznych, znacznie spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, czego oczywistą konsekwencją był spadek liczby uczniów w szkołach. W samych szkołach średnich liczba uczniów zmniejszyła się o ponad 42% (z 5066 do 2927). Zarówno w gminie Łambinowice, jak i Biała, w 2013 roku nie było ani jednego ucznia w szkołach średnich, osoby te musiały kontynuować naukę w szkołach w innych gminach (zamknięto wszystkie oddziały). Duże zmiany zaobserwowano również w gminach Otmuchów (spadek o 75%) i Głuchołazy (spadek o ponad 54%). W gminie Kietrz spadek liczby uczniów był najbardziej zbliżony do spadku w całym OF PN2020 (46%). W pozostałych gminach liczba uczniów liceów spadła o mniej niż 40%, a najmniej w gminie Grodków (spadek o ok. 22%). W strukturze całego OF PN2020 ponownie największe znaczenie miały gminy Nysa (43%), Prudnik (20%) i Głubczyce (15,5%). Znaczenie tych trzech gmin w okresie 2004-2013 wzrosło o kilka punktów procentowych.

Tabela 122. Oddziały, uczniowie i absolwenci liceów ogólnokształcących na terenie OF PN2020

gmina	oddziały w liceach ogólnokształcących		uczniowie w liceach ogólnokształcących		absolwenci liceów ogólnokształcących	
	2004	2013	2004	2013	2004	2013

gmina	oddziały w liceach ogólnokształcących		uczniowie w liceach ogólnokształcących		absolwenci liceów ogólnokształcących	
	2004	2013	2004	2013	2004	2013
Grodków	9	8	245	192	79	88
Głuchołazy	15	8	383	175	128	72
Łambinowice	3	0	56	0	22	0
Nysa	72	46	2051	1253	681	458
Otmuchów	9	3	247	62	73	47
Paczków	7	6	194	125	71	63
Biała	6	0	160	0	54	0
Prudnik	29	20	869	577	292	238
Głubczyce	26	19	699	457	234	129
Kietrz	7	4	162	86	64	26
gminy OF PN2020 łącznie	183	114	5 066	2 927	1 698	1 121

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z punktu widzenia lokalnego rynku pracy istotna jest liczba absolwentów szkół zlokalizowanych na badanym obszarze. W 2005 roku OF PN2020 zamieszkiwało 1698 absolwentów liceów, największa ich część pochodziła z rejonu nyskiego (40%), mniejsza, ale wciąż wyraźna z gmin Prudnik (17%) oraz Głubczyce (14%). Struktura ta odzwierciedla strukturę oddziałów w szkołach oraz liczby uczniów szkół średnich. W całym OF PN2020 liczba absolwentów szkół średnich spadła w 2013 roku o ok. 34% w stosunku do 2004 roku, jednak w gminie Grodków zaobserwowano wzrost liczby absolwentów o 11%. W dwóch gminach (Łambinowice i Biała), ze względu na zamknięcie wszystkich oddziałów w szkołach średnich, liczba absolwentów w 2013 roku wyniosła zero. Wyraźne zmiany zauważyć można w gminie Kietrz, gdzie spadek liczby absolwentów osiągnął prawie 60%. Najmniejsze zmiany odnotowano w gminie Paczków (spadek o 11%).

Szkoły ponadgimnazjalne OF PN2020

Na terenie OF PN2020 funkcjonuje 115 szkół ponadgimnazjalnych. Ponad połowa z nich (55,7%) ofertę edukacyjną kieruje do młodzieży, 37,4% do osób dorosłych, pozostałe to szkoły specjalne.

Wśród szkół dla młodzieży najwięcej jest liceów ogólnokształcących (34,3%). Są one zlokalizowane w dziesięciu gminach, w tym sześć szkół w Nysie o po cztery w Głubczycach i Paczkowie. Drugą grupę szkół stanowią zasadnicze szkoły zawodowe. Jest ich łącznie trzynaście w ośmiu gminach – po trzy w Nysie i Paczkowie, po dwie w Głubczycach, Grodkowie i Prudniku oraz po jednej w gminie Biała, Głuchołazy, Otmuchów i Paczków. Trzecią co do wielkości grupę szkół dla młodzieży stanowią technika (18,8%). Funkcjonują one na terenie siedmiu gmin, w tym cztery technika w Nysie i po dwa w Głubczycach i Prudniku.

Możliwość zdobycia wykształcenia mają również osoby dorosłe mieszkające na OF PN2020. Dla nich przeznaczone są 43 szkoły. Wśród nich najwięcej jest liceów ogólnokształcących (13), które funkcjonują w sześciu gminach, a w tym w Głubczycach (cztery szkoły) i w Nysie (trzy szkoły). Drugą grupę stanowią szkoły policealne (12), zlokalizowane w pięciu gminach, między innymi pięć szkół w Nysie i trzy szkoły w Grodkowie. Osoby dorosłe mają także możliwość kontynuowania nauki w uzupełniających

liceach ogólnokształcących. Takich szkół jest łącznie jedenaście w pięciu gminach, między innymi po trzy szkoły w Nysie i Głuchołazach. Oferta edukacyjna OF PN2020 na poziomie ponadgimnazjalnym obejmuje również szkoły specjalne – zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy. Funkcjonuje ich łącznie osiem, a zlokalizowane są w czterech gminach (Głubczyce, Grodków, Nysa i Prudnik).

Poza liceami ogólnokształcącymi, zasadniczymi szkołami zawodowymi i szkołami policealnymi oraz technikami na OF PN2020 zlokalizowane są również inne typy szkół. Należą do nich: licea profilowane (cztery szkoły) i Medyczne Studium Zawodowe w Prudniku.

Tabela 123. Szkoły ponadgimnazjalne OF PN2020

	Rodzaj szkoły	Łączna liczba szkół	Gmina	Liczba szkół
Dla młodzieży	Liceum ogólnokształcące	22	Biała	1
			Głubczyce	4
			Głuchołazy	1
			Grodków	1
			Kietrz	1
			Nysa	6
			Otmuchów	1
			Paczków	4
	Prudnik	2		
	Uzupełniające liceum ogólnokształcące	1	Prudnik	1
	Liceum profilowane	4	Kietrz	1
			Nysa	1
	Zasadnicza szkoła zawodowa	13	Biała	1
			Głubczyce	2
			Głuchołazy	1
			Grodków	2
			Łambinowice	1
			Nysa	3
			Otmuchów	1
			Paczków	1
			Prudnik	2
			Szkoła policealna	9
Głubczyce	1			
Grodków	1			
Nysa	3			
Paczków	1			
Technikum	12	Prudnik	2	
		Głubczyce	2	
		Głuchołazy	1	
		Grodków	1	
		Nysa	4	
		Otmuchów	1	
		Paczków	1	
Technikum uzupełniające	2	Grodków	1	
		Nysa	1	
Medyczne studium zawodowe	1	Prudnik		
Dla	Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	13	Głubczyce	4

	Rodzaj szkoły	Łączna liczba szkół	Gmina	Liczba szkół	
dorosłych			Grodków	2	
			Łambinowice	1	
			Nysa	3	
			Paczków	1	
			Prudnik	2	
	Uzupełniające liceum ogólnokształcące dla dorosłych		11	Głubczyce	2
				Głuchołazy	3
				Grodków	2
				Nysa	3
				Otmuchów	1
	Zasadnicza szkoła zawodowa dla dorosłych		1	Nysa	1
	Szkoła policealna dla dorosłych		12	Branice	1
				Głubczyce	1
				Grodków	3
Nysa				5	
Prudnik				2	
Policealna szkoła zawodowa dla dorosłych		3	Nysa	1	
			Paczków	2	
Technikum uzupełniające dla dorosłych		3	Grodków	2	
			Nysa	1	
Specjalne	Zasadnicza szkoła zawodowa specjalna		4	Nysa	2
				Prudnik	2
	Specjalna szkoła przysposabiająca do pracy		4	Głubczyce	1
				Grodków	1
				Nysa	1
				Prudnik	1

Źródło: System Informacji Oświatowej

12.5. Pomoc społeczna i rozwiązywanie problemów społecznych

W 2013 roku pomoc społeczną z powodu bezrobocia przyznano 5376 rodzinom (14 297 osobom). Łączna kwota pomocy wyniosła 17 991 481 zł. Najwięcej wniosków złożyły rodziny w Prudniku (926 rodzin i 2303 osoby). W gminach Głubczyce i Głuchołazy złożono odpowiednio 576 i 535 wniosków. Poza tymi gminami liczba rodzin wnioskujących o pomoc społeczną z powodu bezrobocia nie przekroczyła 400. Najmniej wniosków pochodziło od rodzin zamieszkałych w Lubrzy (121 rodzin), Skoroszycach (126 rodzin) oraz Łambinowicach (151 rodzin). Na uwagę zasługują dwie ostatnie gminy oraz gmina Otmuchów, gdzie o pomoc wnioskowały średnio największe rodziny w całym OF PN2020 – powyżej trzech osób. Odwrotnie było w gminie Głuchołazy, gdzie po pomoc zwracały się rodziny niewiele ponad dwuosobowe.

Pomoc z powodu bezrobocia wyniosła średnio 1 258,41 zł w przeliczeniu na jedną osobę i 3346,63 zł w przeliczeniu na jedną rodzinę. Najwyższe kwoty pomocy dotyczyły mieszkańców Otmuchowa (ponad 5000 zł na osobę i 16 317,65 zł na rodzinę). Najniższą pomoc otrzymali mieszkańcy Skoroszyc (152,50 zł na osobę), Paczkowa (703,80 zł na osobę), Łambinowic (792,28 zł na osobę) oraz Lubrzy (992,24 zł na osobę).

Tabela 124. Pomoc z powodu bezrobocia, stan na 31 grudnia 2013 roku

pomoc z powodu bezrobocia	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Biała	176	434	171	420	2,46	644 856,00	1535,37	3771,09
Głubczyce	581	1674	576	1655	2,87	2 687 012,70	1623,57	4664,95
Głuchołazy	535	1175	535	1175	2,20	1 819 772,00	1548,74	3401,44
Grodków	367	1061	367	1061	2,89	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	221	591	221	591	2,67	695 780,00	1177,29	3148,33
Korfantów	201	582	201	582	2,90	709 541,00	1219,14	3530,05
Lubrza	121	330	121	330	2,73	327 440,00	992,24	2706,12
Łambinowice	123	385	123	385	3,13	305 028	792,28	2479,90
Nysa	brak danych	brak danych	1242	3096	2,49	brak danych	brak danych	brak danych
Otmuchów	382	1201	382	1201	3,14	6 233 344,00	5190,13	16 317,65
Paczków	360	998	361	1001	2,77	704 506,00	703,80	1951,54
Prudnik	926	2303	922	2303	2,50	3 686 835,41	1600,88	3998,74
Skoroszyce	131	430	126	408	3,24	62 222,00	152,50	493,83
gminy OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	5376	14 297	2,66	17 991 481,00	1258,41	3346,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

O pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii ubiegało się w 2013 roku 1013 osób z 531 rodzin. Pozytywnie rozpatrzono wszystkie wnioski³⁰⁸. Najwięcej wniosków złożono w gminach Głuchołazy (167) i Grodków (79). W pozostałych jednostkach było to po mniej niż 52 wnioski. W Łambinowicach został złożony tylko jeden wniosek. Liczba osób w rodzinach, których dotyczy problem uzależnień, starających się o pomoc społeczną w zakresie uzależnień, była znacznie mniejsza niż w przypadku pomocy związanej z bezrobociem. Średnio były to rodziny mniej niż dwuosobowe (1,76), najmniejsze rodziny wnioskowały o pomoc w gminie Łambinowice (jedna osoba), Nysa (1,24) oraz Kietrz (1,39). Największe rodziny korzystały z pomocy w gminach Grodków (2,34) i Korfantów (2,36). Łączna kwota pomocy społecznej w omawianym zakresie wyniosła 1 411 405 zł, czyli 1 175,19 zł w przeliczeniu na jedną osobę i 2 066,48 zł w przeliczeniu na jedną rodzinę. Najwyższą pomoc otrzymali mieszkańcy gmin Głubczyce (odpowiednio 3232,96 zł i 6217,24 zł), Głuchołazy (odpowiednio 2394,28 zł i 3799,31 zł) oraz Prudnik (odpowiednio 2386,35 zł i 4585,53 zł). Najniższe natomiast kwoty pomocy przyznano mieszkańcom Łambinowic (200 zł na mieszkańca) i Otmuchowa (312,20 zł na osobę i 581,82 zł na rodzinę).

³⁰⁸ Bez gminy Nysa, w tej gminie zrealizowano 152 wnioski.

Tabela 125. Pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii, stan na 31 grudnia 2013 roku

pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Głubczyce	52	100	52	100	1,92	323 296,38	3 232,96	6 217,24
Głuchołazy	167	265	167	265	1,59	634 485,00	2 394,28	3799,31
Grodków	79	185	79	185	2,34	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	41	57	41	57	1,39	88 000,00	1 543,86	2 146,34
Korfantów	33	78	33	78	2,36	109 223,00	1 400,29	3 309,79
Lubrza	4	8	4	8	2,00	9539,00	1 192,38	2 384,75
Łambinowice	1	1	1	1	1,00	200,00	200,00	200,00
Nysa	brak danych	brak danych	152	188	1,24	brak danych	brak danych	brak danych
Otmuchów	22	41	22	41	1,86	12 800,00	312,20	581,82
Paczków	46	103	46	103	2,24	brak danych	brak danych	brak danych
Prudnik	51	98	51	98	1,92	233 861,99	2 386,35	4 585,53
Skoroszyce	35	77	35	77	2,20	brak danych	brak danych	brak danych
gminy OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	683	1201	1,76	1 411 405,00	1 175,19	2 066,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Kolejnym powodem ubiegania się o pomoc społeczną jest niepełnosprawność. W 2013 roku pozytywnie rozpatrzono 1990 wniosków. Łącznie przyznano 4 589 867,16 zł wsparcia z tytułu niepełnosprawności, czyli 1124,42 zł na jednego mieszkańca i 2306,47 zł w przeliczeniu na rodzinę. Pomoc była skierowana przeciętnie do rodzin dwuosobowych. Mniejsze rodziny ubiegające się o pomoc z powodu niepełnosprawności pochodziły z Lubrzy (1,55) i Kietrza (1,59), większe natomiast ze Skoroszyca (2,76). Jednocześnie najwyższa wartość wsparcia w przeliczeniu na osobę przypadła w gminie Lubrza (7699,80 zł), dodatkowo w pięciu gminach przekroczyła kwotę 2000 zł (Głubczyce, Głuchołazy, Kietrz, Korfantów i Prudnik). Najmniejszą pomoc otrzymali mieszkańcy gmin Skoroszyce, Otmuchów i Paczków (odpowiednio 5,27 zł, 194,68 zł i 125,05 zł na osobę).

Tabela 126. Pomoc z powodu niepełnosprawności, stan na 31 grudnia 2013 roku

pomoc z powodu niepełnosprawności	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Głubczyce	290	686	290	686	2,37	1 535 779,50	2238,75	5295,79
Głuchołazy	293	580	293	580	1,98	1 202 698,00	2073,62	4104,77
Grodków	214	539	214	539	2,52	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	95	151	95	151	1,59	376 860,00	2495,76	3966,95
Korfantów	57	105	57	105	1,84	225 755,00	2150,05	3960,61
Lubrza	38	59	38	59	1,55	454 288,00	7699,80	11 954,95

pomoc z powodu niepełnosprawności	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Łambinowice	87	129	87	129	1,48	212 973,00	1650,95	2447,97
Nysa	brak danych	brak danych	613	1186	1,93	brak danych	brak danych	brak danych
Otmuchów	51	94	51	94	1,84	18 300,00	194,68	358,82
Paczków	110	224	110	224	2,04	28 011,00	125,05	254,65
Prudnik	96	202	96	202	2,10	534 533,66	2646,21	5568,06
Skoroszyce	49	129	46	127	2,76	669,00	5,27	14,54
gminy OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	1990	4082	2,05	4 589 867,16	1124,42	2306,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Mieszkańcy OF PN2020 ubiegali się również o pomoc z powodu długotrwałej choroby i w związku z tym pomoc przyznano 2239 rodzinom i 4582 osobom. Na pomoc tę przeznaczono w 2013 roku w wysokości 6 318 079,61 zł, czyli 1378,89 zł na jednego mieszkańca i 2821,83 zł w przeliczeniu na rodzinę. Rodziny ubiegające się o pomoc były średnio dwuosobowe – mniejsze były w Kietrzu (1,78) i Prudniku (1,67), większe zaś w Skoroszycach (2,76) i Łambinowicach (3,00). W Skoroszycach wartość przyznanych środków była najmniejsza i wyniosła 8,72 zł na osobę i 24,10 zł w przeliczeniu na rodzinę.

Tabela 127. Pomoc z powodu długotrwałej choroby, stan na 31 grudnia 2013 roku

pomoc z powodu długotrwałej choroby	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Głubczyce	350	733	350	733	2,09	1 631 717,13	2226,08	4662,05
Głuchołazy	431	848	431	848	1,97	1 783 152,00	2102,77	4137,24
Grodków	208	438	208	438	2,11	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	23	41	23	41	1,78	87 00,00	2143,90	3821,74
Korfantów	69	144	69	144	2,09	329 999,00	2291,66	4782,59
Lubrza	17	41	17	41	2,41	45 809,00	1117,29	2694,65
Łambinowice	27	81	27	81	3,00	25 727	317,62	952,85
Nysa	brak danych	brak danych	564	1101	1,95	brak danych	brak danych	brak danych
Otmuchów	137	359	137	359	2,62	38 760,00	107,97	282,92
Paczków	brak danych	brak danych	65	150	2,31	10 142,00	67,61	156,03
Prudnik	289	483	289	483	1,67	2 364 351,48	4895,14	8181,15
Skoroszyce	60	164	59	163	2,76	1 422,00	8,72	24,10
gminy OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	2239	4582	2,05	6 318 079,61	1378,89	2821,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Część mieszkańców OF PN2020 potrzebowała wsparcia w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wnioski rozpatrzono w przypadku 967 rodzin (2975 osób). Ten rodzaj pomocy potrzebny był w znacznie większych rodzinach – blisko sześćosobowych w Korfantowie i pięćosobowych w Lubrzy. Na pomoc w tym zakresie przeznaczono środki w wysokości ponad 1,5 mln zł, czyli ok. 515 zł w przeliczeniu na mieszkańca i blisko 1600 zł w jednej rodzinie. Zróżnicowanie wysokości przyznanej pomocy w OF PN2020 prezentuje tabela.

Tabela 128. Pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, stan na 31 grudnia 2013 roku

pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Głubczyce	23	41	23	41	1,78	82 551,35	2013,45	3589,19
Głuchołazy	268	728	268	728	2,72	704 905,00	968,28	2630,24
Grodków	95	335	95	335	3,53	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	54	217	54	217	4,02	87 900,00	405,07	1627,78
Korfantów	10	57	10	57	5,70	18 910,00	331,75	1891,00
Lubrza	11	55	11	55	5,00	43 449,00	789,98	3949,91
Łambinowice	20	64	20	64	3,20	26 800,00	418,75	1 340,00
Otmuchów	42	193	42	193	4,60	21 340,00	110,57	508,10
Nysa	brak danych	brak danych	271	965	3,56	brak danych	brak danych	brak danych
Paczków	71	278	71	278	3,92	15 009,00	53,99	211,39
Prudnik	96	22	96	22	0,23	532 238,39	24 192,65	5544,15
Skoroszyce	6	20	6	20	3,33	brak danych	brak danych	brak danych
gminy OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	967	2975	3,08	1 533 102,74	515,33	1 585,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Pomoc z powodu ochrony macierzyństwa przyznano 551 rodzinom (2549 osobom). Wartość pomocy przekroczyła 560 tys. zł i wyniosła 220,91 zł na osobę oraz 1 021,94 zł w rodzinie. Pomoc została skierowana do rodzin ponad czteroosobowych (w gminie Korfantów do prawie sześćosobowych).

Tabela 129. Pomoc z powodu ochrony macierzyństwa, stan na 31 grudnia 2013 roku

pomoc z powodu ochrony macierzyństwa	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Głubczyce	18	90	18	90	5,00	90 960,50	1 010,67	5053,36
Głuchołazy	78	326	78	326	4,18	263 589,00	808,56	3379,35
Grodków	121	603	121	603	4,98	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	54	217	54	217	4,02	87 900,00	405,07	1627,78
Korfantów	19	112	19	112	5,89	18 093,00	161,54	952,26
Łambinowice	35	64	35	64	1,83	37 903,00	592,23	1082,94
Nysa	brak danych	brak danych	132	648	4,91	brak danych	brak danych	brak danych
Paczków	56	289	56	289	5,16	16 821,00	58,20	300,38
Prudnik	18	89	18	89	4,94	47 823,89	537,35	2656,88
Skoroszyce	20	111	20	111	5,55	brak danych	brak danych	brak danych
gminy OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	551	2549	4,63	563 090,39	220,91	1 021,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Dużą część wszystkich wniosków o pomoc społeczną w OF PN2020 w 2013 roku stanowiły wnioski składane z innych powodów niż wyżej wymienione. Pomoc przyznano 3808 rodzinom (9366 osobom). Średnia liczba osób w takiej rodzinie wyniosła 2,50. Wyraźnie większa była w gminach Skoroszyce (3,07), Otmuchów (3,02), Łambinowice (3,00) oraz Grodków (2,83), najmniejsza zaś w gminie Nysa (1,23). Łączna kwota przeznaczona na wsparcie rodzin wyniosła 8 014 029,77 zł, czyli 855,65 zł w przeliczeniu na osobę i 2104,52 zł w przeliczeniu na rodzinę.

Tabela 130. Pomoc z innych powodów, stan na 31 grudnia 2013 roku

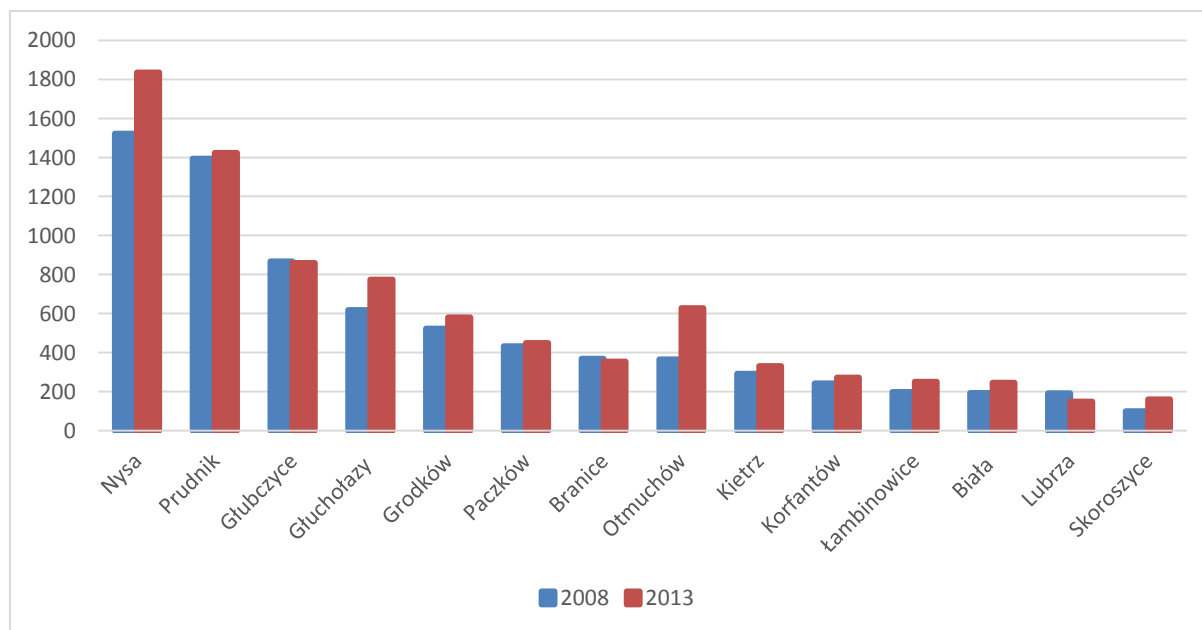
pomoc z innych powodów	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Głubczyce	661	1698	654	1686	2,58	3 391 836,95	2 011,77	5 186,30
Głuchołazy	680	1366	680	1366	2,01	236 072,00	172,82	347,16
Grodków	448	1268	448	1268	2,83	brak danych	brak danych	brak danych
Kietrz	284	671	284	671	2,36	657 400,00	979,73	2314,79
Łambinowice	198	594	198	594	3,00	774 122	1 303,24	3 909,71
Nysa	brak danych	brak danych	153	188	1,23	brak danych	brak danych	brak danych
Otmuchów	325	980	325	980	3,02	673 500,00	687,24	2072,31
Paczków	brak danych	brak danych	372	910	2,45	brak danych	brak danych	brak danych

pomoc z innych powodów	wnioski o pomoc		pomoc przyznana					
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba osób w rodzinie	kwota w zł	kwota na osobę w zł	kwota na rodzinę w zł
Prudnik	543	1239	543	1239	2,28	2 281 098,82	1 841,08	4 200,92
Skoroszyce	152	465	151	464	3,07	brak danych	brak danych	brak danych
gminy OF PN2020 łącznie	brak danych	brak danych	3808	9366	2,50	8 014 029,77	855,65	2 104,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

W 2008 roku w OF PN2020 ponad 7300 gospodarstw domowych korzystało z pomocy społecznej. Nysa jako największy ośrodek OF PN2020 skupiała najwięcej takich gospodarstw (1522), co stanowiło 21% wszystkich wspomnianych gospodarstw domowych. Niewiele mniej stanowią gospodarstwa domowe z gmin Prudnik (19%) i Głubczyce (12%). Z pozostałych gmin pochodziło znacznie mniej takich gospodarstw. W 2013 roku sytuacja OF PN2020 uległa pogorszeniu, ponieważ wzrosła liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, wzrost ten wyniósł 14%. Nie we wszystkich gminach sytuacja się pogorszyła – w trzech gminach liczba gospodarstw zmalała. Były to gminy Lubrza (spadek o 22%), Branice (spadek o 4%) i Głubczyce (spadek o 1%). Nieznacznej zmianie uległa też ogólna struktura, w której nadal przeważały gospodarstwa domowe z gminy Nysa, obejmujące 22% ogółu gospodarstw domowych z terenu OF PN2020, ale w samej gminie Nysa liczba uzależnionych od pomocy społecznej gospodarstw wzrosła w latach 2008-2013 o 21%. Na drugim miejscu znalazła się ponownie gmina Prudnik, ale udział gospodarstw z niej pochodzących i korzystających ze wsparcia opieki społecznej wzrósł z 17% do 19%, choć w samej gminie liczba takich gospodarstw wzrosła jedynie o 2%. Trzecie miejsce również nie uległo zmianie i zajmowała je ponownie gmina Głubczyce, z której pochodziło już tylko 10% gospodarstw (spadek o 1%). Ujmując OF PN2020 jako całość, w najlepszej kondycji znalazły się gminy Skoroszyce, Lubrza, Korfantów i Łambinowice.

Wykres 73. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w latach 2008 i 2013

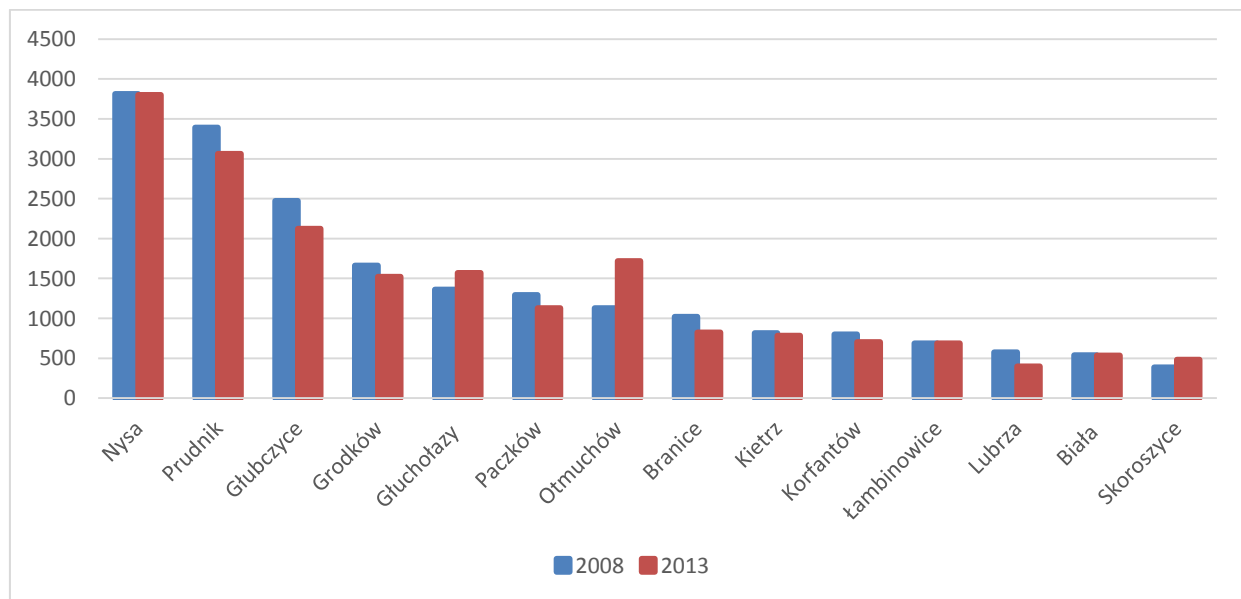

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wielkość gospodarstw domowych może być bardzo zróżnicowana: tworzą je osoby samotne, rodzice samotnie wychowujący dzieci, jak również rodziny wielodzietne i wieloosobowe. Dlatego aby lepiej przedstawić sytuację opieki społecznej OF PN2020 zaprezentowano również dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na jedno gospodarstwo (w skrócie: wielkość gospodarstwa). W 2008 roku z pomocy społecznej w OF PN2020 skorzystało blisko 20 000 osób (19 934). Udział poszczególnych gmin w tej liczbie jest podobny do podanego w poprzednich akapitach: Nysa 19%, Prudnik 17% i Głubczyce 12%. W pozostałych gminach udział ten nie przekroczył 8%, najmniejszy był w Skoroszycach, Lubrzy, Łambinowicach i Białej. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w jednym gospodarstwie wyniosła średnio trzy. W trzech gminach sytuacja odstawała od średniej – w Głuchołazach i Prudniku wskaźnik ten wyniósł dwa, a w Skoroszycach – cztery. Co interesujące, z tej ostatniej gminy pochodziło najmniej uzależnionych od pomocy społecznej gospodarstw domowych oraz takich osób, ale jednocześnie gospodarstwa były większe niż w pozostałych gminach. W 2013 roku sytuacja uległa poprawie. Na całym obszarze zmniejszyła się liczba osób, które korzystają z pomocy społecznej w jednym gospodarstwie – zmalała też ogólna liczba osób w gminach, ale wzrósł udział osób najstarszych, stąd wniosek, że przy ogólnym spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej (spadek o 3%) sytuacja i warunki w gminach w latach 2008-2013 uległy poprawie. Sytuacja poprawiła się w jedenastu gminach, gdzie liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadła od 0,5% w gminie Łambinowice do 31% w gminie Lubrza. Wyraźne pogorszenie dotyczyło gminy Otmuchów (wzrost o 53%). Struktura pochodzenia osób korzystających ze wsparcia nie zmieniła się. Zmniejszyła się natomiast liczba osób przypadająca na jedno gospodarstwo domowe. W całym OF PN2020, jak i indywidualnie, w połowie jednostek były to dwie osoby. W Grodkowie, Korfantowie, Łambinowicach, Otmuchowie, Paczkowie, Skoroszycach i Lubrzy – 3 osoby.

Wykres 74. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gospodarstwach domowych w 2008 i 2013 roku

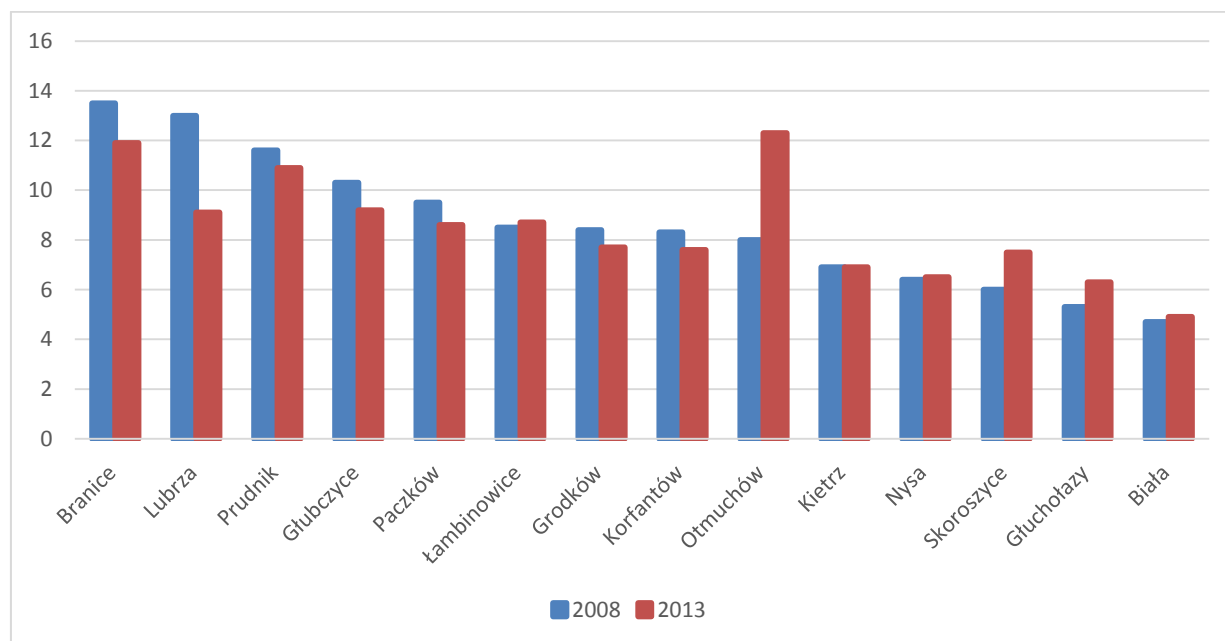

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analiza liczby gospodarstw domowych i ludności korzystającej z pomocy społecznej pokazała, że sytuacja w okresie 2008-2013 w jednych gminach poprawiła się, w pozostałych uległa pogorszeniu. Podobnie było w przypadku odsetka osób korzystających ze wsparcia instytucji pomocy. Jest to efekt zarówno przemian demograficznych, jak i zmiany warunków życia ludności. W czterech jednostkach liczba ludności korzystającej z pomocy społecznej spadła maksymalnie o 4 pp. (Łambinowice, Nysa, Biała i Kietrz). Poprawę odnotowano łącznie w jedenastu jednostkach, najbardziej widoczne było to w gminie Lubrza (spadek o 30,5%). Gminy wymagające wsparcia w tej kwestii to: Otmuchów, Skoroszyce i Głuchołazy, gdzie liczba osób korzystających z pomocy społecznej wzrosła odpowiednio o 52,6%, 24,3% i 15,2%.

Udział ludności korzystającej z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2008 roku w żadnej gminie nie przekroczył 13,5% (Branice). W gminach Lubrza, Prudnik, Branice i Głubczyce był wyższy niż 10%. Tylko w jednej gminie odsetek osób, które korzystają z pomocy społecznej nie przekroczył 5% i wyniósł 4,7% (Biała), tylko nieznacznie wyższy był w Głuchołazach (5,3%). Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie osób ogółem spadł w latach 2008-2013 w siedmiu gminach (Branice, Lubrza, Prudnik, Głubczyce, Paczków, Grodków i Korfantów). W gminie Kietrz nie uległ zmianie. Najwyraźniejszy wzrost odnotowano w gminach Otmuchów (z 8 do 12,3%).

Wykres 75. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Pomoc społeczna w OF PN2020 była organizowana w 2004 roku przez 22 placówki. We wszystkich gminach (poza Głuchołazami) funkcjonowała przynajmniej jedna taka instytucja. W gminach Korfantów, Otmuchów, Biała, Prudnik i Kietrz mieszkańcy mogli ubiegać się o pomoc tylko w jednej placówce w każdej gminie. W Łambinowicach były to dwie placówki. Bardziej rozbudowaną sieć pomocy miały gminy Branice i Nysa (po cztery placówki) oraz Głubczyce (pięć placówek). Jednocześnie należy przypomnieć, że w gminach Nysa i Głubczyce z pomocy społecznej korzystało najwięcej mieszkańców całego OF PN2020. W 2013 roku sytuacja nie uległa większym zmianom, nadal na obszarze PN2020 funkcjonowały 22 placówki pomocy społecznej i były one dostępne w każdej gminie. W 2012 roku jedną taką placówkę otwarto w gminie Głuchołazy. Jedna placówka przybyła w gminie Prudnik (w 2006 roku), natomiast mieszkańcy gminy Głubczyce w 2012 roku stracili możliwość ubiegania się o pomoc w jednym z pięciu ośrodków.

Opiekę społeczną oferują także domy pomocy społecznej. W 2004 roku było ich łącznie trzynaście. W trzech gminach nie funkcjonowała ani jedna taka placówka (Głuchołazy, Łambinowice, Otmuchów). Po jednym domu opieki zlokalizowano w gminach Korfantów, Biała, Prudnik, Kietrz, 2 w Grodkowie, Branicach i Głubczycach. Najwięcej funkcjonowało ich w gminie Nysa (3). W 2013 roku liczba domów pomocy społecznej badanego obszaru zmalała do jedenastu. Zmiany zaszły w gminie Głuchołazy (w 2012 roku pojawiła się jedna placówka). Gminy Łambinowice i Otmuchów nadal pozostawały bez domu opieki społecznej. W 2011 roku zamknięto oba domy pomocy społecznej w gminie Branice, a w gminie Głubczyce w tym samym roku zamknięto jeden dom opieki. W gminie Nysa utrzymano trzy domy opieki społecznej.

12.6. Zdrowie i opieka zdrowotna

Jednym ze wskaźników stanu zdrowia mieszkańców jest poziom śmiertelności niemowląt. Wartości wskaźnika dla pojedynczych lat mogą nie przedstawiać pełnego obrazu sytuacji, ale wskaźnik średni dla wielolecia jest miarodajną wartością. W okresie 2004-2013 w Polsce wskaźnik śmiertelności niemowląt wyniósł średnio 5,5. W województwie opolskim wartość ta była mniejsza (4,9) łącznie dla całego OF PN2020 wskaźnik śmiertelności niemowląt był również niższy niż w Polsce i wyniósł 5,1. Niższe wartości zaobserwowano w powiecie głubczyckim (4,1) i prudnickim (4,7) oraz w gminie Grodków (4,8).

Tabela 131. Śmiertelność niemowląt na 1000 urodzeń żywych w powiatach OF PN2020 w latach 2004-2013

jednostka	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	średnio
Polska	6,8	6,4	6,0	6,0	5,6	5,6	5,0	4,7	4,6	4,6	5,5
opolskie	4,3	4,9	5,4	4,4	5,9	5,0	5,2	3,8	6,2	4,3	4,9
gmina Grodków	5,4	4,9	18,9	13,3	0,0	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	4,8
powiat nyski	5,9	2,5	5,9	5,7	8,3	7,4	7,1	5,0	4,9	2,9	5,6
powiat prudnicki	3,9	6,0	0,0	2,0	3,9	5,7	14,8	5,5	2,1	2,2	4,7
powiat głubczycki	0,0	9,0	4,7	0,0	6,2	6,4	2,2	2,5	4,8	5,2	4,1
powiaty OF PN2020 i Grodków średnio	4,3	4,6	5,6	4,6	6,3	6,2	7,6	4,2	3,9	2,9	5,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2004 roku mieszkańcy OF PN2020 realizowali swoje potrzeby w zakresie ochrony zdrowia w 79 przychodniach. Liczba przychodni uzależniona była przede wszystkim od liczby mieszkańców, dlatego najczęściej przychodni działało wtedy na terenie gminy Nysa (18) i gminy Prudnik (10). W pozostałych gminach mieszkańcy mieli do dyspozycji po mniej niż dziesięć przychodni, a najmniej w gminach Korfantów i Skoroszyce (po dwie przychodnie). W latach 2004-2013 dostępność ambulatoryjnej opieki zdrowotnej OF PN2020 poprawiła się, w 2013 roku funkcjonowało o 47% więcej przychodni niż w 2004 roku (116). Największe zmiany dotyczą gminy Nysa, gdzie liczba przychodni podwoiła się (35), duże zmiany zaszły również w gminie Głuchołazy (trzydzieści placówek). Liczba przychodni nie zmieniła się w czterech gminach (Otmuchów, Skoroszyce, Branice i Głubczyce). W gminie Biała w 2013 roku zamknięto jedną z dwóch przychodni. Warto zwrócić uwagę, że w całym OF PN2020 liczba przychodni wyraźnie wzrosła, a liczba ludności ogółem zmalała. Wzrósł jednak udział osób najstarszych, a to te osoby częściej korzystają z usług medycznych i wymagają opieki zdrowotnej.

Tabela 132. Wybrane dane dotyczące służby zdrowia w gminach OF PN2020 w 2004 i 2013 roku

gmina	liczba przychodni ogółem		liczba przychodni publicznych		liczba przychodni niepublicznych		praktyki lekarskie w miastach		praktyki lekarskie na obszarach wiejskich		przychodnie na 10 000 ludności	
	2004	2013	2004	2011	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013
Grodków	8	12	0	0	8	11	4	1	0	0	4	6
Głuchołazy	7	13	1	4	6	10	3	2	0	0	3	5
Korfantów	2	3	1	1	1	2	3	3	2	1	2	3
Łąbinowice	3	4	0	0	3	4	0	0	3	0	4	5
Nysa	18	35	2	2	16	31	18	17	2	0	3	6
Otmuchów	3	3	0	0	3	3	1	1	1	0	2	2

gmina	liczba przychodni ogółem		liczba przychodni publicznych		liczba przychodni niepublicznych		praktyki lekarskie w miastach		praktyki lekarskie na obszarach wiejskich		przychodnie na 10 000 ludności	
	2004	2013	2004	2011	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013
Paczków	4	6	1	1	3	4	4	3	0	0	3	5
Skoroszyce	2	2	0	0	2	2	0	0	2	1	3	3
Biała	2	1	0	1	2	1	2	2	4	5	2	1
Lubrza	2	3	0	0	2	4	0	0	1	1	4	7
Prudnik	10	14	0	0	10	14	2	3	0	0	3	5
Branice	3	3	1	1	2	2	0	0	2	2	4	4
Głubczyce	8	8	2	4	6	6	6	6	0	0	3	3
Kietrz	7	9	4	4	3	5	0	1	1	1	6	8
gminy OF PN2020 łącznie	79	116	12	18	67	99	43	39	18	10	3	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz danych z gmin

Z 79 funkcjonujących w 2004 roku przychodni tylko dwanaście stanowiły placówki publiczne. Ten rodzaj własności przychodni obecny był jedynie w gminach Głuchołazy, Korfantów, Paczków i Branice (po jednej przychodni publicznej) i w gminach Nysa i Głubczyce (po dwie przychodnie publiczne) oraz w gminie Kietrz (cztery przychodnie publiczne). Do 2011 roku wzrosła liczba przychodni publicznych i obejmowała osiemnaście jednostek. Tego rodzaju przychodnie obecne były już w ośmiu gminach: Korfantów, Paczków, Biała i Branice (po jednej przychodni publicznej), Nysa (dwie przychodnie publiczne), natomiast w gminach Głuchołazy, Głubczyce i Kietrz funkcjonowały po cztery przychodnie publiczne. Zmiany zaszły więc w:

- gminie Głuchołazy (wzrost liczby przychodni publicznych z jednej do czterech placówek),
- gminie Biała (wzrost liczby przychodni publicznych z zera do jednej placówki),
- gminie Głubczyce (wzrost liczby przychodni publicznych z dwóch do czterech placówek).

Uzupełnieniem oferty przychodni publicznych jest działalność prywatnych praktyk lekarskich. W 2004 roku w całym OF PN2020 było ich 60, z czego 43 w miastach. Wśród miast największą ofertę prywatnych gabinetów posiadała gmina Nysa jako największy ośrodek OF PN2020 (18). W pozostałych miastach funkcjonowało po sześć praktyk prywatnych, a w Otmuchowie tylko jedna. W okresie 2004-2013 rynek prywatnych usług lekarskich zmniejszył się i objął zaledwie 39 praktyk. Ten sektor opieki zdrowotnej jest bardzo wrażliwy na stan gospodarki i zamożność społeczeństwa, dlatego liczba prywatnych gabinetów zmieniała się w każdym roku w latach 2004-2013. Najlepszym tego przykładem jest Nysa, gdzie w 2006 roku liczba prywatnych gabinetów wzrosła do 24, potem spadła do 20 w 2008 roku, by rok później osiągnąć liczbę 21 i następnie spaść do poziomu 17 w 2013 roku.

Na terenach wiejskich funkcjonowało wyraźnie mniej praktyk prywatnych, w 2004 roku było to 17, a w 2013 roku już tylko 10. Prywatne gabinety w 2004 roku przyjmowały

pacjentów na terenie gmin: Korfantów (2), Łambinowice (3), Nysa (2), Otmuchów (1), Skoroszyce i Biała (po 4), Lubrza (1) i Branice (2). W 2013 roku prywatne gabinety pozostawały do dyspozycji mieszkańców tylko w 5 gminach: Korfantowie (1), Skoroszycach (1), Białej (5), Lubrzy (2) i Branicach (2).

O stanie opieki zdrowotnej świadczy również dostępność placówek ochrony zdrowia, w tym przychodni lekarskich. W 2004 roku na całym obszarze działało 79 przychodni (zarówno publicznych, jak i prywatnych). Najlepszą dostępność do tych placówek miała wtedy gmina Kietrz (6 przychodni na 10 000 mieszkańców). W pozostałych gminach dostępność nie przekroczyła 4 przychodni. W najgorszej sytuacji znaleźli się mieszkańcy gmin Korfantów, Otmuchów i Biała – tylko po 2 przychodnie na 10 000 mieszkańców. W latach 2004-2013 dysproporcje między gminami zwiększyły się. Najlepsza sytuacja panowała nadal w gminie Kietrz i była jeszcze korzystniejsza niż w 2004 roku (8 przychodni na 10 000 mieszkańców), ale wyraźnej poprawie uległy warunki w gminie Lubrza – wzrost z 4 do 7 przychodni na 10 000 mieszkańców. Najniższą dostępność przychodni zaobserwowano w gminie Biała (spadek z 2 przychodni do 1 przychodni). Poprawa warunków nastąpiła także w gminie Nysa (wzrost z 3 do 6 przychodni). Sytuacja nie uległa zmianie w gminach Otmuchów, Skoroszyce, Branice i Głubczyce.

12.7. Podsumowanie i wnioski

- Pod względem demograficznym cały OF PN2020 wykazuje podobne cechy jak w przypadku innych regionów, w latach 2004-2013 zanotowano spadek liczby mieszkańców o niecałe 5%. Pomimo, że część gmin ma charakter wiejski, ludność OF PN2020 wykazuje cechy ludności miejskiej, a występująca w przypadku niektórych części przewaga mężczyzn jest bardzo niewielka.
- Ludność OF PN2020 wykazuje cechy społeczeństwa starzejącego się, maleje udział osób w wieku przedprodukcyjnym, rośnie natomiast udział osób najstarszych, zjawisko to jest efektem ogólnych zmian w świadomości mieszkańców, odejściem od modelu rodziny 2+2 i większej, polepszaniem się ogólnych warunków bytowych, prowadzących do wydłużania się średniego trwania życia.
- Ruch migracyjny w OF PN2020 jest niewielki, z utrzymującym się niewielkim ujemnym saldem migracji, największą dynamiką migracji charakteryzuje się rdzeń obszaru i jego otoczenie (powiat nyski); jednocześnie nie można wskazać wyraźnego kierunku, ani rodzaju migracji.
- Warunki życia mieszkańców OF PN2020 ulegają stałej poprawie, podnosi się standard mieszkań mierzony wyposażeniem mieszkań w centralne ogrzewanie, sieć wodociągowo-kanalizacyjną i łazienki, rośnie również przeciętna powierzchnia mieszkania oraz powierzchnia mieszkania przypadająca na jedną osobę. Zmiany dotyczą zarówno zasobów mieszkaniowych w miastach, jak i na obszarach wiejskich.
- Centrum oświatowe i edukacyjne OF PN2020 stanowi Nysa oraz największe ośrodki miejskie (Prudnik i Głubczyce). Infrastruktura edukacyjna wyraźnie

reaguje na zmiany demograficzne, zarówno w odniesieniu do szkolnictwa podstawowego, jak i szkolnictwa na poziomie licealnym ogólnokształcącym.

- Mieszkańcy OF PN2020 korzystają z sieci placówek pomocy społecznej, a sieć ta również dopasowana jest do cech demograficznych obszaru, odpowiada na zapotrzebowanie związane z wiekiem mieszkańców, jak również z wielkością gospodarstw domowych. Zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej w całym OF PN2020 w latach 2004-2013.
- Do dyspozycji mieszkańców OF PN2020 pozostają placówki ochrony zdrowia o różnym statusie własnościowym – są to zarówno placówki publiczne, jak również niepubliczne oraz prywatne praktyki lekarskie. Sieć placówek ochrony zdrowia również się powiększa, co oznacza, że odpowiada na zapotrzebowanie mieszkańców i zmieniające się warunki demograficzne.

Wspólne działania Partnerstwa Nyskiego 2020 powinny dotyczyć przeciwdziałania problemom społecznym, w tym szczególnie związanych z zachodzącymi procesami demograficznymi. Podejmowanie wspólnych inicjatyw na terenie OF PN2020 może przyczynić się do bardziej skutecznego rozwiązywania zdiagnozowanych problemów w sferze społecznej, przestrzennej, czy związanej z edukacją. Określeniu potrzeb w zakresie służby zdrowia posłużą dokładne dane na temat stanu zdrowia mieszkańców, w tym zachorowalności na poszczególne choroby. Odnośnie edukacji w regionie - ważne jest określenie preferencji i potrzeb uczniów w tym zakresie, ze szczególnym uwzględnieniem migracji na tle edukacyjnym. W celu ustalenia dalszych działań OF PN2020 w zakresie pomocy społecznej ważne pozostaje określenie faktycznych potrzeb mieszkańców w tej dziedzinie.

13. Aneks metodologiczny

13.1. Charakterystyka próby – badanie PAPI z mieszkańcami

Próba badawcza uwzględnia mieszkańców gmin i powiatów będących członkami OF PN2020. Łączna liczba zrealizowanych ankiet wyniosła 1020 sztuk. Rozkład liczebności względem poszczególnych gmin prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 133. Liczebność próby badawczej badania PAPI w podziale na gminy

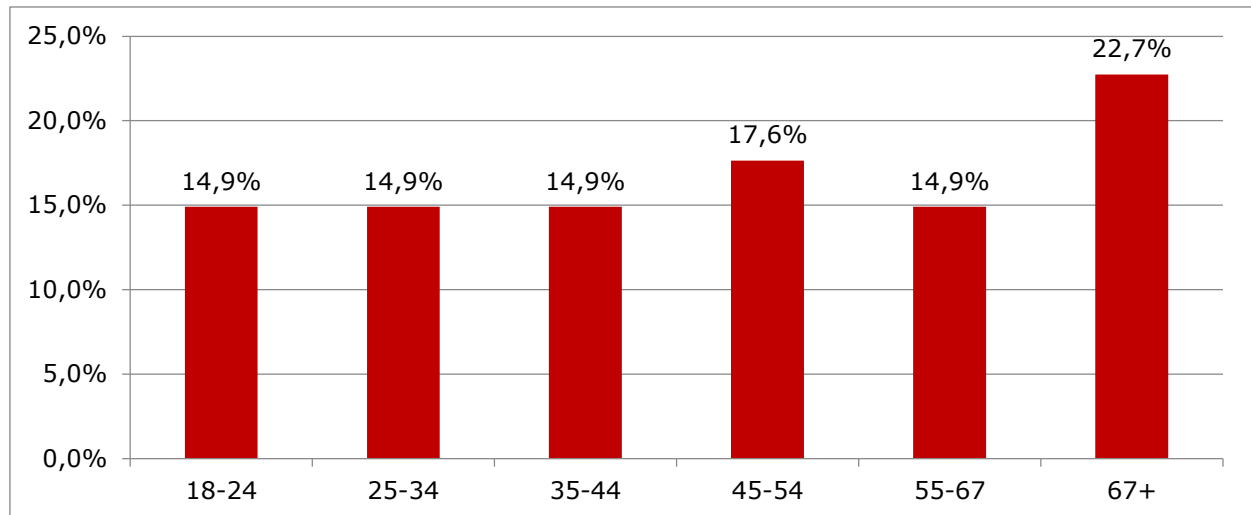
region	liczebność	udział %
powiat głubczycki gmina Baborów	22	2,2%
powiat głubczycki: gmina Branice	68	6,7%
powiat głubczycki: gmina Głubczyce	68	6,7%
powiat głubczycki: gmina Kietrz	68	6,7%
powiat nyski: gmina Kamiennik	12	1,2%
powiat nyski: gmina Pakosławice	12	1,2%
powiat nyski: gmina Głuchołazy	68	6,7%
powiat nyski: gmina Korfantów	68	6,7%
powiat nyski: gmina Łambinowice	68	6,7%
powiat nyski: gmina Nysa	68	6,7%
powiat nyski: gmina Otmuchów	68	6,7%
powiat nyski: gmina Paczków	68	6,7%
powiat nyski: gmina Skoroszyce	68	6,7%
powiat prudnicki gmina Głogówek	22	2,2%
powiat prudnicki: gmina Biała	68	6,7%
powiat prudnicki: gmina Lubrza	68	6,7%
powiat prudnicki: gmina Prudnik	68	6,7%
powiat brzeski: gmina Grodków	68	6,7%
ogółem	1020	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Biorąc pod uwagę podział na płeć, w badaniu przeważały kobiety, których udział wyniósł 52,7% ogółu badanych.

Największy udział w próbie badawczej przypadł na osoby starsze, powyżej 67. roku życia (blisko 23% ogółu badanych). Drugą pod względem liczebności grupą były osoby w wieku 45-54 lata (17,6%). Pozostałe grupy wiekowe uzyskały wartości udziału na poziomie 14,9%. Poniżej zaprezentowano podział próby badawczej w rozróżnieniu na wiek respondentów.

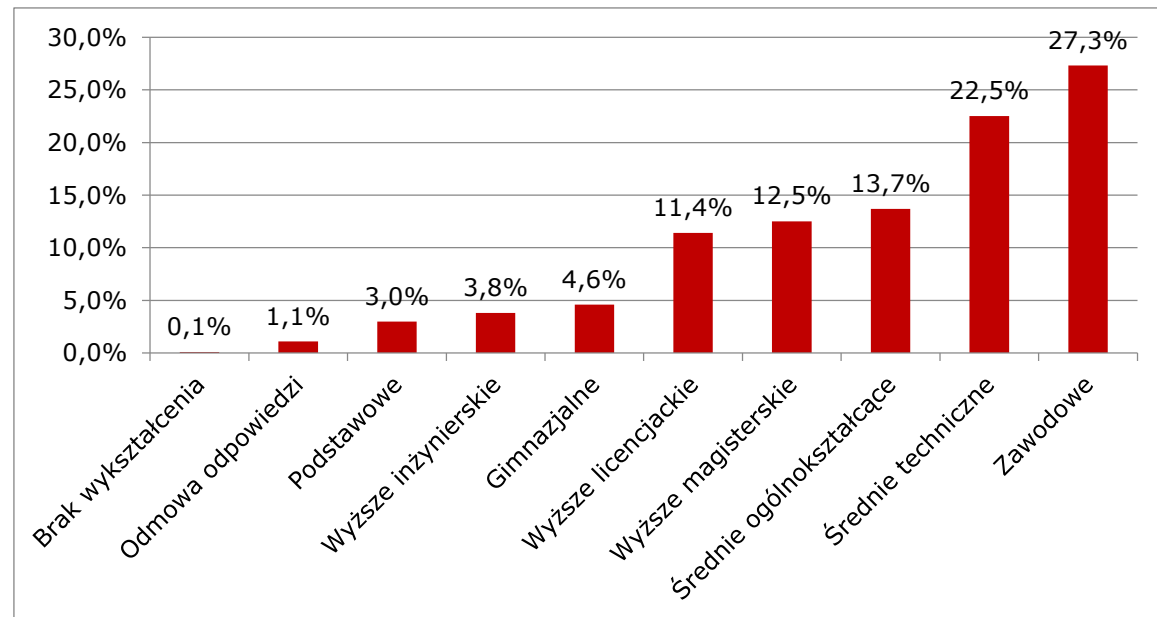
Wykres 76. Wiek respondentów badania PAPI

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Blisko jeden na trzech respondentów (27,3%) posiada wykształcenie zawodowe. Wykształcenie średnie (techniczne bądź ogólnokształcące) wskazało 36,2% badanych, a wykształcenie wyższe (inżynierskie, licencjackie, magisterskie) 27,7% respondentów. Wykształcenie podstawowe i gimnazjalne stanowiło niewielki odsetek wśród próby badawczej (kolejno 3% oraz 4,6%).

Wykres 77. Struktura próby ze względu na wykształcenie

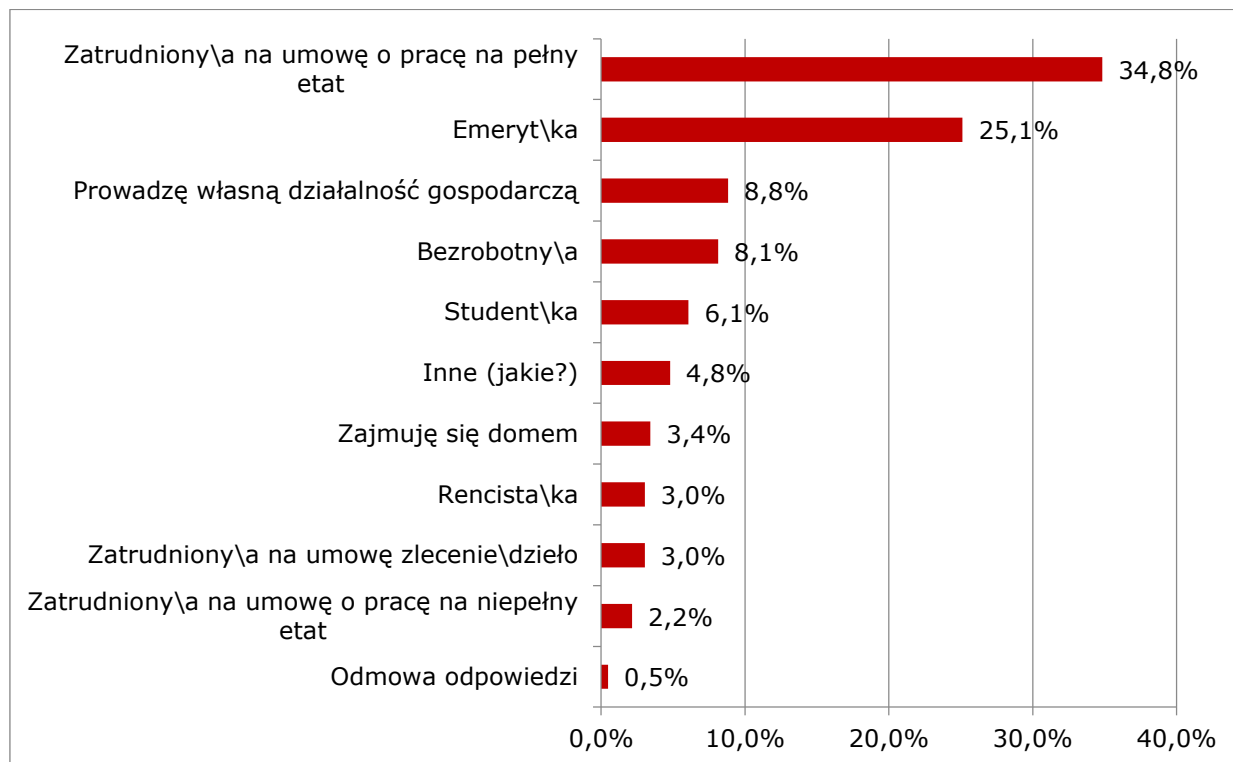

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań

Ponad jedna trzecia respondentów (34,8%) jest zatrudniona na umowę o pracę na pełny etat. Jedna czwarta (25%) to emeryci. 8,8% respondentów badania stanowiły osoby

bezrobotne. Przynależność do pozostałych grup zadeklarowało nieco poniżej jednej czwartej respondentów (23,1%).

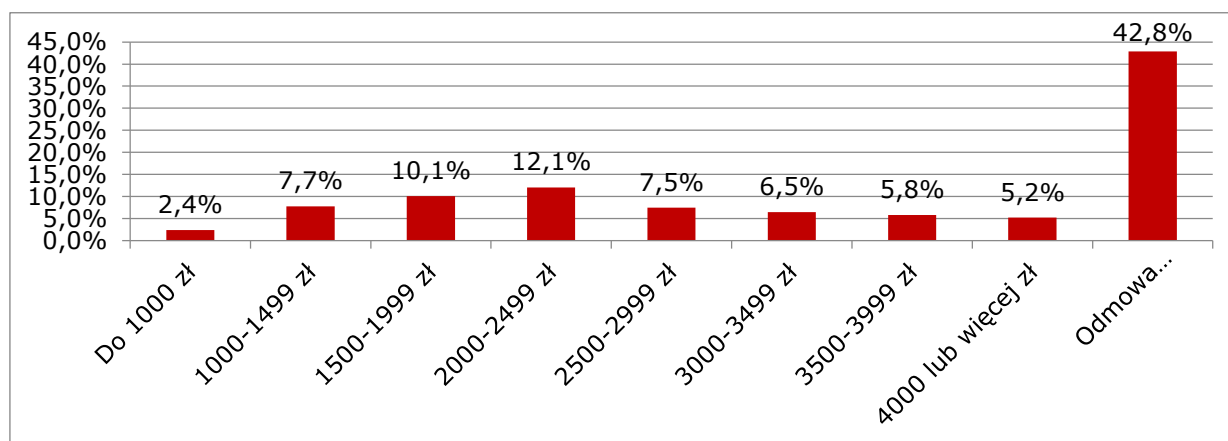
Wykres 78. Struktura próby ze względu na status zawodowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań

Blisko 43% badanych odmówiło odpowiedzi na pytanie o wysokość dochodów. Około 1/3 respondentów deklaruowała wysokość dochodu nieprzekraczającą 2500 zł miesięcznie. Tylko jeden na czterech respondentów (25%) wskazał wysokość dochodu na poziomie wyższym niż 2500 zł miesięcznie.

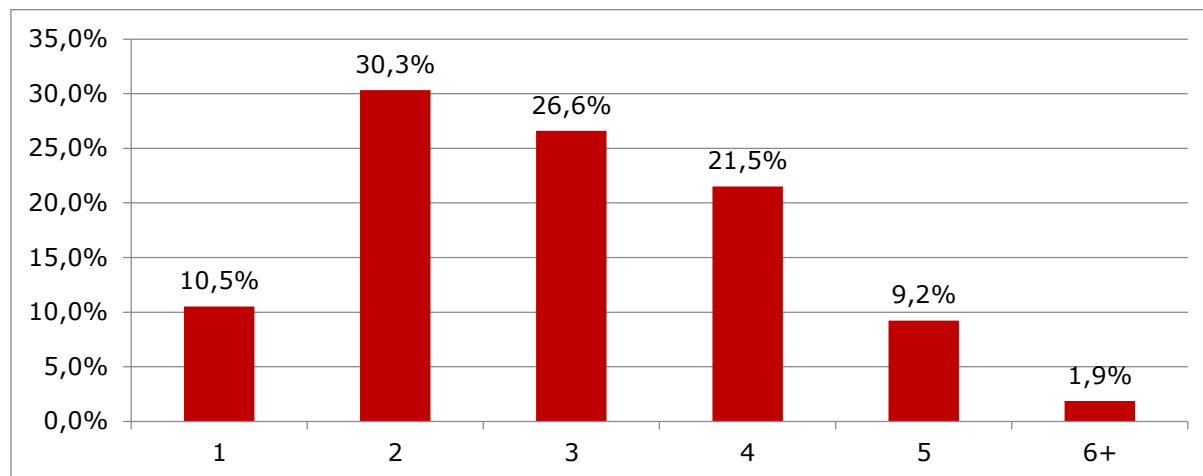
Wykres 79. Struktura próby ze względu na dochód

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań

Większość osób poddanych badaniu reprezentowała gospodarstwa domowe składające się z 2-3 osób (56,9%). Stosunkowo wysoki udział badanych przypadł również na gospodarstwa składające się z czterech osób (21,5% ogółu osób biorących udział w badaniu).

Wykres 80. Liczba osób w gospodarstwie domowym

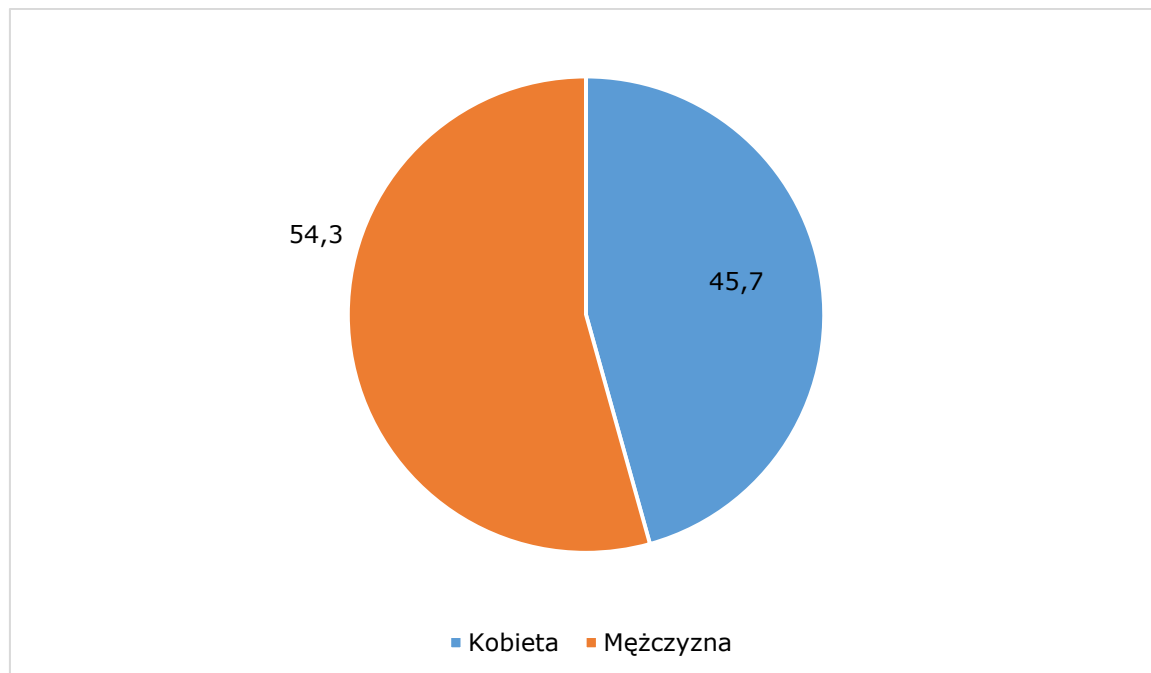
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

13.2. Charakterystyka próby – badanie CATI z przedsiębiorcami

W badaniu skierowanym do przedsiębiorców wzięli udział przedstawiciele 889 firm, wśród których nieznacznie przeważali mężczyźni.

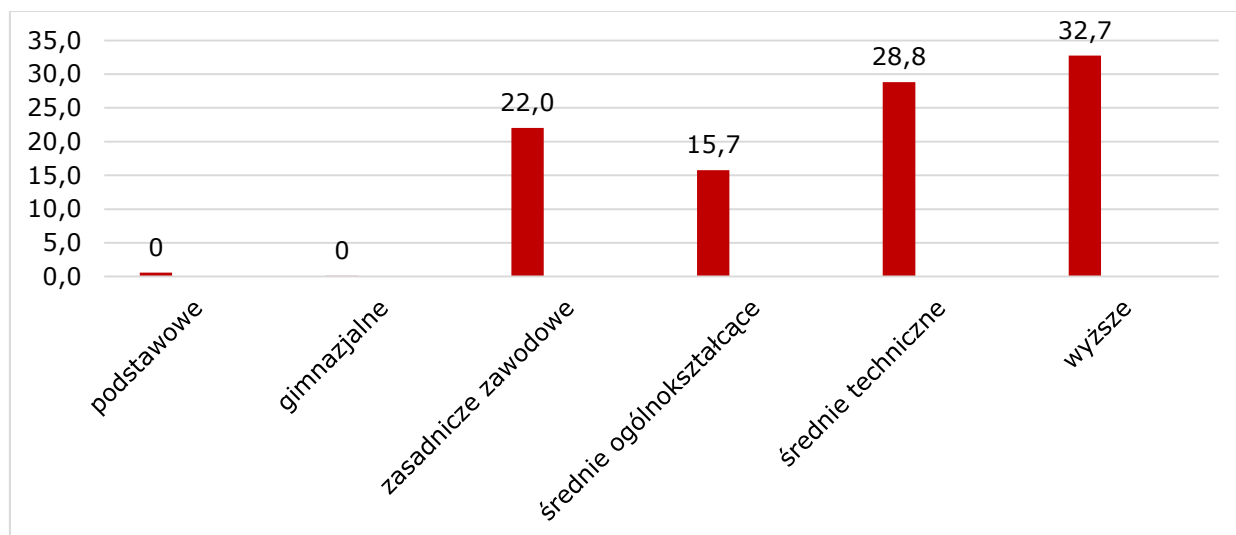
Wykres 81. Płeć respondenta (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość respondentów ma wykształcenie wyższe (32,7%) i średnie techniczne (28,8%). Osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym jest nieco więcej niż jedna piąta (22%). Piętnastu na stu respondentów deklaruowało posiadanie wykształcenia ogólnokształcącego (15,7%). Niewielka liczba respondentów posiada wykształcenie podstawowe i gimnazjalne (0,6% i 0,1%).

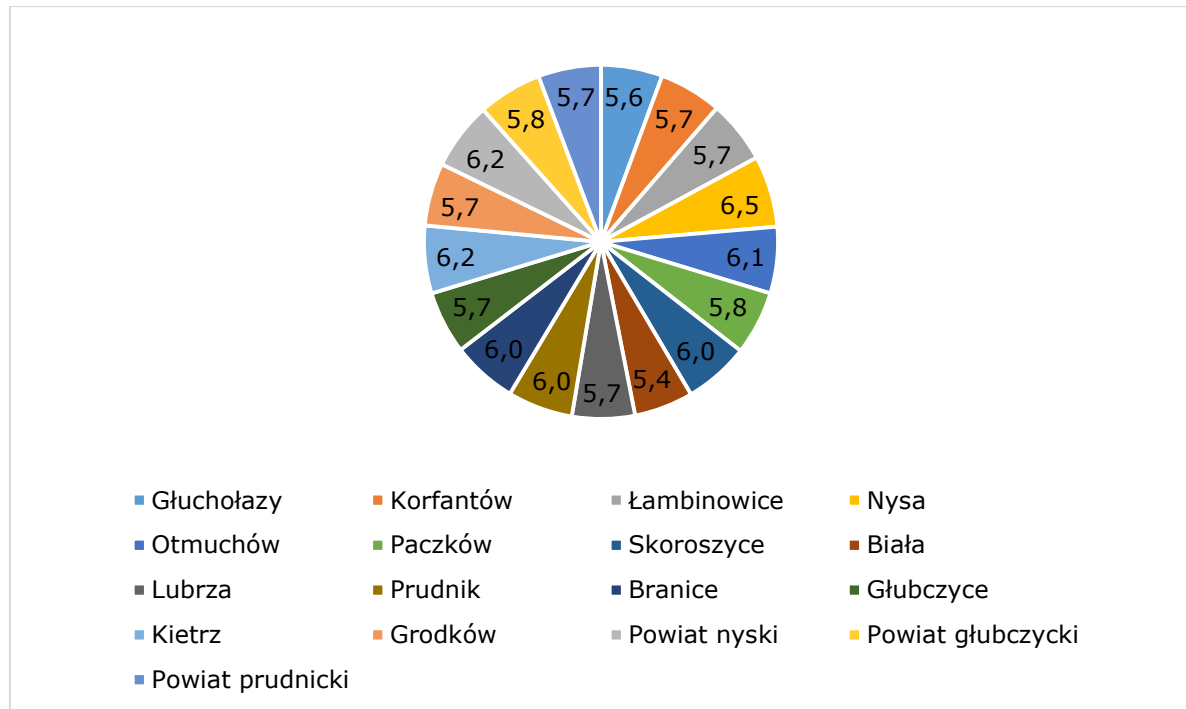
Wykres 82. Wykształcenie respondenta (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw w poszczególnych miejscowościach waha się od 5,4% do 6,5%, co oznacza, że różnice są niewielkie. Najwięcej przedsiębiorstw zarejestrowano w Nysie (6,5%), a najmniej w miejscowości Biała (5,4%).

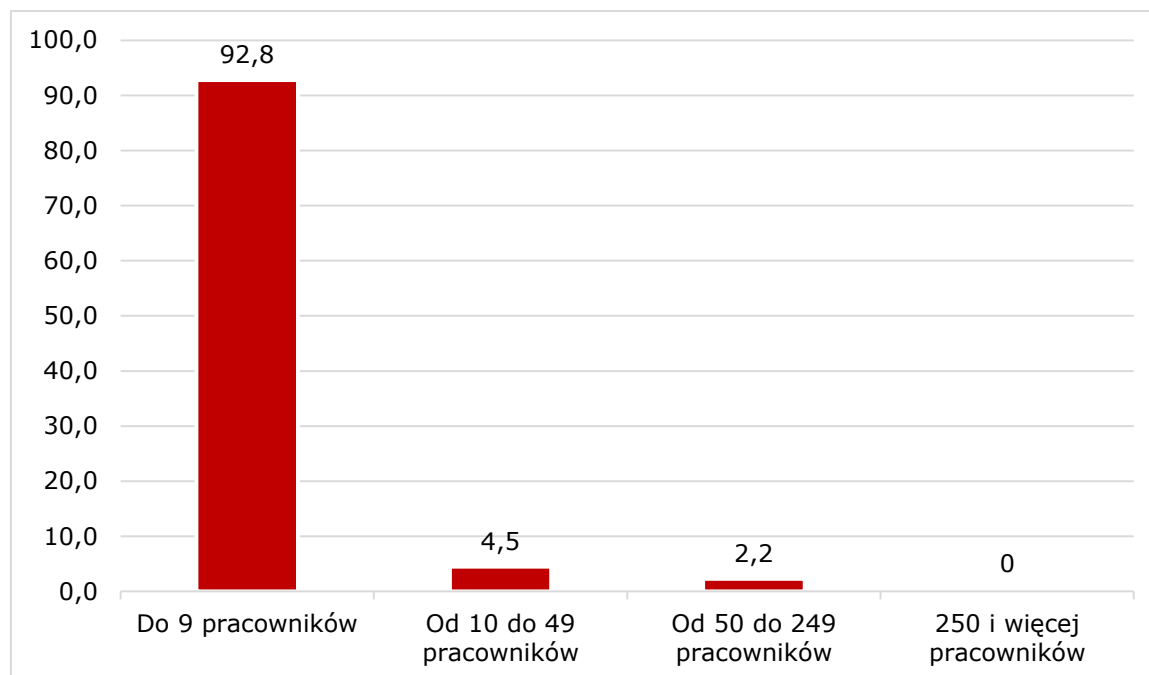
Wykres 83. Miejsce rejestracji przedsiębiorstwa (N=889) (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość przedsiębiorstw (92,8%) zatrudnia do dziewięciu pracowników. Przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników jest zdecydowanie mniej (4,5%). Zaledwie jedno na pięćdziesiąt przedsiębiorstw zatrudnia od 50 do 249 pracowników (2,2%). Znikoma liczba przedsiębiorstw zatrudnia więcej niż 250 pracowników (0,4%).

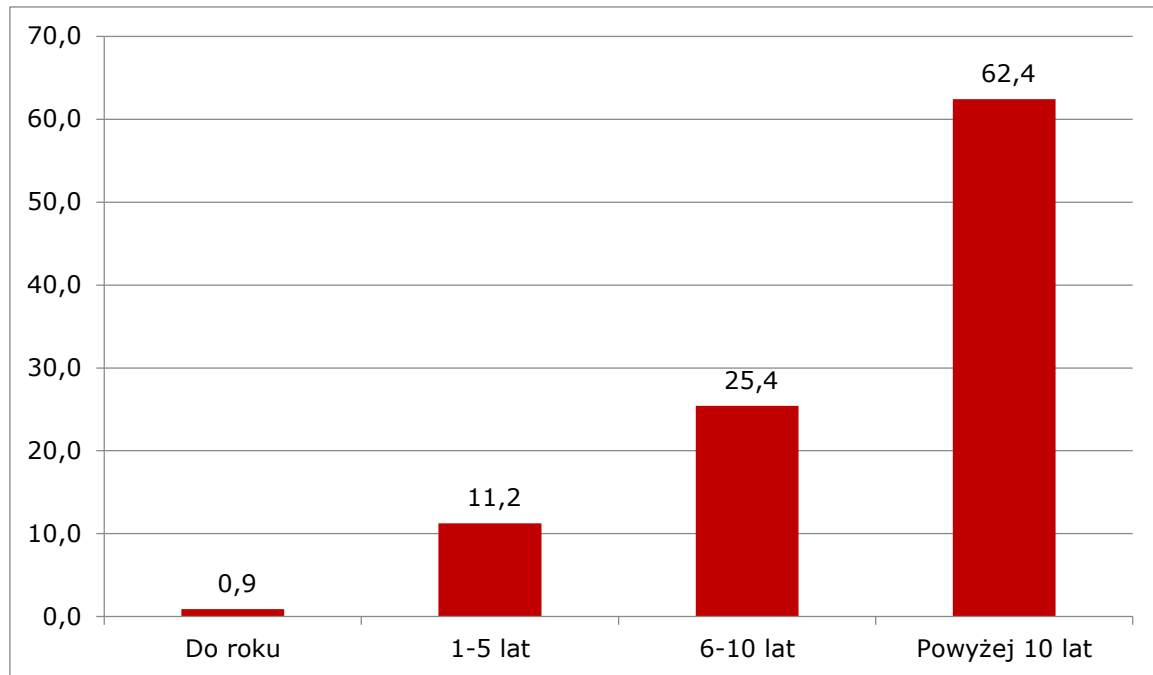
Wykres 84. Wielkość przedsiębiorstwa (N=889) (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ponad połowa przedsiębiorstw działa na rynku powyżej 10 lat (62,4%). Przedsiębiorstw działających na rynku od 6-10 lat jest nieco mniej, około jednej czwartej wszystkich badanych (25,4%). Jedno na dziesięć przedsiębiorstw działa na rynku w przedziale od roku do pięciu lat (11,2%). Zaledwie jedna na sto firm działa na rynku mniej niż rok (0,9%).

Wykres 85. Czas działalności przedsiębiorstwa (N=889) (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość przedsiębiorstw działa w branży określanej jako „pozostała działalność usługowa” i „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (kolejno 35% i 27,1%). Co najmniej jedno na dziesięć badanych przedsiębiorstw działa w branży budowlanej (11,1%). W pozostałych branżach nie funkcjonuje wiele przedsiębiorstw – ich liczba waha się od 0,2% do 3%.

Wykres 86. Branża (według dominującej sekcji PKD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

14. Spis tabel

Tabela 1. Podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.....	22
Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach członkowskich Partnerstwa Nyskiego 2020 według klas wielkości zatrudnienia w latach 2004-2013	24
Tabela 3. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości zatrudnienia na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2004 i 2013.....	26
Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych w OF PN2020 w podziale na profil działalności	28
Tabela 5. Najważniejsze podmioty gospodarcze OF PN2020 według liczby zatrudnionych, stan na 31 grudnia 2013 roku.....	30
Tabela 6. Procentowy udział podmiotów gospodarczych działających w działach gospodarki związanych z branżami będącymi atutami OF PN2020 w liczbie przedsiębiorstw ogółem w 2013 roku	35
Tabela 7. Instytucje otoczenia biznesu.....	39
Tabela 8. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku	43
Tabela 9. Ocena potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów OF PN2020.....	54
Tabela 10. Ocena potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin OF PN2020	54
Tabela 11. Liczba klubów sportowych łącznie z wyznaniowymi i uczniowskimi klubami sportowymi w 2012 roku.....	66
Tabela 12. Oferta kulturalna ośrodków i domów kultury działających na terenie OF PN2020	68
Tabela 13. Działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie Partnerstwa Nyskiego 2020 w 2013 roku (liczba obiektów, zespołów lub członków).....	71
Tabela 14. Liczba ludności przypadająca na jedną bibliotekę w latach 2004-2013.....	73
Tabela 15. Księgozbiór jakim dysponują biblioteki, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2004-2013	74
Tabela 16. Czytelnicy bibliotek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2004-2013	75
Tabela 17. Wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w woluminach w latach 2004-2013	76
Tabela 18. Zwiedzający muzea i oddziały działające na terenie PN2020 na 10 000 mieszkańców w latach 2004-2013	78
Tabela 19. Dotacje z budżetu Partnerów przeznaczone na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2007-2013 (zł).....	87
Tabela 20. Liczba imprez kulturalnych i ich uczestników w OF PN2020 w 2013 roku	94
Tabela 21. Obszary szczególnych walorów krajobrazu naturalnego OF PN2020.....	103
Tabela 22. Obszary ochrony złóż surowców mineralnych OF PN2020.....	104
Tabela 23. Ocena stanu wód powierzchniowych na terenie OF PN2020 za 2013 rok	110
Tabela 24. Powierzchnia poszczególnych form ochrony przyrody występujących na terenie OF PN2020 w latach 2004-2013 w hektarach.....	118
Tabela 25. Parki krajobrazowe OF PN2020	119
Tabela 26. Obszary chronionego krajobrazu OF PN2020	119
Tabela 27. Rezerваты OF PN2020.....	120

Tabela 28. Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty OF PN2020	121
Tabela 29. Obszary specjalnej ochrony ptaków OF PN2020.....	122
Tabela 30. Korzystający z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności (%).....	132
Tabela 31. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności (%).....	133
Tabela 32. Korzystający z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności (%).....	134
Tabela 33. Scentralizowana sieć ciepłownicza, stan na 31 grudnia 2013 roku.....	135
Tabela 34. Osiedlowa sieć ciepłownicza, stan na 31 grudnia 2013 roku	136
Tabela 35. Ogrzewanie gazowe, stan na 31 grudnia 2013 roku	136
Tabela 36. Ogrzewanie indywidualne na paliwo stałe (węgiel, koks), stan na 31 grudnia 2013 roku	137
Tabela 37. Struktura procentowa sposobów ogrzewania budynków mieszkalnych (%) ...	137
Tabela 38. Struktura sposobów ogrzewania miejskich budynków użyteczności publicznej (%).....	138
Tabela 39. Inwestycje i kierunki działań, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin (najczęściej pojawiające się odpowiedzi na pytanie otwarte)	140
Tabela 40. Długość dróg o nawierzchni twardej w latach 2004-2013.....	144
Tabela 41. Długość i gęstość dróg o nawierzchni twardej w OF PN2020 w 2013 roku	145
Tabela 42. Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej w latach 2004-2013 (km) .	148
Tabela 43. Długość dróg gminnych utwardzonych w latach 2005-2013 (km).....	149
Tabela 44. Drogi powiatowe w gminach OF PN2020 wg stanu na 31 grudnia 2013 roku .	150
Tabela 45. Drogi gminne w gminach OF PN2020 wg stanu na 31 grudnia 2014 roku.....	150
Tabela 46. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych w 2010 roku	151
Tabela 47. Inwestycje, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin (najczęściej pojawiające się odpowiedzi na pytanie otwarte).....	152
Tabela 48. Ścieżki rowerowe ogółem na 10 000 km ² i 10 000 ludności w latach 2011-2013 (km).....	154
Tabela 49. Działania, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin (najczęściej pojawiające się odpowiedzi na pytanie otwarte).....	157
Tabela 50. Cel dojazdów do poszczególnych miejscowości i gmin, również gmin nienależących do OF PN2020, ale położonych na terenie powiatów członkowskich (liczba wskazań)	160
Tabela 51. Częstotliwość dojazdów do następujących miejscowości i gmin, również gmin nienależących do OF PN2020, ale położonych na terenie powiatów członkowskich, i używany środek transportu (liczba wskazań)	161
Tabela 52. Cele i częstotliwość podróży oraz środek transportu.....	162
Tabela 53. Ocena łatwości dostania się za pomocą różnych środków transportu z miejsca zamieszkania do innych obszarów w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.....	162
Tabela 54. Wypadki drogowe w powiatach OF PN2020 i jednostkach porównywanych łącznie w latach 2011-2013 na 100 000 ludności i na 100 000 pojazdów	165
Tabela 55. Wypadki drogowe w powiatach OF PN2020 w latach 2011-2013	166
Tabela 56. Ofiary śmiertelne i ranni w wypadkach drogowych w powiatach OF PN2020 i jednostkach porównywanych na 100 000 ludności i na 10 000 pojazdów w latach 2011-2013	166

Tabela 57. Liczba wypadków drogowych w gminach w latach 2008-2013	166
Tabela 58. Liczba rannych w wypadkach drogowych w gminach w latach 2008-2013	167
Tabela 59. Ludność aktywna zawodowo w latach 2004-2013 (osoby)	171
Tabela 60. Ludność aktywna zawodowo OF PN2020 w podziale na pracujących i bezrobotnych (osoby)	171
Tabela 61. Ludność aktywna zawodowo w latach 2004-2013 – osoby na 1000 mieszkańców	172
Tabela 62. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	173
Tabela 63. Stopa bezrobocia (%)	175
Tabela 64. Liczba bezrobotnych na terenie gmin OF PN2020	176
Tabela 65. Pozorność bezrobocia w opinii pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia ..	177
Tabela 66. Osoby długotrwale bezrobotne w powiatach OF PN2020	177
Tabela 67. Osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku w powiatach OF PN2020	178
Tabela 68. Bezrobotne kobiety w gminach OF PN2020	179
Tabela 69. Udział kobiet w ogóle bezrobotnych z gmin OF PN2020 (%)	179
Tabela 70. Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia w powiatach OF PN2020	180
Tabela 71. Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia w gminach OF PN2020	180
Tabela 72. Osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia w powiatach OF PN2020	181
Tabela 73. Osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia w gminach OF PN2020	181
Tabela 74. Udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%)	184
Tabela 75. Udział osób bezrobotnych powyżej poniżej 25 roku życia w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%)	184
Tabela 76. Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich	185
Tabela 77. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji w gminach OF PN2020	186
Tabela 78. Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%)	187
Tabela 79. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych w gminach OF PN2020	188
Tabela 80. Udział osób niepełnosprawnych w ogóle bezrobotnych gmin OF PN2020 (%) ..	188
Tabela 81. Liczba osób skierowanych do robót publicznych i prac społecznie użytecznych	190
Tabela 82. Liczba osób skierowanych do prac interwencyjnych	191
Tabela 83. Programy pomocy bezrobotnym realizowane w powiatach OF PN2020 (stan na I 2015)	191
Tabela 84. Organizacja rzemieślnicze z terenu OF PN2020 należące do Izby Rzemieślniczej w Opolu	193
Tabela 85. Podstrefy WSSE na terenie OF PN2020	195
Tabela 86. Spółdzielnie socjalne na terenie OF PN2020	197
Tabela 87. Placówki kształcenia ustawicznego w OF PN2020 (stan na grudzień 2014)	199
Tabela 88. Dorośli uczniowie/słuchacze w szkołach (placówki zarejestrowane w Systemie Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2014 roku)	201
Tabela 89. Liczba dorosłych uczniów/słuchaczy oraz placówek na terenie OF PN2020 (placówki zarejestrowane w Systemie Informacji Oświatowej, stan na 30.09. w latach 2006-2014)	201

Tabela 90. Instytucje wpisane do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (podmioty, które dokonały wpisu lub aktualizacji w 2014 roku)	202
Tabela 91. Oferta kształcenia na terenie OF PN2020 w odniesieniu do inteligentnych specjalizacji Województwa Opolskiego	209
Tabela 92. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów – szkoły ponadgimnazjalne (%)	211
Tabela 93. Typ szkoły, w której kontynuowana jest nauka – technika (%).....	212
Tabela 94. Typ szkoły, w której kontynuowana jest nauka – zasadnicze szkoły zawodowe(%)	212
Tabela 95. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów (%)	213
Tabela 96. Saldo migracji zagranicznych (osoby)	214
Tabela 97. Zameldowania z zagranicy i wymeldowania za granicę w podziale na grupy wieku	215
Tabela 98. Opinie przedsiębiorców dotyczące zgodności zasobów ludzkich miasta/gminy z potrzebami lokalnego rynku pracy	220
Tabela 99. Struktura użytkowania gruntów OF PN2020	222
Tabela 100. Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i odsetek powierzchni gmin OF PN2020 nimi objętych, stan na 31 grudnia 2014 roku (%)	223
Tabela 101. Liczba projektów zrealizowanych przez gminy OF PN2020 w ramach RPO dofinansowanych z EFRR w okresie programowania 2007-2013	237
Tabela 102. Projekty zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich przez gminy OF PN2020	239
Tabela 103. Projekty zrealizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	240
Tabela 104. Projekty zrealizowane w ramach POWT Rzeczpospolita Polska Republika Czeska	241
Tabela 105. Liczba obiektów hotelowych na terenie OF PN2020	244
Tabela 106. Liczba innych obiektów noclegowych na terenie OF PN2020	245
Tabela 107. Zabytki wpisane do rejestru zabytków, stan na 31.12.2013 roku	251
Tabela 108. Szlaki piesze na terenie OF PN2020	252
Tabela 109. Szlaki rowerowe na terenie OF PN2020	253
Tabela 110. Lokalne Grupy Działania na terenie OF PN2020	257
Tabela 111. Liczba noclegów udzielonych przez hotele i inne obiekty noclegowe	257
Tabela 112. Odsetek noclegów udzielonych turystom zagranicznym w liczbie noclegów udzielonych przez hotele i inne obiekty noclegowe ogółem (%).....	270
Tabela 113. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w całkowitej liczbie ludności w latach 2004 i 2013 (%)	281
Tabela 114. Zestawienie e-usług świadczonych przez gminy OF PN2020	294
Tabela 115. Dane o żłobkach w 2014 roku	296
Tabela 116. Dane o przedszkolach w 2014 roku	298
Tabela 117. Liczba osób w wieku 0-2 i 3-5 lat w 2004 i 2013 roku	299
Tabela 118. Zmiany liczby szkół podstawowych, dzieci w wieku 5-9 lat i liczby uczniów szkół podstawowych w OF PN2020 w latach 2004-2013	300
Tabela 119. Dane dotyczące szkół podstawowych w OF PN2020 w 2004 i 2013 roku	302
Tabela 120. Współczynnik scholaryzacji netto dla szkół podstawowych i gimnazjów w OF PN2020 w 2004 i 2013 roku (%).....	302

Tabela 121. Dane dotyczące gimnazjów w OF PN2020 w 2004 i 2013 roku	304
Tabela 122. Oddziały, uczniowie i absolwenci liceów ogólnokształcących na terenie OF PN2020	305
Tabela 123. Szkoły ponadgimnazjalne OF PN2020	307
Tabela 124. Pomoc z powodu bezrobocia, stan na 31 grudnia 2013 roku	309
Tabela 125. Pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii, stan na 31 grudnia 2013 roku..	310
Tabela 126. Pomoc z powodu niepełnosprawności, stan na 31 grudnia 2013 roku.....	310
Tabela 127. Pomoc z powodu długotrwałej choroby, stan na 31 grudnia 2013 roku	311
Tabela 128. Pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, stan na 31 grudnia 2013 roku	312
Tabela 129. Pomoc z powodu ochrony macierzyństwa, stan na 31 grudnia 2013 roku	313
Tabela 130. Pomoc z innych powodów, stan na 31 grudnia 2013 roku	313
Tabela 131. Śmiertelność niemowląt na 1000 urodzeń żywych w powiatach OF PN2020 w latach 2004-2013.....	318
Tabela 132. Wybrane dane dotyczące służby zdrowia w gminach OF PN2020 w 2004 i 2013 roku	318
Tabela 133. Liczebność próby badawczej badania PAPI w podziale na gminy	322
Tabela 134. Baza sportowa OF PN2020, stan na dzień 31.12.2014 roku	341
Tabela 135. Kluby sportowe działające na terenie OF PN2020, stan na 31 grudnia 2014 roku	347
Tabela 136. Imprezy cykliczne organizowane na terenie Partnerstwa Nyskiego 2020	350

15. Spis wykresów

Wykres 1. Podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2013 roku	23
Wykres 2. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości zatrudnienia na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2013 roku	25
Wykres 3. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych w gminach będących członkami Partnerstwa Nyskiego 2020 wg rodzajów działalności w latach 2009-2013.....	27
Wykres 4. Nakłady inwestycyjne na jednego mieszkańca w złotych w latach 2004-2012 ..	29
Wykres 5. Wartość brutto środków trwałych na jednego mieszkańca w złotych w latach 2004-2012	30
Wykres 6. Specjalizacja gospodarek gmin członkowskich OF PN2020 w opinii mieszkańców	34
Wykres 7. Liczba przedsiębiorstw wysokiej i średniej techniki w gminach OF PN2020 w 2013 roku	36
Wykres 8. Opinie mieszkańców nt. zmiany sytuacji gospodarczej w miejscowości zamieszkania w latach 2013-2014.....	44
Wykres 9. Opinie mieszkańców nt. przewidywanej zmiany sytuacji gospodarczej w miejscowości zamieszkania w latach 2013-2014	45
Wykres 10. Ocena obecnej sytuacji gospodarczej w mieście/gminie dokonana przez przedsiębiorców w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą	45
Wykres 11. Ocena obecnej sytuacji własnego przedsiębiorstwa w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.....	46
Wykres 12. Ocena jak ważne dla rozwoju przedsiębiorstwa są następujące elementy jego otoczenia (gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą).....	47
Wykres 13. Ocena warunków do prowadzenia własnej działalności gospodarczej na terenie gminy/miasta dokonana przez przedsiębiorców	48
Wykres 14. Ocena wpływu poszczególnych instytucji publicznych na prowadzenie działalności gospodarczej dokonana przez przedsiębiorców	49
Wykres 15. Plany rozszerzenia zakresu działalności przez przedsiębiorstwo w najbliższym czasie (%)	50
Wykres 16. Planowane inwestycje przedsiębiorstw w okresie najbliższych 12 miesięcy (%)	50
Wykres 17. Obszary, z których przedsiębiorstwo obsługuje klientów (%)	51
Wykres 18. Plany utworzenia nowych oddziałów lub przeniesienia firmy do innego miasta/innej gminy w najbliższym czasie	52
Wykres 19. Dziedziny funkcjonowania gminy zasługujące na szczególną uwagę ze strony władz lokalnych*	53
Wykres 20. Wydatki gmin PN2020 na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2004 i 2013 roku (zł)	85
Wykres 21. Pomniki przyrody w gminach OF PN2020.....	123
Wykres 22. Ocena poszczególnych elementów infrastruktury w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą (%)	139

Wykres 23. Drogi o twardej nawierzchni w Polsce, województwach dolnośląskim, śląskim i opolskim na 100 km ² w latach 2004-2013 (km)	144
Wykres 24. Drogi o twardej nawierzchni w Polsce, województwach opolskim, dolnośląskim i śląskim na 10 000 ludności w latach 2004-2013 (km)	145
Wykres 25. Średni czas dojazdu z domu do pracy (z pracy do domu) w minutach	163
Wykres 26. Ocena możliwości dojazdu z siedziby firmy do wybranych obszarów w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.....	164
Wykres 27. Ranni w wypadkach drogowych na 100 000 pojazdów w powiatach OF PN2020 i jednostkach porównywanych w latach 2011-2013	165
Wykres 28. Ludność aktywna zawodowo OF PN2020 w podziale na pracujących i bezrobotnych (osoby)	172
Wykres 29. Ludność aktywna zawodowo w latach 2004-2013 – osoby na 1000 mieszkańców	173
Wykres 30. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	174
Wykres 31. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	175
Wykres 32. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych powiatów OF PN2020	178
Wykres 33. Osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia i powyżej 50 roku życia w powiatach OF PN2020	183
Wykres 34. Udział osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia i powyżej 50 roku życia w ogóle bezrobotnych powiatów OF PN2020	183
Wykres 35. Udział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogóle bezrobotnych powiatów OF PN2020.....	186
Wykres 36. Udział osób bez prawa do zasiłku w grupie osób bezrobotnych	190
Wykres 37. Liczba dorosłych uczniów/słuchaczy na terenie OF PN2020 (placówki zarejestrowane w Systemie Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2014 roku spisowego w latach 2006-2014)	202
Wykres 38. Zameldowania z zagranicy i wymeldowania za granicę na obszarze powiatów OF PN2020 (osoby w wieku produkcyjnym)	216
Wykres 39. Ocena atrakcyjności gmin w poszczególnych aspektach (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą ocenę, a 5 najwyższą; oceny 1 i 2 – negatywne, 3 – neutralna, 4 i 5 – pozytywne)	217
Wykres 40. Ocena funkcjonowania dziedzin/usług publicznych na terenie gmin (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą ocenę, a 5 najwyższą; oceny 1 i 2 – negatywne, 3 – neutralna, 4 i 5 – pozytywne)	217
Wykres 41. Ocena łatwości znalezienia pracy na terenie gminy zamieszkania respondentów (1 – bardzo trudne, 5 – bardzo łatwe)	218
Wykres 42. Działania, które respondenci byłiby skłonni podjąć w celu znalezienia dobrej pracy (suma wskazań dla odpowiedzi zdecydowanie tak oraz raczej tak).....	219
Wykres 43. Opinie przedsiębiorców dotyczące zgodności zasobów ludzkich miasta/gminy z potrzebami lokalnego rynku pracy	219
Wykres 44. Dochody budżetów gmin OF PN2020 w 2004 i 2013 roku	227
Wykres 45. Dochody budżetów gmin na jednego mieszkańca w 2004 i 2013 roku	228
Wykres 46. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca w 2004 i 2013 roku	229

Wykres 47. Wydatki ogółem w 2004 i 2013 roku.....	230
Wykres 48. Wydatki majątkowe inwestycyjne w 2004 i 2013 roku.....	231
Wykres 49. Wydatki bieżące ogółem w 2008 i 2013 roku	233
Wykres 50. Wydatki oświatowe na jednego mieszkańca w 2004 i 2013 rok	234
Wykres 51. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2004 i 2013 roku ..	235
Wykres 52. Dotacje z budżetu gminy w 2004 i 2013 roku	236
Wykres 53. Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2004-2013	246
Wykres 54. Liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2004-2013	258
Wykres 55. Procentowy stopień wykorzystania miejsc noclegowych w latach 2010-2013	259
Wykres 56. Udział turystów zagranicznych wśród gości hotelowych w latach 2010-2013	270
Wykres 57. Opinie mieszkańców na temat rozwoju turystyki w ich gminie (%)	277
Wykres 58. Liczba ludności gmin OF PN2020 w 2004 i 2013 roku	279
Wykres 59. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2004 i 2013 roku	281
Wykres 60. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w 2004 i 2013 roku.....	283
Wykres 61. Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg na obszarach miejskich w 2004 i 2013 roku (%)	288
Wykres 62. Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę na obszarach miejskich w 2004 i 2013 roku	289
Wykres 63. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie na obszarach miejskich w 2004 i 2013 roku (%).....	290
Wykres 64. Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg na obszarach wiejskich w 2004 i 2013 roku (%)	291
Wykres 65. Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę na obszarach wiejskich w 2004 i 2013 roku (%)	292
Wykres 66. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie na obszarach wiejskich w 2004 i 2013 roku (%).....	293
Wykres 67. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w latach 2008 i 2013	315
Wykres 68. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gospodarstwach domowych w 2008 i 2013 roku	316
Wykres 69. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%).....	317
Wykres 70. Wiek respondentów badania PAPI.....	323
Wykres 71. Struktura próby ze względu na wykształcenie	323
Wykres 72. Struktura próby ze względu na status zawodowy.....	324
Wykres 73. Struktura próby ze względu na dochód	324
Wykres 74. Liczba osób w gospodarstwie domowym.....	325
Wykres 75. Płeć respondenta (%)	326
Wykres 76. Wykształcenie respondenta (%)	326
Wykres 77. Miejsce rejestracji przedsiębiorstwa (N=889) (%)	327
Wykres 78. Wielkość przedsiębiorstwa (N=889) (%)	328
Wykres 79. Czas działalności przedsiębiorstwa (N=889) (%)	329

Wykres 80. Branża (według dominującej sekcji PKD) 330

16. Spis map

Mapa 1. OF PN2020 na tle województwa opolskiego	12
Mapa 2. Podział fizyczno-geograficzny obszaru OF PN2020	14
Mapa 3. Tereny gospodarki rolnej OF PN2020 zagrożone erozją gleb	101
Mapa 4. Lesistość w gminach OF PN2020	105
Mapa 5. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminach Partnerstwa Nyskiego 2020, ocena warunków agroekologicznych w punktach	107
Mapa 6. Typy reżimów rzecznych na obszarze województwa opolskiego	108
Mapa 7. Sieć pomiarowa z wynikami klasyfikacji wód podziemnych w punktach monitoringu operacyjnego w województwie opolskim w 2013 roku (źródło: GIOŚ, WIOŚ)	113
Mapa 8. Udział obszarów prawnie chronionych gmin w powierzchni ogółem gmin OF PN2020	117
Mapa 9. Wieloprzestrzenny system obszarów chronionych na obszarze OF PN2020	118
Mapa 10. Zmieszane odpady komunalne (w kg) w gminach OF PN2020 zebrane w ciągu roku przypadające na jednego mieszkańca	124
Mapa 11. Lokalizacja składowisk odpadów w województwie opolskim w 2013 roku	126
Mapa 12. Liczba dzikich wysypisk śmieci	127

Załącznik 1.

Tabela 134. Baza sportowa OF PN2020, stan na dzień 31.12.2014 roku

partner	nazwa obiektu	ogólnodostępne/ograniczona dostępność
Grodków	Stadion miejski	ograniczona dostępność
	Hala sportowa LO	ogólnodostępna - rezerwacje
	Hala sportowa OKiR	ogólnodostępna - rezerwacje
	Basen kąpielowy	ogólnodostępny
	Boiska Orlik	ogólnodostępne - rezerwacje
	Kompleks boisk sportowych przy technikum w Grodkowie	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Wojsławiu	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Kopicach,	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Starowicach Dolnych	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Wójtowicach	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Gałązyczkach	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Wierzbniku	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Kolnicy	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Przylesiu Dolnym	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Żelaznej	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Młodoszowicach	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Kobieli	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Gierowie	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Bąkowie	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Goli Grodkowskiej	ogólnodostępne
	Boiska do piłki nożnej LZS w Tarnowie Grodkowskim	ogólnodostępne
Boiska do piłki nożnej LZS w Gnojnej	ogólnodostępne	
Boiska do piłki nożnej LZS w Jędrzejowie	ogólnodostępne	
Boiska do piłki nożnej LZS w Nowej Wsi Małej	ogólnodostępne	
Boisko wielofunkcyjne w Jędrzejowie	ogólnodostępne/przyszkolne	
Głuchołazy	Hala sportowa	ogólnodostępna - rezerwacje
	Kompleks boisk Orlik	ogólnodostępny - rezerwacje
	Lodowisko „Biały Orlik”	ogólnodostępne - rezerwacje
	Kompleks Rekreacyjny „Nad Białką”	ogólnodostępne
	Stadion miejski	ogólnodostępny - rezerwacje (w trakcie modernizacji)
	Boisko sportowe Gierałcice	ogólnodostępne
	Boisko sportowe Biskupów	ogólnodostępne
	Boisko sportowe Markowice	ogólnodostępne
	Boisko sportowe Polski Świętów	ogólnodostępne
	Boisko sportowe Nowy Świętów	ogólnodostępne
Boisko sportowe Bodzanów	ogólnodostępne	
Korfantów	OSiR Korfantów	ogólnodostępne
	OSiR Ścinawa Mała	ograniczona dostępność
	Boisko w Korfantowie	ogólnodostępne
	Boisko w Ścinawie Małej	ogólnodostępne
	Boisko w Gryżowie	ogólnodostępne
	Boisko w Węży	ogólnodostępne
	Boisko we Włodarach	ogólnodostępne
	Boisko we Włostowej	ogólnodostępne

partner	nazwa obiektu	ogólnodostępne/ograniczona dostępność
	Basen w Ścinawie Małej	ogólnodostępne
	Hala sportowa w Korfantowie	ogólnodostępne
Łambinowice	Stadion sportowy Metalowiec	ograniczona dostępność
	Sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Łambinowicach	ograniczona dostępność
	Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Łambinowicach	ograniczona dostępność
	Sala Gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Bielicach	ograniczona dostępność
	Boisko sportowe Orlik	ogólnodostępne
	Boisko w Mańkowicach	ogólnodostępne
	Boisko w Malerzowicach Wielkich	ogólnodostępne
	Boisko w Piątkowicach	ogólnodostępne
	Boisko w Wierzbiu	ogólnodostępne
	Boisko w Sowinie	ogólnodostępne
	Boisko w Jasienicy Dolnej	ogólnodostępne
	Boisko w Łasocicach	ogólnodostępne
Nysa	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny, LKS Biała Nyska
	Boisko do piłki plażowej	obiekt ogólnodostępny
	Korty tenisowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	boisko ogólnodostępne
	Boisko do siatkówki	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny, LZS Jędrzychów
	Boisko do siatkówki	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny, LZS Kępnica
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny, treningi: seniorzy, trampkarze
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny, LZS Sękowice
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko do siatkówki	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny, LZS Niwnica – Konradowa
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
	Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny
Boisko sportowe	obiekt ogólnodostępny	
Stadion miejski	Klub Sportowy Polonia, SP 10, GIM 2	
Korty tenisowe	obiekt ogólnodostępny	
Boisko asfaltowe	młodzież szkolna	

partner	nazwa obiektu	ogólnodostępne/ograniczona dostępność
	Sala gimnastyczna	młodzież szkolna
	Sala gimnastyczna	brak informacji
	Boiska sportowe	ogólnodostępne
	Boisko wielofunkcyjne	ogólnodostępne
	Boisko do siatkówki plażowej	uczniowie szkoły, klub sportowy MUKS
	Sala gimnastyczna nr 1	uczniowie szkoły, klub sportowy MUKS, osoby prywatne – wynajmy
	Sala gimnastyczna nr 2	uczniowie szkoły, klub sportowy MUKS, osoby prywatne – wynajmy
	Sala gimnastyczna nr 3	uczniowie szkoły, klub sportowy MUKS,
	Sala tańca	uczniowie szkoły, klub sportowy MUKS
	Siłownia	uczniowie szkoły, klub sportowy MUKS
	Siłownia	uczniowie szkoły, klub sportowy MUKS
	Boisko do piłki ręcznej	brak informacji
	Szkolny bulodrom	brak informacji
	Sala gimnastyczna	młodzież szkolna
	Boisko wielofunkcyjne z dwutorową bieżnią i skocznią do skoku w dal	uczniowie z SP nr 1 w Nysie, uczniowie z ZSB w Nysie
	Sala gimnastyczna	zajęcia sportowo rekreacyjne
	Wielofunkcyjne boisko sportowe	zajęcia sportowo rekreacyjne inf. w karcie obiektu
	Boisko asfaltowe do piłki nożnej	uczniowie SP 5
	Boisko asfaltowe do piłki koszykowej, siatkowej	uczniowie SP 5
	Sala gimnastyczna	uczniowie SP 5
	Sala gimnastyczna	sala gimnastyczna przeznaczona jest na zajęcia sportowe, korzystający: uczniowie szkoły, osoby prywatne oraz firmy
	Boisko sportowe wielofunkcyjne	uczniowie szkoły, boisko jest ogólnodostępne
	Boisko zielone	Sołectwo Lipowa
	Boisko sportowe wielofunkcyjne	Uczniowie ZSS
	Sala do gier sportowych – obiekt nr 1	Uczniowie ZSS
	Sala treningowa do gimnastyki sportowej – obiekt nr 2	Przeznaczone dla szkolenia gimnastyki sportowej
	Hala Sportowa Zespołu Szkół Sportowych w Nysie – obiekt nr 3	Przeznaczone dla szkolenia gimnastyki sportowej
	Kryta pływalnia (Nyski Ośrodek Rekreacji)	Obiekt całoroczny ogólnie dostępny
	Stadion miejski (Nyski Ośrodek Rekreacji)	Obiekt całoroczny ogólnie dostępny
	Korty tenisowe	Obiekt sezonowy (marzec – październik) ogólnie dostępny
	Sztuczne lodowisko (Nyski Ośrodek Rekreacji)	Obiekt sezonowy (listopad – marzec) ogólnie dostępny
	Skate Park (Nyski Ośrodek Rekreacji)	Obiekt sezonowy (marzec – listopad) ogólnie dostępny
	Boisko Orlik (Nyski Ośrodek Rekreacji)	Obiekt całoroczny – ogólnie

partner	nazwa obiektu	ogólnodostępne/ograniczona dostępność
		dostępny
	Hala sportowa	zajęcia dydaktyczne studentów, sekcja siatkówki m. + k., sekcja tenisa stołowego k. + m., sekcja i ligi mężczyzn, sekcja tańca towarzyskiego, 4 sekcje siatkówki młodzieżowej, sekcja sztuk walki, sekcja tańca towarzyskiego
	Hala sportowa	zajęcia dydaktyczne studentów, sekcja tenisa stołowego kobiet i mężczyzn, sekcja piłki ręcznej mężczyzn, sekcja koszykówki kobiet, sekcja wspinaczkowa, sekcja kulturystyki
	Fitness Park	obiekt ogólnodostępny
Otmuchów	Orlik w Otmuchowie	ogólnodostępny
	Stadion/boisko z widownią do 3000 Otmuchów	ogólnodostępny
	Stadion/boisko z widownią do 3000 Kałków	ogólnodostępny
	Stadion/boisko z widownią do 3000 Maciejowice	ogólnodostępny
	Stadion/boisko z widownią do 3000 Grądy	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Buków	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Meszno	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Łąka	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Śliwice	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Jodłów	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Ligota Wielka	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Malerzowice Małe	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Jasienica Górna	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Jarnołów	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Wierzbnio	ogólnodostępny
	Boisko do gier wielkich Wójcice	ogólnodostępny
	Boisko do gier małych Grądy	przyszkolne
	Boisko do gier małych Otmuchów	przyszkolne
	Boisko do gier małych Jarnołów	przyszkolne
	Boisko do gier małych Wójcice	przyszkolne
	Boisko do gier małych Kałków	przyszkolne
	Boisko do gier małych Meszno	przyszkolne
	Boisko do koszykówki – gimnazjum w Otmuchowie	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko do siatkówki w Jarnołowie	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko do siatkówki w Otmuchowie	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko do siatkówki w Mesznie	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko do siatkówki w Grądach	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko do siatkówki w Wójcicach	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko do siatkówki w Maciejowicach	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko do siatkówki w Kałkowie	ogólnodostępne/przyszkolne
	Kort do tenisa ziemnego Orlik w Otmuchowie	ogólnodostępne
	Boisko uniwersalne Gimnazjum w Otmuchowie	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko uniwersalne Gimnazjum w Jarnołowie	ogólnodostępne/przyszkolne
Boisko uniwersalne SP w Otmuchowie	ogólnodostępne/przyszkolne	
Boisko uniwersalne SP w Maciejowicach	ogólnodostępne/przyszkolne	
Boisko uniwersalne SP w Mesznie	ogólnodostępne/przyszkolne	
Boisko uniwersalne SP w Wójcicach	ogólnodostępne/przyszkolne	

partner	nazwa obiektu	ogólnodostępne/ograniczona dostępność
	Boisko uniwersalne SP w Grądach	ogólnodostępne/przyszkolne
	Boisko uniwersalne SP w Kałkowie	ogólnodostępne/przyszkolne
	Hala sportowa wielofunkcyjna SP Otmuchów	ogólnodostępne/przyszkolne
	Hala sportowa wielofunkcyjna Zespół Szkół Otmuchów	ogólnodostępne/przyszkolne
	Hala sportowa wielofunkcyjna SP Kałków	ogólnodostępne/przyszkolne
	Hala sportowa wielofunkcyjna Gimnazjum Jarnołów w budowie	ogólnodostępne/przyszkolne
Paczków	Hala sportowa	ogólnodostępne
	Boisko Orlik	ogólnodostępne
	Stadion miejski	ogólnodostępne
	Basen miejski	ogólnodostępne sezonowo
	7 boisk LZS	ogólnodostępne
	Boisko wielofunkcyjne	ogólnodostępne
Skoroszyce	Stadion sportowy w Skoroszycach	ogólnodostępne
	Boisko w Brzezinach	ogólnodostępne
	Boisko w Chróście	ogólnodostępne
	Boisko w Czarnolesie	ogólnodostępne
	Boisko w Giełczycach	ogólnodostępne
	Boisko w Makowicach	ogólnodostępne
	Boisko w Mroczkowej	ogólnodostępne
	Boisko w Pniewiu	ogólnodostępne
	Boisko w Starym Grodkowie	ogólnodostępne
Boisko w Sidzinie	ogólnodostępne	
Biała	Boisko sportowe w Kolowicach	ogólnodostępne
	Boisko sportowe w Pogórze	ogólnodostępne
	Boisko sportowe w Łączniku	ogólnodostępne
	Boisko sportowe w Ligocie Białskiej	ogólnodostępne
	Boisko sportowe w Olbrachcicach	ogólnodostępne
Lubrza	Boisko sportowe w Chrzelicach	ogólnodostępne
	Boisko sportowe w Lubrzy	ogólnodostępne
Prudnik	Boisko sportowe w Trzebinie	ogólnodostępne
	Boisko sportowe w Skrzypcu	ogólnodostępne
	Hala sportowa	ograniczona dostępność
	Boisko Orlik 2012	ogólnodostępne
	Boiska wielofunkcyjne	ogólnodostępne
	Stadion sportowy	ogólnodostępne
	Stadion sportowy	ogólnodostępne
	Kąpielisko miejskie	ograniczona dostępność
	Basen kryty	ograniczona dostępność
	Plac zabaw	ogólnodostępne
	Korty tenisowe	ogólnodostępne
	Centrum Sportowe w Niemysłowicach wraz z boiskiem sportowym	ograniczona dostępność
	Amfiteatr z zapleczem socjalnym, boiskiem sportowym w Moszczance	ogólnodostępne
Boiska LZS w: Szybowice, Łąka Prudnicka, Czyżowice, Mieszkowice, Rudziczka	ogólnodostępne	
Baza turystyczna, Ścieżki pieszo-rowerowe, dwie wieże widokowe	ogólnodostępne	
Branice	Hala sportowa Branice	ogólnodostępna
	Kort tenisowy	ogólnodostępna

partner	nazwa obiektu	ogólnodostępne/ograniczona dostępność
	Stadion sportowy Branice	ogólnodostępna
	Boisko sportowe Lewice	ogólnodostępna
	Boisko sportowe Włodzienin	ogólnodostępna
	Boisko sportowe Wysoka	ogólnodostępna
Głubczyce	Skate park w Głubczycach	ogólnodostępne
	Orlik w Głubczycach	ogólnodostępne
	Hala sportowa wielofunkcyjna Głubczycach	ograniczona dostępność
	Stadion Miejski „Polonia” w Głubczycach	ograniczona dostępność
	Przyszkolne boiska do gier różnych z terenu Gminy Głubczyce	ograniczona dostępność
	Sale gimnastyczne w szkołach z terenu Gminy Głubczyce	ograniczona dostępność
	Kryta pływalnia w Szkole Podstawowej nr 2 w Głubczycach	ograniczona dostępność
	Bieżnie okólne w Lisiećicach	ogólnodostępne
	Siłownia zewnętrzna w Bogdanowicach	ogólnodostępne
	Plac zabaw w Bogdanowicach	ogólnodostępne
	Plac zabaw w Pietrowicach	ogólnodostępne
	Sauna w Pietrowicach	ograniczona dostępność
	Boiska sportowe LZS	ogólnodostępne
	Kąpielisko miejskie w Głubczycach	ograniczona dostępność
	Boiska do plażowej piłki siatkowej w Głubczycach	ograniczona dostępność
	Korty tenisowe Głubczyce	ogólnodostępne
	Korty tenisowe w Nowej Wsi	ogólnodostępne
Kietrz	Orlik 2012	ogólnodostępny
	Kryta pływalnia	ogólnodostępne
	Stadion miejski	dostępność ograniczona
	Sale gimnastyczne w szkołach	ogólnodostępne
	Elementy siłowni na wolnym powietrzu	ogólnodostępne
	Boiska do siatkówki plażowej	ogólnodostępne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Tabela 135. Kluby sportowe działające na terenie OF PN2020, stan na 31 grudnia 2014 roku

Partner	Klub	Dyscyplina
Grodków	UKS Olimp Grodków	piłka ręczna
	GKS Grodków	piłka nożna
	Opolski Klub Sportów Walki	taekwondo
	Gminne zrzeszenie LZS Grodków	piłka nożna
	Gminne zrzeszenie LZS Grodków	piłka nożna
Głuchołazy	Głuchołaski Klub Karate Tradycyjnego	karate tradycyjne
	Głuchołaski Klub Kolarski „Victoria”	kolarstwo i narciarstwo
	Głuchołaski Klub Sportowy „Głuchołazy”	piłka nożna
	Głuchołaskie Towarzystwo Tenisowe Głuchołazy	tenis ziemny
	Głuchołaski Szkolny Związek Sportowy	sport szkolny
	Kamieniarski Klub Sportowy „Sudety” Burgrabice	piłka nożna
	Klub Łuczniczy „Chrobry”	łucznictwo
	Klub Turystyki Kolarskiej „Ktukol” Głuchołazy	turystyka kolarska
	Klub Sportowy Nowy Świątów	piłka nożna
	Klub Sportowy Polish Xtreme Wrestling	sporty walki
	Klub Turystyki Narciarskiej przy Oddziale PTTK w Głuchołazach	turystyka narciarska
	Ludowy Klub Sportowy Bodzanów	piłka nożna
	Ludowy Zespół Sportowy „Błękitni” Biskupów	piłka nożna
	Ludowy Zespół Sportowy „Krab” Gierałcice	piłka nożna
	Ludowy Zespół Sportowy Polski Świątów	piłka nożna
	Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy WAKMET Bodzanów	tenis stołowy
	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Chrobry Basket Głuchołazy”	koszykówka kobiet
	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Juvenia”	lekkoatletyka
	Stowarzyszenie Na Rzecz Szkół „Głuchołaska Siatkówka” przy Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji w Głuchołazach	siatkówka
	Stowarzyszenie „Offroad Team Głuchołazy”	sporty motorowe
Uczniowski Klub Sportowy „Hattrick” Głuchołazy	piłka nożna	
Korfantów	LZS Czarni Korfantów	piłka nożna
	LZS Ścinawa Nyska	piłka nożna
	LZS Przechód	piłka nożna
	LZS Włodary - Węza	piłka nożna
	LZS Gryżów	piłka nożna
	LUKS M-GOKSiR Korfantów	lekkoatletyka
	LUKS M-GOKSiR Korfantów	tenis stołowy
Łąmbinowice	KS Metalowiec, Łąmbinowice	piłka nożna
	Luks Delta Bielice	piłka nożna
	LZS Rolnik Lasocice	piłka nożna
	LUKS Malerzowice Wielkie	piłka nożna
	LUKS Piątkowice/Mańkowice	piłka nożna, tenis stołowy
Nysa	Nyskie Towarzystwo Siatkówki Kobiet „Lewiatan” Nysa	piłka siatkowa kobiet
	Nyskie Towarzystwo Gimnastyczne	gimnastyka sportowa
	Klub Sportowy „Polonia”	piłka nożna
	Klub Żeglarski „Nysa”	żeglarstwo
	Nyski Klub Sportowo – Turystyczny Niewidomych i Słabowidzących „Atut” Nysa	brydż sportowy, kręglarstwo, pływanie, szachy, warcaby, nordic walking

Partner	Klub	Dyscyplina
	Ludowy Klub Sportowy Rusocin	piłka nożna
	Nyskie Towarzystwo Tenisowe	tenis ziemny
	Stowarzyszenie Klub Sportowy „Luks” Nysa	tenis stołowy
	Klub Sportowy Triathlon Nysa	triathlon
	Nyski Klub Petanque	petanque
	Stowarzyszenie Klub Motocrossowy Nysa	motocross
	Nyska Formacja Obronno-Taktyczna	karate
	Klub Akademicki Związek Sportowy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie	piłka siatkowa, tenis stołowy, taniec
	Nyski Szkolny Związek Sportowy	koordynacja działań szkół podstawowych i gimnazjów w różnych dyscyplinach sportowych
	Szkolny Klub Sportowy „Mechanik”	piłka siatkowa mężczyzn
	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Gim2”	lekkoatletyka, strzelectwo
	Uczniowski Klub Sportowy „Plejada”	hokej na trawie chłopców
	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Dwójka”	hokej na trawie dziewcząt
	Uczniowski Klub Sportowy Hetman przy ZSO w Nysie	łucznictwo, strzelectwo sportowe
	Gminny Związek „Ludowe Kluby Sportowe” Nysa zrzeszające 9 Ludowych Klubów Sportowych	piłka nożna
Otmuchów	GZ LZS	sport piłka/nożna
	MLKS Czarni Otmuchów	sport piłka/nożna
	Jacht Klub Opty	sporty wodne
	MKS Otmuchów	sport/piłka koszykowa
	UKS Spartakus	sport/piłka ręczna
	Otmuchowskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej	sport/imprezy szkolne/zawody
	KS Siatkarz Otmuchów	sport/piłka siatkowa
Paczków	KS Sparta Paczków	piłka nożna, siatkówka
	LZS Kamienica	piłka nożna
	LZS Dziewiętlice	piłka nożna
	LZS Trzeboszowice	piłka nożna
	LZS Ujeździec	piłka nożna
Skoroszyce	DO Shotokan	karate
	LKS Plon Skoroszyce	piłka nożna
	LZS Sidzina	piłka nożna
	LZS Mroczkowa	piłka nożna
	LZS Chróścina	piłka nożna
Biała	LZS Czarnolas	piłka nożna
	LKS „Polonia Biała”	piłka nożna, karate
	UKS Polonia Pogórze	piłka nożna,
	LZS Chrzelice	piłka nożna, monocykliści
	LZS Kolnowice	piłka nożna
	LZS Olbrachcice	piłka nożna
Lubrza	LZS Ligota Bialska	piłka nożna
	LZS Lubrza	piłka nożna
	LZS Dytmarów	piłka nożna
Prudnik	LZS Trzebina	piłka nożna
	KS Pogoń Prudnik	koszykówka
	MKS Pogoń Prudnik	piłka nożna
	KS Obuwnik Prudnik	łucznictwo
	MKS Sparta Prudnik	piłka nożna
LKS Zarzewie Prudnik	karate, szachy	
SPPS Ro-Nat GSM Prudnik	siatkówka	

Partner	Klub	Dyscyplina
	Ludowy Klub Jeździecki „Olimp” Prudnik	jeździectwo
	MKS Smyk	koszykówka
	Ludowe Zespoły Sportowe (Łąka Prudnicka, Moszczanka, Niemysłowice, Czyżowice, Szybowice, Rudziczka, Mieszkowice, Dębowiec, Wierzbiec	piłka nożna
	Stowarzyszenie Sportowe „Tigers” Prudnik	piłka nożna, parkour, freerun
Branice	LZS Orzeł Branice	piłka nożna
	LZS Rolnik Lewice	piłka nożna
	LZS Troja Włodzienin	piłka nożna
	LZS Zryw Wysoka	piłka nożna
	UKS Olimp Branice	piłka nożna
	UKS Troja Włodzienin	piłka nożna
	UKS Orzeł Branice	piłka nożna
Głubczyce	UKS Trójka	badminton
	UKS Żaczek	lekkoatletyka
	LZS „Start” Bogdanowice	piłka nożna
	LZS „Fortuna” Chomiąza	piłka nożna
	LZS „Stal” Grobniki	piłka nożna
	LZS Głubczyce „Sady”	piłka nożna
	LZS „Benfica” Klisino	piłka nożna
	LZS „FC Egipt” Krzyżowice	piłka nożna
	LZS Lisięcice	piłka nożna
	LZS „Kresowianka” Nowa Wieś	piłka nożna
	LZS „Pogranicze” Mokre	piłka nożna
	LZS „Victoria” Pomorzowice	piłka nożna
	LZS „Sparta” Zawiszycy	piłka nożna
	LZS „Iskra” Zopowy	piłka nożna
	LKS „Miraż” Głubczyce	piłka siatkowa
	Klub Sportowy Taekwondo w Głubczycach	taekwondo
	KTS „Lew” Głubczyce	tenis stołowy
	LZS „Karate-Do” Głubczyce	karate-do
	KS „Polonia” Głubczyce	piłka nożna
LKS „Technik” Głubczyce	badminton	
UKS Żaczek	piłka nożna	
Kietrz	KS Pogoń Wojnowice	piłka nożna
	Gminny Ludowy Klub Sportowy	piłka nożna
	KS Football Club Pilszcz	piłka nożna
	KS Polonia Ściborzyce Wielkie	piłka nożna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Tabela 136. Imprezy cykliczne organizowane na terenie Partnerstwa Nyskiego 2020

Partner	Impreza	Miesiąc
Grodków	Ogólnopolski Konkurs Recytatorski	marzec/kwiecień
	Powiatowy Festiwal Twórczości Artystycznej Szkół	maj
	Jarmark Wielkanocny	Niedziela Palmowa
	Grodkowskie Dni Kultury	czerwiec
	Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej	lipiec
	Dożynki	sierpień/wrzesień
	Koncerty Elsnerowskie	październik
	Międzynarodowe Konfrontacje Muzyczne	listopad
Głuchołazy	Blues Party	cały rok
	Przeгляд Zespołów Jasełkowych	styczeń
	Ogólnopolski Konkurs Recytatorski	marzec
	Kiermasz Wielkanocny	kwiecień
	Biesiada Czytelnicza	maj
	Muzyczna Wiosna	maj
	Festiwal Piosenki Dziecięcej	maj
	Noc Kupały	czerwiec
	Motyle Książkowe	czerwiec
	Święto Gór Opawskich	lipiec
	Międzynarodowy Festiwal Piosenki Turystycznej KROPKA	lipiec
	Festiwal Czeskiej Piosenki Turystycznej „Tramska Hudba”	lipiec
	Drum Djemboree Festival	lipiec
	Dni Wawrzyńcowe	sierpień
	Dożynki Gminne	sierpień/wrzesień
	Przeгляд Piosenki Religijnej	listopad
	Święto Pluszowego Misia	listopad
Poezja Jesienią	listopad	
Korfantów	Jarmark Miejski – warsztaty rękodzielnictwa	maj
	Wojewódzki Dziecięcy Festiwal Piosenki	kwiecień
	Noc Świętojańska	czerwiec
	Majowe Spotkania z Poezją	maj
	Korfantowski Tydzień Artystyczny	październik
	Boże Narodzenie w Poezji	grudzień
Łambinowice	Festyn z okazji Dni Korfantowa	sierpień
	Karnawałowy Przeгляд Zespołów Wokalnych Seniorów	luty
	„Babski comber” w Piątkowicach	luty
	Eliminacje do Ogólnopolskiego Festiwalu „Wygraj sukces” w Tarnobrzegu	kwiecień
	Konkurs Wielkanocny	marzec
	Sztafeta Zwycięstwa	maj
	Dni Gminy Łambinowice	czerwiec
	Turniej Piłki Prądowej „Jasieniczanka” w Jasienicy Dolnej	czerwiec
	Złota Kosa – Turniej Żniwowania Metodami Tradycyjnymi	lipiec
	Gminne Święto Plonów	sierpień
	„Powiatowy Konkurs Satyry i Humoru”	październik
	„Hubertus czyli pogoń za lisem” w Mańkowicach	październik
	Dzień Seniora w Bielicach	październik
Konkurs Modeli Redukcyjnych	listopad	
„Andrzejkowe spotkanie z piosenką”	listopad	
Nysa	Tryton Nyski	luty/marzec
	Jarmark Wielkanocny w Bastionie św. Jadwigi	marzec

Partner	Impreza	Miesiąc
	Dni Nysy	maj
	Festiwal Ognia i Wody	lipiec
	Dni Twierdzy Nysa	lipiec
	Festiwal Folklorystyczny Folk Fiesta	sierpień
	Finał Turnieju Poetyckiego „Orzech” im. Jerzego Kozarzewskiego	październik
	Przeгляд Pieśni Patriotycznej	listopad
	Przeгляд Teatralny „Proscenium”	listopad
	Festiwal Kolęd i Pastorałek	grudzień
	Jarmark Bożonarodzeniowy w Bastionie św. Jadwigi	grudzień
Otmuchów	Lato Kwiatów	lipiec
	Biesiada Wielkanocna	kwiecień
	Otmuchowska Scena Niezależna	maj
Paczków	Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	styczeń
	Ogólnopolskich Prezentacjach Muzycznych „TerePaczków”	luty
	Ogólnopolski konkurs na utwór poetycki „Mury Mówią”	marzec
	Paczkowski Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej im. Moritza Brosiga	maj – wrzesień
	Piknik Rycerski	czerwiec
	Aero Piknik	lipiec
	Paczkowskie Spotkania Filmowe	październik
Skoroszyce	Gminny konkurs ekologiczny	maj
	Wyjątkowa Noc w Giełczycach	czerwiec
	Kiszenie kapusty	wrzesień
	Dożynki gminne	sierpień/wrzesień
	Potyczki sołtysów i rad sołeckich	październik
	Złot KGW	listopad
	Mikołajkowy konkurs piosenki	grudzień
Biała	Koncert noworoczny połączony z finałem Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	styczeń
	Dzień Seniora	styczeń
	Filmowa Noc Zakochanych	luty
	Przeгляд Zespołów Artystycznych	maj
	Parada Orkiestr Dętych	maj
	Dni Białej	lipiec
	Dożynki gminne	sierpień
Lubrza	Koncert noworoczny	styczeń
	Spotkania opłatkowe	styczeń
	Stoły wielkanocne	marzec/kwiecień
	Dożynki gminne	wrzesień
	Święty Marcin	listopad
Prudnik	Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	styczeń
	Koncert chórów ziemi prudnickiej	styczeń
	Powiatowe Prezentacje Szkolnych Zespołów Artystycznych „Złota nutka”	marzec
	Prezentacje Artystyczne Przedszkolaków „Złoty Harmoniusz”	kwiecień
	Regionalny Konkurs Krajoznawczy „Czy znasz Ziemię Prudnicką”	kwiecień
	Powiatowy Konkurs Piosenki Turystycznej „Piosenki z plecaka”	kwiecień
	Tydzień teatralny	kwiecień
	Spotkanie z pieśnią Maryjną	maj
	Rajd Maluchów	maj
	Noc Muzeów	maj
Powiatowe Prezentacje Zespołów Tanecznych	maj	
Międzynarodowe Warsztaty Plastyczne	maj	

Partner	Impreza	Miesiąc
	Regionalny Konkurs Recytatorski Poezji Josepha von Eichendorffa	czerwiec
	Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko-Czeskiego	czerwiec
	Dni Prudnika	czerwiec
	Kolorowe lato w mieście	lipiec
	Międzynarodowy Festiwal Jazzowy	sierpień
	Targi Przedsiębiorczości i Rzemiosła Inter-Region	wrzesień
	Dożynki Gminne	wrzesień
	Konkurs Wokalny Piosenki Dziecięcej „Piosenki słonecznej gromady”	październik
	Konkurs ortograficzny „Ortomania”	październik
	Powiatowy Przegląd Piosenki Patriotycznej „Dla Ciebie, Polsko”	listopad
	Prezentacje Teatralne Przedszkolaków „Bajlandia”	listopad
	Konkurs Recytatorski „Wierszykowy sezam”	listopad
	Festiwal Piosenki Dziecięcej „Szkłana kula”	grudzień
	Otwarty Konkurs Piosenki Polskiej	grudzień
	Mikołajkowy Koncert Integracyjny	grudzień
Rock Mikołajki – koncert zespołów rockowych	grudzień	
Branice	Powitanie wiosny	marzec
	Święto pieczonego ziemniaka	wrzesień
	Rajd rowerowo-pieszy	maj-czerwiec
	Bitwa pod Wodzieninem	sierpień
	Jarmarki pałacowe	wrzesień
	Dożynki gminne	sierpień/wrzesień
	Otwarty Turniej Brydża Sportowego	maj
	Otwarty Turniej Szachowy	marzec
	Turniej Tenisa Stołowego	styczeń/luty
	Bieg Branicki	październik
	Międzynarodowa Wystawa Szopek Bożonarodzeniowych	grudzień
Głubczyce	Do Szopy hej pasterze	styczeń
	Ogólnopolski Konkurs Recytatorski, eliminacje rejonowe	kwiecień
	SYĆKA SE WOM ZYCOM Przegląd twórczości Jana Pawła II	kwiecień
	Festyn Górnośląski	maj
	Dni Głubczyc	czerwiec
	Dożynki miejsko – gminne	sierpień
	Głubczyckie Dni Kultury	październik – listopad
Kietrz	Dni Kietrza	czerwiec
	Dożynki	wrzesień
	Kietrzańska Scena Kabaretowa	listopad
	Mikołajki	grudzień
	Biesiada Kresowiaków	maj
	Dzień Dziecka	czerwiec

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin